SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najprjedźišo na drulej dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisane připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsćuja.

Čisło (Nr.) 255 — Budyšin — Štworik 1. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Ley wo natwarje a wutwarje němskeje dźěłoweje fronty

Stabowy wjednik politiskeje organizacije dr. Ley rozłoži wutoru přichodnju přichi rozšěrjowanju a nowinarjowom składowe praschenja organizacije němskeje dźěłoweje fronty. Přichi spočatku wón wuwěrnu, zo je było zyle njemóžne, hromadu organizacijow tajkich dźěłaćerskich swjazkow wobkhowować. Hižo w zarjadniskim nastupanju je žnjemohosć swjatkow sjednosćeć dyrbjała. **1. januara 1935 budźe tuta organizacija dokonjana.**

Když so přichi dźensnišnim wuspěchu praschamy, tak je to tuto neworjadowanje smóžnje, dyrbi so na přenim městnje tola wobmyslić: Když je organizacija prjedy była tak konstruktiwna, je nazionalsozializmus myslił „organizowanja“ prawje do „rozcjenja“ přeměnił. Němska dźěłowa fronta je so hakle po nowych nazionalsozialistiskich zasadach a směrach, po přichikadźe tronty organizowała, jako su wobsejnosće k temu nusowale, a nic prjedy. Tak je wona z lida wurostła, a to je hakle sa wuspěch rukowało, so so z njepřećerčelow klasiow a fanatiskich přećerčnikow shromadna organizacija wšitkich dźěławych Němcow wutwori. Když so přichinoschi hišće jědraja, falejaja so wone pornjo zawěsćejšemu waschnju z marksistiskeho cžaka na zyle něchto druhe. Wone su wojowarske přichinoschi sa wutwarjenje smysłnja a politiske přichinoschi.

Němska dźěłowa fronta wobhladuje je sa dźěłowy kapital, so by w ludu pokład sběhnyła, energije sbudźała, kotrež dotal njewužitne ležachu. Nowy wjednikowy wukaz pokasuje puć do přichichoda. Politiny zyle jadna ujetkje němska dźěłowa fronta, so njeje prawna naklěbnica starych dźěłaćerskich swjatkow, dokelž wschitkich dźěławych Němcow wobhrabnuje a nic jenož někotre wotnožki. Němski dźěłowy žnd a němkostatny žnd staj hižo prjedy wobkrućiłoj, so je wona dospołnje nowa organizacija. Němska dźěłowa fronta, kotrež dźenża finanzielnje to najzrowische přichodstaja, schtož je hdy wobstało, je tež sa přichichod na swoje samoženje natwarja. Stare dźěłaćerske swjatki su so hižo dok cžeżu swojeho hospodarskeho natwara sahubiłe dyrbjałe. Dźenża mamy nadawk, so so cžeże tu a tam bischeze wotstronja; jenož to ma so přichewłaćz a wobkhować, schtož dźěławemu cžłowjekej pomha a wužitk přichinoje.

300 marksistow we Winʼe zajeli

Winska policija jaja 300 marksistow, na kotrychž tuka, so su namołwjenje rozšěrili, kotrež je socjalno-revolucionarny wubjerk wudźěłał. Tutón wubjerk wobstoji z kommunistow a socjaldemokratow. Wubjerk nawjeduje marksistiski propagandu. W namołwjenju pobawachu so marksistam pokiwy sa dźeń 12. nowembra, kotryž je knjeżerstwo jako statny žwjatk dźeń wotstronilo.

Pólski sejm so zwołał

S wukasom pólskeho statneho presidenta staj so njejm a senat k porjadnemu pohromadźenju 31. oktobra swołałoj. Prěnje ležnisce pohromadźenje smjeje so najskerje 6. nowembra. Wuradowanja wotewrjeja so z rěcžu finanznehu ministra wo statnym hospodarskim planje.

Kanony, kotrež 120 kilometrow daloko třěleja

Francowski generalny štab je sdawna žem najwjetschu kedźbnosć na wudospołnjenje swojich specjalnych bronjow nałožował. Jena tutych wobzběhitych bronjow je železnisa artillerija. Hižo w swětowej wójnje běsche Francowska wažnjowej tuteje bronje spóznała, dokelž so spěchnje a wjesce strategiski přichesmjerować hodźi. Železnisa artillerija njeje tola wotwisna wot počkajkow a wjedra a železniske kolije transport cžežkeje artillerije wjele lěpje sunjeju hač dróhi.

Na kónca swětowe wójny wobhrjedsche Francowska hižo 548 tutych kanonow cžežkeho kalibra. W poslednich ličach su so bronje systematiski wumjerjowale a polepschile. Hižo po pischecu generała Joffrea w Francowskej sa cžas swětowe wójny w lecže 1915 40zentimetrowym haubizu i 10½ metra dołhej rohi nawarichu. Hač psched dwomaj lětomaj placzesche 42 zentimetrowsta kanona je 16 metrow dołhej rohi, i kotrejž 40 kilometrow daloko třelesche, sa najkhmanischu kanonu francowskeje železnisseje artillerije.

W nowischim cžasu su w Francowskej 52zentimetrowsku haubizu natwarili, potajtim bróń, kotraj kaliber teleste Berty je swětowe wójny wo 10 zentimetrow pschesahuje. Sa kanonu tutomu železnisku wóz je 30 metrow dołhi. Skóždy jenotliwy wutsel waži 1400 kilogramow (28 centnarjow). Nimo tuteje haubizy maju w Francowskej hlawnu 21zentimetrowsku kanonu, kotraj samóže 120 kilometrow daloko třeleć.

Česny dźeń němskich woporow dźěła

W nowembrje wotmeja so po zyłej Němskej wulke shromadźizny woporow dźěła, so buchu wschón lud namołwjałe k cjesnemu dnjej sa němske wopory dźěła. W 27 wulkich manifestacijach wopory dźěła w najwjetschich němskich městach pocžahnu. We wschěch župach budźe tutón dźeń jenoż dźěłowym woporam słužicžej, a wschitcy němscy ludowi towarschojo swoju shromadnosć z woporami dźěła wopokaja. Wopory dźěła na tutym dnju žwjacznu wjednikej Adolfej Hitlerej znowa swěrny słubja a so jemu podjakuja, so je jim sajedał městno, kotrež jim přichisłuscha. Akzija saperzina so 10. nowembra z wulkej manifestaciju w Baxlinje. Tamnych 27 wulkich shromadźiznow we wulkich městach budźe saperzak sa 5000 shromadźiznow w sčežkowazych tsjoch njedźelach.

Krajni biskopja pola wjednika

Wjednik a němski kanzler je wutoru w přichitomnosći němskeho šuntskowneho ministra krajnych biskopow Marahrensa, Meisera a Wurma k rozrěcžowanju wo praschenjach zyrkwinskeje politiki přichijak.

Khłostarnia za škódnika na zymskej pomocy

Přched wulkej khłostatej komoru we Weserminde mjesche so wotrjesny organizacijowy wjednik nazionalsocjalistiskeho ludowoho spomožerstwa sa město Weserminde, Richard Henn, samolwicej. Hen běsche so z tym wobchodźił, je sa pohrjebu 7 tunow jerjow sa nazionalsocjalistiske ludowe spomožerstwo Weserminde dschoho wotrjesa 240 hr. Hjerjesche, hdyž mjesche sa tute jerje sam jenoż 154 hr. płaczicj. Sud sadźi wobstorzenemu k 1¼ lěta khłostanje, wotrjekny jemu čestne prawa na tři lěta a napoloži jemu hišće 100 hr. pjenjezneho khłostanja abo pjeć dnjow khłostarnje. Rjmo teho dyrbi Henn wudawki sudnistwa jednanja saplaczicj.

Dźěławosć Leobenskeho wojerskeho suda

Přichi sdźělenju wojerskeju žudow w Celowzu a Leobenje wosjelwoja jene Winske nowiny přeschład wo dźěławosći Leobenskeho wojerskeho žuda. Wot 20. augusta hač do 20. oktobra mjesche so přched wojerskim žudom w Leobenje 107 wobskorzenych samolwicej, 105 z nich ke sahubdźi. Schtyrjo wobskorzeni so k žiwjerći sahubdźichu, dwaj je wotprawischtej. Khłostarnišče khłostanja, kotrež je tutón žud wuprajił, wuczinjeja shromadnje 710 lět a 1 měsaz, přichi tym so njejsu hobuškežili, kotříž su so ke khłostarni na cžas žiwjenja sahubdźili.

Dr. Eckener w Americy

Dr. Eckener přeschibywa w Ameriju. Knježerstwo Sjednoczenych statow je jeho přeschrožiło. Wschitke wobstojnosće su so jeho wo jeho nałhonjenjach wo internazionalnym powětrownym wobkhadźe a wo přichitrawjenju letarskeje słužby přeschs połnózny Atlantiski ocean wuwoprašchałe. Dr. Eckener mjesche wschelake rozrěcžowanja z połitiskim ministrom, wikowarskim ministrom a sastupjerjemi admirality.

Póndźelu popołdnju běsche president Roosevelt dra. Eckenera do Běłeho doma na cjaj přeschrožił. Tam so wobaj muzej wo letanju přeschs ocean rozrěcžowaschtaj. President Roosevelt so sa njo žiwje zajimuje.

Póndźelu popołdnju wjecžerje dr. Eckener přched amerikanskim wubjerkom sa letarstwo a traspłowjenje přched wulkej žłtu přichipoštuchanjow wo wuwiwiju letanja z powětrom. Wón nětčišchim stawje tuteho letanja. Powětronami a wo nětčišchim stawje tuteho letanja. Powětronami a wo nětčišchim stawje tuteho letanja. Po wobhrjerkowym přichezu dr. Eckener je 20 stron wobsahowym memorandźe nadrobnje wopisa, so so letanje přeschs połnózny Atlantiski ocean hodźi niz jenoż přeschs mjesecz, ale so je bjeztrošchne a hospodarsky přichijomne.

Cžerpjenja duchownych w poslednjej španiskej revolucji

W pósledniej revolucji w Schpaniscej je katolska zyrkej cžežke přeheiżżanjap schcżeżepita. Po porażenju revolucije je hakle móżno było, nadrobnosće tychle přeschżeżanjow zhoniżi. Přchi wojowanjach w Barcelonje su ježkarjo Santa Maria des Sants sapalili a w Nowej farara jich kóżcżewi. We Vila franca, Vilanova a La Geltru w zyrkwjach wobeh sałożili a w Bleida do franziskanskeho klóschtra tseleli, přchi cżimż su so tsjo duchowni spasili. W Cerviju su so přchi Bożej służbje do zyrkwje dobyli, w San Vincentu de Castelet **farara a vikara přched hłownym wołtarjom z benzinom polili a zyrkej spjalili sapalicj.** W Katalonskej 5. a 6. oktobra marxistiży revolucionarozo najdźiwischo satkadźachu. W Villafranka, hdżeż **kloschtr karmeliterkow sapalichu,** so **składa na wumóżkich přchedmjetach** z **727 000 pesetow** wobliża. Niedźiwajcy toho je Barcelonski biskop, hdyż so 10. oktobra přchi thewanju padnjenych wojowarjow knjeżerstwowych přchiwiżowarjow wobdżeli, wo stronu knjeżerstwowych revolucionarow prošył. We milosći sa sawjedżenych wschitkich wobdżeli, wo Villeralidi su zyrkej i rosbuchnjenjom bomby sapuschili. Dale su zyrkwje we Vembribre, San Tirso, Santa Dale su zyrkwje we Vembribre, San Tirso, Santa Christina de Lana a Bouosera spaliti. W La Rebellida, Christina de Lana a Bouosera spaliti. W La Rebellida, Muris a Ollonieżo su **fararjow na najhrosnische waschnje** ſtonżowali. W Alfurxtej su so revolucionarozo i wospebitymi żadławoscżemi wusnamjenili. **Jeneho duchownehe su na żiwtom přchibili a jeho i wutsielemi merili.** W Sana de Langreo su **mischnikowe cżeło, kotrehoż hłowa ku wotcżała a kotrehoż bruch bě rosproży, sławnje wustajili a nad nim napiſali: „Tu je zwinjane mjasto ne płeżedań“. Druhich duchownych su z benzinom polili a sapalili.** Najwjetschie hrozhosće su dże so w Oviedo stałe. **Tam su wulkozrkej sapuschili, pjeć profesorow mischnistkeho seminara, wyschischeho karmelikstkeho seminara, nětkuzi, mischnikow a mnichow morili a wjele semjanarjow wotwjedli. Mischnika w Jose Villanueva su gasolinom polili a żiwoho spalili.** Po telegrammje nowin „Times“ z Hendaye pucżowarjo z Asturiskeje powědaja, so su revolucionarozo sa cżas swojeho ichcżejbujowego knjeżitwa nawjetsche żadławoscże stucżili. Mobkrucżiła je so powěsć, so su seminarowemu direktora ve Villanueve żiwoho spalili. Druhich duchownych su na najżakostnische waschnje stonżowali, jich cżeła rostrukali a w rěsnitich klamach wupowěsnyli. Fararjej w Lceeda je knjerczu hrożbou so by knjeżcżata swojeje zarkwje spalił. Potom jeho do pinzy sawrczhu. Tam by sawutlił a s hłodom wumrěł, hdy hnyhu wojazy Oviedo je njewuswobodźili. W jenym Oviedskim přchedmjesce njcżiwehu fararja nusowachu, so by přched rowom sarunanych policistow a wojakow modlitwy spéwał. Po wosledniej modlitwje jeho do thitrjeta stelichu, so so do rowa cżinu. Hnydom row sakopachu, hacżkuli hischcże żiwy wopor bolostnje wołacż słyschachu.

Herriot a Litwinow sebi zbožo přejetaj

Ssowjetski ľudowy kommisar za zwonkowne należnosće Litwinow je franzowskemu statnemu ministrej Herriotej ješčowazy telegramm pósłał: „Djakujo so Wam w mjenje swojeho knjeżerstwa a w zwjazku mjenje sa pschecielene zlowa, kotrež sće nam pschi dżeżarstwu nawróće naiwjasanja hamtiskich poczahow mjes naschimaj krajonaj wenowali. Sjawne mjenjenje Ssowjetskeje Ruskeje budże stajnje na wulke sahnużby spominacz, kotrež sće njepschestawajcy za franzowsko-ruske zhromadne dżeło jako stołpej swětoweho měra, wukonjeli.

Parišske nowiny „Temps“ pišaju w zawodnym nastatku wo franzowsko-ruskim zhromadnym dżele, so nětczisha Moskowska zwonkowna politika so rafnje pschecziwja rewolucionarnej tendenzy tfeczeje internazionale, kotraž běsche wot špeczatka jenież a ruska diplomatija. Dyrbi so pschecz, so rusko-franzowske sbližowanje nóżko mjeze žiwiczej je sozialneho stejischcza a z internazionalneho europiskeho stejischcza. Herriot je nowinarjam rjekny, so je pschi „zwonkownych a smutskownych strachach“ nusne, so so politiski pschimjer w Franzowskej zachowa.

Kak mysli Macdonald wo bróńenju

Jendżelski ministerski president Macdonald je pondżelu prěni króc po žiwotnim dowolu psched zjawnoscu wustupił. To sta so pschi znjedanju tak mjenowanych Macdonaldowych sozialistow. Macdonald rěczesche pschi tutej zkładnosći też wo mérowym praschenju a rjekny: „Smy wulke strachi na so wsali, hdyż smy zwoje bróńerske a fakitatiske możnosze na najnizschi zkhodzenk ponjeschili. Smy to czinili we sajinje měra. Dżensa pak je pschi pschikładach, kiż nam jedyn kuh po druhim dawa, nusne, so nětchto k zakitanju nascheje zwobodny czinimy. Niedżiwajcy teho knjeżerstwo ani wokomik njewustanje, za zakhowanje měra dżeło s.“ Pschi zamużnej zkładnosći porecza też Baldwin, kiż so nimo druhich wežow sa nazionalne knjeżerstwo wuprajі a rjekny, so w blišim pschichodze żanych wuhladow wjazy njewobsteji, so so Jendżelska k bye pża a kóżdi mjes politiskimi stronami wróczi.

Třeća Juhosłowjanska nota na Madżarsku

S Budapesta so powě, so je Beogradske knjeżerstwo dźiwajo na pschepytowanje Marseilleskeho nadpada madżarskemu knjeżerstwu tfeću notu pschepodało. W Budapeście hamtske mjetnoscze tózku rosprawu wo notach juhosłowjanskeho knjeżerstwa najrasnischo wotpokazuja. Też madżarske nowiny w poślednich dnjach zyle mérnje wo Marseilleskim nadpadże pišaju a mjelcza wobzeże wo nowych nadpadach juhosłowjanskich nowin pschecziwo Madżarskej.

Tróe żadanie Juhosłowianskeje

Ssobudżełaczer franzowskich nowin „Écho de Paris“ pschebywa w Beogradże, so by zwonkowno-politiske zmyslenja w Juhosłowjanskej studowal. Zwonkowny minister Jewtiez jeho pschija a jemu na jeho praschenje wo zhromadnym dżele s Italiskej wotmolwi, so ma so w tym naczapanym kedżbnje postupowacz. Tu ma so pschewjesze wocaczných mylkow wottrończ a pschewjesze wopraniowjeneho njedowérjenja smérowacz. Tuto praschenje ma tři strony: Jadrarske morje, Balkan a krjedżnu Europu. Juhosłowjanska żebi jenoż żada, so Rom jeje wobstacze sjawnje pschipóznawa, so Italika swoje territorialne plany a swoju czejeze łakomnosć k wukonjenju politiskeje kontrolle na Balkanje spuschczi, so so słónczenje teho wsda, so by prenje husle w Awstriskej hracz chzyła. Sa tutu płacżinu je Juhosłowjanska k loyalnemu a spraunemu zhromadnemu dżełu zwólniwa. Rosprawjeł w tutym zwiszku nalpomnja, so maju politiske wobzoże w Beogradże po zdacju najwjetsche njedowérjenje k awstriskemu knjeżerstwu. Zwjazkowego kanzlera Schuschnigga maju za pschecżela Habsburgskich a wjerha Starhemberga za pschecżela Italczanow.

Juhosłowjanski justicny minister wróco stuoił

W Beogradże je so frjedu wjeczor we 9 hodź. wosjewiło, so je justizny minister Makfimowicz frjedu wjeczor wróco stupił. Nadrobnische wo pschicżinach tuteje krocżele so njeje wosjewiło. Ministerska rada je so w zwojich cłoch poślednich pożeżenjach z wotmyslenjom justizneho ministra zaběrała a so prózowała, so by wěste wobzobnische napschecziwnosze mjes Makfimowiczom a wójnstim ministrom generalom Zivkowiczom wotstronila, dokelż so to njeporadżi, Makfimowicz swoje zastolnstwo złoži.

11 lět turkowskeje republiki

Pondżelu je so po zyłej Turkowskej 11ětne wobstacze turkowskeje republiki wulżychcze wosjowiecżiło. Město Istanbul (Konstantinopel) běsche so bohacże z khorhojemi a khorhojczkami wupyschiło. Na pomjatnym dnju wotmě so w Istanbulu wulka wojeska parada, a nětkore zjawne twarjenja so pożwjeczichu. Wjeczor blischczeschze so město w kuštojtym wobkwětkenju.

Němska kolonija je so na swjedżenja turkowskeje republiki hódnje wobdżělika. Po słónczenju němskeho sportskeho zwjedżenja cżehnjechu Němcy zhromadnje za khorhojemi wotnożki nazionalsozialistiskeje strony k pomnikej njewotwinżnosce na Taximskim namjesze. Tu mjes wulkej žyłu pschihladowarjow wjednik wotnożki rěcż dżerżeche a ju z fiskroczнej zławu na wjednika turkowskeho naroda, ghazia Mustafa Kemala, słónczi. S němskim postrowom, nathilenym khorhojemi a minutu mjeczenja porczesczichu so morwi z turkowskeje wójny wo njewotwinżnosć a położi so wěnz z němskimi barbami.

Japanska wotpokazuje politiske prašenja

Ludżo wokolo japanskeho zwonkowneho ministra żu wojewschi, so Jendżelska a Amerika pschi jednanjach wo wójnstim łódźstwje w Londonje zhromadnje pschecziwo Japanskej postupujetej. Każ so w Japanskej wudawa, tutaj stataj zhjutietaj, politiske praschenja do rosrěczowanjow kschahnjeż. Japanzy wuschehnja, so frěczenje 9 mozow a frěczenje schtyrjoch mozow z jednanjemi wo wójnstim łódźstwje nimatej nicżo zhromadneho. Japanska steji na zwonkownje politiki pak zebi franzowske knjeżerstwo a leżnje pscheje, so by so dacżu wo napschemó bróńenju morjn mjes Franzowskej a Italskej abo druhej mozu stroniko. Możne drje je, so italske knjeżerstwo do pomjenschenja łódźow zwoji, je-li Franzowska wěste italske zadanja dopjelnji. By-li zebi Italska jenajku zhlnosć wójnskeho łódźstwa z Franzowskej żadała, bychu w Franzowskej tutu płacżinu za pschewyżoku měri. Nje je to tym, so bychu Franzowzoju planej pschihłużowali, ale dokelż je zhlnosć italskeho wójnskeho łódźstwa pomérnje zhlnosći franzowskeho wójnskeho łódźstwa powjetschi.

Wojowanje wo Srjedżnozemńske morjo

Parišski rosprawjeć Londonskich nowin „Times“ pišo, so so w Parišu nadżijeja, so żnadź so italske knjeżerstwo pohnuje da, so wulkosć 35 000 tunowskeje bitwinskeju łódźow, kotrež sandżeni njedżelu k natwarjenju pschepodachu, pomjenschi. Nusne techniske pschemenjenja dyrbu w prěnich pjeć twarschi mežazych może byle.

Wy-li so toważa na 30 000 tunow snižiła, żebi myślo, so franzowske knjeżerstwo 26 500-tunowsku mjeru Dünkirchenskeje drużiny njepschekroczi. Njesmiżi-li pak Italska wulkosć tuteju noweju łódźow, franzowske ministerstwo namórnistwa wěsce trěbne kredity za twar runje tak wulkich bitwiskich łódźow pożada a dostanje. S pschicżinow zwonkownje politiki pak żebi franzowske knjeżerstwo leżnje pscheje, so by so dacżu wo napschemó bróńenju morjn mjes Franzowskej a Italskej abo druhej mozu stroniko. Możne drje je, so italske knjeżerstwo do pomjenschenja łódźow zwoji, je-li Franzowska wěste italske zadanja dopjelnji. By-li zebi Italska jenajku zhlnosć wójnskeho łódźstwa z Franzowskej żadała, bychu w Franzowskej tutu płacżinu za pschewyżoku měri. Nje je to tym, so bychu Franzowzoju planej pschihłużowali, ale dokelż je zhlnosć italskeho wójnskeho łódźstwa pomérnje zhlnosći franzowskeho wójnskeho łódźstwa powjetschi.

Krótke politiske powěsće

Franzowske knjeżerstwo je zwojemu pósełnikej we Romje italskemu knjeżerstwu hamtske pismo pschepodało, kotrymż so żada, so bychtaj so w Turinje jataj juhosłowjanskaj emigrantaj dr. Pawelicz a Kwaternik z Italskeje wudałoj.

Franzowski zwonkowny minister Laval rosrěczowasche so frjedu z wójnskim ministrom marschalom Pétainom a wójnskim namórnistwownym ministrom Piétrom wo praschenjach nazionalneho zakitanja. Minister-ši president Doumergue běsche ministra za letarstwo, generala Denaina, pschijał.

Juhosłowjanskeho falschowarja pazow Stoklu, kotrehoż běchu w Salzburgu zajeli, żu juhosłowjanskim wosnoscżam pschepodali, kiż běchu żebi jeho żadale. Stokla wudawa, so wě nadrobnische wo pschihotowanju nadpada w Marseillu.

Pólste nowiny „Kurjer Poranny“ pišaju, so Franzowska 882 nowych políticz hórnikow wupokasa. Nowe ny pschispomnja, so je so z tutymi ludźimi tłe zakhadżało.

Wo pschedacju ranschochinskeje żeleznizy powě so z Moskwy, so stej so Rusta a Japanska na płacżinu dożednaj. Japanika chże Ruskej 140 miljonow yenow za żeleznizu zapłacżicz.

W Ulale w Ssowjetiskej Ruskej żu schtyrjoch transportiskich zastojnikow z żmjerczi je zastżelenych zadżudili. Zastojnizy żu cżežite automobile wurubili.

Japanski minnyładżak je do pschistawa w Luanu-Cżuanu pola Tientsina w Chinje pschijeł a 120 namórskich wojakow na kraj wużadżił. Japanika pósła tam wojakow dla wustupowanjow pschecziwo Japanskej.

W turkowskim hłownym mésce Ankarje zkhadżuja so zwonkowni ministrojo schtyrjoch zlatow balkanskeho zwjazka, Turkowskeje, Grichiskeje, Juhosłowjanskeje a Rumunskeje.
dawanjom, so je dżełakowsći duchownych njet

Mexikanski statny kongrej je kulturowny zakoń zkhwalił z wudawanjom, so je dżełakowsći duchownych njetrěbna. W Los Tuxtlasu żu so wschitke zyrkwje zamkle. Duchowni żu mésto wopuschczili. W Yukatanskim zlacże je gouverner porucził, so bychu wschitzy zastojnizy wobrasy zwjatych se zwojich bydleniow wotstronili.

Mara Bočarowna

W. Benesch-Tschebiski. Pschełożił J. Delenk.

4)

(Pokračowanje.)

Hischcze druhi ras złónczeło zapadnyło njebo wot wonej nászej wuprawy turkowskej, hdyż po se ezży, każ had so wijajej, wonych zranjenych zkalow se spěschnej trvczelu khwataschе muż, kotrehoż horda a wyżoko postawa se zwěczatej ruchnizu na możnych ramjenjach po czumpazej zatwěcze njewojnamjesche wjeżnjana, kotryż běż żnadź do lěżkow zaběżał zwérzo popadnycz za domjazu potrjebu, ale zkerje ienehо se zkawnych rjekow podtóczowaneho juha (po němskim Süden). Czim bóle so lěżowej kronje blížesche, czim khěżischo stupasche, njestarajo so wo wrjeskotanj kanczenjow, kotrež so pod jeho zylnymi krocżelemi drjebżachu a se straschnym wrjeskotom so do hłubokich bjesdnow walachu w tej lěżnej cżischinje. Sswětkocżerwjeny wotbłyschcz zapadowazeho złónza wobzwětkowasche jeho wobliczo; za pażom, bohacze hwischiwanym, błyschczeschze so wótry mjecz, a drobotnje wutkadżene pistole; hlej, to je Bothar Rikola, barambaschа hajdukow Sclejstich. Hakle hdyż bé so wjeczernza (wjeczorna hwězda) pokasała, bóńdże do dolinu, kotraż dałeko runtiny pschetrwasche, hdżej pschestawasche lěż a so zapoczinachu krażne, rjane kraje, do kotrychż krażnoscze hlada cżłowjecze wokо ї wjeżelem, ї radostnym pschekhwapenjom. Ale Nikola njesdasche so zaběracz ї tymi wobrasami, kotrež so w tak pišanych, żiwych barbach jeho cżornemu, zapazenu woku sliczachu. Krażna a wabiwa je Albanija, krażne te hona, te luki se żiwojim melancholiskim pohladom, kajkiż je na so wsala zemja w dołholetnym wojowanju ї polnuschazom, a kotryż ї nékajkim bogostnym a sażo we widżenju teho kcenja żmérwajnje radostnym, wożiwjazym zaczuczom napjelnjuje cżłowjeku wutrobu. Ale schto cunja że jeho wótczinje, tej zemi bohatschej, kotruż w hordosći porcdżeny jeje żyn njemuje złowjanski raj!

Hischcze wokolo hodżiny wosta wón pschi kronje lěżo a potom wobroczi so po poboczнym hłubokim puczu k twjerdżischczu, kotraż so wot daloka cżornjesche a kotraż so samёr jeho puczа być sdasche. — Hižo stojesche pschi drjewjanej wobhrodże złotowjeneje ї wobrubanych kolikow, kotraż koło wokolo twjerdżischczi dżesche. Wběe żwětko wot wjeczora cżinjesche woku możny pohlad na te krwarjenje, ї njewocżekanych hrjadow sczeżłowane, kajkiż je w tamnischich krajinach cżastych rubjeżnych nadpadow Turkow dla wulka mnohosć a kotreż żnadź hischcze ї dawnych cżażow żerbskich zarow połhadżeja.

Husto wojnja w podobnych twjerdżischczach vekowizy żynoże juhu dołeż dołho pschecżiwo żylnym wójskam turkowskim, a njerédko że zlawa, so Bisurmany bjes wuspěcha wotczahnu.

Runje w cżażu, hdyż Nikola k wobhrodże stupi, wotewrichu so pobocżne durnicka a ї nich wustupi krażna, kcżeżaza holza. Dołhe cżornobłyschczace włoży, ї kotrymiż je cżischi wjeczorny wětřik łohy hrajkasche, to wschko cżinjesche ju wilam (nyhnjam) podobnu, kotreż wjeczor prowe hydża wopuschczeja, lěżne duhy, a w cżichej nozy ї wołkułowanym spěwom wabja mlodżenzow do żwojeje kowanki.

„Mara“, saschepja so cicho ї nadala a ї hołbikowym lětom snoschowasche so holcża k tej stronje, ї wotkeż wukhadżachu te znate, drohe żiwki a we wokomiku se sche na junazkej wutrobje rjeschwiteho Nikole, „garambaschе hajdukow Sselejstich“. Lubo, nanajlubischo je to holczу tamnischich krajin, ї towarschku być zławneho hordżiny, kotrehoż mjeno so wot ludy ї hudże poweda po wjesckach, po domach, kotrehoż zławi a thwali podżischczowani, podtóczowani lud, psched kotrymż tschepotaja Mosłemi-nojo a prosetu wokaja pschi straschnym jeho mjenje. Ale nij czeżelakomnosć, ani hordosć, kajkaj tak czasto njeje potoji wutrobu w tych lětach, tu je horza a łapaza luboscz jeje wutrobu ї nim jsednoczila. Wschat też w njej czeczesche złowjanska krej, a jeje wótczina je jehoródna zemja, ta wobspěwana Bolharsta a jeje nowa wótczina njerodżi so nowa podobnych Nikoli, pod albanskim njebjom pschezo spratwna wutroba njetkapa, bjese tże pschecżiwo żwojemu towarschej.

„Hižo dwaj dniej hacz połdże do nozy brucża so wokolo wobhrody“, rěczesche holczża cżischo, „hižo żu krosne wuhle moju wutrobu cżwělowale, wutkeże psches lěż praskaze ju hacz żem je żwojim wotłohom żłyschecz byle; a sażo barbjesche żwětłosći cżemnomódre nózne njebjo. Schto, żu Turkojo sażo zapoczeli żwoje najedby? Bożo! Sswjata Bohorodżicżerka, schkitaj nań je żwojim schkitom!“

„Zapalili je wjeż, sfónzowali żu wobydleri, dreha Mara, ale ani jedyn ї nich wostat njeje, schtož je jich do naschich lěżow wuschlo; wschitzy żu spadali ї wołojom mojich junakow. Snaka by Marka, toho hódneho żyna grekiskeho, snaka by Helenu ї podléża, taj njesdaj wjazy żiwoj, wczera napoślédk psched sfónzja sfhadżenjom saprachaku hajdukite rjeżoy nad jich rowom.“

„Marko, Helena?“ wosrjetowasche bolosnje Mara.

„Ach, Bożo! Potajtim też wona, kotrejż jenicżym na tutej żemi wérjesche moja wutroba, je padnyła za wopor swu arojnwérjenym tyranam! Też na nitje cżaka twój wohład, dobra Helena!“

„Mara, Mara, ty płaczejsch“, sawoła nahle Nikola, „twoje lizo że njeczerwjeni każ tehdom, hdyż żym napoślédk hladał do teho rózoweho wobliczа żwojeje Mary.“

„Wěsch żnadź, kak je mój nan słónczi“, wotmolwi holczża se żylsami. „Bożo, ty hrosnje zkłostasch żwoje dżeczi! Bjes wótczinu, bjes nana, a bórzy ї pschikrywa czorna zemja moju macz. Ta je wot tych nekotrych dnjow, hacz je wo nanowej żmjerczi żhonika, bóle a bóle zhora. A żiwych: ja wezerawschim pschijschchachu pózły Janinżo do nascheho bydła ї Alijowym pobelstwom, że je so ї nime zkła do Janiny a bya żona tehole rubjeżnika. Se straschnymi hrożenjemi jěchachu ї nascheho dwora. Ali żej pschejżam pschijdże po Bożarowou żwójbu, njepschindu-li je rónke tydżeń do jeho brodu. Sbożo, so mje w domje ї nje jimi żotrami njerrjedżichu, ředma běchmy żo dowobaral jeże wole tych rubjeżnych Turkow.“

(Pokračowanje sczeżuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 1. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Husancow dla zahrodnik
Žadyn štom njeporuba.

Korla Fiedler.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy +5. — Symny powětr i Lodowcoweho morja je žo hač do dołhowjeczora nje Němsteje dobył, w Jendźelskej je žamo hižo žnjeh pichinjeł. Też pola nas budźe symnišcho, dokelž žo symny powětr ke krótkemu ranju rozsćerja. Na horach a nad budźe wjedro swjetłcha dešćowate abo pschidźe žo mokry žnjeh. — Jutšje pjatk stónčko 6.52 hodźin šhodźa a žo 4.35 hodźin chowa. Měsačk šhodźa jutšje na ranje 1.22 hodźin a chowa žo popołdnju 4.29 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišchi pjatk: Symne a wocłate wjedro.**

Wšěch swjatych — Wšěch khudych dušow

Mhłowe dny nazymy přikhadźeja z měsacom nowembrom, z kotrymž so žiwjenje w Božej stwórbje rozdźelnuje.

W tutym času mrěča stwórby spomina katolska cyrkej na zemrětych. K swjedźenju Wšěch khudych dušow 2. naymnika přida so swjedźeń Wšěch swjatych 1. nazymnika k česći wšěch swjatych a martrarjow. Tutaj dnjej staj dwje cyrkwinskeho razu, ale wšelake nałožki, kotrež so na tutej dnjej počahuja, su wzdźela powostanki z póhanskeho časa a wěry. Pokažemy na někotre:

Wěra w stwórbje a doma je na tutymaj dnjomaj wšo polne duchow a dušow, a dyrbiš jara kedźbować, zo njeby jich na nječakjo wašnje zranił. Hdyž so počina čmić a wječorne směrki so na stwórbu lěhaja, je lépje, zo doma we jstwje wostaješ. Tuž tež su skót z časom do hródze dowjedźe, prjedy hač je čma. Stóž w tutej nocy wonka přenocuje, toho Boža ručka zjima. W bydlenjach přihotuje so wšitko k přijeću strašnych a tola zaso witanych hosći. Jako hosćo přiúdźechu mjenujcy duški na krótki čas do swojeho starcho zemskeho wobydlenja a so samo z čiśća puśća. Zwonow hłós na Wšěch swjatych wozwěsća wokomik wopyta tutych dušow.

W katolskich stronach Němskeje jo powšitkowne wašnje, na tutych dnjach rowy zemrětych na kěrchowje wupyšić. Wšitcy du na pohrjebnišćo a rowy pokrjepja so ze swjećenej wodu. Wječor zaswěća so swěcy na rowach. Jenož na rowach samomordarjow njesmě so žana swěcka swěćić, hewak budźa dźěći też samomordarjo.

We wšěch tutych nałožkach jewja so póhanske a cyrkwinske podawizny. Su to dźakne a wujednace wobory, zdobom pak też prostwowne. Wšitko to dyrbi duše zwjeselić, jim wočerstwjenje, ćopłotu a samo wumoženje přinjesć.

Jako powostanki póhanskeho wujednanskeho a dźakneho wopora móže so wukłasć, zo, kaž wšitcy cyrkwinscy hosćo, też duše zemrětych za pohoščenjom žadaja. Tuž zestaseja so jim na rowach a w domach jěsć a pić a mjetaja so tajke też do nésće. Tajke woporne dary su so na swjedźenju Wšěch khudych dušow też na živych přenjesle, wosebje na khudych a dźěći. W Flamskej rěka, zo kóždy dušeny khlěb, kotryž so jěi, jenu dušu z čiśća wumóže.

Nje Wšěch khudych dušow je za wěsćenja jara přihódna, wosebje za lubosćinske wěcy. W Šwicy na přikład wudźěleja holcy worjechi na swojich wuzwalenych. Ma-li jedyn dwoje jadro, potom móže so ze slubom ličić.

*

— **Porjedźeńka.** K wutornej rozprawje wo Wučnowach nam naš dopisowar pisa: Wo smjerći hura Jana Welsa je so w Khrósćanskej a klóštrskej wokolinje wšudże powědało. Dźiwajo na strašnu khorosć, kotraž běše wholeho potrjechiła, běše to też wěrje podobne. Na telefonisko naprašowanje we Wučnowach njeje so powěsć jako njeprawa wotpokazała. Tak je ju za wěrnu měł a njeje z wotpohladom na nic njeprawe wozwieć chcył.. Čim bóle so je wjeseli, zo tomu tak njeje a přeje jemu a jeho mandźelskej kaž tež jeho staroscziwym přiwuznym, zo by Bóh Knjez jeho při žiwjenju wukhował mnohe lěta. Hdyž zaso strowemu a cilemu so domoj poda dał. Njech so tu stare prajidło jako wěrne spjelnja, zo tón, wo kimž so rěči, zo je wumrěł, dołho žiwy. To zawěsće tež wšitcy Serbskich Nowin našemu krajnemu z cyłeje duše přeja. — Nakład Serbskich Nowin so přeću wotnoje wutroby přizamknje. Wšitcy so wjeselimy, zo wěsće njeje wěrna, dokelž sobu začuwamy, kak lěko by mnohu mandźelsku a lubych přiwuznych dóńt potrjechił., hdy bychmy powěsć njemóhli wěrić. Tuž njech so tutón njeluby zmylk, kotryž je z wotpohladom činił njeje, tak jara za złe njeberje.

— **Kołojězdny pěška powalił.** Sobotu popołdnju je 74lětny kołojězdny z Kulowskeje dróhi po puću do města, jahodźił. Wobaj padnychu tak, zo je hłowu tak ćežko ranił, zo wón dyrbi do chorownje dowjezeny.

— **Nowy hospjenjar na Budyšinskim dwórnišćeju.** Wot 1. oktobra t. l. je knjez Jurij Dittmar z hospjenjarjom Budyšeho dwórnišćowego hospjenza. Do teho běše wón wot léta 1925 w Biskopizach kowčnarił a žebi tam wjele pschećelow dobył. Loni mješe wón swój 25lětny powołanišći jubilej wobswjeći. Knjez Dittmar běše najprjedy w Drježdźanach-Bjedrichowym měšće a potom w Nowym Měšće w Sakskej. Wschudże dobu žebi khwalbu a cześćownosć swojich hosći, za kotrejž cźelne lěpše žo wón na pschećelne waschnje pschezo starasche a kotrymž je swojeho dołholětneho nasłuženja stajnje z radu a skutkom pomhasche. Tehodła běše tloro bjes dźiwa, zo pschi wupjelnjanju Budyšeho dwórnišćowego hospjenza knjez Dittmar tuto samolwite a nic lohke nječino dosta, runjež běsche žo dozyka nic mjenje hacź 260 sajimjow wo njo samolwito. Hižo sa krótki cźas, kiž knjez Dittmar tu skutkuje, je wupcekasa, so je žo jeho powołanje z połnym prawom stało. W Budyšinje a dalšnej wokolinje je žeby won hižo mnoho znatych a pschećelow dobył, kotriž rad k niemu khodźa a jeho dobre pohłužowanje pschipósnawaja a khwala. S połnym prawom móže žo rjec, zo je Budyški dwórnišćowy hospjenz w najlepšich rukach.

— **Njeschže ša žo** wjera wjecžor wokoło 10,20 hodź. na Pöstšim namješcze. Wožbowjny automobil schmórknu žo žony, kotraž pseches Pöstšte namjelo bžesche, a ju powali. Pomoznikowy wjednik dowjese žonu do jeje tudomneho bydlenja. Wona žo po sdacju njeje straschnje ranjena.

— **Kedźon pšched jebakami z adreßnymi knihemi!** Kriminalna policija w Kölnje warnuje pšched nakładom A. Hansa w Strahburgu-Robertšawje w Elsašej, na Auguštu Kernowej dróhi 1, kotrehož nječinjeł njeje znaty. Hačrunjež žo njejstu skakanki sapodate, sčelje nakład wjetšchim firmam płacne kharty z pschidatymi wobkrucznymi listami wo dostatej skakanzy a prošy, so by žo 24 hriwnow sa nawješchit pschepokałało na pöštoschekowy konto w Karlsruhe 70 255. W někotrych padach je žo žadany pjenjez też sapkazył. Dokelž ma žo wočakowacź, so je nakład tajke listy niz jenoż w Porheimšej, ale też w druhich provinzach rosełał, žo dostowarjo tajkich listow abo cši, kotriž žu schkodu mělí, prošcha, so bychu to hnydom kriminalnemu wotdźelenju w Budyšinje abo blišchej policiji abo žandarmstwu wojewili.

Konfirmacija za dorosćenych

Bacźrunjej je ev.-luth. farši hamt Pětrowskeje wošady hižo 5 konfirmazijow za dorosćenych, kotriž žu žo w prjedawschich létach na žwjerzenju mlodźiny wobdźelili, wotmět, množa žo prošmy, so by žo hišcze raz kurzus za konfirmaziju dorosćenych sarjadował. Tutym pschećam žo farši hamt nachze sawrjeć. Je žo wotmyšlilo, so ma žo krótsche rozwuczowanje podawacź, kotremuž žo konfirmazija pschisanknje. Wudawki žane njenastanu.

P schipowědźenja k temu žo hacź najpodźišcho do 10. nowembra 1934 we wobthodnym cźasu na farskim hamcze Pětrowskeje wošady, Burgplatz 6, pschijimuja.

Wožebje pak žo na to pokazuje, zo budže to najsterje poslednja možnosć dodacznje konfirmazije w Pětrowskej wošadze. Tehodła žo wschitkim wožadnym, kotriž hischcze njejsu konfirměrowani, doporučuje, zo bychu žo k tutomu kursej samolwili a žiwje zyrkwinsce wobsteinosce do porjada pschinjeli.

K pschipowědźenju ma žo nawodźenisce wopišmo, žiwjenska kniha, khšcenjenisce wopišmo a podobne žubupschinjesć.

*

— **Hornjeje Hórki.** W lěsu na połnóznej stronje Mnichoniseje hory žu kriedu rano sankarja Pawoła H. wobwěsnjenego nadeschli. Sawołany lěkař mójeschce jenoż wobkhowdźejcej, zo bě namakany mortwy. Cźežke myšle žu jeho po dačzu k trudnej krocželi pohnule. H. bě w porjadnych wobstejnosćach žiwy. W tu khwilu dyrbjesche wschak, kaž wjetschina jeho towaršchow, žiwoje dźelo nakhwilnje pschetorhnyć. Móžno pak je też, so ma žo pschicźina w tym pytacź, so je H. w poslednim cźasu dyrbjak khorobny pjenjes bracź. Wón bě žwérny a spravny cźłowjek, jeho dźelowi towaršchoja tehodła jeho sruhny čuz, wobžarowaja.

— **Nowy hospjenjar na Budyšinskim dwórnišćeju.** Wot 1. oktobra t. l. je knjez Jurij Dittmar z hospjenzarjom Budyšeho dwórnišćowego hospjenza. Do teho běsche wón wot léta 1925 w Biskopizach kowčnarił a žebi tam wjele pschećelow dobył. Loni mješe wón swój 25lětny powołanišći jubilej wobswjeći. Knjez Dittmar běsche najprjedy w Drježdźanach-Bjedrichowym měšće a potom w Nowym Měšće w Sakskej. Wschudże dobu žebi khwalbu a cześćownosć swojich hosći, za kotrejž cźelne lěpše žo wón na pschećelne waschnje pschezo starasche a kotrymž je swojeho dołholětneho nasłuženja stajnje z radu a skutkom pomhasche. Tehodła běsche tloro bjes dźiwa, zo pschi wupjelnjanju Budyšeho dwórnišćowego hospjenza knjez Dittmar tuto samolwite a nic lohke nječino dosta, runjež běsche žo dozyka nic mjenje hacź 260 sajimjow wo njo samolwito. Hižo sa krótki cźas, kiž knjez Dittmar tu skutkuje, je wupcekasa, so je žo jeho powołanje z połnym prawom stało. W Budyšinje a dalšnej wokolinje je žeby won hižo mnoho znatych a pschećelow dobył, kotriž rad k niemu khodźa a jeho dobre pohłužowanje pschipósnawaja a khwala. S połnym prawom móže žo rjec, zo je Budyški dwórnišćowy hospjenz w najlepšich rukach.

— **Njeschže ša žo** wjera wjecžor wokoło 10,20 hodź. na Pöstšim namješcze. Wožbowjny automobil schmórknu žo žony, kotraž pseches Pöstšte namjelo bžesche, a ju powali. Pomoznikowy wjednik dowjese žonu do jeje tudomneho bydlenja. Wona žo po sdacju njeje straschnje ranjena.

— **Kedźon pšched jebakami z adreßnymi knihemi!** Kriminalna policija w Kölnje warnuje pšched nakładom A. Hansa w Strahburgu-Robertšawje w Elsašej, na Auguštu Kernowej dróhi 1, kotrehož nječinjeł njeje znaty. Hačrunjež žo njejstu skakanki sapodate, sčelje nakład wjetšchim firmam płacne kharty z pschidatymi wobkrucznymi listami wo dostatej skakanzy a prošy, so by žo 24 hriwnow sa nawješchit pschepokałało na pöštoschekowy konto w Karlsruhe 70 255. W někotrych padach je žo žadany pjenjez też sapkazył. Dokelž ma žo wočakowacź, so je nakład tajke listy niz jenoż w Porheimšej, ale też w druhich provinzach rosełał, žo dostowarjo tajkich listow abo cši, kotriž žu schkodu mělí, prošcha, so bychu to hnydom kriminalnemu wotdźelenju w Budyšinje abo blišchej policiji abo žandarmstwu wojewili.

— **S Hušti.** Na dopołdnišchim kenšchenju reformaziskeho hwjedźenja je žo w našchim Božim domje knjes kand. theol. Schädlich do sastojnstwa sapokasał. Wo tutym wažnym podawku podamy hischcze nadrobnischu rosprawu.

— **Hodźija.** Na wjeczoru reformaziskeho hwjedźenja wotmě žo w našchej wožbadze khcheźeństi hwjelny wjecžor z bibliskej wustajenju. Wobsyt běsche jara bohaty. Nadrobnischo hischcze rosprawimy.

— **Nakoło.** Kaž lónje lěto naidźe žo też létsa sako wjele hoschći z blička a daloka na našchu kermuschu. Burjo a žiwnoscerja, kotriž wschak ju létsa pod huchoru cźežu cźerpili, pak žiwotni hoschći nanajlepje pohoscźichu. Njedźiwajo njepschichodnemu wjedru žo wjecžor tola wulka hyła pschi rejach w tudomnym hospjenzu ferdźe, so sala k wjeselu wobłukowaneho hospjenzarja wjeselý wobras poskicźesche. Skhoda, so potom w nozy po 1 hodź. k njerjedawschim pukam a tšeleńsy dóńdže, kiž směje wjecze njelube ščehwki.

— **Wósporka.** Na tudomnej žirowej pokladni je žo 26. oktobra dopołdnja wopacźny dwěrhrownaž pschi płacenju wotedał. Pjenjez je žylnje wotpschimnany, njejasnje bity a pschinta žo po wokolu. Žirowa pokładnja je pjenjez policiji pschepodała.

— **Wósporka.** Wot někotrych dnjow w Lubacze ryby mrěja, wožebje wokoło Lutowcźij. Maleczij a Wósporka. Wutoru wobkedźbowachu, so tójšchto rybow šwjerscha pluwasche a sa powětrom hrebasche. To je bowokas, so je žo z něcźim kiblik i wodu wucźahnył. Sa pschicźinu samasanja wodu žo hlédźi.

— **Lubija.** Jedyn motorski koleśaŕ wutoru wjecžor do kramstwa *mischtra* Wittwera z Herrnhuta sawadźi, hdyž je tutón je žiwotni jěsdnym kolom k dwórnišću jahnuł. Wittwer tak njeswožownje padże, so je žebi nohu stłamał.

Z **Hórkow.** W našej skale je so wčera přestało dźełać. Bóh dal, zo by to jenoż nakhwilnje było. Wjele pilnych rukow, kotrež su žiwili wjele našich swójbow, dyrbja zaso swjećić.

Z **Pančic.** Pónđźelu před wječorom w šestej hodźinju mózeše cźežity auto lohcy do wjetšeho njezbožа přińć. Wono přijěđže spěšnje po Kukowje horje. Hdyž bě runje na mosće, puści so lěwe zadne koło a prasny z tajkim wotmachom do płota Ledźbarec zahrodki, zo so płót rozlama. Z mócnym wrjeskom zleća koleso wjacy metrow wysoko do powětra a padny při žónskej pódła na zemju, kiž tam z malym dźěćom steješe. Kak lohcy by mohło někoho cźežke koleso zarazyć. Auto wječeše so po wósecy a kamjeńtnej dróży na 30 metrow dale a wosta skónčnje stejo. Njeje so dale wobškodźiło, też šofer je ze strúželemi wotešoł.

Z **Worklec.** K smjerći njeboh wučerja Rachele so nam hišće pise: Njeboćički bě so na puć do klóštra Marijneje Hwězdy z kolesom podał, zo by tam k spowědźi šoł. Dokelž so cyle strowy čuješe, wotpokaza kóždy přewod, hdyž jeho přiwuzni hewak ženje z wozom njepuščichu. Kak je přišło, zo je na Worklecy šoł a potom přeco dale do Delan, njeje so dotal wujasnilo. Na dobre zbožo bě jeho jedyn Smjećkečan njedźelu popołdnju za Nowoslicami widźał, tola ničo sebi při tym njemysleše. Hakle wječor pozdże zhoni, zo k. wučerja Rachelu jeho přiwuzni pytaja. Hišće w nocy da jim wo tym wěsće. Nazajtra rano poda so přisłušny pólcaj z wotdźělom dźěłoweje służby a z SA.-ludźimi do tamnišeho lěsa, hdźež jeho na 50 metrow wot puća w kerčinje namakachu, cyle zymneho a hižo wojowaceho ze smjerću. Pokiw Smjećkečana bě jara ważny, hewak njeby nichtó wědźał, hdźe ma so za nim slědźić. Sobotu wječor a ni-

Dźeń khudych dušchow.
Burowka klečzi pschi rowje drohoho zemrětcho. W městach a na wjach khodźa ludźo na pohrjebnischcza, so bychu pschi rowach na žiwojich lubych z nutrnym pacźerjom spominali a žwěrčki na rowach sapalowcźili.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler a za nawščtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. IX. 1934: 2773.

mało cylu nóc běchu přiwuzni jeho podarmo pytali, wězo też njedźelu. Smjertny jandźel bě njeboćičkeho hižo wokošił a tak bě wša próca lěkarja a sotrow, jeho wukhwacać, podarmo. Tak da pónđelu popołdnju swětej božemje, kiž bě jemu wopraudze hól a běda. Sćežka je so hdy tak prawje žiwjenja wjesołił, dokelž měješe so nastajnje z khorosćemi bědźić. Njech jemu nětko kiwa we wěčnosći palma dobyća a wjesela!

S **Łaša.** 1. nowembra je tu techniska wučerka knjejna Kücherej šatlojnistwo nastupiła. Wona budże we Łašowskej, Wělkoholmčanskej schuli wučba ručnych dźěłow podawać.

S **Delnjeho Wujesda.** W naschej zyrkwi je so picheńtrowaze tepjenje pichiprawiło. Kachle symny powětr z zyrkwje z kanałom k hębi łazyaju a jón z druhim kanałom do zyrkwje zwohrěwany wróćeja. Tajke tepjenje so jednorje poskužuje a je z tepidłom słuknjowe. Jako tepidło mója so brikety abo koks wužiś.

S **Delnjeho Wujesda.** Na město hamtskeho pschedstejićerja Klugi, kotryž je swoje šatlojnistwo złožił, su nakhwilnje stroninehe towarschja Fórstera pomjenowali.

S **Khrjebje.** Sandźeny tydźeń w naschej wsy dwaj automobilaj do so sraschichtaj. Jena wožoba so z rosbitej schkleńzu lhětro sešła. Druhi wóz je so zhubje wobschkodźił.

Se **Solepoho.** Tu su wopuschćene jědne koło namakali a pola polizajskeje wyschnoscje wotedali. Tón, komuž słuschi, może jo tam wotewzaś.

S **Rólanow.** Na Wudwórskej dróze pola Mojereja je jedyn motorisi kolesaś z wulkim wotmachom do jeneho sćěnma sawadźił. S cźežkimi ranjenjemi su jeho do Lauchhammerskeje khorownje pschiwjesli, hdźež je bórzy po tym wumrěł.

Z Łužicy

Se **Chorježo.** (W kupjeli so je kmjerću pschehwatel.) W jenej tśěi Frauenburgskeje dróhi je sobotu w nozy jedyn 21lětny pschekupčk wučobnik so we wani kupajo, wumrěł. Młody cłowjek so hišće posdźe wječor kupaše. Hišćeže posdźe w nozy hwěłowsći w kupalni wohladawschi, hospodar ja pichiźinu pohladaś dźěše. Młody cłowjek we wani morwy ležejše. Wěsće na sajeze wutroby wumrěł.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Ligniz.** Tydomny knjeześitwowy president je wojsewił, so ma kóždy, kotryž z rakom njenakšitśe běrnu pschedawa, to měsnej wyschnoscji wojsewić. Tajke běrny dyrbja so tak thowaś, so so njemóža z druhimi druźinami smješeć. Kupcej ma so w pschedpisanym formularu wobźiwdźeć, kajka druźina je so jemu pschedała.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Pola Draguignana w Francowskej wozobowy automobil, w kotrymž tśi wozoby sedźachu, do druheho wosa frasny. Pschi tym autowy benzinowy tank rozbuchny. Ze automobilu so žona a dźěćo spalichtej, wjednik cźežko wopaleneho do khorownje dowjesechu.**

* **Rimo rubježnika a sprawerja Sailera, kiž potrujne krajiny Delnjeje Awstriskeje traschi, je so nětko hischće druha słostnistka zwólba w Delnjej Awstriskej pokazała. Teje šabustalny je sabarjenymi mjeswoćemi w krajinje Winjskeho lěsa rubježnistwa skutkowała.**

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh" składuje so sobotu 3. nowembra wječor we 8 hodźinach w Reichelbrau na Christianskej dróze 22. Ważneho porjada a wozjewjenja Domowiny dla wšitkich namołwjamy, zo přiźu, a też lubych hosći přeprošujemy.

Předsydstwo.

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Holcu,

kiž chce warjenje nawukny ć, pyta

jědźany dom Hentschel

na Serbskich hrjebjach 24

pjerjedy Sołćic hosćenc

Tutón tydźeń zaso tunje jerje

10 štuk . . . . . 35 pj
wosebje wulke, št. 5 pj.
citrony, štuka . . . 4 pj
kisałe kórki, št 7½ pj.
cyble, punt. . . . 10 pj
kóždy dźeń čerstwje
bukingi, punt . . 40 pj
W 5 hodź. čople ze
sušernje

Oskar David

kolonialne twory

w Budyšinje

na Dźiwadłowej hasy 6

Mały naweštk

w našich NOWINACH

je tuni a so pjecy wupłaći

Dom'ace a kuchinske graty

kupańske wanje, wanje k sedźenja a za nohi,

wšitko dobra twora, poskića po tunjej płaćizne

Franz a Alfred Rachlitz

klampnjarski mišter

w Budyšinje

na Hošic hasy 24

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnišich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow.hasy 15

Sym Serb!

597 kolesow

rozpředach hižo w tutym lěće. To je z dopokazom, zo dobre twory płaćizny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na přeće płaćenje w dźělbach. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4

Přijimam trjebane kolesa jako napłaćenje.

Pjerjo

k dréću so zaso přijima **Zastaranski dom (Pflegeheim) w Budyšinje-Židowje.** Telefon 3535

Wšě čišćowe dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju

w čišćerni Serbskich Nowin

Wustajeńca

we

hrajkach

klankacych wozach

klankach

dźěćacych wozach

worelowych a

drjewjanych łožach

plećeneje nadoby

jstwinych wozach

Herbert

Krietsch

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 18

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poskića

howjaze mjaso	
k warjenju	pt. 45—50 pj.
k pječenju	punt 50 pj.
ruladowe mjaso	punt 70 pj.
gulašowe mjaso	pt. 60 pj.
swinjace mjaso	pt. 65—80 pj.
čelace mjaso	punt 70—75 pj.
wowče mjaso	punt 80 pj.
mettowa, pólska, hoffitwinska, knoblochowa, běła a krejowa kolbasa	punt 70 pj.
rubane howjaze a swinjace mjaso	pt. 65 pj.
sulcowe mjaso	4 punty 1.00
šmalc, połć, łój	w mnohosći

Slepowane

moškowe

wołmjane

wjelbłud.

blidowe

wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specialny dom

RUNDFUNK HÖREN
EIN VERGNÜGEN,
HAST DU DIE
MIRAG
VOR DIR LIEGEN!

Mirag

Die illustrierte Rundfunk-Zeitschrift

AUSFÜHRLICHE PROGRAMME!
REICHHALTIGER TEXTTEIL!

Jedes Heft hat 64 Seiten Umfang und kostet nur **20 Pfg.**

Wotewrjenje mobkhoda!

Česćenemu wobydleŕstwu města Budyšina a wokoliny z tutym wozjewjam, zo sym wot 1. oktobra

dwórniščowy hosćenc w Budyšinje

přewzał, zdobom z tunelowej restauraciju. Po dokładnym znowapřiprawjenju, zatwarjenju nowočasneje khłódnjaceje připrawy, sym kóždy čas hotowy, přeća swojich hosći spokojić. So zepjerajo na swoje dołholetne nazhonjenja samostatneho wobkhoda budu so pórcować dobre mjeno swojeho domu też tu sebi dobyć.

Zdobom wuprajam za wšě kwětkowe dary, kiž mi wobydleŕstwo Budyšina při sładnosći mojeho přičehnjenja wěnowaše, też w mjenje swojeje swójby najwutrobniši dźak.

Z němskim postrowom **Jurij Dittmar,** hosćencaŕ dwórniščoweho hosćenca

Moje

hermanske poskićenje

wobkedźbuje prošu kedźbliwje a njeskomdźe jo, jenož

Jenož **20 pj.**

dostaneće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

w kupnym domje Max Herde w Budyšinje na Sukelnskej hasy 9

hłowaki, kopřiwina, šite, so spodźiwace	wot 0.50
hłowaki, běłe, šite, spodźiwnje tunjo	wot 0.69
hłowaki, pisane, šite	wot 0.75
hłowaki, smuhaty płat, šite	wot 0.75
hłowaki, damastowe, šite	wot 0.95
wupjerk za hłowaki, šity	wot 1.50
łožowe počehnjenje, pisane, porjedźak	wot 2.95
łožowe počehnjenje, běłe, šite, porjedźak	wot 3.50
łožowe počehnjenje, smuhaty płat, šite	wot 3.95
łožowe počehnjenje, damastowe, šite, so spodźiw.	wot 4.95
łožowe počehnjenje, kopřiwina, za 2 wosobje, šite	3.95
łožowe počehnjenje, pisane, za 2 wosobje, šite	4.95
łožowe počehnjenje, smuhaty płat, za 2 wos., šite	4.95
wupjerk, prawy a pjerje njepřepuščliwy, šity, za 2 wos.	9.95
wupjerk za spódnje posleśco, šity	wot 5.95
wupjerk, za posleśco, šity	wot 6.95
strowotne łožowe płachty, jara tunjo	wot 1.95
barchentowe łožowe płachty, składnostna kup	wot 1.95
spańske přikrywy, pisane, wosebita posyłka	wot 1.50
kruwjace přikrywy, jónkrótna składnosć	wot 0.95

Wosebita dźělba namazanych šatow

směšnje tunjo!

dźěćace spódnje kholowy, jara płaćizny hódno	wot 0.95
mužace spódnje kholowy, składnosć	wot 0.95
mužace košle, kopřiwina, wosebita dźělba	wot 1.50
mužace košle, barchent, pisane	wot 1.95
mužace košle, barchent, běłe	wot 1.95
mužace zoki, wołmjane, płatřowane	wot 0.50
normalne košle, małe čisła	wot 0.95
pacholace košle ze zašiwkom	wot 0.95
žonjace ślypry, z podšćom	wot 0.50
žonjace ślypry, z podšćom z wumělskeje židy	wot 0.95
žonjace pryncesne ślypry, z podšćom	wot 0.95
žonjace pryncesne suknje, z podšćom	wot 1.25
dźěćace ślypry, z podšćom, małe čisła	wot 0.39
zymske zoćki, wosebita posyłka	wot 0.10
žonjacy šawl, z čornjeje wołny, składnosć	wot 0.39
dźěćace garnitury, šawl a čapka, so dźiwače	0.29
kordowe tofle, jara tunje, wše wulkosće	0.59
fylcowe tofle, jara tunje, wše wulkosće	0.95
drjewjancy, jara tunje, wše wulkosće	0.95
wjelbłudowe kosmacke, črije, wos. płaćizny hódne	wot 2.50
črije do dźěła, z wodunjepřepuśc. podšćom, składn.	wot 5.95

Kedźbu! žonjaca, mužaca a dźěćaca **konfekcija** wosebje tunjo!

Žonjace mantle, so dźiwače **9.95**

Jenož pola Herde

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Předwo

hniću drjewa

domowemu hribej

drjewowemu čerwej

njerodźi

kokošacym myškam

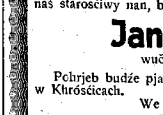
atd.

pomha cyle wěsće „Xylamon"!

Dostaniete jón też barbjeny we wšěch drogerijach a barbow. wikowarnjach, hdźež nic wam praji, hdźe dostanjeće

Volkmar Eckel & Co. G. m. b. H. **w Budyšinje**

Drježdźanska dróha 44 Telefon 2435

Wot štwórtka sem steji w mojich hrjedźach na wubjerk **25 štuk** młodych, wysokosćelnych a čerstwje dejacych rańsko-pruskich-hollandskich rasow a z wulkeho dźěła do skótnje liščiny zapisanych

kruwow a jałowcow

(z najlěpšimi dejeńskimi dopokazami), kaž też **dwaj płahowańskej bykaj** płaćizny hódno na předaj abo kzamćenjenju na rězny skót.

G. Gnauss w Budyšinje na Hornčerśk. hasy 53. Tel. 2106

E. Schlenkrich

w Zitnym domje na Hošic hasy čo. 9

Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Póndźelu popołdnju w 5 hodźinach wumrě njenadźicy we Worklećanskej khorowni mój lubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, bratr a wuj,

Jan Rachela,

wučeŕ na wotpočinku.

Pohrjeb budźe pjatk 2. nowembra dopołdnja w 9 hodź. w Khrósćicach.

We hlubokej zrudobje

Madlena Rachelowa rodź. Justec,
Marija Rachelic,
Hilža Rachelic,
Hańža Rachelic.

We Worklecach, dnja 31. oktobra 1934.

Přiłoha k čisłu 255

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 1. novembra 1934

November abo nazymnik

Symne wětry a pokmurjene njebjo, mokra semja, to su znamjenja nazymnika, měsaca novembra. Boža swórba so někto widźomnje hotuje na swój symsły wotpočink. Burjo pożłednje płody je swojich polow domoj chowaju a pożłednje sahony wobžnjwaju. Hrube nazymske wětry honi po nahich a wopuschczenych polach, torha a tschaże we schtomy a kerki a swottorha jim jich liscje, kotrež so hischcze psched krótkim czażom w kraźnej nazymskej pysche pitżanjesche.

Zane wjesołe spěwanje ptaczkow wjazy njeżłyschisch, jenož stadła wrobłow honja so wotoko kurskich statokow. Nad polemi a łukami snoschuja so wrony, tuto znamju symneho poczaża. Sě seńdże so někto dźiwinje na polu a w holi. Sa někotreho sajeczka, žornika, bažanta a druhe zwěrjatko naschich domownych krajinow je konc żiwjenczka pschischol. Tżelby hajnikow łuskaja po polach a leżach, wołanje hoitwjerskich pomoznikow saźłyschisch tu a tam. Wjeczor pak źłyschisch wjesełe bjesady pschi hoitwinskich hoscżinach we wjesnych korczmach. Bluki, cźmołwy a njespodobny měsaz ma pak też swoje dobre strony. Czaż dołhich wjeczorow je pschischol. Po sprózniwym dźele na polach słyma ratarjej sażo wjazy czaża k wotpočinkej. Prózdny czaż pak mnohy derje nałoża, hdyż so ponórja do dobrych knihow, też żerdźicich, kotrež w żerdźicej knihaérni sa tuni pjenjes dostanjesch.

Mrěżaca pschiroda dopomina też nasch cźłowjekow na konc naschcho serńskeho żiwjenja. Dżeń khudych duschow a njedźela semrětych staj khutnaj prědarjej wo mozy żiwjerce a schodnosci wschcho żiwetneho. Tola njewostajitaj nasch bjes nadźije. Każ po cźmołwym symskim czażu sażo nałeczo j nowym żiwjenjom nastawa, tak też na nasch po żiwjertnym sparje cźakaju jutry horjestacza.

Přilopk

Swojeho bratra saraził.

Staine rěcźnistwo w Nyšy je 30łětneho bura Roberta Kontna sajeczá dało, dokelž na njeho tukaju, so je swojeho 28łětneho bartra Antona ztonzował, so by burske kubło do jeho wobžedźenstwa pschischło. Po wosnosczinym wuslědżenju je Robert Kontny na drózy na swojeho bratra takał, je wot sadu na jedźazu wos słocził a bě bratrej nop rosbił. Potom je cźejkemu wosej pisches cźełko pschejeczá dał, so by so zdało, so je bratr snjeżbożił. Wuslědżenje je so z dźełom policajskeho pża a je zobukutkowanjom schulskich dźeci wołożiło, kotrež su blisko městna, hdżež je so mordarstwo stało, sady jeneho kerka złeby namakale.

Nózny rubježny nadpad.

Jeneho sawěrcźazeho agenta w Mischnje je w nozy na jenym pólnym puczu jedyn muż nadpadnył, kotryż je jemu kożanu mósch, 48 hriwnow wopschtajazu, rubił. Nadpadnik je jeho z wotmachom na hłowu dyrił, so je na semju padnywschi, bjes wědomja leżo wostał. Rubježnik je pócźmje njespóznaty cźeknył.

Żona, kotraž w rowach spasche.

Winska policija je schtwórtk rano żonu, kotraž wobydlenje njemějesche, sajała. Tuta je wot někotrych dnjow w cźerstwje wuzwapanych towach Winskeho zentralneho pohrjebnischcza pschenozowała. Prjedy hacź by so zacźmiło, by so wona na pohrjebnischczo pschischnowała, do jeneho z rowow, z dełkami pschikrytych salěła a tam hacź do żwitanja spała.

Cźejtej żelesniskej njesboži w Franzowskej.

Póndźelu wjeczor je so pola St. Foya cźejke njesboże stało. Na żelesniskim pschekhodże wobłowowy cźah cźejtk automobil pschejedże. Pschi żłynym srażenju cźah z kolijow wuskoczi a lokomotiwa prěni żelesniski wós rosmjeta. Tśi wozoby so morichu a schtyri so franichu, mjes nimi cźejtk. Po snjeżbożenju mějesche so lokomotiwnik z procha. Dotal jeho hischcze njenamakachu.

Bordeauzki spěschny cźah srasy póndźelu wjeczor 150 metrow psched Mantanbanskim dwórnischczom do ranżerowaneje lokomotiwy. Srażenje běsche tak żylne, so lokomotiwa spěschneho cźaha z kolijow wuskoczi. Też prědnje wosy spěschneho cźaha so wobschkodźichu. 23 wosobow so skaliti z nich dyrbjachu do thorownje dowjesez.

Sswérny poż.

Sakwizarske nowiny pitżaja wo spomnjenju hódneje padże pżnjeże żwěry. 24łětny Janota Paly bě so nje dospolnje wobrónjeny se żwojim wowczerskim pżom do horow podał, so by żez na horu Saleve pschi Zenewskim jězoru dóschol. Pschi tym zmjerzinje snjeżbożi. Poż, ki bě też do kłubiny padnył, ale njestranjeny wostał, bě jesche do najbliżischeje wży, wujesche a ischcźowlaschc, ak ludźo njewědżachu, schto dże. Swérzjo cźerjesche nětk pisches zyły Zenewski kanton a pschindże w nozy do bydlenja żwojeho knjezstwa. Tam so poż jasso tak napade nje sadżeżesche, so żez hnydom na njeżbożo myslachu. Mjes tym běchu zyle rosbite cźełko snjeżbożeneho namakali. Pschi nim so wupokasa, so bě poż 50 kilometrow njepschestawajcy běżał, so by do bydlenja żwojeje knjezstwa dobeżał a tam wo njeżbożu powěsć dał.

Njeznaty lud so wuslědżi.

Zyle njeznaty lud, kotrehoż kultura na wyżokim schodźenku steji, wuslědżi jedyn pucźowazy we Wjeczorne Afryzy z juhu wot franzowskeje Guineje na hranizy zwobodneho stata Liberije. Tutón domorodny lud, kiž je pornje druhim tu sażydlenym rodam dołheje, żwizneje postawy, ma wyżoke moralne stejischczo. Stójstnistwa a njekhmanosce so tu njeznawaja. Wumjeństwo a rjemjeżko stejitaj na hódnej wyschinje. Lud je pohanski a ma złonzo za boha, to rěka jeho czpoloru. Tajka wěra bě w tutych krajinach hacź dotal njeznata. Wożedże wutworjene je tam narodne a rażowe wědomje. Měschane mandżelstwa z druhimi rodami njeżłu dowolene.

Karel Čapek:

Připrawa.

Stodha: hižo su tu wše znamjenja, zo so přiroda kaž so praji, lehnje k zymskemu sparjej. List po lisce kapa z mojich bŕežow z rjanym a z dobrym zrudnym pohibom, štož kćeješe, začehnje so do zemje, z teho. štož bujnje so rozrostowaše, wostawa nahe khošičko abo namkały hlub, zmorščeny khrást abo suchi stolpik, a sama póda tuchoŕi za tłanjom. Stodha: lětsa je hižo kónc. Khrysanthemo, njenarěčuj sej bohatstwa žiwjenja, běły pjećporstniko, njeměj tute poslednje słónco za rozbudźene słónco nalětnika. Ničo njepomha, dźěći, hižo je po wšěm, pěknje so lehńe k zymskemu sparjej!

Ale hdże też to, hdże też to! Ale što wam na myśl přińdże! Ale njerěkće! Kaha je tole spaŕ? Kóżde lěto prajimy, zo přiroda so lehnje k zym-

---

Jan Nali:

Moje wójnske dopomnjeńki

Tśeleńza sapocza so nęhdże wokoło 10 hodźin. Nasch kuchaŕ saberaśe so runje i pschiprawjenjom wobjeda. Mějesche sam wójsom rjanych kuślow mjasa leżo. Nichtó na nje pschi cźekańzu njemyślesche. Je wuhladawschi, hrabnył je khęts żobu. Bęsche mi ischkoda, je leżo wostajicź. Na żołdk dyrbisch pschezo w prěnim rjedże myślicź, runjez smjercź koło wokoło sathadźała. To też druh dy w tajkich wokomitach cźujesch, hacź je smjercź blisko abo niz. Nasshonich to hižo husto we swojim żiwjenju. Mohł nimale hodźinu rjez, w kotrejž je mój bratar na swoje cźejte ranjenje widychał, runjez bęsche w Ruskej, potajkim daloko wote mnje.

Potom podach so njekedźbujo straca ke kompaniji, kiž w kerkach na druhej stronje wży Crepiona leżesche. Wschudźom na puczu pokasowachu so sćejkmki sapuśejenja. Dźěry w khężach a sahrodach. Zyhele jenoż tak letachu. Khwatach dale, dokelž w kerkach so sdasche měrnischo być; woprawdże tam tak bęsche. Wjeś bęsche mjes tym nimale wopuschczena. Mózachmy nětko w měrje na dalsche wuwicźe tśeleńzy hladacź a so żwojeho żiwjenja wjeselicź, kotrež so nam i Bożeje hnady hischcze ras wukhowa.

Hacź do wjeczora trajesche tuta keklija. Hdyż iowarischam wojsewich, so mam nęchto k jedźi, so hnydom na warjenje mjasa puschczichmy. Chzychu rad, so wschó sjerwar

skemu sparjej; ale hišće njejsmy sej wobhladali tutón spaŕ z blizka; abo jasniśo prajene, hišće njejsmy sej tutón spaŕ wobhladali wot spody. Wobroćmy wěcy z nohomaj horje, zo bychmy je lěpje spóznali; wobroćmy přirodu z nohomaj horje, zo bychmy do njeje widźeli, wobroćmy ju horje z koruškami. Knježička, tola ma być spaŕ? Tomule rěkaće wotpočink? Člowjek by rjekł, zo rostlinstwo přesta rosć horje, dokelž na to khwile nima; přetož wuhornyło je sej rukawy a rosće dele; plunyło je sej do dłónje a so zarywnje do zemje. Hlejće, tuto jasne w zemi, to su nowe korjenje; hlejće, hač hdźe so dodrapaja; hej rup! hej rup! Njejeśi słyšeć, kak zemja so puka z tutym njemdrym a zhromadnym nawalom? Posłušnje wozjewjam, generalo, zo rjady korjenjow su so hluboko předobyle do njepřećelskeho kraja; hižo prěnje straže płomjenjowkow su so zetkałe z prěnimi strażemi zwónčkow. Derje, derje, njech potajkim so zakopaju w dobytej krajinje, wotyknjenych kóncow smy doścahnyli.

A tule te tołste, běle a krjehke su nowe wubitki a khochorki. Hlejće, kelko jich je nadźełanych. Kak sy tajnje so rozrostowała, wjadnyła a wuskhnyła, rostlina, kak so čuješ, kak kipiš ze žiwjenjom! Tomule rěkać spaŕ? Wzmuj khorć lisće a khwětki, što wo to? Jowle deleka, jowle pod zemju je te prawe dźeło, jow, jow a jow wurostu nowe stwólki. Wottud hač dotud, w tutych nazymniskich mjezach wudyri nalětniske žiwjenje. Jowle pod zemju je narysowany wulki programm naleća. Hišće njeje přišła ani mjeńšina wodycha. Hlejće, tu je twarski načisk, tu su wukopane zakłady, tu je położeny rołowod a hišće dale so překopamy, priedy hač nam z mrózom stwierdnje póda. Njech naléćo natwari swój zeleny wjelb nad přihotowanskim dźełom nazymy. My, nazymske mocy smy činiłe swoje.

Twjerdy a zasadźity pupk pod zemju, kopik na bobliji, spodźiwny wurostk pod pjatami sucheho łopjena: je to bomba, z kotrejež wudyri nalětnja kwětka. Prajimy, zo naléćo je doba wubiwanja, we woprawdźitości pak je doba wubiwanja nazyma. Hładamy-li na přirodu, je drje wěrno, zo nazyma je kónc lěta. Tola skoro bóle je wěrno, zo nazyma je započatk lěta. Kóždy ma za to, zo nazymu pada lisće a ja to woprawdźe zapreć njemóžu, jenož wobkrućam, zo we wěstym hłubšim zmysle je nazyma doba, w kotrejž lisće poprawom wubiwa. Lisće wuskhnywa tohodla, dokelž nastawa zyma, ale wuskhnywa też tohodla, dokelž hižo so tworja nowe drobne pupki jako rozbuchače, z kotrychž wudyri naléćo. Je to wócna mylka, zokwěćina nazymu zahinuje, přetož wona nawopak tehdy so narodźuje. Prajimy, zo přiroda wotpočuje, mjez tym zo wona so tłóči doprědka kaž dźiwja. Jenož zo je začinila klamy a začahnyła wokeńcy, ale za nimi hižo wukładuje nowe twory a polcy so pjelnja, zo so zhibuja. Ludźo, tola je to prawe naléćo, štož njeje hotowe něšto, njebudźe hotowe ani w haprleji. Přichod njeje před nami, přetož je hižo tu w podobje khochora, je hižo mjez nami, a štož njeje mjez nami, njebudźe ani w přichodźe. Njewidźimy khochorki, dokelž su pod zemju, njeznajemy přichod, dokelž je w nas. Druhdy so nam zda, zo tuchorimy za tłanjom, pokryći ze suchimi zbytkami zańdźenosće, ale hdy bychmy mohli pohladać, što do tołstych a běłych pupkow sej puć ruba w tej starej kulturnej póńdze, kotrejž rěkamy přitomnosć, kelko skhadźikow so skhowa w symjenjach, kelko starych sadźeńkow so zběra a zesrjedźuje do žiweho pupka, kiž jónu zapusći kčějace žiwjenje, hdy bychmy mohli pohladać na tajny hibot přichoda mjez nami, bychmy mohli pohladać na tajny hibot přichoda mjez nami, bychmy sej wěšće prajili, zo je naš stysk a naša njedowěra wulka hłuposć, a zo ze wšeho najlěpše je być žiwy člowjek, mjenujcy člowjek, kiž rosće.

Siamski kral nocnje wjazy knježicej.

Se siamskeho hłowneho města Bangkoka so powě, so je kral Prajadhipok,, kiž w tuthwilu w Jendźelskej přebywa, siamskemu knježeństwu sdźělił, so chce so tróna wzdać. Tutón rožud pothadźa se swadu, kotraž je mjez parlamentom a kralom dla kralowych přechodnych nastała.

Radio

Pjatk 2. novembra žiwjenje.

Kónigswusterhausen. Nimo znateho wšchědneho programma: 6.35 rańšchi konzert. 11.30 ša maćerje. 12 pšchipołdnišchi konzert. 13 wješeče tačzele. 15.15 ša žony 20.15 hodźina naroda.

Lipšk. Nimo znateho wšchědneho programma: 6.05 ša burow. 6.30 rańšchi konzert. 8.20 tačzele. 12 pšchipołdnišchi konzert. 13.10 tačzele. 14.15 ša žony. 15 konzertnah odźina. 18.30 dujeŕšti konzert. 20.15 hodźina naroda.

Hišchcje ważne ź dnjewneho programma. Barlin: 21 Santa Maria. Kónisberg. 21 requiem. Warschawa: 21 Lé. — Maks Siegfried Hausa, žyn kamjenjetočerja se Smilnieje, 12 lét.

Budyske stawniske powěsće

ź dnja 29. oktobra 1934.

Narodźili su so: Alwinej Pawolej Gerhardej Koppatschej, policajskemu wjchjschemu stražnjschtrej, žynk. — Engelbertej Emanuelej Janej Sattlerej, ślakarjej, žynk. — Fryzej Albertej Dučnanej, ślužownikej nemšchostatneje šcelsnizy, žynk. — Pawolej Bjarnatej Mikanej, cźeśliśelnu połćrej, žynk. — Kuttej Kubizy, pohonječej, dźowcźičźka. — Janej Makśej Gědanej, šamkarjej w Nowych Družkach, dźowcźičźka.

Wumrěli su: Johanna Helena Richterowa rodź. Lehmannez, mandźelska wyschschcheho póstskeho inspektora, 51 lét. — Maks Siegfried Hausa, žyn kamjenjetočerja se Smilnieje, 12 lét.

Wopomnjeće na njeboh' mać

Ja sym mała syrotka,
Smjerć je mać mi rubiła.
Jenatřicećʼ lět bě ji
Hdyž mje něhdy wopušći.

Jako krasna różička
Kćeješe mi maćerka
Za tři dny bě zhě hnyła,
Nahle Bóh ju wotwoła.

W bolosćach mje porodźi
Žiwjeńćko je dała mi.
Ze mnu je sej hrajkała,
Pěsničći mi spěwała.

Nětko je mi wumrěła
Moja dušna maćerka,
Ow, što sy mi sčiniła,
Sym nětk wboha syrotka.

W smjertnym łožu leżeše,
Wšitko Tebje boleše.
Na mnje hišće pohlada,
Prajo: Luba Hančička!

Hdyž ja wjetša pobudu
Na jejʼ rowćk so poklaknu,
„Wótće naš“ so pomodlu
Za tu njeboh' maćerku.

Jeje wobrazk wokošu,
Hdyž ja wjećor spinkać du,
Twoje miłe mjezwóčo
Wopomnju a rěčenjo.

„Z jandźelkami žortuje“
Tak mje wowka troštuje,
„W njebjesach ju wohladaš
Hdyž ty jónu wumrěkaš“.

Horcy dźak za dobroty,
Kiž ty nam hdy činješe,
Rowćk Twój rjenjo wupyšu
Jutrownički přichodnu.

Přichodna mi maćerka,
Budź mi lubje witana.
W luóosći mje wokošuj,
Njeboh' mać nětk zastupuj.“

Mała Hanka J. ze Z.

Wobchadne wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 2. November 1934: 14—16 Uhr für die Nrn.: 4201—4500.

Sonnabend, den 3. November 1934: 8—10 Uhr für die Nrn.: 4501—4800.

Rohes Rindfleisch . . . Pfund 0,30 RM.,
rohes Schweinefleisch . . . Pfund 0,35 RM.

Die Freibankverwaltung.

Bekanntmachung.

Die vom Bezirksausschuß beschlossene, gemäß § 5 des Bürgersteuergesetzes vom 16. Oktober 1934 in Verbindung mit der Verordnung des Ministeriums des Innern vom 22. Oktober 1934 Nr. II G St: 217 B/34, als von der Aufsichtsbehörde genehmigt geltende Satzung des Bezirksverbandes der Amtshauptmannschaft Bautzen über die Erhebung einer Bürgersteuer in den selbständigen Gutsbezirken, liegt im Dienstgebäude des Bezirksverbandes, Strehlaer Straße Nr 5, Zimmer 2, 2 Wochen lang täglich während der Dienststunden zur Einsichtnahme aus.

Bautzen, den 29. 10. 1934.

Bezirksverband der Amtshauptmannschaft Bautzen.

Gemäß § 3 Abs. 1 Satz 3 Kap. IX des 2. Teiles der 2. Verordnung des Reichspräsidenten zur Sicherung von Wirtschaft und Finanzen vom 5. Juni 1931 (RGBl. I Seite 191) in Verbindung mit der Verordnung über Sicherung der Haushaltsführung der Gemeinden und Gemeindeverbände vom 15. Juli 1931 (GBl. S. 115), sowie mit dem Bürgersteuergesetz (BStG) vom 16. Oktober 1934 (RGBl. I S. 985) und der Bürgersteuerverordnung des Ministeriums des Innern vom 22. Oktober 1934 — Nr. II GSt: 217 B/34 Abs. 2 Satz 1 SBBl. S. 378 — erläßt die Amtshauptmannschaft **für die Gemeinden des Bezirkes der Amtshauptmannschaft Bautzen** als Nachtrag zur Gemeindesteuerordnung das folgende

Ortsgesetz,

das während der Geltungsdauer von Kap. IX 2. Teil der obenerwähnten Reichsverordnung nur mit Zustimmung der Staatsbehörde aufgehoben werden kann:

§ 1.

Die Gemeinde erhebt nach den Vorschriften des Bürgersteuergesetzes und den zur Durchführung des Gesetzes erlassenen Bestimmungen eine Bürgersteuer zum gleichen Hundertsatz des Reichssatzes, wie er für das Kalenderjahr 1934 maßgebend gewesen ist.

§ 2.

Dieses Ortsgesetz findet erstmalig für das Kalenderjahr 1935 Anwendung.

§ 3.

Das bisherige Ortsgesetz über die Bürgersteuer wird für die Erhebung der Bürgersteuer für das Jahr 1935 und die folgenden Jahre aufgehoben.

Bautzen, am 26. Oktober 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Směški

„Hnadna knjeni“, měnješe lěkaŕ, „budu waschem mandźelskemu schiju je slědowanym nitratom namasać.“ — „Wšmicze w měrje słoty nitrat“, snapschećiwi knjeni Bohačkowa, „njebojcze so žanych wudawkow.“

Hrożenje. Wěriczeł hrozy: „Někto cźinju ź Wami krótki prozeš!“ — Dołžnik po šměchu: „Schto dha chcejce pjeza cźinicź?“ — „Póscźelu Wam moju žonu na schiju!“

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 1. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendźelski punt	12,39	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,92	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa ź dnja 31. oktobra. Po tym, so je ultimo na burjy pschewinjeny, mózesche so na wschěch wikach strucźenje pschedawdźicź, schtoż ma so wobzebje popuschczenju wotpschedacźowy pschipiwacź. Publikum na wschelakich wikach kupowasche, cźemuż so kuliša pschisamkny. Nastork tomu da wobzebje też dobra rosprawa wo wobkhodnym wumiźu w Siemens-konzernu a dobre powěsće ź druhich pschedewschcźowow. Też na rentowych wikach knjeżesche pschecźelne měnjenje.

Barlinske žitne wulkowiki ź dnja 31. oktobra. Kónz měsaza knjeżesche na Barlinskich žitnych wulkowikach zyle słaby wobkhod, schoź ma žwoju pschicźinu wobzebje w tym, so so ź 1. novembrom krute płacźiny powyschcha a ratarjo njeżsu na polach hišchcze ź dźełom hotowi, tak so na młócźenje cźasa njeschowa. Sa rožku pschedeżeschе wjele naprascheowanjow, ja pschenicu jenož sa lépsche druży. Na mukowych wikach běsche w rźanej muki wjazy poskicźenjow hacź w pschenicźnej. Wožiwjenje wocźakuje so na sapocźatku novembra, dokelž może so potom potrjeba za posdźišchcze dodacźe knjeż. We wowsu a jećźmjenju sźnka poskicźenjow njeje. Też jećźmjenje sa piwarnje so wjazy tak žynje njeposkicźeja.

Wežera płacźesche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,80 hr., rožki R 8: 7,70 hr., R 11: 7,80 hr., — jećźmjenja G 7: 7,70 hr., G 9: 7,95 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,85 hr.,

Stołne wiki w Drježdźanach.

Na stołnych wikach steji dźensa na pschedań: 8 wołow, 19 bykow, 28 kruwow, 337 cźelatow, 80 wowzow a 244 šwini. Pola howjaseho stołu a wowzow je wobkhod bjes wusnama. Cźelata maja dla małeho poskicźenja dobre wiki, płacźišny nětchto postupuja. Pola šwini je wobkhod dobry a płacźišny su njepschemėnjene.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płacźizny po złotej hrivnje.

	31. 10.	30. 10.		31. 10	30. 10.
Pšenica	202	202	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	162	162	wcka	—	10,5-11,5
ječmjeń now.	207-214	205-212	módre łupiny	6,50-7,00	6,50-7,00
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	7,65	7,65
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
rźana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	8,50-8,60	8,50-8,60
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški		
rźane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	310	rźana słoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	33,0-36,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	rěčna „		

Płacźizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 194, 9: 196.
Płacźizna za rožku za wupłodźerja 8: 154, 11: 158.
Płacźizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 154, 9: 159.
Płacźizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 157.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjeźkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeco wo wěźiwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je wón za žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 256 — Budyšin — Piatk 2. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Goebbels wo nadawkach młodeje generacije

Němski minister dr. Goebbels rěčeše schwórtk wjeleje pšeš wšitkich němšk radija k němskej młodźinje. Sjednoćenstwa Hitlerskeje młodźiny słyšachu jeho rěč w shromadnych skhadźowańkach.

Minister wuprajі najprjedy swoje wobsebite wjeselе, so smě k młodźinje rěčeć, dokelž so sam młody dosć cuje, so by jako ludźom swojeho smyslenja rěčał. Wón rjekny, so je doma w swójbje ј wjele dźěćimi worosti a so je dźenja hišće ј dźěćimi a młodymi ludźimi wobdały. Dźenja wotrosće tu wopraudźe nowa młodźina a wšitkich moja horšći być, so w jeje rjadach žohnikrocza. Wot młodźiny dowoјnskeho cźasa rozesnawa so wona ј wotcźenym duchom, ј hotowosću k skutkam, ze smuźitokom a wotewrjenosću charaktera. Tute pocźinki dyrbja w rjadach hólzow a hołzow jako wóčne herbstwo so stajnje wobnowjowaze młodźiny wostacź. Ježeli jene młodźina njesmě ženje sapowniсі, so hódźi, kiž je starschi, njesmě zdobła reakzionarny być, kaž staroba njeje žadyn smyk, tak młodźina sama na zebi njeje žadyn počźink. S rěčzemi a wuńcźinjenjom so hišće žadyn stat njeje natwaril a zwětwe stawiźny njesapoczinaju ро hakle ј młodźinu, ale wone cźakaju, so by młodźina je dale wjedła. Młodźina dyrbi starschich a wuczerjow cźesćeć, runjeż tuchi ј dźěła hišćeze źiwot wobhladuja ze stejišcźa, kotrež mělo so pschewinyć.

Dr. Goebbels rjekny, so so młodźina njetrjeba ј zyrkwinskimi praschenjemi wadźić, ale dyrbi jich rospominanje dorosćenym pschewostajić, wón witasche sta tyhaze młodych ludźi, kotriž su ј konfesionalnych swojskow do Hitlerskeje młodźiny pscheschli. Najbóle pak jeho wjeseli wérne a njeslemjene wjeselе nad źiwjenjom, ј kotrymž młodźina swoje nadawki dopjelnja. Němska młodźina dyrbi žarliwje strażować, so so shromadnosć, kotraž je so w cźežkim wojowanju narodźiła, njeby słabła. Starschi a wuczerjo njech pak w hólzach a hołzach njewidźa jenoż mudrackow, ale pschichodnych muži a maćerje naschego ludu, kotrymž mamy jónu tola nasch zbły pschichod dowěrić.

Němscy bohotojo złožichu přisahu

W shromadnym pośedźenju schwórtk popołdnju němšk bohotojo psched wjednikom a němskim kanzlerom Adolfom Hitlerom pschisahu złožichu. Wschitzy němšk bohotojo běchu pschitomni. Woni złožichu samsnu pschisahu kaž němšk ministrojo.

Po złożenju jich pschisahi rěčeše wjednik wo politiskich a hospodarskich dnjowych praschenjach. Pod pschedsydstwom němskeho smutskownoho ministra dr. Fricka wuwi so wobsedźerna rosmolwa wo rataskej a zejwonjskej politiki, hdyž so też pruski ministerski president Göring a wjednikowy namjetnik, němski minister Heß, wobdźelschtaj. Statny sekretar Backe ј němskeho zejwonjskeho ministerstwa poda na wschelake praschenja němskich bohotow požadane wujaśnjenje.

Appell SA-skupinowych wjednikow

Schtwórtk je so w Barlinje appell SA-skupinowych wjednikow skóncził. Na pośednim dnju wuradźowanjow rěčeše stabowy schef Lutze samerne zdźiwa sa wschě wotdźele SA-dźela. Sšohustawny wyschschoho SA-wjednistwa rosprawjachu wo swojim dźele a jenotlivi skupinowi wjednicy wo dźele w jenotlivych skupinach w pośednich wótrjazach.

W rosrěčowanjach pokasowasche so wobsebje rossudna wuńć, so ma so wocźehnjerski nadawk, kotryž je wjednik organizaziji SA porucził, dokladnje do skutka stajicź. Pschestrowschem budze wuběranje SA-wjednikow so ј wobsebitej wótrjazu stacź. Wschitke powyschenja mjes wjednikami ma so na smyslenje jenotliwzow pschepruhuja. W swojich rěčerjanych słowach Lutze wobsebje wuśdźehny, so běšče tuchi appell skupinowych wjednikow swonkowne znamjo za ruskowne reorganizazije dźela, kotrež je so po 30. junu dokonczeć dyrbjało, a na positivne natwarne dźeło stronu so wjednikej sašo SA wutworі, kaźnuž žedi ju stronu žada.

Nowy porjad cyrkwinskich wosadow

Zyrkwinski haunt wosjewja: W pokaczowanju naprawow k wujaśnjenju zyrkwinskeho połoženja je němski biskop wobsebite postajenja pornečił. Pschedewschěm maju je njewujaśnjene dypki w prawnym połoženju němskeje evangelskeje zyrkwje a dźiśiplinarne padły hnydom pschepruhowacź. S pschiśinschnymi němsko-statnymi wyschnjemi je so do swójska stupiło. S tutej naprawu dyrbi so dopjelć bjespornje prawo w němskej evangelskej zyrkwi na kóždy pad. Ninu teho je so wotmysliło, so so wulkawarschi staw němskeje zyrkwje jožnje dosriadnje.

Wudaсze porjada zyrkwinskich wosadow, ј kotrymž dyrbi so sakład za směrowanje w zyrkwi je streny wožadow wutworić, so tehorunja w blizschim cźasu wocźakuje. Knježeństwo němskeje zyrkwje je swólniwe, je spěšnym wobstaranjom tutych naprawow napjatosć wotstronić.

Zrěčenie wo płaćenju z Jendźelskej

Wot źrjedź septembra je so ј něhdźe 10 dnjowym pschetrhnjenjom w Barlinje mjes sastupjerjemi Němskeje a Jendźelskeje wo rjadowanju płaćenja mjes Němskej a Jendźelskej jednale. Jednanja su so ј podpisanjom srěčenja wo płaćenju skónczile. Sa Němsku staj srěčenje stwolcowaj knjes ј Neurath a dr. Schacht podpisałoj. Sa Jendźelsku podpisałschtaj jendźelski połźanz sir Eric Phipps a wjednik jendźelskeje delegazije sir Frederic Leith-Roß. Srěčenje hnydom do mozy stupi.

Se srěčenjom so tyče załkadne praschenje rjaduje: Saplaćenje běžneho tworowego wobhbada mjes Němskej a Jendźelskej, rjadowanje němskich winowatosćow ј podawanja tworow ј likwidowanjom wožebiteho fonda na jendźelskej banzy, a wobdźelanje finanznych winowatosćow, kotrež su so na dołhi a źrěni cźaš postajile.

W Genfie ma so wo Posaarskej jednać

Pschedsydza rady Swjazka ludowe Benesch je wobsankuył, so wuńradne skhadźowanje rady na 21. nowembera swola. Jako jenički dypk dnjowego porjada budźe so, kaž so wosebje wusdźehnje, wo praschenju Posaarskeje jednaсź. S tym je so rossudźiło, so so na tutym skhadźowanju hosla nječudźe wo wotbronjenju rěczeć, ale so so na pschichodne pośedźenje pschedsydstwa konferency sa wotbronjenje wotstoreźi.

Doumergue pola Lebruna

Franzowski ministerski president Doumergue rosrěčowaschе so schtwórtk dopołdnja bleschi cźas se statnym prezidentom Lebrunom. Po wschém źdaźu je Doumergue statnemu prezidentej wo swojich jednanjach ј radikalsojzialistiskimi ministrami wo reformje wustawy rosprawjał.

Nowiny „Exzelsior" pišaju, so je nanajpsi sa reformu wustawy a rěcze ministerskeho presidenta, ј kotrejž teži wunjeta swobotu wjecjor pschez radio sjawnosći wosjewi, hižo hotowy. Doumergue chce so, kaž so powě, na kóždy pad swojeho programma dźerżeć.

Motorizowan'e španiskeho wójska

Hawaska telegrafowańnja powě ј Madrida a sejpera so na spuschczomne zórło, so so španiske knježeństwo ј „wotpohladom nošy, 12 000 muži žołnu motorisowanu diwisiju wutworić. 9 pěschkowskich bataikkonow tutoje diwisije dyrbja so ј cźežkimi automobilemi za wożenje muńcjnow wuhotowacź. Ninu teho dyrbi tuta diwisija pancerowane wozy, tanki a kanony ј traktorami dostacź. Garnisona tuteje diwisije budźe blisko Madrida stejeć.

Statut balkanskeje ententy

Druhe pośedźenje rady balkanskeho swjazka, kotrehoż swonkowni ministrojo so snowa w turkowskim hlownym měsće Ankarje sthadźuja, běšče ј wuradźowanjom wo hospodarskich praschenjach napjelnjene. Rumunskemu swonkownemu ministrej Titulesku so poruczi, so by statut balkanskeje ententy po pschikładze statuta Maleje ententy wudźełał.

Krótke politiske powěsće

Němski smutskowny minister wojsewja, so tež armérowańsky wojazy cźestnu cźichi dostanu.

Schwajzarskemu knjezerstwu je so ludowe pożadanje zapodało, kiž potłoczowanje zwobodnych murjerjow zada.

Dotalny norwegski finanzny minister Per Lund je wróćo stupił, so by źiwoje nowe sastojnstwo jako direktor dawkeweho zarjadnistwa pschewzał. So jeho naśledźnika je so dotalny direktor statistiskeho zentralneho běrowa, Grunnar Jahn, postajił.

Francowske wojerske přihotowanja

Nowiny „Paris Soir" pišachu tele dny wo njedorozumjenjach, kotrež su w swisku ј wojerskimi pschihotami nastałe, a rosprawjeja, so su pschichodny wójnskeho ministerstwa jenoj techniske, a so wone ani ніajmjenschcha na to njepokajuja, so chce Francowska swojim wojakam do Posaarskeje sacźahnyć darj. Wo tym po rosprawje tutych wonu ani wojerske wyschnoseje ani franzowske knježeństwo prawa nimaja, wobsamknjeja. Ninu teho žebi Franzowska njepschewje, so by franzowskich wojakow do Posaarskeje połźała, ale by sposlewna była, hdy by internazionalna policija „kotraž měła so na dobrahaje waschnje pożehnicź, swój nadawk pschewjesć mohła. Franzowska by do Posaarskeje jebylnjenja jenoj potom połźała, hdyž by so sašnje a formalnje wo to prošyło, a hdyž rada Swjazka ludow swoje instrukzije ј létow 1925 a 1926 njewobsjetnje. Franzowska by so na druhe mozy wobroćiła, so njetrjebała žana zanwolitosć pschewjesć, a nadźija so potom dobudźeła, ј kotrymž by so internazionalny charakter tuteje srećzele wobkrucził.

K franzowskim prożowanjam, so bychu so franzowscy wojazy do Posaarskeje połźali, pische Pariski rosprawjeć Londonskich nowin „Times", so Fronzowska wocźakuje, so so jendźelscy wojazy pschi zakrocźenju w Posaarskej wobdźela. Wobdźelenje tež jenoj „horšći jendźelskich wojakow" k pschewodnjenju franzowskich wojakow by „wschón strach wotwobroczіło". Jendźelske nowiny ju so dotal khětro wótrje pschecźiwo tajkim franzowskim myslam wuprajile.

K posaarskemu praschenju a franzowskim wotpohladam, so by wojakow do Posaarskeje połźała, pišaju italske nowiny „Gazetta del Popolo", so 6. nowembra so w Romje wubjerk stjoch mužow sa Posaarske praschenja pod pschedsydstwom barona Aloisija k ważnemu pośedźenju zejdźe. Najebacź 100 000 rekłamacijow pschecźiwo sciasanym wólbrum liścźinam pak njejsu myślе, so mohło so ludowe wothłosowanje wotstorcźeć. Italske nowiny so praschcja, hacź so pschipowědźene wojerske naprawy Francowskeje też potom pschewjedu, hdyž ludowe wothłosowanje k lepschemu Němskeje wupadnje. To je wurjadnje ważne praschenje, pschetož Franzowska chce po źdaźu Posaarskich jako wěste rukowanje tak delko wobdrohowacź, dokelž Němska twdawši ј pschemeńenju wobdźelenstwa, kotrež po franzowskim měnjenju naštanu, połnje njespłaći. K tutym myślam drje so njetrjeba wosebje pschipomnicź, so by tajke stejišcźo prawnje dospełnje njeznošne było.

Rumunski kral Karol je francozskeho wupósłanza w Bukarešću pschijał. **Kral** po ſ nim we ſwojim bliſchim pucžowanju do Parisa rosrěčowaſche.

Próstwa juhoſłowjanſkeho juſtijneho miniſtra Maksimowicza, ſo ſměł ſwoje ſaſtojnſtwo ſkóžeć, je ſo dopjelniła. Na jeho městu ſo kataſiſti miniſter Kosić ſa juſtizneho miniſtra powjeſnowa.

Gouverneur Puebłaſkeho ſtata w Mexiku je Pantiſtaſkeho biſkopa wupokałał. Biſkop ma ſwoje ſydło w Tezuitlanje. Jemu ſo 72 hodźin czaſa k wopuſchczenju ſtata pſchiſwoli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 2. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdyž je wójna w domi,
Jandźel z woknom wuleći.

Stare přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najwuſchſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. czopłoty po C. — Nad Skandinawiſkej wupſchestrěwa ſo ſylna niſina. Wona je hižo někotre dny nimale na ſamſnym městnje woſtała. S wjeczora niſiny duja ſylne wětry ſ Lodowego morja k połodnju. Wone ſu někotre tež Němſku doſcahnyle a nam ezpjelnje ſymne wjedro pſchinjeſłe. Někto je ſtrach wjerſnjenja ſylnje pſchiběrał a ſ měſtnami je w nozy hižo pomjerſko. Pſchipławy ſymneho powděra hiſchče njeſchcheſtanje, tohodla wjeſe hiſchče zanych wuhladow, ſo ſo bórzy ſaſo trochu ſczopli. Daleko pola Islandſkeje pokaſuje ſo nowa niſina. Hdyž ſo wona Europje ſtołi, ſymnemu ſaſo miliſche wjedro wocžakowaći. — Jutſtje ſobotu ſtónczko 6,54 hodź. ſtłada ſa ſo 4,33 hodź. ſkowa. Měſaczk ſtłada jutſtje rano 2,32 hodź. a ſkowa ſo popołdnju 2,42 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſtiſchu ſobotu: Hiſchcze ſymne, tola ſwjetſcha ſuche wjedro.**

Wšěch kkudych dušow

Spominamy bolośnjeje wutroby na dźeń, jako zarowny ſynk ſwona ſ trunu naiſcheje duſche klinczeſche we bolośtnej hodźinje dźelenja wot lubych, jako nad nimi ſo ſankny pożłedniu ſpatna komorta, ſawdachny jim pożłednije Bożemje! Sću domaj ſchli do kraja wěczneho měra, kiž je ſ tajnotu wobdaty. Boża wiſchoſmóż je jim wobradźiła lepſchu domiznu hacž nam w tutom dole ſnjkow. Spomnamy... Kiſchcežſijan debi rowny ſwojich lubych ſ cžeſtiwej ſchlinu, pożłedniymi ſiwymi kwětkami a wěnzom morwych. S wjeczorom ſaſtupěli ſtemjenicžka Wſěch kkudych duſchow a modli ſo pſchi rowje ſa ſwojich drohich ſemrětych. Tu ſpi luba macžeſka, kotraž je hatle někto hodźinku měra dóſtała, tam lubuſchk, dźeſko, kiž je macžerſka lubożcžepoſtoje wutroby porodźiła, tam bratr pał ſotra, kiž mějachu ho tak rad a tam ſtareſcžiwy nan a ſaſtarać ſwójby, kiž je ach pſchecſahe ſwojich lubych dyrbjał wopuſchcžić. Sſylſa po ſylzy pada na rowy a jewi hłuboku boloścž ſawoſtajenych. S waha tſchepota w ſelenym pſchitrywje ſpałneje komorki, kaž ptomjenizko. Wſchěch thudych duſchow. Knjeze Bože, ſpožčž jim wěczny měr a pokoj a wodaj jim, ſchtož tu ſnadź ſmylichu: daj jim ſaſtupicź do twojeho wěczneho kraleſtwa ...

Nózka lěha ſo na pohrjebniſchczu, na ſwjatu cžiſchinu. Kuſłotnje tſchepotaju ptomjenicžka na pſchemoſ ſ trunu duſche. S Bohom a ſwojimi cžuje ſo cžłowjek ſjednoczenu, tłi tež naſch cžaſ jónu postaji ſ kaſtupeć do ſwojeje domiſny. Budu tež jónu na naſ ſpominaći na dniu Wſěch thudych duſchow, kaž my dźenſa! Cžaſnik cžaſa tikota cžiſcho a ważnje:

Wopomń, a cžłowječe, ſo je wſchitko tu na
ſwěcže ſtłabe, ſachodne!
Wěcžnje pak nam ſwoſtawa, ſchtož dari Bóh,
ſa ſakkad ſwojeſ kraleſiwa!

*

— **Doſtawarjo wojeńſkeje reuty!** Sakkadne wotrěſki ſtatneje potniſchczikkeje liſtcžiny ſa jedźny luſt na měſaczaj nowember a dezember 1934 wudawaju ſo wójniſkim cžeſtowanjerjam a wojeńſkim ſaſwoſtajenym ſobotu 3. nowembra 1934 **jenoż** w cžaſu wot 10 do 11 hodź., a to w Sejmowoni deleka. Dalokoż doſtawarjo žołte wupokaſne kharty ſa pſchiſwaju rentu wobſtejdża, maju je na kóždy pad ſobu pſchinjeſeć.

— **Pſchipomoż ſa ſtadżenje ſtadowych ſchtomow.** Schleſyſ'eje krajne burſtwo w kěluſchez najſmje ſaſo pjenježne ſrědki jako pſchipomoż ſa ſtadżenje ſtadowych ſchtomow poſticza. Schtóż chce ſtadoſcź ſapodacź, dyrbi najprjedy ſ pſchipóſłanjom 20 pjenježkow w liſtnych ſnamkach wo ſtadoſtnu formular, płahowaniſti ſměr pſchipłomnjo, proſyncź. Jenoż ſtadżenja, kotrejž ſo po płahowaniſich ſmérach hožuja, pſchipomoż doſtanu. Sdobom ſe ſtadoſtnym formularom ſtadać ſapiſ družinow ſtada, kotrejž ſu najwunoſchniſche, a wukſanja ſa prawe ſtadżenje ſchtomow doſtanje. Tak mjenowane łubowarſke ſtadżenja ſo njepodpěraju. Podpjerny ſo jenoż ſa ſpěchowanje wunoſchnych družinow dawaju. Pſchipomoż 25 prozentow kupnych wudawkow ſtadowych ſchtomow wuczinja.

— **San. rada dr. med. Herrmann w Třełanach** dokonja pſi pomérnje dobrej cžełnej a duchownej ſtrowoſći dźenſa 2. nowembra ſwoje 94. łěto. Dr. Herrmann, kiž drje je ſtarym Serbam liſče znaty, pokhadźa z dobreje burſkeje krewje; narodźi ſo we Wuricach jako ſyn kublerja a za dłéſši cas teſ ſejmſkeho zapóſtańca Bohuwěra Herrmanna a jeho mandźelſkeje Hany rodź. Wićazec z Latyjec. Studowaſe po wopyće Budyſkeho gymnazija w Lipsku a we Widnje a zasydli ſo potom jako łékař w Budyšinje na Bohatej haſy, hdźež łětſakatki dołho wobſěrnu praksu wukonješe. Jako ſydomdźeſatnik dźeše na wotpočink, ale we ſwětowej wójnje ſtaji ſo jako łékař dobrowólnje zaſo do ſłužby ſranjenych a khorych wojakow w Budyſkim łacareće. Spodźiwne je, ze ſo w tutej ſwójbje tak wyſoka ſtaroſta luſčiſo nadeńdże; jeho bratr, nětuſi kubler Adolf Hermann w Rabocach, zemrě w 90. łěće a jedyn druhi bratr Guſtar, nětuſi kubler we Wuricach, doſpě 87½ łěta. Jedyn wuj (kousin), Maks Krostak, wuměńkař w Spytecach, kotrehoż maće běše też rodźena Herrmannec z Wurie, mózeſo w oktobreju ſwoje 93. narodniny woswjećić; też wón je liſče wjeſely a žortniwy a zajimuje ſo za wſitko, ſtoż ſo ſława. Wjele zboża wobemaj!

— **„Kino für Jedermann“ na** Lawſkich hrjebjach braje wot ſchtwórtka ſem w cjenje porowjenych měſtniſkich. Hižo pſchi łaſtupje nabpadnu cži pſchecželne žiwótne barby, ſ kotrymiž ſu měſtnoſeje ſyle hinaſchi napohlad doſtałe.

Mara Bočarowna

W. Benesch-Tſchebiſki. Pſchełožił J. Deleńk.

5)

(Pokračowanje.)

„Ha, wy pſy“, łahrima Nikola, jeho wołko ſabłyſkny ſo dźiwje a hrožo ſamacha ſe ſwojim nježom, „njeſwěrcže ſej do Dimule (njeno twjerdſiny), tu wam row wuryja hajduzy a pſchihotuja bawrowam ſ waſchich cžerjodow kraſnu hoſcžinu. — Mara, do naſchich łěſow ſej! Ali njeſwěri półkacz ſwojich póſłow. Tam je wěſta ſhowanka ſa twoju macž, ſa twoje ſotry. Hiſchcze w nozy móżeſe twjerdźiniczku wopuſchcžiſcź; potom njech ſej paſcha ſam po ſwoju njewjeſtu pſchińdże; hajduſke kule jeho powitaja a doſcź twjerde ſu te baſallowe ſtały, ſo bychu ſo wo nje roſſičhčkake nopy trjeba też weſerow (najwjeſchichich turkowſkich ſaſtwinikow) Stambułſkich. Hoj, Mara, ty kralowna budeſch cžornych łěſow, ſkakow Seleſſkich, toho wulkeho kraleſiwa ſinakow Nikolowych. Hiſchcze w nozy wowjedu cže do ſwojeho kraleſiwa, a twoju macž a twoje ſotry, ſławny kwaſ budźemoj ſwjeceźcź mjes ſtoletnymi ſchtomami, drohotne dary, kažkej wone Alijowy harem pyſcha, pſchinjeſu cži rjekowſkeju hajduzu, wjeſele ſaprajkaja jich łěſby k cžeſći ſwojeje roſkaſowarki, kraſneje Mary Bočarowneje.“ Womjelkny a kruczíſchcho k ſebi pſchińdli tu płakaju hołcžki.

„Sſłyſch, Nikola, njechcham niczeho tajicź twojej wutrobje“, twotmołwi ſ wótrym płacžom, „ty ſnajeſch ſwoju Maru. Sſłyſch! Straſchnu wjeſchu je Turkam pſchiſłahała moja macž a Sulioti (jónſke wołoko města Suli), kotrejž ſu hiſchcze haiſhje a wotrocžſtwu biſurmanſkemu wuczełe. Krucže a njepowrótnje je macž wobſamknyła, twjerdźiniczku dźerjecź hacž do poſłedniejeho wokomika, ſmjerecź ſłacž do ſynkow osmanſkich, a hdyž ſ poſłednim nabdźehom poczerja turkowſke cžſłódy, proch ſapaliczź a pohrjebacź ſebje, naſ a tych ſdźiwjenych Osmanzow pod roſpadankami Dimule, hacž pſchewinjena bycź a widźecź haſbu ſwojich dźeći. Sſłyſch, jenoſłóżnje ſu Suliotki namjet mojeje macžerje pſchijałe, pſchijałe ſu jón noje ſotry, pſchijała je jón też twoja Mara. Ty ſnajeſch ju, tu dźowku Bočarowu, ſo njedy lutjeſła ſwjerecź ſwojeje macžerje. Ali wupóſcžele unohe wójſka, ſo bychu podcžiſe nyli naſchu ſwójbu, wón wupóſcžele też ſwojich lubuſchkow, kotrymiž wjedniſtwo beſwěri, a cži wſchitzy padnu pod ruku żony, wudowy Bočarowneje. Tak wotmyſlenny ſ bohrowólnej ſmjerecžu nanowy hřěch, ſ kotrymiž je wopanzał hołharſke mjeno, ſwoju żonu a ſwoje dźeći. Ty budź żiwy, drohi Nikola, ſe ſtraſchnym wjeceŕjom budź ſwojej wótcžinje a njeſabudź, nihdy njeſabudź, ſo ſy lubował Maru Bočarownu, kotrejež wutroba budźe hacž do poſłedniejeho wokomika bicź ſa tebje, ſa ſwojeho lubuſchka. Bożemje, ſwjata knjezna cže ſakłaji!“ padże do jeho ruku, wokoſchi jeho a we wokomikn wutorje ſo cžekajo k wonym poboczným buricžkam, ſ kotrymiž ſo ſhubi. Jenoż hłuboke, hołoſtne ſhychowanja noſcheſche wjeceŕjowy wěſtiſ je ſmitſkowneje wobhrody k Nikolej.

Kaž ſ błyſkom ſrjechenu ſtojeſche tutón rjekowſki Bołhar; ſtraſchne unyłiczki honjachu ſo po jeho hłowje, wſcho wokoło njeho ſdaſche ſo jemu roſſypnowane bycź pſches ſakhadźazu wichoriu a cžerne a ſtraſchne bjesdna, w kotrychž ſ hroſnym ſchumjenjom wujachu roſnjendrjene żołny, ſdachu ſo wotwjeraceź pod jeho nohomaj. Hiſchcze łhwiłku ſtojeſche tu kaž ſkamjenjena poſtawa njeſbożneho, w kotrymž je po bażaj paſtyrjow pſches hroſne pokleſo pſcheſtawa prudźacź krej a kotrehoż je ſakliważa łuba do twjerdeho kamjenja pſchewobroczíta.

„Mara, Mara“, ſawoła po łhwili Nikola, „potajkim wopraudże? Ha, ty hołcžka njeſahańbiſch ſwojeho Nikolu. Też won dokonja wumrěcź ja ſwoju wótcžinu a na cžełach kakjazych ſo k mrócžſanam póſcžele ſej row a na wěki wotpocžinje na tych žiđjanych turbanach agow, na tych ſ drobotnej pychu pohrytych płaſcžecžach agow Janinſkich. To budże měrniſcho, łóżo drěmacź. Nikola wěcžny ſpać hacž pod cžornej ſemju, pod ſelenej trawu. A popjel mój a twój, Mara łubowana, a twojeje macžerje a twojich ſotrow, dorjeſe wěſtiſ do ródneje ſemje a wótzowiſta póda ſ tymi ſpróſchnjenymi cžełami wopkodźena porodźi rjekowſkich, ſmujcžych ſynow, kiſłiž iwjiſnowobóża podtłoczenu wótcžinu, roſłamaja puta turkowſkeje kwalle a wsbity budże pokmeſkał a ſiwjaty łſchij ſo w jaſnym ſwětle ſabłyſchcži nad wótcžinu bołharſku. S Bohom, napoſledk boſemje, ty moja Mara, ſcjele cži Nikola twój.“

Tam ſ wokniejſchka ſaſchumi ſ wětrom bély ſchlewjer, ſłyſchomne żałoſcženje, wótry płacz pſchewodźeſche Nikolu do cžornych łěſow k junakſkim hajdukam.

III.

Běſche wokoło połnoz. Cžorne mróżele walachu ſo po njebju w hroſnych hromodach; jenoż ſ łhwilkami pokaſa ſo błéby měſaz dremacej ſemi a ſaſo bu poczěhnjeny ſ wodźewom ſtraſchliwych mróżelnjow, khmurow. Pſchi wobhrodźe tamneje twjerdźiniczki ſtojeſche ſwójna żónſka, ſ nabej hłowu, do dołheho płaſcže ſa ſawalena. Dźiwje ſchumjachu cžorne łěſy; hroſnje ſakhadźeſche wichor a ſtraſchne wjeſkotanje ſłamanych ſchtomow w nahich bjesdnach roſłěſaſche ſo po njemérnej nozy.

„Sſłyſch, Despa, te ſtraſchliwe wětrow wjecža“, wołaſche żona ſ hłoſom iſchepotazym, haj, ſtoro ſadwołowazym, „ło ſu duchoju Albanije, tych ſamordowanych wot njeſudnebo Biſurmana, ſaſo płakaja nad wbohej ſemju. Sſłyſch, to ſu hroſne wjeſchczenja tych ſtrażnikow tudyſchich wěcžnych krajow. Straſchna bě to nóz ta poſłednja, prjedy hacž ſakłachu Turkoju na roſpadankach Sulí poſlednjej, prjedy hacž we wětrje na ramach tamneho Siona jużneho łſchcežanſtwa ſawěchu turkowſke płaſchcže, a dźenſa je hiſchcze ſtraſchniſchi, ſrudniſchi połnózny cžaſ. Dujcže ſtraſchliwiſchu, hroſniſchu hiſchcže, we wětrу, wjeſchcu Bačzarownam hiſchcže żiwym łpéwacže pohrjebny ferkuſch. Bórzy hižo wobładaſch, Jurjo, ſwoju Despu, ſwoje dźeći. Twoja mandźelſka ſapreje macžerne cžuże, womjelknyc dyrbi macžerna wutroba a wona dokonja to, ſchtož kaž morjaſy worzł pſchejeżdża nadra ſtarſchich. A twoju Maru, twojeho lubuſchka, hdyž běſche hiſchcže ſpóſenu, hdyž je cžerne ſynjo pſcheradły hiſchcže we twojej wutrobje niſchadźeſche, też twoju Maru żada roſhněvana wótcžina k woporu ſa pſcheradneho nana. Snaju tu jeje wutrobu, tu ſapazu lubozcž k Nikoli, a tola, tola njeſwobaraſche ſo nanjeta ſwojeje macžerje. Wſchak je to dźowka jutu, dźowka ſ krewje Bočarow, a to njeſapreje ſwój pokład, jo je ſłyſchała ſchumjenje cžornomóżčkich ſołmow. — — Sabinje, Jurjo, twoja krej pſches ruku twojeje ſamſnje mandźelſkeje, tak ſmérnju bratrow, rjekowſkeho Krita, ſmérnju roſhněwanu wótcžinu. Pſchińdżeże, wy Osmanojo, Despa Bočarowa waſ pſchiwita, khwataj ſej, ty Janinſki tyranu, po ſwoju njewjeſtu; na cžekach twojich ſamſnych wotrocžkow pſchihotuju cži kwaſne łożo, a we tutym kwaſu, kaſiž hiſchcže żenje żadyn turkowſki paſcha ſwjeceźt njeje, budża ſej naſchi potomnizy powědaci, kaž ſmochom a ſ trawu ſaroſeje naſch row, row twojeje njewjeſty.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

W nowinach, pschijoniuje pschiprawjenym ßydle mózesch polom podawli na „běłej seßinje“ derje seßěchowacź. Programm teź woprawdźe pschełkwapi. Hłowny film ma titul: „Wóße je dźesco Madeleine Fź“, w kotrymż ßo nam wosebje lubi hłowna hrajerka Dorothea Wieck. Cźim jedna wo wudrěwańskim rubjenju dźěćoa ßkawneje dźiwadźelnizy. Wobßah je hnujacy a połny dramatiskich momentow. — Też pódlańśki programm wulźy zajimawemu politcźa.

— **Paduch jednych kolow ßo wuslědźił.** Budyske kriminalne wothołenje je 18lětnemu pachoła G. ſ Jenkez wuschiło. G. je 13. septembra a 23. oktobra 1934 ſ swoju ludowneju ſchulow jědne kolo kradnył. Jědnej kole nóźchtej ßo wobkradnjenymaj ßaßo wróćicź.

S **Běłschez.** Kujeźeństwo je poruczko, ßo maja ßo Dźenikeyu po nuczjenym waschnju ſ Budeßezami sjednoćicź. Sjednoczenje wot 1. oktobra placźi.

S **Budeßez.** (Stawniske powěsće.) Narodźili ßu ßo Gustawej Erichej Christophej, kamjenjeczeßarjej we Budeßezach-Hajnizach, ſynk. — Arnoschtej Hermannej Lacznemu, wjednikej jědneho ßoła w Hornjej Hórzy, dźowczicźka. — Arnoschtej Oskarej Urbanej, fabrikantej zementowych tworow w Budeßezach, ſynk. — Wilhelmej Marcźinej Löwje, inżeneurej w Budeßezach-Raschowje, ſynk. — **Mandźelstwo pschipowědźichtaj:** Erich Alfons Gottstein, wojnař, ſ Hanu Idu Mannez, pomocnizu w Hajnizach. — **Do mandźelstwa ſtupichtaj:** Jan Bruno Gabriel, błdar w Małych Dobßezach, ſ Otiliju Hildegardu Pokrafez, pschelczu w Budeßezach-Raschowje. — **Wumrěłoj:** Dźěćo Jan Gottfried Schlenkrich w Čornych Noßizach. — Gustav Pawoł Hohlfeld, ſamkarſ w Mnichozu.

S **Huſti.** Na dopołdnichej Bożej ſłužbje reformaziſkeho ſwjedźenja běſche wulka ſtyła wożadnych ſwědk ſapokasanja kniesa kand. theol. Schäblicha. Boži dom běſche ßo ſwjedźeńſtwu wupschiſił. Pschi ſwonjenju cźehnjeſchtaj knieſaj ſuperintendent Berg a vikar Schädlich do Božeho doma, ja ninaj ſobuſtawy zurkwinſkeho pschedſtejeſćerſtwa a ſeßydachu ßo ſ wobeju ſtron wottarza. W ſwojich ſapokasanich ſłowach ſpominaſche knjes ſup. Berg, na ſtworjeneho ſaſtajiſkeho bratra, knjeſa ſararja Niednera. Tchodźe je nuſne, ſo ßo w Huſtu pomocznik pschijtaji, ſchtož pschi njedoſtatku na mtodych předarjach lohko njeběſche. Młodemu duchownemu pschiwołaſche wón biblijſke ſłowo „Waß moje wowcy“. Mózi dyrbi žiwe Khrystuſowe ſłowo teź w rěczi dźeńſniſcheho cźaſa wożadźe pschipowědacź. Potom ſtupi knjes vikar Schäblich na ſtólcku a ſałoži ſwoje hłuboke předowanje na ſłowo w Hebr. 13, 7: „Spominajce na naſchich wucźerjow, kotříž ßu waß Boże ſłowo wucźili“. Swoje předowanje dźěleſche wón do dweju dźełow: 1. Składujmy ſ wótrej naſcheje wěry a 2. dźakujmy ßo ſa ſłóźinach cźinjage ſłowo Boże. Wón ſpominaſche teź na 400ſtwu jubilej biblije a na tamny wulki dźeń 31. oktobra 1517, hdyż Luther ſwoje 95 theſow na durje Wittenbergſkeje zyrkwje pschibi. Teź w dźeńſniſchim wojowanju płacźi Boże ſłowo a Lutherowa wucźba. Njech Bóh ſtutkowanje noweho duſchownaſtyrja naſcheje woſady žohnuje a njech teź naſchemu knjeſej ſararjej Niednerej, kiž je pola Barlina ſ autom ſaſtjeßoźił, bórzy połepſchenje wobradźi, ſo mohł ßo do ßwojeho ſaſtojnſkeho dźěła wróćicź.

S **Mózporka.** W Lubańcźe lětſa hižo ßaßo ryby mrěja. Mopkoźki Lubijſkich industrijow, kotrejž ßo do Lubaty puſchcźeja, druhdy ſa někotre dny ſpróżnjuje dźěło tudomneho wudźěłcźeſkeho towaſtwa, ſnicźeja. Niepotrjab w cźiſcźeńi Lubijſkeje zokrowańnje je po ſdaczu ſaſjedźeńſenje rybow ſawinowało. Sa najeńſa je to ſ wulkej ſchkodu, dokelž je w ſaſdźenych njedźelach ſa nětkdże 500 hriwnow rybowego ßynjenja do rěki puſchcźił.

S **Mózporka.** W cźaßu wot 1. do 6. oktobra je ßo pola naſ lětuſchi wunoſchk ſadu woblicził. 2626 noſchnich jabłuczinow pschinjeße 574 dwójnych zentnarow, 510 noſchnych kruſchwinow pſchinjeße 201 dwójnych zentnarow, 615 noſchnych ſłowczinow pschinjeße 117 dwójnych zentnarow, 20 noſchnych mirabellowych a reineklaudowych ſchtomow pſchinjeße 4 dwójne zentnarje, 14 noſchnych břěſchkowzow pſchinjeße 2 dwójnej zentnarjej a 30 noſchnych worjeſchinow pschinjeße 1 dwójny zentnar.

S **Prawocźicź.** Ssobotu je ßo tu lětuſcha hoitwa ſa bażantami womęła. Pschi njej ßo 7 tšélzow a 7 pschihonjerjow wobdźěli. Pod tšélakło je ßo 68 bażantow, 117 ſajazow, 12 kaniklow a 10 kurwotkow. Tšélza wohładawſchi, ßo jena liſchka do jamy wukhowa.

S **Pauczicź.** Maczerjam podawa ßo **rada** pjatk 9. nowembra wopołdnju w 2 hodź. w młodźinowni.

S **Khrósczicź-Worklez.** Puczowace radupodawanje ſa maczerje budźe ſrjedu 7. nowembra popołdniu w 2 hodź. w Khrósczicźach w hoſcźenzu a ¼4 hodź. we Worklezach w ſchali.

S **Běłeje Wody.** W minjenych dnjach wożwjeſcźi tudomna ſchkleńcźerńa firmy Hirſch a Janke, akcijowe towaſtwo, ßwoje 50ćtne wobſtacźe. 50 lět dotho je ßo w ſchkleńcźerni ſchkleńza ſ ruku dźěłała. S pilnoſcźu a dźěłom je ßo firma k wyſchiſnje dobyła. — Saſdźenu njedźelu wjeſnowarchu ßo w Běłej Wodźe brune wiki. Wobydleźićzwo je Wody a wokolicy wiſi ſiwje wopytuje. To dopaſa, ſo wone wjele ſajimawego politcźeja. Brune wiki ſu hacź do 4. nowembra. Wone ſu w twarjenjach ſtudowneje ſchkleńcźerńe ſaměſcźene.

S **Dubza.** Njedźiwajcy lětuſcheje wulkeje ſuchoty ſu ſebi ſpodźiwnje wulke płody narośtle. Ratarjej M. nadźela ſpodźiwnje wulke płody narośtle. Jenemu burej je punktiza, kotraž 16 puntow wożeſche. Jenemu burej w Hrědźka narośeše 168 puntow cźežka banja (Kürbis). Jedna naſbóra wón lětſa 13½ zentnarja banjow.

Hdyž so „Jednota“, towaſtwo katolskich Serbow, w Drježdźanach skhadźnje

Zaſdźenu wutoru zeſdźechu so Drježdźanscy Serbja, kaž ſo to kóždu wutoru ſtawa, k ſwojej zwučenej zhromadźiznje. Běše ſo zwjeſelaca liča zešła, wſak wočakowaſe ſo zajimawy přednoſk. — Z wěſtym ſpokojenjom jimaſe ſo předsydźa naſpomnjencho towaſtwa, knjez Helas, ſłowa. Witaſe woſebje dźenſniſcheho rěčnika, k. wučerja Zahrodnika, kaž też k. cand. prawa Jurja Rynča, kotryž na ſwojim puću do Lipſka na hodźinku zhromadźiznu wopyta.

Po wuſpěwanju naſeje hymny „Rjana Łužica“ přepoda předsyda knjezej wučerjej Zahrodnikej ſłowo. Tutón wjedźeše přitomnych do domizny, do Budoſtečanſkeje a Ketličanſkeje krajiny, kotraž je wobdata z naſimi módrymi łěſatymi horami. Sto njeby ſo za tutu krasnu krajinu dołył? Rěčnik bě tam jónu ſkutkował, je tam ſwojich přećelow a ſwojich dobrećelow namakał. W pozbudźacych a zahoritych ſłowach ryſuje nam najprjedy krajinu, z kotrejež ſu zapleċene ſpěwy a ſobu najrjeńše baje a powědańka. A w tutej krajinje je ſkutkowało wjele naſich wulkich *wótčincow. Na prěcźiu* měſtnje je to Michał Frenel, kiž bě w Budeſtecach z fararjom. Je to jedyn z najprěniſich, kotryž znajeſe dokładnje ſerbſku rěč. Tohodla póreċeſe ſo ju wučiśić a wosnadnić. Hižo tehdom cheyše powſitkownje łaćańſćinu zawjeſć, ſtož pak ſo bohužeł hač do dźenſniſcheho dnja dospołnje dopjelnilo njeje. — Druhi hobr je Jan Michał Budař, wo kotrymż ſmy njedawno w Serbſkich Nowinach wobſěrnje pisali. Jeho dobroćiwoſć a bratrowſka lubość hač do zadubjacejce inflacije trajeſe. — Swoje krasne ſłowa ſkónči z tym, ſo wuzběchowaſe dźěła njeboćičkeho fararja Domaſki w Budeſtecach. Znajeſe jeho hižo tehdom, jako běše hiśe z kaplanom w Ketlicach. Při tym ſpomni też na naſeho hudźbneho mištra K. A. Kocora. Přednjeſk na poſłuchanjow jara ſkutkowaſe. Słyſzachmy Budoſtecy a Ketlicy „dźensa a nětk“. Kak je ſo wſitko přeměniło w běhu poſlednich połſta lět. Bohužel nic k naſemu lěpſemu. Bohaty přiklesk běše z dopokazom dźakownoſće za wubjerny přednoſk. Na to rozwi ſo živa rozmołwa.

Druhi dźeł wupjelnichu zhromadne ludowe ſpěwy z přewodom klavéra a huſli. Hiśe hodźinku při wjeſelej zabawje a potom ſo rozžohnowachu. Smy zaſo widźeli, kak ſu Drježdźanſcy Serbja živi. Bohužel pobrachuje w towaſtwje młodźina. Hdże woſtawa naſa młodźina, zo přiňdu, a też lubych hoſći přeporuśujemy. Předsydſtwo.

Ralbiz. „Lilija“. Mużojo ſpěwaja ſobotu wjeczor po npſchporje, ſony pschichodnu ſrjedu. Dirigent.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dućman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smołeŕ a za nawěſtkł dr. J. Cyž, wobaj w Budyſinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyſinje. D. A. IX. 1934: 2273.

Z Łužicy

S **Biſkopiz.** Wotkrycźe ſtołpa póſtſkich mil. Ssrjedu je ßo na jednore waſchnje ſtołp pólſtſkich mil, w lěcźe 1728 w Biſkopizach ſtojeny, po dokładnym wobnowjenju a wudoſkonjenju wotkryt. Pschi wotkrycźenju běchu mnohi ſaſtupjerjo wyſchnoſcźow, Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa, Dirježdźanſkeje direkcije němſkeje żeleſnizy atd. pschitomni.

Że Sakskeje a dalſich krajow

Se **Sebnizy.** 3. auguſta běchu w pſchedmjeſcźe tudomneje zyrkwje na běłym dnju woprowanſki kaſchćik roſpoczili a wurubili. Hiſchcźe ſtamtnu dźeń bě ßo policźi poradiło, 33lětneho Huga Schütza a 25lětneho Franza Waltera ſajeć. Psched dwěmaj lětomaj běſchtaj w Czoplizach-Schunowje bydlikoj a wot toho cźaſa bjes trajneho bydlińcźa byłoj. Bórzy ßo wupokaja, ſo bě ßo dobry popad ſchtachćił; pschetoż wobaj winikaj padużnjej zwólbje pſchiſtuſcheſchtaj, kotraj ſaſtoczeſće wobydleźeſtwo traſcheſche. Hdyż winikow wobſtajachu, ßo wukopa, ſo běchtaj ſ lěſneje khěžki w Oberwieſenthalu wězy, 700 hriwnow hódne, kradnyłoj. Pódła toho ßo dwě ſadobywani w Rugiswałdze pola Noweho Města a ſadobywanje do zyrkwjow w Nowym Měſcźe a Oberwieſenthalu roſjaßnichu. Sebniczanſki ſawniſki ſud je pjatk wospjet thłoſtaneju wobſkorżeneju k thłoſtarni po 2½ lěta ſaſudźił. Tole thłoſtanje wotpokuczinſchći, ſmějetaj ſo njedoczinkaj pſched cźěłym ſudom ſamokwicź. Na jeju karbowzu 30 paduchſtwow ſteji, kotreż ſtaj hromadźe ſ kumpanom, w Cźeſkej Lipje ſajatym, ſłuchałoj. Na ßwojich rubjejnych cźahach ſtaj nětdże 50 000 krónow nakradnyłoj.

*S **Dreždźan.** Ludowa ſud je nětkuſcheho krajnoſtnſkeho ſapóſłanza* **kommunistiſkeje** *ſtrony Kurta Sindermanna dla pschihotow ſa wjelepſcheradu a dla druhich thłoſtajanomnych cźinow ke thłoſtarni na 3 lěta ſaſudźił. Mobſtorjeny bě prjedy ſozialdemokrat a je ßo 1925 kommunistam pschiſłamknył. Jeho wjelepſcheradniſke dźełko hacź do lěta 1929 doſahaſe. Wón bě nawjedny funkcionar, hdyż bě ßo w Ruſtej pschi roſwucźowańſkim kursu wobdźělił. Sindermann ßo ßwojeje kommunistiſkeje dźěławoſće połnje wuſita.*

Nejnowiše z cyłeho ſwěta

* **W Frankobrodźe n. M. je ßo ſrjedu wjeczor Wiemerez mtyn w pschedměſcźe Bonameſu wotpałił.** Schkźeż **poſthodow wyſoke twarjenje ßo njedźiwajcy nazjinazeho prózowanja wobnjowych woborow,** kiž ſ 20 rołeſu **wodu do ſtomjenjow tjachu, docźiſta wupali.**

* **W Kanadze ßu tři wożoby ſ lětadłomaj ſmjertnje ſjeſtbożile. Na Toroniońkim lětaniſchcźu ſwrócźi ßo lětadło, lětaſći wucźeſ ßo ſaraſy, ſchulez poſtdźiſcho na ßwoje tranjenje wumrje. W Camp Bordenje ſnjeſtboži wojeńſke lětadło.** Serjant **ßo na měſtnje morí.**

Radio

Ssobotu 3. novembra ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 raniſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdniſchi konzert. 13 tacźele. 16 popołdniſchi konzert. 20.10 rejwanſki wjeczor.

Lipſk. Nimoj nateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 raniſchi konzert. 8.20 tacźele. 11.45 ſa burow. 14.15 tacźele. 15.30 tydźeńſki pschehlad. 18.20 tacźele. 20.10 pſkany wjeczor.

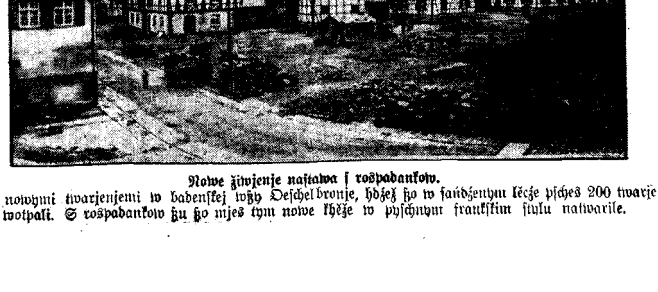
Hiſchcźe wažne ſ dnjewſeho programma. Hamburg: 20.10 reje. Köln: 20.25 rejwanſki wjeczor ſe ſtarych cźaſow. Mnichow: 20 opera „Cavalleria ruſticana“. Warſchawa: 20 łohka hudźba. Praha: 19.10 wojeńſka dujeſka hudźba.

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyſin. Rěčespytny wuhjerk Maćicy Serbskeje zmjeje póndźelu 5. novembra pop. w 5 hodźinach w kofejowni Serbſkeho Doma poſedźenje. Jeho ſobuſtawy ſo proſa, zo bychu ſo z časom do njeho zešłe.

Drježdźany. Serbſke towaſtwo „Čornobóh“ ſkhadźuje ſo ſobotu 3. novembra wječor we 8 hodźinach w Reichelbräu na Christianſkej drózy 22. Wažneho porjada a wozjewjenja. Domowiny dla wſitkich namołwjamy, zo přiňdu, a też lubych hoſći přeporuśujemy. Předsydſtwo.

Ralbiz. „Lilija“. Mużojo ſpěwaja ſobotu wjeczor po npſchporje, ſony pschichodnu ſrjedu. Dirigent.

Nowe žiwjenje naſtawa ſ roſpadankow.

Dróha ſ nowymi twarjenjemi w badeńſkej wjeſy Deſchelbronje, hdjež ßo w ſaſdźenym lěcźe pſches 200 twarjenjow wotpali. S roſpadankow ßu ßo mjeſ tym nowe khěže w pſchimym frankiſkim ſtilu natwarile.

Tunjo tepiće z „Baldur“ Sturzzug-kachličkami

najnowiše konſtrukcije. Wobhladajće ſebi proſu bjez nućenja ke kupjenju naſ ſklad kachličkow wot 5.80 hr. počinajo hač do kachličkow, kotreż najwyšše žadanja dopjelnja.

Dwór żeleza Joh. Miessner

Njedźelu wotewrjene!

Zaso złožimy skedźbnosć na rjane črije wot Loewenstamma

To zaleži na wurjadnym wubjerku w módnje najpřihódnišich modellach. Kóždy por ma swoju wosebitosć, kóžde zhotowjenje swoju rjanosć, kóžda płaćizna swoju lěpšinu. — Takle připrawjeni budźeće też Wy za nazymu zaso derje posłużeni pola

Loewenstamma

mužace polstupnje 7⁶⁰
w prawym boxcalf, čorne, wšě wulkosće

mužace polstupnje 7⁶⁰
ze srjedźnej pódušu, čorne, wšě wulkosće

mužace polstupnje wot 5⁹⁰ sem
brune, wšě wulkosće

mužace škórnje 10⁷⁵
čorne, prawy boxcalf ze srjedźnej pódušu wšě wulkosće

žonjace- dwě- a triwóčk. črije 6⁴⁰
jara nowočasne, brune a lakowe z połwysokim a wysokim pjenkom

žonjace zapinace črije 4⁹⁰ sem
brune, čorne, lak., nowočas. wuwjedźenje wot

Wjelbud. kosmičk. khorn. črije 2⁹⁵
jara čopłe, ze sylnej mjechkej gumijowej podušu čo. 36—42 3.25 laše 36—42

Wulki wubjerk w žonjacych zwjeršnych črijach, najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja.

Wulki wubjerk w mužacych, pacholacych a hólčacych sportnych črijach, najlěpšeje kajkosće.

Kajkostna twora w dźěćacych gumijowych stupnjach znamki Fretoru, brune čorne.

Jenička predawanja črijow znamki „MARA" črije za wšěch!
w najlěpšim němskim wobuk. dźěle
z wubranych kožow zhotowjene
we formach kiž wulkotnje sedźa
płaćiznu hódne a přitom mištrski wukoń

Črijowy dom Kurt Loewenstamm

w Budyšinje na Hlownym torhošću

wot započatk januara w Serbskim Domje na Lawskich hrjebjach

Njedźelu wotewrjene!

Dobru šklenčku wina
běłeho a čerwjeneho za 15, 18, 20 a 25 pjenjezkow dostanjeće
w Pfälzer Weinvertrieb
winowej jatwje Oskara Müllera
w Budyšinje, znapřeča dźiwadła

Za dom a swjedźeń dobre wina w blešach sebi kupće pola mje!

Zymske
mantle
jara derje drasćace
a płaćizny hódne we
wulkim wubjerku
Otto
Hartmann
w firmje W. Häcker
w Budyšinje
na Zitnej hasy 7

Papjeru k zawalenju butry, z načišćom „Němska wjesna butra".
Swěčki do wozowych latarnjow
jara dobreje kajkosće
Erich Winter,
drogerija, na Kamjenčnej hasy 14

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Mantle drasty tkaniny
we wulkoměšćanskim wubjerku
Paul Otte
Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

W specialnym wobkhodźe za **serbske módy**
Alphons Schauseil
w Budyšinje na Bohatej hasy
namakaće wšitko, štož za zymsku drastu trjebaće!
Njedźelu wot 11-6 wotewrjene

Prašamy so Was
Maće hižo zymski mantl?
Je-li nic, přińdźće k hermankej, sobotu 3. novembra a njedźelu 4. novembra, k nam! Mamy hobrscy wulki wubjerk we
jara nowočasnych žonjacych mantlach, mužacych ulstrach a woblekach, hólčacych a holčacych mantlach
Wobhladajće sebi naš skład bjez nuzenja k nakupjej. Wočakujemy Was cyle wěsće k hermankej.
Franz Mrstny
w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Dobre čelnje k sebi

Za serbsku drastu!

Wolmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wolmj. muslin za fale . . mtr. 1.95 1.75
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuły, 85 cm šěr. 6.50
Wolmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . 7.50

Pozamenty, cankow. wobsadki, francy
Fale, ze zaječka abo indanth. 3.25 2.95 2.65
Kapički, pisane . . . . jena 1.75 0.95
Banty za holcy 0.85 0.50
Banty za žony, molowane a wušiwane 1.10
Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a rózojtej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu, smuhate metr 3.25
čornu pjelsćinowu bramu mtr. 6.25 5.75
pjelsćinowe zwjerchi mtr. 8.50 7.90 6.50

Schaaf

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Kožane rukajcy

za žony:

Nappa, čopłe podšite	4,40	**3.60**
Nappa ze štryk. podšić.	6,00	**5.25**
Nappa ze šěr. mod. štulpu	7,75	**5.90**
Glacé ze šěr. mod. štulpu z ć. podš.		**5.50**
Nappa wosebje tunje	2,50	
Glacé		**1.95**
Dźiwin. kožu, pisane	6,50	**5.25**

za muže:

Nappa čopłe podšite	4,75	**3.95**
Nappa čopłe podš. ze zapin.		**5.75**
Nappa ze štr. podšićom	6,75	**5.95**
Nappa wos. płać. hódno		**2.50**
Nappa z jehnj. kož. podš.	10.50	**8.25**
Dźiwin. kožu, šěra a bruna	7,50	**6.00**

Hobrski wubjerk w čopłych tkan. a štryk. rukajcach!

Rukajcowy Vogel

w Budyšinje, na Krónpryncowym mosće. :: Nohajcowe a rukajcowy rózk.

Njedźelu wotewrjene!

Přiłoha k čisłu 256

SERBSKE NOWINY

Pjatk 2. novembra 1934

Ha widźuli ptačata čahnyć...

Knjezej farar'ej Handrikej w Siepom na wotsalny puć poswjećił Zaleški

Nasche hołbje wulećeja žebi nětkole na rjanych słónčnych nasymskich dopołdnjach na sawjezełenje, takrjez na promenadu. Wone žu žo ivećale, žadyn hołb njepobrachuje. Wone lětaja do koleža, woža žo a žmykaja, pschemjetuja so w sćěnu, spadnja nadźe ſ horje stojazymaj ſchidłomaj a ćeleja runje k žłónzu horje ležajo a plazaju ſ ſchidłomaj a žo k bokej lěhaju, hdyž žo taj njebos do powětra bodu.

Pschileća hawrony w dołhim rospuschczenym stadle, leża k jichu do cyrych krajow. Je, jakož bychu chwatk a nusnje měle, njeschkmu hłoža a honja žo laž pjane ſe ſchlipowatym ſlětom njerowžoko nad semju, ale runu žuńeru žwoju schćeroku dróhu žłónzu napschećiwo.

Hołbje ſchćižuja jich dróhu. Wone drje znaja hawronow pucź a bědu. Kruch pucza jich pschewodźeja a wóhnisće wopiczuja žo po jich schmotawym ſlěm. Tola niz dołho. Wuběli žo ſtadleschko hołbi ſ połka cžornokabatowy a cžehnje we wulkim kole žwój ſamžny pucź wróco k domczku lubenu. Na powoschť žo wukydnu a ihěbaja a naſhibuja hłowžku a hladaja ſa hawronami. Cžehnjece jimerom prěcžku, cžehnjece, my wostanjemy tu w naschim cyrym žłóžku. —

Nasnyske myhliczki. Cžaž dźekenja. Jeli hdy, w tom ſacžu žada žebi žiwjenje žwoje prawo na wobhlarje, a cyrocžina wótru wójnu pschećiwo ſprotiwjenju a hłodej. Zyma je krutu mischtr a wucžeŕ a njetnaje pleněenja a łahodnosće. Zyła Boża ſtwórba a wscho žiwjenje žo jej we nětnej poddanosći podwela.

*

Njedźelu je 28. oktobra. Taka žłónčna, taka rjana nasymska a žwjedźenska njedźela. Nad Sślepom, nad jeho domami, nad schłomami a honami žyholi žo a hraje žwónka mihołna a ſwony ſ Božeho domu hraja k tomu wójſi jukkaty pschewod. Po puczach wot Trjebina, Miłoraja, Rowneho, Dźewina a Brěžowki žo wschitko cžorni kemſcherſkim ludom, kotrež pěschi a na worzołowych konich pěcha k Boženmu domej. A cžełodła žu runje dźenża nje tak pschepjelnjene ſ kemſcherſkim ludom?

Njeprascheimy žo. Saſtupimy ſ poźlednimi kemſcherjemi je ſchćerokimi durjemi nuts do wulkeje podwéže, ſtupajmy po wusikim ſkhodže horje na prěni chór. Tu pschi ſchćežełach žo poſledni cžłowcza a tłoča, hdyž žu wschě kuti na ſchtyrjoch chórach wobſtadźene hacź na poźlednje mjeſto. Delekach w žonjazych lankach je ſtraſchna tłoczenja. Tamle, hdźež žo hižo doſcź we kawzu hromadu ſkła, cže žo hiſche'e jena ſchwižna ſaklinicź, ſchtož žo jej ſ njeſkabodnym ſtorkanjom poradźi. Tale pjelnjenja cyrkwi, cžłowjek žo njenahłada na tuthym kuſoſtym cžaſu narodnych draſtow Sślepjankow, kak wone zyſ-cžuje ſkutkuja w barbach cžornych a błych a w nych pschecžanych hawbach. A na thórach muže jedyn kaž druhi we ſwjatocznej, cžornej draſeje. Tele jadrjewe kuriſe wobliecza hłodaja na nać je ſwětłym, doſtojnym murafom, hładaja ſkódnje na žiwjeho duchownoho, kotryž k wottarjej ſ poſchćenej hłowu kročži. Wottarź, kleńka žu wupyſchene ſ różemi, ćwikami a pletwami. Tu nadobo pischćele ſahraja ſa mołajne naſtroje herzow žo pschiſiamknu a lud ſaſpěwa thromadny thwalbny ſerkuſch.

Wotkhadna, roſžohnowańſka Boża žłužba Sślepjanſkich Sserbow ſ jich łubowanym ſararjom Matejom Hanſkom je žo ſapoczała.

Potom ſtoji wobſtarny knjes farar na kleńzy a ſ jaſnymaj wocžomaj a połnej dobrocžiwoſcju hłada wón poſledni krócź na žiwojich łubych wožadnych. A jim nicźi žiwoje wottžałne ſłowa. Diwajſchthrzeczi łet je wón naſpochi na tutu kleńku ſtupał a ſ njeje Boże ſłowo pschipowědał w drohej macžerńej rěcži. W cžahu łet je žo ſeſnał ſ ſóždym, je ſroſtł ſ žylej wožadu. Bjes dźiwa tchodła, ſo žo nětk muſam ſłyſhy po lićonaj kulachu, je žony płakachu a ſo žo też předarjej dyrbdy ſłowa w ſchiji ſachaczowachu.

A wón naprominańſke žiwojich wožadnych, ſo bychu žwérnje ſwojej evangelſkej wérje ſtali a wujowali ſa ſwoju wéru, kotraž je w naſchim cžaſu tak ſara wohroženа ſ njewěrliwzami, kotriž Boha ſaprěwaja a žebje ſamych na jeho měſtno poſtajeja, a dale wot ſektow, kotrež njemér a mylenja mjes wěrjazymi roſſchěrjeja a ludej žiwjate pišmo ſkepžane podawaja. Jeho poſlednje napominanje běſche: Noſeje'e w ſtutku, w dobrym ſkutku, ſo bychſche žebi wěcžne žiwjenje dobyli.

A poſledni raz ſtupa farar ſ kleńi dele a kročži k wottarjej, nad kotrymž žo dwě khorchoji módra, cžerwjena a běła ſmahujetej. Wón ſaſtanje delkach pſched wottarjom a knjes ſuperintendent Nay-Mužańkowſki rěcži nětko wot wottarja poſlednje roſžohnowaze ſłowa na knjeja ſararja a žylu wožadu. Wón roſłožuje, ſo je wožada wottkhadženu duſchowpaſtyrjej hluboki dźak dołžna, dokelž je ſnjeła na 42 lět ſ jeho erta Boże ſłowo w žiwojej łubej žerbſkej marſeńej rěcži ſłyſchećej. Wón a wjedniſtwo evangelſkeje cyrkwje ſtoji dźenża krućze na tym, ſo ma žo Sślepjanſkej wožadže dale žerbſka rěcź w cyrkwi ſachowaćź a wón budże, ſchtož w jeho mozach ſtoji, ſo ſa to ſtaraćź, ſo Sślepjanſka wožada ſaſo žerbſkeho duchowneho doſtanje. Hiſchcže budże nětchto cžaſa tracź, dóniž žo prawy naſłědnik njenamaka, ale wón budże žo ſa cžaſ njerowbhadźenja měſtna pichcžo ſa wupomožnika pſchi njedźelſkich Božich žłužbach ſtaraćź. Jeho ſłowa muſlinczka do wyſkazeho wuſnaca: Khryſtuſ wcžera, Khryſtuſ dźenża a Khryſtuſ wſchitke dny!

Nětko ſeſtupa žo cžłódka kemſcherjow pſchi wottarju a ſaſpěwa wot naſcheje Sślepjanſkeje pěſnjerki ſhabnjenу thwalospěw: „Hdy bych ja ſ tyhaj ſaſpkami". Hudźba na thórje mjeſcźi. Lud je poſtajeny a ſłucha ſe ſajimanym tutej njerowſchědnej wagiji. Knjes farar je widźomnje hnuty ſ tutym poczeſcźowanjom žwojich žwérnych Sserbow.

Pſchi wuſtupje ſ cyrkwje myſli kóždy žerbſki kemſcher: Nětk ſmy ſhubili naſcheho dobreho duchowneho, a nětkotri žeła: Sśmy ſhubili žwérneho Sserba a narodowza. Bóh dak, ſo by naſłědnik jeho hódny łył, ſo bychmy też w pſchenjeſenym ſmyſle ſtajnje twjerdź mohli: Sślepjanſka wožada žerbſka wcžera, žerbſka dźenża a žerbſka wſchitke dny.

*

Pjchezo nowe žyły ptačkow pſcheczahuja wot połnocy naſchu žerbſku holanſku krajinu. Jim kiwa w cžołnych krajach nowa, rjeńſcha domiſna, hdźež je blido pſchezo pſchicžkyte ſ dobrej, darmotnej jědźu a hdźež jich ſtónczko tak rjenje wohrěwa. Po puczu drje też druhdy poſaſtanu a žebi powotpocžnu. Brěni ras traſch pſchi Łobju pola Drježdźan, hdźež žo žyła pſchiroda hiſchcže ras ſaſmětwa, hdyž žu žo cžłowje łěku a pěſi w mhłe ſa khribjetom poſhubile. Pſchi Łobju na mile ſpadowazych pobrjohach, tam ſtónczko hiſchcže tak rjenje wohrěwa a tkaſe kuſt łěża do naſnyſkich dnjow, hdyž žo hola hižo ſmorſchežena a woſtudła žwój ſchěrh kabat wobleka.

Hoj, lube ptački, tam, haj tam na waſchim cžahu hiſchcže ras wotpocžińce w pſchičhodnych dnjach a łětach, a ſahudźće tam hiſchcže ras waſche holanſke hrónczka. Tam poſtrowcże nam rjenje ſtarza, žyna ſerbſkeje hole, kotruž tam žwój derje ſaſłuženy wotpocžink wuživa, ale žwoju ſerbſku holu ſabyez njemóže a też nic žwoju Sślepjanſku ſaru ſrjedź kčežatych ſahradow. Saſpěwajeże jemu ſaſtaniczko wo bajſkich błótach, wo ſerbſkej holi, wo módrych horinach Cžornobóha a Praſchiży, wo linboſći, wo žwérje a wo mużnoſći. A wón budże žo wam wutrobnje ſa to dźakowacź a budże waż ſbožownu, hdyž też ſe jedźazym wóckom na waſchim puczowanju pſchewodźecź a žebi pſchi tym je Sejlerjom ſaſtnyczi: „Ha widźuli ptačata cžahnyeź..."

Tſjo krajni biſkopja ſwołachu ho k wjednikej.

Tſjo krajni biſkopja (wot lěwizy k prawizy): D. Wurm, D. Marahrens a D. Meiſer ho puchu ha němſkeje kenzlije, ſ jich wjednik w pſchitommnoſći němſkeho ſmuſkowneho miniſtra k roſrěcžowanju wo praſchenjach cyrkwinſkeje politiki pſchija.

Cyrkwinske powěſće

23. njedźela po žwjatej Trojizy, 4. nasymnika 1934.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi rano ⅛8 hodź. žerbſke Boże wotkazanje (farar Tiſcher), dop. ½9 hodź. žerbſka a ¾10 hodź. němſka Boża žłužba (ſar. Kapler).

S **Budyſchina.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo. Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjatk dźeći, wjeczor ⅛8 hodź. žwětłowobrazowy wjeczor: „Kſchećanſke martraſtwo". Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. — Shromadźiny jwonka Budyſchina: Njedźelu pop. ½4 hodź. w Njeſwacžidle, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwaldze, wutoru wjeczor ⅛8 hodź. w Rachlowje, ſrjedu wjeczor we 8 hodź. w Biſkopizach, pjatk wjeczor ⅛8 hodź. w Hornjej Górzy. — Shromadźiny ja žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Bukezach, wutoru pop. w 4 hodź. w Budyſchinje, ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. na Židowje. — Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Dop. we 9 hodź. němſka a ½11 hodź. žerbſka Boża žłužba. — Sběrka. — Póndźelu (kermuſchu) dop. w 9 hodź. žerbſka-a ½11 hodź. němſka Boża žłužba (k. farſki vikar Laſet ſ Lupoje). — Sběrka ſa naſchu zyrkej. — Wutoru pop. ⅛3 hodź. žónſke towarſtwo ſ pſchednoſchkom.

S **Budeſtez.** Rano ⅛8 hodź. ſmjeje farar Böttger němſku ſpowědź, dop. ½9 hodź. farar Böjz němſke a w 10 hodź. žerbſke kemſchenje. Sběrka ſa dźeło mjes muſſkej młodźinu. Dop. ½12 hodź. ſmjeje farar Böjz kemſchenje ſa dźeći 5. hacź 8. ſchuliſkeho lěta. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſmjeje farar Böttger bibliſku hodźinu w młodźinowni. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. budże bibliſka hodźina pola Duczźeja w Kóſłach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina ſa wſchu muzjku młodźinu.

S **Budyſchinka.** Dop. w 10 hodź. budże žerbſka Boża žłužba (farar Handrik-Porſchiſti). Sběrka ſa dźeło mjes muſſkej młodźinu. — Póndźelu (kermuſchu) budże dop. ½9 hodź. žerbſka a w 10 hodź. němſka Boża žłužba (knjes ſtud. theol. Albert ſ Zyżez). Sběrka ſa wěrowanſke bidlo.

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke, w 10 hodź. žerbſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. kſchćenſke kemſchenje. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónſke towarſtwo pola Rabowſkeje.

S **Hrodźiſchcza.** Dop. w 9 hodź. němſka cžitanſka Boża žłužba. Krajnozyrkwinſka ſběrka ſa dźeło na muſſkej młodźinje pſchi ſaſkej krajnej zyrkwi. — Wutoru, 6. nasymnika, wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina w Drožźijn (ſjednoczenſtwowy wothładaŕ Kehrer). — Wutoru 6. nasymnika wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna kſchećeńſkeje žónſkeje žłužby pola Nejdonez ſ pſchednoſchkom knjeſan Stoßez ſ Budyſchina. — Schtwórtk 8. nasymnika dop. w 10. hodź. žiwjate Boże wotkazanje w ſchuli w Drožźijn. Pop. w 2 hodź. ſapoczatk popołdnjowe, na kotrychž žo ſchije ſa ſymſki pomozny ſtuk w paczeŕſkej ſiwi.

S **Huczinu.** Dop. ½9 hodź. žerbſka, ½11 hodź. němſka Boża žłužba. Krajna kollekta. — Póndźelu kermuſchu dop. w 9 hodź. žerbſka, ½11 němſka Boża žłužba. Preduje farar Nößler ſ Minakała. Sběrka ſa zyrkej.

S **Khwacžicy.** Rano ⅛8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. žerbſke kemſchenje, wobje ſ kolektu ſa zyrkw. dźeło na muzſkej młodźinje we krajnej zyrkwi.

S **Kluſcha.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. žerbſke kemſchenje. Sběrka.

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. žerbſke kemſchenje ſ cžitanjom předowanja (wožadny kantor). Sběrka.

S **Lupoje.** Dop. ½9 hodź. ſmjeje kand. Laſer němſku Božu žłužbu.

S **Maleſchez.** Dop. ½9 hodź. žerbſke kemſchenje. Sběrka ſa ev. muſſki ſtuk. — Póndźelu dop. ½9 hodź. žerbſke a w 10 hodź. němſke kermuſchne kemſchenje.

S **Minakała.** Dop. w 9 hodź. žerbſka a w 10 hodź. němſka Boża žłužba w nowej Minakałkej ſchuli. Pop. ¼4 hodź. dźeczikemſchenje a ¼5 hodź. němſka Boża žłužba w Khróſcjanſkej ſchuli. Pop. w 5 hodź. žerbſka Boża žłužba ſe ſpowědźu a Božim wotkaſanjom pola Bórnez w Khróſcze.

S **Njeſwacžidle.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Roſžohnowanje ſ dołatnej ſmilnej žotru, ſapokaſanje noweje. Sběrka ſa dźeło mjes evang. muzſkej młodźinu.

S **Roſłacžicy.** Pjatk, 2. nowembra, wjeczor we 8 hodź. kkluſchſpěwanje na farje (kantor Bernhardt). — Njedźelu dop. ½9 hodź. Boża žłužba ſa młodźinu, ¾10 hodź. žerbſka Boża žłužba. Sběrka ſa evangelſke nowinarſtwo. — Póndźelu wjeczor ⅜8 hodź. evang. žónſka žłužba. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. ſa zyłu młodźinu: Wobuzwjeczenje 400letneho jubileja biblije.

W poniedźelu. Rano we 7 hodź. němska spowědź, dop. 1/29 hodź. němska Boža słužba. Sběrka za dźěło mjes muzyku młodźinu. — Pondźelu (kermuschu) budže dop. 1/29 hodź. žerbska a dop. we 10 hodź. němska Boža słužba. Sběrka za wotkupnu diakoniju. — Wutoru pop. 1/3 hodź. evang. jónska słužba pola Pěršcyka w Pschiwcžijach. — Wumrěłoj: Marja Theresa jwud. Heitmanowa rodź. Kubaschec, kubleršta wumjeńkarka w Kubschijach, 78 lět 9 měs. 11 dnjow stara. — Korla August Szymank, dróhowy wothladar na wotp. w Nowych Porschijach, 83 lět 1 měs. 29 dnjow stary.

S Rakec. Rano we 8 hodź. žerbske Boże wotkazanje, dop. we 9 hodź. žerbska a 1/11 hodź. němska Boža słužba. — Pondźelu rano 1/28 hodź. rańscha nutrnosć. — Schwórk wjeczor we 8 hodź. měšacha shromadźizna Němskich fischerjazanow pola Wěluschcz.

S Wulkich Dźjarow. Na bibliskim zwjedźenju budže dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske kemschenje z wozběranymi hudźbnymi posłuchajenjemi. Dop. 1/11 hodź. kemschenje a 1/11 hodź dźěćikemschenje we Werminghoffje.

S Wóslinka. Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. 9 hodź. němske, 1/11 hodź. žerbske kemschenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. kemschenje za dźěći.

S Wósporka. Dop. w 9 hodź. Boža słužba z čitanjom předowanja (wosadny kantor), 1/11 hodź. fischerjanska wučba za dźěći na farje (pomognišwo). Sběrka.

Dobyćerske wubědźowanje w turnarskim łowakstwje w Hornjej Hórju.

Stari turnarjo, 40 lět a starschi. Tjrjoboj: 1 Hermann Raußendorf 50 p. — 33 hačj 39 lět: 1. Ludwig Brendig 48 b., 2. Herbert Naun 37 b., 3. Hans Träger 36 b., 4. Max Grüllich 33 b., 5. Mar Mjen 32 b.

Turnarjo, 18 hačj 32 lět. Pjećjoch bój: Waltaŕ Paul a Waltaŕ Malchaŕ po 74 b., 2. Hermann Teich 65 b., 3. Gerhard Krjeńj 57 b., 4. Kurt Schoppa a Waltaŕ Lahoda po 56 b., 5. Kurt Libšch 52 b., 6. Waltaŕ Pětšchka a Kurt Nowak po 51 b.

Turnaŕki, letnita 1917/18. Schtyrjochbój: 1. Elsb. Pětkez a Hanka Němczjez po 46 b. — Letnit 1919/20: 1. Erna Njelkez 57 b., 2. Erna Stujnkez 44 b.

Młodźinjaj turnarjo, letnit 1917/18. Tjoch bój: 1. Helmut Preuß 37 b., 2. Ernst Schramm 35 b., 3. Max Szymant 34 b., 4. Werner Riethus 29 b. — Letnit 1919/20: Werner Knöfel 38 b., 2. Hajnz Bartto 32 b., 3. Kurt Winter 28 b., 4. Hermann Kumann 24 b.

Boje jednotliwzow (towaŕstwowi mischtrowje).

Turnarjo: Stotkanje kamjenja 15 kilogramowy dwojoruczinje: Gerhard Krjeńj 13,42 metra (na prawo 7,23 metra, na lewo 6,19 metra). — Dalokoskok: Waltaŕ Paul 5,55 metra. — Cźišnjenje bula: Waltaŕ Malchaŕ: 5,55 metra. — Cźišk diskusa: Kurt Schoppe 29,40 metra. — Wyšokoskok je stabom: Waltaŕ Malchaŕ 2,30 metra. — Běh 3000 metrow: Max Szymant 10 : 52,6 min. — Běh 800 metrow Max Kurkoška.

Turnaŕki: Wyšokoskok: Elsbeth Pětkez 1,30 metra.

Płuwanje: 100 metrow, płuwanje turnarjow (18 hačj 32 lět): Jurij Jakub 1 : 32,4 min. — 50 metrow płuwanje starych turnarjow (pšches 32 lět): Waltaŕ Kühn 50,9 sek. — 50 metrow płuwanje młodźinskich turnarjow: Hermann Kumann 44,8 sek. — 50 metrow płuwanje turnaŕkow: Erna Njelkez 55,6 sek. — Skok z deski: Rudi Hólnik 27 b.

Turnaŕki: Hilja Fährmannez — Nórjenje po kruchach: Gerhard Wirth 29 metrow ša 29 sek.

Matokaliberske ćišenje.

Shromadne pohódnoscźenje 4 šwuczowanjow na 12 kolatu tarczu: Hermann Raußendorf 119 kołow. — 1. šwuczowanje leżo na połoženе (31 kołow). 2. šwuczowanje leżo še šwobodnej ruku 30 kołow, 3. šwuczowanje ćetjo napołoženе 31 kołow, 4. šwuczowanje ćetjo še šwobodnej ruku 27 kołow.

Najlěpšchi zpyt w jenotlinych šwuczowanjach: Leżo napołoženе: Waltaŕ Malchaŕ 31 kołow. Leżo še šwobodnej ruku: Hermann Raußendorf 30 kołow. Stejo napołoženе: Max Träger 32 kołow. Stejo še šwobodnej ruku: Hermann Raußendorf 27 kołow.

25 lět nowa tachantska šula w Budyšinje

Při składnosći 25lětneho wobstaća noweho twarjenja tachantskeje šule w Budyšinje, přeprose wučerscy kollegijum šule na póndźelu 29. oktobra 1934 wyšnosć a přećelow šule ke krótkej, ale dostojnej swjatočnosći. Šulske twarjenje samo bě na swojim česnym dnju z krasnej kwětnej pychu pyšene. Krasnu zelenu pychu a druhe kwětki poskići šuli přećelnje k. zahrodnik Zug a holcy wyšších rjadownjow pokazachu swoju wustojnosć we wudebjenju městnoscow.

Jubilejnu swjatočnosć wotewri knjez wyšši wučer Adler z wobšernej swjedźenskej basnju, kotruž bě tež sam zbasnił. Tři sady ze sonaty II wot Corellija za dwě husli, cello a klawěr, kotrež kk. far. Sprenzel, wučerjo Winaŕ, Gruhl a wyšši wučeŕ Swopa wustojnje zanjesechu, spožčichu wjeńcorkej swjatočny raz. „Džakny spěw“ wot kantora Wolfa zanjese šulski dźěćacy khór z pomocu wučerjow pod nawjedowanjom k. wyššeho wučerja Swopy jara dostojnje. Potom jimaše so šulski wjednik tachantskeje šule, knjez kantor J. Šolta słowa a powita z wosebitej radosću rjanu liču česnych hosći, mjez nimi kk. wyššeho měšćanostu dr. Förstera, justicneho radu Cyža, šulskeho radu Häniga, wysokodostojneho knjeza generalneho vikara dr. Sopu, wysokodost. k. šolastika Hejduška aid. Wosebje radosćiwje pak powita knjez kantor Šolta tŕoch starych jubilarow, kotříž hižo přez 25 lět w tutym twarjenju skutkuja. Su to kk. wyšši wučerjo Adler, Krječmaŕ a Swopa. We hłubokej dźakownosći spomina tež knjez šulski wjednik na zemrětych a we wójnje padnjenych zasłužbnych wučerjow tachantskeje šule, mjez nimi na našeho njezapomniteho krajana Jana Rječku. Zhromadźizna so jim k česći pozběhuje. Rěčnik podawa na to w jasnych wobrazach historiski přehlad wo wuwiću tachantskeje šule. Dokelž ma tachantska šula tež za nas Serbow wulki wuznam, njech su tu krótko sćěhowace data mjenowane.

Tachantska šula je najstarša šula, nic jenož we Budyšinje, ale daloko a šěroko w cyłym kraju, ma hižom swoje 708 lět za sobu. W lěće 1213 bu tachantstwo swj. Pětra w Budyšinje założene a 1221 woswjećichu prěnju tachantsku cyrkej w Budyšinje. W tutym času je so tež dyrbjała naša tachantska šula założić, dokelž w jenym staŕym rescripće z lěta 1226 rěči so hižom wo tutej šuli. Budyšska tachantska šula bě hižom zwopŕedka ludowa šula, njewučeše tak mjenowane swobodne wumělstwa, ale za to elementarne wědomosće. Pozdźišo so łacańšćina přida. Wuknychu tam ličić, čitać, pisać, spěwać a wučeše so wosebje nabožina, pozdźišo wuknychu tež łacańšćinu. Po času doby tež měšćanska rada na šulu wótry wliw. Ze zhromadnym prócowanjom města a tachantstwa doby šula wokoło lěta 1388 jara wysoku nahladnosć. Hdyž pak so počeštej wobej instancy wo šulskich należnosćach wadźić, šula přecy wjacy a wjacy na nahladnosći pózhubjowaše (1456). Wosebje pak čerpješe šula w času reformacije. Njehodźeše so wjacy dale zdźerżeć. 1541 założi město nowu měšćansku šulu, kotraž bórzy nimale wšěch šulerjow na so sćahny. Tak ma tachantska šula we 18. lětstotku jenož hišće dweju wučerjow a 9 šulerjow. Tohodla zjednoći ju tachantstwo 1821 z faŕskej šulu našeje lubeje Knjenje na solowym torhošću. Wjednik tuteje šule je wulcyzaswužbny a wučeny faŕaŕ Math. Kučank, naš krajan. — 1838 rozsudźi so tachantstwo, zo natwaŕi za swoje pjenjezy nowo twarjenje. Je to dźensniša měšćanska knihownja, přejdawša stara tachantska šula. Tak so tachantska šula zaso do žiwjenja zbudźi. Wona wostanje pod dohladom tachantstwa. To pak so 1874 přeměni, dokelž dyrbješe po nowym zakonju kralowski šulski inspektor dohlad nad šulu měć. Nasta potom tež w Budyšinje katolska šulska gmejna a tachantstwo dosta prawo patronatstwa. 1905 wobzamknu šulski wubjerk tuteje katolskeje wosady zaso nowotwar šule. 1908 započina so po dolhich jednanjach, twarjenje našeje dźensnišeje šule a hižo 22. septembra 1909 móže ju biskop dr. Schäfer woswjećić. Jutry 1924 bu tak mjenowana stara tachantska šula sobu do noweho twarjenja přepołožena, a nasta tak tachantska šula, kaž wona dźensa hišće wobsteji. Z ministerialnym wukazom z dnja 10. decembra 1921 bu katolska mjeńšinowa wosada ze šulskim wokrjesom města Budyšina zjednoćena. Z wosobitej radosću wuzběhny knjez šulski wjednik při kóncu swojich zajimawych wuwjedźenjow kśesćanski kharakter, kotryž je šula tež w najhóršich zabudźenjach marksistiskeho časa stajnje wobkhowała a słubi, zo budźeja tež dźensa tachantska šula a jeje wučerjo so stajnje prócować, wočahnyć dźěći w duchu praweho kśesćanstwa ke prawym a połnohódnym stačanam.

Zaso zahraju horjeka mjenowani knježa wučerjo sonatu wot Corellija. Potom zanjese dźěćacy khór z přewodom małeho orchestra wučerjow pod nawjedowanjom knjeza kantora Šolty jara dostojnje Mocartowy „Paće“. Nětko jimachu so česatni hosćo słowa, zo bychu jubilarcy wuprajili swoje zbožopřeća. Knjez šulski rada Häniga přeje šuli jako zastupjeř statnych wyšnosćow zbože. Wuźiju zdobom składnosć, zo by podal někotre zasadne słowa wo šuli w nowym staće. Wučeř nosy wulke zamołwjenje! Je zamołwity za cyły dorost luda. Wón ma tworić noweho čłowjeka, čłowjeka 3. stata. Šulski rada wupraji swoju połnu dowěru wučerjam tachantskeje šule, woni su swoju khmanosć we swojim njekhabłačym stojnišću w zaždźenych 14 lětach dopokazali. Knjez justicny rada Cyž powěda ze zaždźenych časow, hdyž šulu twarjachu a wo čežach a starosćach, kotrež mějachu su přewinyć. Też knjez wyšši měšćanosta dr. Förster přinjese zbožopřeća města Budyšina. Jemu so přizamknu knjez generalny vikar dr. Soppa, jako zastupjeř tachantstwa a knjez studijowy direktor Löbmann jako zastupjeř katolskeje nadšule.

Hišće jónu zanjesu dźěći a wučerjo rjany štyrihłosny wječorny spěw wot A. Englera. Na to wumjesu zhromadźeni třikrótny „zdar“ našemu wjednikej a kanclerjej. Z němskimaj hymnomaj so dostojna a pozběhowaca swjatočnosć skónči. Tachantskej šuli pak přejemy wjele zboža do dalšeho stwórjenja stoléta.

Čm.

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk, 2. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,97
1 čendźelski punt	12,37	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,98	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša wčera schtwórtk šapeča ź měrnym wikowanjom. Posłužiło bu žiwidła a słónczi je se skrućenymi kursami. Kurjo akcijow wuhlowych zmane mějachu hłowny podjeł na powschitkownym połěpschenju kursow. Sełabše wotkazu kurjo železnych podtopkow a barbow. Też rentowe wiki běchu zwopŕedka žiwe, posłužiło gnadna liczba skaźankow žaneho wliwa na wuwićje kursow njewukonjesche.

Barlinske žitne wulkowiki je wčera katolskeho zwjateho dnja dla jenoż pomału wuwimowachu. Žita je pomerne mało poskićesche, jenoż pschenicy běšche je doscź na wiki pschiwjeła. Wona pak je jenoż za druhu połowu novembra kupowasche. Rožki, wowsa a pjawańskeho jećmjenja běšche jara mało na wikach, teź dobrych kajkošćow za piwarnje běšche mało, trochu wjazu žrěnjeho jećmjenja za piwarnje. Mukowe wiki je njepscheměnichu.

Wečera płaćizne w Barlinje zentnaŕ

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,80 hr., rožka 7,80 hr., jećmjeń, nal. 6,90 hač 9 hr., naj. 7,80 hr., wowš 7,55—7,90 hr., bérny 3 hač 3,20 hr., rynno 5,50—6 hr., rjoma 1,60—2 hr., pschenična muka 17 hr., rjana muka 12,25 hr., pschenične wotruby 5,80—6,60 hr., rjane wotruby 5,05—5,55 hr., butra 75—78 pj., jeja 11—12 pj., twaroh 20—25 pj., bóły kał 7—8 pj., čjerwjeny kał 9—12 pj., karoty 10—15 pj., jědźna koboda 12 pj., hrudrojty kał 5—40 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 10—20 pj., zybła 10 pj., tomaty 20—25 pj., ćołotej 5—10 pj., radišći 5—8 pj., jabłuka 4—10 pj., měrnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 9,70 hr., rožka 7,80 hr., jećmjeń, nal. 7,80 hr., naj. 9—9,80 hr., wowš 7,55—7,90 hr., pschenična muka 18—22 hr., rjana muka 12 hr., pschenične wotruby 5,80—6,60 hr., rjane wotruby 5,50—5,85 hr., rynno 6—6,25 hr., rjoma słótna 2,50—2,75 hr., k sałatanju 2,30—2,50 hr., butra 1,50 hr., prošata 6—13 hr., hušy, punt 75—80 pj., bóły kał 8 pj., čjerwjeny kał 10 pj., hrudrojty kał 10—40 pj., jědźna koboda 10—12 pj., zybła 10—12 pj., měrnik 10—20 pj., křen 70 pj., radišći 5 pj., rjetkej 5 pj.

Wiki w Khoćebuzu.

Mjaso, howjaze 70—90 pj., cźelaze 60—90 pj., skopjaze 90—1 hr., šwinjaze 75—90 pj., jeja 14 pj., butra 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1,20 hr., schćuki 75 pj., karpy 80 pj., hołbje mlode 40 hač 80 pj., kury, žiwe 60—90 pj., thapony, žiwe 40—60 pj., fólrabi 15—20 pj., morchej 8—10 pj., jědźna koboda 10—15 pj., hrudrojty kał 30—50 pj., čjerwjeny kał 13 hač 15 pj., bóły kał 10 pj., wirsingowy kał 10—15 pj., ćołotej 5—10 pj., měrnik 20 pj., křen 30—40 pj., radišći 8—10 pj., zybła 10—15 pj., kulrěpa 5—8 pj., bérny, zentnaŕ 3,50 hr., jabłuka 10—25 pj., worjechi 50—55 pj., łěsne worjechi 50 pj.

Swinjaze wiki w Khoćebuzu.

Pschiwjeschli běchu 762 prošatow a 171 běhakow. Prošata, małe 5—9 hr., hrěnje 9—12 hr., wulke 12 hač 16 hr., běhaki, małe 20—27 hr., hrěnje 28—40 hr., wulke 40—50 hr. Wiki běchu pomałe.

Płaćizny na Barliuskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 11.	31. 10.		1. 11.	31. 10.
Pšenica	204	202	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	164	162	woka	11,0-12,0	
jećmjeń now.	207-214	207-214	módre łupiny	6,75-7,25	6,50-7,00
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,15	11,15	bérnj. kruški	8,50	8,50-8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
tŕoch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

1. novembra 1934 — Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 337

Najlěpše kormjene ćelala wot cyca	55—56
Srjedźne kormjene ćelata wot cyca	48—44
Snadnje wuwite	43—47
Najšpatniše	—

Swinje: 244

Tučne swinje, přez 3 centnaje čežke	53
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow čežke	53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow čežke	50—53
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow čežke	—
Rancy	52—53

1000 hriwnow myta ja **wuńlebjenje japalerjow.**

Wjetschi dźěl wohnjow ma žo pjeza wotmyślenemu załoženju wohnja pschipiłować. So bychu žo japalerjo wot załoženja wohnja wottraschili, je delnjoschlesyska provinzialna wohenjawěsćerska zožiela 1000 hriwnow myta ja teho wuńlaźila, kotryž jeneho japalerja wuńlěži a jeho tak wosjewi, so móže žo jemu wina dopokazać a so móže jeho pokhkostacz.

Rěsniske klamy žo dla niewupowěźnjenja płaczijnow nathwilnje samkte.

Wutoru popołdnju je policija we Wrótźławju we wjacych rěsnitkich klamach ja tym hladała, hacź žu we nich mjasowe płaczijny na jelenych a hólych lisnach wupowěźnjene. Njedźiwajcy wospjetneho namołwjenja njeběchu w tych klamach mjasowe płaczijny wupowěźnjene. Policija je tehodła tele klamy nathwilnje samkła.

Wunoschć kojenja rybow w Tokitym wulkim haźe.

Wutoru su rybu wulkeho Tokitkeho (Hirschbergskeho) haźa w Czechach wulowili. Wschо hromadźe žu natolili 23 000 karpow, 359 zentnarjow wažacych, 1900 schczukow, 400 linow a 105 wuhorow.

Granata žonu a dźesći rostorhała.

Wjsito městaczka Paskani w Rumunskej žu žo ś jenej granatu jena žona a dwě dźesći morile a jene dźěćo žo cźežko ranjiło. Granata njebě, hdyž bě žo we wójnje wottrělka, rozbuchła a bě na njedźěłanym polu ležo wostała. Jedyn hólz chazyche ju domoj donjesć, wona pak žo ś jeho rukow wutuny a rozbuchny.

Khrobły rubježnyh nadpad na jenu banku w Rumunskej je žo w městeze Baltzi skutcźił. Mjes tym so běchu hischcze wschitzy bankowniźy pschitomni, žo do banki tśi zabadjeni muzjo dobychu, jedyn schtwórty ś ruczńymi granatami psched durjemi stejo wosta. Schtyrjoch sastojnikow w pokładowni spratchu. Hdyž rubježniźy w pokładni dosć pjenjes njenadeńdźechu, do direktoroweje stwy dźěchu, spytachu direktora a jemu wschě pjenjezy zebrachu. Wschо hromadźe rubježnikam poł milijona leow (12 000 hriwnow) do rukow padze. Sputanych sastojnikow nózjachu hakle wuswobodźicz, hdyž mimo khodźachu ludźo žo dohladachu, so bě banka rojezjor w njeswjecźenym cźasu hischcze wotewrjena. Rubježniźy žu bjes źleda ze swojim rubjenstwom khochnyli.

Wróczo k jedojtemu keluchej.

Milisyke śmjertne khłostanje w Estonskej.

Po postajenju statneho presidenta w Estonskej je žo nowy khłostański porjad postajił, kiž sajimuje śmjertne khłostanja dla. Ssmjertnje pothłosta žo pschichodnje winik w Estonskej pod dohladom statneho rěcznika, niz jiawnje, ale w jenym khłostańskim wustawje. Khłostański wukoń najwjeduje direktor tuteho wustawa po sudnistim rosśudźe. K śmjerći sajudźeny ma prawo, psched wotprawjenjom se ś swojimi pschiwuźnymi, se swojim prawiśnikom a ś duchownym žo rosmołwjecź. Hodźinu psched postajenym wotprawjenjom dyrbja wopytowarjo k śmjerći sajudźeneho wopuschczicź, kiž žo do śmjertneje jitwy dowjedźe. Sdobom žo jeho praśicja, hacź žebi śmjercź se sajedojcźenjom pscheje. Jeli žebi je sajudźeny wutwolił, poruczi jastwowy direktor swójcu sajudźenemu jěd podaczi. Njeje-li sajudźeny we swój pjaty njemjenschnow jed wsał, dha žo śmjertne khłostanje ś powjasom wuwjedźe. Druźinu a sestajenje jeda postaja statna strowotna wyschnosć.

W starej Greckej klasiskeho cźasa bu śmjertnym kandidatam keluch se śpalowym jědom (Schierlingsgift) — jedyn ś najźiwnischich jědow — posticzeny. Tak wumrě teź znaty filosof Sokrates. Pola nas w Němskej žo dźensniśi dźeń prózuja, śpalowy keluch sawjesć.

Prěni śněh w Londonje a Parisu.

Do Jendźelskeje a Franzowskeje je njenadźicy syma pschischła. We wschelakich stronach Jendźelskeje je śrjedn temperatura pod nicźu padła. S wjele městnow žo wo deschcu, krupach a śněhu pische. Wožebje w południowym Walesu a w někotrych jendźelskich hrabinstwach je žo wulki śněh naschoł. Tu a tam wón poł metra wuzoko leżesche. Teź w někotrych Londonskich pschedměstach žo śněh dźěsche. Wobkhod na dróhach swonka městow bě na wjele městnach porjeźeny. — W Parisu je žo śněh 20 minutschinow schoł.

Budyske stawniske poweset

ź dnja 30. oktobra 1934.

Narodźili su žo: Makej Arnoschtej Scholcze, blidarjej, dźowcźiczka. — Emilej Arthurej Kunzy, blidarjej, ź. — Makej Wernerej Großmannej, schofierej, dźowcźiczka. — Wernerej Gottfriedej Hellmuthej Linzy, wyschischemu cźerjódźynemu wjednikej pola němskeje bźěkoweje ślužby w Njeswacźidle, ź. — Njemandźelske dźowcźiczka. — Richardej Arthurej Krochźej, wiczenemu pomocznikej, ź.

Mandźelstwo pschipowěźiłoj: Jan Waltaŕ Delenk, běłnaŕ, ź Klaru Ernu Gurkez, schwalcźu ża žonjaze drasty, wobaj w Budyschinje.

Do mandźelstwa stupischtaj: Jan Marcźin Hase, pischekupski pschisłužbnik ź Hamburga, ź Gertrudu Fadwigu Eisenreichez, bjes powołanja, w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das Gesamtministerium hat die zwangsweise Vereinigung der Gemeinde Denkwitz mit der Gemeinde Großpostwitz angeordnet.

Die Vereinigung erfolgt mit der Wirkung vom 1. Oktober 1934 ab.

Bautzen, am 27. Oktober 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Das für den Betrieb des Landwirts Max Neumann in Oppitz Nr. 5 eröffnete Sicherungsverfahren wird nach Durchführung dere Entschuldung aufgehoben.

Dresden, am 1. 10. 1934. Die Landstelle.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber die Betriebe

1. des Bauers Johann **Behr** in Kopschin Nr. 2,
2. des Landwirts Gustav **Nienz** in Gelenau Nr. 25,
3. des Bauers Jakob **Fschornack** in Rakbitz Nr. 7,
4. des Bauers Hermann Max **Müller** in Wiesa Nr. 68,
5. des Landwirts Friedrich August **Hantsch** in Gödlau Nr. 20,
6. der Bäuerin Lina verw. **Hausdorf** in Kindisch Nr. 40,
7. des Bauers Alwin **Hillmann** in Talpenberg Nr. 3 C,
8. des Landwirts Richard **Berndt** in Elstra Nr. 195,
9. des Landwirts und Schmiedes Hermann **Rothe** in Zerna Nr. 5,
10. des Bauers Georg **Räde** in Räckelwitz Nr. 4

wird heute, am 25. Oktober 1934, vormittags ½11 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Forderungen gegen die Schuldner sind bis zum 1. Dezember 1934 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Amtsgericht Kamenz, 29. Oktober 1934.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber den Betrieb des Bauers **Peter Fschornack** in **Cunnewitz** Nr. 24 wird heute, am 27. Oktober 1934, vormittags 11 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Der Landwirtschaftliche Creditverein Sachsen zu Dresden-A. 1, Prager Straße 43, wird zur Entschuldungsstelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner sind bis zum 1. Dezember 1934 bei dem Gericht anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Amtsgericht Kamenz, 27. Oktober 1934.

Hdyž so nad radłom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na njón hnewnaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radła (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošće hasy 21

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol“

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańnje za oktober 1934

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniźša	najwyšša	srjedźna cźopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wotběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Licba dnjow wuleczenja	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešca
210	+ 2	+ 26	+ 10,9	900	—	—	650	200	250	0,2 10	20	—	—	4,6

Wjacy Sachsec kofeja ... wjacy wokrjewjenja!

Moje nowe zawjedźenja:
Sachse parlajty kofej 1 pt. 0.70
mišk. „Walka bany“ 1 pt. 0.75
kofej bez kofeina 100 gr. 0.60
10 gr. 1.20
maja wulke připóznaće.

Pospyt přeswědči

Dale porućam:
Najl. hórske měšenje
½ punta 1.00, 0.95, 0.85
dobre domjace měšenje
½ punta 0.70, 0.60, 0.50
Nowa! Kofejowy přisłoł w krupičkach, pakćik 0.15 a 0.25

Tunje šokolady:
polnomilsena, polnomilčna z wórjechom, palmowa, mokka, tafla 0.25 hr.

Kruchata šokolada:
½ punta 0.28, punt 0.50

Palene, 32 polne %, ½ bleša 1.95
G.-üdbergski special
32 polne %, ½ bleša 2.25
Duby 36 polne %, ½ bleša 2.50
palmowe měšanje, dobry
36 polne %, ½ bleša 2.60
palenowe měšanje, najlepše
36 polne %, ½ bleša 3.00
němski palene „Preistern“
36 polne %, ½ bleša 3.50

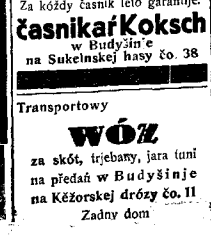
Mój porazk!
palene „ze starého sklada“
36 polne %, ½ bleša 2.50 hr.

Jamaica-rum-měšenje
38 polne %, ½ bl. 1.50, ¼ bl. 2.65
Jamaica-rum-měšenje
40,5 polne %, ½ bl. 1.75, ¼ bl. 2.10
Jamaica-rum-měšenje
42 polne %, ½ bl. 1.90, ¼ bl. 2.50
Jamaica-rum-měšenje
50 polne %, ½ bl. 2.35, ¼ bl. 4.20
Original Jamaica-rum
72-78 poln. %, ½ bl. 2.25, ¼ bl. 14.-
Moje Jamaica-rum-měšenje su wusebje jadrtwe a tehodła wudatne.

Němske polonowe wino
Rumunc 1litr 0.80, ½ bleša 0.75
Standard 1ltr 1.00, ½ bleša 0.90

Cyder
ałdźika jabłukowe wino (podobne kaž Tokayer) 1ltr 0.64

Sachse

a wjecor wjeseliš so na cople přijomne domj. črije

1.85 2.50

Zymske twory su hižo dóšle!

Njedźelu wotewrjene!

Tähle Schuhwarenhaus Neu-Gas. Bautzen äussere Lauenstr. 3.

K hermankej časniki

kupsowe časniki . wot 2.50
narućne časniki . wot 4.50
budźaki . . . wot 2.50
Schwarzwald-časniki wot 1.50

Za kóždy časnik lěto garantije.

Časnikar Koksch
w Budyšinje
na Sukelnskej hasy čo. 38

Transportowy

WÓZ

za skót, trjebany, jara tuni na předań w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 11

Zadny dom

Kajkosć Tunjo!

Traskalcowe konfitury 0,55
lanskojahod. konfitury 0,60
šlyrjapłod. marmelady 0,45
šmaderunks . . . 0,40
prusnicy 0,50
wolijowe sardinki
mała tyska 18, wulka tyska 0,33
tučne jerje, pječene jerje
mała tyska 28, wulka tyska 0,50
zawite jerje, pječene jerje jerje w želeju

Thauer na Sukelnsk. hasy 30

Z wodowej paru

zhotowjene trajne wlosowe žołmy

žane njepřijomnosće cźoploty

Wodowe wlosowe žołmy

Pletwa we wulkim wubjerku

Walli Zieschowa

frisenski wobkhod w Budyšinje na Sukelnskej hasy 1 b

Wodu njepřepušćate dołhe, połojne a tři-stwórcinowe

škórnje

kaž też płaćizny hódne

dźěławe črije

pola

Jähne

Schulefska hasa 9

K hermankej pulovry a štrykowane lacy jara płaćizny hódno! Ziegler na Sulskej hasy čo. 10

Wulka dźěłba **krajnowobornych**
intanf. škórnjow . . nowe hr. **6.00**
pućowańske škórnje nowe hr. **7.50**
wojerske uniformy . wot hr. **6.00**

črije za stražnikow
pjasćowe rukajcy
wulka dźěłba křížow. płatu

Wojerske wěcy

G. Jilgen
na Kotołskej hasy 4
Telefon 2637

Trjebane kožane čerjace rjemjenje

derje wukkowane zasy dójšće a su płaćizny hódno na předań pola

Otto Büttner (wobs. S. Laskowski)

Kožane čerjace pasy a techniske gumijowe potrjeby
— w Budyšinje na Hlownych wikach čo. 9. —

Küttnerec winowe jstwy

K hermankej

sobotu a njedźelu, poruč. swoje dobre wina, jěšće a přijomne měšnosće

Dobre črijowe twory wšěch druzin

škórnje za pućowanje, za ječhanje, za dźěłowu ślužbu, HJ- a BdM-črije po předdismje, črije na dźěło, črije za turnowanje, filcowe črije, drjewjancy a filcowe tofle, domjace črije, kož. sandale tunjo ɔ pola

Willy Sommer

Serbske hrjebje čo. 8

E. Schlenkrich

w Zitnym domje na Hošće hasy čo. 9

Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Wšitcy Serbja

zetkaja so k hermanskemu nakupjej w črijowym domje

Bat'a

w Budyšinje na Bohatej hasy 16

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Nazyma žada čoplu drastu!

žonjace
- pulovry
- štrykowane lacy
- spódne suknje
- šlupiry
- normalne wobleki
- rukajcy
- nohajcy
- bardchentowe košle
- zwěrśne wobleki
- nócne košle
- čapki

mužace
- pulovry
- štrykowane lacy
- normalne košle
- normalne kholowy
- bardchentowe košle
- zoki
- rukajcy
- šawle
- předkošlički
- nócne wobleki
- nócne košle

dźěćace
- pulovry
- štrykowane lacy
- spódne suknje
- šlupiry
- normalne wobleki
- rukajcy
- nohajcy
- bardchentowe košle
- zwěrśne wobleki
- nócne košle
- čapki

we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach!

A. Bokelmann nasl.

Založene 1892 Rěči so serbscy! **měšćel Curt Müller** Rěči so serbscy! **Serbske hrjeda 2**

Trjebaće-li koło
potom kupće je pola wotrjadnika. Brennabor kola we wšěch płaćizanach
Rich. Kleschnick
w Budyšinje na Hošće hasy 17

Anker
Diamant
Janko
Göricke
koła
Wulki wubjerk.
Cirka 250 kolesow na składže.
Napłaćenje 10.-hr.
tydźeńske dźělby z 2.- hr. poč.
Stare koła přijim. jako napłaćenje
J. Schieback
Mužakowska dróha 4

Poskićam zacynkow. bowy dejne dónčki,
zacynkowane juchowe čěpaki,
mlokowe kany,
wše potrjeby za dom a kuchinu w bohatym wubjerku
Richard Sommer
prjedy W. Hoppe na Kamjeńtnej hasy 20, znapřeča měšć. zwučowańi

---

Wulke myše
wutupja so spěšnje a wěsće
z mórskej cyblu
Drogerija Dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

Motorske koło klassy
Zündapp
dźěło najlěpšeje kwality
Jenički zastupjeř za Budyšin
Rich. Kleschnick
w Budyšinje na Hošće hasy 17

Nowočasne gardiny
rolowy, šwedski płat tunjo
Jda Wirker rodź. Erlerec
w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa 10

K hermankej

Wulki wubjerk w serbskich wobsadkach metr wot 0.95 hr.
šěroke čorne banty na hłowu a za druźki
jara tunjo w znatej dobrej kajkosći, canki, borty, knefle, žiđźane rubišće.

Za nazymu a zymu
wulki wubjerk w nohajcach, šlypšach, spódnich suknjach, rukajcach we wolmje a wšitko dalše za mužacu potrjebu.

šórench, košle a tkaniny

Arno Kube
w Budyšinje, Kěžorska dróha 12
Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna.
Serbske posłuženje!

Nejrjeńše
žonjace mantle
najnowiše wudźěłki 56.-, 45.-, 38.-, 25.-, 18.-
mužace ulstry
najl. sedźace, wos. dobre płaty 58.-, 45.-, 36.-, 28
zymske jopy a wobleki
wosebje dobre kosmički, najlěpše předźěłane
suknjace wobleki
hólčace a holčace mantle
za kóždu starobu, najtuńšo
kupujeće wosebje jara tunjo a derje pola firmy
König w Budyšinje
na Žitnej hasy 4
Sobotu wotewrjene!

Prjedy hač meble kupujeće, wupłaći so, hdyž sebi mój wulki skład
40 wšelakich jstwow (spanskich jstwow, kuchinow a bydleńsk. jstwow) wobhladaće.
Händchen
w Budyšinje na Lubijskej dróze 17 znapř. wojeńskeje zwučowańje
Njedźelu wotewrjene!

Stark
Rind-Leder
4.90 6.90 8.90

Arbeits Stiefel
sind und bleiben die Fachleistung von
Krisseller
črijowy dom z lěta 1879
w Budyšinje na Bohatej hasy
Njedźelu wotewrjene!

Płóčliwy somot
šoty, bluzowy flanel l. drastowy barchent, lama najtuńšo w najwjetšim wubjerku!
Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** Při Póstsk. namješe na Hošće hasy 29
Židy za njewěsćinske drasty. Vobach-wurěžki.
Tkaniny za žarowańske drasty.

K hermankej!
Dobra nakupna móžnosć
za klobuki, čapki, samowjazaki, rukajcy, sportske nohajcy, zoki, šle, khornarje, wolmjane šawle atd.
Hugo Lehmann
w Budyšinje na Bohatej hasy 25

Štóž chce płaćizny hódno kupić
Štóž pyta kajkostnu tworu
přińdźe wob čas hermanka k nam.

Naš wubjerk w hotowych drastach za
muža, žonu a dźěći
je hobrski.

KONFEKCIJOWY DOM
Hellwig & Schönbohm
na Bohatej hasy 19

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Graty
za dom a kuchinu
najtuńšo pola
Alfred Jannasch,
żelezowa wikowańja w Budyšinje na Serbskich hrjebjach čo. 2

Kedźbu! Pokhad kolesow je jara wjele hódny při nakupje. Mam swětosławne
znamkowe kolesa
Opel, Miele, Expreß, Adler, Torpedo a National
płaćizny hódno!
Kolesowy dom Fuhrmann
na Hornječerskej hasy 10 :: Telefon 3904

Specialne koła
w najlěpšim wuwjedźenju pola firmy
Rich. Kleschnick
w Budyšinje na Hošće hasy 17

Bydleńske a spańsk. jstwy
kuchinje, pólstrow. twory atd.
jenotliwe meble kupnjećetunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Rěči serbscy!
Mam swoju pólstrowańju
Mandźelske poždonki přijimam

Lěharnje
kuchinje, jědźeńnje, pólstrowane meble kaž tež wše jednotliwe meble
najtuńšo a we wubjernym wuwjedźenju pola firmy
Fr. Wenzel w Budyšinje
w Serbskim Domje. Mandźelske poždonki so přijimaja

W črijowym domje Mann podadźa čl za kóždu nohu prawy črij.
Črijowy dom
Mann
w Kamjeńcu, Wallska dr. 25/27

Reparatury
na motorskich a jězdnych kolnich dajće wuwjesć pola wotrjadnika firmy
Rich. Kleschnick
w Budyšinje na Hošće hasy 17

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serbskich Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuwěsćenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 257 — Budyšin — Sobotu 3. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

SA-wukaz połnomócnika Posaarskeje

Kanclerowy połnomócnik za Posaarsku Bürckel je tole nawołowjenje SA- a SS-muzom posaarskeho namjetneho kraja wudał: Franzowska hrošy so Posaarsku wojerźu wobhładźi. Waš pytaju do strašneho poćinjanja sapleśeć a sćerja se zakročenjom SA a SS muži i pićhinjenych krajinow do Posaarskeje. We Wašchim mjenje wotpokazuju tute njepřichilitolne poroki. Přichodowschim dnjam wěrći wobkedźbam Waschu dźiwjerjomnosć a dźakuju so Wam za Waschu dźiwjerjomnosć a dźakuju so Wam za Waschu dźiwjerjomnosć, kotruž jeće stajnje a też potom zakhowali, jako dyrbjesće wschědnje zhotowjeć, kak dyrbjachu wjednik naschego stata a samohotwićeri mužojo w stacje a hitanju najhórsche přichilkodźenja w nowinach a zhromadźinach wot emigrantow a přećerćiwnikow nawrośa Posaarskeje njesć, ani so hy knježerćiwowa komisija za Posaarsku zhotowanje zakročiła.

W smyśle naschego wjednika, kiž europšteho měra dla hač k njemu tehu dźe, chcemy so móc, dyrbju žeby wot Waschego zadźerżenja a dźiwjerjomnosće nětko hischcze wjacy žadać, so hy so tak přichodowschim zwótkom njewuprawnjenosći franzowskich wotpohladow zjewila. Tehodła postajam:

1. **Wot 10. januara hač do 10. februara 1935 je w 40 kilometrow zdźerkim pasmje přichi posaarskich mjesach zakazane, w uniformach zhromadźić.**

2. **Appelle, zhadźowanja a zhromadźenja tuhodźe družiny padnu tehornja pod tutón wukaz.**

Redaktorow znamjenitych wukrajnych nowin pak přecherošchu, so bychu do czaża tuteho zakaza, w czażu a po nim jako hosćo němskeho stata w prjedawschej namjetnej krajinje přebywali, so bychu so je zwjesnjej wocjomaj přeběhowćeji mohli, kak njewuschne tu poroki přećerćiwo SA a SS.

Wobjewjamy zwjatočnje, so njejsmy jenje wotpohlady pucza mekl. Za terroristow w naschich rjadach njeje městna. K zadawej provokazniji, kotraž so w přichotowanju wukrajnych wojskow k zakročenju do němskeje krajiny pokazuje, njejsmy też najznadnischeje přičinjiny dali. Hdyž nowy wopor wot Waschego zadźerżenja zadam, činju jo europšteho měra dla, kotruž j poslednjej zprawnosću chjemy.

Posaarski połnomócnik němskeho kanclera: Bürckel.

Posedźenje sakskeje krajneje burskeje rady

Schwórk wotmě so w Drježdźanach druhe posedźenje noweje burskeje rady sakskeho krajneho burstwa. Krajny wjednik Körner rozłoži směry za přichodne dźěło a trěbne naprawy k powjetšenju produkcije. Po posłuchanju pokazowacje so film: „Staregermańska burska wótca", kotryž běše zdobywł hamt němskeho burskeho wótca přichilnawił. Skónčnje wobhladachu žeby wobłožby pod wjednistwom krajneho wothladarja za sejske zwisnosće dr. Birnbaumna wuhrjebanki přichi pohanskim wótcu pola Coschütz.

Radiowy proces přećiwo Magnuzej a towaršam

Přichodnu pónđelu započnje so w Berlinje wulki radiowy prozeß pod mjenom „Magnus a towaršojo". Lětnika 1934 wobskorżichu so tele wosoby: prjedawschi wótk dr. Kurt Magnus, kiž wot 17. septembra 1933 w zapowinowańej zatbje přichebywa; statny sekretar na a prjedawschi němski radiowy komisar dr. Hans ow, kiž tehornja w přichepytowanju přichebywa; prjedschi radiowy intendant dr. med. Hans Flesch; wjednik tar Hans Otto, kiž do Lipsc'anskeho poda žiwjenja; ajny dr Fritz Kohl z Lipska; dr. Erwin Jäger z Lipwitawcej Arnoschi Hart z Kölna; direktor Paweł e z Kölna; pisawcej a intendant Fritz Bischoff z Wrócaja; wopalny direktor Zorek z Wrótkławja; prjedawschi ik dr. Erich Frey, kiž we wukraju přichebywa. Tuchu wy prozeß je so je zamonordarstwom wobkhadnego wjednika radiowoje žiwjeny tow. z wobm. nkf. (tak ne naklad cźeskeje pisa „Die Funkstunde") Knöpfli, w mbrje 1933, sapoczął. Přichi přichepytowanju pola kego radijowego towarstwa namakachu Knöpflowego wanki, z kotrychž wukhadża, so je jako wobkhodny ik tow. Funkdienst běžnje pjenjezy jako přichekakanjenjeny wot Preußez firmy, kotraž „Funkstunde") cźisnje e (dožła 200 000 hr.) dostawał. Přichi přichepytowanapadże, so běše je wobkforżeny statny sekretar na jara za swojeho přicherzela Knöpfku sastajił. Tute binske poćahi hakle zyłu korupziju wotkrychu.

Druhi president kommisije za wothłosowanje w Posaarskej

Kommisija za wothłosowanje w Posaarskej wobsteji ch zhromadźenjow. Za nju wobsteji postajenje, so ma dwaj mužaj druhi z nich president kommisije być. dl běše Hollandźan de Jongh z presidentom. Wot owembra nawjednje pak Schwajzar Henry kommisiju wothłosowanje.

Spěšne lětadło za awstriske knježerstwo

Awstriske knježerstwo je žeby za wukrajne puczowanja swojich zhromadźenjow swoje zamóne lětadło skasało. Wono je amerikanske Douglaske spěšne wobthadne lětadło z dwěmaj motorowaj, kiž 720 PS zhyny, kupiło. Lětadło, kotrež hač do 300 kilometrow za hodźinu leći, może so jako jene z najspěšnischich lětadłow zwěta wosnamjenić.

Swětowa konferenca přećiwo brónjerskej industriji?

Wšchelake jendźelske nowiny pisaju, so je knježerstwo wobsanckio, so dźełanje a přchedawanja wójnskeje potrjeby pschepytaja. „Daily Mail" pisaju, so tuto wotmyślenje podhadża zdźela z pschepytowanja wobsteznjoscżeje privatneje industrije, kiž je amerikanski senat pschewjedł, zdźela pak z dopołneho sostajenja prózowanja wo wotbrónjenje. Tute nowiny maju za mózne, so za tutym pschepytowanjom pschidże swětowa konferenca, na kotrejž budże so wo privatnym dźełanju wójnskeje potrjeby rěčeć.

Zane dorozumenje w francowskim knježerstwje

Sthadźowanje francowskeho knježerstwa, na kotrejž wuzłědk z wulkej napjatosću czakachu, hischcze njeje žaneho rošsuda pschinjesło. Hanitjay je ko tale rosprawa wudała: „Ministerski president je zobustawam knježerstwa plan za reformu wusławy pschedpołožił a pschicżiny rozłožił, kotrejž dla jeho k tutemu tekstej pohmuk. Knježerstwowa rada je plan pruhowała. Dokónczne rosšudy stanu so hakle jutsje w połsedźenju ministerskeje rady."

Ludźo knježerstwa žu so dźensa dobreje nadźje. Hacz runjeż ministrojo kruże njeslcża, wobsteji tola zaczikowy, so jednanja wo reformje wusławy w dźensnjischej ministerskej radże k rosrisżanju dowjedu, kiž wschěch spokoji. Statny minister Herriot je nowinarjam rjekuył, so za formulu pytaju, po kotrejž móhli radikal-socjalistiske zobustawy knježerstwa swojemu stejischcżu zwěrni wostacż a z dobom w knježerstwje zobudźełacż. Njemjenowany zobustaw knježerstwa so wuprajł, so je so kritiske położenje w běhu pjatka tkěrko wujasnilo. Ministerski president Doumergue je wobkrućił, so njeje so hischcze niczo rošsudźiło a so zebi należnosć wulku sćerpliwosć žada.

W Pariżu so pjatk wječor powědaschc, so je Doumergue statnemu presidentej prošnu sapodał, so směł swoje sostajnisne složicż, dokelż so njeje móhł z radikal-socjalistiskimi ministrami dojednacż. Tute wunoschowanje zu snajnjenscha přichelkwatane.

Francowski wikowarski minister pojěde do Moskwy

Franzowski wikowarski minister Lamoureux je wot sowjetskeho knježerstwa pscheproschenje dostał, so by so wopytał. Lamoureux prěnje dny nowoho tydżenja do Moskwy pojěde. Wyšoży sastojnizy jeho ministerstwa budża ministrej přchewodźeć. W Pariżu wočakuja, so minister přichi swojim wopytje składowiš wužije, a se samolwitnymi Sowjetsko-ruskimi wošwobami wschelake naprawy k połepschenju wikowarskich pocżahow mjes Franzowskej a Ruskej rosporuna. Najskerje pojedna je w Moskwje też wo wobnowjenju franzowsko-ruskeho wikowarskeho dźeržanja, kotrehož czaż je 1. januara skónczi.

Syn španiskeho statneho presidenta před sudom

Schpanjski ministerski president Lerroux wojjewja, so je so jyn schpanjskeho presidenta, Alkala Zamora, kiż w garnisonje Jach žiwi, po njedawno „czežkeho pschestupjenja" winowaty sćinił. Statny president a nan je tehodła prošył, so by so jeho syn njedźiwajo na jeho wosobu kaž kóždy druhi człowjek sudźił. Po sdaczu jedna so tu wo pschestupjenje w službje.

Hollandska wupowědźa clearingowe zrěčenje

Hollandske knježerstwo je pjatk zrěczenje wo němsko-hollandskim rostlicżenskim wobkhadże z 21. septembra 1934 wupowědźiło. Stržerenje se sčinczenjom dnja 16. novembra i mozy stupi. Hacz do tuteho dnja wostanje płaczenski wobkhad kaźiż w tukhwilu je, jenož so so w Němskej położa derisow wobtrucżi, kotraż běsche sa mjezaj november so wotmyślila.

Hollandske knježerstwo sejdera so pschi swojim wupowědźenju na wuczinjenje pschi podpisanju zrěczenja, so je wubowědźenje móhe, hdyż so na hollandske mjesywotkowanje dosez njedźiwa. Němscy bowozowarjo żurowinowu njejsu móhli dowoz żurowinowu pschezo na wuměnjenske rostlicżenja kupowaci, dokelż so jim njeje dosez devisow pschisłuchało. Hollandske knježerstwo widźi w tym schkodowanje hollandskeho mjesywikowarstwa a žada, so by so za tuto wikowarstwo pomérnje dosez devisow pschisłuchało. Němske knježerstwo to wotpokazuje. Po jeho ménjenju może hollandske mjesywikowarstwo po tamnym zrěczenju jenož tune prawo i druhim wikowarstwom w pschimérjenym wobsahu žadacz.

S rosprawow hollandskich nowin bésche hižo spójnacz, so je w hollandskej zjawnosći wo tuthym zrěczenju njepokojnosć nastała. Najskerje je hollandzjy hwonkowni wikowarjo boja, so budża dyrbjecz dleschi czaj na zapłaczenje czakacz. Sa tajke srachowanje pak po němskim ménjenju zoneje pschiczjny njeje, dokelż zu němzjy dołżnjy němskostatnej banzy dotal 10 miljonow schczinkow, hollandzjy

21,5 miljonow njezasłužerjow na swěcé

Po wěrnyhódnych wobliczenjach wo bjesdźelosći zu w septembrje l. l. nědźe 21,5 miljonow njesełużerjow na zyłym swěcé naliczili. To je jenož troschku mjenje hacz w septembru konischo lća, jako 22 miljonow naliczischo. Na połepschenju swětowego dźełowego położenja na Němska najwjetschi podźel. Wona je zyłu zwojich ludźi bjes dźela wot měrca hacz do julija wo 11,3 procentow a hacz do septembra wo pschesze 8 procentow znižiej móhła. Po hantischich rospravach wuczinjesche w Němskej na konzu juinja licżba ludźi bjes dźela 8,2 procentow wschitkich dźelazych. W Barklinje naliczi so w zamužnym czażu 10,1%, w Awstriskej 11,1%, w Czěskoslowakiskej 10,4%, w Kanadze 11,2%, w Sjedźenjenych statach 20,6% dźělazych. Z tuthych liczbow pak njeje móżne dospołnje wuczitacz, w kotrym wobsahu bjesdźelosć jenotlive kraje porjeża. Statistika po we wschelakich krajach jara njedołkadnje zapisuje. Wobczesze „njewidomna" bjesdźelosć so jara njedospołnje wotliczja, so dże žu wopraudżite liczby powschitkowne hischcze wjetsche.

bokźnizy na hollandsku clearingowu městnosć pak 19 miljonow schěźmakow saptaczili. Když pak je hollandska clearingowa městnosć dotal hakle 3 miljony schěźmakow hollandskim wěricelam wuplacjila, na ju pschlesina k temu wšesce w technisskich wobczěžnosćach pola Hollandskeje clearingowej městnosći pytaš. Byli sy srěčenje dalekowu placzilo, by ju wocakowaš móhło, jo ju tute wobczěžnosće wotstronja. Kombdenja pschi wuplacjenju ju w posledninm czasu wusskitkowake, so hollandzky eksporterjo wot hollandskeje clearingowoje městnosće najprjedy pjenjezy žadaju a potom dopiero hakle swoje twory do Němskeje sczelu.

Japanska powyši dawki industrije

Japanski finanzny minister je ju s ministerskim presidentom Okadu dlěschi czas wo njedostatku w hospodarskim planje 1934/35 rozrěčowak. Nowe kredity za wójsko na kraju a na morju su 160 miljonow jenow njedostatka [illegible] dothodnych žórtow. Finanzne ministerjowe tehodla knježerstwu nowy dawkowy nacźisk pschehopokoji, kiž pak jenoj industriju poczeši, dokelž japanske ratarstwo nowe dawki njesnjese.

Krótke politiske powěsće

Smutkowne położenje Egiptowskeje ju dženja a bóle pschiwótija. Jendželski wyschschi kommisar je wotpokasał, je by egiptowskeho ministerskeho presidenta Yehiu paschu pschijał, a je hnydom s krakom jednacz započał, najsterje, so by nětczišche egiptowske knježerstwo powalił.

Pschehłyda konferency za wotbrónjenje, Henderson, chze běrow konferency na tónz november do Genfa swolacz.

W Beogradze je mjes prjedawschej opposizizju a regentskej radu k wažnemu sóližowanju dóschło. Regentska rada je prjedawschemu ministerskemu presidenta a wjednika demokratiskeje strony, Davidowicza, schtwórk wjeczor w audienzy pschijała. Davidowicz je wumněnjenja rosskadł, po kotrychž by opposizija, pschiwižowarstwo prjedawschemu demokratiskeje stronu s knježerstwom hobudźałała. Pjatk je regentska rada wjednika klerikalneje ludoweje strony, Korošeca, w audienzy pschijała.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 3. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Hojzo-li dejonje njerozumiš, dha wot
najlěpšeje kruwy mloka njedostanješ.
Korla Fiedler.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —3 a thermometer wodnjo najwyschische +6. Dženja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2 a thermometer we nozy, najnižo —2. Krótkowjeczorne kromy žnjinje nižiny pola Skandinawskeje žu kaž druhdźe tak tež nam lohki snježk pschinjesse. Wczera na wjeczor w Budyschinje zhonichmy, jo je nascha kermuscha psched tsomi dnjemi hyła. Tu žo pschi deschczu sněh žobu dźesche, tola hnydom sažo rosta. Wonkach na runinach a wožebje w kerkach a naschich horach žo hischcze rano pschi žłónju rjenje błyschcesche. Powětr je tak wusthudnk, so sawdżenu nós prěni žnjinischi smjerk sastupi. Nižina žo jenoj pomaku k dolhemu ranju wotžakuje, jeje wulkeji w naschich kónczinach hischcze j njewobstajnym wjedrom hroža. Nowa nižina pola Islandskeje žo bliži a bórzy symnym wětram i Lodowemo morja pucz salehnje. Tak wczaknjemy, so budże wjedro jutsje sažo trochu milische. Pschi njestajnym rospołożenju nižinow a wyschinow w Europje nimamy pak w tuthwilu žaneho stajneho wjedra wczakacz. — Jutsje njedźelu žłónčko 6,56 hodź. sthada a žo 4,31 hodź. khowa. Měsačk sthadża jutsje rano 3,44 hodź. a khowa žo popołdnju 2,55 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutiskchu njedźelu: Trochu milischo, tola k njewobstajnemu pokhilene wjedro.**

Nazymski hermank

Nasymsti hermank ma klitja prawy ras nasymy, wuhladamy w pschemojnej wjetschinje stany se symstej drastu a potrjebu, a wschudże je mnoho kupzow, když symny wětšik psches wschě dźerti jerje dufe a je šamo po Budyskej kermuschi, hdyž mějachmy wczera prěni sněh. Wopyt hermanka je strony p'schedawarjow a kupzow je sara bohaty, znke Zitne wiki žu wobstadżene a buhy cżahnu žo wokoło Bohateje wěže dale hacz k Schulerskim wrotam.

Pschedawanischcża sa **porzlinowe** a hornczerske twory žu žo tón krócz mjes měschczanskim dźiwadłom a Lutherowej schulu sameščile. Na Tšetniku politicieja žo wichelake rameneńa. Serbja kupja i hermanki za la wobthodnikow, kotrej swoje twory i nawěchtkom w Sserbskich Nowinach poručeja.

*

— **Dženjnische wiki.** Butra 75—78 pj., jeja 12 pj., twaroh 20—25 pj., žołotej 5 pj., žydrowity kał 12 pj., włósti kał 15 pj., běły kał 12 pj., czerwjeny kał 12 pj., morchej 12 pj., zybla 15 pj., brězki 40 pj., worjechi 30 hacz 40 pj., kicżowe wino 25—30 pj., boby 15 pj., tomaty 15 pj., hrihy 35 pj., běrny 10 puntow 50 pj., jabłuka 5—15 pj., kruschwy 10—15 pj., hušny punt 80 pj., kury 65 pj., prušnizy 40 pj., helanske jahody 40 pj.

— **Hapyhk hapyhki** žu wichdene dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny sthu ju a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena hapyhka s mjeńaczinym wotmenjenjom. W novembrje je to Wettinska hapyhka pschi Bjedricha-Augustowym namjesce.

— **Syma je pschibijitsje.** Symne wětry psches kraj duchaju. Wošledńje nozy běchmy blisko mjerszenju. W Barlinje je ju w nozy k pjatkej prěni sněh nasoł, kotryž w pschedměstach hakle rano rosta. Do hajerskich horow je žo pak hižo syma nawalita. W dołach sněh 5 hacz 10 zentimetrow wyšoko leži, a na horach truta syma tschesta. Tež i połodnjischich krajow je powěsć wo nahłym pschikhadże symy dóschła. W srjedźnej Italskej, hdźež je oktober wurjadnje cżopły, je nahodu syma knježitwo nastupiła. T Toskanskej je we wyschischich stronach wjele sněha napadało.

— **Wurunanske jednanje k wotwobroczenju konturje.** Po žadanju smeje žo k wotwobroczenju konturja na samoženju wuhłoweho wikowarja **Mara Schustera w Budyschinje** wurunanske jednanje wěricelow pjatk 9. novembra 1934 dopołdnja ½2 hodźin psched Budyskim hamtskim sudom w sali 141.

— **Kermuscha žiwjecej fo jutiskchu njedźelu** 4. nov. w Bacżonju, Barcze, Budyskej Michalskej wošadże, Budyschinku, Czornym Khołmzu, Kucżinje, Klénowu, Luću, Malešczowcach, Njebjelczicach, Porschizach, Rachwałdje, Delnim Wujesdże, Sderi.

— Dženja rano w 6 hodź. sjesdżeschi wožobowy auto s Budyschina, po Muzakowskej drohi jedżo, blisko Dienemanej fahrodnistwa. Auto njemóžeschе tamnische male sawinjenje pschejěcz a sajedże i wotmachom do pschérowa a do Dienemannej płotu. Pschi tym žo wós sylnje wobschkodzi, jesdżerjej žo na dobre šoko nicžo njesta. Po jeho wuprajenju běsche wobschkodo saprajitko.

— **Lěkarsku njedźelsku službu za Wóspork a Bukecy** smeje njedźelu 4. novembra dr. med. Leibig we Wósporku, telefon Wóspork cżisło 252.

Mara Bočarowna

W. Benesch-Tschebiski. Pschełožił J. Deleńk.

(Skónczenje.)

Hrosny bě to napohlad na tu žonu — nowocżasnu Spartanku (Sparta bě stare greske město, kotrehož wobydlerjo žo s wožebitej krutosczu, haj, njeczłowjeczosczu wusnamjenjowachu), jeje rospuschczene wložu wějachu sirascheliwje w hewrjazym wětru, a dołha sukinja wudowy Bocżarowneje schumjesche tak srudnje we wětrje, jako když dźiwki do czornehо kaschcza kładu žiwoju maez wodźeju se snědobělej ptachu. Kaž wěschczečka s dawnych pohanskich czażow wobkhadżesche tu Jurjowa wudowa tyjerdźišnischku a halle, když bě połnoc dołho hižo so minyła, shubi žo we wobhrodże.

IV.

S rózožitymi sersami na ranju pschestachu wětry a krasne, lubosne ranje symjesche žo na zenju po tak njerdźiwej nozy. Ani jena czornojata mróczałka njekażesche tu sakrne módrinu njebjeskich wjelbow, ale na honach po wobkrutowazych dolinach, kotrej sthadżaje žłónjo wobrubjowasche je słotej kromu, njeby widżał žiwoczischtiwu seleń, ale mnohe hromady, huste czrjódy niz zapałow, niz czornych hawronow, ale dźiwich, kaž žołmy rosnjeundrjeneho morja sathadżajych Bisurmanow, kotrjž je schumotom rosdrajtjenych wožow wurażichu žo je žiwoich i wětrom rósторhanych hwězdow — je stanow wokoło pyschnjeje Janiny wosłeženych.

Dałoko wokoło Dimule běleschе je i turkowskimi turbanami, konjazymi wopnischemi, a połnešaz błyschczeschе žo w ranischim świetle na runinach, twjerdźišnischi wobdawazych. Sedżiny pschewod je Ali po žiwoju njejwjetši połsał, połsał je žiwoich lubuschkow, tych najsmuschischich agow, kotrjž žo hischcze ženje i prósdnej ruku se žiwoich rubjeznych wuprawow wrócżili njeběchu.

Jako když mórske žołmy na brjohy se straschnym schumjenjom wo skały žo wotražeja, tak hrosnje sahrima to po wokolinje, když prěni krócz cżerjachu Moslemini na drjewjane murje, w kotrychž jenoż žony, wudowy po samoródowanych Suliotach, i Bocżarownami žo pschecżiwjachu turkowskej nadutosczi. Mróczele běłeho procha žo połběhnychu, wyschkot kanonow a praikot ruczniznow jich powita. Njady osmanske buchu rědsche, senja macżesche žo s rękami turkowskeje krewje. Sažo k nowemu nadběhu bu poruczane, hischcze we wjazu prudach walachu žo Bisurmanojo k wobhrodże, hižo žu hacz na wocżežane kloiki pschischli, sažo praskachu ruczniznу nabpadnikam napschecżo, sažo kopjesche kanona i twjerdźišny cżeła njewěstliwych. „Sšwjata knježna!“ saklincze to nahle w powětrje, rjady turkowske zofachu a napschecżo jim kecżachu junaczy hajduzy je žiwojim harambaschu. Dźiwje rzachu tšelby junakske; wschak je šnajachu, te wutšele, rosczerjeni Turkojo. Wótre jataganу žo srażowachu s turkowskimi kchiwymi tešakami, schery próch saiwali tu mordarsku bitwu. Sšlyschi, womjelkte žu hajdukske jataganу, womjelkte tšelby junakske, „Allah, Allah!“ žo hrosnje woka po runinje a sažo doraschu cżerstwe wójska w dźiwim rosnjeundrjenju na Dimulu. Tež tu wocżichmychu wutšele tšelbow Suliotskich, ani jedyn wutšel i kanony njesahrimna napschecżo tym hordam, kotrež se swěrjazym rejenjom dubowe, cżežke wrota twjerdźišnischi pacża, a šnutska je cżicho, rowowe njelecżenje. Hischcze je jónu sabłyschczeli žo we žłónczinym słonu na krywje tšechi, hižo khętro wobschkodżenej, žujazy khižij a we wokomiku be powaleny i kulu turkowskej. Hižo žu Turkojo i dobyczerskim tschikom do dwora waleja, wopojeni i mytom, i kotrymž wobdarjeż bě jim klubił Ali, když pschinjesu witane rubjeństwo. Rahle hrosnje to sawrjeskota, senja sarża a cżorne stołpy kura stupachu k mróczelam. Sežehowasche wuduch, kaž hrimot, a se straschliwym wrjeskotom fleczа Dimula do powětra a pohrjeba pod žiwojimi rospadankami zyłe turkowske lehwo. Te njeschběhnjonne hrjady, i kotrychž bě zwarjenje nahwarjene, rostschěskachu nopy wschém półtam Alijowym. Hischcze dołho walesche žo běły kur k módrinje njebješ jako wětschcżeť sa wokolne kraje wo tutej hrosnej podawitnje.

*

Dżeń khilesche ž k wjeczoru. Rowowe njelecżenje bě žo po bitwischczu roslehnyło. Stołpy dyma, kotrež zyły dżeń i módrym schlewjerom zawalachu bitwischczo, posthychu žo se sapadom błónczka.

Straschny bě poblad na turkowske cżeła, na pižanino bohatych turbanow a na pobite konje hordych pólšow, kotrež w dźiwjej měšeńcżu wožiudne polo pschikrywachu.

Wšitke městna, hdźež bě twjerdźišnischa stała, kopjachu žo zakrjez Turkojo i pschecżarjenymi hrjadami. Njeznerne hromady bě Dešpina ruka nasmja i czrjódow turkowskich.

Hlej, tam naidała najwuschischcha na tych cżełach bitwamanskich weje we wětrje hajduckli dołman, cżerwjena cżapka se słotej kromu — to harambascha Nikola a wokoło njeho junakske jataganу a dołhe albanske tšelby žiwjecża žo we wjeczornym žłónczu. Wschitzy cżi hajduzy cżornych ležow, cżi junaczy Seležskich skałow běchu sahinyli pschez rosczerjenych Osmanow we žiwjatej wójnje; ale ležeju bě jej hinak pschihotowal row na turkowskich cżełach, prjedy hacz bě padnył pod kindźalom wotrokow.

Hlaj tam postawu i rospuschczenymi wložami, do dołheho cżinowego płaschcza zawalenu, je postanyła mjes rospadankami a je jatkota běłu thorhoj i cżerwjenym lichczom do cżornеje senje — a sažo je padnyła na cżeła. Posledńje sdyhańjenje mrěžazeje sastona po wokolinje a we cżichmy na tutu. Běschе to Desna, Jurjowa žona, kotraž bě je žnjertnеje womory hischcze žonu postanyła, jako by hischcze straschne dźeło swoje widżecz chcyła.

Cżorny dom, wuthadżazy i thwilemi i tych i prochom rostschěskanych hrjadow, wosmamjenja row Maru a žotrow tejele dźiwoki Bocżarowneje.

Cżorne hawrony wobšetowachu we wulkich łoach bitwischczo hrosnje krakajo, a w huštych hromadach šlětowachu na cżeła hajduckle — wschak šnajachu ptaki towarschow cżornych ležow — a na cżeła turkowske, na płbycże cżeła bisurmanske.

Hižo bě žłónzo sapadnyło a na cżernym njebju njesaswěcżi žo žłebrobłyschczata wjeczorniza, njerostwosche błędny měsačk žiwoje wobskutkowage žwětło, ale cżinowa nóz, cżorna kaž pschikrywo na kaschczu femrětcheho, pschikrywasche cżichu semju.

— Kónz. —

– **Najdostojniši knjez** biskop wudźěli njedźelu oktobra w tachantskej cyrkwi bohosłowcam: Pa- Hórnikej, Edmundej Rudolfej, Jurjej e a Janej Zimmermannej swjećiznu subdiako- a na Wšěch Swjatych swjećiznu diakonata. oslowc Jurij Anders dosta na samsnymaj dnjo- rjenjej a poslednjej nižšej swjećiznje.

Wožobawy auto a wobtkodny auto wječera popoł- wokolo ½2 hodź. na tschižnitschcju Molitoweje dróhi, tenšteje haby a Nowych hrjebjow do žo frafyschtaj. rjażenju na wosomaj schkoda nasta.

Pjanehe wjednika wožobowehe automobila dyrt- w nozy wokolo 1 hodź. sadżerjeć, jo njeby dale jěł. wóš policija schowa.

– **Policija sadjerza kotojsdnuju,** kotrejž bjes šwožy ja jedżejschtaj, jebra a schowa jeju jěsdnej tole.

– **Pschichodne darmotne radupodawanje** sa schabo- tnych, ra padawam khorosej cžerpjazych a duchatworch ejerjow mešta Budyšchina budże srjedu 7. nowembra 11 do 12 hodź. w měschczanskej khorowni, w nowe- sa šmutkowne wotdźělenje, w cžakańi cžišło 21.

Konjez pola Budyšchina. Njedźiwajcy jara šuche- a je nam Wóh luby Knjez tola hišcze rjane pro- a polach narosć dał, tak so njetrjebamy žo wjazy šachowacź, schto budźemy naschemu stotej dawacź. ehej runkliza je žo pola naš jara rjenje poradźila wobežbje w tych rynczkach, w kotrychž bješe rěbicha. e bur Krawz wjazy šamo 20 puntowschich runkli- njecz moh.

Radworja. Swoju lětušu 7. zhromadźiznu wotmě Bjesada" zaniźenu njedźelu pola Kralec. Zešło so 35 sobustawow. Předsyda knjez farař zahaji ušom „Toh' krala čahun khorhoje". Powědaše, so duch njeměry samo w katolskich Serbach ja. Zrudne sudniske wusudźenja z poslednich tym swědča. Tuž budźimy strózbi, strażujmy: ska dowatwari starschiki dom z prěnja — nie da, stat abo cyrkej. Wo praševúčku „Što to ře- přednošowaše zo znatej wustojnošcu knjez wu- rwka. Rěčnik žamo wšitkich hodźinu dołho pa- Rozpominaše cyłu kopicu słowow. Jenož někotre mnaju: huslowć, křižować, zelić, solić, so hnē- křčić, so modlić, dressura, njewólnistwo, duša, , wěra wopor atd. Skónči z napominanjom: y aktivni! Stožkuli činiš stajnje wopomń kón- wobzamknjene, zo ma so za wbohich wotpa- w Sulšecach hišće pola nas hromadźić.

– Naša kermuša steji před durjemi. Hoseo lubi a wjesni zawšdże tež dom Boži wopytaju. A jeli hišće k Božim službam dóndu, budża so tež nad nowymi dobalnosćemi při wołtarju a kléty dźiwać. Wšo to dárišej njemjenowanej: pyšne běle drasty za mě- nika a wumělske do drjewa wurězane postawy šty- rjoch scénikow wokolo klětki. Bóh budże zawšdże darícelonaj wšo bohace płacić tu časnje a tam wěcz- ně! Njech pak wšitcy tež při kermušnych wjeselach njezabudu na dom Boži! Njech šćedriwje skladuja! bohatšo płaći, hdyž w potajnym darinješ.

Ze **Sernjan.** Schtwórtk 1. nowembra je tudomny nikar Mitławšch Jurjenz žiwoje 85letne narod- wobžiwjecźicz moh. Wón je veteran wójny 1870/71 je někotre lěta j dwěmaj tijejschkomaj khodźł. Sc- hischcze rad drjewo rěza. Psched 5 lětami, potajkim im 80. narodninam, jubilar wot žemrěteho prefi- a Hindenburga fotografiju j podpisanym dosta, imž žo hischcze dźenża wjeselł. Bóh luby Knjez emu hischcze rjany wječor žiwjenja spožcźicz.

Z Ralbic. Też lětsa po zwučenym wašnju swjedźeń Khrysta krala swjedźeń našich młodźeńcow woswje- ćichmy. W **9** hodź. cehnjechu naši młodźeńcy, na 55 jich naličichmy, zes wojej khorhoju mócnje spěwajo po wsy do domu Božeho. Wšitcy so wobdźělichu, jenož štyrjoch podarmo pytachmy. Tón raz cehnješe tež naša hólčina, tohorunja nimale połnoličbnje, we rjanej jednotnej drasce ze swojej khorhojčku sobu. Natwarjacy bóšo napohlad, hdyž cyła naša mužska młodźina steješe před weltarjom. Z jasnym hłosom wotpołožichu młodźeńcy slub swěry Khrystej kralej, kotrehož potom dow utroby přijachu. Hdyž tole naši starši widźachu, cyle wěsće jim swědmjo prašeńčko staješe: Je też twój hóle pódla? Hdźe wón je? A nadźijomnje su sebi tamni pachołjo, kiž wćipnje z khóra sutachu, dobry příklad wzali a tjekli: Přichodnje tam ja też budu! To budź moja česć! Wo to chcu so přećować!

Posledni puć knjeza wučeria Rachele

Hdyž w Božej stwórbje wulke mrěće knjezi a łopjeńka k zemi padaju, dyrbješe luby drohi přećel a šlachotny człowjek wot nas hić. Tak je nětko posledni wotpočink a měr w swjatej zemi Khróšćanskeho pohrjebnišća namakał, kotrehož jemu tutón swět dać njemóžeše. Swoje dołholětnieje khorosće dla njemóžeše so z druhimi tak prawje wjeselić a tuž husto přeznaty je šoł khutny puć žiwjeński, doniž jeho tragiska smjerć njewumnoži z čełnelho hubjeństwa a z duchownje bědy. Sěre a pomróčene, druhdy deščowate wjedro přewodźeše dołhi žarowanski ćah, hdyž so wot Worklečanskeje khorownje na wosadne pohrjebnišćo hibaše. Čim bóle so jemu bliže, čim bóle rozswětli so njebjo a słónčko sčeleše swoje złote pruhi, kaž by chcyło drohemu zemrětemu posledni puć žiwjeński woswětlić a porjeńšić, kiž bě khutny a jěry dosć. Mnoho žarowacych bě so zešło, kotříž chcychu jemu posledniu česć wopokazać, mjez nimi hornjej radowni sulskich žóžci Rózeńčanskeje šule, kotrymž bóše njebožčicki swědomity a dobry wučeř był. A jeho něhduši sobudźěłačerjo, zaspěwachu při marach a wotewrjenym rowje posledni harmoniski postrow do wěčnosće. W mjenje wučeřskeho zwjazka, kotrehož předsyda bě zadźěwany přiňć, rěčeše k. wyšši wučeř Renař-Worklečanski dźakne słowa za wšu lubosć a wopokazanu próću w dźele za lud a kraj a połoži krasny wěnc na row. Tosame činješe skupinowy hamtski wjednik Ulbrich z Noweho Městačka za NSV. Pódla Khróšćanskich duchownych, kotříž pohrjebnu swjatočnosć wukonjachu, daštaj też kk. P. Romuald Domaška, z kotrymž je nimale 30 lět w cyrkwi a šuli zhromadnje skutkował, a wosadny farař areyměšnik Žur lubemu zemrětemu posledniu česć. Z hruzlom zemje rozžohnowachmy so z nim a khwatachmy do cyrkwje, hdźež jemu kolegojo a druzy wosadni swjatočne rjenjenu zaspěwachu. Tak wotpočuje nětko we wosadze, hdźež bě nětdy z Nowych Bóšic do šule khodźił a potom puć nastupił do Budyšina, hdźež so na katolskim seminaru na swoje powołanjo přihotowaše, na kotrymž z wulkim podaćom a ze swěrn wi- šaše. Njech jemu Bóh Knjez jeho dźěło tysac króć mytuje, kiž je w šuli, cyrkwi a gmejnje a za powšit- kownosć wuskutkował. Měr a pokoj jeho duši!

S **Lubija.** (Kóń pohonca faraŕa. Pschi jenej jpedizijchej firnje khujażeho pohonca Ewalda Stöckera bě psched nětčrym bnjemi kóń do delnjeho žiwota kopnył. Na straschne franjenje je Stöcker w khorowni wumrěł.

S **Lubija.** Pschi składnoschći reformaziskeho žwjedźenja žu superintendenta Jagjcha ja wyschischeho zyrkwinskeho radźicźela pomjenowali.

Wusudźenja

§ Pschedpjšma nucženskeje wohnjowoje woboru njeje wobkedźował 44 lět stary Bruno Pawoł Wannack w Banezach. Jako nuczeny wohnjowy woborník njeběschе žo w lěcže 1931 na postajenych pjecjoch žwučowanjach dwójzy samolwjeny a trójzy njesamolwjeny wobdźělił. So by žo tutón hubjeny pschikład na druhich wobornitach šlě njewuskutkował, njesawoła kommandant woboru w lětach 1932/33 wobornikow k žwučowanjam. Dokelž pak Wannack też pschi žwučowanju pschi pchileżnoschći tydźenja wohnjowescho schkita njesamolwjeny wuwoita, japoda žo pschecźiwo njemu wobkórźba a hamtske hejtmanstwo w Budyschinje napołoži Wannackej khłostanje we wyšokosći 10 hriwnow abo dwaj dnjej jatby. Sud měješche žo j wězu hischcze ras sabjerać, dokelž běschе Wannack pschecźiwo napołoženemu khłostanju žo powołał. Wuššědk ja njeho njeběschе wěcze spotocźaju, napołoži žo jemu 20 hriwnow khłostanja abo 4 dny jatwa.

Katolske cyrkwinske powěsće

24. njedźela po swjatkach, 4. nov. 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodźin Boża msa z nałčeu a zhromadnym swjatym woprawjenjom mužskeho a modlerskeho apostolata, dop. w 9 hodź. wulka Boża msa z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor z požołnowanjom. Přileżnosć k spowědźi: sobotu pop. wot 6—7 hodźin, wječor wot ½8 do ½9 hodźin, njedźelu rano wot ½6 do ½7 hodźin, dopołdnja we 9 hodźinach. — **Serbska cyrkej:** Přileżnosć k spowědźi za dźeći sobotu w 3 hodź., za dorosćenych w 6 a 8 hodźinach. Njedźelu rano ½8 hodźin Boża msa z předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boża msa ze serbskim předowanjom. Popołdnju w 1 hodź. serbski nyšpor, wječor w 6 hodź. křesćanska hudźba z požołnowanjom. Bože mšě wob tydźeń wšědnje w 7 hodź.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. **Rěčespytny wuhjerk Maćicy Serbskeje** změje pónđelu 5. novembra pop. w 5 hodźinach w kofejowni Serbskeho Doma posedźenje. Jeho sobustawy so prošu, zo bychu so z časom do njeho zešli.

Lipsk. „Serbsko hlido". Při spočatku zymskeho akademiskeho semestra wozjewjam Lipšćanskim knježim akademikam a wšitkim lubym Serbam w Lipsku a wokolinje, zo so hač do hód sćěhowace składżowanja wotmeja: Wutoru 6. a 20. nazymnika a 4. a 18. hodownika t. l. Ważneho serbskeho kulturneho skutka dla wšitkich lubych serbskich přećelow naležnje prošu, zo poriadnje a w bohatej ličbje spomnjene dny rad přindu we 8 hodź. wječor do „Börsenrestaurant" (blizko hłowneho dwórnišća). Sedźimy za kuloštym hlidom w přenim abo druhim kućiku k prawicy. Serbska khorhojčka steji na hlidźe. Starši.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 7. novembra 1934 Gmejnska rada

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerjo a za nawěšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. IX 1934: 2.73.

Pjerjo

k dréću so zaso přijima **Zastaranski dom** (Pflegeheim) **w Budyšinje-Zidowje.** Telefon 3535

K swjedźenjam

našich serbskich te- ow

znamješka, khorh- ićki
programy, plak- icow-
atd. w

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Přećiwo
hnilu drjewa
domowemu hribej
drjewowemu červej
njerodźi
kokošacym myškam
atd.

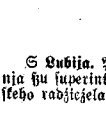
pomha cyle wěste „Xylamon"!

Dostanjeće jón też barbjeny we wšěch drogeriach a barbow. wikowarnjach, hdźež nic, wam prajł, hdźe dostanješe

Volkmar Eckel & Co. o.m.b.H. w Budyšinje
Drježdźanska dróha 44 Telefon 2435

Hosćenc Moritzburg

dźensa

wulke swinjorěsanje

wšě rěžanske speciality

dźensa dołha nóc

wo přećelne wobkedźowanje proay

Max Neumann a mandźelska.

„Třelerńja" w Budyšinje

Jutře njedźelu

wulke hermanske reje!

Hudźba: A. D. 152 —— Započatk wječor w 6 hodź
— Wutrobnje přeprošuje **Kuhuchee swójba.** —

Jutře njedźelu a pónđelu

wječor wot **8** hodź. su pyšne

kermušne reje

Přećelnje přeprošuje

Leopoldec korčma we Worklecach.

Hosćenc we Worklecach

Sobotu a njedźelu, 4. a 5. novembra,

kermušny swjedźeń

Wot 4 hodź. derje wobsadźena rejwańska hudźba. Kóżda rejwańka dostanje **wosebje 1 hriwnu k jědźi!**

Wutrobnje přeprošuja

P. Petaš a mandźelska.

Predźenak

je došoł a je swoje protyki na lěto 1935, kotrež su lětsa wurjadne rjane

w Serbskej knihańni

wupołožił. Płaća jenož 0.50 pj.

Wulke posylki najrjeńšich nazymskich tworow

Niedźa'u je mój wobkhod wotewrjeny!

Štrykowane drasty • štrykowane wobleki • štrykowane lacy • jaki • štrykowane kompletne drasty pulovry • štrykowane bluzy • westovery • Bolerozy • Berchtesgadenske jački • šawle • rubišća čapki • štrykowane kłobuki a kapy • štrykowane suknje • kholowy • gamašowe wobleki • Küblerec štrykowane wobleki • holćace a hólćace suknowe hotowe drasty • nohajcy • trikotaže • wołmy za ručne a štrykowane dźěła • drasćički za čěšeńkow • šórcuchi • spódne suknje • krawaty

Wobkedźbuće prošu naše nowe dekoracije

Bratrowski

na Kěžorskej drózy 16

(141 lět wobstejacy dom za dobre nakupowanje)

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo: Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program wot 3. hač 10. nowembra 1934

Sobotu 3. nowembra, 20.15 hodź.
Złoty Pierrot
opereta we 8 wobrazach wot Waltarja Goetza.
K poslednemu razej Małe płaćizny wot 0.30 hač 1.50.

Njedźelu, 4. nov., pop. w 16 hodź.
Sněhowka a čerwjenawka
Hišće jónkrótne bajkotne předstajenje po jednotn. płaćiznach
Kóždo městno k sedźenju 50, k staću 25 pj.

Njedźelu wječer 19.30 hodźin
Prěnje předstajenje!
Zniżene płaćizny za operetu wot 0.40 hač 2.80 hr.
Rejwańska hrabinka
Operetta w 3 jedn. wot R. Stolza

Póndźelu **zawrjene**

Wutoru, 6. nov., wječor 20.15
Koło A
Hara wo Jolanthu
Burska komódija w 3 jedn. wot Augusta Hinrichsa.

Srjedu, 7. nov., wječor 20.15 hodź.
Koło E
Rejwańska hrabinka
Operetta w 3 jedn. w R. Stolza

Štwórtk 8. nowembra, 20.15 hodź.
Koło B
Rejwańska hrabinka
Opeteta w 3 jedn. w. R. Stolza

Pjatk 9. nowembra 20.15 hodź.
Koło F
Kabale a luboso
Cinobra w 5 jednanjach wot Bjedricha ze Schillera

Sobotu, 10. nov., wječor 20.15.
K poslednjemu razej
Don Cesar
operetu w 3 jednanjach wot R. Dellingera.
Nizke płaćizny wot 0.30 hač 1.50 hr.

Doprědka wozjewjenje!
K 25ćinemu jubilejej intendanta jewišća Hannsa Heinza Kämpfa 15. nowembera w přitomnosći basnika
Tři wěčne słowa
Wjeselohra w 3 jednanjach wot Leo Lenza.

Transportowy
WÓZ
za skót, hrebany, jara tuni na předań w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 11
Žadny dom

Spokojnosć za pjenjezy

5.90

Nowe formy, rjenje dźěłane, dobre a tunje, tak so Wam wěsće też lubi

Krisseller

Črijowy dom z lěta 1879 **w Budyšinje** na Bohatej hasy

Njedźelu wotewrjene!

Mužoje,

kiž su wušikni za rozsěrjenje skótneje muki za pjecowańske potrjeby a w ratarstwje derje znaći, so pytaju. Možnosć k dobrej zasłužbje. Zamotwjenja so prošu pod „A 31“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“ wotedać

Gumi za kolesa

we wšěch wulkosćach, za dźěćace koła, předawa
J. Schieback,
na Mužakowskej drózy 4

K hermankej: Pullovry a štrykow.
lacy - Ziegler
jara tunjo! Na Šulskej hasy 10

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Stare, dobre
połonowe wino
litr 80 pj., poskića
Otto Schmaler
w Budyšinje na Moltkowej drózy 7
Telefon 2411

Stepowane moškowe wotmjane wjelbłud. blidowe **přikrywy**
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hollc hasy 21
Specialny dom

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Kupuju
złoto a sćěbrne dedjenki
staru njejasy, nože, widlički atd. Płaću najwyše płaćizny.
Oskar **Brückner** Kamjenc
Trauringowy rózk. Dom dobrych casnikow

Puć hač k Hrodowemu naměstnu so wupłaći!

Wulki wubjerk we
drastowych a šatowych khamorach
blidach, stólcach a wšěch družinach
polstrowych meblow a meblow k wudopjelnjenju namakace pola

Clemens Schmidt w Budyšinje

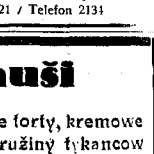
najwjetša meblowa wustajeńca Hornjeje Łužicy

Fabrika a předawarnja: Wukładne wokno: Wustajeńca:
Hrodowe naměsto 2 w Kupricy w Hrodže Ortenburg

Na a předźělanje starych meblow, nowe luženje a polérowanje w znatym dobrym wuwjedźenju

Njedźelu wotewrjene!

Jeli Was
hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Wosebite poskićenje
Znata cigara Bohateje wěže
prjedy 15 pj., nětko 12 pj.
Pěskowe łopjeńko Coronas
prjedy 15 pj., nětko 12 pj.
Pico Vorstenlandske hobry
11 štuk 99 pj., štuka 9 pj.

Albert Lehmann
na Kěžorskej dr., na Połnočnej dr., při Bohatej wěži
Prošu wobkedźbuće moje wukładne wokno

Ke kermuši

poručamoj naju znate dobre
piwa, wosebje forty, kremowe kuski, wšě družiny tykancow atd. a wosebje mój wubjerny kofej.
Jakub Pjetaš a mandźelska.
Pjekarnja a kofejownja we Worklecach

Po poručnosći lěkarskeje komory Drježdźan-Budyšin so dla druhich winowatosćow lěkarjow

přichodnje srjedu a sobotu žaneje popołdn. rěčneje hodźiny

njebudźe — z tutym su hinak wozjewjace zapisy w lisćnach lěkarjow a telefoniskich zapisach njepłaćiwe.

W Budyšinje, 1. nov. 1934.

Za lěkarske zwjazki:
podp. dr. Starck.

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym skunksu wot 87 hriwnow w šěsć wšelakich kajkosćach, prawy tkhóc we wšelakich kajkosćach, tkhóc, skunks, opossum we wšěch přejomn. harbach barbjony skunks atd., kožuchowe zašića we wšelakich kožuchowych druchjach.

Za mužace kožuchi w wudru, hobru, persianer, bizam, skunks, opossum atd. kaž wšě dyrbiny kožuchowého zašiwka.

Najlepše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot sklada a po měrje

Najlepše kajkosće! Najniše płaćizny!

Knjeni Hocyna w Budyšinje, při cyrkwi naseje lubeje Knjenje ma sklad w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zašiwki a přodawa po samsnych niskich płaćiznach.

Zasydlich so w **Hornim Wujězdźe** jako
praktiski lěkař
dr. med. Arthur Mütterlein

Telefon: Horni Wujězd čo. 7.
Rěčne hodźiny: 1/2 9—10 hodź.
5 — 6 hodź. pop.
(srjedu a sobotu žanych rěčnych hodźinow.)

Strykowana drasta

za zymski čas je jara drasćaca a dźerżliwa, škita před nazymnjenjom a płaći jenoż mało.

žonjace štrykowane drasty, čista wołma, najnowše nazymske barby a formy hr. 32.00 do 12.00
žonjace štrykowane jaki, čista wołma krótka abo dołha forma . . hr. 15.75 do 5.10
žonjace pulovry, čista wołma, derje drasćaca apartne barby, a štryk. družiny, hr. 12.25 do 4.50
škitaki bluzow, čista wołma . . hr. 5.50 do 1.50
holćaca štrykowana drasta, čista wołma praktiske, přihódne . . . . hr. 12.50 do 3.20
holćace štrykowane jaki, čista wołma krótka a dołha forma . . . hr. 8.00 do 3.65
holćace pulovry, čista wołma . hr. 7.90 do 3.50
hólć štryk. wobleki, wołma, płat., hr. 9.60 do 4.75
hólć. štryk. wobleki, čista wołma, hr. 30.00 do 8.25
hólćace připinace wobleki . . hr. 6.50 do 3.75
hólćace kitelkowe drasty . . hr. 8.25 do 5.50
hólćace pulovry . . . . . hr. 11.90 do 2.20
měcy, khapički, kłobuki, šawle we wjele krasnych nowych formach . hr. 3.25 do 0.70

Wulki wubjerk! — Nizke płaćizny!
Wustajeńca w rózkowym woknje!

Otto Hauffe

Požčonki

wot 200.— hač 20.000 hr., dołholětnje, po nizkich, měsačnych wotpłaćenjach, za wšě stawy a powołanja (přistajenych, zastojnikow ratarjow, rjemjeslnikow a swobodne powołanja)
Deutsche Kredithilfe
Zweckspar - Ges. m. b. H. unter Reichsaufsicht.
Rozjasnjenje a wopyty darmo přez generalnu agenturu W. Patzschke w Drježdźanach-Blasewicach, Baumschulenstrasse 2

Rjany plahowański
byk

pjeć běrtl lěta stary, je na předań w Sulšecach čo. 6 pola Prěcec

Mały nawěstk

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wuplaći

W nazymskim mrěću Božeje stwórby, runje na swjedźenju Wšěch khudych dušow, smy čěło našeho droheho a njezapomnitelneho zemrěteho

knjeza wučerja

Jana Rachele

do swjateje zemje Khrósćanskeho pohrjebnišcn pokhowali. Mnoha nam wopokazana lubosć a wutrobite dźěłbrače w čežkich dnjach su nam derje činile. Hłuboko hnući so dźakujemy za nimo měry bohaty wopyt na pustym wječoru a za wobdźělenje na k. šulskemu radźi Oče, nošerjam, Róžeńčanskej gmejnje a šulskim dźěćom, sotram Worklećanskeje khorownje. Dźakujemy so też za krasnu wěncowu pychu.

We Worklecach,
na dnju 2. nazymnika 1934.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych
Madlena Rachelowa

Příloha k čisłu 257

SERBSKE NOWINY

Sobotu 3. novembra 1934

Křesčanski swóbny wječor a wustajeńca biblijow w Hodźiju

Kaj je ju w Sserbskich Nowinach hižo naspomnilo, wotnu ju reformacijski žiwjeńcu wjeczor w žiwjeńczym wupyšchenej sali Eignerez hujczenja žiwóbny wjeczor ſ bohatym wopytom ſ zyseje wodały. Wjeczor wotewri ju ſ posticzenjemi pofarnowneho khóra pod dirigentſtwom knjesa Schönfelda ſ Nesdaschez a ſhromadnym thérkuſchom. Knjes farař Wjesař dſakowaſche ju ſa bohaty wopyt a powita ſhromadżenych do ważneje hodźiny. Po ſpěwowaj zyrkwinſkeho khora pod nawjedowanjom knjesa kantora Pelika a kérkuſchomaj pofarnowneho khora mějeſche knjes farař Wjesař wulżu ſajimawu żiwjeńſku rěcz. S njej rozwi ſedźiblinym pſchipoſłuchanjam kruch Hodźijſkich ſtawiſnow w ſwitku ſ bibliju. Stare akty a wopiſmna ju drohotny dźeł ſtawiſnow naſcheje domiſny. Po pſchedńoſchku knjesa farara rozpadny żerbſki lud do dweju wulkeju ſplahow, kiž Delnju a Hornju Luſizu wobſahowaſchtaj. Wón roſprawjeſche wo kraſnym templu Sserbow, wo żywjatej krwawnej khorhoji, wo pſchiboły ſe ſtotej knihi atd. Hdże je tutón tempel ſtejał, njeje ſnate, bésche pak to putniſke měſtno, ke kotremuż naſchi prjedowniži ſajtarſku putnikowachu. Jako ju kſchesćanſtwo do Luſizy pſchinjeſe, naſtachu hiſchcze druhe putniſke měſtna. Też w Hodźiju ſtejeſche kapała ſe ſwjeczeczom żwoj. Marije. Sswjeczo ſtaji ju poſłužſcho do Hodźijſkeje zyrkwje. Pofłedni katoliſki farař je pſchi żiwjom pſcheżywdenju do Khróſcżicz żiwjeczo żobu wſał. Sswjeczo ſteji nětko w Rózenczu. Druhi hnadowny wobras ſtejeſche w kapali Tuchoſtſkeho kiża pola Hornjeho Wujesda. Pſchi putniſtwje ſta ju wjele njeſpodobnych wężow, a na hórſchenja da Budyſka rada kapału ſwottorhacz. Hnadowny wobras donjeſe ju do Wujesdanſkeje zyrkwje, hdże pak je potom woſtał, njeje ſnate. Hiſchcze druhi hnadowny wobras ſtejeſche w Jiłocach. Hodźij bésche ſwopręda ſtróżiſchczo (ſtražerja). Jeho mjeſty běchu jara wobſchérne. Na Hrodźiſchczu pola Budyſchina ſtejeſche pręni żerbſki hród, kotrež ju Franzoſo poſłužcho wutnipili. Założeř Hodźijſkeje zyrkwje, biſkop Benno-Miſchnjanſki, wobſłużeſche w Hodźiju ſwoje libło, dżenżniſche farſke kublo. Też jeho mać je w Hodźiju bydliła. Dokelž biſkop němſku a żerbſku rěcz wobkużeſche, ju w Hodźijſkej zyrkwi, kotraż ju na Bartroma jako kapała 1076 poświęcił, hacż do dżenżniſcheho dnja w tutymaj rěczomaj pręduje. Poſłužſchcho, w lěcze 1512, natwari ju na měſto kapały kraſna zyrkej, do kotrejež też Huſſa a Nježwaczidło ſtuſchechtej. Tehdy ſtuſchecho do wopady 72, dżenża 42 wżow. W lěcze 1580 ju zyrkej, ourſkej twarjeni a ſchuła wotpalichu. Kraſnych ſchérjeſwonow ju ſeſchkřć. Hakle ſu dżeſaci lět dosta Hodźij nowaj ſwonaj, kiž ma też dżenża hiſchcze. Też ſara je ju żiwóży wotpaliła. Dopokaſało ju je, ju zyrkej na ſtambnym ſměſtnje ſtejí, hdżež je ju ſakożiła. K 500lětnemu zukwinenju jubileje 1876 dosta tehdomniſchi farař Jaroměr Żmiſch wokłaźny wobras wot konſiſtorſtwa darjeny. W lěcze 1892 dosta wężu dwaj kónjaj a zyrkej lepjenje. Hodźijſka ſchuła załoži ju najprjedy k wotſtronjenju njedołatka na żerbſkich duchownych a hakle w lěcze 1731 bu ſudowa ſchuła. Knjes farař Wjesař powdaſche hiſchcze ſajimawje, kak je ju evangelſka wěra do łużiſkich wożaſow dobiwała. W Hodźiju bésche 2. februara 1559 pręnje evangelſke prędowanje. Też wo żerbſkej bibliji, katechiſmie a ſpěwaſkich ſtyjchachmy ſajimawe ſłowa. Wón tłónczi ſwoju rěcz ſ pſchecżom, ſo by Bóh wſchitkim żohnowanje dnja biblije 1934 ſpożčił. Na to pſchepręroſchcze ſe wobhladanju nębdże 50 wupokożenych biblijow, ſpěwaſkich atd. Najſtarſcha biblija pochadża ſ lěta 1642. Póbła běchu też wyżowanki a wobrazy Hodźijſkeje zyrkwje ſe ſtarſcheho a nowiſcheho cżaża wuſtajene a namakachu żiwe wobkedźbowanje.

Kermuša

(Hišče njerěčšana pěsć.)

Wšě wobliča so směwaja,
Hohej b'dže zajtra kermuša,
A wuj a ćeta budźetaj
Nam lubje rjenje witanaj.

Hej tykancowe wonjenje
Ze wšitkich dworow po wsy dże,
A widlički so zaštapja
Do pječeneho huseća.

My chcemy zrjadnje wuživać,
A ze šklě přistojnje sej brać,
A za khlóšćerku wukać nic,
Wšak tola njejsmy z Khlóšćerca.

A při tej zradnej kermuši
Też njezabudźmy khudźinki;
Z tym za dary so džakujmy,
Kiž dał nam Bóh je šćedriwy.

Radyserb.

Hišće wo snje kermušenje

(Wobras je wšy.)

Polna zigarowcho dyma je hischcze wulka ſtwa. Na woknje ſteja trjebane kofejowe ſchalki a ſchkleńcy ſe ſhotkami jabłukowcho wina na blidże, kotrež hischcze ſo njejżu wotnoſnyłe. To je jutſje rano cżaża doſcż. Pſchede wſchém ſu ſo po kermuſchenju najprjedy k měrej podali.

Spizy ſo Měrcżin poſmēwnże. Dokelž ſwat ta ſtara ſchkelepana łoża hnydom jeho wobżiwnuje a wokoſchuje, hdyż je żonu do ſtwu ſaſtupi a wulki talerſ tykanza, dale zigary a bleſchu jabłukowcho wina na blidże wuhlada. Też w korcżmje ſtaj hromadże pſched wjeczorom wobyłoj a pſchi „ſchenkwaſu“ jedyn ſtrěhnyłoj, do żurle pohladałoj, hdżež bě wſcho polne měſchcżanow, kotſiż ſebi kofej a tykanj ſtłodżeć dachu. Dyžbu ſedźachu pſchi piwje a paleńcu a młodżina rejowaſche, ſo ſuknje a ſchérokе khołowerſki jenoż tak łětachu.

A hakle to wieſeże, hdyż cżhe wopyt ſaſtu domoj ſ cżahom! Swſak poczina ſo w cżakarni na dwórniſchcżu dręć, pſchede wſchěmi ludźimi ſej małe dźéćatko, dokelž dżanſche rady na kermuſchi wołtacż a bleſche ſ jabłukowym winom wupróżdnić. Wſchitzy jeho ſtarej rěcża, ſo by jeho tu woſtajiła a ſo by hakle na ſpitra rano ſ cżahom domoj jěł. Ale wona ho dżeń a bóle hněwa tajkeho mużſkeho, njedeczinka a wołkpierja dła. A hdyż cżaż pſchijédże, wocżini ruczinu toſchku a kaſki ju wbohemu muſej ſkěrko ſtuboko na błowu, ſo njeby nicżo wiżan widżał a njeſkſchcżał a cżehuje jeho ſa ſadnu paż do cżaża. Hdyż ho cżaż poczina błacż, wona ſpěwnje wokno dele puſchcżi a pſchikiwa, tu na ras łěſy mużiſko ſ druhimi durjemi ſ kureja a łehnje ſo tak dołhi hacż je na ikhodźeńk a reji pod koleſami: „Pojdźu troichu ſ cżahom ſ dwórniſchcża won, a potom ho puſchcżu a pſchiſtu ſaſu na kermuſchu, ſo bychmój jabłukowe wino dopiſoi, ſwako, łiſchiſchi!“

Saplazane, Měrcżin ſo w bojoſczi pot ſpizy na druhi bok we łożu łehnje. To tola ſwat pod koleſa pſchiſtáże! — Aho padnje na kamjeńtny pleſtr, ſo jemu widżenje a ſłyſchcżenje ſańdże. A je jemu runje tak, każ by zyle krwawy ło do wſy wrócżił.

Měrcżin ſo ſdehnje a poſka. Pſchi naljépſchej woli njeje jemu jaſne, hacż ſoni ako je wſcho ſ woprawdżiteſcżu. W tym wokomiku něchtó pod wokнami dże a ſa théżne durje pſchima. Zyle ſamjerczany ſtanje a krocżi po wulkej ſtwi do théże dele. Je to woprawdże ſwat? Ale nė, nima kożanu kocżku na hłowje. Knjes junior to je, kiž ho na poł ſchtyrjoch ſ reji wlecże a po ſchodże horje ſchmórnje a dźiwa ho, ſo ſtary hladacż pſchiúdże, a to hiſchcże ſ tajkim naſtrożanym mjeſwoczom. To wón tola hewak cżinik njeje.

Nětko ſej najprjódżu ſymny pót ſ cżoła trěje a poſmēwkuje ho zyle ſamjerczany, dokelž ſpónawa, ſo je wſchitko ſnik. A tuż dże do kuchinje a wołnje żebi noraſchk kofeja na wuſtaty ſtrach.

Ale też Khata ho hnēwa wo ſnje na to a tamne. Midlicżki njedożahaja a kompotowe ſchlicżki też niż. Tykanz njehodźi ho kracż, dokelž je pſchecżeńki. Swſakowa je ſej nębdże jeje rjany nowy kłobuk pokoſíła a jón wjazy njenamaka. A hdyż ſ węży pſchiúdże, leży w kiſnykałowym ſudże pod kamjenjom. Hólz pſchinjeſe pakcżiki a wulke poprjanzy domoj a cżże je w pónoji pjeż. Kofejowy młynczk poczina „W jenej ruzy Hanku, w druhej ruzy kanku“ piſkacż, hdyż ma jón mjes kolenomaj ſawrēty a buny mléje. Wlidowy rub je polny cżornych huncżatkow, kotreż ſu dżéći pſchi pišanju naczinili. A lute tajke wężi ho ji dżija. Wſchi tym je ſaſny, każ hychu na rejowaniſkej lubi byli. Jeniczki walcżi mużiſko ſ njej rejuje a ſelenu limonadu ji na wopntej kupi. S młodymi hołzami ſtaka po żurli, każ trochu zyhnjeny a dawa jim drohi paleńć k picżu. A hdyż ju pienjeſy wiſcż, pſcheda mjeſcżo ſa „ſchenkwaſom“ rēſnikej cżerwjenu ſchaku ſa „łopich“ pienjeſy, ſo by mohł dale ſa młode kawli juſchku dawacż a ſ nimi tutkacż. A hdyż bě wopyt wotcżeł a běchu hižo ſ dwórniſchcża domoj a ſo łehnjeż bżéchu, dha ho mjeſcżo wotſtali do korczmy k ſwojim hołcżatkam. Hakle na ranje pſchicżamwa domoj, pjany każ ſchtokonz a w ſchiji jemu wali wot ſłokanja a njemóże ho wodu dopicż. Mój jejdorko, ſchto ma wona do mjeſanja ſ tajſim njepleſnym wot mużiſka! Kata ſo hnēwa a pſchi tym wotucżi a pſchiſcżi ſo woprawdże hakle domoj pſchitkadża a ſo hiſchcże tas koſej njje. Haj, woprawdże, zyle mjeſcżo ſunje ſo ſaſny do łoża. Nó, je naſtkmaniſcho, ſo ſej pręni łépſchi powjas wſimje, hdyż poczina ho po nogach ſ hołcżiſkami wokoło honicż! Słédże ſej krucże ſ ruku na cżeło, ſo by ſwéżeſcża, hacż je to woprawdże wērnoſcż.

„Nó, ſchto dha ty cżiniſch?“ woprajcha ho ſpodźiwajo, hdyż plaznjenje na cżoło ſłyſchi. „Muchow tu tola żanych njeje!“ Nikto ho ji rěcż wrócżił. „Hdże ſem pſchiúdżeſch?“ woprajcha ſo ſkrótka.

O, ty kożana thołowa, thwilu traje, prędy hacż ſtaj ſebi wſchitko wupowědałoj a prędy hacż mójetaj ſebi nékajki wobras ſcżinicż wo ſtonach, kotreż ſtaj wobaj mělołj. A potom ſo ſ zyleje ſchije ſmējeſchtaj ſwałej ſ kołanej toſchu na hłowje.

Ale też tym w měſcże ho hiſchcże ras wo kermuſchi dźiże. Du pſches dwór do hródże a hrōjnje. Ale pola tuch je kołwórniſcho. Hdyż ſej ſwat w hrōjni zigaru ſapali a żehtiwu ſapałku precż cżiſnje a tam walcżi ſkmy ſo palicż pocżina, dha wołnje jón a donjeſe jón won. Tuchwilu pſchiúdże ſe ſawalenym poſłeſchcżom do ſtwy. Ale jeho żónka cżini wēż krótſcho. Hdyż ho pra-

Holešow a Holešowska Dubrawa

Mjenujemy tutej wjescy hromadże, dokelž je Holešowska Dubrawa w robocańskim cżasu přisłušk Holešowskeho kneżeho kubła był. Tuto je tam wowcżérnju, wjetši dwór na hornim kónci mělo.

Wo załoženju wjeskow wēzo nichtó niczo powědać njemóże, khiba mjenje samej. Mjeno Dubrawa woznamjenja dubowy les, tu na połodnišej stronje Khaponicy, hdżež pėsk hlinjopty a póda włożna być poczina, lés, kotryż sebi po połojcy přiswojichu Holešowscy a Łupjanscy knježa abo hižo prjedy tajkich Holešowjenjo a Łupjenjo. Wjeskomaj, kiž tam w Dubrawje nastaštej, narjekhychu po leżowosći tohorunja Dubrawa, a tak měješe Holešow kaž też Łupoj swoju Dubrawu. Holešow sam so zda być wutwar Serba Holeša, kotryż bě so někajkeje přičiny dla wot swojeje rodźiny dźělił a ze swojej „čeledźu“ (swojej swójbu, jemu přiwisowacymi swójbami a snadno też njewólnikami) tu zasydlił. Tola prašamy so, z kotreje rodźinskeje wsy? Najbliže rodźinske wsy su Milkecy, Bošicy, Rakecy a — Psowje, kotreż su wēsće prjedy nēhdy mēle swojemu němskemu pomjenowanju Oppitz wotpowědowace serbske rodźinske mjeno. Psowje pak leža za Khaponicu a Bošicy na stronje napřećiwneho brjoha Cornicy. Tuž zbywaju Rakecy a Milkecy, z kotrejuž by mohł Holeš nēhdy wuchanyć.

Wobhrodźenje je w Holešowje štyrirōžkojte. Hród stoji na nasypanej hórcy. Hrjebje su šeroke a hluboke. Židowski lékař Ibrahim ibn Jakub, kiž Europu přepućowaše, l. 973 napisa, zo Słowjenjo tajke hrody twarja. „Chcedźa-li hród twarić, wupytaju sebi łučniščo z wjele wodu a rēznej trawu a wottvkaju tam kulojte abo štyrirōžkojte městno po tvórbje a wulkości, kotruž dyrbi hród měć. Potom ryja dokoła wokoło přērow a nasypaju wumjetanu pjerść. Z deskami a hrjadami tutu pjerść tak kruće stołkaju, zo je twjerda kaž huno. Na jenej stronje wumērja wrota, a wot tam położa drjewjany móst přez přērow.“ Tajki je Holešowski hród. Hrodowske twarjenje wēzo wjacy stare serbske njeje, přeco pak hišće tam na powyšenym městnje z hrjebjemi wobdate bydło kniježcho kubła steji, kotreż ludźo hród mjenuja. Na wječornej stronje wjedże dróha z Budyšina přez Rakecy do Wojerez. Němske mjeno Holscha pisaše so 1469 Hollysch, pozdźišo Hollisch, Holeschaw a Holschau. Nadpadne je, zo němske pomjenowanje město h nima g, kaž smy to zwučeni z mało wuwzaćeni (Gneustitz = Hněwsecy = Nimšitz, hdżež je so g też zhubiło, abo Hownjow = Oehna a Hunjow = Uhna).

Holešow bě ze swojej Dubrawu w přēnim času němskeho nadknježtwa přisłušk Njeswačidlskeho knježtwa, a tak su rycerjo ze Schreibersdorf dołho Holešowscy a Dubrawscy knježa byli, najskerje dołhož Njeswačidło wobsedźachu. Započatk 17. lětstotka bě wobsedźeř Khrystof von Sommerfeld, kiž bě wot Njeswačidlskeho knjeza kruch hole kupił a 1614 za to dołžne 300 tolerjow zapłaćił njemóžeše. 1617 přizwoli kral Matthijas, zo so kubło z mužaceho do žonjaceho leństwa přepisa. Ze Sommerfeld měješe so w tutym lēće z Kašporom z Klukša nad Wawicami, kotryž Holešow hižom lēto pozdźišo předa Karlej Hanibalej I. hrodownemu hrabi z Donina (zu Dohna), kiž bě też Wbohow z Krónicy kaž wšelake druhe kubła kupił (Koslow, Worklecy, Zyjicy), kotreż běchu so tehdy do ruki leńskeho knjeza, čěskeho krala, wrócile. 1624 kupi Holešow (z Koslowom) Jurij Rudolf ze Schönberg, kotryž pak w samsnym lēće hnydom po zhotowjenju kupje wumrě. Předporučniccy jeho synow předachu Holešow tohodla hnydom Erasmej z Gersdorff nad Małocicami. Dokelž žanych dźéći njeměješe, wuži tutón ryćerske prawo, łužiskim stawam l. 1544 wot kėžora (krala) Ferdinanda spožčene, zo by njetrjebał swoje kubła po smjerći kralej wrócić. Dospolnje wobrónjeny dyrbješe na Budyskim hrodże před krajnym bohotom na konja (zrěbca) zalēzć a w dworje pojēchać. Dokelž so po tym wobhladowaše jako ryćer, kiž mó ż e še hišće synow abo z cyła dźéći měć, smědźeše nětko swoje kubła kaž ryćerjo ze synami předać. Erasmus drje měješe 6 dźowkow, tola bě jězdna pokazka (Vorritt) na Budyskim hrodże nuzna była. dokelž też druhe kubła wobsedźeše, kotreż běchu mužace leństwo. Erasmus z Gersdorff l. 1634 wumrě, a předporučniccy jeho dźowkow předachu Holešow Miklawšej ze Schönfeldt (Nikol v. Sch.). Tutón wumrě 1638 a w samsnym lēće też jeho syn Jan (Hans) Jurij we wójnje. Potom knježachu 10 lět hromadże poslednišeho tři sotry Marja Hilža, Barbara Marhata a Sofija. 1648 přewza najstarša sotra wjes, kiž bě so wudała ryćerjej z Karlowitz, tola hižom 1649 wumrě. Dokelž bě wjele dołha. předa wudowa kubło swojemu bratrej Jurjej Jobej z Karlowitz, kotryž 1662 wumrě. Jeho dźéći, 3 synojo a 4 dźowki, předachu Holešow Jurijej Adolfej z Loeben. Po tuteho smjerći (1691) wobsedźachu jeho 3 synojo wjes; druhi padny 1700 we sakskо-pólskej wójnje přećiwo Swejdam před nasypami pola Riki (Riga), pręni wumrě w dwórniskej službje sakskо-pólskeho krala; tak bu třeći, kiž hišće w Jenje studowaše, z jeničkim wobsedźerjom. Wón też w Mišnjanskim kubło wobsedźeše a tohodla Holešow z Dubrawu 1724 předa Wolfej Hendrikej

scha, schto ße stawa, a wón pochina wotacz: „zomgat haschecź, pomhaj haschecź!“ Haj, pomha spěschnje haschecź a wośmje punczochi a pjerje jenoź tak do wohnja. Ale niź na walczk, ale do muża ſ nimi prasta. Pschi tym bórsy k ßebi pschińdże.

„Ach, to ße mi jenoź tak njeßměr“, měnjeſche mjerſazy, „ßy prjedy teź wo ßermuſchi ßonita a wótſje fantaſerowała, ſo je cźi ganſor rjane florowe nohajzy roskuſnał.“ Wośmje ßwoje poßleſchczo a dźe ßaßo do loża.

Cyrkwinske powěsće

23. njedźela po ßwj. Trojizy, 4. nałymnika 1934.

ⓢ **Budyßchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. farar Große předuje (zyrkw. wuczba: „Jeruſalem“, duchowny ſpěwo wot Arnoſchta Kruſchwitza, ſpěwa farar lic. theol. Ludwig). Pſchip. w 12 hodź. farar Schneider předuje; pop. w 3 hodź. ma farar Paul Iſchcejenja. Wjeczor w 6 hodź. je 108. duchowna wjeczorna hudźba. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. ſup. Berg ſpowědź a Boże wotkazanje; dop. w 9 hodź. farar Schneider předuje; wjeczor w 6 hodź. farar Große přednje. — Sběrka ſa dźěło mjes mużſkej młodźinu w ſakſiſej krajnej zyrkwi. — Sźrjedu wjeczor we 8 hodź. śmě̌je ſup. Berg bibliſti wjeczor w Tuchoŕſkej zyrkwi.

ⓢ **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. kemſchenje ſa dźěći. — Wutoru pop. w 3 hodź. ßónſka ßłužba p. Mrózej.

ⓢ **Hańſi.** Dop. w 9 hodź. němſke předowanje. Sźrjedu pop. w 3 hodź. ſchćeſćanſka ßónſka ßłužba ſ pſchednoſchkom knjenje farařki Großowoje ſ Budyßchina.

ⓢ **Wjeleźina.** Rano we 8 hodź. ßerbſke, w 9 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa dźěło mjes mużſkej młodźinu.

ⓢ **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němſkaſ powědź (farſki vikar Hamann), dop. w 9 hodź. němſke ßwjedźeńſke kemſchenje (farſki vikar Hamann), ½11 hodź. ßerbſke ßwjedźeńſke kemſchenje (vikar Króßiń). Pſchip. w 12 hodź. němſke ſchćejenja (farſki vikar Hamann), pop. w 2 hodź. ßwjedźeńſke kemſchenje w Kulowje (farſki vikar Hamann). Sběrka ſa Guſtav-Adolfſke towaſtwo.

Radio

Njedźelu 4. novembra ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6.35 raňſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa ratarjow. 8.55 němſka ßwjatoczna hodźina. 11.30 Bachowa kantata. 12.10 tačele. 13 pſchipołdniſchi konzert. 21.30 miſchtrſki konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 8.20 raňſcha nutrnoſcź. 11.30 Bachowa kantata. 12 namětna hudźba. 16 rejwanſka hudźba.

Hiſchcźe ważne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 20 hiſtoriſki konzert. Königsberg: 20 rejwanſka hudźba. Frankfurt: 20 operetta „lokta kavalerija“. Mnichow: 19.30 pěſany wjeczor. Warſchawa: 20 orcheſt. konzert.

Pórdźelu 5. novembra ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma. 6.35 raňſchi konzert. 11.30 ſa hoſpoſy. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 tačele. 15.15 ſa ßony. 17.30 tačele. 20.10 ſtare reje.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 11.15 tačele. 11.45 ſa burow. 12 tačele. 13.10 pſchipołdniſchi konzert. 17 ßa młodźinu. 20.10 Heinrich Schłuźnuſ ſpěwa na tačelach. 20.30 dr. Goebbels rěcźi.

Hiſchcźe ważne ſ dnjoweho programma. Hamburg: 19 němſke reje. Wrótſław: 19 ſabawny konzert. Win: 21.25 wjeczorny konzert. Warſchawa: 21 klaſſiſka hudźba. Praha: 21 komorna hudźba.

---

z Theler. Kubło płaćeše tehdy z Łuzčom, kotryž bě hižom dłěši čas w rucy Holešowskich knjezow, 31 tysac toleř a 100 złotych (dukatow) kluczoweho pjenjeza za knjeni z Loeben. Přichodny kupc tuteho wobsydstwa bě (1735) Jan Jurij Bjenada, tola dokelž zemjanskeho mjena parowaše, nasta přećiwjerje łužiskich stawow, kotrež so prjedy prašał njebě. Bjenada, wěšće serbski Budyski rěčnik abo překupc, bě 39 tysac toleř zapłaćił a hižo wšelake na kuble do porjada stajić a połěpšić dał. Tuž preda Bjenada Holešow, Dubrawu a Łuzć w samsnym lěće (1735) hrabi Haleksandrej Josefej Sulkowskemu, kiž też Nješwaćidłskemu knježstwu přisłušał. Tohodla jeho dalších wobsedźerjow jenoź z krótka mjenujemy. 1757 tajny rada Jan Hendrik Simonis, 1764 tuteho swak Wolfgang nadobny knjez (edler Herr) z Riesch. 1776 tuteho najstarši syn Izaak Wolfgang swobodny knjez a pozdźišo hrabja z Riesch, kiž l. 1800 wulkonamrěwstwo (majorat) założi, 1810 tuteho bratr Jan Sigismund hrabja z Riesch. 1821 tuteho syn Franz Josef Sigismund hrabja z Riesch, 1833 tuteho syn Boźidar (Theodor) hrabja z Riesch, kiž khorowatosće a dla přebywanja w južnych krajach wotstupi, 1843 tuteho nanowy bratr Jan Wolfgang Sigismund hrabja z Riesch (nad Schmochćicami a potom (1834) potajkim też nad Njeswačidłom), 1870 jako najbliši přiwuzny Maksimilijan Franc Marija Josef hrabja z Peralta-Renaud-Riesch, 1874 tuteho bratr Franc Marija Hantuš Leopold z Peralta-Renaud Riesch, 1887 z druheho přiwuzneho rodu swobodny knjez Arnold Julius von Vietinghoff-Riesch nad Salisburgom w Liwonskom a skónčnje 1892 nětčiši wobsedźeř swobodny knjez Harry z Vietinghoff-Riesch, nětko też saksko-łužiski krajny starši. (Skónčenje sćěhuje.)

Z raja sylzow

(Pokračowanje z tydźenšeho čisła)

W samsnym lěće pisa tón samsny knjez:

Přihot na mórske pućowanje.

„Barometer pokazowaše sylnje na wichor. Wichory na Adriatskim morju pak su dwoje. Jedyn rěka borra. Duje nad wodu a torha łódź jenoź za horjne kóncy, žerdźe a powjazy. To pak ji nicho nješkodźi, dokelž jeje delni dźěl kruće we wodźe sedźi. Tuž so łódźnicy borry teź jara njeboja. Hórši pak je druhi wichor, sirocco mjenowany. Wón ćehnje pod wodu, mući ju wot spody horje a mjeta mócne, porožace zmohi. Zo łódź při tym na tón abo tamny bok abo samo znak padnje, njeje hišće najhórše; přetož mórske łódźe su delcka najóžše a so tohodła same zaso prawje wobroća. Při tym su zwjercha runje tak zatwarjene, kaž spody, a durje a wokna při nastawacym wichorje zcamkane, też blida, stoły a druha domjaca nadoba je kruće k špundowanju přiſrubowana. Tola te žołmy husto z tajkim wotmachom na łódź padaja, zo wjerch a durje přeraža. Jeli nětko tajka rozbita łódź na bok pada, ćěra wodu a dokelž ju z łódźinymi klumpami zwjetša dowuklumpać njemóžeja, so po něčim podóri. Łódźnicy drje w tajkaj nuzy wšitko, samo skót, z łódźe do morja zmjetaja, zo bychu ju po možnosći dołho nad wodu zdźerželi. Jeli pak błory pomoc njepřińdźe, jich morjo tola pózrje. — Kotry z tuteju wichorow, hač přećelniši borra abo hórši sirocco, mějachmy wočakować, to wězo na barometru widźeć njeběše.

Njemysl pak sebi, zo je mórska jězba při ćichim wjedrje bjez stracha. Tehdom su zaso husto kurjawy, a te su dźensniši dźeń najhórši njepřećeloju łódźow, přetož te su na morju tak tolste, zo so łódźe, kiž sebi napřećo přijedu, njewidźa, doniž hižo eyle blizko njejsu. Potom njehodźa so wjacy na bok winyć, ale prasnu z cyłym wotmachom jena do druheje. Piskanje a třelenje, z kotrymž při kurjawach signale ke kedźbowanju dawaja, husto nicho njepomha, dokelž při sylnym šumjenju słyšeć njeje a wosebje, dokelž ćežcy spóznać dawa, z kotreje strony so druha łódź přibližuje. A tak so stanje, zo chcedźa so łódźe do boka winyć, ale runje při tym do so prasnu. Tajke zraženje je najwejtše njezbožo na morju; přetož wone přińdźe eyle nahle a rozrazy łódźe tak, zo so zwjetša za 5 do 10 minutow podnóri. Za tak krótki čas, a k tomu snadź hišće w nocy, njeje wězo móžno, za čołmami a druhimi připrawami dohrabać, ale wšitko so tepi.

Wše tute powěsće a rozpominanja skutkowachu na nas kaž bajki wo šerjenjach, kotrež so wječor dźěćom powdźaja. Sto so tam stawa? Dźěćo późnje so bojeć a njecha lehnyć hić. Tak wotnća w pućowarju prašenje, hač njeby lěpje było, sebi wóslika najeć a po kraju po Dalmatiskej dale jěchać. (Železnicy abo też jenoź puće za wozy tam hišće nimaja.) Tež nas troštowaše jeničcy preswědčenje, zo so kóžda łódź njepodnóri a zo so też barometer druhdy zamyli. Tuž podachmy so na puć a dowěrichmy swoje žiwjenjo na něšto časa falšnemu morju. Běše to wječor wokoło 10 hodźin, hdyž na łódź stupichmy. Za 3 hodźiny, w nocy w jenej, mějachmy wotjěć. Tutón čas wužichmy k tomu, zo bychmy sebi łódź wobhladali a swoje wobydlenje trochu připrawili.

Wulke mórske łódźe su cyle tak připrawjene, kaž twarjenja z dwěmaj abo třomaj poskhodami. Deleka su mašiny, hródże za skót a rumy za wuhlo a twory. W srjedźnim poskhodźe maš kuchenʼ a stwy, a na runym wjeršu (wukrywje) móžeš khodźić a sebi swět wobhladować. W kuchni steji też wulki sud wody, kotruž dyrbja sebi łódźe z kraja sobu brać; přetož mórska woda je selena a njehodźi so tohodła ani k piću ani k warjenju trjebać. Wó jstwech su blida, stoły a wša druha domjaca nadoba kruće k dni přiſrubowane, zo so njeby wšo wopaki spowrócało, hdyž łódź w sylnych zmohach na tu abo tamnu stronu khabła. Wosebje zajimawe pak su łoža. Wone njejsu tak šěroke, zo móžeš runje tak derje preki, kaž po dołhosći we nich ležeć, ale su cyle wuzke. Dokelž dyrbja na łódźi wězo rum łutować, njesteja wone tež porno sebi, ale tyne wyše druheho wot špundowanja hač do spódnych desków hornjeho loža. Nutř łazy so do tutych hornich ložow po nahončnych deskach delnich ložt. Kotre městna su kmaniše, hač hornje abo delnje, njemóžu rozsudźić. Kóžde ma swoje dobre. Stóž derje łazyć abo turnować njemóže, wostań deleka. Delnje łoža su docyła też hišće tohodła dobre, zo při njenadźitym wichorje, kotryž łódź powróći a pućowarjow z ložow zmjeta, tak wysoko njepadnješ. To wšak pak so jenoź při njenadźitych wichorach stanje. Hewak so jeho přikhad pućowarjam wozjewi, tak zo móže kóždy rucy a nozy do pasow nad ložom tyknyć. Potom móže drje wichor trochu z tołu bimbać, nic pak će dosrjedź jstwy ćisnyć. Dokelž su potajkim hornje łoža na kóždy pad zajimawše, zaležeš wysoko, eyle pod wjerch.

Hdyž běše 3/4 1, łódź prěni a bórzy druhi raz zapiska. To přinjese žiwjenje do łódźnikow. Z wjelkim hrimotom wotpinachu rjećazy, z kotrymiž běše łódź k brjohej přiwjazana, a kótwicu, kotraž ju za mórske dno dźeržeše. Mjez tym bu w jenej; łódź zapiska třeći raz a poča maznje a pomalu jěć. Dokelž běch trochu wćipny, hač łódź póćmje mjez brjohami a druhimi łódźemi z přistawa trjechi, hladach z wokunješkom won, njewidźach pak nicho, hač měšćanske swěcy. Po něčim so tež te zhubichu, elektrisku swěcu na łódźi hasnychu, zo nas nutřka a wonka tołsta ćma wobdawaše. Tuž lehnych so k měrej. Štó by w tutej hodźinje počat rozpominać, kak by było, hdy by łódź nětkole do skały prasnyła, so rozrazyła a podnórila, tón wězo hnydom wusnył njeby. Tola tajkich starosćow sebi naš jedyn njećini. Runje tak mało móžeše nas też čumpanje a šudrowanje łódźe w spanju mylić. Wšak smy tola jako dźěći „hórše wěcy“ přetrali. — Kak dźe so dźěćom? Pěstońca zwjaza jemu rucy a nozy a koleba je, hač tak kolebka wot jenoje ścěny k druhej wotlětuje. K tomu wola jemu někajku pěsničku do wušow a dźěćo dyrbi teź — wusnyć. Žadyn dźiwa wšak njeje, zo so jemu to hnydom njeraději. Pornjo tomu je měrne kolebanje łódźe a tuze buchanje mašiny złota ćišina. Tak běše bjez dźiwa, zo bórzy wšitcy wusnychmy.“

Běchmy w Slepom.

Dawno wjeselichmy so na wulět do Slepeho. Nětkle bě dźeń přišoł. Njedźelu rano zhromadźichmy so před faru. My jědźechmy přez Kluks, Žďary a Komorow do hole. My jědźechmy jedyn za druhim a někotři při tom zady wostachu. Jenož naša towarška do štoma zajědże a padny. Prjedy hač so dohladachmy, běchmy w Slepom. Sprócni a łačni zaležechmy z kołow a dźěćmy do korčmy. Tam wotpočowachmy. Na to zwonješe do cyrkwje. My dźěćmy wšitcy sebi rjanu serbsku drastu wobhladać, kiž so nam jara lubješe. Jedyn cuzy muž mólowaše cyrkej. Bórzy běchmy wšitko wobhladali. Potom dźěćmy swačić. Tola bórzy běchmy zaso na nohach, zo bychmy sebi Hanušec Hanku wopytali. To bě mała rjana holćka, ta běše w rjanej drasće. Rjane wuhotowane kmótry małe dźěćatko ke křćenicy njesechu. Drasta so nam jara derje spodobaše. Potom jědźechmy domoj. Kola ćežcy po pěskojtych pućach jědźechu. Ducy sebi hriby nazběrachmy. Wječor w 6 hodź. běchmy zaso w domiznje.

Erna Bridźic z Malešec, 14 lět.

Běchmy w Slepom.

Běše njedźelu rano w 5 hodźinach, dha budźeše mje naša mać. Rady wšak z łoža njechach. Ale potom dźěch wjesoły dele, dokelž so dopomnich, zo chcych z našim serbskim wučerjom a z druhimi serbskimi dźěćimi z Plusnikec a z Malešec z kołom do Slepeho jěć. Ja sebi wšitko přihotowach a dźěch k mojemu přećelej pohladać, hač bě wón hotowy. Hromadźe jědźechmoj do Malešec, hdźež dyrbjachmy so wšitcy zhromadźić. Dołho njetraješe, dha běchmy tam wšitcy. Wokoło ½7 hodź. smy wotjěli. My jědźechmy přez Kluks, potom runu smuhu po Mužakowskej dróży přez Wochozy do Běleje Wody. Běše prjedy Wochoz, dha njekedźbowaše jena holca na štom, do njeho zajěwši padże, tak dołha hač bě. Wo wsy hladachmy na te stare słomjane khěžki. Dołho njewostachmy a jědźechmy dale. Z Běleje Wody jědźechmy druhi puć do Slepeho. W Brězowcy wuhladachmy te prěnje serbske holcy w swojej drasće. Za khwilku běchmy w Slepom. Wšudźom widźachmy serbske drasty. Před korčmu zastachmy a wšitcy stajichu swoje kolo jene při druhim za khěžu. Naš wučeŕ skazaše nam kofeja, potom dźěćmy k cyrkwi. Tam wobhladachmy sebi wšitko a čakachmy na kónc kemšenja. Dołho njetraješe, dha přińdźechu ludźo wotemše, te žony a holcy w čornych suknjach a na hłowje jene wulke rubišćo. Běchmy sej wšitko wobhladali a dźěćmy zasy do korčmy. Tam pjachmy kofej a jědźichmy tykanc. Potom smy hišće jene křćizna widźeli. Za khwilku dachmy so zasy na dompuć. Přez hory a doły a hołu a łuki dźěše ta ścežka přez Miłoraz, Čelno do Šprewjow. Tam khwilku powotpočnychmy a hladachmy na wohnjowu woboru, kotraž měješe tam swój swjedźeń. Ale bórzy jědźechmy dale přez Łućo do Wujezda. Tu pozastachmy khwilku a hladachmy na pomnik za padnjenych, kotryž srjedź wsy steješe. Potom jědźechmy po Mužakowskej dróży domoj.

Kurt Lišeń z Plusnikec.

Pilnym dźěćom wot Lipsćanskeho wuja.

4. **W ludźoch wjele słyšiš.** Kedźbu (dwaj)! Bjer so na kedźbu! Njećiń hłuposće! Dočakaj (tola)! Dźiwaj z wočow! Njepřińdźiš mi na wóći! Wostaj mje na pokoj! Měj so z procha! Hibaj so (z blaka)! Njećiń mi k(nje)lubu! Njerozhněwaj mje! Daj sebi rěčeć! Wužiwaj rozumu! Njemjerzaj so! Wohenʼ! Na pomoc! Phi a hańba (to je)! (Stare) smorže (wěs)! Člowječe, sy ty (rozum předa)? Tebi drje so (jowle) mući! Ničo wo to! Wohlej so (do toho)! Draćowe kholowy (su mazane)! Zabity hóle (wón je)! Běda tebi! Što je hišće słyšeć? Hroznosće a zelenja njebledź! Napiš něšto, na přikład: Njelaž do błóta! Pój naprawo! Kak je na času? Njepadni!

Hospodarski kućik

Wšelčizny ze swinjaceho khlěwa

Wo wěcy, kotraž tak hłuboko do našich hospodarstwow přima, kaž kubłanje swinjeca, dyrbi so hižom časćišo pisać.

1. Też při najpilnišim wothladanju stanje so často, zo prosata popadaja, jene po druhim, kaž muchi. Morwe cěła přepytuju su z mikroskopom dopokazali, zo je wina moru hrib, kiž so w črjewach zasadźi a puć do sameje krewje namaka. Khorosć počina so ze židkim a častym njerjedźenjom skoćeca, při kotrymž pomału hinje. Srědk přećiwo tutej khorosći dyrbi antiparasitiski być a jako tajki płaći karbolowa kisalina. Prosatam, kotrež su z khorosću přewzate, dawa so wšědnje wjac króć dosis 2procentiskeje, z wodu naměšaneje karboloweje kisaliny, strowym přimješaju so słabše dary do picy.

2. Pica, kiž ma so swinjom rano dawać, ma so dźeń prjedy warić a w pokrytym sudobju khować, zo cyle njewustudnje.

3. Najprjedy dawaj přecy prosatam, potom rancam a do posledka kormnym swinjom.

4. Swinjo lubuje mloko, kaž dźěćo tykanc; njedawaj tykanc do prědka, a na to suchi khlěb, ale nawopak!

5. Šrót, kotryž so prosatam dawa, dyrbi derje přewarjeny a njeměte w nim žane kule być. Derje přewarjenju a připrawjenju picu předźěła žołdk khěrče a jenož tuto tyje proseću.

6. Dawaj stajny wusmuž, nic dźensa židki a jutře tak husty, zo widły w nim stejo wostanu.

7. Prosata, kiž su so rancy wostajiłe, maja 14 dnjow dołho čoplu picu dostawać, nimale kajkež runje wudejene mloko je. Do mloka móže so warjeny šrót měšeć, tola dyrbi so woboje derje přeměšeć, zo na dnje horce kulki njewostanu.

8. Staršim swinjom dawaj šrót, z wodu abo pomyjemi načinjeny a to telko, zo w kortach nic zbytne njewostanje.

9. Su-li prosata tak daloko wotrostłe, zo picu bjez mloka žeru, dawaj jim w tutym rjedźe: najprjedy šrótowy wusmuž, na to wusmuž z mlokom, bóle husty, a do konca liwki wusmuž z mlokom, kaž móžno židki.

10. Njedosaha-li mloko wot kruwow wšěm swinjom, rozdźěl je młódšim a dawaj radšo starym luty šrót.

11. Ženje njedyrbi w korće pica zbytna wostać; po kóždym dawanju ma so korto wurjedźić.

12. Čim młódše je swinjo, čim časćišo ma so jemu pica kidać. Wostaja-li so prosata w 6. tydźenju, mělo so jim dwě njedźeli dołho 5 króć za dźeń dawać. Mało nadobo, za to pak často!

13. W khlěwach njech je po možnosći čiste. Stajnje nejch do nich strowy powětr stupa. Je-li móžno, posypaj dno wšědnje z pjerśću abo pěskom. Pjerść wukhowa swinjo před mnohimi khorosćemi, a na łuki wuwožena dawa dobre zelene, potupi wosebje wrjós na suchich łukach.

14. Kóžde lěto tola junu maš khlěwy bělić; přiměšej do kalka něšto karboloweje kisaliny. K rjedźenju kortow njech so krop nałožuje, też do tuteho něšto karbola, a šćětka k wušudrowanju. Mjeńše kortka tykń do kropa. Čopła woda njedosaha k dospołnemu wučišćenju.

15. Junu za tydźeń pokrjep tola khlěwy z wodu, do kotrejež je karbolowa kisalina naměšana; do wjetšeje šklě wody přidaj łžicu karbola. To rjedźi powětr a zaćěri muchi.

16. Jenak stare swinje nječ w jenym khlěwje; maš-li wšelakeje staroby w jenym, staj tam wjacy kortkow, zo mjeńše ke krótkemu nepřińdu.

17. Korta, kotrež so njetrjebaju, namazaj z petrolejom.

18. Rancy, kotrež w lěće prosata nimaja, njetrjebaja ničeho, hač trawy a wody, wody jim dosć dawać pak njezabudź!

19. Ranca, wot kotrejež so prosata w khlěwje žiwja, ma so za dźeń trójcy dospołnje nasyćić. Dawaj jej 2—3 rěpy wšědnje. Pica měła bóle husta być. Šrót (pomyje, słodźiny atd.) dyrbi so stajnje připrawjeny dawać, hewak přińdu njeporjadły do jeje mloka a bliži sćěhwk tuteho je skhorjenje prosatow.

20. Přećiwo běženju njehodźi so wjele činić. Pytnjes-li tuto, namjetaj jim nadobnje słomy do khlěwa, zo so do njeje zawaliwši zhrěja a wotpočnu. Počina-li swinjo zasy žrać, přidaj do picy něšto słoho kamjenja: 2 małej łžičey do pol litra wody. Tuteje připrawy daj kóždemu proseću při kóždym picowanju łžičku. Starše swinjo znjese wjac. Rancy, kotrejež prosata maja běženje, dawaj dosć wody k picu a wšědnje tři jědźne łžicy spomnjeneho srědka.

21. Před běženjom pokaza so do prědka přecy zatykanje. Z teho móžeš hižom z časom na přikhadźacu khorosć swinjeća sudźić. Swinjo je zrudne, njeżerje, zarywa so do słomy, hdyž druhe ke kortu běža. Hdyž to pytnješ, daj klistir z wody, do kotrejež je něšto ricinusoweho wolija přiměšane. Njepřinjese-li tuto wołóženje, daj prosatam łžičku čisteho ricinusa, wjetšim wjacy. Też čini derje, hdyž proso abo swinjo w čoplej wodźe wumyješ. Tola dyrbiš jemu dosć slamja nasłać, zo so po kupjeli też zhrěje.

22. Rancam ma so telko a tajka pica dawać, zo dóstanje mjez kormnosću a suchosću khowa. Dawaš-li malo picy, nima ranca dosć mloka za prosata, a dawaš-li so wjele, čěri tuto do tuka, a zadźěwa to tež so normalne prosata wutworja. Sydk, pomyjene běrny a jěčny šrót su najpřihódniša pica, ranca z prosatami khodźi, njech su tute na pěsće. Kisałe pak so suprošnym rancam ničo njesmě, też nic sytne wěcy, kaž hroch, buny z khlěwa, w kotrymž ranca přebywa, dyrbja so prosata do pódlanskeje městnosće dobyć móc: tu posypaj často z pjerśću a z pěskom, zo tam ryja. Su-li 24 dnjow starc, směš tam też horstku ječneho šrótu a roztołčene běrny posypnyć. Dawa-li so prosatam kruwjace mloko, doniž hišće k ranicy khodźa, ma so tutemu mjeńšemu połojca liwkeje wody přiliwać.

23. Ničo škódniše, hač hdyž přez khlěwy čehnje, za ranicu, kaž za prosata.

24. Jucha z khlěwow dyrbi wotběžeć; jeli so prosata do pjerśće, z juchu napiteje, dobudu, ryja we njej sebi dla, kiž tam su, a sćěhwk teho je, zo běženje jich napadnje.

25. Prosatam přez měru wjele kidać, njećini, zo prawje rostu; nawopak budźe z njepoměrnosću jich zróstu zadźěwane.

Drobnostki

Mlóčniwosć kruwy rozsudźi so po twarjenju wopuše: ma-li kruwa wopuš z tołstymi korjenjemi, wotebjera-li tute do kónca a njedosaha-li hač do kolenow, je to znamjo špatneje dejki; je-liž pak wopuš nježna a wisa-li niže koleń, směš so na jeje dejiwosć spušćeć.

Hdyž človjeka často žaha pali, wosebje při jědźi, wotpomha so temu ze salmiakowym duchom (Salmiakgeist), 3—4 kapki do wody; też citrona čini derje.

Srědk přećiwo běženju z rězanjom w žiwoće je wusmuž, ze zrałych bunow nawarjeny, jara dobry; njesmě so nicło druhe jěść hač do toho časa, hdyž so połóženje pokaza.

Pola wojerskich konjow je so spytowało, hač nowy wows a syno, prjedy hač je we worštach přeparjene, jim na strooći zeškodźi. Nastupajo wows, smě so nowy hnydom dawać; nowe syna pak płodźa často kolikske złośće, wosebje, hdyž, kaž pola burow so stawa, wěsta měra so njedawa, ale kóń žerje, kelkož chce.

Žołte a blakojte šaty rjedźiš w zymje z tym, zo łžicu čisćeneho łučłaneho wolija (terpentin purif.) do tŕoch łžicow spiritusa změšeš, woboje do wódneje khany wody a w tutej wodźo šaty wotunkaš. Terpentin njepřima ani płat ani bałmu, a šaty njewonjeja dale za łučwom, hdyž su někotre dny na powětře wisałe.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 3. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendźelski punt	12,38	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,90	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša ſ dnja 2. novembra. Wobkhod běšche też dźenja sajo žiwy. Ssamo ſ najwjetšichim spokojenjom pjchitjate jendźelsko-němske płaćenike srěćenje njesamó měnjenje wojiwić. Publikum paſ ſwoje wobdźěławanje thowa a jenož na něktorych wikach je pschebawa. Na rentowych wikach knjeselche tohorunja žiwy wobkhod, kurjy też tu nječho mało popuschćichu.

Barlinske žitne wulkowiki. Měrne wobkhodne połoženje na žitnych wikach dale knježi. Wotpschicjenje pomery so njejsu wjele pscheměnile. Khlěbowe žito móže so po waggonach dale wotbyć, wotsebje hdyž so hromadźe ſ pschenju žito podawa. Na mukowych wikach je po wčerawschim wotjimjenju sajo měrno. Sa njepscheměnjene płaćizny pornjo prjedawschemu měrjaze so jenož sa wschědnu potrjebu kupuje. Wotpschicjenje we wowsu a pjezowanſtim žiće je dale małe.

Wežera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki W 8: 7,80 hr., W 11: 8,00 hr., — jećmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

w Drježdźanach:

pschenza 9,80—9,90 hr., rožka 7,90—8,20 hr., jećmjeń naležni 8,75—10 hr., naſ. 8,70—9,75 hr., wowsa 7,55—7,80 hr.

w Sherjejsu:

pschenza 19,40 hr., rožka 15,40 hr., jećmjeń naſ. 15,80 hr., naſ. 15,30 hr., wowsa 14,70—15,40 hr., běrny zentr. 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pjenjezkow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 11.	1. 11.		2. 11.	1. 11.
Pšenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	164	164	woka	11,0-12,0	11,0-12,0
jećmjeń now.	209-216	207-214	módre łupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	9,7-10,0	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	—
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,50	8,50
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	jećna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

3. novembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,50	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,09
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	2,00
Sušeny połč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. novembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 914.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	39
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	37–37
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28–32
Mjenje picowane wšěch starobow	23–27

Byki: 381.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetše rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	32—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27–31
Špatne	23—26

Jałojcy a kruwy: 1322.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	33
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	25 - 31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17 - 22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1650.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	52—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	42—50
Špatne (3.)	30—40

Wowcy: 2731.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	31—32
Starše wukormjene (6.)	28—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	21—27

Swinje: 9074.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	52
Mjasne	50—52
Špatne	48—50
Rancy a kundrosy	51

Wječne płaćizny w Budyšinje.

3. novembra 1934.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,80
Rožka, 72-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,80
Jećmjeń, lěčny	50 kg	9,00	10,0
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	7,80
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	—
Wows 48—49 kruta płać.	50 kg	—	7,55
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,55	2,75
Syno	50 kg	—	5,75
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,80
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,20
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,12
Jeja	1 štk.	—	—
Pšeńč. muka	Type 502 50 kg*	—	17,00
Ržana muka	Type 997 50 kg*	—	12.25
Pšeńčne wotruby	50 kg	5,80	6,65
Ržane wotruby	50 kg	5,05	5,90
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Husy	1 štk.	0,70	0,90
Prosata 844 štuk	1 štk.	8 00	15,00

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Landwirt Johann **Richter** in Sariisch Nr. 27 am 1. 2. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben**, nachdem die Entschuldung durchgeführt worden ist.

Dresden, am 11. 10. 1934. **Die Landstelle.**

Frl. Elfriede **Barsich**, Humboldtstr. 9, ist heute als **Hebamme** für den Stadtbezirk Bautzen in Pflicht genommen worden.

Bautzen, am 2. Nov. 1934. **Der Stadtrat.**

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt Teil I die Nr. 111—122, Teil II die Nr. 48—52 und vom Sächs. Gesetzblatt die Nr. 23—25 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 2. November 1934. **Der Stadtrat.**

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje J. S.

6. Čert Khromak.

W helskim bjezdnu zběhny so zatrašna hara. Wšo wuješe, šćowkaše, reješe, płakaše a swarješe, zo bě křičenje a skřečenje, topot a ropot woprawdźe hač do njebjes słyšeć. Jandźelojo khwatachu wćipni k njebjeskim woknješkam a hladachu, što so tola dełka w heli stawa. Na swěće pak so posłuchaše, kaž by so za dźewjatej horu hrozne njewjedro z błyskanjom a hrimanjom roznjemdrilo.

A što bě?

Tutón čertowski rozwólnik, šěčkawy šibalk, čerćik Khromak — tak jemu mjenujcy jeho khromeje nohi dła rěkachu — bě zaso wina na wšej měšeńcy. Wšako też w cyłej heli njebě bóle překlepaneho a rozwólnišeho čerta hač Khromak bě. Hdźežkuli móžeše, činješe swojim towaršam klubu. A wšešeli, što bě sej w tutej nocy wumyslił?

Hdyž běchu čerći, kiž žaneje służby njemějachu, w swojich łožach rjenje smorćeli, bě Khromak šoł a wotrěznył jenemu kus wopuše, druhemu wotšćipnył kopyto, třećemu wotlemił rohaj hač do połojcy.

Jako djaboljo na ranje wotućichu a chcychu znowa na dźěło, hej, to hladachu! Wěddźachu hnydom, zo je to Khromakowy skutk. Zehnachu njesměrnu haru a dźěchu rozwólnika pola helskeho wjercha, wulkeho čerta Lucifera wobskorźić.

Hdyž Lucifer je dźiwne potwory bjez rohow, bjez kopytow a bjez wopušow wuhlada, njewědźeše, hač by so smjał abo hněwał. Hnydom wědźeše, zo to nichtó druhi činił njeje hač překlepany Khromak. Tohodla zasudźi jeho k ćežkej jatbje na tři dny a tři nocy, zhóršenej z łodowym łožom.

Khromaka tole khłostanje mócnje rozhněwa. Nic tak jara tohodla, zo by so łodoweho łoža bojał, ale dokelž widźeše, kak so jemu čerći skodopřejnje směja.

Rozsudźi so, zo helu tak ruče hač móžno wopušći. „Khłostanje chcu přetrać, zo mi njebychu bojazliwosć wumjetowali", tak mudrowaše sam při sebi, „potom pak změju so hnydom z procha a spytam swoje zbožo na zemi."

Na to Khromak swoje khłostanje hnydom nastupi a jo też zmužiće přetra. Ale w heli nětko wjacy wostać njechaše. Při prěnjej składnosći, kotraž so jemu poskići, wopušći helu a suny so na swět horje po skałobje, kotraž bě jenoż jemu znata.

Na zemi přiwza podobu wšědneho człowjeka a poča přemyslować, hdže a kak by swoje zbožo spytał.

W tym přińdźe jemu wobstarny prošeŕ napřećo. „Ha", mysli sej Khromak, „snadź mi tón trěbneje rady da."

Khětře přistupi k prošerjej a zarěča přećelnje na nicho: „Hoj, bratře, budź mi strowjeny! Sy spróchny, njewěrno? Wotpołoż kus swoje břemjo a sydń moj so tu do khłódka, zo wotpočnješ a zo khwilu pobjesadujemoj. Wšak je dźeń hišće dołhi, a maš tola hižo połne břemjo."

Prošeŕ njedaše sej dwójcy kazać. Wjerhny břemjo do trawy, sydny so pódla njeho a wutrě sej pót z čoła.

Też Khromak wali so na zemju. „Z wotkel poprawom přikhadźeš?" so jeho wćipny prošeŕ praše.

„Z powětrom sym padnył", łžeše Khromak. „Powětrom płuwaše tak spěšnje přez powětr, zo towaršojo, kiž so zo mnu wjezechu, ani wobkedźbowali njeisu, hdy sym padnył. Powětrom lećeše dale, ja khudak pak wostach tudy, a nětko njewěm nic jow a nic tam."

„Što pak sće pod mróčelemi počinali?" prašeše so prošeŕ.

„Smy z powětronom wysoko mjez hwězdami jezdźili a smy te hwězdy, při kotrychž bě strach, zo so ze swojich čopow sunu, ze złotej niču přitwjerdźili."

„To je rjane dźěło", rjekny prošeŕ, „ale za tebje nětko ničo wjacy njewoznamjenja. Dyrbiš so něčeho druheho přimać, jeli chceš živy być."

„Ale čeho bych so přimał? Radź mi, přećelo!"

„Je mi ćežko, tebi radźić, mój luby. Tu na swěće su wšě służby prócy połne a jara hubjenje płaćene. Najlěpše snadź je hišće moje dźěło — po prošenju khodźić. Wěrno wšak je, zo dyrbju tu a tam něštožkuli hórke pózrěć, ale tola mi ludźo telko nadawaja, zo ženje hłódny njejsym. Też wobłećenjow dostawam přeco, hdyž trjebam. Přenocowanje mam też wšudźom darmo, tuž mi wšo, štož mi ludźo w pjenjezach darja, za luby paleńc wostanje. Ja bych ći radźił, zo by so też žebrjenja přimał. Wěš mi jenož zo prošeŕ w dźensnišich hubjenych časach hišće najlěpje wujdźe."

Khromakej so prošerjowa rada jara lubješe. Tuž zawoła wjesele: „Dźak tebi za dokładne powućenje! Chcu so žebrjenju wěnować. Hdyž ty derje wujdźeš, kiž sy stary, budu drje też ja, kiž sym při najlěpšich mocach. Tola kak mam započeć? Bych sam khodźił, abo bych z tobu šoł?"

„Kaž chceš", praji prošeŕ. „Móžeš też zo mnu tak dołho khodźić, hač so nowcho rjemjesła dospołnje njenawučiš. Přede wšěm budź poniżny a pokorny, zadźerž so skromnje a pokaž so dźakowny, a wšudźom wustupuj tak, kaž so prošerjej zaleži. Na wšěm posledku wšak też prošeńske rjemjesło njeje tak łohke, kaž snadź sebi jo předstaješ. Ale nětko pójmoj, zo spytaš skěrje lěpje swoje zboże!"

Tuž dźěštaj Khromak a prošeŕ po domach wo smilne dary prosyć.

Přezběraštaj samsny dźeń hišće dwě blizkej wsy. Tola ruče so pokaza, zo Khromak — kaž prjedy w heli — tak też nětko na zemi njezmeje zboża. Wšudźom, hdźež přińdźeštaj, jenož prošerjej dary dawachu. Khromaka pak wotbychu ze słowami: „Lěniko, sy hišće sylny a móžeš dźěłać, zo sej wšědneho khlěba zasłužiš! Žebrjenje je jenož za starych ludźi, kiž dźěłać njemóžeja."

Jako bě wječor přišoł, měješe prošeŕ połne kapsy pjenjeżkow a břemjo napjelnjene z muku, khlěbom, krupicami, ječnymi krupičkami a šmalcom, wobdy Khromak pak njeměješe ničo a bě tohodla cyle poraženy. Jako přemyslowaše a přemyslowaše, što by někomu započeć, zajědże jemu nadobo dobra mysl do hłowy.

„Hižo wěm, što je z přičinu mojeho dźensnišeho njeślachćenja", rjekny při sebi. „Ludźo prawje rěka, sym woprawdźe přemłody za žebrjenje. Ale tomu so ruče wotpomhać hodźi. Jutře budže hižo himak. Kaž so prošeŕ dźensa mi směje, tak budu so jutře ja jemu smjeć."

Na druhe ranje bě Khromak do tak starého, sucheho a horbateho mužika přetworjeny, zo so tři-ceći lět starši zdaše hač prošeŕ.

Prjedy hač dźěštaj po prošenju, wobhlada so Khromak w hladałku, zasmja so wótře a mjenješe: „Nó, nětko mi tola nichtó prajić njemóže, zo sym za žebrjenje přemłody."

Ale k swojemu wulkemu hněwanju a rudźenju dyrbješe so Khromak znowa přeswědčić, zo so njeje pod zbožownej hwězdu narodźił. Hdźeżkuli přińdźeštaj, dosta jenož prošeŕ dary, na Khromaka pak kóždy sobućuriwje pohladny a praji: „Mužiko, wy sće tak stary a słaby, zo sami lědy hišće khodźiće. Dźiće do běrnicy a lehńće so, zo wosrjedź puća njewumrějeće! Kóždy dar by was jenož hišće bóle wobćežił. Dam pak radšo wašemu towaršej, kiž je syłniši dyžli wy a lohcy ponjese." A prošerjowe břemjo so wospjet pjelnješe.

(Skóńcenje sćěhuje.)

Přilopk

Satrašne gněhowe mjerzele w połnoźnej Schwedšćej.

S Umeje so powě, so hu ko połnóźne wotkeŕ Schwedšćeje w nozu k schwórtkej z wurjadnje błyskotnymi gněhowymi mjerzelemi potrjechi. Wětr a gněh stej wjele schkody nazinioj a też žiwjenje cłowjeka k woporu zadałoj. Želesniza mješ Lulejom, Bodenom a Havarandu ko tak sće wobschkodźi, so dyrbješe ko wschitkim wobkhadam sastajicź. Telefonowe a telegrafowe groty ko wosstorhachu. Městno „Luleja" wosta poł nozy dołho bjez elektriskeho wowětlenja. Po zyłej krajinje, hdźež wětry howorjachu, njemóžachu pschewozne cłotny jěsdźicź.

K tydźenjej knihi.

Wot 4. do 11. nowembra wotměje ko po zyłej Němskej knihi, so by ko rosumjenje za kulturnu ważnosć knihi budźiło. Tu widźimy blido mudreho muża, kiž we, so ko wěrnosć namaka niz jenož we winje ale też w knihach.

Jan Wjela Radyńerb:

Basylisk w Budyšinje

Ešu wam bali hdy wo bazylišku,
Wo tym satrašawym stworjenišku?
Wo nim du tak hrózbne powěšće,
So ko poślucharjam šćrihuje.

Pjeża had wón běšće prosty jeda,
Na koheż by porstynk, tomu běda;
Na hlowje ke krona cjerwjena,
Sady wopusch na žmjerci kakata.

Cjorne kichidlisko bě s kóždoh' boka;
Paforiska běchu hórsće kloka —
Porlešće ko w jamje podsemšćej,
Helšće žmjerdy wot ko pachaźej.

Nichdy spodu hrodu w Budyšinje
Jedyn tajki tšešće we hłubinje;
Bohot, horka w hrodźe hydlazy,
Běšće psched nim połny strachoty.

„Kdźe je muž, kiž by mi chrobły słužił,
Ešo na tele bazylišku smužił?
Słyšoł mi jahubi to swěrisko,
Dołaeź dyrbi wulke bohatstwo!"

Nyčerjo ko s hrónju hotowachu,
S chrobłom na tu njesworu ko dachu —
S jědom buchu wschitzy morjeni,
Živy ko saš žadyn njewróćeši..

Panoschi na hrodźe bě bohotowy,
Schwarny młodźenc, ale pjenješ hoły,
Spochi ko stej myślu noschesće,
Kak ŕej nješchto mětkow dobudźe.

Niz so schpatny łakomc był by hnano,
Tola samožeńcka chyšće chmanoh',
So mohł twórowacź ko s njewěstu,
Tajnje we wutrobje noschenu.

Schladak hołbiežku bě ŕebi rjanu,
Djowku měšćeńanoty komoćanu,
A też wona bě tom' panoschej
Dobra s duschku horšej pózćiwej.

Hordy nan pak njewuda ju jemu.
Knjeża lischćejachu ko wo nju jemu.
„Wotaj druhdźe, hnadny khudźinka!
Moje dźowcžo je sa bohacźka."

Młodeju tuž cźiwilowasche horjoz:
Wona pschelíwasche błysow morjoz;
Wón pak po nozach ko staraschе,
Kak mohł ŕenješ nadbyć najlěpše.

„Wschako bohot han pschej bóle trubi,
Kajše štote myto tomu lubi,
Kiž toh' basylíska štónzuje,
Hrób jom' wot toh' djaża wumóže."

„Wérno: seńmjerzeji ta helška waka,
Hdyž tak s jědom bluwa a jón kraka.
Tola schkroblený chzu na nju hicź;
Sšnadź ko mohło nětkaŕ poradźicź."

„Nochzył-li pak mi tón skutk ko radźicź,
A tón poschpyt mi mohł k žmjerczi swadźicź;
Schto mi khudakej chze žiwjenje,
Hdyž mi bohacźk Hilju wotwjedźe?"

„Prjedy pak hacź na bédźenje pódu,
Dischéše jónkrócź k lubej wowzy dóńdu,
Ŕeja ji dobru nózku poźlednju;
Schtó wé, hacź w tym swazku njeschinu."

„Luby Jurjo", bjesche womka stara,
„Schtroblił šy ko na skutk straschny jara.
Žadyn njerej a žana lebija
W tymle bédowanju njepomha."

„Žiwjenje ko nyčerjo ku schkli,
Hdyž sm nà to wohidnischčo chžli;
Wótre bróńje, błyzne wézki ku
Wschitke štrabe na tu njesworu."

„By ta wohidnu pak wohladaš
Ssame ŕebje, dha by s nim ko stalog?

Mózy by šhubiło tu mordaršku,
Sšlaknyło psched žiwojej hrosnoscźu."

„Tuž ko wobwěschej se schpihelemi
Wot wjeschch hłowy wschón hacź bele k jemi
W schpihelu ko wohladnywschi tak
Sdernje, puknje ko a wali snak."

Jurij poźłuschny tej wowzy běšće:
Pokny schpihelow na hidmo dźěšće,
A hdyž to ko we schkleńzach wohlada,
Puknу s jědom ko a kónza wsa. —

Po wschém Budyschinje wulka radosć,
„Sšlawa žmóžnjerjej a myta nadosć!"
A knjes bohot, strachi wotbywschi,
Wumóžerja wulzy wobdari.

Gorjeńk, runjezża nět schwarnom' panej,
Witany bě njewjeseźinom' nanej;
Bórsy pyschny kwaš bu žwjeżeny,
S wjeżelemi tši dny trajazy.

Wowka mjelczo ko bobu błidowasche;
Kwažny spěw pak wótsje hrimotasche:
„Sbožowny, schtóž mudru wowku ma!
Jejna rada wjedźe do sboža!"

Tuž dha wowkam cźesćej a khwalbu dajeje
Sšwěru na jich radu poźłuchajeje!
Hdyž ju puće saraźene wschće,
Mudra wowka hischće wuwuć wé.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej dyrbjacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo scěhnjenju čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja wo bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zawěšenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 258 — Budyšin — Póndźelu 5. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zjězd nacionalsocialistiskich juristow w Drježdźanach

Sobotu sejdźechu so w sakskim hłownym měsće někotre tyšaz hudnikow, statnych rěčnikow, rěčnikow a nowarow, sarjadnjitwowych juristow a hospodarskich prawnikow atd. k zhromadnemu dźěłu a wažnej manifestaziji nowoje nacionalsocialistiskeje wole prawa.

Župny sjězd sakskich schitarjow prawa wotewri so sobotu we wulkej sali měšćanskeje wustajenizny se zhromadnej manifestaziju, při kotrejž běše sakski župny wjednik, němski bohot Mutschmann, přichitowny. Po sakhdźe z horhojemi witasche wjednik swjasta nacionalsocialistiskich juristow dr. Kluge-Drježdźanski zjězdnych hosći a wschitkich přichitowanych.

Na to postrowi němski bohot Mutschmann zhromadźiznu. W rjeczu swojeje stacje je nacionalsocialistiske smyslenje tež sakład dźěła němskich juristow. Tuto smyslenje wotkedźbuje pak najprjedy lěpsche zhromadnosće. Sa ludowu zhromadnosć skutkowacy pak je jenož mózno, hdyž sej we wschěch ludowych worschtach zjězdźowmostej a dowěrjenje žiwej. Najwažnišchi nadawk nowjeho stata je dźensa, so němski człowjek sazo dźěło a khlěb dostanje. We nowym prawinym rjesišchězu rjekny němski bohot Mutschmann, **so tyrbi-šo na prěnim městnje moralka sa sakład němskeho prawa zjězdnicy.** Na městno židowsko-romiskeho prawa ma so jednore němske prawne zacpnjenje stajicz. Prawo dyrbi tak jednore być, so je so kóždy ludowy towarsch rozumi. **Dźensa šo lud prawu sazo dowěrja, na sastupjezach prawa saležі, so tuto dowěrjenje prawje waža.** Kóždy dyrbi po wjednikowym smyslu k bohudźelu na zhromadnym natwarje swójminy być.

Drježdźanski wyschi měšćanosta Zörner powita powitaze a zhožopschejaze hłowa w mjenje sakskeho hłowneho města. Sakše hłowne město je zdawna rjem stajnje prawo zwěrn strožowaku w sarjadnitwje kaž w justizy.

Justizny minister dr. Thierack pokaza na smysł a zamér zhadźowanja. We wotrjadowych skupinach pobawa so wotličzene wo dokonjantnym dźěle a w pschichodnosći wuzbla so zadanje nowjeho czasa w prawnym nastupanju. Při wobnowjenju němskeho prawa jedna so wo nowym materielnym prawje zamym na sebi, wo nowym pomerje człowjeka k prawu a stónčnje wo wukonjenju nowjeho prawa w justizy. Czaš nje wjazy daloko, hdyž kadźeny móz rěčecz wo jenatkim němskim prawnym sajednitwje. Sthadźowanje pak ma tež sesnacju juristow i jich wjednikami słužicz. Stónčnje dyrbi je jjeda žiwe spójnjacze wuroscz, so kóždy prawisnik sacžuwa, so je z luda narosli a so so twohda při wukonjenju zjwjeho sajstupnwa jenje njejmě nad lud stajicz. **W nowym staczе njechcyhdźenjcze so człowjek po zjwojim stawje, sastupjenje a rojunje, ale jenož po tym, kak rojumi a je zwólniwy, zjwoje dary k lěpschemu zyłeho luda nałožowacz.**

Hospodarski minister Lenk wobrocži so wótrje pschesćiwo ludźom, kotrjž dźensa hischcze nowy stat njepředpisuje krijuja. Kóždy dyrbi dorozumnicz, so ł nacionalsocialistiskom dźe wo byczе abo njebyczе němskeho luda. Akademiske stawy smeja w nowym staczе jenož potom nawjedowacz stejischcze, hdyž, ras jsame zyle nacionalsocialismus do so pschewohmu. **Nowemu stacej je so runje je stróhy inteligenzy najwjecy wobczežnoscjow cżinikа.** K wotstronjenju tajkich schkodnikow maju runje sobustawy nacionalsocialistiskeje swjasta němskich juristow pomhacz. Nowemu stacej je so runje je stróhy inteligenzy najwjecy wobczežnoscjow cżinikа.

Wo dorozumjenje we wójnskim łódźstwie

Sosebnstaiwy japanskeje delegazije sa nětcišche jednanja wo wójnskim łódźstwje w Londonje běchu pśeś nje-dźelu hosćo jendelskeho ministerskeho presidenta w Chequersu. Tam dyrbjesche ga pósledni króć spytaś, sakład sa dojednanje namakaś.

Kaž ga jo, njemješkse Macdonaldowe pośrědnistwo žanoho wuspěha na wuspěch, dokelž ga ś Ameriki powe, so Sjednośone staty wot swójich zadanjow njeswobodźa. Na to je ga Tokia powěź, so je ga Japanska kruce rozsudźiła, Washingtonske rěčenje wupowědźiś, jeli ga pśichi Londonskich jednanjach nowy sakład sa pśichodne rozjadowanje njenamaka.

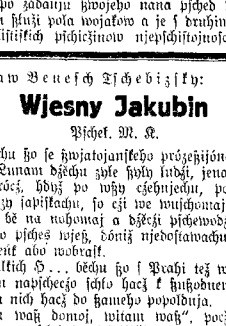
Sdobom pak ga ś Japanskeje powe, so japanske knjezerstwo do 18. nowembra žaneje rozsudźujuce kroczele njezežini, dokelž ga kóždy hakle na tutym dnju ś nasmjatych manewrow wrośći. Tak swostajitej sa Londonske jednanja pśichodne dwě njedźeli cźasa, potom hakle ga ś japanskim wupowědźenjom nowe położenje wutwori.

Japanska wojerska misija w połodnišej Americy

Japanska wojerska misija pod wjednistwom generala Majnia poda ga w bliźšem cźasu do połodnišeje Ameriki na studije. Mišija wostanje wjele cźi mešaju w połodnišej Ameriji. Wona dyge Rio de Janeiro, Buenos Aires a druge wjelowne města wopytaś.

Létadła za wojowanje nad oceanom

Znaty amerikanski konstruktér létadłow Sikorsky, kiž wosebje nowozažne létadła k pśeleléśowanju ozeana kwari, wusłužbiny w pśichodnosći, so je wo dotalnych létadłowych konstrukcijach hižo mózno, wuskitke amerikanske pśimórske stazije w pśichipadje wójny sniceź. Wo jeho pśichipowědźenju steja pśiched wunamakanjom nowego wozdźerbo cźerpła ża létadła. S tuttym nowym wunamakanjom budźe móz kóžde bombowe létadło nětkuždy 20 000 puntow bombow a rozbuchadłow njesoś, ani so by ga jeho

Schpanisti president Zamora staji žwojeho žyna pśiched wójniski žud.

Luis Zamora, Alčeny žyn schpanskeho statneho presidenta, ga po žadanju žwojeho nana pśiched wójniski žud staji. Sdyn słuži pola wojakow a je ś druhimi wojakami se sozialistiskich pśichiźnjow njepśichilnosćej stuźił.

radnis (najdalsza tymanosć cźerpjenja) nětkaj wobmjejowak. Na tuto waschnje bychu ga pśichimórske města hižo sa nětkore njeśichiny sniceź mohle. Najlépschi schtit pśecźiwo tutym straschnym létadłam bychu wobarańske létadła byle, kiž bychu runje tak wulki radius wobžedźake. Tutón widźeć widźi wukhowanje Ameriki jenož w tym, so ga wosžudźaza bitwa ś njepśecźelskimi mozami nad oceanom wotmjeje.

Krótke politiske powěsće

Němskostatny žud jedna dźenża wo rewisiji mordarjow Horsta Wessela, Sallya Epśeina a Hanza Zieglera, kótrejuž je Barlinski pśichiłožny žud k śmjerći sapśimył.

Francozoski finansowny minister wosjewja, so maju wopominańske žwjatoczwośee na dnju pśichinjerja létza jeniczki pocźeścźenju morwych žłužicź. Politiske manifestacije maju ga wobeńcź. Na zhromadnych sestupanjach žmeńdża ga jenož pśiedawschi frontźeh wojowarjo wobdźelicź. Wschitke špěwy žu ga sakałake, tehorunja kóžda druha khorhoj hacź módro-běła-cźerwjona narodna khorhoj.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 5. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Swětne kubła khwilu mamy,
Naposledk je druhim damy.

Handrij Hercog, archidiakonus w Lubiju † 1774.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najnižša temperatura w nozu 2 stop. symy po Celiju. Wuhlady na wjedro: Mało pschemenjenija. — Nižina ś Italiskeje a Ssrjedźoserińskeho morja je ga do Franzowskeje iwpschestrěła. Dokelž ś njej cźopły powětr ź połnozy cźehnje, žu w naschich kónćinach žylne połobnische a rańsche wětry nastale. Symny powětr je ga sčo khětro posthubił. Sandźenu nóz je jenož hišcźe žłabje pomjersło. W nozy k njedźeli pak smjerśe krueźisko pschimmy a poślednje kwětki w sahrodkach sniczi. Pschi pschibłiźenju naspomnjenseje nižiny wětry trochu powschaja, njebjo pak ga trochu pokhmuri. — Jutśje wuteru stónczko 6,59 hodź. łkhadża a ga 4,28 hodź. khowa. Měsačk łkhadża jutśje rano 6,16 hodź. a khowa ga popołdnju 3,30 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśischu wuteru: Mile a trochu bluke wjedro.**

— **Wjeźerawscha hermanska njedźela** pschinjeśe poměrnje dobry wopyt ga Budyški nasymski hermank. Pschi hižo khětro symnym wjedrje ga wošebje cźopła drasta kupowaschе. Hewak pak knjeźeschе sdwcźeny hermanski ras. Wšěcźe žu hermankarjo se ġwojim wobrotom spokojom. Dźenżnischa hermanska pondźela je po śwuczeńym waschnju stajnje derje wopytana, dokelž ga we wjele wokolnych wjeach kermuscha ġwjeći. Cźełedź wuzije rad tutón dźeń, so by žebi na hermanku trěbnych wězow sa symu natupiła.

— **Puśmeńenjenja we wobkhadźe pósłkich autobušow.** Wot 5. nowembra 1934 jěźdźiłaj rano pśenjej pósłkaj a...obušaj mjes Schérachowskim torhošćejom a Budeśezami a wróćo a rańschi pósłki autobus mjes pósru we Mopakej a „Hainkownju“ w Budeśezach nětkore mjeńschiny sa ż o. Pschipołdnju jěźdźi pósłki autobus ś Budyšina do Salomja hakle 13.10 hodźin ś Budyšcźina, Zitnych wikow, a 13.14 wot Budyšleje pósły. Nadr... utische dowidźicźe na wupowěsnjenych sjednych plano...

— **Pschetrjebarjam mója ga běrny bjes wobmjeńenja pschedawacź.** Némški minister za sjelnjenje ... ratarstwo je wukas wudał, po kótrymž smě pschedawaś běrny bjes wobmjeńenja pschetrjebarjam pschedawaś. Teź njetrjeba płahowak běrnow k najnižšej wupłaćenej płaćišnje wikowaśe pschinjaxti bracź, dokelž nima wudawkow taž wikowaś. W sajimje pschetrjebarjow běrnow ga w bliźšich cźasu ga pschetriebarjow najwyschischa płaćišny postaja, kótrež pschekładne wudawki, frachtu, wudawki sa khowanje a druhe wudawki wopschijeja.

Wotkryće čestneho pomnika w pěškowskich k...arnach w Budyšinje

Sobotu pośwjeśi ga wo pěschkowskich kašarnach w Budyschinje pomnik sa łužyskich wojakow, kótiž su we wojowanju pschećiwo bolschewišmej a marxizmej padnyli. Schéšcź towarschow ś Hornjeje Łužicy je ġwoje žiwjenje pschi wojowanjach na baltiskej a němskej semi wostajiło. Budyška němskostatna wobora je dośtojny kamjeń je ġwojimi pschinoschkami postajiła a pomnik sniśiła. Dopołdnja w 10 hodź. sesupachu ga wosebźelenja *němskostatneje* wobory pśiched pomnikom. Teź wjele zivilnego wobydlerstwa běšche pschitomneho. Wjele khorbojowych deputazijow běšche pschijschło. Kapała němskostatneje wobory Budyšeše khoral. Superintendent Berg špominaše we ġwojim žiwjenjebjeńkim pśedowanju na tamne njemérne cźasy, hdyž dyrbjachu wojaza samu pschećiwo domjazym sakrocźiś. Najlépscha cźeśći sa tute wopory budźe pak polna bowora k wjednikej. Na to rěcźeše sarać Sprenzel a pschedstaješe žiwjenje a wuwitjenje tutych towarschow pschitomnym jako thutne napominanje. Po zhromadnym wuspěwanju khorala pośrěża kommandér bataillona wyschschowy leutnant ś Altrock a rjekny, so je žebi Budyška němskostatna wobora hižo dawno pomnik pschała sa towarschow, kótiž su we wojowanju pschećiwo bolschewišmej a marxizmej padnyli. Pod pśedawschimi knježeśiwanji to njebéšče móžno a teź pjenjez njebéšche. Dźenża pak je pschiłuschnym bataillona pomnik sniśóžnili. Na to ga je nowy pomnik ġwjatocznje wotkrył. Němska hymna a Horstwesselowy špěw ga zhromadnje wuspěwaschtaj. Mnoho wěnzow połoži ga k pomnikej a se špěwom wo dobrym tewarschow ġwjatocznosći wuklincza. Na to hišcźe jena kompanija pod słotnikom Heydenom nimo krocźeše.

*

— **SS łkhadźowasche ga w Budyschinje.** Wjeźerawscha njedźelu seźdźe ga 1. winduerny ġwjatk 46. SS-standarty w Budyschinje. Dopołdnja wotměchu ga sportiske wubědźowanja na Mjtnkez łuzy. Popołdnju sacźahny SS ś hudźbu do Budyschina. Wobydlerstwo jim se ġiwym sajimom pschikhladowasche. Na Žitnych wikach wjednik standarty ś Alvensleben paradu wotewja. Wjeźor wotmě ga wulki konzert kapały SS-standarty w salomaj Krónu. Wjednik 1. winduernje ġwjatka Wichmann pośrěża k zhromadnym jahorjace a pohonjaze ġłowa.

— **Njeźhoże ła ga** pjatk popołdnju wokoło 3,10 hod na rógu Nowosalkijeje a Dwórnischcźoweje dróhi. 16lětny formarski wuczobnik jědźeschе na ġwojim jězdnym kole ś Dwórnischcźoweje dróhi na Nowosalkiju dróhu. Pschi tym sajedźe, dokelž ga pschespěchnje sawiny a ġwoje kolo po łdacu w mozy njeměźeše, do wošołowoweho automobila. Wón storcźi ś khowu do autowoho sadnjeho wozu rjeschka. Schkleńca ga rozbi. Teź stórkanje žerdka ga zhibny. Jězdne kolo ga ġiwnje wobschkodźi. Na ġwoje luzy bjes schkody woteńdźechu.

— **Stśelmišćowo?** Wot 18. dezembra 1930 je ga rat... sla dźěłaćerka Hana Schlachjkowskej, narodźiła ga 2. ... rija 1897 w Rochaschatzu, napósledk w Stendalu, ... bila. Wošoby, wošebje w ratarskim, pola kótrychž ...

Wjaźłkaw Beneśch Tschebiźłky:

Wjesny Jakubin

Pschek. M. K.

Wróćachu ga se ġwjatojanskeho prózeńjóna. Po dróhy ś Prahi k Lunam dźěchu žyłe ġoły ludźi, jena po druhej, a kóždy króć, hdyž po wuzy cźehnjechu, poczachu śpěwaś a herzu łapiśkachu, so cźi we wuschomnaj brincźerce. Zyła wjeś bě na nahonaj a dźěći pschewodźachu prozeńjóna dałoko pśeś wjeś, dóniž njedostawachu „bańk“, to je pjerschcźenk abo wobrałk.

Do Wulkich H... běchu go ś Prahi teź wróćili. Pot wuzy bě jim napschećeżo schło hacź k ġuśodnuenu městu a cźakasche na nich hacź do žamenho popołdnja.

„Witam waš domoj, witam waš“, poczа schédźiwz ġeźo na ławzu pśiched ġwojej khěžku na tóuzu wuzu. Wšěcźi tak powita a se starschich ludźi kóždemu ruku da.

Wokoło khěžki bě hižo schoł pośledni wotrjad. Ale tym schédźiwz wjazu ruku njeda, pośrěhnu jenož hłowu a pohlada na pucźowarjow ś wótrym, cźmowowódrym wocźkom.

„Ja praju, hdźe sće wostajili moju Oliwu?“ wa-prascha ga.

„Njeśmy je widźeli wot wcźera. Je ga nam ġubła. Ssmy ju pytali, ale njeśmy ju namakali“, wotmolwi stara Lischzyna.

„Njeśmy ju widźeli, njeśmy ju widźeli — je ga ġubła?“ wjeśche starz ġ hłowu a w ġeho wobliczu jewješe ga ġuzły strach. Ale za khwilku prajeśche, jako by žanoho žeźe ġuzłyć dyrjł: „Wšo. Praha je wulke město, cźłowjek ga zaběhnje, — zaběhnje, zahłada a potom njewě, ścho abo hdźe. Hdyž bźch ja pśeni króć w Prahy, ga teź zaběhach; ale ja běch kehdom žam, hamlutki ś naš.“

„Pschijdźe, Macźerna, pschijdźe, budźeze bjes starosće“, ġopkojeśe muzika Sakaschka.

„So by pschišchła! Daj to Bóh!“ prajeśche starz ze hłasnym hłoźom a ġudźe ga sašo na ławku. Sahłada ga na trawu a krašne ġuźaze kwětki. Tutón błeć ś trawu porośeny bě tak krašny kaž *hemorcźany wobłek hrabje*, když na hońtwu do Bilichowa jěchaśche, a te ġuźaze kwětki tak krašne kaž śiśborne rózički na drasce njeboczicźeje hrabiuki. Ale schédźiwz hładasche na tute krašnosće trudnje, w cźežkich, njemérnych myślach. Ssedźeśche hišcźeze tak, hdyž ja Bilichowskimi łežami Boże ġłonczko rospschestrje ġwoje poślednje ślote pruhi.

„Hišcźe sam, pschećeżelo? Hižo ga cźmi“, poża ġuźod Saruba duzy wokoło thěži.

„Ssym jako na cźernjach. Bóh wě, hdźe je wostała“, wotmolwi. Póńdu napschećeżo, prajeśche ġam ga ġo; hdźeśche do jimy, wša cźapku a kij a hdźeśche dźowzy napschećeżo.

*

Macźerna dóńdźe po dróhy k starej kruschwinje, na kótrejž wobras ś rosbitej schkleńcu wiśaśche, gyle sanjeżdżeny, tak so bě cźežku ġpśnacź. Rékaśche, so je to ġwj. Marija, a so je tu prydeny pśiched létami ġonu schcźerło. Wot teho cźasa, so tu tóule wobras wiśa, je ta duscha wumnożena. Schtóž njedwórjeśche, tam njeidźeśche, a schtóž dyrbjeśche, dźiśche thwalajgy. Mejeśche-li rózowy, wucźahny jón, wokoschki khcźił a modlśeśche ga. A schtóž rózowza njemějeśche, ścźini ġej na cźoło khcźił a bžjeśche, jako by jomu scherjenje hižo na khribjecze ġedźało.

Ale Macźerna na to njekedźbowaśche, so by hižo dośchoł k snatej kruschwinje. Dźěśche hłowu wšěcźejo a na ġutkuty kij ġo śepšwajo, dokelž jemu ġtare ślatovy tichepotachu, jako by jeho ġymnitja tschaśka, a w bźej, schédźiwej hłowje khodźachu myślicźi kaž hdyž cźorne płacźki polétuja nad krajom, ze ġnéhom wodźetym, pod cźornymi mrócźelemi.

„Dźech dźowin pytaci, Macźerna?“ — Ssy dyrbjał ś njej hicź a niz holcźku ġamu ś prozeńjónom pódźaci, jako by njemėła nana“, ġaśhnja ġmějazy ġo hłoś ś pschećerowa, kaž ġchumot njetospyrja, hdyž ġej w nozy ivulecźi ze ġwojeje khowańki na rubjeźnistwa. Macźerna ġo ġastra ś pośćěhnu hłowu, pohlada na ġtronu a nětk hakle pytny, ... bě dóschoł ke kruschwinje a ġo na jeje ġtarych korjenjach ... ředźeśche žona, jako by pytała błeć pod schćerkami ha... ġami, hdźež by muhła pschenorozowacź.

„Njejnajesch mje, Macźerna? — Maćku ġnaje ... kraj a w Prahy ġnaja ju najwjeśći knježa“, schukotaśe žona a jeje hłoś runaśche ga ġpcźenju hada. „Haj, knježe Macźerna! Teź ja ġym ras w Prahy běła ś prózeńjónom, a teź mje tuchi knježa ġobu wšachu a nětk cźini ... pośtuje ġwoje ġorty, hdyž mje wuhlada. Dźi, Macźerna dźi, a hdy by ġchol napschećeżo hacź do Prahi, njeśeśkach a njewuhladach ju, dokelž ġym ja widźała Oliwu.“

„Ty by widźała Oliwu?“

„Ssym widźała, Macźerna, widźała, kak wona ja nimi dźeśche... Bźeś ž ńwa je, so ġo jim lubjeśche. Teź ja ġo jim nětdy lubjach a ja běch hišcźeze rjeńscha hacź twoje Oliwa!“ ġaśchepta ś nowa ġonśka, a ńamyschcźa poża ġpěwacź:

„Honacźe ġpěwaju za łěźom,
Wyka ġym knježna, wjaz njejśłym.
Ġpěwajcźe wy naśche honacźe,
So mi wutroba ġo njepukńje — —“

Schéschiwz ġtojeśche pśiched njej a njemóžeśche ... ġłowcźka rjej.

Bludna poćża ga khwilku jnowa: „Haj, podaru bo ty schoł, a hdy by měł żelezne pódufche, by je prydy ... dźeł hacź Oliwu namakaś. Oliwu ġu ći ġwali knježa. ... ġo wjeśelach, hdyž ġ nimi dźěśche.“ Staraj wocźi ġo Mac... ġwećejahej, hdyž na to ġej pomyńli, ze ġo bórzy njebu... jenož jej hamtej ġmjecź, a ġo budźeśej bórzy dwě khěži wot khěži khodźicź, ġtara a mkoda, hahaha.“

Schcerjatu ġpěwajo wša bludna brěmjo na ra... a dźeśche. Hišcźeze dobru khwilku ġtrożeśche klepot wo... a ġcherjaty ġpěw žony — zgganti.

(Pokraczowanje ścźehnje.)

Schadźowikej so tutym dnju dźěłała, abo kiž wo jeje přichowanju po tutym dnju něšto wědźa, so prosyła, so hnydom to blišej schadźowanje k policiji, žandarmstwu abo kriminalnemu wodźělenju w Budyšinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802, wosjewiła.

S **Wotpadźe.** Dźensa rano 3:48 hodź. dóndže w nadšich wuhy k njeboţu na dróhy, pschi kotrymž wobdźělenej pschijědźe so tahodnej spěchnosću motorowy koleţaz. Sady wotdźěli tudla jemu nadobo schulski hólc na jěsowym kole do puca sajědže. Motorowy koleţaz zhubje sapina a sputa, so kolejšnemu na lěwu stronu wuwinyješ. To pak so jemu wjazy njeporadźi, tak koleţarjej do so srašyschtaj. Hólcowe kolo so feschtowno. Pschi padnjenju pak wobej mjenje lohkeho wobodrjenja bjes schkody wotendjeschtaj.

S **Luha.** Pjatk popołdnju je so tu cţeţke njeschoje stało. Pomoţny dróhowy wothladar Pawoł Schrybar z Njeje Wiţy sady wozoboweho automobila z Budyschina jědźesche. Pschi sawinjenju pośtikeho rózka je wón so dočuł spytał, automobil pschescţehnyć, tola je dyrbjał pschi napischeczo jědźazym wuhlowym autom njeje spinać. S tym je so po dočuću do wjerhanja dał z tajkim wotmachom do sadnich kokow wuhloweho hrjabał, so je motorste koło šwirćał a so Schrybar chowej kromje cţinyu, hdźež bjes wědomja leţo. Njeswačiwši lekar dr. Szykora, kotryž so zhubjeneju jawoła, spósna, so je ţebi hwiždźel a nohi wjazy krócz hlamak a ţebi hłowu na wjazy ach wobhrabył.

W **Wósporka.** Natejne pschecje Wósporskeho wobywaţa je so někto dopjelniło. Posledni tónz Dwórzaweje dróhi je so wupieńčował. Automobilam, kiž kołam a sapiczakam so wošebje na deschczowych dnjach lětja ţěţki, dokelž su so njetuhe njerunowaći pschecynile. Wschi pśestrowanju běłeje sašo ludźi, kiž druheho dźěła njemějesche, sajatužbu a namakańe.

Se **Semiz.** (Dźěłacjerjo so pschińdźeli.) W tudomnych tłačarjach je so dźěła kamjenjow skałała. Tehodła je so 50 dźěłacjerjow mohło pschińdźeć. Teţ firma Karla Sparmann a Co. je někotrych dźěłacjerjow pschińdźeła.

Worklečanske Borromejki swjeća swoje skitarja

We Worklecach, 4. nazymnika 1934.

Zhaty Korla Borromejski — po italski Carlo Boromeo — kotrehoţ mjeno znaty rjad miłosćiwych sotrow nosy, njeje drje ze założerjom, ale z jich skitarjom a tuńi rjadownicy połneju woporniwosće skutcyle w jeho zmysłu. Narodźi so 2. winowca a skutkowaše dołhe lěta jako kardinal a arcybiskop w Milanje. W času móra wokoło lěta 1576 pomha so z połnej raznosću za wbohich khorych a ubohich wunoţi. Wumrě 3. nazymnika 1584, poţiwši hakle 46 lět stary, a bu 1610 swjaty prajeny. Jeho Borromejski dźeń je 4. nazymnik. Rjad je z abt Louys z Estivala 1654, potajkim 78 lět po jeho swjatoch.

Tón so w krajnach tuteho rjadu kóţdołětnje wobchadźa. Lětsa to hóše runje njedźelu, zdobom na 4. nazymnik a wjeţe so tak wosebity wuznam, dokelž je so 350 lět po jeho smjerći minył a tuţ tón dźeń cyrkwinscy wosebiće woswjeći.

Za do wopomnjenskeho dnja mějachu sotry tři- to rěka, swjećachu hižo dny do časa we swojich a při połnoţiwosćach na tutón swjedźeń, hdyž so po pomjenjowanosći najwyššeho wjednistwa lětsa na wosebite wušnje woswjećiše. Połoţni so khwalachu we wulkich črjódach k Božim a mnozy stupichu z tutoje přičiny k Božemu Dopołdnja měješe farar Opitz z Markneukirchen, kiž so w khorowni tuchwilu lěkuje, wulku mšu Božu nšu, při kotrejž sotry z pomocu wšěch wosadnych dwuhłósnu łačańsku mšu wot Haydna spěwachu. Potom přečowaše knjez farar kazanje wo swjatosću, kak je so wosebje na cłowjeskim polu wuznamjenił a nam tak dobry příkład zawostajił. Jeho příkład napodobnić dyrbi kóţdy na pućowanjomi, wosebje nětko, hdyž so za nu pomoc zběra. Wuzběhowaše wosebje dźěłasotrow tuteho rjadu, kiž cyle w zmysłu a po wuteho swjatoho swoje ţiwjenje wopruja za lepše wšo człowjeka. Teţ tu we Worklecach skutkuje sotre hižo 20 lět dołho za wjes a wokolinu z wulkosću a sćerpnosću, wosebje w khorowni. Kajsama bě swjedźeńscy wupyšena a kupa so sćile muchich swěčkow. Wšitko to běše pilne sotrow zhotowiło. Sotry zastaraja nimo druhich w wosebje khorowniju, kotraž rjadu Maltezkich ow słuša, nad kotrymž nětčo Korla Borromejska swojim času protektorat. Skutkowanosć leńskich miłosćiwych sotrow je daloko a sćeznata a někotrymžkuli ze wsy a z blišeje a ze je wokoliny je ju sam na sebi začuwał. Jich owna lubosć k bliţšemu njeda so w ličbach a kach wurazyć. W nich je ideja swjatoho skidale ţiwa a tak je jeho wopomnjeńskí dźeń, kodu tak rjenje njedźelu dopołdnja a popołdnju šeli, teţ za nich wurjadny dźeń, z kotrehoţ nowa lubosć a zrozumjenje za bědy a hubjenstwosću.

Kamjenza. Tudomne pjerisnarśte towaŕstwo wotwot 29. dezembra 1934 hać do 1. januara 1938 mjeńšej ćišćeni pjerisnowu wuśtajeńzu. Pjerisy Kamjeńśteho wobrjeza na njej jenoţ najwoţebjeńšy pjerinu wuśtaja.

Lutow. Na dróhy ţ Lutow do Lutowśkich dźěłacje w nozy technikaŕ Alfred Warlich ţ motorśtim kołom jědźo, jeneho kołojšednoho pschescţehnył. S dotal njerozjašnjenjej pschicţinu je Warlich ţ płunowym zběhom ţwojeho motorśkeho kóła a ţa ţedźom jeńdneho kóła wijaţo wośtawśchi padnył. S rosbitym nopom a druhim ţranjenjej jeho do Śkokomorowśteje thorowńje pschiwjeźechu, hdźeţ je ţa krótći cţaţ wumrěł.

S **Kamjenza.** Pschichodny wěcźny dźeń ţa běţnych budźe śchwórtk 8. nowembra 1934 popołdnju ½3 hodź. w Mikoţnym wuśtawje w Kamjenzu.

Z **Drježdźan.** Zo su literarne wječory jara wužitne za kóždeho, spóznachu najlěpje Drježdźańscy Hromadnikarjo. Śtwórtk 1. nazymnika běchu so znowa zhromadźili w Reichelbrän, zo bychu posłuchali na přednošk knjeza dr. Wjaćsławka. Haćrunjeź cheyše přednošeć wo swojim pnéowanju rěčeć, poskići hinajši přednošk, kiž bě we wobsahu jara dobry a zajimawy. Spomni na śtud. radu Wićaza, kiž zwonka Łužicy za swój narod dźěła. Čitarjo S. N. najlěpje wěđza, što rada Wićaz pisać zamóže. Dr. Wjaćsławk jako wudawaŕ śerbskeje bibliografije, kiž teţ dźensniši dźeń hišće pilnje wšě nowe knihi a spisy, kaţ teţ nastawki zběra a hakle njedawno nowy dodawk wuda, derje wě, kak njespokojene naš wótčinc Wićaz skutkuje. To woseble teţ we swojej rěči wuzběhny a wšelako wěcy z pjera O. Wićaza předčita. Hakle před krótkim wadata knihka, kiž pěsnje O. Wićaza khowa, swědći wo tym, zo je pisaŕ hižo wot młodosće za swój narod zahorjeny był. Stóž chce do duše O. Wićaza pohladać, njech čita zawodnu pěseń w „Přeđenaku“ z lěta 1933, kiž je dołnjoserbska prócowaŕka Mina Witkoje tak wuśpěšnje přełoţiła do dołnjoserbšćiny a so namaka w „Pratyji“ 1933. Kajka nałožna a narodna zmysłnosć rěči z tutych hrónčkow. Zo O. Wićaz wo dnju a w nocy dźěła, dopokazuje mnołosć joho spisow. Běćnik zamóh tak rjenje woporniwosć a pilnosć O. Wićaza wopisać a wokrasnić, zo je mnohi z přitomnych dopóznał, zo by serbski narod wo wjele mjenje ważny był, njeby-li wjac tajkich narodnych dźěłaćerjow w nim wobsteł. Po tutym wokrjeńnym přednošku přewodźe knjez wikeŕ Zahrodnik, što je w swójej domizije pod serbskimi horami přeţiwał, hdyž bě tam lětsa ze swójej knjeţnu dźowćičku swoje próźdniny wuţiwał. Potom rěčeše so wo nadźijenju bonowiny a kóţdy po swójej możnosći z prawdźe za narodne potrěbnosće. Bě to wospjet tyn pěkny wječor połny harmonije. F. Th. H.

Se **Sherjejza.** W Sherjejzu budźe so w proţecnym lěće 1935 600 prozentow wobydlerśteho dawka bracć.

Přilopk

Ţelezniśte njeboţe w Zahanje.

Śchwórtk popołdnju na Zahanśtim dwórnišćeju so pschi pschejěţdţowanju tworowych wołow někotre ţ nich ţwrośćichu a do cţrjódy dźěłacjerjow śawadźichu, kotrež na połdruhich kolijach dźěłachu. Dwaj dźěłacjerjej so cţeţko a dwjeju lohko ţranichu. Sranjenych ţu do Zahanśteje thorownje dowjeśli.

Cţeţke njeboţe ţ dróhowej ţeleźnicu pola Düśśeldorfa.

Mjes Düśśeldorfom a pschedněmśtom Ratingenom ţrjedu popołdnju blišo Ratza cţahaj dróhowoje ţeleźnicy do ţo ţrašyschtaj. Wjednikaj wobeju cţahow so cţeţko ranichtaj. Se ţranitkańcyma so

my też klucze k pjenjeznemu thamorej hobu wsak. Pschekkepanemu paduchej, kiž žanych wotcžišchežow porstow sawostajiš njeb, bě žyle hotowe pjenjezy kaby we wyschkoščži 12 739 krónow pokradnyl. Wyschce tcho je hišchcze 300 krónam žobu kasal, kiž bě prokuriša jako pokladnik dobrowólnje wohnjowoje wobory w pjenjeznym thamorje nalutowarnje khowal.

Pschewjcle mloka w Hollandiej.

Hollandske nowiny žo ſ knježeščtwowym wukasom saběraju, po kotrymž ma žo dla wupłodženja pschewjcle mloka 220 000 krumow a cželatow hacž do 30. nowembra sarčacž. Ratarjo žo boja, ſo po sarčanju telko slotu mjažowe płacžiny hluboko spadnu. Po nětcžischej ratarskej krizy budže wuwoſna kriza sledowacž. Rotterdamske nowiny pischu, ſo Japanika poczina do Europy kondensowane (ſhuſtnjene) mloko a mjažowe konserwy žłacž. W tym lěcže prěni strach ſa hollandske ratarstwo hroži. Japanske płacžiny žu tak niske, ſo žo hollandske ratarstwo njemóže ſ nimi měricž. Druhi strach ſ Němcžeje wulkhadža. Hollandſka njemóže do Němcžeje žwoje wuplody wuwoſnjecž, dokelž je Němſka dla njedostatka dewiſow njemóže ſapłacžicž. Njewuwoss do Němskeje hollandſku ratarſku produkziju podrnje. — Nuuje kaž ratarſtwo w Hollandſej, tak też ratarſtwo w Litwje ſe ſastaczom wuwoſa do Němcžeje cžežko cžerpi. Hacž dotal je Litwa žwoje huby w Němſkej wothwazka. Lětža njemóže žanu hužezu wjazu do Němcžeje wuwjescž. So by ratarſtwu pomhało, je litewske knježeſtwo žwojim ſastojnikam porucžiło, ſo dyrbi kóždy ſastojnik po žwojej midže wěſtu liczbu huſ do žwojeje kuchinje kupicž. Na takſe waſchnje žo nadžijeja, ſo ſa 200 000 huſ kupzow namakaju. Po ſtatiſtiſkim wobliczenju je pak žo w Litwje lětha 1 300 000 huſ k rěſu wukormiło. Tehodla knježeſtwo njebudže płahowarjam huſ je žwojej naprawu wjele pomhacž móz.

Bamž a jeho stoletny pohonc.

W lěcže 1879, psched nětko 55 létami, je bamž Leo XIII. Rinalda Jachina ſa pohoncza pschiſtajił. Khdyž ſ tutón žwoju ſłužbu 25 lět dokonjał, jeho bamž Pius X. jako pohoncza pschewza a jemu 1914, khdyž bě hižo 80 lět ſtary, dohladowarſtwo w bamžowskich hródach dowěri. Bamž Pius IX., kotryž ſa žwoje wujeſdy jenož automobil wužiže, Jachina dale we Watikanowej ſłužbje wobtkowa a jemu titul pohoncza žwjateho wótza žpožči. Nětko je Jachini, kotryž hižo ſchtwórtemu bamžej ſłuži, ſtarohu 100 lět dospěł.

Dulaty mór w Tangeru.

W měſcže Tangeru (w połnóžnej Afriży) ſu ſi wobohy na dulaty mór khorile. W Gibraltarje ſu žo na to ſtrowotne wyſchnoſcže ſhromadžile, ſo bychu wo wobarazných naprawach wuradžowale.

Towařstwowski powěſtnik.

Radwoſ. Nětko ſpěwaju pšeco žónſke póndželu wot 20, mužſcy ſrjedu w 20 na ſtarej ſuli!

Lipsk. „Serbske blido“. Pri ſpočatku zymskeho akademiskeho ſemestra wozjewjam Lipsčanskim knježim akademikam a wšitkim lubym Serbam w Lipsku a wokolinje, zo ſo hač do hód ſčěhowace ſkhadžowanja wotměja: Wuturu 6. a 20. nazymnika a 4. a 18. hodownika t. l. Wužiwno ſerbskeho kulturneho ſkutka dla wšitkich lubych ſerbskich pšeczelow naležiže proſu, zo porjadnje a w hohatej liczbje ſpomnjene dny rad přińdu we 8 hodź. wječor do „Börsenrestaurant“ (blizko hłowneho dwórnišča). Sedžimy za kulojtym blidom w přénim abo druhim kučiku k prawiecy. Serbska khorhojčka ſteji na blidže. Starši.

Nainowiše z cyłeho swěta

* W pośledních nozach je ſo w bayerſkich Alpach wokolo Garmiſcha-Partenkirchena thžiło ſněhu naſchło. Hory ſu hacž do 800 metrow dele ſ nowym ſněhom pſchikhyte. Wojtanje-li wjeſko ſymne, budže bórſy ſymſki ſport mózny.

* Do ſrjedźinjeje Italiſeje je po wurjadnje cžopłym cžasu khłodne pschiſtupiło. W Toſcanje je ſo na wyſchinach a horach hižo wjele ſněhu naſchło. Njedaloko Piareggia pſchi njewjedrje wodne trubjel kupanſke thžiły thi kilometry dalsko wotpłakwi. Elektriſti powod dróhowe železniży ſo wobſchkodži. Wěſt wokoło tſchu wulkeho hotela.

Budyske stawniske powěſeć

ſ dnja 1. nowembra 1934.

Narodźił je ſo: Biedrichej Bohuwěrej Albertej Schillerej, pſchiſłušnjenzej, žynk.

Wumrěłoj: Dr. phil. Jan Maks Brückner, wyſchi ſtud. rad. na wotp., gymnaſialny profeſor, 74 lět. — Hana Meierowa rodź. Guttej, widowa po wyſchiſchim pósťilkim rjadowarju, 80 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Bruno Willi Foerſter, wothładar ſchtonow, ſe Charlottu Eriku Rauhej, pomognizu, wobaj w Budyſchinje. — Jurij Auguſt Flad, rěžnik mišchtr, ſ Marju Clementinu Rieperez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje.

Domandźelſtwa ſtupichu: Jan Maks Jenſen, ſtatnje pruhowany kulturny twarik techniſki, ſ Dorn Helenu Marju Grojcžej, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Maks Päßler, wyſchiſchi mišchtr, ſe Charlottu Hanu Hildegardu Sauerez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

ſ dnja 2. nowembra 1934.

Narodźili ſu ſo: Njemandźelſka holza. — Tonje Willijej Hakelej, wicžnemu pomocznikej, dź. — Bawokej Erickej Nickerej, podoffiżerej, žynk.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Jurij Fryž Winkler, aſſeſor w Drježdźanach, ſ Ernu Iſu Lenzej, bjes powołanja, w Budyſchinje. — Frana Erich Klimſchitej, ſ Hanu Bertu dźěl. Kłóſnikowej, bywſchej ſmuhowej, Hobinej rodź. Esnkorij, pčhelcžu, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Wutoru 6. nowembra ſłyſchimy:

Königswusterhauſen: Rano ſnateho wſchědneho programma: 6,35 ranſchi konzert. 11,40 ſa burow. 15,15 ſa žony. 18,55 politiſki nowinſki pſchehlad. 19,15 orcheſterowy konzert. 20,10 wo wojowanju a dobyczu NSDAP w Durinſkej. 20,40 rejwaſiſki wjeczor.

Lipſk: Rano ſnateho wſchědneho programma: 6,35 ranſchi konzert. 11,45 ſa bura. 17,20 Rómſka a ſwětowe hoſpodarſtwo. 19 orcheſterowy konzert. 21 ſtari muſchtrowie.

Hiſchcze ważne ſ dnjeſoweho programma: Königsberg 21,15 wojeſiſki konzert. Frankfurt 21,25 Beethovenowy konzert. Wín 20,10 humor w hudźbje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Am Mittwoch, den 7. November 1934, vormittags 10 Uhr, ſoll **1 Schreibmaſchine „Continental“** meiſtbietend verſteigert werden.

Sammelort der Bieter: Gemeindeamt in Gaußig.

Finanzamt Bautzen — Vollſtreckungsſtelle.

Die **Abgabe von Backwaren** aller Art aus offenen Verkaufsſtellen iſt **an Werktagen von 6,30 Uhr** an zuläſſig. Andere Waren dürfen vor 7 Uhr nicht verkauft werden.

Stadtrat Gewerbeamt Bautzen, 3. Nov. 1934.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu, 5. nowembra 1934.

Barlinſka burſa dnja 3. nowembra: Po wčerawſkich wotdrjebjenjach kurſow pſchedležejſche je ſtrony publika wosjpjet material na pſchedań, niż drje w pſchewulkej měrje, kola dožahaſche, — dokelž njeběſche kupzow, — ſo ſo kurſy dale ſtłóczichu. Też kuliža, kotraž běſche žwoje nakupje hižo prjedy rozpſchedała, ſo njewobdźěli, a tak ſpadowanju kurſow njeſadźewa. Dobre powěſcže ſ hoſpodarſtwa njeſamóchu lěpſche měnjenje ſbudźicž. Też na rentowych wikach ſamóchu ſo kurſy ſedma dżerżecz.

Statna banka w oktobrowym ultimu.

Wukas ſtatneje banki ſ 31. okt. dawa ſyle normalny wobraz. Pſchi pscheměnjenju měſaza cžinjeſche žyłkowe wužadanje 329,6 mil. hriwnow pornio 277,8 mil. hriwnow w ſamžnym cžaſu łońſkeho lěta. Tu ſwobrazuje ſo ſwyſchene hoſpodarſke žiwjenje. W jenotliwym ſrocže wobſtatk na ſměnkach a ſchekach wo 311,1 na 3725 9 mil. hriwnow, na ſtatnych pokładnjownych pokaſtach wo 3,4 mil. na 3,43 mil. a na lombardowych žadańkach wo 24,2 mil. na 90,8 mil. hriwnow.

Wobſtatk na krycže khmanych hódnoſtkach je lohko wo 0,7 mil. na 434,5 mil. hr. ſo pomjeńſchił.

Woběh bankowkow ſrocže wo 288,7 na 3822,9 mil. hriwnow a na rentowych bankowkach wo 1 mil. na 285,1 mil. hr. W twjerdnych pjenjezach wróčił ſo do woběha 103,6 mil. hr. Wobſtatk banki wucžini 220,3 mil. hriwnow.

Žitowe ſawjaſki ſo kaž pſchezy pſchi pſchethodže do druheho měſaza pomjeńſchichu a to wo 64,9 na 856 mil. hriwnow.

Wobſtatk na ſłocže a deviſach ſo ſaſy wo něſchto mało powyſchi a to wo 1 mil. hriwnow. Wobſtatk ſłota cžini nětko 82,6 mil. hriwnow, deviſow 4 mil. Fy Zyłkowy woběh płacžidłow wucžini 5 731 pornjo 5 872 mil. hr. w pſchedhadžazym měſazu a 5 636 mil. hriwnow w ſamžnym cžaſu łońſcheho lěta.

Skótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihna ſo 1038 howjadłow, mjes nimi 183 wołow, 269 bykow, 485 krumow, 52 jałojow, 49 ſranzow, 1007 cželatow, 885 wowzow, a 3420 ſwinow. Na howjaſych wikach běſche ſrjedni wobkhad ſa ſtare płacžiny. Huſeńſcha kwalita w płacžiſnje něſchto mało rapuſchcžuje. Cželata maju pomały wobkhod. Płacžiny ſu jenož ſa dobre druzyny krute, w druhich druzinach wo něſchto mało rapuſchcžicžu. Na khorjacych wikach je pomały wobkhod. Płacžiny ſu tłoczene. Na ſwinjanych wikach je cžiły wobkhod ſa krumne ſwinje a ſaſe prěnieje rjadownje. Hewak ſu měrne wiki pſchi něſchto niżſchich płacžinach ſa proſtata.

Burske rubiše, burske banty

poſkića

Schaaf

Mužoju,

kiž su wušikni za rozšerjenje ſkótneje muki za pjecowańſke potrjeby a w ratarſtwje derje znaći, ſo pytaju. Możnosć k dobrej zaſłužbje. Zamołwjenja ſo proſa pod „A 31“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“ wotedaś

Gumi za kolesa

we wšěch wulkoscach, też za dźěcace kola, předawa

J. Schieback,

na Mužakowskej drózy 4

Požčonki

wot 200.— hač 20 000 hr., dołholežnje, po nizkich, měſačnych wotpłaczenjach, za wšě ſtawy a powołanja (pristajenych, zastojnikow ratarjow, rjemjeſlnikow a ſwobodne powołanja)

Deutsche Kreditbilfe

Zweckspar - Ges. m. b. H. unter Reichsaufſicht.

Rozjasnjenje a wopyty darmo přez generalnu ſgenturu W. Patzschke w Drježdźanach-Blasewicach, Baumſchulenſtraße 2

Předženak

je wčera ze swojej protyku na hermanku wulki zajim namakał. Wosebje spodobachu so kupcam překrasne wobrazki, kotrež su nimale wšě z našeje Łužicy. Nichtóſkuli, kiž je na Domowinskim zlě był, budźe so w protycy zasy widźeć. Tuž sebi je spěšnje kup.

Płaći pola našeho dowěrnika abo w Serbskej knihařni

jenož 50 pj.

Blanzand bewährt ärztlich verordnet von Kassen bewilligt

Za čerpjace nohi jenož to najlěpše!

Khodźi so Wam hubjenje? Spaduješe? Maće kule na pódušach?

Maće bolosće w nogy a stopje abo w pažach, mozle po sto ami, kurjace woska, palenje nohow, śěrjenje, spłaczenu abo słabu nohu, śe sproczi, maće zaćěkłe nohi a stopy, kśiwe palcy, nohe we ako storzowe zakrźywjene, wótrjenje, wospórnicnje wyskow, běhace w stupjelach kśiwje abo njeśelo ze zapotśiskami za spinje, ajbi ći nocy spokojnu?

Potom wzmiće sebi moje hygieniske korsety za nohi „ORIGINAL RUGE“

Por płaći wo wusuśiśowanju z wulkosći wo... Zanc... wo... raty, ... Wam... stopje. „Original ... je a móże so ... nohajeju abo a ... literatura darmo ...

Stopowy hygijen... w Barlinje n...

Telefon: B 3 (K...

W Budyšinje ... Reinh. Walters ... lach na Nowych ...

Čišćowe wěcy

serbske a němske, kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd.

zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Čišćerńja Serbskich Nowin

w Serbskim Domje w Budyšinje

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Zonjace jaki, pullovery, Strykowane

lacy - Ziegler

jara tunio! / Na Šulskej hasy 10

Tunio! Tunio!

Cynkowe bowy, 28 cm . 0.90
Cynkowe bowy, 30 cm . 1.—
Cynkowe wanje,
podołhojte, 56 cm . . . 2.80
Běrnjace korby, sylne . . 1.15
Latarnje d. wětra, małe 2.45 1.80
Latarnje d. wětra, wulk. 2.65 1.95

Siegel

w Budyšinje
na Žadnej Bohatej hasy 15

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym skunksu wot 87 hriwnow w sčež wšelakich kajkoščach, nrawy tchór we wšelakich kajkoščach, tchór, skunks, opossum we wšěch prejsnm. barbnich barbjeny skunks atd., kožuchowe zašćěh we wšelakich kožuchowych družinach.

Za mužace kožuchi w wadru, bobrn, persianer, bisam, skunks, opossum atd. kaž wšě družiny kožuchowego zašćěha.

Najlěpše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje

Najlěpše kajkośe! Najniše płaćizny!

Kajeni Hocyna w Budyšinje, při cyrkwi naseje luboje Kajenje ma skład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zešiwi a předawa po samsnych niskich płaćizach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam ćelneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrje abo hdyž je wo. tak žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najprjedźišo na druhi dźeń lékarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 259 — Budyšin — Wutoru 6. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Goebbels rěčeše k tydźenjej němskeje knihi

Wyšina mjes sarjadowanjemi sa němsku knihu w Barlinje běše wulka shromadźizna w sportskim palasće, na kotruž běchu so wurjadnje wjele znamjenitych wobłostow politiskeho, duchownoho a hospodarskeho žiwjenja, spěchaćelow a nakładnikow kaž tež wjazy hač 15 000 ludźi se wšěch worschtow a stawow sešło. Přišli přichitkaje němskeho ministra dr. Goebbelsa shromadźizna jeho z njezwučnym sahorjenjom powita.

Najprjedy poręča přchedsyda němskeje pismowstwoweje komory dr. Hans Biedrich Blunk. Wón rozpomnjnaše wuješe běhnjenje, duchowne wojowanje mjes ludźmi a zwjazy wokoło do wukraja, z kotrymž nimamy přichoho pschesćelnych počahow. Wón powědaše wo wliwje nowin na dnjowu politiku, wo emigrantiskich nowinach a židowskich schćuwajcych spisach, a namolwješe wukrać k nadobnemu duchownemu wojowanju.

Němski minister dr. Goebbels wotpokaja nahlad, so nazionalsozializmus wumělstwo knihpisanja sazpěwa. Znajemy dalokohajacy wliw, kotryž może kniha wukonjeć a też wjednuć njeje podarmo w jatbje žiwoju knihu pisał. Dokelž pak so nazionalsozializmus na schěrke worschty buda wobroćał, dyrbješe druhu rěč rěčeć, hač běžny kwak mjes žudźimi wuzkoheho ducha waschnje. Nětko staja so kniha sama do žiwjenja starcho stejišćaca. Skorjenje, so lud wjazy krosumjenja nima za knihu, je njespravne. Lepje by rěkało, so kniha nima žanjeho poměra wjazy k ludej.

Kniha njeje wšak cžakarj, dóniž lud k njej njepřichodźe, ale lud cžaka, so kniha k ludej přichodźe. W nazionalsozialistiskim stacje njehodźi žo myslić, so wumělstwo wumělczej klučka abo so ma pismowstwo zamołne a njesnate žiwjenje wjesć. Wšudy wumělc w ludźe njesteji, njeje swójmi nadawk prawje spóznał. Tohodla chcemy knihy dacz nowu moc žiwjenja. Kniha dyrbi sama do luda, so by jeho lud sama dobyła. Kniha dyrbi so praschenjow naschego cžasa pschimacz, so by lud swoje bycje, swoje žiwjenje, swoju starosćez, swoju musu, swoje wjesele, swoje sahorjenje w knihy sama namakał.

Minister rjekny, so nochce sa wójsko tych rěčezcz, kotrež njezo njemoja a jebi myslja, so je konjunktura pschischła. Wón derje wě, so so pěnjezerstwo njehodźi roskasowacz a to tež nichtó cznje njeje spytał. W poninšnosći dyrbimy na wulkich duchow cžakacz, kotrjž mez wobsedża, nasch cžas wobdźelacz. Tohodla njeńmě so tuton tydźen knihi na materialnu stronu wuležowacz. Smyšl tydźenja knihi je, so lud so sama k knihu sesnaje. Dobra kniha budźe sama dyrbjecz do luda sacznyć. Njeńdźe wo to, so so po množnosći wjele knihi pscheda, ale wo to, so so dobre knihi pschedawaja.

Shromadźizna ministrej sahorisce pschihłosowaschе, schtož běše znamjo, so je swólniwa, jeho namolwjenje wobkedźbowacz.

Wiednik w Drježdźanach pobył

Wjednik je pondźelu popołdnju na Pěthym Jelenju pola Drježdźan khorehо němskeho woborneho ministra generalneho wyšcka f Blomberga wopytał. Jeho wopyt pola ministra trajesche něhdże pol hodźiny. S generalnym wyšckom f Blombergom so połěpschuje.

Zakońske rjadowanje zběrkow

Němske knježerstwo je wczera tež wo zakonju k rjadowanju sjawnych zběrkow dowuradźiło. Najwažnjische paragrafy tuteho zběrkowego zakonja tudy podamy:

W prěnim paragrafje so postaja, so je sa zběrki pjenjez abo wězow na dróhach, w hosćencach abo dom wot dom kaž tež wot wobzoby k wobzobje dowolnosć pschihotowanje wyschnosće trěbna. Wona je tež trěbna, hdyž so z lisćinami abo sjawnym namolwjenjom zběrki sarjaduja. Jako zběrka płaći po tutym zakonju tež pschedawanje wězow, kotrychž hódnosć njeje k žadanej płaćiznje w njemjerjena.

§ 2 postaja, so dowolnosć wyschnosće trjeba kóždy, kiž k sajmnjej do někajkeho sjednoćenstwa abo k pschihotowanju do sjednoćenstwa namołwja abo pschinoschi wa.

§ 3 postaja, so je dowolnosć wyschnosće trěbna sa kóžde, kiž lisćiki abo wězy, kotrejž k sajmnjej do sjawnych wodawanjow prawo dawaju, na dróhach, w hosćencach dom wot domu a wot wobzoby k wobzobje sběra. Tute ustawy pak so njepowołuju, gdyž so naspomnjene ty w městnostnych pschedawaju, hdyž so lisćiki hewak ne pschedawaju, we wobchodnym městnje sarjadowanje w hosćencach ako namještach, hdyž so sarjadowanje njeměwa.

§ 4 postaja, so dowolnosć wyschnosće potrjebna, schtož sjawne sarjadowanje pschewjesć, kotrehož wunoschk zbožu abo j dźěła sa spomožerske abo dobrocželske zamjery dźe.

§ 5. § jeji, so je dowolnosć pschihłuschnjeje wyschnosće trěba, schtož dyrbi sa spomožerske a dobrocželske zamjery sjawnje pschedawacz.

Pschedpisma wo pschedawanju tworcow, kotrež su zlepjenowili, so z tutym zakonjom njeskschemjenja.

Po puću k cyrkwinemu měrej

Wulke evangelijske towarstwa a swjazki wotsewjeja: Ludźstwa hodźina němskeje evangelijskeje zyrkwje zada dowanje a swěrowanje. We wospjetnych rozrěčowanjach z Loewenstein-Scharffeneck, Klaus Mann, Hubert Marzen, Balder Olden, Maks Pfeiffer, Erwin Piskator, Marczin Pleti, Waldemar Pötzsch, dr Gustav Regler, prof. dr. Julius Schaxel, Waltar Schönstedt, Jakob Simon, dr. Ota Strasser, Bode Uhse, Gustav z Wangenheim, Erich Weinert, Maks Braner, Willi Bredel, Gerhard Seger.

Pólska rěč a narodny m'eńšiny

Pólske smutkowne ministerstwo je sarjadnitkowoym wyschnosćam wokolnik pósłało, kiž je sa narodne mjeńšiny w Pólskej jara ważny. Po płaćiznym wólbnym porjedźe móża w sarjadnistwach městna dostacz jenoż wosoby, kotrejž pólsku rěcz w žłowje a pismje wobknjeja. S wokolnikom so postaja, so dyrbi so njesnacze pólskeje rěcze w žłowje a pismje dokładnje swěrjacej, dyrbi-li so mandat sjnjemóžnicz. Gdyž Bobusław Samosarjadnistwa prawopisne a grammatikalitke smykli cžini, dha to njedobaha, so by so jemu sastojnstwo wsało. Sakoń dźe so jenoż pschecziwo wosobam naložnje, kotrjž **dosyta pólsku** rěcz njesnaja.

Kommunistiskich škarakow we Waršaw'e zajeli

W swóju f letnym dnjom bolschewistiskeje revolucije, kiž ma so 7. novembra f kommunistiskimi demonstrazjemi wosmjerć, wustupowasche w poslednich dnjach we Warschawskim pschedměstnom Prahy a Bole něhdże 40 mkodych Židow jako kommunistiskich propagandistow. Policija jich saja.

Proces přećiwo Matuščy

Psched khłostanskim senatom Budapeschtskeho krajneho knda sapeca so pondźelu zdunanje pschihażaneho knda pschećiwo železniskemu nadradnikej Sylvestrej Matuschzy. Wón ma so samolwicz dla rosbuchnjenja železniskeho pschekhoda pola Bia Torbagy w nezy 14. septembra 1931, f kotrymž balkanski expreżny cjah f kolizow wujedże.

Sćudnistka sala běše polna pschihlućharjow, wjele wukrajnych wosprawerjow je do Budapešta pschišło. Jako Matuschku pschivjedźechu, spyta wón bludneho pschedstajecz. Wobstorżba rjekuje, so je Matuschka wudawał, so ma so „duch Leo", kiž je jeho f slótnistwu honił, we wosobje wětscheho Leona Bergmanna pytacz, f kotrymž je wón w lěte 1927 nabožnu sektu kommunistiskeje barby sakładźił. W lěcze 1931 běše so Matuschka f Leonom Bergmannom w Barlinje setkał, so by silisiałku sekty sałožił. Wobstorżbne pismo winuje Matuschku 22 mordarskich a 14 mordarskich pospytow, kiž je wón f wobmyślenjom stućił. Sakitarstwo budże spytacz dopokasacz, so Matuschka njeje duchownje normalny.

Generalny statny rěcznik pschećiwo wobstorżbnym spiš, f kotrymž so Matuschka sa železniske nadsądy pola Bia Torbagy, Jutrobога a Anschacha samotwity cžini. W spišu so nasprotni, so je Matuschka po swojim wuznaczu rosbuchnjenja železnizow f Parisa do

Wiednik a němski kanzler sakoń wo poskajenju němskeho kommisara za dohladowanje płaćišćow pschedpołożi.

Tekst tuteho sakonja je sćěhowaty:

§ 1. Hacz do 1. julija 1935 wukonja nadawki a prawa, kotrež su jeho je sakonjom wo pschepodaczu nadawkow a prawow němskeho kommisara za dohladowanje płaćišćow z 15. julija 1933 němskemu hospodarskemu ministrej a němskemu ministrej za ježiwjenje a ratarstwo pschepodate, němski kommisar za dohladowanje płaćišćow. Nadawki a prawa wupschestrěwaju su tež na płaćišny sjednoćenstwow sjawneho prawa a swjatskow, kotrež so po sakonjach abo wukasach wutworichu abo so po wobstejacych sakonjskich pravach postajichu.

§ 2. Němski kanzler pomjenuje němskeho kommisara za dohladowanje płaćišnow. Wón podsteji němskemu kanzlerej a ma žiwoje žydło w Barlinje.

Dr. Goerdeler so za płaćiznoweho kommisara pomjenował

Němske knježerstwo sesnje so pondźelu dopołdnja k posedźenju, na kotrymž wjednik a němski kanzler sakoń wo postajenju němskeho kommisara za dohladowanje płaćišćow pschedpołoži. Tekst tuteho sakonja je sćěhowaty:

§ 1. Hacz do 1. julija 1935 wukonja nadawki a prawa, kotrež su jeho je sakonjom wo pschepodaczu nadawkow a prawow němskeho kommisara za dohladowanje płaćišćow z 15. julija 1933 němskemu hospodarskemu ministrej a němskemu ministrej za ježiwjenje a ratarstwo pschepodate, němski kommisar za dohladowanje płaćišćow. Nadawki a prawa wupschestrěwaju su tež na płaćišny sjednoćenstwow sjawneho prawa a swjatskow, kotrež so po sakonjach abo wukasach wutworichu abo so po wobstejacych sakonjskich pravach postajichu.

§ 2. Němski kanzler pomjenuje němskeho kommisara za dohladowanje płaćišnow. Wón podsteji němskemu kanzlerej a ma žiwoje žydło w Barlinje.

Płaćiznowy kommisar wo swojich nadawkach

Wyšschi měschczanosta dr. Goerdeler je so jako němski kommisar za dohladowanje płaćišnow wuprajił, so chce płaćišny dohladowacz, kaž je wono po rosumnych hospodarskich sakonjach słužnja. Pschećiwo wschitkim, kotrjž su sakonje njewobkedźbuja, wón razuje sakrocži, kotrjž z njewoprawnjenym podrězowanjom zhromadnosće schkodźa. So by tute, za našch lud zyle nuzne nadawki pschewjesć mohł, prosy wón, so bychu wschitcy zhromadźili.

Marseille a ſ Parisa do Ventimiglije pſchihotował. Dokładuje wopiſuje ſo khorobne duchowne pokjenje wobſtorżeneho, jeho mnohe žónſte ſnajomſtwa we Winje a Budapeſcje a rozprawja ſo, ſo je wón w Barlinje hižo 6. auguſta we wobſtkodźe elektriſkich wězow žeby trěbny material ſa nadpad wobſtarał a ſo ſdobom ſ pſchedawarkomaj k ſetkanju ſrěčał.

Po pſchečitanju wobſtorżby Matuſchka rjekny, ſo je wobſtorżbu ſrozumił. Pſchi pſcheſtkichowanju wěcži ſo wjele wo „duchu Leonje“. Mjes pſchedźydu a wobſtorżenym ſtawaju ſo pospohi ſrażenja, dokelž na ſudniſki pſchedźydu ſacjahnjechž, ſo dże Matuſchka ſrud wuſmješechež. Matuſchka rjekny, ſo je ſo duchej Leonej pſchi wſchěm ſiwojim poċinanju wodźeż dał, jako rozumny cžłowjek pak wón wě, ſo tajki duch poprawom njeje. Wón pak njeſeja njemóže hinak prajiċ, hač ſo tutón duch jeho hižo 17 lět dołho wobſtydli. Stónċnje pſchedźyda Matuſchku k porjadej napomina, dokelž jeho ſadżerżenje pſcheſtwo doſtojnoſeji ſudniſtwa poſtorkuje. Skónċnje rjekny Matuſchka, ſo je duch Leo cžert ham a ſo je jenn wěſchcžił, ſo 5 nadpadow ſtuċži.

Juhosłowjanske zwěsćenja wo uadpadże w Marseillu

Beogradſke nowiny „Vreme“ piſżaju, ſo je ſo ſtóſtnſtwo w Marſeillu něſto dokładnje wuſaſnilo. Każ wone woſjewjeja, je ſo ſ pſcheprjaſtowanjom dopokałało, ſo je Pawelicż, wjedniċ organiſazije terroriſtow, poruċił, ſo ma ſo kral Aleksander ſamordowaċ. Tute nowiny hiſchcże piſżaju, ſo je wuſchiſchi leutnant Perċżewicż tſoch muži poſtajił, kotrymž je ſo pſchikałało, ſo maju nadpad ſtuċżiċ. Hlowneho ſkuċżerja, Georgijewa, pak je Pawelicż ſam wuſwolił. Wón je ſ Italiſkeje do Züricha pſchiſchoł, Kwaternik je jeho pſchewodżał. Tam ſtaj wobaj naſpomnjenych tſoch muži worżałowałoj. Kwaternik je pjerża terroriſtam pjenjeſy a bróńe dał, bróńe ſu ſo w Trieſtu kupile. Italiſka polizija ſo tutomu wudawanju njepſcheċiwja.

Skónċnje nowiny „Vreme“ piſżaju, ſo budże po ſtóſtnym poliżajſkim pſchepytowanju Swjatk ludow politiſke pſchiċinu nadpada wujaſnjeniċ móżi. Juhoſłowjanſka chże pak hiſchcże ſ Franzowſkej a Małej ententu dokładnje wuradżowaċ, hač ma ſo nałeżnoſeż Swjatkej ludowu pſchedpołożiċ a hdy ma ſo to ſtaċ.

Też Beogradſka „Politika“ piſża, ſo je Pawelicż morderſtwo poruċił, ſo pak je hłowny organiſator ſpiſchiżhanſtwa wyſchkowy leutnant Perċżewicż był. Tute nowiny wospjetuja w tutym ſwiſtu ſwoje tſeſtiſchcżo pſchećżiwo Habsburgſkim legitimiſtam w Auſtriſkej a piſżaju, ſo je Perċżewicż ſ nimi wuſke poċżahi měł.

Krótke politiske powěsće

Kanzlerowy połnomóznik ſa Poſaarſku, Bürckel, a pſchedſnoſchoważy legaċijowy rada we ſwonkownym hamtſe, dr. Voigt, ſtaj do Roma pſchiſkłoj, ſo byſchtaj wuběrkej tſoch mużow, kiž tam wo pſchihotach wothłoſowanja w Poſaarſkej wuradżuje, nimale ſtežiſchcżo roſtoſoj.

W Kaſſelu ſtu ſo pónd żelu někotre rěſniſtwa a wobkhody koloniałnych tworow na ſkwitu ſamłke, dokelž nibychu poſtajenja wo płacżiżnach wobkedżowałe. Hdyż ſo njedoſtatk wotſtroni, ſo wobkhody ſaſo wotewrja. Też w Fuldże ſu ſo někotre rěſniſtwa ſamłke, dokelž pſchewyſoke płacżiżny żadachu.

Madżarſki miniſteriſki preſident Gömbös je pónd żelu dopokonja 1412 hodż. ſ Wina do Benediga pſchijeł. Hodżinu poſdżiſcho poda ſo Gömbös na jeſun do Roma a tam wjeczor we 8 hodż. dojeżże. Italiſke nowiny wo- cżiſcżachu poſtrowjażе naſtawki a wuſbehnychu dobre italſko-madżarſke poċżahi.

Sekretariat Swjatka ludow woſjewja, ſo je preſident kanferenzy ſa wotbrónjenje Henderſon wołſamknył, ſo pſchedźydſtwo konferenzy ſa wotbrónjenje na 20. abo 21. nowembra ſwoła, potajkim w cżaſu woſeżbiteho ſkhadżowanja rady Swjatka ludowu.

W franzowſkim měſeże Toulonje wotměchu ſo njedżelu doſtónċne wólby do gmejniſkeje rady. Kommuniſtiſka liſċina dobu, ſo hiſchcże dżeſaċ kommuniſtow do gmejniſkeje rady ſaſtupi. Pſchećżiwniży kommuniſtow putaju wimi ſa tuto dobyċże w roſſchċżerjenju nazionalnych ſkupinow.

Płacżiſnowy kommiſar dr. Goerdeler

Domowinski braſka přeprošuje na wulki serbski koncert

Dżenża pſcheproſchuje Domowina, ſwjaſk wſchěch ſerbſkich towaſſtwow, zyły ſerbſki lud na ſwój wulki ſerbſki koncert, kiž budże 28. nowembra wjeczor we 8 hodż. w Budyſkej Krónże. Wěſcże ſo ſpodżiwaċże, ſo waſ Domowina na tutón koncert pſcheproſchuje. Sſerbſki ſpěwny koncert, kiž hewak ſam koncerty ſarjadowaſche, je ſo podrjadował, każ wſchě naſche ſjednoczeńſtwa a ſwjaſki, Domowinje. Tohodla dżenża Domowina na koncert pſcheproſchuje a tutón też ſarjaduje. Lětuſchi koncert budże ſo wěſcże kóżdemu lubiċż, dokelž pěwaju na nim naſche dobre wjeſne ſpěwne towaſſtwa a n a ſ ch i najlěpſchi ſolopěwarjo a ſpěwarki.

Sſerbſki Domowinſki braſchka jěżdżi hižo po Sſerbach a roſdżěluje ſwoje rjane plakaty, kiž na koncert pſcheproſchuja. Sću runje tak rjane każ te Domowinſkeho ſtila w Radworju. Se ſtěżniwym erkom pſcheproſchuje braſchka zyły ſerbſki lud a jeho wotmyſły je, ſnajmjenſcha na 2000 Sſerbow ſjednoċżeċ na tutym ſerbſkim wulkim koncerże w Budyſchinje.

Tohodla lutu krajenju, pſchihotujże ſo hižo dżenża na tutón wulki ſerbſki koncert a dżerżże ſebi tuto ſrjedu 28. nowembra ſwobodnu ſa ſerbſki koncert.

Se wſchěch ſtron pojedu wulke auta, wſchitko budże derje ſarjadowane, ſo bychże ſebi mohli wěſcże na koncert dojeċż a po rjanych hodżinkach potom ſaſo domoj.

Zyły ſerbſki lud dyrbi ſwjeżcżiċż ſhromadnje w jenej nyńſi ſwój wulki ſerbſki koncert.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 6. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Słowo wuleći kaž lastołka,
Štyri konje jo wjac njewróća.

H. Zejler.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodż. barometer 737, hygrometer plus 4, najwyſchſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. ċżopłoty. Dżeńſa rano we 8 hodż. barometer 735, hygrometer plus 5, najniżſcha temperatura w nozy 1 ſtop. ċżopłoty. — S Franzowſkeje cżehnje ſo niżina do Danſkeje a połnóżneje Schwedſkeje. Wona wulkutkuje ſo wożehje ſe ſylnymi wětrami a deſchżemi. S Franzowſkeje pak niżina ſpěchnje k dołheniu ranju, potajkim na Skandinawiſku cżehnje. Wona tak wěſcże naſche ſtrony ſe ſwojim połnym wliwom njepotrjechi. Jeje kromóża pak nam pomrókżene njebjo a też krótke deſchże pſchinjeſe. Nad Ruſkej wupſcheſtrěwa ſo woſchěrna wyſchina, a teje wliw dożaha hiſchcże hač do naſchich ſtron. Pola Jendżelſkeje pokaſuje ſo nowa wyſchina ſe ſymnym polarnym powětrom. Hdyż ſo bliſka niżina k dołhemu ranju wotſtali, ſo też mile wjedro, kiž wczera ſaſtupi, bórſy ſaſo pominje a budże ſaſo ſymniſcho. Powſchitkowne wjedro budże pak najſkerje trochu njewobſtajne. — Juttje ſrjedu ſlónċżko 7,01 hodż. ſkhadża a ſo 4,26 hodż. khowa. Mężaċżk ſkhadża juttje rano 7,36 hodż. a khowa ſo po połdnju 3,57 hodż. Juttje rano mamy młody mężaċżk. Po protyzy mamy deſchċż wocżakaċż.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Trochu njewobſtajne, k deſchżam pokhilene a ſymniſche wjedro.**

— **Staſne wuběranje ſrěżcow.** Staſne wuběranje ſrěżcow (hengſtow) ſměje ſo lětża jako ſhromadne wuběranje ſa wſche ſrěżcy 8. nowembra w 10 hodżinach na měſtnoſczi konjazeje wukazejeży w Drježdżanach-Reiku. K temu ſo mylowanje pſchiſłamknje. Pſchipowědżi ſo je ſo 80 ſrěżcow.

— **Jubilar měſchċżanſtwa.** Żadny ſwjedżeń 60tleteho jubileja měſchċżanſtwa móżeſche 4. nowembra pſchi ſwjeſelazej cżełnej a duchownej cżerſtwoſczi ſnaty ſobu měſchċżan knjes ſtud. **rada na wotp. profeſor Hermann Naumann** na Nowych Hrjebjach 14 ſwjeċżiċż. Stużeje pſchiċżinu knjeſaj wyſchiſchi měſchċżanoſta dr. Förſter a pſchedſtejeſ ſaſtupjerjow Mücke w mjenje měſchċżanſkeju ſaſtupjeċżſtwow jeho w jeho bydlenju wutrobne powitowiſchtaj, jemu ſhożo pſchejeſchtaj a ſhożopſchinu liſċinu a jubilejſti dar pſchepodaſchtaj.

— **Njeſhoże na dróhy.** Na khiżnjiſchċżu Lubijſkeje, Paulikeje a Fichtoweje dróhi wczera rano 3/8 hodż. ſtótny transportiſki wóz po Lubijſkej dróże ſ měſta jedżo kołoſędneho ſhrabnu, tłż ſo w khiżnjiſchċżu ſ Lubijſkeje na Fichtowu dróhu ſawinu, a jeho ſ koła wjerhu. Njeſhoże wotendże bjes ſchkody. Wjednik ſtótneho transportiſkeho woſa pſchi wſchej kedżbliwoſczi njemóżeſche ſrażenju ſadżěwaċż. Dokelž ſwój auto ſylnje ſaſpina, ſajedże ſ nim na połnóżny khodnik Lubijſkeje dróhi. Jěżdne koło ſo ſobuwlečżeſche a ſ wielbu — łaſchċżatami ſ pjeſtlinkami — ſtě wobſchkodżi. Wina na njeſhoży je jeniczżny kołoſędny, tłż je chżeł hiſchcże w połſednim wokomiku pſched automobilom khiżnjiſchċżo pſchejeċż.

— **Tuni wożełity cżah na ſwjatoku tydżenja do Barlina.** Po dżeńſnjiſchnim woſjewjenju němſkoſtalneje żeleſnicy pojedże ſobotu 10. hačż do njedżele 11. na-

---

Wjaczław Benesch Tſchebiżſky:

Wjesny Jakubin

Přeſkł. M. K.

2

(Pokrjaċżowanje.)

Maċżerna pojżyże ſo pod wobraz na korjeń, ſ dżela ſ trawu porożżeny. W Bilichowſkich łěſach poċża ſtrašny wětr ſchumiċż a dalóko ſa nimi ſo ſahyliła. Też kruſchwina ſhej we wjeſchku něſchto bajeſche, ale Maċżerna ſe dżeſche cżiſcho a napinaſche ſwoje ſtarej woċżi hladajo po dróży, na kotrejż ſo zyłe mróċżele prócha ſbehachu.

„Kak ſtary ſy hižo, Maċżerna, kak wjele hórkich kyſkow ſy wupiła a wěrſchi hiſchcże błaſtniwje? Twoja dżowka je ſchła ſa knjeſemi, je ſo ſnjeſała . . . — twoja dżowka Olinka.“

„Ało njeje ſo cżi, Maċżerna, twoja dżowka tola poradżiła?“ prajeſche. „Dha bych pſchetat kruſchki thodżiċż na ſiwoje ſtare łěta, dha bych pſchetat ſo modliċż, potom bych też wſchelat wěriċż a thodżiċż bych thżełu wot thżeli a wſchudżom jich powědał, ſo też njebychu wěrili ani do Boha, ani ſamym ſebi, ſo bychu dżeċżom dali rojeċż każ na Gothardże roſtu alpiſke róże. Sſkyſchiſch mje, Bože, tłż hrimaſch na njebju a błyſki ſejelesch na ludži a ſ nimi bijeſch dobrych a ſłych, ſchto bych ja cżiniłż? A hiſchcże wjaſy bych dokonjał, ſo njebychu tak bórſy na Maċżerna ſabyli a ſ nim měli hiſchcże rjanu próżu a harr.“

Saſo ſatſchaże wětr wobraz Bożeje rodżiċżerki, a ſtaremu mużiłej něſchto do rukow padże. Tu ſo něſchto krótċż ſa ſobu ſadłyſta a ſchżedżiwy hladaſche, ſchto bě ſe ſłożeżatka wołpadło. — „Poprjanzowa wutrowa!“ Hm, krażny dar. A tola je tuta wutroba łěpiſcha hač ludowa. Woſtawa ſtajna, donjż niepłěżniwi, a ludowa pſchenċżeńenja ſo łóżdu thwiłku.

„Ty, maċżer Bożа, ſchto ſym ſo ja tebje naproſył, każ wjele ſym ſwojej dżowcy wo tebi powědał, ſtaż ſtuſto ſym cżełkał k tebi, ty wuċżeko hrěſchnikow, a proſył, ſo by ni ju wobthowała. Ale ſy ſnadż też ty mje mýkła, ſtarża w ſchżedżiwych włoſach, kiž nima wjaſy dałoko, ſo by cże wi- dżał w njebjeſach krónowanu hiſchcże ſ wjeſtſchej cżeſcżu hač cże njedawno krónowachu na ſiwj. Horje? — Dha bych też tebi pſchetat wěriċż a wſchudżom tuż ſym powědał, ſo je to Hoſ, ſchtož ſy powěda wo ſwojej mazy.“

Nad kruſchwinu ſo cżorne mróċżele roſcżahnychu, njeſo ſo roſſwětli, jako by w mróċżelach woheń wudyrił a po kraju bě ſtyhżeċż wrjeſtot njerwedra. Schżedżiwy ſaċżini woċżi a ſapſchinny ſej wuċżiſi, ſo njeby nicżo widżał a ſłyſchał, ſtany a dżeſche po dróży horje.

Přeni krótċż dżeſche dałeki puċż bjes móſchnje, bjes kuſta thłeba a bjes paċżeri.

II.

Maċżerna ſo hałle ſa dwě njedżeli wróċżi, ale ſam. Pſchińdże domoj, hdyż bělche hižo cżina. Sdałowaſche ſo wo dnjo wby, ſo njeſłyſchi jeho thižo widżeli a ſo jeho praſcheli, hdż je Olinu wotſtajił. Wo ſtnje thżeże ſo na kawku ſa dubowe błida a wotpoczowaſche. Zyłaj dwaj dnjej njerwuſtupi ſe ſtwy a ſiwjeſche ſo ſ twjerdym thłebom a wodu. Na jeho wobliczo ſo hroſne ſnjeżcże jeżwjeſche.

Njedżelu rano ſwonjeſche ke kenſchi. Maċżerna ſo njebłahaſche. Běchu wotwonkili, a hdyż poſłedni ſnuk wozwjeliny, bu ſnjeżce hiſchcże hroſniſche na ſtarym wobſhežu.

Bě prażina njedżela. Maċżerna bywaſche, njedżeli na pucżowanju — ſ prożejżonom — w zyrkwi, hwydom łubż ſwóſik dnjeſ wołowoi, thżeże ſo pod thór, wocżini łubu a ſpěwaſche wſchędne dny „Minyła nóżna ſo hodżina“, njedżelu wo „Sswj. Trojizy“. A dżenża bě mężiwo pod thórom próżne hižo tżeſi króċż wot thżeża, ſo bě ſo wróċżił, a na lawy ſejachu ſtare, ſwjatowaja ſławiſke ſpěwańe ſ rżeżeſkowanymi deſtanni a moſaſnymi ſpinkami, zyłe jozroſcżeńe. A ſtyhżeċż Bożej niſchu ſej hižo tżeſi króċż njeſłyſchowachu. Ludżo ſebi měſto ſpěwa ſchepłachu pokwótiſe, jo je ſo Maċżerna wróċżił pſched dwěmaj dnjomaj a ſo je pſchiſchoł ſam.

Po Bożej niſchi ſahwoła knjes faraŕ Liſchka k ſebi, poręża ſ nim někotre ſłowcżka, ſmjeżeſche ſo pſchecżeżnje a poſchahże jemu naturnje prawizu.

„Wſchak ja to, dożtojny knjeże, někak wuwjedu. Njerkaju mi podarmo Liſchka“, praſeſche burik poniżnje a ta- faraŕ ſmjeżeſche ſo hiſchcże pſchecżeżniſcho, ſkoro wótſte, *pothżebże ſtudowaċż Liſchky cżaſu hiſchcże nutrnjeżko.*

A hdyż bě Liſchka pſchiſchoł domoj, ſwleczże ſo ſwo- tożny kabat a dżeſche jenoż w łażu pſched thżeże.

Sahwiſła ſej, ſepre ruży do boka, hładaſche po wży- ſamėri ſo potom w runej merje ſ Maċżerje.

„Sſy khory, pſcheċżeło, — khory?“ wopraſcha ſo, hdyż bě do jſtwy ſaſtupił a jeho poſtrowił. Maċżerna żedżeſche ſa blidom, cżoło do wobeju rukow ſaprěwſchi.

„Dżenż je, Maċżerna, próſtna njedżela. Juttje budża khiżowne dny, a ſpěwaċże pod khorom ſu pół porſta wyſoko ſ prochom pſchikryte. Sſkyſchiſch, Maċżerna? Sſy dha khory?“ poża Liſchka błiſko k njemu pſchiſłedſchi. — Maċżerna hlowu poſběhnywſchi wótrje na ſiwjeżeho bożſa- hładaſche, njekajajo jemu, ſo by ſo żydnył. A to Maċżerna tola bewak żenje njeſahy.

„Pſched Bożej niſchu bě dżenża w zyrkwi cżiſcho, pſchecżelo, cżiſcho; wczera a ſawczerawſchnim też. Nichtó njeſpěwał, ſaubżeny wżdżeń ſmy ſpytali, ale njeje ſo nam poradżiło. Pſcheċżelo, wy móżeże hiſchcże mjelcżeċż? Knjes faraŕ da waſ ſrowiċż.“

„Knjes faraŕ, gżłożdże Liſchka? Hm, hm, knjes faraŕ“, praſeſche Maċżerna ponatłku.

„A hdże ſcże był a cżehodła njepſchińdżeċże ke niſchi?“

„Hdże ſym był — tam ſym był. Njewě dha to hižo zyła wjeſ a wſchě wſy we wokolinje, ſo je Maċżerna mě dżowku, ſo je ju wukubłał, każ je mógł a każ je dokonjał; je je ju pósłał ſe ſwjatojanſkim prożeżijónom do Prahi, a ſo ſo njeje wjaſy wróċżiła? Njewě to, wychżarjo, zyła ſwětˀ? Njewě-li, ſhoni to hiſchcże. Też to hižo we wſy- wożża, ſo ſym ſo wróċżił a ſo ſym pſchiſchoł bjes holża. Sċżitż jenoż je jim to wupowědał. Pſchiſchoł ſym pe- cżiuje a tola to hižo wożża.“

„Pſcheċżelo, ſabżaſka je ſo a wróċżi ſo. Je ſo ſabłu- dżiła. Twoja dżowka bě duſchena.“

(Pokraċżowanje ſeſtheuje.)

wembra tuni cšah na šwjatoku tydženja je Schorjelza do Barlina ſ potuńšenjom jěšoneje płaćišny wo 60 prozent. Tuto potuńšenje płaćiš teš ſa jěšu wot dwórnišćow wošebiteho cšaha we wokolinje 100 kilometrow. Barlinje šu potuńšene ſarjadowanja, kotlojeby, wobhładowanja atd. Wšichtšo nadrobnišce jdźeli šo w dokładnje napišanym topjentku, kiž je pšichi wšichtich wudawarńšach jěšnych tišćikow a w hamtišich puczowaišćich běrowach darmo dóstać. Tam teš šo rad wšichtko nušne wutałuje.

— **Pšichešadźowanje dójnych krowow w Budyšchinje.** Sobotu je rauschopruske towarśtwo ſtadkowych knihow pšichešadźowanje dójnych krowow wotmě̌ło. Se ſystematiſkim płahowanjom na formu a wulki wužitk je šebi towarśtwo ſtadkowych knihow dobre mjeno dałoko pšeš mjeju Rauńšeje Pruſkeje dobyło. Sygtne wopłanje pšichešadźowanja pokaža, jo šo ratarjo ſa nju žiwje jaſimowahu. Płaćišny běchu dźiwajo na hódnoſcz ſtota pomérnje niše. Wjetšchi dźeł pichihnateho ſtota šo niže 400 hriwnow ſapłaćeli. Rauńšchopruſke towarśtwo wotmije podobne pšichešadźowanje w dezembrje w Lubiju a w februarje 1935 ſašo w Budyšchinje.

— **Šwinjo kradnyli.** W nozy k dźeńſnjišchemu dnjej 11. novembra šu je ſchreberſkeje ſahrodki Heinleinej ſahrodkoweje kolonije pšeš Nowołaſkej dróhy něhdže 3 zentnarje cšežke šwinjo kradnyli. Wono mějeſche na thribjece někotre cžorne błaki. Šwinjo šu na mětnje ſaréſali. Cžerjewa šu w ſamknjej jahrodźy, pod hnojowej hromadu, ſahrjebane namakali. Wo wězowne wojewjenja proſy kriminalne wotdźelenje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2802. Sataſenje mjena wojſewjeńſtwo pšihlubja.

Drastu w burskich dworach kradnyli

W **Hornjej Kinje** šu w cšaſu wot 24. hacž do 26. oktobra 1934 ſ jěhórnje ratarſkemu dźěłacžerjej L. módry wobleſ ſ cšeſanehu pichedźenа kradnyli. — 1. nowembra 1934 kradnychu ſ jeneje komory pola kubleria M. w Bórku ratarſkimaj dźěłacžerjomaj H. a J. jaſnoſchěry ſmuhaty ſpjelki mantl, por cžornych, hatle ſwjedušchowanych bunglow, por ſchérošmuhatych dobrych tholowow, por cžorno-běłych ſmuhatych tholowow do dźeła, por pěſchkowſkich ſchkórnjow, wulkoſcje 37—38,2 poraj brunych niſkich ſtupnjow, wulkoſcje 37 a 42, brunу pullover, 2 běłej ſwjeſchnej koſchli a dwěſacžny cšaſnik, jednory niſtowy, na ſnutſkownej ſtronje wěcžta ſtrej šo pječa pišmikaj P. J. ſarkloj. — Potom kradnу šo najſtrje na ſamknjym dnju wječor ſ cšeledźineje komory pola bura H. w Bórku ſcherošmuhaty ſaket ſe wobłekej, por brunych niſkich ſtupnjow, wulkoſcje 43, jašnoſchera ſporiſta cšapka a 2 běłej ſwjeſchnej koſchli.

Pšeheš kupjenjom tu mjenowaneje drašty šo warnuje. Schtož może wo tutych paduſchtwach něſchto ſdźěliš, šo proſy, ſo by to blišſchemu ſandarmſtwu abo kriminalnemu wotdźelenju w Budyšchinje, telefon 2802, wojeſwiš. Mjenu šo ſataja.

S **Kubſchiz.** Na dróhy k Budyšchinej je ſobotu dopołdnja 1/11 hodźin ſ zyhelemi nakładźeny cšežki automobil jenoho Pojendorfſkeho towarſtwa miſchtra najſe je d'a ſapowědźenja ſpinadła na bok ſajeł, jedyn ſchtom powalił a ſo płahcžiznuwſchi w pšerowje leżo wostał. Dwě mošobje w nim njeſranjenej woſtaſchtej, mjes tym ſo šo tšerja wohoła tak cšeſko ſranj, ſo dyrbjeſche šo do Budyšchiteje khorownje dowjeſć. Cšežiły wós je šo cžeſko wobſchkodźił.

S **Kubſchiz.** Saſidźenu ſtrjedu je tudomne małokalibrate tšělnowſke towarſtwo ſwoje nawmjke ſkónčne tšělenje měło. Pšchi tym běchu dobyczerjo na cšežnej tarcži ſtarych tšělnow Khěžor, na tarcži młodych tšělnow Voigt, na Kubſchiſkej tarcži Kubaſch, pšchi tšělenju wo myto: a) Matej Kroſchk w Kubſchizach, Ernſt Voiat we Konjezach, H. Hužak w Delanach, H. Strjela w Bórnezach; b) H. Góban w Jyžezach, 29 kołow; c) H. Wünſcha Kubſchizach, 28 kołow; d) H. Benſch w Hornjej Kinje; e) H. Rosenmeyer w Kubſchizach, 27 kołow; f) H. Heſſel w Hornjej Kinje, 27 kołow; g) H. Marczin roſchk w Kubſchizach, 26 kołow.

S **Płušnitz.** Kaž druhe łěta je też łětſa małokalibrate tšělnſke wotdźelenje Małeſchanſkeho wojerſkeho towarſtwa kermuſchnu njedźelu ſa kermuſchnych hoſcži a woſe hobuſtawy na tudomnym małokalibratym tšělnišču tšělenje wo myto wotmě̌ło. Wo rjane myta šo w poobnišchich hodźinach žiwje na pšchemo tšělešche. Najpšchi tšělaj ſ 52 kołami bě August Balak w Płušnitezach, Korla Wirth ſ Nachlowa, 3. Marczin Liſcheń, 4. tšě wjednik Mičtka, 6. tšělerſki dohładowar Stucky we Płušnitezach, 6. Pawoł Ulbig ſ Budyšchina a 7. towarſchny wjednik Makſ Liſcheń w Płušnitezach. Wječor w hoſcženju myta wudźělichu.

Ze **Stróžichcža.** Pjatk je šo na tudomnych połach zobanſkich rowow wotkrylo. Wobſtotoležaze ſ nich ſu ſ płukom jara wobſchkodźene. Dokelž pak cžerjopy ze hromadze leža, budźe možno, ſ nich ſašo hubobja wujeć. Hacž do 90 zentimetrow hłuboko leżaze ſu ſy ſ hnjerſtnej thěju ſu šo derje ſdźerjałe, tola šo ruchej hlinje jara cžeſko wuhrjebaju. Spodźiwne wuhnje, morwemu thěju natwarjeni je ſ wobſtotoležaze ſilowje'ſeho myſlenja wukhadźałe. Z ... ſilni. Se ſchcžepowzowſeho popjela ſu cžerwje koſcze jimli jeho pódi do popjelniſy ſebrałi, kotruž ſu do ſalniſchcžowſeje jamy ſrajili. K popjelniſy ſu ſe pſchidali, kotrež je morwy ſa cšaſ žiwjenja trje... Někotre mjaſo, wošmuž a napitki wopſchijachu. ...pine hubobja a cžerpak morwemu hobu dachu. ...edy ſpalenja ſu morwemu ſchtyriróžkatu žmjertnu ...ku natwarili, kotrejež tšěcha je ponoſchł měta. Mjeſto ...jow je ſo pjeczenja nałožowała, kaž někotre cžeſke ...ty pokazuja. Drjewjane różkne ſtołpy ſu mjes ho... ſwjatane byle. Semjertna thěža je ſo pſchi ſpale... cžeła hobu ſpaliła, hdyž na hubobja ſpadachu a je rosbichu. Tehodła ſu ſo pod hrjadami cžerjepy namakale.

S **Brěžnу pola Huczinу.** Božі wobeſ je wczera tudomnu Michorij ſwójbu potrjechił. Wječor wokoło 1/8 hodź. wudyri w jich domiſim wobeſ. Zyle zwarjenje ſo wupali. Pomocniwym ludźom ſo paradźi, wutłi dźeł domjazeje nadoby wukhowacź. Prěnje myto dosta Huczinſanſka wohnjowa wobora, druhe mjto pak Małeſchanſka.

S **Proječ.** Pjimowe ſchczurki ſo wichudźe ſylnje rosſchérjeja. Mjeſto tudomneho mjana ſu tele dny ſchéſći pjimowych ſchczurow ſejaſćeleli.

S **Wojerez.** Na ſobotniſche witi běchu jenoż 195 prožatow a 3 běhali na pſchedań pſchiwjeſli. Tale nuka liczba ſa napraſchowanje ſa nimi njedoſahaſche. Tehodła běchu płaćišny troſchu wjeſche, wone 8 hacž 11 hriwnow wuczinjachu. Na jeleninowych witkach płaćachu běrny 4 pj., běty kał 8 pj., cžerwjeny kał 8—10 pj., błowčzka ſydrotheho kała 30—45 pj., błowčzka ſellerija 15 pj., punt kréna 50 pj., punt jabłukow 10 pj., punt butry 1,50 hr., jejo 11 pj.

Staraj budźemoj

Staraj budźemoj, šěraj budźemoj,
Ženje wjacy rejwać njeb'dźemoj.
Lohke łěta młodoſce
Cichi wětřik wotnjeſe:
Staroba naj' próšna wobpředźe!
Dóniž móžemoj, njepřeſtanjemoj,
Něhdy ſcyła rejwać njeb'dźemoj. O jej!

Staraj budźemoj, šěraj budźemoj,
Ženje wjacy rejwać njeb'dźemoj.
Krej wša horca wuſtudnje.
Wutroba ſo změruje:
Žadyn łěkaŕ pomhać njemóže!
Dóniž móžemoj, njepřeſtanjemoj,
Něhdy ſcyła rejwać njeb'dźemoj. O jej!

Staraj budźemoj, šěraj budźemoj,
Ženje wjacy rejwać njeb'dźemoj.
Čiſtu pěſtoň wutrobu,
Njenoſ ſo ze ſrudobu:
Młodoſcz dźerž a witaj ſtarobu!
Dóniž móžemoj, njepřeſtanjemoj.
Něhdy ſcyła rejwać njeb'dźemoj. O jej jej!

Narodna. M. N.

Bajki z dalekeho juha

Přełožuje J. Š.

6. Čert Khromak.

(Skónčenje.)

Jako bu wječor, bě wšo tak kaž dźěń pjedy. Proſeŕ wjesele pjenjeżki ličeše a ſpokojnje polne brěmjo wobhładowaše, njezbožowny Khromak pak ſrudnje hladaše, kuſaše nohée a hněwaše ſo ſam při ſebi.

So posměwkujo dźěše proſeŕ k njemu: „Přećelo, hižom widźu, ſo proſerſke rjemjeſło za tebje njeje. Też tuto powołanje chce derje rozumjene być a žada ſebi wosebitu wuſtojnoſć. Budźeš ſo za druhim rjemjeſłom rozhładować dyrbjeć."

„To ſej ja też myſlu", zdychny Khromak. „Zeſrjenja ſo nihdy njenawuču. Ludźo nimaja ſmilnoſce zo mnu. Jónu ſym jim přemłody, jónu zaſo přeſtary. Kajki čert mohł jim prawje činić? Hnydom jutře ſpytam něſto druheho!"

Hišće ſamſnu nóc ſo Khromak z proſerjom rozžohnowa. Dźěše do błizkeho lěſa njedaloko wſy a tam pod keŕkami čepjo čakaše na ſwitanje. Hdyž poča ſwitać, zaſyła ſe khěže, kiž w błizkoſći lěſa ſteješe, wótre zakliwanje.

„Ho, ho", Khromak wjesele zawoła, „tamle je pak zaſo jedyn z tych, kiž do hele přińdu. Hdyž ſo mi wšudźom tak hubjenje zeńdże kaž při žebrjeńju, ſo hišće prawje rady do hele wróću. A hdyž hrěšneho człowjeka ſobu přiwjedu, w Luciferowymaj wožomaj hnydom zaſo miłoſć dobudu." Khromak ſo ſpěšnje do dwaceličtěneho młodźenca přetwori a khwataše k naſpomnjenej khěži.

Zaſtupiwši do khěže hnydom wédźeše, zo ma z krawcom činić. Po błidže a po ſtólcach ležachu wšě wrěki a podłu rozmjetane na pół hotowe lacy, khołowy a dełhe wěcy.

Za błidom ſedźeše krawc, ſuchi, koſcaty a kŕiwje hładajo, a ze wšej mocu a ſpěšnje překałaše z čeńkej šitej jehłu.

„He, přećelo krawco, wy pak ſakrukjeće kaž woprawdźity Turka. Cehodła jenož? Drje, kaž widźu, nimaće žaneje mocy w ſebi", Khromak přećelnje na njeho zareča.

„Što ty wěš, kelko mocy we mni je", krawc na njeho zajedże. „Ty by hišće bóle zakliwał, hdy by na moim měſce był. Hlej, dźěła mam wjacy hač doſć, njemóžu pak nihdże chłopjeka namakać, kiž by mi pomhał. Kak njedyrbjał ſo rozhněwać?"

„Ej, potom pak přińdu runje prawje. Ja ſym mjenujcy krawſki pomocnik", łhaješe Khromak. „Wzmiće mje do ſłužby a budźeće wěſće zo mnu ſpokojom!"

Krawca tuto poſkićenje rozwjeſeli. Ruče ſo dła zapłaćenja dojednaštaj, a Khromak jako krawſki pomocnik do ſłužby ſtupi. Miſtr bě z nowym pomocnikom ſpokojom. Wšak bě też pilny za tŕoch druhich, a dźěłaše jemu bjez přeſtaća wot ranja hač do wječora.

Hačrunjeż miſtr nětko wšě bohate ſkazanki hnydom zhotowi, tola hišće po ſwojim ſtarym přiwučeńju časćišo hroznje zeleše. Přeco pak, hdyž miſtr zeleše, wučahny pomocnik ſkradźu papjeru a wołojnik z kapſy a ſćini dypk.

Hdyž bě papjera polna dypkow, ſtupi pomocnik před ſwojeho miſtra, pokaza wótre pazory a zawrjeſkota z wutłym hłoſom: „Weš-li, krawčiko ſuchi, koho ſy w ſłužbje měł? Wěš, štó ja ſym? Ja ſym Khromak, woprawdźity djabeł z pjekła. Ty ſy pilnje zakliwał, ja pak ſym pilnje dźěłał a pilnje zapiſował twoje hrěchi. Doſć jich je, papjera je napjelnjena z nimi. Nětko pak ſo jenoż bjeze wſeho komdźenja přihotuj na wotſalenje zo mnu! Jutře hižo móžeš w heli ſić a kleć!"

„Nó, hdyž dale ničo njeje, póńdu z tobu. Tola hdyž chceš mje hižom wzać, dyrbiš ſej mje pjedy zaſłužić, tak ruče to njeńdźe kaž ſej ty myſliš. Zarjadujemoj to takle: Tu mam něſto ſukna, přitřihaneho runje za dwoje khołowy. Jene khołowy zešiješ ty, jene pak ja. Hdyž ſym ja z khołowami pjedy hotowy hač ty, nepóńdu z tobu. Jeli pak ty khołowy pjedy došiješ, njebudu ſo ći wobarać, — wjeſ mje, hdźež chceš!"

„Njech ſo ći twoje poſlednje přeće dopjelni", tjekny wusmješujo Khromak a wza hnydom dźěło do rukow. Też krawc khětře za jehłu přimny a něſto ſo započa mjez miſtrom a pomocnikom wuběhowanje wo krawcowu duſu. Wobaj ſpěchaštaj ze wšej mocu.

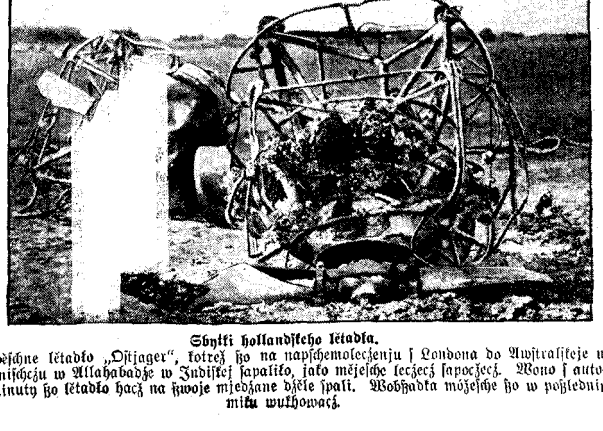
Khromakej ſo zdaše, zo jemu časćiše nawlekowanje niće do wuſka drobneje šiteje jehły přewjele časa bjerje. Tohodła poča hnydom wjacy metrow dołhe niće třihać. Ale woſpjet ſo jemu njećmješe, přetož ſtajnje, hdyž ze šitej jehłu překłó, dyrbješe z woknom wuſkočić, hdyž chcyše, zo by ſo jemu nić rozſčahnyła.

Tute ſtajne ſkakanje přez wokno a nazad jeho tak zadźerža, zo jeho miſtr hódnje z dźełom přeſćěhny.

Hdyž Khromak widźeše, kak je za ſwojim miſtrom woſtał, zhrabny nožicy, a khołowy pod kołenami — wottřiha.

Jako pak miſtr widźeše, kak bě jemu čert cyle

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2.85.

Sbytki hollandſkeho létadła.

Hollandſke ſpěšne létadło „Ojtjager", kotrež šo na napſchemoleczenju ſ Londona do Awſtralije wobdźěli, je šo na létanjiſchczu w Allahabadźe w Indiſkej ſapalikło, jako mějeſche leczecź ſapoczecź. Wono ſ autom ſtrała. Sa někotre minuty šo létadło hacž na ſiwoje mjedźane dźele ſpali. Wobhadka mózeſche šo w poſledniym wokomiku wukhowacź.

nowe kholowy skazył, zhrabny w swjatym hněwje łohč a poča Khromaka tak njesmilnje morskać, zo přemóženy čert strašnje wujo hóle padny hač skoči přez wokno a so lědy do blizkeho lěsa dowleče.

„Huj, huj, tu pak sym hišće hórje pobył hač při žebrjenju!" stonaše wbohi Khromak a khłódźeše z mokrej trawu palace rany.

Tři dny a tři nocy wosta Khromak w lěsu, lěkowaše swój rozbity khribjet a přemyslowaše, hyli hišće na swěće wostał abo by so radšo zaso do hele wrócił. Při tutym přemyslowanju jemu ropot młynskich kołow do wucha zaklinča.

„Što, hdy. bych hišće pola młynka pospytał", mysleše sebi. „Młynkojo su tak hižo zwjetša paduši a jebakojo, póndu po młynka a wozmu jeho sobu do hele. Jenož tak je mi hišće móžno, so zaso mjez swojich helskich bratrow wróćić."

A Khromak dźěše za hłosom młynskich kołow. Bórzy přińdźe do młyna a nadeńdźe tam też młynka. Hižo wšeho syty, chcyše pola młynka wšo z krótka wotbyć. Jako so jeho młynk prašeše, što je a što sej přeje, rjekny jemu cyle bjez wokolopućow: „Młynko, twoje hrěchi wolaja do dna hele a jich dla smy wšitcy helscy duchojo rozhorjeni. Brěmjo twojich złóstow je so rozpukło, ja pak sym wotpóslany, zo će wotsyku a do hele wotwjezu, hdźež hižo dawno słušeš. Pójmoj!"

Młynk pak njebě z tamneje woršty mamlow, kotrymž při kóždej składnosći wutroba do pjatow zajědźe. O, hdźe też to! Wjerćeše swoje dołhe wusy, měrješe Khromaka z wočomaj wot nohow do hłowy a rjekny z posměwkom: „Z tobu dyrbjał hić, prajiš? Čehodla pak nic, prawje rady. Tola z tajkim, kiž je słabši dyžli ja, njeńdu nihdźe. Najprjedy wuspytujmoj so, što mjez namaj je wjetši sylnik. Hlej, tam su žerdźe a koliki wšěch družin na swinjace khlěwy přiłożene. Zwuběrajmoj sej kóždy jedyn a bijmoj so! Jeli mje přemóžeš, póndu bjez wurěčow z tobu."

„Njech so stanje, kaž chceš", rjekny Khromak a wubra sej najdlěšu žerdź, mjez tym zo młynk cyle wšědny retl přimny. Khromak so z čicha směješe a mysleše sebi: „Što chceš ty z twojim kiješkom?"

„Hdźe so budźemoj bić?" prašeše so młynk.

„Tam pod jaworowcom, w khłódku", wotmołwi Khromak.

„Tuž sej dawajmoj!" dźeše młynk.

A wojowarjej so pjerještaj. Khromak ze swojej njerodnej žerdźu zamachny jónkróć, druhi króć, jako pak chcyše k třećemu razej zamachnyć, zašmjata so jemu žerdź w jaworowcowych halozach.

Tule składnosć pak młynk derje wuži. Mjez tym zo Khromak swoju žerdź z jaworowca čahaše a torhaše, móžeše młynk tak wustojnje po Khromakowym khribjeće, zo Khromak wótře zawu, puści žerdź a młynka a čěkaše z dwora.

Nětko měješe Khromak dosć. Swět bě so jemu wostudźił. Hnydom slědowacu nóc ponóri so zaso do hele.

Kak su helscy bratřa Khromaka witali, nam njeje znate. To pak wěsće wěmy, zo je jemu na wěčne zasła žadosć — hišće hdy po běłym našim swěće rjemjesła pytać hić.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 6. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendželski punt	12,405	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša, dnja 5. nov. 1934. Hdyž też njeběšche wobchodnych poskićenjow, běšche tola na burši žiwy wobchod. Ze strony publika žo po pohlednich wopřašenjach liščeše dale pschedawa. Też kulika běšche křerje nahlěna, dokelž njeběšche žanych najtorkow, so by žiwje wobstarki wotbywa. Žiwkowe sešlabnjenja wucinjachu hač do 3 proz. Na rentowych wikach tohorunja po započatkowych wyschich kursach tute w běhu burše sešlabnychu.

Barlinske žitne wulkowiki dnja 5. nov. Wobchod na žitnych wulkowikach pschinđe jenož pomału do běha. Poschićenište poměry žo njejsu polěpschile. Mukas Kurmarkskeho kwjatka ja hospodarstwo se žitom wo dodawanjut žita po dźělach w pschichodnych měsacach žo tohodla wobchdźiwasche, dokelž žo w nim wobmišlowanje dodawanjow pschenicy po kwotach pschedpisuje. Rožka da žo tak kaž prjedy lěpje sameršeć, tola njeje pschihodnych poskićenjow. Też pschijetnjenje starych rožkowych kontraktow žo jenoj pomału stawa. Mjane a pschenicne muki maja pomały wobchod. Potrjeba konsumta we wowsku žo se skadom druhdźe muki kupje, tola też nowe poskićenja pschedbeža. W žitach k pisowanju njeje pschihodnych poskićenjow. Dobre jećmjenjenje ja piwarkne žo dale wobkedźbuja.

Wjezera płaćejsche w Barlinje zrutnaŕ

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 11.	3. 11.		5 11.	3. 11.
Pšeńca	204	204	buny	11,5-12,5	11.5-12,5
rožka	164	164	woka	11,0-12,0	11,0-12,0
jećmjeń now.	209-216	209-216	módre lupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
jećmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,5-10,0	9,7-10,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk		
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	—	8,50
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	rěčna „		

Płaćizny ręznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

5. novembra 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a wozmanjenjenja:

Woły: 153

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	40
Starše	32–37
Hewak połnomjasne, młode	28–31
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 321

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	37–39
Hewak połnomjasne abo wukormjene	33–36
Mjasne	28–32
Snadnje wuwite	24–27

Jałojcy a kruwy: 475

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	33–35
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	25–32
Mjasne kruwy	20–24
Snadnje wuwite kruwy	14–19
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosći	31–35
Hewak mjasne jałojcy	26–30

Wowcy: 585

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	36–38
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	29–35
Mjasne wowcy	25–28
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1048

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	50–55
Srěnje kormjene čelata wot cyca	42–49
Snadnje wuwite	34–40
Najšpatniše	28–33

Swinje: 3445

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	53
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	52–53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow čežke	50–53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow čežke	47–52
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow čežke	—
Rancy	52–53

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Serniczka" spěwa wutoru wječor we 8 hodź. pola Schiwartej.

Macźizja Sserbšta pschepruchuje Macźizarjow ja žrjedu, 7. najmnišf, — 1. žrjedu měšaja — wječor 1/8 hodź. na bjeźadu w Sserbšťim Domje.

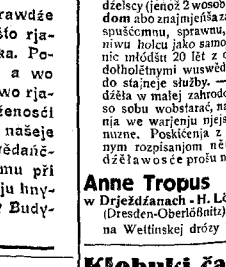
Panczizy. „Lipa Sserbska" (mužšy šobustawy) jeńdu žo pjatk 9. najmnika wječor we 8 hodź. pola Nattuscha w Kukowje.

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

sriedu 28. novembra 1934

wječor we 8 hodźinach w Budyskej Krónje

Kóždy Serb
kóžda Serbowka
jón wopyta

Budźe to rýaý ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle nizki.

Wutrobnje wšěch lubych krajanow přeprošuje

Domowina

Hokec korčma w Budyšinje

srjedu 7. novembra 1934

swinjorězanje

Rano wot 8 hodźin:

połčk, jatrowa a hejdušnu kołbasu

Předelnje přeprošujetaj

M. Hoka a mandźelska

Tuni wosebity čah k swjatokej tydźenja do Barlina 10. a 11. nov.

60% znižena jězbna płaćizna

Tamjězba 10. 11.	Domojězba 11. 11
z Budyšina 4.22	do Budyšina 1.19

Płaći tam a sem wot Lubija jenož 7.60 hriwnow.

Potuńšene zarjadowanje. Bliže zhonjće a rozjasnjace łopjeńko dóstanjeće darmo při wšěch wudawarnjach jězbnych lisćikow a we wšěch pućowańskich běrowach.

Wobkhadny hamt
statu. železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Předźenak

je ze swojej protyku lětsa woprawdźe měł zboże. Kóždy w njej něšto rjaneho a pozběhowaceho namaka. Powěda w njej wo našim času a wo muzach za nas wuznamnych, wo rjanosći našeje Łužicy, wo zańdźenosći našeho ludu, wo bohatosći našeje kultury, a też někotre rjane powědańčko, kute zajimałe, zo so jenemu při čitanju dych zastaji. Tuž sebi ju hnydom pola roznošowarja abo w Budyšinje w našej knihařni kup.

Płaći
50 pjenježkow

Wulki wubjerk, najnižše płaćizny w štrykowanych **lacach ◆ Ziegler** pulovrach :: na Sulskej hasy 10

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Mały nawěstk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Pytam holcu
jako samojenicku
Serbowku

abo ze Slezyskeje. Dla smjerneho pada we swójbje dotaneje holcy, pytaju starši mandźelscy (jenož 2 wosobje) **hnydom** abo znajmjeńša za **bórzy** spušćemnu, sprawnu, swójbnjwu holcu jako samojenicku, nic młódšu 20 lět z dobrymi dotholětnymi wuswědčenjemi do stajneje słužby. — Saty a dźěła w małej zahrodcy maja so sobu wobstarać, nadrobnja we warjenju njejsu runje nuzne. Poskićenja z nadrobnym rozpisanjom nětkelžej dźěławosće prošu na sćěnji

Anne Tropus
w Drježdźanach - H. Lösnicy
(Dresden-Oberlößnitz)
na Wettinskej dróży 17

Klobuki čapki

za žony poskića płaćizny hódne

Gertrud Tröger
na Sukelnskej hasy 30

Přiloha k čisłu 259

SERBSKE NOWINY

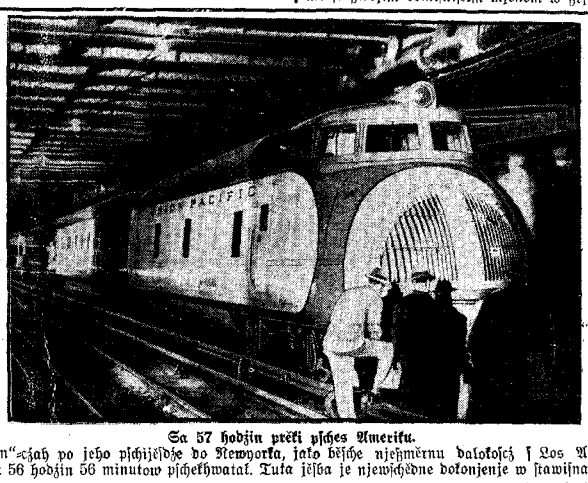
Wutora 6. novembra 1934

Štož nichtó widźał njeje . . .

Zwón zyrkwje ſwjateho Pětra cſepjeſche dźeſatu ho-
dźinu. Dróhi Budyſchina ſu hiſchcze na pot próſone, kaž
dy ty była njedźela. S dwórniſchcza wuſtupja wſchelazy
ludźo, kiž ſo do města podadźa. Mjes nimi kročźi ſtkilelny
starc, kiž měch na tkhribjecze njeſmo ſo ſepjera na jednoru
ſtr. Ma barſti napohlad, dobroſerdźite njeſwoječo a wo-
ſobje ſchije pišane rubiſchko ſwjaſane. Na kežorſkej dróży
wone ſtejo, jeho wocźi ſkoſnjenej ſo na wſchelake wěży, kiž
we wokolnych wotnach ſo blyſchcza. To je mi nětk dźiwny
zwón — ſkorźi ſa žebje — wſchudźe maſch radio. Na wo-
ſchim pokaſuja ſo ſaldy, najſterſe ſo mjerſa, ſo dyrbi ſtyr-
ſchcej te njeſmaſe ſynki, kiž ſ aparata ſu ſtyſchcej. Potom
dale ſtwoji dróhu, dźerži ſo na lěwo a kročźi Law-
ſoje dele k Sserbſtkemu Domu. Po puću prahny
bromadźe, ſkoro by měch ſ ruki puſchczíſch, njebyli
tón tamny njeſmaty ſpěſchnje k pomocy byl. Ach
rje je naſch Pſchedźenak, kotrehož tym ſkoro po-
da ſo tamny ſtyſchcej. Starz bě mjes tym ſtwój
ſtwojimaj nohomaj ſtajił a hladaſche ſo dźiwajo
o, kiž bě tehorunja jednorje ſdrafcjeny. Na hko-
ſche mjehki cźorny kłobuk, kaž jón Sserbja rady
hdyž kemſchi du. Hewak bě w cźmowej drafcje a
ym thornarjom wiſaſche wjetſchi ſtěborny me-
kiž bě dobjeny ſe ſtwjecjatkom Różenczanſkeje ſtwj.
ſ Jězuſowźěcźatkom. K boku mějeſche płatowu
a w prawej ruzy dźerżeſche ſtary kij. Jeho na-
mnaſche ho tym, kiž ſo huſto na prozejſtónach
„To maſch prawje, luby pſchecjelo“, wotmolwi
le praj mi tola, ſchtó ty żyw; pſchetož ty ſdaſch ſo
mały.“ „Ja ſym twój katolſki Krajan'“, bě wot-
„Skoro njebych cźe wjazy ſeſtnał, luby braſſje“,
chedźenak, „wſchak ſy tej ty khětro ſeſtaſil“. Kra-
je ſ hłowu a rjekuje ſrudnje ſ mjehkim hłoſom:
, to ſu nětko zyle hinaſche cźaſy a też na tebi
maſch wulke ſtaroſcze. Potajkim wjedźe ſo tebi
a ja njetrjebam hakle ſapoczeć ſkorźicj.“ „Nó haj,
prawje, luby Krajano, ſchtó też njeby ſo rudźił,
bohd wjazy tak njeńdźe. Ty najſterje njeſmajeſch
że, ſ kotrymiž mam ſo bědźicź. Hlaj, prjedy ſu
we Luſizy pilnje podpjerowali, ſo bychmy wſchi-
eberarjam nětchto poſkicźeć, dźenż pak dyrbjeli
Luſizy hladać, ſo ſobuſtkładacjerſow namakaſi. Cźi
ſwonka domſtny ſmaja moju ſtarobu a tohodla
mni wiſaja. Runje pſchindu ſe Stollberga, hdyž
y brair ſpomóżnje ſa mnje ſtutkuje. Mětko cźu
Sserbſkeho Domu, ſo by ſo ſ mojimi ſnatymi ſet-
ſtrowoh mam też wſchelakim lubym a ſnatym Bu-
m wuprajicź wot tych pſchi Lobju “ „Też ja kaž
ju“, pſchiſpomni Krajan, „tola nimam tak da-
ſcźicź wo podpjeru; pſchetož mam hiſchcze doſeć lu-
anow we Luſizy, kiž ſo ja to ſtaraja, ſo ſo tak
mjenacź njetrjebał. Mje jenož boli, hdyž wſchelazy
ſo praja, ſo ſym pſchedrahi, a pſchi tym je mój
ſtwój tola tak ſnadny, ſo to nichtó njewěri, hdy bych
żyw wěrnoſcź prajicź. Ty luby Pſchedźenako ſy też nětko
o mojej ſtronje wjele ſajimzow namakał a ja bych ſo
ara wjeſelił, hdy bychu cźi ſwoji też ja mnje ſo bóle
ſjimowali, wſchak ſnajeſch naſche heſło: Sſwój k ſwo-
jemu! Ale praj mi, luby pſchecjelo, ſchto dha cźini naju
ſotra, Dolnoſerbſka Pratyja? Ty po zyłej Luſizy pu-
cźujeſch, tuž by dyrbjał wědźeć, kak ſo jej wjedźe.“ „Ta
wohoha wſchak je hiſchcze thorowata, zyle lube lěto pak
nihdźe pſchiſchła njeje. Tola mějmoj nadźija, ſo ſo hórſy
ſajo wuſtrowi, ſo by mohła ſajo po Delnjej Luſizy kho-
dźicź.“ „To je też moje pſchecźe“, wotmolwi Krajan, da
Pſchedźenakej ruku, mózńje ju ſtłócźi a ſ pſchecźelnym
Bożenju ſo ſ nim roſzłohnowa. — Bźjeſche runje dwa-
nacźe, hdyž Pſchedźenak ſe Sserbſkeho Domu wuſtupujo
ſo měrjeſche na Kromprynzowy mót, ſo by hiſchcze po-
połdnju we wokolnje Budyſchina leżazych wſach ſwoje
kwory roſnoſchował. F. Th. H.

108. wječor duchowneje hudźby w Pětrskim domje

Sarjadowa wcźera organiſt Pětrowſkeje zyrkwje, knjes Horſt Schneider, kiž by woprawdźe najſyłniſcheho wo-
pyta wohybleriſtwa ſebi ſaſtużił. Schto to je, nětkdźe 200—250 wopytarjow na měſto, kaſkeż je Budyſchin? Pſchi tym je ſaſtup tak niſki (20 pf.) a poſtkicźi ſo nětchto pſche wſchu měru wulkotneho. Sa tych, kiž poſtkicźenku wuwjedźechu ſe wſchej luboſcźu a dokonjanoſcźu, wſchak tak ſnadny wopyt njeje runje pſchewulki pohon, ale ſa to bźeſche nutrne pożłuchaſtwo cźim dźakowniſche ſa taj-
ki wulkotny duchowny konzert, kajkiž tak rucźe wjazy
ſłyſchecź, ſtkadnoſcźe njebudźe. Bźeſche to duchowne na-
wědźenje, ſłyſchecź, Hendricha Schźowu „mſſu mor-
w y m“.

Sa 57 hodźin překi pſches Ameriku.

„Stromlinien“-cźah po jeho pſchijeſźeſche do Newyorka, jako bźeſche njeſmérnu dalokoſcź ſ Los Angeleſa do Newyorka ſa 56 hodźin 56 minutow pſchekhwatał. Tuta jězba je njewſchědne dokonjenje w ſtawiſnach żeleſnizy.

Wulkotne kłóry, 7- a 8kłóżne a pſche wſchu rjane ſoloſpěwy ſ zunimi tenorami, mehkimi a hłubokimi ba-
ſami kaž też ſpołokazymi ſopranami a kražnymi hłukimi
aliami ſo pſches zyłu mſu pleczechu. Jara nježnje knjes
Mérczin Bauer zyłu mſu, 1½ hodź. trajazu na
byrglach pjecźwodźeſche. Woprawdźe rjenje bě dirigen-
tej knjeſej Horſtej Schneiderej pěſi jeho měrnym,
wěſtym a wuſtojnym nawjedowanju pſchiłhadowacź.
S kajkej łohtkoſcźu pak niż pſchełnyny khór, ſnadź na 2-
wokobow, ale kóżdy jenotliwy ſpěwnje wumětkły wob-
darjeny, cźeſke kłóry, huſto ſamo dwaj khoraj porno
ſebi ſpěwaju, mſchtrizy pſchedenjeſe. Dychacź ſebi pſchi-
poſłuchać njeſměri, ſo njeby ſo w nutrnoſcźi mylił.

Kak khudušchi je tola dźeńſnjiſchi hudźbny ſwět we
ſwojich wuplodach, hdyž ſebi pomyſlimy, ſo je tutón
hudźbny mſchtr hižo to pſched nětkdźe 300 létami doko-
nał. Món bě w létach 1585—1672 żiwy.

Zeſ mi cźini, ſo ſatke nětchto ſ dobrymi ſpěwnymi
mozami w naſchim ſerbſtim hudźbnym żiwjenju nje-
móżno dokonjecź. „Lumir“ bźeſche hižo tajka wumělſka
nadźija, tola hdyž je dźenſa? Naſche dobre ſpěwne
mozy měte ſo ſaſtu ſ najwjetſchej luboſcźu ſa nadobne
ſtutki dobycź a ſobuſtorhnjeć. Wulky dźakowny nadawk
by to byk. Naſch ſerbſti lud by ſa to dźakowny byk. Lz.

Waldheim

Komu njeby hižo tuto mjeno ſnate byko! Mjenuje
ſo tak huſto w cźaſopiſach a mjes ludźimi. Měſto ſa-
me ſe ſwojim domiſniſkim mjenom w ſrjedźiſchczu ſak-

Moje wójnſke dopomnjeńki

Jězba do Flanderſkeje.

5. novembra rano wopuſchczichmy Crépion a pſchi-
dźechmy do Damvillerſa, hdźež trochu pſchijomne kwar-
tiry doſtachmy. Wocźakowany měr tu njenamakachmy.
Mějachmy wukas po wukaſu wotpiſaczź, dokelž zyła
18. teleruna diwiſija dyrbjeſche ſo dnja 6. novembra
ſ měſtačka Dun nad rěku Maas ſ transportowymi cźa-
ami na druhe měſtno fronty pſchenjeſć. Rosnoſchcze
ſuteje powěſcze powſchitkownje wotſtróſhnjenje wubudźi.
Nichtó njewědźeſche, hdźe naſ dowjeſu. So pak runje
do Flanderſkeje „hele“ pſchindźemy, na to drje żebi ni-
chtó pomyſlił njebě. Każ poſłuſchno ſo powedaſche, chży-
ſche naſch wjednik njepſchecźela ſ tamniſcheho kruteho
njepřećźiwa wutłóczicź, ſchtož ſo jemu — runje każ
wſchitkim prjedawſchim — poradźiło njeje.

Na ſpanje njeběſche żaneje myſle wjazy. Wjeczor
wokoło 11 hodźin dyrbjachmy ſo pſchihotowacź, dokelž
ſo nozy w 1 hodźinje měſeſche bataillon na dróży blisko
dwórniſchcza ſtacź pſchihotowany na wotpuczowanje.
Wſchitko ſo ſ wojeriſkej dyrktownoſcźu po cźmje wotwi-
waſche. Spodźiwne jenoż bźeſche, jako wokoło 1 hodźinje
ſo ſhromadźichmy na mjenowanym měſtnje, nam na-
ſoho Franzowſa nětkotrě „ſalvy“ granatow blisko dwór-
niſchcza póſtla. Njepſchecźeł běſche potajſtim derje wob-
donjeny wo naſchich pſchedewſzacjach.

Naſtajichmy ſo na puć do Duna. W tolſtej cźmje
ſo hubjenje bźeſche. Njeběchmy wjazy tajkeho nóſtowa-
nja ſwuczeni. Sady wžu Ecurey ſapocza ſo horata kra-
ſina. Dyrbjachmy ſobu do woſow ſapſchimnycź a pom-
dźeć je na hory cźiſchczecź. Wokoło 4 hodź. ſaſtachmy
pſchi jenej wžu k dźeſchemu wotpoczinkej. Bźchmy hižo
tak prózni, ſo ſo kóżdy cźiſnu, hdźež nětkajkeho měſtacź-
ka na ſymnej ſemi namaka. Rano wokoło 7 hodźin do-
ſpěchmy měſtačko Dun, pola kotrehož leżo woſtachmy.

Dun wupſchoſcźeračſche ſo pódlu rěki Maas a leże-
ſche w rjanej dolinje. Bźeſche hiſchcze malo wobſchkodże-
ne, jenoż tam a ſem pokaſowachu roſtſelane thěże na
to, ſo bě też tu wójna ſatkadźała. Wjetſche thěże bźchu
ſo luzarety pſchiprawjene. Hewak bźeſche tu żiwjenje nor-
malne. Towarſchojo, kiž rady thodźachu, podachu ſo do
měſta, ſo bychu ſebi to a tamne kupili. Moje heſło bě-
ſche ſtajnje: „Wojak wužije kóżdu ſtkadnoſcź k wotpo-
cźinkej!“ ſchtož bźch ſebi jónu ſ wojeriſkeje knjižki nawuk-
nył a ſdaſche ſo mi, ſo maja tute ſłowcźka wěrneho na
żebi. Kóżda wézka ma nětchto dobre na żebi, runjeż ſo
najrjedy hiſchcze bóle njedobra hyż ſdaſche.

Tak hladaſche kóżdy na ſwoje waſchnje, kak by kurja-
wojtu a khłódny najymſki dźeń pſchežiwił. Wulka wjeſe-
łoſcź abo żortowanjee njeknjeżeſche, wſchitcźu thodźachu
ſamyſleni wokoło a ſaběrachu ſo ſami ſe ſobu. Widźu
hiſchcze dźenża wjednika naſcheje kompanije (hewak wje-
ſełeho cźłowjeka, kiž mi nětkotru lubóſcź pſchi naju ſtut-
kowanju w Crépionje wopokaſa), kak na kamjenju do
hłubokich myſłow ſanurjeny ſedźeſche. Bźeſche rěcźnik po
powokanju a padny 10. novembra w Flanderſkej.

Dwórniſchcźo leżeſche na druhej ſtronje rěki Maas.
Bźeſche ſajimawe, pſchiłhadowacź tamniſchemu żiwjenju.
Cźah po cźahu wotjedźeſche a pſchego hiſchcze mjetwje-
ſche ſo na pſched nami leżazej łuku ſ wojakami, kotrež
na wotjěd cźakachu. Cźłowjek ſo dźiwa, ſchto do tajkeje
diwiſije do wſchelakich wojakow ſłuſcha. W dźenżniſchim
cźaſu ſmy hižo na tajke hobrſte licźby ſwuczeni. Ru-
njeż hižo wot Damoillerſa ſem wędźachmy, ſo naſch
bataillon hakle wokoło 5 hodź. wotjeđże, trajeſche nam
cźaſ jara dołho. Myſlachmy, ſo k wotjěđzej prjedy
dóndźe. Tola kóżdy pſchindźe w ſwojim cźaſu ſ dyp-
kom na rjad. Tak ſo nimale cźma na kraj łhaſche,
hdyž wotjědźechmy. Pſchiſpomnicź dha, ſo w Franzow-
ſkej ſo ſtónżo wo nětkdźe ¾hodźiny poſdźiſcho khowa.

Sědźechmy pódlu rěki Maas na ſměr k Sedanej,
hdźež cźopłu jědź doſtachmy. Hdyž běchmy ſo potom we
ſwojich wosach ſdomjaznili, podachmy ſo hórſy k měrej
a ſpachmy derje, ſkoro lěpje, hacź doma w cźopłym łożu.

Ssobotu, 7. novembra, rano jědźemy w blisſkoſcźi
Hirſona-Foumiéres nimo dweju wyſokeju viaduktow,
kotrajž bźchtaj wobaj rosbuchnjenej. Naſchi pionérojo a
żeleſniżarjo dźěłachu na tom, ſo bychu dwaj nowaj wul-
kaj moſtaj ſ drjewa natwarili, kotrajž ważny żeleſniſki
ſwiſt tworjeſchtaj. Hdyž do hłubiny dele hladachmy,
ſo nam hłowa wjerczeſche. Bźeſche ſ woprawdźitym dźi-
wom, ſchto ſo wſchitko ſa tak krótki cźaſ ſ jednorej ma-
cźiſnu pſchiprawjeſche. (Hdyž 1917 w naſtupje ſamżnu
cźaru jědźech, ſtejachu tu hiſchcze pſchego ſ drjewa na-
twarjene moſty ſ léta 1914.) Mějach ſtkadnoſcź ſe że-
leſnizarjom żo roſmolwjecź, kotryž w naſchim cźahu ſo-
bu jědźeſche a moſty ſobu twarjeſche. Wón mi twar
tajkich moſtow roſkładowaſche. Wjednistwo bźeſche we
rukomaj němſkeho żeleſniſkeho pionérſkeho bataillona.
Drjewo ſo bjerjeſche ſ bliſkeho dubowego a bukoweho
leſa a ſo na żeleſniſkej cźarje hacź k moſtomaj wożeſche.
Na ſchtyrnacźe dnjow ſu w nozy a wo dnjo dźělali. Na
ſtare moſty nježběchu ſebi ſwěrili twarcź, ſtracha dla,
pſched nowym ſaſpyniejom. Tak ſu dyrbjeli w kole
twarcź, ſchtož je kołkocźiwa wěź, dokelž dołhe cźahł we
tajkich kolenach khětro na bok tłócźa. Hdyž bźchtaj
moſtaj hotowaj, jej na nakładnoſcź pruhowachu. Sta
ſo to na ſcźehowaje waſchnje. Puſchcźichu próſdnu lo-
komotivu, kotraž zyle pomału jědźeſche, po moſcze. Po-
tom ſważichu ſo ſ dwémaj a napoſledku ſ ſjomi lokomo-
tivami. Nakładnoſcź moſtow wſchak bźeſche wuliczena.
Hdyž pak pruhu wobſtaſchtaj, mózeſche ſo po cźarje jěź-
dźicź.

W dalſchej krajinje widźachmy wjele ſapuſcźenych
wjſow, hdźež bźeſche wójna ſatkadźała. Druhdy bźchu
ſaſy rjane a zyle njewobſchkodźene wſy. Też nimo
twjerdźiny Maubeuge jědźechmy, hdźež bě, każ ſo powe-
daſche, franzowſki kommandant a ſakitował twjerdźiny
ſe 50—60.000 franzowſkimi wojakami ſo podał, dokelž
nadběh joho pſchekhwata.

Popołdnju pſchijědźechmy do belgiſkeho měſta Mons,
hdźež wjetſchu ſaſtawku cźinjachmy. Hižo ſ dwórniſchcza
bźeſche widźeć, ſo je Mons rjane a wjeſołe měſto. Zi-
wjenje tu knjeżeſche, każ na hermanku. Cźinjeſche na
naſ rjany ſacźiſchcź, dokelž njeběchmy bźeſchi cźaſ tak
wjele ludu wjazy wohladali. Cźémna ſtrona jenoż bź,
ſo njeſmědźachmy dwórniſchcźo wopuſchcźicź. Wohydleſ-
ſtwo nam poſkicźeſche pſches płotu wſchelake kłóſchcźeni-
ti, ſchokoladu, winowe licźe, pohladnicy atd. Schtóż
měješeſche pjenjezy, mózeſche ſebi do ſynteje wole nakł-
pować. Pſchedawarjo wědźachu ſkładnoſcź wużiwacź,
jich wężki bźchu thětro drohe. Nekotři łkóchnychu, nimo
wſchitkich ſadźewkow, tola na krótki cźaſ do měſta, mjes
nimi naſch Hanſa. Njewěm, kak tuczi ludźo to wuwje-
du. Mi ſo to żenje njeporadźi. Bojach ſo pſchezo, ſo
cźah ſkomdźu.

(Pokračowanje ſlěduje.)

ſkeho kraja a mjenowane jako parſa dolinu Čzopawy porucza ſo jako mjeſtno wulkstow a puczowanja.

Dwórniſchczo we Waldheimiz wopuſchczimſcht, ſm hijo pſchetkwapjeny, hdyž cze wita woſrjedž Adolf-Hitleroweje dróhi kraſne pomnikowe namjeſto. Njeſmjerniz kraſny wuhlad poſticzi ſo zu'm wot tudy a krajina ſtutkuje ſe ſwojimi ſ ljeſom wobroſczenymi hórkami derje. Male domczki pſchituleju ſo hórkam a pſched nimi wupſchestrewaju ſo kraſne ſchtomownje a ſahrody. Khtódkoſta ichczejka wjedje pſchi rěku Czopawje a tež na hórli ke kraſnym wuhladniſchczam po wokolinje we ljeſnej ſamocze.

Woſrjedž mjeſta ſtoha k wyſchinam ſpodžiwnje ſo we wodje Czopawy wokhtyſchczowaza radniza, kotraž thowa we ſwojim nutſkownym mnoho widzenja hódneho, a kotrejež wyſoka weža wokolinu archiſtektonizny wobknjeza. S pychu torhoſchcza je ſ wyſkotnimi ſchtomami wobhradzana Wetinika ſtudnja. S krajiniſkeho wobraza wuſbéhuja ſo hiſchcze dale zyrkej, pósta a wohſchérne ſchulſke twarjenja, kaž tež kerchowiſka karakka woſrjedž kerchowa ſtejaza ſ pomnikom ſa padnjenych rjekow.

Jako ſtawiniſke dopomnjenki widžimy tam Napoleonowy kamjeń pſchi Kriebſteinſkej dróſy a poſtawu kěžora Wilhelma I. jako jěſdneho na konju pſchi pomnikowym namjeſcze.

W mjeſcze namakamy pſchijomne hoſczenzy, kiž pſcheczelnje k wopytej pſcheproſchuja. Pſchi tym dopomnimy ſo tež na tamnych hoſcži, kiž Waldheim jako thloſtanzow ſa ſkuczene njeſkutki w zebi thowa. Tuczi njemóža je ſwojej wobmjeſowanej ſwobodu wužiwacz kraſnoſcz wokoliny, w kotrejž pſchebywaja. Pſchejachmy zebi tuto mjeſtno njeſwobody, thloſtarnju ſa mužow a žony ras wohladacz a poſtupichmy tohodla na horu Eichberg, wot kotrejež wjeſchſta móžemy najlepje tute hobrſke twarjenjſchcza ſe ſwojimi dworami a ſahrodami wobhedžowacz.

Hród Kriebſtein leži w druhimi ſmjeru. K tomu trjebamy Kriebſteinſku dróhu. Kraſny je wuhlad ſ tuteje dróhi na romantiſte rěcznjiſchczo Czopawy. We wſch Kriebethal widžachmy najprjedy hobrſte industrijowe pſchebewjacze. Je to ſwětlasnaty papjernik firmy Kübler a Niethammer, mjeſtno němſkeje dokonjanoſcze. Potom hród Kriebſtein. Pſchecjelniwoczi wobhedžerja ſ Arnim mamy ſo dzakowacz, ſo ſmědžachmy zebi ſa nježhto pjenjezkow nutſkowne hrodu wobhladacz. Poſticzi ſo tam wóczku wopytarja wjele ſajimawego. Wožebje widzenjahódna je ſala rycerjow a hrodowiſka kapala. Natwarił je tutón hród rycžeř Dietrich ſ Beerwalda w letach 1338—1404. W lěcze 1515 ſmozowa ſo jeho nazhrabny žuſod Dietrich je Staubitz, kiž pat bu ſ pomozu krajneho knjeziczela markhrabje Zbedricha wojowazeho ſaſo ſ njeho wuhnaty.

W blikkoczi hrodu Kriebſtein je tež dalelo a ſchéroko ſnata dolinowa ſawjera rěki Czopawy (Zſchopautalſperre). Dokelž je widzenja hódny objekt, njechachmy ſapaſcz ju wopytacz. Puczi wjedje naſ nimo Kriebſteinſkeho ryczerſkubla a potom po lěſnym puczitu direktnje k muri ſawjery, kiž ſo tu jako gigantiſki miſchtrſki ſkutk techniki préſentuje.

Měrnje jězdza motorſke czolmy ſwoju czaru. Tu poſticzi ſo pſchileſnoſcz ke kraſnym kokjeſkam a czolmy ſluza hewak k tomu, ſo hyhu rjadowali wobthad woſ jeneho brjoha k druhemu, a wot hlownego ſaſtanischcza pſchi muri ſawjery hacz k Lauenhajnſkemu lěſnemu domej abo k Lochmühlnemu ſaſtanischczu. Tež plachtaki ſmjerjaju ſo po zolmach a ſcjinja tak wobras hiſchcze ſajimawiſchi. Mózne wody pokaſuja ſo dospolnje we ſwojej kraſnoſczi, hdyž jaſne módre njebjo ſo nad nimi wupina a jaſne ſtónzo ſwoje kalate pruhi do wodow mjeta, abo hdyž wotpocžuja wjeczorne ſmérki nad wodami.

Pſchi kromje létſtotki ſtareho kuloweho lěſa je pſchiprawjena kupjel, kiž tež ſamóže najwumóſlenicheho ſportarja ſpokojicz. S běſym pěſkom poſpyane kupjeliſchczo poſticzi rjane hodžinki woczerſtwjenja a wokſchewjenja.

Tyſazy a ſazy tyſazy puczowarjow, wulktnikow a awtarjow ſe wſchěch kónczin němſkeho kraja a tež wukraja ſu wot dotwarjenja tuteje dolinoweje ſawjery Waldheimſku wokolinu wopytali. Jedyn praji to druhemu, we kajku kraſnu krajinu ſo tu jedna. Pſchiwal zuſnych ſtajnje pſchibéra, a pſchi tym ſo pokaſuje, ſo je wóczko zuſeho ſtajnje na Waldheim ſloženo.

Na to podachmy ſo t ruinje rubjeżneho hrodu. Puczi wjedžeſche naſ nimo wyſokich ſtalinow nuts do khtódneho lěſa. Wſchelake kraſne wuhlady ſu tu pſches wupuſchczenje lěſa mózne. Widženjahódny je Pfaffenſtein, kiž dopomina na ſakſku Schwizu we wóſtym naſtupanju. Pſchi pomjeſach Falkenhaina bozpěchmy k ſahaczenemu jěſorej (Stauſee). Wulka ſwětlina wupſcheſtrewa ſo pſched nami. Wužiwachmy njeſmérny měr tu pſchi wulkim jěſorje. Tu maju ſwoja ſčołmarjow a druſy ſtajni wulétnizy ſwoje pſchebywanſchczo.

Dyrbjachmy ſo dželicz wot tak kraſneho paradiſa a dóndžechmy do Ehrenbergiſkeho lěſneho rewěra. Kraſne motivy ſo tu wotewrjeja. Krajina bywa ſ kóždej troczelu rjeſcha. Wožebje lubosny je napohlad wot jěſora ſem na Kriebſteinſki hród. Wot tudy móžachmy ſo pſchewjeſcz na tamny brjóh. Chyžachmy pak najprjedy hiſchcze dale do lěſa.

Woczerſtwjeni a ſ lubosnymi ſaczuczemi napjelnjeni ſ tak kraſneje krajiny podachmy ſo wjeſeleje myſle na domojpucz.

Přilopk

Wuſpěchne wuletowanje herba.

W Kluczu-Königswalde pola Drježdžan je towarſtwo „Czeſwjeſeho kichcza“ hojerinju rjapoweje tuberkuloſy, kotraž ſo ſwjetſcha jako horb potakuje, ſałožiło. Na rjapowu tuberkuloſu czerpjazy ſo tam po prawidłach dr. Zinka lečuja. Wſchě mozy w organiſmje khoreho ſo k wojowanju pſchezžiwo ſałkadnej thoroſczi tuberkuloſy nałožuja, mjes tym ſo ſ orthopediſtim hojenjom hiſchcze njeſmjerjapowe dźele bjes baloſczow a cziwiłow ſaſo twjerdje ſesamtkaju a ſchczerbiſna ſo wupjelni. Na taſke waſchnje ſo horb wolſtroni. Khori — ſwjetſcha ſu to dźeczi, tola ſu tam tež ſtarſchi ludźo, dokelž wuſpěch hojenja jenož wot ſtarosty horba niz pak ſtarosty thoreho wotwiſuje, — woſebitoſcz ſwojeho położenja, ſo ſu bleſchi czaſ na łožo ſputani, na žane waſchnje jako njepchijiomne njeſaczuwaju. S wjeſeloſczu a ſ radowonoſcu ſo jim czaſ czakanja na wuhojenje pſchitrócza. Nałożenje roswucžowazeho a duſchowneho wliwa je ſa wuhojenje tuberkuloſy ſara wažne. Wſele ſtow horbaczow je ſo w Kluczu-Königswalde wot ſwojeho horba wuſwobodziło. Na orthopediſtim ſjeździe w Lipſku woni ſenſazaciju je ſwojim runym członam a ſwojej ſiwjenjowej wjeſeloſczu ſdudżowaczu. Tam je ſo pokaſało, ſo ſe horb hodži wuhojicz, hdyž ſo hojenje ſ czaſom a w prěnich ſtkach po ſkhorjenju ſapoczinje.

Zigarowa toſchka jako wumoženka žiwjenja.

Huſeżiſcho ſo ſtawa, ſo maliczkoſcz eſowſke žiwjenje wumoża. We wójnje ſta ſo huſto, ſo nékaſi pjenjes, jena uſedała abo rjad ſymjernym kulku wotwobroczi. W ſaſchłych dujach měſeſche ſtótny wiſowar we Muſeju nad Loßjom podobne ſhoże. Jedźeſche thwatnje po dróſy ſe ſwojim czeſtym awtom. Nadobo pſchijedże wot boka ſ połow wós krótko pſched nim na dróhu. Dokelž njemóżeſche awto wjazy ſaſtinacz a jo ſadżerzecz, ſtorczi wołowe woje do awta a trjechi tež ſtótneho wiſowarja. Storczenje bé tak ſylne, ſo by woje jeho bjeſe wſcheho morikoſ, njeby-li w ſwojim żakeże zigarowu toſchku měł. Tuta ſymjertny ſtork wotwobroczi a ji mjeżeſche ſo djałkowacz, ſo pſchi żiwjenju woſta, hyrnjež ſo pſchi njeſbożu czeżży ſranił.

Lichewarſke wobſkodły we Wrótſławju ſo ſamknyłe.

Wrótſławſki polizejſki preſidcat wołſewja: Po wukaſu pruſkeho miniſterſkeho preſidenta we njewopravnjenym łożenju a w pſchesczenoſczi ſ pſchiſtuſchnym němſkim kommißarom ſym 3. nowembra 24 rěmiſłowon ſawjrcej dał, dokelž běchu poſtajene placžiſny pſchekroczile.

Pižmowa ſchczura automobil nadpadowała.

Njewſchédny nadpad ſu tiſo mużoje bliſko Regenthała w Bayerſkej na jěſbje ſ automobilom nawędźili. Pſchi puczu wurjadnje wulku pižmowu ſchczuru (Biſamratte) wohladachu, kotraż pak pſched antom njeczeſny, ale ſ njewěrjomnej ſaſkałoſczu pſchez ſnowa na khłódżałkowu łapu ſkałaſche. Hdyž ſłónczne wjednik wós ſaſtaji a ſe ſwojimaj pſchewodżerjomaj ſpyta, ſtwjżo wotehnacz, ſchczura mużow tak njemdrje nadpadowaſche, ſo mózachu ſo ledma khłżateho ſwěrjeza wobroczi. Wjednikej ſo kónczne poradźi, ſchczuru ſaraſyeż, tola pryedy teho bé jeho ſtraſchnje ſkuſała.

Wobrónjeni banditoſo nadpadżechu póſtſki wós.

Bliſko Lublina w Pólſkej w lěſu wobrónjeni rubježnizy póſtſki wós nadpadżechu. Po krótkim wojowanju woni poſtilijona a poliżiſta, kiž jeho ſchkita dła pſchewodżeſche, ſaſtrělichu a ſ woſa pjenježne měchi kradnychu. Wyſchnoſcže ſu nadpadnikami ſlédża.

Newotwar ſo ſaſhpnył a dżeſowcej woſobow morił.

Pſchi twarjenju wulkeje garaże w Granadże w Schpaniſkej ſoſzypny ſo poboczna ſcžena a padże na ſchtyri ſuſodne twarjenja. Dżewjecz woſobow, mjes nimi ſchéſcz dżeci, ſo ſaraſy.

Najwjetſchi dalokowid na ſwěrcze.

Najwjetſchi dalokowid ſwěta bé dotal we hwězdarni **na Wilſonſkej horje** w Kaliforniſkej. Jeho reflektor we pſcherčiku 250 zentimetrow měri. Wucženży pak ſo ſ tutym hobrſkim teleſkopom njeſhu ſpokojił. Pſched nékotrymi létami amerikanſku hwězdarjo hromadże ſ jendżeſlikimi wotrjadnikami plany ſ hladowkowym teleſkopom nacžiſnychu, kotrehoż pſcherčik pſches pjeć metrow měri. Tele plany ſu ſo nětko tak dałoko do ſkutka ſtajiłe, ſo ſu Corningſke ſchkleńczenje w Newyorku ſ wuſpěchom ſchkleńczany diſkus tuteho pſcherčika 20 tunow (400 zentnarjo) cżeżi łate. Druhi diſkus ſamžnje wulkoſcze hyndom dżełacz ſapoczinu ſa pad, ſo by prěniſuł njedoſtatk pokaſał, kotrehoż dła ſo njeby ſa hobrſki teleſkop pſchihodżił. Nowy dalokowid dyrbi ſo na jenym wjeſchku horow, Rocky Mountains rěkazych, bliſko Mounta Wilſona w nowej hwězdarni ſtajicz. Wjele wudawki ſa nowu hwězdarniu ſu na njehdże 14 milijonow hriwnow wobliczene. Loſtoczime dżěło toczenje hlawnika (ſchipiela) je dołhi a wobczežnu prozeł, dokelž dyrbi paraleliſti ſwjerch dołacz, kotryż dyrbi ſo na dwanażczitypjaczny dżel milimetra na wjóſt ſtoczicz. Tónle inſtrument hwězdarjam możnoſcz da, ſchtyri krócz lepje ſwětła ſapſchijecz hacz ſ dotalnym dalokowidom ſamſkich a pódobnjeju fotografowacz, kotrez žu tak dałoko we pſchestrénſtwje ſanórjene, ſo jich ſwětło, kotrež ſo je ſpěchnoſczu tſi ſta tyſaz kilometrow ſa ſekundu dale hiba, ſtoletnych milijonow trjeba, ſo k nemi dozpěje.

Czežke njewjedra w Japaniſej.

Wulke dżele Japaniſkeje ſu ſo ſ czežkimi ſlinkami potrjechżile. Tute ſu khěrko wulku ſchkodu naczinile. W Tokiu je ſo 1332 a w Jokohamje 800 hwarjenjow ſapalenżiło. Njewjedra ſu ſo też hacz na kupu Formoſu wupſchestrěle. Tamſnifi pſchiſtaw ſo lohko wobſchkodži. W Tanſuin a ſuſodnym mjeſcze je ſo 120 woſobow ſ laſtnem morikoſ. Wichor je nékotrych ludži pſchi rybołowjenju pſchekhwatał.

Naſrad ſ bombu na jendżelſki konſulat na Kubje.

W Cienfuegu na kupje Kubje je ſo na twarjenje tamniſcheho konſulatiwa bomba czikła. Ludźo ſo ſ tym njejſu ſranili, tola je ſo wulka ſchkoda naczinika. Mjenża ſebi, ſo ſu kommuniſtaio nadpad ſkużili, kotriż na kupje lud traſcha.

Budyske ſtawniske powěſce

ſ dnja 3. nowembra 1934.

Narodżili ſu ſo: Franzej Arnoſchtej Fleſchej, ſamłarjej, dżowczičżka. — Williamej Waltarjej Manetej, knihikupjej, ſynk. — Wilhelmej Pawołej Guſtawej Hoppnerej, ſedlarjej a tapezěrarjej, dżowczičżka.

Do manżelſtwa ſtupichu: Pawoł Rudolf Grünwald, ſamłar ſ Emmu Elſu Schuſterez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — Wjedrich Auguſt Kaſor, pohonc w Budyſchinje, ſ Marju Friedu Rohlederez, hoſpodarſkej pomocnizu w Dżěžnitezach. — Pawoł Waltar Pech, blidarſki miſchtr w Bórku pola Budyſchina, ſ Hilju Katharinu Kurjatez, domjazej pſchiſłużenzu, w Budyſchinje. — Erich Herbert Linke, wyſchi dżeſatnik w Kinsbórku, ſ Hiljóżetu Gertrudu Seoſtez, pſchedawarku, w Budyſchinje. — Hermann Waltar Hajnza, moleriſki pomocnik, ſ Jadwigu Martu Sekaſinez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Sſerjedu, 7. nowembra ſtyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wjcheho programa: 6,35 rańſchi konzert. 11,40 ſa hurow. 12 konzert. 13 tačżele. 16 popołdniſchi konzert. 21 wojerſki konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho wjcheho programa: 6,05 ſa hurow. 6,35 rańſchi konzert. 8,20 tačżele. 11,45 ſa hurow. 13 pſchipołdniſchi konzert. 16 ſa młodżinu. 21 ſtara a nowa ludowa hudźba.

Hlišcze ważne ſ dnjowehe programa: Berlin: 21 duferſka hudźba. Stuttgart: 21 orcheſtrowy konzert.

Smeſki

Dobry ſkutk!“ „Kóżdy dyrbjał wob dżeń jedyn dobry ſkutk cżiniez“, powuczowaſche nan pſchi ſnědanju.

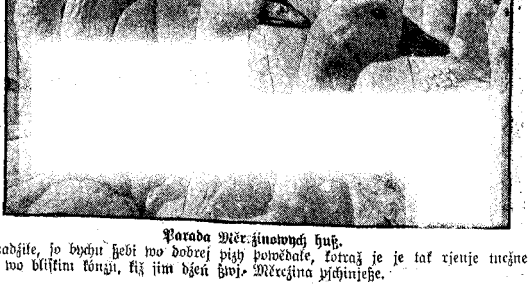
„Sym hižo dżeńſa ſwój cżiniſ, nanko“, wołſewi mały Fryza.

„Nó, ſchto dha ſy hižo tak rano ſahe wuſkutkował?“

„Haj, naſch ſuſod dyrbjeſche na pólſki auto ſpěchaz a mějach ſtracha, ſo ſkombdi, tuž ſym naſcheho pſa ſ nim puſchcził!“

*

Makkaroni. „Schto dha dżenża k wobjedu ſmjetanu?“ praſcheſche ſo nan, hdyž ſo we wjeſkolej myſli k blidu zhdaſche. „Shubowazy hromat“ (Spargel), mjenſche mały Kurt.

Parada Měrzinowych huſi.

Huſy ſu ſo ſhromadźile, ſo bychu zebi wo dobrej pózy powędale, kotraż je je tak rjenje tučne ſčinila. Wone pak njewědża niczo wo blišim kónzu, kiž jim dżeń zwoj- Měrzina pſchinjeſe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčanske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je on tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje cuneńjenje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 260 — Budyšin — Srjedu 7. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Jendźelski zwonkowny minister wo posaarskim prašenju

Pondźelu so w jendźelskim delnim hjenje liberalny połłanc Mabane swonkownego ministra Sira Johna Simona wopraša, kak so w waschnju wothłosowanja w Posaarskej dowěri. Sir John Simon wotmołwi, je komisija za wothłosowanje w Posaarskej lětha julija započała dźěłać, a so je rada Swjatych ludow pschi połnomócy za organisowanje, wjedźenje a dohladowanje wothłosowanja w Posaarskej zrjadźiła.

Wjednik dźěłaćerskeje opposicije Lansbury so wo tym pschašo, hač może Simon nětčko wo zakonowanju porjada Posaarskej prajić. Tutomu zapołžanej swonkownemu ministeru wotmołwi, so ma so knježerstwowa komisija za nadhlad starać. Njebudźe pjeza położenje naćišć, so knježerstwowa komisija w Posaarskej njebudźe kmana k zawanju porjada, Simon so tež nadźija, so tajke wobstejnosće njeeksistuja. Schtož zakonowanje wukrajnych wojakow nastupa, so jendźelscy wojacy jenož do Posaarskeje pósćelu a po Simonowym wuprajenju so tež njeje myslene. Wěste franzowske pschihoty pschi wjeznowych wólbach Posaarskeje pak pjeza jenož sćežnosćne naprawy.

Sir John Simon hjenj wojewi, so je němski pósłanc wo tym wothpytał, jako běšče jeho k zebi pscheprošył. Wón je jemu wobkrućił, so je so w 25 mil sćěrkim pasu SA- a SS-formacijam za posaarsko-němskimi gosćami khodźenje w uniformach, sthadźowanje a wotměrjenje manifestacijow za cząs wothłosowanja zakazało. Sdobom so knježerstwowe wyschnosće swjatočnje wobkrućile, so njewobstejeli strach zakročenja do Posaarskeje. Sir John Simon je němskemu a franzowskemu pósłanzej zdźělił, **so je tuta powěsć jendźelske knježerstwo pschekwapiła.** Franzowski pósłanc je jemu wobkrućił, so so franzowske pschihoty jenož sćežnosćne naprawy. Pschi takich wobstejnosćach, rjekny Simon, hmě so wocakować, so so wothłosowanje, kiž je rada Swjatych ludow winowata wjeswjesć, 13. januara poriadnje pschewjedźe.

Simonowa rěč je w Parizu spokojiła

W Pariju kładu wulku wažnosć na wojerwjenje jenoho swonkownego ministra Sira Johna Simona w jendźelskim delnim hjenje. Jeho wuprajenja wo pracheho Posaarskeje su w franzowskim knježerstwje jara dobry sćežej sawołajile. Franzowzojo pytaju w jeho wojerwjenju wobkrućenje žiwjeho stejišćiska a widźa w nim pschinoschk k lěpschemu powětrju. So je Simon prajił, so je jenje njeje na wujězje jendźelskich wojakow myslił, maju nowiny „Petit Parisien" za zyle naturjle a po prawdach Swjatych ludow so složowaze. Jendźelske sadźerjenje njemóže so, kaž tute nowiny pišaju, jako njedostatna solidarnosć k Franzowskej wuložić. Jendźelska ma pjeza k Franzowskej w tutym nastupanju polne dowěrjenje

Němski pósłanc pola Lavala

Franzowska Havasła telegrafowarnja wojewja, so je franzowski swonkowny minister Laval wutoru popołdnju němskeho pósłanza Rolanda Köstera pschijał a so z nim nadrobnje wo wschelakich praschenjach rozrěčował, kiž wobaj kraj sajmuja, wosebje pak wo wěstych praschenjach ludoweho wothłosowanja w Posaarskej.

Pschi tutym jara dwórliwym rozrěčowanju ze franzowskim swonkownym ministrom swěrěčił, so Franzowska njeboše abo nochze spuschćeć žaneje winowatosće, torkaj ma z Swjatej Ludow pschi wuwjedźenju swojich internazionalnych winowatosćow. **Swonkowny minister Laval měsche za wosebje wožne, so wojerwjenja wukrajnych nasin wo wojerskich naprawach a wosebje wo pschespjetowanju wojerskich wotdźělenjow wotpraschał, so by z tym kóždemu njedowrosumjenju sadźewał.**

Pósłanz je stejišćeho němskeho knježerstwa rozłožił a wobkrućił, so Němska na zane waschnje nochze pscheswjatej swobodu wothłosowanja wobmyslerjow Posaarskeje, kotraž je so z wumělenjenimi měroweho rěčenja hlowała. Franzowski swonkowny minister tuto wojerwjenje je spokojenjom přihlyscheše a dopomni je swojeho stejišćiska, so by wotpohlady franzowskeho knježerstwa nastupaju dospołne wobsćěhowanje tuteje swobody wothłosowanja stajnje runje tak jasne byle.

Zymska pomoc w Posaarskej so dowolíła

Po tydźenje trajacym mjerjenju je knježerstwowa komisija sćěnjenje na wopraschenje charitatiwnych swjazkow Posaarskeje z 5. oktobra posaarsku symsku pomoc dowolíła. Hižo měsaty dołho běšče so wobcežnje jednało wo sfukt symskeje pomocy, kiž běšče so swopředka zakazał, dokelž běšče jogiałne wotdźělenje němskej fronce pschidate. W tym widźešče knježerstwowa komisija wohroženje pschihotowanja wothłosowanja a wuzi samo tuto zobudźělo sa dobrocelskeje samery za pschičinu, zyku symsku pomoc zakazać. Nětko pak je so rozsudźiła, so tak mnohi podpjerazy sfukt za cerpjace posaarske wobydlerstwo dowoli. S jeje dlicżom pak je so wjele drohego cząsa sa symsku pomoc njerwužiteho minyło.

Žarowański dźeń nacionalsocialistisk strony

Sakše knježerstwo je postajiło, so maju so pjatk 9. novembra, na němskim žarowańskim dnju nazionalsozialistiskeje strony, na sławnych twarjenjach žarowańske khorhoje wupowěsćeć. Sjawne wuhotowanja, kiž k sabawje ględźa, dyrbja dźiwaju na wopominanja mortwych na tutym dnju tkutne być. Sjawne reje njeposmědźa so wotmorić.

Goerdeler wostanje Lipsčanski wyšši měšćanosta

So by swoje sastojnstwo jako němski kommisar za dohladowanje płacżinow wukonjał, pschepodyli so Lipsčanski wyschschi měšćanosta dr. Goerdeler sašo do Barlina do hamtskich městnosćow, kiž jemu němske knježerstwo pschewostaji. Dr. Goerdeler wotkhowa pak sastojnstwo Lipsčanskeho wyschschego měšćanosty. Sa swojeho stajnego namołstnika je wón měšćanoka Haaku postajił. Dr. Goerdeler čini runje tak jako tehdy, hdyž běšče pod parlamentaristiskim knježerstwom sastojnstwo dohladowarja płacżinow pschewjacy. Runje kaž tehdy, poda so dr. Goerdeler jónu abo dwójcu wob tydźeń do Lipska, so by so wo tamnischich kommunalnych wobstejnosćach pschewjedźał.

Wulke překřiwjenje w Francowskej wotkryli

Parizške wječorne prawizarske nowiny „La Presse" rosprawjachu wo žiudiskim pschepytowanju wo wulkim pschekschiwjenju w połnóznym departementcje (wokrjeju). Tu jedna so pjeza wo finanzowaze towarstwo, kiž zdźěła so swopředka jenož z zokrowej industrija a zokrowym wikowanjom saběrać, kiž pak so posłužbo też do wojerskich leżownostnych należnosćow tykasche. Wjednik tutoho towarstwa běšche prjedawschi admiral. Namětny pschedsyda pak běšche z dusiju pschedewsiacza a je wešoł Charles Levy, kiž je njedawno pod wosebitymi wobstejnosćemi z Parisa twochnył a towarstwo z nětkle 200 milijonami frankow njedostatka žedźo wostajił.

Na towarstwo so tuka, so je zebi swoje žrědli z wudawanjom wopaczných wotrěčkow honow sa „wuswobodźenje krajiny" wobstarało. Tu jedna so wo žamtneho Charleja Levya, kiž je z prjedawschim Chautemppowym kabinettnym schefom Dubojsom towarstwo k finanzowanju „nazionalneho wobrónjenja" zakožił, kotrež je so w swišku z nadpadami pschi skandalu wo Stawiskim rosprusnecżiło.

Nowy nowinarski zakoń w Awstriskej

Hižo psched dlešchim cząsom je awstriske knježerstwo nowy nowinarski zakoń pschipowědźiło. Nětko so hamtske nowiny „Wiener Zeitung" tutón nowy zakoń wozjewile. Najhlownische postajenje tuteho zakonja žada, so wudawanje periodiskich wukhadźajcych nowin ako cząsopisow wot wosebitere dowolnosće wotwisnje. Tež nowiny, kotrež bižo wuchadźeja, dyrbja wo taku dowolnosć prosyć. Wudawanje nowin so njedowoli, hdyž próstwar politiskich njeje bjes poroka, a hdyž strach wobstoji, so nowiny zakazanej politiskej stronjnej propagandže słužo.

Proces přećiwo Matušcy

Pschi wječerawskim jednanju Matuschka rjekny, so je so 1892 w Pešcy narodźił a je naposlědk we Winje bydlił. Wón wobknježi madźarsku rěč a trochu němsku a słowakisku. Matuschka powědasche, so njeskutk wobžarnje, dokelž je pod nuzejnym jednak. Tuto nuzejnje wón wospjet wujasni, so je dozrała 5 Leonow było, niż duchojo, ale cłowjekojo mjasa a krwe, kiž jeho k słóžnistwam honjachu. Prěni Leo je był schulski towarsch, druhi wěsty Leo z Budapesta. Tutón metafyzisti cłowjek, jasnowidźer a magnetiser, je jemu nětdy we wustawje za wuczerske wukmananje prajił, so dyrbi zławny cłowjek być. Tute cłowka su jeho psches zyte žiwjenje pschescżehale. Tutoho Leona je podpałsko někotry króć setkał, w lecy 1930 je so wón jemu jako duch sjewił a jemu poručił, so by jelesnjske nadpady złučił a zebi z tym zławu dobył. Tśeżeho Leona je Matuschka pjeza w jenej wsy madźarskeje nižiny sesnał, schtwórty Leo je był Winzan Schabenki.

Nowe hibanje za generalny strajk w Španiskej

Syndikalistiske dźěłaćerske swjazki su z wobchelakich schpanjiskich městach generalny strajk wuwołali. Dotal je znate, so je w Saragosy wjetschina twarskich dźěłaćerjow a pinčnikow strajkowemu nawołowanju posłuchała. Też z Alicanty powě lo, so su pschichłuschnizy wschelakich powołanjow swoje dźěło złožili. Tak so zda, so syndikalistojo a anarchistojo, kotrjž so na poslednich njemerach njewobdźělichu, swoje hroženje dopjelnja, so strajk wuwołaju, jeli so k žmjerjeći sahnjeni wotprawja.

Po powěsći je San Sebastiana je schpanjiski wojerski rosćahowar liješinu wojewił, po kotrejž je so w tamnischej provinzy **24 000 ſtelkow, 6000 pistolow, 10 000 wutſelkow munizije a 5000 bombow dotal zebrało.**

W hjenjišim poschedźenju žadasche ministerski president Lerroux, so by so mohło wo dowěrjenju za knježerstwo wothłosowało. Po jeho rosprawje je to nuzne, dokelž so w kraju znowa spyta, porjad kaschyć. Po tutym wojerwjenju kontora hnydom wothłosowasche a wuprají so z 233 hłosami za Lerrouxowe knježerstwo, schćerjwo njemu žadyn sapołžanz njechłosowasche. Katalanska liga, kotraž na prawizy stej, a baskiski nazionalistojo su pschi nětčišchim khitrym położenju zwoje přeńšche sunjenje pschemělili a toharunja za knježerstwo hłosowali. Swjedy hłóh pak njewotedachu jenički monarchistojo (nječo 50 sapołžanzow). Tuchi pak wojerwichu, so chcedźa knježerstwo morališy podpjerać, dołhož anarchistojo a syndikalistojo krajny měr kaž dotal spytaju.

Najpomnicz hódno je, so wjednik schpanjiskich faschistow, Primo de Rivera, na poschedźenju jasnje wuprajł, so ma za to, so je cząs za narodnu rewolucju pschischoł, dokelž su dotalne waschnja parlamentarizma dospołnje bankrotowałe. Mózno je, so pokhod do Roma w blizkim pschichodźe w Schpanjiskej žiwoje wospjetowanje namaka. Napschećo tutomu rěčnikej wjednik katolskeje ludoweje akzije, Gil Robles, w žiwjej rěči zaneho dwěla njewostaji, so wón a jeho strona nechcetaj z faschizmom nicżo činiłcz mieć.

Ssudnisti pschedßyda Matuschzy njedowoli, so by wschitkich Leonow nadrobnje wopißował a praschesche ßo jeho nadrobnischo ßa ßelesnitkami nadpadami. Jako Matuschka pschi duchu Leonje wosta, pschedßyda jeho napomina, so by na ßudnistwowu autoritu dßiwał a njeby ßnych baßow powedał. Na to rjekny Matuschka, so chze to czinicz, wuzej je to jemu czeßko, dokelz ßaneje Bozeje martwy na ßudnistwu blida njewidzi.

Matuschka powedasche wo ßwojim nashonjenju jako dobrowolnik we wójnje ßale nadrobnje, tak wopißowasche bitwu we rańschej Galizistej. K tomu ßawola: „Prystake ßu moje malchinske tßelby, a wschitko, schtoż besche psched nami, ßo ßnicji.“

Gömbös pola Mussolinija

Madßarski ministerski president Gömbös poda ßo wutork rano do kralowskeho hrodu w Romje, hdzez ßo do knihi hoßcji ßapißa. Dopoldnja w 11 hodź. poda ßo Gömbös k Mußolinijej w Palacu Venecia, ßkotrymż mjeßesche dlesche rosrecżowanje.

Priedawšeho bołharskeho ministra de Dźidrova zaječi

Po knjeżerstwowej poruczności ßu priedawschego ßustiznego ministra w Malinowym knjeżerstwje, dr. Dźidrowa, ßajeli a do mesta Maßtanlia dowjeli, dokelz je pschecziwo nemczißchemu knjeżerstwu ßapletki dźełał a pschißtodźenja rosschérjał. Dźidrow, ktryż je ßo we Mazedonßkej narodźił, bé ßnaty wjednik kommunistow. Hdyż knjeżerstwo jeho stronu rospußchći, wón derje ßo ßaplacżaße ßastojnstwo pschedßyda dohladowarßkeje rady mazedonßkeje banki, pjenjeżneho wustawa mazedonßkich organißacijow, pschewa.

Priedawschego liberalneho ßapóßlanza a ministra Ssmilowa, kotrehoż w jenym mjeßacżku pschi Czornym morju w jatbje dżerżachu, ßu na ßwobodu puschczili, hdyż bé wotewrił ßo nowe knjeżerstwo pschipóßnawa.

30 kommunistiskich přisahancow w Juhosłowjanskej zaječi

Każ ßo ß Beograda powé, je juhoßlowjanßka policija w Ssubotizy pschi juhoßlowjanßko-madßarßkich mjeßach wobßchérnu kommunistißku organißaziju wuzjedźiła. Policijstwo ßajachu 30 wobßobow. Mjeß ßajatymi ßu ßtudentojo tamnischeje prawneje fakulty, njemjeßlniczy a dźełacżerjo. S pschepytowanjom ßo pokracżuje.

Rooseveltowe wólbne dobyće

Wutoru wotmechu ßo wólby w 47 ßtatach Sjednocżenych ßtatow. W nich wolesche ßo do ßwjatkowego ßejma. 432 ßapóßlanzow reprezentantßkeho doma, 33 ßenatorow (ßtrecżne ßohnßtawow ßenata) a 33 gowernerow ßmeja wußwolicz. Tute wólby wotmeduja ßo po wußtawje kóżdej dwé lecże a wosnamjenjeja wulki podawk w amerikanßkej ßnutrkownej politiży. Po dotalnych powéßcżach wußwolichu 60 demokratow (Rooseveltoweje ßtrony) a 5 republikanow. Wobdźelenje pschi wólbach bésche wurjadnje ßylne.

W Hollandße (w Miſſouriſtim ßtacże) wutoru béleho a czornucha ßatßelichu, nékotrych czornuchow pschebichu a jim njedowolichu, ße ßwoju wólbnu winowatoßcż wukonjeja. W Pittsburgu ßo dwaj mużej pschi tßeleniu ßranßichtaj.

Wjecżor do amerikanßkich wólbow dóńdże w hórnißim mjeßacżku Celayres njedaloko Hayletona w Penßylwanßki k krwawnemu podanku. Do wólbneho demonßtracijeßego czaha demokratikeje ßtrony ßo njejazdy ß hydźelenje ß maßchinßkej tßelbu tßeleße. Wutrjeße triechichu 14 wozßobow a 3 wobßedy hordom mjeßchu.

Čežke wojowanje wjez statom a cyrkwju w Mexikanskej

Parlament Queretarośkeho ßtata je wutoru ßakoń pschijał, ß kotrymż ßo liczba duchownych na mnohoßcż wobdźelerßtwa poßtaja. Po tymle ßakonju dyrbi w Queretarowßkim ßtacże na 200 000 wobydlerjow jedyn mjeßchnik pschińcż. W mjeßcże Queretaru ßu dweju mjeßchnikow ßajeli, dokelż ßtaj w privatnym domje ußchu cżitałoj.

W Durangoßkim ßtacże njeßnideja żani duchowni ßwoje ßaßtojnße dźela wukonjecż, dónż ßo nowa reforma njepschipowéda. Dotal neje hißchcże żadyn katoßki mjeßchnik wo dowolnoßcż proßyć, ße ßmél ßwojeho ßaßtojnßtwa hladacż. Tohodla ßo wot 1. nowembra żane Boże ßłużby njewotmeduja. Dotal njewotmeduchu ßo Boże ßłużby w Tabaßku, Campeku, Aguaßkalientu, Oaßaku, Chiapje, Zakatekaßu, Chihuahuwje, Veracruzu a Durangu.

W jenotliwych mexikanßkich ßtatach wojowanje pschecziwo cyrkwi njeje na wótroßcż popuschczało. W Meridße ßu arzybißkopa Trichlera ß njeßnateje pschicżiny na policiju ßkafali. W Yukatanßkim ßtacże ßu cyrkwine wobßchoße powuzkle, ßo bychu ße cyrkwje ßamcżele, dokelż bésche ßtatny gouverner pschikaßał, ße maju policißtoju pßched cyrkwjemi ßtrażowacż. W Puebłaßkim ßtacże je ßejm dowolił, ße ßo marxißtißka ßchuliśka wuczba ßawjedże.

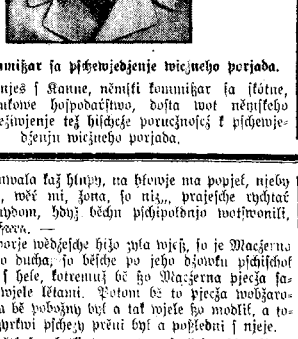
W Guaymaßu ßu protestantißku cyrkej nowoßałożenemu ßjednoczenßtwu dźełacżerjow a katolßkich dźełacżerjow pschewoßtajili. W Mexikanßkej ßo marxißmus najbórje wußakhadża.

Krótke politiske powěśće

Ministerski president Goering je wutoru do Kaßßela pschijéł. Na to je jako némßki hajnßki mißchtr Reinhardßki lét wobhladał. Tutón lét dyrbi ßo do wulkeho parka ßa ßchit pschirodny pschetworicż.

W Lübecku poßwjeczi ßo cżeßtny pomnik ßa wyßchßcheho leutnanta na morju Hanßa Ludya. Pßched 20 létami ßaßtrélichu jeho w Towerje w Londenje, jako bésche wjele ßa Némßku naßhonił.

Franzowße knjeżerßtwo je ßakońcżił naczißkaj pschedpokojtko. Jedyn nacżißt rjaduje pschedpißma ßa demonßtracije na dwórach, druhi pak wobßhadowanje bróńjow.

Némßki kommißar ßa pßchewjedźenje wjeznego porjada.

SSswobodny knjes ß Kanne, némßki kommißar ßa ßtótne, ulokowane a tukowne hóßpodarßtwo, dosta wot némßkeho ministra ßa ßeßiwjenje też hißchcże poruczność k pschewjedźenju wjeznego porjada.

Nówßi ßejm ßeńdże ßo wutoru k ßwojej prénjej pschewjedźinje. Finanzny minißter Salvadßki rospravjeße wo pólßkim ßtatnym rozßicżenju. Nédźże 149 miljonow ßtotkow njedoßtatka ßo wocżakuje. Njedoßtatk dyrbi ßo k reßerwami a kreditami narunacż.

Franzowßki wupóßlanz we Winje je ßadał, ße by ßo ßajaty wjednik chorwatßkich emigrantow Pereczewicz wudał. Awßtrißke ßudnistwo we tutym ßadanju hißchcże njejßu rosßudźiße.

Liebłoßti finanzny minißter je tßi banki w Memelßkej pod ßtatny dohlad ßtajił.

Juhoßlowjanßke nowiny ßaběraju ßo nadrobnje ß pschepytowanjom nadpada w Marßeilliu a Madźarßku ßmowe pschimaju.

Cżißczenje pola ßowjetow pschi réży Wolhy je ßo ikoncziło. 2400 kommunißtow ßu ße ßtronu wußankli.

Ze Serbow

W **Budyßchinje**, 7. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdźež ßane knoty njetoča,
Tam njeje trjeba knotarja.

Serbßke přißłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer plus 5, najwußchißcha dnjowa temperatura 15 ßtop. cżopłoty. Dßenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer plus 4, najnißcha temperatura w nocy 10 ßtup. cżopłoty. — Nißina nad wjeczornej Němßkej poßtupuje k dolhemu rauju. Mjeńßcha nißina je ßo nad południßkej Němßkej wutworiła. Tutej nißinje ßadżéwatej pschiwlawej ßymneho powétra. Tehodła je wjedro też dßenja hißchcże mile. Nißinje naßchu krajinu najßterje jenoż ßłopka potrjechitej a nam mróczełate, ale dreje jenoż ß khwilcami deßchczowate wjedro pschinjeßetej. Poßpißcho budże ßajo trochu ßymniße. Wyßchina nad Rußßej je ßo trochu wotßakliła, wona je jara wobßchérna a dołaha ß połnócznje Rußßeje hacż k Cżornemu morju. — Rußße ßchwórik ßtónczko 7,03 hodź. ßhadża a ßo 4,24 hodź. khowa. Mésacżk ßhadża jutße dopoldnja 8,57 hodź. a khowa ßo popołdnju 4,32 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ßa jutßischi ßchtwórk: Njewob. ßtajne a trochu khłódniße wjedro.**

Z zjězd 1. wudyrneho zwjazka 46. SS-standarty w Budyšinje

Njedźelu 4. nowembra 1934 ßhromadźi ßo 1. wudyrny ßwjazk 46. SS-ßtandarty w Budyßchinje. Dopoldnja wotmechu ßo pod wjedźenjom ßtandarßkeho ßportßkeho referenta a pruhowarja SA-ßportßkeho ßnamjeßcha Reinßcha pruhowanja w cżeßkoßlowjeßanßkich ßa SA-ßportßke ßnamjeßcha. Se 192 muży, kotrzi běchu ßo ßamołwili, 177 pruhowanja wobßta. Wußledk je dźiwadżo na ßymu dopoldnja a niż biesporocżne khłahnißchczo jara dobry. Pruhowani SS-pschißłuchniczy pokaßachu wßchitkim, ße ßamóża cżeßne wukony też pschi njepschikłódnych wumenjenjach dokonjecż. Jenotlíwe wudyry dospócże tele wußledki w pschehlédku: 1. wudyr 43 dypkow, 2. wudyr 40 dypkow, 4. wudyr 38 dypkow, 3. wudyr 37 dypkow. Najlépßche wunoßchki wubédźichu ßebi: SS-ßyßlinu wjednik Steidtmann (w 4. wudyrje) a SS-muż Männicha (w 1. wudyrje) po 60 dypkach, SS-muż Hahnel

---

Wjaczßtaw Benesch Tschebizßky:

Wjesny Jakubin

Pschel. M. K.

3] (Pokracżowanje.)

„Schtó pak je waß po prawym ßemi pößtał“, wopraßcha ßo nétk Macżerna.

„Knjes farař, pschecżeßo, dokelż njemóżemy hjes waß w ßyrkwi ßpéwacż, dokelż by tam hewak bykło morwo a dokelż wałche ßpéwarßke leża pod khorom ßaprózhene.“

Macżerna ß hłowu wijo prajeßche: „Budże tam morwo a ßpéwarßke pod khorom ßo ßaprózhcha. Rjekńcże to knjeßej fararjej“ Potom ßo wot hołcża wotwobroczi.

„Pschecżeßo, pschecżeßo. Bywał ße'ze nam wßchém ß dobrym pschikłádom, prénj w ßyrkwi, pośledni ß njeje, tak, tak. Schto bychu prajili k tomu, hdy bychu ßhonili, ße je Macżerna pschełtał ße modlicż, ße je pschełtał ßpéwacż a ße njethdyż wjazu ke mßchi a ße — —“

„SSméja prawje a pschiwukmu tonu. Dyrbja pschikwakacż. Jenoż to tak knjeßej fararjej wośjewóże a njeczicże mi podarmo horzu krej. Hewak ßkażu wam a knjeßej fararjej njedźelu a wßchě ßchikżowe dny.“

„SSßmił ßo nad wami Bóh Knjes!“ ßdychny cżeßko Liſchka wótrewßchi ßej kapku pota ß cżoła.

Macżerna żedźeßche hißo ßaßo tak każ prjedy wocżi ßaßdżeleju, rót ßawéraju, ßo njeby ani widżał ani rěcżał.

Ryschtaŕ Liſchka wotenđże cżißche, bieße hłowa, a hdyż pschińdże domoj, powédaße ßwojej żonje, ße je djabol ßajéł do ßtareho Macżerny, a burowka ßo dźiwaße, kak by to możno było, ße by ßtary Macżerna był w mozach djabolßkich, we kotrymż tola ludźo, hdyż jeho widżachu, prajachu, ße by mohł ß fararjom bhejć.

„Rěcżał ßym ße wßchelakimi ludźimi, ale ß tajkim cżłowjekom, kajkiż je dźeńß Macżerna, hißchcże żenje. Wěř mi, żona, ßym ryschtaŕ, knjes „delektor“ je prawo do mojeju rukow położił, pßched tym prawom wßchitkjy wo wjży pschepotaja, ale hdyż Macżerna na unje pohlada, ßo ßtoro ßwjeßch. Wożi wmwała każ hlinpy, na hłowje ma popjeł, njeby jeho ßpóßnała, wěř mi, żona, ßo niż„ prajeßche ryschtaŕ Liſchka, a huhdom, hdyż běchu pschipołnobo wotßwonili, poda ßo na farа. —

Po nyßchporje wedźeßche hižo zyła wjeß, ße je Macżerna w mozy ßleho ducha; ße běßche po jeho dźiwoku pschißchoł ßelený hajßk ß hele, kotremuż bé ßo Macżerna pjecża ßapißał pßched wjele létami. Potom bé to pjecża wobżarował a tohodła bé pobożny był a tak wjele ßo modlił, a tohodła bé w ßyrkwi pßchecż ßyrni był a pośledni ß njeje.

Tak ßo nétk ßamßtrki ty na tym ßnóżcże. Ani Boha toho Knjeża hižo njeńaßejcżi, te toho ßy wuhnał ße ßwojeje théżi, — a ßchto je cżi ßoyło ße wßchehu, ßchtoż ßy jomu mél a na cżinjż ßy ßo wjeßelił? S tutymi khłowanji wotcżi ß dréwnaja. Zyłe popołdnju, ßkoro do ßamehu wjeczora bésche hał ßedżał a pschezo na ßeno mésino khładał, jako by w jeho wocżomaj njebyło wjżo ßiwjenja a jako by ßwéżo, kotrejż khwilemi ßo ßajßwécżi w jeho wóczku, było jobłyßhnjenjo nékajkeho dłuhotneho kamjenja, hdyż padnje na njón ßłónczna pruha, — jako by haßło we wobliczu na wßche cżaßy, runje hdyż pschińdże jemu do hłowy wuńßł hroßna, ranjaza.

„Cżaß ßwojeho żiwjenja ßym cżi ßłużił, Bożo w njebjeßach, ßwérnischo dyßli wotrocżk ßwojemu knjeßej, a kak ßy mi Ty to mytowak?! Ani mojeje dżowki njejßy pschełitował, hdyż dżéßche, ße by ßo ponwólita ßa nana a ßa żeńe, ty ßy jim ponhał, hdyż mi bjerzechu moju Olßnu, a njejßy wußkyßchał mojeje modlitwy. Hanju cże, Bożo, ßricż mje dźéń we wokomiku, dokelż ßo njepołépschi, bychli też hißchcże jenych ßydomdźeßacż lét żiwy był“, hanjeßche Macżerna a dźéńi, kotrejż żeńdżachu pod wokнami, roßbéżachu ßa ßaßtrożane, ßo wjo, ße je do Macżerny ßaßły łaßtki duch.

A hdyż pschińdże ßtarz won pßched durje a ludźo jeho wuhladachu, ßcżini żebi kóżdy khcżiż a njepryjaczku ani ßłowczka, donjż njebé Macżerna ßa pschérowom — ßa wjeßelbami. Dóńdże ke kruchwinje. Wokoło wobraża bé nowy wénz a ßa wobraßom hißchcże popriańzowa wutroba wot ßwjatojanßkeho prozeßijóna. SStarz ßo ßaßły na prajtam korjeń ßydże, hłowu ßepré na ßtary ßdónk a jeho wóczko ßo ßahłada do kraßneho kraja, kiż pßched nim ßo wupßcheßtrécżachu. We ßtarej krućhwinje wójeße cżißchi wéßt, ße ßwonczane kopjeßchka ßcheptachu żebi ßo kołebaje, każ hdyż macż dżéczatko koleba ß rjapnju.

„Budź khwalený Jeßuß Khryßtuß, Macżerna!“ Tutón wotucżißchi ße ßwojeho ßonjenja wuhłada knjeßa fararja pßched ßobu. Bé to hižo ßtary knjes a ßtajnje thodßeße w cżornej, trochu jara hižo wotnoßchenej, draßcże. Na hłowje mějeße ßchérki, niſti kłobuk. Na polnym narcżeniwi wobliczu jewjeße bo pschezo ßmétk, kiż dobu kóżdeho. Bé to knjes farař, na ßydonidźeßacż lét ßtary, ale hißchcże dopołnje ßtrowy a pschi dobrych mozach. Ludźo mějachu knjeßa fararja radu, dokelż ßrédża hrożnje khładaße, a ßtaßi ßo to tola jómu, bé to ßaßo, jako by ßo poßmjał. Jenoż ludźo ßwojeje hłójczki njeloźerjachu ßmérwki, hdyż ßo na wobliczu knjeßa fararja jewjeße wot rauja hacż do ßameho wjeczora, dżeń wote dnja a zyle lété, prajachu, ße je pjecża knjeß farař ßchwarnje dołho wukmył ßo poßmérwcż, donjż njenawukny ßo poßmérwacż, hdyż je druhim na płacżanje, a ße wjeßelicż, hdyż druhebo rudźi ßrudba.

Macżerna bé pobożny hył, bé kemßchi thodźił dźeń wote dnja, thudym ludźom pschi pohrjeżbje darmo ßpéwał, ße pschi jedyn ß tych, kotrjż ßu thérzo ßwojeje hłowy. Hdyż bo knjeß farař ßmjeßeße, wjeßeße ß hłowu, wußleße ßom, ßchtoż dżiwße, a njewérjeße jemu.

„Wjchak ßym bižo wo waß ßtrach méł, luby pschecżeło, wéřcże mi, ale Bóh tón Knjes tych ßwojich njeßabudże, hdyż jich doma wyta nuża. Prawje cżinicże, hdyż dżeße k Bożej rodźicżerzy“, rjekny farař, dobrocżiwje ßo puſmévkujo.

„Powédaju żebi wo waß dżiwne wécżi. Ja tomu njewérju, dokelż wém, ße maja ludźo tóße hłuby. Ruße jenoż tichičżowanu pondźelu. Wuńßicże ße tehodła derje a budźeżcże ßpéwacż a pomimu ßo rěcże ludźi, każ by je mężeł wotdul.“

(Pokracżowanje ßcżéhuje.)

(we 2. wudyrje) 61 bypkow, SS-fyzilny wjednik Dietrich (we 4. wudyrje), SS-muž Müller (we 3. wudyrje) a SS-muž Gottlöber (we 3. wudyrje (po 60 bypkach).

Popoldnišcha słužba stónčži žo ſ pokhodom nimo wjednika 46. SS-standarty, SS-wyšchiſcheho wudyrowego wjednika ſ Alvenslebena, na Zitnych wikach. Bohata ſyła ludži postrowi SS najwutrobniſcho, kiž ſ kapału 46. SS-standarty a hudźbnym wotdźelenjom 1. wudyra nimothódy bjes poroka pschedwjedże. Jako běchu jenotli po napinazej słužbje dnja jednoru cžopku jědź k žebi wjali, frocžachu k hotelej „Krónu", hdźež žo koncert 46. SS-standarty a němſke reje, ke kotrymž hobustwarjachu tuteje kapały hudźachu, wotmě. SS-wyšchi wudyrowy wjednik Wichmann, wjednik I. wudyrneho ſwjasła, powita hoſcži, ſpěchowaze žobustawy a towarſchow. Wjednik 46. SS-standarty, SS-wyšchi wjednik wudyrneho ſwjasła ſ Alvensleben, mějeſche jimaju narěcž, w kotrejž wožebje wo nadawkach ſa SS rěčeſche. SS wocže niczo dale bycz hacž wjednikowy najſtrowniſchi a najſwérniſchi słužobnik, kiž žo njepraſcha „cžehodła?", ale kiž w tóžbym padze po wjednikowym pſchikazu jedna.

Nimo teho poſticžichu tutón wjeczor nětkotre jenotki turnarſke a hudźbne pschedwjedźenja.

Sjedź I. wudyrneho ſwjasła w Budyſchinje je ważnje pſchinoſchował, ſo by žo mjes wobydleſtwom ſrośumjenje ſa SS a jeje nadawki w tſeczim ſtacje ſłužbiło.

Z posedźenja měšćanskeje rady

6. nowembra 1934.

Požčonki ſa wuporjedźenja ze ſrědkow podruźniſkeho dawka. W dwěmaj padomaj pſchiſwoli rada k ſpěchowanju wobſtaranja dźěła požčonku ſa wuporjedźenje ze ſrědkow podruźniſkeho dawka, dospła 3400 hriwnow.

Twar wentoka na Lawiſkej haźy. K ſpěchowanju wobſtaranja dźěła na žo na Lawiſkej haźy twar wentoka (Schleuſe) pſchewjeſcž. Sſromadne wudawki ſu žo na 19 600 hriwnow wobliczyłe.

— **Kedźbu, pjekarjo!** Mineralne wolije a měſchane mineralne wolije žo ſnowa pjekarjam ſe wſchelakimi mjenami potnjuja. Pſchi tym žo na to pokaſuje, jo žo wone k namaſanju tykanjowych blachow a pjeczenjowych ſudobjow a k dźěłenju pſchiſtorczenych pokrutow pſchihodźa a ſo ju wožebje tuża. Warnuje žo, taſke wolije trjebacz. Po ſakonju wo ſiwnoſczach ma ſo niz jenoż tón, kotrež taſte wolije pſchi pjeczenju wužije, pokhłostacz, ale też tón, kotrež taſte pjeczow pſchedawa.

— **Hermanſki kowaſ** jadźerja ſo njekedźolinje, jako pohonczej kruch ſrucheho łodu pſchepoda, kiž dyrbjeſche tutón wěſty cžas w ruzu dźerżecz, a jemu ſa to 5 hriwnow ſłubi. Łód wuſkutkowa, ſo pohoncz do womory padże a ſo nimo teho na lěwej ruzy wopali. Pohoncz dyrbjeſche ſo do lěkarſkeho wothładanja podacz. Wikowarja wyſchi-roſeji wojſewiſchu.

— **Cžežiły automobil** ſ pſchipowěſchakom, kiž wežera popoldnju wokoło ¼4 hodź. jenoſpěrnemu Wulfu Bratrowſkemu haźu pſcheczežo ſakaſej pſchejdźe, pſchinjeſe ſchulitej łożu do ſtracha, ſo ju ſatłocži. We wuſkim pſchekhodźe mjes pjekarſkim wyſchſchim miſchtrom Henkerom a ſtólſchtrſkej kurežunu najprjedy auto a potom pſchipowěſchak łożu k ſcženje ſtłoži. Jenoż tohodła, ſo žo łożu na ſtronu ſwjertnu, kaž auto jědźeſche, žo na ſboże jenoż łokło wobdrě. Jeje drasta ſo jara womaſa. Autowy wjednik njeje doſcz kedźliwje jěł.

— **Kradnjene jěſdne kola.** Kradnyli žu w cžaſu wot 2. hacž do 3. nowembra 1934 ſ wotběže domu na Moltkowej bróſy cžiſło 6 mužaze koło bjes rjeczaſka ſnamki „Dürkopp" ſ cžiſłom 0 416 388. Koło mějeſche cžorne kroſna ſe žołtymi ſmužkami, jendźeſſkim wodźidłom, cžornej zellulcidowej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cžornymi ſmužkami, pedalej ſ połgummijowymi kłoſkami, cžornej błótoſchtitkaj ſe žołtymi ſmužkami, na ſwónczku napiſmo: „Max Böhme, Bautzen", dynamo a katarnju ſnamki „Seckel", Torpedoſki ſamoběh. — Na dnju 3. nowembra 1934 kradnychu pſched tudomnej ſirowej pokładnju mužaze jěſdne koło ſnamki „Seidel & Naumann", cžiſło njeje ſnate. Koło mějeſche cžorne kroſna ſe žołtymi ſmužkami, jendźeſſke wodźidło, cžerwjenej gummijowej pſchimadle, cžorne ſwjena ſe ſmužkami, pedalej ſ gummijowymi kłoſkami, cžornej błótoſchtitkaj ſe žołtymi ſmužkami, ſwónczk ſ dwojim ſynkom, torpedoſki ſamoběh, ſchérej wobruczk. — Wjeczor 2. nowembra kradnychu na Hoſchcz haźy mužaze jěſdne koło ſnamki „Kaiſer" ſ njeſnatym cžiſłom. Koło mějeſche cžorne kroſna, horjeſchibnjene wodźidło, cžornej pſchimadle, žołte ſwjena, cžornaj błótoſchtitkaj, kłoſoty ſwónczk. Notaziſki ſamoběh, ſchérej wobruczk. — Wo wožowne jdźelenja pro-ſu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje na hrodźe Ortenburgu, telefon 2892.

S **Ratarjej.** (Twarſki miſchtr Max Henczka-Budyſchſki ſmjertnje ſnjeſbožił.) Wutoru popoldnju wokoło ſchtwrjoch hodźin je žo na ježeniſkim pſchekhodźe bliſko tudomneho knježeho dwora ſmjertne njeſbože ſtało. Twarſki miſchtr Henczka chcyſche po połnym puczu, kotrejž je Sſmoliczanſkeje zuhelnicze do Ratarjej wjedźe, ſ jědnym łokom ſ ſwojim ſydłeſtim twaram dojěcz. Po nawiſowatym puczu horje jědźo, njeje dla ſwojeho cžeſkeho ſłyſchenja pytnył, ſo žo żeleſniſki cžah bliſcheje. W pokledním wokomiku tak njeſbožowne ſ koła ſkocži, ſo do prědka padże, a ſo jeho lokomotiwiny lěwy ſtorkacz ſhrabny a mjes kołije wjerhny. Lokomotiwa tolo hiſchcze nětkotre metry dale wleczeſche. Henczku žo noſy a ruzy ſłamachu a hłowa ſo cžeſko ſrani. Cžahowy perſonal je ſnjeſbożenemu hnydom jěchnył a ſobu do Budyſchina wjaſ. Na wjeſbje je Henczku ſmjertcz ſ jeho wulkich bolocžow wumohła. Lokomotiwnik njeje njeſbože awinował. W dałokoſci 40 metrow kołojeſdnemu wohładawſchi, je hnydom ſwonjo a hwiſdanjo njepſcheſtajacz, je hnydom ſtajał, njemóżeſche žo njeſbožu ſadźewacz.

— Twarſki miſchtr Henczka je žo w Khróſcze pola Minakała narodźił. 1909 wón twarſtwo twarſteho miſchtra Zimmermanna na Mołtkowej dróhy 35 w Budyſchinje pſchewſa, w kotrymž bě hižo prjedy nětkotre léta dźěłał. S wulkej wězmywutrojnoſczu a njewuſtawajcej pilnoſczu je wón ſwoje twarſtwo do nahladneje wyſokoſcze ſběhnył. Pſchi nětkotrych wjetſchich twarach, tak pſchi ſeminarſkim twarje w Biſkopizach, pſchi twarje Budyſchſtich artilleriſtich kaſarnow, Budyſchſkeho a Drježdźanſkeho proviantſkeho twara je žo wón jako ſobutwarz wobdźělił. Też ſtary Hnaſchcžanſki połwernik je wón natwarił. Do jeho nowſcheje twarſkeje dźěławoſcze żeleſniſke twary w Ratarjezach, tamniſche ſydłeſtke domy a wjele nowych twarow w krótkoraniſchim Budyſchinje ſłuſcheſa. S tuteho wuſpěſchneho a pilneho dźěła je žo wón w ſwojim 56. lěcze ſiwjenja do wěcžnoſcze wotwołał. Swojim dźěłacžerjam a pſchiſtajenzam je wón ſe ſozialnje ſmyſłenym a derje měrnjazym wjednikom był. Njech wotpocžuje w měrje!

S **Njeſwacžidła.** S jědnym łokom domoj jědźo, je tu jena dwanacžeſětna holza ſ Jaßeńzy do njeſboża pſchiſchła. Dokelž hakoſa jej do łoża padże, žo holzy jěſha ſaſtaji. W tym ſamym wokomiku ſej konjazy ſaſpſchah napſchecžo pſchijědże. Pohoncz njeſamo konjow ſadźerżecz, tak ſo jene wožowe łoko holzu pſchejědże. Hnydom ſtajany auto holzu do ſtarſchiſcheho wobydlenja dowjeſe. Sawołany łékar ſpóſna, ſo je žo dźěłcžu wobruczka ſłamała a ſo je pódła teho druhe ſtanjenja poczerpło.

S **Njeſwacžidła.** Po žohnowanym dołholětnym ſkutkowanju je wožadźina miłoſcžiwa ſotra Marja Hólnikeja Njeſwacžidło wopuſchcžiła. 34 lět je wona thorych w roſleżanych wjach ſ wulkej łuboſcžu a wopornitwoſczu wopytowała a hladała. Ani ſ hroźnym wjedrom, ani ſe ſymu a druhimi ſadźewkami njeje žo ſenje wotdźerżecz dała, ſo by pomozu potrěbnym ſtłużiła. Wožada je žo ſaſidźenu njedźelu w Bożej ſłužbje ſe ſwojej ſwérnej pomocznju roſžohnowała. Knjes farar Kapler ſ wutrobnymi dźakowańſtwimi ſłowami na próżu a wobcžeſnoſcze ſpominaſche, kotrež je w ſwojim miłoſcžiwym dźěle ſcžerpliwje ſnjeſła. Zwrkwiniſke pſchedſtejeczeſtwo jej jako ſnamjo dźaka wulki wobras zyrkwje a kapłanſtwa pſchepoda, kotrež je jej ſ hrdoſtom dyło. S tutym darom žo wona wulzy ſwjeſeli; pſchetoż Njeſwacžidło bě žo jej druha domiſna ſcžinło. Zónkjemu towarſtwu, kotrež je wona wjele lět jako pſchedſtejicžerka wodźiła, bě wona hižo prjedy hoźemje prajiła. Też tam běchu ju ſ cžannymi darami poczeſcžili. Marja Hólnikej, na cžaſ wjeleſaſłużbna diakoniſka, je žo po próżu połnym dźeła mjes hłorymi a bědnymi do Drježdźanſkeho maczerneho diakoniſkeho doma wróczíła, ſo by tam derje ſaſłużeny wotpocžink wuživała. — Tu jamu njedźelu je žo nowa wožadźina miłoſcžiwa ſotra do ſłużby japokajała. Njech wona je ſamjnym žohnowanjom kaž jejna pſchedhadnja ſtutkuje.

S **Njeſwacžidła.** (Jědne koło ſo kradło.) Saſidźenu njedźelu popoldnju mjes 4 hacž 6 hodźinami je žo ſ dwora ſ jeneje tudomneje pſchedawarnje maſchinow nimale nowe mużaze jědne koło ſnamki „Dürkopp-Elektra" kradło. Ke tolu je bremjenjowy noſchak a dospołne wobſwětlenje pſchiprawjene.

S **Kamjenja.** Wokrejſny ſpomožerſtwowy wjednik nam piſa: Lěcˇne faſtaranje wocžerſtwjenja dźěcži NS-ludowneho ſpomožerſtwa je ſo ſkónczilo. NS-ludowne ſpomožerſtwo dóſtawa wſchědnje dźakne liſty woſwobodzenych ſtarſchich a dźěcži. Schto piſa taſki nan? „Podpiſany wupraja ſ tuthym ſwój najſprawniſchi dźak ſa wulke wukony ludowneho ſpomožerſtwa ſa dźěcži w próſdninach. Mi njeby ſamomu móżno było, ſo mohł ſwojeho ſyna do wocžerſtwjenja póſłacz, dokelž jako mały rjemjeſlnik k tomu ſrědkow nimam. Mi a mojemu ſynej woſtanje to ſtajnje w dobrym dopomnjeczu; ſwoju mój ſaſtaju pak ſtajnje ſa NS-ludowne ſpomožerſtwo." Ludowy towarſchoſ! Taſke dźakne liſty pohonjeja. Kotliž hiſchcze ſdała ſtejicze, ſaſtupcze ſtónežnje! Budźcze žobuſtawy NS-ludowneho ſpomožerſtwa!

S **Lubija.** Ratarſke wudołženje je žo wo hoſpodarſtwje Pawoła Hóhnya w Hornich Kobezach a Ernſta Pawoła Hródy we Wulkej Sſtódnizy cžiſło 80 wolewrito.

S **Ketliz.** Po nahłej Ketliczańſkej hrozy pónđelu dwě ſchuliſkej holzy ſ jědnym kołom deše jědźeſchtej, hdyž jimaj motorſti koleſaſ napſchecžo pſchijědże. Dwanacžeſětna holza ſ Karlsbrunna žo ſamzłi a pſches bróhu jědžo, žo ſ motorſkim kołom ſhrabny. Na ſemju padnywſchi žebi holza wutrobno ſmjeczе. Sawołany łékar ju do ſtarſchiſcheho doma dowjeſe.

S **Wukrancžiz.** Saſidźeny tydźeń ju dźěcži tudomneje luthereſkeje ſchule na tnjejſch połach w Hornich Bruſzach bérny ſa ſymſku nuſowu pomoz doſbérowałe. Wſcho hromadźe je žo 20 zentnarjow naſbérało, kotrejž žu žo na jědźne bérny ſamenite.

S **Khrjebje.** Naſcha kermuſcha žo 11. a 12 nowembra wožwjeſcži.

S **Borſchcže.** Dźěcži hornich rjadowniow ludoweje ſchule ſu dwaj dnjej bérny ſa ſymſki pomozny fłuk doſbérowałe. Nětkaž 35 zentnarjow bérnow mójeſche žo ludowemu ſpomožerſtwu pſchepodacz.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučmaň, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoler a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X 1934: 2 8 5.

Hospodarski rozhlad

Sſrjedu, 7. nowembra 1934.

Wčeraſwe kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,91
1 engelſki punt	12,405	100 čěſkosl. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa dnja 6. nob. 1934. Po pośledních, jdźeła mózných kurſowych ſchkabjenjach pośledních dnjow naſta wczera na akzijowych wikach ſajdane ſmjerkowanje. S dźěła ſo to tonu pſchipiſuje, ſo žo ſe ſtrony kuliby a ſ mjeniſcheho dźěła też ſe ſtrony publika ſa mjiſche kurſy ſyjetne kurſy pſchedewiſchu, ſ dźěła tonu, ſo je w naležnoſci Puſaarſkeje wěſte wotpyteze ſ rěczu jendźelſkeho miniſtra Simona naſtało, hdyž też tuteho ſtejiſcheho němſkemu zyle njewotpowěda. Na rentowych wikach běſche najprjedy měrny wobtok, poſdźiſcho žo też tu kurſy poklepſchichu.

Barlinſke zitne wulkowiki. Na zitnych wikach njeje ważnjeho pſchemjenjenja naſtało. Wożebitych naſtorkow ſ mukowych witow też njepſchedbeżeſche, hacžrunjeż ſa khłebowe zita, wožebje ſa rožki, je wulke napraſchowanje; pſchenza žo wožebje ſa druhu połozu novembra a ſa dezember ſe ſtrony minjnow ſada. Po tiſcženjow je pomérnje mało; też pſchenzy, kotraž je žo ſa pizowanje wuſwobodźiła, je ſchma na wikach. Pſchenczne a rżane muki maja pſchi wobſtajenych płaczifnach měrny wobtkhod. Wowſa a jeczmieniow ſ pizowanju žo ſchma poſtiſa, potrjeba žo ſe ſtkadow krnje. Sa dobrymi jeczmjenjemi ſa pizowanje je pſchezu hiſchcze napraſchowanje, tola wyſoke płaczifnu, kotrež žo tu żadaja, je ſjem pſchimoła, hubjeſche kwality žo jenoż tam a ſjem ſamoſcžiłe dadźa. Jeczmjenje ſa indukriju maja měrny wobtkhod.

Wežera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenzy W 8: 8,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	6. 11.	5. 11.		6. 11.	5. 11.
Pšenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	164	164	woka	11,0-12,0	11,0-12,0
jačmjeń now.	209-216	209-216	modre lupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
jačmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,5-10,0	9,5-10,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rżana muka	22 50	22 50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	bérnj. kruſki	9,00	—
rżane „	9,65	9,65	ſyno, 50 kg		
raps	—	—	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	—	—	jačma „		

Płaczizna za pšenicy za wuplodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaczizna za rožku za wuplodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaczizna za jačmjeń za wuplodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaczizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 159.

Płaczizny rěznego ſkota na Barlinſkich ſkótnych wikach.

6. nowembra 1934 — Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Woły: 665.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſche rězneje hódnoſce
hač do 6 lět . . . . . 39—40
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene . 34 33
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe . 29—33
Mjenje picowane wšěch ſtarobow . . . . . 25—28

Byki: 312.

Polnomjaſne, wuroścene, najwjetſche rězneje hódnoſce 36—37
Polnomjaſne, młódſe . . . . . 34—35
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe . 28—31
Spaſne . . . . . 24—27

Jałojcy a kruwy: 1075

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje
hódnoſce . . . . . 33—34
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje
hódnoſce hač do 7 lět . . . . . 26—32
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy
a jałojcy . . . . . 17—23
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 10—16
Mjenje a ſpaſne picowane . . . . . —

Celata: 2488.

Najlépše wukormjene (1. druziny) . . . . . 53—59
Mjenje wukormjene a tajke wol cyca (2.) . . . . . 43—52
Spaſne (3.) . . . . . 32—42

Wowcy: 2164.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (5. druzina) . . . . . 33—34
Starſe wukormjene (6.) . . . . . 30—32
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.) . . . . . 24—29

Swinje: 13747.

Polnomjaſne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět ſtare 52
Wukormjene 52
Mjaſne . . . . . 51—52
Spaſne . . . . . 50—51
Rancy a kundrosy 53

Hamtſke woziewjenje z Budyšina.

Perſonen, die im betruntenen Zuſtand der Polizei Anlaß zum Einſchreiten geben, werden in Zukunft in den örtlichen Tageszeitungen amtlich bekanntgegeben.

Bautzen u. Bſchofswerda, am 30. Oktober 1934.

Die Amtshauptmannſchaft.
Der Stadtrat zu Bſchofswerda.

Die vom Finanzminiſterium genehmigte neue Satzung der Entwäſſerungsgenoſſenſchaft Radibor i Sa. und Umgebung (Genoſſenſchaft mit unbeſchränkter Beitragspflicht) vom 29. 6. 1934 liegt bei der Amtshauptmannſchaft Bautzen, Bismarckſtraße 21 II Zimmer 24 zu jedermanns Einſicht aus. Die Genoſſenſchaftsſatzung vom 13. 3. 1931 iſt außer Kraft getreten.

Bautzen, am 6. 11. 1934.

Der Amtshauptmann.

Se **Stehy Komorowa**. 45lětny woženjeny dźěłaćeŕ August Leisner bě so 28. oktobra shubił. Nětkole su jeho cźeło w pěskowej jamje sašupnjeneho namakali. Po policajskej rosprawje je so Leisnig, hdyž je dźiwje kanikle honił, sašupnył.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Drjezdźanska kriminalna policija** je soboru tśoch falschowarjow pjenjez sajała. Pśiched nekotrymi dnjemi bě sche 22lětny muźiki w Pirnje spytał, ł wopraśnym dwěmi hriwnarjoma placźiś. Wokhlednik pak so falschowanja hnydom dohlada a da muža sajeś. Pśichezpytowanja kriminalneje policije wjedźechu do Drjezdźan, hdźeź hischcze dwaju 24lětneju muźowu sajachu. Wobaj staj so wusnałoj, so staj dwěmahriwnarje falschowałoj. Falschowarjo běchu na motorskim kole do Pirny dośli, so bychu tam wopa žne pjenjezy wudawali. Wone pak njemóžachu žanoho žboża, dokelž běchu wopaczne pjenjezy tak njedospołnje dźěłali, so ho hnydom jako falschowane spóznachu. Sajezi so statnemu wótšinitwu pśichepodachu.

* **W Lennepje pola Remscheida** snjesłoži wuboru wjeczor cźah Remscheidskeje dróžowneje żelesnizy. Po nahlej dróhi dele śdźo wulkocźišćaj wosaj ł kołijow a so swrószichu. Mjes 40 nutskaležejazymi so 4 wozyby cźežko ranichu, 17 wozobow pak so lokko krani. Wosaj so rossbischtaj.

* **Sćě wuwołany Dessauski sadobywaŕ Gustav Adolf Heinig**, kotrehož je wožebity żud w Halli k żurnjerzi sašupił, je so póndjelu w sašiwje wobwěsnył. Heinig je pśiched nekotrymi dnjemi, jako jeho sajachu, do kriminalneho sasłonika cśelił a jeho strachnje ranił.

* **Misto Sślankowa** w žuždnych Cźechach su sobotu njedaloko hórskeho hoscenza pjenjezny listynoscherja sacźelili. Rubježnicy rubichu jemu 6000 krónow.

* **S Castellona de la Plana a Alicanty w Schpanijskej** powě so wo sćivkozitych deschcach, kiž wulku schkodu nacźinichu. Woda wotpławi wjele khěžow a podmlě a wudrě żelesnizy, dróhi a mosty. Někotsi ludźo su so pśi tom powodźenju shubili.

* **Pola Clintona w Ameriży** srasy lokomotiva do twarowego cźaha, kiž dwě lokomotiwje cźehnjeschcej. Schtyrjo sastojnizy so morichu, dwaj so cźežko, dwaj lokko ranischtaj.

* **W Messinje** w pokodnischej Italskej je cźežke njewjedro sakhadźało. Najcźe měśtowe dźěle su so sle sapuscźile. Wischitke dróhi su se tpławom pokrycźe. Wschě pinzy su so ł wodu pócźekle. Sa schtyri hodźiny je so 184 millimetrow deschcza naschło, to je pjaty dźel deschcza, kiž so sa zhle lěto nandźe. Na wjeŕ Bordonero w Sizilskej je so skała wotwalita. S rospadankow su dźewjecej cźołow wuhrjebali, tśi morwi leža hischcze pod rospadankami.

* **Měśto Renton** w kanadskej provinzy Albercje je so póndźelu ł pěskowym mjeczelam pschekhwatało. Nadobo so klónzo sacźmi a po zyłej Rantonskej wokolinje su cźmu jako w nozy. Drobny pěsk so na dróhach do žepjow kaž žneh nawě, so dyrbjesche wschón wobthad na khwilu pschestaś.

Z Łužicy

Se **Shorjelza**. Ssobotu su w rańschich hodźinach njedaloko Nyžnjeho mosta mładeho muźiśka a mładeje holcy satśeleneju namakali. W sawoštajenym liśe je so praji, so staj wobłamkanjkoj, hromadźe wumrěłej. Młody cźłowjek je se Sswódnjan, holca ł Łubija.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Lipska**. Tudomne Kolpingike towaŕstwo, jedyn ze stołpow katolskeho towaŕstwowego žiwjenja w Lipsku, je sobotu a njedźelu jubilej swojeho 50lětneho wobstaca wožwjeźiło.

Přilopk

Wobaranje pschećiwo podrobjenju mjaßowych placźiznow.

Wrótšławski policajski prezident je źiśkowaze wozjewił: Dźiwajo na wukas pruskeho ministerskeho prezidenta, nastupaju honjenje placźiznow do wyška a we pschesjenoścźi ł pschihótschnym nemśkotajnym kommisarom žym 3. novembra 24 rěźnikow samknjeć dał, dokelž su wone placźiźny pschekrocźiśe, kotrež su wotrjeśnej sajtupjerjo sa sjenjeńjezenje rěźneho stołu w Schleńskej sa wopraŕnjene postajili.

Khłostańja sa njepśiwěrneho hamtarja.

Pśiched wulkej khłostatej komoru we Verdenje stejesche wutoru prjedawschi hamtaŕ wotnoźi NSludowego ponjeŕstwa Hans Wiellbrock ł Geestenmünde. Pschi wobsłarnju 600 zentnarjow běrnow sa fjunjku pomoz běsche Wellbrod 60 hriwnow sa žebe puwnikował, potajkim wot kóždeho zentnarja 10 pj. Wotrjeźnemu wjedźeńkowi NSludowego ponjeŕstwa běsche falschowanu kwitowanku pschedpokoźił. Ssud sašudźi Wellbrocka k 1 létu a 1 měsojej khłostańje a 100 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo k 5 dnjam jastwa. Też žudniśe khóśiu jo jemu nałožu.

Wulke potomnistwo.

Wobhedźerjej tśelnje budy Thieli w Rathenau pola Lüneburga, je so 20. dźěcźo narodźiło. Prěnja žona nětko 63lětneho mandźelskeho jemu 24 dźěcźi porodźi. Po jejnej žmjerśi je so Thiela druhi króć woženi. Se druheho mandźelskwa je sašo sćeśeź dźěcźi wuschło. Někotsi žynoho ł Thielowego prěnjeho mandźelstwa su so woženili, a jedyn ł nich móže hižo na cźrjódku wóśom dźěcźi shładowacź. Thielez nan móže potajkim ł poźnym prawom na žiwoje potomnistwo hordy być.

Żarowańska drasta w Mexikanskej so sakasała.

Guverneur mexikanskeho stata Tobaico je wukas wudał, ł kotrymž so sakasuje, so żarowańsku drastu wobleckaź, dokelž tuješerstwo nětkole żarowańsku drastu jako znamjo protesta pschećiwo pschesćěhanju zyrkwje wobhladuje. Wukas je mjes ludom powschitkomnu spjecźiwosćź a kritiku nadeschoł. Nowiny „Exselsior“ wukas wušměchuja, dokelž so ł nim do wobwobinskeje žwobody pschima. Wukas je wólniwy a tyranski stutk.

Rjekowska lubosć k njepřećelej

Je tomu snadź hižo połsta lět a dźeźe, zo sebi rownuch, kiž bě so wukŕćić dał, sebi wosebitu dowěru swojeho běłeho knjeza doby. Běłuch wza sebi jeho raz sobu na wiki njewólnikow, zo by jemu wotrock pomhał wuběrać. A što so sta? Corny Tom (tak wón rěkaše) předstaji swojemu knjezej też kipreho starca, kotrehož pak běły jeno za přidawk k druhim kupjenym njewólnikam přija.

A domach na polach (plantažach) swojeho knjeza wopokazowaše dobry Tom cyle wurjadnu starosć tomu staremu njewólnikej. Bjerješe jeho do swojeho bydła a z nim hromadźe snědaše, wobjedowaše a wječerješe. Hdyž by stareho towaša zyma třasła, by jeho Tom na słónco dowjedł; hdy by starca horcota čwilowała, by jeho do khłódka pod kokosowe štomy sadźał. Tomowy knjez to dołho wobkedźbowaše, a wězo njemóžeše so dodźiwać, kak nježnje so corny křesćan wo toho staruška stara, a rjekny tehodła Tomej: „Tón stary njewólnik, kotrehož ty kaž jandźel pěstoniš, je drje na wšim posledku twój nan? Khiba zo je blizki přiwuzny?“

„Ně, ně, knježe!“ wotmolwi Tom. „Wón njeje scyła z mojeho krejneho přećelstwa, ani mój přećel njeje.“

Tak dha mi praj, čemu sy tak dušny z cłowjekom, kiž će docyła ničo njestara?“

„Dokelž je wón mój njepřećel“, Tom dušny křesćanski njewólnik, wjesele wotmolwi Wón je mje nětdy na afriskim brjozy běłym za njewólnika předał. Ale ja jeho njesměm a njemóžu hidźić, přetož misijonaŕ je mje wučił: Jeli twój njepřećel hłódny, daj jemu jěść; jeli wón łačny, daj jemu pić!“

Možemy sebi myslić, kak jara tele słowa běłeho muža dojachu. A wot teho časa wuzwoli sebi wón tohole přikładneho křesćana w čornej koži za swojeho dowěrnika. Też my hišće začuwamy Khrystusowe słowa, kotrež nas kutkow a słowow tohole khudeho njewólnika (sklovy), kiž je dawno běrnu zemju wopušćił.

Rjekowska lubosć! M. N.

Budyske stawniske powěsće

ł dnja 5. novembra 1934.

Narodźiłoj staj so: Marcźinej Franzej Dawidej Bohmej, wyschichemu dźěłaśinkej, ßynk. — Marcźinej Finnzy, podeffiśerej, dźowcźičźka.

Smerśi: Gustav Adolf Freund, twarski dźěłaćeŕ, 57 lět. — Marcźin Hans Christian Böhm, ßyn wyschcheho dźěłaśinka, 4 hodźiny. — Hendrich August Berdt, invalidny rentnaŕ, 74 lět. — Hana Emilija Neumannowa rodź. Hauptmannez, mandźelska kamjenjećejarja ł Kamenza, 51 lět.

Radio

Schtwórk, 8. novembra ßyschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 11,30 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačzel a.20,15 Pawoł Graener dirigуje.

Lipsk. Nimo snateho wichźedneho programa: 6,05 sa burow. 8,20 tačzele. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14,15 tačzele. 18,35 sabawny konzert. 20,10 tačzele.

Hischcze ważne i dnjowe programa: Königsberg: 21,15 sabawny konzert. Hamburg: 21,10 wječorny konzert. Mnichow: 20,10 wječorny konzert. Wiń: 20,15 sabawny konzert.

Směški

Wěžywuslužny. Boschak a Schurak dźetaj na horitwu. Prěźi wulesća prěni wutźeł ł Boschakoweje tśelwy. Schurak nerwosnje hromadźe śiźdźe a wušypa so mjerśajo: „Žałośnje, tole wótśe tśelenje! Pschichodny ras honaca tak mózne njesttócź!“

Towaŕstwowski powěstnik.

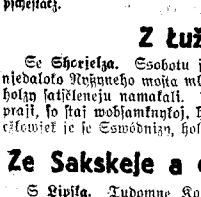
Bukezy. Sserbske tow. Njedźelu 11. nasymnika wjeczor ½8 hodź. sthadźuje so towaŕstwo pola Stangez. Pschednoschit je pschilubjeny. Wo bohate wobdźělenje prošu pschedsydstwo.

Khelno. „Domina“ na njedźelu 11. nasymnika wjeczor ½8 hodźin pola Mjenez měšaźnu shromadźiznu. Pschednoschit je pschilubjeny.

Maćźisa Sserbska pscheproschuje Maćźizarjow sa žrjedu 7. nasymnik, — 1. žrjedu měšaza — wjeczor ½8 hodź. na bjesadu w Sserbskim Domje.

Ranczin. „Lipa Sserbska“ (muźiźy sobustawy) jeźdu so pjatk 9. nasymnika wjeczor we 8 hodź. pola Natuschca w Kukowje.

Nalbizy. „Lilija“ ma schtwórk 8. t. m. shromadne spěwanje pola Brěźanez. Žónske hižo we 8 hodź., muźiźy ½9 hodź. wječor. Pschitúdźcźe wschitzy, hkowny dirigent naš wopyta! Dirigent.

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Jako kermušny dar

rjane śrije cźople tolle filcowe śrije

z śrijowcho doma

Mann

w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Za kermušne swjedźenje

wjele płaćizny hódne

wina spirituosy palency žitny

Płodowe wino liter wot 65 pj.

Friedrich Grimm

w Kamjencu, Budyska dr. 34

Předźenak

Płaći 50 pj.

nam w swojej profycy předstaji našeho nowého wjednika Domowiny Pawoła Nedona, našich zasłużbnych jubilarow, wosebje Dešnjanskeho fararja Šwjelu, znateho delnjoserbskeho prócowarja, fararja G. Voigta Hodáljskeho, wyššeho wučerja A. Lodneho Rakojdźanskeho, kan. šol. J. Hejdušku Budyskeho, zeznami nas ze 1000 lět staroj Špitankec swójbu w Zejicach. Ze słyskom spominaš też na našich zemrětych rjekow, fararja Wylema Noweho Khočebuskeho, kantora a wyššeho wučerja Rězaka Wotrowskeho a Křesćijana Křižana Klukšanskeho. Što njeby tute wosoby znał? K jich počesćenju sebi kóždy Předźenak kupi.

Khant-kofej

Sultania rózynki punt 28 a 36 pjenjezkow Mandle, słódke a ježke Cocosrasple-narunanje mandlow **cyle čerstwe!**

Kahnt-kofej

Margarinu

Clemens Khant

w Kamjencu na Budyskej dróży 25

Rjana žiwnosć

14 kórcow wulka, přenaja so hnydom abo k 1. januarej 1935 Dalše zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin, abo pisajće na wudawarń. Serb. Nowin

Gumi za kolesa

we wšěch wulkosćach, teź za dźěćace kola, předawa

J. Schieback,

na Mužakowskej dróży 4

Zakermuše

poskićam wosebje:

jědźne talerje	.	štuka 14 pj.
piwowe šklenčy		štuka 15 pj.
šalki, porcelinowe		štuka 20 pj.
6 kofejowych horncow		t.—hr.
kofejowe kany	.	štuka 75 pj.
talerje za wječeŕ		štuka 11 pj.
spódne šalki	.	štuka 5 pj.
šklě z lateje šklenčy		50 pj.
Noże a widličky, z wupoźčenskich sadźbow zbytki w.		25 pj.
tžicy	. . . .	wot 10 pj.

Porcelinowy Besser

w Kamjencu na Šulskim naměsće

Meble

a połstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Stm Serb!

Z tutym wozjewjamoj, zo wot soboty, 10. novembra 1934, w **Budyšinje** na Hornčerkej hasy 40 a w hotelu „Ke Kurwjerchej“ na Drjewowych wikach transport rhynsko-belgiskich

rěbcow a koni,

mjez nimi někotre **kobły,** k plahowanju, płaćizny hódno na předań wustajamoj.

G. Gneuß a G. Panitz

Telefon: w Budyšinje 2106, w Rychbachu 361

Wobswětlenje kolow, gumije za kola, jězdne kola,

nowe a trjebane, płaćizny hódno pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje n. Kamjenitnej hasy 16

Štrykowane lacy za mužow a žony

pulovrowy Ziegler

nizke płaćizny / na Šulskej hasy 10.

Za kermušu!

Kofej ze samsneje palenje ¼ punta wot 50 pj.

wšě towary za pječ'wo

DROGERIJA

Rudolf Hilscher

w Kamjencu

na Budyskej dróży 52

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćenčanske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńza z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńze dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńza dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuwěsćenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 261 — Budyšin — Štwórtk 8. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wjednik wobhlada sebi autowe drohi

Wjednik wobhlada sebi z pśichewodom generalnego inspektora za němske dróhi dr. Todta wčera z rjedu twarjenje městnow pśichi mosće pśiches rěku Inn němskeje autowoje dróhi z Muničowa ke krajnym mjezam. Wjednik da sebi wo stawje twarskich dźěłow dokładnje rozprawjeś. Wósć pśiches rěku Inn, kótrejož dźeł je wón hižo natwarił, budźe jedyn z najrjeńšich wuhladniščezow nowoje autowoje dróhi.

Wutworu běšche wjednik raršchi dźeł wulkeje alpiskeje dróhi sebi wobhladał. Tam su wón hižo wjesśe dźěłe dróhi w jeje zyłej ščerokosći wutwarił. Wót tuteje dróhi pośicuje so z Berchtesgadena hač do Lindawy wulkotny panorama a sobu najwjetšcha rjanosć Němskeje. Wjednik pśiwześe wuměnjeńcy tuteje dróhi, kótarjenž su wón pśi tom wutwarje dołu, so jara wijataje dróhi z Muničowa do Rosenheima a Reichenhalla. Tuta dróha je wón na wjele městnach srunała a do ščerokeje autowoje dróhi wutwarił.

Stronine wuznamjenja k uniformje němskostatne'e wobory

Němski woborny minister je dowolił, so smědźa wšo wuznamjenjenja, kótrejž je nazionalsozialistiska strona swójim zwólnjowanym za wośebite zasłužby spožćiła, we němskostatnej woborje na uniformje nošyć. Tute wuznamjenjenja su: 1. Koburgske znamjeńcko, 2. częstne znamjo 1923 nazionalsozialistiskeje strony a 2. częstne znamjo nazionalsozialistiskeje strony za stronitnych towaršow se zwólnjowanym cyłkom hač do 100 000.

Schacht dr. Goerdelerej zbožo přeje

Komminarisći němski hospodarski minister, president rajskosatneje banki dr. Schacht je nimskemu kommisarej dobladowanje płaćizinow, wyšchećnje měšchańcanośe Goerdelerej takle pśichał: „Jara częśćeny kuježe pśichi měšchańcanośa! K Waschemu pomjenowanju za nimskeho kommisara za dohladowanje płaćiznow pśicheju m wutrobnje słožo. Wasch nadawk je runje tak częźki a ważny. Waschemu wotpohladej, so chcesće rasnje satwarjeć pśicheźiwo tym, kótrejž rozumne hospodarske zakonje njewobkedźowaja a z njewopravnjenym podrožowanjom pohnuśitkownosći schkodźa, w połnym wobsahu pśichłohnuju. Budu wšchitko cźiniś, so bych w dźěle, kiž je wo mi dowěrjało, z Wami najwušo hromadźe dźěłał a Waśche dźěło z derasem podpjeral."

Königsbergsko-Barlinske pósiske lětadło zniezbožiło

Wutoru wjeczor je lětadło „D-Awon" pósiskeje a twowinoweje czary mjes Königsbergom a Barlinom injesbožiło. Jako běšche Gdańsk pśichekrocało, dyrbjeśche lětadło bliško wulkeho Rakitta, nježhaj 20 kilometrow z krótkeho wjeprowa Lauenburga, z dotal njesnateje pśicinźiny wonkach wuslijaśiceg. Tu pjerej wožgobno žyłna wotnoška pod wjednikowym lětarskim kapitana žiwjenje słubi. Pśichepytowanja kommisija je wo hnydom na městno njesśoża podała.

Gömbös pola Mussolinija

Madźarski ministerski president Gömbös je wo žrjedu dopołdnja k druhemu rozrěčowanju k schefej italskeho knježerstwa Mussolinijej podał. Pśichipołdnju bamž Pius XI. Gömbóša w privatnej audienzy pśichija. Na to madźarski ministerski president kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopyta. Gömbös gnědasche w madźarskim wupósłanstwje pola swój. stoła.

Wo rozrěčowanjach mjes Mussolinijom a Gömbósom je so hamtšjy wojsewiło: Knježerstwowy schef a madźarski ministerski president wotmělčhtaj 6. a 7. nowembra w Palacco Venecia dlešchej rozrěčowanj. Pśichi tym pruhowaschtaj knježerstwowaj schefaj na fakładze a w duchu italsko-awstriśko-madźarskich mjerskich protokollow praschenja powschitkowneho politiskeho wopschijecza, nimo teho rozprominajschtaj pak praschenja, kótrejž wobaj kraja wobzbeje nastupaju. Wonaj mójeschtaj njepschemjenjenu a dospołnu pschesajenosć sameźow wobeju knježerstwow swěźiścz, też swój wotpohlad, so chcetaj też w pśichihodze z Awstriskej bramodźe dźěłaś a tuto dźěło wudespołniś. Wo mózny pschistup dalschich statow k komisinaj protokollow rossudźeja płaćiwe postajenja, kajkejž w protokollu stej.

W hospodarskim nastupanju staj knježerstwowaj schefaj zpokojaze skutkowanje mjerskich protokollow swěźe.

Tuto skutkowanje swěźeja so z huschežischim skhadźowanjom wězowstojnych, kotšiž maju wikowanske poczahi mjes wobéma krajomaj bóle zhlubicźicz.

Skónčnje pruhowachu so kulturne poczahi, kotrejž mjes wobéma krajomaj wobsteja. Pschi tym so pschesjesche, so bychu so wone hischcze bóle sklizśe. K tomu je so srěčzało, so so trébne naprawy stanu. Wocźeschnjerschaj ministraj wobeju krajow so za krótki czaj setkataj, so tychtaj trébne rozrěčenja postajitaj.

Gömbós je rjedu wjeczor sazo z Roma wotjěł. Mussolini běšche wožobinsku na dwórnischczo pschischoł, so by so z madźarskim statnikom rozhowornał.

*

S Madźarskeje je so pschi skladnosći wopyta ministerskeho prezidenta pola Mussolinija wjele wobzbeitych nowinarskich rozprawjerjow do Roma podało. Wonj wschitcy rozprawjeja, so rozrěčowanja mjes statnikoma dowolnjuja, so madźarsko-italske pschećelstwo njepschemėnjenje wostanje. Je jo pjecza pschilubiło, so so pschi italiskofranzowskim derasmjenju pschidunjajke praschenje z wotdźělenjom Madźarskeje w Awstriskej rjaduje. Madźarske knježerstwowe nowiny wopisuja Gömbósowe purzowanje do Roma jako wulki wutspěch.

Kommunistiske wuzadanje

Sśerjedu je w Posaarskej k nowym kommunistiskim provokacijam dóšchło. W Saarbrückenje so wjeczor wschelake kommunistiske elementy zhromadźichu, po mjeńcze cźehnjechu a internazionalu a druhe kommunistiske spěwy zewrjekachu. Na Kéžorskej dróhy bo policijski kommandant napschećzo stupischtaj a jim cźerjenjeru khorhoj wotkhabnuschtaj, na to nkotśi demonstrantcźo policajskeju sastojnikowm pschebichu.

Nadpadowy kommando tšetro posaje dóšłoże, so by skónčnje stśinikow rosehnał. Na demonstraziji wobdźěli so nježhaj 150 wobsobow. Podobne podawki stachu so też w Neunkirchenje. Tam nježhaj 100 kommunistow, kotrychž běchu z zyłeje wokoliny sehnali, po hlownej dróhy wuzadaze spěwy spěwajo a wokaco, cźehnjechu. Wo podobnym podawku powě so ze Saarlouisa. Bjez dwěla jedna so tu wo porjadne pschichotowane demonstrazije. Kommunistam pak so njeporadźi, mérne wobydlerschtwo k nékajkim njewobmyslenym skutkam pohnuś, runjež běsche so to najskerje pschi demonstrazijy zwjerčcź sprjtało.

Francowske wikowańske zrěčenje z Awstriskej

W Pariši su rjedu nacźisk za franzowsko-awstriske sprjećenje sestajeli. S nacźiskom so awstriski wuwos do Franzowskeje powyschi. Franzowske dowozne zo wo 2,4 a 6 proz. so za awstriske twory na 2 proz. sniža. Nimo teho so na wěste awstriske wudźěłki franzowske kupschinowe zo położa. Tute lepschinowe zo je franzowske knježerstwo we wobluku awstriskeho pschedprawa pschijwolilo, kaž je „Lajny wubjerk" za europsku uniju wobsamknuł a je konferency w Strehy koporucźił. To poczahuje pak so jenož na rataśke wuploby. Nacźiśk srěčzenja dyrbi pak so pryedy Swjatej ludowy k dowolenju pschedpołožicź a potom może so hakle žejmej pschepodaś.

Pólska wotookazuje płaćenje wójnskeho dołha

Sśerjedu dźeśembra ma Pólska sazo podjeć swójeho wójnskeho dołha Sjednoczonym statam zaplaćiś. Dokelž so nałežnosć wójnskeho dołha dotal njeje srjadowała, drje Pólska też tón króć, to rěka schtwórty ras, swój podjeć wo nježhaj 25 milijonow slotych njezaplaći. Wobkedźowaś hódno je, so so do nowcho statneho rosćeńza wotpłaćowanje wójnskeho dołha njeje pschijało, so drje Pólska w pschichodnym srěze wójnski dołh nochze wotpłaćowaś.

Měr po cyłej Španiskej

Sśerjedu rano schpanske nowiny wojezwiću, so je so revolucijonarny pospyt syndikalistow a anarchistow z wotrymi knježerstwowymi napravami hnydom pschi spočzatku podušył. S nowych wojezwjezowjow smutkowneho ministra wutwađaja, so po zyłym kraju měr knježi.

Nowiny so z pośedźenjom pjeńca sandźenin wutoru žiwje sakrawaju a wuzbudźuja wośebje sćišenje katolskeje ludoweje akzije z Lerrouxowymi radikalnymi. Nowiny kamo pišaju, so je sćišenje tak wusće, so so wo sjednoczenju tuteju stronow a agrarskich do wulkeho prawizarskeho bloka rěcźi. Wulke wobkedźowanje namaka pschiswonmjenjenje ministerskeho presidenta, so może pschi pschetworjenju knježerstwo jenički wjednik katolskeje ludoweje eksije, Gil Robles, jeho nałožedrik bjeź.

Wólbne dobyće dźěłaćerskeje strony w Šotyskej

Dźěłaćerska strona je pschi gmejnskich wólbach w Schotyskej njewschźehnjedne dobre wuspěchi měła. Nimale we wschěch schotyskich wokrejzach bu dźěłaćerju wjele hłosow pschidobytych. Pomér stronow mjes sobu je nježhaj tónle: Dźěłaćerjeska strona a njewopwinjena dźěłaćerska strona 65, pomérni 46, protestantska liga 5 zydłow. W Glasgowje dobu dźěłaćerska strona 6 zydłow, so ma tam dźěłaćerska strona wjetšchinu we 14 zydłow. W Dundeeju dobychu dźěłaćerjo 5 zydłow, w Motherwellu 3 zydła. Motherwell smjeje pśeni ras gmejnsku radu dźěłaćerskeje strony.

Doumergue připowěda, zo wróćo stupi

Frakzija radikalnych sozialistow je žrjedu wjeczor wobrała, so swoje wuterniske wobsamknjenje sakhowa. Wupósłanc Yvon Delbos je ministerskemu presidentej rezignaziju žrjedu wjeczor hamtšjy wojsewił a jemu płheje radikalnych sozialistow pschepodał, z kótrymž jeho prosćha, je by krutosej swójeho žejšchcza spušćeźił.

Doumergue je tutón nanjet z krótka wotpokasał a prajił, so dyrbi pschi swójich zadanjach wostaćz. Radikalni sozialistoju běchu mjenujcy wobsamknuli, so so na to swjazaju, so sa dwanatli hospodarskeho plana błokuju, jeli so hospodarski plan hač do 1. januara njedowuradźi. Radikalni sozialistoju tutón swój wosrud wobsamknychu, runje běsche smutkowny minister a radikalno-sozialistiski sabrany Marchandeau w pośedźenju frakzije swójich kolegow nałežnje prošył, so njechcychu knježerstwowu kriju rozbiś. Pschi tajkich wobstejnosćach so wozaknje, so Schwórt dopołdnja w ministerskej radźe knježerstwowa krizu wudyri. Ministerski president Doumergue je žrjedu wjeczor nowinarjam prajił, so je położenje někto znajmjerschcha jasne. Samowitosć je so swěźiła, a jeho słejiśchcz je někto lózsche. Wón wě, schto dyrbi cźiniś, a ludźe je cźiniś. Pópódźe dopołdnja w 10 hodź. zyle mérnje do ministerskeje rady. Hdyž jeho ministrojo zamołwostaja, so schtwórtk popołdnju wšo swójej njepschedstaji.

Na praschenje, hač dyrbi ministerski president wschitke krédi natožiś, kiž kwitnawa jemu podawa, Doumergue womołwi, so je kabinett mjeny, hdyž dyrbi so rospuschczenje namjetowaś. Wón nochze žane knježerstwo mjenischiny sestajeś, pschetož potom bychu jemu diktaturu porokowali. Pariščzy kommunistoju w alarmje stej. W Pariši powěda so hižo we pschichotach za wulke demonstrazije. Tute wumoschewanja pak so hnydom zaso demontuja. Kommunistiske nowiny „Humanité" pišaju, so dźěłaćerjo w swójich wotdźěłach w alarmje stoja, jeli faschistiske demonstrazije wudyrja. Kommunistiske nowiny wobkruczeja, so je royalistiska nowina „Action Francaise" swójich pschiwiśowarjow swołała. Tohodla kommunistiske nowiny žadaju, so bychu dźěłaćerjo w alarmje wostali, so bychu namołwjenju swójeje organizazije poskhnuchaś mohli.

Kak sowjetojo swoju revoluciju woswjeća

W Moskwje žu žo wutoru žiwjatočnosće k dwopołnjenju na windyrjenje ruskeje revolucije pśiśed 17 létami sajapcatśe. Wutoru wuhotowa žo wulka žiwjedźeńska hosćina. Serjedu wječor wotmě so pśeni króć w žiwjetskej republiku statny bankett w hobrskej schipbełowej fali pśedawiśchego zarikeho hrodu. Sa Kremlowymi murjami jendźechu žo wyhosy sastojniźu se žiwojimi kujerjenci we wulkej toilecće, so bychu pśichi winje, rejach a hudźiśe 17. létnu dźeń ruskeje revolucije wobžiwjeźili.

Serjedu wotmě žo wulka létna parada na Cźerwjenym nameńśe w Moskwje. Tu pśichi Leninowym rowje na tutym boku w skoro njeskóńśnym cźahu elita cźerwjeneho wójska nimo Stalina, Woroschilowa a druhich wyšokich wojeńskich woźobowu cźehnjeśeche. W powětśe pak žo ruske wójnske kładła śnoschowachu. Parada bźeśe wulke wojeńke wustupjenje, kiž bo zgle sjawnje wotmě a też wukrajej pokasa, so je też žiwjetska Ruska žiwoje cźerwjene wójźo s najnowoczašnischimi bróńjemi wójnskeje techniki wuhotowaka.

Kemal paša knježi ze spěšneho cahа

Schef turkowskeho knjeźerstwa Mustafa Kemal pascha je špodźiwny plan pśechewjedł, so by žiwój kraj lépje wobknježił. Món je pśichipowědźił, so chce w pśichodnych pjeć létach w żelezniśkim cźahu bydliś a dźełaś, kiž žrěbi wobźebje wuhotowaś da. W tutym cźahu chce po žiwojim kraju puśowaś, jón kontrollowaś a žamo najsdalenische měśtna wopytaś. Kemal pascha chce tak wobžubinźu dokładnje wobkedźowaś, tak jeho natwarne naprawy postupuja. W cźahu pśichiprawi žo wožebita pósta a telegrafowarnja, też radiowy aparat k klanju a pśichijimanju powěśćow, wobźebje kupjelowe a khorobne wošy a wšeke strowotniske potrjeby. Gdyž Kemal pascha wopraudźe pjeć lét dołho se żelezniśkeho cźaha knježi, budźe žo khwaliś žmёcź, so je rekord poswjśił, kiž žiwojeho runjeca pyta.

Dobyjcer Roosevelt.
Prezident Sjednoćenych statow, Franklin D. Roosevelt, kiž je pśichi nětcźišćich wólbach do amerikanskeho kongreja wulkotne pśichipołnjenje žiwojeje politiki a s tym njewšednje ikrucenje žiwojeho stejiśchcza nasponił.

Dwě třećinje wjetšinje za Roosevelta

Po dotalnych snatych wólbnych wunoschkach w Sjednoćenych statach žu 263 demokratow, 85 republikanow, 2 sapóbłanjow ratarskich dźełaćerjow a 3 pokrjećowarjow do reprezentantskeho domu wuswolili. Też w senacy stej žo dwě śeśinje žydow za demokratow śwjeśiło. Dotal wuswolichu 23 demokratow, 4 republikanow, 1 farmarskeho dźełaćerja a 1 pokrjećowarja. Wo sthutku žydow ma žo hišće rozsudźiś.

Japanska wupowědźi

Washingtonske zrěčenje

Sastupjeŕ Londonskich nowin „Times“ w Tokiu powě: Polizija je sakas wo wosjewjenju rosprawow wo konferenzy rady marschallow a admiralow, kiž je žo 31. oktobra pod kśorowym pśechedźowanjom wotmě̀la, śehnyła. Na to žo powě, so staj schefaj admirality a generalneho staba a wjeŕch Najchimoto, kiž žu po sumjerći admirala Toga jeniczke hobustawy tuteje rady, kśorej roskoźili, so wupowědźenje Washingtonskeho rěčenja njeby žadyn strach sa nazionalne lakitanje wosnamjenjało. Ministerski president admiral Okada je pjeczа pjatk kśorej złožił, so kabinett runje tak mysli. Tohodla je sa wupowědźenje rěčenja jenož hišće pśichiłoženje tajneje statneje rady a formalne knjeźerstwowe wobsamknjenje trěbne. Wupowědźenje wocakuje žo 20. decembra.

Krótke politiske powěsće

Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler je cźełne měšćanstwo města Goslara pśichjak, kiž bźeśe jemu měšćanska rada s listom poctcźiła.

Jenohonjcze jěde w letušćej symje žu žo postajśe na njedźelu 18. novembra, 16. decembra, 13. januara, 17. febrúara a 17. měrca.

Awstriśki zwjazkowy kanzler dr. Schuschnigg chce žo, kaž žo s Wina powě, w cźasu wot 15. hacź do 20. novembra do Roma podaś.

Prezident knjeźerstwoweje kommisije za Posaarsku, Knox, je žo wutoru wječor na puć do Roma podał, so by žo na jśhadźowanju wobjerka śišoch muzow wobdźělił.

S Londonskimi jednanjemi dla wójnskeho łódźiwa je žo žrjedu mjes jendźelśiej a japanskej delegaziju pokrjećowało. Kaž žo powě, stej Ameŕika a Jendźelska sa to, so Japanska runje prawo dostanje. Japanska dyrbjała pak žo swjasaś, so tuto runje prawo njewuśije.

Egiptowski kral Fuad je dowolił, so ministerski president Yehia pascha je žiwojim knjeźerstwom wróco stupi.

Ze Serbow

W Budyšinje, 8. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Surowe móchi ze židu njeplataj.
Korla Fiedler.

— **Wa wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer minus 2, najwyšśicha temperatura wo dnjo plus 12. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer minus 3, najnišśa temperatura w nozy plus 4. — Wječera je so nad połnjonej Němskej žylna nižina wusfutkowała. We wokolinje Hamburgu je žo njeskmérnje wiele deschcza naschło. Tuta nižina leži nětko nad Rakiśkim morjom. Pod nju je wliwom žo też w naśich tónćinach trochu podeschcźuje. Nowej nižinje leźitej nad połnońej a połnocnišnej Franzowskej. Monej poźdźiśko najśerje trochu wliwa na wjedro w Němskej dobudźetej. Ś nižinami wusfutkuje žo žodom polarny powětr. Tak nam deschcźowate wjedro też wokhłódnjenje pschinjeśe. — Julije pjatk ftónćźko 7,04 hodź. sthadźa a žo 4,22 hodź. thowa. Mёśacź sthadźa julije dopołdnja 10,11 hodź. a thowa žo popołdnju 5,23 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa juttiśki pjatk:** Pomerźene, khłódne a deschcźowate wjedro.

Wustajenca „Lud a rasa“

Kaž je znate, sarjaduje Němski hygieniski musej we Drjezdźanach sdromadnje s Budyškim wokrjesnym wjednistwom nazionalsozialistiskeje strony a spomožnjenskim hamtom města Budyšcina we wustajeńskich měšćanskich měśćanskeho muzeja wot 10. hacź do 25. novembra wustajenju „Lud a rasa“, kiž žmě sajim wšelkich wórschtow namakaś. Wustajenja wotewri žo sobotu 10. novembra w 15 hodź. je žwjedźeńskim altom w měšćanskim dźiwadle a budźe wot 17 hodź. sjawnosći pschistupna. Wona budźe wšednje wot 10 hodź. wotewrjena. Kóždy dźeń wotmějetej žo dwě lětarskej wjedźenj po wustajenju: ½12 a w 19 hodź. Nimo teho powjedu wězawustojni wuczerjo wšednje 15,30 a we 18 hodź. Sastupne liśiźki lépschinskeje płaćizny po 30 pj. žu dostaś w MER-birowje na Jitnych wikach 4, w nalutowarni města Budyšcina a we wobkedźowej městnosći NS-kulturneje wožady na Sserbskej haźy 7.

*

— **Sakske krajne burstwo na wustajenju wikowarstwa sa žiwnosću.** Jako znamjo sa to, so je krajne ześiwjerstwo se žiwnostnym wikowarstwom swjasane, bo sakske krajne burstwo je šamtnym stejiśchcźom pschi letuśej wustajenju kupowarskeho a pschedawarskeho towarstwa kolonialtwarowych pschekupzow wot 6. hacź 9. novembra wobdźela. Wustajenja žo w městnosćach měśćanskeje wustajenje w Drjezdźanach wotmě̀wa. Pschi wolewrjenju wustajenjy je wjednik krajnych burow Körner k Drjezdźanskim žiwnostnym wikowarjam rozeczał.

— **Němska železniza hodowne puczowanje potuniśchi.** Němska železniza też létha hodowne nawróśne jězdźenki nudawa, kotrej wot 21. decembra we 12 hodźinach hacź do 2. januara 1935 w nozy 24 hodźin płaca. Tele nawróśne jězdźenki (thartki) žu wo tśeźinu tuńśe dyžli njebźeśne jězdźenki. Dotalne snižanja jězdneje płaćizny za wjelegdźenych też za hodowne nawróśne jězdźenki płaca. Jězdźenki žo hižo 10 dnjow pśiśed wotpuczowanjom, nałe̊t̊ 1

jako Pokojskim 11. dżesemdra, japoczinu pschedawacz. To jame ja dopredka placzenje mjeszenkow (mjesinych kwartkow) placzi, ja kotrez dyrbja pak jo tarifne pschirazki placzicz. Dźiałarskeje nawrótne jezdzenki moja jo, kaz dołho budowne jezdzenki placza, za tant a jem jezdzenje wuzicz, pschi czimz hewak pschedpisane wobezwedzenje njeje twórne.

— **Czezło snjeżbożit** je pondzelu popołdnju krótko psched zwjatokom 21lětny czezłikli pomocnik Kałoćek z Budyschina, kiz na nowotwarje Pątschkez wobezwedzenje pschi Nowosałaskej drózy dzełasche. Tam czezłojo twar zbehachu; mjenowany na ponochku stejesche, jo by tam zwoje dzelo wukonjał a pschi tym wopat stupiwschi, padny 10 metrow hłuboko do betonowaneje mjetnjocze. Pschi tym je zez straschnje wobliczo rosrany, mosny zichażt a wobez ruzy skamat. Wobzarujomneho hnydom do khorownje dowjesechu.

— **W nozy z wutorje** su kaz hizo najpomuchmy, we Heinleinez schreberskich zahrodkach westemu Schołcze wukomjene stzentnarske zwinjo se samknjeneje khłodnizy kradnyli a tam hnydom sarezali. Na to je paduch sarezane zwinjo do zwojeje khłodnizy zawrel, so by jo zuzdzicho wotnjeżł. Nano sahe pak je policija wuthow wuzledzita a mójesche mjazo wobtradnjenemu wrócicz. Hacz su paducha zajeli, njeje znate.

S **Bełschez.** Njedożinkojo su na starej drózy 4 mlodym zadowym schtomikam sdzela krony wotlemili a zdzela cżełko roskamali. Schtóż nechto wé, schtoz mohło k wuzledzenju schkodnikow dowjesez, njech to blizschej policiji zdzeli.

S **Worzena.** Kolojesdne towarschtwo „Saxonia“ we Worzynje a wokolnoscżi je zo w Fehrmannej hoschenju do zwojeje mezaczneje zhromadzizny leschło. Najwaznischi dypk dnjoweho porjada bé wuradzowanje wo najzimazym wjeczorje w Hrodzischczu. 11. dżeń nowembra zo za to postazi. Nasche rejowanske mużstwo tam schule a mużstwowske rejowanje pschedstazi. W duschnej zatawje sportlzy towarschojo hischcze khwilu hromadze wostachu.

S **Bukez.** (Zhromadzizna khcheczijanskeje zónskeje służby.) Bukezanska khcheczijanska zónska służba je wutoru pola Nabowjkez zhromadzizny wotmeła. Po rozpominanju towarschwowych nalezno cżow a adventskeho zwjedzenja w pschichodnym mezazu zo hischcze 400lětny biblijiny jubilej mohł rjez doswjeczit. Pschi tym zo wozebje ja staru biblijinu konkordanzu w nemskej, grichiskej a hebrejskej rec zi z leta 1705 wozebje samachu. Tale kniha, kotruz je kantor Piech wuzil, sawesche jena z najstarischich, kotrez w Bukezach nachamy. Wona je w lecze 1705 w schtwórtym nakładze wuschła, jejny prezi nakład je zo w lecze 1677 wuschegał. Kniha ma mjelki wobsah a je tehodla thelo cżesta. So by zo na 9. dżeń nowembra do predka wospominało, mejesche knjeni dr. Weberowa z Pomorz jara jasimawy pschednoschk je zwelkymi wobrasami wo schibuchich wojowanischczach we Vogesach, mjenujzy ich Hartmannsweilerez Hłowje, a wozebje wo tamnischich wojezischch. pohrzebnischczach. Pschi tym wobzjesche je samkneho wobhladowanja niz jenoż wjele zajimawego powedzicz, ale tez na prawje jazne waschnje nemske wojerske pohrzebnischcza z franzowskim pohrzebnischczom pschirunacz.

S **Bukez.** (Rjekow wopomnjaza zwjatocznosci 9. nowembra w Bukezach.) Tez tu dyrbi zo 9. nowembra na jednore, ale prawje skutkinze a pschede wschem na zaczischcz cżiniage waschnje wopominanje na rjekow zwótowege wójny wozwjeczicz. Wjeczor we 8 hodzinach zo k rjekowym pomnikam na pohrzebnischczu, hdzez zo stronini towarschojo nazionalneje sozialistiskeje strony atd. sesturaju, wenzu pschedy wopomnjenischeje zwjatocznosce w Stangez hoschenju położa. Wopomnjenischa zwjatocznoscz pola Stangez zo 1/29 hodz. zapocznje. Posawski thór, muschke spewarske towarschtwo a hischcze druhe zobuskutkowarjo zu zwólniwi, pschi wozebitym wuhotowanju zwjatocznosce pomozni dwoj. Wopomnjenku rec zi smeje knjes farar Fischer-Lubijski. Wot kozdeho ludoweho towarscha zo wozachuje, lo budze 9. dżeń nowembra na dostoine waschnje zobu wopominacz a so zo pschi wopomnjenischim zwjedzenju wobdzelz. Wobdelerschwo zo prozy, so by na rjekow wopominazym dnju khorhoje na pol iczezora wupowescho.

Se **Spytez.** (Zesmjertnje znieschenie.) W nozy k jutrjedze wokoło 12. hodzin je wuczel Karaz z Kobliz zmjertnje znjeschożit. Hdyż na domojpuczu z tudomneho Kurzreiterez pschicżinu je Karaz na prawej stronje drózy dżesche, jemu z Hodżijskeje strony wozobowy automobil je spdżchnoscżu 70 kilometrow napschecżo jedżesche. S njesnateje pschicżinu zo wós nadobo do wjerhanja da a na bok drózi sajeschi, jedyn schtom a telefonowy slezer potorhny a zo po brioży dele wali. S wozobow, we wosu sedżazeju, zo jenoż jena z lohta we wobliczu sreła. Wuczerja Karaża pak je po dżacju automobil shrabnył a k jemi potorhnył. Pschi tym je Karaż na hłowje a wobliczu tak cżezke franjenja pozscherpił, so je na mezinje njeslożza wumreł. Jeho cżelo je zo najprjódzy do Hodżijskeje cżekownje dowjesło, so by zo k poruczinoscżi statneho recżnistwa pschepodało. Hodżijska a Budyska kriminalna policija stej hnydom pschepytanje sawjedżej. Automobil służbnistwu nemskich statnych automobilowych dróhow w Rosenu słuscha. Wuczeł Richard Karaż bésche 55 lét stary.

S **Lejneho.** Dżenja tydzenja je zo hajnikej Schołcze z jamy Eriki na starej Barlinskej drózy poradzicz, babżeneho dundaka sadzerżecz a policiji pschepodacz. Dundak je prjedawschi wobydleł a funkzionar kommunistiskeje strony z jamy Eriki. S zujeł brodu, z cżornjenym wobliczom a nawocznej maszku, pistolu a pózperjom wuhotowany, je drje wón dżagł hórnikow nadpadnycz, kotrez tutón dżeń nsdu dostachu. Zandarm je dundaka do Wojerez dowjedł.

S **Rósborka.** Njedaloko Rósborka je pola Niederneundorfa direktor Shorjelikeho muscja, dr. Gandert, pschedstawinschte ludżoze nehdże 2000 lét stare żydlischczo wotkryk, kotrehoż domy su z nażypami wobdate bynke. Hdyż su zo Skytojo do tudomnych stron nawalili, su zo nażypy wottorhake. Najważnischе w żydlischczu su

Wobtwjerdża zo kupy w Połodnischim morzu?

Prjedawschе nemske kolonije w Połodnischim morziu su z Versailleskim sdzelenjom Japanskej pschipadte. Po rosprawach, kotrez su na Swjasi ludow dożchle, chze Japanska tute kupy wobtwjerdzicz. Wozebje na Marianskich kupach a na Palawje maju zo pschistawy wutwaricz a letanischcza pschiprawicz. Tehodła zebi myslża, so chze zebi Japanska na tutych kupach sepzeranischcza za wójnske łodze a letadła naiwaricz.

Dundak je prjedawschi wobydleł a funkzionar kommunistiskeje strony z jamy Eriki. S zujeł brodu, z cżornjenym wobliczom a nawocznej maszku, pistolu a pózperjom wuhotowany, je drje wón dżagł hórnikow nadpadnycz, kotrez tutón dżeń nsdu dostachu. Zandarm je dundaka do Wojerez dowjedł.

S **Rósborka.** Njedaloko Rósborka je pola Niederneundorfa direktor Shorjelikeho muscja, dr. Gandert, pschedstawinschte ludżoze nehdże 2000 lét stare żydlischczo wotkryk, kotrehoż domy su z nażypami wobdate bynke. Hdyż su zo Skytojo do tudomnych stron nawalili, su zo nażypy wottorhake. Najważnischе w żydlischczu su

Wobtwjerdża zo kupy w Połodnischim morzu?

Prjedawschе nemske kolonije w Połodnischim morziu su z Versailleskim sdzelenjom Japanskej pschipadte. Po rosprawach, kotrez su na Swjasi ludow dożchle, chze Japanska tute kupy wobtwjerdzicz. Wozebje na Marianskich kupach a na Palawje maju zo pschistawy wutwaricz a letanischcza pschiprawicz. Tehodła zebi myslża, so chze zebi Japanska na tutych kupach sepzeranischcza za wójnske łodze a letadła naiwaricz.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 8. nowembra 1934.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,49	100 pólsk. złotych	46,90
1 jendzelski punt	12,45	100 ceskosk. krónow	10,375
100 swajc. frankow	50,96	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza dnja 7. nowembra. Mjenjenje na burzy bésche dżenja dale smérowane, dokelz ma zo pozschitkownje za to, zo je wosrédzowanje nemskeho pódłanja w Paryzu z franzowskim zwonkownym ministrom dale k wotpjerzu posaarskeho praschenja pschinoschowało. Se strony publika pschedlezachu dale wumjenjenjske wobthody na najwschelakorischich wikach, wozebje cżezke hódnoty a te w poslednich dnjach w kurzu sestajene atzije mózachu zo sfurcżicz. Kruta tendenza dotrawasche tez je strony hospodarstwa mózne naitorki. Pokazowasche zo na zaho płacżenje dividendy firmy Schwarzkopf a druhich, a na zly rjad dobrych powédżenjow zwjeschenym wotlocżu pola najwschelakorischich industrijowych towarschtwow. Tez na rentowych wikach bésche krute ménjenje. Wozebje stara wójnska pożczonka mézesche pschi wo 0,75 proz. zwjeschenym kursu wulki wobrot.

Barlinske zitne wulkowiki dnja 7. nov. Poltiscżiske pomery njejsu zo na Barlinskich wikach dale wo nicżo pschenenite. Pschenizy zo mérjene po nérnym napraschowanju dożej posticza, njes tym zo zo w Delnjej Porheinskej wulki sajim za rju jewi a tu njeje pschezo dożahajucych sficżenjow. Rożki, wowża a jeczmjenja k pizowanju zo dale malo posticza. Tez jeczmjenja za piwarnje a za pschemysłu njeje wozebje wjele na wikach. Jeczmjenje za piwarnje w lépschich druzinach zo derje zamélcza, hubjenische pak njemamakaju pschezo kupza. Na mukowych wikach njeje pschemenjenja.

Wczera płacżesche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 6,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr. — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Nekotre płacżiny z Dżezdżanskich witkow.

Kaczata 3—4 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., huzy, sarezane 0,90 hacz 1,15 hr., kaczki, sarezane 1—1,10 hr., kury, stare, sarezane 80—90 pj., kury, młode, sarezane 1—1,10 hr., karpy 85 pj., schczuki 1,30 hr., liny 1,40 hr., jabluka 5 hacz 25 pj., bérny, zentnaż 3,50—3,80 hr., bérny, po puntach 4—5 pj., łoboda, jedzina 5—7 pj., zabla 10—12 pj., krézi 60—70 pj., sholoiej, kerczż 5—10 pj., bety kal 7—8 pj., czerwjeny kal 8—10 pj., zydrożty kal 15—30 pj., pétrschilka, walczż 40 pj., rapunzlki 40 pj., butra 1,40—1,56 hr., jeja 11—13 pj.

Dżenjnische stótne wiki w Drjezdżanach.

Na stótne wiki pschihna zo dżenja: 29 bykow, 23 truzow, 582 cżelatkow, 243 wowzow a 301 zwini. Howzale a wowcże wiki su bjes wuznama. Pola cżelatkow je wobkhod pomały, płacżiny nekcżto popuschczeja. Swinje maja kaz znate dobre wiki, dobre druziny zo bérzy zwubjeru.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płacżiny po złotej hriwnje.

	7. 11.	6. 11.		7. 11	6. 11.
Pszenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rożka	164	164	wowka	11,0-12,0	11,0-12,0
ječnjeń now.	209-216	209-216	módre łupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
ječnjeń, nat.	—	—	żołte łupiny	9,5-10,0	9,5-10,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,65	7,65
rżana muka	22,50	22,50	such. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	bérni. kruski	—	9,00
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hrózh, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluski	—	—	ječna „		

Płacżina za pšeńcy za wupłodżerja 8: 196, 9: 198.
Płacżina za rożku za wupłodżerja 8: 156, 11: 160.
Płacżina za ječnjeń za wupłodżerja 7: 156, 9: 161.
Płacżina za wows za wupłodżerja 9: —, 13: 152.

Z Łužicy

S **Wjasońzy.** (Wudawarjow falschowanych pjenjes sajeli.) Pondzelu wjeczor zufaj mlodaj cżłowjekaj we klamach jeneho tudomneho résnika z pjeczhiwnowim pjenjesom zapłacżiłchtaj, kotruz resnikowa zona hnydom jako falschowany zpózna. Hdyż chzesche zona policiju zawołacz, jebakaj na jednym kole cżeknyknuschtaj. Hischcze tón zamy wjeczor mójachu pak jeju we Wjasońzy zapłacicz. Zandarm je jeju do jastwa Bitkopskeho hamtskeho kuónistwa dowjedł.

S **Wjasońzy.** W hacże pschi Nowowjeżnjanskej drózy bécżu zebi tele dny pjenowe schczury zymske hnjezdo nawarili. To bé znanjo, so zu zo tam pjenowe schczury zaszybdlile. Jedyn tajeł pjenowych schczurow pschi hnézdze pażle powlecze, w kotrychż je dotal 4 pjenowe schczury popadnył. Wjeżna wyschnosci za tózdu popadnjenu pjenowu schczuru 50 pjenjezkow wnyta płacżi. Pjenowe schczury zo z rybami zywja.

S **Pózkowoh.** W Hornich Pózkowach je zo frjedu wjeczor wokoło 8 hodż. wulka złowjana zajma najenka knjeżeho dwora Steigera wotpalila. Wokolne wohnjowe wozy bechu haschczej pschichkwatake. Kak je wohen nastał, njeje znate.

Ze Sakskeje a dalschich krajow

S **Drjezdżan.** Wuteru popołdnju je na Marijnej drózy jedyn nakładny automobil jeneho 58lětneho kolesdneho pschejeł. Snje bożeny, kotremuż zo nop rosbi, je na schżehwti franjenja na wjesbje do khorownje wumrél. Schtó je snjeżbożenje sawinował, zo pschepytuje.

Se **Sstantowa.** Każ je zo wczera sdżelilo, su 48lětneho listownoscherja Sstantnowskeje pósty, Antona Worsa, pod Pitschkenskej horu nadpadnyli, stónzowali a wurubili. Stónzowany pósłke pożyłki w Kaisers-

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dżeł a přiłopk Marko Smoler a za nawészki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2 85.

halde, na Pirschkenskej horje, Kunnersdorfu a Karlsthalu rosnischowalsche. Najprjedy wón žnwoju službu we Kaiserswalde dokonja a dyrbješche potom pisches luti a hola a kruch lěha k Pirschkenskej horje dóńcź. Hdyž žo wón žobotu popołdnju w šwučenym cžažu domoj njewróćźi, jeho putacź wundžechu, pschi cžimž žo tež jeho žona a dwanaćleetny žyn wobdźělischtaj. W lěsnej huschźinje žyn žwojeho nana ſ krwju polatcho a hižo morwcho namaka. Derje pschihotowane mordarstwo bě žo stako; pschetož morjeny tutón dżeń 6000 cžešćich krónow sa pensije a renty pschi žebi njeješche, ſ kotrychž pak je hacž do 440 krónow w Kaiserswalde rosnožyk. Tule hmu pola morweho wjazy njenamakachu.

Přilopk

W cžešćich mysłach do šmjercže schła.

18letna burska dźowka K. ſ Fischbacha pola Arnsdorfa, kotraž tě niedżelu ſtarschiki dom skradźu wopuschcžiła, je žo pondżelu na železniży cžahej pschejěcź dała.

Symna woda rěki Ssolawy.

W Ziegenrücku nad Ssolawu, wiże wjele wulkeje Ssolawskeje saraczerinje, žu nješchto spodźiwneho pytli, njemijży, je je temperatura wody Ssolawy po natwarjenju tuteje saraczerinje žo w pscherišku wot 24 stopnjow na 12 šnižiła. Mlynam, tworniam atd. tuto pschemenjenje niczo njewadźi, tola pak kupjelnym pschedewjacžam mesta Ziegenrücka, kotrež žo wopraudže wjazy wužiwacź njehodża, žawo niż w najcžopłischim lecže. Je žo šwešcżilu, je je woda 18 stopnjow cžopła, hdyž do saraczerinje sastupi, tola jenoż 11 stop., hdyž dornmanski kotel pola Burghammera wopuschcži. Dokelž nochze akz. tow. Wyschscha Ssclawa schkodu karmacź, je nětko mesto Ziegenrück tute ekajiowe towarstwo wobskorżiło.

Najnowiše z cyłeho swěta

* Blisko Warschawy nadpadżechu tśi sodobjeni banditojo w nozy k krjedże połskich wóz Warschawsko-Poznańskeho wožbowego cžoka. Nadpadnizy sastojachu pschechowpschu a jich ſ revolwrami wahrožachu. Banditojo cžišnychu želesnu pjenježnu kaſetu ſ cžacha, sčežnychu nutrnje spinadło a skročichu ſ cžaka. Železniży sastojnizy a policisto pschi židženju sa slostnikami krjedu rano jenoż rospaczenu kaſetu namakachu, w kotrejž běsche žo nimale 40 000 slotych khowało. Policija je nětotre podhladne wosoby sajała.

* W lěsu blisko Tarnowa we wjeczornej Galizistej youtoru pschi žwětłym dnju pjeć rubježnikow schčeć wosobow na sapschahu nadpadże. Nadpadnizy do sapschaha skočachu, žonu sastčichu a schtyri wosoby cžeško natčelichu. Potom rubježnizy nadpadnjenym wschu drasu a pjenježy sebrachu a cžekuchu. Nětdże 1000 slotych je nadpadnikam to ruku pošło.

* W Kralowskim Běłohrodże (Stuhlweißenburgu) w Madżarskej je žo pschi pschedstojenju puczowazych artistow cžežke njesboże stało. Jako schtyrje keliercjo na doba po grocže, kiž běchu prěki nad dróhu sčahnyli, krocžachu, jedyn ſ nich runowahu shubi a dele padże, tamnych tśioch zobustorknywschi. Pschi padnjenju pschecžiwschu schkitaru hjej pod žobu a padżechu na plesir. Wschitcy schtyrjo žo cžežko sranichu, jedyn je hižo na žiwoje sranjenje wumrěł.

* Po zyłej šrjedźinjej a połodnischej Italskej šu w posledniich dnjach cžežke njewjedra sakhadżale. Wone sawinowachu, so žo semja wotwalesche, krajiny powodźichu a mesty sapyhnychu. W Toskanskej provinzy šu žo někotre wjety powodźile. Na torhozych rěkach pluwa domjaza nadoba a petrjeba. Blisko Roma je woda rěki Tibera mostoj provinzialneju dróhow wotterhnyła, so žo autowy wobthod mjes Romom a połodnischej krajinu pschetorhnu. Tež Romisko-Neapelska železniza je žo ſ městnami wobschkodźila, a wobthad je žo sastajił. Město Cassino pschi tutej železnizy je žo zyle powodźilo. Tež wulki dźeł wušuschenych Pontinskich bahnow je žo powodźił. Pola nowego mjsta Littorije tworowy cžah ſ kolijow wujedże, dokelž běsche woda železniju podmlekła. Njewjedra pschi powodźenju hischcže sakhadżachu.

Towarstwowski powěstnik.

Bukezy. Sserbske tow. Niedżelu 11. nasymnika wjecžor ½8 hodź. sthadźuje žo towarstwo pola Stangez. Pschednoschk je pschilubjeny. Wo bohate wobdźělenje prošy pschedsydstwo.

Khelno. „Domizna“ ma niedżelu 11. nasymnika wjecžor ½8 hodźin pola Wjenez mějaczu zhromadźiznu. Pschednoschk je pschilubjeny.

Klaćziza Sserbska pschevrochuje Maćźizarjow sa šrjedu, 7. nasymnik, — 1. šrjedu měsaza — wjecžor ½8 hodź. na hjeſdu w Sserbskim Domje.

Pančizy. „Lipa Sserbsta“ (muzizy šobuſtawy) sesedu žo piatk 9. nasymnika wjecžor we 8 hodź. pola Natuscha w Kukowje.

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu 28. novembra 1934
wječor we 8 hodźin. w Budyskej Krónje

Kóždy Serb a kóžda Serbowka jón wopyta!

Budźe to rjaý ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle nizki.
Wutrobnje wšěch lubych krajanow přeprošuje DOMOWINA

Lyse Kamele

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf
mjezy Lutk. a Kam.

Předenak

Płaći 50 pj.

Wě swojim čitarjam te najrjeńše stawizny ze zańdźenych časow powědać. Wón wě, zo stare časy su cežke kwakle měte a tohodla nam rozprawja wo tłóčacym robocenju Khołmjanow a wo wulkim jich dobrocelu, kiž je so prócował, jim jich wobaw wotwzać; powěda wo zruźnym wosudże wboheje zaprajerki, Katrny Wićazowej w Górkach, wě nam dale wo zasakłym njepřećelstwje dweju serbskeju Lipšanskeju studentow a wo jeju jimacym wujednanju rozprawjeć. A štó njeby chcył też nješto zhonić ze žiwjenja a wo smjerći Bohuwěra Ponicha, přikładneho, swědomliweho a poniženo Malešanskeho fararja? A z wjele druhimi zajimawymi stawiznički-kami, na př. też wo nałlikarju Rózeńčanskeje Swjateje Marije naz zeznami. To wšo budźe kóždeho zajimować. Tohodla so njekomdź a kup sebi Protyku hišće dźensa pola rozsnošowarja Serbskich Nowin.

Rjana žiwnosć
14 kórcow wulka, přenaja so hnydom abo k 1. januarej 1935. Dalše zhonišće we wudawarni Serbskich Nowin, abo pisajće na wudawarnu Serb. Nowin

RUNDFUNK HÖREN EIN VERGNÜGEN, HAST DU DIE **MIRAG** VOR DIR LIEGEN!
Mirag
Die illustrierte Rundfunk-Zeitschrift
AUSFÜHRLICHE PROGRAMME! REICHHALTIGER TEXTTEIL!
Jedes Heft hat 64 Seiten Umfang und kostet nur **20 Pfg.**

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
Sym Serb!

597 kolesow
rozpředach hižo w tutym lěce. To je z dopokazom, zo dobre twory płaćizny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na přeče płaćenje w dźělbach. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.
J. Schieback, na Mu[illegible]kowskej dr. 4
Přijimam trjebane kolesa jako napłaćenje.

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje
poruča we wulkim wubjerku:
Za žoniace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym skunksu wot 87 hriwnow w sčesć wšelakich kajkosach, prawy tkhór we wšelakich kajkosach, tkhór, skunks, opossum we wšěch přejomm. barbeck barbjeny skunks atd., kožuchowe zašića we wšelakich kožuchowych druźinach.
Za mužace kožuchi w wudru, bobru, persianer, hisam, skunks, opossum atd. kaž wše druźiny kožuchowcho zastwka.
Najlěpše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje
Najlěpše kajkosće! Najnižše płaćizny!
Knjeni Hocyna w Budyšinje, při cyrkwi našeje lubeje Knjenje ma skład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zaślwki a předawa po samsnych nizkich płaćiznach.

Diana
Cople mjehke pulovry, štrykowa[illegible]
lacy • Ziegler
płać. hódno a dobre :: Šulska h. 1[illegible]
trjebane a k r. tkdma hrate, po jara přihódu, płaćiznach a wumjenjowanjam. Reparatury wšěch druźin a hłosowanje
August Förster w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 20.
Meble
w znatym solidnym wuwjedženju najtuńšo
Despang
nětko na Mottpola kowej dr. 17

Kahnt-kofej
Sultania rózynki punt 28 a 36 pjenježkow
Mandle, słódke a jerke
Cocosrasple-narunanje mandlow
cyle čerstwe!
Kahnt-kofej
Margarinu
Clemens Kahnt
w Kamjencu na Budyskej dróży 25

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!
Njecakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.
W čišćeni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłużeni.

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihafni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenoż **20 pj.**

Přiłoha k čisłu 261

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 8. novembra 1934

Za cyły serbski lud

ze wšěch kóncow našeje serbskeje Łužicy wuhotuje spěwny wobdźěł Domowiny **srjedu 28. novembra 1934** w Budyšinje tradicionelny wulki serbski koncert. Tohodla je naše heslo za tutón dźeń: **„Wšo na serbski koncert do Budyšina!“** Kóždy swěrny Serb, kóžda swěrna Serbowka tam budźe — kóždy serbski spěwarja, kóžda serbska spěwarka pak so wobdźěli we wulkim zhromadnym khórje. Na **150 spěwnych mocow** wustupi we wulkim domowinskim khórje. Naše najlěpše a najwuspěšniše spěwne towarstwa so pod zhromadnemu skutkowanju zjednoća. Naše elitne towarstwa pak, kaž **„Hu-Je“ Radwoŕ, „Zernička“ Lichańska** a k prěnjemu razej **„Lilija“-Ralbičanska** wustupja wosebje z wubranymi krasnymi ludowymi pěsničkami. Wosebite překwapjenje za wšěch lubowarjow našeho rjaneho ludoweho spěwa pak budźe wustup wubjerneho dźěćaceho khóra, kotryž naš wustojny spěwar, wučeŕ **Jenka**, nawjeduje. Stóž je na Domowinskim zlěće w Radworju hižo tute čerstwe dźěćace hłosy zaslyšał, budźe to cyle wěsće z wulkej radosću witać. Wuznamni naši solitsojo, w serbskim ludźbnym žiwjenju hižo dawno znate a wupruhowane mocy, kaž knjeni **Dora Lehmannowa-Freyšlagec**, naš serbski sołobik — a wučeŕ **Pawoł Jenka**, naš wustojny serbski tenor, zanjese parle serbskeho ludoweho a wumělskeho spěwa. Prěni raz wustupi na wulkim serbskim koncerće młoda serbska spěwarka **Elza Krawcec**. Też wona njeje wjacy našemu ludej njeznata. Na pohódowacych serbskich cyrkwinskich koncertach, kotrež mištr **Bjarnat Krawc** před dwěmaj lětomaj po cyłej Łužicy zarjadowaše, mějachmy składnosć ju słyšeć. Tak wobknjeża cyły porjad tutoho wulkeho koncerta jenož naše serbske mocy! Pisane a wotmětnjace budża poskićeńki tutoho wječora!

Naš lětuši serbski koncert ma wosebity wuznam! Budźe we swojim wobsahu cyle na naš lud wothłosowany! Nimale wšě čisła porjada su wubjerne wobdźělanja našich narodnych hłosow, z wjetšeho dźěła z pjera najlěpšeho znajerja našeho spěwa, mištra Bjarnata Krawca a Jurja Pilka. Žortniwy a wjesoły duch knježi w cyłym porjedźe. Komu njedyrbjał so tajki koncert spodobać?

Hišće druhi wulki wuznam ma lětuši nazymski koncert. Prěni raz maju nawjedować naši młodźi ludźbnicy cyły koncert. Za cyły porjad koncerta je zamołwity hłowny dirigent knjez wučeŕ J. Winaŕ, a přewod solistow je přewzał k. kantor R. Jenč. Młodźina ma dopokazać, hač ma khinanosć, zo by přewzała za přichodne časy zamołwitosć za pěstowanje našeje ludźbneje kultury. Našej wulcy zasłužbnej wjednikaj serbskich koncertow hudźbdir. Bjarnat Krawca a wyšši wučeŕ Jurij Stodeńk, kotrajž lětdźesatki dołho wulke serbske koncerty nawjedowaštaj, přepodataj naslědnikam přećelnje składnosć k pruhowanju swojich mocow. Cyle wěsće jeju tam też na koncerće wuhladamy.

Zajimawy budźe lětuši wulki serbski koncert na kóždy pad — a zo so derje poradźi — to zależi też na Was, lubi krajenjo w dalekej a šěrokej Łužicy. Tohodla tam přińdźće wšitcy! Znajmjeńša **2000 serbskich připosłucharjow** chcemy tam wohladać.

Cichimichał.

Železniišti nadpadnik Matušćka pšed swojimi sudnikami.
Sylwester Matušćka pšchi pšeměšlowanju pšed Budapeštikim sudom, dźeš ma so dla železnišćeho nadpada pola Bia Torbagy samolwić. Tutón nadpad žadaše tehdy 22 smjertnych woporow.

Před 52 lětami

Wo čimž tudy rozprawjam, je žałostny podawk, kiž je so stał w małej wjesy Měrkowje pola Radworja. Njebudźe hižo wjacy wjele žiwych mjes nami, kiž móža so snadź dopomnić na tutón hrózny podawk. Jenički hišćeze žiwy wočitny świedk i tamnych časow je mi tutu srudnu stawiznu powědał. Tuž chcu wam ju sej zdźelić.

Wot lětstotka je hižo załoho wot tamneho 11. winowca léta 1882, na kotrymž dnju dwaj cźłowjeka we wukonjenju swojeje winowalojcze psches mordarsku ruku žiwjenje zhubischtaj. Knjes nad Lutobcźom i mjenom Uckermann měješe za swój dwór pschistajeneho wožebiteho zahrodnika Wilkelma Boka. Tutón pat bě so pscheschoł na wobswědženstwje swojeho knjeza a bu tohodla wotjadźeny. Bok pschejdźe so na to do Ruchwalda a žiwješe so tam jako drenajowy mischtr. We nasymje 1882. lětakaše wón na drenaji w Njebjelczich. W tych samych dnjach manewrowaše tam kralowski polk honjerjow (königl. Jägerbattalion) i Freiberga, w kotrymž tež Bok w swojim cźasu słužeše. Pschi tuiej składnosći kradny wón wojeršku tšelbu jeneho wojaka. Bok měješe nětko tšelbu, ale žanych patronow, dokelž pschi manewrje trjebaju so jenož patrony i drjewjanymi kulkami.

Nasajtra poda so Bok we swojim mordarskim wotpohladže do Freiberga na tamniše wojerške swuczowanischcze a pschińdźeše swoji tšelbu tam na leżne waschnje 200 patronow, kotrež potom pola Cźichońz pod wulkim kamjenjom khowaše.

Dźeń 11. winowca bě so pschiblížił. Wójnik Jurij Jeschka i Měrkowa běše popołdnju wuhlowemu inspektora Dietricha a jeho mandźelstu, wobaj i Měrkowa wjesi do Budyschina na wopyt k jeju dźowam, kiž bě tam i konditarjom Müllerom woženjena. Müllerez konditarnja je dźenża mnohim znata. Hdyž Jeschka i Dietrichom po Serbšćej haży jědźesche, setykaschtaj runje Boka. Tón we Dietrichu wuhlada swojeho najhórschcheho njepschećela. Bok poda so na to hnydom na domapuć a lehnu so blizko Lutobcźa do pschěrowa a kałasche tam, hač njepschijědźetaj Jeschka a Dietrich i Budyschina. Tudy chcyšče so na krwawne wačinje wjeczisć nad swojim pobudźowjekom.

Wječor wokoło 1/26 hodźin pschijědźeschtaj Jeschka a Dietrich i Budyschina po žarnym puću, hdźež Bok na njeju kałasche. Nadobo wrjeknu wulkeł. Jeschka so morwy swjeże. Smjertna cźichina sastupi na wokomik, jenož bołostny sałchot smjertnje ranjeneho Jeschki snoschowaschże so po wječornej cźichinje. Hischcze jedyn wulkeł zarja, na šiboe pak nikoho njetrjechi. Bok bě mjes tym dowidźał, so bě so we swojim woporu mylił a chcyšče i tym druhim wutšelom nětko też hischcze Dietricha satřelić. Bok bě so mjenujcy tohodla mylił, dokelž bě Dietrich po puću swoje žydło i Jeschku samknił, so nětko wón na mjetnje pohonczja sedźeschże. Dietrich hrabny wotekši a hłoboke w skoku do wózy Měrkowa. Lódy pak běsche dospěł prěnje twarjenja, bu jeho tón sadźerjany. To bě dźenża hischcze žiwy, jenički wočitny świedk Jan Förman i Lutobcźa.

Kaž i wětrom rosnjese so struchła powěsć po wsy. Wot tehdyšcheho měschczanoty Měscherja bu pospk pó-

Holešow a Holešowska Dubrawa

(Pokračowanje.)

Jutrowničku l. 1841 (11. 4.), hdyž běchu ludźo na kemšach, wotpali so nimale cyły knježi dwór a też dźirka kowarnja. Kak bě woheń nastał, nichtó prajić njemóžeše. Tehdy měješe Holešow nimo knježeho dwora, knježeje hajnikownje a knježeho špitala 1 młyn, 1 korčmu, 1 kowarnju, 7 zahrodnikow žiwnosćow, 6 khěžkow; wobydleri bě 115. Młyn z nim mało statokami twori Mały Holešow. Holešowska Dubrawa měješe nimo knježeje wowčefnje dwe połburow, 7 małych zahrodnikow, 7 khěžkarjow; wobydleri bě 77.

Leżownostnych mjenow je Michał Rostok jenož tři zhonił: Włosanka, Pasowka, Stare błóta. Wěsće je jich wjele wjacy. Z Holešowskeje Dubrawy: Dźěłośća, Błóto-lada, Kosywomod (?), Kosywoma (drje Kozarowe, kozacemu pastyrjej připokazana leżownosć).

Z léta 1793 stej nam dwě wobličeni zdźerżanej. Młyn sebi dźerżachu 1020 tolerjow, kowarnju pak jenož 13 tolerjow 4 słěb. kupneho pjenjeza. Kowarnje běchu jara jednore a tehdyla pomernje tunje. W Rynarjecach na přikład płaćeše kowarjetnje 3 tolerje najeńskeje danje, a tehdyla kowarnju na 50 tolerjow hódnośće wobliczichu. Holešowska kowarnja bě wěsće mjeńša a njeměješe telko dźěła kaž Rynaŕcanska.

Zo bychu w starych časach runje tak dušni ludźo, kaž dźensa też hišće, wo tym swědči sledowaca powěsć z léta 1499. Běchu tehdy njedočinka Hrjehora Rynča (Gregor Reintzsch) popadnyli a do Zhorjelca přiwjedli. (Rańši dźeł Hornjeje Łužicy, krajina k ranju Lubaty a dróhi wot Kluksa do Muskowa słušeše do Zhorjelskeho kola. Tam běchu jeho wěsće nadeśli.) Před Zhorjelskim sudom bě dołhi rjad lózestwow spowědał a mjez nimi też to, zo je Holešowskemu korčmarjej hromadźe z panačkom Pětrom, kotrehož hižom su w Českej Lipje sudźili (wotprawili), dweju konjow kradnył. Sudniski pisaŕ to takle powěda: Doprědka mamy sebi myslić dołhu sadu z krótkim zmysłom, zo je złodźij k slědowacym wěcam stał: 1 . ., 2 . . . atd. „Item (tehorunja) das er und einer, juncker Peter, der zur Leipe gericht ist, zu Holschow 2 pferde genomen haben dem Kretschmar, seins habe er verbeut zur Leipe uffem rossmarckte, juncker Peter hat seins verkauft zu Leiptzk vor 11 Rheinisch gult.“ Wobaj běštaj też we Łahowje konje kradnyłoj. Konje kradnyć bě tehdy wosebje woblubjene rjemjesło njezamožitych ryćerjow a jich towařšow, burskich cłowjekow, kotrymž so robośći njechaše a kiž tehodla radšo do wojakow dźěchu, a hdyž so jim tam wostudźi, po kraju dundachu a pakosćachu.

Holešow khowa starej pismje, jene z léta 1678, druhe z léta 1724. W prěnšim wučini tehdyši knjez nad Holešowom, Jurij Adolf z Loeben ze swojimi Holešowskimi, Dubrawskimi a Łuščanskimi poddanami, zo chce jim město dotal poskićeneje jědźe něšto žita dać: zahrodnikam, kotřiž mějachu přez cyle léto jědź dostawać, dyrbješe so za to połdra kórca słabeho žita dać, khěžkarjam, kotřiž jědź jenož w lěčnym času (poł léta) dostawachu, tři štwórć, a buram, kotřiž jědź jenož wo žně dostawachu, połdra štwórć kórca. To wón činješe, dokelž bě jemu wěc wobčežna (weil „es mir beschwerlichen vorfallen will“) a najskerje też wobužna, hdyž so ludźo wěsće snadneje a špatneje jědźe dla z kuchařku abo šosarjom wuřečowachu, zo móžeštaj to knjez a knjeni też słyšeć. W druhich wsach su sebi ludźo tajke přemjenjenje sami přeli, lohko možno, zo też tu; znajmjeńša so w pismje wobkruči, zo su wšitcy z nowym porjadom dosć spokojom (wohl zufrieden). Možno też je, zo je jeho młoda mandźelska na dobru mysl wjedła. Jurij Adolf z Loeben, kiž bě wot léta 1677 wudowc, so mjenujcy 21. sept. 1678 wospjet woženi a na Michała so wopisane wumjenjenje postaji. Swědkaj běštaj Hanns Hendrick z Luttitz a Njeswačidłoski faraŕ Pawoł Wićaz (Paulus Lehmann, Pfarrer in Neschwitz).

Dokelž bě pozdźišim wobsedźerjam Holešowa dopušćene, so zaso k staremu porjadej wróći, wobkruči l. 1724 30. oktobra Wolf Hendrick z Theler, nowy Holešowski knjez, hnydom na samsnym listnje zaso wumjenjenje z léta 1678. Z nim podpisataj Wolf Bohakhwal z Muschwitz a Jan Jurij Titius, pisaćel (notar. publ.). Wšitcy tři pječatowachu (drje z pjerščenjom), l. 1678 běchu podpisma dosahale.

Holešow wobsedźi wotpisk tuteju pismow, kotrejž je dr. Karl Awgust Janus, sudniski direktor za Njeswačidoł, Holešow a jeju přisluški wobswědčił.

Dale so khowa w Holešowje stare pismo z léta 1751/52. Hrabja Aleksandr Josef Sułkowski, kiž bě 1735 Holešow z přisluškomaj a 1737 Njeswačidło kupił, postaji 1751 tak mjenowany urbarij abo zapisk robotow a herbskeje danje atd. Tehdy bě w Holešowje 5 zahrodnikow: Hans Čumpjel (Zschumpelt), Hans Brankart, Handrij Bóš (Busch), Maćij Brósk (Brußke), Hans Tawzynd (Tausend) a jedyn khěžkař: Hans Michałk (Michank). Tawzynd a Brósk běštaj přisudnikaj, Jan Bohalub Zemr (Sommer) bě wjesny sudnik (wěsće wukupjeny korčmař abo najeńk korčmy abo bur z Holešowskeje Dubrawy?) Dale bě w Holešowje wukupjeński khěžkař (Maćij Krawc (Schneider), kotryž měješe jenož 9 dnjow robośći a ke kóždemu dawkej 1 słěb. płaćił. Holešowski hajnik (Jan Wjenk) bydleše w „Nowej wjescy“ (Neudörfel), kiž měješe na kóždy dawk 14 słěb. 3 pjenj., a měješe-li wjes wojakow hospodować, dyrbješe na to postajeny pjenjez (Sol-

(Pokračowanje sćěhuje.)

ſtkany k połzajej Mitaſchej w Delnjej Hórzy, tiž pak runje doma njebě.

Po mordarſkim nadpadže na Jeſchtu be ſtebi Bok wotmyſlił, też hiſchcze połzaja Mitaſcha moricź, dokelž běſche tutón na njeho tukał dla jeneje wohnja ležta 1880 we Lutobožu, tiž bě Bok też woprawdže ſakojił. K temu ſdaſche ſo jemu na dnju 11. winowza dobra pſchileżnoſcź tyež. Laczeſche ſo do pola wyſchiſche Mérkowa ſe Khwaczizam a kakaſche tam na Mitaſcha, tiž mężeſche tam nimo pſchińcź. Czakaſche pak podarmo.

Mjes tym běchu nětkoſi wobydlerjo ſ Kamjeneje, tiž běchu w Mérkowje byli, ſo na dompucź podali. W Kamjenej widżachu hiſchcze ſwężu w korczinje a tam ſaſtupichu. W korczinje ſedżachu mjes druhimi połzaj Weidlich ſ Komorowa pola Kluſcha a tón ſ Nieſwaczidla, kotrajž mężeſchtaj tutu nóz runje patrulliju. Tutaj powěſcź wo mordarſtwje ſaſtyſchachu, podaſchtaj ſo hnydom do Mérkowa k mężchczanoſcze Męſcherjej.

Bok poczinaſche dwělowacź, hacź traj njeje Delnjohórczanſki połzaj po druhim puczu do Mérkowa pſchijěł, a dźěſche tohodla wokoło połnocy wróćo do Mérkowa. Shyż pak pſchińdże nimo Męſcherjej (dżenża Zyżej), wiźi tam pſches woknowu ſchtleizu dweju policajſkeju ſaſtojnikow. Hnydom ſameri ſo mordaŕ pſches woknowu ſchtleizu do połzaja Weidlicha-Komorowſkeho, tiž ſo na ſmjerć ranjeny k ſemi ſwiese. Mordaŕ Bok běſche ſo nětko hižo k druhemu raſej mylił. Weidlich-Komorowſki a Mitaſch-Delnjohórczanſki běſchtaj mjenujcy jenajſeje podobnjy, tak ſo běſche cźežko jeju jeneho wot druheho roſeznacź. Po tutym druhim nadpadże Bok cźekny a pſchenoſowa w ſkomowej ſajmje bliſko Cźichoni.

Na druhi dżeń dopołdnja pſchińdże Bok, jako by wo hróſbnych podawtach niczo njewědżał, ſajcy do Mérkowa, wſchetoż tu bydlejchtaj jeho ſtarſchej. So pak możeſche jenicźay Bok bycź ſ mordarjom, wo tym běſche tójdy pſchepwědcźeny. Lědy běſche prěnju kroczel do wſby cźinił, wobſtupichu jeho policajſcy ſaſtojnizy a jeho ſachu. Pſchi prěnim pſcheſłyſchowanju ſo też mordaŕ woſcheho wuſna. Pſchi tym wujaſnichu ſo też wjele ſalerſtwow we wokolinje, tiž bě Bok ſałožił.

Mſchitke prózny wo wobhnadżenje, ſamo też wot kralowſkeho polka honjerjow na jeho majeſtoſcź krała Alberta běchu podarmo. 10. novembra 1882 bu Bok ſmjerćzi wotkudżeny a hižo 30. hodownika bu wukud wutonjany na dworje Ortenburgſkeho hroda w Budyſchinje.

Jako němy pomnik ſ tamneho cźaſa ſtoji na měſtnje ſadławeho njeſłutka na Jeſchtu pſchi polu Lutobožanſkeho knježeho dwora kamjeń ſ napiſmom: „Tu bu dnja 11. winowza 1882 Jurij Jeſchka ſe ſtóſtnitkej rutu morjeny.“

Přilopk

174 000 dźěławych Sakſow je puczowało ſ „mozu ſ radoſcze“.

Sakſka župa ſmě ſaſo nowy rekord ſapiſowacź. Kaž je NSſjednoczenſtwo „móz ſ radoſcze“ ſwěſcźiło, je ſakſka župa ſama 174 000 ſudowych towaŕſchow w ſańdżenym lěcze do wocźerſtwjenja póſłała.

Schwinza popadnyła.

W Delnjej Puſtowni pola Sebniz je ſo wobydlerjej Antonej Maaſej poradźiło, jeneho ſchwinza żiweho popadnycź. Schwinz bě 25 puntow cźeſki.

Ssmjertne wobtkadne ſnieſbożenje.

Póndżelu rano na dźěło ſ jędnym kolom jědżo, 64-lětny ſamkaŕ ſFreitala w Paſterwizach do jeneho wobydlerja ſ Gonepitz ſawadźi, hotrjž bě tehorunja po puczu na dźěło. Wobaj bjes wědomja na dróſy leżo woſtaſchtaj. Kołojędnoy je w nozy na cźežke ſranjenje wumrěł, mjes tym ſo mójachu druheho ſnieſbożeneho, kotrjž bě lóſtche ſranjenja poczerpił, do jeho wobydlenja dowjeſcź.

Męſchadło ſa hrajaze tkarty.

Gratmiſchtrej Antonej Grunerej w Altenburgu je ſo ſa wunamakanje męſchadła ſa hrajerſke tkarty patent pſchiſwolił. Męſchadło ſame dźěła. Kharty ſo horka do njeho tyknu a delka męſchane wupadnu, tak ſo je nětkaſke jebanſtwo pſchi męſchenju wuſamknjene.

Milijon aſterſow ſo w Barlinje pſchedało.

Sbirka ſa ſymſku pomoz ſańdżenu njedźelu mężeſche po zyłej Němſkej jara dobry wunoſchk. Kaž pſcheſo ſeji němſke hłowne měſto na prěnim měſtnje. Mjazy hacź milijon aſterkow ſe Sebniczańſkeje nuſoweje krajiny, tiž ſo jenicźay w Barlinje politicźeſche, je ſo nimale dozyła wupſchedało. Make ſbytki tu a tam ſo tele dny hiſchcze dowupſchedadża.

Myta ſa roman dorośumjenja.

Němſki naklad Patſchari je ſa najlepſchi roman, kiž němſko-franzowſke dorośumjenje roſpomina, 20 000 hriwnow myta wuſtajił. Mytowy roſſudnik je we pſchejeſenoſcźi ſ němſkim miniſtrom drom. Goebbelſom preſident němſkeje komory ſa pižmowſtwo, dr. Hans Biedrich Blunck, pſchewſak. Wumělenjenja ſa napiſanje tuteho romana ſo poſdźiſcho wozjewja.

Petrolejowy kotoł cźiſcźo ſmjerćnje ſnieſbożili.

Pola Cetty pſchi Lionſkim mórſkim ſaliwje ſchtyrjo dźěłacźerjo próſdny petrolejowy kotoł wuporjedżachu. Nadobo ſo ſylne rosbuchnjenje ſta. Dźěłacźerjo ſo do powětra wjerhnychu a w płomjenjach ſmjercź namakachu. Najſtórje je ſtebi jedyn tutych dźěłacźerjow zgaretku ſapalił, ſ cźimż ſu ſo je ſudobna wuſtupowaje płuny ſapalile.

Pſcheſmykanje opija a chinina do Sjednoczenych ſtatow.

Pſchi ſajeczu 17 Chinjanow w Atlantiku w Newjerſeju cźim ſtacźe je ſwjaſtarſka policija pſcheſmykarſtwo wuſlědżiła. Pſcheſmykarſke ſjednoczenſtwo dźěłaſche na ranźim a wjeczornym mórſkim brjoh Sjednoczenych ſtatow a je hižo wjazy hacź 100 Chinjanow do Ameriki pſcheſmykało. Nimo teho ſu pſcheſmykarjo opium w hódnoſcźi wjazy hacź milijona dollarow ſkładżu do kraja pſchinjeſli.

So by pſcheſmykarjam dźěło ſnjemożniła, je ſwjaſtarſka policija poruczła, ſo maju leſadła nad mórſkimi brjohomaj Sjednoczenych ſtatow ſtražowacź. Lětadła dyrbja pſcheſmykarſke łódże wuſlědżicź, kotrejž ſnadź wonkach na morju cźakaju. Nimo teho ſo wſchón podhladny wobſhad łódźow mjes Chinu, Wjeczornej Indiſlej a brjohomaj Cźicheho a Atlantiſkeho oceana ſ połſledniſho cźaſa pſcheſpruhuje.

Jurdiſki ſud w hwoſnym kwěcźenu.

Marſchawſka kriminalna policija je ſo na europiſke wyſchnoſcźe ſe ſadoſcźinowbrjeźała, ſo bychu po możnoſcźi 29ćetnemu chemikarja Jana B. wuſlědżiłe. Na tuteho tukaju, ſo je ſwojej pſjedawſchej njewěſe e. Dajiny Werchelowſkej, dźewcy jeneho ſabrikanta, pſchi jejnym hwaſu měſto ſahrodniſkeho kwěcźela (kukeu) druhi kwěcźel połłał, do kotrehoż cźernjow bě ſchkleńcźane libma widźomne jehliczki ſaſadźił. Tele jehliczki bě ſ njeſnatym indiſkim jedom pomaſał. Na tutón kwěcźel muchaju, kiž ſo njewěſta we wobliczu ſranila a ſtebi krej ſajcźerpiła. Sa někotre njedźele je ſkhorila a wobhudnywſchi wumrjela.

Proces přećiwo Matušcy

Sćerdżu roſpominachu ſo pſched pſchiſtażanym ſudom w Budapeſtu pſchihoty ſa nadpad na żeleſnizu pola Lutzenboga. Matuſchka wudawaſche, ſo je 5. auguſta 1931 ſ Mina do Barlina puczował. We Welſu w Hornjej Auſtriſkej hat je ſcźitkowneje njeſhody dla cźaſ wopuſchcźił, dokelž je cźuł, ſo tam „Leona“ ſcźka. Leo je pjeża dżeſacź kroczel wot njeho ſdaleny ſtejał, a jako je Matuſchka poſhłeho dale jěł, je Leo do póſdlanſkeho wotdźěła ſajſnył. 7. auguſta je Matuſchka do Barlina pſchijěł a je roſbuchdała pſchi ſtebi noſnił. Dopołdnja tuteho dnja je w jenym wobkhodże na Bjedrichej dróſy rohył, ſo by ſtebi tam żeleſne rołki kupił.

We ſudniſkim jednanju ſo ſ Budapeſta hiſchcze powě, ſo je na druhim dnju ſadniſkeho jednanja tamny duch Leon w ſrjedźiſchczu ſtejał. K pſchicźinam njeſkutkow rieſnu Matuſchka, ſo je duch jeho wobkhdynył. Nas po wjeczeri ſ kaplanom, hdyż je ſo pjeża wjele pilo, je Matuſchka ducha Leona na khromje łoża ſedżo widźał. Duch je jemu pjeża radźił, ſo by nadpadu na żeleſnizu ſkuczował, ſo by hył ſławny jako Trozki. Wot tuteho wokomika je ſo Matuſchka nětko jako żeleſniſti nadpadnik cźuł. Duch je jemu ninjo tedy radźił, kaž wobſtorżeny wudawaſche, ſo by nabożno-kommuniſtiſku ſekſu ſałožił. Matuſchka rjekny, ſo je tež w Barlinje ſ ſwjatymi, ſekſu nabożnych kommuniſtow ſałožicź a je ſtebi ſa to wjeſchi pjenjes wobſtarał. Jako ſo pſchedbyda Matuſchku wopraſcha, hacź dyrbjachu jemu ſobuſtawy tuteje ſekty pſchi nadpadach na żeleſnizy nětkaſ pomhacź, wón to rańſe wotpokaſa a praji, ſo je chył jenož khcheſcźańſkich ludźi bjes dźěła do tuteje ſekty pſchijimacź. Jidow jenož potom, hdyż ſo pſjedy wuſchcźicź dadża.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 6. novembra 1934.

Narodźili ſu ſo: Alfredej Marcźinej Leichſenringej, kowaŕſkemu miſchtrej, ſynk. — Albertej Kurtej Schcźepankej, pjekarjej, ſynk. — Odże Pawołej Neſtlerej, pſchekupſkemu pſchiſtajeńcźej, dźowcźicźka.

Wumrěli: Jadwiga Selma Laura ſwud. Wilhelmowa bywſcha ſwud. Dannenbergowa rodź. Kaminſkej, 82 lět. — Korla August Běrka, ſozialny rentnaŕ, 79 lět. — Jan Bohuwěr Tempel, hoſcźeńcaŕ w Sahorju, 58 lět.

Mandżelſtwo pſchipowědźiſchtaj: Jan Gerhard Weber, kapalny miſchtr w Budyſchinje, ſ Margotu Róžu Klaru Langerhanſez, pſchekupiſkej pſchiſtajeńcźu w Drježdźanach.

Měšćanske dźiwadło

Rejwanska hrabinka,

opereta wot Jacobsohna a Bodanskeho.

„Rejwanska hrabinka“ je opereta nowſcho cźaſa a ſtila. Rewuo podobnje ſo tu wotwije cyłe jednanje. Libretiſtomaj je ſo poradźiło, ze ſamo na ſebi ſnadneje a nie nowoje ideje prawje zabawjacy a wjeſely cźin bromadże zeſtajeć. Wjeſechojo, hrabinki, cyganjo, wumělcy a wjele młodych holćkow, njeje to za operetne jewiſko krasna měſeńca? Dobra żiwa a melodiozna hudźba znateho noweho němſkeho ſkładbnika Roberta Scholza ſpoži opereće wěſtu hódnoſcź.

Předſtajenje w měšćanskim dźiwadle bě pod rejżiju A. Borcherta wuſtojnje pſchihotowane a tohodła wubjernje pſjedwjedźene. Woſebje wuzběhnyć chcemy też krasne jewiſćowe wobrazy, kotrež je tworił Wałtaŕ Ulbrich. Za hudźbny dźěł je zamołwity kapalnik Joh. Weber, mężeſe ſwój orcheſter, khór a ſolistow w krutych rukach. Z wulkeje ſyły hraje. Jow możetaj ſebi Johanna Barklinec a tenor Frity Hinkert woſebity wuſpěch zapiſać. Druhe zajimawe a wuſpěſne poſtawy: A. Borchert, Inge Langenſtraß, Rud. Lahoda.

Hra zbudźi cyłe wěſće pſchipóznaće a wjele woſpjetowanjow. Budże cyłe wěſće dołho wopytowarjow do dźiwadła wabić. -n-

Radio

Pjatk, 9. novembra ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,35 ranſchi konzert. 11,30 ſa mačerje. 11,40 ſa hurow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 12,50 wopomnjeńka hodźina. 17,35 tačele. 20,15 hodźina naroda (Alfred Brehm).

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,35 ſa hurow. 6,35 ranſchi konzert. 8,20 tačele. 11,45 ſa hurow. 14,40 ſa żony. 19 dujeŕſka hudźba. 20,15 hodźina naroda. 21 wjeczorny konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programa: Barlin: 21 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 21,10 ſymfoniſki konzert.

Drobnosti

Štó może pomhać?

Štó wě, što je „pódrušk“? W Kat. Posole 1895 abo 96 na str. 69 čitamy wo starej Ralbičanskej šuli: „Wótre woči su widźale, zo su so z walčkami (třeškami) też wšelake druhe zajimawki do kistow sunyle, na př. stary pódrušk, sł . . . . . kócka . .“ Stary pódrušk — wědźa w Ralbicach, što to je? Pfulowy słownik te słowo nima. Powěść dajće hubje do Serb. Nowin. M. N.

Łučlane třeski.

1. Što pomha dešćik, jelizo dokoruškow njedočehnje, a što nabožina, jelizo dowutroby njezapřimnje?

2. Wjele přećelow měć — hm; žaneho přećela njeměć — hm hm!

3. Minjeli so swětło, přikhadźa ćma; minjeli so žohnowanje, přińdźe pokleće.

K. P. 1882, 102. † Faraŕ Kubaš.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Städt. Freibank Bautzen.

Freitag, den 9. Nov. 1934, 14—16 Uhr für die Nrn.: 4801—5150.

Sonnabend, den 10. Nov. 1934: 8—10 Uhr für die Nrn.: 5151—5500.

Rohes Rindfleiſch Pfund 30 Pfg.,
rohes Schweinefleiſch Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Wulki radiowy prozeſ w Barlinje.

Póndżelu 5. nowembra je ſo w Barlinje wulki radiowy prozeſ ſapoczał. Nehbuſchi wjedniwy němſkeho radia maju ſo cźežkich pſchieſtupjenjow dla ſamokwicź. Wobras poka ſuje wobſkorżenych; w prěnim rjedże wot lěwizy: bankowc Kohl ſ Lipſka, dr. Hans Otto ſ Lipſka, pſjedawſchi intendant Barlinſkeho radia dr. Hans Flesch. W druhim rjedże na lěwo (mjes Zorekom a Kortu) ſakłaŕ dr. Sack. W ſtejcim rjedże (lěwo) pſjedawſchi komminar němſkeho radia, ſtatny ſekretaŕ na wuſtaŕ. dr. Bredow, a (na prawizy) pſje-dawſchi direktor němſkeho radiowego towaŕſtwa dr. Kurt Magnus.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje běžny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 262 — Budyšin — Piatk 9. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wjednik pola swojich starych wojowarjow

W historiskej sali „Bürgerbräu" w Mnichowje, hdźež je 8. novembra 1923 wječer z wustřelom z pistole akademiske rospominanja tehdomnišnich wjednikow bayerskeho lata nahle skónčeni, sedźachu je wječera najstarši wojowarjo nazionalsozialistiskeho hibanja. Wšichni běchu w jednorej brunej kochli přišchli, bjes znamješchow a bjes uniformy. Žiwje powita je statny minister Esser, kiž ma zhromadźenje zjimja 2, němski wjednik Alfred Rosenberg a župny wjednik žrjedźnych Frankow Julius Streicher.

Pod jonkanni presenterskeho pochoda přenjeje SS-standarty přichinjeje je kwawna thorhoj 9. novembra do sale. Borźy na to zastupi tež župny wjednik tradizionalneje župy, statny minister Adolf Wagner. Tež němski minister dr. Goebbels, kiž borźy na to přichińdźe, je žiwje powita. Fanfary přichipowědachu wjednikowy přichihad, kiž z přecerodom žrjedźo namjetnika Rudolfa Hessa, němskeho nosnarskeho zastupa dr. Dietricha a adjutanta Brücknera do sale zastupi. K tomu hudźi je Badenweilerski pochod. Zhromadnje wjednika z wulkim zaharjenjom witaju. Potom statny minister Adolf Wagner wjednika powita. Na to wjednik sam rěčeše a mnohe přichipómnjace jemu zwuknjachu, jako bě přeskał rěčecź. Potom krocżeše wjednik zyle pomalu přeco huste rjady žrjedźe starejce sem, tu a tam staremu zbohuwojowarjej ruku stłoča a z druhim zhowźo powdawaju. Minjale hodźinu trajece mjeztym chód po sali. Potom wopuščeji wjednik pod wjerituym wuzkanjom setkanišchego je žrjedźe starej gardu.

Powyšenja w SA a SS

Wjednik je k dnjej 9. novembra w SA a SS sčěhowace powyšenja postajił: Sa SA wyšchischeho skupinoweho wjednika wjednikowy adjutant skupinowy wjednik Wilhelm Brückner, sa SS wyšchischeho skupinoweho wjednikowa statnaj wjednikaj a SS skupinowaj wjednikaj Buch a Darré, sa SA skupinowych wjednikow stabowego wjednika wyšchischeho SA wjednišwa brigadoweho wjednika Maxera, wjednika SA skupiny přichi połnoźnym morju brigadoweho wjednika Böhmkera, wjednika Westfalskeje SA-skupiny brigadoweho wjednika Schramma, wjednika žrjedźnjeje SA-skupiny brigadoweho wjednika Koka, sa SA brigadoweho wjednika schefa personalneho hamta a wyšchischeho SA-wjednika wyšchischeho wjednika Grentza, sa wyšchischeho wjednika abnjatna stabowego schefa Lutzy standartowcho wjednika Reimanna.

Stronine wotkazanje za zawostajenych

Wjednik je sčěhowazy wukaz wudał:

Naschi mortwi žu sa hibanje najwjetschi wopor přichinjeli. Woni žu w službje nazionalsozialistiskeje ideje a sa doby je stata žwoje žiwjenje wostajili. Jich womnjenjace cjeschicj a jich zawostajenym dźak hibanja na widomne waschnje wopokazacj, je cjestny nadatk sa nazionalsozialistisku němsku dźěłacerisku stronu.

Tohodla postajam 9. novembra 1934, na 11. lětnym dnju nazionalsozialistiskeho posbihnjenja w Mnichowje a wulkeho wopora naschich prěnich krwawnych žwědokow:

1. Se srědkow nazionalsozialistiskeje němskeje dźěłacerskeje strony je lětnje pjenjes wo pol milijona sa njepotrěbnych přichinjenych naschich padnjenych přechowstajo.

2. Pjenjes rozdźěli je po položenju sozialnych a hospodarskich wobstejnjosćow potrjechenych žwójbow.

3. Wuwjedźenjese přechedrižma wuda němski pokladnik nazionalsozialistiskeje strony.

Němski zeživiacy staw Goerdelera aktivnje podpiera

„Nataršti Tydźeńšti Přichlad" piša, je hmć němski kommišar za dohladowanje płacżinow wšo aktivnu podpjeru němskeho zeživjaceho stawa wočakacj. Hdyž w žrjedźischczu hospodarskeho dźela burskeje politiki prawna płaczina steji, dha je to tež zmysł dohladowanja płaczinow. Kaž zu hižo hibanja płaczinow poslednjeho czasa na wschelakich polach pokazale, je němski zeživiacy staw je zwojim wobwodźe z dobrym přichiładom w kontrollowanju wutworjenja płaczinow był.

Estonska nochce swojich statanow do policije za posaarsku dać

Knježerstwowa kommišija sa Posaarsku běsche je Estonsku wopraschała, hacż njeby přichistuknitow tamneho stata do posaarskeje policije pósłała. Estonske wotmy nětko pišaju, je so w Estonskej žani cjakanje na posaarsku policiju njenamakachu. Nimo teho estonske knježerstwo žwojim statcżanam doporučuje, je so po służby posaarskeje policije staturili, dokelž mohło to za poczahi Estonskeje k druhim statam njepřichodne wjesć.

Italsko-madźarske přećelstwo wostanje

Madźarske nowiny wocżisch žuja nadrobne rospravy žwojich wobsebitych rospravjerjow z Roma wo rosrěčowanjach mjez Mussolinijom a Gömbösom. S rospravow wuthadża wulke spokojenje, je rosšudźaju politiski wuznačk rosrěčowanjow w tym leži, je so Italska krucze madźarskich žadanjow za revizija dźerži, a je je so italsko-madźarske přećelstwo znowa žiwje skrucżilo.

Kaž madźarske nowiny piśaju, staj Mussolini a Gömbös dozwla 5 hodźin jednaloj a je we wschitkich praschenjach dospołnje dojednaloj. Wschitke nowiny nimo teho wuzběhuja, je hu je w rosrěčowanjach tež poczahi Italskeje k Němskej a w tutym twisku awstriske praschenje nadrobnje rospominake. Tež pokazuja nowiny we wulkich rospravach na ¾ hodźiny trajace rosrěčowanje mjez němskim połstanom z Hasselom a madźarskim ministerskim presidentom.

Italske nowiny halle po stónčenju rosrěčowanjow mjez Mussolinijom a Gömbösom nadrobnischo wo tym piśaju. S wulkimi napisźmami a nastawkami wuzběhuja wone přechesjenosć w mysłach italskeho a madźarskeho knježerstwa přichi wutworjenju romjesko protokollow. „Corriere della Sera" piśe, je přechesjenosć mysłow wobeju knježerstwow wschitkich smjerow, dokelž je italsko-madźarske přechesjelstwo pjerca важna sejjerna měra a runowahi w Europje. Italsko-madźarske zhromadne dźeło wudospołnja je se zhromadnym dźełom z Awstriju.

Wušłědk romskich rosrěčowanjow je w Pariżu njedźiwajo najrjadscze w francoskowej politiku z wulkim zajimom wočakowali. Romski rospravjer Pariżskeho „Matina" wotsewja, je je zhromadneho hantiskeho wojewanja wulkadźa, je Rom w nastupanju awstriskeje njewotwisnosće njeda je žadnu jednacj. Gömbösowy wopyt po jeho myślach diplomatiske postupowanje Italskeje njeje přechemėnił, je zebi Rom žwobodnu ruku za sbliżenje z Francozowskej a Jugosłowjanskej wobłhowa.

Romski dopisowaŕ Pariżskich nowin „Petit Parisien" je swěrcżił, je wo wusłudnjenju přechecżelnych počahow mjez Italskej a Madźarskej je njemóže rěcżecj. Jako wosebje ważne wobhladuje wón to, je je Italska a Madźarska wo Němsku nětkaj do njepřechesnosće njestajitej.

Gömbös rozrěčuje so ze Schuschniggom

Ministerski president Gömbös posłataje na Semmeringu pola Wina a wostanje tam znajmjenjscha hacż do pjatka wječora. Wón wobdźěli je na hontiwje w statnym lěsu Styriskich Alpow. Přichi tym posłicja je jemu składnosć z politiskim rosrěčowanjam. Kaž je z Wina powědźe, je zwjazkowy kanzler dr. Schuschnigg madźarskeho ministerskeho presidenta schtwórtk wječer w automobilu přichi Semmeringu wopytał a je dołho z nim rosrěčował. Na tutej jězbje madźarski ratarski minister Kalay, kiž wot žrjedźe we Winje přechebywa, dr. Schuschnigga přechewodźeše. Kallay je tež přichi rosrěčowanjach wobdźěli.

Dospołny wunošk wólbow w Zjednoćenych statach

Po despołnym wólbnym wunoschku zaczehnje do representantiskeho domu 320 demokratow, 102 republikanow, 3 zapósłanzy ratarskich dźěłacerjow a 7 połnacżanow, wo 5 zydkach njeje je hischcze rozsudźiło. Do senata je je wuspołniło 69 demokratow, 1 połnacżanowk, dwě zydle w senace sej hischcze wotewrjenej. Nimo teho je je 24 demokratiskich a 7 republikanskich guvernerunkow wuzwolilo.

Nadpad na maršalla Čiangkaiseka

Japanska telegrafowerija Schimbun-Rengo wozjewja, je je je na chinejskeho maršalla Čiangkaischeka nadpad tkwił. Maršall běsche we wobžerbnym czahu po puczu do Peipinga, je by z japanskim wupósłanzom Arioschim jednał. Jako wobzedny czah psches Ermenncnske dwórnischczo jedźeschce, je do jeho połsedźeneho wosa bomba cżiknu. Dwaj sostojnjaj marschallowego přichewodnistwa je morilskaj, 4 sostojnjaj je ranichu. Maršall Čiangkaischek a jeho bližschi zhromadźacerjo wostachu njeranjeni. Woni su połdźischo bjes rozbitego wosa do Peipinga puczowali, hdźež je konferenza pjatk zapocżina.

Francowske knježerstwo wróco stupiło

Francowske knježerstwo pod ministerskim presidentom Doumerguem je schtwórtk přichpołdnju 12,25 hodź. wróczo stupiło. Wot ½12 hodźin běchu ministrojo w knježerstwowej radze wuradźowali.

Na połsedźenju radikalno-sozialistiskeje ministrojo Herriot, Berthod, Betrand a Queuille wozjewichu, je žwoje zastojnstwo słoża. Radikalno-sozialistiski wikowariki ministerski Lamoureux, kiž na czełu tkrjoch czerjow, je runje każ statny minister Tardieu na połsedźenju njewobdźeli. Tohodla njemóžesche wozjewicj, je žwoje zastojnstwo słoži. Knježerstwo na to wobsankny, je zhromadnje wróczo stupi.

Hantiskeje je wozjewja, je su radikalno-sozialistiskeje ministrojo žwoje zastojnstwo słożili, dokelž je njemóžachu we tjoch nałkwitnych dwanatkach hospodarskeho plana dojednacj.

Statny president Lebrun hnydom na to dotalnemu frankowskemu ministrej Lavalej porucži, je by nowe knježerstwo sestajał, Laval pak tutu poruczu je wotpokaje.

Po Lavalowym wotpokasanju je Lebrun ministrej sa zjawne dźela w dotalnym knježerstwje, Flandinej porucził, je by wón knježerstwo wutworił. Minister Flandin je tutón nadatk přichewzał.

Jako běsche z dotalnym ministerskim presidentom, je zenatkowym a kolernym presidentom jednał, zapocża Flandin swoji rjadowanki politiskich stron pytacj; presidentoju dźěchu jemu radźić, je by by sestajenje knježerstwa přichewodł. Flandin jednaschе najprjedy z radikalno-sozialistiskim zapósłanzom Herriotom. Presidentej republiki je Flandin zdźěli, je chce po możnosći ruce nowe knježerstwo přichedstajicj.

Komorna frakzija radikalno-sozialistiskeje strony je reselucziju přichjała, w kotrejž wozjewja, je je swólniwa, Flandinowe knježerstwo podpjeracj, jeli wono nimowolosć přichewostuje, je sa hospodarske skruczenje a sdokom sa sanitanje republikanskeho knježerstwa rukuje.

Přichi rozmołwje je pokaza, je na Flandinowym programonje niczo lojalnemu fobudźelu radikalno-sozialistiskeje strony njesadźewa. Ministerski president Flandin je wozjewił, je je nochce z dwanatkami hospodarskeho plana zabrěcacj, ale je chce je prózowacj, je je statna reforma přichewobsedze. Nowy ministerski president chce narodnym zhromadźiznu do Versailleza zwołacj, jeli žebi to wotpokazowała, je by wón nad najprjedy wo hospodarskim planje sa lěto 1935 dojednał. Pod tajkimi wobstejnosćemi je zapósłanz Herriot stejsčego zastupował, je hnć radikalno-sozialistiska strona ministerskeho presidenta Flandina z dowěrjenjom podpjerała.

Zakhadżenje přećiwo cyrkwi w Mexikanskej

Hampololsti krajny schulsti direktor w Campecheskim stacje je 20 wobrasow zwjatych, kiž běsche policija privatnym wožobam sebrała, spalicź dał. Ssudnista policija w Meridje je wschitke zyrkwje samkta a Yukatanskeho arzybiskopa namołwita, so by Mexiko wopuschćił. Gouverneur Chihuahuaskeho stata je pschikasał, so maju žo wschitke privatne schule samknyć.

Fantastiski namjet žu wuczerjo města Matamoreja w Tamaulipaskim stacze komorje pschedpokojili. Wuczerjo žadaju, so bychu žo wschitcy arzybiskopja a měschnizy satkelili, dokelž žu krajni pscheradnizy a bamžej podsteja, cźehoždla maju žo sa wutrajnikow wobhladowacź. Woni žu we wocžomaj wuczerjow niepschećelsko knjeżerstwa a sadżewk sa posiup mexikanskeho proletariata.

Krótke politiske powěsće

Němski komnizar sa żydlerstwo, statny sekretar Gottfried Feder, je žo sa honorarskeho profesora w fakulcze sa twarstwo Technniske wyšokeje schule w Barlinje pomjenował.

Přejedawschi kubanski president Machado je w jenej wožy blisko San Dominga je sajedożcźenjom na žnjerci sthorił. Londonske nowiny „Daily Telegraph" s Newyorka pišaju, so je kubanski kuchar po poruczńosczi kubanskeho tajneho towarstwa wschitke Machadowe jedże sajedożcźił.

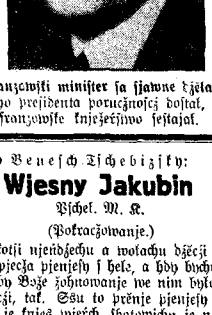
Kommisar sa Posaarsku, župny wjednik Bürckel, a jastupjerjo Posaarskeje su schtwórtk rano Rom w lětadle wopuschćili.

Franzowski pósłanz w Barlinje, François Poncet, je schtwórtk na nětotre dny do Parisa pschišeł.

Na domje industrije we Minje žu njesnaczi skuczerjo schtwórtk popołdnju žowjetiku khorhoj wupowěsnyli.

Psched powołanisćim žudom w Kownje sapoczža žo nowy procześ pschećiwo pjedawschemu ministerskemu presidentej Woldemarasej, kotrehož žu po pożledninu wojerskim puczu k 12 lětam khłostarnje sahudźili. Woldemaras ma žo nowinskeho nastawka dla samohwicź.

Wjednikowy poruczńik sa praschenja wotbrónjenja, s Ribbentrop, je do Londona pschišeł. Jedna žo wo privatny wopyt. Ribbentrop chze dźeł žowjoch prósdninow pola pscheczelow w Schothskej pschebywacź.

Dotalny franzowski minister sa sjawne dźela Zlandin je wot statneho presidenta poruczńosći dostał, so by nowe franzowske knjeżerstwo sestajał.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 9. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Prawa wěra hlada měra!

Jan Pjech z Wjelećina † 1741.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer plus 1, najwyschicha dnjowa temperatura 7 stop. cźopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nogu 3 stop. cźopłoty po C. — Wječera je žylna nižina nasche krajiny pschecźahnyła a nam rjany dešcź pschinjesła. Nižina pschicźahuje k krótkeho ranja a cźehonjesche k połnocy. Dźenża jeje wliw pola naš popuschći. Mózno samo je, so žo na khwilu trochu wucźehnje. Tola njesmělmy hižo sožo rjane wjedro wocźakowacź. S wjeczora bliži žo nowa žylna nižina a hižo dźenża do wjeczornje Němšeje pschicźehuje. Tak dże žo wona jutsje też pola naš pokaże a nam pschi pomérnje milym powětrje nowe deschcże pschinjeże. — Jutsje žobotu błóncźo 7,06 hodź. sthadża a žo 4,21 hodź. thowa. Mětaczk sthadża jutsje dopołdnja 11,12 hodź. a thowa žo wjeczor 6,28 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ja jutšischu žobotu: Njewobstajne, mile a deschczojte wjedro.**

— **Wobarnowaze dźeło na lawštej weži.** Na rauschej stronje lawšteje weże žu měschczanjaj woboranizu dyrbjeli pomoju 22 metrow dołheho rólka wulki dźeł wobunjeta wotbicź, kotryž bě žo wot kamjeńtneje murje puschcźił. Wéża je žo hakle psched nětorymi lětami znowa wuporjedźiła a wobunjetała.

— **Wuprubowanje sirenow.** Měschczanski policajski haupt wosjewja: W blischich dnjach žo w šmutskownym měsće wschelake firemy wuprubuja. So by žo njedorosumjenjam sadżewało, wobydlerstwo s tutym na to kedźbne cźinimy.

— **Pschepołožne podawanje rady sa macjerje** šmeje žo pónđelu 12. nowembra popołdnju w 2 hodź. w Konjezach a ½4 hodź. w Šmjerdźazej.

— **Nuczene žudnistke wichežadźowanja.** Scźehoważe leżownoscże dyrbja žo žudnizy na pschežadźowanje pschedawacź: **Pjatk 21. dezembra 1934 w 9 hodźinach** leżownoscże w Hajnizach, 90,4 ara wulke, Charlocje Porakowej rodź. Rosenbergez w Hajnizach žłuschaze a na 1450 hr. pohódnoscźene. — **Pjatk 21. dezembra popołdnja ½11 hodźin** kehelerčti dom w Budyschinje, na 212 000 hriwnow pohódnoscźeny. — Pjatk 11. januara 1935 dopołdnja ½10 hodźin thežna leżownosć s polom a kuku w Schescźowje, Elšy Johannje Lehmannez, Marcze Wally Lehmannez, Linje Luisy Lehmannez a twarzej Ernstej Wagnerej žłuschaza, na 9088 hriwnow pohódnoscźena.

— **Wužitk plahowanja kojow.** W Hornjej Wódrjeńcy je tele dny k. Hermann Faßmann s Budyschina w shromadźinje łužiskich kosarjow wo plahowanju běkeje Saanenskeje kozy rěcźał. Hdyž bě katarski radźićel dr. Dietrich w Budyschine hornjołužiski kosarski zwjask załožił, bu djesrohata běła krótkokožmata Saanenska koza s dolhim cźěłom a wulkim wumjenjom ja plahowanje wubra. Sa zwjazkowe plahowanje žo nuczene wuběranje kojtow a kniha cźistoho plahowanja zamjedźe. W cźistym plahowanju skocźata sseja, wo kotrychž žo hodźi pothadźenje s dweju dźěłow a dweju wowkow dopokasacź. Nuczene wuběranje kojtow, kotrež dyrbi žo hacź do 1. augusta 1937 na wschich městnach pschewjesć, je płacźitny sa kojtikow wyšoko sehnało. Mjes tym so žo prjedy sa kojtika 10—12 hriwnow płacźesche, płahowarjo w Hornjej Wódrjeńcy sa kojtika nětkole 50, samo 75 hriwnow a wjazy, po tym hacź waži, dostawaju. Po rozprawje wo jenym pschedawanju kojtikow na pschejadźowanje w Frankach je žo tam sa kojtika 30—270 hr. płacźiłe. Tajke płacźitny móža pak žo jenož na podkožtu dopokasima wo pothadźenju s dołhim rjadom prjedownikow dopjerć. So by žo plahowanje kojow spěchowało a žo jich raza polepschiła, stat na wahu a tuczenoscź mloka a na dobre hróbje myta wudźełuje. Sa tupjenje shromadneho plahowańskeho tósta knjeżerstwo we tukhwilu 40½ hr. pschipomozy dawa.

— **Jednej kole kradnyli.** 5. nowembra 1934 tradnychu na Zitnych wikach nuzjaze jedne kolo znamki „Corona" z njesnatym cźišłom. Koło mějesche cźorne krožna sachromjenjene wodźidko a horjeschibnjene, cźerjowjene gummijowej pschimadle, prědku cźorne, sady schére swjene, sachromjenjene stpizy, cźornej błótoschkitkaj, Torpedoši žamobéh, cźornej wobrucźi. — 7. nowembra kradnychu z dwora jeneje khorownje nuzjaze jedne kolo znamki „Schladitz-Original" s cźišłom 332910. Koło mějesche cźorne krožna se selenej wodźidłowej hłowu, zendźesche wodźidło, cźornej zelluloidowej pschimadle, žołte swjene, s cźornymi žnuźkami, pedalej z gummijowymi klozkami, cźornej błótoschkitkaj, swónczk z napitźmom „Paul Hempel, Neschwitz", dynamowu lampu, Torpedoši žamobéh, schérej wobrucźi. Wo wšelowne wojsewjenja prožy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na Ortenburgskim brjohu, telefon 2802.

S **Budestez.** (Stawišnište powěsće.) Narodźiła ze je Waltarjej Alfredej Herzigej, dźełacźerjej w Budestezach dźowcźicźka.

S **Wbohowa pola Budestez.** (Wjeselý sapočzatk a truduy kónz.) Tudomny dźełacźer Gustav Mittag tele dny swoje 63. narodniny swjeczeshe. K swójbnemu swjedźenjej bě tež swojeho pschichodneho zyna Otu Ssykoru z Budyschina pschepročył. Wobaj w běhu dnja khětru liczbu bleschow wina wutrubischtaj. Swapředka winowe duchi pscheczelnoštne sacźuczo sbudźowachu. Hdyž pak so picźkomaj pocźa we hłowje mucźicź, so słozorischtaj. Přejedawschej wjeselej picźaj buchtle rosskobjenaj bicźkaj. Surowe puki padachu, pschi tróchž so winowe blesche jako straschna bróń trjebachu. Bórzy krej z cźurami běžeshe a bydło, w kotrymž so pschi horzym wojowanju wscho spowrócza a spowala, po woprawdźitemu bitwischcźu runasche. Pschiwusni nedarmo pytałchtaj, swadnikow směrowacź, a halle, hdyž bě jedyn z Mittagowych žnynow z telefonom zandarma z Budestez sawołał, a tutón hižo do Wbohowa na pomoz khwatasche, bicźkaj wojowniscźo wopuschćiłchtaj. Synkoru w Khrósławje nadeńdźechu, mjes tym so te Mittag dla žylneho wukrawenja wošłabnywschi na Wbohowskej dróšy padnywschi leżo wostał. Kumwałši lékař dr. Müller cźežko sranjeneju do lékowanja pschewsa a dyrbjesche na wjele městnach rany sapkatace. Wobaj běschtaj žo tak roszyhnowałoj, so njeběschtaj wjazy na žo podobnaj. Hdyž běchu žo rany sapkatale, žo kóždy z njeju do žwojeho wobydlenja dowjeze.

S **Hórkow** pola Njeźwacźidła. Kermuschnu wuteru žo na tudomnym revěrje žwucźena hońtwa z pschihorjerjemi wotmě. Pschi njej žo zyła cźrjoda tśelzow a pschihonjerjow wobdźěli. 21 sajazow, 15 bažantow, 72 kaniłow a 1 bałuta połśelachu. We wjesnej korcźmje hońtwarjo a honjerjo hišche nětorke hodźinki pschi wjeselym spěwanju a duschnym powědanju pschebywachu.

Wjaźław Beneš Tschebizšky:

Wjesny Jakubin

Pschel. M. K.

5]

(Pokračowanje.)

Jenož nětotři njeńdźechu a wołachu dźěći wróćo, dokelž běchu to pjeca pjenjesły ł hele, a hdy bychu tajke měli w domje, njeby Boże žohnowanje we nim było.

„Tak, dźěći, tak. Ssu to prénje pjenjesły wot mojeje dźowki, scźele je knjes wjerch, ihotowichu je njedawno we Widni; derje žebi klébornaki wohladajce", wukładowaše Macźerna. Hdyž mějesche wacźoł hižo prózdny, wutschaże jón hischcze jónu a cźišmy jón potom do hata.

„Tak, scźe hižo wschitke sesběrali? Nětko poslúchajcże, schto wam praju. To hischcze złyscheli njesłyšeli", poczа starz, hdyž bě wokoło njeho wscho smérom. „Wójcze jenož bliže, wy žuźodźa, a njebojcze žo. Macźerna hischcze njescheri. Rychtarjo, Lischka, wy tola tak radny něschto noweho złyschicźe. Dźensa něschto wěm, schtož hischcze ženje njewědźach, tak dołho hacź žym žiwy. — Khodźicze na robotu, dokelž dyrbicze; knjeza waž dréja, dokelž to cźerpicze a dokelž wédźa, so to dyrbicze cźerpicź. Knjes farar wam prěduje, so byschcze poddani byli waschej wyschnoscźi, so tak złeji w žiwjatym pišmje a so je to sakoń Boži."

„To wěm, pschecźelo Macźerna, knjes farar ma prawje", sawoła rychtar Lischka.

„Tak derje, hdyž to wěsće, ale poslúchajcże dale. W Franzowskej to też wědźachu hacź do njedawna a khodźachu na robotu. Knjeza lud dréjachu a podkóźowachu, ale dźenż to wjazy tak njeje. Sstyschicźe? Prajachu: Jedyn cźłowjek kaž druhi, thudy kaž hrabja, prosćeć kaž wjerch a dundak kaž kral. To jim prajachu, a hdyž to nochcźachu rosumicź, pocźachu do nich schkaracź a jich nuśowacź, doniž to stónczenje njesrosumnichu. A hdyž knjeza prajachu, so je to w prastarych cźasach hižo tak było, so to Bóh tón Knjes tak chze, lud na to wotmolwi, so to, je-li tež w prastarych cźasach tak było, nětkole wjazy tak być njetrjeba, a je-li Bóh tón Knjes to tak chze, so woni tajkeho Boha njebudźa dale poślúchacź. Pschecźelcźo. rosumicźe?"

A ludźo stejachu dokoła wokoło cźišchi jako row, dźěći khichcźachu za starschimi, a cźi, kotliž stejachu hischcze psched durjemi, pschiwdźechu bliže, so hychu złyscheli, kajke dźiwne wězy tu Macźerna powěda.

„To prajachu w Franzowskej; dachu žo do knjesow a wotpłacźichu jim, so mějachu dosć. Nad knjeźišchimi hrodami njeběsho žo cźełwjeni tóżdu nóc, a schtóž móże, cźeka psched ludom, a schtóž njemóże, temu žo šłe šeńdże. To jeże złyscheli, kak su žo dali do krala a kak je žo to ś nim skonczíło. Pola naš je to runje tak, kaž je było w Franzowskej; zyle tak, ale my to cźerpimy, dokelž žmy jako wowzy, wowzy . . ."

„Pschecźelo Macźerna, ja, rychtar, wot wyschnoscźe pomjenowany, wam tajke rěcźe sakasuju a w mjenje justicźiarja waš jajimam", rjekny zdobom rychtar Lischka a bliže k starzej pschistupiwschi pschimny jeho za ramjo. „Pójdźeze žo nmu!"

„Hahaha, rychtarjo Lischka! To by hischcze było", wutsmja žo ł zyłej schiji Macźerna, wutorkny žo Lischy, wocźi na njeho wuwalejo a na žanu kromu hata stupiwschi.

„Pój, dźesch-li, rychtarjo Lischka; ale do hrodu mje njepowjedźesch. Pój!" sałmja žo Macźerna, ruzy hischcze jeschersche wupischćerkschi.

„Njeboježe žo, knótśe, nicźo žo wam njestanje", smějerowachu starza žuźodźa a scźahnychu jeho wot hata prjecź.

„Njejwěrcźe žebi nicźo, rychtarjo!" hrožeshe Lukasch.

— „Powědajcźe, knótśe, dale. Sstyschimy waš rady, a wy rychtarjo, žo do teho njetykajcźe. Dźicźe, spěchadźcźe naš, ale wostajcźe naš jenož tu na pokoj, njeczinicźe-li to, potom špótnajcźe, schtó je nasicha wyschnoscź a schtó je naschi žuźodźa."

„Schpiony žu — schpiony!" sawoła nětchtó ł cźrjódy.

Wě dźiw, so je Lischka na teho njewottorhny a ł pjaścu njewobarasche ranjene prawo.

„Powědajcźe jenož dale, knótśe Macźerna!"

„Tak potajkim. W Franzowskej hižo na robotu njechodźa, njejžu tam žani knjeza a žani roboćenjo, wschitcy žu jenajzy, tón, kiž bě wjerch kaž tež tón, kiž bě prosćeć. — Rosumicźe mi derje, žuźodźa?"

„Rosumimy, pschecźelo Macźerna."

„Scźinimy potajkim runje tak. Na robotu njechodźemy. A dyž wschudźe tak rjetnu a wschudźe tak kśiju, budźe w Cźechach po robocźe kaž by po jahłypku. A hdyž žo wschitcy jśešmu, kaž hdyž ž na njebju zahrimu, budźecźe widźeć, kak cźi knjeza womjelknu a kak budźa cźekać ł hrodow kaž w Franzowskej. A rjekny-li wam knjes farar, so Bóh tón Knjes żada, so byschcze poślúschni byli swojim wyschnoscźi, potom jemu wotwołowźe, so njechcźe teho Boha, kaž też ja jeho njechcam, dokelž je mi moju wutrobu wobrocźił do kamjenja."

Macźerna na khwilku pschestawschi na žony a žuźodźow pohlada, kotliž wokoło njeho stejachu jako pschikowani a na njeho hladachu, jako bychu jeho šnali a też njesnali, jako bychu jeho złyschcheli a też njeklyscheli.

„We wokolnych wjeach też na robotu njepóńdża. Jónu dyrbi ł tym być kónz. Hdyž nochcemy sapocźeć, njejsmy dźemy nibdy ke kónzej. Mějeze žo mjes tym derje", łoni cźi Macźerna a da žuźodźam ruku: ale domoj njeúdźeshe dźešcze ja wješ.

Na schtwórcź hodźiny bě tak schol; tu wosta stejo a wohladny žo, pót žebi ł cźola trjeo; runjeż bě skoro wjecźor, bě hischcze jara cźopło; bě dźeń w julinu.

Rjenje žo žito łoźeschche a bě hižo wětr nad kłoskami dźesche, wscho schumjeschche, tak so žo burej wobliczo rosjasny a wón nad Božim žohnowanjom žo swjeseli ł dźakownej wutrobu. — Dale horje pschi lésu žo knježi hród jenje sche, rjadny jeho wokno žo we wjecźornym złónczu błyschcźachu jakob y žo w jitrach palito abo tam njeli cźomna błyła zwécźkow była zaswěcźena.

„Hdy budźa žo wasche hrody palicź a ludźo žebi powědacź: tu je tak knježi hród . . . tamle je bydli knjes baron . . . potom budźe na semi derje, dokelž ł wschimi hrodami a ł waschej zławu pschestanje też robota. A knjeże Božo, budźeš potom też hinaschi, njeúdźeschi wutrobje luda stworjenskeje dacź na kamjeń. Tak to budźe, žo žuźodź žo toho njebocźakam, ale dorjacźakaju žo toho druhi."

(Pokračowanje ześěhuje.)

Z Łužicy

S Khróstawy. Do kónztydźeństeje khěžki **na Karkowej horje,** Budyškemu wyšćišćenemu wucerjej Jähnichenej žiwuchodźeje, bě žo tele dny w nozy ½11 hodźin jedyn pasdych dobył. Wotkeržu wotpaczeńwšći bě do khěžki falsčł. Sa jednymi wězami ględža, wón też durje wočini, k kotrymž sej alarmowaca pschiprawa pschičzinjena. W tym žanym wokomiku žo wobydlerjo hacž do Wohowa wucza jirenow wustrójichu. Sso ſ hrosu sajawschi, padnuch skoku ciekny, jenož ryhowadło žobu wsahschi, kotrež bě durje hižo rjedy do ſaka tyknył. W 11 hodźinach hižo žandarmerjo ſ Budeſtez pschichwatachu a rosprawu wo paduschiwje napiſachu. W 1 hodźinje mócjeſche žo hižo ględźerſki poſ, je Zitawy pósłany, na ględ žadaciż. Wón po nim hacž do Wohowa běžeſche, bdżeż pak jón na drohy ihubi. Žandarmaj hacž do ranja w khěžy woſtaſchtaj a hakle dopołdnja ſwoje pschepytanje ſkónczíſchtaj.

Proces přećiwo Matušcy

Pschi jednanju wo żeleſnišćim nadpadże pola Via Torlagy Matuſchka wudawatacha, ſo je ſwoprócża dyzył mójſ pſches Dunaj w Budapeſzti do powětra buchnyć. Dokelż pak je na mócje wjele luboſczińſkich porow khodźiło, njeje nadpad pschiprawiċ mohł.

Pschi pschešłyſchowanju wo nadpadże pola Jutroboga ſo wupokaſa, ſo je Matuſchka jara wuſtojnje a dokładnje dżiał. Wón powědaſche, ſo je wot 19. hacž do 22. hapryſcze w Jutrobogu pschebywał a ſi wječzoru ſpytał, żeleſnišće ſchěny pſcheréżacż. Jako ſo jemu to njeje poradżiło, je ſo do Awſtriſkeje wróćił. Matuſchka powědaſche, ſo je po pschihotach pola Jutroboga w nałym akazijowym lěsu ſedżo zigarety kuril a czakał, dóniż ſpěſchny czah njepſchijedże.

Pschi pschešłyſchowanju wo błowmym nadpadże pola Bio Torbagy rjeku Matuſchka, ſo je dżył ſaſadnje ložny nadpad we wukraju ſtuċiċ. Jako jemu pschedżyła hróżnu ſłóſtniſtwa, ſtaċ je 22 żmjertnych woporow żadało, pschedstaja, ſapocza Matuſchka płakacż a rjekny, ſo ſwój njeſkutk wobżaruje. Na wopraſchenje, kak je dokonjecż mohł, ſo je po njeſkutku nékomu prajił, ſo chże do żywnoſe jěcż a ſo Bohu djakowacż ſa jeho wutkowanje, wudżeſche Matuſchka na pschedżydu. Skónczuje wotmolwi, ſo ſe pschedżyda jemu prajił, ſo dyrbi jenož wotmołwicż, hdyż jemu to wołżeże praji. To bu pschedżydże pschewjele a wón napołoż Matuſchżyn ſći dny cżmoweje jatby.

Přilopk

Rosbuchnjenje w jenej Winiſkej żeleſowej pschekupowarni.

Hdyż dżełacżerjo w Kralez żeleſowej pschekupowarni we Winje ſamknjenu tyju rosbichu, kotraż bě żo ſ měchom ſtareho żeleża kupiła, żo rosbuchnjenje ſta. Pjerej wołżabow żo cżežko irani. Wiachowa tyża rosbuchnadło wopſchijeſche, ſ kotrymiż bě żo ſa cżaż wójny napjelnila.

Najnowiše z cyłeho świeta

* **W Penigu we wjeczornej Saſkiej żu ſchule ſamknyċ dyrbjeli, dokelż tam ſaduſchniza (diphterija) ſatkadża. Dotal je ſcheſcż dżěcži na ſaduſchniżu wumrło. W khorowni leži hiſchcże 40 wołżobow, mjeſ nimi nékotři dorośċeni.**

* **W Spandawje ſajédże ſchtwórtk dopołdnja cżah dróhowje żeleſniży do automobila, kotremuż běſche po ſdaċu ſpinadło ſłużbu ſaprajiło. Sżydom wołżobow, kiż na dróhowej żeleſniży jédżechu, żo khětro ſrani. Schéſcż wołżabow żo lohko ſrani.**

* **Italſki dramatiſaŕ Luigi Pirandello je létuſche Nobelowe myto ſa literaturu doſtał.**

Radio

Sobotu, 10. nowembra hłyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,35 ranſchi konżert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdnifchi konżert. 13 taczele. 20,15 Bjedr. Schiller.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,05 ſa burow. 8,20 taczele. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnifchi konżert. 13,10 ſabawje.

Hiſchcże ważne ſ dnjeſoweho programa: Barlin: 18,50 mała wječzorna hudźba. Königsberg: 19 wjeſela hudźba. Win: 22 wječzorny konżert. Warſchawa: 20 piſany konżert.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 7. nowembra 1934.

Narodżili ſu ſo: Bjarnatej Gerhartej Arthurej Dróżlerej, podoſtajerej, dżowczicża. — Gottfriedej Grofje, techniſarjej, dżowczicża. — Njemandżelſki żynk.

Wumrěli ſu: Thereſa Auguſta Klara ſwud. Paulowa rodż. Krantherej, wobydlerka domu ſa braſchiwych, 85 lět. — Arnoſchi Maks Henczka, twarſki miſchtr, 52 lět.

Lipiny

Stóż chce ſebi „Serbske Nowiny" ſkazać abo nawěſtk wotedać, wjeſeli to čini pola

Fritſchee

Towaſtwowski powěſtnik.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budże **pokutun ſrjedu pop. w 3 hodź.** w ſurli Serbſkeho Domu. Kóždy ſpěwar a kóżda ſpěwarka ma pśiśe! Soliſtoju pruhuja w 2 hodź. na ſurli Serbſkeho Domu! Hłowny dirigent.

Bukezy. Sſerbſte tow. Njedżelu 11. naſymnika wječzor ⅛8 hodż. ſthadżuje żo towaſtwo pola Stangez. Pſchednoſchk je pſchiſłubjeny. Wo bohate wobdżělenje proſżu pſchedsydſtwo.

Khelno. „Domiſna" ma njedżelu 11. naſymnika wječzor ⅛8 hodżin pola Mjenez měżaczu ſhromadżiſnu. Pſchednoſchk je pſchiſłubjeny.

Hospodařski rozhlad

Pjatk, 9. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólſk. złotych	46,97
1 jendżelski punt	12,44	100 čeſkoſł. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,38

Barliniſka burſa dnja 8. nowembra. Poſtičzenje a napraſchowanja żebi wežera wahu dżerżeſchtaj, tak ſo burſa prawje wurunany wobras poſtičzeſche. Wobroty běchu wo něſchto mjeńſche hacž pſchedwčerawſchim a wobkhod běſche też poſdźiſcho ſłabſchi. Se ſtrony publika ſo tam a ſem kupowaſche, dobre powěſcże wobthodnych komorow a dalſche powyſchenje wotbyċa poruhrſkeho wuhla ſo wożeże pſchi tym wobkedżowachu. Na kurs ſamy ſo to njewuſtutkowa, dokelż wuhlowe hódnoty běchu w pſcherěſtu ſłabſche. Renty ſo derje dżerżachu a běchu ſamo wo něſchto knċżiſche.

Barliniſte żitne wulkowiti dnja 8. nowembra. Wočakowane pſchibėranje poſtičzenjow na żitnych wikach pſchecżo hiſchcże ſo njemóże ſapiſacż. Niż jenož w pizowaniſtich ale też w thěſkowych żitach je poſtičzeńſki material ſłabý a tehodła je też wobrot jara wobmjeſowany. Sa pſchenżu a rożku maja młyny ſajim, ſa pſchenżu ſo wożeże ſ Poruhrſkeje a poſdźiſche dodacże napraſchuja. Wothbytowe móżnoſcże ſa muku ſu cżeżke, napſchecżo temu pak dałoko niedoſahaja poſtičzenja we wotrubach, ſo bychu napraſchowanja ſpokojiże. We wowżu a pizowańſkim jecżmjenju ſo jenoż tam a ſem nėkotre waggony na pſchedań poſtičzeja, potrjeba konſuma pak móże ſo każ dotal hiſchcże ſe ſtarych wobſtatkow ſpokojicż. Sa dobre jecżmjenje ſa piwarnje dale napraſchowanja wobtżeja, ł nowym wobthodam pak ledżbuju na wulki rosdżeł mjes żadanej a poſtičzenej płacżiżnu njedóżbje.

Wežera płacżeſche w Barlinje zentnar

pſchenży **W** 8: 9,80 hr., **W** 9: 9,90 hr., rożi **R** 8: 7,80 hr., **R** 11: 8,00 hr., — jecżmjenja **G** 7: 7,80 hr., **G** 9: 8,05 hr., — wowża **H** 9: — hr., **H** 13: 7,95 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 9,80 hr., rożka 7,80 hr., naſėtni jecżmjeń 7,80 hr., naſymſki jecżmjeń 9—9,60 hr., wowż 7,55 hacž 7,90 hr., běrny 3—3,20 hr., żyno 5,25—5,75 hr., ſłoma, ſ maſch. młócż. 1,60—2 hr., pſchenżična muka 17 hr., rżana muka 12,25 hr., pſchenżične wotruby 6,05 hacž 6,60 hr., rżane wotruby 5,80—6,35 hr., butra ½ punta 75—78 pj., jeja 11—12 pj., twaroh 20 pj., běrny 4 pj., kał, běły, punt 7—8 pj., kał, cżeſwjeny 10 pj., karoty 12—13 pj., łoboda, jėdżina 8—12 pj., kał, ſydrojty, ſchtuka 5—30 pj., kolrabi, ſchtuka 5—8 pj., porej 12 pj., kórti 80 pj., kał tłuſty 10 pj., ſybła 10 pj., tomaty 15—20 pj., ſołoſej, kerċżk 5—8 pj., radiſki, walcżk 5—8 pj., jabłuka, punt 4—15 pj., mėrnik 5 hacž 30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenża 9,80 hr., rożka 7,80 hr., jecżmjeń, naſėtni 7,80 hr., jecżmjeń, naſymſki 9—9,80 hr., wowż 7,55 hacž 7,90 hr., pſchenżična muka 18—22 hr., rżana muka 12 hr., pſchenżične wotruby 5,80—6,60 hr., rżane wotruby 5,05—5,85 hr., żyno 6—6,25 hr., ſłoma ſtótna 2,75 hacž 3 hr., ſłoma ł ſaſżanju 2,50—2,75 hr., butra 1,50 hr., proſżata 8—15 hr., huſy, młode, punt 70—75 pj., kał, běły, punt 6—8 pj., kał, cżeſwjeny 10 pj., kał, ſydrojty 10—40 pj., łoboda, jėdżina 10—12 pj., ſybła 10 hacž 12 pj., ſelerij (mėrnik) dula 10—20 pj., trėn 70 pj., morchej, nowa 8 pj., radiſki, walcżk 5 pj., retkej walcżk 5—10 pj.

Wiki w Khoczebuſu.

Mjażo, howjaże, punt 60—90 pj., mjażo, cżelaże 0,70—1 hr., mjażo, ſtopjaże 0,90—1 hr., mjażo, ſwinjaże 0,75—1 hr., jeja 14 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., łany wołij 1ir 1,40 hr., 1iny 1 hacž 1,20 hr., ſchczuki 0,70—1 hr., tarpy 60 pj., ſołbje, młode, ſchtuka 40—80 pj., kury, żiwe 60—90 pj., khapony, żiwe 40—60 pj., kolrabi 15—20 pj., morchej 8 hacž 10 pj., morchej, nowa 8—10 pj., łoboda, jėdżina 10—15 pj., kał, ſydrojty, ſchtuka 30—50 pj., kał, cżeſwjeny 12—15 pj., kał běły 10 pj., kał, wirſingowy 10 hacž 15 pj., ſołoſej, kerċżk 5—10 pj., mėrnik 20 pj., trėn 30—40 pj., radiſki, walcżk 10 pj., ſybła 10—15 pj., kulrėpa 5—8 pj., běrny, zentnar 3,50 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka 10—25 pj., morchej 50—60 pj., worjechi, łėżne 50 pj.

Płaċizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaċizny po złotej hriwnje.

	8. 11.	7. 11.		8. 11.	7. 11.
Pšenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rożka	164	164	wcka	11,0-12,0	11,0-12,0
jecżmjeń now.	211-218	209-216	módre lupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
jecżmjeń, nat.	—	—	żołte lupiny	9,7-10,2	9,5-10,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rżana muka	22 50	22 50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
ps. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	9,05	—
rżane „	9,65	9,65	ſyno, 50 kg		
raps	—	—	rżana ſłoma		
hrošch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pieluški	—	—	ečna „		

Płaċizna za pšeńcy za wuplodżerja 8: 196, 9: 158.
Płaċizna za rożku za wuplodżerja 8: 156, 11: 160.
Płaċizna za jecżmjeń za wuplodżerja 7: 156, 9: 161.
Płaċizna za wows za wuplodżerja 9: —, 13: 159.

Płaċizny rėcznego ſkotu na Drježdżańſkich ſkótnych wikach.

8. nowembra 1934 Płaċizny po centnarju a hriwnach

Skótne drużny a woznamjenjenja:

Celata: 582

Najlépše kormjene ċelata wot cyca	41—53
Srėn e kormjene ċelata wot cyca	38—43
Snadnje wuwite	33—37
Najſpatnіše	28—32

Swinje: 301

Tučne swinje, pšez 3 centnarje cżežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hacž 300 puntow cżežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hacž 150 puntow cżežke	51—53
Połnomjasne swinje wot 100 hacž 120 puntow cżežke	45—52
Mjasne swinje wot 80 hacž 100 puntow cżežke	—
Rancy	—

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smoleċ a za nawěſtki dr. J. Cyż, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ċišeń dr. J. Cyż w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2285.

Tu wotmėje žo ſymſke olympiſke hry 1936.

Pſchi ſpoczatku léta 1936 wotmėja żo pola Garſcha-Partenkirchena ſymſke olympiſke hry.

Delnjoserbska Maćica so skhadźuje

Delnjoserbska Maćica běše wčera štwórtk swojich sobustawow a přećelow na měsačnu zhromadźiznu zwołała. Knjez farař Šwjela, kiž je po smjerći k. fararja Nowcho wjednistwo Maćicy přewzał, możeše rjanu ličbu sobustawow a też někotrych přećelow Serbow, wosobje k. wyššcho stud. direktora Pätzolda postrowić. Z Hornjeje Łužicy běše k. wučer Nejdo, wjednik Domowiny, přikhwatał. W poskićenym přednošku: Němske sobudźěło w serbskim pismowstwje, wjedźeše k. farař Šwjela přitomnych do prěnich spočatkow serbskeje, wosobje nabožneje literatury a pokaza na to, zo su wjele Němcow, wosobje duchownych serbsku nabožnu literaturu spěchowali a wobohaćili. Wukhadźejo z wědomja zamołwitosće, zo maja so jako duchowni wo duchownje wopušćeny serbski lud w prěnim rjedźe z rozšěrjenjom nabožnych serbskich knihow starać. Skoro wěrje njepodobne klinči, hdyž słyšimy, zo Němc Fabricius je zhotowił prěni delnjoserbski přełožk Noweho Testamenta 1709, ze Němc J. Friese je přełožk jako prěni stary serbski Testament, Němc Hauptmann je wudał prěnju delnjoserbsku gramatiku 1751 a wjele druhich Němcow je sebi na přećy w našej literaturje dobre mjeno zwěsćiło. W nowišim času su Němcy z čisteje lubosće a přikhilnosće našu literaturu pomhali wobhaćić, wosebje rěčny ženij Sauerwein a v. Schulenburg, w Hornjej Łužicy farař Waltař. Přednošk přitomni z wulkej kedźbnosću sćěhowachu a móceny přiklesk běše z dopokazom, zo je přednošowař sebi zajimawy thema wuzwolił. Po krótkej rozmołwje porěča wjednik Domowiny, k. Nejdo přitomnym na znate wustojne wašnje rozłoža jim dźensniše zaměry Domowiny, zwjazka wšěch Serbow. Wón pokaza na to, zo nacionalsocialismus a jeho ludnostne zasady su Serbam woči wotewrile. Kóždy Serb ma so runje tak wo wukhowanje swojeje ludnosće starać, kaž to dźensa kóždy Němc činić dyrbi. Při tym je knježeństwo we wjacorych swjatočnych wuprajenjach skit tuteho ludnostneho prócowanja přilubiło. Domowina jako zwjazk wšěch Serbow budźe so też ze wšěmi srědkami wo wukhowanje delnjoserbskeje ludnosće starać. Jeho wuwijdźenju namakachu nyla přitomnych živy wothlós a přejemy k. Nejdej, zo by so delnjoserbskemu ludej prawje bórzy pomocy poskićić mohło, prjedy hač budźe přepozdźe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Landwirt

1. Peter Schwede, Jeßnitz Nr. 11,
2. Jakob Behrk, Radibor Nr. 55,
3. Jakob Delan, Oberuhna Nr. 4,
4. Rudolf v. Krauß, Gröditz Nr. 1,

eröffnete Sicherungsverfahren wird nach Durchführung der Entschuldung hiermit aufgehoben.

Dresden, 25. 10. 1934. **Die Landstelle.**

Oeffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. November 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die Umsatzsteuer und die am 15. November 1934 fälligen Teilzahlungen auf die Vermögensteuer sind pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden mit 12 proz. jährlichen Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen.

Säumige Steuerzahler [illegible] in die Liste der säumigen Steuerzahler aufgenommen zu werden.

Bautzen, 9. Nov. 1934. **Das Finanzamt.**

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu 28. novembra 1934
wječor we 8 hodźin. w Budyskej Krónje

Kóždy Serb a kóžda Serbowka jón wopyta!

Budźe to rjany ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle nizki.
Wutrobnje wšěch lubych krajanow přeprošuje **DOMOWINA**

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Předźenak

Płaći 50 pj.

njewě jenož stawizny powědać ale rozumi tež wulkotnje zabawjeć. Sće to hižo słyšeli, zo je so kmótram na puću ke křćinam ducy křćena zhubiła? A tón strach, kiž su při tom wustali? To je so wóprawdźe Khwačanskim kmótam stało před nimale sto lětami. Abo štó radý njećita wo šerjenjach? Samo wójerscy wyšši su při tom do strachа přišli. Dyoh so kóždemu zastaji při čitanju tajkeho podawka. Abo štó njemysli radý wróćo na ruskich wójnskich jatych, kiž tu wšudźe w Serbach nam w ćežkim wójnskim času naše hospodarstwo wobstarać pomhachu? Wo tajkim wójnskim jatym, z mjenom Jvan, nam Předźenak wě wjele zajimaweho powědać. A hišće wjele wjacy tajkich krasnych powědańčkow w jeho protycy namakamy. Tuž sebi ju hnydom pola roznošowarja „Serbskich Nowin" kup!

Rjana žiwnosć

14 kórcow wulka, přenaja so hnydom abo k 1. januarej 1935 Dalše zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin, abo pisajće na wudawarń u Serb. Nowin

Khofei
stajnje čerstwy

punt	2,20 hr,	½ pt.	28 pj.
„	2,40 „	„	30 „
„	2,60 „	„	35 „
„	3,20 „	„	40 „

Oskar David
kolonialne twory
w Budyšinje
na Dźiwadłowej hasy 6

Bydleńske a spańsk. jstwy
kuchinje, półstrow. twory atd.
ćonatliwe meble kupuje ćetunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Ruči serbsky!
Mam swoju półstrowarńu.
Mandźelsko-poćonki přijimam

Papjeru k zawalenju butry, z načišćom „Němska wjesna butra".

Swěčki do wozowych latarnjow
jara dobreje kajkosće
Erich Winter,
drogerija, na Kamjenitnej hasy 14

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

We wšěch wulkosćach a płaćiznach štrykowane
lacy • Ziegler
a pulovry :: na Šulskej hasy 10

rjezne rjady „Blitz"
zymske wudaće 1934/35
płaćizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy
na předań w
Serbskej kniharni

Nowočasne Garding
rolowy, šwedski płat tunjo
Jda Wittker rodź. Erlee
w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa 10

Jutře wotewrjenje • Wustajeńca!

Lud a rasa!
w Budyskim měšćanskim muzeju

Wotewrjena kóždy dźeń wot 10—20 hodź.
Kóždy dźeń lěkarske wjednistwo (hladajće do dźenikow)

Zarjaduje
Němski Hygieniski muzej
Měšćanska rada
wokrjesne wjednistwo NSDAP.

E. Schlenkrich
w Zitnym domje na Hošće hasy čo. 9
Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

206. saksa krajna loterija
ćehnjenje 1. rjadownje
19., 20. a 22. novembra 1934

Puć k wuspěchej!

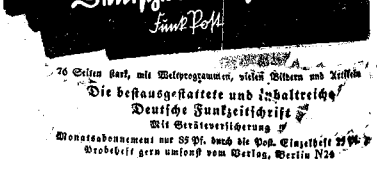
Losy płaća: 1/10 1/5 1/2 1/1
3.— 6.— 15.— 30.— hr.

Losy poskiće a a wuposćelu
Statna loterija — Budyskaj běrzaj statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej dróży 22
Ernst Lehmann na Kamjenitnej hasy 45

Prjedy hač meble kupujeće, wuptaci so, hdyž sebi mój wulki skład
40 wšelakich jstwow (spanskich jstwow, kuchinow a bydleńsk. jstwow) wobhladaće.
Händchen
w Budyšinje na Lubijskej dróży 17 znapř. wojerskeje zwučowarnje
Njedźelu wotewrjene!

Z tutym wozjewjamoj, zo wot soboty, 10. novembra 1934, w Budyšinje na Hornčerskej hasy 40 a w hotelu „Ke Kurwjeršej" na Drjewowych wikach transport rhynsko-belgiskich
zrěbcow a koni,
mjez nimi někotre **kobły,** k plahowanju, płaćizny hódno na předań wustajanoj.
G. Gneuß a G. Panitz
Telefon: w Budyšinje 2106, w Rychbachu 361

Přiloha k čisłu 262

SERBSKE NOWINY

Piatk 9. novembra 1934

Serbja w Lipsku

Serbscy akademikojo w Lipsku wotměchu zańdu wutoru swoje prěnje posedźenje w słowjanskim instituće Lipšćanskeje university. Prof. Trautmann, woprawdźity přećel Serbow, je nam, kaž hižo cyły, rumnosće swojeho instituta za naše zhromadźizny přećelniwje přewostajił.

Senior cand. jur. Rjenč wotewri posedźenje, pozdraji přitomnych a rozprawješe nam wo wotewrjeńu swojeho zhromadźizneje na reformaciskim swjedźenju. Wupodstatnjeńe wobsłužowaše skrótka hłowne dypki našeho programa za tutón zymski semester. Towarstwo „Arnošt Muka“ ma kóždu wutoru swoje posedźenje w słowjanskim instituće. Kóždy serbski student je nam witany. Rozdźěl mjez porjadnymi a wurjadnymi sobustawami smy wotstronili. W běhu časa so wona, štož je „porjadny“ sobustaw a štó nic. Kóždy dwě njedźeli wobdźělimy so zhromadnje po swojim posedźenju na „Serbskim Blidźe“. Nimo tydźenskich posedźenjow chcemy znajmjeńša w měsacu jedyn raz spěwnu hodźinu wotměć. A to najskerjo pola tuteje Wirtha, dokelž ma runje wón w swojej jstwě tež šikawny klavěr, kotryž wón jako pasivny muzikus tak prawje wužić njemóže.

Wědomostne dźěło za tutón semester steji pod naslonom „Serbska nabožna literatura“. Chcemy nan dźěłać za swój serbski lud a za křesćijansku wěru. Runje dźensa je to nuzne, hdyž so naše křesćijanske cyrkwje tak sylnje nadběhuja. Tu je wulka přisłušnosć, sobu zastupić do wojowanja naše křesćijanskeje wěry přećiwo nowemu póhanstwu.

Towaršš Rjenč poskići nam potom krótki přehlad serbskeho pismowstwa w času do Frencla. Chcu ně-tko hłowne data wuzběhnyć, kotrež dyrbjał kóždy wjedźeć:

1530 přełoži Mikł. Jakubic Nowy Zakoń do delnjoserbskeje rěče.

1561 nasta delnjoserbski Wolfenbüttelski psalter (jenož w rukopisu zdźeržany).

1574 wuńdźe prěnja čišćana serbska kniha, a to delnjoserbske spěwarske a přełožk Lutherowcho Katechisma (čišćana w Budyšinje).

Lětsle w lěće 1597 wuńdźe hornjoserbski přełožk Lutherowcho Małeho Katechisma wot Wjaceslawa Jericha, fararja w Hodźiju. Potom přińdźe čas Mikała Frencela, a cyłe serbske pismowstwo so rozwiwaše pod jeho wliwom.

Hišće 2 dataj, kiž staj ważnej za wuwiće serbskeho pismowstwa a docyła serbskeje kulturu:

1716 założenje serbskeho katolskeho seminara we Prazy.

1716 założenje evangelskeho serbskeho předarskeho towarstwa w Lipsku.

Hač wšo běše naš prěni přednošk a dale su hižom podali. Příchodny raz změje stud. theol. K. Pětšk wo M. Frencelu, zbudźerju serbskeje narodneje literatury. W dalšich zhromadźiznach budu přednoški towaršojo Pabst, Wirth, Hornčeŕ.

Chcu hišće spomnić dyrbi so hišće, zo towarstwo jako tajke hišće žaneho zastupnika akademikow pola Serbow njeje mało.

Na kóncu předčita nam naš towaršš Hornčeŕ nastawk wo Serbach, kotryž je w Barlinskej „Kreuzzeitung“ namakał. Njewěrjachmy, hač su sebi ta klupy žort z nami Serbami dowolili abo je to woprawdźe porožaca njewědomosć wo Serbach. My budźemy tutón „nastawk“ přełožić a w „Serbskich Nowinach“ wozjewić, zo móže to kóždy sam posudźić.

K. P.-Drj.

Nowa zymska bitwa wo dźěło w Budyšinje

Runjeż kaž druhe města je jo město Budyšin w poslednim času na blisku nowu symsku bitwu wo dźěło pilnje pśihotowało. Hačrunjeż je bjesdźěłosć w Budyšinje wot teho času, jo je nazionalsozialistiske knježeństwo móc pśewześało, wo njeńdźe 50 wot sta wotběrała, dwostawa tola hyšcze wjele cźinić, so by jo zyle wotstroniła. Tehdóla město je jowi jo žamo srosumjazły a najnuzniśi nadawk wobhładuje, so i pśihotowanjom po możnosći wjele stłamanosćow k dźěłu a rozbawanjom skasankow też w pśichodnej symje po swojim dźěle a mozach bjesdźěłosći napśeciwo dźěła. Wono je nahladne žrědki pak nowe pśihotowało, pak — a to najwuze wožebje žrědki hospodarskeho plana — wótcjo stajiło, so by je k wojowanju pśeciwo symskej bjesdźěłosći nałožiś mógło. Pśi tym je wěsto wobmyślenje ważne, jo jo je skasankami, kiž pjanca ruka podawa, pśiwatne hospodarstwo najzwólnišo pomnuje, so by ma swojim dźěłu nješto też poradźenju stutka pśihospodowało.

Hdyž shladujemy na naprawy, kiž je žebi město wotmyśliło, steji na prěnim městnje jako dźěło wjetšcheho wobžaha **wutwarjenje Parkfleje dróhi** w dołhosći 250 mtr. Sa to je jo 52 000 hriwnow shromadnych twarskich wudawkow wobliciło, kotrež bo jenož j pomérnje znadneho dźěła j požčonku jwjedu. Wjetšći dźěł tuteho pjenjesa, mjenujcy nimale 60 prozent, trjeba jo sa mzdy. Potajkim jedna jo tu wo dźěło, kotrež jo wožebje jako nuzowe dźěło hodźi. 14 njedźel dołho maju tu ludźo bjes dźěła njeńdźe 3600 dźěławych dnjow dźěłać. Na Lawskej haśy jo jako dalšche wutwarjenje japopčaneje kanalizazije kanal natwari, kiž budźe njeńdźe 19000 hriwnow płaciś.

Pódła teho steja niz mjenje wobšćerne **dźěła pitnarnje a wodarnje.** Tu je jo wotmyśliło, so jo sa Pśichrěcźanstu wodarnju pśichprawa sa cźišćenje wody natwari, kotraž je hižo dawno nuzna. Wudawki za tute dźěła su jo na 80 000 hriwnow wobliczyłe. Snajmjeńšcha 45 000 hriwnow ma jo na podśeśiśe a nadśeśiśe dźěła nałožiś. Nimo teho maju jo hišcze nekotre studnje sa Tśelanjsku wodarnju natwariś, też rujerśe a wjerścźeńśe dźěła k dostaju nowych pśichprawow k wudobywanju wody maju jo dokonjeś. Sa to je jo njeńdźe 14 000 hriwnow postajiło. Nimo teho dyrbi jo wobstaranje dźěła požrědnje hišcze j tym podpjeraś, so jo kupowanje a instalazija plunowych potrjebow pola instalaterow a we wotrjadnych wobkhodach a j wotpłacźowanjom smužni, pśi cźimž plunarnja finanzowanje pśiwośmje. Stónźnje dawa plunarnja też hišcze w symje pśihipomoc na wobnowjenje a powjetšenje plunowych powodow. S tym spěchuje jo stajenje wodowych pśichiprawow a khachcźikow, kotrež jo j plunom tepja. To pśichinjeje dźeło domjazemu pśiemyślu a dźěłarjam plunowych pśichiprawow.

Też **dźěła nabjeńśeho hamta** maju jo tu mjenowaś. Tu jedna jo hlownje wo žrědki hospodarśkeho plana, kotrež jo jo wróćo stajiłe, so by jo za cźaś symb dźěło nahromadźiło. Tutón pjenjes wucźinja nejńdźe 10 000 hriwnow. Wón rozdźěli dźe jo na wšchelakore wupor jedźenja a ponowjenja mjeńśeho wobžaha, podawa pak dźěło runje pśichemyślowemu frénjemu stawej.

Stónźnje ma jo na wobśeśerny **programm twarjenje bydlenjow** pokazaś. Tu jo nejńdźe 100 bydlenjow pak twari pak za twar pśihotuje.

K 11. lětnemu dnjej prěnjeho nazionalsozialistiskeho posdźěhnjenja.

„Dźeń 9. novembra 1923“, wobraz wot Arthura Wirtha w Kamjenicy, kiž je wón po fotografiskich podłohach zhotowił. Wjednik wobchadźi wobraz, kiž pśedstajа wojowanje pśeded twarjenjom „Feldherrnhalle“ w Mnichowje, hdźež wjednik swoju wobžobu rajnje zastaji.

Julijan Ejsmond:

Stawizna duba

Njeboćički pólski spisowaćel Julijan Ejsmond bě slawny basnik, kiž na mištrowske wašnje je wopisował pólsku přirodu. Běše to wobdarjeny hońtwjerski spisowaćel. Może so přirunać z danskim spisowaćelom Svensom Fleuronom a z němskim basnikom Herrmanom Lönsom. Kaž hnujacy roman čita so jeho „Stawizna duba“, kiž tu w přełožku podamy!

Bě hišće młody. Bě hakle pjeć stow lět. Z kóždym naležom steješe we złotym błyšću swojeho młódšeho lisća. Kóždu nazymu nabywaše barby starych mjedźicow. Lětstotki so nad nim minychu kaž słónčne dny, lěta nad nim čěkachu kaž spěšne ptački, dny mimo khwatachu kaž lóhkokřidlate mjetele.

Narodźeny srjedź njezranjeneho pralésa přija do sebje horde šumjenje jeho wěčneho spěwa a hdyž stareš so zwjeze pod sekeru člowjeka — wobkhodźi tute kralowske šumjenje we swojim wysokim rěsku a spěwaše zemi a njebjesam wo radosćach zeleneho lěsa, kotryž stopa člowjeka hišće zmazaše.

Hdy by so pod njón stupił a woči zaměrił — by wozdało, jako by nad tobu šumił cyły pralés, kiž wuwno hižo so zwjeł. Tola bě to jenož hłós morskeho pralésa, kiž w šumjenju swěrneho štoma dale rozhłosowaše.

Hdy w lěćnej tužnoće běchu k rěcy, kiž pod nim běžeše, přišće zubry z wočomaj pobĕžanymaj wjerchu a ze žołmjatej čornej hriwu, losy ze šěrokimi spatkojtymi rohiznami a kosmate mjedźwjedźe, kotrymž dźěše žadosć za zymnej kupjelu. Dawno běchu so zhubiłe — před lětstotkami zubry, mjedźwjedźe a losy... tož rěka bě so zhubiła. Wón pak wosta a šumješe. We swojim šumjatym spěwje wobkhowa też pěsań njesmérneje rěki. Wobkhowa jeje dźiwju, šumjatu nalětnju pěsań po ćichich, powodźenych, kwětkatych brjohach kaž też jeje wutłe bórbolenje w lěću. Hdyž stejiš pod jeho wjerškom a woči zańdźeliš, je ći, jako by słyšał šumjenje rěki, kotraž je dawno zaskhnyła. Ale je to jenož duša morweje rěki, kiž w žiwym štomje dale so wothłosuje a spěwa...

*

Naléća přilětowachu kaž zelene ptački a sydachu so na jeho hałozy. Nazymy přilětowachu kaž złote ptački. Wón widźeše pjeć stow naléćow a pjeć stow nazymow. A pjeć stow króć zawodźewaše jón zyma ze swojim na słońcu so zybolacym płašćom.

Ani lěćne njewjedra, ani wjeńcy ani nazymske wichory jón njezlemichu.

W nim bě žiwy wyskaty spěw tysacoreje ptačiny, kiž w jeho bujnym wjeršku a w jeho skhowanych pórožnjećach so wulahny. A tutón wyskaty spěw běše jeničke wulka symfonija, w kotrejž khwalospěwow lubosće so zjednoći z khwalospěwom přitulneho hnězda. Wón so njedopomina na tute ptačiny syły, kiž w jeho wjeršku běchu započałe žiwjenje, přetož štom nima pomjatka. Ale jich kwasy a pěsnje, kiž dawno běchu dowuklińcane, klinčachu a spěwachu sobu w jeho melodiskim šumjenju lisća.

Też tysacora ból je žiwy w nim, tysacory wukřik skóncowanych stworjenjow, skóncowanych při jasnym swětle słońca a při zymnym swětle měsaca. Njedopomna so na syły ptačiny, kiž su na nim žiwjenje puščile, přetož štom bywa samo zabyće... Ale jich ból a jich dawno wuklińcany wukřik so dale wothłosowachu w jeho žałośćatym zdychowanju, přetož druhdy płakaše štomowe šumjenje.

*

W nim bě žiwy zaćišć starych a nowych podeńdźenjow ludźi, połnych zboża a bědy... A haćrunjeż bě žiwy jenož ze słóncom a w přitomnosći, zradujo so na rostlinske wašnjo nad strowym kołotanjom mjezhi a wuživajo přijomnu włóhu pódy, wothłosowaše so w njesmjertnym spěwje jeho lisćateho wjerška też něšto z tamneho šumjenja swjatych hajow, w kotrychž před tysac lětami bě rostł jeho prawóte, a ze hońtwjerskich fanfarow tamneho krala, kiž mučny wot hońtwy bě spody njeho wotpočnył a w jeho šumjenju po zdaću słyšeše wothłós łtwjanskich dubow, a hrózba poslednjeje wójny, kiž bě jeho k njebju so wupinace potomniki z pjeńkom a korjenjom wutupiła.

Šumjenje štoma běše pokładownja, do kotrejež čěkaty čas dale nowych dnjow, zrudnych a wjesołych, zmjetowaše. Stajnje znowa so přidruži nowy zynk ke tamnemu prastaremu spěwej duba, stajnje znowa nowy hłós rěč štoma wobohaći...

Ale jene horjo, tak stare kaž štom samón, přewodźeše jón swěru přez pjeć stow lět: samota. Přetož wšitko koło wokoło njeho zahinowaše. Lěsy mrějachu a rěki wuskhnywachu...

A hdyž dubej so zalubi hnězdo abo ptači hłós, hłós bórzy wóćichny, ptački přez morjo wućahnychu abo wumrěchu, a njewosta ani dopomnjeća, přetož štom nima pomjatka.

A měješe jeničkeho towarša, kiž kaž wón pjeć stow lět abo snadź hišće dlźeje žiwy běše. To běše zdaleny wětr, njesprócniwy pućowar, lubušk mróčelow a młodych lěsow, kotryž w pralésu běše nimale bojazliwy a strachoćiwy...

Cyrkwinske powěsće

24. njedźela po św. Trojicy, 11 nazymnika 1934.

S **Budyšcina.** W Michalskej zyrkwi rano ⅛8 hodź. Boże wotkasanje němsce, farar Tilschec; dop. ½9 hodź. němsce kemschenje, wyschi schi zyrkwiny rada Weidauer a Grimmy; w 10 hodź. serbske kemschenje, farar Tischer. Pop. ⅓3 hodź. kemschenje sa młodźinu a dźěći, wyschi schi zyrkwiny rada Weidauer. — Mutoru popoldnju schelezańska žónska słužba we Societecze.

S **Budyšcina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći; wjeczor ⅛8 hodź. evangelisaziska shromadźizna, thema „praschenje žwědomja", po tutej hodźinje shromadźizna kobulstawow. Wjeczor ⅛8 hodź. biblilka hodźina na Židowje. Srjedu wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny sa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblilka hodźina. — Shromadźiznu swonka Budyschina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Roswodzach, wutoru wjeczor ⅛8 hodź. we Budeschezach, srjedu wjeczor ⅛8 hodź. w Jakowje, pjatk wjeczor ⅛8 hodź. w Horniej Hórzy. — Hodźiny sa žony: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach. Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba a ½11 hodź. dźěćizkemschenje. Sbérka. Pop. w 3 hodź. němska spowědź (knjes farar Handrik z Porschiz). — Wutoru pop. w 3 hodź. serbska nutrnosć ze spowědźu w Strójankej schuli. — Schtwórtk popoldnju ⅓3 hodź. towarstwo serbskich wowkow.

S **Budeschez.** Rano ⅛8 hodź. smeje farar Böttger serbsku spowědź, farar Böig dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemschenje. Dop. ¼12 hodź. smeje farar Böttger kemschenje sa dźěći 1. hacź 4. schulskeho léta. Pop. w 5 hodź. budźe Boża słužba sa młodźinu z narěčju farara Böttnera. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. budźe biblilska hodźina pola Duckkez w Kóškach. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. budźe biblilska hodźina sa wšitku žónsku młodźinu.

S **Budyschinka.** Dop. w 10 hodź. budźe serbska Boża słužba (farar Handrik-Porschiski).

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje młodźinu.

S **Hodźija.** Rano ⅛8 hodź. budźe serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Hrodźischcza.** Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. — Schtwórtk 15. nasymnika popoldnju w 2 hodź. swjate Boze wotkasanje we Běłej Horje, popołdnju w 3 hodź. tehormia we Worzynje.

S **Huckim.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba; pop. w 3 hodź. biblilska hodźina sa młodźinu.

S **Khwaczica.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Klukscha.** Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje. — Póndźelu — kermuschu — dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje.

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. budźe němske předowanje (farar Komik z Kellij). Sbérka.

S **Lupoje.** Rano ⅛8 hodź. smeje farar Nöthel-Minakalski serbsku spowědź z Božim wotkasanjom a dop. ½9 hodź. serbsku Božu słužbu.

S **Malschez.** Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. młodźinska Boża słužba. Pop. ⅓3 hodź. ew. žónska słužba pola Lipilischez. — Sbérka wopomnjeńska hodźina smeje ho wjeczor ⅛8 hodź. wo „domje a bliliji" wutoru pola Kalonchez w Pluskinezach, srjedu w pacjelskej sali, schtwórtk pola Kuneze z Dobroschezach, pjatk w ¼4 hodź. w Delnjohorczanskej schuli, pjatk pola Jurakez w Brězynzy.

S **Minakala.** Rano ⅛8 hodź. we Lupjanskim Bozim domje serbska spowědź z Božim wotkasanjom a dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba. Dop. ½11 hodź. serbska Boża słužba w nowej Minakalskej schuli. — Srjedu pop. w 4 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa we Adolfskej Hórze.

S **Njeswačidła.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje w Sarečzu. — Pokhowany: Herman Manfried Schneider, Paiwola Hermana Schneidera, skalarja we Lahowje, mandź. 3tyn, 7 lět stary.

S **Nošacziz.** Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. ½12 hodź. Boża słužba sa dźěći. Sbérka sa evangelske dźěćo mjes muzkej młodźinu.

S **Porschiz.** Rano ⅛8 hodź. budźe serbska spowědź a dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba. Kemschenje sa dźěći w Boschezach budźe w 9 hodź. sa mjeńschе, w 10 hodź. sa wjetsche dźěći. Popołdnju w 2 hodź. evangelska słužba sa młode holzy. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. smeje wožadny farar biblilsku hodźinu w Krakezach. — Knjes jednoczenstwowy wothkładar Peters smeje biblisku hodźinu njedźelu w Porschizach a póndźelu w Boschezach.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbske zwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. ¾12 hodź. Boża słužba sa mjeńschе dźěći. — Póndźelu — kermuschu — dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba (farar Böltger-Budeschczanski).

S **Wóspork.** Dop. ½9 hodź. předowanje (farar Komik z Kellij), popołdnju w 2 hodź. kschćenje. Sbérka. — Póndźelu 12. nasymnika wjeczor we 8 hodź. smeje Binz-Herrnhutski biblisku hodźinu na farje.

S **Wóšlinka.** Kermuschu. Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Na wobédmaj kemschomaj: chór posawnistow z Mukeho Haina. Sbérka. — Póndźelu dop. w 9 hodź. němske kermuschne předowanje. Sbérka. — Wutoru 13. 11. wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Mirschez.

S **Mukich Sdzarow.** Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba a ¼12 hodź. Boża słužba sa dźěći we Mukich Sdzarach.

Přilopk

„Sakuštane" jabłonje.

„Na jich płodach dyrbicze jich spóznacz" proji wjele trjebone hejko, kotrejž pak ho njeda na tón pad nakoňowacz, kiž je ho w Delnim Böhmerdorfje (pola Greiza w Durinskej) w tutych dnjach stak. W delnej nawzy běchu młode jabłonje nasadzane. Nasajtra rano pokasa ho wjesnjanam dźiw: młode zadowe schtomiki běchu pschez noc najrjeńsche płody pschinjesłe. Ale niz jenoz to, dźiw ješche hischcze wjetschi, hdyž pytnychu, so płody ho njerunachu hadzanej druzinje. Hdyž pak kej wjažu blize wobkładachu, pschindźechu sa hodarczkom. Někotri pschekleparjo běchu w nozy płody na młodych halozkach wobkładnitwje pschiwiasali, tak so ho na žert hakle pschi blizschim pschepytowaniu dohladachu.

Kak wjeselca so kurjatka, hdyž cyrjódka jeho wuhlada!

Mały sahrodnik w Pankowje pódla Barlina so psched někotrymi mjezajami dohlada, so jemu pjecz wobeje zadnych kurjatkow pobrachuje, kotrejž he ßej z wulkej prózu worjahnył. Běchu so jeneho dnja z kurjenza shubile. Na polim jeneho ßusboda wopyta knjeza Bruna Mickerta w nowszejnej sahrodzy, kotrehož cyrjódka kokoschow bě so na stanßnym dnju wo pjecz pschisporika. Knjes Wickert pschija ßusboda nischczelnje, tola czjuesche so czežzy ranjeny, hdyž na njeho tnkaschе, so mohł shubjene kurjatka mcz. Tuž wotewri swój kurjenz a z njeho wulkozi rjana cyrjódka kokoschi. Wobkradnjenemu běchu někotre kokosche znate, tola njechodja so tak lohzy rosehnawacz kaž ludźo. Hdyž pak wobkradnjeny swoje luboscziwe „put, put" słyschecz dosche, puschczi so pjecz kokoschow z wulkeje cyrjódki a pschibdżachu wojeßele k njemu. Knjes Wickert tutu swójsku „wulkeho njesnateho" kupił. Tola wobkradnjeny a Barlinski sud běschtaj druheho mjenjenja a sapali znatemu wuduchej 1½ mjeßza jastwa a saja jeho huydom w sudnisej żurli. Tak pschiwisne swórzaika paduschstwo wotkryte.

Hiddensejska flota wobstoi 1000 lět stara.

Sstawna Hiddensejska flota wosboha, kotruż so powulkim powodżenju w letach 1872 a 1874 pola Nowe Lězy na Hiddynsejskej kupje (ßusbodnej kupje Rujany) nowakali a Straßundskim muzeju wukhowali, je po prof. dr. Pětru Paulsenu w Kielu po najnowischich pschepytowanjach na starobu 1000 lět stara. Wutkhadza pjecza z Sseswjerneje Jütlifeje a po jeho mjenjenju je to dźeło Jütlingow, jeneho germanskeho roda. W tym czasu pak so tam Sslowjenje žydźili, wobeje Holsteinowjo, wotnoza serbskeho roda.

Poldra lěta chłostarnje za wotwjednika dźěcja.

Wulka chłostarska komora w Osnabrücku sahnjdźi 28-lětneho Alfreda Siemensa dla wotwjedżenja dźěcza k poldralětnej chłostarni a na pjecz lět wotrjeknychu ho jemu cześne prawa. Wobstorżeny bě w mesce Mexpen mateho hólczeza narěčał, so by na jeho motorstkim kole ßobjeł. Wša jeho tej dźěći pucz ßohu, na ßamotnej drohi pak jeho wotßadźi a pschewostaji wbohe dźěcźo ßamokutke ßwojemu dóstej.

Pol kołpja pol hušnyz.

Mnichowska ßwérinska sahroda, kiž ma hižo někotre schižowate kuriozity na składze, tak na pjch. młodźo jeneho pßa a lischki, je nowu dostała, kiž ma lědy ßwojeho runjecza: hobrski ganßor, młodźo domjazeho ganßora a ßónskeho kołpja (Schwan). Swérinska sahroda dosta jo woi jeneho bura, kiž chaßesche ßyntacz, kołpja pschowacz. Dokelž jeho muzzki kołp sapraji, ßwokoji ßo ßnjeni kołpina z domjazym ganßorom, kotrehoż ßej ja ßwojeho muża wuzwoli. Mona wulahny ßtónczinje małeho nowaczka, kiž nětko w ßwérinskej sahrodze ßebi. Po napohładze dźerźi ßo mjes hušnyzu a kołpjom. Wulkoscz, schija a wocźi pokasuja bóle na nana, pjerjo, pak a thód bóle na macz. Pschichodne lěto chcedża na Janka tschiženeho ptaka z jenej hušnyzu wożeniez. Dokelž ma pornjo domjazej hušnyzy nežnische pjerjo a wjetsche wahi, może tuto tschižowanje ho-podarźsy ważne być.

Wikowanje z holzami z Wina do Monte Carlo.

Polizija we Winje je njeßwědomitu zwólnu wikowarjow z holzami wuhlędźila. Psched někajkim czßasom jachu prjedawschcho pinczníka Klimta dla paduschstwa a zebańtwa. Pschi tym ßo wupokasa, so Klimt po wschich dobach do Monte Carlo puczuje a młode holzy ßobu bjerje, kotrejž ßo ßenje wjazy njewróczichu. Należnoscz pórźa jara zajimała być, so franzowska polizija jemu shubjenu holzu, njemuzjy 18lětnu Herminu Pfeilerez pschi mótstim hrjoh namaka, kotruż bě nechtó z nożom do czela kół. Bližsche wobstejnoscze tutcho pada njeßu hischcze rozßajnjene. Tola ßej nuzzła, so maja w Klinicze hłowneho sastupjerja tutych wikowarjow z holzemi, kotśij ßu wschitke samolwiscz ja to, ßo je ßo w poßlednim czßasu wjazy winstich holzow shubiło.

Wulki łóß.

Charles Mac Leanje, thudemu ßyrocze z mesta Dublina (w Irifkej), je ßo w poßlednich schtyrjoch letach powodźio, kotrehoż krócz wulki łóß wucźahnył. W ßyrotnizy, hdyž Mac Lean bydli, ßo tři dźěći w starobje 10 hacź 16 lět wulwolichu, so bychu pschi Steap-Stake loteriji łóßy czahali. Shoßowni dobjerjo, kotrymż je wobhi ßyrota k wulkemu łóßej dopomhał, wopokalachu ßo dźakowni a kóždy ßnich je dźěćcu rentu wulzajił, tak so może ßo Mac Lean nětko bjeßtarostnje ßejiwicz. Poßledni krócz doby wot małeho hólczeza czehnjeny wulki łóß jedyn bohaty wobkedżej plantazjow w Awstralskej, kiž je ßdźakownoscz hólczka jako ßwoje dźěcźo pschijał. Njedawno je Mac Lean ßwójej wótzny kraj wopuschcził a ßo do nowje domizny do Awstralskeje podał.

Pschihoty za němski burski ßjeźd.

Cześne wrota k shromadźenischeßu 2. němskeho burskeho ßjeźda, kiž ßo ß wobdźelenjom burow ße wschěch kónzin Němskeje wot 11. hacź do 18. nowembra w Goslaru wotmeje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a kościencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowakim ćěłnemu znjezbožeńja z 1000 hr. – hdyž wumrěče abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zawěšenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 263 — Budyšin — Sobotu 10. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Počesćenje morwych w Mnichowje

Město Mnichow běšche wječera se žarowańskimi chorojenji a chorhojenji nowoho stata k wopomnjenju prěnich wojowarjow za třeći stat wudebjene. Hodźiny před započatkom žiwjatočnosće na městnje kwaterowneho wopora lěta 1923 pjelnja naměsto starí wojowarjo. Přichodnju zapołdnu starí wojowarjo a formacije pschihadźeja, kotrež stejachu w bližšim pschi žiwjatočnym akta. Kwaterowa chorhoj je na čole kolonow žohu pschinjese. Přched twarjenjom „Feldherrnhalle" sestupachu je pschihłušnicy hitlerskeje młodźiny a pschaja němskich hołzow, kotrež su na ćěmym dnju kwaterowneho wopora lěta 1923 do stroby, SA a SS pschijachu.

Pschipołdnju 3/4 1 hodźin pschińdźe wjednik, jeho pschewodźachu jeho namjetnik Rudolf Heß, statny wjednik SS-gruppenführer Himmler, stabowy schef Lutze a ćmny wjednik tradizionalneje župy Adolf Wagner. Wón kroči je swojim pschewodnikom k pomnikej 16 padnjenych wojowarjow wo žiwobyću.

Jako běchu prěnji schtuźtu Horsta Wesselowe spěwali, puda je wjednik je žiwojim pschewodnom k wěrjenemu podźi, hdźež němski wjednik młodźiny Baldur Schirach wěrješe, jo by młodźinu wjednikej a jeho nasłědnikej do rukow połožił. Wot wobstarja Hitlerskeje młodźiny je dźeń 9. novembra dźeń sajtupa młodźiny do nacionalsozialistiskeje strony. Baldur se Schirach namołwješe Hitlerjugu młodźinu, jo by je w nazionalsozialistiskej stronje starej gardźe dźerżała, dokelž wona jej tuttownje tak blisko stej, kaž jeje młodźi towaršichoju, dokelž stara garda je wěčna młodźina němskeho naroda. Pschi łkhodźenskich twarjenja Feldherrnhalle stej młodźina psched wjednikowym nameńtnikom a cźuje psched žiwjom wjednikom zyłu cźeju namołwitosće tuttoho wokomika. Tamni mužojo wumrěchu, jo bychmy my žiwi być mohli. Se słubjenjom, jo chce też młodźina žiwoje žiwjenje zasajić, pschepoda wjednik młodźinu Rudolfej Heßej po zyłej Němskej w tuthym wokomiku sbromadźenych 18ětnych hitlerskich hołzow a 21ětne hołzy do nazionalsozialistiskeje strony.

Na to rěčeše wjednik k młodźinje a rjekny, so je sćinił wšitko, štož je w jeho mocy, zo by so wobstatki nacionalsozialistiskeje stata wuwili a wuhotowali. Młodźina hudźe wojowacej dyrbjeć, dokelž je w Němskej hišće jara wjele pschećiwnikow naschoho hibanja. Hibanje pak chce, so by lud pschesjeny a Němska zjednoćena była. Wola młodych pódźe zhromadnje z woli starych. Hibanje so postara, so by njewótrózi ženje wjazy cźah, kiž je nětkhy tute wopory žadał. Strona njeśmi dźenża na konzu žiwoje mišzije, ale steji hakle na započatku. Wona je hakle do žiwojeho cźasa młodosće sajtupiła. Tak njepschińdźe młodźina do niczeho zujeho. Wona ma nadawk, so by zohn powuhała dopjelnicź, cźehož so stari nětkhy nadźijachu. Wjednik wupraji žiwoje pschewodźenje, so młodźina tajnje wopomni stare wuznaće hibanja, so njeje ważne, so je też jenož jenički i nich žiwy, ale so je nuzne, **so by Němska žiwa była.**

Jako běšche wjednik rěčecź pschestał, so mjelcźenje pschekrothny. Pschi wyskanju tyšaznoh wopruschcźi wjednik žiwjatočnosć.

Psched wjednikom běšche Rudolf Heß rěčał, so by młodźinu, kotraž běšche so w ranschnym cźasu we wschěch městach a wsach Němskeje sesupała a psches radio tutón podawk zohu zwjeselješe, do ćmny pschijał. Wón cźinješe to w mjenje wjednika a rjekny, so smješe najlěpscha němska młodźina tódźe této pschedprawo, so by do nacionalsozialistiskeje stromy pschijima. Mjerwi napominaju, so bychu młodźi bjes bojosće a wopornitosće nowej němskej ideji słužili a wjednikej zwěrnu dźerżeli. Na to zwonješe Rudolf Heß w mjenje starych wojowarjow a młodźiny wjednika.

Na to wotmě so wulki pochod kolonnow ninio bruneho domu, i kotrehož balkona wjednik žiwojich wojowarjow strowješe.

Popołdnju wotměchu so na tśoch Mnichowskich pohrjebnischcźach pschi rowach tamnischich rjekow dostojne žiwjatočnosće.

Też w Barlinje wotměchu so cźesćne sraże pschi 50 rowach wojowarjow, kotrež su w létach 1925 hač 1933 za Adolfa Hitlera žiwoje žiwjenje wostajili. Runje tak nacionalsozialistiske hibanje po zyłej Němskej na prěnich rjekow dostojnje spominasche.

Nowe francowske knježerstwo

Ministerski president Flandin je w nozy k pjatkej swe franzowske knježerstwo sestajał. Sobustawy nowoho knježerstwa su:

Ministerski president bjes wobłhodneho wobwoda Flandin, sapołłanz demokratiskeho sjednoćenjstwa; statny minister bjes wobłhodneho wobwoda Herriot, sapołłanz radikalnych sozialistow; statny minister bjes wobłhodneho wobwoda Louis Marin, sapołłanz republikanskeho sjednoćenjstwa; swonkowny minister Laval, senator; justizny minister **Perned,** sapołłanz ryćerjanjeje lěwizny; smutkowny minister **Regnier,** senator, demokratiskeje lěwizny; wójnski minister general **Maurin;** minister a wójske namórnistwo **Pietri,** sapołłanz lěwicznych republikanow; minister za letarstwo general **Denain;** wiceadmiral minister **Marchandeau** sapołłanz radikalnych sozialistow; finanzny minister **Germain-Martin,** sapołłanz radikalneje lěwizny; minister za nazionalne wosebjenje **Mallarmé,** sapołłanz radikalneje lěwizny; minister za šowne dźela **Roy,** senator, radikalny sozialist; minister za kolonije **Rollin,** sapołłanz republikanskeho zentra; minister za wikowanske łódźelstwo **Bertrand,** sapołłanz radikalnych sozialistow; dźełowy minister **Jacquier,** sapołłanz radikalnych sozialistow; pensijowy minister **Rivollet,** sapołłanz wójnskich wobdźelnikow; minister za katastrowe senator **Cassez,** radikalny sozialist; minister za sjawne stronowstwo **Queuille,** sapołłanz radikalnych sozialistow; połtši a telegrafowy minister **Mandel,** sapołłanz bjes stromy; statny podsekretaŕ na ministerstwi presidentstwje **Perreau-Pradier,** sapołłanz radikalneje lěwizny.

Flandin je w nozy w 1 hodź. presidentej republiki swoje schobdźelacźerjow pschedstajił. Nowe knježerstwo zhromadźi so pjatk popołdnju k swojomu prěnjemu rěsrěžowanju. Wono so pschichodnim wutorn wobćmoj komorowym pschedstaji.

Ministerski president Flandin je wjesnił, so je so jemu poradźiło, woboły wokolo sebje zhromadźić, kotrejž po jeho pschepředbudźenju swólniwje Franzowskej a republiky służa a srosnuja, dźełaze rozdźele mjes stronami zapomnić a jenož za jedyn sameŕ dźełacź: Wojowacej pschećiwo hubjenjstwam a bjesdźełnosći, swoja skrućej hospodarstwo, wutworjacź finanzy, reformowacź a womłodźić stat.

Prěnje naprawy Flandinoweho knježerstwa

Flandinowe knježerstwo je pjatk popołdnju w swojej prěnjej knježerskowej radźe wobłamkle, so mjes zbytkami knježerstwa wubjerk wutwori, kiž dyrbi naprawy k wostrowjenju hospodarskeje krizy pschihotowacź. Smutkowny minister, dźełowy minister a minister za katastrowe pschihotuja pod pschedsydstwom statneho ministra Herriota naprawy pschećiwo pschicźahowanju wukrajnikow. Pschi tym so wuwjaze dowola, **hdźež** so franzowskim wikam lěpschiny posćěkeja. Finanznemu ministrej Germainej-Martinej je so poruczyło, so by postajenje wudźełał, i kotrymž so parlamentowe prawo k namjetowanju nowych wudawkow zaśnicho postaji a dowoli.

Němska diplomatiska kročel dla Posaarske'e

Kaž franzowska Havaska telegrafowarnj powe, je němski połłanz Köster pjatk dopołdnja franzowskeho swonkownoho ministra Lavala wopytał, so by jemu stejišćo němskeho knježerstwa dla połłanja franzowskich wojakow do Posaarskeje wosjewił. Sobotu sakrocźichu němšzy sastupjerjo w Londonje, Romje a Brüsselu.

Rosrěžowanje mjes Lavalom a połłanzom Kösterom trajesche nětkhe hodźinu. Wono wocakowaćhe so na wraze wulożenje rozsudu rady Swjatła ludow, na kotrejž je so husćišcho pokazowało. Njedóńdźe pak k dojednanju, dokelž wobaj wobdźelnikaj na rosrěžowanju na swojim stejišćeju wostaschtaj. Jimaj běšche wěše, so dyrbi so rozsud wo tajkim prašenju ludoweho prawa, jeli trjeba internazionalnym organam pschewostajeć, kotrejž fu sa wulożenje pschihłušne.

Franzowski ministerski president Flandin a swonkowny minister Laval jaj Barlinskeho franzowskeho połłanza François Poncela pschijatoj a z nim wšchitke naležne němsko-franzowske prašenja rešpominaloj.

Rozrěčowanja wo Posaarskej w Romje

Wubjerk tśoch mužow je pjatk dopołdnja swoje schtwórte pohrjebnje wotmył. President połsarskeje knježerstwowneje kommisije Knox so na tuthym pohrjebnju njewobdźeli. Wječera je so wobšehe wo wobcežnostcach w hospodarsko-finanznym nastupanju rěcźało. Wo tym so wobšehe je z němskimi a franzowskimi sastupjerjemi jednasche. Sobotu dopołdnja wubjerk tśoch mužow swoje pohrjebnja skónči. Tuchwilu hišćeze njeje wěste, hač so hnydom rosprawa radźe Swjatła ludow pschehopołoži, abo hač so město teho jenož někotre ważne dypki sapiłaju.

Goerdeler wo swojich nadawkach

Němski kommišar za dohladowanje płacźinow dr Goerdeler je pjatk psched nowinarjemi rěcźał. Jeho nadawk je, so by natwarny prezeł němskeho hospodarstwa wot sadźewkow wuswobodźił, kotrež je špěchnosće wunjeca a žeberskich pschicźinow wukhadźeja. Płacźiny a mjezy fu rosćahowace pschi pschewjedjenju knježerstwowych naprawow k wobstaranju dźěła. W pohlednich mězagach fu wschelake płacźiny tak postupite, so je to za schěrokе worschty wobhładerstwa njesnjesne. **Němski kommišar žada wot kóždeho wjednika dźěłarnje, rjemjeslnika a pschekupza pschi nutrwosrjenju płacźinow podobny wopor, kiž dyrbi dźěłacźer se swojej mjdu pschinjesć.**

Tutón wopor žmě so cźim bóle zadaćź, dokelž fu so dawki a dań snižšile a mjdy fu nisće wostałe. **Wudawki w dźěłarnjach so potajtim njesmju powjetšiće.** Dr. Goerdeler pschimasche słónczne wótrze strach, kiž je so do wšitkich dźelow wobhładerstwa zadrbył, a **njepředźi „žurkowanja".** Też wobłhodnik, kiž tajkemu žurkowanju połkaje, njeje nicźo hódny. **Wón wočakuje wot kóždeho pschekupza, so k njetrjebabschemu kupowanju twarow njepohonja, ale so polny samołwitosće kóžde njetrjebabschoe nakupowanje wotpokaja.**

Dr. Goerdeler chce **najprjedy w nastupanju zbrokowich a drastiskich płacźinow** postupowacź. Bjes jeho dowolnosće njebudźe wóšmu, nowe płacźiny postajeć. Sdobom pak je wón pschecźiwnik kóždeho wjasanja na najwyschsche płacźiny.

Płaćizny za mjaso a mjasowe twory w Sakskej so postaja

So by so pschi hischcze trajacej nuzy wobhładerstwa za płacźiny mjasa a mjasowych tworow rukowało, kiž so wepraudže sapłacźeju hodźa, so pschichodnje po zyłej Němskej płacźiny postaja. **Rěsnicy njesmědźa drožo nowych płacźinow pschedawacź, tuńšcho pak smědźa.** Nowe najwyschše płacźiny wostajmjenjecja powschitkowne sričnje **lokalnych płacźinow.** Płacźiny za tutón twoŕu, kotrejž mjenje samožite wobhładerstwo kupuje, **potaja so tajke, kajkež fu lětha 1. augusta byle.**

Sakske krajne kurstwo je pjatk wo tutej naležnosći rosrěčeńowanje i nowninarjemi wotmělo. Dr. Vogelsang je nowe rjadowanje płacźinow rozłožił. Wot 1. augusta fu štome płacźiny powschitkownje postupowale; pschedy wschak fu płacźiny nije žonkrutych wudawkow burkhacźale. S pschiwschcźenjom štomych płacźinow je so i městanni mjasko podrožiło. Němski kommišariat je tohodla njeje wottrachicź dał, so by najwyschše płacźiny postajił. To je so pola zwini stało. S tehodla jeschkuje, so móže so někto też do pschedrěźanja mjasa sapschinnjeć.

Nowe płacźiny za mjasko a mjasowe twory płaća jenož za pjeć sakskich wulkoměstow — Drježdźany, Lipik, Kamjenicu, Plawno a Zwikawu — wot 15 novembra.

Płaczśiny ſa mjeńſche mešta a wſy ſo bórhy poſtaja. Wone budža drje 4 hacź 5 proz. niſche hacź we wulkomeſtach. Mjeńſzy dyrbjachu nowe płaczśiny w ſwojich pſchedawarniach wupowjeſnjeć.

Płaczśiny njepoſtaja ſo na zyle léto. Wone móža ſo pſchemeńnicź, kaž ſtebi to cźaſ ža. K tomu pak je pſchihłoſowanje nėuſtebo kommiſſariata trébne. Mjeńſzy jednota njemóže dla płaczśinow na jenotliwe vrſnika ſkutkowacź. Tutón je dospołnje ſwobodny a ſmé we wobluku poſtajenych płaczśinow ſwoje płaczśiny wobliczicź, kaž chce.

Liċba ludźi bjez dźéła spaduje

Nėmſki wuſtaw ża wobſtaranje dźéła a ſawėſcźenje pſche bjezdźélnoſći rozprawja, ſo je ſo liċźba ludźi bjez dźéła, kotrjż ſu na dźélowych hamtach ſapiſnjeni, w mėſazu oktobru wo 13800 ſnižiła. Wona wuczinjeſche na konzu oktobra jenož hiſchcźe 2 608 000. Liċźba je wotewėraka, runjeż w tutym poċźaſu bjez puſchcźenjow we wonkownych powołanjach njeſtóje.

Awstriscy a madźarscy ministrojo so zeńdźechu

Pſchitomnoſcź miniſterſkeho preſidenta Gömböſa na Semmeringu je awſtriſkemu ſwjaſkowemu knjeżeſtwu ſkładnoſcź k wulkemu politiſkemu ſchadźowanju dała. Pjatk dopołdnja w 11 hodź. pſchijźechu na Semmering ſwjaſkowy ſwonkowny miniſter ſwobodny knjes ſ Berger-Waldenegg, mėſtoſkanzler wjeſkich Starhemberg a madźarſki wupołſanz Apor. Stajaſkowy kanzler dr. Schuſchnigg a madźarſki rólniſtwowy miniſter Kallay běſchtaj ſo hižo ſchtwórtk wječor na Semmering podaċ. Pjatk rano poda ſo miniſterſki preſident Gömbös do ſtyrſkeho mėſta Neuberga, ſo by ſnaſneho wopytał, a wróċi ſo w 11 hodź. ſaſo na Semmering.

Statnizy ſeńdźechu ſo hnydom k konradźowanju w ſalonje Semmeringſkeje woċźeſtiwjerne, kiż běchu hoſcźo wumpróſdniłi. Wo konradźowanju ſamym ſo nicźo njeſmjė. Winſke nowiny njeſpuſtėdźachu rozprawjeċź, ſo je miniſterſki preſident Gömbös na Semmeringu poſallał. Tola ſtebi myſlu, ſo ſo tute jednanja jenož na politiſke praſchenja poċźahuja a ſo njeſmju ſo hoſpodarſkim naležnoſcźam wónowale. Awſtriſki rólniſtwowſki miniſter Stockinger je ſchtwórtk ſ rólniſtwowym miniſtrom Kallayom jednał, kotaż ſo njeje na Semmering podał. Tohodla ſtebi myſlu, ſo ſo na Semmeringu wo Gömböſowym wopyċźe w Romje a jeho tamniſchich rozrėċźowanjach rėċźeſche.

Krótke politiske powěsće

Pjećh pſchepruhowanjow pjekanjow w Kaſſelu ſu we wóſom pjekańcach tak ſnadnu thlėbowu wuhu nadeſchli, ſo dyrbjachu tute pjekarnje k dalſchemu pruhowanju ſamtknjeċź.

Cźėſkoſłowakiſke ſtatskowne miniſterſtwo je ſwjaſt proletariſkich bjeſbóżnych wospſchećiło.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 10. nowembra 1934.

Naše hronc za tutón Božl dźeń

Słónco swěći a hrěje, ale njeroſći.

Korla Fiedler.

— **Wo wjedrje.** Wėżera wjeċźor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 7 ſtop. ċźopłoty po C. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer minus 1, najniżſcha temperatura w nocy 2 ſtop. ċźopłoty po C. — Nižina, kotraż je nam ſchtwórtk dešcźej pſchinjeſła, je ſo do Rańſcheho morja wotſtalila. Druha nižina leżeſche wėżera mjes Jendźelſkej a Francowſkej, dźenſa leži hižo bliże k nam. Tuta nižina wėżeſche hižo dźenſa popołdnju na wjedro w naſchich kónċźinach ſapoċźina ſwoj wliw wukonjeċź ſ pomrócźenjom a ſylnišchim wėtrom. Poſpjéſcho ſo do dešcźa da. Potom budże pak ſnowa ſymniſche. Pola Jſtlandſkeje leži wobſchėrna wyſchina, kotraż ſ połnoċźnym Lodowym morjom ſwiſnje. — Jutſje njedźelu ſtóżkowe 7,07 hodź. ſtwadża a ſo 4,19 hodź. ſkowa. Mėſaċźk ſtwadża jutſje pſchipołdnju 11,58 hodź. a ſkowa ſo wjeċźor 7,48 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchen njedźelu: Pomróċźene, deſchcźowate a poſdźiſcho ſymniſche wjedro.**

*

— **Budyſke haptyki** ſu wſchėdne dny hacź do 7 hodź. wjeċźor wotewjene, njedźelu pak ſamknjene. Nazym ſłużbu a njedźelu wotewjene ma jenož ſenta haptyka ſ mėżnym wotmėnjenjom. W novembrje je to Wettinſka haptyka pſchi Bjedricha-Augſtowym namėſtnje.

— **Lėkaſke njedźelſke ſłużby w Budyſchinje:** Njeje-li wothladazy lėkaŕ abo domjacy lėkaŕ dóſtacź, je njedźelu 11. nowembra dóſtacź dr. med. Höpfner na Sahrodnej dróży 6, telefon 3266.

— **Lėkaſku njedźelſku ſłużbu ſa Wóſport—Bukezy** ſmėje njedźelu 11. nowembra dr. med. Martſchka we Wóſporku, telefon Wóſport cźiſło 206.

— **Lėkaſku njedźelſku ſłużbu ſa Bart, Wuku Dubrawu, Kubſchicy a Maleſchezy** ſmėje njedźelu 11. nov. dr. med. Brinck we Wulkej Dubrawje, telefon Khröſt-Lomſk cźiſło 256.

Čitajće serbsku knihu!

Zymski cźaſ ſo bliži ze ſwojimi dołhimi wjeċźorami. Nihdy njeſmě njeje, hač hdyż nan, hospodaŕ ſwojich luḍźi, też čeladnych wokoło blida zhromadźi a jim čita abo čitać dawa z našich rjanych nabožnych a ſwětnych knihow. Serbski luḍ wobſedźi ſajku ſyłu najkraſniſich knihow a jich płaćizna je jara tunja a zbožowne hodźinki, kiż wšėm wobdźėlnym při čitanju nastanu, wostanu cyłe léto w dobrym pomjatku. Popřejće ſebi tute duchowne wokrewjenje! Cyły dom zmėje z toho wužitk. Waš ſerbſki duchowny a ſerbſki wučeŕ Wam rady poraḍźitaj, kotre knihe maće najprjedy čitać. Też budźemy w příchodnych čiſłach wosebje rjane a doporučenja hódne knihi we naſich nowinach rozpiſować.

— **Sſmjerċź w Schprjewi** je pytała a namakała maṅdźelſka jeneho měſchczańſkeho ſarjadniſtwoweho ſaſtojnika. Jona, kotrejż bė jenička dźowka-wumrjeła, bė ſo tehodła do cźeżkich myſłow ſamyſlíła. Jejne cźėſo na tym ſwjatym měſtnje dale rėċźu wo tutych wėżach. Ale pſchińdu ſa to khłoſtanja, cźeżke khłoſtanja, ſo ludźo ſo dopomnja, ſo je w njebjeſach tola hiſchcźe Bóh, tón ſtary, kruty, ſprawny, kiż ſenju bicź budże ſ prutom ſwojeho hnėwa a ſ dychom ſwojeho erta ſabije bjeſbóżneho. W naſchej ſrjedźinje hėſche też tajki prawy Jakubin; chyſche waż ſawjeſcź do pſchaha ſatana a ſaplecźe ſebje ſkoneho do njeho. Na ſwym pėrſni pohladak do jeho jakubinſkeje duſche, ja ſym to pėrſni ſdźėłk wyſchnoſći, ſo by kdźėżowała na tych, nad kotrymiż je jej knjeżiſtwo dał Bóh tón Knjeſ. Też wón cźuſche, ſo bychu ludźo ſwojich knjeſow wuhnali; wón ſapŕe Boha teho Knjeſa, wuſna djabła a hela jemu ſłużeſche. Bjeſbóżnik! Na ſudniſtim mėſtnje w R. wſa wėżera ſły duch jeho duſchu.“ Knjes ſarat cźiſchcźo rėċźeſche a w ſyrtkvi knjeżeſche mėr kaž na pohrjebniſchcźu. Wſchitkich hladachu na prėdarja; knjeni w pohlėdnjej kawaſ pobėhnu hłowu, ale njewotkry ſchlewjer, też wyſchſi pſchiſłuſhi nėſchto krocźeli bliże. „Modlicź ſo za njeho njemóżemy, dokelż je bjes pokuty wumrėł. Ale pomódlmy ſo ſa jeho njeſbóżnu dźowku Olinu, dokelż je ju pjecza ſaſkał, hdyż jeho na ſchibjenicu wjedźechu.“ Knjeſ ſarat ſo poklaknu, wobroċźi ſo ſ wobliczom k wotcarjej a poċźa ſo modlicź. Njeſnata knjeni bė hłowu hacź na modleſku knihu ſchiłika a — mjelċźeſche; modleſche ſo hnadź jenoż cźiſche.

Po Bożej mſchi ludźo pſched ſyrtkvu ſtejo twjachu, jo bychu njeſnatu knjeni widżeli. Myſłachu ſebi, ſo je ſo wjeċźerjowka ſkanta, a hižo ſebi njeſo ſobu wuċźinjeſchi, ſo ſo chodża ju poprošyċź, ſo bychu wojazy wokoſnikow k wjerch jim wodał.

„Bóh tón Knjes njech ſtudźi, ſchtó ma prawje, mjeſi knjeża abo Maċźerna. A ſo bychmy ſo njemóhli ſa njeho pomodliċź, njeſvėrju; do ſmjerċźa na njeho njeſapomnimy. Wėſche duſchny, wopraſwdże duſchny cźłowjek, najmandźiſchi ſ naż a na to ſo na kléżyu ſpomnilo njeje. Tak, tak, pſchejej ſebi wo cźłowjeku powėdaju ſe ſkutki a na jeho dobre pocźinki najprjedy ſaludu,“ djeſche Lukaſch. Druhi na tute ſłowa niczo njewotmolwichu, ale potajnje ſ pjaſcźeni hłowa ſachu.

(Pokraċźowanje ſeſtnje.)

Wjaczſław Beneſch Tſchebiżſky:

Wjesny Jakubin

Pſchek. M. K.

6j

(Pokraċźowanje.)

Djeſche do Kl... hrow namołwjeċź, ſo bychu ſo ſhėnyli, a jim roſkładowaċź, kak běchu w Franzowſkej knjeſow wotſtronili a ſ nimi też robotu.

V.

Wopraſwdże njeindźechu we Wulkich H... pónḍźelu rano na robotu, druheho dnja też niż a we wokolnych wſach cźimjachu runje tak. Ale doſtachu ſebi ſa to; hdyż njeindźechu ſami, na nich dragonow póſłachu, kotrymż bėſche ſo ſaſtyſkało po turkowſkich wójnach. Sukjenje dźėſ-hė ſo ludźom, a hiſchcźe ſhórſchi hacź wonaſ běchu ſhudnizy, dokelż bėżachu ſ fóżdym ſłowam na hród, a na kóżde ſkowo bė poſtajena kłoda na nėſchto dnjowo, bjes jėdże a bjes picźa.

Też Maċźerna w ſaſtwje ſtedźeſche, w najhłubſchej kłoże, kotruż w ſaſtwje mėſachu a w najhórſchej, kajcźejż móżachu namakaċź. Běchu ſa nim ſchpionow roſpóſłali po zbłym kraju, kotriż běchu jeho nėżdże w Oharzy popadnyli. Potom běchu jeho wothwjeli na kraſne ſudniſtwo w R...

We Wulkich H... běchu dragonoſo hižo diwaj zyłej tydźenjej; ludźo dyrbjachu zyłych ſchėſcź dnjow na knjeżim dworje dźėłaċź, mjes tym, ſo na jich połach wſcho hinjeſche; żito bė pſchepraſwjene a hódżej jo njeżwjeżeche, ſo žorno ſkame bjes zypow a bjes próży rouſeſche.

Jenicźki rychtaŕ Liſchka njemėjeſche żanehо wojaka, dokelż mėjeſche ſo we wſchėm po ſararjowych ſłowach. Wojazy dėżachu a wuzwjazachu ludźi; twjeſi mjelċźachu a njeſdźechu ſo nihże wobcźežowaċź. Njebohi też njeżeho duże pėli; ale myſłachu ſebi: je-li Boha w njebjeſach a je-li wón ſprawny, cźehodła njepóſcźele błyſk a njewjedro na tutych knjeſow a wſcheċźi jich pſchiſwiſnikow?

Tſeċźi njedźelu ſtupi knjes ſarat na łėtku ſrudnje hładajo. Prjedy hacź ſcźenje cźitaſche, wohladny ſo po ſyrtkvi a dohlada ſo na jenu ſonu w poſłednjej ławzy pſchi durjach.

Ssedźeſche tam w njej jena, kaž ſo ſdaſche wjeſkowka. Jaſnje ſo jeje draſta ſ najdrózſcheho allaſa wuſnamjenjeſche pſched jednorynmi wjeſnymi draſtami. Jeje wobliczo pſchikſywjaſche bėły, njepſchewidźomny ſchlewjeŕ. Nėſchto kroċźeł łoḍy njeje ſtejeſche ſkužowiŕ w ſhoreji a pod khorom wjerċźeſche ſebi dragonſki wyſchſi ſwoju poſtnu cźornu brodu a hładkowaſche ſebi ſwoje kudźełkate włoſy.

Kniżeni mėjeſche pſched ſobu leżo rjane modleſke knihi ſ elefantojnſbjanymi deſkami, ſwjeċźa ſ parlemi wobſaſ-jene. Sdaſche ſo to bycź nėkaſki wjeċźerkowſki wopon a nad woponom króna ſeſtajena ſ dwohotnych kamjeni.

Ludźo njeſedźbowachu dźenſa ani na wokłaŕ. Nichtó ſo njemodleſche, nichtó njeſpėwaſche; hnyż knjes ſaraŕ na łėtku ſtupi, nichtó njeſapoċźa „Nėċź ty, Knjeże, k wutrobje.“

Pod khorom pódła ſtołpa leżeſche na ławzy wulka kniha, ſaproſchena a jene wėſtno bė prózdne. Nichtó ſo tam njeſtyḍny, dokelż bė tam ſtydał Maċźerna. A ta wulka kniha běchu ſwjatowjazaſkawſke ſpėwaſke. — Knjes ſarat hiſchcźe po ſyrtkvi hladaſche, dokho tamnu zuſu poſłuchaŕku wobkedźbowaſche, potom pomaja ſebi na cźoło, jako by jemu nėkaŕ horżo było, a ſ mózným powyſchenym hłoſom cźitaſche: „Schtóż ſo pſcheċźiwo wyſchnoſći, wuſtawam Božim ſo pſcheċźiwi, a kotriż ſo pſcheċźiwo djetam, dóſtanu ſwoje wotſuḍjenje“ a na kónzu pſchida: „Djeżatki a ſwoje a preńjotnjenki njeſabuḍżeſche dacź.“ Tole pſchidawaſche dóſtojny knjes pſchezy, hdyż bė po żnjach a burja młócźachu. Djenża dołho rėċźeſche; tu a tam na tamnu knjeni pohlada, kotraż kleċźeſche ani ſo njebihajo, ſtowu ſkhileżo, wobliczo ſe ſchlewjerjom wodżete, jako by njeſłyſha w ſyrtkvi a jako by knjes ſaraŕ njeprėdował.

Druhdy ſaſchcźerċźa wyſchſi teſaŕ a potom ſebi wyſchſ ſ wjeſtiwej ſaborjenioſcju ſwoje wuſy wjerċźeſche a w ſwjoḍy zyłe cźornych włoſach hrabaſche, ſnadź ſo hnėwajo, ſo ta knjeni tam ſedźeſche jako knjezna a jako by ſ tym ſtom pſalmy ſpėwała.

„We bjeſbóżnym tutym kraju buchu ludźo dźiwje ſwėrjała, hórſche dyżi krewjelaċźne tigry. Njepſchiſłeji ſo,

S **Radworja.** Schtwórtk popołdnju je na železnizy pola Radworja rjadował němjefje železnizy Sahrodnik z Wojerez do njeboža pichtschok. Smjelbožencho su hnydom do Khorownje dowjefli. Tam su najprjódjo fwjećili, so je žebi noty skamak.

S **Rakojd.** Schtwórtk žiwnoschérja Loku k pohlednjenju wotpočinkej pschewodžachu. Njedžiwajuc trajeho žiwnoho deschćowanja běschе so wjele pschećelow a wjeschanow jeschko, kotřiž morwenu z bohatym pschewodženjom a bohatej wěnzowej pychu swoju lubosć wopokazachu. Loka dyrbjeschе so psched nekotrymi njedželemi do cžeschje žołdkoweje operazije podać, kotruž žiwowenje pohěra. Bohužel pschida pak so zahorjenje płuzow, kiž jeho z nascheje hrjedžiny storhnu. Tak sfedowaschе za swojej dźiwki, kotraž běschе jemu pched dobrymi tśimi lětami wunuzka. Semrěty běschе tež fwonka žiwojeje donomneje wjzy jako pilny ratař a dobry Sserb znaty. Jeho žiwjenje běschе próza a dźěło. Njech wotpočuje we měrje!

S **Njejwaczidła.** Tež na ftótne witi tuteho měšaza běschе so wjele fkotu pschinjnało, kuzow běschе so tehomuzne wjele naschło, někotři saho z Dobelinskeje wokolizny. Nježdże pschez 100 howjadow běschе na pschedań, wone płacžachu 200 hacž 360 hriwnow, lěpscha twora běschе drózschcha. Wikowarjo policžachu tež wjele howjadow z dobrymi wopřimanimi, so ratarjo tež tuot wikowarjow dobre kajkosce dostawaju. Miki běchu khětro žiwe, so njedźiwajzy połowischnych płaczitnow jenož mało skotu njepschedateho wosta. Prošata a běhaći mjeńchu tehorunja žiwe witi. Napadnje malo prošatow běchu na witi pschinjesli, kiž so rucze pschedachu; płaczišny su thětro postupile; 8—15 pj. schtuka. Wobakow běschе normalna liczba na pschedań a pschedawachu so po 30 hacž 50 hriwnach.

Z **Pančic.** Po dlěšej přestawcy je katolska filmownja w Drježdźanach zasy swój puć do katolskich Serbow nastupiła, zo by swojim wěrybratram wšelake podeńdźenja z katolskeho žiwjenja a druhe podawki na płachće předwjedła. Z wulkimi woporami je so skónčenje rozsudźiła, w swojim zarjadnistwje też zynkofilm zawjeść, kiž móžachmy zaňdźeny schwórtk w tudomnym hosćeńcu widźeć a słyšeć. Popołdnju předstaješe so za dźěći a wječor za dorosćenych. Wobej předstajenje běštej njedźiwajo hrozneho deščojteho wjedra derje wopytanej. Najprjódcy předwjedźechu so někotre sceny ze zynkofilma „Zarawaca hora“ (Bebender Berg), kotryž so naléto w póstnym času cyły wuwjedže. Hižo z tuteje pokazki móžachmy widźeć, kak rjany budže a zawěsće powšitkomneho zajima wubudźi. Potom pokaza nam knjez „Wupp“, kak so swětowy rekord porjedźi. Wšo dže tak spěšnje a je połneho žorta, zo móža so přihladowarjo dosć nasmjeć. Do hłowneho filma „Skutk měšnika Montmolina“ witaše nawjednik, k. Fliegel z Drježdźan, přitomnych a rozłoži skrótka wobsah filma. Doda hišće, zo je Drježdźanske zarjadnistwo so skónčenje też na zynkofilm zwěriło, štož je sej wjele pjenježnych woporow žadało a so nadźija, zo so předstajenja w přichodze tehodla derje wopytaja. Tutón hłuboko hnujacy film, kiž je so po znatym romanje P. Spillmana „Wopor spowědneho potajnstwa“ wjerćał, hraje w francowski m měšco Marseillu a dźensniši dźeń pokazuja so w jenej tamnišej cyrkwi rjećazy, z kotrymiž běchu rjekowskeho měšnika w jastwje sputali a pozdźišo do khłostanskeje kolonije „Nowa Kaledonia“ wotwjedli. To so sta we wósomdźesatych lětach zašłeho lětstotka. Jedna so wo zamordowanje a wurubjenje jeneje žónskeje, kiž bě na samym dnju pola fararja pobyła a wot njeho wulku sumu pjenjez dóstała. Tuž tukachu na njeho a sud jeho zasudźi. Woprawdźity mordař pak bě jeho zwónk, kiž pak do swojeho wotjězda do cuzby jemu swój njeskutk wuspowěda, zo by jenički swědk přećiwo njemu ze spowědnem mjelčenjom putany był. Tola na smjertnym łožu wuzna so w dalokej cuzbje swojeho njeskutka a tak bu měšnik hnydom wuswobodźeny. Byrnjež film němy był, hnuje a přima hłuboko do nutrin přihladowarja. Swjata čišina knježevše za cyły čas předstajenja, kiž znajmjeńša poldra hodźiny traješe. Z teho móže so sudźić, zo wšitcy film z połnym zajimom sćěhowachu. Tuž móže so też wšudże naležnje porućeć.

Z **Njechjelčic.** Přichodnu njedźelu swjeći naša wosada swoju kermušu. Tuta wuznamjenja so lětsa z tym, zo też zdobom swjećimy swjedźeń našeho patrona swj. Měrćina. Česćowarjo tuteho swjatoho patrona přikhadźeja kóždolětnje w bohatej liczbe k nam, postrowja tu swjatoho patrona a praša jeho wo skit za swój skót. Lětsa budže čim lóžo, da Njechjelčic přiňć, dokelž so swj. Měrćin njedźelu swjeći a wjedro budže nadźijomnje miłe a čople. Tak njech přińdu wšitcy prawje bohaće na swjatočne Boże słužby, po kotrychž so kroći k woporu a so wokošuja partikule swj. Měrćina. Tak was přeprošuja Njechjelčenjo na swoju kermušu a wočakuja bohaty wopyt.

S **Werminghofa.** Sso fyluje wophwjschi, zo reutlehnar T. doma se swojej žonu swadźi. Dokelž hrozuje kerjekajche, jeho do schkitajeze jatby wsachu. Hdyž nasajtra jeho komorku wočinichu, jeho ja wotnowy ličiš wobwěšanjeneho namakachu.

Se **Steho Komorowa.** Na dróžy mjes Rólanami a Stym Komorowom je so cježe njebože stało. S Rólanow jedźaca auto chcyše so žonomaj wuwinyć, kotrejž chcyše na fichtinjschczu drohu pschekročenjć. Přichi tym so wóz do wjerhanja da a do schtoma zawadźi. Jonje so z autom schrabnyschtej a so k semi cžišmyschtej. Jena je zonow žebi mohły tak fyluje fichtaše, so dyrbjachu ju do Stokomorowskeje khorownje dowjesć. Druha žona z lochkimi ranjenjemi wotcežuje.

Budyske stawniske powěsće

z dnja 8. novembra 1934.

Narodźiła je so: Njemandźelska dźowczežka. Wumrěła: Augusta Amalia fwud. Domischyna rodź. Thomaßez, rentudowarka, 84 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichu: Alfred Clemens Schlesinger, elektrikti mischtr, z Alicu Lisselottu Seifertez, bjes powokanja, wobaj w Budyschinje. — Jan Erich Synda, wobsjedźer autowneje dróžti w Budyschinje, z Johannu Hilju Schröderez, pschikłajeżu pola Mitrowy w Drježdźanach. — Josef Richard Wagner, wpschischi dźesatnik, z Doru Charlottu Adolnu Bemarjez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Arnoscht Kurt Bennmann, jamkař, se Susannu Weicheltez, fluzobnej, wobaj w Budyschinje.

Z Łužicy

Se **Salomja** nad Schpri. (Schtyri woporty fwobóženja motorskeho kola.) S tśimi wožobami wobhadźene motorske kolo do jeneho nosnoscherja nowin faiwadźi. Pschi tym so dwaj jězdnaj a rosnoscheje cježko ranichu, mjes tym so druhi jězdny z mjenje cježkimi ranjenjemi wotewže.

S **Noweho Gersdorfa.** S runje tak drohej kaž wonjazej należnoszu je so krajny finanzny hamt w Drježdźanach dyrbjał dla wobcežowanja Nowogersdorfskeho měschczańskeho sarjadnistwa saběrać. Wono so na postajenje zlownego pschemeńenja z 26. junija 1934 pocžahowasche, so ma so za wuwos hnoja z nusnikow a hróžow pjeć krajne mjezy 10 hr. zła po dwójnym zentnarju zapłaczicz. Dla tuteho wukaza su někto ratarjo, kotřiž hewak porjadnje se fuzodnych Cžech k wotwożenju hnoja pschikhadźachu, tón krócz wuwostali. S tym su njesnjezliwe wobstejnoszcze w Nowym Gersdorfje nastałe. Pschimjesnym ratarjam je wotwożenje hnoja se Sakskeje létka tola pschewschu měru drohe bylo. Teho dla je president krajneho finanzneho hamta wróčnu dowolnoszć dał, so smědźa Nowogersdorfscy wobydlerjo hnój we wobhaću makeho namjesneho wobkhoda bjes zła do Cžech wuwożyć.

Wulki němski bašnik Bjedrich je Schiller.

Dźensa, 10. novembra, je jeho 175. narodny dźeń. S pschiležnoszću tuteho pomjatneho dnja wotměchu so fwjatocznoscze we Weimarje, hdźež jeho cžełko **po** boku wulkeho bašnika Goethy wotpočuje. Tutaj muzej staj najwjetschej pěsnjerjej němskeho ludu. Wot Bjedricha je Schillera je tež wjele pěsnjow do serbskeje rěcže pschełożenych. Nasch njespomnity farař Dučman- je wosebje jeho krasnu pěsań we Swonu jara derje pschełožił.

Přilopk

W Rudnych horach so žněh dje.

Schtwórtk je so w Rudnych horach wjele fnjeha naschło. W Oberwiesentalu žněh wječor 30 zentimetrow wyšoko sežesche.

Radio

Njedźelu, 11. novembra fłyschimy:

Königswusterhausen: Nimo fnateho njedźelskeho programa: 6,35 konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 za ratarjow. 9,65 němska fwjatoczna hodźina. 13 pschipołdnischi konzert. 14,45 tačzele. 20 wječorny konzert. 21,30 mischtrowski konzert.

Lipsk: Nimo fnateho njedźelskeho programa: 6,35 rańschi konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8,20 rańscha fwjatocznoscz. 9 hudźba na hyrglach. 12,10 namětny konzert. 20 wječorny konzert.

Hischcze ważne z njedźelskeho programa: Barlin: 18,30 bujeska hudźba. Königsberg: 20 hudźba z operetow. Wróčkfaw: 20 opera „Der Wildschütz“. Win: 20,05 Maria Stuart. Warschawa: 20 pólska hudźba.

Pondźelu, 12. novembra fłyschimy:

Königswusterhausen: Nimo fnateho wschednego programa: 6,35 rańschi konzert. 11,40 za burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačzele.

Lipsk: Nimo fnateho wschednego programa: 6,05 za burow. 6,35 rańschi konzert. 8,20 tačzele. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 ftare a nowe reje. 18,20 Winska hudźba. 20,10 orchestrowy konzert.

Hischcze ważne z dnjowego programa: Frankfurt: 21,10 Winska hudźba. Win: 20,15 fymfoniski konzert. Warschawa: 20 lohka hudźba.

Juhosłowianska ludowa pěsńička

Pastyř a pastyrka.

(Čoban i čobanica.)

Pasloj wowcy Jowo a Jowowa,
Jowo wowcy, jehnjata Jowana.
Jowo wowcy po horinach pase,
Jehnjata pak při morju JJowana.
Cunjo Jowo na piščalku piska,
Cunjo piska, na Jowanu woła:
„Ow Jowana, holička ty rjana,
Daj mi kwětki z přimórskeho brjoha,
Ja chcu dać ći za to hórskoh' khłódka.“
Wotmołwiła holička Jowana:
„Njebudź błazeń, pastyrjo mój Jowo!
Što je rjana nócka bjez měsačka,
Što je dźeń bjez jasneho mi słónca,
Što chcu z hórskim khłódkom bjez junaka,
Što chceš z kwětkami ty bjez holiča?“

Přełožił Bobak.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber die Betriebe

1. des Wirtschaftsbesitzers und Steinarbeiters **Jakob Lange** in **Neudörfel** Nr. 20,
2. des Landwirts **Fritz** Otto **Techritz** in **Schwosdorf** Nr. 10,
3. des Bauern **Emil Naumann** in **Cunnersdorf**

wird heute am 1. November 1934, zu 1. und 2. vormittags 10 Uhr, zu 3. nachmittags 5 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet. .

Towafstwowski powěstnik.

Bukezy. Sserbske tow. Njedźelu 11. nejmnišla wječor ½8 hodź. fkhadźuje so towafstwo pola Stangez. Pschednoschk je pschiłubjeny. Wo bohate wobdźělenje prošy pschednoschstwo.

Khelno. „Domiina“ ma njedźelu 11. nejmnišla wječor ½8 hodźin pola Mjenez měšaznu fhromadźiznu. Pschednoschk je pschiłubjeny.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budže **pokutnu srjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwar a kóžda spěwarka ma přińć! Solisłojo pruhuja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerjowa a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2283.

1, 2, 3, 4 hodź.

Kruče, bjezstarostnje můžeče sej **Heboldec budźak** tu dźi was wěsče w prawy čas.

Fritz Hebold, časnikař w Budyšinje, na Serbskej hasy 6.

Wulki skład we wěrowańskich pjeršćenjach!

Kedźbul

Runoř, maser

Jan Kowatschik

z **Njeswačidła** ma rěčne hodźiny wutoru a srjedu, pjatk, sobotu a njedźelu! Bydli pola tysełskeho mistra Suberta.

Wulke myše

wutłuja so spěšnje a wěsce

z mórskej cybłu

Drogerija Dr. Kocher

na Bohatej hasy 27

Předženak

Płaći 50 pj.

ham tajši staru pschełlepany žerbišči fuk, we wěšo tej wo druhich podobnych postawach i nascheje Łužicy powdźeć. Tón ras pschedstaji nam lešneho Handrija z Podčornowožišcheho kraja, z tuteho raja nascheje žerbiskeje ſemje. A powěda nam wo jeho fruhnym konzu we hłuboćich Cžornowožišcich lěšach. Małej dźěšcži běschtej je fwědoh tuteho podawka. S najwjetschim napjeczom ſo to cžita. Abo njeſpominałsch rady wróćo na wulke wowcje ſtadła, kotrež ſo jónu we wſchich naſchich wjeſſach, hdźež ſu wjeſſche kubła, na połach pod ſchkitom paſtyrja a jeho ſwěrneho pſa pažechu. To běchu tola tež rjane cžaſy! A na nje ſo žiwje dopomniſch, hdyž w Pſchedźenakowej protyzy wo wowcjerſtwje cžitaſch. To ſmějeſch wjele wołſchcžiwenja! Tuž ſžebi ju hnydom pola rośnoſchowarja Sserbſkich Nowin kup!

žonjajace šlypfry wot 5.65
suknje 10.70
dźěćace šlypfry wot 3.30

Küblerowe „Hanna“

spódnje kholowy a pryncesne suknje

Hišo lěta dołho wupruhowana a wobmyjena wołmjana strykowana spódnja drasta za žony a dźěći.

W bohatym wubjerku dostanjeće w Küblerowej wulkopředawarni

RUDOLPH

na Khěžorskej dróze 16

Wołkedźujuće nowu dekoraciju z originalnej „Hanna reju“

Rjana živnosć

14 kórcow wulka, přenaja so hnydom abo k 1. januarej 1935 Dalše zhonće we wudawarni Serbskich Nowin, abo pisajće na wudawarń u Serb. Nowin

Khěža

w Budyšinje, z wobrjadnjom, kiž može so hnydom wužiwać, na předań. 5000 hr. napřećenja. Offerty abo naprašowanja na wudawarńju Serbskich Nowin

Njeprawe wuprajenja

kiž činjachmoj pječiwołnježni **Marji Jakubašec** z Čěžkec z wobžarowanjom: wróco bjerjemoj a žadamoj, zo njebychu so tež z druheje strony dale roznošowałe.

Hedwig a Gertrud Biessnig
z Čěžkec

Nowe koło ?

Ale jenož

Miele

Dostanjeće je pola firmy

Ernst Falting
w Njeswačidle

Kruwa

wysokosućelna, čehniwa je na předań we Wjeselu čo. 23

Stepowane moškowe wołmjane wjelbłud. bildowe

wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specielny dom

Měšćanske dźiwadło

w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajerski program
wot 10. hač 17. novembra 1934

Sobotu, 10. nov., wječor 20,15. K posledniemu razej

Don Cesar
opereta w 3 jednanjach wot R. Dellingera.
Nizke płačiny wot 0.30 hač 1.50 hr.

Njedźelu, 11. nov., pop. w 16 hodź.

Sněhowka a čerwjenawka
Hišće jónkrótne bajkotne předstajenje po jednotn. płačiznach Kóžde městno k sedźenju 50, k staću 25 pj.

Njedźelu wječor 19.30 hodźin
Znižene płačiny za operetu wot 0.40 hač 2.80 hr.

Rejwańska hrabinka
Opereta w 3 jedn. wot R. Stolza

Póndźelu **zawrjene**

Wutoru, 13. nov., wječor 20.15 Koło A

Rejwańska hrabinka
Opereta w 3 jedn. w. R. Stolza

Srjedu, 14. nov., wječor 20.15 hodź. Koło C

Hara wo Jolanthu
Burska komódija w 3 jedn. wot Augusta Hinrichsa.

Štwórtk, 15. novembra, 20.15 hodź. K 25temu jubilejej intendanta jewišća Hannsa Heinza Kämpfa 15. novembera w přitomnosći basnika

Tři wěčne słowa
Wjeselohra w 3 jednanjach wot Leo Lenza.
Herald Liermann:
Intendant H. Heinz Kämpff

Pjatk 16. novembra 20.15 hodź.

Rejwańska hrabinka
Opereta w 3 jedn. w. R. Stolza

Sobotu 10. novembra, 20.15 hodź.

Wulki wjesoły hudźbny wječor
Małe płačizny wot 30 pj. hač 1.50 hr. — K temu:
Njepřećel hudźby.
Kom. opereta w 1 jednanju wot R. Genée.

W přihotowanju:
Zriny. Činohra w. Körnera
Fra Diavola. Opra w. Aubera.

Kupuja
złote a sćěborne debjenki
stare pjenježy, nože, widlički atd.
Płaćo najwyše płačiny.
Oskar **Brückner** Kamjeńcu
Tranringowy rěz, Dom dobrych ćerstwiznow

Rozšěrjej Serb. Nowiny

Hdźe?

daće swoje

filmy, platy atd.

ruče, płačizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym skunkam wot 87 hriwnow w rěšć wšelakich kajkošcach, prawy tkhór we wšelakich kajkošach., tkhór., skunks, opossum we wšěch přejoźn. barbach barbjeny skunks atd., kožuchowe zašła we wšelakich kožuchowych drožinach.

Za mužace kožuchi w wudru, bobru, persianer, bizam. skunks, opossum atd. kaž wšě druhe kožuchowe zaštwa.

Najlěpše zhotowjenje po měrje: Sportske kožuchi wot składa a po měrje

Najlěpše kajkosće! Najnižše płačizny!

Knjeni Hocyna w Budyšinje, při cyrkwi naseje lubeje Knjenje na składu kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zašiwki a předawa po samenych nizkich płačiznach.

Suknowy skład a krawcownja

Großmann

Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!

Wulki skład nowočasn. suknow a podšlěcow

Płačizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłušnym na čistym lenu a kojachych wosankach dźěłanych Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinajo

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . demjace kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

K swjedźenjam

našich serbskich towarstwow

znamješka, khorhojčki, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow atd. w

Serbskej kniharni w Budyšinje

Jězdne rjady

„Blitz“

zymske wudaće 1934/35
płačizna 1.— hr.
hromadźe z wosebitym zešiwkom za autobusy
na předań w
Serbskej kniharni

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaal

Serbja, kupujće pola našich inserentow!

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu, 11. novemb., **ke kermuši**

wulke swjedź. reje
(kapała Kettner)
Póndźelu wječor wot 8 hodźin KONCERT.
Wutr. přeprošujetaj **J. Měrćink a mandź.**

Hosćenc w Zdźěri

Jutře ke kermušnemu swjedźenju wot 17 hodź. **REJE** Přećelnje přeprošujetej hosćencaŕ F. Ziege a mandź.

Herbska grychta w Niebjelčicach

Njedźelu 11. a póndźelu 12. novembra **wulki**

kermušny swjedźeń

Njedźelu wot 4 hodź. a póndźelu wot 7 hodź.

rjane reje

we swjedźeńscy wupyšenej zali. — Kuchinja a pinca poskićitej to najlěpše.
Přećelnje přeprošuje **Maks Rychtař**

E. Schlenkrich

w Zitnym domje na Hošic hasy čo. 9

Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Přepołoženje praksy

Wot póndźele 12. 11. 34 mam swoje **ręčne** hodźiny

na Dźiwadłowej hasy 4

nic wjacy na Wallskej dróze 6

wšědne dny wot 11—1 hodź. a pop. wot 4—6 hodź. srjedu a sobotu wot 10—2 hodź.

Žonjacy lěkař
dr. med. Günter Schwerk
w Budyšinje. Telefon 2783.

Zasydlich so w **Hornim Wujězdźe** jako

praktiski lěkař
dr. med. Arthur Mütterlein

Telefon: Horni Wujězd čo. 7.
Ręčne nóžiny: ½9—10 hodź.
5—6 hodź. pop.
(srjedu a sobotu žanych ręčnych hodźinow.)

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu 28. novembra 1934
wječor we 8 hodźin. w Budyskej Krónje

Kóždy Serb a kóžda Serbowka jón wopyta!

Budźe to rjany ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle nizki. Wutrobnje wšěch lubych krajanow přeprošuje DOMOWINA

Příloha k čislu 263

SERBSKE NOWINY

Sobotu 10. novembra 1934

Dźĕłaj, ale spĕwaj!

Serbski lud je samo na sebi spĕwawy lud. Wo tym hižo swĕdźi krasna bohata zbĕrka ludowych pĕsni, kotruž je Jan Arnošt Smoler před nimale sto lĕtami swojemu serbskemu ludej darił. Wo tym swĕdźa dalše wobšerne zbĕrki Smolerjowych sobudźĕłaćerjow. A štóž je so jónu zanurił do tutych pokładow, tón je zasłyšał žórleško serbskeho dušineho žiwjenja, tomu je so wotkryło kuzło pisaneho nutrkowneho žiwjenja. A wšudźom, njech so w pĕsnjach sylzy kuleja z hórkej zrudobu, njech pĕsnička kipi w wjesołosću, kajka čitosć, kajka čerstwosć, w kóždej nócy. W tutych pĕsnjach wĕje wón maćerneje čerstweje role, drasty so pisanja, płazne koleska swórča, huslički zynča k rejam — — kuzło ludowych pĕsnjow njemóžeš nihdy dowopisać. Dźi, pytaj, wotkryj sebi tutón kuzoł a potom so napij, čim dlĕje piješ, čim lačniši budźeš a zalubować so, hdyž kaž naš serbski molĕr, kiž za swoje wobrazy jedyn motiw po druhim z ludowych pĕsnjow bjerje.

Ale w dalokich stronach serbskeje Łužicy tutón spĕw hižo wjacy njeklinči. Chceš-li to dožiwić, tak dźi njedźelu popołdnju, wosebje pak na póstnych njedźelach wokoło jutrow do Slepjanskich stron abo do Delnjeje Łužicy.

Wjesna zhromadnosć, kotraž bĕ pridy najlĕpša pĕstowarka ludoweho spĕwa, je zhubiła swoju wažnosć a swoju staru formu. Njesta so to jenož w Serbach, ale bě to powšitkowne znamjo wuwića w poslednich lĕtdźesatkach. Z tym też spĕwanje powšitkownje přeńdźe do towarstwow, kiž wšudźom nastawachu, wosebje do spĕwnych towarstwow. Spĕwne towarstwa pak so zwjetša — a k tomu jich mamy — wĕnuja wjacyhłósnemu spĕwanju. Ludowa pĕseń jako jenohłósny spĕw wšak so w serbskich towarstwach powšitkownje kaž w spĕwnych wosebje hišće přemało haji. Naš mištr Bjarnat Krawe je hižo před wjacy lĕtami na wulki wuznam jenohłósnoho spĕwanja pokazał. Přetož jenohłósny spĕw mócnje spěchuje jednotu, cyłk a zhromadnosć. Tuž je nam runje dźensa jara ważny.

Domowina prócuje so tukhwilu ze wšej mocu wo wustrowjenje a natwarjenje strowych zakładow serbskeho žiwjenja. A tutón zakład leži we strowym čerstwym wjesnym žiwjenju. Towarstwa budźa přichodnje žro, hrodźišća a srjedźišća serbskeho dźĕła, žiwe wjesne cyłki pak budźa za nich hakle prawa póda, prawa a trĕbna resonanca jich dźĕławosće. Wutwarjenje tajkich cyłkow bywa tuž sobu z našim hłownym nadawkom.

A do tutych cyłkow słuša spĕw, jenohłósna, jednora a runje tehodła tak rjana ludowa pĕseń. Chcemy ju rozšěrić, chcemy ju zaso zdomić w Serbach. A rozumiš-li a znaješ-li ludowy spĕw, potom rozumiš też wumĕłcki hudźbnym twórbam, kiž su runje pola nas nimale wšitke wurostle z ludoweje hudźby. Česćimy a ważimy sebi wšitkich našich prócowarjow, njech su wumĕłcy a wučency, a jich dźĕła chcemy hajić a swĕrn wukhować. Ale najprjedy chcemy sebi zakłady natwarić, zo bychu so na nich hódne čim hłubšo a płódnišo rozwiwać a wuwiwać płody hudźbneje, molĕrskeje, literarneje a wědomostneje dźĕławosće.

W tutym zmyslu ma lětuši koncert Domowiny 28. novembra 1934 swój wulki wuznam. Na tutym koncerće poskićimy jenož płody ludoweje serbskeje hudźby, kotrež je mištrska ruka za koncert připrawiła. Tute dary wróćimy na koncerće zaso serbskemu ludej. Chcemy so z tutymi spĕwami zaspĕwać do wutrobow serbskeho luda. Njech potom melodije dale klinča, njech Serbow přewodźeja domoj a njech doma wotuća k nowemu žiwjenju we wjesnym cyłku.

Tohodla přeprošuju dźensa na Domowinski koncert kóždeho Serba, kóždu Serbowku, też Tebje, přetož to je Twój koncert, kaž je to mój koncert!

A maš-li dobreho přećela, serbskeho susoda, přiwjedź jeho sobu, wšitcy chcemy přijĕć. Smy zastup hač nanajniše postajili, zo bychmy našemu wjesnemu ludej wopyt zmóžnili. Zarjadujemy nimo toho wosebite autobusowe jězby ze wšĕch kónčin do Budyšina a wróćo.

Tuž přińdźće wšitcy, čakamy na Was!

P. Nejdo.

Zjawna zbĕrka za spomožeńske potrjeby Domowiny

Prošu wšitkich dowĕrnikow, kotriž hač dotal njewotčičichu, zo bychu so hnydom wo našu zbĕrku ze wšej swĕrn a pilnosću starali. Njezabudźće prošu: Jeničky tuta zbĕrka poskića nam składnosć, našim serbskim studentam pomhać a praktiske dźĕło Domowiny spěchować. Wšitke wuswobodźenja Serbow wot płaćacych postajenjow za studije nam njepomhaja, hdyž so nam njeporadźi, trĕbne srĕdki k wukublanju někotrych wobdarjenych, pilnych a tola khudych serbskich hólcow zwjesć.

Z lohkosću pak to dokonjamy, hdyž jenož chcemy a hdyž so wšitcy za tajki nadawk zastajimy. Tuž pomhajmy wšitcy!

Sy Ty hižo swój wopor składował?

Was, dowĕrnikow, pak wołam do dźĕła. Wy njeseće zamołwitosć, kóždy za swoju wjes napřećiwo serbskemu ludej! Budźmy sebi wšitcy toho wědomi, a budźmy hódni spožćenеje dowĕry!

P. Nejdo.

Z dźĕławosće Domowiny

Domowina zarjaduje w tutym a přichodnym měsacu hišće sćĕhowace zhromadźiny:

Njedźelu 18. nov. zhromadźiznu w Hodźiju.

srjedu 21. nov. (pokutnu srjedu) zhromadźiznu we Hornjej Hórcy.

Srjedu 28. nov. nazymsku (wurjadnu hłownu) zhromadźiznu Domowiny w Budyšinje. Wječor koncert Domowiny w Krónje.

Njedźelu 2. dec. zhromadźiznu w Khrósćicach.

Njedźelu 9. dec. zhromadźiznu w Radworju.

Njedźelu 16. dec. zhromadźiznu w Kulowje.

Na wšitkich naspomnjenych zhromadźiznach přednošuje wjednik Domowiny, P. Nejdo.

Zarjadnistwo Domowiny.

Dołhe wječory su nam zaso wobradźene

„Mój božičko, tajke dołhe wječory. To je tola wjaży hač wostudźe. Takle sahe hižo žwĕzu palicź a drohe ličzbowanje sa nju płaćicź, to je tola k wurośenju", tak stona Jan ſ dołhej thwilu we swojej ſtwiczjy a ſo husa do wschĕch stron a — kradnje Bohu Knjeſej cząſ.

Mójeſch ſebi dha dźenſa hiſchcze nĕſchto takſe pſchedſtajeczy? O haj! Taiſtich ludźi mamy doſcź na ſemi, też w naſchej ludej Łużicy. Woni ſ woſtudu ſywaju a ſnadź lĕpſcheho wupucźa njewĕdźa, hacź thartu płazacź. Sa to pak ſu tucźi też każ pródna ſtudźeń ſ wuſthnutym dnom.

Kak rjenje hodźa ſo tola nĕſto tute dołhe wjeczory k cźitanju dobrych a ſajimawych ſerbſkich knihow wuſtawacź. Kak mnoho jich tola ſerbſki lud wobſtejdźi a ſa kóždeho ſkoro to, ſa cźimż ma ſpezialne żadanja. Kajſe hodźiny połneho duſchowneho natwara ſo nam wobradźa, hdyż cźitamy dobre knihi, ſnadź bańnje naſcheho njeſmjertneho Jakuba Barta-Cźiſchinſkeho. Kajſe hodźiny ſpóſnacza, radoſcze a wjeſela nam kiwaju, hdyż ſo ſpiſchczelimy ſ pſchiſtowanymi Radyżerba-Mjele, ſ pſchirodnymi wopiſowanjemi k. wnich. wučerja Schĕzy-Rachlowſkeho abo druhich. Kak wyſka nam wutroba, hdyż ſo ſeſnajemy ſ pĕſnicźkami naſcheho njeſapomnitcho Handrija Seſlerja, a hdyż k tomu hiſchcze Luba mandżelſka, ſotra, bratr, wuj, cźeta, ſynk abo dźowka je we ſpĕwje ſanjeſu? To ſo dyrbi jenoż tak pukacź ſkoro wſchĕdnoſcze wokoło naſcheje wutroby.

Jenoż hdyż chcemy, tak możemy ſebi tute dołhe ſymſke wjeczory jako woprawdźite wotſchewapołne hodźinki pſchiprawicź. Kak rjenje tola je, tak w cźopłej ſtwie w ſtótczku ſedźecź abo po zymſej dołhoſczi abo malicźkoſczi w heli leżecź a knihu cźitacź, ſtyſcho jenoż tikotanje cźaſnika a hewak niczo hacź jenoż tajne ſunjenje a klinczenje we ſwojej duſchi ſacźuez, kiż wubudźa ſ duſchu cźitane ſłowo.

A ſchto dha ſnaje ſtawiſny ſwojeho ródneho ſerbſkeho luda? O to njebnyh ko chżpt toho abo tamneho pichejara wótſje praſchecź, to bych ſpodźiwne wotnowiny dóſtał. A tola je to to najnuſniſche, ſchtoż dyrbi Sserb we Sserbach wĕdźecź!

Po dothich dnjach a nozach ſu naſchi ſemrĕcźi a dźĕłaju naſchi hiſchcze ziwi ſpiſowacźeljo, bańniſy, pĕſnjerjo a hudźbniſy ſa naſ a ſ kóżdej rjadźu ſo wjeſelichu, kiż ſo ſ jich ſynczażeje a klinczażeje duſche wudoby na ſwĕtło. Wichitzy tucźi naſchi porzowarjo chżedźa naż weſkoźicź.

Tola, ſchto je wſcha próza hódna, hdyż je duſcha hłódna a knihi leża na ſkładach knihikupcźiwa, to bnchu ſe ſwojimi darami, pruhami ſboża, tam bĕrnaſa, a ſłónczńje byli ſ woporom cźaſa?

Tak lĕni tola my Sserbja bycź njechamy, ale dyrbimy a dyrbimy ſo dźeń a bóle duſchownje wufublacź, ſo wokſchewjecź, radowacź, wjeſelicź nad tym, ſchtoż mamy. Cźinimy ſebi jenoż raſ tu malu próżu a pełpnjemy ſ ſupjenjom ſerbſkeje knihi w Sserbſkej knihańni. Sawĕſcze pórídźemy po wucźitonju pŕńjeje po nowu knihu a budźemy ſo ſami radowacź nad ſwojim poſtupom! Nimo tego móże ſebi kóżdy Sserb prajicź, ſo ſ ſupjenjom ſerbſkeje knihi podpjera ſwoje lube Sserbowſtwo, jeho piſmowſtwo, jeho idealnych prózowarjow, pichetoż hinak we naſchich wobdarjenych ſpiſowacźelach

Dobra kniha

Pola Kowarjec bĕchu po wječeri. Tafłu njemĕchu wubranu: Samobĕlene kulki dźĕ njejsu w zymje ničo žadneho; ale dźensa přida hišće hospoza cyłu šklu dobreje poliwki, dokelž bĕchu mlóčky wotwalwjacy dyžli wšĕdnje wumłócili.

Wodnjo drje só samo w zymje nikomu po dźĕle njestyska; do hód młóća, potom porjedźa so pólny grat, a lĕdma je tać počało, wuzbĕhuje pilny hospodaŕ hrjebje, runa, hnoji łuki a khodźi do drjewa. Spróčniwy Kowaŕ małohdy swjećeše. A hdyž z cyła njewĕdźiše, što by činił, to bješe z motyku do zmjerzłych hruzlow a nošeše je tam, hdyž so jemu mjenje płódneje hliny zdaše. Brĕzničenjo so tomu smĕjachu a powĕdachu sebi, zo Kowarjec nank na zmjerzłej roli kehele kula. Kehele wšak nałĕto rozstawachu, hospodaŕ je rozmjetowaše a runaše a bórzy steješe, hdyž bĕ so prjedy lĕdma wowsa poradźiło, najrjeńša přeńca jako lĕs.

Skerje wostudłe bĕchu dołhe wječory, hdyž na polu hruzli wĕzo widźećˇ njebĕ. Kowaŕ bĕ zwučeny, čeledź wšĕdnje před skhadźenjom słónca wołać. A to dyrbješe jemu kłždy wotročk, kóżda dźowka słubić, prjedy hač sebi koho přistaji. W lĕće drje po druhim abo třećim wołanju, kotreż so přecy stupnjowaše, stawachu a so dźĕła přimachu; ale w zymje to ze žanej mocu swĕta docpĕć njemóžeše.

Njech Kowaŕ do truby duješe jako žiłdźi před Jerichowom, njech bješe do duri jako na turkowski bubon — čeledź njestawaše. W advenće drje ju hišće někak na jutne dosta, ale po hodźoch so z nowa podarmo prócowaše, w tutym nastupanju sebi autority wobkhować.

Hdyž nĕhdy zasy wołaše a před durjemi hawtowaše, tu zmuži so starša holca, kotraž mĕješe dobru hubu.

„Hej, hospodarjo!" rjekny, „je dha 'žno słónco zeskhadźało?"

Zawoła to tak, zo druhe holcy a też hólcy w susodnej komorje to zasłyšachu, a wšitcy dachu so do smĕchow. Prawje to hospodarjej, zo jemu tola jónu dopowĕdachu, čehodła swojim ludźom ani w zymje kusk sparja njepopŕa, w zymje, hdyž ničo za dźĕło njebĕ.

Ale Kowaŕ so njenaboja a poča za durjemi z wokrakawej holcu kruće rĕćeć.

„Što so to za słónconm prašeš, Hańža? Abo sy snadź hwĕzdaŕka? Radšo stawaj, Šaka a Štryma 'žno će wołatej!"

Nowy smĕch so pozbĕže.

„Wujednachu sebi tola, hospodarjo, zo budźemy wšĕdnje stawać, prjedy hač słónco skhadźa — a to hišće tola dźensa njeje . . . . . "

„Ah! Snadź tola njemysliš, zo je hižo na njebju. Nĕtk sy so sama zašmjatała; wšak sej njewujednach, hdy před słónca skhadźenjom maće stawać; tuž so skónčnje hibaj, zo skót z hłodom njeruje!"

Kowaŕ wšĕ móżne srĕdki nałožowaše, zo by čeledź zahe stawać nawućił; tuž sćeleše ju skónčnje z časom „do borła". Tola też tutón srĕdk so njeporadźi. Wječor drje wšo zywaše, ale spać so nikomu nochcyše. A njedóstachu-li doma swĕcy, rozbĕžachu so do susodstwa, a to sebi Kowarjec nan najmjenje přeješe. Tehodła sydachu wšĕdnje dołho wječor. Holcy předžechu abo přinošachu sebi nĕšto płatać, hóley pak njewĕdźachu, što bychu worali z wostudu.

Tuž sebi powĕdachu, ale też powĕdać so skónčnje wostudźi, khiba hdyž Kobzec wuj přikhadźeše. Tutón, Kowarjec najbliši susod, bĕ tu často wječor z hosćom. A přecy mĕješe brĕmjo nowych nowinkow. Ale też nowinki skónčnje zestarichu. Wo wjedrje so jednaše, Bóh wĕ, kak husto, też hospodarstwo studowachu na dosć. Hdyž pak so jim też toho hižo njechaše, poča hospodaŕ bruĉeŕ přećiwo donošowanju, zo podobnych wĕcow w domje njećĕpi, a też bĕ bórzy wućerpany kuzoł pĕsni, też najnowšich, wo wulkim „mordowanju" we wuherskich pusćinach, hdźeź krew w rĕkach bĕžeše a hdźeź wuši skóncowanych z hrabjemi hrabachu.

„Hdy bychmy tola nĕšto čitać mĕli!" rjekny nĕhdy Kobza.

„A, što pak tola z čitanja maće!" so Kowaŕ hnĕwaše, kotryż wo čitanju nihdy na swĕće ničo wĕdźeć nochcyše. Nawuknył bĕ čitać nĕhdy pola stareho kantora, ale wjele toho njetrjebaše. Mĕješe jenoż nĕkajku nĕmsku protyku, a tam steješe, hdy je tu hermank a hdy druhdźe — a to dosahaše. Kowaŕ to njerad widźeše, hdyż nĕchtó w domje čitaše, a byrnjeż też jenoż w protycy. Z čitanjom so broji čas a kaža so woči, što to pjenjez njepłaći! Dźĕćom njedawaše ani pjenježka, zo mohle sebi nĕkajku knižku wupožčić. Radšo kupće sebi całtu, a z teho zmĕjeće wjacy wuzitka dyžli z dźesać knihow. Sće-li čitali, nimaće zaso ničo; całty so z najmjeńša najesće.

W tutym nastupanju mĕješe Kowaŕ najwjacy hary z Leńku, je šesnaćelĕtnej dźowku. Ta bĕ wša zanórjena do čitanja. Cyły dźeń by w knihach leżała, njebyli jeje druhe dźĕło čakało. Nan so wĕčnje hnĕwaše, hdyż Leńku při knizy nadeńdźe, a wječor bĕ jemu swĕcy škoda. Pilna čitaŕka dyrbješe sobu posłuchać, hdyż so wo šerjenjach powĕdaše, kaž bĕ je štó widźał abo też njewidźał. Wšĕ protyki w cyłej wsy — a te bĕchu bohužel skoro wšĕ jenajke — bĕ Leńka w prózdnych khwilkach hižo dawno spožerała a radoščiwa sydaše so pod halozatu jabłoń, hdyż bĕ sebi wot kaplana zaso prawje tołstu knihu přinjesła. Ale, ach, kaplan bĕ hižo nĕšto njedźeł w druhej wosadźe.

(Pokračowanje sćĕhuje.)

praktcy njemóžemy, dokelž jebi ani krošcka žami s tym njesahuja, so bychu byle serbske knihi tózdemu pschistupne pisches nisku placzisnu. A kajke to sbožowne saczicze djaka a radoscze, hdyž spisowaczel we, so lud jeho knihi rad a stajnje czita! To poboni k nowemu dželu! To wjedze nasch serbski lud dale horje k pruhisnam wédy, literatury!

Kupmy jebi serbske knihi a czitamy jebi dolhe symske wjeczory k wjeczorkam, na kotrej so stajnje wjeselimy po dokonjanym dnjownym džele. Budzimy kaj swón, kiž klinczi, niz kaj prózdny hornz, kiž bluko brinczi! Budzmy Serbja s d u s c h u a w u t r o b u !

Lud, kiž n'ečita, je mrějacy lud!

Lud, kiž nječita, zapadnje do njeaktivnosće, do zaspárnosće, wón njewé, kajke kulturne bohatstwa wobsedzi a sto jemu k jeho pozběhnjenju służi. Wón wokhudnje, njepytnywši to ani sam. Wón zhubi so we wulkich frazach, sebje sameho wopojeja.

Hakle z čitanja twori so w človjeku rozsudnosć, mysl, wola, skutk. Kak zahubne jadro leži w tutym jeničkim „ja nječitam, ja njemóžu čitać!"

Čehodla tuto lěnichařstwo runje w tutom nastupanju? Človjek so tola hewak za wšo zahori a na zwonkowne zjewy swoje najlepše mocy nałoži a je za lohki punt wopruje. Kelko złotych hodžin druhdy přečiniš bjez skutka? Hlej, hdže je žiwjeńska wola tuteho človjeka? Kak njezapomnite hodžiny a dny so človjekej wobradžeja w čitanym słowje: jemu so jewi krasnosć přirody, domizny, jemu so pokazuje kraj a lud. Wobzor myslenja so rozšerja, nowy človjek wurosče dźakapolnje wutroby.

Kak bohaty by naš lud był, hdy by nětko w zymje kóždu składnosć wužił a po dolhich wječorach so w kóždym domje čitało a zaso čitało a tak sebi wobradźili njezachodne hodźinki polneje žiwjeńskeje radosće.

Sleče so zaspańosće!

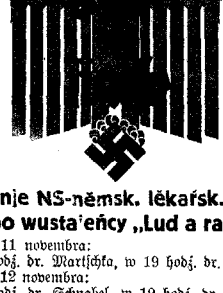
W u k ń e, č i t a j e, s p ě w a j e !

Kak dźakowni budża dźěći nanej a maćercy, kak starši swojim dźěćom na žiwjeńskim wječoru po tajkich pozběhowacych hodźinkach.

Hlejće, što by nam była přiroda bjez Božeho słónčka, bjez spěwa ptačiny?

Runje tak skutkuje na kóždy lud a jeho žiwjenje dobra kniha.

Njećekajće tutomu słóncu narodneho žiwjenja. To by było z hrěchom napřeco sebi a wšemu potomstwu.

Wodźenje NS-němsk. lěkařsk. zwjazka po wusta'eńcy „Lud a rasa"

Njedźelu, 11 novembra:
½12 hodź. dr. Martschka, we 19 hodź. dr. Martschka.
pónjedźelu, 12 novembra:
½12 hodź. dr. Schnabel, we 19 hodź. dr. Matthiä,
wutoru, 13. novembra:
½12 hodź. dr. Keerl, we 19 hodź. dr. Metzkes,
srjedu, 14. novembra:
½12 hodź. dr. Witt, 19 hodź. dr. Kaiser,
schtwórtk, 15. novembra:
½12 hodź. dr. Schellig, we 19 hodź. dr. Schwerk,
pjatk, 16. novembra:
½12 hodź. dr. Francke, we 19 hodź. dr. Götz,
sobotu, 17. novembra:
½12 hodź. dr. Pětranz, we 19 hodź. dr. Dejka,
njedźelu, 18. novembra:
½ hodź. dr. Frenzel, we 19 hodź. dr. Starck,
pónjedźelu, 19. novembra:
½12 hodź. dr. Schnabel, we 19 hodź. dr. Matthiä,
wutoru, 20 novembra:
½12 hodź. dr. Keerl, we 19 hodź. dr. Metzkes,
srjedu, 21. novembra:
½12 hodź. dr. Witt, we 19 hodź. dr. Kaiser,
schtwórtk, 22. novembra:
½12 hodź. dr. Schellig, we 19 hodź. dr. Schwerk,
pjatk, 23. novembra:
½12 hodź. dr. Francke, we 19 hodź. dr. Götz,
sobotu, 24. novembra:
½12 hodź. dr. Pětranz, we 19 hodź. dr. Dejka,
njedźelu, 25. novembra:
½12 hodź. dr. Witt, we 19 hodź. dr. Albert.

Lěkařske njedźelske a wošebite wodźenja maju so pola dra Starcka na Bismarckowej dróhi 17, telefon 2380, nam jetowacz.

Cyrkwinske powěsće

24. njedźela po św. Trojicy, 11. nazymnika 1934.

S **Budyšinu.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař lic. theol. Ludwig předuje; dop. ½12 hodź. smje farař lic. theol. Ludwig kemšenje za dźěći; pop. ½6 hodź. smje farař Schneider spowědź a Boże wotkasanje. — W Marijinej a Marcinej zyrkwi dop. we 9 hodź. pup.

Dźěći po měrćinku* běhaju.

Na swjateho Měrćina
Wot ranja hač do wječora
Drobna běha młodžina
Ze črjódkami dwór wot dwora:
Jop jop, njej tu swjaty Měrćin byl?
Njej tu ničo wostajil?

Worjechi a jabluka,
Pomazki a pječwo drobne,
Něšto kuždy dźěćom da,
Kaž je stare wašnjo zdobne.

Při dźělenju často pak
Nastawa tež wótra zwada;
Směja so, hdyž zadźerak
Storkany do błóta pada.

Wječor doma spěwarjo
Wusypuja polne měški . . .
Sprócni hdyž spja jopkarjo,
Wosnje zynči z muohej khěžki:
Jop jop, njej tu swjaty Měrćin byl?
Njej tu ničo wostajil! J. Čišinski.

* Měrćink réka to, štož so dźěćom dawa (jabluka atd.)

Wo rězanju hus.

Naša mać mi praji: „Dźi k Wonecom, a praj, zo by jich ćeta přišła husy rězać!" Ja tam dźěch. Wona ze mnu dźěše a jich Marja sobu. Hdyž k nam přińdże, naša mać pokaza, hdże husy su. Ja jenu popadźech, a wona dźěše po nóž, wza sebi huso a praji: „Dźerž nozy, hewak mi falu roztorha!" Ja dźerżach nozy. Ale huseca chcyše zaso ćeknyć, hnydom pak bě zarězana, a ja ju położich na ławku. Tam hdźež smy je rězali, tam hěše łuža krewje. Dźěchmoj po druhe huso. Hdyž běše zarězane, dźěchmoj po třeće, a potom hišće po štwórte. Hdyž běchu wšitke štyri zarězane, naša mać rjekny: „Pójće kofej pić." Po swačinje praji jich ćeće: „Kolko nětko krydnješ?" Wona praji: „Kus mloka ke kernuši."

Napisała 7. oktobra 22 G. Marja z Bronja, * 18. 5. 11 (spi hiž něšto lět na Božej roli).

Spokoj w nazymje.

Lisćo šepta: Božemje,
Luba haložka!
Jěry wětr huškuje
Hole šćerniška.

Nabojane ćehnjechu
Ptački do dala;
Nahe hajki něme su,
Mjelčo žaruja.

Bože słónčko wustawa
B ł u k e za horu,
A na p ł o we njebjesa
K h m u r y stupaju.

Nam pak rudźba njezajmje
Někak wutrobu:
Nazyma dźě pućik je
K rjeńsom naléću! Radyserb.

Što je „bluke" słónco? Što su „płowe" njebjesa? „Khmury" su mróćele?

Nazyma wokoło Radworja 1925.

Wětr lisco ze štomow dreje. Lisco je pisane. Ludźo je hrabaju. Woža je domoj. Skotej je zasćělaju. Hródże z liscom wobtykuja, zo by kozam zyma nješkodźiła. Ludźo z nim tež hromady wodźewaju.

Houtwjerjo zajacy trěleja. Žony a dźěći kolij hotuja. Muže symjeńtny kolij syku. Suchi kolij w bróžni młóća. Ludźo prawu rěpu domoj bjeru. Dźěći ju wobrězuja.

28. 10. 25. Dźěći z Radworja.

Swinjo a koza.

Domjela w Trjebinje měješe cyle nilku studźeń. Nědhy rejowaštej jeho koza a jeho swinjo wjesele po dworje. Z njezbožom padny koza do studnje. Tuž wona přeco wołaše „mimimištrje". Swinjo přikhadźeše husto k studni powědajo kozy: „Wo-wowolaj!" Koza pak płakajcy skorżeše: „Nje-nje-njemóžno" a zaso a zaso „njo-nje-njemóžno".

Skónčnje Domjela z pola přijědże a kozu wućeže. Nazajtra přińdże swinjo kozu znowa k reji wabić powědajo: Pój pój do reje po po po dworje! Ale koza so jemu zapowě: Mje mje mje k tomu wjac nje-nje-njezwabiš — ně ně ně! Swinjo hněwne rjekny: Wo-wo-wostaj! Pó-pó-póndu samo r e-re-rejować, re-re-rejować. Wot toho časa wšě kozy mjakotaja a swinje korča.

(Trjebin je wjes pola Slepoho w serbskej holi.)

Kak smy kermušne tykancy pjekli.

Naš nan je štwórtk wječor pola kachlow na ławku měch muki położił. A hdyž sym ja pjatk ze šule domoj přišła, je naša mać posypk dźełała. Najprjedy je wona butru do jeneje šklě położiła, a potom je wona muku sypała a cokor. Potom je mać sydr dźełała. Najprjedy je wona sydr do wulkeje šklě sypła a barbu, cokor, jeja a sel też. A naš nan je często dźełał. Mać je muku do dóńcy sypała a mloko lała, a droždże, cokor a butru zaměšała. A potom je mać blachi mazała a potom je wona čěsto na blachi mjetała. Já sym jej blachi podawała a na polcu nosyła. Potom su woni tykancy kuleli. Naša mać je na tykancy posypk sypała a sydr mazała. Wowka je jabłuka truhała. Hdyž stej wonej hotowej byłej, je nan pěc zapyril. Potom su woni te tykancy pola pjecy na ławku zesadźeli. Nan je tykancy do pjecy suwał a mać je je na łopać sadźała, a ja sym ze swěcu do pjecy swěćiła. Hdyž je nan tykancy wućahać chcył, sym ja swěcu zaswěćiła. Naše służbone holcy su tykancy do khěže nosyle. A hdyž su tykancy tam khwilku sedźałe, je naša mać blachi zebrała a na ſenu hromadu składła. Hdyž su wone wšě spječene byle a wustudle, smy je kwječeri jědli.

M. C. ze St.

Lipšan wuj dźěćom pisa.

Kedźbu na pućach! 1) Sprawa khodź a so wuhibaj a zlěwa wězo přeséćehuj! 2) Nalěwo, naprawo pohladaj, na kosu přez puć njeběhaj! 3) Njekašluj na ludźi, njeporskaj, z ruku hubu přikrywaj! 4) Nozy trěj sej před khěžu, tam njech smjeće wostanu! 5) Na pućach sej njehrajkaj, z kamjenjemi njemjetaj! 6) Za wozy so njewěšej, skót a ludźi njestróžej! 7) Njejźdź bjez swěcy, hewak budźeš khłostany! 8) Papjery, pólki a bělizny njemjetaj na puće, dó jstwy a na skhody! —

Što maš abo nimaš činić? 1) Mam sprawa khodźić a so wuhibować, zlěwa přeséćehować. 2) Mam — nimam —

Puće. Zjawne puće su za wšěch. Jězdźić a khodźić mamy po prawej stronje (sprawa). Najlěpše puće su d r ó h i. Te twari a porjedża kraj. Kóžda wjes ma swoje puće porjedźeć (sypać, dłóžbić abo plestrować). Zawěte puće z radliskom wujeźdźuja. Hdźež njeje štomow, stajeju wěchi. Tak so ludźo njezabłudźa.

Wotpisaj! Spytaj něšto z hłowy napisać!

Žort. Maći, kelko ludźi je tónle auto přejěł! — Mój synko, to ja wědźeć njemóžu. — Maći, to tola zady na nim (napisane) steji.

Berg předuje; dop. w 11 hodź. smje wyšschi zyrkwiny rada Weidauer kemšenje za dźěći; pop. w 3 hodź. smje farař Schneider kschćenja. Wječor w 6 hodź. smje wyšschi zyrkwiny rada Weidauer Gustav-Adolfske kemšenje: „Wo žiwjenju němskich evangelskich wérbyhratrow w Karpatach." — Sběrka za tudomne Gustav-Adolfske towarstwo. — W Tuchorskej zyrkwi smje pop. ½3 hodź. farař Böttger z Budestej kemšenje za hłuchonjemych. — Sćrjedu wječor we 8 hodź. smje sup. Berg biblisku wječor w Tuchorskej zyrkwi.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. kemšenje za dźěći 1. hač 5. schulskeho lěta. — Sćrjedu wječor ½8 hodź. biblisku hodźinu pola Michałkez we Wulkim Wožyzu. — 18. novembra budźe najskerje poslednja spowědź z Božim wotkasanjom w tutym lěće.

S **Husli.** Dop. w 9 hodź. němske kemšenje.

S **Wjelećinu.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje a ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, farski wikar Hauman; dop. w 9 hodź. němske kemšenje (japokasanje), duchowny Wowčerk; ½11 hodź. serbske kemšenje, wikar Kröffin; serbska spowědź, duchowny dr. Unger; pop. w 2 hodź. němske kschćenja, duchowny Wowčerk.

Katolske cyrkwinske powěsće

23. njedźelu po swjatkach, 11. novembra 1934.

T a c h a n t s k a c y r k e j: Rano ¾6 hodź. Boža msa. Dop. w 9 hodź. wulka Boža msa z předowanjom. Popoldnju w 2 hodź. nyšporna pobožnosć ze požehnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wječor wot 6—7 hodź., wot ½8—½9 hodź. Njedźelu wot ½6—½7 hodź. rano a w 9 hodź. dopoldnja. — S e r b s k a c y r k e j: Přileżnosć k spowědźi za dźěći sobotu pop. w 3 hodź., za dorosćenych w 6 a 8 hodź. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža msa z předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža msa ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boža msa z předowanjom. W 1 hodź. serbski nyšpor. Wječor w 6 hodź. křesćanska wučba z požehnowanjom. Bože mše wob tydźeń rano w 7 hodź.

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny
su junje a přinjesu wšě zajimawosće z blizka a daloka

Hospodařski kučik

Hospodař a jeho swóǰba

Nječinju to rady, ale je wužitne, zo na khwilu k tebi do jstwy stupju, luby hospodarjo, zo bych wiedźał, kak su twoje swójbne należnosće zrjadowane: činju to, wo tym přeswědčeny, zo w hospodarstwje k zbožu hić njemóže, hdyž měr a pokoj a přezjenosć w twojim domje njeknježa.

Je to wašnje w ratarstwje, zo so wjele wo to njestaraja, što měle dźěći wuknyć. Nan a mać třepotataj za časom, zo mohł syn abo dźowka pomhajo w hospodarstwje sobu přimać a zdychujetaj často: „Zo bych tola skoro swoje stadleško z domjacymi wobstarać mohł a drohu mzdu za čeledź załutował!“ A je to woprawdźe zbožo, je-li staršej a dźěći swěru hromadu dźělaja: z domjacymi dźěła so tuńšo, pojědź je prosćiša, njewudawa so telko na pychu w drasće a tak je staršimaj mózno, zo nješto nahromadźiwši jene dźěćo po druhim wudataj, a su-li ptački wulětałe, wučinitaj sebi swój wumjeuk pola najmłódšeho dźěćeka, zo mohłoj po dołhim a sprócnym hospodarjenju wotpočować. Što njedyrbjał so z cyłej wutrobu zwjeselić nad tym, hdyž słyši, zo staršej a dźěći swój stawk w přezjednosći sami wobdźěłaja: Kóždy hlada na wužitk cyłeje swójby, rola a hródź so jenak pilnje wothladuje, kóždy staw swójby je kaž hordy na to, hdyž wjesni praja: Jich hospodarstwo je wšém z přikładom. W tajkej swójbje hlada kóždy na to, zo druhemu brěmjo połóži abo je na so wozmje, dźěći poslušnaja nana bjez morkotanja a tutón wuradźa z hospozu, što je cyłemu k zbožu. Wšitcy hladaja na swoju mać kaž ze swjatej bojoseu, kóždy stróži so toho, zo mohł ju zrudźić; sotry staraja so pilnje wo to, zo bratřa njedźelu a swjate dny w čistych šatach a přistojnej drasće so pokazaja. Zbožne kóžde hospodarstwo, w kotrymž je tajka přezjenosć. Někotryžkuli widźi, kak so w susodstwje wšo tak derje čini, kak pak jemu wšitko prěki, a wón zdychuje při sebi: zo cheył też mi Bóh měr a pokoj do domu poslać. Njerěču ani wo swójbach, w kotrychž je wšitko kaž na hłowu stajene: dźěći maja regiment w rucy, mać je słaba a nan běha po wšelakich škódnych nakhilnosćach — synojo donjesu do korčmy, štož su mjelčo nana předali, a holcy nakupuja sebi za zbytkne kroški swětły praskot — dźěłać pak so žanemu njechca.

Su też lěpše swójby, hospodař je dosć pilny a sprócniwy, dołho dosć je so na to wjeselił, zo změje we swojich dźěćoch přihódnu podpjeru, a hlej, přińdźe-li čas, skorži: Je tola kříž z našimi dźěćimi, dołho dosć sym so z nimi běrtłował, a nětko, hdyž mohł je trjebać, su njeposłušne, njezwólniwe a překorate.

A runje tajkich swójbow je na wsach jara wjele, w kotrychž njepřezjednosć knjejstwa so mocuje, cyłe małe kralestwo pomału ale wěsće podryjo. Poruča-li nan nješto, wuhlada křiwe a morkotate wobliča, husto dosć spjećiwosć, dokelž chce syn runje napřeco nanej; porokuje-li mać dźowcy nješto, zjědźe jej tutón njerały składźik přez hubu, zo je phi a hańba, a njeda-li sebi mać to lubić a skorži-li nanej, potom hakle so prawy hołk wupłodźi. Bratřa a sotry so njezanjesu, jedyn mysli na škodu druheho. Při dźěle storka kóždy čežše na druheho, prajo: Čiń ty to! Potrjebać-li sotra pomocy bratra, rěka: nimam khwile, mam sam swoju robotu! Kajki kónc dyrbi takje hospodarstwo přijedy abo pozdźišo wzać, bije tak kóždemu do wočow!

Na tajki njerozumny ludł Čeża dźěła dyrbi so tak njesć, a kak lohka by była, by-li jedyn druhemu k rucy był! Njemóhli so často dosć rozrěčeć, kak to je abo tamne najpřihódniše zaprimnje, zo so čas a puć a próca zaplatuje? Radšo njech jim słónce hodźinu dźeje na khribjet a mjezwoći sapa a hněw we wutrobje žerje, hač zo jedyn druhemu dobre słowo da. Wěda drje, kak njerozumnje činja a čuja to, ale kara je raz do błóta storčena, a kóždy boji so zapřimnyć a ju na suche wućahnyć.

Porěčmy rozumne słowo w swójbnych należnosćach ratarstwa! Často dosć měnitaj staršej, zo mataj wot dorsćenych dźěći tu samu poslušnosć sebi žadać, jako tehdom, hdyž hišće do šule khodźachu. Wonaj so do toho namakać nocheetaj, zo su dźěći dźěćacym křijam wurostłe. Jeju čehnidła wobsteji w tym, zo wšo, štož dźěći činja, hanitaj, jim porokujetaj, jich wolu a wotpohladanja potupjataj, jich před druhimi ludźimi zjawnje swaritaj, zo bychu dźěći skerje spóznałe, kak njerozumne a njezrałe hišće su. Njeje tomu tak? A tola měloj so staršej skerje zwjeselić nad tym, zo su dźěći za wužitnych čłowjekow wotrostłe, zo so rozum a čelna móc hibać a pokazować počina. Dorosćeny młodźene abo knjeżna tola stworjenje bjez ćesće njeje, ale hlada, zo by so jemu mjez druhimi dorosćenymi we wsy přimjerjene městno připokazało.

Wěrno pak je tež, zo so na młodości mnoho dźiwich wotnožkow pokazuje: mudrowanje, hłójčkatosć, spjećiwosć, zabyćiwosć, lěnjosć, nepřekładźenosć, a dyrbi so z časom na to myslić, zo tute njepočinki lěpše dary a hotowosće čela a duše njepoduša.

Mamy-li wot šulskeho dźěsća posłušnosć sebi žadać, ani zo ma prawo, so za tym prašeć, čehodła runje to a tak jemu kazamy, njehodźi so tuto wjacy pola dorosćeneho domjaceho. Wón rozpomina hižo při sebi, čehodła so jemu to a tuto poruča, a praša-li při sebi, čehodła so jemu to a tuto poruča, a praša-li so za winu, njedyrbitaj staršej jemu wotmołwić: to so za winu, njedyrbitaj staršej jemu wotmołwić: to tebje smorze stara, měj so z procha na polo atd., ale nan dyrbi so z dźěśćom rozmołwjeć, jemu prajić, čehodła tak, a ma-li dźěćo rozumnu winu, zo traš by wše hinak dźěłana a zapřimnjena so lěpje radźiła, njedyrbi nan na swojim měnjenju wobstać, ale dyrbi dźěśću prawje być dać. To, na čož ma nan pola dorosćenych dźěći hladać, je, zo so jeho poručnosće wujedu a z přihódnej krutosću ma wšu spjećiwosć podušeć: puć pak, na kotrymž so jeho přikaznje wuwjedu, njedyrbi kaž z kolikami wotykany być — młodźene dyrbi so k samostatnosći dobywać. Widźimy-li zo je dźěćo swoju wěc derje wuwjedło, dyrbimy jo pochwalić, zo na dźěle wesela dobudźe a swoje mocy znowa k tomu napina, zo spodobanje a spokojnosć nana dospěje.

Znajemy bohużel dosć hospodarjow, kotříž z pilnymi a dźěławymi dźěćimi spokojom njejsu — porokowanje a morkotanje nana je kaž wšědny khlěb a tak je bjez dźiwa, zo dźěćo při sebi skorži: Bóh tón Knjez wě, hdy budźe štó našemu nanej nješto prawje činić — hódnje njeje, zo so člowjek doma dreje!

Nochcyli starši hospodarjo sebi to zamjelčeć, zo młodość dźěći jich často dosć na jich starobu a hinitosć pomina. Tuto zaslepi často dosć nana a dowjedże jeho k tamnej njezbožownej ćesćelakomnosći, po kotrejž dźěćo čas žiwjenja jako nješto njedospołne a njezrałe poćišeuje a wšu jich samostatnosć hidźi. Z toho nastawa w swójbje mjez staršimi a dźěćimi hórkosć. By-li pak sebi nan dorosćene dźěći jako pomocnikow ważił, korychž parować njemóže, by sebi jich dźiwk a lubosć dobył. Njech tola hospodař njezabudźe, zo budźo jeho dźěćo nětdy jeho herba, a kak móže so tutomu derje činić, njeje-li hišće ženje składnosć mělo, so samostatnje pokazać.

Dźěći pak, kotrež trjebaj tute rynčki do rukow dostanu, njech božedła so k špatnemu měnjenju njepozběhnu. Njech so dopomnja, zo jich winowatosć, staršimaj posłušni być, za nich njepřestanje, kaž dołho staj tutaj žiwaj, a zo je časne žohnowanje kaž dołhe žiwjenje jenož tym lubjene, kiž maja tutu Bożu přikaznju před wočomaj. Njech wědźa, zo přez spjećiwe a njelubozne zadźerženje přećiwo staršimaj sebi ničo njedobudu, khiba-li zapěće wšěch přistojnych wjesnych. Kak wohidne je tola tasto dosć hrube činjenje młodźenczow přećiwo wobstajnemu nanej, kak grawociwe, hdyž starše holcy po njelepej maćeri w złośćiwosći činja! Je dha to tak čežka wěc, zo su w swójbach staršej a dźěći w přezjednosći žiwi a zo w hospodarstwje wšo so w połnym porjedźe k lěpšemu cyłeho čini, a jene do druheho přima, kaž zub do kolesa? To nic. Potajny srědk, z kotrymž so časne zbožo swójbow twari, je, zo staj staršej mjez sobu přezjene a zo tutaj w přezjednosći časne zbožo a derjemće dowěrjenych dźěći hladataj. Hdźeżkuli dźěći tajku starosćiwosć nana a maćerje widźa, budźa so w jich wutrobach też lěpše čuća rozwjeć, a njech su też hižo wjetše, njebudźa staršimaj přez hłowu rosć, a štož je najwažniše, njebudźa staršimaj na stare dny z njedźakom wotpłaćeć.

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 10. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendźelski punt	12,405	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša dnja 9. novembra. Dla jara słabeho wobdźělenja je strony publika wotewri burša při słabym wobkhodźe při nižšich kursach. Při tom pak ma so wuběhnyć, so je poměrnje mało materiala, kotrež so poskića a jenoż njedostatka kupzow dla dóńdźe k žiwnišim sniženjam kursow. Wobsebiteje pschenicžiny sa měrny wobkhod njepschedźeli a tutón drje ma so jenicžzu jako wodychnjenje po mócnym postupowanju kursow wobhladowacź. Dobre powěsće s hospodarstwa njesamóhu burśy nowych naitorkow dacź. Na rentowych wikach běsche wobkhod tohorunja jara słaby.

Barlinske žitne wulkowiti. Na žitnych wikach wobsteji dale powschitkowne dobre naprašchowanje. Poschitschenja k spokojenju potrjeby njedostahaja. Pschenza so wosebje do Norheinskich młynow, też we wjetschich kwantach na posdźišche dodacje pschedawasche. Rožka so jenoż potom pschedawasche, hdyž so młynu swjasachu, wotruby wróćitej a poschitschenja we wowsu a pjowanskim jećmjenju so wotwisne cżinjachu wot dodacźa wolijowych wožuschkow a sojowe je muczki. Dobre druźiny jećmjenja k pjowanju maju pschi wulkim naprašchowanju krutu płacźiznu. W jećmjenjach sa industriju njeje so poschitschenja sesnusche. Pschenczne a cżane muki maja tu pomału wobkhod. Rožkowe wuwsone bony (Rogenausfuhrscheine) so wczera wo 2 hriwnje wyschische sapiżachu.

Wczera płaczeschе w Barlinje zentnar

pschenży W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Witi w Sorjelu.

Pschenża (100 kilogr.) 19,40 hr., rožka 15,40 hr., jećmjeń, nałčni 15,80 hr., jećmjeń, nałsmiti 15,30 hr., wowsa 14,70—15,40 hr., běrny zentnar 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pf., jeja 11—15 pf.

Płaczizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

9. novembra 1934 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 959.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	39—40
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	33—37
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	29—33
Mjenje picowane wšěch starobow	24—28

Byki: 480.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetše rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	33—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	28—31
Špatne	24—27

Jałojcy a kruwy: 1905.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	26—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1841.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	53—60
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	43—52
Špatne (3.)	32—42

Wowcy: 2644.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	35
Starše wukormjene (6.)	32—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—30

Swinje: 10 552.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	52
Mjasne	50—51
Špatne	[illegible]
Rancy a kundrosy	[illegible]

Drobnowikowańske płaczizny w Budyšinje

10. novembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše płaczizny hr.	najwyše płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,50	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe brikety	1 ctr.	—	1,25

Wićne płaczizny w Budyšinje.

10. novembra 1934.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najnižša płaczizna hr.	najwyša płaczizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaczizna	50 kg	—	9,80
Rožka, 72-73 kruta płaczizna	50 kg	—	7,80
Jećmjeń, lěšny	50 kg	9,00	10,0
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	7,80
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	—
Wows 48—49 kruta płać.	50 kg	—	7,55
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,55	2,75
Syno	50 kg	—	3,75
Sloma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,80
Sloma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,20
Sloma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,12
Jeja	1 štk.	—	—
Pšeńč. muka Type 502	50 kg*	—	17,00
Ržana muka Type 997	50 kg*	—	12,25
Pšeńčne wotruby	50 kg	5,80	6,65
Ržane wotruby	50 kg	5,05	5,90
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Husy	1 štk.	0,70	0,8
Prosata 1135 štuk	1 štk.	8,00	15,00

Prosace wiki dźěćchu pomałšo.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	9. 11.	8. 11.		9. 11	8. 11.
Pšenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,0-12,0
jećmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	6,75-7,25	6,75-7,25
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,50	9,05
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana sloma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	—	—	ječna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Nacionalsocialismus a rasa

Podał dr. H. Bellguth,

wotdźělenišći wjednik pśichi Němšćim hygieniskim muzeju w Drježdźanach a župny poručeńc ja Salšku rašopolitiskeho hamta nacionalsojalistiskeje strony, k wotewrjenju wustajeńcy „Lud a rasa“ w Budyšćinje 19. nov. 1934.

Jako wojowańśi cas nacionalsozialisma wšichitke mozy hibanja sa **jedyn** samer sapśichańcy: dobyśe mozy w Němskej; jako SA we wutrownjnym njepowalnym pokhodowym smérje jedyn cełowjeny dźěl města po druhim doby, jako hantak w nětrunym drobnym dźele abo w środmadźijowym a wólbinym wojowanju pódu worasce sa nowy stat, jako so jedyn mjeńśi po druhim morwi ſ hibanja hrjebachu, tehdy noschesche so kóżdy krumy wojowar **ſ jenym** jedźenjom. mjeńśe **jedyn** samer pśched woczomaj: jedyn stat, šiš **my** twarimy, Němšku, kotraž Němcam žiwotnosć sa wěki dawa. Hibanje wojotwasche niz wo to, **kak** mjeńśe so w Němskej hnjeźi, ale **schto** dyrbjesche jeje dóńt wotdźeć a wutworiś. Dźenja tón, šiš je ludej a rasy zuły. Źid, kotrehož pśedowniśy pśched dźesacź létami w Galizijskej, **pśched** 2000 létami **pak** w Palestinje a Małej Asiśkej žrjedźachu, kotrehož krej njebjesche nascha krej a kotrehož domizna njebjesche Němska a kotrejmu Němske krej a němske ſemja tehdóla ženje njemóźeśe žwjata być. Jurjše **pak my**, kotrychž pśedowniśy tyšaz a sašo tyšaz lét na němskej semi bydla, kotśiž ju ju wotewriśi a w njeliczomnych wojowanjach sę žiwojej krwju macźeli.

Duch krwe a rasy, hordośne sacźuce žiwojeje druźiny a nuźowaze pożadanje sa žiwojej ſemju a sa muzu w žiwojim stacźe bźěše najžiwjše pśichiśina nacionalsozialistiskeho wojowarśkeho ducha. Pśichi tym je wšicho jene, hacź wědomostniśy dźensa śmějśeja, so najwjacy nacionalsozialistowe teź dźensa hišće mało abo ničo wo wuczbje herbowanja a rasowej wědze wě. **Takt krwe** khodźi w kóždym wojowańśim śpiwje hibanja, źi w kóždym propagandnym pokhodze, wšicho jene hacź wudyrny wjednik, kiž so runje na zyle cełowjenu dróhu sawinj, wo tuthwilnje pśiležnym rozdźělenju rasy němskeho luda wědźeśe abo niz.

„Ludowy towarśch móże jenoź być, schtóž je němskeje krewje.“

Tuta ſada njeje jenoź antiſemitiſmus, wona je wjacy: wona je žežiwědomje němśeje druźiny. Dźenja śtejimy pśichi pśenich sapoczatkach ſtatoweho nowotwora. Wšichekake bliźi so hižo žiwojemu dokonjenju, mnohemu je so ſakład połoži, druhe hakle ſ narysnym śpśihajenju — na nětkotrych mešinach leži hišće ſmjetk kaiźdźeneho cźasa. Sa połdra léta je so hibanje móźnje pśichetwórilo: pśichetwór wot wojowanja wo móz k dźělu na nowym ſtacźe. Sa hibanje **a** sa jenotliwoa nastawa zyle nowe a wulke nadawki. Jako pśeni a najwušniśi poruczi wjednik: wotſtronjenje bźesbóžkośće. Dźenja ſtejimy wobſtrjeđ najwulkotniśeho wojowanja wo bycźe, kajšej je hdy žadyn lud wo žiwoje njepospśeśne wobſtacźe, wo žiwoje nahe žiwjenje w bliźšim pśichiźodźe wojował. Žadyn wojowar hibanja njedźiweluje dźensa na iwukónjuju tuteho wósćiwanja. Wšichitzy wěmy, so budźa sa dowidźomny cźas žo tu njeśmérne hospodarśke nadawki rośśěrjacź, a so budźe so Němśa ſ tym pśched hrožazej njepospśednej hospodarśkej a nacionalnej ſahubu wutšowacź mój.

Jena nuźnosć ſtejeśe kóždemu wojowarjej ſtarehu cźasa pśichi pśiwěwjacźu mozy jaźnje pśched woczomaj: **Pśicźuśnjenje naschehu ludoweho a ſtatneho žiwjenja ſ elementami zuſeje rasy kwrbjeśe žo wotſtronicź.** Židowśke praſchenje bźěše najzaźniśi wobſtatk rasowego praſchenja we wojowarśkim cźasu kyk. **Sakoń k sapśeśotkanju powołańkeho ſoſtojnſtwa** ſe žiwojim aryſkim paragrafom, kiž hižo krótko po pśichwaśacźu mozy do mozy ſtupi, bźěše pśenji wuraz nacionalsozialiſtiśkeje wole, so ma hy ſtat a lud wot zuſeho židowſtwa wuſwobodźiś. Tola by rěkało, so žo położenje Němśkeje napśechcźo židowſtwu pśihepśinalwa, hdy chzyli myślicź, so tuśon ſakoń židowśke praſchenje dorośiła. W Barlinje bźěše pśichi pśiwěwjacźu mozy 70 prozent wšchitkich lekarjow židowſkeho pokhada, dźenja je jich pśechzo hišće 48 proz. Hakle pśched zyle krótkim cźasom dozpěchu Barlinſky kašowi lekarjo ariſkeho pokhada absolutnu wjetſchinu. Tak žo pokuje na wucźiśerjach němśkeho luda dźěła. Najwažniśhe w tutym naſtupanju: Sakaš mandźelſtwowe němſkich ſtacźanow ſ njeariſkimi wobžonami śmějemy w blížšim cźasu wocźakacź. Hakle hdyž žo w pśichiźodźe kóžda możnosć śmějenja ſ zuſej krewju wotſtroni, žo poradźi, pśichiźoducej generaciji cźiſtej a njeſkažanej wotrosć dacź.

Teź dźenja je nuśne, so ſpósnajemy, **ſo Židża njejſu jeniczźy zuſeje rasy, kotśiž na němſtej ſemi pśchebywaju.** Cźorna wobſkadka w Porheinſkej ſawoſtaji nětkaž 600 mješćenſow jako ſnamjo hańby w ſtawiſnach němſkeho luda a wobžeže němſkich žonow. Dźenja dyrbimy je wjchej ranſnoſcji žadacź, so tucźi mješćenźy žiwoju krej zuſeje rasy w němſkim ludźe njeſwěcźnja ſ tym, so hdyž wotrośtu, jako potomnikow njeſawoſtaja. To je nadawk, kiž dyrbi dźenja wobžeže wocźehnjeśśki nadawk naſchich žónſkich a holcźich organiſazijow być. Ninu Židow a mješćenſow w Porheinſkej pśchebywaju w Němſkej hiſchcźe ſta wulkajnikow zuſeje rasy, kotrymž rad **hóſtne prawo** dowoſamy, so hychu němſkim wědomoſcź a techniku a němſku kulturu ſesnali. Hóſtne prawo jim po wſchěnu ſtarym ſwucźenym waſchnju nordiſkeho pohoſćenja ſpožćimy a žo teź rad ſa druźimu a rasu jich domiſny ſajimujemy a jich wobžbitoſcź pśichpóſnajemy a cźeſcźimy. Dyrbimy pak na kóždy pad žadacź, ſo žo tuto hóſtne prawo ſ njedowolenymi a njewitanymi poczahajunt ſ němſkim žonam a holzam ſnjemuźina. Budźemy wot naſchich žonow a holzow žadacź dyrbjecź, ſo wone, pśchi wſchém pśchipóſnacźu zuſeho waſchnja žo zuſeje rasy ſtajnje tak ſdaluja, ſo ſ teho njebudźa trěbne toſſudy, šiš bychu naš nuſowale, tute žony a holzy ſe ſhromadnoſcje němſkeho luda a krewje wuſtorcźiśi.

Ssu-li tute ſpósnacźa we wóſtej nźerje negatiwny dźěl naſcheho raſowego myſlenja, mamy žebi waźniſche praſchenje pśchedpołožiś, **kak ſteji nětko ſ naſchej žamužnej krwju,** kak ſmy wot pśiedownikow pśchewſate raſowe kubło ſarjadowali? Pśchepodamy jo tajke generazijam, kiž ſa nami pśchiźidu, ſo nebudźe ſtawiśiny njebychu po ſtach a tyšaz cźi lét naſch cźaſ niz jako cźaſ raſowego roſpada pohódnoſćile?

Sahuba wulkich kulturnych ludow mješeśe ſtajnje tu pśchicźinu, ſo noſchaza a kulturu tworjaza raſa na pśchežnadnu płódnoſcź a na ſajédwójeńcje ſ zuhnimi wobſtatkami ſeśiny. Kulturu tworjaza raſa wſchich ludow **wjeczornego kraja bźěše wot ſakſarſtwa nordiſka raſa.** Wona je ſamolwita ſa ſtawiśiny a kulturu ſtarych Grichiſśeje, ſtareho Roma, a wona tworjeſche ſtawiśiny němſkeho luda w dźěſchich hacź dwanźaſtkětnych ſtawiśinach. Wona je hišćeze dźenja noſchaza a kulturu tworjaza raſa němśkeho luda, a dokelź na hłowny podźeł na raſowym ſeſtajenju naſcheho luda, roſeſnawa žo wot naſchich žuźodnych ludow. **Sdobom pak wona wſchitke němśke ſpłaki ſwjaſaje.**

Kak ſteji nětko ſ płódnoſcźu tuteje najlépſcheje němśkeje krwje w naſchim cźaſu? Wobyđleśiwowa ſtatiſtika naš wucźi, ſo je wot ſpocźatka tuteho lětnika **liczba narodow nahle ſpadowała.** Dźenja ſo w Němśkej wjacy telko dźěcźi njenarodźi, ſo bychu wobſtacźe němśkeho luda ſa blížšeje generazije ſwěźeca. Jenoź jena ſtupina cźłowjekow njewobhdźela ſo na tutym ſpadowanju narodow, to je ſkupina tych, ſ kotrychž dla thorobnych a woſchłodźenych herbſtich powahow pścheze ſako cźłowjekoſo iwikhadźeja, kotrejž wośud jich thorobneho herbſtwa hižo pśchi jich płodźenju ſ wobydlerjam bludnizow, ſlabomyſlnym a ſtóſnim połhilenjam poſtaja.

Tehodła dyrbjeśeje žebi němśka **raſowa politika** dwaj ſameraj poſtajicź, tas ſo ſo njeježłabjena płódnoſcź tamneje ſkupiny njeſbożownych cźłowjekow pomjeńſchi, kotśiž **we** wobſtatku němśkeho luda pścheze bźe pśchibźeraju, a kotśiž nimo ſjewow raſowobiologiſkeho roſpadowanja **w** němśki lud wulku hoſpodarśku cźežu wojſtajeńcźeju. **S druha pak** — a to je waźniſchi ſamer — dyrbi žo ſłoſoſcź w płódnoſći naſchich najlépſchich ſpłakow pśchewinyć.

Statne wjednjſtwo je pśeni ſamer **ſe ſakonjom k ſadźeżwanju herbſtwa khoreho dorosta** hišo jaźnje ſapśichinnyło. Herbſtwu khoremu je dźenja móźno, ſo po žiwojim žodanju žebje žameho a žiwoju žwójbu pśched pokleźom khoreho potomniſtwa ſatkowa. S tutym namjetom wón pokaźuje, ſo je ſam ſwólniwy, ſtobudźkacź na nowym naſtawanju němśkeho luda. W poſlednim lérje je ſo hižo njeſmérnje wjele tajkich namjetow podało. Tutón ſakoń nima teho wjele ſa wuſtawnemu lékarjej a wuſtawnemu lékarjej móźnoſcź podawa, ſo móże je žebje žameho tajke namjety podacź, hdyž to khoremu jeho duchownemu ſtawa dla móźno njeje, abo hdyž žo ſ druhich pśchicźinow njemóże roſsudźicź, by žam namjet podał.

Druhi ſamer, **pśchewinjenje wotebźeranja narodow,** njedozpěje žo tak jednorje ſ wudaćom ſakonja. Dyrbimy k temu ſa hłubſchimi pśchicźinami wotebźeranja narodow pśchimacź, ſo hychmy wottud tuto praſchenje roſrišcźali. W ſaůdźenych létach ſu prajili, **ſo je ſurpodarśka** nuſa ſpadowanje narodow ſawinowała, tola tu njejſu wobtebźowali, **ſo žu narody w cźaſu najwjetſchcho hoſpodarśkeho a politiſkeho roſkćeńa a mjes ludźimi wotebźeraj ſapoczjale, kiž žebi ſozialnje a hoſpodarśky wobžebje derje ſtejachu.** Sšu teź prajili, ſo kóžde nowonarodźene dźěćo je necho njeſaſłužerja wjazy wojnamjenja, a njejſu wobtebźowali, ſo je žo ſ **wotebźeranjom narodow hjedźeſoſej hiſchcźe pśchiſporika;** pśchetoż, kaž je ſnate, dźěćeſi je pśenich 15 létach njedźěſaju, ale wone pśchetrjebaju njeſmérnje wjele wulkeje a maleje potrjeby, a jeje ſtotwórjenje a wobſtaranje dawa njeliczomnym ludowym towarſcham dźěło a khléb. Sšu teź prajili, ſo wěc ſ wotebźeranjom narodow njemóże tak ſla być, dokelź ſ ludźezenjom dowidźa, ſo naſche wobydleźiſtwo ſ kóždym létom po liczbje pśchibźera. Pśchi tym pak ſo wobtebźbuje, ſo žo naſch bźenſkiſki lud wobžebje ſe hrénich a wujchſchich ſtarobow ſeſtaja, ale mjeſ **dośiny dorośt pobrachuje,** a ſo tohodła w dowidźomnym cźaſu ſmjerzcź hypotheſu pożada, kotraž žo wo dyrbjeśitim wotemurźcu njepomérnje wyšoſkeje liczby ſtarych ludźi wuwupokaże. Tohodła w dowidźomnym cźaſu ludowa liczba ſpadnje, hdyž tu njejmějemy doſcź mtodoſtneho dorośta.

Wotebźeranje narodow nima hoſpodarśkich pśchicźinow, ole ſaložuje žo na pózcźiwoſtne a ſmyſłenoſtne roſtawy w naſchim ludźe, **we wědomnym podrybwanju manjdźelſtwa a žwójby,** w poſtawarju, ſo je wukuklanje, derjemźeje a jeſzialny poſtup waźniſchi hacź ſdźerjenje druźiny, w kuru, ſo žo němśke žony wo ſport a towarſchnoſcź bóle ſtaracź hacź wo žiwoju žwójbu.

Praſchenje wotebźeranja narodow a raſowe poli- njeje praſchenje wokomika, ale je praſchenje pśchichodnych generazijow. Schto pomha nam hoſpodarśki poſtup, hdy w pśchichodźe najlépſche mozy w ludźe pobrachuja, ſo bychu dale dźiwaliſe? Stawiśiny wucźa, ſo ſu ſo ludy njedźiwjo najwjeſcheje politiſkeje mozy jako kulturne ludy ſapadli, hdyž jim dorośt pobrachowaſche.

Raſowa politika ſhladuje pak teź wróćo na krejmu ti dźiju a na ſaůdźene generazije. Runje my Němzy mam k temu wobzetku pśchicźinu. Pśchezo ſmy žo wobželi **k temu chileli,** ſo ſakłady naſchich ſtawiśinow a kultury pe- ziſnych ludow pytnachmy. So korjenja naſcheho luda a je kultury a ſtawiśinow na jeho ſemi leža, hač, ſo ma nowe ſka raſa žiwoju pradomiśinu ſwjetſcha na němśkej ſemi je ſo wot tam do kulturnych krajow pśchi Sšrjedźomoſ- ſkim morju wupścheſtrěwała, je dopóſnacźe, kiž nim w dźenſnjſchim cźaſu pocźina polo ſtawiśiniſkich wědomoſcźow wobkrjećicź. Mamy wſchu pśchicźinu, ſo žo ſ tutym ſpósnacźom ſabéramy, **ſo ke korjenjam žiwoje druźiny dźemy a ſ cźeſcźowoſcźu wyšoku kulturu najſtarſchich pśredownikow wobhdźiwamy.** S tutych ſpóſnacźow nawukſnjemy niz jenoź mnoho wažneje wědy, ale naſche myſle namakaju w nim ſrośumjenje ſa raźu a herbſtwo.

Jan Wjela-Radyšerb:

Kamjeń Žaba pola Miłoćic

Tam njedaloko Miłoćiz
Tam leži „Žaba Miłoćanſka“;
To žiwjo njej', ně, kamjeńtna
Je wulka ſtwora ſpodźiwanſka.

To kamjeńſko njeſteji
We ſemi, ſwjerćha leži horka,
A hiba žo a ſacźumpa,
Hdyž traſchinko žo do njoh' ſtorka.

Je ſapodobne na žabu,
Kiž cźepi ſ wody wuſkocźena;
Tuž ludźom po tej podobje
Njej dźiwno teho dźiwnoh' mjena.

Drje kamjeń tohorunjeźa
Sſo njenadeńdźe w herbſtkim kraju,
Kaž Miłoćiźy pśchede wšu
Tón ſtarodawny pomnik maju.

Schtóž ſ zuſych ſtronow pśchińdźe tam,
Jón wcźipny ſtejo wobhladuje,
A wo nim Miłoćanow žo
Se ſpodźiwanjom napraſchuje.

Teź ja tam ſtejach dźiwany,
Sſo praſchach miłu Miłoćanku,
A pścheczelnje ta ſtaruſchka
Mi takle dźěli powědańku.

Hdyž Sſerbja teſſe krajiny
Sſo Cźornoboha woſtajichu,
Dha w Njebjelcźizach w hrjedźa wšły
Sſej Boži domik natwarichu.

A ſ wopředka teź ſ Miłoćiźa
W nim kſcheſcźijenzo kenuſchowachu,
A jóžitoſcź we nim pytajo
Teź kſcheſcźicź a wěrowacź žo bachu.

Pak najbohatſchi kubleć ſ nich
Sſo njewobrocźi wot póhanſtwa,
A woſta ſłobny njepſcheczeł
Wſchěch wuſnajerjow kſcheſcźijanſtwa.

So njeměł žanych žuźodow,
Kiž na Sſoźnika kſcheſcźeni běchu,
Sſo ſe wšły pſched wjeſ wulwark
Sſej ſtaji pśchiwoha na tśechu.

Wón hidźeſche jich jako dźaſ,
A ſeſjo na nich herzekaſche,
Hdźeźkuli nětkaſ ſamoh' to,
Na ſkaźenje jim ſtrźejowaſche.

A nětdy nóz bě ſcherjata,
So žychnowaſche njehoj wſchelki,
Sſo žowły w dźěrach tajachu,
A wujachu we lěkach wjelki.

Sſo wo durje 'mu ſakłaja —
Wón ſawrěſta tuž ſapyrjeny:
„Schtó chze 'ſchcźe w ſlepej nozy ſchto?
Je lěſny muž? Je wowrótnjeny?“

„Budź Jeſuž Khrystuž khwaleny!“
Sſo wotmołwi jom' pſched durjemi,
„Ja ſabłudźeny putnik ſym,
Wſchón womuczeny padam k ſemi.“

„Sſym zuſonik, chzu do Njebjeleźiz,
Sſo k Bohu modlicź w zyzkwi nowej;
Mje bludna cźma je nadpadła
A mucźi k hoſtlíwemu ſkhowej.“

„Mje bożedlacje wſmiece nuts,
A dórik mi Božoh' khléba dajce!
Tak pó cźmje njemohł dale hicź —
Mje ſmílnje pśches nóz wobkhovajeze!“

„Do bahniſchcźow ſnadź ſamjedu
Mje bludniczki we tajſej cźmizy,
Pak wjelki roſtorhaju mje
A ſpóżeraju ſ hłodom rźiźy.“

„Wo ſuchi dórik a lěhwjeſchko
Noſch proſchu w Jeſužowym wjenje!
Schtóž Božoh' dacze hubjeńſej,
Bóh ſarnna wam wſchitko rjenje.“

Tón póhan wuſtorka joh' ſnak,
A ſhrabny hruſlazu ſej hejn,
A poklíwajcy putnika
Sſo ſahnawſchi joh' morźny ſ njeja.

„Mi ſ dwora, helſki wórjako!
Mi ſhub' ſo k nowom Bohu twojom!
Njech tón da khléb a hoſpodu
Cźi wrótnom' wuſnajerjej žiwojom!“

Tón putnik na to: „Běda cźi,
Ty prawoh' Boha wohanjerjo —
Ty naſtaſ ſnamjo traſchaze
Wſchěch póhanow wot nětka ſcherjo.“

A ſ putnym kijom podółkny
Sſo putnik khrobołaka ſkeho —
A tón ſo hnydom pſcheworócźi
Do kamjenja tu wulkotneho.

Nět leži traſchmo, warmujo
Pſched ſlepej wěru, njeźmilnoſcźu,
Pſched khrobłym Bohu ſpjeranjom,
A pſched póhanſkej ſaſakkoſcźu.

Wot póhanowoh' ſtatoka
Tu njeje ani ſhłuka makeho;
Tón pſcheměnk „Žaba“ ſwědcźi noh,
Schto w ſakſarſku je tu ſo ſtało.

A ſchtó je wonuj putnik był,
Wo tom njej žana wěſta weda:
Tón zyły ſtatk ſym ſkyſchała
Wot naſchoh' njebocźiczkoh' dźeda.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći sa za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 264 — Budyšin — Pónđelu 12. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němski burski wjednik Darré wotewri swjatočnje němski burski zjězd

Město Goslar stejesche hižo njedźelu zyle w znamjenju druheho němskeho burskeho sjězda, kiž wot 11. hač do 18. nowembra traje. Sta autobusow je wschěch kónćinow Němskeje dopokasachu, so běsche hižo njedźelu wulka zyła hosćiznu pśihjiła. Druhi němski burski sjězd wotewri so z powitańskim wjeczorom w kěrjelskej sali dwórnišćerskeho hotela. Mjez cześtnymi hosćemi běchu němski minister a němski burski wjednik Waltar Darré, statny nawjednik statny rada Meinberg, němski kommisar za rjadowanje wschěcho witkowanja žiwohodny knjes f Kanne a druzy wodźacy mužojo němskeho burstwa.

Statny sekretar Wilikens wotewri powitański wjeczer a sćehowm němski burski sjězd z krótkej narěču. Po nim je **němski burski wjednik Darré** ześowa jimanje. Wón rjekny, je, hdyž strona a němski žeźiwjacy stav dale tak hromadźe dźełataj, potom so cźert wěsće z Němskeje wuměri. Burej je so huito materialne smyślenje porokowało. Potom pak mamy so prasćeć, kak pśihódźe, so je tutón bur, kiž so tak materialneho wudawa, pośledne léta nutrow wintal, so je so njedźiwajcy wschoze nuzy žiwoje pódy dźerżał a ju sachowaćej spytał? Hdyž so rjekuje, so bur njeje rewolucionarny, potom prasćeja so burśke wjednik, ćoż so wopak jeho krawnych woporow w němskich stawiznach wuśaśnja. Němscy burja maju wulku saśdźenosć, kotraž pokhadźa f cźasa, jako hišćcźe žaneje Mainoweje a Lobjoweje cźary njebéšće.

Dźenża je němske burstwo pśesejene. Dźenża němske burstwo pśeni krócź po tyhaźlétnych stawiznach žohnt posłaja w stawiznach němskeho luda. Schtož je so dźenża dozpěło, njeby so ženje stacź móhło, njeby-li Adolf Hitler khorhoj shrabnył a ju pśched nami njeńć. Burjo wědźa, so njeśu sa tutym muzom schli hospodarśkich lubjenow dla. Runje dur derje wě, so je wjednik so wo duschu němskeho bura pśichoda luda dla bědźił.

Hdyž so burjo k žiwjenju sjěźdej sthadźuja, su hižo wjele dozpěli. Tola žadyn bur njeńć žebi myślicź, so su so wschitzy njepśećelelo f Němskeje shudili. Burjo su rozsudźeni so zyle wjednikej dowěrjeć a chcędźa radźcho f nim saść, hač so hišćcźe raz kschudej druhich pokoniće.

Po ministrowej rěcźi porěcza hišćcźe statny sekretar Willikens wo smyśle a wopśećiwcu sjěźda, ża kotryż jako heśło płaćeli ześowo „Goslar je nasche město burow". Pśichi tutym sjěźdźe jedna so wo wulke nadawki, wo cześcźowaśći pśched pódu a burstwom nia jenož w Němskej, ale wo zyłkim žiwće. Burstwo połasnje pucź pśichichodnej burskej Němskej a hdyž je so wona sapoczała, dyrbi so teź dokonjeć, so buchu dźećźidźeći ju něhdy wobžedźake.

Marksistiske njeměry we Winje

W mnohich Winskich gmejnskich wokrjeźach su sobotu wjeczor marksistojo a polististojo do so srašyli. Mjesćne cźijoski sozialdemokratow a kommunistow rozbźělachu na wschelakich městnach Wina, žamo w jeho źrjedźišcźu pśched pomnikom sa padnjenych létaze lopjena f napinje-ment: „Pśichińdźemy sašo k cześći mortwych 12. februara."

Policajske muzstwa sapschinnichu, sajachu rozbźělerjow tutych papjerow a rozehnachu lud, kiž běsche so sšoźał. Na tśich městnach so marksistojo błeschi cźaj policaji pśećeźiwjachu, w 15. wokrjeźu, Prateru a Floridsdorfje. Tu dyrbjesche policija so thětro sesylnicź, pśedy hač jamó dróhi wot marksistow wuczišćeli. Dokelž je strach, so so marksistojo snowa shromadźuja, je so krajna policija seźhlnika. Winska policija steji w połnym alarmje.

Dokelž běsche awstriske knjeżerstwo dźeń sakoženja republiki sakakało, spytachu marksistojo njedźelu wjeczor znowa kedźbnosć f rozbźělenjom létazych łopjenow na so złožiće. Policija we wschelakich wokrjeźach rozbźělerjow propagandnych łopjenow saja. W Perchtoldsdorfje blizko Wina sozialdemokratojo na jenej horje illegalnu shromadźišnu wotmech. Nihdźe 200 wobsdow so na tutej shromadźišnje wobdźeli. Wyschnosće hnydom žandarmow wupóstachu. Tuchi pak běchu pśećeźiwo wulkej liczbje marksistow pschekłabi. Tehdźa mósachu so marksistojo zyle njemyleni rozsećeć. Žandarmojo samóchu jenož dwě wobdobje jaseć. W Hernalstim gmejnstim wokrjeźu we Winje strażowazy sastojnik a kommunistojo do so srašychu, kaž so powě, je so pśichi tutym srażenju też sstałało.

Pólska hołdu'e Pilsudskemu

Swjedźeń pólskeje njewotwinjnosće je so sobotu wulkimi manifestacijemi wobzwjeznył. Warschawa stejesche we wulkotnej pyšche khorhojow. Wschudźe běchtaj so wobrasaj marschalla Pilsudskeho a statneho prezidenta Mościckeho wustajiłoj. Sćawne twarjenja běchu so wjeczor krašnje wobdźěłałe. Na wulkim žmólnizowym cźahu, kiž po zwjatočnym pocźeśenju mortwych najprjedy k hrodej a potom k Belvedere cźehnjeśe, wobdźělichu so też wodźeńźenja wójska. Na diwerje Belvedera běchu so Warschawskeje offigěrojo a pólšy generalojo k hołdowanju marschallej Pilsudskemu shromadźili. General Beredzki marjeśe krótku rěcź a rjekny, so je Pilsudski pśched 16 létami, jako je so f jatby wrócźił, rezichcejcźepjeny narod k dotcźiju a wulkomocy dowjedł.

Njedźelu wotmě so Boża słužba w kathedrali a parada Warschawskeje garnizony na Mokotowskim letanischcu. Zaj wjele sancliwych zwjatočnoscejow wojerskich wotdźěranjow, sastojnikow a wojerskich zwjazkow so sarjadowa.

Ruska před wulkim hłodom

W žiwojej rěcźi pśichi zwjedźenju revolucije je pśechadźa centralneho wukonjacego wubjerka Kalinin teź wo ćežkich žnjach w Ruskej rěcźał. Wón sdźeli, so su wośebje połodniśeske krajiny pod žnjohnu cźežko cźerpjcź mośe. W tutych krajinach je žnjohota hórsha była hač w žnjohu lecźe 1921. Jenož w rauschej a wjeczornej Sibirskej su žne dobre byłe, tola je so zhowanje žnjow dla pózdneho dozrawjenja rózki a dla njesmérnje žylnych deschćow a lajnjeho žnjeha pocźeźiło. W krajinach, hdźež je žnjohota kuježiła, je so dyrbjeńśe wotedacźe žita hač do pśichodneho léta špuścźeźiło, to potajtim réka, so njeje žaneho narosto.

So by statnu žitowu potrjebu nékak wumrunało, je statna žitowa wyschnosć w druhich kónćinach wjazy žita nakupowała. Płacźiny sa tuto žito su pak 20 hač 40% wysche hač krute płacźiny pśchi dyrbjeńśim wotedacźu. S teho wuhadża, so je so teź thlěb podróži. Kalinin pak njeprají, wo kak wjele je won w płacźinje powyschi. Létha je je thlěb w šowjetskej uniji hižo raz powyschił a to w měsacu juniju. Tehdy wucźinjeńśe powyschenje thlěboweje płacźiny 100%.

Wulke cźakanje ze Sowjetskich wysokich šulow

Pśedsydża wukonjacego wubjerka Sowjetskeje unije Kalinin je wobjedny wubjerk postajił, kiž dyrbi wobsteźinje na šowjetsko-ruskich wyšokich šulach pśechepruhowaś. Wjele studentow w pośledninm cźasu njeje wjazy wyšoke šule wopytowało, dokelž tam pjecza njemožne wobsteźenje knjeża. Wyšoke šule su hubjenje mutejene abo dozuła niz, teź na trěbnych wucźbnych srědkach pobrachuje. Saslaranje studentow f zhrobu je katastrofalne, wjele studentow dóstachu šesć nuzowanych, na dróhi pschenozowaś. Cźerwjeni profesorojo su huito dosć šami pschemalo wuwucźeni.

Turkowskeho městokonsula w Moskwje natrělili

Siwonkowny kommisariat šowjetskeje unije je turkowskemu pósłanstwu wosćewił, so dyrbjeńśe milica pśichi pśechećźenju banditow, na cźož jedyn stóśnik f mutiśelemi wotmokhoi a městokonsula Sćka Boha srani, kiž pschipadnje nimo dźeńśe. Městokonsula dowjesechu do jeho domu. Jeho stanjenje njeje na žnjercź strašcyne. Ssobustatwy miliźy stóśnika na to tehorunja strašcynje natśelichu.

Knoxowa rozprawa w Genfe

Sekretariat Swjatsa ludow wosjewja rosprawu knjeżerstwoweje kommisije w Posaarskej, kotruż je tuta radźe Swjatsa ludow wo wudawanej dźełakowosći němskeje fronty w Posaarskej pschepodała. Rosprawa wopschija 26 stron. W njej so spyta dopokasać, so němska fronta njeje nicźo druheho, hač pokraczowanje nazionalsozialistiskeje strony. Teź wudawane poczahi mjes němskej frontu a sastojnikami w Posaarskej a pocźahi, kiž pjecza mjes němskej frontu a němskim knjeżerstwom kaž teź němskimi wyschnosćenji *po sdaću wobsteja, so wopiśuja.*

Nowy financny skandal w Francowskej

Statne rěcźnistwo w Rouenje saběra so tuklywiku f nowym wulkim finanznym sładalom, pschi kotrymž je stat něhdźe 120 milijonow frankow pschijhadźił. Tu jedna so wo wobsćerne wobschudźenja jeneho pschedewsaca za sjawne dźěła, kiž je skaty pola Rouena potrjebu za pschistawowe pschiprawy a druhe dźěła pschi rěcź Seine podarva. Tuto pschedewsaca je 4 krócź wjazy wošjewiło, hač je kamjenjow podawało a je teź telko saplacźene dóstało. Tuto wobschudźenje je so f pschekalanjom statnje pschihatenych inżenérow a dohladowarjich sastojnikow smóžniło.

Přiměrowe swjatočnosće w Parisu

16łétny dźeń nawróta dnja pschimêra je so w Parisu po šnatym waschnju f mjeńšchinu mjelčenja po zyłkim kraju w 11 hodź. wotměł. Krótko do 11 hodź. pschijědże statny president Lebrun k pomnikej njeznateho wojaka pod triumfalnymi wrotami, hdźež běchu so ministrojo, sastupjerjo jendźelskeje woborneje mozy a dźesaćtyhaź luda. S dypkom w 11 hodź. sapocza so dwě mjeńšchinje trajaze mjelčenje po zyłej Jendźelskej a jeje kolonijach.

We Dublinje je pschi tutym mjelčenju f pschihadej dźešchlo. Nětkle młodźi ludźo na wuzkej ješchi jendźelsku khorhoj sjawnje spalichu. Woni teź spytachu, makowe kwětki, kotrez so k wopomnjeću jendźelskich wojowarjow w Flanderskej na daju pschimêra po zyłym jendźelskim kralestwje nosćachu, ludźom f draschy swottorhacź.

Krótke politiske powěsće

Wjednikowy naměstnik je tónle wukas wudał: Statny wjednik dr. Ley njemje so pschichodnje „statny wjednik ja němski organizasijski hanut nazionalsozialistiskeje strony. Jeho hanut njemuje je němski organisajski hanut". Wosmanjenjeni „wyschšeje wjednistwo politiskeje organisajsje" a „statowy wjednik politiskeje organisazije" pschichodnje sdadnjetej.

Na žobotnischej žwjatočnosći Schillerowcho tydzenja we Weimaru wobdźeli so teź wjednik Adolf Hitler. Na žwjatočnym akcu durinskeho knjeżerstwa měsjecze němski minister dr. Goebbels wulku wopomnjenišku rěcź.

W Barlinskej zawjezelenskej zahrodze wotmě so njedźelu wopomnjenišku Boża słužba woporow bitwy pola Langemarcka w Flanderskej psched 20 létami. Sšowjedźenje pschedwonaše šmjelsche pólny hólkop D. Dohrmann. W bitwje pola Lagemarcka běsche so wosebje němska studentska młodźina wusmamjenila.

Po žwjatočnosći pschi rowje njeznateho wojaka w Parisu su wohnjowi khižnizy (faschistojo) psched domom pryedawschcho franzowskeho ministerskeho presidenta Dou-

mergnea demonstraziju wotmĕli. Doumergue je so wopyt na balkonje pokazał a wjednikow wohnjowych kschižnikow k sebi pscheprosył.

Lotyschska knjezerstwowa rada je wobsahnyła, so wuwjedźenju staw w Lotyschskej dale wostanje, hač do 15. meje 1935.

Belharski žud sahudźi wojerskeho hejtmana Toschewa k sydmyrjom lětam a lěkarja Bardarowa k tśom lětam khłostanje, dokelž staj wjednikej mazedonskeje zwólby Michajlowiczej pomhałoj do Turkowskeje cjekmyły.

W chinesiskimaj provinzomaj Szeczuanje w Kwangbungu je k sahałkym wojowanjam mjes knjezerstwowymi wojakami a kommunistiskimi mozami dóšło. Kommunistoju su nĕhdźe 100 000 muži žywi a žu dwě mĕsecje wotbrańdźili.

Wustajeńca „Lud a rasa“ w Budyšinje

Ssobotu 10. nowembra 1934 popołdnju w 3 hodź. wotewri so wustajeńca „Lud a raza“ w Budyschinje s dostojnej zwjazkoczłonskeju w mĕschczanskim dźiwadle. Sastupjerjo wyschnoschcow a organisazijow a druhi cześni hosćo bĕchu so k tomu w bohatej zyle zhromadźili. Jewischcho bĕsche so z barbami nazionalsozialistiskeho pohibchnjenja a rostlinami dostojnje wuppyschiło.

Knjes wyschschi mĕschczanoscta dr. Förster witasche pschedźynu Němskeho hygieniskeho museja w Drjezdźanach dra Seiringa a dźakowasche so jemu, so je smažiłk, so za wustajeńca knjedow jaka na druhe mĕsto do Budyschina połoži a so w Hornjej Łužizy pokasuje. Potom saberasche so z wusnamom wustajeńcy, kotraž chce pod hesłom „Lud a raza“ wĕzy, kotrejž so znamo wot so rozumja a sa ktrejž je hakle wjednik Adolf Hitler sazo rosumjenje sbudźił, ludej wuzamnicz a jón na jich wulku wažnosć kedźbny sćinicz. S wulkim nadawkom wustajeńcy je, so dźela sa wuthowanje a wudokonjenje nascheje razy, kotrejež najlepsche jadro je nordiska raza. Tuto herbitowo dyrbimy naschim potomnikam njeskazene pschepodacz. Krej a póda słuschatej hromadze. Sa to pak je so wosebje we wulkomĕstach rosumjenje sbudiło. Sterenje a male mĕsta wschak njeżu swjasti s pódu spuschczile. Knjes wyschschi mĕschczanosta dr. Förster na konzu swojeje powitanskeje rĕcze też na sakhowanje cźitkoze rĕcze pokasa, tuto žadanje šmĕ so hódnje k žadanju sakhowanja cźiteje razy pschidružicz. Wustajeńcy pak pschejesche, so by swój samĕr dozpĕła, a dobry wopyt ji spožczeny byk.

Knjes wokrejżny wjednik Martin postrowi pschitomnych a dźakowasche so sa bohate wobdźĕlenje, wosebje knjeżej drej. H. Wellguthej, župnemu poručenjej hamta sa rażowu politiku w Saksej, spomina sche na to, kak je so w cźasu nazionalsozialistiskeho wojowanja so hyšto na rażowe praschenje pokasowało. Rażowe praschenje je klucz k zwĕcowym stawišnam. Wón wupraji nadźiju, so so wschitkim worschtam wobydlerstwa pschitkup k wustajeńcy smožni, dokelž njeśmĕ so pschi powuczenju ludu žadyn cźas komdźicz. Knjes wokrejżny wjednik spomni hischcze na nusnu propagandu, so by wustajeńca swój samĕr połnje dopjelnika.

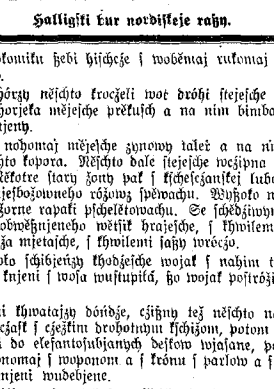
Župny poručenj hamta rażoweje politiki sa Saksku, dr. Wellguth z Drjezdźan a wotdźĕlenjowy wjednik w Němskim hygieniskim museju, mĕjesche na to bleschu narĕcz wo nazionalsozialismje a raży. Wón na jara srosumliwe a dokładne waschnje nusne nadawki nazionalsozialistiskeje rażoweje politiki wopisowasche, kotraž dyrbi jażne a samĕrne pucze krocźicz. So by so němski lud sdźerżał a sa wschón pschichod wuchował. Mjes druhim pokasa wón wożebje na schkodu, kotruž zusa raza naschemu ludstwu pschinjeseje, ryżowasche khutny strach wotebĕranja narodow sa nasch lud a žadasche pschewinjenje tutoho stracha. Tu ma k sakuźikam wołożenjam a pschitomnosćam so špósnacze do luda saschćěpicz, kak nusnje młodeho dorosta trjebamy, so njebychmy so jako lud sestarili. Tu wšo dyrbi so na strowy dorost dźiwacz a so na to dźĕłacz, so so herbšan poczeżene dźĕcźi njebyłu narodnje, kotrejž jonu bludnizy a jastwa pjelnja. Rĕcznikowe złowa samóchu poła pschipostuchanjow spóznacze sbudźicz, so je tuta rażowa politika zyle nusna. Wożebje pschikłady, kiž rĕcznik pschinjese, mjedzy druhim zwjedźacza móz a zu wesele wschitke napischecziwne nahlady wokłabnje a pschewinyle. Pschipostuchanjerstwo so rĕcznikej se žiwym pschitkestkom dźakowasche.

Na to wuspĕwaschtej so němska hymna a Horsta Wesselowy spĕw, k cźemuž kapała 103. standarta pod wjednistwom kapalneho mischtra Richarda Waltera hudźesche. Kapała bĕsche hižo k sawodej andantu Haydnoweje symfonije w G-durje z wulkej hudźbnej wustojnosću pschednjesła a zwjazkoczłonskeji prawy zwjedźesći ras spožczita.

*

Po wotewrjeńkej zwjazkoczłonskeji w mĕschczanskim dźiwadle dźĕcźi zebi wobdźĕlnizy wustajeńcu wobhladacź. Wustajeńca „Lud a raza“ je we wschitkich wustajeńskich mĕstnoscach mĕschczanskeho museja pschipsrawjena. Jeje rosdźĕlenje wjedze wobhladowarja wot stawišnistich podawkow arikeje raży do wobsteżnoscnoscow dźensnischeho cźasa. Pschi wobkedźbowanju jenotliwych wobrasow, wĕzow, postawow, statistikow a sakonskich pokasow so wopytaš wustajeńcy pschesmĕdźi, kak nusna je nam rażowa politika, kotraž po sahadach dźĕła, kotrejž su k sakhowanju luda a jeho hódnoscze trĕbne, zyle nusne.

We wulkej wustajeńni sajimuja naš wulke khanty wo Europje. S nimi so ludej na dešći srosumliwe waschnje rosjaśnja, kak su so raży w europiskich krajach wot nĕhdźe 2000 lĕt do Khrystuša hač do pósdnischeho stawišnischeho cźasa wuwiwale. Wurywanki su spytnikam a wĕdomostnikam z dobrym pomoznikom a wodźerjom byle, so mamy w dźensnischim cźasu dosahnu rjeczas wo wuwiczu jenotliwych ludow, lepje rażow. Wzryte žudobja, wójnska a druha potrjeba wobsiwjeja jim sa naschich pryedownikow a jich cźasny a cźinja dźensnischne rażowe praschenje wulke a wažne.

Hallgiki kur nordiskeje raży.

W prĕnim małym wotdźĕlenju so wotekšeranje rodow pschedstaja. Waschnje, kak so to pschedstaja, je maze a zwedomje wótstajze. Wobschĕrnischo so nas pschedstaja thorosć a złabosć ducha, a tak njelubozneho wopory a jich pschinjesenje pod njej cźerpja. Tu stupa nam potlesce pschetherbowanja se wschej wopraudźiscu psched wocźi, so możesch so jenoż praschecź, hač njeby lepje było, so so tajzy wbohi ludźo njebnychu narodźili. K tomu pschińdu hischcze wulke wudawki, kiž wotbrańdźenje tutych wbohich zeb žada. W Němskej so kóždeho wjazy za wotbladanje duchakhornych wuda, hač na pschikład zyły sarjadniski abo nĕkaki druhi apparat žada.

Wustajeńca pokasuje pak też wojowanje pschecziwo tutemu poczeżenju luda. Rozumni ludźo dopóstnaja wažnosć sterilisazije, dokelž wdźa, so z tym swoju žiwobyu psched herbizy poczeżenym dorostom wobarnuja. Wożebje wažne sa pschichod je sprawowanje narodnjom strowych potomnikow. Knjeżerstwo so też tu hižo prózuje a swjasowanje manželskimow spĕdźuje je wjelakimi wołożenjemi, z manželskimi pożičonkami atd. Też w dawkowym nastupanju so wjeledźĕcźne žiwobyu wulzy wołoża.

Stónczenje naš wustajeńca wucźi, so je jenicźny wjesny a burski lud płodne zórło ludoweho wobstacza. Tohodla zebi naschе burstwo na prĕnim mĕstnje sasłužił, so so schkita a pĕstuje. Druhi ważny nadawk je, so so wobydlerstwo z wulkomĕstow a industrijowych krjejżi slschow wjeczornych krajin wrócźi do raźischich krajin. Tohodla je hischcze wjele mĕstna k sabudźenju a rostrojenju strowych nosczerjow naschеho luda.

Tak nam wustajeńca bohate powuczenje podawa a w naš budźa sajim a rosumjenje za strowu wobydlerstwowu a rażowu politiku. Kóždemu pak należnje doporuczujemy, so by ważnu wustajeńcu wopytał. Budyschin je druhe mĕsto, kdźež so wustajeńca pokasuje. Wonkazujmy wschitkim, so zebi tutu lĕpschinu prawje ważimy. Wustajeńca je kóždy dźeń hač do 25. novembra wotewrjena.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 12. nowembra 1934.

Naše hrono za tulon Boži dźeń

Prjedy a nětko,
Luby mój dźadko,
To je wulke rozdźĕlenje.

H. Z-jasc.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +1 a thermometer w nozy +4. Nizko, wo kotrejž zrobotu pisachmy, je pomalu k zajnu cźahnu a hatle dźenja w nozy do naschich kónczin pschicźahnu a niz hižo wjezera, kaž bé so wocźakowało. Cźim lepje, su kermuscherjo wczera hischcze šuschi domoj pschijeli. Nizina njeje pschesyhna, a dešcź so wĕcze hižo dźenja wundże, so sasa njewobstajne wjedro dostanjemy. Mózno je, so źurjedź tydźenja abo bóle pozdźinje dny sajdo nowe deschcze pschinidu, dyrbjałaš so žyzlna nizina pola Jslandskeje k nam sczahnyć. — Junije wotcom klónczko 7,11

Wjazzław Benesch Tschebizšky:

Wjesny Jakubin

Pschel. M. K.

(Pokrazowanje.)

Sa khwilu pschijźe knjes farař z zusej žonu z syrkwje. Bĕsche nĕkat bledy. Knjeni nicźo njerĕcźesche. Sslužownik w liwreji krocźesche za nimaj a njeješche modlerske knihi.

Spodjawne bé, so burja so jenoż khonjachu a k jemi njepadnychu; ale zusa dźĕsche spĕschnje nimo a njekedźbowaschе na žaneho.

Jenoż Lukasch so njekkonjesche, pohlada na zusu, hischcze jónu wótrje na nju pohlada z khowu wiju.

„Postawa je jeje, ale hicźe niz. Take je wot małoscze po hładkowanej podłoły thodźiła. Sšnadź je wjerchowka. Snadź wjerchowka, dokelž dźe z njej knješ farař“, dźesche pschi žebi a naitajn so domoj. Dragonski wyschk hižo za nimaj njeidźesche, postrowi zusu, ale wona so jemu hnydom podjakowa. Tehodła žebi njeswĕri dale z njej rĕcźeć.

W Marjernowej thĕżzy ani žiweho jworjenicźka njebé; cźorny kozor bé pschedł nĕkotrymi dnjeni cźekkył. Hdyž ninc thĕżki dźĕchu, khwatasche knjes farař, tola knjeni hischcze bóle khwatasche, tak so mózesche ju knjes farař lĕdma dosćĕhnyć.

Sa wózu stejesche wós se schtyrjomi konjemi. Na nim žedźejesche pohonc, też w liwreji, na bokach wosa so wjerchowjka króna błyschcźejesche. Sslužownik wosowe durcźka wocźini, knjeni sašĕe do wosa so hischcze łohay psched zarjom pokroniwschi. Potom pohonc konje pohoni a sa wokonik wobda mróczeł próha wós. Wew oju wsa knjeni sahlerjeł z wobliczа. Bé bleda jako zyły nóz spała njeby. Sšwĕtle do stota pschelhadźaje wložy wobdawachu bĕłuschke cźoło. Wocźi, módrej jako atłaz na drasce, hladaschtej bjes wurasa na króntu a wopon w prédkownym žydle, a ruzy hrajeschtej se špwĕcźatym, so hybałazym pasom. Žedźejcy tak na dwě hodźinje. Nadobo wós sasta; knjeni pohlada 1 woknom, chzyschе sakschikuyć, ale w prawym wokomiku žebi hischcze 1 wobĕmaj rukomaj ert sapschimny.

Na hórzy nĕschto krocźeli wot dróhi stejesche nĕkatka hrjada, horjeka mĕjesche prĕtuschi a na nim bimbasche so wołwĕšnjeny.

Pod nohomaj mĕjesche zynowy talĕr a na nim leżesche nĕschto kopora. Nĕschto dale stejesche wocźiwa cźyrjódła ludźi. Nĕkotre stary žony pak z tschesejanjkej łubosću sa duschn njesbožnowneho rózowz spĕwachu. Wyšoko nad schibjejcymi cźorne rapaki pschelĕtowachu. Se schdźĕjunymi wokнami wołwĕšnjeneho wĕtkit hrajesche, z khwilemi je do njeswocza mjetasche, z khwilemi sajy wróczo.

Wokoło schibjejcy thodźesche wojak z nahim teżakom. Hdyž bé knjeni z wosa wustupiła, so wojak postrózi a sahy strowicź.

Knjeni khwatajsy dóńdże, cźišny też nĕschto na talĕr; sloty rjeczask z cźeżkim drobotnym khcźjom, potom modlerske knihi do elefantosubsijanych dejtow wojsane, po wobĕmaj fronomaj 1 woponom a z krónu z parlow a z drohotnych kamjeni wubedjene.

Khwilku wosta, tak so mózesche snadź „Wótrzenasch“ a „Strowa-sy-Marija“ wuspĕwacź; potom žhladny horje a sdasche so, so pocźa thablacź. Wětšik sajy wložy z cźoła ždu a z wobliczа. Wustupjenej wocźi, kaž bo sdasche, runje na nju hladaschtej, a sawrjeny ert so pocźa hibacź. Knjeni cźežko sdychny a hluboko sajy tschepotasche, jako by symisa z njej tschakła. Hischcze nĕschto cźišny na zynowy talĕr, pjerščeżeń z drobotnych kamjeni. Wojak stejesche nĕkotre krocźele wot schibjenzy kaž kamjeńna postawa.

A hdyž knjeni sajy we wosu žedźejese, jej žyły z wocźow stupichu. Wona połoji žwoje bĕłe cźoło do dłonjow a cźišny so na rjane žydło, runje na krónu a wjerchowski wopon.

„Nano — nano!“ sawoła, tak so jeje žlowa wrjeskot a klepot wosa pschehłuschichu. Sslužownik so wobhladujuschi poručі pohoncej, so by sastał, kdźež i wosa a wotewri wosowe durcźka. Tola knjeni hižo sajy žedźejesche, njehibny so, jenoż sługownikej kiwnywschi poručі, so by so wotkalił. Jeje wobliczo hischcze bóle sblédny.

Pschijźedźechu nĕtko wokoło hórki; sajy pohladny knjeni z wokнom. W dalokosći so hischcze hórka cźornjesche a z njej schibjenzy a nad schibjenzu cźorne mróczele cźehnjechu. Knjeni sakry žebi wobliczo z rukomaj a płakasche.

*

Wróczachu so sajy z prozejšenja, ale niz je Tschejanskeho. Bĕchu pod Nocźawom hyli. W augustinskim klóšterstwe pod Nocźawom wotmĕrwał so prozejšijor na dźo-njebyhežwlasca žiwi. Marije, žlawny a jara rjany prozejšijon. Sšhadźuje so tam skoro zyły kraj, dokelž je z njach; po žnjach maja burja wjenjesy a wokolni pschekupa na nje pod Nocźawom cźakaja.

Hlejcje, nĕchtó je tam pod kruschwinu, hladaše hdy dołho, kaž tu horjeka dźenny, a njebiba so, je to žonska prajesche Kalowa žuzjodam.

„Bludna Marka“, rjekny Konopas.

„Tale je wulka a runa, Marka je mjeńscha a pottlena“, mĕnjesche Podpjera.

Ale pryedy hacź tam dóńdżechu, pocźa so cźinicź. Z hrodom pschi kĕzu pokatowachu so pożledńje pruhi žlónza. Cźemnomódre mróczele sšhadźachu a buchu cźim cźerwjenischе, cźim wyschе stupachu.

„Hischcze tu je; hlejcje, Kalowjo“, pocźa Konopas, hdyž bĕchu ke kruschwinje pschischli.

„Ani so njebiba“, prajesche Podpjera.

„Je nam 1 khriščetom wobrocźena“, rjekny Kalowa a stupi z dróhi.

Žónska bé wopraudźe wobrocźena 1 wobliczom na wješ, ruzu mĕjesche w klinje leżo, hlowu do sady schtilenu a wokoło schije mĕjesche nĕschto błyschcźate. Bĕsche w dołhej módrej atłazowej drasce. Na wobliczu mĕjesche šmu njepschewidźomny schlerwjeł, kotryž wětšik z cźasom sasłu bowasche.

Kalowa wobhlada zebi njesnatu bliže; zdobom sdu ruzy a wuskoczi z pschĕrowa, jako by psched nim w trawu sašpjeczała šmijiza.

„Wobwĕšnjena!“ sawoła.

Haj, bĕsche to wobwĕšnjena. Wokoło schije mĕjesche drobotny paš, sloty, pobity 1 parleni a drobini z muschkanti. (Skónczenje sesćehuje.)

hodź. sthadża a so 4,17 hodź. khowa. Měšaczk sthadża jutśe popołdnju 12,57 hodź. a khowa so wječor 10,37 hodź.

— Wuhladny na wjedro za jutśiśchu wutoru: Po deschczu taso spodobnische a njewobstajne wjedro.

*

— Pjanemu dowtawarjej spomoženskeje podpjery, kiž bjes šuměy na kole jědżesche, jeho koło wotewšachu a je sthowa rjadżichu.

— Wobschudżerja worczśinow w Budyšchinie sajeli. Kriminalna policija saja 29lětneho muža, kiž běsche wšelech někotrymi njedźelemi do Budyšchina pschilchol a wšelke někotrych ludomnych hoscenzarjow wo worczśinu wobschudżił. Ssu-li hischcze druhe wosoby schkodowałe, to wone nochcha. So bychu ko pola kriminalneho wothdżelenja w Budyšchinje na Ortenburgskim hrodże, telefon 2501, samołwiše.

— Lěkarskeje odjenja po wukhajeńzy „Lud a rasa" w měšczanskim muzeju w Budyšchinie. Dźensa pondźelu wječor w 7 hodź. knjez dr. Matthiä, jutśe wutoru dopołdnja 11½ hodź. knjez dr. Keerl, jutśe wječor w 7 hodź. knjez dr. Metzkes.

— Liczba mjezicjelow radia 1. novembra. Liczba mjezicjelow radia we Němskej kwiečnjesche 1. novembra 5 725 39 394 pornjo 5 574 001 na dnju 1. oktobra. Pozdźejkom je so liczba we běhu měsaca oktobra wo 151 393 wobdźelnikow (2,7 proc.) powyschiła.

— Wjednik wošoboweho automobila, kiž prěnje prawo kołoježdneho njewobkedźbowasche, sobotu na Kamjenicowej hasy—Zitnych wikach do kołoježdneho storczi. Jedne kolo so łamnje wobschkodźi. Ludźo do schkody njepschinjadżechu.

— Motoroweho koleśarja, kiž njedźelu rano wokoło 3,45 hodźin pjanu we Kamjenicowej hasy ko tam a sem wijo jědżesche, so sadżerža, so njeśmědżesche dale jěcz. Jeho koło so do sthowa wsa.

S **Ratarjez. (S motorskim kołom so sabika.)** Njedźelu wokoło pschipołdnja sta so na Driedżanskej dróhi pschi puczu do rucżeklubla cżežke wobkhadne njelsko. Kolesar, kiž cżežesche wo dróhi z Hodźija pschikhadżejo so do Ratarjez sawinnyč, so w šamnjnym wokomiku wot jadneho z motorskim kołom se soziukom. Motraj po dróhi w šamnjnym směru jědżesche, poraži. Michiljo tio so z wulkim wotmachom do vschérowe wierhnuchu. Na sadnim hydle bedżaca 45 lět stara Elsa Heraschez z Biskovic, hdyž so kołoježdneho, kelbi nop nosbi a sa nětotre mjenjschu wudocha. Mobiedżer motorskeho kola kelbi ruku złama. Kolesar, kiž je Semix pokhadża, so na skamje cżeł za wotschkodži. Wokaj so do thorownje pschewjeschesta. Stóž ma na njelbožu winu, so dotal niedasche swěscicz.

S **Droždżina.** Wutoru je so prěni raz w Droždżinu znajscer pomuckaju wječor w tudomnej dźěcžazej hrajelni wotmě, kotrež bě derje wopytany. 19 macżerjow a žonow bě so jeschko, so bychu na nowuczkae a saiimane płowa cżety Lorn poskuchcale. Kaž je kitschesch, dotrjeli so tajke wječzory porjadnje kóždej dwě njedźeli wotmjeć.

S **Bukez.** Na dniu 9. novembra wotmě so tu dostojna wobchadnoscz za padnjenych cżežow šwětoweje wójny a za poslužnju Němskeje. Zarowniše khorioje běchu so połnudże wutrowješe. Pschi pomnikach cżežow na pohrjebnischczu hejachu cżežne straże. Wječor pschi zwonjenju pschichadnychu formazije nazionalnoh. stronu je šmótnjami na pohrjebnischczu a postupachu ko psched pomnikami. Wjednik Rulezianskeje wotnoški Kečk powoli z wopomnjawnymi słowami wěnz k wojerskemu pomnikej. Na to wobachu so wschitzy do Stauge; hoscenza k žarowańkej znajstwoznoscz. Sekchle běchu so formazije stronu. Lutzjanka dźiwowa słužba, cżežownje towaršitwo, wojerske towaršitwo. Serbske towaršitwo a mnohi druzy wobdźelnizy. Posawnowy khor powdżeji šwjatoczne hymny. Hudźba bźewje słužby sahudźi a thorhoje so do sole pschinjeseschu. Wjednik wotnoški Kečk mjelesche rěcz, w kotrejž na najnowischi skutk towaršenych šmóžnowje wójny a dnja 9. novembra 1923 sa naklaczje cżeskeho stata vokaka. Wopomnjetta bohdina dyrbi buez swjata wschitkaha. Jo chcemy po wschitkaje žiwi buez. Na to sahudźi wolawnowy khor pjesn wo satšelenju towarischa. Elsa Wünischez z Bukez hchedniese pěsez „Mu dźemy a chcemy so modlicz ..." Hilerjo młodźina pschednieše rěcžny khor z bubnowanjom. Na to nuzke šwjenje towaršitwo pod wjednitwom Hejna wurzeza Wiele špěwaj wo „rańschich serjach" a „satšelenym towarschu" łaspěwa. Se žiwym wobrazom stoka so padnjeny frontši wojaf i cżorno-bjelo-cżerwjenej thorhoju a padnjeny SA-towarschi z thorhoju hakateho khrjża. Khorhoji so siednocziłchcej, a Hitlerska młodźina z pschewja. Jako běsche Händelowy „Largo" na klawesin (wucżer Wjela) a hušlach (wucżer Hofbian) wuklinkało, a dźelowy dobrowólnik pěsez pschednieše, měsesche Fraz Fischer-Lubiški wopomnjenišku rěcz. Won wopisowaše cżah padnjenych SA-towarischow na stronje padnjenych wólnoscherych. Woni su wumrěli, so bychmy my žiwi byli. Na jeho rěczi wschitzy postanychu, posawnowy khor budźesche špěw wo dobrym towaršichu. Faraz Fischer wopominalsche, schto by so stało, kdy njebychu tuczi rjekoju swoje žiwjenje woprowali. 9. november 1923 pschipoředniu 241 hodź. je hodźina narodżenja cżeskeho stata. So bychmy tamniny frofumili, dyrbimy so do wutrobow wojerjarjow nawrócicz. Dowěrjenje k Bohu pak njeńmě pobrachowacz. Za rjekanu chcemy žiwi buez, so bychmy do nowoho pschihoda schli. Sswjatoczńoscz wulkincza ji nětuschi hymnu a Horsta-Wesselowym špěwom a wumjeńenjom khorhojow.

S **Wosporta.** Wjednik tudomneje wotnoški nazionalsozialistiskeje strony dr. Obenaus je tuto sałožnjowu słožił, kotrejž je i džekom pschecżelenjow. Sa wjednika wotnoški poda je hr. stron. towaršch. Krjeczmar. Dr. Obenaus chce wjelu nóz hamtej za ludowu strowotu pola wotnoscherjeho wjednistwa nazionalsozialistiskeje strony w Lubiju wěnowacz.

Z Pančic. (Wobkhadne njezbožo.) Wčera na njedźelu dopołdnja w dźewjećich zrazyštej motorske kolo a póstowy auto na statnej dróży hromadźe. Zo by kipra žónska, kotraž so z nim na mšu wjezese, bliže k cyrkwi měła, dojeżdże nješto dale wobkhodneje kupy, na šerokej dróży stejo wostawši. Hdyž bě žónska wustupiła, chcyše auto dale jěć. Bě hižo trubił a pokazował na lěwo wutykanyč, a dyrbjese so nahle wobroćić na puć do Khrošcic. Při tym pak njeběše drje so dosć wobhladnył. W tym wokomiku přijědże wot zady motorske kolo ze socjalsom ze 40—50 kilometrowskej spěšnosću a zrazy z wotmachom do auta a wosta w jeho lěwym škitacym blachu wisajo. Wjednik kola a socius padnyštaj na twjerdu dróhu a na zadnym sydle sedżaca žónska so najbóle zrani, tola stej wobaj hišće zbožownje wotešloj. Bě to jedyn frizěr ze swojej mandźelskej z Ottendorfa-Okrilla za Kinsbórkom. Cyle nowe motorske kolo je so na prawych widłach khětro wobškodźiło. Kolesar bě tež dosć truhł, njebě pak z tym lěził, zo so auto tak nahlo na tsornu winje. Wjesna žandarmerija bě hnydom na městnje njezboża a je pad zapisała. Tak dołoko haž je so to dotal zwěsiło, staj wobaj jězdżerjej trěbne předpisma wobkedźbowałoj. Stó je po prawym wina, za tym so dale slědźi. Hdyž so njezbožo sta, dźěchu ludźo runje ke mši, a tak bě so wulka črjódka našła.

Z Pančic. Wčera we wječornych hodźinach bu motorski kolesar překwapjeny, jako z korčmy wustupiwši chcyše so na dompuć nastajić. Elektriska lampa běše dočista rozbita a měješe docyła hinašu formu. Njemału so dźiwaše, jako swoje motorske kolo w tajkim stawje namaka. Zawěsće je sebi ćehtó cuzy tuto kolo „požčił" a jako bě so jemu tuto njezbože stało, zaso mjelčo motorske kolo na swoje stare městno stajił. Zaso warnowanje za motorskich kolesarjow: Zamkajće waše motorske kola a auta a potom so tak lohey nicho stać njemóże.

Wulki serbski koncert

28. novembra
wjeczor we 8 hodź. w Ludyšej Krónje

steji dospołnje we žiwbie serbiskeho ludoweho spěwa! Chcemy žebi dobrjž s mješchanymi khórami, s dźěcżazymi a solowymi spěwami Maschc wutrohy, dżemy Wam wobradżicz žiwcznje, niemytkne hodźinki domowneho ludoweho wjesela. Njehladajsce wulkeho kasanja. Přischihdżcze Wy wschitzy, Maschi lubi. nan, maci, bratr, sotra, nawoženia a njewjesta, dźěd a wowka. Zadnu domu njeowstań!

S **Kulowa.** S pschichižnu spominanja na riekow so hamtšjuy wodżerjo PD., SA. a NS.-jónstwa w šamknjenym cżahu k wojerskemu pomnikej nodachu a k niemu 3 wěnzy le schlewjerjom położichu. Měšchcanosta Matzker mjesche khrótku rěcz. W sali „Němskeho khježora" so sjawne wobswědczenje žarowanja pschi tankny.

S **Mojerez.** So by so njejasłužerjam dźěło saradźiło, běchu psched někotrymi měsazami sawocżeli, tu 50 Hitlerskich khěžow twaricz. Někto je też pošlednja i tychle khěžow sebjebęha.

S **Woierez. Sjawne wobsedżenje tudomneho hamtšeho kuda.** S pschepytowanskeje iathy pschedwjedżeneho T. i B. winowachu, so je hoscenzarjej S. we Mulkich Sdźarach sa 5 hr. 80 pj. schkody naczinił. Wšesche tam jědł a pił, pódła toho benzin wotewsał a bě niczo nepłaczliwschi so potom z procha měł. Jeho k jastwu na 10 niedźel sajudźichu. — Hoitwinny naleźił W. i Sch. bě bjes hoitwinskeho wowšma i teschinkom na kwojim rewerje setkał. W. prajł, so je jenoż chcył hotkje še swojeho tam leżaceho pola wuhnacz, schtož jemu njemóżachu wróciczć. Jemu 12 hriwnow pjenjezneho thkotanja napokaznchu.

S **Mikowa.** Hamtšeho pschedsteischeje wschitkich frontšich wojowarjow a wójnišich wobdźelnikow, a ich wudowy abo swarschenu, kotrež chcedża hischcze žadošcz sa cżežnym tichjom podacz, namołwja, so bychu so 12. novembra pola Kliankez sejschli. Trěbne dopokaźma maju so žohu pschinjesecz.

Z Łužicy

Se **Seifhennersdorja** we Łužicy. (Nakładny auto do khežineje murje jawadżił.) S mešlenj nakładženy a i pjecz wožobami wobkładżeny nakładny auto pe dróhy i nahleje wótrnikoweje hory cżerjesche, dokelž so dla tsernje zaprěcz wodżerjo wobkedźbowali, so je brjamsy wotpadnyła. Wosowny wjednik a tři druhe wožoby i cżahom wotskočichu. Starscha žona w bjeswjedźenskowym wozu žedźo wosta. Tutón i wulkim wotmachom do jeneje khěže fraje. Cżežiny auto a khěža so cżežko wobschkodżijschtej. Na khěže je žebi žona, kotraž bě we wozu žedźo wostała, jenoż hlowu i lohka franiła. Druha žona pak, kotraž bě i wozu skočiła, je so cżežko franiła. — Na rózku Polnoczneje a Schlageterskeje dróhi wožobowaj automobilaj do so kraschtaj. Jedyn wóz so pschecżišnu. Wobaj so wobschkodżischtaj. Wjednikaj so njeskaschtaj.

Mordarstwo pola Zhor'elca

Shorjelske kriminalne wotdźelenje je Budyskemu kriminalnemu wotdźelenju wojerwiše, so je w nozu k dnjej 10. novembra 1934 na dróży krótko psched Lichtenbergom pola Shorjelza jednu hósez wobsedżerja automobila Kurta Pěticha je Seidenberga w jeho aucze sarasł a wurubił. Stóstnik je lektrikar Kurt Zohn, kiž je so 6. januara 1914 w Geibsdorfi w Lukawiskim wokrjesu narodźił. Won je cżeknył. Zohn je něhdże 186 zm. wulki, schwižny, ma cżemne hłosy, módrej wocži, zashibnjenu krótki nós, tołstej hubje, na schiji jako hocki wulke jartowe bleszki. Won běsche w brunokaschczitkatym mantli, módrej łódźinskej cżapzu, cżornych schtornjach, cżornych khołowach, cżornym każeršim łazu, módrej koschli a schlipsu. Schtóž może wo Johnowym pschebytku nješchto sdźěliczć, so prošu, so by to blišschej policiji, žandarmstwu abo kriminalnej policiji wojerwik.

Sywy w Sakskej Horn'ej Łužicy započatk novembra

Oktoberske wjedro je wukwam a rozcżenju pizy wuriadnje hoiiło. Mila cżokolata a někotre šmalniske deschcże su wuzwuam, nasmnikej pizy a wobsebje rěpje na iwjeżelaje waschnje ko roswicz dale. Sslabe nózne smjerśi niesu nicko seschkodźiłe. Sswyn, kotrej běchu swopředka i městnami niesłajnje seschkodźałe, su wo deschczach dosthadżałe a nětkole je wjeżele, na uje hladacz. Tu a tam wone samo pschebuhte sneia a su so hižo pschedaloko roswiże. Dźeczel je w ietuschej žuchocze swjetlscha wusthynył. Hdyž pak je žuchotu pschetrał, je ko wón we nasmnje shrabał. Mile wjedro je wosebje pósdnim druzinam běrnow hoiił. Mone su mohle hiischcze doprawicz. Najwjetschi wunoschk lětża prawa rěna pschinješe. Wona je wurjadnje wulka narostka. Wschi pschikhodnym wjedrie su rěpu, selenu pizu a běrny móbli bies wobcżeznoczow domoj thowacz. — Tež w druhich krajnach Saskeje su rataxjo i oktoberskim wjedrom swokojem buli. Statistiki krajny bamt je žnyny kónz oktobra we schereńku jako dobre pohonoschcże. Pschi tom je 1 jara dobry, 2 dobry, 3 srěni, 4 žnadny a 5 jara žnadny staw wosnamjenia: najmyła rożka 2.4 (3.0). nasjmika pschenża 2,5 (3,1), nasmnski ieńczmień 2.4 (2.9). ripik 2.2 (2.7). Liczby w spinkach so na sapoczatk novembra 1933 poczahuja.

Přilopk

Posłetne finanzy sakskeho swobodneho stata.

Po runje wosjewjenym wupokazu wo sakskich krajnych finanzach su dołhody w porjadnym hospodarstwje sa cżas wot 1. hapreleje hacż do 30. septembra 1934 wscho hromadze 129 557 000 hriwnow, wudawki 150 834 000 hriwnow wuczisnje, tak so je so w prenjej połojzy licżeńskeho lěta 150 834 hriwnow wjazy wudało, hacż je doschło. We wurjadnym hospodarstwje su w šamknjym cżahu 5 843 000 hriwnow wudali. Traiazy dołh je kónz septembra na 236 632 miliionow hriwnow frosit pornjo 235 224 miliionow hriwnow kónz augusta tuteho lěta.

Kónz žoninesho lubkowanja.

W Kratzawie pola Zitawy so jedyn dźěłaczer do bydła jeneho dźěłoniemčiazeho pižaria, kotrež i jeho žonu lubkowaschc, dobu a do šamarja mandźelstwa tżěli. Tutón pk šamo jemu ruku dele dorież, tak so hulka do schpundowanja saźěbże. Hdyž muż druhi krócz wottżócži, revolwer sapraji. Na to nadwadnjenu seferu thrahnu a nadwadnika wotehna. Policija je nadpadnika a jeho žonu sajała.

Ssmjercz na dróży.

Na dróży krótki cżah po połnozy i dwěmaj wosobomaj wobkładżene motorske koło do pschiwěschcaka jeneho nakładneho automobila sraży. Wuschischi dejeż Mocker i Frohburga jako wjednik motorskeho koła so sarafe. Ssobudźaży dejeżeli pomocnik Erich M. żebi mosby stschaże a żebi wobliczo skani.

Hindenburg, Hitler a Göring cżešeni kmótsja w jenej šwójbje.

W Hindenburgu je so žadna wěz stała, jo su šemrěty němšli presidenc i Hindenburg, wjednik Adolf Hitler a ministerski president Göring w jenej šwójbje cżešene kmótšstwo pschewsali, a to pola šednateho, dwanateho a štnateho dźěsca dźěłaczerja Biedricha Heina.

Rozbuchnjenje w japanskich podkopkach.

We wuhlownych podkopkach pola Hokaida su še powětru rozbuchle. 87 hórnikow je so morikło. 107 ko sarynko, tola se wšěchnej nemozu so wukhowało. Pjeczo hórnizn njeschu so namakali.

Rubježnistwo na pósczu w połnóznych Čiechach.

W nozu k wutorje su we Warnsdorfie nadubschi z woknom do wisanje póstikeho hamta w 6. městownym wokrjesu salešli a żelezny kalchczik kradnyli, kotrež wobsa 80 krónow hotowych njenjesu ta 12 000 krónow póstikich šnamkow wopschinješche.

Budyske stawniske powěsće

z dnja 9. novembra 1934.

Narodźikoj staj so: Janej Franzej Oeje Maltzej, šedlarjej, dźiwowjeczicżla. — Bjedrichej Pawlej Schönwasserej, lokomotiwnikej, šynk.

Wumrěłoj: Ernestina Wilhelmina Kanterowa rodź. Němarjez, rentnarka, 78 lět. — Korla Bohuwěr Wilhelm Henczl, dostawar renty, 71 lět.

Do manželstwa stupischtaj: Hendrich Bjedrich Wilhelm Grebe, hudźinik, i Emmi Margaretu Günthersej, schwalcju, wobaj w Budyschinje.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerja za nawóstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2285.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Japanski parnik Natomaru, kiž běše z Genzana w Koreji po puczu do Czemulpa, je so w cjeżiłim wětše podnórik. 53 muži wobhadki je so tepiło.**

*** W nozy k schwórtkej je pschi dotkowjeczernym japanskim mórskim brjohu zylny wětr zahudźał. We wětše běše je 130 rybarskich czołmow zhubiło. Dotal hischcze njeznóžahu zanjeho zhłeda za czołmami namakacj. Na czołmach běše nětdże 1000 rybakow, wo kotrychž jebi najwjetsche starosce cżinja.**

Szmjertne njezbożo na drohy.

W nozy k njedźeli wokoło 2 hodź. jajedże na drohy se Siegmara do Stelzendorfa pola Kamjenicy wobzobowy automobil, w kotrymž wjednik a 25lětnej holcy hjedźeschtej, z tajtim wotmachom do schtoma, so so wobej holcy z woha wjerhnyschtej. Jena holca hnydom wumrě, druhej so noha wusche kolena skama. Wjednik sjedże z hłowu psches schkitazu schkleńzu, so so we wobliczu straschnje dreła.

Radio

Wutoru 13. nowembra 1934 słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.35 rańschi koncert. 11.40 za burow. 12 pschipołdnjischi koncert. 13 tacżele. 15.15 za żony. 18 sport za młodźinu. 19 tóhodomny k wjeselu. 20.10 koncert.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6.05 so burow. 6.35 rańschi koncert. 8.20 tacżele. 9 za żonu. 11.45 za burow. 13 tacżele. 15 kónzertna hodźina. 19 ludowe spěwy. 21 rejwańschi hudźba.

Hischcze wažne z dnjoweho programma Königsberg: 21 wjeczorny koncert. Wrótkław: 21.10 koncert. Frankfurt: 20.10 opera „Zar und Zimmermann". Wim: 20.50 hudźba z operow.

Směški

Dreśerowany wojak.

Stary Fryza mějesche w jenym regimencze wojakow ramych żiwnych a dołhich młodźenzow. To bě druhdy luba nuza, tajkich wulkich dobrach, a w tajkej nuzy pschistaji hejtman tež Franzowzu zebi do zwojeje kompanije, kiž ani złowa němški njemóżesche. Dokelž pak kral najbóle z tóhodomnym nowym wojakom porěcza a pschezo toham be praschesche, roswuczi hejtman Franzowzu, schto a kak ma wotmołwjecź. „Hdyž so tebje kral prascha, praj najprjedy: dwadzesći lět, potom: dwě lěcze a na tśeze praschenje: woboje wěrno, majestoicź." — Kral mjenuje praschesche so kóždeho wojaka 1. kak stary je, 2. kak dołho złużi, 3. hacź je woboje wěrno. Na njezbożo pschemjeni kral rjad praschenjow a tak jehra so tajke rozrěczowanje: Kral so prascha: „Kak dołho złużisch?" Frazowza: „Dwadzesći lět!" Kral: „Kak stary sy?" Franzowza: „Dwě lěcze!" „Pak sy ty wrótny, morkoańsche kral, „pak ja!" „Woboje wěrno, majestojcź!" sawoła Franzowza, wjeselu, so może tak derje němški. Kral też zmóch podubyczź njemóżesche.

*

Prix fixe.

Izik Feingold, pschekupz na Jerusalemskej drohy na kupza.

„Schto, luby wujo, bychcze rady? — Mam najnowischе druzinu, najnowischе fasony z Parisa."

„Kajes Feingold, trjebam zwjerschnik, ale handlowacz njelubuju."

„Pola naß so njehandluje. Tu je wschо prix fixe („trut" płacźiny)."

Kupz wubjera sej zwjerschnik.

„Schto tón płaci?"

„Schto płaci? Njeżadam ja tón rjany zwjerschnik ani 40 hriwnow, ani 35 hriwnow, ani 30, ani 25 hriwnow nizy rjekna wam połdenje słowo: dajeze 20 hriwnow."

„Wěźeze ichto, kajes Izik. Njedam wam ja tón zwjerschnik ani 20 hr., ani 15 hriwnow, ani 10 hriwnow nizy rjekna wam połdenje słowo: dam wam 5 hriwnow."

„Schnilo, jawał kajesej kupzej jeho zwjerschnik. Strowy wuziwali, kajeze!"

*

„Janko, nochcesch sej malu zestnicźku wobhladacź, kotruż je bacźon pschinjesł?" — „Ně, chzu radscho bacźona widźecź!"

Naša dobra kniha

Popiełiz Michał, sprawny, cżisty, porjadny [illegible] **tżeśarja w cjanej mjezy w Delanoch pschewzachu měru lubowaśe pczołki a nahromadźi po cżasu na 300 kotcżow. A pczołki też na zwojim krejzarju wiśachu a nanoźnu jemu kózkolinje po zentnarjach błódkeho mjedu, tak so śebi nasch Michał po cżasu rjane samoźenje nahromadźi. A jemu spodobaśe so pschewzchu měru Kněžnikez Hanka, dźowka wulkeho kutlerja. Wona wjchał jeho też pschejara lubowaśe, ale jeje nan běśe ju sa hordeho wulkeho cżinjanzeho barona, kiž pak niczo druhe njebź, hacź pucźowazy z winom, wuswolił. Schto je Hanka pschi tutym cźłowjeku wutrała, a schto je nasch Michał do duschinych wojerwanjow měł, to możeze cżitacź w najnowischej knizy naschеho wulkeho spisowaczela Y. Romualda Domaschki: „Wrjóh". Kóżdy herbśi młodźenz a kóżda herbśi knjezna dyrbjała tute kraśne powedańczko cżitacź. Płaci w Serbskej kniharni w Budyschinje jenoż 50 pj. Hdyż śebi towarstwa hromadźe staja wot 10 exemplarow jenoż 40 pj.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

In den Konkursverfahren über das Vermögen des Gärtners **Hermann Bruno Schulz** in **Dehna N.** [illegible] Bautzen wird zur Beschlußfassung über die Einstellung des Verfahrens mangels Masse, zur Abnahme der Schlußrechnung des Verwalters gemäß § 86 Konkursordnung, Termin zur Gläubigerversammlung auf **Freitag, den 16. November 1934, nachm. 4 Uhr** vor dem Amtsgericht in Bautzen (Saal 141) anberaumt.

Amtsgericht Bautzen, den 6. November 1934

Die Kommunikationswege

Kleinbautzen—Preititz—Cannewitz,

Belgern—Cannewitz und

Purschwitz—Cannewitz—Radel

werden wegen Pflasterung bezw. Beschüttung in den Fluren Kleinbautzen und Cannewitz während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über die Bautzen—Weißenberger Staatsstraße gewiesen.

Bautzen, am 10. 11. 1934. **Der Amtshauptmann.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budźe **pokutnu srjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwar a kózda spěwarka ma přińć! Solistoju pruhuja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent!

Pančizy. „Lipa Serska" (spěwarjo, spěwarki a pazlane sobustawy) ma schwórtk 15. nasymnika wjeczer we 8 hodź. pola Natuschez shormadźišnu a spěwanje. Wschitzy so wočakuja.

Wšě čišćowe dźěła

tunjo a w dobrym wuwjedźenju

w čišćerni Serbskich Nowin

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 12. nowembra 1934.

Barlinska bursa dnja 10. nowembra. Hižo w pschedchadźazych dnjach złaba burza ke kónzej tydźenja nimale zyle wuńny. Se strony publika njepschedbjeżesche skoro žanych pschikasow, tak so tež kulisja so dospołnje wróco sejahny. Pschecżelne załkadne mjenjenje njedachu so zaprócź, schtož wosebje pomjenschenej liczbje bjezdźełnych pschipiśowaczich. Też na rentowych wikach bě sche słaby wobkhod a swjetscha kurzy nješchto malo popuschczichu.

Skótne witi w Drježdźanach.

Na skótne witi pschihnachu dźensa 1113 howjazow a to 252 wołow, 228 bykow, 403 krowow, 89 jałojzow a 133 źrjacżkow. Nimo toho hischcze 1129 cżelatow, 709 wowzow a 3159 zwini. Pola howjazeho skotu je wokhod žrěni, tola płacźizny su žane tak sandźeny tydźeń. Krowy so nješchto hubjenscho pschedawaju. Pola cżelatow je wokhod romaty, tu so płacźizny romalu wotdrjebiuja. Też pola wowzow je wokhod měrny, někat sa stare płacźizny. Pola zwini je cżiły wokhod, tu so sa nizsche druzizny płacźizny połepschesa.

Statna banka w prěnim tydźenu novembra

Prěni tydźeń w novembru pokazuje po wukazu statneje banki normalny nawrót na jenotliwych zapołożenskich kontach. **Zytkowe kapitalowe zapołożenje** so wo 136,1 mil. hr. sniži, pschi cżimž su so wokoło 41 proz. zytkoweho wuźadanja ke kónzej mjeza sajo wróczile. W jenotliwym sniži so wobstatk na směnkach a schekach wo 120,9 na 3605 mil. hr., wobstatk na lombardowych žadankach wo 14,2 na 76,6 mil hr. a na statnych potpadnjowych pokalkach wo 1 na 2,4 mil. hriwnow.

Wobrěh bankowkow sniži so wo 171,8 na 3651 mil. hr. a wobrěh rentowych bankowych bonow wo 5,5 na 279,6 mil. hriwnow. **Twerdych pjenjes** wróći so 22,9 mil. hrinew do kasow banki.

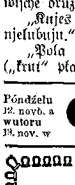
Wulke powjetschenje pokazuja **zirowe swjatki**, kotrež so wo 75,5 mil. na 927,5 mil. hr. powyschichu. Tute powjetschenje dże psches normalnu měru pschi tydźenja wo mězazu Tola tu jedna so wo prawe zirowe pjenjesy; wulki pschilinu drje ma so powschitkownej pjenjeznej likwidnosći pschipisacź.

W pósledních mězazach stajnje stupazy wobstatk słota so we swisku z němsko-jendźelskim wujednanjom wo 400 000 puntow = 4,7 mil. hr. na 77,8 mil. hriwnow sniži, mjes tym so so **krucze tkmane dewizy** wo nješchto mało na 4,2 mil. hr. powyschichu. **Zytkowy wobrěh** płacźidłow cżinjeschе 5522 mil. hriwnow pornjo 5697 mil. hriwnow w žamžnym cżasu sajschłeho mězaza a pornjo 5459 mil. hr. w žamžnym cżasu lońschcho lěta.

Póndźelu 12. novb. a wutoru 13. nov. w

Gudźic hotelu staroznate swinjorězanje

wutoru wot 8 hodź. wor. dobre jatrowe a hejdušne kolbasy w znatej kajkosći

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Picowacy cwor,

derje zdźeržany (za 7 skocatow) so kupi pyta. Štóž chce tajki předać, nech to wozjewi wudawarni Serbskich Nowin.

Kedźbu!

Rumjeńmaśer

Jan Kowatschik

z Njeswačidła ma rěčne hodźiny wutoru a srjedu, pjatk, sobotu a njedźelu! Bydli pola tyšeńskeho mišra Suberta.

Khěža

w Budyšinje, z woby dlenjom, kiž może so bydłom wuźiwać, na předaj. 5000 hr. napłaćenja. Offerty abo naprašowanja na wudawafnju Serbskich Nowin

Předženak 1935

Sy Ty hižo nješto cźitał abo słyšał wo našim Předźenaku, kiž nam nětko hižo lěta dołho našu krasnu protyku pisa? Hižo tehodła dyrbiš sebi ju kupić, zo by z njeje zhonił, z kajkej njesebičnej luboscu wón cyły swój swobodny cas za swój lud wěnuje. Někotryžkuli swěrny cźitał Serb. Nowin wšak jeho dźěła znaje, ale wosobinscy sće so z nim póznał njeje. A chcešli wjedźeć, kak wón naš nowy cas a našeho wjednika posudźuje, potom wobkedźbuj jeho nastawk, z kotrymž wón lětsa swój lud postrowi. To je woprawdźe cźitanja hódne. Tuž sebi protyku hnydom pola roznošowarja Serbskich Nowin kup!

Płaći 50 pj.

Stare, dobre

połonowe wino

litr 80 pj., poskića

Otto Schmaler

w Budyšinje na Moltkowej drózy 7

Telefon 2411

Meblowa wustajeńca R. Bensch, w Matschowskim dworje na Hornjerěčanskej hasy

Lehanjo, bydlenje, kuchinje, pisanske blida, předsitowe garderoby, blida, stołki

Sydadła, lehanske sofy, mjechane ležo a matrace

Samana wutykowanja a fabrikacija reform. spódnich ložow

206. sakska krajna loterija

čehnjenje 1. rjadownje

19., 20. a 22. nowembra 1934

Puć k wuspěchej!

Losy płaća: 1/10 1/5 1/2 1/1

3.— 6.— 15.— 30.— hr.

Losy poskića a wuposćelu

Statna loterija — Budyskaj běrzaj statneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Přepołożenje praksy

Wot póndźele 12. 11. 34 mam swoje rěčne hodźiny

na Dźiwadłowej hasy 4

nic wjacy na Waliskej drózy 6

wšědne dny wot 11—1 hodź. a pop. wot 4—6 hodź.

srjedu a sobotu wot 10—12 hodź.

Zonjacy lěkaŕ

dr. med. Günter Schwerk

w Budyšinje. Telefon 2783.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za póstk a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do zwónka 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhnjenju čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na dłhi sw. žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 265 — Budyšin — Wutoru 13. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Belgiske knjeżerstwo wróco stupi

W Brüsselu su so pónđelu popołdnju pschešwědźili, so belgiske knjeżerstwo pod ministerskim presidentom de Brocqueville wutworu wróco stupi. Ministerski president je pónđelu popołdnju belgiskemu kralej wo politiskim położenju rozprawjał. Se wschelakich stron so jenok wozwjeselja, so knjeżerstwo wróco stupi, dokelž je pschi pschewjedźenju žiwjeho deklazijoweho programma, kiž dźiwiše po wobšěrnym špołnjomócnjazym zakonju pschewjesej, wobkrućenjosće w knjeżerstwje a swonka knjeżerstwa namakało.

Rozsudźaze sa to, so knjeżerstwo wróco stupi běše, so Brocqueville prózowanja wo město guwerneura nazionalneje banki a ministra van Seelanda njemóžachu wuspěch. Van Seeland běše psched někotrymi njedźelemi dla njedorozumjenja wo kreditowej reformje žiwoje sotnjinstwo złožił. Ministerski president jednasche pónđelu popołdnju też ł presidentom belgiskeje komory. Brocqueville chce wuterm wo politiskim położenju rozprawu podaćz a knjeżerstwowy rozkład, so zyle ministerstwo wróco stupi, kralej wosjewiwšo.

Hač runjeż hižo psched někotrymi dnjemi widźachu, so běsche położenje sa knjeżerstwo kritiske, je powěsć wo blišim wotkhađe knjeżerstwa najwjetsche spodźiwanje zbudźiła. Ministerski president běsche hakle tydźenja we wulki rěcži wuspěchowak, so je so knjeżerstwo kruče rozsudźiło, so by kajkeż nětkle je, skutk hospodarskeho a finanzneho nowonatwarjenja hač ke kónzej pschewjedło. Jako nasledźnik ministerskeho presidenta de Brocqueville mjenuje so nětčišći swonkowny minister Jaspar.

Doumergue přećiwo parlamentarismej

Parišske nowiny „Figaro“ su Doumerguowe wosjewjenje pschi witanju sastupjerjow narodnych swjazkow sońdźenu njedźelu wječišćejale. Doumergue je najprjedy prajił, so je porjad swjazkow pschijimnuje na njeho skutkowak. Kaž Paríž tak je kraj pjerja też ſrowy. Schkoda pak je, so ludowi sastupjerjo swjetscha njewuczuja najhłubše ludowe žadanje. Woni samo potrjebny kraja pschepósnawaju. Politiske nałožki měše so w Franzowskej pscheměnić. **Wón je schoł być a je so prózował, so by jako schoł jednak, tola jemu so njeje dowolilo, so by wjazy cźinił.** Jeho reformy bychu bórzy ł swożu dowjedle. Sklowo wótčina dyrbi sažo zjawi połny zmysł dostaćz. Wono dyrbi sažo zjawjała yoda zhromadnosće być. Ludowcź k wótčinje je moralistka wěra, bjez kotrejež nje žane zbožo možne.

Nowiny „Echo de Paris“ rozprawjeja, so je Gaston Doumergue njedźelu pschi rozrěčowanju prajił, so je ministrej sa kłtarjowe Denainej a pensijowemu ministrej Riolletej, kotrajž njejstaj chcyłoj do Flandinoweho ministerstwa sastupić, pschikłkał, so bychtaj na swojim městnje wostałoj. Generała Denaina pschi nětčišćich wobstejnosćach nichtó njemóže narunjaćz. Riollet pak je dyrbjał wostaćz, dokelž je žebi Doumergue pschał, so ſo so nehđutschi wójnšny wobdźelśniży njebychu do politiskeho wojowanja sćehnyli. Pétain pak ſo ł jeho proschenjom njeje pschewdźeżiłz dał.

Wosebite skhadźowanje němskim burskim zjězdźe

Wosebite skhadźowanje 2. němskeho burskeho sjězda započa ſo pónđelu dopołdnja. W „Nowišćim kěrcu“ zhromadźi ſo hłowne sjednoćenjstwo němskeho žitoweho hospodarstwa pod pschedsydstwom wjednika hłowneho wotdźelenja Korle Bettera k žiwjenemu dźelu. W zhromadźenje rozpominaſche so organizěrki natwar a sjednoćenje němskeho žitoweho hospodarstwa a jeho syjadowanje. We rozmołwje wujaſnichu so dwělomne praschenja, wobsehe wo dopjelnjenju minciwatosće wotedawanja. **Pschi tym je so zwěsćilo, so je njedźiwajuc hłabschich zmow kturscheho léta sastaranje ł khlebowym zitom też pschi žnadnischim pizowanſkim zicze na kóždy pad zwěsćene.**

W hamžnym cźasu skhadźowanſche ſo w małej sali „Nowišćeho kěrca“ hłowne sjednoćenjstwo němskeho jejowego hospodarstwa, hdyž ſo też praschenja rozpominachu, kotrejž zyle pschetrjebarske hospodarstwo sajmuja. Hdyž je ſo w poslednim cźasu skorźiło, so je tak mało cźerstwych jić na wikach, saleži to wobsehe na tym, so ſu ſo w przedawschich kłtach husto starsche jeja jako zyle cźerstwe pschedawale. Takle nětčišto ſo dźensa pschi dyrb. wosnanjenjenju, banderole atd. njemóże stacź. Pschi tym dyrbi pak ſo też wopomnicź, so kury w nasmuje wobsehe łubjenje rjesu. **W rozmołwje, kotrejž ſo pschisamknu, běsche pak dobra wola spóznacź, so chcedźa wotmyšlene samery w dosahazym sastaronju němskeho luda ł němskimi jejemi w najkrótschim cźasu dospe.**

Pancerowana łódź „Admiral Scheer“ so do służby stajiła

We Wilhelmshafenskej łódźetwarjerni je ſo pónđelu pschipołdnju druha nowa němska panzerowa łódź „admiral Scheer“ do žiwjeny stajiła. Sobom ſo wobhađaka, kotraž tutu łódź pschewoſmje, je stareje wójnske łódźe „Hessenskej“, kotraž ſo nětko je służby stajiła, rozsahowała. Wobej łódźi rjesetschtej we wuhotowanſkim pschistawje dźełanje je sadnjmaj kónzomaj k žebi wobroczenej. Na łódźi Hessenskej pschehonjowaſche hischcze stara wobhađka, ale měješche hižo nowe cźapkowe banty łódźe „admirala Scheera“. Komandant, wótrły kapitan Marschall, porěźa k wobhađy stareje łódźe Hessenskeje, ł kotrejž rozprawu wo 30klěnym skutkowanju tuteje łódźe poda.

Wjednik a němski kanzler je k tutej składnosći sejšłowazy telegramm kommandantej panzerowaneje łódźe „Admirala Scheera“ pósłał: „Mjeno admiral Scheer je ł mórskej bitwu psched Skagerrakom, najwjetschim cźestnym dnjom namórskeho wójska we swětowej wójnje, njerozdźelnje sjednoćene. Worjakuju, so ſo wobhađka panzerowaneje łódźe „Admirala Scheera“ Skagerrakskeho ducha kóždy cźas hódna wopokasa a pschenju łódźi a jeje wobhađaju stajnje sfożownu jsbu k cźesći Němskeje“.

Ribbentrop pola Edena

Jendźelski lord Eden je poručnika němskeho kanzlera ja praschenje wotbronjenja, knjesa ł Ribbentropa, w jenkżelšim swonkownym hamcze pschijał a ſo ł nim ¾ hodźiny rozrěčował. K temu ſo hamtšy powě, so knjes ł Ribbentrop njeje žadyn nowy namjet pschedpołożił.

Po žiwojim rozrěčowanju rjekny Ribbentrop jenemu sastupjerjej Reuterez telegrafowarnje, so njeje wěrno, so je won wo nawrócze Němskeje do Swjazka ludowy a do konferency ja wotbronjenje rěcźał a so je wumněnjenja stajił, so by ſo Němska ł wojerskich pschedpisow Versaillskeho rěcźenja wuzwobodźiła. Ribbentrop mjenowaſche tuto wunoschowanje wupłód fantazije. Wěso jsbu žebi Němska europšku solidarnosćz a zhromadne dźełko na zakładze runeho prawa sa wschitkich, dokelž samoże tajte zhromadne dźełko jenicźky krišu wotstrenić.

Vatikan a nowa Němska

Monsignore Enrico Pucci, kiž ma dobre pozdaći ł Vatikanej, je sastupjerjej wulkich madźarskich nowin nadrobnje iwo nětčišćim Vatikanowym stejišću ł nazionalsocialistiskej Němskej rozpravjał. Pucci rjekny mjez druhim, so Vatikan njeje pschećiwo nazionalsocialismej a nic ja mjón, kaž ſo won zjenje ł politiskim hibanjam druhich krajow njewupraja. Won pschihłosuje rošudnenmu wojowanju nazionalsocializma pschećiwo bjeskbožnosći a njemoralu, druhe dypki nazionalsocialistiskeho programma, kaž raſowe praschenje a sterilisazija, pjerja njenamaka bamžowe pschihłosowanje. Njedźiwajuc teho pak ſo ł Vatikanowym stejišćejom njeje sadźewało, so je konkordat ł dźensnischej Němskej zćinił. Nětkle ſu wuhłady na dojednanje w mnohich praschenjach, hdyž hischcze psched někotrymi měźazami dojednanje njeběšche možne.

Dźeławosć wubjerka za Posaarsku w Rom'e

Wo wuradźowanjach wubjerka tšoch mužow sa Posaarsku ſu Pariške nowiny „Matin“ wojerwile, so wubjerk hischcze w tutym tydźenju žiwoju rozprawu sa Swjazk ludow w jeje saładach tłotuje. Tuta rozprawa wocźakuje ſo na wróćzkuch posaarskich jamow a posaarskich żelezniznow, pschepodaće finanznych winowatosćejow knjeżerstwowneje kommisije Posaarskeje, wumněnjenje frankow w Posaarskej a skónčnje hišćeje jurisdikse a politiske knjeżerstwo.

Matin ł temu pschispomnja, so pósłanje němskich finanznych wězowustojnych do Roma na žadyn pad pschihłosowanje němskeho knjeżerstwa ł naprawam njewobsahenjenja, kotrejž je wubjerk tšoch mužow nanjetowak. Němske knjeżerstwo je kruče pschepodźewdźene, so wolbłosowanje 13. januara pschemóžaze wjerschinu sa nawrót Posaarskeje ł Němskej pschinjese. Tehdła ma němske knjeżerstwo sa dobre, so ſo hospodarske a finanzne praschenja hakle po wothłosowanju rozrišaju. W Němskej žeki myšla, so němske dobreje Franzowsku a Swjazk ludow w praschenjach wróćzkupje posaarskich jamow a żeleznicow a druhich finanznych praschenjow ł pschećeželemnu wustupowanju pohnje.

Awstrijski kancler Schuschnigg poda so na někotre dny do Roma

W Romje je ſo hamtšy wojerwilo, so na kónzu tuteho tydźenja awstrijski swjazkowy kanzler dr. Schuschnigg a awstrijski swonkowny minister ł Berger-Waldenegg do Roma pschejědźetaj. Schuschniggowy wopyt, kiž měješche hižo ras składnosć, ſo je schefom italiskeho knjeżerstwa w Florenzu pschi wulkich manewrach w augušcźe setkaćz, nabywa tónkróćz dla žiwojeho hamtskeho pschikhada wobšěrny wuznam.

Swjazkowy kanzler dr. Schuschnigg najskerje dwaj hač schtyri dny w Romje wostanje. We tutym cźasu budźe ſo wo italisko-awstrijskim srěčenju se 6. februara 1930 a wo italisko-awstrisko-wutherskich protokollach se 6. měrza rěcźeć.

Mussolini n'ewopyta Budapest

Jena Pariška powěsćerinja běsche powěsć rozschěrila, so je Mussolini njedawno pschi wopyće madźarskeho ministerskeho presidenta Gömbösa w Romje jemu pschikubił, so bórzy Budapest a Wín wopyta. K temu ſo w Madźarskej zyle jasnje swěsći, so tam wo tajkim wotmyślenym italiskim knjeżerstwowym schesa ani najmjenjschim njewědźa.

Fronta francowskich twjerdźiznow

Franzowšzy wojeršzy politikarjo dźełaju na dospołne sakitanje mjesow w rańschej a krótko-rańschej Franzowskej. Rjeczas twjerdźijnow pschi franzowskich rańschich mjesach je ſo też hižo hač na někotre městna dospołnje wutwarił a samknył. We blišćichim cźasu sapoczinaju někto też „Montmédyšku dźeru“ pschi franzowsko-belgiskej mjeży wutwarjeć. Tute wobtwjerdźenja budźa nětkle 25 miliionow frankow płaćiźeć.

Rjadowan'e rusko-amerikanskeho dołha

Londonske nowiny „Daily Telegraph“ ł Moskwy piśeju, so ſo ruski pósłanc we Washingtonje, Trojanowski, kiž tuhwiłu w Moskwje pschebywa, na kónzu tuteho tydźenja ſo sašo do Washingtona poda a rusko-amerikanske dorěčenja wo dełjanym praschenju dobrowolnje. Kaž ſo powě, je ruski namjet ja wobaj stataj pschijimny. Dotrjawši ſo tutón namjet pschijeć, zhubi wěsta Johnsonowa pschedołoha, ł kotrejž ſo tuhwiłu ruske kredity w Ameriźy znjemóžnjeja, žiwoju płaćiźowjeć.

Dokelž ſo to ł wěstosću wocźakuje, ſu hižo mnohi amerikanscy wobkhodnicy do Moskwy pschijěli. Mjes nimi

ſu ſaſtupjerjo najwjetſchich amerikanſkich dźiarinjow lětadłow a motorow. Ameriſenjo ſo nadźijeja, ſo po wotſtronjenju wſchitkich wobſeżnoſcow wjetſche ruſke ſkaſanki dóſtanu.

100 sowjetskich funktionarow wotsadźili

Dokelž organiſacije kommunistiſkeje ſtrony a ſtatne wyſchnoſcje pſchi khowanju bawłnu w ſrjedźnej Aſiſkej ſaprajichu, je ſo wjedniſtwu kommunistiſkeje ſtrony poruczilo, ſo by w ſrjedźnej Aſiſkej ſtronu cziſcziła. Po dotalnych powješcach ſu 106 ſtronitych funkcionarow wotſtadźili. Dźeſ ſ nich ſo pſched ſud ſtaji. Knježeſtwo a ſtrona wſchitke mogy napinatej, ja wyſchnoſć wurjeſchi bawłny pod ſuche pſchinjeſte. Też wojazy dyrbja pſchi tym pomhacz.

Žane tajne jednanje mjez Jendźelskej a Japanskej

W Ameriſy běſche ſo powěſcz rozſyrjeła, ſo Jendźelſcenjo a Japanzy pódla Londonſkich jednanjow wo wójnſkim łódźſtwje hiſchcze tajnje wo hoſpodarſkich a politiſkich praſchenjach mjez ſobu jednaju. Też ſo pitałche, ſo ſu Japanzy jendźelſkemu kraleštwu tajnje lěpſchiny w naſtupanju Mandźuſtoje a japanſkeho petroleja poſticzili. Jendźelſki miniſterſki preſident Macdonald pak je pódźeku taſke wunoſchowanja rafnje wotpokaſał. Macdonald wuſchěhny, ſo je ſo amerikanſkim ſaſtupjerjam roſprawjało, ſchto je ſo mjez japanſkimi ſaſtupjerjemi a Jendźelſcanami pſchi roſrěžowanjach ſtako, runje kaž je ſo japanſkim ſaſtupjerjam wojſerwiko, ſchto je ſo mjez Amerikanami a Jendźelſcanami rěžało: Amerikanſky ſaſtupjerjo ſa jednanja wo wójnſkim łódźſtwje ſu tuto dementowanje jendźelſkeho miniſterſkeho preſidenta witali a maju jón ſa jara ſpěchowazy.

Krótke politiske powěſce

Němſki kommiſar ſa hoſpodarowanje pſacziſnow dr. Goerdeler roſrěčowaſche ſo pódźelu ſe ſaſtupjerjemi krajnych knježeſtwow, wyſchſchimi krajnych wyſchnoſcjow, wyſchſchimi knježeſtwowymi preſidentami w Pruſkej, wokrjeſnych knježeſtwow w Bayerſkej a wokrjeſnych hejtmanſtwow w Saſkej wo praſchenjach dohładowanja pſacziſnow. Popołdnju pſchijamknychu ſo roſrěčowanja ſ hoſpodarſkimi referentami pſchi župnych wjedniſtwach.

W Sahrjebje je póndźelu k wuſtupam pſchecziwo Italſkej dóſchło. W univerſiſe běchu ſo někotre tyſacy ſtudentow ſhromadźili. Studentam pſchiſła ſo bórſy wjele druhich wobydlerjow. S pichczinu demonſtraziow běſche ſtótny dźeń Napoleoniſkeho ſrěczenja, po kotrymž měſeſche ſo dźeł dalmaiſkeho kraja Italſkej wotſtupiez. Poliſija dyrbjeſche wjele próza nałožicz, ſo by cziſoby wot połhoda k italſkemu konſulatej wotdźerżała.

Madźarſki miniſterſki preſident Gömbös je w klubie madźarſkeje knježeſtwoweje ſtrony wo praſchenju reviſije rěcżał. Madźarſka ſwonkowna politika chze reviſiju ſ měrnymi ſrědkami dobyez. Statiſtika dopokaſuje, ſo ma Madźarita naturſke prawo na reviſiju a ſo dyrbi w pſchidunajſkim kraju wjazy kraja wobſtejacz, hač w měrowym rěczenju jteji. Madźarow je nimale 13 milijonow.

S **macedońſkeho města Petricza** ſo powě, ſo ſu wyſchnoſcje na jenej luzy pſchi Pirinſkej żeleſnikej ſtaczili row i dźewjecz cżełami namakale. Wſchitcich morwych ſu ſpóſnali. Woni běchu wobydlerja wſy Krupnika. Mjez morwymi je też ſobuſtaw gmejnſkeje rady, wucżeř a dawkiſběrař. Tuczi běchu pſchecziwniſy wjedźenika rubjeżnych zwóſbow Michajłowicza. Wón je jich wotwjeſcz a moricz dał. Mordarjow ſu pſched tſiomi měſazami ſajeli.

Wſchelake ſnamjenja w Londonje pokaſuja, ſo oppoſizija pſcheczíwo ſwonkownemu miniſtrej ſtrej Johnej Simonej w knježeſtwje ſaſo pſchibéra. Wuliwapolni politikarjo ſpytaju ſwonkowneho miniſtra do horſnjeho ſejma ſtóczicz a jemu tam někatre cżełne ſaſtojnſtwo pſchepodacz.

Pſiedawſcheho kilewſkeho miniſterſkeho preſidenta Woldemarasa ſu dla nowinſkeho naſtawka, kiž je ſo pſched někotrymi měſazami wocżiſchczał a ſo pſcheczíwo litewſkemu knježeſtwu merił, k 6 měſazam ſajtwa ſaſudźili.

S hłowneho kwartéra chineſkeho marſchała Cżiang-kaj-ſcheka ſo powě, ſo ſu knježeſtwowi wojazy Jułſtu, hłowne město kraja mjes Kiangſiom a Futienom, kiž ſu kommuniſtojo wobſadźili, dobyli. Sbytne wobydlerſtwo je knježeſtwowych wojakow radoſtnje powitało. Město je cżełko cżerpiło. Wjele wobydlerjow je ſahinyło. Kommunſtojo ſu ſo k wjeczoru wotſtaliłi.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 13. nowembra 1934.

Naše hrono za tulón Boži dźeń

Wulku cześć tam budże dostać,
Štož je nizki tu chcył wostać!

Jan Pjech z Wjelečina

† 1741 jako młody kapłan Michałskeje wosady.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecżor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +6. Dźiwja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +1 a thermometer w nozy +2. Nijma je ſo k dołhemu ranju wotſtalika Pod wliwom ſłabſcheje wyſchiny nad połoďnjeſchej Němſkej a Czeſkoſłowakſkej je ſo pola naſ na khwile wuwjedrito. S Balkana je ſo nowa mjeſcha nizina hacz do Pólſkeje a Hornjeje Schleſkeje dobyła, hdźež ſo w nozy a dźenja dopołdnja deſchczowaſche. Tuta nizina k poł. nozy cżehnje a brje nam jenoz pomročenje pſchinjeſe. S dołheho wjecżora Jendźelſkeje leži hyſna nizina a ſo k ranju hiba. Jutſje brje ſo hiſchcze na wjedro w naſchich kónczinach njewiſtuknje. — Jutſje ſrjedźa ſtónczo 7,1 hodź. ſtudźa a ſo 4,15 hodź. thowa. Mětaczt ſtudźa jutſje popołdnju 1,17 hodź. a thowa ſo w połnozy. — Jutſje ſteji mětaczt w prěnim bertiklu. Protyka deſchcz pſchinjeſe.

— **Wuhlady na wjedro ſa julſtſchu ſrjedu:** Trochu pomročene, tola hiſchcze mile wjedro.

*

— **Kurſus ſa žónſke wo praſchenju alkohola.** Saſtka krajna hiowna měſtnoſcz pſcheczíwo alkoholiſmej ſtarjaduje ihromadnje ſe ſwojej žónſkej ſtrukwu pſcheczíwo alkoholiſmej w ſaſkej župje Němſkeho žónſkeho ſkutka, kurſus ſa žónſke we praſchenju alkohola. Tutón kurſus, kiž ſo po Trjeżnjanach w ſali „Běteje Skele“ na Jana-Jurjowej alei 16 wotmjeje, wopſchija tele pſchednoſchki: Sobotu 17. nowembra w 20 hodź. ſjawny pſchednoſchk je ſwětłe wobraſami „Swjatowna muſa — ſudowa nuſa“; rěcznik Arthur Uhlemann, generalny ſekretar ſaſkeje krajneje hłowneje měſtnoſcze pſcheczíwo alkoholiſmej. Njedźelu 18. nowembra (jenoz ſa wobdźelnizy na kurſu) dr. med. Matia ſ Kochowa wo „žonje a alkoholu“; wyſchſchi ſtud. direktor E. Merbitz wo „ludże a alkoholu“, profeſor dr. R. Neubert wo „biologiſkich ſakładach wuwuſcza płodow bjez drożdżenja“. Na to knjeni Gertruda Weidnerowa, ſaſtupjerka žónſkeje ſtupiny pſcheczíwo alkoholiſmej w ſaſkej župje Němſkeho žónſkeho ſkutka wſchelake waſchnja wo wuwuſcza płodow bjez drożdżenja praktiſcy pſchedwjedźe. Skónczenje pſchedwjedźetaj ſo filmaj „Sa Tebje“ a „Židowſki ſad“. — Samér kurſa je, ſo ſo žónſkim, kotrejž ſo ſa praſchenje alkohola ſajimuja, wědy alkoholowego pſcheczíwniſtwa podadźa, ſo bychu ſo pomoznizy we wojowanju pſcheczíwo alkoholowej nuſy dobyle; ſo bychu ſo žonje, kotrejž hižo jako ſobudźełaczerki ſtukuja, wo ſtejiſchczu dźełu pſcheczíwo alkoholej powuczile; ſo bychu ſo žonam

S popjeła a rospadankow je nowa wjeſ naſtała.

Poſwjećenje w badenjskej wſy Oeſchelbronnje, kotrejež najwjetſchi dźeł běſche ſo w ſeptembrje loniſcheho lěta wotpalił. Twarjenja ſu ſo w rjanym franſkim ſtylu ſaſo natwarike.

Wjaczſław Beneſch Tſchebiziky:

Wjesny Jakubin

Pſchel. M. K.

8]

(Skónczenje)

„Dźiwje, Kalowšo, do wšy, mój tu ſ Podpjern dożacz łamoj. Hišo je hymna; ſawěſcze tu dobru hodźinu wiſa. Nekajka bohata; hłoſcze, rjeczaſt wokoło ſchije ſo błyſchczej a draſta je kaž kujenina“, rjaſeſche Konopaſ a wotwodźe ſchlewjeř. „A je hiſchcze młoda. Bóh ſam wě . . .“, wiješche ſ hłowu a hladaſche dale na njeſnatu.

Bórſy bě na dróży wokoło kruſchowiny zyła wjeſ ſhromadźena ſ knjeſom fararjom.

„Mój Bożo, knjeni ſ hrodu“, ſawoła rychtař Liſchka. „Niedźelu rano běſche pola naſ w zyrkwi, mějeſche też tule módru draſtu, tónle ſchlewjeř a tónle paſ.“

Nětko pſchiſtupi farař blize, poblada wobwěſnjenej njeſwoczji, ſaſtróži ſo jara, ſatſchaſny ſ hłowu a ſaſo — ſo njeſmějeſche.

„Maczernowa Oliwa“, rjekny a wobroczi ſo k tótzy prajiſchi: „Wotnjeſeſche ju na czimkuli, ſnadź na karje do thěžki. Tak to je, tak! Dźowka je ſejžhowała nanej. Njeſmějetaj ſebi nicżo porokowacz. Wſmicże ſebi, ludźo, ſ toho pſchikład! Tónle bóle pſcheſpěwdźeza hacz dźeżacz moſich předowanjow; dokelž, hdyž předuju, wy ſpicże abo njeſu ſobu ſcheptaſeże. S tym je Bóh luby Knjez k wam ſam porěczał. Bywa to tak, hdyž cżłowjek pſchehordźe myſlí. Ty, Kubaſcho, póndźeſch rano do hrodu, ſo by knjez ſudźiziař ſ łaſeńkom pſchiſchoł. Dam cżi nětchto zjadłow ſobu.“

Ale nichtó njeńdźeſche po karu, dokelž ju nochzyſche nichtó poſcżeſ ſa „wołwěſnjenu“.

„Ja praju, ſuſodźa, pomodlmy ſo ſa tu holzu a ſa nona. Nam to nicżo njeſchłodźi a jimaj mójemu pomhacz. Maczerna je ſebi to ſaſłužiła. Jeſo ſtutki njeſudźeny ſudźicz. Bóh tón Knjez je hižo ſudźił, kak, to my ludźo njeſmějemy, to jenoż wón ſam najſčepje wě. Boha Knjeſa my we ſjwoſich wuſudźenjach njepſchetrjeſchimy ze ſjwojim měnjenjom“, prajeſche Lukaſch, ſcżeże ſebi czapku, połkaky ſo a pocża ſo modlicz. A wſchitcy, kotříž tu běchu, ſo ſ nim modlachu.

Też knjes farař bě ſebi klobuk ſczahnył, ale njeſkeczeſche a njemodleſche ſo, dokelž bě jakubin Maczerna był njewěrliwz a jeho dźowka ſebi ſama wſaka ſživjenje.

„A Oliwu ja wotnjeſeju ſam. Pój, hólcze, pomhaj mi; měſeſche dźeń ju rady. Běſchtaj jako bratr a ſotra, hdyž běſchtaj hiſchcze dźeſeſi. Njehańbuj ſo teho, ſo je ſo wobwěſtła. Dyrbjeſche tuteje ſmjercze wumrěcz. W ſchuli je knjes farař naſ wucżił, ſo bjes Božeje wole ani włóſka ſ hłowy njepadnje. A njeby-li wumrěła, bych ſebi myſlił, ſo budże jónu twoja. Tak wſchak je po rožchěm“, praješche wótſje. Lukaſch, wotpinywſchi paſ na Oliwinej ſchiji, ſčěhny ju ſ hólczejom a donjeſeſchtaj ju do khěžki.

Zyła wjeſ jeju pſchewodźeſche. Jako poſledni dźeſche farař ſ rychtarjom Liſchku. Huſto běſche jim kuſkadował, ſchto jakubinoju do ludźi ju, a dźenja bě ſpóſnał, ſo je też Liſchka jich pſchiwinył, kaž ſo ſdaſche. Nječeſche nětko tohodla ſjwojim wěrliwym jara do ſjwědomja, ſo bychu na njeho ſjwěru kedźżon dawali. Hdyž běchu do thěžki pſchiſchli, Oliwu na łožo położichu, a hdyž wotesłédźechu, khežine durje ſaczinichu. Bludna Maćka, kotraž bě cżaſ tej pſchewodźała, ſo pſched durjemi na próh ſhódny; chyzyche pjeza mowou ſtrażowacz, ſo njeby w wozu ſcherita, a chyzyche jej ſaſpěwacz, ſo by wutřła.

Ale hdyž běchu ludźo wotejchli, ſo Maćka do ſjiwu wróczi. Na njepóſłamnym łožu, ſ pawczinami porjeżnym, leżeſche młode hołcżo, błěde kaž mějacz. Pódła njeje na kamzy ſłoty paż leżeſche, ſa kotryż by ſebi w tym cżaſu ſawěſcze mohł zhłu wjeſ ſ knjezim dworom kupicz.

„Spi ſo cżi derje, dźećo, to iwěrju, derje kaž nankej. Hiſchcze cżi ſaſpěwam a potom pójdu ſa tebje a ſa nana ſo pomodlicz k Maczeri Božej.“ A Bludna ſpěwaſche:

Schto je na tej roſmarinje,
Kotraž njeſwonja;
Schto je na tej lewanduli,
Kotraž njekſcheżewa — —.

Doſpěwawſchi ſczini Oliwje khžiſ na cżoło, na cżi a na wutrobnu, pokrjepi ju ſe ſjwjeczenej wodu, kotraž njeſe w krjepjenczu pſchi durjach hiſchcze wuhatka; potom ſaczinitwſchi khežku dźeſche po dróży pod kruſchwinu ſa dwě njeſbožownej duſchi ſo modlicz k maczeri Božej.

Na druhi dźeń wjecżor, hdyž běſche płónczko pomoſ ſcho ſa Lichowſkimi leżami, wunjeſe ſtary Lukaſch ſe ſjwonom ſ khežki módry wokarbjeny kaſchcz. Stajiſchtaj jón na wós a wotwjeſeſchtaj jón na „kerchowk“ ſady wſy. Knjes farař Oliwu nochzyſche na kerchowu wokoło zyrkwje pſchijeż. Na „kerchowku“ pokhowachu ju jenoż ſamomordarjo bjes wokſiepjenja a bjes „wótcze-naſcha“. Słoty paż ſobu do kaſchcza położichu. A ſa kaſchczom jenoż bludna Maćka dźeſche.

Ludźo ſhódachu, ſchtó bě ſtaſenu Maczernje wulſchcżił jeho dźowku, ale njeſczachu, dokelž ſady R... ſtojeſche ſchiſbjeſza a poſ ſchibjeſzu běſche wołw Maczerny — ſakbina. Po cżaſu ſebi powědachu, ſo je knjes wjeſch wotjeł ſ Cżech a ſo njeje wjazy wrócził, dokelž běchu pjenjez pod ſchibjeſzu w R... na zynnowym talerzu namakali pjerſcheżeń ſ króną a wopornik, kraſne modleriſke knihi a wulki drohotny khžiſ ſ rjeczaſkom.

Nětkoże diwaj mějeſaj ju tym też wojazy wjeſ a wſchelkinu wopuſcheżiju, hdyž běchu lud doſcz wuczahnyli; ale hiſchcze dołho dyrbjachu burja na robotu khodźicz. A hdyž ſkónczinje po łětach ihonichu, ſo je tej w Franzowiſkej ſtarſe ſjwobodu, ſo dyrbja też tam ſaſo na robotu khodźicz z nowym knjeſam, ſo tam ſaſo wórja do Boha a poſtſchodu preſidenta Napoleona — wěſchachu hłowu, ſpomnachu na Maczernu a prajachu, ſo ſnadź to tak być dyrbi, ſo knjez poruczeja a lud poſłucha. Jenoż Lukaſch mjelczeſche, hdyž ſuſodźa tak rěczachu; bě hižo na wumělku, a hdyž wjeſche popołdnju abo wjecżor khwile. hiſchcze na „kerchowk“

bohuccža k dźelu dawałe, a so bychu žo wonaj ſ waſchnjom žeła dowolnymi iwczonymi ſrědkami a wažnym: antikalkhaltigem pitnowſtwom ſesnałe. Sa wobdźělenje žo pjenjes njesměra. Kóždej wobdźělnizy žo wobdźělnika tharta pſchipołožeze. Wudawki ſa puczowanje žo njeměsa narać. Wſchitke pſchipowědźenja a wopraſchenja njech žo ſelu na: Sächſiſche Landesbauernſtelle: gegen den Aſſolzkamm, Dresden A. 1., Blochmannſtraße 19 I, telefon 17 558.

— **Zetatiſe wodźenje po wuſtajenjy „Lud a raſa“ w mješczanſkim muſeju w Budyšinje:** Dźenſa wuteru wječor w 7 hodź. knjeſ dr. Metzkes, jutſe ſrjedu wječor w 7 hodź. knjeſ dr. Witt, jutſe wječor w 7 hodź. tſeſtna dr. Kaiſerz.

— **Dołatwarjo wojerſkeje renty!** Pſchiſrajna renta wójſkim eſekſekutanjom a wojerſkim ſawoſtajenym na měsaz nowember wupłaczuje ſo ſchtwórk 15. nowembra 1934 popołdnju wot 4 do 5 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 deleka.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ſo podpjera ſa měsaz nowember 1934 ſchtwórk 15. nowembra dopołdnja wot 1/9 do 1/11 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 deleka we wupłaczerni.

— **Sadny žrjedźen 60lětneho jubileja měſchczanſtwa** budźeſche 12 nowembra pſchi ſwjeſelazej cźelnej a duchownej cźeſtſtwoſci ſnaty ſobuměſchczan, knjes kommerzialny rada měſchczanſki rada Jan Litter na Swonkowſkej Lawſkej haſy 16 wopſwjeczicz. S tuteje pſchicźiny jeho njeſaj wyſchſchi měſchczanoſta dr. Förſter a pſchedſtejerſchczanſkich ſaſtupjerjow Mücke w mjenje měſchczanſkeje ſaſtupjerſtwow w jeho bydlenju ſ pſchepodaczom ſbožo-ſchenje liſczinu a jubilejneho dara wutrobnje pozdrowſchtaj a jemu ſbožo pſchejeſchtaj.

S **Delnjeje Kiny.** Pjatk w nozy 1/12 hodźin je žo domitemu pſchitwarjena brožeń kheżerja a ratarja Fraſka Urbana do cźiſta wotpaliła. Wohnjowym wobſtam je žo poradźiło, domſke płomjenjam wobroczź. Wohnjom ſu žo žyno, ſkoma a druhe ſkłady ſnicźiłe. Pſchi narjadowanju je ſo mohło wutkowacź. S wohnjowych woborow, kotrejž běchu na pomoz pſchikhwatałe, je ſo wrěnje myto Krakeczankſej a druhe myto Boſchecźanſkej wohnjowej woborje pſchipóſnało. S Budyſchina bě motorſka ſtykawa pſchijěła. Wohnjowe woboru je ſ

Budyske stawniske powěsće

z dnja 10. novembra 1934.

Narodźili žu žo: Edmundej Hilmarej Müllerej, diplomowanu ratarju w Ostrowje pola Döbelna, dźowčičzka. — Richardej Erichej Röbelej, wyšichernu feldweblej, dźowčičzka. — Hermannej Kurtej Wanzy, technikarjej, žynk.

Wumrěli: Pawol Reinhold Hille, fabrikiši dźěłaćeŕ, 56 lět.

Domandźelstwa stupichu: Kurt Erich Ullrich, tepjeŕ, z Helenu Hanu dźěłenej Eißnerowej hywšchej dźěłenej Kubikowej rodź. Dehneltez, fabrikiśej dźěłaćerku, wobaj w Budyšchinje. — Marczin Gerhard Handrik, wikowaŕ z mydłom w Budyšchinje, z Bertu Hanu Sčmokez, bjes powołanja, w Holschowje. — Korla Pawol Großmann, šamkaŕ w Małej Borschći, z Friedu Katu Dittrichez, pomocznizu, w Budyšchinje. — Korla Alekšander Arno Christoph, technikaŕ, z Dorn Katarinu Käštnerez, bjes powołanja, wobaj w Budyšchinje.

Z Łužicy

* S **Pězkowow.** W lěsach hrabje Schalla-Riaucourta z kěwje stronu Wjasowsko-Otaczanskeje železniže staj knjesaj Glättaj z Wolbramez nowu skalu wotewriłoj. Wonaj chzetaj tam čorny syenit łamaś. Tutón kamjeń wuźiwa žo wobźěłe za rowowe pomniki. Kamjeń leži tu poměrnje swjerčna w žylnych kruchach a sčežnach.

Se **Shorjelza.** (Pšichšajny žud.) 25lětna Frieda Endowa w Dośchkach pola Shorjelza bě 22lětneho Alfreda Wiesnera, z kotrymž lubkowasche, narěčała, so by jeneho muža słonzowała. Wiesner na to Endu, hdyž na łuzy ležo spaiche, satsełi. Wiesner a Ende mějeschtaj žo tutoho mordaŕstwa dla pšeď žudom samolwicź. Statny rěčnik sa Wiesnera 15 lět thłostańnje a 10 lět hubjenje cźežnych prawow, sa Endowu pak žmjertne thłostanje namjetny. Na podłožku wobžwědčenjow njemčeschke pak žud ja dopokasane, so je so mordaŕstwo i wotmyślenjom stało. Ssmjertne thłostanje njeje žud wuprajił, dokelž mějachu wězowuštojni sa mózne, ju Endowa nima khmanosć połneje duchownje samolwitosče. Tohodła Wiesnera a Endowu jenož ke thłostańi po 15 lětach a wotrjekńenju cźežnych prawow po 10 lětach saſuđźichu.

* Se **Žitawy.** Pšeď 50 lětami je žo železniza se Žitawy do Rychnowa wotewrila. Na jubilejskim dnju běchu dwórnischezowe twarjenja w Rychnowje rjenje wupyschili.

Přilopk

Konjej do Łobja skočiłoj.

Konjej sapschaha jeneho ratarja z Koświga pola Pirny žo blizko Łobja z swjezom stseny parneje łódje spłóschischtaj. Pšiches sawjern pschewożej žo pschekamawschi, z wosom do Łobja skočiłschtaj. Ratarja pschewożeŕ wukhowa, też wós a konjow se žołnow wuczežechu.

Sapalcka z njewustatym nuczenjom.

Saložene wohnjow w Markersdorfu a Myślezach pola Shorjelza, z kotrymiž žo wobydlerjo tejsle wjsow wraschachu, je žo nětku wujaśniło. Pšched Shorjelskej prěnjej wulkej khłostajej komoru mějeschce žo 21lětna Marja Sonntagez z Myślez dla sapalenja tśoch bróžnjow samolwicź. Wschě tśi bróžnje, z dźěła polne žnjow, žu žo do cźišta wotpalichu. K jenej bróžni bě domske pschitwarjene, kotrejž žo keho rumja z wohnjom suicźi. Schkoda žo na 27 000 hr. wobliczi. Pšched žudom wobškorzena praji, so je stajnje, hdyž je cźeledź sa wobědom žedźała, žo do bróžnje pschiskaczała a z njewustatym nuczenjom woheń sakožiła. Wobškorzenu k jastwu na 2½ lěta sajudźichu. Statny rěčnik bě 3½ lěta khłostańnje namjetnyk.

*

* S **Lipska.** (Sswójba do žmjerce schła.) Pjatk popołnju w Lipšku-Plagwizach 40lětneho knihwjednika Alfreda Beumdorfa, jeho mandźelsku a 11lětneho žyna a 13lětnu dźowku z płumom sajedbojcźenych namakachu. Beumdorfa běchu wutorn z dźěła puschcźili. Policija je wuhladźiła, so staj mandźelskaj pschesjenaj do žmjerce schłoj. Dźěćezi stej žo po dsaču spitzy se žmjerću pschekhwatałej.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Na dróży pola Pójnanja pacza žo cźežiły automobil, kiž 25 kulteparjow domoj wjeseschce, wjerhacź a mali žo po 6 metrow wuschcim brjeży dele. Ssedom nohowow žo cźežko skali. Dwaj skanjenaj staj w žmjertnym strasche. Wožom wožebow žo lózo skali.**

* **Juhožłowjanske knjeżerstwo je we Winje sakrocźiło a knjeżerstwu wschelake žadanja pschednjesło. Juhožłowjanske knjeżerstwo žebi pschese, so bychu awstriske a juhožłowjanske wyschnoseze shromadnje na wujaźnjenju nadpada w Marseillu dźěłałe.**

* **Italske město Benedig je žo z cźežkim njewjedrom potrjechiło. Wětr je mórśtwu wodu do kanalow a na Martowe naměsto sehnał. Hłubsche městna města žu žo powodźile. Martowe naměsto runałsche žo jelorej. Cźotniki a motorske cźołmy wobstaraju wotkhad. Pschi nekotrych twarjenjach žu nuseze kawy pschiprawili. Italiski Riwieru je tchorunja cźežki wichor se žylnymi dešchcami potrjechił.**

* **W Neuilly pola Parisa pschejedże wojeski cźežki automobil dweju saſtejnikow kamnischeje plunarnje a jeju hnydom mori. Pola auta lišche wobźidło zaprajiło.**

* **Schtyri lětadła franzowskeho namótnistwa pojdźechu žo pola Cherbourga k swuczowazemu leczenju. Dwaj lěcźo pak žo w kurjawje sabłudźichu. Tśi lětadła žo derze do swojeho pschistawa namakachu. Schtwórte lětadło pak žo sapali a žo na semju swaliłoj. Mjes pjeć muježemi wobšadki žo tśi sarasnychu.**

* **Blizko Carmenskeje łupy njedaloko mórśtego brjocha mekšikanskeho stata Campecha staj sawjeześelskej parnikaj, kotrajž wuletnikow wjeseschtaj, pschi žylnym wětrje do žo rasłoj. 17 wožobow, mjes nimi też žony a dźěći, je žo tepiło.**

Lloyd George njewěri do wójny.

Parišske nowiny „Information" žu k pschimérowemu dnjej naštawk wozjischcźale, kiž je snaty Jendźelski Lloyd George napisał. Prjedawjejši jendźelski ministerski prezident saběra po dokładnje je wschěmi politiskimi praschenjemi dźensnischeho cźasa, wosobje z bróńenjom. Wón nima bróńenje, kiž žo wschudźe pokazuje, sa bjesstrajdne, tola směrnje žo je złowami: We žanym dźěłu semje njehodźi žo mózne bromadźenje mozow špódnacź. Mjezyske swjasti mjes ludami žu wobnjesowane a pschemjenjenjam podczišnjene. Hischcze mamy khwile, to rozhorjene narodny spokojimy a je pohnuśenny, so žo na rosumne waschnje dojednaju.

Proces přećiwo Matušcy

Jednanja w prozesu pschećiwo Matuschzy wobmjesuje žo bóle a bóle na praschenje, hacź je Matuschka duchownje normalny abo niz. Praschenje winy je ko z Matuschkowym wuńnacźom sašadnje wujaśniło. Jeho sapołitaŕ namjetowasche, so by žo Matuschzy nětkajši wopołazy jěd sašyknył, so by žud wot njeho poknu wěrnosć shonił. Ssud pak tutón namjet wotpokała. Njedźiwajmy wscheho pschitrěčzowanja pschedbydny Matuschka rjekny, so niczo wjazy njepraji, hacź schtož je hižo prajił. Matuschka też **rasnje wotpokasowasche, so je kommunist.** Na kónzu pónddźelnischeho jednanja dosta Matuschka pjeć dnjow cźemneho arresta, dokelž sašo na pschedbydnowe praschenja njeteźbowasche, ale na mtodu knjeznu mjes nowinarjemi hladasche.

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novembra 1934, wječor we 8 hodźinach, w Budyskej Krónje. Budźe to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle niski. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch lubych krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Kněža
w Budyšinje, z wobydlenjom, kiž móže so hnydom wušiwać, na předań. 6000 hr. napřećenja. Offerty abo naprašowanja na wudawarnju Serbskich Nowin

Picowacy čwor,
derje zdźeržany (za 7 ekoratow) so kupić pyta. Štóž chce tajki předać, njech to wozjewi wudawarni Serbskich Nowin.

Jako kermušny dar
rjane črije
ćople tofle
fileowe črije
z črijoweho doma
Mann
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Stare, dobre
połonowe wino
litr 80 pj., poskića
Otto Schmaler
w Budyšinje na Moltkowej dróży 7
Telefon 2411

za kermuše
poskićam wosebje:

jědźne talerje	štuka	14 pj.
piwowe skleńcy	štuka	15 pj.
šalki, porcelinowe	štuka	20 pj.
6 kofejowych horncow		1.— hr.
kofejowe kany	štuka	75 pj.
talerje za wječeŕ	štuka	11 pj.
spódnje šalki	štuka	5 pj.
sklě z lateje skleńcy		50 pj.
Nože a widličky, z wupožčenskich sadźbow zbytki w.		25 pj.
łžicy	wot	10 pj.

Porcelinowy Besser
w Kamjencu na Šulskim naměsće

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Za kermušu!
Kofej ze samsneje palerńje
¼ punta wot 50 pj.
wšě twory za pječwo
DROGERIJA
Rudolf Hilscher
w Kamjencu
na Budyskej dróży 52

206. sakska kraina loterija
čehnjenje 1. rjadownje
19., 20. a 22. novembra 1934
Puć k wuspěchej!

Losy płaća:	1/10	1/5	1/2	1/1
	3.—	6.—	15.—	30.— hr.

Losy poskića a wuposćelu
Statna loterija — Budyskaj běrkaj statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej dróży 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Słowniki
k wudospołnjenju a nawuknjenju serbskeje rěče (najdrohotńišeho zeńskeho pokłada) dostanjeće we wšelakich płaćiznach a wowjedźenjach w **Serbskej knihaŕni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 4**

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

Wěš Ty hižo,
- zo Zejićanska Špitankec swójba hižo přez 1000 lět dołho swoju ródnu zemju pospochi wobdźěła,
- zo hižo do lěta 1700 mějachmy časniki tak mjenowane čěske, na kotrychž so do 24 hodź. liceše, kaž je so to nětko zasy powšitkownje zawjedło,
- zo je w Serbach wjeski, kiž nima wróblow a kak je tomu přišło,
- zo też w robocźanskim času dźěłaše so na wulkich zjawnych dźěłach, kaž nětkole, kotreż mějachu wšěm k spomoženju być,
- zo běchu w Napoleonskim času mzdy za čeledź směšnje nizke a wona dyrbješe też spokojom być.

To wšo Ći lětsa Předźenak w swojej profitcy potrjebnje rozkładźe. Bjez dwěła Tebje to zajima a tuž sebi ju hnydom kup pola roznošowarja Serbskich Nowin abo w Serbskej knihaŕni w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 265

SERBSKE NOWINY

Wutoru 13. novembra 1934

Róženčanska hnadowna postawa

P. Romuald Domaška.

Hižo dwójcy, jeli nic trójcy, čitam w Serbskich Nowinach, zo je hnadowna Róženčanska postawa přez fararja Temlera z Hodźija přišła do Khróšćic a potom do Róžanta. Mje jako administratora Róženčanskeje hnadowneje cyrkwje wuley zajimuje, nazhonić a wěrnych stawiznarskich kužołow wšitko, štož so na hnadownu postawu počahuje, wosebje pak: z wotkel a hdy je sem přišła. Swěrnje sym při spisanju mojeje knihi „Tysac lět hnadowne městno Róžant“ wšitke mi přistupne a wědomne kužoły přepytował, sym sebi dopisował ze stawiznarjemi, wo kotrychž myslach, zo móža a su zwólniwi pomhać wěrnje pytać. Płody mojich prócowanjow wozjewich we knizy. Njeprěju, zo je Temler swjedo swjateje Marije z Hodźija sobu do Khróšćic wzał, ale myslu, zo tute tam hišće je, dokelž tamniša nětkle hišće bywaca postawa swjateje Marije zda so mi być jara zatarska. Tola kajke winy maja ći, kiž praja, zo je tuta Hodźijska postawa do Róžanta přišła, njewěm. Jeli druhe hač Senff a Khnauten, tak prošu jara, mi je zdźělić. Hewak mam to za njewěrne powědańčko. Sym tutón nahlad raznje wotpokazał ze słowami: „Léta 1264 natwarichu pódla lipy drjewjanu kapałku, kaž to Beissel we swojej knizy „Pobožne puće“ nowanja k našej lubej knjenje“ na str. 384 wopisuje. Njewěrne je tohodla, štož su lutherscy stawiznarjo Senff a Khnauten pisali, zo je Róženčanska hnadowna postawa přišła z wulkeho Wujezdźanskeho lěsa najprjedy do Hodźija a wottam přez fararja Temlera do Khróšćic, a tak do Róžanta w času rozšěrjenja noweje wěry. Tuta nowa wěra je so tu wokoło lěta 1600 počała rozšěrjeć; hnadowna postawa bě pak hižo lěta 1264 w Róženće. Tak też spisałoljo druhdy něšto napisaja, štož wěrnosći wotpowěduje, dokelž sami lěpje njewědźachu.“ Jakub Ticin wo swojej lěta 1692 w Prazy wudatej knižey: „Epitome historiae Rosenthalensis“, kiž je so wosebje ze stawiznami Róženčanskeje hnadowneje postawy zaběral a tu w blizkosći žiwy był, ničo wo tym njewě, štož Khnauten, kotryž drje mało Róžant znaješe, pišo. Senff a Khnauten njejstaj dźiwałoj na ertne podawizny. Ja pak měnju: „Hdyž ertne podawizny so stawizniskim wobswědčenjam njenapřećiwjeja, hdyž samo stawizniscy dopokazane podawki podawizny wěcownje wěryhódne čnja, potom so tón wěrnosći njeblíži, kiž na nje njedźiwa.“ Tak prošu hišće jónu nałožnje wšitkich, kiž so ze stawiznami zaběraja, sebi najprjedy to, štož sym w mojej knižey wo tutej wěcy napisał, přečitać a jeli něšto lěpšeho a druheho wědźa, to dobroćiwje mi zdźělić, budu jim jara dźakowny, dokelž žadam jenož wěrnosć nazhonić.

Wjesne holcy smy!

(Pišańkojty wobras.)

Haj, wjeźne holzy smy! A na to smy horde! Komuž njejsmy hódne dosć, njetrjeba naš kedźbu měć. Na tehodla my tak jako tak hwisdamy. A ješerka njedamy je sobu hrać. Ale to drje žadyn čłowjek dźenża wjazy njeczini. So my žane nježne pópki njejsmy, kotrejž so do jalona abo

Přjedy hród, nětko hosćenc.

Lawenšteinski hród na miejach Durinskeje a Frankow žu do hotela přichętwarili. Hród w rjanej krajinje hosći jara k sebi wabi. Hród pochadża z 13. lětstotka, hłowny twar natwari so hrjedy 16. lětstotka.

Dobra kniha

2) (Pokračowanje.)

Potajkim Kowarjecy běchu po wječeri. Kaž hižo wémy, wšitko zywaše z wostudu, zo so wječor mi nyć nochcyše. Hólcy běchu so ke kartam zesydali, ale też to dźěło so bórzy wostudźi, byrnjež Kobzec wuj powědał a bał, štož jenož wědźeše. — Tu zasčowka nadobo pos, z nizkimi durjemi zastupi njeznaty pućowař a wšo bu čicho. Što też to běše?

Wonka padaše sněh z hromadami, a při tym mjerzneješe, zo so wšo k čopłym kachlam tłóčeše. A wotročk pilnje přiłožowaše.

Do jstwy bě zastupił wobstarny muž, ale zrósły kaž jědła. Broda bě wša běła, a ze šěrokeho płašča so sněh jenož tak sypaše. Też wysokej skórni běštej přemačanej.

Cuzbnik přistupi nětko bliže z přećelnym postrowom a wotpoloži khamor ze sněhom wobsyty, kotryž bě na khribjeće njesł. Hu, kak bě to zyma wokoło njeho.

„Budźće tak dobri, lubi ludźo“, rjekny, „hospodlujće mje tule nóc. Wonka je hroznje. Spokoju so z kajkimžkuli ložom, jenož zo budu pod suchim.“

Pos pućowarja wobnucha a wučuchawši, zo jich zaměrow nima, lehny so spokojny zaso pod kachle.

Wšěch woči běchu na pućowarja wobroćene. Hdże też to bě so zabludźił tak pozdźe wječor?

„Jeli wěrno“, praji Kowař, „štož powědaće, ehodla byšće tu njetmohł wostać. W tajkim wjedrje wšće wězo dźensa daloko wjacy njepřišoł!“

„Daloko sym hižo dźensa khodźił“, rjekny cuzbnik, swlěkajo so mokry płašč. „Ale připołdnju poča hle tać, a nětko mohł sněhowe mjećele přebrodźeć. Za nas je woprawdźe najlěpje, hdyž so wšo prochom kuri.“

„Sydńće so tola ke khachlam!“ namołwješe Kowař.

„Dźakuju so. Njedam sej tajke něšto dwójcy kazać a rad sebi druhdy stare kosće wohrěwam. Bóh sam to njech zaruna.“

„A mjez tym, zo so naješe, nam tola powěšće, što pak je w swěće noweho!“

Hospoza bě mjez tym khlěb a butru přinjesła.

Cuzbnik bě so za kachle sydnył a khwaleše sej, zo bě čopło.

„Njewoprašachmy dźe so hišće, kajkeho sće rjemjesła abo što maće na předań.“

Hósć so zasmja a rjekny: „Njedźiwajće so, hdyž wam praju, kajke mam dźěło! Nimam rubiškow, nimam knefli, też nic šćeće na předań; ja jenož rozнošuju knihi.“

„Knihi“, so Kowař dźiwaše, „a te was žiwja?“

„Sym spokojny, njetrjebam wjele, a dobri ludźo też hišće su.“

Čehodla dha njejsće nějakeho rjemjesła? Předawajće mydło abo zapalki! To wjacy wuwikujeće.“

„Ja chcu knihi po swěće roznošować, a to serbske, jenož serbske.“

„Što? Serbske knihi! Nó, daj Bó zbožo, lěpšeje sebi wěšće zasłužby wuzwolić njemóžešće!“

„A hlejće, to je mi runje najwjetša radosć“, wotmołwi pózdni pućowař, so dołhej skórni zuwajo.

„Sebi snadź z tym radosć přihotujće, ale druhim mjerzanje.“

„Kak tola to?“ dźiwaše so cuzbnik.

„Wšudźom, nanko, wšak na čitanje njeswarja kaž ty“, skorješe mała Leńka.

„Ty mjelč a njetykaj so do naju!“ so Kowař złobješe.

„Sće potajkim, hospodarjo, njepřećel čitanja“, pokračowaše hósć po Leńcynych słowach.

„Nó, dokelž je čitanje wyšace. Z čitanjom brója jenož čas.“

„Mnozy dołho tak myslachu, ale w tutej mysli njezemrěchu. Wustrowichu so z tajkich nahladow. Sym léta dołho do wsow khodźił, hdźež na mnje ani njehladachu, ně skerje psy na mnje šćuwachu — a nětkole mje k sebi kazaja, mje witaja a lědma móža dočakać, hač jim zaso něšto nowe přinjesu.“

Cuzy rěčeše z čicha, z mérom. Wšitcy na njeho hladachu, posłuchachu. Cyle jeho mjezwočo bě jim někak tajomne. Włosy padachu pućowarjej na čoło dele, licy běštej blědej jako z pergamenta, módrej woči pak so jasnje, zahorjenje błyšćeštej.

Na to sebi też Kowař hosća bliže wobhlada. Bórzy spózna wulki rozdźěł mjez nim a druhimi překupcami.

„Měniš snadź, nanko, zo so z čitanjom jenož čas broji. Ja to njemyslu. Hlejće, što tu dźěła wokoło nas, jenož nas muži čwiluje wostuda. Hdy by nětkole něchtó knihu do rukow wzał a druhim čitał, štó chcył to rjec, zo z časom broji.“

„Dźensa mojedla, ale pomyslće jenož na žně, hdyž je wonka nadosć dźěłać.“

„Čas k dźěłu a čas k wotpočinkej“, cuzy wotmołwi. „Tute prózdne khwilki pak móžemy zaso wšelako nałožić. Pak so minu w powědanju, pak z čitanjom. A čitać dobre knihi je wězo najrjeńša a najwužitniša zabawa. To mi njeprěješe!“

„Nó haj wšak, lěpje drje to je hač bamborić abo z někajkej druhej hłuposću so nasadźować.“

„Je na přiklad njedźelu po nyšporje. Čeledź njewě, hdże by šła a doma je ji wšo wostudźe. Kak je potom dobra kniha witana. Při knizy so čas spěšnje minje, a z dobrej knihu so člowjek zdźěłaniši stawa. Tola, přećelo, maš też kedźbować, kajke knihi dźěćom, čeledźi do rukow dawaš. Mnohe spisy mjenujcy kaža člowjeka, město zo bychu zdźěłale. Tajkeho jědu při mni njenamakaće!“

(Pokračowanje sćěhuje.)

drastach na kwaßach a na wschćich ßwjedźenjach. Ssmy ßami kaž blyschćeze nalětne hona.

Haj, jenož wjeßne polica! Mamy kuraźu a wohnimy temperament a njeßmy na hłowu klepnjeni, kaž ßej to někotryžkuli wulißany měschćanßki hampetidl myßli! Schtóž dyze ßej naß ßa klupkojtych kupicź, tón je ßo morkaźiv rěßał a njeta ßwoje pjenjeßy podarmo won. A hdyž woprawdźe někajki wólbeny měschćan pschińdźe a dże naß k norje měcź a ßej myßli, ßo to njephtnjenny, mój jeßdko, dha na prawych trjećki! Wěßo cźinimy najprjedy ßo tak, kaž bychmy dźyli kneiklojtym khadliczkam na lép ßalećeź. Ale we woprawdźitoßći wußmějenny ßo tajkim plinzam, kiž njewědźa, kak bychu ßo měli a dali a lubkowali. Tak jich ßa nóź wodźimy, doniž ßkónczinje njewopschimnu, ßo ßu woni cźi blamérowani. My dźerźimy ßo k naßchim wjeßnym hólzam, byrnjež takle hóle runje won byli; ßu dźeń ßjenčho a ßameho drjewa rěßani. K nim nyli ßłuschamy a ßanym druhim!

Wjeßne holzy ßmy! Wjeßnjanki wot A hacź do Z. A hdyž na reje dźemy, to ßmy na rejach, a to móznje! Na poł tydźenja potom dźeko lépje wot rukow dźe. Dyrbimy krucze dźěłacź a ßo gratu pschimacź. Cźi hólzy, kotiž naß jónu ßa ßony bodźamy, budźa ßpokojom. My woprawdźe nećichto wo hoßpodarßtwje rośumimy, ßmy w ßymje ßehlicź a ßchicź naiwutke a ßmy cźaß teź w měßcze powßtužiłe a tam naiwutke dobre kußti warićź. Ale kajka ßrudoba, naßchi hólzy, tuczi wóßlaze khadłe naß měcź nochzedźa. Tym njeßmy „nobl“ doßć. Radßcho chzedźa něßajku elegantnu rejowaßu pópku ßa jónu měcź. Khóts thort a draci, ßchto móża ſ tajkej měßchćańßkej mutlicźku w hoßpodarßtwje ßapoczeź? Ta ßo tola bíjo na polezijn ßtamu, hdyž dyrbi widły hnoja na wóß podaeź! S rejku a wołozbutnuaj nézkonaj, ſ hubkowanjom a cźełazym majtankom wjeßnjan ße ßwojej ßonu daloko njepßchińdźe. Jenu ßłuschu woprawdźitu burßa hoßpoßa k ßtronje, kiž dźeń wote dnja, wot ranja hacź do wjeczora dźěła a ßpěcha a wjchitko w hoßpodarßtwje a ratarßtwje rośumi. Ale to naßchi wjeßni hólzy wopßchimnuycź nochzedźa, cźi hlupi ßtari běßmanojo!

Přilopk

Wulki woheń w Eschebachßkich dźěłarńjach.

Ssobotu popołdnju je w Radebergu w Eschebachßkich dźěłarńjach w kalérowarni, w 50 metrow dołhim a 20 metrow ßchěrokim twarenju, woheń wudyrił. Płomjenja ßo bórßy pßches zyße twarenje roßßchěrichu. Wohnjowym woboram ßo poradźi, ßuchodne twarenja wohnje wobrócź. Naßtała ßchkoda njeje hißchźe wobliczena, wona pak je khětro wulka. Polizija pßchepytuje, ſ kajkej pßchicźinu je woheń naßtał.

Khłoßtarnja ßa njeßwěrncho pokładnika.

Kamjeniczańßki lawnißki ßud je prjedawßchemu pokładnika němßkeho drjewoweho dźěłowjeho ßhromadźeńßtwa, Franza Otu Georgia, dla pßchekßchiwjenja ke khłoßtarni na 1 léto a k 500 hriwnam pjenjeźneho thłoßtanja ßaßudźił a jemu cźeßne prawa na dwě lécze wotrjeknył. Georgi je wot ßrjedź hapreje hacź do ßónza tutoho léta 809 hriwnow towaríßwowych pßchinoßchkow pßchelßchiwił. Wón ßo pßched ßudom ſ tym ßamołwicź ßpyta, ßo jemu měßacźna mßa 220 hr. njeje doßahała.

Motorßki koleßaŕ do SS-kolonny ßajeł.

W Neuhaußenje pola Metzingena we Württembergßkej njedźelu wjeczor motorßki koleßaŕ do SS-kolonny ßajeźe, kotraž ßo wot ßportßkeho pruhowanja domoj wrócźeßche. Ssydom SS-muži ßo ßrani. Schtyrjoch cźeßkokranjenych do Urachßkeje thorownje dowjeßechi. Motorßki koleßaŕ je ßo tehórunja cźeßko ßranił.

Mandźelßkaj ßo dla mordarßtwa na dźeßcu k ßmjerći ßaßudźiłoj.

Torgawßki pßchißaźny ßud je 30lětneho Wilhelma Wólkela a jeho 26lětnu mandźelßku Marju Wólkelowu ſ Lindhowßkeho Hamora dla mordarßtwa na dźeßcu k ßmjerći ßaßudźił a jimaj cźeßne prawa na cźaß źiwjenja wotprajił. Se ßwěrjecźnej hruboścźu běßche wobßtorjenu Wólkel lětża 24. ßeptembra w pßchitomnoßći ßwojeje ßony ßwoje nowonarodźene dźěćko morił, jo na ßynowu kubju donjeßł a jo poßdźißko ßahrjebał. Nimo teho doßta Wólkel dla ßtółnißtwa pßcheźiwo § 218, kiž je w lěcze 1933 w druhim padźe ßkeźił, 9 měßacźow jaßtwa. Wólkelowa ßa tutón pad léto jaßtwa. SSud wupraji wobaj wutkudaj po namjeźe ßtatneho rěcźnißtwa. Wobßkorźenaj wußud ßmérom pßchiješchtaj.

Saßßny burja woprotwachu hižo pßches 700 000 hriwnow.

Dotalne ßbérki mjes ßaßkim krajnym burßtwom ßa ßymßku pomoc dozpěchu 721 590 hriwnow pjenjeźneje hódnoßcze. Se ßbérkami ßo pokraczuje.

Pßchelohki khleb.

W Osnabrücźkim knjeźeźtwowym wokrjeßu njenadźißy pjekarńje pßchepruhowachu. Pßchi tym ßo wupokaßa, jo měßeßche we wjele pjekarńjach khléb pßchemało wahi. Pßchecźiwo winowatym pjekarjam wyßchnoßcź ßakrocza. 18 pjekarńjow je polizija hnydom ßamkła, dokelž mějeßche khléb jara nitku wahu.

Pjecź cźeßkokranjenych pßchi njeßożu ſ automobilom.

Pola Triera njedźelu popołdnju wołozbowy auto ße ßydom wołoßami ſ połnym wotmachom do ßchtoma ßraßy. Zyły wóz ßo ßmjeße a ßadnjej kóle wotleceźeßchej. Pjecź wołoßnow ßo cźeßko ßrani, tamnej dwě ſ lohkim ßranjenom wotendźeßchtej. Pola jeneho cźeßkokranjeneho je ßtrach wo źiwjenje.

Saßudźeny mordaŕ.

44lětny młynßki pomocznik Wjaßßław Burešch bě lětßa w meji ßwoju 41lětnu ßonu a ßwoju 5lětnu dźowku morił. Tohodla mějeßche ßo pßches pßchißaźnym ßudom w Liberzach ßamołwicź. Se ßwojej ßonu, kotraž jemu njebě ßwěrna, ßo hußto wadźeźche. Pßchi jenej ßwadźe ßo wona jemu wuina, ßo vjeczlětna Martha njeje jeho dźěcźo. Tohodla ßo rosnjembriwßchi jonu ſ nożom do ßchije khł ß ju ßmjertnje ßrani. Potom teź dźeßcu krk pßcherěźny a ßpyta ßebi źiły pßcherěźnyc. Bureßch pßched ßudom praji, ßo ßebi njeje wotmyßlił, ßwoju ßonu ßtónzowacź, a hatle widźawßchi, ßchto je naczinił, je ßo rozßudźił, teź dźěcźo a ßam ßebje ßtónzowacź. Bureßcha ke khłoßtarni na dwanaczi lět, poczeźenej ße ßchtwórczłétnym poßczenjom a ßaczěmnjenej jatbu mordarßki dźeń ßaßudźichu.

Wohnjowobornistwo

S Wóßporka. Tudomna dobrowólna wohnjowa woboŕa wotmě ßwoju měßacźnu ßhromadźiznu na Tßleńi. Woborny hejtman Ryczka pßchitomnych powita a ßhromadźiznu nawjedowaßche. Najprjedy pßchecźita ßo protokoll ſ kommandowych poßedźenjow. Notaŕ towaŕßchej pßchijeßchtaj ßo do woboŕy, k jemu běßche wobora naßtupiła. Potom wopalu direktor kritiku wo ßwuczowanjach w tydźenju wohnjoweho ßchkita poda. Wón khwaleße wobeźo bje dobre ßhromadne ßkutkowanje wobory a ßanitarneje kolonny. Teź wonkownym woboram, kiž běchu ßo na ßmjerczowanjach wobdźelile, ßo wopakny direktor w mjenje mésta dźakowaße. Potom ßo wßchelake dopißy wotjeźechu. SSirena na radnizy ßo poßłyni a kóżdy prěni dźeń měßaza pßchipołdnju w 12 hodź. mjeńßchinu dołho wuje.

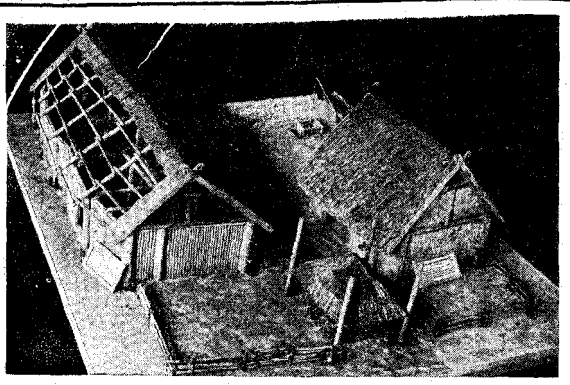
Radio

SSorjedu 14. novembra ßlyßchimy.

Königswusterhausen. Nimo ßnateho wßchédneho programma: 6.35 ranßchi konzert. 11.40 ßa burow. 12 pßchipołdnißchi konzert. 13 tacźele. 21 tacźele.

Lipßk. Nimo ßnateho wßchédneho programma: 6.05 ßa burow. 6.35 ranßchi konzert. 8.20 tacźele. 11.45 ßa burow. 12 pßchipołdnißchi konzert. 8.20 tacźele. 16 ßa młodźinu.

Hißchcze ważne ſ dnjoweho programma. Köln: 24 lohka hudźba. Mnichow: 21 ßymfonißki konzert. Wien: 19.30 dujeŕßka hudźba.

Ranßchogermanißki dwór.

Tutón dwór pßchedßtaja, kajke běchu dwory w cźaßu krótko do Khryßtußowcho narodza. Ranßchogermanißki dwór wobßteji ſ makeje ßymfeje khéże, wulkeje lécźneje khéże, khrteje źitnizy a cźahajeje ßtudnje. Dwór dopokazuje, jo ßtarí Germanojo njeběchu puczowazy paßtyrja, ale burja kotjiż na ßwojich ßydliščećach bydlachu. Tutón modeli je widźeć we wußtajeńźy „Lud a raża“ w Budyßkim měßchćańßkim muzeju wot 10. hacź do 25. novembra 1934.

Hospodarski rozhlad

Mutoru 13. novembra 1934.

Wčerawße kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 półßk. złotych	46,95
1 jendźelßki punt	12,405	100 čeßkoßł. krónow	10,375
100 ßwajc. frankow	80,90	100 franc. frankow	16,38

Barlinßka burja ſ dnja 12. novembra. Teź w nowym tydźenju běßche wobtłhod kaž na akcijowych tak teź na rentowych wikach jara mérny. Se ßtronu publika pßchedležachu w montanowych a elektrowych hódnotach pßcheda wanjke pßchikazy, kotreż mózachu ßo jenoż ßa poniženy kurs ßameßcźicź. Małe pohibły horje a dele dachu zgłym wikam ras a wo jednotnej tendenzy njemóżeße bycź rěcźe. Wßchi tym pak ku powéźcze ſ hoßpodarßtwa na dalßche jara dobre. Renty mózachu ßwjetßcha ßwój kurs wutkowacź.

Barlinßke zitne wulitowiki. Pßchi niz wulkim wopyczе běchu zitne wulkowiki pßchi ßapoczatku jara mérne. Połkicźenßke poméry ßo njedźiwajcy beßchczojteho wjedra njeßju połépßchiłe, tak ßo ßo naraßchowanja młynow a wobtłhoda njemóżachu ßpokojicź. SSa khlébowe zita je dobre kupne ménjenje, wołoßebje ßa rożku. Ale teź pßchenza ßo pyta, pßchi cźimż ßo na Hornim Rheinje ßrjedźno-němßke druźiny źadachu. W pßchenicźnej muzy dóńdże k małym wobtłhodam ßa wßchédnu potrjebu. Wobtłhod ße rźanej muku je jara pomały, tola młyny we prowinzy mějachu dobry wobtłhod. We wowßu a jecźmjenju ſ pizowanju ßu ßo ßkłady druheje ruki dale pomjeńßchiłe, tak ßo ßo ßaßtaranje měßchćańßkich pßchetrjebarjow ßaßo pohórßchi. S jecźmjenjom ßa piwarńje dadźa ßo dobre druźiny derje ßameßcźicź.

Wěźera płaczeßche w Barlinje zentnaŕ

pßchenzy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożli R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jecźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płaczizny na Barlinßkich produktowych wikach.

Zito a wolliowe ßymjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hrivnje.

	12. 11.	10. 11.		12. 11	10. 11.
Pßenica	204	204	buny	11,5-12,5	11 5-12.5
rożka	164	164	weka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećmjeń now.	211-218	211-218	módne lupiny	6,75-7,25	6,75-7.25
jećmjeń, nal.	—	—	żołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wows	—	—	żeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuśk	—	
pßenć. muka	27,25	27,25	lany wosuśk	7,65	7,65
rźana muka	22 50	22 50	ßuch. hruhanć.	4,35	4,35
pß. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruśki	8,50	8,50
rźane „	9,65	9,65	ßyno, 50 kg		
raps	—	—	rźana ßłoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pßenć. „		
lane ßymjo	—	—	wowßna „		
pjeluśki	—	—	rećna „		

Płaczizna za pßenicźu za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaczizna za rożku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Płaczizny rźaneho ßkotu na Drjeźdźańßkich ßkótnych wikach.

8. novembra 1934 Płaczizny po centnaŕju a hriwnach

SSkótne druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 256

Połnomjaßne, wukormjene, najl. rźeneje hódnoßce młode	37—40
SStarße	32—35
Hewak połnomjaßne, młode	23—28
SStarße	—
Mjaßne	—

Byki: 360

Młódße mjaßne, najwjetßeje rźeneje hódnoßce	36—39
Hewak połnomjaßne abo wukormjene	31—35
Mjaßne	27—30
SSnadnje wuwite	22—26

Jałojcy a kruwy: 493

Młódße połnomjaßne, kruwy najwjetßeje rźeneje hódnoßce	3[illegible]
Hewak połnomjaßne abo wukormjene kruwy	28—3[illegible]
Mjaßne kruwy	21—2[illegible]
SSnadnje wuwite kruwy	14—2[illegible]
Połnomjaßne wukormjene jałojcy, najwjetß. rźen. hódnoßci	32—3[illegible]
Hewak mjaßne jałojcy	27—3[illegible]

Wowcy: 709

Najlépße kormjene jehnjata a młódße kormjene borany	36—38
Srénje kormjene jehnjata, ßtarße kormjene borany a derje wuwite wowcy	32—35
Mjaßne wowcy	21—30
SSnadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1129

Najlépße kormjene ćelata wot cyca	44—53
Srén e kormjene ćelata wot cyca	36—40
SSnadnje wuwite	30—35
Najßpatniße	25—29

Swinje: 3158

Tućne ßwinje, přez 3 centnarje cźeźke	53
Połnomjaßne ßwinje wot 240 hać 300 puntow cźeźke	52—53
Połnomjaßne ßwin e wot 120 hać 150 puntow cźeźke	50—53
Połnomjaßne ßwinje wot 100 hać 120 puntow cźeźke	48—53
Mjaßne ßwinje wot 80 hać 100 puntow cźeźke	—
Rancy	53

Směški

Pola optikarja.

„Wujo, ßchto bydźeźe radny?“

Wuj: „Bryle, knjeß optikuß, bych trjeba!“

Optikar: „Wěźcze, kajke cźišćo ßo wam hodźi? Zwjet pola lékarja był?“

Wuj: „Njeßym! Ja — a lékarjow źiwicź. Drohe muź, knjeß dochtr.“

Optikar: „Nó, tuź dha, wujo, budźeźce ßphtowacź dyrbjeć, kotra ßchkleńca ßo wam najlépje hodźi ...“

Wuj ßchkleńcy ßphtuje, ale hlada dale hroßnißchno. Konečnje pßched nim leźi, ale je ßanej ßchkleńcy nicźo ſ njeje widźeć njemóże.

Optikar: „Wujo, wy drje ſ zyła cźitacź njemóżeźcze!“

Wuj: „Hdźe pak teź, hdy bych mohł: na cźo wotkle bryle?“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 3 pj., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbi we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zawěšenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 266 — Budyšin — Srjedu 14. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Goerdelerowe naprawy k wutworjenju płaćiznow

W němskim zakonskim kopjenu wojerwja so wukas němskeho kommissara za dohladowanje płaćijinow dr. Goerdelera wo wjasanju płaćijinow a pscheměrjowo podrobjenju pschi nakupjenju potrjebu. W prěnim § so postaja, so swójski a druhe sjednoženstwa zjawneho abo měšćanskeho prawa płaćijny, najnišće wikowarske sapłaćiny, najwyschiske rabaty a najnišše pschirażki mója jenož bischcze z dowolnosću němskeho kommissara abo jeho sastupjerjow postajeć. **Paragraf 2 zakasuje wuplodźerjam a wulkowikowarjam, so bjes dowolnosće němskeho kommissara płaćijny za drobne wikowarstwo postaja abo na zakładu wołeběrarjow pschemnja.** S tym so njewobmjesowanemu wudawanju znamkowych tworow puć zarěcži.

Němski kommissar dowolnosć za nowe znamkowe twory jenož dowoli, hdyž je twora dosć hódna a hdyž je jeje płaćijna z hódnosću sujezna. W paragrafje 3 so zakasuje, so by so puć tworow wot wuplodźerja k pschetrjebarjej je zapřijenjenjom w lisdowym halpodatkowje njetrjebamschich měrnowu pscheješć, spomalschich abo podróžił. S tym so wšo njeznate funkcija wulkeho drobnowikowarstwa pschimarja, kiž je za ludowe hospodarstwo nutne, haj bjes nich hospodarstwo njewuhdźe. By-li kóždy pschetrjebjer swoju zylu potrjebu tworow pola wschelakich wuplodźerjow nakupowacz dyrbjał, by wjele wjacy pschejěchał, hač dotal. S postajenjom pak maju so wschitke měrnoscze po puću twory wot wuplodźerja k pschetrjebarjej pschimnyć, **kotrejž** so hodźa parowacz a kotrejž nimaja wjacy zaneje wopravnjenoscze a zaneho wuzitka za lisdowe hospodarstwo. So tež tu njeby w praktiskim zjiwjenju zarych njesapłaćenjow nastało, němski kommissar wo jenotliwych měrnoscznych zam rozsudźa, hač su wone trěbne abo nic.

Pozdźiše powyšenje płaćiznow so n'edowola

Pola němskeho kommissara za dohladowanje płaćijnow dóstbu wschědnje zhórjeh, so pschi sterzenjach, **kotrejž** su so psched nětkotrymi njedźelemi abo měsazami sćinile, pschedawaś nětko spytla twory po powyschenych płaćijnach abo pschi hubjenischich podawańskich a płaćenischich wumenjenjach wotedaś. K temu so wojerwja, **so je tajke pozcinanje pschi sterzenjach dospołnje pscherzywo wschemu prawu a so do waschnja zjesitneho pschekrzu zinscha, so na krute sterzenja w zoinym wobkhadu dźiwa.**

Tež zwjasći, kiž su płaćijny postajale, su husto spytałe na zwójich pschisłuschnikow tłóczicz, so bychu zanu tajke twory po wyschschich płaćijnach pschedawali, kotrejž su priedy turischo nahrjeli. K temu so wojerwja, so tajke pozcinanje po myśli němskeho kommissara njeje dowolene.

Němskemu statej je so dotal 117 milijonow wotedało, z tutych pjenjez padnje 17 milijonow na nosćerjow zawołdneho zawěrjenja. Njedźiwajcy wschitkich tutych wudawkow zdźerži so mjenowanych 6 měz. lěcznego połěta hischcze z nimale 100 milijonow hriwnow pschesyhta. K temu ma so sahadnje pschispomnicz, so změ němski finanzny minister wuzbyłki němskeho wustawa wutrjebacz, wón z tutych srědkow wobsebje wołożenja spomožerskich cześow w gmejnach finanzuje. Nadbytki wostanu potajtim w pomoc za ludźi bjes dźela. Wone wudawanju so k lěschenju tych njesaćužerjow, kotrejž so hnydom wot němskeho wustawa njepodpjeraju. Kotrejž nadbytka pak němści stat njetrjeba, wostaja so k wurunanju za cześe symste měsazu, w kotrychž na město pschesebytkow swjeticha njedostatki stupja. Tajke njedostatki su so w septembrje hižo w Schlesyskej, Pomorskej a namjetnej krajinje pokałale. W Schlesyskim krajnym wokrjesu dźełoweho hanta wuczinjałe njedostatk 2 milijonaj hriwnow.

Heß zakazuje wosobowy kult

Němski minister Rudolf Heß je jako wjednikowy namjetnik-lónik wukas wudał: „K žiwotnim najwjetschenim spodźiwanjam nadeńdu w nowinach pschecyo saho namolwjerje k wutworjenjeznim khorhojew a powitacze nastawki, hdyž wodźazi strannej towarschojo po žiwotnim kraju puczuja abo na wschelakich mětnach pschebywaju, k temu nastawki k narodninam, kotrež wukhwalowanych wjednikow, z tym pak tež hibanje zanc na zcbi zmjerzne cżuja, dokelž so to je zkromnoscżu nazionalsozialistowa na zadyn pad njesmjeże. Wobsoba strannjeho towarschowa może so we wosobnej hrupy a z ludowych towarschow jenoż jeje słuzbowa dla wuslědźenyć, a z dowěrjenjom, kotrejž zebi je słuzbowanjom a wobzbinskim wobkhadom dobrudu. S tutym zakazuju poslědni króć wschu kadzenje, pohnuwanje k temu abo jich dowolenje w nowinach abo hewak w zjawnoscźi, a w pschichodnje winowatych njedźiwajo na jich prjedawsche zastupby i jich zastojnstwow wotstronju.

Ribbentrop pola sira Johna Simona

Wutoru dopołdnja je jendźelski zwonkowny minister sir John Simon knjesa z Ribbentropa pschijał, dokelž pschi pódźelnitschim wopytcze knjesa z Ribbentropa njeběsche pschitomny był mógł. Knjes z Ribbentrop pschebywasche pola jendźelskeho zwonkownego ministra něhdże 45 minutschinow. Jako knjes z Ribbentrop zwonkowny hant wopuschći, wón rjekny, so wo žiwotnim rozrěcżowanju nima nicżo wosebitsi. K temu tež Reuterez telegrafowańcza wojerwja, so su powěsće njerwerne, kotrež su so wo wopytcze z Ribbentropa w Londonje rozschěrjałe.

Wustupjenja za Němsku a Francowsku w Zahrjebje

Kaž hižo wjeza z krótka wosjewichmy, wotmě̌chu narodne organizacije towarstwa w Zahrjebje pódźelu demonstrazije pschećerjwo Napaleonskemu srěcżanju. Demonstrantow zcżehnjechu psched francowskim a němskim konsulat, hdźez žiwotu zhromadźinju wotmě̌chu a złamu na Němsku a Francowsku wumjeżechu, pschećerjwo Italskej paf wustupowachu.

Žadyn pomnik za Dollfuße

Wjednistwo awstrijskeje wótczinskeje fronty je so rozsudźiło, so zwjazkemu kanzlerej drej. Dollfußej žadyn pomnik njestaji. Wona ma za lěpsche, so by karitatiwny skutk zakoji a so z mjenom zemrěteho kanzlera zdźerżeczi. Mnjenja sebi, so budże to bóle po smjertnym nicbohim. Pjenjezy, kiž su so za pomnik nahromadźile, dyrbja so tutomu karitatiwnemu skutkej pschepodaś.

Italski kulturny wustaw we Warśawje

We Warschawje su pódźelu w pschitomnoscźi statneho pschedsyctera italskeho kultuzowego ministerstwa Solmia, italski kulturny wustaw wotewrili. Na zwjeżenstkim pohrjebenju wobdźělichu so pólski ministerski prezident, zwonkowny minister a kultuzowy minister z italskim kolonja z italskim pósłanzom, dobuzstwy diplomatiskeho korpsa a sastupjerjo wumělstwa a wědomosće. Italski pósłanz w zwojej rěcži wusměhny, so dyrbi no wy wustaw w duchu dorosumjenja a pschećerjestwa zhromadnemu dźěłu wobeju ludow słužić.

General Smuts žada runoprawo za Němsku

Londonski wustaw za internazionalne należnoscze pódźelu wjeczor hosćinu wuhotowa. Pschi hosćinje rěcżeše nětkuždy burski general Smuts wo nětczišchim internazionalnym połoženju. Po jeho wuprajenju w Europie dwě mozy politiku dźěłatej a wodźitej: bojosć a sacżucże mjenjehódnoscże. S powědanjom wo wójnje nazini so hakle wójnski powětr, tehodla je tajke powědanje straschnische hač nětajka druha wěz. Pazitisty su najwjazy wina, so so ludźo strachuja. **Dźenża abo běsny wójnu wozjawacz, je njerozum.** Snadź z jenicżkim wuwżaczom dźenża žadyn narod wójnu nochze.

General Smuts praji, so by wójna revoluziju nutskach w krajach pschinjesła. Wón rasnje wotpokasa wsche tutanja na němski lud; dźenżnischi njemérny cżasz we Europje pak tola njedawa žaneje podłohi za wójnske rěcże. General Smuts pschipomni, so žebi njemóże Swjat ludow jako wójnski nastroj myślicz. Sacżucże mjenjehódnoscże, kotrejž buchu Němscze traschi, może so i jenicżkim srědkom wotstronicz, hdyž so Němskej rune prawo pschipóznaje.

Hdyž franzowske strachowanje zrosumimy, dyrbimy pak tež z Němskej a jeje podrjadowanym stejiscżecżom zobuzcżuzcż, rjekny jendźelski general. Hdyž so Němska na tutym stejiscżecżu wostaji, wosnamjenja Versaillelske sterzenje stschiwdżenje europ'eho zwědomja a wahrożenje měra. Prawodźeż a spartiki duch žadatej, so so stejiscżecżo Němskeje porjeđži. Rostamajmy tute rjeczaże a wuzwobodźimy zatcho na cżłowjeczke a pschiwitowe waschnje. Sahadny nazionalsozializmus znadź njeizbu druhim ludam wjeczorneho kraja witane, to pak njeje porjeđo złowadź žana pschicżina, so so Němskej jeje internazionalne rune prawo zapowěduje.

Smutsowa rěc je w Jendźelskej hłuboki zacżišć zbudźiła

Londonske nowiny „Times" maju rěcż generała Smutsa za tak wažnu, so ji njewschědnu cżesću wopokazaju a ju po złowje wocżišchcżeja. S njej wupjelnichu tute nowiny 4½ stronu z małym pismom. W zwojim zwonkownym nastawku „Times" tutu rěcż hischcze ras zawodnym nastawku „Times" tutu rěcż hischcze ras wospominaju a mjenuja ju „wulkotne roskojenje jendźelskeho myślenja wo wonkownych praschenjach". Wone samo trochu wobjarnja, so tajtu rěcż njeje jedyn łobustaw jendźelskeho knjezerstwa dźerżał. Nowiny generałej Smutsej bjes wumělenja pschihłosuju. Schtož je wón wo kollektivnym systemje, wo mjesach dźeławocżje Swjatka ludow a wo hódnosći Locarnskeho srěcżenja prajił.

Wo dźełu generaloweje rěcże, kiž so na Němsku pocżahuje, pisaju nowiny „Times", so žebi stronu rosum żada, so w powschitkownym bjesstrachowym systemje wschitke narody jenajke prawo wužiwaju. General Smuts njetkowa so psched zadanjemi Němskeje we Europe. Sacżucże mjenjehódnoscże, pod kotrymż Němsta cżerpi, dyrbi so wotstronicz, ale jenoż na tajke waschnje, so so rune prawo Němskeje z druhimi ludami zjawnje, rad a bjes wumělenja pschipóznaje.

W pośledním dźełu zwojeho nastawka rospominaju tute nowiny generalowe złowa wo Dalokim ranju. Tu ma so wobkhadowacz, so wone wobsebje mětno generaloweje rěcże wusměhnu, hdyž wón rjekuje, so jendźelske knjezerstwo Sjednoczenym statam bliże steji, hač nětajkej druhej stupinje na zwěcze, a dyrbi, jeli dyrbi ras wolicz, žebi Sjednoczene staty za towarscha wuzwolicz.

Zwjeselacy wuslědk bitwy wo dźěło

Swjeżelaze wuwicże bitwy wo dźěło pakazuje so tež w dołhodach němskeho wustawa za zawěrjenje njezapłaćenjerjow a wobstarance dźěła, kiž nětk zwonka połoženu bilancu za měsazy wot haprele hač do septembra wosjewja. Dołhody wucżinjachu w tutych 6 měsazach něhdże 755 milijonow hriwnow, 595 milijonow pohbadza z pschinoschkow a něhdże 160 milijonow z dawka za pomoz njezapłaćenjerjam. Mjes wudawkami zadasche žebi wósko podpjeranje ludźi bjes dźela a krizowa podpjera najwjazy pjenjez, njemuzy wjazy hač 340 milijonow hriwnow. Podpjeranje krótkodźełazych zadasche žebi 4,4 milijona hriwnow.

Nimale połojza wudawkow němskeho wustawa padnje na naprawy k spěchowanju dźěła. Tak je so ja mjenowane dźěła wjazy hač 123 milijonow hriwnow wudało. Za naprawy k zadźěwanju a stónczenju bjesdźełskeje je so 10 milijonow hriwnow pschihotowało, za ratarsku pomoz jenož 9 milijonow hriwnow. Za němsku zjónku dźełowu służbu je so 2,5 milijonow hriwnow wudało. Něhdże 50 milijonow hriwnow z łacżesche pschewjedźenje wobstaranja dźěła. Podawanje rady we powołanju a zarjadowanje.

Belgiske knježeŕstwo wróco stupiło

W kontorje, kotraj běšče so wutoru pop. k nowemu ſkhadźowanju ſeſdła, je ministerſki president be Brocqueville dźěłu wěc dźerżał a ju ſ woſſewjenjom ſłónčźił, ſo nětčiſche knježeŕſtwo hoſpodarſki a finanzny nowonatwarjazy programm ſłónčźi njemóže, dokelž je w poſłednim czaſu njeſ ministrami njedohoda naſtała wo pokrjacowanju tuteho programma. Ministerſki president woſſewi, ſo ſtaj ministraj bjes wobſthodneho wobiwoda van Zeeland a Jugen bleek hižo w ſaſdźenym tydźenju woſſewiłoj, ſo ſwoje ſaſtojniſtwo ſłožitaj. Pſchi takich wobſteinoſczach je ſo miniſterſki president roſſudźił, ſo kralej woſſewi, ſo zwe knježeŕſtwo wróco ſtupi.

Zjednoćeny staty chcedźa zaso powětrony twarić

Demokratiſki ſapódłanz Winſon, ſpiſazel pſchedłohi wo wójſkim łódźſtwje a pſchedźłydu ſudnjerka za wójnſke łódźſtwo we repreſentantſkim domje, je w poſledźenju dwuſerka za wójnſke łódźſtwo namjetował, ſo dyrbjała Amerika ſwoje powětrony pſchiſpórjcz. Wón wuſtupowaſche za narunanje powětronow „Akrona“ a „Los Angeleſa“ ſ nowymaj wulkimaj powětronomaj. Nimo teho dyrbjała ſej ma ćeŕſka łódź ſa letadła a poſpytny ſchižak ſ pſchiſpravlon ſa letadła natwarić.

Statny ſekretar Swanſon rěčeſche w ſamſnym poſledźenju wo twarjenju powětronow. Wón ſaſtupowaſche ſtejiſchcźo, ſo ſo powětrony, kotrejž ſu „ložiche hacź powětr“ hiſchcźe wuniwaju a ſo je hiſchcźe dwěłonne, kak ſo ſa ſakitanje na morju hodźa. Njedźiwajcy teho pak je ſo miniſterſtwo ſa wójnſke łódźſtwo we wſchelakim naſtupanju ſwólniwe wopokałało, ſo by ſhromadnje ſ wikowańſkim miniſterſtwom na wutwarjenju wikowańſkich powětronow a wuwuczenju trěbneho zwiſtneho perſonala ſobudźełało.

Demonstracija Chinezow přećiwo Japanskej

Pſchi pohrjebje Chineſiſy Bofanija, kiž běſche ſo wobſtrěbje pſchi wojowanjach wo město Czajaj wuſmanjenił a je nětko na ſwoje franjenja wumrěł, je k pſchipadam dóſchło. Pohrjeb ſtejeſche w ſnamjenju Japaniſki njepſchećelſkich manifeſtacijow. Piſches 500 policajſkich ſaſtojnikow pſchewodźeſche czah, hdźež ſo plakaty bubu wněcźechu, ſ kotrymiž ſo chineſiſke wobydleŕſtwo k wojowanju pſchećiwo Japaniſkej namokwjeſche. Japanſka kolonialna policija wſchelake wobſthodu truce ſtrožowaſche. Policajſt njedowoli, ſo by ſaromańſka prozejkija tej pſchez ſydliſchcźo Europjanow w Schangchaju cźahnyła. Po pohrjebnej ſwjatoczneſci ſpytachu někotſi Chineſiſojo ſo do chineſiſkich wobſthodow dobyć, dokelž ſo tam japaniſke twory pſchedawaju. Policija ſakroči a 65 muži ſaja.

Krótke politiske powěſće

Wěrno njeje, ſo je wjednik a wěnſki kanclěr Adolf Hitler ruſkeho puſłanza njedawno ſnowa pſchijał. Wutrajne nowiny ſu tutu njewěrnu powěſć roſſcherjałe.

Schef rumunſkeho generalneho ſtaba, general Ivan Antonelku, je do Prahi pſchijeł, ſo by ſo na ſtwórjenej konferenzy ſcheſow generalnych ſtabow Maleje ententy wobdźělił.

Pſchi pſcheprjetrenju bydlenjow w Barcelonje je policija liſcźiny namakała. Mjes nimi namakaju ſo ſcheſowe wotrěłki ſ kotrymiž ſo dopokazuje, ſo ſu katalanſcy ſběrkarjo nahladnu rjenjenju podpjeru ſe ſowjeſkeje unije dóſtawali.

W ſchpaniſkim měſcze Valenzji njeſnoſći ſłóſnjacy bombowaj nadpadaj ſkucźichu. Bombje ſkhadźowaniſchcźo pravizarſkeho politiſkeho ſjednoczenſtwa a bydlenje jeneho zarazja woſſchkodźiſchcźej.

W Kaifongu, hłownym měſcze chineſiſkeje provinzy Honanje ſatſeli policija pohnomóznika komunniſtiſkeje internazionale w Chinje, Wangczjingina, a jeho ſchtyrjoch pſchewodnikow, jako czěkachu.

Italſko-ſchpaniſki ſlub.
Prynz Alexander Torlonia, ſyn Poliſkeho wójwody, a infantka Beatrica, najſtarſcha dźowka prjedawſcheho ſchpaniſkeho krala Alfonſa, kiž ſtaj ſo w Romje ſlubiłoj

Ze Serbow

W Budyſchinje, 14. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Duž kóždy, kiž jo zamóże
A dar wot Boha ma,
Za Serbſtwo dźěłaj wobſtajnje,
Bóh budże jeho mzda.

Pětr Mičák.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +8. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —1 a thermometer w nozy 0. Hižo ſaſo je mjenſcha nižina ſ południa do rauſcheje Němſkeje pſchiczahnyła. Pod jeje wliwom maju tam pomróczene njebjo a ſ chwilemi deſcheje. Tuta nižina njedoſtanje pak janeho wliwa na wjedro w nocnich kónczinach, wona ſo wěſcze k dołhemu ranju wothali. Sa to pak nam ſ wječornych ſtron ſaſo njewobſtajne a deſchczowate wjedro hroſy. Tſi nižiny leja bliſko hromadźe nad Połnóznym morjom, nad Jendźelſkej a ſ wječora Franzowſkeje. K temu je ſo tež hiſchcźe nad Schpaniſkej nowa nižina wutworiła. Saleži nětko na tym, hacź budże wobſchěrna wuſchina nad połnócnej Europu deſcź, ſo mohła ſo nižinow wobroćeć. Sa jeho je wěſte, ſo nětčiſchi rjany ſłónczny poczas dołho njetrajeſi — Jutſje ſchtworte ſłónczko 7,1 hodź a ſo 4,14 hodź. khowa. Mětarſki ſkhadźo popołdnju 1,33 hodź. a khowa ſo w połnocy 12,3

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórt:** Z wětrowte, pomjerniſe mile, tola njewěſte wjedro.

*

— **Zyrkwiſke wodjenje po wuſtajenju „Lud a ro** we **mětſchjanſkim muſeju w Budyſchinje:** Dźeńſa ſrjedu wječor we 7 hodź. ſpjewa dr. Kaſiſerec, jutſje ſchtwórt do połdnja 11,12 hodź. knjes dr. Schellin, jutſje wjeczor we 7 hodź. knjes dr. Schwerk.

— **Kino für Jedermann.** Hdyž něſto do tutoho ki nowa ſaſtupiſch, ſo by ſo pſchi někotrych rjanych filmach **wokſchewił a na ſwoje ſtaroścze pozabył**, ſo pſchewidu **měru wjeſele pſchekwapiſch, kak je ſo wſcho na najtſa niſcho pſchemeniło. Prjedy — a nětk** — taſki wulki roz dźeł! Wſcho cźini jara dobry ſaczińſchcź na wopytarja. Zyły kino je ſo kraſnje **wobnowił a porjeńſchił.** Wo **ſtejbje ſo** něſto wulkotnje hodźi ſtejdecź, kaž na konopeju ſo cźłowjek w tajtim ſtólcu cźuje. Je widźecź, ſo **mohłedźer** prózuje, **kóždemu** wopyt tak pſchijomnu ta **możno** cźiniecź pſchi ſtarych ſnatych płacźiſnach. Nětkle **pokazuja ſo filmy: „Płahowanie mjatliczki w Soedmo hórſkej a Rumunſkej a jeje pſchedźěłanje do wſchelakich eſſenzow a paſtow.** Jara powuczazy a ſajimawy je tu **tón film. Sdobom ſeſnajeſch ſo troſchku ſ zuſej traſina, kotruž ſnadź, jeli nimaſch trěbnych pjenjes, jenje nje wuhladaſch. Tu w filmje pak ſa tunje pjenjezy ſtejbi da loki ſwět wobhladach. Dale ſo tydźeńſke podawki w ji wych a ſtyſchnych wobrazach pokaja.** Pſchezo je tu nje ſchto nowego a ſajimawego widźecź. Jara ſbožowmu ru **tu měſcze wobſtejdźer kinowa, hdyž dale wopytej pſched wójnſke wojeſke filmy „To dyrbi ſo pſchemenicź“ a „Annemarie, njewjeſta zyleje kompanije“ pſchedwjedu** Taſke něſchto zmeſchneho a wjeſeleho **husto hiſchcźe nje** widźachu. Strowy žort je — dźeńſa bóle hacź hdy prje dy — jara dobry a niczo njewadźi. **Wopraudźe je ſo** tutón bohaty filmowy porjad wopytarſtwje, kotrejž fir hacź na poſlednje měſtno pjelnjeſche, wulku lubił. Kaj ſo hižo doprědka pokaja, lubja tež pſchichodne pſchedſtajenja něſchto jara rjaneho.

— **Nowe pišmo w ſchulach.** W ſakitich ſchulach ſu dźe ſo wot jutrow 1935 kaž we wſchitich němſkich ſchulach pišmo na Sütterlinowe waſchnje ſepjerać. Nowe **wukaſowe kopjeno ſakſkeho miniſterſtwa ſa ludowe wukubłanje wojſewja pišmowe formy, na kotrejž ma ſo** pišmo w ſakitich ſchulach ſakoječ. Kuhliz naklad we Drježdźanach je po poruczńoſczi miniſterſtwa ſa ludowe wukubłanje tute pišmowe formy k trjebanju w ſchulſkich rjadownjach wudali Wukaſowe kopjeno wojſewja — ſdobom nowe formy pſchichodnych pišańſkich ſeſchinow a wopiſchja tež poſtajenja wo ſchcźěpjelowych ſlich frowych taſlach, kiž mója male dźěcźi wužiwacź, kaž tež pišańſku potrjebu ſa ſchulſke dźěcźi. — Na tute pſchepiſanje w pišmje, niz jenož w pišanju, ale tež w cźiſchu, w ſpocźatnych knihach, wotžeže w prěnjej cźitanzy, ſo ſtarſchi a tež wikowarjo ſ pišańſkej potrjebu a ſchulſkimi knihami wošeže pokaſuja. Wikowarjo njech jeſu ſtare knihi na ſtkad njenakupuja a ſtarſchi njech w jim ſajimje a w ſajime ſchule pſchi kupowanju ſchu liſkich knihow nowe poſtajenja wošeže wobkedźbuja.

— **Němſka pošta podpiera ſymſku pomoz.** Kaž je znate, pſchedawa němſka pošta tež w cźeſkich ſymje ſo ſpomožeŕſtwowe liſtowe znamki k lěpſchemu němſkeje ſymiſkeje pomozy. Wona je njedawno hiſchcźe woſſe wiła, ſo mózą ſo poſyłki ſymſkeje pomozy ſ wołjenymi wuměnjenjemi jako pośtka twora ſtacź. Nimo te ho je němſki pośtſki minister k podpjerańu ſymſkeje po mozy dowolił, ſo wjednizy pośtſkich autobuſſow njedźelu

Worakawy Jurij

Je krótke po wobjedze. W domach po zyłej wſy pytaja dźěcźi ſwoje ſchuliſke wězy a cźapki. Je cźaſ do ſchuli.

Pola Burez luka mały pachoſ ſ powocźinjenymi kwóſ nymi wrótkami po puću do wſy. Kak daloko też to jeho ſotra Marja hižo je?

Haha! tamle nimo Brěſanez płotu dźe. Wón ſtupa ſ wrótkow. Cźerwjeny pachoſ ſ wjeſołymaj brunymaj wócź komaj, ſ cźerwjenymaj liſomaj, ſ brunymi włoſami!

Wón derje wě, ſo dyrbi ſe ſotru hromadźe do ſchule hicź. Ale dźeńſa je ſebi hinak roſnyłił; hižo do wobjeda je cźapku do hele cźiſnył — a duzy do ſchule je ſamyſłom ſabył. A hdyž je ſotru we wrótkach ſtejeſche, je ſo do ponnił: ach, hdźe dha mam ſwoju cźapku? a je ſo wró cźił; ſotra njech pſchezo dale dźe! Potom je pomału po dworje do khěže, do ſitwy ſchoł a cźapku we wſchěch kutach pytał a ſtónczniže ju we beli namakawſchi ſebi ju pſches wuſchi ſcźahnył. We wrótkach je hiſchcźe khwiliu cźakał, ſo by ſotra dale wuſchła.

To je tola woſtudźe, pſchezo je ſotru hromadźe do ſchule khodźiecź. To dyrbi wón ſtajnje runje po ſchcźeżky hicź, njeſmě jenje pſches zanu pěſkowu hromadu kłoczecź, jenje na żadyn płót ſaleźecź, a hdźežkuli je kuſiczka, dyrbi rjenje wokolo njeje hiecź. To potom Jurij jenje njewěſ, kak hluboka kuſiczka je.

A też to je mjeriasze, hdyž Marja pſchezo woła: „Jurjo, ſtrowicź!“ a hdyž nimo khcźija dźetaj: „Jurjo, cźap ku!“ Kóždy wokomik dyrbi cźopku cźapku ſ wuſchoku cźa hacź — to ſo woſtudźi.

A potom je hiſchcźe druha wina, cźehodla ſo jemu dźeńſa ſe ſotru hicź njecha.

Sóotra je hižo khětro daloko prědka. Wón ju derje widźi. Dźeńſa pada ſaſo nowy ſněh. Je ſo hižo wjele naſchło. Wſchudźom ſu tute hluboke ſtopy widźecź. Hlej! to budże ſaſo hańcza cźěł! Poſledniu je tak łón hłupy hejchcźił kóroh ſkakał. Kak tola ſnehowe mietele ſebi dźiwnje hraje. Kak ſo mjerwja a pieches hłowu ſo kuleja! Słónkowje ſo zyle ſwaha na ſemju lěhaja abo na płotowe ſtołpiki a tyczki ſudaja.

Najradſcho by Jurij jeju woſtał a pſchihladował, kak ſtołpiki a tyczki jedyn po druhim běłu cźapku doſtawaju.

Ale wón dyrbi dale, hewak pſchińdże poſdze do ſchule. Marja wobroczja ſo hižo do pſrěcźuje haſli, kotraž k ſchuli wjedźe. Něſto wona ſa nim hlada. Wón to derje widźi. Ale ta móże dołho cźakacź. Dźeńſa wón ſ njej njepóſpo dźe. Wón wě cźehodla.

Wcźera je ſo Jurij duzy ſe ſchule ſ Paſtyrnakez cźer wjenej Hilju ſe ſuſodneje wſy bliże ſetkał. A tu wón njemóżeſche widźecź. Wona je pſchezo taſka trundlata. S wobeju rukawow kutarej ſi wobej łoheji. A wložy ma ſchcźerkarjowe a wobliczo njemyte kaj rumpodich. A ſ jeje wukhijenjom je ſchuli je też ſtajnje luba hara. Wona dźe hiſchcźe ani maly „ajnmalajnz“ njemóże a khodźi hižo ſchwórte léto do ſchule. A Cjornakez Jakub, jeho ſobuſchuleć, je jemu prajił, ſo je Hilja jemu a Mwukez Pětrej ſelhała. A hacź je tola hroſnje, to je jeho wuczeŕ hiſchcźe njedawno prajił.

Tohodla je Jurij ſo na nju roſhněwał a ſa njej běžał, ſo by ju do khribjeta ſeſtorkał. Wona je ſo wutróżanſchi na woczi padła a hnyhdom pilchczecź počzała. Ze hłupa holza. Marja je doma wſchu wupowědała, a Jurij njeje ſmeł ſa to ſo ſmyſłacź hicź. A nan je jemu rjekł: „Ty ſy worakawe, hrube hółcziſko!“ Taſkele hroſnje mjeno, to jeho mjerſa.

Wſcho teje hłupeje Hilje dla, teje trundlateje. Nó, cźa kaj! Dźeńſa ji wón wotpłaczi. Wona khodźi najbóle poſdze do ſchule, ſeſka-li ju, cźiſnje ji jemu abo dwě kuli ſněha do khribjeta.

Ale Hilja ho nihdże njepokaſuje. Jurij ſam je ſkoro poſdze do ſchule. Wſchitzy tu hižo ſu, hdyž wón do ſitwy ſtupi, też knjes wuczeŕ, tohodla je wſcho jara cźicho. Ale wuczba ſo njeje hiſchcźe ſapoczała, dźěcźi ſtejbi mjelcźo ſwoje wjeſy pſchihotuja, potom hakle je modlitwa — tak je to pſchezo.

Jurij je wjeſoły, ſo jemu Marja něſto niczo wjaz prajicź njeſmě; wona by tola ſwarjeła, ſo njeje ſ njej hromadźe do ſchule ſchoł. Wona pak tola na njeho hrozy hlada a liwa ſ hłowu: ty ſebi hižo doſtaneſch!

Ale to je jemu něſto wſcho jene.

Cźerwjena Hilja hedźi w poſledniej tawzy bliſko dur Ta je dźeńſa ſaſo taſka trundlata a njemyta. Jurij je hladuje hroſnje na nju.

Cjornakez Jakub a Mwukez Pětr kaſchlujetaj, hdyž nimo nieje na ſwoje měſtno dźetaj, a kiwataj ſ wokom na ſněhowy njeczeſk. Jurij jimaj rołmi: po ſchuli dźe taj na hanjach ſeſdźicź.

Najprjedy ſu biblijske ſtawizny. To dyrbja wſchitzy dźěcźi wobe ruzy na wutrobu hromadu ſłožicź a cźiſche kedźbowacź.

Knjes wuczeŕ powěda wo małym Davidu, kak je pſche cźiwo hobrej Goliatej wojował. Na tute ſtawizny Jurij jara rady poſłucha. Jeho ſotra Madlena, kotraž do poſdnja do ſchule khodźi, je ju jemu hižo husto powědała. Ale knjes wuczeŕ powěda wjele, wjele rjeńſcho, kak je Davidej tak rjenje hyło na kuzy pola wołowego ſtada, kak je na harfje hrał a ſpěwał.

Na harfje hrał a ſpěwał, to by Jurij też jara rad, ale telkole krutnowy paſeć, by ſo wón bojał.

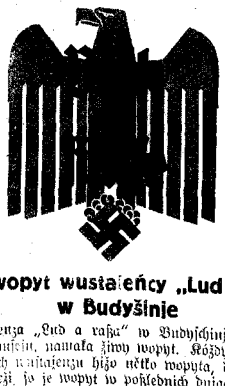
Naſynnu je jemu ſtary Handrij, kiž wojowe krutnowy paſe, tij a ſchmuł dał prajiſy: „Jurjo, hladaj wſchěch chwilu ſa krutnami, chzu ſebi tamle ke kowarjej po ſapaſki ſ łobałej dóńcź. Abo chjeſch ni ty radſcho po ſapaſki hicź?“

Ach nź, wón chzyſche radſcho krutnowy paſeć.

Ale tu poczeſchcźej dwě krutnje ſkakacź a běhacź, je ji wjazy ſawrócźiej njemóżeſche. Jurij poczja płakacź, a ſtary Handrij, hdyž ſo wrócźi, ſwarjeſche a rjekny: „Ty ſy hłupe cźeło!“ To bě hroſnje wot njeho, to jeho hiſchcź dźeńſa mjerſa.

„Jurjo, kedźbowacź! Schto ſym ja napoſledku prajił?“

(Pokračowanje ſeſčuje.)

Syny wopyt wustaleńcy „Lud a rasa" w Budyšinje

Wustajenza „Lud a rasa" w Budyšchinje, **w** měšćanskim muzeju, namaka živy wopyt. Kóždy ludowy towaršch njech wustajenju hižo nětko wopyta, dokelž nasłuchowanja wuczi so je wopyt w pósledních dnjach tak žywy, so **ſo** njehodźi cukowacź, so może žebi ju potom w měrje wobhladaź. Na mnohe napraschowanja **ſo** wossewja, so **ſu** lěkarſke wodźenja po wustajenju wschędnje dopołdnja **½12 hodź.** a **wječor w 7 hodź.**, nimo tehó **ſu** **½4** a **w 6 hodź.** wuczerjo sa wodźenje swólniwi. Kóždy němſki Serb je winowaty, so žebi tutu wustajenzu nałoweje policiji wobhlada. Tehodła, wschitzy do měšćanſkeho muſeja w Budyšchinje!

Zběrka Domowiny za Sulšecy

Doskóńčne wotličenje.

Nawdało je so	551,42 hr.
Domowina rozdźeli	405,— hr.
Kulowski wosadny knjez farař dosta ze zběrki w Khróšćanskej wosadźe za wotpalenych, kotrejž tohorunja poměrnje rozdźeli	141,82 hr.
Zarjadniske wudawki	4,60 hr.
Dohromady:	551,42 hr.

Org. wjednistwo: P. Krječmař. **Pokładnik:** A. Simon.

Nazběrane žito je so Markecom wudało.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 12. nowembra 1934.

Narodźiłoj staj ſo: Alfredej Fryjej Müllerej, wucerjerej, ſynk. — Janej Kurtej Jaehrigej, piſmitištajerjej, dźowczičzka.

Wumrěli: Thekla Kamilla Schajbina rodź. Einertej, wudowa po twarſkim mišchtru, 81 lět. — Jan Hermann Biskop, kowař, 47 lět. — August Pawoł Altmann, dźěłačzeř, 77 lět. — Willy Hans Schiffel, ſahrodnik w Neuntzach pola Grimmy, 39 lět. — Arnošt Pawoł Sahrodnik, želesniški rjadowař w Małej Nydeji pola Wojerez, 55 lět. — Hana Hilja Jurkez, dźowka bura, w Bronju, 5 lět.

Manželſtwo pšihpowědźichtaj: Pawoł Richard Kiefer, murjeř w Budyšchinje, i Edithu Marju Mjeſarjez, domjazej pšichſtajenzu w Natarjezach.

Radio

Schtwórtk 15. nowembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 rańschi konzert. 11.30 ſa burow. 12 pſchipołdnischi konzert. 13 tačzele. 19 ſabawny konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 rańschi konzert. 8.20 tačzele. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnischi konzert. 14.15 tačzele. 17.15 ſonaty. 18.20 wojeſchi konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.0 ſymfoniſki, reje a holk. Hamburg: 20.10 rejwanſki wječzor. Frankfurt: 21.10 ruſka hudźba. Mnichow: 20.10 Maria Stuart. Wín: 20 operetka „Viktoria a jeje huſar". Warſchawa: 20 lohka hudźba. Praha: 20.05 orchešterowy konzert.

Towafstwowski powěſtnik.

Ralbicy. „Lilija" spěwa ſwótrtk wječor we 8 hodź. zhromadnje pola Brězanec. Přińdźe wšitcy!
Dirigent.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budźe **pokutnu ſrjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwar a kóžda spěwarka ma přińć! Solistojo pruhuja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent.

Hospodarski rozhlad

Srjedu 14. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendželski punt	12,455	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,80	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa ſ dnja 13. nov. 1934. Na ſpočatku kurſy běšche wobtkod w khěžo wulkich mjeſach. Hakle tydź dóńdźe powěſć wo roſtudu ſtatneho ſudniſtwa, naſtupajo dollarowu klauſulu w prozeſu pſchećiwo **Kruppowemu** akt. tow. a pſchećiwo provinzialnemu **Hannoverſkemu** ſwjaſkej, ſo ſnjne napraſchowanje też **po honach Stahlwereina**, pola kotrehoż **ſu** podobne wobſtejnoſcze, wobtkedźowacź hodźeſche. Kurs ſamó **ſo tu ſ 77,75 proz. na 54,5 proz.** ſdełhnyk. Hłowny wobrot činješche **wokoło 150 00 hriwnow.** Też ſa ſtote pokładnjowe pſchepokaſanki (Goldſchatzanweiſungen) němſkeho ſtata ſ lěta 1923 wobſteješche ſe ſamžnje pſchičzinu ſamjm. Hewak mějachu renty měrny wobkhod. Na akcijowych witach ſamó ſo dobra powěſć J. G. Farben wo wuwiczu wobkhoda w tſeczim ſchtwórčzyčzu hakle pomału wuſtutkowacź. Pornjo wčzerawſchemu běchu kurſy wo něſchto mało lepſche.

Barlinſke Zitne wulkowiki. Na Barlinſkich Zitnych wulkowikach njeběſche wobkhod pſchejara žiwy. Pofticzenjow běſche dale mało, tak ſo ſo napraſchowanja njemóžachu ſpokojicź. Sa khlěbowe Zito wobſteji dale wulki ſajim, tola pofticzenjow taž w rožzu tak też w pſchenicy ſe jara mało. Wobſeže na Hornim a Delnim Rheinie je potrjeba ſa wjetſche nakupy, tola njeje trěbnych poſti cženjow Wolbyt muki njeje ſo poſlepſchił. Wčheńczne muki ſ wukrajnej měſchane ſo wobeſže pytachu. Sa pizowanſke Zita ſo poměry njeſtu polepſchile. Pofticzenja we wowſu a pizowanſkim ječzmjenju a też w ječzmjenju ſa induſtriju ſu dale jara ſadne. Ječzmjeń ſa pizowanje w dobrych druzinach ſo dale derje ſameſcźi.

Wczera placźene w Barlin'e zentnar

pſchenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožźi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — ječzmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwni'e.

	13. 11.	12. 11.		13. 11.	12. 11.
Pšenica	204	204	punv	11,5-12,5	11,5-12,5
rožźi	164	164	wvcka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	7,00-7,25	6,75-7,25
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
ržana muka	22,50	22,50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,55	8,50
ržane „	9,65	9,65	ſyno, 50 kg	3,20-3,80	
raps	—	—	rżana ſłoma	1,95-2,05	
hróch, Viktor	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńč. „	1,80-1,90	
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,95-2,10	
pjeluški	—	—	rżna „	1,95-2,10	

Płaćizna za pšenicy za wuplodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožźu za wuplodźerja 8: 156, 11: 162.
Płaćizna za ječzmjeń za wuplodźerja 7: 156, 9: 164.
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 152

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13. nowembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druzíny a woznamjenjenja:

Woły: 648.

Połnomjasne, wukormjene, najwětſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	33–37
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	28–32
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	22–27

Byki: 354.

Połnomjasne, wurośćene, najwětſeje rězneje hódnoſce	36–37
Połnomjasne, młódše	33–35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	28–31
Špatne	23–27

Jałojcy a kruwy: 1352.

Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětſeje rězneje hódnoſce	33
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	25–31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17–22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10–16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2978.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	52–59
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	42–50
Špatne (3.)	30–40

Wowcy: 3054.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	31–34
Starše wukormjene (6.)	30–32
Mjenje wukormjene (Märzſchale) (7.)	25–29

Swinje: 16376.

Połnomjasne, wos. raſow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět ſtare	52
Wukormjene	52
Mjaſne	50–52
Špatne	47–51
Rancy a kundrosy	52

Ratař o smědźa sami běrny na wikach předawać

Wośjewjenje Ligničzanſkeho knjeſerſtwowego preſidenta.

Ligničzanſki knjeſerſtwowy preſident je wośjewił: **Němſki kommiſar ſa dohladowanje płaćzijnow je runje dźelił, ſo je němſke ſejwjeſtwowe runje dowolilo, ſo ſmědźa ratarjo běrny ſami na wikach pſchedawaź.** Ratař njetrjeba wjaſy hač wupłodźerſku nijnišnju płaćiznu ſa dać. S tym ſo ſmóſnji, ſo ſo płaćizna ſtuniſchi.

*

Po tejle powěſći je ratarjam ſaſo dowolene, kóžbu hromadu běrnow na wikach pofticzerjej a pſchedawaź.

Sa podawanje do domu hiſchcze poſtajene nakhwilnje płaćzi, ſo dyrbi ſkafaŕ najprjedy pitomnu ſkaſanku wotpóſłaź, kotruż dyrbi ratař wotrjekjenemu burſtwu k napiſanju potwjerdźaceho wopiſma pſchepołožiź. Kaž je ſ wobhoniteje ſtrony błyſchcesch, ſo wocźakuje, ſo ſo tole poczeſanje poſtajenje w bliſchich dnjach tebu runja ſpuſchcźi.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smołeř a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2285.

Sport

Kopańca.

Žaŕu njedźelu zbi w Barlinje derje znate kopańske stwo **„Hertha" BSC** dotalnehu mištra barliŕorskeho: **„Viktoria 89"**. Hrě, kotraž so z 5 : 2 za „Hertha" skónči, přihladowaše něhdźe 20 000 ludźi. Při połčasu bě wuneśk 2 : 1. Dźe wo nowe mištrstwa. Na pśenim městnje Barlinskeje tabele steji pak **Minerva** ześo z wulkej haru pśeciwo SV Spandaw z 2 : 1 (0 : 1) dobu. — **Tennis-Borussia** pětkole wosebje luźi'eje hraje, podleža pśeciwo Barlinskej policiji (Polizei SV) z 3 : 1 (1 : 1).

Dalše boje njedźelu w Němskej: Kamjeńčanska **policija — Drježdźanskemu SC** (DSC) 1 : 0.

Sportfreunde 1901 Drježdźany — Guts Muts (Drježdźany) 0 : 2.

Němski mišter Schalke 04 z Gelsenkirchena hraje se pśeciwo Spielvereinigung Herten (we Westfalskej) a wuneśk — jenož 2 : 2.

Loni̊ši němski kopańśi mišter Fortuna w Düsseldorfju dobu nad dobrym mužstwom Hamburg 07 z 4 : 1.

1. družina Nürnbergskeho FC (1. FCN) wukopa pśeciwo ASV-Nürnberg jenož 2 : 2. Runje samsny resultat měješe kopańca mjez München 1860 a Bayern-München (2 : 2).

Spielvereinigung Fürth dobu nad Spielvereinigung Weiden. Weiden je mjeńše městačko w Frankach.

Sejdu 21. nazymnika wotmóčja so po cyłej Němskej kopańcy za zaměry zymskeje pomocy. W Barlinje (w samsnym póstskim stadionje, hdźež bě loni hra Němskeje pśeciwo Polakam) budźe zastupjeńtwo němskeho hłowneho města pśeciwo narodnemu mužstwu z cyłeje Němskeje kopać. Podamy tu nastup tutoho mužstwa:

Jacob
(Jahn, Regensburg)

Janes (Fortuna, Düsseldorf)		Schwartz (Viktoria, Hamburg)		
Zielinski (Hamborn 07)		Münzenberg (Allemania-Aachen)		Bender (Fortuna, Düsseldf.)
Lehner (Schwaben, Augsburg)	Siffling (SV Waldhof)	Conen (Saarbrücken)	Szepan (Schalke 04)	Kobierski (Fortuna-Düsseldorf)

Zańdźenu njedźelu wotewri so w Barlinskim sportpalasco walijacy tydźeń za zymski sport, kotryž po namjece ministerstwa porpagandy a wuńjerka za cłowzwuńcowanje (DRL) wuhotowa němski smykański zwjazk. Bźeńu (am Eingang) dr. Frick, Dahlenc, wyšši mješćanosta dr. Salm, statny sekretar z Tschammer a Osten. W 'o'nym hokaju steještaj sebi napśeśe mužstwo z Bayorskeje a Barlinske. Pod sudniśtwom Kreiseła a Kanadiskeho Branta pśeśa Barlin z 3 : 1.

Evanjelske mužstwo hokajstwa zbi w Hannoverje dobiwajsko-westfalske zastupjeństwo w bojach wo tak mjenowany „Silberschild" z 4 : 0.

Naša dobra kniha

Sćeło niehdy dźiwy radu pohladaš do dawno sašćikich cźasow naśich prjedownikow, hdyž naš ćerśći lud, tiž je cyłej wulkodnej Němskej samo hač k rěcy Sosanje bydłe, we kwoju njezwinjenosći wojewaše. Tehdy mějeśe wón tež kwoich wulkich rjetow, kiž so horjachu a so wozrowachu za swoje ćerśće ludźiwo. Sćeło njeby jich dźiwy pómnaš? Naśich mužny cźeśćenny a znaty kśiwonaćeł J. Lorenz-Saleśki nam je worjitowje we kwojim powědańcźu: Serbske lazy rjekowje. To je so tójšeho Serba wujadnje rozbudźaza a pókmjaza knižka. Teš wone słuša do tójšeho ćerśćeńe doma. Płaći njewjasana 80 pj., rjenje swjasana 1,20 hr. We ćerśćej knihańi ju dóstanješ.

W M.-Gladbachu wotmě̂chu so pśiwarske napśeśećhi. Wobdźěli so na nich teš žonjacy pśiwarski klub z Rotterdamma — a wšitke pśenje městna napśeśopśiwanjow dobu, w kotrychž seyla startowachu. Mjez hollandskimi zastupjerkami bě teš mějićelka swětowych rekordow, daloko znata Willi den Ouden.

Pólsey bokserjo wuhoskowachu w Braunschweigu tamniše mužstwo z 9 : 7. Dobyćźo su pśisłušnicy pólskeho zjednoć. za boks „Warta" w Póznanju.

W Genuwje bojawachu w tych dujach wo mištrstwo w zběhanju. Němska, Češka, Awstriska, Italska, Francowska, Świca a Estonska běchu swojich najkhmańšich pósłale. W dźiwadle Giardino d' Italia se boje wotmě̂chu. W sejdźenej wazy steji dotal na pśenim městnje němski olympiski dobyćer Ismayr, wšo dohromady storhny, zběhny a storći 695 pantow.

Amerikanski pilet kapitan Edchie Rickenbacher pśeleća w rekordnym cźasu sewjerno-amerikanski kontinent (wuchiže 4000 kilometrow), a to ześo z New warke (blizko Newyorkej) do Los Angeles (na pacifiskej stronje amerikanskich Zjednoć statowu) 12 hodźin a 2 minuće. Dotalny rekord bě 13 hodźin a 4 minuty, też tón rekord słuša kapitanej Rickenbacherej. Pilot hižo śeta dołho pasažérske letadła po Americe wjedźi.

*

Hornjołužiski ručny bulowy sport.

Hornja Hórka I — Budestecy I 16 : 8.

Nic mjenje hač 12 wrotow so při tutym zetkanju natśěli, štož je zawěsće z dopokazom, zo je so žiwje hrało. Hornjołužićanscy pak pśez to, zo so jara pśecewachu, njemějachu hišće tu techniku, wosebje štož zhromadne dźěło nastupa, kaž su ju prjedy jónu mjelj, pjedy hač najlěpši hrajerjo do wójska wotešli. Wuzběhnyć so dyrbi, zo za to někotři jednotliwcy w dobrej formje wustupichu. Skoda, zo wrótnik Teich tón raz njemóžeše sobu nastupiś; tola teš jeho zastupjeŕ Teichert so derje bješe. Pola Budestecanskich so tohornja jara śestnje a z wulkej woporniwosću bijachu, bźeše pytnyć, zo nadběłowaŕ Schmidt pódła njebě. Sudnik bźeše k. Suster z Budyšina, kiž hru jara derje a bjezporoćnje wjedźeše. Pałčas: 9 : 4. Wrota trěśichu za Hornju Hórku: Krenz 5, Bjar 5, Srama 3, Paul 3, za Budestecy: Nowak 3, Wünscha 3, Göslan 2.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W jenej jamje blizko Kordoby w Schpaniśkej bu pśichi śśelenju pśichesane rosbuchnuś. Tehodla bu śemja wotwali a nětkotrych dźěłaćerjow sajšypa. Tśi̊ch dźěłaćerjow mortwych wuhrjebachu, dwaj dźěłaćerjej bu cźěžko franišćhlaj.**

* **Pśichi brjoŋ jeneje rěki pola Trapezunta w Małej Aśiji̊ bu automobil po 40 metrow wušyrkim nalwišu dele wali. We wośu śedźeśe śydom jonow; pjeć jonow bu mori, dwě janje bu franišćhlej. Wjednik wosa je tehorunja śmjerć namakał.**

* **W Kaliforniśej je bu w jenej śtale pśichi pśeśěžowanju 7500 kilg. ro buchanśt. procha i kanistrow do měchow i njesnateje pśicinu cźeźke rosbuchnjenje śtoka. Dwaje 9 dźěłaćerjow, kotśiž proch pśeśěžowachu, bu zapali. Sćeśej dźěłaćerjow bu pśichi žiwym cźeźe spali, dwaj bu zatośinje wopalićhtaj. Jedyn dźěłaćeŕ stoći do morja a bu tak śmjerći wuchowa.**

Předźenak 1935

Sy hižo nješto słyšał wo serskej profećinje, kotraž w 16. lětstotku w Hodźiju samo na 15000 Serbow na swoje nakazańske předowanje přiwabi, abo wo wróńje, kotraž łužiskim stawam 30lětnu wójnu přizjewi abo wo złotym pokładźe na Wowćej horje pola Barće, abo wo wulkim wohnju w lěće 1728 w Błunju a kak je so wotwobrośił, abo wo kuzłarju Juriju Pjechu z Wjazońcy, abo wo swjatych dubach w Mužakowje a štó je je sadźał, abo štó je Budeśećanskim korčmarjam prawo wotpłśa spožčił, abo kak je k prajidmu: „Tóu je pomazku dóšeł" přišło, abo štó je z pramaćerju města Gubina abo kak su sebi Wósporčenjo pśeciwo wulkemu wichorej pomhali, abo što maš činić, hdyž w Kefficach drjewjaneho muža zelkaš, abo čohodła při Njeswačidlskem hrodźe w rěcy złote krony leža, kotrež nichtó wućahnyć njemóže. Wšo to a hišće wjele wjacy zajimawych podawkow z naśeje rjaneje Łužicy w lětušej protycy namakaš. Tuž sebi ju hnydom pola roznošowarja Serbskich Nowin abo w Serbskej knihańi w Budyšinje kup.

Płaći 50 pj.

Předawanje je so započało!

Potrjeba k pjećenju

Za hodowne pjećenje:

najl. swětoś. kěžorski wućah, hładki a masliwy pt. 23 pj.
najl. Smyrna-sultaniny, žołte . . . . . pt. 36 pj.
najl. Smyrna-sultaniny, złotožołte . . . . pt. 48 pj.
najl. Bari-mandle, słódke } njetamane a bjez pt. 110 pj.
najl. Bari-mandle, ježke } procha a skory pt. 120 pj.

Jenož wuzwolena družina!

Płaćizny hódny

ludowu napitk

tyjacy a derje słodźacy

wowsowy kakao ½ punta 36 pj.

Šokoladowy Deblitz

Fabrikska předawańnja w Budyšinje na Hłown. torhošću 9

Pytam holcu jako samojeńčku

Serbowku

abo ze Slezyskeje. Dla śmjetneho pada we swójbje dotalneje holcy, pytaju starši mandźelscy (jenož 2 wosobje) hnydom abo znajmjeńša za bórzy spušćomnu, sprawnu, swójbniwu holcu jako samojeńčku, nic nłóńšu 20 lět z dobrymi dotholětnymi wuswědčenjemi do stajneje słužby. — Staty a dźěła w małej zahrodcy maja so sobu wobstarać, nazhonjenja we warjenju njejsu runje nuzne. Poskicenja z nadrobnym rozpisanjom nětčišeje dźěławosće prošu na knjeni

Anne Tropus
w Drježdźanach - H. Lösnicy
(Dresden-Oberlößnitz)
na Wettinskej drózy 17

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Burske rubiśa, burske banty

poskića

Schaaf

206. sakska krajna loterija

čehnjenje 1. rjadownje

19., 20. a 22. novembra 1934

Puć k wuspěchej!

Losy płaća: 1/10 1/5 1/2 1/1

3.— 6.— 15.— 30.— hr.

Losy poskića a wuposćelu

Statna loterija — Budyskaj běrsaj statneje loterije

Friedrich Rother
na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann
na Kamjeńtnej hasy 45

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so pśecy wuplaći

Wčera dopołdnja wusny k wěčnemu sparej po ćežkim ćerpjenju mój pře wšo ľubowany swórny towaŕš žiwjenja, naš wutrobnje dobry nan, pśichodny nan a dźěd,

pśekupc knjez

Gustav Emil Jende

po dźěłapołnym skutkowanju w 68. lěće swojeho žiwjenja.

Pře zalne dźěše wot nas!

We hłubokim žarowanju

Marja zwud. Jendowa rodź. Baeree,
Gerhard Jende, dipl. inženěr,
Hani Hesmertowa rodź. Jendźic,
Truda Deutschmannowa rodź. Jendźic,
Reinhold Hesmert, pśekupc,
Hans Deutschmann. post. radź., dipl. inž.

W Budyšinje, Bunkendorfje p. Hally, Düsseldorfje, Oppelu w Hornjej Ślezyskej, 14. novembra 1934.

Pohrjeb budźe pjatk, 16. novembra 19..., popołd. w 2 hodź. wot Tuchořskeje cyrkwje. Kwětkowe dary prosymy pola pohrjebniśćowego inspektora wotedaś.

Přiloha k čisłu 266 **SERBSKE NOWINY** Srjedu 14. novembra 1934

Z rozpadankow rosće nowe žiwjenje

Pola wotpalenych w Sulšecach

Žiwje hišchźe žo dopominamy na hróšbny, njesłoža-polny dźeń 25. septembra, na kotrymž Bóži woheń žo w pruskej Hornjej Łužicy, mjes łěkami, volemi a tu-tami měrnje žonjaze žerbšte žydlišchźo Ssulišchezy po-rjechi. Hróšba naš wobšwahowaše, hdyž shonichmy, łoł je woheń žo žrał dom wot domu, rubjo 6 žwój-dom wobšwjedźenstwo, njesměrneje šchkody nacźinjo, wichitko nicźo, šchtož běšche jim lube. Zarowochmy ſ dro-himi žerbšćimi krajanami a do dušche sapali žo nam ſtruchły wobras a w naš wotucźi wola k bratrowske-mu łutkej luboscźe. Sserb njemóže žwojeho žobubratra w nuzy sawostajicź, pšechetuj w nim je žiwy duch žiwe-ho šchcźišćijanstwa. Domowina, swjazk žerbšćich towaſ-stwow a Sserbske Nowiny wokachu do žerbšćeho luda wo dar za wbohich wotpalenych a wschudze, hdyž bě wóžno, sarjadowachu žo dobrowólne sbérki. Sa krótti cźaſ nalběra žo tak 551,42 hriwnow a pšeches poł zent-narja žita.

Mjes tym so žo Sserbja hižo hibachu k positivnej pomocy, thwatachu po štach auta a po tyhazach zusi do Ssulišchez, so bychu žebi měſtno hróšby wobhladali —, ale ani jenicźkeho pjenjezka njewostajichu sa wotpale-nych, so bychu nuſu wobarali. Radio a nowiny nježe-chu ſrudnu powěcź do žwěta, kóždy móžeſche widźecź a khšchecź, kak je woheń ſ hróšbnym wětrom napšchemo zgohnował, kak žu tołste mróczele kura žo šbéhale, kaž tuhjeke je žahleho morja a žamo žad na šchtomach žo ſpraji a žyły dubowy hajk ſrjedź wšu ſ hatkom posticźi hišchźe wobras sapuščenja.

Grosiżom, hdyž bě woheń pšhi mlócźenju nastak, ſtali žo domźe, hródże a brózhnja, pohlednischa hakle 1925 znowa natwarjena. Kummerezom brózhnja a tólnje, burej Michałkej bróżeń a 2 hródži, burej Markej bróżeń ſ zytymi žnjemi hacź na pohledne ſornjeſchko a ſtwjelczko žyna. Woheń ſnicźi dale burej Brěſanej domźe ſ zytej nadobu, draſtu, ſchatami a też rěsanzu a Mowczerkej wudowje, kotrejź bě mandželiſti hakle léto prjedy ſemrěł, wostajiwšchi tu žydom bźěcźi, ſ nimi nay-mjeńſche hakle 6 lét ſtare, ſpali žo zyke wobšwjedźeńſtwo, wobſtejaze ſ domſkeho, brózhnje a hródże a wſcho, ſchtož mjeſche na nadobje a draſcźe — jenož nahe žiwjenje wuthowa.

Tajka njeſměrna thudoba, tajki do wutroby rěsazy wobras ſapuščenja — wſchudze žahachu rospadanki ſ njebju a ſ hromadow ſpalenych hrjadow žo ſpyta hišchźe nešchto trjebanja thmaneho wupytacź; to bě wo-thus, kiž nawdźechmy po wohnju w Ssulišchezach a kiž naš bolesche hacź do thubin dušche.

Tola ſe wscheho dyrbi šaho nastacź nowe žiwjenje. Doprědka žahacź dyrbi kóždy, a tak rolcźe ſ rospadan-kow hižo nowy wobras Ssulišchez, cźežwjene žahłe no-wotwarow kukaju wschudze pjches ſchtomowinu. Wschu-dże hiba žo mózhnje dźěławy lud. Rospadanki žo wotwołuja a pomałku žo wjeżny wobras šaho porjeſ-chuje. Tajte pomtry nawdże ſaſtupjeť Domowiny, kiž bě ſuſchu njedźelu do Ssulišchez khwatał, so by wbohim cźeſko potrjechenym pjenjezku sbérku Domowiny ros-dźělił.

Pola Kummerez ſakkapajo nawdże macźerku doma, kiž ſ tſchepotazym hłoſom ſrudne podeńdźenje rospomi-naſche, ſ dźatnej myſlu pak rospoweda, kak daloko je no-wotwar brózhnjow a kólnjow hižo poſtupił. Też pola Grofiż bě jenož mandželſka doma. Sſebźo ſa bydłom wotewri nam tólničźku ſ małym wotnjeſchkom, w ko-trejź ſtejeſche to najthmańſche — w róžku žehlachu žo kachličźki. Petrolejowa lampka žłabe błuke žwětło wu-liwaſche a ryžowaſche hišchźe mózniſcho ſtaroſcźepolne mjeswocźo Grofiż macźerki. Nutrne „Saplacź Bóh tón Knjes“ běchu jej džakne žłowa. S dowěru do Boha wſcho ſaho póndźe. Tu žo domźe ſaho twari. Też pola Michałkej bě jenož mandželſka doma. Pola nich naſho-nichmy dalſchu ſtawiznu hróſhneho wohnja a dopóſnach-my, kak žłaby tola cźłowjek je. Też tu pola Michałkej žo bróżeń ſaho twari, je ſeſběhana a budże bórzy hoto-wa. Pola Mentez bě jenož mloda mandželſta doma, ko-traż je hižo cźežko domapytana, hdyž bě jej hatle w ža-mym lécźe bratr wumrěł. Pola Brěſanez, kiž je žobu najcźežšcźo potrjechenu, njebě wobšwjedźeť doma. Bydło bě na hródżach pſchiprawjene, hdyž ſmał wobšwjedźerja wopyt dowjedźe. Też tu petrolejowa lampka je ſwojim ſwětłeſchkom tſchepotaſche do ſtruchłeho wobraſa. Pola Brěſanez žo hiſchcźe njetwari, leži to na wschelaſch pſchicźinach. Knjes Brěſan bě wſchak też ſwoju na-dobu krótko do wohnja w ſawěſcźenri cźuſcźiwje ſnižił. Mowczerkej macźerka běſche ſ žuſodźinje dóſchła. Jeje pſchecźelniwa džowka dowjedźe wopyt po ſkhadźenkach horje do noweho natwara nad hróbju. W bydleńſcźu bě to najnuſniſche. Pódża po macź a powědaſche wo ſrudnym wohnju. Macź pſchiindże a witaſche ſ katolſkim poſtro-wom luby wopyt. Bě widźecź we wobliczu, ſo je wjele w žiwjenju pſchetrała, ale ſo ani ſmjercź mandželſtwa loni naſnymu, ani hróſbny woheń ſnicźiwſchi zyke wob-šwjedźeńſtwo, njemóže jeje žiwjeńſku wolu a dowěru k Bo-hu pomješchicź. S poſtrowom a nutrnym „Saplacź Bóh“ žo ſ nami roſžohnowa.

Hižo bě cźmicźka žo roſsehnyła, jako Mowczerkej wudowu wopuſchcźichmy. Hwězdy hladachu ſ njebjes, mróczele žo nad nami kolebachu, wětřik hrajeſche ſ liſcźom na ſemi, na hatku pluwakhu pšhi brjózku hiſchcźe łuſy a kacźki, a k njebju ſahaſche tu a tam ſchto-mik nad tšchu, ſnamjo ſ rospadankow žo ſběhazych Ssulišchez.

Kſchesćanſka ſkutkowna luboscź žerbſkeho luda ſmóž-ni pomoży najbóle potrjebnym po 90 hriwnach a mjenje poſrěbnym po 40—50 hriwnach. Njeje to rjany dopo-kas žiweho kſchesćijanſtwa? To je ſawěſcźe nadobny ſkutk naſcheho luba. Horzy džak wſchěm daricźelam! ć.

Nazyma

Po ſchcźerniſchcźach wětr duje; dny ſo krócźa; naſyma naſtawa. Najrjeńſchi počźaſ je nimo. A tola je ſnano runje naſyma najſpodobniſchi, najpſchecźelniſchi. Wona njeje kraſna, błyſchcźata, wonjata, kaž nalěcźo a lěcźo, tola pak luboſna, mila a polna Božeho žohnowanja. Naſynne žłónzo njeſmudźi a njepari, kaž žłónzo w lěcźu, wono žiwěcźi mile, cźyple; jeho žwětło njeje tak wótre, do worcźow kakate, kaž tamneho, ale je zunje a jaſnoſcźane. Stak kraſnu je žłónczny dźeń, cźichomérny wjecźor naſymny! Rano drje je hiſchcźe khłódno; žłónzo wojuje ſ huſtej mhłu, tola wokoło pſchipołdnja ſo pſchedrěje. Naſymne žłónzo njecźini žebi nuſne, žo ſahe ſóbkacź; nalěcźo je žo pomi-nyło, jemja je pródżona; cźehodła dyrbjałko khwatacź?

Na pohlěd wuſtupi njebjo w jaſnej módrinje a žłónzo wobžwětła pšany łěź, módry jěſor, měrnu kucźinu ſe ſtadłom, tam ſo paſazym. Luka a ſchcźerniſchcźo ſtej kaž je židu ſatkanej ſ tyhaz a tyhazami drok ſich paſkow, a roža je w nozy błyſkotate parlicźki natykał do tuteje kła-ninY. Po dróży ſuchej a niz wjazy próſchatohorjej ridruje

Pšichihoty k wěrowanju w jendjelſkim kralowſkim domje.

Njewjeſcźinſki wós, w kotrymž jendjelſki princ Jurij a grichiſka princeſka Marina po ſwojim ſwěrowanju po Londowſkich dróhach pojědźetaj, ſo hižo něſto ſa tutón wobrjad vjedźi a ſwěcźi.

Dobra kniha

3] (Pokračowanje.)

„Maće snadź tu spěwaſke, rjenje zwjazane . . .?“

„Te su skoro w kždej wjescy dostać, skoro na kóždym hermanku. Pobožny naš lud njeda sebi spě-waſke do domu nosyć. Ja roznošuju jenož knihi k čitanju a časopisy, wokoło hódźe tež tu abo tamnu protyku. Je-li chceće, pokazam wam někotre wěcy.“

Spěšnje wotewri khamor a hnydom bě Leńka wot blida.

„Njewotcinjeće hakle! Pola nas byšće malo wot-byl!“

„Boželda, njechcam dźě předawać! Wječor je dołhi, tuž sebi jón skróćimy z powědanjom!“

„To maće prawje; khodźiće dźě po šěrokim swěće: mnoho widźiće a nazhoniće!“

„Cyle moje žiwjenje su knihi, serbske knihi. Znaju je wšitke, tute serbske spisy, hižo wjele ra-zow sym z nimi přešoł cyłu Łužicu a dźensa sym też do waſcheho zapadłeho krajika so zabłudźił. Wšako wědźach kak tu pobudu . . .“

„Cehodła tola to?“ so Kowař prašeše.

„Pola was je najmjenje knihow a nowin rozšerje-nych; ach, změju prawie, rjeknuli, žane serbske.“

„A tola smy Bohu džak žiwi a strowi“, směješe so hospodař.

„Wšak też k wam bórzy nowiny dóndu, też tu budża bórzy knihi kupować, a wjele na tym zaleži, zo by so tu dobre symjo zapuščiło. Też wy budźeće bórzy čitać, budźeće so za čitanjom torhać a snadź dostanjeće najprjedy špatne knihi do rukow, a štóž was prěni změje, tón was zdźerži. Tohodła sym so zebrał, zo bych was dobył za dobre, strowe knihi, za serbske, kotrež spisy dźěn su wam najbliže, ko-trymž najlěpje rozumiće.“

„K nam hakle za sto lět nowa móda přikhadża a też knihi so sem prjedy njedobudu. W korčmje namakaš kóždu njedźelu němsku nowinu, a ta wšém dosaha. My hospodarjo pak khodźimy sej kóžde léto po protyku do města, a je-li nic wšitcy, dha sebi ju požčujemy. Skoda pjenjez!“

„Wjele knihi kupować a hubjenych je wězo ško-da pjenjez. Ale dobra wěc, ta ma so podpjerać, a přede wšém za serbske wěcy njech so tak njelutuje, kaž so to wšédnje stawa — bohužel. Haj, to je hańba, wosebje za zdźěłanišich Serbow, zo přerady na swój narod zabywajcy ničo njewopruja za swój lud. Ale też serbscy ratarjo a dźěłaćerjo dyrbja so kaž jedyn muž pozběhnyć z duchowneho spara, wopomń, zo maja hišće druhe přisłušnosće, hač jenož pjenjezy na njetrjebawše wěcy rozmjetać. Ale běda nam, zo we swětowych stawiznach, hdźež też na nas spominaja, budże jónu stać: Serbja su so sami zničili . . .“

Njezrozumichu jemu. Što też bychu Brězničenjo wědźeć mohli wo kulturnych prócowanjach našich Serbow w tutej samoće. Kowař njetaješe so ze swo-jimi myslemi cuzbnikej. Tutón pak so zamysli a po khwili hakle wotmołwi:

„Wěm, zo mi njezrozumiće, dóniž wam kus mo-jeho žiwjenjopisa njepowěm. Přeješe sej prjedy, zo bych wam něšto powědał; tuž tuteje přiležnosće nětko wužiju.“

Kowař podawaše hosćej polnu tobakowu móšnju, zo by sebi tola trubku natykał, prjedy hač započe-nje. Ale hósć zdvórliwje so podžakowa, prajo, zo njekuri.

„Mějach khěžku w rjanej wjescy a běch wšón zbožowny. Dźělo mi wot rukow dźěše a wěcnje je mi dosahało. Wo knihach nochcych ničo wědźeć — jako wy. Zetkach-li so z někim, to wšo zhonich, štož bě w swěće noweho a to mi dosahaše. Běch spoko-jeny, a druhim chcyše so mi smjeć, hdyž za nowi-nami hrabachu, knihi sej požčowachu a kupowachu. W našej wsy so mjenujcy mnoho čitaše.“

„Pola nas je to runje nawopak“, Leńka z čicha zdychny.

„Ale — bohužel, te spisy běchu špatne, njeslu-žachu zdźěłanosći. Dostać běchu — so rozumi cuze — za poł pjenjez, haj druhdy samo darmo. Nichtó so njenadźiješe, kajke wěcy so k nam dobywachu. Wo snje by nam njenapadło, zo wšo, štož so piše, přeco wěrno njeje — a tola mnozy hłuposćam wě-rjachu.“

„Nó widźiće, tu maće wužitk z čitanja“, znapře-čiwi hospodař z dobyćeřskim hłosom.

„Bórzy so sćěhwki pokazowachu. Młody lud bě wšón skaženy, njekhodźeše hižo do Božeho domu a wěcy, wo kotrychž hewak ani njewědźachmy, tajke so nětkole wšédnje wospjetowachu!“

Dźiwachmy so, tola winow přeměnjenja nje-póznachmy. Što drje by so też na špatne knihi do-pomnił. Kóždy sej myśleše, što wě, akk dobre wěcy jemu w pisanych pyšnych zwjazkach podawachu. Zo knihi ničo druheho njepowědachu, hač to, kak bychu tu a tam toho wušiknje skóncowali, tamneho z mudrej lesću wobkradnyli, zo jenož wo zmužitych rubjeńſtwach a padušstwach a wo druhich njemóž-nych wěcach jednachu, to nikoho njemyleše. Tak sebi ludźo myslachu a ničo špatneho, přečiwneho na knihach njewidźachu; bě dźě zahubjacy čerw zwjetša do rjanych deskow zwjazany, w pisanych wobra-zach, w krasnej, luboznej a zlětnej formje zakryty. — Jenož ja so ludźom smějach; ja njećitach ničo.“

„To Was khwalu“, Kowař wažnje doda.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wotewrjena chorejta; pschetoż nikt je najsprawnischi cžaß sapuczowacz; student dże na prólonny. Khłódny nasymschi wétr hraje se smahowatymi kudzerjemi giwobodneho pachola a by jemu rad jeho lohku bantatu cžapku z hlowy twsał, njemél-li ju z paskou twjerdże pschipaßanu pod wuschkatej podbudu. Dyß a dyß sarji w lésu wutsél, hewak je wschо cžicho. Cžische w nasymje tež ztónzo sakhadża; wono ße njekhowa hordźiwje, zehlitwje pruhowajo, alc wuhaßnje cžische, lutosciwje, bjesciwuczinje, pschetoż hajow spéw je wuuémik. Wono posloczuje k dobrej nozy lés, kuku a holu; tež ztaru hórtku roswalenu poczehnje ſ blyschczom dawno saudżenerje kraßnoscze. Kak ße blyskotaju wokna nasdalnych khéżow wo wéß we wjeczornym stonze! Pschezo cžemnischo barbi ße módrina njebjowa. Wohnijowe serja zehla ße nad nasymſkej krajinu; hórsy potom wuſtupuje bela mhła ſ wlóżnych liſtow a luczinow; nózny powétr symnije ducha w cžornej jédlowej huſcžinje, we wlóżnej wólſchinje a wjerbinje ſuwa ße ſcherjenjoſce bluke mézacžkowe ſiwétko, pokkakuje bludnicžka.

„Nanu, ach nanu, o njewidżiſch tam
Wjerbabu ßedżo a hladajo k nam?“
„Budź ſmérom, mój ſiyno, wſcho ßaßne mi je,
Wjerby ße blyſchcža tam ſaſtarſke.“

Njewjedra ße ſiwojimi ſtróżelemi a ſtarościemi wo żně ſu sacžahnyle. Potow żohnowanje je domoj ſhowane. Nan njerzjeba wjazy ße ſtyſknitwej wutrobu horje k njebeßam hladacz. Wón wobhladuje ſ radoścu,

„Kak ße kuble we brósnjach roja,
Kak tu ßepje we żohnowanju ſteja.“

Nétko khodźi wſcho na ſahrodu a bo winizy. Też tudy ße nam Boże żohnowanje bohacze napſchecžiwo khila. Wſchitkom wſcho polnu wiża; ſchtomy ße ſtoro tamaja pod ſtóbkej cžeju; mnohe ju ße dyrbjale podpjeracz. Kóżde ranje nadenbu dżeci hromadu cžerwjenowlicžkatych jabłukow w mokrej trawje leżo. Jedyn rjany dżeń dże wſcho won ſ hokami, ſ rébslemi a korbami. Hólcy a ßi hižom ſkakajo pryedy bżeli a kaja hižom wokolo na pschepolnej jabłoni, na wyſkej krußchwini ſ mézßtóbkimi, ſtotożołymi krußchwami, na ſlowczinje ſ módropodychanymi ſtodanti. S worjeſchiny knypotaju worjechi dele do trawy. Tym nicžo njeſwadźi; ale nézne ſomocżane bréſchki bjerje nan ham ſe ſchtoma dele ſtaroscżiwje. Cžesce korby polne bohateho naſymſkeho żohnowanja noſcha ſo domoj. Kóżdy je kopaty — tón ſ luboſnymi makymi bórſchtorfarjemi, tamny ſ wulkimi derje ſtożdżatymi ſchéracžemi, tſeczi ſe ſelenymi maſłowkami, kiż ſo hakle w winzy pócżnu żołczicz a tak milne, ſo na jatyku rosſpluwnu. To je radoscżiwe nahymne ziwjenje w ßadowni.

A hakle we winizy! Husto je winizar po kamjeſnatych ſtodżerkach horje do winizy ſtodżił a je w horzoprużatym ſtónzu wobſkopowal, wobréſował, wohwjaſował; wjele ſtow krjepkow je żo jemu wirroniło a po cžole dele kapało; nétko krocži wjeżele dele, ſe ſtóbkej cžeju na thribjecze. Módre a ſtotożołte liczże ſtrowja horka ſ polneje kaße. Kóżdy ſmeje ſcžej, tak wjele hacž ſamóże. S wjikanjom, ſ wjeżeliym rſekenjom, ſe ßapalowanj a wohnjowymi kóleſkami żo narod noweho wina ſziwesci. Wono ſchumi, kiża a że jeſchczi w derje ſwjaſanych ßudach, w bunczkach, ſ winowym liſcżom wobwénżowanych, a we hlowach ſahorjenych. —

W jahrodzy macz ſymiſu ſelimi domikowa; też jeje pilnoscz doſtawa mylo. Husto je żo wona khilala, jo by rézne ßadżeniki pschejßadżowała, njerjad wuplékała, huſtanżu ſbrała; wjele ſtow krejpawow je wona w léczej herzoc'e mus ſnożyła k napowanju laczinych leſchkow; — nétk wobhladuje, żo wjeżele dżiwaja, wupjeravny krółkaty kal, rjany jarmuż (Wirſing), żołty ſchczerbak (Endivien), tcżiſe módropoczerwjenoje zyble a waży pruhowaje w ziwjimaj rukomaj cžéżku jakna kalowu hlowu, kotraż w ſymje radu jédżemu ſelimu poſlicžinje. Dżeczi wuluſchcžinja wjeżele ſ bobowych ſtrukow mnohobarbite ſorna a ſ makojowu makowe żymjo a pokaſuja żebi ſe ſpodżiwanym wulke ſlożołte banje pschi ſahrodowej murí. Chżycżiwje żuwajo żo też wokolo kolczow, ſe ſtóbkimi njedobn napjelnjenych. Kwétki nałécżowe a lécżowe, ſ kotrychż khełuſchkow żu pilne pczołki méd zyzgałe, ſu wottcżéle; jich ſtóbke wonenje żo wjazy po ſahrodzy njerozlétnuje; tola zyle pożłedn nje dary rjaneho kwécza njepobrachuja. Tu a tam żo hiſchcże żehli cžerwjeny mak, plecże żo horje módra woka, lécżja żmjertne róże (knoſhotki). Pschede wſchémi pak debi naſymi kwétnizu kraßny lcżéw jurinow. Na żłutym pjenku nózemy huſto 20—30 kwétkow licżicż wſchelakich barbow a pschekhadżowankow, ſ najcžémniſchego ſomot-brunneho hacż do żnéżnjeho, jenobarbite a pißane, żmuhate, blakate, dypkate a krjepjene. Jena jeniczka żymna nóż ſ mrózom je drje wſche ſwdowm pomori. Rano ſe ſthadżenjom ſtónza je jich kraßnoscz żo pominyła. Każ ſpajene wißaju tehdy w cžornokrużenym liſcżu — pravy naſymny wobraß ſachodnoſce. Tu a tam drje jena pózdnja róża hiſchcże ſakcżeje, ale jeje łobjeſchka żo rucże na ruku rożynnu, kotraż by ju wjeżele woſchcżipnycż chżyła. Najdleże traje pſchecżeſelniwa hiwéżniza; ſ njej ſo pominje ſahrodna ßwétnizu.

We wßu ſłyſchimy mlócżicż a len trécż. Na ſchcżerniſchczu je ſchkowronz wonémił. Wokanje pozpułow je ſ poſnjeczenym żitom wuklincżało. Jeno tu a tam ſtadło brunych kurotowow ſ wjeſtokom vosſpierchnje. Schórzy ſtuczżuja żo na żiwój wotżalcżaſy. Jim pschihładowacz je radoscz. Po ſtach do jeneje mrócżeje łacżiſchczane, ſchkowrjo a howorjo, ſchwórczo a bórczo, ſo wone ßem pschiwaja, każ wot wichorizy honjene. Wſcho żo do ſrjeda tłóczi, pschecżo pobkrużuje jedyn druheho a tak ſo dale kuleju ſ potopom a ſchumjenjom, ſchtrécżo a wokajo. Podarmo ſchiwi hłódny jatſchob żiwoje paſory; won ſebi njeſwéri ſo pschiblizowacz wjerczatenu kużolej, pschetoż wón bu żebu torbnjeny był bjeſe wſcheho napſchecżiwka. Nétk żo ſchczeko roscżahnu a tworja wupſcheſtrjenu żnéż, potom jedyn pschemo druheho wßche żo poſbéżnywſchi, ſhubja żo wotu hacż na cžornu żmużku, ſo bychu na poſlédk ſ potnym wotmachom na żiwoju paſwu dele padnyle abo woſchcżerjeju do wohodża żo kyrnyle. Tu ſkakaju nétk do hromady, ſo ſhibuja a khileja, ſchchuja, hwiidoja, ßelwaja, ſchczébotaja. — Druhdy żo zyła harowaza cžrjódba na jedyn ſchtom ſeßyda a żo na wotnohach wißajo koleba.

Na łuży je wotawa hižom poßnjeżena a dom ſwojena. Mróczelowe ſcżeny pſchecżahuja jaßnoſelene pſchestrénje; jeno njeſtróżne hubaze kwétki a błédocżerwjene njeczaßniki je hiſchcże pyſcha. Pſchi puczu ſteji ſmérnivka abo módra knjeżniczka; nacżerwjeńdeka wowcża tuta a luboſny żwétlik ſwjeſela woło na łuży. Najpſchecżeſelniſchi wobras cžiſchoſeleneje naſymnieje łuki pak ſpoczi mérnje tam żo paßate ſtadło. Luboſnje klinczi klinkot kruwow do dalka. Se ſtarym plaſchczom wodżety a ſchéroki kobuk na hlowje ſteji paſtyr, na żiwój ſi ſlebnjeny, pſchi récżży, nad kotre- już żo wólſchowy kerk khila. Béle pawcziny wokolo létaju. Pod módrym njebjom cžehnje bucżowaty bacżon, pluwa ſtéborna mróczel. Naſymny łéż njeje wjazy wobżiwjeny wot ptacżeje pilnoſcże. Nékotre nézne ſpéwacżki żu hižom wotſal cžahnyle, druhe żo ſ wotſalcżehnjenju hotuja. Pak po jenym, pak po runkach, pak zyke ſpoty naß wopuſchcża. Wyßoko w módrinje wibżimy ſich bothe, ſo cžahate cžary. Bacżony a łaſtojcżki wjeßkuja ſe ſpélchnym létom k juhej; w powétſje klincża poßlednje thérluſche lohkich wucżahowarjow. Cžah ſchkrowronzowa a pozpułow dże njáſcho ſpróżniwiſcho. Nékotry luboſny ſpéwak budże hiſchcże w żnéżi popadnjeny a na pſchedan pſchinjeżeny. Bórſy knjeżi cžiſchina w naſymiſkim łéżu. Jeno holk hontwinſki klinczi po hażu mjelcżatym. Tola njeje wjazy tamna khrobla hoitiwa naſich wótzow na njedżiwjebże, vyżu a wjelki. Nż; mordarſki wokoj nétcżiſchich hontwarjow ma k naſtawkej jeno bojaſneho ßajaza, ſchikwanu żornu, pſchekłepanu liſchtu, tucżneho ſchwinza, cžékatu kurotwu, płóſchiweho cžeczora a ſchtrywateho bakuta.

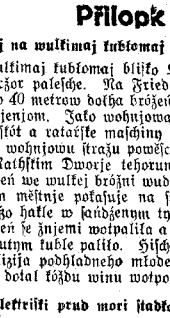
W podżinje żo ztónczko porédko pokaſuje. Husto wjele dnjow ſaſpochi pſchikrywa żmutna mróczina njebjo abo łokita mhła léża żo nad krajinu. Potom cžahaju cžézke mróczele po ſcheżerniſchczu a po holi a ſymny żnéżowy wétr ſ nich buje. Kruwarjo, kiż hiſchcże paßu, noſcha żiwe pruty hromadu, ſadżéłaju pékny wobeńcżk a żo wohrjewaju. Tola jich kruwom wjazy na wótżnej, mokrej paſtwje njeſłodźi; wone ruja a żadaju po cžopjej hródźi a po żłobje, po żynu wonjatym. Bórſy żo ſtadło wjazy won njehoni. Druhdy żo zyły dżeń deſchczik dże; tſchi żu mokre, puczu maſane, jédlowy łéż ſteji cžorny. Hižom pſchełétuja druhe, cžwaki żneha, pſchedhory Alpow żu ſe żneßom pſchikryte. Khude pacholo njeży na hlowje żiwój walczk drjewa ſ łéża domoj.

Nétk dołho wjazy tracz njebudże; nétk pſchińdże ſyma. Tola wjedrażnjedomni paſtyrjo a hajniży to hiſchcże wércz njechadża; woni wéſchcża hiſchcże połcżo. „Sſwjaty Méricžin dyrbi ſwojemu béłoſchej hiſchcże żyno ſuſchicz.“ A woprawdże ſo wjedro hiſchcże ras pſchełhejnje; ſtónczko ſo ſaßo mile ſwécži. Pſchezo żiwe hubaze kwétki wotewrja hiſchcże jónkrócż ſiwoje pſchecżeſelne wócżka; tam a żem mjetelk wokolo léta. Bur móże hiſchcże ras na polo, winizar do winizy. Wußyte żynjo ſo kraßnje ſeleni. Je, jako chżyło ſo luboſne nałécżo ſaßo wrócżicż. Wołeże na horach je połecże piche wſchu méru rjane; ſaßny powétr, cžopłe ſtónczko, nadżija, nowe żiwjenje.

Tola to żu też połednje rjane wokominknjenja ſo dżelazeje naſymy; tutón luboſny dym ſtuſcha tak prawje ſ jeje ważninje ſmujatej ſymboliży, kotraż w cžichopadabym liſcżicżku, w ſahim thowanju ſtónza, w cžahatym ptaku a we wjadnjazej kwétzu na dżelenje a roßżohnowanje doponina a najhłubſchi duſchiny ſynk, cžiche żarowanje, wubudżi.

Nałécżo je żyrkej wjeßoły żiwjedżeń ſ morowch ſtanjenja żiwjecżika, naſymu żiwjeczi wona tużny żmjertny żiwjedżeń. Sſwérna luboſcz wopytuje rowy a kładże wéncz ſ njeżmjertnicżkow na hórki, hdżeż jejni lubi ſpja.

M. Roſtok

K 50. pożmjertninam Alfreda Brehma.
11. novembra 1884 wumrje w Renthendorfje w Durinſkej wulki pſchirodoſpytnik Alfred Brehm. Jeho duch pak je żiwy w jeho wulkej knihi „Brehmowe Żiwjenje ſwérjatow“, do kotrejež je wunoſchki żiwotich wulkich ſpytniſkich puczowanjow ſapiſał.

Pſilopk

Wohnicej na wulkimaj lubłomaj pola Königsberga.

Na wulkimaj lubłomaj błiſko Königsberga żo pórdżelu wieczor palesche. Na Friedrichswaldeſkim łuble wotpali żo 40 metrow dołha bróżeń je ſtużdnym hródźnym twarjenjom. Jako wohnijowa wobora hiſchcże haſchesche a ſtót a tatarſke maſchiny a grat wulkowaſche, dóżdże na wohnjowu ſtrażu powéżcz, ſo żo na łuble we Maiym Natthſtim Dworje teżorunja pali. Też tam bżſche woheń we wulkej bróżni wudyrił. Woheń na poſlednjiſchim méſtnje pokaſuje na ſpodżiwnu pſchicżinu, dołekl ſe żo hakle w ſaúdżenym tydżenju na paßtwu cžérjachu. Elektriſki prud mori wſchitke ſtocżata; tej paßtyć a paſtyſki hółz, kotraż ſo grotow pſchimnyſchtaj, namakaſchtaj żmjerzecż.

Położu dżędżinſtwa w roſpjerſchenoſcżi wotbyła.

W jenym Kopenhagenſkim wobthódże ſ kwétkami namaka pſchedawarka, hdżż ſiwoju pokładnju pſchekłada a dżenſke dothody wobliczeſche, w njej nécżicho żadneho, njemajży jena 500krónowkju bankowku. Dopomni ſo, ſo bż tutu hromadże ſtócżemu bankowku wot jeneje żónſkeje doſtała, kotruż bż ſa 50 krónow méła a na nju tej prawje wudała. Sprawna pſchedawarka pſchepota ſtydne 450 krónow najbliſchemu połizajſkemu rewérej a cžakaſche, ſo budże ſo naſajtra nécżto ſamolwicz. Tola cžakajoche pódarmo każ tej połizija. Ssamo wotſlużenje w radiu wołaſa bles wuſpécha. Hakle 18 dnjow po ſtubżenju ſo ſakkodowanta ſamolwi. Bżſche to wuhladarka thorych, kiż njeje ani ſ cžaßnjymi kublami żohnowana. Bżſche 1000 krónow dżędżita (herbowała) a pſchi łupowanju kwétkow położju dżędżinjiwa ſhubiła. Myßlesche pak, ſo je bankowki na dróży ſhubiła a mężeſche wotſlużenje na połizijſ ſa njewuſpéſchne. Pſchipadnje bżſche pak jeje kollegina, kotreż bż wot ſtubżenej bankowki powédała, wotſlużenje w radiu ſłyſchała a tak pſchińdże roſpjerſchena wothładarka ſaßy k ſiwojim pjenjezam.

Wóßomkróżneho morbarja wotprawili.

We wjeczornobothárſtim méſcże Wrazy ſu wóßomkróżneho rubjeżneho morbarja Jordana Michailowa na ſchibjeży wotprawili. W létomaj 1929 a 1930 je wón wobydlerjow Lowjeczſkeho a Wrazikeho wotrjeſa ſ rubjeżnymi nadpadami a mordarſtwami traſchił. Hdyż bżchu jemu żandarmoju na pjatomaj, wón do Juhołowjanſkeje cžeſky, hdżeż wudawaſche, ſo je politiſti cžełnjerſki. Bothárſka njebż żadała, ſo by jeho Juhołowjanſka wudała, dokelż jeho pſchebytk njeſnajachu. Hdyż żo Michailow loni do Bothárſteje wrócżi a nétotre rubjeżne mordarſtwa ſtuczi, ſo poradżi, jeho ſaßłapicz.

Bocaccio njeje wjazy żiwy . . .

Manfredo je młody awtomobiliſta, kiż żwoje ródne méżto Rom ſ wulkim wjeßelom ſpéchnje pschejedże. Hdyż żo jenehu dnja w kocżinje Via Veneto nowy nabor parocżeſche, njemóżeſche żo wobkniežicz a dyrbjeſche jón wobtacz. Tuż parkowaſche pſched tutym domom. Hdyż bż żiwoju łacżnoſcz ſmérował, żydny żo ſ wodżidłu a jédżeſche dale. Wéſo njebż pschi ſkwatku ſa tym pdjiſchol, ſo njeje w żiwojim woju, dokelż bż ſamżneho typa taj jeho. Też njebż żo dobladał, ſo ſady zuſa dama ſ hladadłom, ſyderom a wuſtołym barbiczkom dżéła. Też tuta knjeni njebż pschi tym pytnyła, kajki muż żo ſ wodżidłu żydny. Po prawom mółi dalſchi dónt tuteju dwoju knjeſej Boccazijej pſchewoſtajicz, ſnatemu italſkemu baßnikej, kiż wużebje tajke lubożżiwe podeńdżenja wopißowaſche a dramatiſowaſche a tak ſo ſwétaßławny ſta. Ale Boccazio je dawno morwy a też njeſłónczi ſo tute pschipadne ſeżdżenje po jeho pschiſkładach. Po ſchtwórcż hodżiny bż naſcha knjeni ſo „porjeſchkita“ a nétko ſpójna, ſo zuſy muż pschi wodżidle żedżi. Hnydom myßlesche na amerikanſkich banditow a wowwjedżerjow. Widżeſche żo w żwojej kletzu ſawrjena a tuż rejeſche a tſchicżeſche ſ wokom won. Muż, kiż pschi wodżidle żedżeſche a na kotrehoż hiſchcże nowy napoj ſkutkowaſche, ſo ſtróżi, każ by jeho nichtó ſ jehu kół. Bohu dżakowano mężeſche pat wós tak w mozu, ſo mózeſche na méſtnje ſaſtacz a knjeni ſo wopraſchecz, ſchto po prawom w jeho woſu pyta a cžehodża ſo tak żałoſtne hórſchi. „To wjeſe Wasch wóß“, prajeſche rjanolinka, „ale mojeho mużowy“. Nétko ſo wukopa, ſo bż ſo Manfredo, ſchtoż wós naſtupa, mylił. Mężeſche wulku nuſu, ſo by knjeni tutón njeluby ſmyłk wujaßnił. Mjes tym bż muż, kiż bż wós a żonu ſhubił, połizijſi wojſewił. Nichtó żej njemóżeſche domyßlicz, ſchto by ſo wſchitko ſtało, njebyli wobwrótmy jédżeł Manfredo po najkrótſchim puczu do tamneje korczmy ſo wrócżił, prjedy hacż bż połizijo ſo ſ nim bliże ſabżerała. Wo wotwjedżenju żony bż ſo hižo po dróhach powéżcz rosnjeſła. Bżrnjeż Manfredo żwoj wós tam nadeſchoł a ſmył jim demonſtratiwnje dopokaſał, dyrbjeſche tola połizija pomhacz njewérliwemu mandżeliſkemu pschejwédżicz a pukam ſadżéwacz. Manfredo bżeſche wotſpjet do korczmy a ſwopkoła wuſtaty ſtrach ſ nowym napojom.

Dżęcżo bo mjes kolebżnymaj żerdżkomaj ſadużyło.

W Saint-Cenižu w Franzowſkej namaka macz, kotraż ſo wot wobſtarańſkow wrócżi, ſwoje dwanacże mężaßow ſtare dżęcżo morwe. Dżęcżo-bęſche hłójczku mjes kolebżnej żerdżu tykło a ſo płakajo ſadużyło.

Mechaniſti łaſchcz. Nowy wójnſti narjad.

Jendżelſti wyſchſowſti leutnant Martal je nowy wójnſti narjad wunamakał, kotremuż ſu hróſbne mjeno „ſ“ narjeknyli. To je 90 zentimetrow [illegible] metraj dołhe hußanzojte wopydło, [illegible] lonjazych mozow cžeri. Doroſczenemu [illegible] hacż do koleń doßaha. Na cżole [illegible] maſchinſku ißelbu njeße. Nowy wójnſti narjad, kotrejż njepſchecżeżelej wéſo mało méſtna k tſelenju dawa, njeje hiſchcże na to pruhowany, ſchto by mohło we wójnje dokonjecż, tola wojerſtwo żebi wot tohole wunamakanja wjele łubi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jar., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo ačehwkam čełneho znjezboženja z 1000 hr., — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najprozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 267 Budyšin — Štwórtk 15. novembra 1934 — Bautzen Lětnik 93

Pólski pósłanc pola wjednika

Wjednik a němski kanzler pśichija wjeźera dotalnego pólskego wupódłanja Jeźefa Lipkeho, kiž je ga so pósłanca pomjenował, so by jeho wobtrudnjenje jako pósłanca pśichwalił. To ga ga w „domje němskeho presidenta". Po swónčanym waśnju śefa protokolla, wupódłanc hrabja Bassewitz, po pósłanca dojźdźe a jeho do „domu němskeho presidenta" pśewodźeśe. Personal pólskanskwa jźdźeśe we wóźebitym wośu. W pśeddwórje „doma němskeho presidenta" cźekaśa straža pósłanej wójerśu cześeś wupokaza. Pśichi pśichijeciu pólskeho pósłanca bźeśe teź němski swónkowny minister j Neurath pśichitomny.

Pósłanc nejźeśe pśichi pśehpedaciu žiwjeńskego wobtrudnjenja pólšu narěź. Wón praji, so je pólski president jeho za wurjadnego pósłanca pomjenował, wo cźimž žydźeciu listinu, kótruž wjednik pśeczpoda. So śej ga pólśe a němśe knjeźerstwo rozbudźej, swójej sostajnjerstwe we woběmaj kwalowanyma městoma na pósłanstwje powyšiśi, **je sjawnosć wobeju krajow pokosiło a źiwe zi so pśichilownym wuwiśu pocźahow mjes woběmaj statoma.** Pólski pósłanc wobhładuje za wyšoku cześ, so śmě dale za pśiwześowanje wośeju ludow dźěłacy j pśeśehowdźenjom, so je **to nimo Pólśeje a Němśeje teź powschitkownemu mérej spomožne.** Sa cźaš swójeho sostajnjerstwa w Barlinje je pósłanc, kaž rjekny, go wo dobre wuwiśe němsko-pólskich pocźahow prózował. Schtož je ga dotal dogpjeło, je k kalhowanju europskeho méra ważnje pśichinoschowało. Pósłanc chze teź we pśichodnjeźe pocźahi mjes statoma pśeźehowaś, so byschtaj žeby němski a pólski lud pśeco lépje rozumił. Teź w hospodarskim nastupanju a w zamjeńowanju twórow chze ga wo wótstronjenje wobcźežnjeśow prózowaś.

Wjednik a němski kanzler wotmołwi, so teź wón w pośichnjenju sostajnjerstwu k pólskanskwomaj **fwjeźelaze zkamjo sa zhożowne wuwicźe pocźahow mjes woběmaj krajoma widźi.** To ma pśichi nejźišnim politikim położenju w Europje wobźelitu ważnosć. Dotalne wuśkśeńki pobrachuja wolu, so by ga po nastupjenym puću dale kšocźiło, **zhromadne dźěło na wischelakich polach pśeco bóle zhubźiśe a ga kurte a tajne žuźoństwo mjes Němśkej a Pólśej wuwiśo.** Teź na hospodarskim polu chze Němska rad wopitaś wobźeźenjeśe pśeźewinnoś, kótruž ga j kśiu nałole a wuměnjowanje twórow śpěchowaś. Wjednik wiźi, so je pólśe knjeźerstwo pósłanca, kiž je hižom dołho na wutworjenju němsko-pólskich pocźahow j wuspěchnu žołu dźěła, teź ga pólśeho sostajnjerja na nowym městnje wusmólko. Wón pósłanej ga jeho dźěło žiwjeń podpjerju a podpjeru němśeho knjeźerstwa pśichilubi.

Tutymaj rěcźomaj ga dlźicha rozmołwa pśichisankny. Potom pśechadźaju pósłanc wjednikej a němskemu kanzlerej žobustawy žiwjeńskego pósłanstwa.

Pósłanc z Moltke pola pólskeho statneho presidenta

Němśki pósłanc j **Moltke** je źiwjedu pśichipołdnju pólskemu statnemu presidentej we Warschawskim kralowskim hrodźe žiwje wobtrudnjenje pśechopodał. Pśichi tym mějeśe němśki pósłanc krótku narěź, w kótrejž pokaja na wobźebite šnemjo žiwjeńskego wuwicźa pocźahow mjes Němśkej a Pólśej, kótrejž ga w pośěhnjenju sostajnjerstwow we Warschawje a Barlinje j pósłanstwam pokasuje. S tym je ga nowy sakład wutworił, kiž dopjelnja wérne žadanje wobeju ludow a kśuje za trajne zhromadne dźěło. Tuto zhromadne dźěło, kiž je hižo dotal hoźeźelaze wušłědki wěło, žłuji niz jenož sajimam Němśkeje a Pólśeje, ale teź sajimam powschitkownego méra. **Němśke knjeźerstwo je ga kśuce rozsužiło, so by po nastupjenym puću pośtupowało, so bychu pocźahi dobreho žuźoństwa mjes woběmaj krajomaj pśeźco pśódnjše byle.** Pósłanc žłubi, so chze wschitke swoje mozy tutomu wuložkowanju samérej wobnowaś, dźakowajoce ga presidentej za jeho dotalnu pśeźcelnosć a prośtšejce jeho we jeho dalšom podpjeru.

Pólśi statny president wotmołwi, so we wuwicźu pocźahow mjes Němśkej a Pólśej hižo pozitiwne wušłědki we wutworjenju dobreho žuźoństwa widźi. Shromadne žiwjenje, kótrejž ga jejera na rozumjenje za žuźodome sajimy a na cźežcźownosć jeneho k druheńmu, žłuji j dobrom powschitkownemu mérej. **Wulku ważnosć dalšeho žuźodneho zhromadneho dźěła wobeju krajow pśicźinjawajo, je žebi pósłanc kaž teź pólśe knjeźerstwo sa samér slajiło, so by pocźahi tak wutwariło, kaž to sajimam wobeju krajow a powschitkownemu lépšenemu słuši.**

Burja a ratarscy dźěłaćerjo w jenej fronće

So by wulki zwjazk mjes burami a ratarskimi dźěłaćerjemi teź w jeho zwonkownej ważnosći pokazał, je němski burski wjednik 20 najźišarschich ratarskich dźěłaćerjow i krajnych burstwow a 20 najźišarschich burow hertźichich dworow j zbjeże Němśkeje jako swójich cześtnych hosći na druhi burski sjězd do Goslara pśeproseł. Němski kommisor sa praschenje ratarskich dźěłaćerjow, statny radu Reinke, jich we wobźebitym sthadźowanju 1. hlowneho wotdźělenja žwjatoćnje postrowi a powita. Pśichi tym so zhromadnosć wjednika a sześchowarjow w němśkim sjězdowym stawje a dozpěła swjaski mjes burami a ratarskimi dźěłaćerjemi najžiwlnišcho pokasowarju.

Wjeźera žrjedu so wobźebite sthadźowanja słónčźile. Popołdnja słónčźi wjednik statoweho hlowneho wotdźělenja dr. Wilhelm Saure swoje wukubłarske dźěło we burskim prawje, a pśeh hlownym sjednoćenjstwom za wuwiśe rólneho skotu rěcźeśe němski kommisar za stótne, mlokowe a tukowe hospodarstwo wo nejwarjabowanju wikow rólneho skotu. Popołdnju wotmě so ninto dźěłoweho sthadźowanja němśkich dźěłowych sjednoćenjstwow za rataršle wědomosće hischeje wobźebite sthadźowanje wschitkich porunźenjerjow za rjadowanje wikow. Sakładny wuznam tuteho wobźebitego sthadźowanja spóhnjenny bźo j teho, so tam źiwobydlny tuješ j Kanne, dr. Reischle, Jurij Reichart, dr. Ludwig Hermann a dr. Schweigart rěcźachu, so bychu generalnu bilanzu wo rjadowanju wikow podali, schtož je w póslednich 3 dnjach wobźebity sajim słužiło.

Pśichi tym wobźebitym sthadźowanju pokasowasche ga hižo pśichełbk k burskemu sjězdowej (Bauernthing) na Jutrownym polu. Wšchędnje bu pilnje za wjeźor němśkeho buśtwa pruhowańe. Wulke **wumóžnjenje** pśichiwoźachu wschędnje łajkowźi hrajerjow j jich kwarterow w Harzburgu na žwjedźenischežo, hdźež jich bayerski pomocny cźah j žedźu sastaruje.

Wotewrjenje němskeho burskeho swjedźenja

W pśichitomnosći němśkeho burskeho wjednika, statneho sekretara Willikensa, statoweho hamtskeho wjednika Reischle a druhich cześtnych hosći ga němski burski žwjedźeń žrjedu wjeźor w kongresowym stanje žwjatoćnje wotewri. Tši hudźbne korpy, dezyla 113 muzi žyrne, politiscźiu tam wopjelki koncert. Po žwjedźenskej ouverturje saklincźajcu kšasne variazije a fantasiju wo starych ludowych śpěwach a žhudźowachu dopomnjeśa se wschěch župow němskeho kraja. W druhim dźělu wjeźora pośtiśi koncert najnawcźišcho wojerske pothody we žwjezorasnej instrumentazji.

Burstwo a zwonkowne wikowarstwo

Sjawne jednanja němśkeho burskeho sjězda sapoczachu ga žrjedu j wjeczorom a wutrajnych nowinarjow. Najwažnišche tuteho wjeczora. běchu sajadne rozpominanja statoweho wjednika hlownoho wotdźělenja dr. Wintera wo zwonkownym wikowarstwje. S jeho kšowow wuthadźeśe, so dha ga němśke burstwo niz jenož na wutwarje wikowanskich pocźahow wobdźěłcź, ale ga žamo jako wojowaś sa tuto wikowarstwo wustupuje. Dr. Winer pokasa na němśke agrarno-politiske napraznosći, **kotrymiž ma** ga mjes krajinami j nadbytkom a krajinami potrěbnoscže wurunowaci, **kotrymiž ma** ga **płaciśina bospěcź**, kottraž je sa ludowe hospodarstwo sprawna, so by burstwo wěšu hospodariku połožbu měło. Sa **Němiku** wostanje dowožowanje ratarskich wupłodow nusne. **Autarkija je pjecza jenož krótš we wojowanju, kiž žebi Němska njepschesche kotrehož pak ga teź njestróji.** Němśke burstwo chze potajkim finanzny wopor pśinjeśeś, kiž ga w rozdźělu płaciśinow wukśutkuje, so by ga wikowarstwo pośběhnyło.

Dr. Winter słónčźenje na němśke sreczenja j Pólśej, Južnosłowjanskej, Lotyšskej, Danskej, Madźarśtej a Holandskej pokasa a rjekny, so je Němśka k tutym sreczenjam pśichistupiła, so by europskemu a nimo toho žwětowemu wikowarstwu j nowym pohonom była. Skutk móże ga jenož poradźiś, hdyž ga teź napschećiwna strona k shromadnemu dźěłu dorosumjenja namała.

Stabowy šef w Goslarje

Stabowy šef Lutze je žrjedu na druhi němski burstwo sjěźo w Goslaru pśichijeł. Wón wuźi wjeźerawiše popołdnjo, so by žwjedźenischežo na Jutrownym polu, pśichoże wšchěm cźežtnu dwór, polo ga kongreš a žwjedźenšku hru, kaž teź bayerśti pomozny cźah žebi wobhładaś.

Wo pocźahach mjez Němśkej a Italskej

Snamjenity politiske wobchody žu romiskemu sastupjerjej nazionalnych madźarskich nowin „Uj Magyarsag" wujźe italiśkeho knjeźerstwa wo nětcźišchim stejišcźu Italskeje k Němśkeje napadnje take ryžowane:

Italiske knjeźerstwo wotpokasuje, so žu ga pocźahi mjes Němśkej a Italskej pohubjeśischże, kaž je ga husto wudawało. Na to nicźo njepokasuje. Offizjelnni sastupjerjo dźeńšnjišcheje Němśkeje pjeza njejźu wojerwiii, so chcedźa Awstriju j Němśkej sjednoćiś. Tehodła ga shromadne sakroczenje wulkomocnyw w lětnišchim nałeźu njeje pśeshwjedło. Italiske knjeźerstwo je drje w cźasu julijowseje revolucije wojerske pśichibyty pśichi awstriskich mjesach pśeshwjedło, kotrež pak jeniczy pschikej wohrożeneho awstriskeho knjeźerstwa płacźachu. Tuta naprawa ga hnydom sastaji, jako němśki kanzler Adolf Hitler němśke njejsy sa wjednikow revolucije sawrě, kotrejž j Awstriscze cźekachu. **S tym je Hitler měr krjeźeńcze Europy wuthrowal.** Němśkej njejpschećejśe myślże pokasowachu ga wot teho cźasa jenož w nowinach a dyrbjachu jenož rosšěrjenu wohlu Muśkolinija wo swójeźenjach awstriskeje njewotwisnosće sastupowaś.

W pocźahach mjes Němśkej a Italskej tuthwilu žadyn wětr njeduje. Se spokojenjom móże pak ga prajiś, so dobre němśke-italiśe poměry njejspschemjenjene wobsteja. Teź to, so je ga tujeś j Papen do Wina pójźał, ga sa smjerowanje wobhladuje. Italiske knjeźerstwo je hižo kšo dołho pśichi wotbronjenjiskich jednjanjach a w praschenju runeho prawa kaž teź w swójeźu ludow němśke pśeheza dla wulkich žwonkowno-politiskich žamérow podpjeraco. Runje tak žadźeri ga italiśe knjeźerstwo nětko w praschenju Posaarskeje. Wono ma sa zyle nusne, so ga wothłosowanje w Posaarskej wotmeje bjes rózdebe tykanja wonkownych mocow do tuteje naležnosće. Je-li pak by ga Franzowska na jene abo druhe waschnje do naležnosće tykała, chze italiśe knjeźerstwo žobu rosšudźiś.

W jednanjach mjes italiśkim a franzowskim knjeźerstwom ga po nadpadże w Marseillu njeje žana nowa kroczeł stała. Dla knjeźerstwoweje kriji w Parisu knjeźi w tutym nastupanju hischeje wulka njewěsćosć. Musolini pak ma teź nětko hischeje stejiśicźo k Franzowskej a k Małej entenge kruce w rukomaj.

Madźarske zwonkowno-politiske połoźenje

W dowěrliwym wuměnjenju w zwonkowno-politiskim wuźerku doma sapósłanzow je ministerski president Gömbös wosćiwił, so internazionalne śiejiśicźo Madźarskeje nje zmje waschnje tak njepschihódne njeje, kaž žebi to knjeźerstwa Maloje ententy myślźa. Jako ga jeho wotraschaju, kocź madźarske knjeźerstwo dla pschikładowanja wšchěch krajow pśeśiwo Madźarskej zahoreji, rjekny ministerski president, so na tuto prašenje njechcze wotmołwiś.

Juhosłowjanska Madžarow wupokazuje

Najpatosćej, kotraž je žo mjes Juhosłowjanskej a Madžarskej po Marseillesskim nadpadže wuwika, je žo nětko tak wusłutkowała, so žu juhosłowjanske wyschnoseje mnoho madžarskich stačanow ſ Juhosłowjanskeje wupokasałe, kaž madžarske nowiny pisaju. Nowiny „Az-Eſt“ powěda se Ssuboticze, so žu tam 200 Madžarow sajeli. Dokelž žo dowolnosće pschebywanja w Juhosłowjanskej njeje japšy wróćo wsału, dyrbjachu po powěsći madžarskich nowin mnohe madžarske žiwóły hnito sa někotre hodźiny žiwoje bydlenja wopuschćić a žo do Madžarskeje wróćić. Madžarske nowiny žu žo nad tajkim postupowanjom žiwnje roshorike a woczakuja nowe pschiwótschenje politiskeho połoženja.

Wjetšina za Flandina

Franzowska komora žo wutoru popołdnju měrnje sendže, so by knježeršiwowe wosjewjenje žiwschała. Pod pryedawschim ministerskim presidentom žo wona w poslednim czasu pschi wulkim roshorjenju sthadżowasche. Na knježeršiwowej sawzy pola ministerskeho presidenta Flandina statny minister Herriot a swonkowny minister Laval žedźeschtaj.

Ministerski president Flandin pschecżita knježeršiwowe wosjewjenje w komorze a justizny minister Pernod w senacze. Wosjewjenje w žiwoich sawodnych žiwach pschiklubja, so politiski měr mjes stronami dale traje. Tohodla knježeršiwo namjetuje, so bychu wschitcy k lépschemu franzowskeje republiki zhromadnje jednali. Franzowska chze měr, a knježeršiwo chze jón fmutskach a swonkach sakhowacj. Knježeršiwo chze republiku pschecżiwo wschěm revolucionarnym pospytam abo zadoščam sa diktaturu sakitacj.

Njeporadži-li žo pschi nětčišchim parlamentariskim sesłajenju knježeršiwo sawěsćicj, potom wono žrědki nałoži, kiž wustawa dowola. S knježeršiwowym wosjewjenjom žo pschipowědźi, so parlament njesmje wjazy telko prawa k pschiwolenju widawkow. Porjad a měr na dróhach mate žo njedźiwajcy wobžarujonemu schczinowanja sakhowacj, a republikanski stat žo stronam njepodwoli. Winowatosće sastojnikow zhaju žo do wešeje czesineje knihi japitacj, sastojnizy pak dyrbja na knihi žobudźełacj. Wosdźischo budże žo tež we wólbnej reformje rěczecj dyrbjecj.

Sastupjeř sozialistow Leon Blum wosjewi, so sozialistojo pschecżiwo Flandinowemu knježeršiwu hłosuja, dokelž na jich interpellaziju dožnła njeje wotmołwił. Nowosozialistiskoju žobu njehłosowachu. Komora knježeršiwu je 423 hłosami pschecżiwo 118 hłosam dowěrjenje wupraji, 60 sapósłanzow njehłosowaschе. Tak dosta Flandin wjazy hacj dwě tšesčinje wschich hłosow.

Zajimawe jendźelske manewry na moriu

Pschi namórskich manewrach, kiž žylnje wobrónjene staty w powójnskich létach wotmětchu, je žo stajnje pruhowało, kak móža žo pschežo dospołnische létadła we wojowanju pschecżiwo bitwiskim łódźam wužicj a kajki by jich wuspěch był.

Też jendźelske namórnistwo je kérja najnowšu sašo wulke manewry wójnskeho łódźistwa pschewjedło, pschi kotrychž dyrbnachu wojeske létadła jendźelskeho kraj pschecżiwo bitwiskim łódźam schkitacj, kotrež dyrbjachu jón nadpadowacj. Se snuczowanjom měrjesche žo wujaznicj, hacj wojeske létadła samóža njepschecżelske wójnske łódże, kotrež chcedźa jendźelski pschibrjožny kraj nadpadowacj, wopraudže wotchłnacj a jich bombardement injenóžnicj.

Pschi manewrach dyrbjachu jendźelske wójnske łódże wot połnoczy k połodnju pluwacj a pschez mórski wužinu w kanalu pola Dovera pschejecj. Létadłam běšche žo porucżało, so bychu bitwiske łódże nadpadle a sniczile. Létadła dyrbjachu žo prózowacj, so bychu po możnosći bórzy wójnske łódże na morju wuzkledźile, wschitke jich hibanja wobkedźowale a je w najschkódnischim czasu nadpadle a sniczile.

Pschi snuczowanju wójnske łódże najprjedy žiwoju radiowou słužbu saschajichu. Létadła njedyrbjachu ſ łódźnych radiowych powěsćow městno wuhódacj, hdyž łódże pluwachu. Na wschěch bitwiskich łódźach žo žwęza sasčmni. Prěni dźeń létadła wójnske łódże njewuzkledźichu. Na druhim dnju dohladachu žo najprjedy podmórskich czołnow, popołdnju swěsći jene wobkedźowanske létadło też městno wschěch łódźow. 20 minutow posdźischo hižo bombowe létadła ſ łódźam leczachu. Wobkedźowanskej létadle hibanje wójnskich łódźow kontrollowaschtej.

W zyle czěmnej nozy swažichu žo létadła na nadběh. To běsche fantastiski napohlad, jako w zyle czmowej nozy létadła pschichwórczachu a najžołtiše žwětkowe kule tšelachu a wohnjowe žwětko na łódże mjetachu. Létadła žebi litwiske łódże sažnje wobžwětlichu a je nadpadowachu.

Wokolo połnozy dojtachu létadła pschikas, so maju žo wróćicj. Rano dyrbjachu wschitke ſhromadnje wójnske łódże nadpadowacj, kiž chżychu do mórskeje wužiny pola Dovera pluwacj. Létadła se wschelakich pschibrjožnych městow žo do wójnskich łódźow dachu. Łódże pak mózachu žo ſ ſwojakimi średkami pschecżiwo létadłam wobaracj. Wone mózachu nadpadowaze létadła potrělicj, mózachu swoje létadła njepschecżelskim bombowym létadłam napschecżo pósłacj, so bychu ſ nimi wojowale, stónčnje mózachu je žiwojimi radiom pschikasy sa létadła mylicj. To wone też cżinjachu, wuspěch pak běšche njedospokny. Łódże njemózachu bombardowanej létadłow sadžewacj.

Priedawši španiski kral pola bamža

Bamž Pius XI. je nehduschcho schpanitskeho krala Alfonsa, jeho žonu Jaimu a jeho dźowaju Khrystinu a a Beatricu ſ zeremoniellom, sa wjerchowske žwójbny pschedpižanym, pschijał. Potom je kral Alfons se swojim pschewodom kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopytał.

Krótke politiske powěsće

Pósłi konsul w Lipsku, dr. Brzezinski, je žo do swonkowneho ministerstwa wróćo swołał. Sa jeho nastupnika je swonkowne ministerstwo ministerialneho radu Czudowskeho pomjenowało.

W Prazy sajachu pondźelu dźełenu žonu wjednika spartakistow Marxa Hölza, kiž je w Ruskej wumrěł, a sekretara kluba cżełeje kommunistiskeje strony Stanleho w bydlenju jeneho emigranta. Stanleho hižo dźe cżaš pytachu, dokelž běšche žo pschecżiwo schkitanemu konjej pschechoch. Sdobom žu někotrych kommunistiskich studentow a studentki sajeli. Zich sajachu w swisku ſ wuhledźenjom tajneje kommunistiskeje cżischcerńe, kotraž kommunistiske létaki sa rosschérjenje w Němskej cżischcheche.

Franzowski swonkowny minister Laval je strjedu delegaziju w Posaarskej bydlazych Franzowsow pschijał.

Politiski žobudźełacjer Londonskich nowin „Times“ pische, so rosrěčowanje franzowskeho swonkowneho ministra Lavala ſ ruskim pósłenikom wosmanjenjesche, so maju žo jednanja wo rańschoeuropiskim bjesstrachowym sréczenju snowa sapoczecj. Semě drje žo woczakowacj, so Laval powschitkownje Barthouowu swonkownu politiku dale powjedże.

Tšizecji nazionalnych swjatkow je pschecżiwo postupowanju albanskich wyschnoczow pschecżiwo grichiskim schulam w jenotlinych dźełach Albanskeje protestowanske ſhromadżiny woimělo.

Satoń wo petrolejowym monopolu sa Mandźusku postaja, so mandźuske knježeršiwo dowos a rosdźelenje petroleja a rjadowanje płacżisnow pschewośnje. Wukrajny petrolej žmě žo dowožowacj, dalokož to potrjeba w kraju dowola.

Pósłanz Lipski pola Hitlera.

Pólski pósłanz Lipski po žwojej audienzy pola wjednika a němskeho kanzlera, kotremuž běšche žwoje wobkruczejenske pismo pschepodał.

Worakawy Jurij

2) (Pokračowanje.)

Jurjej je, kaž by runje ſ wěrcha padnył. Wokolo wuschow a cżoka je jemu wschо horjo.

Wschě dźěcži žo za nim wobrocżeja. Knjes wucżeŕ hlada jemu krucże do wocżow. Wón njewě, hyrnjež radšcho chżył, schto wotmołwicj.

„Jurjo, ty dyrbiš lépje kedźbowacj, hewak budże thłostanje!“

Jurja je hańba; pschetož wón je do cżešecże.

Potom powěda knjes wucżeŕ dale, kak je žebi David pjecż wótrych kamuschkow w rěcży napytał a žwoju funkawu pruhował, hacj je hischcże dobra, kak je potom na hobra Goliata schoł: mjes nimaj nasta wojowanje, a maly David powali wulkeho Goliata.

Jurjowa lohka mysliczka hižo sašo ſ praweho pucża na sabłudźenu cżešecżku cżeka.

„Jej, to by hischcże rjana hra była dźenża pscheđ wjecżorom!“

Swaha ſtorka žwojeho žuzuda, swónkez Jana.

„Ty! Po schuli budżeny Dawiata a hobra Goliata hracj. Ty mójech Goliat bycj a ja budu David, druhe hólczata budża filistojo.“

„Nę, ty mójech Goliat bycj!“

„Nę, ty, ty žu wjetschi.“

Ale swónkez Jan wije wobarajo mózuje ſ hłowu, so jemu wložku do wocži padaja. Na to žo Jurij hněwa a ſtorka jeho ſ łokczom krucże do strony. A tu poczina hłupy hółz hnydom pschecżecj, kaj wczera cżerwjena Hilja.

Knjes wucżeŕ žwari krucże: „Po schuli budu dale ſ tobu rěcżecj!“

To je tola wopraudže wostudle! Po schuli wostacj! —

Po biblijskich stawiznach je liczenje, to žo bórzy thwila minje a hižo je tónz schule. Po modlitwje stawaja dźěcži po ławkach a du, knjesej wucżerjej ruku dawajo, je schule pschepušczenym, pschijał. Potom je kral Alfons se swojim pschewodom kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopytał.

Krótke politiske powěsće

Pósłi konsul w Lipsku, dr. Brzezinski, je žo do swonkowneho ministerstwa wróćo swołał. Sa jeho nastupnika je swonkowne ministerstwo ministerialneho radu Czudowskeho pomjenowało.

W Prazy sajachu pondźelu dźełenu žonu wjednika spartakistow Marxa Hölza, kiž je w Ruskej wumrěł, a sekretara kluba cżełeje kommunistiskeje strony Stanleho w bydlenju jeneho emigranta. Stanleho hižo dźe cżaš pytachu, dokelž běšche žo pschecżiwo schkitanemu konjej pschechoch. Sdobom žu někotrych kommunistiskich studentow a studentki sajeli. Zich sajachu w swisku ſ wuhledźenjom tajneje kommunistiskeje cżischcerńe, kotraž kommunistiske létaki sa rosschérjenje w Němskej cżischcheche.

Franzowski swonkowny minister Laval je strjedu delegaziju w Posaarskej bydlazych Franzowsow pschijał.

Politiski žobudźełacjer Londonskich nowin „Times“ pische, so rosrěčowanje franzowskeho swonkowneho ministra Lavala ſ ruskim pósłenikom wosmanjenjesche, so maju žo jednanja wo rańschoeuropiskim bjesstrachowym sréczenju snowa sapoczecj. Semě drje žo woczakowacj, so Laval powschitkownje Barthouowu swonkownu politiku dale powjedże.

Tšizecji nazionalnych swjatkow je pschecżiwo postupowanju albanskich wyschnoczow pschecżiwo grichiskim schulam w jenotlinych dźełach Albanskeje protestowanske ſhromadżiny woimělo.

Satoń wo petrolejowym monopolu sa Mandźusku postaja, so mandźuske knježeršiwo dowos a rosdźelenje petroleja a rjadowanje płacżisnow pschewośnje. Wukrajny petrolej žmě žo dowožowacj, dalokož to potrjeba w kraju dowola.

Pósłanz Lipski pola Hitlera.

Pólski pósłanz Lipski po žwojej audienzy pola wjednika a němskeho kanzlera, kotremuž běšche žwoje wobkruczejenske pismo pschepodał.

(Pokračowanje.)

Jurjej je, kaž by runje ſ wěrcha padnył. Wokolo wuschow a cżoka je jemu wschо horjo.

Wschě dźěcži žo za nim wobrocżeja. Knjes wucżeŕ hlada jemu krucże do wocżow. Wón njewě, hyrnjež rabšcho chżył, schto wotmołwicj.

„Jurjo, ty dyrbiš lépje kedźbowacj, hewak budże thłostanje!“

Jurja je hańba; pschetož wón je do cżešecże.

Potom powěda knjes wucżeŕ dale, kak je žebi David pjecż wótrych kamuschkow w rěcży napytał a žwoju funkawu pruhował, hacj je hischcże dobra, kak je potom na hobra Goliata schoł: mjes nimaj nasta wojowanje, a maly David powali wulkeho Goliata.

Jurjowa lohka mysliczka hižo sašo ſ praweho pucża na sabłudźenu cżešecżku cżeka.

„Jej, to by hischcże rjana hra była dźenża pscheđ wjecżorom!“

Swaha ſtorka žwojeho žuzuda, swónkez Jana.

„Ty! Po schuli budżeny Dawiata a hobra Goliata hracj. Ty mójech Goliat bycj a ja budu David, druhe hólczata budża filistojo.“

„Nę, ty mójech Goliat bycj!“

„Nę, ty, ty žu wjetschi.“

Ale swónkez Jan wije wobarajo mózuje ſ hłowu, so jemu wložku do wocži padaja. Na to žo Jurij hněwa a ſtorka jeho ſ łokczom krucże do strony. A tu poczina hłupy hółz hnydom pschecżecj, kaj wczera cżerwjena Hilja.

Knjes wucżeŕ žwari krucże: „Po schuli budu dale ſ tobu rěcżecj!“

To je tola wopraudže wostudle! Po schuli wostacj! —

Po biblijskich stawiznach je liczenje, to žo bórzy thwila minje a hižo je tónz schule. Po modlitwje stawaja dźěcži po ławkach a du, knjesej wucżerjej ruku dawajo, je schule pschepušczenym,

Jurij toho njehlada; wón je žo ſ hłowu na ruku lehnył. Wón wě, so někto dźěcži jene po druhim nimo njeho póšdża, budża na njeho hladacj a žebi mysliczi: „Jej, tón dyrbi po schuli wostacj!“

Někto ſtawaja hółzy w jeho ławzy. Derje, so wón poslednji žedźi, tak njetrjeba jim runo dźěłacj a na nich hladacj.

Potom du hołzy; mjes nimi Marja. Ta je někt wěsče ſrudna, ju je hańba, so ma tajkeho bratra; doma wona wschitko wuhowdła. A macj je jeho hischcże dźenża dopołnja wuczila a rjekła: „Njewěrno, so budżesch pěkny?“ A wón je rjekł haj. Nětko je žo jemu sašo wukusiło.

Jenicżkeho ſtorczenja dla takle winczecj!

Schula je próſdna; jene dźěcżo hischcże na wschěm poschłebku wróćo tupoze do žwojeje ławki. Wěsče je žebi něchto sabyło. Durje žo sawrjeja. Dźěcži dumpaja po ſthodże dele.

Jurij sdha troschku hłowu a kuka ſ jenym wócżkom sa pultom w prědku. Knjes wucżeŕ kładże někotre knihi do rjada, nětko žo ſ njemu wobroczeja.

„Jurjo, pój ke mni a praj, cżehodła žu wczera a dźenża tak worakawy był. Wczera žu Hilju duzu je schule pschecżehał.“

Nó, schtó jeno je to sašo pscheradžił!

„A dźenża njejžu je ſotru žobu do schule pschijschoł, žu je ſamnyklom sadny wosłał, a mjes wucżom žu je žwojeho ſuboda ſtorkał, hlej, Jurjo, to njemóże —“

Spěschne tupotanje wonka psched durjemi, ſ dobom žo durje wotewrjeja a mała schulerka dże do jitwy. Móże ſedma dobychcacj, tak je po ſthodże thwatała, jeje hłóž klinczi kaž wroblowy schczehot. „Knjes wucżerjo, ſtary knjes wucżeŕ proša, so bychcże hnydom ſ njemu pschijschoł.“

„Buhdom moje dźěcżo. — ty, Jurjo, žebi mjes tym rosmyšł, bórzy pschińdu sašo!“

„Derje, so je schoł“, myšli Jurij hněwnje je ſubami sakuhuje a ſtorka pjasče do kapsow. Potom dże k wokna, so by na dźěcži dole hladał. Stupa na porſty a kłóczi nóſ na schkleńzu.

Nę, nichtó wjazy njeje widżecj. Cżornakez Jakub a Wjenkez Pětr ſtaj wěsče hižo doma, ſjerjetaj žebi ſanki a pomaſtu — wón by wopraudže też radły jenu wsał.

Nę, takle pischczecj, kaj małe dźěcżo!

Jurij žo po ſtwje rosbladuje. Jenje hischcże žo jemu tak wulka ſdała njeje.

Po prawom je to zyle rjenje, tak ſamlutki w schuli łycż a žebi wschitko nadrobnje wobhładacj móż. Tu wotſoja wulke kharty ſ wulkimi módrymi ſnuhami a blakami.

To žu rěki, praji Madlena, kotraž hižo jenujepjš wukneje.

A telko je jenoż koleſkow na kharcje: jene, dwě, tři, schtyri — dźesacj — pjatnacże — wósonnacże, nę, te je jich pschewjele, jemu žo wjazy ličicj njecha. Wón wobhładowasche žebi radšcho wobrazy na sczénach: Macz Boża, jandźel pékton ſ rjanymaj ſtotymaj ſchidłomaj, — eh, tu žnno dźěłaja, nabrocżeja, hrabaja, tamle na wóskadu — hdyž budże sašo na žnnach, to budże rjenje, wyſoko horjeka na poknym wosu žedźecj a domoj jěcż, ow! — nětko je hižo do koła wokoło pobył.

Jurij žyda po sašo do ławki, hłuboko žebi wodychuje. Edy by jeno knjes wucżeŕ ſkoro pschijschoł. Takle ſamlutki žedźecj, to žo wostudži.

Tamle sa kachlemi ſ kuta kéju cżemne ſczinu, a pod ławkami pschecżo pikota a žo ſchmóra. Napoſledku wulke myšche!

Jurij ſtawa a žyda žo na ſwjerch ławki, nohi ſtaja na žydło a poczina žez ſmnecżej ſpěv: „A, a, a, ſ nami ſyma pschikhadża.“ S ſchribjetom do diri wobroczeny hlada pisches wokno w ſadnjej ſczénje. Tak njetrjeba pschecżo do toho cżemneho kuta hladacj.

Wjeczorne ſlónczko kuka pisches wokna a posoczuje ſchkleńzy. Jenoż błak, na kotrejž je pryedy žwój nóſ ſtłacził, je schczehły. Wyschecżate nitki łetaja po ſtwje a plenu wschelake dźiwne wobrazy na ſczénu. To dże žo jemu žmjecż.

(Pokračowanje ſczehuje.)

Wjetšina za Flandina

Franzowska komora žo wutoru popołdnju měrnje sendže, so by knježeršiwowe wosjewjenje žiwschała. Pod pryedawschim ministerskim presidentom žo wona w poslednim czasu pschi wulkim roshorjenju sthadżowasche. Na knježeršiwowej sawzy pola ministerskeho presidenta Flandina statny minister Herriot a swonkowny minister Laval žedźeschtaj.

Ministerski president Flandin pschecżita knježeršiwowe wosjewjenje w komorze a justizny minister Pernod w senacze. Wosjewjenje w žiwoich sawodnych žiwach pschiklubja, so politiski měr mjes stronami dale traje. Tohodla knježeršiwo namjetuje, so bychu wschitcy k lépschemu franzowskeje republiki ſhromadnje jednali. Franzowska chze měr, a knježeršiwo chze jón fmutskach a swonkach sakhowacj. Knježeršiwo chze republiku pschecżiwo wschěm revolucionarnym pospytam abo zadoščam sa diktaturu sakitacj.

Njeporadži-li žo pschi nětčišchim parlamentariskim sesłajenju knježeršiwo sawěsćicj, potom wono žrědki nałoži, kiž wustawa dowola. S knježeršiwowym wosjewjenjom žo pschipowědźi, so parlament njesmje wjazy telko prawa k pschiwolenju widawkow. Porjad a měr na dróhach mate žo njedźiwajcy wobžarujonemu schczinowanja sakhowacj, a republikanski stat žo stronam njepodwoli. Winowatosće sastojnikow zhaju žo do wešeje czesineje knihi japitacj, sastojnizy pak dyrbja na knihi žobudźełacj. Wosdźischo budże žo tež we wólbnej reformje rěczecj dyrbjecj.

Sastupjeř sozialistow Leon Blum wosjewi, so sozialistojo pschecżiwo Flandinowemu knježeršiwu hłosuja, dokelž na jich interpellaziju dožnła njeje wotmołwił. Nowosozialistiskoju žobu njehłosowachu. Komora knježeršiwu je 423 hłosami pschecżiwo 118 hłosam dowěrjenje wupraji, 60 sapósłanzow njehłosowaschе. Tak dosta Flandin wjazy hacj dwě tšesčinje wschich hłosow.

Zajimawe jendźelske manewry na moriu

Pschi namórskich manewrach, kiž žylnje wobrónjene staty w powójnskich létach wotmětchu, je žo stajnje pruhowało, kak móža žo pschežo dospołnische létadła we wojowanju pschecżiwo bitwiskim łódźam wužicj a kajki by jich wuspěch był.

Też jendźelske namórnistwo je kérja najnowšu sašo wulke manewry wójnskeho łódźistwa pschewjedło, pschi kotrychž dyrbnachu wojeske létadła jendźelskeho kraj pschecżiwo bitwiskim łódźam schkitacj, kotrež dyrbjachu jón nadpadowacj. Se snuczowanjom měrjesche žo wujaznicj, hacj wojeske létadła samóža njepschecżelske wójnske łódże, kotrež chcedźa jendźelski pschibrjožny kraj nadpadowacj, wopraudže wotchłnacj a jich bombardement injenóžnicj.

Pschi manewrach dyrbjachu jendźelske wójnske łódże wot połnoczy k połodnju pluwacj a pschez mórski wužinu w kanalu pola Dovera pschejecj. Létadłam běšche žo porucżało, so bychu bitwiske łódże nadpadle a sniczile. Létadła dyrbjachu žo prózowacj, so bychu po możnosći bórzy wójnske łódże na morju wuzkledźile, wschitke jich hibanja wobkedźowale a je w najschkódnischim czasu nadpadle a sniczile.

Pschi snuczowanju wójnske łódże najprjedy žiwoju radiowou słužbu saschajichu. Létadła njedyrbjachu ſ łódźnych radiowych powěsćow městno wuhódacj, hdyž łódże pluwachu. Na wschěch bitwiskich łódźach žo žwęza sasčmni. Prěni dźeń létadła wójnske łódże njewuzkledźichu. Na druhim dnju dohladachu žo najprjedy podmórskich czołnow, popołdnju swěsći jene wobkedźowanske létadło też městno wschěch łódźow. 20 minutow posdźischo hižo bombowe létadła ſ łódźam leczachu. Wobkedźowanskej létadle hibanje wójnskich łódźow kontrollowaschtej.

W zyle czěmnej nozy swažichu žo létadła na nadběh. To běsche fantastiski napohlad, jako w zyle czmowej nozy létadła pschichwórczachu a najžołtiše žwětkowe kule tšelachu a wohnjowe žwětko na łódże mjetachu. Létadła žebi litwiske łódże sažnje wobžwětlichu a je nadpadowachu.

Wokolo połnozy dojtachu létadła pschikas, so maju žo wróćicj. Rano dyrbjachu wschitke ſhromadnje wójnske łódże nadpadowacj, kiž chżychu do mórskeje wužiny pola Dovera pluwacj. Létadła se wschelakich pschibrjožnych městow žo do wójnskich łódźow dachu. Łódże pak mózachu žo ſ ſwojakimi średkami pschecżiwo létadłam wobaracj. Wone mózachu nadpadowaze létadła potrělicj, mózachu swoje létadła njepschecżelskim bombowym létadłam napschecżo pósłacj, so bychu ſ nimi wojowale, stónčnje mózachu je žiwojimi radiom pschikasy sa létadła mylicj. To wone też cżinjachu, wuspěch pak běšche njedospokny. Łódże njemózachu bombardowanej létadłow sadžewacj.

Priedawši španiski kral pola bamža

Bamž Pius XI. je nehduschcho schpanitskeho krala Alfonsa, jeho žonu Jaimu a jeho dźowaju Khrystinu a a Beatricu ſ zeremoniellom, sa wjerchowske žwójbny pschedpižanym, pschijał. Potom je kral Alfons se swojim pschewodom kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopytał.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 15. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Mi khudomu so človjekej
Tak wulka česć wšak njepřistej',
Kiž wšėdnje bosy khodžu tu
Haj samo tež na šćerniśu.

Pětr Mlóńk.

— **Wo wjedeje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo + 8. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +2, thermometer w nozy +1. — Nasche wjedro wobtinjeja wusta wyschina, kotraż žo ſ połodnja k połnozy cżehnje. Nizjny ſ wjeczora Němſkeje njeſżu žo hischcże wažnje naschim kónczinam shlizże. Nad Rusſej je žo nowa nizina wutworiła. Sstrjedżna Europa je dżensa nimale bozska ſ nizinami wobdata, jenož nad połnozu nej Rusſej a Balkanom wupschestrěwatej žo kżyżnej wyschinje. Wyschina nad Balkanom znaźż wjazy wliwa na nasche wjedro dostanje, so smějemy hischcże mile a cżeplo słónczne wjedro. — Jutſie pjatk słónczko 7,16 hodźin shadża a ko 4.12 hodźin khowa. Mjezacźk ithadża jutſie popołdnju 1.49 hodźin a khowa žo na ranje 1.24 hodźin.

Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Hischcże mile a rjane naſymſke wjedro.

*

— **Roswucżowaze pschednoſchki ſa ſahodkarjow.** W Budyschinje, Lubiju a Jitawje žo w novembru, januarje, februarje a měrcu ſa ſahrodkarjow roswucżowaze pschednoſchki wotměja. Dny a městna žo hischcże wozjewja.

— **Lekarſke wodżenja po wuſtajenym „Lud a raſa" w meſch-ſanſkim muſeju w Budyschinje:** Dżenża ſchwórtk wjeczor w 7 hodź. knjes dr. Schwerk; jutſie pjatk dopołdnja 11.12 hodź. knjes dr. Franke, jutſie wjeczor w 7 hodź. knjes dr. Górz.

— **Sakſi krajny ſwjaſt ſa ſadarſtwo a winizarſtwo.** Pschi ſtkadnoſcji 60letnego wobſtaca ſwjaſta žo jako pschiſłuſnaze wuſnamneje dotholětneje dżeławoſże žlěbrowu cżelmy pjenjes 11 knjeżim ſpożcji, njeſ nimi knjeſej ſhanſkemu heſtmanej drej Siedertej w Budyschinje. Bronſowy cżelmy pjenjes ſpożcji žo 16 knjezom, njeſ nimi knjeſomaj Rudolfej Riedelej w Biſchofzach a burej Janej Mitterej w Porchowje. Cżeſtne wuſnamdżenże ſpożcji žo tehrumnja 16 knjezim, njeſ nimi knjeſomaj wyſchchenmi wucżerjej Hermannej w Königsſteinje a wyſchchenmu wucżerjej Wilhelmej w Kamjenzu. Stolpnjaſte wokrjeſne ſadarſke towarſtwo dosta na wuſtajene pruploby bronſowen medaillu krajneho burſtwa, tehrumnja Budyſſka hromadżenża ſadu, Budyſſke wokrjeſne ſadarſke towarſtwo dosta pak ſlěbrowu medaillu krajneho burſtwa a Pěrnjanſke wokrjeſne ſadarſke towarſtwo bronſowu ſtatnu medaillu.

— **Sloty kwaž** dżenża rěſnjſki miſchtr na wotpočinku Ernſt Ota Berger ſe žiwjej mandżelſkej, Khrystinu rodź. Ungerej ſwjeżi. Jubilejſki nałożenża je 76 lět dożił, jubilejſka njeżenżeſta 73 lět. 1884 ſtaj žo w Pětrowſkej zyrkwi w Budyschinje ſwěrowałoj. W Lubiju rěſnjſtwo wotewrjſchtaj. 1887 hacž 1895 w Herbſkej gmachcże w Sömilnej hoſpoderjeſchtaj. 1895 žo do Budyſchina pſchejdżdżſchtaj, ſałożjſchtaj tu na Bobatej haży rěſnjſtwo, kotrež 1900 na Wettinſkej dróhu pſchepołożjſchtaj. S wóſom dżeći žu hischcże ſchtyri żiwe; tſio žynoju wostachu w ſwěrowej wójnje. Hdyž bě jedyn žyn, kotryž bě ſ nałożnikom w rěſnjſtwje, we wójnje padnył, žo rěſnjſtwo 1916 ſpuſchcżi. Jubilarowaj dwaj bratraj ſtaj 1933 ſwój 50letny mężſchanſki jubilej wošwjeżiłoj.

S **Hrubjelczij.** Na tudomnych leżownoſcżach dżeża w pſchichodnym nałożu 40 hacž 50 żydowſkich domow natwarjcż.

S **Tſioch Swěłdow.** Jedyn kokoſżedny ſe Sſokoły dżyſche ſo wutoru popołdnju ſ Kamjenſteje dróhi blišo Lohmanskeje zetkanje na Budyſko-Biſkopſku dróhu ſawinowacż. W tym ſamym wokomiku jedyn motorſki koleſaŕ ſ Biſkopiz ſ wulkej ſpěſchnoſcju pſchihna. Wón runje na pſchiſchicżu wot ſady do kokoſżedneho ſraja, ſo žo tutón ſ wotmachom na dróhu cżiſny. Na ſboże ſranjenje, kotreż pschi tym poczerpi, njeběſ ſtraſchne, jeho kolo pak žo cżeſko wobſchkodżi. Motorſki koleſaŕ, kotryž bě ſnjeſbenje ſawinowaŕ, je žo, wo kokoſżedneho žo njeſtaraſchi, ſ procha měſ.

S **Debjerkez.** Krowa jeneho tudomneho żiwnoſcżerja ſ paſtwy cżekny a domoj běżo do płotu kalacżkateho rodu ſabéża. S nim ſpěi ſkocżo wumjo ſtraſchne rożdrě. Sranjenu krowu hnydom ſwobalachu. Na druhi dżeń pak ju rěſnik k rěju kupi a wotwjeſe.

S **Budeſtez.** Tudomna wożenjena M. H. je ſapoczatk oktobra ſwojej ſtwinej ſuſodżinje wſchě jeje nałutowanki, něhdże 200 hriwnow wucżinjaze, kradła. Paduſchſtwo je cżim njeknicżomniſche, dokelž je wobkradnjena thora invalidna reutnarka, kotraž na měſacżnje jenož 31 hriwnow dokhodow. Hacž runje je paduſchnizny muž bjes dżela, ma zyła ſwójba ſ rentami a podpjerami měſacżnje 127 hriwnow dokhodow. Wo nuzy ſemóże ſo potajtim rěcżeć. Paduſchniza budże žo dyrbjeć dla ſwojeho njekhmanſtwa pſched ſudom ſamołwiłoj, hdyž na nju krute khłostanje cżaka.

S **Khwaczij.** Nascha wjeſna nałutowarńa je ſanjeżenu njedżelu letuſchu błowwu ſhromadżiznu wotměla. Trujiłowowy wjedniſk, bur Mełtka, ju wjedżeſche. Létna rozprawa žo pjedniła. Pschedpołożjeneju bilanzy žo jenožłóžnje pschihłoſowaſche a pſchedſtydżiwo žo wot ſamołwitoſeje wuſkwobodži. Po ſakoniſkich poſtajenjach dyrbjeſche dotalny pokładnik ſ ſeholeſ ſaſtojnſtwa wróżo ſtupicż. Jako nowy liczeć a pokładnik žo bur Kuſchka wuſwoli a žo do ſaſtojnſtwa ſapokaſa. Dotalnemu pokładnikej, wyſchcżennu wucżerjej Fričherej, žo dżak za jeho wjazyłétne bjeſporocżne dżełko wuprajı. Po njamjeże dohladowakſkeje rady mózachu druhe robuſtawy w ſjowiſch druzſtwowych ſaſtojnſtwach woſtacż. Nałutowarńa a wupożcżenja ſtej cżeſku kniſu pſchetrałej, tola nětko je pſchichod ſawjeſcżeny. Sſobuſtawſke hibanje žo w normalnych mjeſach roſniwa. Nowy wobſtaj robuſtawow žo pſchihotuje, dokelž žo nětko hiſchcże robuſtawſtwa, ſ wumnożcżom a wucżehnjenjom njewupowědżene, ſobu wjedu. Nowe ſaſtupjenja žo pſchiznimuju.

S **Khwaczij.** Nasche wojeſke towarſtwo je njedżelu najſmſku ſhromadżiznu wotmělo. Wjedniſkowy ſaſtupjeſ towarſtwo wodżeſche a wjedniſkowe roſprawy cżitaſche. Wobſamknu žo, ſo towarſtwo wuſtajeżu „Lud a raża" wopyta, je-li ſo žo trěbna liczba 40 wobdżělnikow ſa potuńſchenj ſaſtupny pjenjes pola wjedniſka ſamołwi. Jako ſpěrka ſa ſymſku pomoz žo 9,20 hr. woteda. Dale žo wojſewi, ſo žebi ſchula apparat ſa ſpěſtowe wobraſy kupi. Wón ſo towarſtwam ſa pſchimérjenu płaczijnu wupożcżi. We wobſtuku „tydżenja ſa knihu" žo porěcża. S tſitkożnej pławu na wjedniſka žo ſhromadżizna ſtónczi.

S **Luha.** Wutoru popołdnju ſu najſtarſchu wobydżelku naſcheje wſy, Helenu Kunzez, ſ poſlednjemu wotpočinkej donjeſli. Wona je 88 lět dożěła. Hacž do ſtarobы je ſemrěła 33 lět dotho w domje ſwjeneje faraża Jakuba w Njeſwaczidże ſtużiła. Potom je hacž do tónża ſwojeho żiwjenja hromadże ſe ſwojej wo nětotre lěta młodſchej ſotru nětdże 20 lět we Luſy bydliła. Njech je jejna njeſmjerſitna duſcha do Božeho raja ſa cżka!

Ty tola też

na wulki serbski koncert dnja 28. novembra do Budyšina do „Krony" přindźeš. Wobstaraj sebi dobre městno a kup sebi doprědka pola předsedy swojeho wjesneho spěwneho towarstwa abo w serbskej kniharni w Budyšinje zastupny lisćik za 80 pj. Wot soboty sem jón dostanješ. Domowina.

Z **Ralbic.** Při lětušej nazymskej wulkej hońtwje wěſo popad: 43 zajacow, 7 dźiwich karniklow, 1 bažant a 1 kurwota. Też lětſa mózemy widźeć, co zwěrina zaſo přibéra. Trochu žiwu Boża ſtwórbu lubuje kóżdy cżłowjek, też bur; wſak njebjeſki wóte za wſěch narosć dawa a kóżde ſtworjeńſko ma ſwój wužitk w cżyłku krasneje přirody.

Z **Konjec.** W rjanym ſłónczným wjedrje wotměwaše ſo lětſa wulka nazymſka hońtwa. Pola a łuki wokoło ſtachu leżo, honjachu jenož lěs a potřělachu 32 zajacow, 7 bažantow a 5 karniklow. Nadeńdżechu drje na 20 ſornow, tola dokelž maja ſo tute-pa nowiſich hońtwjerſkich zakonjach jenož z kulku třělеć, dyrjachu jim běżeć dać; to ſoh odźi jenož na łakańcy cżinić, ako hdyž hajnik ſam khodźi. Z tutym nowym wukazom je wulka hońtwa w naſej lěſnej krajinje ſwojeho kuzła wjele pozhubiła. Też w naſej wjeſnej leżowności ſo zwěrina rozmnoża, kaž w ſuſodnych rewěrach. Někotři ſo bojachu, zo přez hromadu kładżenje honow a po wotwodżenju, hdyž ſu nětko nimale wſu kerćinu mjez polami a łukami wukorjenili a wotſtronili, zwěrina ſkoduje a dosć ſkhowa nima, tola tomu tak njeje. Při ſwačini wonka w lěſu mjez přeſtawku a wosebje wjećor we wjeſnej korćmje při ſtódnej wjećeri běše wjeſela towaršnoſć mjez hajnikami a wjeſnymi honjerjemi. Někotři cuzi hajncy, kotřiž mějachu přěni raz cześć naše rjane hońtwinſke hona překrócić, mějachu ſo po ſtarym waſnju też zakupić a tuž knježeſe po rjanym wjeſelu hiſće dolho wjeſela a prawa ſerbſka wjeſna zabawa.

S **Wojerez.** Krajny radźićel na to kedźbliwe cżini, ſo dyrbja žo w pſchedawarńach thłóba, mjaſa, muki, butry, ſelenіny, pſchikupnych hnojow, cżerſtwych a ſuſchenych rybow, łoże ſa cżrije, łoſeja we wobałkach a mjeda a w friješkich kłamach płaczijnowe ſapiſy wupowěſchcż, ſo hychu ſo płaczijny wutworite, kotrež móże pſchedawaŕ ſnjeſcż a tupowaŕ ſapłaczicż.

S **Cżeſkeho.** Dróha ſ Běſeje Wody do Cżeſkeho je žo nimale dołwarila. Pschi twarjenju dróhi běſche wjele dżełacżerjow pſches zyłe léżo łżelo a chléb namałako.

S **Zybalnje.** Jedyn tudomny knjeſi pohnuł namałe pſched někotrymi dnjemi hońtwiniſku ſtrělbu. Třělba leżeſche we léżu a běſche ſo ſ payu pſchikrywa, ſo njeby ſerſawiła. Najſterje jeđna ſo tu wo třělbu dźiwjeho hońtwjerża.

S **Mużakowa.** W Mużakowje ſu žo w nozy k wutorje do parkoweje korćmy paduſchi dobyli. S parkoweje ſtrony ſu ſ wocżinjenym wokном do płokarnje ſakłeli. Tam dwaj automobilaj ſtejeſchtaj. Wokno jeneho auta rozbiwſchi batteriju dyhaczneje lampy a brodutruharíi apparat a pódła toho dwě rucznej toſchi kradnychu. Wot tam žo paduſchi do hoſcenjezownje dobychu a radiowy apparat a wſchelake druhe wězy kobu kaſachu. Sadobywarjo ſo pſchi ſwojim njeczeſnym dżele njeſżu myſlili. Kaž žo ſoa, ſu woni ſ jédnymi łokami pſchijeli a wotżeli, dokelž běchu rano ſahe kolije blišo korćmy widżeć.

*

S **Pilſnicz.** Wożebity kurſus ſa ſawjedżenje do ſadarſtwa a ſchtomaſtwa ſmeje žo w cżaſu wot 26. novembra hacž do 1. dezembra t. l. we wyſchſchej ſahrodniſtwowej ſchuli w Pilſnizach. Wucżbny plan a wſche druhe nadrobnoſcże móża žo wot tamniſcheho ſtatneho ſchuliſcheho wuſtawa ſadacż.

Budyske stawniske powěśće

ſ dnja 13. novembra 1934.

Narodźili ſu ſo: Emilej Matſej Knježy, ſarjadnikowemu inſpektorej, žynk. — Guſtawej Dżeż Kowarkej, fabrikſkemu dżełacżerjej, w Khrójcże-Adolfiſkej Hećże, dźiwcżićka. — Janej Pawołej Wernerej, dżełacżerjej, dźiwcżićka. — Bjedrichej Alwinej Mimmichej, poliziſtſkemu hłownemu ſtrażnikſchtrej, žynk. — Reinholdej Richardej Marcżinej Klingnerej, frišerej, dźiwcżićka. — Hermannej Walttarjej Mejі, rěſnikej, dźiwcżićka.

Wumrěli ſu: Gottfried Erich Grünbig, žyn ſamkarja we Wjaſowiży, 11 měſacżow. — Hana Thereża Hilbichowa rodź. Kieſelſteinez, mandżelſka rentnarja, 65 lět. — Helga Margot Kowarkez, dźowka fabrikſkeho dżełacżerja w Khrójcże-Adolfiſkej Hećże, 2 dnjej. — Korla Wilhelm Knóſcha, żelezniſki wyſchchi rjadowaŕ na wotp., 73 lět.

Wusudźenja

§ Tjerża khłostanſka komora krajneho ſudniſtwa měſeſche rożſudźicż, hacž ma žo 45 lět ſtaru Alfred Reinhard ſ Riſy jako powſchitkownje ſtraſchny cżłowjek na pſchežo do ſaſtaraŕnje pſchepołożaċ. Wot lěta 1929 běſche ſo Reinhard, kotryž na rożcżerkuble we Luſy pſchebywaſche, dwójcy na ſtotromaj pod 14 lětami njepóſcżiwje pſchećeſhoł a tjeczi ras toſ pytak. W lécże 1932 ſo jemu dla duchowneje ſłabośże połnoletnoſcż wotrjekny. S teje pſchicżiny njemóżeſche jeho ſtatne rěcżniſtwo ſa jeho cżiny ſamołwiteho cżiniċ, ſa to pak namjetowaſche, ſo by žo do ſaſtaraŕnje dał. Wupokaſa pak žo, ſo je R. dobrocżiwy dżeławy cżłowjek a njeběſ ſo hewak khłostajomny cżinił. Jeho ſaſtupnik ryſowaſche jeho jako njeſchkodneho a ſwjaſa ſo na to, ſo budże jeho krucże wobkedźbowacż. Też wuprajı, ſo dże ſarjadniſtwo kubła jeho na förbarku w Khajowje ſameſtnicż, dokelž njeſmeże pſchileżnoſcże ſ tamnymi małymi holcżkami hromadże pſchinicż. R. běſche dotal w ſchitkańſkej jatbje. Nětko ſo ſ njej puſchcżi a namjet ſtatneho rěcżnika žo wotpokaja, dokelž jeho žud ſa ſtraſchneho nima.

§ Sapoczatk oktobra 1934 běſche 41lětny njeżenjeny Pawoł Hermann Liebſcher ſ Budeſtez 1 lěto khłostańſke wotcżerpił. Swobodna pak žo jemu njewótcżi, dokelž běſche ſtatne rěcżniſtwo ſa njeho ſameſcżeńſki ichti namjetowaŕ. Wot lěta 1922 běſche Liebſcher wjele khłostajomnych cżinow ſkucżił. Běſche we ſwojim cżaſu ſe ſnatymi falſchowarjemi banderołow Köſterom, Bárom a Zimmermannom atd. žo ſnaty ſcżinił a ſ nimi ſhromadne wězy měŕ. Wot toho cżaſa dżeſche ſ nim hładaju ſ hory dele a wjele njeſtukkow dla dyrbjeſche žo pſchłostjacż. Pſchicżiny ſa ſamołcżeńſki ſchkit tu běchu. Tola žud namjet ſtatneho rěcżniſtwa wotpokaja, dokelž w Liebſcherej njewidźi cżłowjeka ſa powſchitkownoſcż ſtraſchneho. Wożebite wobſtejnoſcże žu na tym wina, ſo je na wopaczne puczе pſchiſchoł. Liebſcherej žo ſwoboda wróczi.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Pſchiſażny ſud w Lipſku ſe kriedu po ſi dny krajnym jednanju 29lětneho, hižo nětotre trócż khłostaneho wobſkorżeneho Alberta Standfuſa dla mordarſtwa ſ kmjerczi a dla njekaſanſtwa ſ 10 létam khłostarnje ſaſudźiſ. Saſudżenemu žo cżeſne prawa na cżaſ żiwjenja wotrjeknychu. Standfuſ běſche 15. meje t. l. w jenym lėku pola Lipſka 17lětnu holcżu po njewuprajnym cżiſlowanju wumożowaŕ a ju, jako běſche dy womory padnyła, hiſchcże żiwu do wentokoweje dżěry ſtłocżiſt, hdyż je ſo ſadużyła.**

* **Pſchi jaſeſdże do wſy Heimpertshofena pola Pfaffenhofena w Hornjej Bayerſkej ſajedże automobil ſ Minichowa pſchijėdżo, ſ połnej ſpěſchnoſcżu do praſtareje lipy. W automobilu ſedżeſche ſchéſcż wožobow. Pjecż wožobow žo bóle abo mjenje cżeſko ſranі, a wyſchtyri je do Pfaffenhofenſkeje khorownje dowjeſcż.**

* W Oelſu w Schleſiſkej ſu 23lětneho mordarja Joſefa Knoſpu wotprawili. Pſchiſażny ſud běſche jeho k ſmjerczi ſajudźił, dokelž běſche Knoſpa wikowarku ſ kolonialnymi twórami Elſu Weinertowu w Freyhanje ſtónzowaŕ a wurubił. Pruſki miniſterſki preſident njeje ſwoje prawo wobhnadżenja wukonjaŕ, dokelž je ſajudżenу žonu, kotraż je jemu prjedy ſamo dobrotu cżiniła, na najhrubiſche waſchnje do ſmjerczе cżiwiłowaŕ.

* W Gießenje je žo w nozy k ſrjedże Moebjez myddowa fabrika wotaplila. Sſužodne twarjenja ſiejachu we wulkim ſtrašche a dyrbjachu žo wuprózdnicż. Pſchi haſchenju žo wohnjowy wobornik a zidilna wożoba lohko ſranіſchtaj.

* Na Mokotowſkim jéchaniſchczu ſa konje pola Warſchawy žu wulke wobſchkodżenje wotſtrkli a žydom wožabow ſajeli. Wobſchkodżenje je we Warſchawſkej ſjawnoſcі wulke ſpodżiwanje ſbudżiło.

Wjele Jendżelczanow žo do poſaarſkeje polizije ſamołwiło.

Na wójnſkim hamcże w Londonje ſamołwi žo w tutym tydżenju wjeſtſka liczba ſajimzow ſa poſaarſku poliziju. So liczba ſamołwjenjow pſchibėrkaſche, ma žwoju pſchicżinu w tym, ſo ſu wſchitke jendżelſke nowiny telediny poſaarſku poliziju nadrobnje wopiſałe. Poſledniſ dnjej poby 150 muži, ſwjetſcha prjedawſchi aktiwni offiżěrojo, na wójnſkim hamcże a na ſwonkownym hamcże. Jenož nětoſi pak běchu tkmani, wożebje tajzkotiſ franzowſku a němſku rěcż derje wobłnjeża.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a pśilopk Marko Smolet a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2285.

Přilopk

Hrózny krwawny njeskutk na hamtiskim hudništwje.

Na hamtiskim hudništwje w Lichtenfelsu je so wutoru dopołdnja hrózny krwawny njeskutk stał. Zlětka Franzišla Dollingerec, kotraž lětsche pola cjasnišćiskeho wuńdźicheho sekretara Hacka słužiła, sajmuje wokoło 3/4 10 hodź. do jeho sajtojnišće jsuwy a pschedprokaji jemu wotpowědnu liščinu za therenbu kaku. Jako Sack liščinu wupjelnjeješche, wuczahny Dollingerec rězniki nóž je swojeje nohowowišćeje tsche wuczahny a Hacej, kiž na niczo sće njemyślješche, do ischije kló a jemu hitk z pschetrěwu. Na to kló jeho hischcze do dołnjeho žiwota. Wotschižchi sekretar jsyta hischcze k blizkemu lěkarjej dóńć, tola po puczu so w swojej krwi swojeje. Dollingerec je dże njeskutk j njerjanjom skužiła, dokelž dyrbjesche złužbu wotnaschožiś. Sołzu hamtiskeho hudništwa je Lichtenfelsku pschepodachu.

Mudrowaśki prosčer.

Hdyž bě bur Josef Irmer w Dittmannsdorju we Schlesiskej se swojimi swójbnymi te mischi schoł, jedyn prosčer do dwora stupi. Jednaczelstwa holza, kotraž bě doma wostała, prosčerjej dwaj pjenjezkaj da. Prosčer dźěsću pjenjes psched nosy cżisny a sebi wjazy jadaschc. Najprjedy dźěsću nětkotre plisty wotkloži. Satraschena holczka jemu na to dźesać pjenjezkow da. Prosčer dale butru a jeje žadasche, dźěsche do jědźneho wjelba a sebi 15 jeji a truch butry wza. Potom sebi thlěb a kotej pschinjesetej da a durje jadu sebje samknuwschi so sjubi.

Naša dobra kniha

„Shibuj schtomik, dolhož je mlody" je stare pschisłowo a tójšej starschej, kiž chcetaj, so lochcu jich dźěcži jenu dobru ludźo byli, so po nim moja. Na dźěcži najbóle słuknje dobry pschikład. Schtó samóje nimo starscheju a schule na naschu derosczaju mlodźinu bóle słukkowaci, hacz dobra kniha. Socżischcże, kotrej dźěcżo j njeje dobywa, wostanu cżaż żiwjenja. Bohu dżak, mamy my wjele rjanych knihow sa nasche dźěcži, kotrej so pischeju soßy tež wot derosczenych cżitaju. Djenka jenej jedne Brunczki. Tute pschichwischu méru lubosne powdaneńka j roja żiwatajanskich brunczkow, kotrež dźěcżo sewjeseli. Njone wobrazki pschi tom fantasiju rozbudźeja. Schtó njeby take nóschto żiwym dźěcżom pepische z dżiwk? Kniha we wulkim formacje pisches 100 stronow tolsta, płaczi jenož 50 pjenjezkow w Sserbskej knihaŕni.

Towaŕstwowski powěstnik.

Khwaćcy. Khwaćanske serbske towaŕstwo zańdźe swoju měsačnu zhromadźiznu njedźelu 18. nazymnika pop. 1/5 hodźin w Lipowym dworje. Spytajće tola, zo byšće wšitcy pilnowni byli. Předsyda.

Lichań. „Serničźka" spěwa piatk wječor we 8 hodź. pola Schwartez.

Njeswačidło. Sserbske towaŕstwo „Jutrnija" wobdźerži so njedźelu na pohrjebnizu Božeho domu. Esobu-ŕawy ludu je k temu we cżornej drasce dop. 1/10 hodźin pola Faltinkź. Wšitke zhromadźizny wječatuje

pschedsyda.

Ralbicy. „Lilija" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. zhromadnje pola Brězanec. Přińdźće wšitcy!

Dirigent.

Rakecy. Serbske towaŕstwo „Lipa" so piatk z khorhoju pri pohrjebje swojeho swórneho sobustawa Jana Rěžneho wobdźěli. Zhromadźimy so w 2 h. pola Hönčec. — Njedźelu popołdnju w 3 hodź. mamy zaso pola Hönčec našu měsačnu zhromadźiznu. Kóždy ma přińć, a to we wobčnaj padomaj.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budźo **pokutnu srjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwaŕ a kóžda spěwarka ma přińć! Solistojo pruhuja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent.

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

Nichtó njeje bóle wot wjedra wotwisny hač naš ratař a dźěłaćeŕ. Wot wjedra wotwisuje wuspěch jich dźěła. Tohodla je tež Předźenakowa protyka stajnje wjedro doprědka wěścila. Lětsa pak je sebi Předźenak zwažił, za kóždy jednotliwy dźeń wjedro doprědka wozjewić. Dobry stary wjedrawustojny předeł je jomu je přeradźił. Nječini-li swj. Pětr lětsa zasy wosebitu wjedrowu politiku, kaž loni, budźe wěščenje zawěsće hrjechić a z toho změjo kóždy, kiž ma protyku w rucy, wuspěch. Tuž sebi ju hnydom pola roznošowarja Serbskich Nowin abo w Serbskej knihaŕni w Budyšinje kup.

Přeprošujemy

wše hospozy, hosćencarjow a wobsedźerjow kofejownjow k wobhladanju

warjenja kofeja na pruhu z Melitta-připrawu

štwórtk 15. hač do soboty 17. novembra

wšědnje wot 10—13 a wot 15—19 hodź.

w našej wobkhodnej městnosći

Wopytanje na pruhu darmo!

Oskar Butter nasl.

Tel. 3691 - w Budyšinje - na Zitn. wikach 2

Pytam holcu jako samojenicku

Serbowku

abo ze Slezyskeje. Dla swójstwa mojeho pada we swójbje dosć-neho holcy, pytaju starši mandźelscy (jenož 2 wosobje) hnydom abo znajmjeńša za bórzy spuščomnu, sprawnu, swójbnjwu holcu jako samojenicku, nic mjódšu 20 lět z dobrymi dołholětnymi wuswědčenjemi do stajneje słužby. — Šaty a dźěła w małej zahrodcy maja so sobu wobstarać, nazhonjenja we warjenju njejsu runje nuzne. Poskićenja z nadrobnym rozpisanjom nětčišeje dźěła wo sće prošu na

Anne Tropus

w Drježdźanach - H. Lösnicy (Dresden-Oberlößnitz)

na Wettinskej dróży 17

Za kermušne swjedźenje

mnoje płaćizny hódne

wina spirituosy patency žitny

Płodowe wino litr wot 65 pj.

Friedrich Grimm

w Kamjencu, Budyskadr. 34

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Předawanje je so započało!

Potrjeba k pječenju

Za hodowne pječenje:

najl. swětosł. kóžorski wuśah, hładki a masliwy pt. 23 pj.
najl. Smyrna-sultaniny, žołte . . . . pt. 36 pj.
najl. Smyrna-sultaniny, złotožołte . . . pt. 48 pj.
najl. Bari-mandle, słódke } njelamane a bjez pt. 110 pj.
najl. Bari-mandle, jerke } procha a skory pt. 120 pj.

Jenož wubrana družina!

Płaćizny hódny

ludowy napitk

tyjacy a derje słodźacy

wowsowy kakao 1/2 punta 36 pj.

Šokoladowy Deblitz

Fabrikska předawarnja w Budyšinje na Hłown. torhošću 9

597 kolesow

rozpředach hižo w tutym lěće. To je z dopokazom, zo dobre twory płaćizny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składze. Na přeće płaćenje w dźělbach. Napłaćenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4

Přijimam trjebane kolesa jako napłaćenje

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnižšich płaćizach

Handrij Strymp

w Budyšinje na Rózowskim hasy

Swm Serb!

Spušćomnecho pohonča

pyta k 1. januarej 1935

Hańža zwuđ. Serbinowa

w Kozarcach

Dźělbu trjebanych žonjacych a mužacych

jěždnych kołow,

mjez nimi někotre hišće nimale nowe, ma na předań

J. Schieback na Mužak. dr. 4

Mórske ryby tuńše!

Kabljau, mórska ryba, filet, zelene jerje, kóždy dźeń čerstwe! Zelene jerje 10 šuk 0.30, 0.40, 0.45, 0.65 pj.

poskića

M. Hypko

na Jerjowej hasy

RASA w NUZY

Rozjasnjenje poda wustajeńca

Lud a rasa

w Budyšinje w měšć. muzeju Kóždy dźeń wot dopołdnja 10 hodźin wotewrjena!

Budźeńske a spušk. jstwy

kuchinje, pólstrow. twory atd. jenotliwe nabyće kupowarjam pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4 Rěc serbsecy!

Mam swoju pólstrowarnju. Mužacy a dowolscy cżitarjo!

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Wy dyrbiće

Cisła kupowań dokazuje, zo hospodarstwo njeje na hišće mjeńšu wuznamnosć.

Najl. delik. sproty 1/4 pt. 14 pj.
Na l. ryb. solotej 1/4 pt. 18 pj.
Cisła mayonaisa 1/4 pt. 20 pj.
Mjehke tuč. jerje 10 šuk 45 pj.
Sušene jerje, kóždy dźeń čerstwe, šuka jenož 10 pj.

Khorla Noack nasl.

mjez nami

Herbert Scheufler

na Žitnej hasy čo. 10.

Nowy transport prěnjorjadnych rańšopruskich

kruwow a jałowcow

wysokosućelnych a z čelatami, steji wot dźensnišeho płaćizny hódno na před. abo zamjeni so za rězny skót.

Maks a Theodor Ruchtar, skót. wikowarnja w Nowej Cerkwi

Telefon Kamjeńc čo. 895

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novembra 1934, wječor we 8 hodźinach, w Budyskej Krónje. Budźe to rjezy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towaŕstwa a naši najlěpši solisća. Zastup cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch lubych krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Stróža

p. Wulk. Zdźarow

Štóž chce sebi „Serbske Nowiny" skazać abo nawěstk wotedać, njech to čini pola kujeza

Rud. Klimanta w Stróži čo. 16

přiloha k čisłu 267

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 15. novembra 1934

Syjeŕ a Bóh

Haj syjeŕ w božnje syje
To symjo do pola;
Zo rosće pak a tyje,
To přińdźe wot Boha.

Wón dawa dešć a rosu,
Ze słónčkom ćoplinu,
Za nabubni we kłosu
Nam žito k žiwjenju.

A Božoh' khlěba mamy
Z tych małkich zornješkow,
A rady wuspěwamy
Jom' dźakných pačerjow.

Štó móže tajke skutki,
Te dźiwne bjez kónca?
Bóh, jeno Bóh samlutki
Te dźiwy dokonja.

Radyserb.

Nan

Powědančko wot norwegiskeho spisowarja Bjornstjerne Bjórnsjona.

I.

Najmóžnischi muž jeneje wošady rěkasche Thord Odevaas. Tón stejeshe jónu wo zjitwje žiwojeho duchownego a praji jemu: „Mi žu maleho žynka pschinjeßli, a chu jeho wutschejsicu dać!"

„Kak dyrbi rěkać?"

„Kaj mój nan, Finn!"

„Knótsja žu?"

Wón jich mjenowasche. Běchu to najßławnischi ludźo i wokolnosće, mužojo a žony ſ nanowego pschecjelstwa.

„Maće hewak hischće něchto na wutrobje?" prasche-sche žo prědaŕ, na njeho pohladawschi.

Bur po khwilźy wotmolwi: „Bych rad měł, hdy by žo mój žynk sam a nić ſ tymi druhimi wutschekšit — wschědny dźeń. Najradscho bych widźał, hdy by žo to žohotu pschipołonju stacć mohło."

„Maće hischće hewak schto?"

„Ně, dale nimam nicžo wjacy prajicć."

Bur wjercejeshe khobuk w rukomaj, jako by hicź chcył. Duchowny postany, pschijimny jeho sa ruku a praji:

„Daj Bóh, so by žo Wam ſ tutym žynom žohnowanje dostało!"

II.

Schißnacse lět po tym stejeshe Thord w tej samej jitwje.

„Ty žu žo wopraudźe wontrodšił a njejžu žo pschemóhł sa tak wjele lět!" dźeshe duchowny.

„Wschak nimam žaneje starosće" — wotmolwi Thord.

Prědaŕ mjelczejeshe khwilku, potom žo prascheshe: „Schtoha maće dźensa na wutrobje?"

„Pschidu žwojeho žynka dla, kotryž ma tschejenki ßlub wobnowicć."

„To je wobdarjeny pachoł!"

„Bych rad wedźał, kotry budźe w zyrkwi stacć."

„Wón budźe prěni!"

„Dha je wopraudźe tak, kaj mi powědachu — tudy macje dźesaca tolerjow cjeſtneho myta!"

„Macje hewak hischće něschto pschipomnicć?" prajeshe žo duchowny a pohlada na Thorda.

„Ně, hewak nicžo nochcu." A Thord wotendźe.

III.

Saßo bě žo wóßom lět minyło. Do jitwy duchowneho sastupichu někotři mužojo a mjes nimi bě też Thord. Duchowny póstna jeho a djeshe: „Djenża pschińdźece we wulkim towarstwje."

„Haj, haj! chzu pschipowědanje žwojeho žyna skasacć, kotryž chze žo ſ Sklaru, dźowku Gudmunda ſe Storlindy, tudy stejazeho, wojenicć."

„Ai, to je najbohatscha njewjesta w zyłej wokolnosći!"

„Haj, kaj žo powěda" — wotmolwi bur a hładkowasche ßwój wóßy ſ ruka.

Prědaŕ ßedźesche khwilu samyßkleny a mjelczesche, potom sapisa mjena pschitomnych mužow do knihowe, k temu postajenych, a poda jim je, so bychu žo podpisali. Thord połoji 3 tolerje na blido.

„Ja dostawam jeno toleŕ!" prajeshe duchowny.

„To wěm; dokelž pak je to moje jenicke dźěcžo, chzu derje wobstacć." —

Duchowny wsa pjenjesy a prajeshe: „Je to tseci ras, so sće žwojeho žyna dla pola mje."

„Ně, pak też žnym ſ nim hotowy!" S tymi słowami sacjeshe Thord móschenj, prajeshe w Boże mje a ſ druhim woteńdźe.

*

Sa dwě njedźeli wjesełschtaj žo nan a žyn po wodźe, so bychtaj žo do Storlindy podałoj, hdźež dyrbjeshe žo wo kwaßu dale rěcjecź.

„Sdyhło mi prawje njeleji" — prajeshe žyn, postany w cjołmje, so by to porjedźił. Deßka, na kotrejž stejeshe, žo huje a wón padźe do wody.

„Pschinuń žo wjeßka (Ruder)!" sawoła nan, poskoczi a tykny jemu to žamo napschećiwo. Ale hacž runje někotre rasy sa nim hrabny, jo tola njesapschija, móz jeho wopuschći a wón žo ponuri.

Thord njemóžesche to wěricź; wón cjołmi sastaja a hladasche prosce do wody na te městno, hdźež bě žo žyn ponurił, měnjo, so tón saßo na swjetch pschińdźe. Někotre pucherje na swojech spitwnychu, saßo někotre a napóźledku wulki pucheŕ, kiž žo wospjatny— potom běsche morjo saßo schpihel hładke.

Tři dny a tři nozy pospochi widźachu ludźo nana na tym městnje wokolo jědźicź, hdźež běsche žo jeho žyn ponurił; wón njeźadasche ani jěcje, ani spanja, ale pytasche jeho. Hdyž běsche jeho namakał ,bonjeße jeho na ramjenjomaj na horu dom do dwora.

*

Nětkle léto žo miny. Psched durjemi duchownego jedyn najwjetschi wjeczor nětkó stejeshe a bórsy sastupi wyßoka-

Dźeń pschimérza w Londonje.

Wopomnjeńska ßwjatocznosć pschi Londonskim pomniku sa wójnskich padnjenych. Sswjatocznosć wotmě žo po ßwjeczenym waschnju na lětnym dnju, hdyž je žo w ßwětowej wójnje pschimér sćinił.

Dobra kniha

(Pokračowanje.)

„Ale też člowjek nanajkrućiši so skónčnje nakazy. Też ja počach čitać, čitać."

„Aha, też Wy", Kowaŕ khroble wotmolwi, „też Wy — nó, mje hižo nichtó njezawjedźe."

„Haj, też ja sebi knihi wupožčich, a z lutej wostudu čitach w zymje wječor doma wótče. Z wopředka to wšelako dźěše, ale z časom nawuknych čitać jako bych bracie pjekł. Posłuchań mějach mało — jenički žonu, a ta mi bórzy wusny. Wboha Marja měješe mojeho čitanja dla w nocy hrozne sony, běhaše po khěži, křičeše a ja mějach dźělać dosć, ju zaso změrować, prajo, zo je w knizy snano něštožkuli z přeživnymi barbami wumolowane, zo traš njeje wšitko wěrno . . .

Tak po času někotremužkuli romanej njewěrjach. Marja njechaše hižo tajkich „bladow" słyšeć a so k měrej podawaše. Ja pak čitach druhdy cyłe nocy. Někotra kniha so mi njespodobaše, ale tola chcych zhonić, kak to skónči — a zaso dočitach. Tak přečinich cyłu zymu.

Dźeń a lěpje někotre póznawach, čehodla bě z naše wsy kóždy tydźeń něchtó na sudnistwje, čehodla so w korčmje rěče słyšachu, za kotrež dyrbjachu njeskedźbni často do kłody.

Tu mi nahle žona skhori, lubowana Marja. Běch jara zrudny a kóždy wječor sydach při jeje łožu. Njemóžeše spać — tuž ji pilnje čitach z knihi, kotraž bě mi najbliša. Nješto dnjow khora posłuchaše, ale něhdy wječor nadobo rjekny:

„Tuta kniha so mi njelubi; wupožč sebi tola nješto khmańše!"

Posłuchach khoru — štó też by ji po woli njeběł a runu měru so podach k fararjej. To bě mudrje. Běštej to serbskej knižcy, kotrejž tam dostach. Serbskeje knihi hišće žeńje w rukomaj poměł njeběch, jenož kusk čitać hišće ze šule móžach. Běštej to nanajjednorišej knižcy, bjez wobrazow, bjez wšeho poručenja, ale połnej nabožneje mysle a zahorjacej za wótčinu. Tej knižcy předčitach khorej, a jara so ji lubještej.

Cuzy wodychny z hłuboka, jako by rozpominał.

„Přeco lěpje nětko póznawach", pokračowaše, „što bě też z přičinu, zo bě so naša wjes tak skazyła."

„Bohu dźak", Kowaŕ wotmolwi, „tak daloko my njepřińdźemy."

„Ze žonu bu dźeń a hórje. Wo dnjo dyrbjach na dźěło, w nocy khoru wothladowach. Wo dnjo wona čitaše a wječor w ćmičcy mi potom powědaše, što bě wšo nazhonila. Čitanje bě ji tehdy jenička zabawa, z čitanjom zabywaše na bolosće, z čitanjom sebi wostudu zahnawaše.

Často mi Marja rěčeše: „Hdyž něhdy wumru, čitaj pilnje a pomhaj zdobnje rozšerjeć tajkele knihi w našej njezbožownej wosadźe, powučace a zabawne, dobre serbske."

Troštowach ju, zo hišće njewumrěje. Ale moja Marja to derje wědźeše, kak to budźe. Husto mje hišće na khorołožu napominaše, zo bych jenož dobre knihi čitał a je rozšerjał. A nješto zwjazkow krwawnych romanow čisnych ji před wočomaj hnydom do kachli — bě spokojena.

Hač do poslednjeho zdychnjenja je wboha čitała. Dokelž dyrbjach wo dnjo na dźěło, wobstarach ji susodźinu, kotraž by ju hladała. Něhdy wječor — knihu w rucy — wusny, zo by hižo njewotučiła.

Móżeće sebi předstajić moju bolosć. Nješto lět dźě běch hakle ženjeny a dźěći žanych njemějach. Běch wosamoćeny. Hdyž njebožčičku na mary kładżechu, tu so do knihi zahladach, z kotrejž w rucy bě moja Marja wumrěła.

Pohladach na knihu a widźach, zo bě to tamna prěnja knižka, z kotrejež běch khorej čitał, zo bě to tamna kniha, kotraž bě mje takle přeměniła. Kniha běše wotewrjena. Bě to tamna strona, hdźež bě čitańa tańka dźša, tamne łopjeno, hdźež hłowna wosoba cyłeje stawizny mjez druhim też tele słowa praješe: „Hdyž něhdy wumru, čitaj pilnje a pomhaj rozšerjeć dobre serbske knihi!"

Pokiw Boži zdachu so mi tute słowa, a dołho dźeržach poslednju wolu swojeje žony w rukomaj.

Marja bě pokhowana — a doma so mi wšitko styskaše. Susodźa běchu wězo hnydom tu, mi nowu čitańku zwjesć — ja wšak wo ženjenju hižo njerozdźach. Buch z čicha, haj někak pokhmurjeny, a lóze hubu toho winu čitanju dawachu. Tajkim rěčam chcyše so mi smjeć.

Čitach dźě jenož hišće słowa: Čitaj pilnje a pomhaj rozšerjeć dobre serbske knihi! a tute słowa mi stajnje we wušomaj leżachu, zo wusnyć njemóžach, zo tam a sem čěkajo tola myslam čeknyć njemóžach, kak bych posledniu wolu swojeje žony najlěpje dopjelnił. Běch přeswědčeny, zo běchu tute słowa woprawdźe Marjina poslednja wola: Mrějacy dźě pohladuja z jenym wóčkom hižo do wěčnosće, mrějacy rěča wěcnje ryzy wěrnosć. Moja Marja bě mi zasłužbne dźěło poručiła."

Wo jstwje sebi skoro dychać njezwěrjachu. Žónske sej z čicha zapłaknychu a žeďźiwje čakachu, zo by cuzbnik wšitko dopowědźił. Kowaŕej bě trubka hasła.

„Podach so někto do města a nakupich sej serbskich knihow, kajkichž mějachu tam runje na składže. Potajkim počach dobre knihi, hinaše hač so wo wsy čitachu, a to serbske rozšerjować. Wězo bě to čežke dźěło, woblubjeny njerjad wukorjenić. Tola so někotremužkuli nowe knihi zalubichu, hač runjeż běchu jednorišе, bjez wobrazow, jenak drohe abo hišće drožše. Druzy wšak mi je bórzy wróćichu: prajachu, zo je kniha wostudła. Tajkich bě mi žel — a bě jich wjele tajkich — ale wottrašić so njedach. Zdaše so mi, jako by njeboheje duch mje přewodźał, mje žohnował; a wutrobu mi tuta myśl wolóżeše a Marjinu prózstwu počach w skutku wukonjeć.

Čehodla bych też dobre knihi njerozšerjał! A dokelž mi srědki njedosahachu, wšěm darmo abo za poł pjenjez dawać, počach je po wsach rozpředawać. Někto njetrjebam hižo do města knihi dla — hižo je z póstom za mnu scelu, hdyž sebi to přeju, a też do wašeje wjeski dóńdźe jutře cyła posyłka."

Kowaŕ so hižo zapčeče njesmjeješe, ale tola njepowita cuzbnikowu powěść kaž Leńka, z tajkej radosću.

„W lěče dźěłam, kaž wy, na polach", pokračowaše pućowaŕ, „w lěče njebych zawěsće też wjele rozpředał. Nazymu hakle podawam so na pućowanje."

(Skónčenje sćěhuje.)

frosćeny, trochu potuleny, ruchi muj ſ błymi włoſami.

Prědar, na njeho pohladawſchi, ſpósna Thorda.

„Pſchindźecże tak podźe?“

„Ach haj, pſchiúdu podźe“ — praji Thord, ſo zhynuwſchi.

Duchowny ſo tež ſydźe; wobaj njeleżeſchtaj khwilu. Potom djeſche Thord: „Ja zhym něſchto ſobu pſchinjeſł, ſchtož bych rady khudym darił.“ Na to ſtany, pokuži pjenjeſny na blido a zhyny ſo ſaſo.

Prědar pjenjeſny pſcheliczł a prajeſche: „To je wjele pjenjes!“

„Je to polożka wot mojeho kubła, kotrež dźenża pſchedach.“

Duchowny wosta dołho mjeſczizy ſedźo; napoſledku wopraſcha ſo zunje: „A ſchto chcerże něſko ſaporječ?“

„Něſchto łćpſcheho!“ —

Saſo khwilu mjelczenje; Thord na ſenju hladaſche. prědar pak ſtoži wocži na njeho a rjekny potom wuraſtje: „Rětk widźu wopraſdźe, ſo je ſo Wam pſches tutehu zhyna napoſledku zohnowanje dołału!“ —

„Haj, ſrěbi to ſam też myſlu“, djeſche Thord a na duchownehu pohladawſchi, ſyboleſchtej ſo w jeho woczomaj wulkej żyſły, kotrejż jemu lizy wonaczeſchtej. —

Podał Horiſław-Mučzink.

Straża pryncesy

Jako ſo Napoleonowy pſchirodny ſyn, Eugen Beauharnais, lěta 1806 ſ namětnym kralom Italſkeje ſta, Bourbonoju i tajtim khwatkom ſ kraja cźěkachu, ſo zamo ſobuſtawa zwóſtu ſobu wjacź ſapomnichu. Běſche to pryncesa w hižo wyſokich lětach, pſchirodna ſotra krala Ferdinanda.

Franzowſcy dobrycerjo běchu ryczerżu doſcź, ju niz jenoż na pokoj woſtajicź, ale ji ſamo hacź dołał pſchiſwolenu penżiju dale płaczicź. Jenoż ſtrażu pſched jeje domom wołtronichu. To běſche pak runje něſchto, na cźimż wutroba pryncesy woſebje wiſiſche. Mona woſpjet proſcheſche, ſo by ſo ji tuta cźeſtna ſtraża dale pſchiſwolila, na kotruż ma tola po rodźe prawo, haj, njeſměrowa ſo tež hiſchcże, jako ji roſeſtajichu, ſo ſu Bourbonoju tola někto knjeżicź pſchetałi, ſo ji dźiwaju na o tež tuto wuſnamjenjenje wjazy njepſchiſłuſcha.

Na to ſrěbi jeje pſchewodniſtwo, ſo by ju ſměrowało, derje měnjene małe jebanſtwo wumyſłi: Mono zale jednorje do ſtrażniży, kotraż bě hiſchcże ſwojaſa, po żiwjenju ſpotowjenu drjewjanu poſtawu franzowſkeho wojaka ſtaji. A tuta leſcź, pſchi kotrejż na jeje krótkowidźiwoſcź twarjachu, ſo poradźi. Stawej pryncesu wón jako żiwy muż płaczeſche, a wona běſche ſe żiwojim wojſkudom dołpołnje wujednana. Jenoż ſtładnoſtnje żiwoje ſpodźiwanje wupraji, tak małe maju Franzowſcy wojeſke waſchnja ſamcź, pſchetoż każ huſto wona też nimo pſchijedźe, wojak ji ani jónu cźeſcź njebě wopokałał, ſtajnje wón każ ſkamjenjeny w ſtrażniży ſtejeſche. jż.

Ba'koita zetkanka

K mnohim hódaniczkam żiwjenja, kotrež cźłowjeſki roſum njeſaſpichmnje, żłuſcheja tež wożudne ſetkanja. Taſke tež awtiriſti moler Aigner i jenym mnichom naſchoni. Tak ſpodźiwne każ te żu, żu tola ſtawiſniſzy ſaruczene.

Jako młody cźłowjek běſche Aigner njeſbożowneje lubboſcże dla ſpytał ſebi żiwjenje wjacź. To ſta ſo we Winſlim prateru. Tehdyſcheho ſchulerja wuczeřnje ſa wumětżow do ſuhodneje wothladarnje donieſechu; hižo njewěrjachu, ſo jemu żiwjenje wukhowaju. Duchownemu, kapuzinej, kotrejż w tutym domje ſtukkowaſche, ſo poradźi, młodemu cźłowjekej żiwjenje ſdierżecź.

Dwanacże lět poſpódźiſcho ſo moler w Pariſu na ſebruarſkej revoluziju wobdźěli. Pſchi tym jeho ſajachu, k ſmjerczi ſaſudźichu, a ſamżny mnich jeho w jaſtwje wocypta a k guillotinje pſchewodźeſche. Na njewoczakowane waſchnje pak Aignera zgle njenadżiży wobhnadźichu. Wón ſe żiwjenjom wotkedźe.

Saſo dwanczi lět poſdźiſcho wumětżi w Budapeſcze bydleſche. Jónu wjeczor běſche ſo na ſwjedźenju wobdźělił, ſwjedźeńku ſalu wopuſchczíwſchi wobhuju ſo na ſthodźe, padny někotre ſthodźeńt dele a ſawadźi ſ wotmachom do ſchkleńczanych duri. Běſche błitko, ſo ſo wukrwawi. Pſchecźeljo donieſechu jeho do bliſkeje thorownje. Hdyż tam wocźi woczini, wuhlada ſamżneho ſtareho klóſchtrikeho bratra, kotryż běſche jemu hižo dwójzy w kritiſtich wokomikach żiwjenja pomhał, każ też někotre ſaſo.

Ale hiſchcże ſchtwórty ras a ſaſo na druhim měſtnje dyrbjeſchtaj ſo ſetkacź. Jenoż moler tónkrócź wo tym niczo wjazy njewědźeſche. Wón běſche ſo mjenujzy, nimale ſchćeſcźeżaſtnik, we wotleżanym kuczíku ſwěta na wotpoczink podał, běſche wumrěł, a někto ſa jeho kaſchczom tamny mnich krócźeſche, kotryż we wjeſnej kapałzy duſchepaſtéſtwo ſaſtawaſche. kw.

Wohnjowobornistwo

S **Hornjeho Wujesda.** Biſkopſki (1.) wokrjeſ we wokrjeſnym ſwjaſku wohnjowych woborow w Budyſkim hantiſkim hejtnanſtwje ſeidźe ſo ſandźenu njedźelu doſpolnja w tudomnej „Herbſkej gryczce“ k ſhromadźiznje wjednikow. Pſchedźyduża wokrjeſny ſaſtupjeř Fiſcher-Biſkopſki nawjedowaſche tutu poſtedźnju łětuſchu ſhromadźiznu wjednikow, na kotrejż ſo 88 wjednikow a 22 muži wobdźěli. S rosprawy, kotruż pſchedźyduża poda, běſche ſpóſnacź, ſo je ſo wohnjowe wobornistwo we wokrjeżu derje wuwiwało. Pſchedźyduży pſchednoſchć wo „wohnjowym ſchkliczu w domje“ a pſchednoſchć wopałnehu direktora Hauſy-Frankenthaſkeho wo „wohnjach na ſtěſchnych łubjach“ namakaſchtaj wulki ſajim. — Wokrjeżna ſamaritſka kolonna wohnjowerjow w pſchichodnym měżazu ſwoje 30lětne wobſtacże w Porchowje, bdźeż je ſo ſałożiła. Tam ſměże ſo tež w meji 1935 ſwucźowanje wjednikow ſe ſhromadźiznu.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Herr **Hermann Rudolph, Demitz-Thumitz,** Hindenburgſtraße 1 iſt heute als Desinfektor für den Bezirk der Amtshauptmannſchaft Bautzen in Pflicht genommen worden. Die ſeinerzeit vorgenommene Verpflichtung Hermann Winklers-Demitz-Thumitz hat ſich dadurch erledigt.

Bautzen, am 7. 11. 1934.

Der Amtshauptmann.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 17. Nov. 1934: 8—10 **Uhr** für die Nrn.: 5501—5550, 1—200.

Rohes Rindfleiſch Pfund 30 Pfg.,
rohes Schweinefleiſch Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Über die Betriebe

1. des Wirtſchaftsbeſitzers und Steinarbeiters **Georg Kindermann** in Höflein,
2. des Bauers Georg **Sareng** in Höflein Nr. 3

wird heute, am 8. November 1934, vormittags 11,45 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Die Landſtändiſche Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgrafthums in Bautzen wird zur Entſchuldungsſtelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner ſind bis zum 10. Dezember 1934 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Kamenz, 8. November 1934. **Das Amtsgericht.**

über den Betrieb des Landwirts **Georg Schulze** in Piskowitz Nr. 35 wird heute, am 7. November 1934, vormittags 10 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** eröffnet.

Der landwirtſchaftliche Kreditverein Sachſen in Dresden-A., Prager Straße 43, wird zur Entſchuldungsſtelle ernannt.

Kamenz, 7. November 1934. **Das Amtsgericht.**

Der Gemeindeweg von Höflein nach Croſtwitz wird in Flur Höflein vom 15. November ab bis vorausſichtlich zum 15. Dezember 1934 wegen Pflaſterarbeiten für allen Fahrverkehr geſperrt. Der Verkehr wird auf die Nebenwege verwieſen.

Kamenz, 12. November 1934.

Die Amtshauptmannſchaft.

Město Goslar w ſnamjenju němſkeho burſkeho ſjězda.

Tam ſu ſo burſke delegazije ſe wſchěch kónzow Němſkeje ſeſchle. Wjele narodnych draſtow, też naſche ſerbſke, tam wuhladaſch. Wobras pokaſuje badenſkich burow w jich rjanych draſtach.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 15. novembra 1934.

Wčerawše kurſy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,455	100 českosł. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	80,65	100 franc. frankow	16,38

Barlińſka burſa ſ dnja 14. novembra 1934. Burſa wotewri ſo njejednotnje. Kuliża běſche njelubje pſchekwapjena, ſo ſo publikum kedźbuju na pſchedwczerawſche ſtrucźenje ſpjelniſcho njewobdźěli a roſpcheda ſaſo nakupy, kotrež bě cźiniła, ſchtož mějeſche ſa ſcźěhowy, ſo wſchelakore kurſy popuſtcźichu. Někotre dobre powěſcze ſ hoſpodarſtwa ſo pſchi njedoſtatku ſajima njemożachu wulkuttkowacź. Na rentowych witkach běſche ſa to żiwiſcho a tu ſamoſchu kurſy ſdźeła poſtupcź. Saſo běchu to obligazije ſjednoczenych worzłowych twornjow, kotrež pſchi wulkim wobroczе kurs wo 0,12 proz. powyſchichu.

Barlińſke żitne wulkowiti. Położenje na żitnych wulkowikach běſche mało pſcheměnjene. Muwicźe w pizowanſtim żicze a pizowadłach ſo dale kedźbliwje ſcźěhuje, dokelž poſticźenjow ſe ſtrony ratarſtwa je mało, mjes tym ſo ſo napraſchowanja ſterje mnoża. Też ja pſchenżu a rożku maja mtnny ſa hnydomne abo poſdźiſche dodacze ſajim, ſ Porheinſkeje ſo brjedźnoněmſke drużiny woſebje żadaja. Pſchenicźne muti maja ſrěni wobhod ſa wſchědnu potrjebu, rżana muka ſo w Barlinſkich wulkominach cźeſtżo ſameſcźicź dawa, hacź w provinzy. We wowſku pſchińdu nowe poſticźenja jenoż tehdy, hdyż ſo ſa njón lany woſuch abo ſozowa mucźka doda. Potrjeba możeſche ſo ſa tym hiſchcże ſe ſtarych kontraktow ſpokojicź. Sa dobrymi jecźmjenjemi je dale napraſchowanje.

Wežera płaczizne w Barlinje zentnar

pſchenży W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jecźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Nětotre płaczizny ſ Drjezdźanſkich witkow.

Kaczata 3—4 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarſćane 85—1,15 hr., kaczki, ſarćane 1—1,10 hr., kuży, ſtare ſarſćane 80 hacź 90 pj., młode ſarćane 1—1,10 hr., karwy 85 pj., ſchćuki 1,20 hr., liny 1,40 hr., jabłuka 5—25 pj., běrny zentnar 3,50—3,80 hr., po puntach 4—6 pj., jedźna łoboda 5—7 pj., zybła 10—12 pj., krěn 60—70 pj. kołoſe 5—10 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 8—10 pj., ſydrojty kał 15—50 pj., pětrſchilka 40 pj., rapunzli 40 pj., butra 1,40—1,56 hr., jeja 11—13 pj.

Dźenżniſche ſtótne witki w Drjezdźanach.

Na ſtótnych witkach ſteja dźenża na pſchedań: 27 wołow, 50 bykow, 30 kruwow, 499 cźelatow, 87 wowcow a 446 ſwinji. Pola hłowaſcheho ſtotu a wowcow je wobkhod bjes wuſnama. Cźelata maja ſrěni wobhod, płaczizny ſu nječhto wyſchſche hacź ſandźenu póndźelu. Swinje maja dobry wobkhod po ſtarych płaczizach.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych witkach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	14. 11.	13. 11.
Pšenca	204	204
rožka	164	164
jećmjeń now.	211-218	211-218
jećmjeń, nal.	—	—
wows	—	—
kukurica	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25
rżana muka	22 50	22 50
pš. wotruby	11,15	11,15
rżane „	9,65	9,65
raps	—	—
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0
lane ſymjo	—	—
pjeluški	—	—

	14 11	13. 11.
buny	11,5-12,5	11 5-12 5
woka	11,5-12,0	11,5-12,0
módre łupiny	7,00-7,25	7,00-7 25
žołte łupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
zeradella	—	—
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	7,65	7,65
ſuch. truhanč.	4,35	4,35
běrnj. kruški	8,60	8,55
syno, 50 kg		3,20-3,80
rżana ſłoma		1,95-2,05
pšeńč. „		1,80-1,90
wowſna „		1,95-2,10
ječna „		1,95-2,10

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Radio

Pjatk 16. novembra złyſchimy.

Königswusterhauſen. Nimoj nateho wſchědneho programma: 6.35 rańſchi konzert. 11.30 ſa macźerje. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 tacźele. 20.15 hodźina naroda. 20.50 ſwjedźeńſki konzert.

Lipſk. Nimo nateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 rańſchi konzert. 8.20 tacźele. 12 tacźele. 13.10 pſchipołdnitſchi konzert. 14.40 ſa żony. 18.40 Hans Bund hudźi.

Bund hudźi. 20.15 hodźina naroda.

Hiſchcże wažne ſ dnjeweho programma. Barlin: 21.40 ſabawny konzert. Wrótſław: 19 rejwanſka hudźba. Kóln: 20.50 ſabawna hudźba. Mnichow: 20.50 ſabawna hudźba. Warſchawa: **19** lohka hudźba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je so čas žiwjenja dospołne běžny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zawěšćenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsnja.

Čisło (Nr.) 268 — Budyšin — Pjatk 16. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Přeni němski burski swjedźeń w nowym staće

Na wulkim burskim sjězdźe w Goslaru je so puć němskeho burstwa dopječił wulkeho změtka jatnje posłužił Němske burstwo dyrbi so jako nosacer němskeho pschichoda, jako njesapiabnite žórło žiwjenja němskeho luda sdźerżeć a wuwiwać. Też k druhemu němskemu burskemu sjězdej płaci jako heslo wjedniknowe słowo: Němska budźe pak kraj burstwa, pak njebudźe.

Schwórtk rano pokhodowa hudźba město Goslar je zapoła ludźesće. Wschitke twarjenja běchu so je selenymi płetwami a khorhojemi wupyschile. Wohnjoležiwo na po sdaźu jenoż jedyn samer, Otielske polo s króśkeho ranja města. Po nowej dróhy na tuto swjedźenischcho so hižo dawno do cźaśa automobile a pěschikhodźerjo hibachu.

Na swjedźenischim pschełahnuje wschitko sinamjo druhcho němskeho burskeho sjězda, 16 metrow wuzkoj monumentalny natwar a symbol němskeho sejźiwajazeho stawa. Sćerjejsmi dróhu SS muzijowa straśerwachu. Cźesmy dwór wobdawa so z polkom jedlow a khorhojow. Kongresowy sion hnutkasty njeje wjazy jako stan sprózdnjacy. Sćeny a k dźela też wjerch su dopołnuje je selenej pychu a khorhojemi sawodźete. Trochu powyschcny podium je z najrjeńschimi kwasantemami wobkhodźeny. Tam khromadźichu so bobultawy němskeje burskeje rady na swójich cźesunych mětnach. Sem k prawizy běsche so hudźba cźełnje standarty Adolfa Hitlera sejmpała. Hižo pol hodźiny do sapołdnika běsche polo, kiž 3000 wołosow wopschija, na połednje městańcy wobsadźene.

Měsko bliježsche so němski burski wjednik Burjo, mnohy w jich drastach, jeho nutrobnje witachu. S hudźbu a spěwom so žiwjenjeni wotewri. Statny sekretar jako rěcźnik němskeho burskeho žiwjenjenja wotewri prěni burski žiwjeńcźi w nowej Němskej.

Statny rada Helmuth Reinke w swojej rěcźi wusdźěhny, so je wobsmjanjace za nacionalsozialistiske smyslenje, so je so jemu jako němskemu kommisarej za praschenja ratarskich dźełacźerjow nadawk stajił, so by jako prěni na burskim žiwjenjenju rěcźał. To dopokasuje, so je so ratarski dźełacźer jako polnohódny sobustaw do burskeho sjednoczenstwa pschijał. Bur a ratarski dźełacźer tworitaj dźensa sjednoczenstwo, kiž zwórni k wjednikej steji. Wažnische bacź wuzkoje mjdy je pschi sprawnej wobsadze prawe nacionalsozialistiske wobkhadźenje s dźełacźerjom.

Ratarśy dźełacźerjo njejźu so też w najhórschim liberalistiskim cźasu tak wot žiwjeneho dźełodawarja sdalili, kaž w industriji. We wschelakich krajinach je ratarski dźełacźer se swojej swójbu we wšelkim nastupanju też k swójbje bura pschijatkuchał. Pschi nowotworjenju němskeho burstwa so wobsebje pohódnosća, so je ratarski dźełacźer po swojim pothadźe a po swojim positiwnym myślenju we wobydlerskej politizy jedyn z najhódnischich stawow naschcje rasy.

Rańschporuski krajny burski wjednik pschednoschowasche wo sastaranju cźłowjeka w němskim sejźiwajazym stawje. Duschownemu wobstaranja burskeho cźłowjeka staji wón na prěnje městno. Burski wjednik dyrbi wedźeć, so nima jenoż hospodarske nadawki wobdźełać. Hospodarstwo njecźini smyslenje, ale smyslenje wutworja hospodarstwo.

Jako poślednji pschednoschowasche dopołdnja wjednik 4. blowneho wobdźełenja Korla Petter wo žitowym hospodarstwje jako pschikładze rjadowanja wikow s pomocu němskeho sejźiwajazeho stawa. S jeho dokładnych rozłožowanjow wo organizaziji a pscherjadowanju nowsho žitowsho hospodarstwa wuthadźesće, so wicźna organizazija němskeho sejźiwajazeho stawa na žane waschnje „kartellowanje ratarstwa" njewosnamjenja. Nowy wicźny porjad wustawitkuje so w lětach žłabschich žnjow, kaž lětša k lěpschemu pschetrjebarjow.

Pschi wotewrjenju němskeje burskeje shromadźiny běchu też sastupjerjo burstwa s Madźarskeje, Danskeje, Schwedskeje, Norwegskeje, Polskeje, Jendźelskeje, Francowskeje, Lotyschskeje a Cźeskosłowakskeje pschitomni.

Na kónzu swojeje rěcźe minister rjekny, so w žiwjenju ludow wokomiki pschinjdu, hdyž pschihoty k sakitanju njewosnamjenjeja pschihoty k wójnje. Stólstnistwo by było, hdyž bo sakitanje njeby pschihotowało, dokelž nadpadowanje po nalhonjenju z wójnu sapocznu, hdyž zhebi myślja, so lohko pódźe. Tehdźa je cźeskosłowakska swonkowna politika wosebje wusdźěhowała, so chze měr a so sa njón dźěła, wona pak chze też k sakitanju hotowa być.

Minister sa narodne sakitanje, Bradacź, žadasche, so by so prakschenje wojerskeje słužby rozšiłało. Cźas wojerskeje słužby měł so podźěschcź. Ministerstwo a generalny stab žadaja zhebi pjecza dwě lěcze wojerskeje słužby. Nimo teho mělo so wójsko motorisowacź a wojerske lětadstwo so wutworiś. W pschichodnym nałožu sapocznje so z wobtwjerdźenjom wešnych městow.

Memorandum němskeje fronty w Posaarskej

Krajne wjednistwo a frakzija němskeje fronty Posaarskeje sej so z wulkim mentraldum na Swjat ludow wobrocźile. W memorandźe wotpokasujetaj denunziazinu pschećiwo němskemu wobydlerstwu w Posaarskej, kotruž je knježerstwo Posaarskeje wudało. Nimo teho so terror jenotneje fronty a jeje porjadne pschihotowanje k sdźerżej wotkrywaju.

Nowe belgiske knježerstwo

Detalny belgiski swonkowny minister Jaspar, kotrenuž je kral wutworjenje nowsho knježerstwa porucźił, je schsworił wjeczor liseźinu sobustawow nowsho knježerstwa wosjewił. Nowe knježerstwo wopschija tele sobustawy: Ministerski president a swonkowny minister je Jaspar, katolik; šmutkowny minister Lhomme, katolik; pokładowy hamt wobstara Francqui, njeparlamentarisk; finansny minister Gouti, njeparlamentarisk; minister sa narodne sakitanje Devèle, liberalny; justizny minister Bobeje, liberalny; minister sa rozwucźowanje Geddina, liberalny; minister sa sjawne dźěła van Cauwelaert, katolik.

Hibanje přeciwo Japanskej na kupje Formozy

Po powěsći s Tokia je so japanskej politiskej policiji poradźiło, na kupje Formozy tajnu politisku organizaziju wujźěcźicź, kotraž so wo šmutkowne zamocarjadnjiwe Formozy prězuje. Organizazija ma swoje sydło w Taihwanje. Wona je też hižo sphtala s organizazijemi na Filipinskich kupach do swójka stupiła. Policija je dotychla 41 wobsobow sajała. Politiska policija wobtwjerdźuje, so je tuta organizazija też pomoz-jeneje wutrajneje mozy wujźła, kotraž so na wotdźelenje Formozy wot Japanskeje zajmuje.

Znižowanje płaćiznow w Bayerskej

Nětkowny minister Eisser je schwórtk dla znižowanja płacźiznow znowa jednał. Minichowske tekstilowe dwonowkowarstwo je dobrowolnje swólniwe, so pschedbawanje płacźiny we wikowanju z wurźěnymi tworami wo 10% žniži. S dobom dyrbjeja so płacźiny za muzaju a sonjazu konfekziju wo 10% znižiś. Statny minister je hnet namjety sa Minichow jako płacźiwe wosjewił a poslał, so ma so znižowanje płacźiznow też w druhich dźełach kraja podobnje rjadowacź.

Minister Eisser lećhe so sjezdu w Barlinje s dr. Goerdelerom rozsrěźowaś. Dr. Goerdeler je znižowanju płacźiznow w Bayerskej pschihłosował a pschihibił, so by też płacźiny kšenow a jeji hórby sarjadowa.

Němski žydźerskowny kommisar, hamt sa domy a wobdźełene němske ministerstwo su wujednanym programmej bayerskeho knježerstwa za twarjenje hydlenjow lěta 1934 pschihłosowali. Najpodźišcho w pschichodnym nałožu nawoni so nětkaje 15 000 hydlenjow, swjetscha jenorodinskich hydlenjow.

Dr. Benesch wo emigrantach a europskim měrje

Na kónzu rosnolowy w hospodarskim wubjerku Cźeskosłowakskeje pschihłošowaneje swonkowny minister dr. Benesch pschecźu, kiž běchu słowo wschitkim wěcźnisy pschedy nim wuprajili, so bychu so powěrny nječs Pólstej a Cźeskosłowakskej wuwiwale, kaž so teho nadźijeja.

Jako so dra. Benescha wo pschicźahowanju wukrajnikow do cźeskosłowakskeje republiki woprašachu, wón wotmołwi, so cźeskosłowakski stat wjeso hóńne prawo sakinje; knježerstwo pak je w tym jeneje myśle, so tuto hóńne prawo njesmje njewužitnje wužiwaś, a so su dyrdomdejuzy se sadźewkom sa dobre porźahi republiki k jeje žuzodam.

Se Sjednoczenych statow so rospravuja, so na kónzu tuteho měsaca sladlo amerikanskich mórskich lětadłow pisches Cźichi ozean na Filipinske kupy poleci. Lětadła poleca je San Francijka na kupu Hawai (3200 kilometrow), wot tam na Guamsku kupu, najwjetschu amerikansku kupu w słupinje Marianskich kupow, z południa Japanskeje (4800 kilometrow) a s Guama do Manile (1600 kilometrow). Lětadła poleca w srjadowanych wobdźełach. Po jendźelskej rospravje so w Amerizy zyle sjawnje rěcźi, so je tuto leśenje prěni dźěl plana „k twarjenju mosta pisches Cźichi ozean". Myślja zhebi, so Amerika na tamnych kupach sejseranischcza a lětanischcza natwari, njedyrbjowa-li so konferenca wo wójnskim łódźstwje poradźeć.

Jendźelszy wězywnstojni maju sa to, so Sjednoczene staty, jeli tamnische sejseranischcza sa lětadła wutwarja, sa krótki cźas samóžu tyšaz bombowych a torpedowych lětadłow w pomérnej blischkosći japanskich kupow zhromadźić. Amerikanski korps wojerskich lětadłow žada s prózdnju na wubjerk hospodarskeho plana 800 nowych lětadłow, so by so amerikanske wojerske lětarstwo do najwjetschich a najmowozaźiwnischich powětrowych brónje swěta wutwarilo. 500 tutych nowych lětadłow dyrbja sestarjene lětadła narunacź, so by liczba nowych lětadłow po wospravdźe wo 300 powyschiła. We kanźenym namjecźe so žada, so by so twarjenje lětadłow na tři lěta rozdźěliło. Po tutych tśioch lětach bychu Sjednoczene staty 2400 wojerskich lětadłow wobdźełale.

Amerikanske mórske lětadła poleća na Filipinske kupy

Štyri nowe wojerske lětanišća w Jendźelskej

Jendźelski wójnski minister lord Hailsham je w swojej wulkej rěcźi w hornim jezmje saidźenu łydźbu wojsemi, so chce ministerstwo za wojerske lětarstwo 4 nowe wojerske lětanischcza pschiwrawiś, kajmy sa nje je žebi hižo swupytał. Minister rospramjesche wo napravach, kotrejž ma so k powjetschenju liczby wuwuczenych lětarjow a druhich pschihłuschnikow lětarstwa stale. Jeho rospramja wo politisy namótnišiwa wołowanje po w nowinach jako pschipowědźenje, so je k narunanju jesterjenych łódźow wulke litowske łódźe natwarja. Nowiny też na to pokasuja, so nowe srěźenje wo wójnskim łódźstwje wešeje Jendźelskej jmóžni, so wjacy pschihłosowkow wobhdźeli.

Na wopraschenje rjekny Hailsham, so, hdyž je Baldwin praził, so njeby Jendźelskej pschi Rheinje leża, njeje z tym prajicź chcył, so na Europskej hyperźinje wěsty kraj wobsteji, kiž je stary njepschećeśel Jendźelskeje. Baldwin je wosebje na wójnu z lětadłami myślił a na to, so je dobre, so nadběh po możnosći daloko wot domjazeho kraja leži.

Pětr II. wróći so do Jendźelskeje

Juhošłowjańska wustawa, kotraž pschedpiśuje, so dyrbi kral pschez wjelkim kraju pschebywować, je žo pscheměnita, so smě maloletny kral Pětr II. žo w Jendźelskej bydlić. Schej juhošłowjańskeje regentiskeje rady pryni Pawoł, je žo sa pschedporuczńka dźerži krala Aleksandra postajił s wumjenjenjom, so kralowske dźěći po pschezu semrětcho krala wocźehnje.

Krótke politiske powěsće

Němski kommišar dr. Goerdeler wěcźesche pched wschitkimi wjednikami hospodarstwa wo dźělawosći hospodarskich organisatijow pschi dohladowanju płacźiznow. Kommišarski wjednik hospodarstwa, hrabja s Goltz, wosjewi, so hospodarske organizacije prosowanja němskeho kommissara bjes kóždeho wumjenjenja podpjeraju.

Kommišarski wjednik hospodarstwa, hrabja s Goltz, je namokwjenje k symskej pomozy wosjewił. Wschitzy w Barlinje pschitomni wjednizy hospodarstwa žu namokwjenju pschihłosowali. W namokwjenju žo praji, so by žo też hospodarstwo s woporami na skutku symskeje pomozy wobdźěliło.

Statny sekretar w němskim ministerstwje sa wědomosće, wocźehnjenje a ludowe wukubłanje dr. Stujart je žo 14. nowembra na natschwilny wotpocźink pósłał.

Knjes s Ribbentrop je žo srjedu s generalom Smutsom privatnje setkał, pschedy hač žo tutón w lětadle do Połodnischeje Afriki wróći.

Swjatkowy kanzler Schuschnigg je swonkownym ministrom a statnym sekretarom sa rozmoczowanje pjatk wjeczor do Roma dojeźe.

Pschedsedźi franzowskich ministerskich president Doumergue je schtwórtk w automobilu s Parisa wotjeł, so by žo na žiwoje kubło w Tourneusenille pola Toulouka podał.

W Mokwoje je hibanje nastało, kiž chce Litwinowa se swonkownemu kommišariatu wutworić. Jemu žo porosuje, so jeho politika sbližowanja k Franzowskej njeje wěstosć pschecźiwo Japanskej pschinjesła, kotrejež žu žo nadźijeli.

Do nowego egiptowskeho kujeżerstwa žłuschcheja jenož muzoju, kotiž njeby žowbustawy politiskich stronow.

W rozmolwje s wodźazymi hospodarskimi wězywustojnymi president Roosevelt žiwój wotpohlad wosjewi, so chce kongresej nacźisć zakonja k zajwobjenju sawěsćenja ludźi bjes dźěła pschedpokoježić.

Mordarja Johna w Delanach popadnyli

Poslednje dny žu rubježneho mordarja Johna w Delanach a Kamjenskej wokolinje widźeli. Tehodla schtwórtk popołdnju Kamjenske SA, SS., dźełowa žłužba a policija jeho pytacź dźěsche. Schtwórtk rano je žebi John w Schunowskej piekarni něschto k jěźi kupił. Wokoło pschipołdnja běchu jeho pola Laika widźeli. Sa mordarjom ležźu pschecźahu, tola jeho njemóžachu namakacź. Ludźo běchu dreje žo jeho huscźischo dohladali, tola wón samo

žiwojim pschescźeharjam pschezo wutwórchnyć. So by mohł lepje běžeć, je žo Johu bohy wusuł, kaž su sćěhowarjo sa nim pokasałe. Sa nim też dwójcy sćělichu, tola je žo wón po sdacju jenož na nohi tołsto sranił, dokelž he po sćěżenju hnydom sapo žhraba a cźekny. Policajski poš sa stósnikom sćěhowarjow pschi Debrizy pola Wóblinka, so žu rubježneho mordarja tam widźeli. Ludźo žo też hnydom samim puschcźichu, tola wón jim cźekny. Wjeczor jenu holza we Laiku powědasche, so je rubježneho mordarja hižo dopołdnja widźała a so je sapo do Laika pschischoł. Na to jeho hnydom sapo pschescźěhachu, tola Johu cźekny do blischeho lěsa.

Wjecźera wjeczor je John też w Konjezach pobył. Won je tam pola ludźi chleb prožył. Wjeźnjenjo pak jeho bórsy spóznachu a žo do pschescźěhanja dachu. Ssamu s autom sa nim jěźdźachu a sa nim sćělachu. Mordarjej pak žo też tam poradźi po cźmě twochnyć. Dźenža rano w tamnischej wokolinje policija s Budyschina a Kamjenza dźěła a zyku krajinu sa stótnikom pschepytuje. Wokoło 11. hodź. pak jeho hischcze njedźechu namakali.

*

Psched skónczenjom redakcije dostanychmy telefonisku powěsć, so žu rubježneho mordarja Johna we Laskowskim lěsu dźenža pjatk pschipołdnju krótko do 12 hodź. popadnyli.

Rubježnicy wjacykróćneho miljonara nadpadnyli

Dźiwanje sbudźaty rubježny nadpad žo waschnju amerikanskich gangsterow žu w Zürichu na znateho schwajzarskeho miljonara Dueklara Toblera spytali. Zyła Schwajzarska je žo s tym cźinom roshorita, wosebje, dokelž žu žo w poslednim cźasu někotre mordarstwa stałe, kotrejž njeby hacź dotal mógli rosjasnicź.

Wo nadpadze žu sćěhowaze nadrobnosće znate:

Ingenér dr. Duerler-Tobler rano je žwoje wille pschi Zürichskim jězorje do žwojeje pisarnje, kotrejž města leżeje, dźěsche, kaž wón to wschědnje cźinjesche.

Zdyž bě někaje dźesatej mjenschinowe schoł, jemu na dobo wot sady mech pisches hłosow cźisnyschu. S dobom automobil pschijědže, a jedyn muž spyta, milijonara do njeho storcźicź.

Tutón pak žo je wschěmi mozami wobarasche, so s nohoma pschecźiwo stupadźi sapre. Dóńdže ke **krutej pschimanzy pschi** cźimž mózesche miljonar do nadpadnika wjazy krócź s mozu dyricź. Pschi tym wón je stupadła na semju padże a jemu žo poradźi, měch s hłowy scźahnyć.

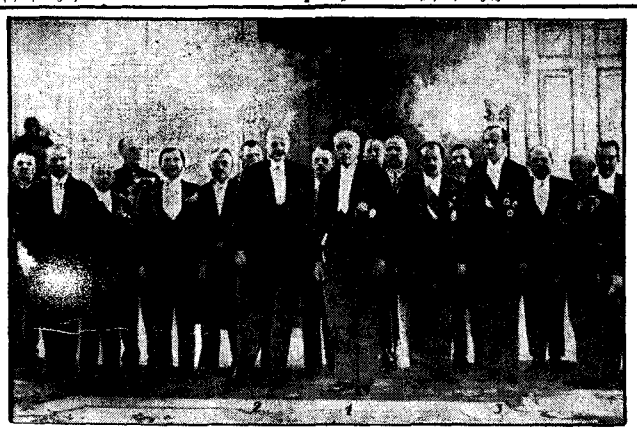
Widźo, so žo nadpad njeje poradźił, nadpadnizy cźekachu.

Nadpadnjeny mózesche hischcze widźeć, so pschi wodźidle mótódźcha žónska žedźesche, kotraž bě někdóže 24 lět.

Wo nadpadże žu žo hischcze někotre spodźiwne wěcy shonichu.

Někotři mužoju, kotiž w bliskosći dźěłachu, žu nadpad widźeli. Ha:ž runjeć tej wo pomoz wołacź hłuschachu, na pomoz njepschindźechu. Tež jedyn pohonc, kotryž po nadpadże nimo pschindźe, njeměsche sa nuzne, so sa nadpadnikami puschcźicź.

Po měnjenju policije bě to nadpad po amerikanskim pschikładze. Kaž žo zda, žu stóstnizy chzyli miljonarowej jenje wukupny pjenjes mudrěć.

Němski pósłanz we Warschawje pola pólskeho statneho presidenta.

Němski diplomatiski zastupjeć we Warschawje, knjes s Moltke (2), kiž je žo pschi posdobnjenju němskeho wupósłanzistwa k pólskemu statnemu presidenta pomjenował, je žo pola pólskeho statneho presidenta Mościckeho (1) w audienzy pschijał, so by žiwoje wobtrudnjene wopisma wotedał. Pschi pschijeću běchu mnohi zastupjerjo pólskeho knjezerstwa a diplomatojo pschitomni, mjes nimi też pólski swonkowny minister wyschi Beck (3).

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 16. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dokelž nam njej' wědomna,
Naša smjertna hodźina,
Duž njech tola kóždźičku
Dźeržimy za posledniu.

Pětr Mjałk.

— **Wo wjedrje.** Wjecźera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +12. Dźenža rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer +5. — Wyschina na Balkanje je rospadła. Na wjedro w naschich kónczinach pozdźina nażina sfutkowacź, kotraž nad Franzowskej leži. Na jeje rańschich kromach je žo cźopły powětr s połodnjischich stron k nam dobył. Tu setkuje žo je symnym powětrom a to nacźini kurjawu. Po kurjawje žo naisterje trochu wuwjedri a hischcze hóle wocźopli. Tola mamy žylnische wětry wocźakacź, kotrejž pak bórsy sapo nowe mrócźele pschicźerja, so žu tu a tam sapo nowe dešcźe móżne. Pschi deschcźach budźe pak sapo symnischo. Rospokojenje

Worakawy Jurij

3] (Pokracźowanje.)

Sapo to dźiwne schmóranje. Jurij žo bojasnje do teho rózka wobrocźa. Schto tola to?

Schescherjawa holcza hłowa s cźerwjenymi włosami kuka mjes kaikami, słuchi pak žo hnydom sapo.

Jurij pak je ju hižo pytnył.

Dwoha, jenož to! Wulka smužitosć hori žo hnydom w jeho wutrobje. Schto, cźerwjena Hilza, ta hłupa, ta trundlata, ta to je!

Ta je tež bobu wina, so dyrbi nětkole po schuli wostacź. Schto ma jeho nětko takle scherićź!

Wschitkón hněw w nim sapo s nowa stawa. Sa wokomik je pódła teje kawki. Ale holza lese pod kaikami dale, so ju popadnycź njemóže.

Jurij dże žebi po żelesnu žerdku, z kotrejž knjes wucźer hornje wokna woczinja a saczinja. S tej honi holzu dale a dale. Wona je bórsy muczna a plakajo w kucźiku postawschi prošbu żelnje: „O, njeczini mi klubu!"

Jurij žo pched Hilzu stupiwschi dźerży žerdku kaž teżał a prascha žo hudnišu:

„Cźehodła žu njetafana po schuli wostała?"

„Ssym žo hólcźatow bojała; woni žu ši na mnje."

„Ssy drje žebi sapłužiła! Schto chzedźa cźi woni cźinicź?"

„Cźornakez Jakub a Wjenkez Pětr chzetaj pólzajez rjez."

„Schto chzetaj jemu rjez?"

„So by mje do klódy hadźił."

„Ssy dha kradnyła."

„Nć, ale so jimaj njejźym we wuchlu pjeczene běrny pschinjesła."

„Hej, ty jimaj tola njetrjebasch pjeczene běrny nožycź."

„Ssym jimaj ślubiła, so mi njebyschtaj klubu cźinitoj."

„Haj, khdyž by jimaj ślubiła, cźehodła to njejźy pschinjesła?" Haj, wěrno, Jakub a Pětr staj jemu powědałoj, so je jimaj Hilza sełżała.

„Khdyž nimam."

„Nó, dha by žiwojej macźerji rjekła a ju prožyła."

„Ja žaneje macźerje nimam."

„Cźehodła to niz? Je wona wumrěła?"

„Ja njewěm; njejźym zenje žaneje měła."

„Schtó dha je pola waż doma?"

„Jenož stara Marhata."

„Schtó to je?"

„Ja njewěm, jenož stara Marhata, ludźo praja, so je to moja cźeta."

„Nó, dha dże ji praj, so by cźi běrny dała."

„Wona nima; žym ji hižo prajiła."

Jurij njerwě wjazy, schto.

Wón hlada na holczku; tak blisko žebi ju hischcze zenje wobhladał njeje. Ale ma ta błdbe, swjadke wobliczko! a wložny wiżaja ji sapłukane do cźoła. Pod nimi hladatej wóczky tak frudnje a bojasnje, sa mikawczki wiżaja krjepjele. A na cźole, z włosami trochu sawodźeta, je wulka bhusna.

Jurij tam njeżmě wjazy hladacź; wón wě, wot cźeho ta blufna je. Jemu je tak dźiwno. Wón dyrbi něschto rjez, so by to sahnał.

„Nó, njetrjebasch žo bojecź, ja tebi niczo njeschcźinju! Schto cźini twój nan?"

„Ja zenje žaneho nana měła njejźym."

„Ale woiwki tola?"

„Też niz."

„Haj, schtó dha tebi jěsć dawa?"

„Marhata. Wona dawa mi druhdy kusk chléba a běrny. Ale ja žym pschezo tak hłódna."

„To dyrbiesch ji vjez, so by cźi wjazy dała."

„Ssym ji hižo prajiła. Ale potom hlada wona tak hrosnje na mnje a praji, so niczo nima, a jeli snźekom njebudu, dostanu puki, a žym-li hłódna, so bych po proschenju schła. Ja pak cźu radsho hłódna być, dyžli po proschenju hicź. Druhdy žym też hischcze někotre wohnjiki a chlébowe stórki wonka psched schulu namakała."

„Dow phi, to tola wjazy dobre njeje."

Jurjej žo schija sadźeruje. Wón dyrbi móznije pózeracź, so by te dajenje sahnał.

Wón myślí na wulke pomaści a jabłuka, kotrejž jemu macź k žiwaczinje dawa; druhdy je ledma na nje pohladał, dokelž wot wobjeda hischcze hłódny njebě. A ta wdowa Hilza njedóstawa zenje dosć jěsć.

Wón pyta we wschěch kapłach. Te su prózdne. Sdy by jeno dopołdnja žiwoju pomaścu wroblam njedał.

(Skónczenje scźěhuje.)

Dospołne wobnowjenje Kulowskeje farskeje cyrkwje

Naše Bože domy nas napominaja, zo njebychmy na nje zapomnili. Naša swjata winowatosć je, tute kulturne kubła, kotrež smy po našich prjedownikach zdźědźili, rjenje wutwarić a z česćownosću hajić. Też tudomna swjatnica wołaše dawno za zakładnym ponowjenjom. Stejo na historiskej pódźe — hižo we 8. a 9. lětstatku mjenuje so wobtwjerdźene sydlišćo, kaž mózemy čitać w „Scriptores rerum lusatic. 1719, tom. II pag. 62 — spomina slawny Boži dom na wsćake podeńdźenja a słuša sobu do najstarših cyrkwjow Łužicy. W lěće 1429 zničicchu jón Husitojo, tola sylne zakładne murje spjerachu so dosponej zahubje, a tak so 1440 znowa z kamjenja natwari, w kajkejž podobjo so nam dźensa hišće předstaja. Za šěsć lět móže potajkim na 500lětne wobstace zhładować. 1527 bu z přitwarkom podšěrna, ma štyri portale, tři łódźe, je znutřka 48 m dołha, 2 3 m šěroka a ma 1300 městnow k sedźenju. Wěža je 50 m wysoka. Tolko městnow je wona prjedy też měła, tola su ławki nětko wobšerniše, steja 82 cm rózno, prjedy jenoż 62 cm.

Wot lěta 1863, potajkim na wšě 70 lět, njejsu so wjetše porjedźenja stałe. Zmjerzk a dešć stej zwonkownemu wobmjetkej zeškodźałoj, znutřka toćeše čerw, póda bě wlóžna a do cyrkwje nanosy so wjele procha, dokelž hłubšo ležeše hač zwonkowna plonina. Skhodźeńki wjedźechu do njeje dele, nětko pak horje, dokelž so dno z pjerśću wo 30—40 cm zběhny. Při ryću storčichu dźełačerjo na prózdnjeńcy a też na „Krabatowe koščowcy". Krabat bu 1704 w cyrkwi „pod zwónčkom" pohrjebany, kaž z cyrkwinskich lisćinow wukhadža. Wón hraje wulku róln w serbskich bajach. Je by khorwatski wyšk Jan Sadowic, rodź. w Zagrjebje, kiž je w turkowskich wójnach sakskeho kurwjerha Augusta Sylneho z rukow Turkow wumožił. Za to smědźeše dnokhody Wulkozdźarowskeho knježerstwa za čas žiwjenja wužiwać.. Wumrě 80 lět stary. Jeho nětčiše powostanki buchu fotografowane. We wočach luda bě wón njewšědny kuzlař a jemu přicpěwaše wše móne činki. Mjeno „Krabat" je nastało ze skepasaneho słowa Khorwat.

Nutřka w cyrkwi je wšitko ponowjene — khóry-ławki, klětka. Tute dźěła wuwjedźechu nimale wuzwaćnje Kulowscy rjemjesłnicy, betonowe pak firma Löser w Drježdźanach. We hłownej łódźi je so prěcna, wuhlad zawjeraca rjada wotstronjła, na kotrejž běchu křiž a postawje ss. Marije a Jana. Při jenym stołpje steješe woltař bratrstwa s. rózarja, kiž so do presbyterija (městnosć wokoło wulkeho woltarja) přenjese. Z tym naby so wjacy městna za ławki a wjacy swětła. Tak čini nětko cyrkej rjeńši zaćišć. Nowe piščele, khětro wótrje hłosowane, ze 16 klinačemi registrami, je firma Röhge w Schönbergu pola Zhorjelca natwarił a je je knjez prěnjuce Ota Bulank w Kulowje je je wosadźe daril. Znutřkowna cyrkej čini nětko woprawdźe wulkotny zaćišć, hdyž je wšo mylace wotstronjene. Cyrkej wobsedźi wšelake drohotne rytwy (skulptury), na př. gotisku madonnu na prawej stronje bitraskeho woltarja, pietu za wulkim woltarjom, Khrystusowu hłowu při lěwym portale a wěčnu lampu, dar hrabinki Hrzanowcy z lěta 1794, dupu a druhe. Tute poklady maju wumělskeje a historiskeje hódnoty. Tohodla steji cyrkej pod pomnikowym škitom. Byrnjež bych so zastarske wěcy we cyrkwi wobkhowałe, zda so wona cyle nowa być. Do kapałki, kiž je hižo we 8. lětstatku wobsteła, wjedźe nětko dupa steji a kiž bě prjedy nastajnje zamknjena, su so šěroke durje wutwarile a woltař Jězusoweje krćenicy so tam zaměścił. Wumělski woltarny wobraz je wěsty Handrij Dressler (drje z Kamjenca?) 1597 zhotowił a swoje němske iniciale A. D. podpisał. Tohodla je so tutón wobraz wěsty čas Albrechtej Dürrerej přičpěwał, kiž swoje wudźełki też jenoż z A. D. woznamjenješe, a so tohodla za jara drohotny wobhladowaše.

Też na farje khowaja so wšelake ważne pisma, knihi a drohotne wěcy, tak na př. original bauzowskeho wopisma (bulla) z lěta 1671, z kotrejž so założenje arcybratrstwa s. rózarja dowola, incunable, to su stare cyrkwinske knihi z krasnym ćišćom do lěta 1500 a po nim, wšelake rypaćne dźěła (Stanzarbeiten), mjez nimi dwě winowej khancy z lěta 1694, kotrejž so we swojim času kradnyšej, tola pozdźišo zaso namakaštej, drohotne keluchi a druhe poklady.

Też zwonkownje čini cyrkej cyle nowy začišć po nowym wobmjetku, přetwarjenjin portalow, po dosponym porjedźenju woknow, štyri nowych (1 wulke a 3 małe), po ponowjenju wěže a po zrunanju městnosćo wokoło cyrkwje atd. Při wšém pak je wona swój dotalny gotiski raz wobkhowała. Z ponowjenjom je so loni w juniju započało a nimale hač do dźensnišeho dnja trało, potajkim skoro poldra lěta. Hłowny wjednik a dohladowař bě Drježdźanski architekt Witta, murjerske dźěła pak podstejachu twarskemu mištrej Wawrijej w Kulowje, Drježdźanski wumělski moler Rüther nawjedowaše wumolowanje. Dospołne wumolować budże so cyrkej hakle pozdźišo. Też tepjenje po systemje Wellen w Düsseldorfje je so připrawiło a z tym dołholětne žadanje wosadnych dopjelniło. Wšudże, hdyž je so někak hodźało, je so na domjacych rjemjeslnikow a dźełačerjow dźiwało a tak so jim na měsacy dźěło a zasłużba poskićała.

Wudawki za tute dokładne ponowjenje staja so na 90 000 hriwnow, kek otrymž je też stat swój podźěl přinošował. Tola hłowny přiběrk je přišoł z dobrowólnych darow. Z wobnowjenym Božim domom je sej cyła wosada njezachodny pomnik stajiła, na čole leje njesprócniwy a wobhladniwy knjez farař J. Kral. Jako wosadny syn je wón potrjebnosće ponowjenja najlěpje spóznał a też z krutej a rozsudnej wolu swoje wotmyslenja do skutka stajił Jemu drje ma so wosada najbóle dźakować, zo je so dźěło spěšnje wuwjedło. Bóh luby Knjez spožč jemu čelnu a dušinu mjerowsć a čilosć, zo by we swojej cyrkwi nětko prawje spomóžnje a wosebje też za swojimi serbskich wosadnych skutkować mohł. — K wulkotnym dohrowólnym darom přidruža so hišće njeličomne darmotne dźěła a fóry. Za přiwóz twarskeho materiała za wotwoz wotpadkow, kamjenjow a druheho je na 7—800 fórow trěbnych było. Z tutych wotspokow je so w Kulowje rěny brjóh wutwarił a też w Němcach.

Z dźakownosće napřeću Bohu za zbožownje skónčeno ponowjenje je so kóne oktobra 10dnjowski mission wotměł, kiž bě kóždy dźeń nimo měry bohače wopytany. K trajucemu dopomnjeću je so zwonka cyrkwje wulki missionski křiž postajił. Kaž nětdy woporniwe, wěriwe, w domjacej pódźe zakorjenjene prjedownicy tutón Boži dom natwarichu, tak maja rojenkojo sej tute dźědźinstwo wuleky ważić a z luboscu je hajić.

J. Sl.

Naša dobra kniha

Schtó njeby w naschich cjeżkich cjasach pytał za prawym duchinym worschewjenjom a pósnjnjenjom? Sstowarschka spitzowarcżetka Kristina Roynowa je wjele natwarjazych w kschescżijanskim duchu spitzanych knihow wudała, ſ nich tu tej 3 a to „Spotkanje żedżenje", „Wotrocżt" a „Bjes Boha na hwécże" do żerbiskeje rérce pschełożene. We tójdej knihi pschedstajaja nam rjela, kotryż psches wschę srudne wobstejnoscże a cżeże żo k wyschnam pschedstawa a zytu wotkolinu że swojim bóg'cżcżatym pschikładom hoby torhnje. Knihi skuschcża do tójdeje schescżanskeje zwójzy a płacża jenoż 30 nj. w Serbskej kniharni.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 14. novembra 1934.

Narodźiła je so: Matej Willijej Sibarjei, sanitarjej, dźowjezicża.

Wumrěli su: Luisa Alica Erna Raketij, poštnjeńcża we Wopatej, 23 lět. — Jadwiga Helena Beyerowa rodź. Zodej, mandźelcża maschinskeho stajerja, 40 lět. — Emil Julius Gustaw Jenda, prib. pschekupz, 67 lět. — Pawoł Jan Hebeld, hojcżerjaŕ, 57 lět. — Arno Ota Neumann, zlowny strażnikschtr na wotp., 40 lět.

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: Maks Ota Lúk, wjednik knihowneje mišnjonskeje, ſ Ellu Hilšojeju Klemmtej, pomocnizu, wobaj w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Misko schpanskeho pschistawneho mésta Liga położichu njesnaći ſ stotinjoh pod woſtaz jeneje wjelnoje zyrkwje schtyri ſ dynamitom napjelnjene bomby. Tute bórzy rosbuchnychu a drohotne wumělstwowe pokłady sniczichu. Też w pschańni keramiſkeje dźełarnje je bomba rosbuchła a dźełarnju wobschkodźiła.**

Towařstwowski powěstnik.

Auto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóštrskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědźe wječor w 5 hodź. wot Pančičanskeho hosćenca. Jězba płaći tam a sem jenoż 1,70 hr. Zajimcy njech so zamołwja pola Pančičanskeho korčmarja M. Sucheho, hdyž też wšitko dalše zhoniće. Domojězba so po namjeće wobdźělnistwa w Budyšinje postaji. Tuž nječakajće, ale zamołće so hnydom.

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towařstwo zmjeje swoju měsačnu zhromadźiznu njedźelu 18. nazymnika pop. ½5 hodźin w Lipowym dworje. Spytajće tola, zo byšće wšitcy přitomni byli. Předsydstwo.

Lichań. „Serničko" spěwa pjatk wječor we 8 hodź. pola Schiwartej.

Njeswačidło. Serbske towařstwo „Jutrnija" wobdźěli so njedźelu na pobožiczenju Božeho domu. Ssobustawy sendu so k tomu w cżornej drasče dop. ½10 hodźin pola Faltinkej. Wšitke sobustawy wočakuje pschedńdyda.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budźe **pokutnu srjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwar a kóžda spěwarka ma přiić! Solistojo prulnja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawóšticki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2285.

Do schkitajeze jatby wsali.

Krajny radźićeł w Shorjelu je sledowaze wosjewił: **Burskeho knna Waltera Eichlera w Haltendorfu w Shorjelskim wokrjesku žu po žadanju statneje policije w Lehnju do schkitajeze jatby wsali, dokelž je na schczuwaze a pschistodaze waschnje że schkowom a pismom pschecżiwo zwoteżawanju mloka do mlokarnjow, że stronu wyschnoze pschikładanemu njeżakońżu sjawne wusmjewat.**

Hospodarski rozhlad

Pjatk 16. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,415	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,77	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša ſ dnja 15. nowembra Burša wotewrji so pschi dospolnym njedostatku kupnych pschikasow sa we pschečišku sstabschek urjy, dotelž mjesčne wotpschedawanja pschi njedostatku kupow hlóčzachu nat urjy. Hakle po wosjewjenju němskeje wukrajneje wobkhadnieje bilansy sa oktober, kotraž prěni ras wot lětuscheho měrza aktiwne salbo wew pjatokrocji 16,4 mil. hr. wupokasuje, so wobkhod trochu wožiwi, pschi čimž pak so jenož kulisa jako tuzy jewjesche. W běhu druhy so wobkhod w montanowych hódnotach na sakkadže wosjewjeneho powpschenja wudobytscho poruhrskeho wuhla a na sakkadže swjatschenje produkzije wrozlowjeho železa bóle wožiwi. Na rentowych witach knjeježesche pschečelne měnjenje, tola k wulkim wobrotam njedóńdže.

Barlinske žitne wulkowiti. Na žitnych wikach běsche dale měrny wobkhod. Polikčenjow ſ nataščtwa je dale jara mało, schtož so wočekuje w pizowanskich žitach njelubbje sacžuwa. Sa pschenza a rožku maja mjenny dale sajim. Sa Horni Rhein so ſrjedźnoněmske pschečizne druźiny ſa po mózności pózdne dodaće žadaja. Pschečizne a rżane muki maja mały wobkhod sa wschědnupotrjebu. We wowsu a jećzmjenju njemóžachu so napraschowanja spokojić. Sklady druheje muki so dale pomjeńschichu. Jećzmjenje sa piwarnje a sa industriju so dale pytachu. Też ſrěnje druźiny móžachu so jameńćzicz.

Wežera płaćzesche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećzmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9,80 hr., rožka 7,80 hr., jećzmjeń, nal. 9 hać 9,80 hr., naſ. 7,80 hr., wowsy 7,55—7,90 hr., běrny 2—2,20 hr., ſyrne 5,25—5,75 hr., ſłoma 1,60—2 hr., pschenična muka 17 hr., rżana muka 12,25 hr., pschenične wotruby 6,05—6,60 hr., rżane wotruby 5,05—5,55 hr., butra 75—78 pj., jeja 12½ pj., twaroh 20—25 pj., běły ſat 7 pj., čzerwjeny ſat 10—12 pj., morchej 10—12 pj., jědźna loboda 10 pj., ſyrožity ſat 10—40 pj., ſótrabi 8—10 pj., porej 10 pj., zybła 10 pj., tomaty 20 pj., žołtej 5—10 pj., radiški 6—10 pj., měrnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenza 9,80 hr., rožka 7,80 hr., jećzmjeń 7,80 hr., naſ. 9—9,80 hr., wowsy 7,55—7,90 hr., pschenična muka 18—22 hr., rżana muka 12 hr., pschenične wotruby 5,80 hać 6,60 hr., rżane wotruby 5,05—5,85 hr., ſyrno 6 hać 6,25 hr., ſłoma ſtólna 2,75—3 hr., ſ ſajkanju 2,50 hać 2,75 hr., butra 1,50 hr., proſata 8—15 hr., huſy, punt 70—80 pj., běły ſat 6—8 pj., čzerwjeny ſat 10 pj., ſyrožity ſat 10—40 pj., jědźna loboda 10—12 pj., zybła 10—12 pj., měrnik 10—20 pj., ſrěn 70 pj., morchej 8 pj., radiška 5 pj., rjetkej 5—10 pj.

Płaćizny różneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

15. novembra 1934 Płaćizny po centnarju a wnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Celata: 409

Najlěpše korjene čelata wot cyca	46—52
Sréne korjene čelata wot cyca	38—45
Snadnje wuwite	33—38
Najšpatnišе	30—32

Swinje: 440

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hać 300 puntow čežke	53
Połnomjasne swinje wot 120 hać 150 puntow čežke	50—53
Połnomjasne swinje wot 100 hać 120 puntow čežke	46—51
Mjasne swinje wot 80 hać 100 puntow čežke	—
Rancy	—

Wiki w Khoćzebuzu.

Mjaso, howjaze, 60—90 pj., čzelaze 60—80 pj., ſkopjaze 90—1 hr., ſwinjaze 75—90 pj., jeja 14 pj., butra 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij 1,40 hr., lany 1—1,20 hr., schćuti 70—1 hr., karpy 60—80 pj., hołbizy młode 40—80 pj., kury, žiwe 60—80 pj., khapony, žiwe 40—60 pj., ſótkati 15—20 pj., morchej 10 pj., jědźna loboda 10—15 pj., ſyrožity ſat 35—60 pj., čzerwjeny ſat 13—15 pj., žołtej 5—10 pj.. wirſlingowy ſat 10-15 pj., měrnik 20 pj., ſrěn 40—45 pj., radiški 10 pj., zybła 10—15 pj., kalrépa 5—8 pj., běrnu 3,50 hr., po punkle 4 hr., jabłuka 10—25 pj., worjechi 45—55 pj., lěsne worjechi 40—50 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 11	14. 11.
Pšenca	204	204
rožka	164	164
jećzmjeń now.	211-218	211-218
jećzmjeń, nat.	—	—
wows	—	—
kukurica	—	—
pšenič. muka	27,25	27,25
rżana muka	22 50	22 50
pš. wotruby	11,15	11,15
rżane „	9,65	9,65
raps	—	—
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0
lane symjo	—	—
pjeluški	—	—

	15. 11	14. 11.
buny	11,5-12,5	11,5-12,5
woka	11,5-12,0	11,5-12,0
módre lupiny	7,25-7,75	7,00-7,25
žołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
zeradella	—	—
raps, wosusk	—	—
lany wosusk	7,65	7,65
such. truhanč.	4,35	4,35
běrnj. kruski	8,60	8,60
syno, 50 kg		
rżana słoma		
pšenč. „		
wowsna „		
ečna „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za jećzmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Cyrkwinske powěsće

© **Wóblinka.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. we 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemschenje. Sbérka. Pop. we 2 hodź. kemschenje ſa dźěći. ¼4 hodź. Boża ſłužba w Čejkec je ſjwj. wotkasanjom. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje ſ němskim ſjwj. wotkasanjom Sbérka. Pop. ½5 hodź. Boża ſłužba w Čejkowje je ſjwj. wotkasanjom.

Předźenak 1935

Nimo rjanych wobrazow a wubjernych powědańckow a rozwučenjow porjeńšeja Předźenak lěpsa rjane pěsnje našich najlěpšich basnikow, kaž Radyserba Wjele, O. Wićaza, J. Skale, J. Lainerta a druhich. Što njeby tute parle z našeje rjaneje literatury ze zajmom čitał? Kóžda rjana pěseń z rozumom čitana, so hłuboko do pomjatka zaryje. Nichtó njeskomdź, sebi protyku pola rozzošowarja Serbskich Nowin abo w Serbskej kniharni w Budyšinje, w Serbskim Domje kupić.

Płaći 50 pj.

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Kofejowy znak'er

česći Hache-kofej

dla swojeho wulkotneho aroma a wunošnosće.

konsum-měšenje pt. 2.00 hr. ¼ pt. 50 pj.
parlowy kofej pt. 2.40 hr. ¼ pt. 60 pj.
bjesad. měšenje pt. 2.60 hr. ¼ pt. 65 pj.
hotel-měšenje pt. 3.00 hr. ¼ pt. 75 pj.

Gustav Hache

w Budyšinje. Butrowe wiki

Gärtnerbörse

staroznaty swójbny lokal při Pětrowskej cyrkwi

Dźensa pjatk a jutře sobotu:

wulke swiniorčzanje

Dźensa rano wot 8 hodź. najlěpše hejdušne a jatrowe kołbasy, pozdźišo wšě rěžańske speciality w znatej kajkosći. K tomu točimy stawne, derje tyjace a wothladane

Budyske kózłopiwo

Wo přećelne podpjeranje prosytaj **Oskar Jurk a wandźelska**

206. sakska krajna loterija

čehnjenje I. rjadownje

19., 20. a 22. novembra 1934

Puć k wuspěchej!

Losy płaća: 1/10 1/5 1/2 1/1

3.— 6.— 15.— 30.— hr.

Losy poskiće a a wuposćelu

Statna loterija — Budyskaj běrkaj statneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjenčnej hasy 45

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Kedźbujće na kwalitu

našich khornarjacych črijow

čorne a brune boxcalf. strowotne črije 12,50

z prawej wowčej kožu wulykane

žonjace domjace črije z pjeńkom, bruna koža, čople wulykane 3,50

z filcom a kožuchowej lašu 3,75

wulki wubjerk we wšěch wěcach

črijowy dom

Kurt Loewenstamm

na Hłownym torhošću

Wot januara 1935 na Lawskich hrjebjach (w Serb. Domje).

Nowočasne Gardiny

rolowy, šwedski plat tunjo

Jda Würker rodź. Erlerec w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa 10

Meblowy

40 jatrow na pokazku

Hänchen

W měsće a na wsy znaty w tunjosći a kajkosći!

na Lubliskej drózy 17

(dom w dworje). Telefon 3649

Dźělbu trjebanych žonjacych a mužacych

jězdnych kołow,

mjez nimi někotre hišće nimale nowe, ma na předań

J. Schleback na Mužak. dr. 4

Papjeru k zawalenju butry, z naćišćom „Němska wjesna butra".

Swečki do wozowych latarńjow

jara dobreje kajkosće

Erich Winter,

drogerija, na Kamjenčnej hasy 14

Korjenje za rěžanje koruški za pječwo

tunjo a přecy čerstwe!

Popjeř . . ¼ pta. 45 pj.
Nowe koruški ¼ pt. 40 pj.
Hejduška . . punt 19 pj.
Wolije k pječenju wulka bleša 10 pj.
a wšě druhe korjeniny

korjen. stan na Kl. torhošću

(znapřeča policajskeje straže)

(korjenjowa rozpósłanja Thauer), klamowy wobkhod na Sukelnskej hasy 30

Bydleńske a spanšk. jsiwy

kuchinje, pólstrow. twory atd.

lemotiwe meble kupuje tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Ruči serbsky!

Mam swoju pobrěrowarnju

Mandźelsko požčonki přijimam

Mantle -- drasty

krimerowe jaki

bluzy a suknje

w najwjetšim wubjerku pola firmy

Otto Hartmann

prjedy W. Häcker

na Žitnej hasy čo. 7

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zastajnje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjez njeho, kožane kholowy, kožane hauby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane tóše we wulk. wubjerku za wšě pječa po naćisnych płaćiznach poskića we wulk. wubjerku

Otto Büttner w Budyšinje na Hłown. torhošću

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poskića

howjaze mjaso k warjenju pt. 45—50 pj.
swinjace mjaso pt. 65—80 pj.
čelace mjaso punt 65—80 pj.
zawalene a worjechowe pleco . . . punt 1,10 hr.
tučna jatrowa a hońtwjeńska kołbasa . . punt 80 pj.
knoblochowa, běła, dobra a pólska kołbasa punt 70 pj.
rubane howjaze a swinjace mjaso pt. 65 pj.
šmalc, p. tč, łój w mnohosći

Mórske ryby tuńše!

Kabljau, mórska ryba, filet, zelene jerje, kóždy dźeń čerstwe! Zelene jerje 10 štuk 0.30, 0.40, 0.45, 0.65 hr.

poskića

M. Hypko

na Jerjowej hasy

Spušćomnego **pohonča**

pyta k 1. januarej 1935

Haława zwuđ. Serbinowa w Kozarcach

Mały nawěšk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wupłaći

Neue Illustrierte Deutsche Rundfunk Funk Post

76 Seiten stark, mit Wochenprogramm, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Geräteversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.

Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Přiloha k čisłu 268 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 16. novembra 1934

Stworaka rola

Tom' symjenju na puću njezeńdże płód;
Jo zdopachu ptački a zatepta skót.
Mi, wutroba, njebudź twjerda kaž puć:
Daj Božemu słowu rady so hnuć!

Štož na skalnu pódu zlětało bě,
Wšak zeskhadźa, bórzy pak zhinjenje mě
Štož dobreho w duši zeskhadźa mi,
Zo njezańdże, Božo, na kedźbu wzmi!

Na ścerniśću symjo porosće drje,
Pak wubitki černjow zdusychu je.
Te hibanja hrěšne, Božo, zbij sam,
Zo dušnotu róstnu njezduša nam!

To na dobrej roli wužitka da
Wot tśiceći króć hač do połnoh' sta.
Zo dobra smy rola, Božo, nas haj;
Nam stokróćnych płodow pobožnych daj!

Radyserb.

Cyrkwinske powěsće

5. njedźela po św. Trojizy, 18. nasymnika 1934.
Pokutny dźeń, pjetk 21. nasymnika 1934.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi budźe rano 1/8 hod. Boże wotkazanje, serbśke, dop. 1/9 hod. serbske a 10 hod. němske kemšchenje, farar Kapler. — Pokutny dźeń budźe rano 1/8 hod. Boże wotkazanje, němske, farar Kapler; dop. 3/9 hod. němske a w 10 hod. serbske kemšchenje, farar Tischer. Pop. 1/4 hod. serbska a w 5 hod. němska spowědź, farar Kapler.

*

S **Budyšchina.** Krajnozyrkwinskej jednoćerstwo. Njedźelu dop. 1/11 hod. swjasć dźěćt; wječor w 7 hod. śichešćanski kěrluschowy wječor. Wot pónđźele 19. nov. hač do soboty 24. nov. śmje k. Hartmann ſ Plawena kóždy wječor we 8 hod. evangelisajiske pśichodnoschki, tójše popołdnjo w 4 hod. biblisku hodźinu. Kóždy je k tomu wutrobnje witany! — Shromadźizny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. w 3 hod. w Dobruschi, pónđźelu wječor we 8 hod. w Kumwałdźe a pjatk wječor 1/8 hod. w Semjachi. — Sobźiny ſa żony: Pónđźelu wječor 1/8 hod. w Budeśiezach, pjatk wječor 1/8 h. w Hornjej Hórzy.

S **Barta.** Dop. w 9 hod. budźe serbska a 1/11 hod. němska Boża słužba. Sběrka. Dop. w 3 hod. serbska spowědź w Božim domje. — Pokutnu śrjedu budźe dop. w 9 hod. němska a 1/11 hod. serbska Boża słužba. Sběrka. Pop. w 3 hod. němska spowědź w Božim domje. — Schtwórtk wječor we 8 hod. budźe bibliska hodźina w Suborniczźy (śiednoćerstwowy wothładaŕ Peters).

S **Budyšez.** Rano 1/8 hod. śmje farar Bójź němsku spowědź, farar Wöttger dop. 1/9 hod. němske a w 10 hod. serbske kemšchenje. Dop. 1/12 hod. śmje farar Bójź kemschenje ſa dźěći 5. hač 8. schulskeho lěta. — Pokutny dźeń rano 1/8 hod. śmje farar Wöttger serbsku spowědź, farar Bójź dop. 1/9 hod. serbske a w 10 hod. němske kemschenje. Pop. w 3 hod. śmje farar Wöttger serbsku a 1/5 hod. němsku spowědź. Sběrka ſa wožadnych chudych.

S **Budyschinka.** Dop. 1/9 hod. budźe ſo serbske předowanje cźitacź. — Pokutny dźeń budźe dop. w 10 hod. dźěćikemschenje ſa njeserske dźěći, w 11 hod. němske kemschenje a pop. w 2 hod. serbske kemschenje a na to serbska spowědź (farar Handrik-Porschisti).

S **Bukez.** Rano 1/8 hod. budźe serbska spowědź, dop. w 9 hod. serbske a 1/11 hod. němske kemschenje. — Pokutny dźeń rano 1/8 hod. budźe němska spowědź, dop. w 9 hod. němske a 1/11 hod. serbske kemschenje. Pop. 1/3 hod. budźe kemschenje w Rachlowskej schuli.

S **Hodźija.** Rano 1/8 hod. budźe němska spowědź, dop. 1/9 hod. němske a w 10 hod. dźěćikemschenje. —

Njeđźelu 18. novembra

jenohorńca jěđź!

S **Hrodźišćo.** Rano we 8 hod. serbska spowědź ſe ſwjatym Božim wotkasanjom, dop. w 9 hod. serbska a 1/11 hod. němska Boża słužba. Pop. w 2 hod. dźěćikemschenje. — Pokutny dźeń rano we 8 hod. serbska spowědź ſe ſwjatym Božim wotkasanjom, dop. w 9 hod. serbska a 1/11 hod. němska Boża słužba. Sběrka ſa wožadnu zyrkej. Pop. w 3 hod. němska spowědź ſe ſwjatym Božim wotkasanjom. — Potkowani: Bjedrich Guśta Loka, źiwnoseźeŕ w Rakojbach, 62 lět 2 mjezaj a 26 dnjow stary. — Hana Karolina Gabelowa, sawostajena wudowa rataŕskeho dźěłacerja Juliusa Arnoschta Gabela w Rakojbach, 60 lět 8 mjezajow a 8 dnjow stara. — Reinhold Bjedrich Ota Beschow, hajnik we Worzynje, 59 lět 1 mjezaj a 20 dnjow stary.

S **Hucjiny.** Dop. w 9 hod. budźe serbska Boża słužba, 1/11 hod. kemschenje ſa dźěćt. — Pokutny dźeń dop. w 9 hod. budźe serbska a 1/11 hod. němska Boża słužba. Krajna kollekta. Popołdnju 1/4 hod. němska spowědź.

S **Khwaćiź.** Dop. 1/9 hod. němske a w 10 hod. serbske kemschenje. Na serbskim budźe ſo cźitacź. — Pokutny dźeń rano 1/8 hod. němska spowědź, dop. 1/9 hod. němske a w 10 hod. serbske kemschenje, 1/12 hod. dźěćikemschenje. Pop. w 5 hod. pokutna nutrnosć we Wulkodubrawskej schuli.

S **Klukšcha.** Rano we 8 hod. budźe serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hod. serbske kemschenje. 1/11 hod. kemschenje ſa młodźinu ſe ſobuſtukowanym wotkrjeknjenym wjednika evang. młodźinskeje słužby ſ Budyschina. — Pokutny dźeń budźe rano we 8 hod. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hod. serbske a 1/11 hod. němske kemschenje. Pop. w 2 hod. dźěćikemschenje, w 3 hod. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom.

S **Kotez.** Dop. w 9 hod. budźe serbske kemschenje (kantor Hoćer). Sběrka. — Mutoru wječor we 8 hod. budźe pola Bohotez w Kotezach němska biblika a sjednoćerstwowa hodźina (bratr Kschižan-Žitawski).

S **Maleschez.** Rano 1/8 hod. budźe serbska spowědź, dop. 1/9 hod. serbske a w 10 hod. němske kemschenje, w 11 hod. dźěćikemschenje. — Pop. 1/3 hod. ſwjatoćerstwowanjej ev. młodźinskeje słužby pola Lipicźez ja młodźinu ſe starschimi a wotcźehnjerjemi, poſkicźena wot młodźinskeje słužby w Budyschinje ſ pśichodnoschkom k. Uthoffa a hru. — Pokutny dźeń budźe dop. 1/9 hod. serbske a w 10 hod. němske kemschenje, pop. 1/3 hod. serbska nutrnosć w Delnjohórcanskej schuli.

S **Minakala.** Boži dom ſo ſaſo poſwjeći. Rano we 8 hod. němska ſwjedźeńska Boża słužba, na kotrejž k. jup. Berg ſ Budyschina Boži dom ſaſo poſwjeći. Sswjedźeńske předowanje śmje farar Röglež. Dop. we 10 hod. serbska ſwjedźeńska Boża słužba ſ poſwjećeńskej rěcźu k. wyšch. farara Sarjeńta ſ Khwaćiź. Swjedźeńske předowanje śmje farar Röglež. Zyrkw. łudźba: 1. Psalm 103 wot K. Gläsera. 2. „Cźešcź a chwalba"

Dobra kniha

(Skónčenje.)

„Ale čehodla pak činiće wěcnje rozdźěl mjez dobrymi a mjez špatnymi knihemi? Mam tola za to, zo je, štož so čiści, z dobom dobre."

„Haj, by-li tomu tak było, to bych podarmo tak daloko khodźił. Ale bohužel njeje wšitko dobre, štož so čiści, so do sěrokeho swěta sćele. Syjeće dźe też wy dobre zorno, zo byšće dobre zorno nětdy domoj wozyli. A tola změješ mjez pšeńcu też wěcnje kukele a kostrjanca dosć. Podobnje ma so z knihemi. Też tu je kukele dosć mjez njeskaženej pšeńcu. Ja sym dołho čitał kukel; tu maće wopraweźitu pšeńcu. Njekupuju, njepředawam knihi, njejsym-li so přeswědčił, zo je dobra. Tohodla so rozumnych a swědomitych muži w tutym nastupanju prašam, čitam sprawne posudźenja wo kóždej wušłej knizy, tu a tam sam do spisow pohladam a potom hakle je poručam.

Cylu Łužicu sym hižo přešoł za 25 lět a skónčnje sym so też k wam namakał, zo byšće mi dobru knihu wotkupili."

Wo jstwje bě wšo čicho jako w rowje. Cuzbnikowe słowa skutkowachu. Z wulkej česćownosću wšitcy na njeho hladachu, a Leńka so hižo ke kamorej čišćeše, zo by jemu knihu pokazał.

Też hólcy změrom sluchachu, a nikomu so do łoža njechaše; też Kobzec wuj bě zabył, zo bě hižo w dźesaćich. W zymje dźě to ničo njewadźi, hdyž też do dźesaćich čakaš: wšak směš sebi za to rano hodźinku přidać. Jenož Kowaŕ so za čeledźu wohladowaše, zo je čas do łoža, zo pak so njeby trjebał z Hańžu wadźić, hač je słónčko hižo zeskhadźało abo hač hišće spi.

„Jenu knižku mam też z wašeho kraja..."

„Wot nas? A štó je ju tola pisał?"

„Nó, nó, mi so zda, zo to ani sami njewěšće! Wy sće mi pěkni ludźo. Na mjeno so připadnje sam też dopomnić njemóžu, ale wěšće bě to nječtó z wašeho kraja..."

Mjez tym cuzbnik knihu z kamora wućeše. Hnyžom bě kołwokoło čŕjódka dźěći, a Leńka runać pomhaše.

„Wo čim pak też to powědańčko budźe?"

„Najskerje jedna wo nadpadźe pola Bukec..."

„Tu je!" Leńka zawoła. „Nadpad pola Bukec. Wot M..." Hnydom běše z knižku při blidźe. Rada by hnydom čitała, ale kniha njebě rozrězana. Cuzbnik měješe hišće z knihemi činić, kotrež runaše a zaso do kamora staješe.

„Dha jenož čitaj!" namołwješe Kowaŕ holčku.

„Najprjedy dyrbi so kniha kupić a potom hakle smě so rozrězować."

Hospodaŕ khwilu mysleše. Dokelž pak bě jeho hańba před susodom a dokelž chyše drje tola też skónčnje něšto nadrobne wo ważnym podawku ze susodnych Bukec zhonić, so wopraša, što kniha płaći.

„Štyri sleborne."

Zaso Kowaŕ mysleše, hač by abo njeby. Pjeć nowych krósow — kajki pjenjez to! Nimale dźewjeć pakćikow tobaka by za to dostał a na sydom skleńcow piwa. Skónčnje pak so tola zmuži a přinjese z blidoweho kašćika mósnju pjenjez.

„Tule knihu kupimy, přećelo! Tu su štyri sleborne!"

Cuzbnik wza knihu do rukow a rjekny: „Tutu knihu dam Wam darmo, wozmjećeće-li štyri druhe knižki, kotrež za poł tolera dostaneće."

Kowaŕ bě swoe sleborne hižo zaso do zaka stykał a bórzy poł tolerja na blidźe leżeše. Wěcnje bě Kowarjec nan był dobry hospodaŕ a derje sebi wuliči, što ma to rěkać, hdyž maš jenu knihu za štyri sleborne, a za poł tolerja štyri. A wyše teho hišće jenu knižku darmo!

„Tu maće swoje knihi! Za pjenjezy so dźakuju. Raduju so, zo sym tak derje započał. Nazajtra to hižo lěpje pónđźe w Brěznicy!"

„Tuž posluchajće!" namołwješe Leńka. Hižo bě knihu rozrězała a poča nětko cítać:

„Za dawne, dawne časy, hdyž bě wokoło Bukec wšitko hišće jedyn wulki lěs, hdyž tam hišće hajnikowa třelba njepraskaše a żelezny kóń so tam hišće nimo njesnowaše, tehdom..."

Kowarjej so kniha wubjernje spodobaše. Swěcy jemu hižo njebě škoda, haj by wěšće při knizy był wutrał hač do běłeho dnja; też wo pjenjezy hižo njeżarowaše. —

Rano hósć posněda. Přikazachu jemu kruće, zo by so tola bórzy zaso wrócił, a cyle brěmjo „wjele dobreho" dachu jemu na puć sobu. Wobkhodźi nětko cylu wjes hač k najposlednišej khěžcy. Najprjedy wězo zańdże ke Kobzecom a derje tam poby kaž w cylej Brěznicy.

Dołho spominachu w Brěznicy na spodźiwneho kolportera. Knihi njemóžachu wukhwalić a bórzy běchu přečitane. A kaž by to nazhonity cuzbnik čuł, bórzy za nim přińdże cuzy agent z hłosom mjedu słódšim. Pokazowaše molowane zwjaski, lubješe wolijowe wobrazy za přidawk, khwaleše swoje wěcy z najwustojnišej zrěčnioscu, ale derje wo wsy njepoby. Skónčnje dźiđźe hišće ke Kowarjecom. Tón pak so směješe a pokaza agentej, kiž bě we wosebnej korejće do wsy přišeł, serbske knihi, wot serbskeho kolportera kupjene.

Agent so z horda wusmja.

„Tajkile njerjad wam to noša, a to hišće ze serbskimi kwaklemi! To mam ja hinaše wěcy, Te su skěrje něšto hódne. A tola je wšo štó wě wo kelko tuńše. Wolijowy wobraz dostanjeće za premiju! Oh, kak su će wobšudźili, hłupy ludo!"

„Što, naš kolporter nas wobšudźił! To mi hižo njeprajće! Sym knihi wšitke přečitał a wěm derje, zo mje z nimi wobšudźili njejsu. Wy pak dźiće w Božim mjenje ze swojimi knihemi, hdźež chceće; pola nas hižo žanych njewotbudźeće!"

Agent Brěznicu wopuści a hdyž bě za wsu, so z nowa zapěše směješe: „Hłupy lud, kak su jón wobšudźili" — ale z dobom hněwny ze zubami křipješe.

Spodźiwneho kolportera dźěło wo wsy rosće. Hižo ma Kowaŕ hinašich nahladow wo čitanju. Nochce-li pak čeledź rano stawać, jenož prajić trjeba: „Derje, wječor so čitać njebudźe" a hnydom su wšitcy z łoža. Też Hańža so hižo njedroži a ma so přenja k dźělu. Leńka pak je hižo wšitke knihi přečitała, kotrež su w Brěznicy kupili, a žadosćiwje Kowaŕ na spodźiwneho kolportera čaka, hač so skoro do Brěznicy njenawróći. Serbska mysl je wo wsy wotućila, a serbske žiwjenje tam rozekćěwa. — Kolperter pak tam hišće dźensa khodźi...

Z rukopisow „Serbowki" 1890/91 — po dotal njeznatym autoru — wozjewił M. K.

wot Chr. H. Ringa (Minakakiki zyrkw. khór). Kapała Khróstawskej wohnjoweje wobory bohu skutkuje. Sbérka sa nasch Boži dom. Wožada žo prošu, so hy žo rano ¾8 hodź. psched Minakalskim hrodom zhromadźiła; wot tam poczehnje žwjedženiski cžah do Božeho domu. Psched zyrkwinskimi durjemi žo spéwa z němskich spéwarskich terkuch cžo. 14 prénja schtuczka (Wotewrécze mi rjane durje). Pop. w 2 hodź. dźěcžikemschenje, w 3 hodź. žerbsta spowědź z Božim wotkasanjom, w 4 hodź. khcjenska Boža žłužba, ¾5 hodźin kemschitkhód tych maczerjow, kotrychž dźěcži buchu w saúdženym schwótórcžlěcze wuschczene.

S **Njeswačidła.** Poswjenjenje wobnowjeneje zyrkwje. Towarschtwo a wožadni žo seudu ¾10 hodź. k žwjedženskemu cžahej na torhoschcžu. Na cžahu sadźenemi stari wožadni žo hromadźa psched wcžu, so bychu z tamnymi durjemi do Božeho doma sastupili. W 10 hodź. žwjedženska Boža žłužba. Poswjenjenje a němske předowanje: superintendent Berg; žerbske: wožadny farar. Programny z kérluschemi žo psched durjemi wudźěla. Sbérka ma žłužicz za wobstaranje dalschich zyrkwinnych stolow. Wožada žo prošu, so hy wjes z khorhojemi wupyschila. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. budże žerbska spowědź, w 9 hodź. žerbske a ¼11 hodź. němske kemschenje. Pop. w 3 hodź. žerbske, w 9 hodź. němske kemschenje se spowědźu w Sarečzu. Wjecžor ½8 hodź. w Njeswačidłskim Božim domje duchowna hudźba. „Essmjertna mischa“ wot H. Schütza sa bytnje, khóry a samospéwy. (Méschczańscki kokomerny khór.) Programmy psched durjemi sa 30 pj. Wunoschk žo wužiwa za wobstaranje zyrkwinych stolow.

S **Nožaziu.** Dop. ½9 hodź. němska Boža žłužba (je spěwanjom nowych kékluschow). — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. budże žerbska spowědź, dop. ½9 hodź. žerbska Boža žłužba, w 10 hodź. němska Boža žłužba, a po tutej němska spowědź.

S **Porschiz.** Rano ½8 hodź. budże žerbska spowědź, dop. ½9 hodź. žerbske a w 10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. dźěcžikemschenje za wjetsche dźěcži w Porschizach, pop. w 2 hodź. evangelska młodźinska žłužba za muzitu młodźinu. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. budże žerbska spowědź, dop. ½9 hodź. žerbske a w 10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. dźěcžikemschenje za mjeńsche dźěcži w Porschizach.

S **Nakez.** Dop. ½9 hodź. budże němska spowědź, w 9 hodź. němske kemschenje, ½11 hodź. Boža žłužba za dźěcži. — Pokutny dźeń budże rano we 8 hodź. žerbska spowědź, dop. w 9 hodź. žerbske a ½11 hodź. němske kemschenje; pop. w 2 hodź. němske spowědne kemschenje, ½5 hodź. tehorunja na wustawje za žlepych.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. budże předowanje (sa tak Eckelmann-Kelličanski). — Sbérka. — Pódpołdnu wjecžor we 8 hodź. budże w farskim domje biblistka a sjednoczeństwowa hodźina (bratr Kschižan-Žitawski).

S **Mulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. budże žerbske kemschenje we Mulkich Sdźarach. — Pokutny dźeń budże rano ½8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske pokutne kemschenje we Mulkich Sdźarach, ½11 hodź. pokutne kemschenje we Merminghoffje, pop. ½3 hodź. žerbske kemschenje a ¾4 hodź. žerbska spowědź we Mulkich Sdźarach.

Přiłopk

Mrowjaze hromadny stónzowacź žo khłosta.

Huito žo stawa, so žo homołkojte mrowischcža cžerwjenych lěsnych mrowjow sapuscžeja. Njerofumni njedźelźay wuléthnizy žebi myślą, so žu mrowje schkódne swěrjata, a tohodła mrowischcža, hdyž je nadeńdu, ſ kiżom rosschkarjeja a rosbiwaju. Runje tak dźěcži po pschikładze dorosczenych cžinja. Saničžaza wola, kotraž we cžłowjeku tcži, žo tu sjawnje pokasuje. Ludźo wschak njewědźa, so mrowischcža tónzuju, sběrjez schkodu nacžinjeja. Cžerwjena lěsna mrowja do lěsnych wužitnych swěrjatow žłuchca. Wona je jara ważna sa wobaranje pschecžiwo lěsnym schkódnikam. S pschekażanzow (insektow), kotrež do žiwojeho hnězda nošy, wjetschina do schkódnikow lěsa žłuchca. Pschipóſnatu znajeź lěsnych swěrjatow, kotraž je dokładnje žiwjenje lěsnych mrowjow studowała, je spóſnała, so wone do najwuspěschnischich niczerjow schkódnych lěsnych hużanzow, brukow atd. žłuchcheja. Lěsna mrowja je tohodła w najwjazy němskich krajach se zakonjom schtitana. Sakasane je, jejne hnězda sapuscžicz a jejne jejka sběracź, kotrež žo k pizowanju ptaczkow wužija.

Pschi złědźenju sa prjedownikami žwoju macź namakał.

Pschi pytanju sa žiwojimi prjedownikami je młody muż w Barlinje žwoju macź sažo namakał, kiż bě žo wot jeho nana dźěłka, hdyž bě hałle dwě lěcze starý. Rudi N., kiż je žwojim nanom w žewjernym dźěle Barlina bydłi, sjewědźeschce, so jeho macź jenož nékotre chéje dale na žamšnej dróży bydłi. Hdyž dyžsche někto pokhad žwojej šwójby wědźecź, trjebaschce wo žwojej macźeri wěste powěsče a shoni na to waschnje, so bě žo jeho macź, wo kotrejž žej myślesche, so je dawno semrěła, wospjet wożenita a w jeho blišikosći bydłi. Krótko po tym staj žo macź a žyn sažo widźałoj.

Tjoje rubježne mordarstwo žo wujaśnilo.

1. septembra běchu, kaž je žo zdźěliło, na jenym lěsnym pucžu pola Pleśa w Hornjej Schlesyskej rubježniżay pjenježnu posyłku Pleśkeho póſtšeho hamta nadpadnyli. Pschi tym běchu rubježniżay pschewódźazeho policajskeho sastojnika satšelili a pjenježnego listownoscherja tak cžežko sranili, so posdźischo w khorownej wumrě. Stóstnizy néhdże 7000 ſkotych rubichu. Na cžežkażay jim jedyn stražnik pucź sastupi. Jeho tohorunja satšelichu. Nacžuli sa rubježnikami złědźachu, njemóžachu jich naprózdzy sasłapicź. — Psched někotrymi dnjemi policija někotrych zyganow saja, kotriż běchu žo w Pleśkim wokrjesu na někotrych městnach do twarjenjow kamalí. Hdyž jich wobstajachu, žo do napschećerečenja saschmjatachu. Tohodła tukanje nasta, so žu žo pschi nadpadze na pólśki wós wobdźěliłi. Skónczńje žo rubježnistwa wusnachu. Mordarjo běchu ſ rubjennych pjenjes jenoż mały dźěł k sebi wsali a shyk w lěsu sahrjebali. Policija je pjenjesy namakała. Mysla sebi, so je wjele žobuſtawow zyganskeje bandy do rubježnistwa sapleczenych.

Sažany schwinz.

W Eversshausenje (w Hannoverskej) jena burowka w kurjenzu jeneho schwinza wohlada. Sažany rubježnik bě bjezwjecź kur spózerał a bě ſ tym tak motokhtnył, so njebě wjazy pisches dóſeru mulkéſcź mohł, ſ kotrejž bě žo do kurjenza dobył.

Kózka jako wumoženka žiwjenja.

We Wybkotim Wirtsbergu w Bajerskej je žo ſ kedźiliwosce jeneje kózki dźěcżaze žiwjenje wukhowało. Macź a nan schcežipaschtaj jahłuka a njekedźowschtaj dale pschi dźěle na žiwoje dźěcźi a žo tehodła też njedobladaschtaj, so mała holcźka tam mjeź druhimi njebéſche. Hdyž pak starschej ja tym pschińdźeschtaj, so tu nihdże wjazy njebé, pocžachu ju wschudże pytacź. Ale podarmo. Po dléſchim cžasu widźachu na brjoſy wojeńskeje hata domjacu kózku, kotraž bjes pschestacza na jenym městnje horje a dele běschaše a wschо możne sapocžinasche, so by kedźbnosć na žo stojźita. A wopraudże bě dźěcźo do hata padnyło a leżeſche w blišikosći kózki we wodźe, niż jara hłubokej. Pospytu k wožiwjenju mějachu wuspěcha, a tak je kózka tutemu dźěſcźu žiwjenje wukhowała.

Najwyschschi žudnik sa wothłožowanje w Posaarskej je Italcžan Bindo Galli, pschedsydża wyschschego žuda sa wothłožowanje w Posaarskej.

Cjeźke cjelo.

Na stótnych jětkach w Bizowje (w Mecklenburskej) dyrjeſeſche žo krowa nahle sareźacź, kiż dyrbjeſche cjelacžo njeżmérneje wulkosće porodźicź. Cjelatko waježeſche niż mjeńe hacź dwoj zentnaraj.

Njesboże pschi kurjawje w Jendźelskej.

Rad wulkimi dźělenmi Jendźelskeje a Schotyskeje leżeſche wutoru huſta kurjawa. Kurjawy dla dwě wožobje pschi ſnjesbożenju ſ automobilom žiwjenje ſhubichtej. Tež żelesniſkaj sastojnikaj žo pschi kurjawje morischtaj, dokelž nebyschtaj pytnyloj, so žo żelesniſti cžah blížeſche. Na jednym dwórnischczu, hdźež běſche kurjawa żelesniſke kolije namaczała, pocža 20 żelesniſkich wosow njejapzy jěcź a wosrałychu sawjeru na żelesniſkim pschekhodze. Wobkhad žo tuteho podawka dla na khwilu sahacži. Pola Loweſtofta na morju schéſej ſtócź rybałſke cžołny do žo ſrajschu, tola nasta jenoż schkoda na cžołnach, ludźo žo njeſranichu.

Létadło w Awſtralſtej ſnjesbożiło.

Jendźelske wobkhadne létadło je žo schtwórtk rano něhdże 45 kilometrow psched Long Reachom (w Queenslandźe) ſwrócźiło. Tſi wožobły w nim, dwaj muźej wobžadźi a jedyn puczowacy hóſcź, žiwjenje ſhubichu. We tutym méſtazu je žo hižo ras létadłowe ſnjesbożenje we Awſtralſtej stało. Psched něhdże tſjomi njedźelemi je žo wobkhadne létadło ſ jédnacže wožobami ſhubiło. Dokelž žo njeje žaneho žłéda za nim namakało, žo boja, so je do morja padło.

Riżinus sa nóżnych hawronow.

Méſchczańszy wótżozo žu druhdy jara ſtarościwi. W méſcze Edwardsville w Pennſylwanskej (w Ameriźy) ſnajmjeńſcha tak je. K ſpěchowanju moralnosće méſta — najſtkrje khétro trébneje — je policajske ſarjadnistwo postajiło, so nieżmédża dźěcźi niże ſchtyrnacže lét wjecžor po dźewjecźich wjazy wokolo bundacz a žo honicź. Te, kotrež žo podźišcho hiſchcze lepja, dóſtanu bjes mitoſcze wulki łżicz riżinuſoweho wolija, ſ kotrymż žu policijſtojo „wobronjeni“ a w bleſchach žobu noſcha. Tutón napoj wěſo dźěcźom luby njeje. S tuthym originelnym ſrédkom myślachu méſchczańszy wótżozo, so žo dźěcźi wjecžor ſ dróhow ſhubija. — Tajki ſrédk mohł žo też na wſach nałożowacź, hdźež dźěcźi hacź do hłubokeho wjecžora tehorunja na puczach a ſchcežkach harcża.

Pjatnikí dóſtanu taſliczku ſ mjenom.

Psched krótkim ſtandźi žo powschitkowna kedźbnosć, hdyž w Ontario (w ſjednoczenych ſtatach) jónka pjatnikí porodźi. Dalſche wumjeze tutych pjeć holcźkow dawa ſwědej pschezo nowe hódanczka. Je to jenicźki pad, so žu wschě prénje kritiſke tydźenje žiwjenja w potnej ſtrowoſći pschetrale a bźiwajo na wurjadnje dobre wothładanje w Ontariſkim hoſpitalu hladaźay ſeſtrowinjeja. Mjes tym, so žo dotal dwójniki, trójniki a ſchtwórniki mjes ſobu roſeſnawaju, bywa žo tu rjez, so tute pjatnikí dźeń a bóle ſo wunaju. Hižo někto njemóža lékarjo a wothładarki pjeć holcźkow njes ſobu roſeſnawacź. So žo njebychu ſamjenite, žu někto kóždej ſ tutych pjeć rjanych małych holcźkow taſliczku ze ſwojim mjenom wokoło ſchije powěſnyli.

Straſchne wojowanje ſ rubježnym ſwěrjeczom.

We wokolnje ſtazije Moderrivjera w Transvaalu (w Južnej Afriźy) je wulke roſhorjenje ſhudźiło, so je w tutej krajinje, kiż hewak zanych rubježnych ſwěrjatow nima, žo leopard pokaſał, pschi tym hobr w žwojej druźinje. Tute ſwěrjško je pschi ſpodźiwnych wobſtejnoſcach ſahubi. K wyjerjej ſa ſtotom A. W. Walshej, kiż 40 jendźelſkich until wot ſtazije ſ dalenj pschi rězy dźełacže, pschibéża bjes bycha cžornuch, kiż pola njeho žłużeſche, a powě jemu, so nahi muż a jeho poſ je ſylnej wulkej ſócźku wojujetej. Walsh wſa žwoju tſélbu a cžornuch jeho na méſtno wjeſe dźeſche, hdźež žo wopraudże wo žiwjenje a ſmjercź mjes běłuchom a leopardom wojowaſche. W pschihódnym momiku tſéli Walsh dwójzy do rubježneho ſwěrjška a trjeſi je ſmjertnje. Nahi muż, kiż bě žo pschi wojowanju ſtrašcže nje ſranił, bě wěſtu farmar Hyde. Bě žo w rězy kupał, roſnjemdrjeneho ſchcežowkanja žwojeho pha dła pak ſajny ſ brjoſej žo wrócźił. Wulki poſ bě žo do leoparda daſ, tola wobſtejeſche ſtrach, so jemu podźeji. Hyde, ſtary wojak, nochzyſche to pschidacz a wſa wjetſchi kamjeń, dokelž druheje bróńe njemóżeſche, a pjerjeſche ſ nim do ſwěrjſta, kiż žo nětko pschećežiwo njemu wobroczi. Snuźity poſ je dale na bitwje pschećežiwo leopardej wobdźěli, tola wukonjowanja by jara dwělomny był, njeby-li Walsh w praſwym cžasu je žwojej tſélbu dóſchoł. Hydowy ſtaw je khétro ſtrašcžny. Boja žo, so žiwoju prawu nohu ſhubi, dokelž je jemu rubježne ſwěrſško na wjazorych mésinach žily pschekrižało. Poſ je mjenje pschi tym ſchkodował, hyrnjež bě krutje pschećežiwo ſwěrſšku wojował.

Rubježniżay morischu bohateho pschećelſkeho nowinarja.

W Shanghaju je powěſcź wo ſkónzowanju chinejſkeho wulkonowinarja Szeliangſtaija, wobžedźerja nowin „Shunpao“ a hłowneho akcionara nowin „Shinwanpao“ mjes wobydlećiwom wulki napohlad ſhudźiła. Mjes Hangcžowu a Hainingom pschi mórſkim brjoſu ſ połodnja Shanghaja žydom rubježnikom w automobilu pschijéżdżo nowinarjowy automobil sadźerżachu. Nadpadnizy ſatšelichu jeho ſchofera a pschećerżachu nowinarja do héty, w kotrejž muźeſ pytasche. Jeho je žydom wutłelemi morichu. Syn a mandźelſka nowinarja mójeſchtaj cžeknycź. Rubježniżay ſatšelichu hiſchcze ſynowehо pschećela a na to cžeknychu.

Kašubska baika

Předspomnjenje: Kašubski lud sydli w krajinje, kotrejž so pólscy Pomorze (t. j. po morju) réka, to je blizko Gdynje, noweho pólskeho wulkeho přistawa pola Gdanska. Kašubojo su zwjetša rybarjo a burja. Póda tam wjele hódna njeje, wšo čini khuduški napohlad. Móžemy tónle kraj z naſej serbskej holu přirunać. Khójna ma tam swoje knježeſtwo, to spóznaješ też z mjenow kaž Chojnice, němscy Konitz. Kašubski lud hinje pak jako wosebita hałžka Słowjanstwa bóle a bóle, dokelž ma tak jara přiwuznu pólsku réč za přihódnišu. Kak wjele Kašubow docyła hišće je, njemóžeš z najnowšich statistikow spóznać. Też nima kašubski lud tak derje wutwarjeneho pismowstwa kaž my Serbja, jenož nékotre nabožne knižki a ludowe powědańcka su so zakhowałe. Tudy chcu jenož zajima dla jenu tajku kašubsku bajku pokazać, a jeli so wam spodoba, pozdźišo zaso druhe podać.

Hłowa swjateje Borbory.

Hdyž tudy w prjedawšich časach pohanstwo knježeše, běše kóždemu człowiekej dowolene, zo bu tón, kotrehož na morju wukhowa, jeho niewólnik. Jónu zapućowa jedyn biskop z Roma do Gdanska z ważnym póſelstwom. A hdyž běchu k polkupje dojeli, so čolm rozłama. A wšitcy so hrozne zatepichu, jenož biskop nic. Tón měješe swi. powostanki sobu, mjenujzy hłowu swjateje Borbory. Tak bu wón wukhowany a Gdynski Sołta jeho dosta. Sołta jeho do młyna přikowa a biskop dyrbješe šołče žito mlěć. Tak mlěješe biskop dźesać lět dołho a spěwaše swj. Borborje kěrluš, a to łaćońscy. Nichtó jemu njerozumješe. Tuž pak přińdźe Stolpski biskop a měješe pola Gdyna swoje łěhwo a zasłyša tam tón spěw. Tohodła Stolpski biskop jeneho ze swojich służobnikow tam pósła zo by so woprašał, štó tón človjek w młynje poprawom je. Tuž praji jaty biskop k póslej, zo je před dźesać lětami z póſelstwom z Roma do Gdanska přišoł, zo je potom Sołta jeho wukhował a zo dyrbi za to šołče žito mlěć. Na to wuswobodźi posoł jateho biskopa z čežkeho wotročstwa. A to je so stało w lěče 1390.

Radio

Sobotu 17. novembra ſłyſchimy.

Königswusterhausen. Nimoj nateho wſchědneho programma: 6.35 rańſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13 tačžele. 15.40 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 18 ſportiſki tydźeńſki pſchehlad. 20.10 hudźba ſ filmow.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 rańſchi konzert. 8.20 tačžele. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13.10 tačžele. 18.20 tačžele. 20.15 wulki pišany wjecžor.

Hišcže ważne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 21.10 Pawoł Linka. Hamburg: 19 Mozartowy konzert. Köln: 20.15 wjeſeły wjecžor. Wiu: 20.35 wot Straußa ſ Leharej.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a dźěł Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr., — hdyž wumrěje abo hdyž je na tyrbje so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 269 — Budyšin — Sobotu 17. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němska burska rada na wjednika přisahała

We wulkej sali stareho kěžorskeho hrodu w Goslaru pjatk wječor wschitke zhromadźizny němskeje burskeje rady a nazionalsozialistiskeho wjednistwa korpsa w němskim sejmowym stawje na wjednika Adolfa Hitlera zwjatočnje přisahachu.

Wjednizy kročachu mjez spalerom połnych hajnikow, SA a SS, kotrjž běchu so z hmołnizami sestupali, k radnizy do kěžorskeho hrodu. Delekach přched kěžorskim hrodom wustupichu němšzy burčzy wjednizy a zhromadźizny němskeje burskeje rady z wosow a kročachu w zwjazkowym ćahu do wulkeje sale historiskeho twarjenja. Městnosć bješe dospołnje z cźěrnowo-čerwjenym kuknom wupyšchena. Před sćěnčkach so městnosć krajnje wusměhowasche.

Statny sekretar Willikens pohodźenje wotewri a přcheda hłowo němskemu burskemu wjednikej. Tuton pokaza na tłóncznje zjednoćene němske burstwo, kotrež je w Goslaru a w kěžorskim hrodźe přched někotrymi njedźelemi wjednika Adolfa Hitlera powitacz móhło. W famźnej městnosći je so nětko němska burska rada zhromadźiła, to by přichadny stožiła na wjednika a němskeho kanclera.

Němska burska rada dyrbi němske burstwo w duchu wojowarskeje zhromadnosće wodźić. Ssobustatny němskeje burskeje rady přichopołkuchacy steja hłowam němskeho burskeho wjednika.

Kaž jedyn muž pohołbnychu zhromadźeny němscy burjo rady ruku k přichaju a rjekchu i němskim burskim wjednikom hłowa zwjatočnje přichajachi: **„Přichajamy tebi — Adolfe Hitlero — zwěru a smužitosć. Slubjamy tebi a přchedstajenym, kotrychž ty postajiš, posłuchnosć hač do zmjerca, tak wěrnje hač nam Bóh pomha".**

Tuta zwjatosć přichajachi so na wschitke němske radio přchenjesła.

Němski burski wjednik přchija pjatk w Goslarje přchebywajcych burskich wjednikow Jendźelskeje, Polskeje, Francozskeje, Madźarskeje, Danskeje, Norwegskeje, Czěskosłowakskeje, Lotyšskeje a sastupjerja internazionalneho dźěłoweho hamta w Genfie **W zwjazku z tym, zo wot němskeho burskeho wjednika Darré wuzběhny, so wot zhromadneho dźěła burow we wšěch krajach napoćetk měr Europy wotwisuje.**

Přeńe čestne kř že so wudale

W Barlinje žu so schtwórk a pjatk wčenje czestne tychiše za frontiskich wojowarjow wudale. Kschise wudachu so wschitke na polizajskich wjerchach, wójnskim wobdźělnikom běšche so přjedy wojerwiko, so bychu so k přchijimanju czestneho tychiša na přchiłuschnym polizajskim verchu sešchli. Tam polizajski offizer dostawarjam najprjedy přchećenskim liczbnu přchesrodu a jim na to czestny tychiš na wutrobno přchitykny. W přchichodnych dnjach so w němskim klownym městcu wjele tyšaz czestnych tychišow wuda. Tisichtwórczinny tychižow su za frontiskich wojowarjow, służne tychiše nimaju žanemu mjeczowu a žu so za hewaschich wójnskich wobdźělnikow postajite.

Laval a prašenje Posaarske'e

Swonkowny minister Laval je schtwórk popołdnju přched wonkownym wubjerkom komory nadrobnje wo franzowskej swonkownej politiy rosprawjał. Najwažnische w jeho rosprawje běšche prašenje Posaarskeje. Jako běšche na sadźerjenje žiwojich přchedchadnikow w posaarskim prašenju dopomnił, rosprawjejsche Laval wo wšednjach wubjerka tśjoch mužow w Romje, kiž sćili rosłud za Swjatk ludow přchihotuje. Laval žo nadźiju, so by so z wothłosowanjom w Posaarskej zyle wězownje wobchadało. Po dležcej rosmołwje minister rostoji, so je Franzowskej jenož wo swěrjenje wothłosowanja cźinicz. Franzowska chce pjecza w měrnym duchu wschitke winowatosće dopjelnicz, kotrež so ji je srěčzenjemi napołoża.

Knox wobskorži Pirrowa a Röchlinga

Přchedhdyž knježerstwowje komunisije w Posaarskej, Knox, je přchecziwo podpjerjarjam liscjiny němskeje fronty z 13. novembra 1934 thołstanšli namjet pola wyschicheho wothłosowanjeho žuda dla skchidźenja a přchisłodźenja sćili, so by sažo žwojich emigrantow, sastupnikow a seperatistow schkitał. Liščjimi su podpisali Pirro, Röchling, Kiefer, Levacher a Schmelzer.

Schuschniggowe rozrěčowanja w Rom'e

Awstriski swonkowny minister baron Berger-Waldenegg, kiž swojakoweho kanclera dra. Schuschnigga na žiwojim puczowanju do Roma přchewodźa, je nowinam „Popolo d'Italia" wo wopyće w Romje takle rosprawjał:

Přchi swótkowym połoženju sdadźa so cźasćišche wobsinske rozrěčowanja statnikow być wuzitne a nuzne. Přchi wopyće w Romje bidźe so **jenož wo powschitkownym politiskim połoženju rěčeć,** tola maju so też prašenja rosponimnacz, kotrež Italiku a Awstriku wobzebje nosmpaju.

kommunistiskeje ideje wulkował a jón je žiwojej energiju a sunžitosću Madźarskeje žanej sažo wrócźił.

Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler je slatownu wjednikej Madźarskeho kralestwa Miklawschej Horthyjej žwožnopschejnu telegrammu pósłał. Horthy je němskemu kanzlerej a wjednikej runje tak wutrobnje wotmolwił a žo za jeho pschecja džakował.

Napreciwna krotel Madźarske'e

S Budapesta so powě, so je sebi madźarske knježerstwo wotmyślilo, so pola Swjatka ludow zakrocz, so by kedźbnosć Swjatka ludow na to wjedła, so je juhosłowjanske knježerstwo i pschećerkanjom Madźarow, kotrjž we wotstupjenych krajinach bydla, postajenja Trianonskeho frjedźenja a postajenja za schkit narodnych mjeńschinow frenike.

S hamiteje strony w Madźarskej so dotal hischcze nicžo wo knježerstwowym wotpohladzje njeje wosjewiło. Madźarzy politikarjo khileja so mysli, so by so zakrocenje juhosłowjanskeho knježerstwa pola Swjatka ludow bóle pschecziwo italskemu knježerstwu měrił hač pschecziwo Madźarjej, a so dhze juhosłowjanske knježerstwo i rospominajom praschenja winy Marseillskeho nadpada powschitkownu kedźbnosć na pschipadnu zobusamołwitosć italskich mješnoscow słoziez. Runje tak so nowische wobschérne wupokasowanja Madźarow i Juhosłowjanskeje se zadźerjenjom Beograđskeho knježerstwa k Italskemu knježerstwu swjasuja.

Slědźenje za kommunistami w Rumunskej

Polizija je njenadźijy puczowanske paža wukrajanow w Bukarešcu a w zwjazu Rumunskej pruhowała. Jednasche so wo to, hač maju wukrajnjo dowolnosć, w Rumunskej přchebywacz. W Bukarešcu nětdže 400 wosobow, kotrychž paža njeběchu w rjedže, na hłowne polizajstwo přchiwjedźechu, hdźež po pruhowanju pažow njepodhładnych zusobnikow na zwobodu puschćichu.

Přiběraca b'ezdźěłosć w Belgiskej

W Belgiskej bjesdźěłosći přchiběra. Konz septembra bě w Belgiskej 173 000 njeschłužerjow, potajkim 17 procentow wschitkich wobzebow, kotrež su w zawěsćeni bjesdźěłosće zapisane. W auguscze bě tale prozentna sadźba na 17,1 proz. powjetschi. Loni w septembrje wona jenož 13,8 proz. wuczinješe.

Počahi mjez Francowskej a Italskej

Swonkowny minister Laval w komornym wubjerku za wonkowne naležnosće njeje ničzo nadrobneho na namjetach k dorjadowanju počahow mjez Franzowskej a Italskej prajił. Njedźiwadźy tehodla pitaju Parižske nowiny „Echo de Paris" **„so je połoženje mjez Parišom a Romom mjenje přchihódne.** Wone wobzarnja, so knježerstwo w Romje dźiwaju na Franzowsku so tak kombdi a po dacźu hischcze njeje swólniwe, juhosłowjanski stat jednotu jako njepschemjenjomnu wěz wobhladowacz. To też njeje žane dobre znamjo, je-li so by so Swjatk ludow někto namolwjał, so by samołwitosć Madźarskeje za nadpad w Marsellu přchiwo Francozskej wotpokazał.

Nadpad w Marsellu přindźe před Zwjazk ludow

Stajny sastupjeř Juhosłowjanskeje pola Swjatka ludow Potić a juhosłowjanski wupósłanz w Pariju staj franzowskemu swonkownemu ministrej wojerwiloj, so Juhosłowjanska na Swjatk ludow namjet staji, so by so zamordowanje kralа Aleksandra přchepytowało. Parižske nowiny „Information" přinjaj, so budźe přchi nětčzišchim žitnym poležeńu bliščzeho khadź. radu Swjatka ludow a njedospołnosći juhosłowjanskich podłožkow ko wo nałeži nejši najšerše hakle přchi schadźowanju rady Swjatka ludow w januaru wuradźowacz.

Franzowske nowiny wo tutej juhosłowjanskej krocželi přchecziwe njepřajeju. Jenož **nětkuze** uzwiny zjejišchcjo sastupuja, so Franzowska hinak njemóže, hač so by pomhała tym, kotrjž dźedźa naležnosć wujasnicz, so maju so sastupjerjo Franzowskeje na žadoj kóžde tośkolize rosrěčowanja přchihotowacz. Nowiny „Paris Soir" přinjaju, so tudźe rosmołwa wo juhosłowjanskim memorandže bjes dwěla jara žiwa a wótra, ale wothladniwosć kotruj je Beograd dotal wopokazał a smrowacy Genfski powětr dawatej nadźiju, so móže so krutosć sprawnosće zjednosćicz i pomérnosćej, kotraž je za měrne wuwicze internazionalnych porjadow nuzna. Franzowsk: zwonkowny minister Laval budże so wo to prózowacz.

seillu prahowak. Italska so w tukhwilu hischcze na Jane waschnje njewupraja. Wona drje w kritiskim wokomiku swój rosud wosjewi, tola pschi saposdejenju hrosy tej, so rozsud jam na smerowajej hódnosći posnudi.

Francowski swonkowny minister Laval je schwórił mjeczor francowskeho póslanza w Romje, de Chambrunа, pschijał. Chambrun so w bliskim czasu na swoje mésto do Roma wrócźi.

Jednanja wo wójnskich łódźstwach so hača

Namjestnik amerikanski swonkowny minister Phillips je pjatk w konferency nowinarjow wosjewił, so su rozsczeowanja wo wójnskim łódźiwje mjes Ameriku, Jendželskej a Japanskej w Londonje na morwy dypk dóschle. Jendželske knjezerstwo je so we Washingtonje wopraschało, hacz so njebychu mógli jendželske rěcze wo pschichodnej politiźy wójnskeho łódźstwa dorěczeć spytać, je-li so žebi Japanska woprawdźe dospołnje rune prawo we wobwonjenju na morju žada. Tuto jendželske wopraschenje je so swonkownemu ministrej Hullej, kiž z presidentom Rooseveltom puczuje, wosjewiło. Hull należnosć z Rooseveltom dokładnje rospomina a zobudu abo njedželu amerikanski wotmołwi wobsedźenu póstanjez Dabisej w Londonje pschepoda.

Trónska rěč jendželskeho krala

Wózwojej trónskej rěczi pschi wotstorczenju jendželskeho sejma sadudjewsche jendželski kral nadpady na Dollfuża, krala Aleksandra a Barthouа. Tute podawki su wšcze jednanja dla smjerowanja Europy wróczotorczile. Wón pak nóżesche spokojeny na njespróżnjene napominanja jendželskeho knjezerstwa pokasacz, a we wschelakim nastupanju k pomérnosći radźicz a pschezelne poczahi mjes narodami spěchowacz.

Njedźiwajcy wobczežnosćow, pod kotrymiž swétowe wikowarstwo cżerpi, sej so kupna mózy a derjemesce jendželskeho ludu polepschiłej a finansy su so tak sléplichile, so móże so na wažne sniženje sjawnych cżežow liczicz, kotrež su so psched tsjomi létami wobsankle. Krala spokoja, so so wikowarstwo a dźeło jendželskeho ludu polepscha, wón so wobežeje wjeseli, na rosrjoscenu jendželskeho rownoha. Kral stónczi swoju rěcz z nadźiju, so by konferenca wo wójnstim łódźstwje mjes tsjomi wulkomocami k spokojazemu wuslědkej dowjedła, so by so swétej napschemobrónjenje salutowało.

Krótke politiske powěsće

Kuieni Lupescu, kotraž bésche w Bukarestiskim towarschnym żiwjenju snata wobsoba a lubka krala Karola, je so po rosprawje jendželskich nowin „Sunday Dispatch“ z kapitanom Antoianom, kommandantom kraloweje cżélneje gardy, wożenita. Tola ma so wobkruczenje tuteje powěsće wocżakacz.

Bolharski ministerski president je wosjewił, so Bolharskej njeje mózno, so by dołh za swoje dowójnske a powójnske pożczonki w dotalnym wobsahu dale płacziła. K temu je finanzny minister Todorow wosjewił, so bolharske knjezerstwo w tukhwilu na mworatorij njemyslí.

W Filipopelu w Bolharskej su kommunista Lasarowa wotprawili. Lasarow bésche kommunistiske ideje w bolharskim wójsku rosscherjał.

Schpanjelski ministraj Samper a Hidalgo staj wróczo stupiłoj. Dźeła swonkowneho ministra wobstara minister namórnistwa Rocha. Wójnske ministerstwo je ministerski president Lerroux sam pschewsał.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 17. **novembra** 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ja wšak sym, kaž to znate je
Muž khudy, z khóški maleje,
Sym z modlitwu a sylzami
So pokojak ze spěwami.

Pětr Mišák.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +2 a thermometer w nocy +1. W nasich kónczinach su so symnische wótry z polnocy z cżopłym polodnischim powětrom setkale. Tehodla je so nad krótkowasnej Němskej žłaba nizina z kurjawu a mihosenjom wutworita.. Tuta nizina poczehnje pomału k dołhemu ranju. Wyschina nad południowej Italskej znadź trochu wliwa na nasche wjedro nahódze. Atlantiska wyschina je so hacz do Schpanjelskeje wupschestrěła a k dołhemu ranju cżehnje. Wona pak naiskerje pola nas rjane wjedro njerusukuje, ja to pak nam wobschérna nizina nad Srjedźowuseinskim morjom hrozy. Tuta so k połnocy rosscherja. Jutrje njedźelu słónczko 7,20 hodź. schadża a so 4,10 hodź. twa. Mésacz schadża jutrje popołdnju 2,22 hodź. a khowa so rano 4,05 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu njedźelu: Mało pschemenjenja.**

*

— **„Kino für Jedermann“.** Sswětłowobrasowe dźiwadło pschi Lawskich hrjebjach we žiwjenich wopytowarjow spokojetcz. To dopokazuja mnohe wupschedate pschedstajenja. Hacz do njedźele hraje so filmowa operetta „Rhynske holicžo“. Wschitko, schtoz so wo Rhynje žoni a spěwa, tam wohladasch: romantiski krajinu, karneval, luboscz se žiwym horjom a wjeselom. Rhynske holicžo budże so pasewsche kózdemu spodobacz. Też wobschérny pódlanski programm je widżenja hódny.

— **Budyske haptyki** su wschedne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a swjate dny pak samknjene. Nóżnu służbu a njedźelu a swjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka z mjeńczinym wotmenjenjom. W novembrje je to Weitinska haptyka pschi Bjedricha-Augustowym namjesce.

— **Lekarska njedźelska służba w Budyschinje:** Njeje-li wothladazy lekar abo domjazy lekar dostacz, je njedźelu 18. novembra dostacz knjes dr. med **Keerl** na Tuchorskej dróhy 19, telefon 3116.

— **Lekarsku njedźelsku służbu za Bart, Wulku Dubrawu, Kubschizy a Maleschezy** smjeje njedźelu 18. novembra dr. med. **Deška** w Kubschizach, telefon Budyschin cźo. 2236.

— **Lekarsku njedźelsku służbu za Wósport-Bukezy** smjeje njedźelu 18. novembra praktiski lekar **G. Obenaus** we Wósporku, telefon Wósport cźo. 252.

— **Sawěschenje cżitarjow nowin** bo **sastajsko.** Khocżebuska **„Lausitzer Landeszeitung“** je wczera wosjewiła, so sawěschenje jejnych cżitarjow pola „Němskeje Lloydskeje sawěschczaceje banki w Lipsku“ pschi snjeschonju 31. dezembra 1934 p'chipołdnju we 12 hodź. pschestanje. Po wukazu němskostatneje nowinskeje komory njesmědźa dźenicki swojich cżitarjow po 31. dezembru dale sawěschczeć.

— **Běrnowe płacżiny w Schlesyskej.** Sa zyku Schlesyskim wuczinja najnischcha płacżizna za zentnar běrnow 2,35 hriwnow. Sa zoltu druzinu bo 20 pjenjezkow pschirazka pschiliczi. Nimo teho su tute najnischze płacżizny za wschu druzinu wo 25 pjenjezkow powyschene, we wupkładzerskich krajinach, kiž hacz do 30 kilometrow dalene leża wot města, kiž ma 50- hacz 100 000 wobydlerjow, a hacz do 40 kilometrow wot města, kiž ma wjazy hacz 100 000 wobydlerjow.

Wot dźensnišeje soboty

dostanjeśe zastupne lisćiki za wulki serbski koncert 28. nov. wjeczor we 8 hodź. w Krónje w Budyšinje. Dokelž je hižo wulke naprašenje, zwěsćee sebi z casom městno z doprědka kupjenjom zastupneho lisćika pola předsydy waseho serbskeho spěwneho towarstwa abo w Budyšinje w Serbskej kniharni abo w Guderec hudźbnym domje na Kotolskej hasy abo w Pančicach pola k. hosćenca rja Suchcho a k. Leski w Kukowje. Stóż sebi doprědka kupi, ma cžisłowane městno.

Domowina,
org. wjednistwo.

Powětrowy škit je nuzny!

Budyšej wokrjeżnej a městnej słupinje němskeho swjasta za powětrowy schtit sap. tow. je so poradźiło, knjesa inżenéra **Kaula** z Drježdżan za swětłowobrasowu pschednoschk dobyć. Inżeněr Kaul je wurjadny znajer nadawkow zziwilneho powětrowneho schtita a dobry rěcznik. Wón pokutnu žrjedu 21. novembra 1934 wjeczor we 8 hodź. w „Krónje“ wo themje

„Powětrowy strach hrosy“,

„Letatske bronje a powětrowy schtit“

porěcźi. W jimitku z pschednoschkom pokazataj so hischcze filmaj: **„Nabžeh z powětra“** a **„Wojowanje w powětrje a mjetanje bombow“.** Wobaj filmaj pokazeštaj bitwinske fotografije amerikanskich bombowych statkow.

Němski swjasć za powětrowy schtit prosy wschitkich ludowych towarschow, so bychu na tóždy pad tute powrocźaze a sa kózdeho wažne pschedwjedźenja wopytali. Sastupne płacżiny budża tak niske, so budże wschitkim ludowym towarschom wopyt mózny. Sa zobustawy němskeho swjasta za powětrowy schtit je wopyt wjeczora we nowatosći.

Zwučowanje powětroweho skita

Městchczanski policajski hauptmann nam pische:

Njedźelu 18. novembra 1934 dopołdnja wotmeje so w městnistwje njes Ortenburgskim hrodom, Hrodowskej hasu, Mikławschowskimi wrotami, Pětrowskej zyrkwju, Mjasnowym torhoschczom, Slowowym torhoschczom a Jerjawej hasu **swučowanje powětroweho schkita. Swučowanja dla so wobhlad takle rjaduje:**

1. Sa hody z swučowanišej městnosći so wot 11 hodź zawrjeja.
2. Wot spočzatka swučowanja hacz k skónczenju swědnjoj wobdźelnizy swučowanja po sjawnych puczach we swučowanišej městnosći ke khodjenju abo jěsdzenju wužiwacz.
3. Wobydlerjo swučowanišeje městnosće maju we swojich twarjenjach pschehladowacz. Wokna maju so sacznicz, zaluzije, rólowy a wokerjcy maju so dele puschczicz abo sacznicz.
4. Spočzatk swučowanja wosjewi so z wospjetnym zawuczom sirenow. Wotwarnowanje (tónz swučowanja) wosjewi so z dołhim wuczom sirenow.
5. Pschikazam policajskich sastojnikow, połnych honjerjow a poručenjam němskeho swjasta za powětrowy schtit kotrež so na swučowanju wobdźelja, ma so w tóždym padże hnydom pohladacz.

Ludowych towarschow, kotrjž w swučowanišim městnje bydla, prošymy, so bychu se zakhowanjom zadaneje dźišcznosći k poradźenju swučowanja po nasčepschich mocach pomhali.

Z Worklec. Worklečanska płacżernja Němskeho zastaranja dźełowych woporow zap. tow., ke kotrejž gmejny Kukow, Pančicy, Jawora, Swinarnja, Khróšcicy, Kozarcy, Wudwor, Wětenca, Miločicy, Worklecy, Smječkecy, Hranica, Hórki a Łuh słužeja, wotmje sobotu 10. novembra 1934 w Suchec hosćencu w Pančicach swoju 2. zhromadźiznu sobustawow. Nawjednik płacżernje Michał Wjenka z Worklec, w sydlišu cisło 47a, wotewri zhromadźiznu a powita přitomne sobustawy a někotrych wjesnjanostow, kiž běchu na přeprošenje na zhromadźiznu přišli. Potom wokrjesny rjadowar stron. tow. Vorberg z Budyšina zamóry, być a wuznam zwjazka w němskej dźělowej fronce w dokładnej rěči rozpominaše. Wón sobustawy namolwješe, zo bychu jeho rozłożenja mjez rentnarjemi, kotrjž hišće do zwjazka njeslušeja, pilnje rozsěrjeli, a prošese wjesnjanostow wo spomožne sobudźelo k skitej a lépšemu našich wbohich rentnarjow. Po přečitanju někotrych wobkhodnych należnosćow skónči nawjednik płacżernje zhromadźiznu z třikrótnej slawu na našeho wjednika.

Z Njebjelčic. Při najrjeńšim nazymskim milym a copłym wjedrje swjećachmy zaudźenu njedźelu našu kermušu. Běše też zdobom swjedźeń našeho patrona swj. Měrćina. Kaž kóždoletnje, tak běše so też letsa wjele česćowarjow swj. Měrćina w našim Božim domjo zešło ze wšěch wosadow katolskich Serbow. Boži dom běše z kemšerjemi napjelnjeny. Na dopołdnišich Božich słužbach měješe wulke kemše k. arcyměšnik Zur z Ralbic z assistencu kk. kaplana Kurcy z Worklec a wosadneho fararja. Njebjelčanscy spěwarjo swě wachu k tomu krasnu missu pod nawjedowanjom kk.

kantora Kenarja a wučerja Wuješa. Předowanje nječeho wosadny knjez farař a wuzběhowaše, kak je swj. Měrćin z hnadami wot Boha wobohaćeny był a kak je swěrnje z nimi dźěłał. Rozłoži też, kak mamy my hnady Božo trjebać a wužić a swj. Měrćina česćować. Po předowanju dźěchu kemšerjo k woporu a wokošowachu partikule swj. Měrćina. Njech tutón jich prózdstwy a přeća wusłyši ze swojej zastupnej prózdstwu pola Boha. Popołdnju běše swjatočny nyšpor z assistencu a nyšpor po morwych.

Z **Njebjelčic.** Tutón tydźeń bu tepjenje w našej farskej cyrkwi dotwarjene. Za kachle přitwari so nowy přitwark cyle po stilu cyrkwje, wot architekta Witte z Drježdźan rysowany. Pod zemju wjedźe zymny kanal do cykwje a horjeka wyše spowědneho stoła pak kanal za ćopły powětr. Wšitko je jara derje přinjerawjene a njekazy w ničim rjanosć cyrkwje. Kak rjenje budźe w zymje, hdyž změjemy ćopłu cyrkej! Cyle wěsće tam potom kóždy dźeše wostanje. Nadźijomnje přińdu też dary za tepjenje, kotrež na 4500 hr. płaći, prawje bohače ze strony wosadnych a přećelow našeho domu Božeho!

Z **Dyrbacha.** Jutšišcha njedźela je za našu wjeź wosobny dźeń. Tubomnaj cježcjenaj Jurjezej mandźelstwaj sławitaj swój słoty dwaj zwjazkaj. Zyła wjeź a wokolina je tuhe raduje, so je Bóh luby Knjez swěrnymaj serbskimaj mandźelskimaj tutón ważny dźeń w jeju žiwjenju dožiwać dał. Radosć je cźim wjetša, dokelž staj wobaj jubilarej hišće cźile a strowaj. Jubilar stej w 76. lěće žiwjenja, jubilarka pak žně borzy swój 70. narodny dźeń žiwjecźiš. Žiwe swoje dołhe žiwjenje staj wonaj pilnje a zwěrnje swojeho dźěła hladałoj a so starałoj a prózowałoj. Žiwjeschtaj so na małej žiwnosći, schtož na wolanišej šemi njeje ničo lohkeho. Mandźelski hodźesche podła na kujeji dwór. Jurjezej swójbne žiwjenje běsche a je hišće šbožowne. Mandźelskaj wjedźeschtaj swoje mandźelstwo stajnje w dobrej lichesezanskej luboscźi a pschesjenosći. Jimaj narodźi so žydom dźesći, kiž žu hišće wschitke žiwe. Wschitke žu k hódnym cźłowjekam wotrosłe, so žnětaj jubilarej i hordosću na nje zhladowacź. Zej hišćeše někto pschi lěpschich hospodarskich pomerach a pschi swojej wyšokej starobje žebi jubilaraj pschezo hišćeze žanehu měra njepopschejetaj, ale dźełataj je starej kwěru na swojej žiwnosći, a pschichodny žyn może swojeje falšby hladacź. Wschitzy wjeśnjenjo a też dalschi žebi jubilarow wyšoko waža, dokelž staj měrnaj a poninjnaj cźłowjekaj. Jako jubilar psched nekotrymi lětami strašchnje padże, so nekotre hodźiny bieš wědomja ležesche, jeho wschitzy wutrobnje wobžarowachu. Bóh pak jeho jeho lubowanej mandźelskej sdźerža, so je hišćeze dźesća dobreje strowosće wuješeli. Jurjezej mandźelskaj staj też dołholetnaj swěrnaj cźitarjej „Serbskich Nowin". Tohodla też my jimaj Boże požohnowanje k jeju cźestnemu hnjezdu pschejemy a je jimaj ja jeju swěrnu dźakowanu, kotruž staj nam hač sem dźerżałoj. Wutrobnje pak słotymaj mandźelskimaj pschejemy, so by Boża miłosć jimaj jeju dalsche dla žiwjenja rjenje poswjećała.

Z **Kulowa.** Pschi nucźenym pscheprašowanju pótšteho zwarjenia, ratarjej Janej Piatzu a jeho kotrejž we Kulowym hatkuschazeho, je girowa pokładna w Hamorje pola Rólanow 13 100 hriwnow jako najwjetschu sadźbu pschinowdźiła.

Z **Dubrjenka.** Pschi hoitwje z pchihonjerjemi na tudomnym klóschtrskim rewěrje žu 25 sajazow a 2 lischzy pod cźeli.

Z **Wojerez.** Młodeho ptaczeho schkrahoźca z posnamnjenjej wobruczku na nóžu žu tele dny w Nydeji pozabyli, hdyż wopjet na hołbje salecźa. Kaž so ida, je wón nětkóle z jatby cźekny.

Rubježneho mordarja Johna zaleli

Polizija sapłapi mordarja w lěsu.

Mordarja wobsedźerja autoweje dróhi Kurta Pětschja se Seidenberga, 21lětneho Kurta Johna z Geibsdorfa žu pjatk dopołdnja w lěsu mjes Schunowom a Sömjerdźarjej w Kamjenźkim hamtiskim hejtmanstwje sapłapili a jasli. Hišo schiwórkł běchu rubježneho mordarja w Schunowje, Łasku, Debrizach a Nalbizach widźeli. W Schunowje běsche pola pjekarja kupował a w Nalbizach pola rěznika běsche žebi pat punta kołbašy kupił. Nakhwilnje běsche so stupnje wusuł, so by cźěł za sobu jakrył.

Na tajke powěsće podachu so pjatk rano 5 muži Budyskeho kriminalneho wotdźelenja, Zittawske žandarmiske wotdźelenje z policajskim pjosom, Rakezanšti a Nječwacźidlšti žandarm a Schunowske dźěłowe lěhwo do lěsow mjes Rakezami a Kamjenzom. Pschiwitschnik wotdźelenja dźěłowneje słužby w Schunowje, kiž běsche se swojim jězbnym cołom w słužbje po puću, dohlada so Johna, jako se Schunowsko-Sömjerdźanskeje dróhi do lěka cźekasche. Dźěłowy bobrowólnik pósła hnydom pósła k hłedźerskej zentrali w Schunowje. Kriminalni a žandarmiju sastopnizy podachu so w słužbnym aucze hnydom k tammnemu lěsej a po pokazach dźěłowneho bobrowólnika pśa pyschcźichu. Pschi tym běchu žandarmojo a dźěłowi słužbnuju lěs wobstupili a jón w schérschej wokolinje schkitali. Sa krótki cźas bu Johna wuhlédli a jeho saplapi. John je žulnym khójnowym klumpachom do pśa bijesche, tutón pak mordarja njepuschcźi, donjž pśiňdu wjednik Friedemann se Zitawy jeho niebježe sajat. Žandarm běsche někotre krócź k jastrozenju wutrélił, so by Johna pohnuł, so by stejo wostał. John so na to wutwa, so je mordaŕ, kotrehoż pytaju. Jeho hnydom na kriminalnu policiju w Budyschinje dowjedechu. Tam jeho sastojnikaŕ Shorjelskeje kriminalneje policije pschepodachu, kotrejž jeho w automobilu do Shorjelskeje hobniwšacźu, hdźež so statnemu wězniśtwu pschepoda. John běsche hišćeze w cźornym tažerišćim łazu a cźornych tholowach, kiž je pschi njeskutku w nozu k łobocźu wobleknył.

cźeny był. Na nałej nozy běsche jo cźrije wobuł. Pschi fajecźu běsche zyłe pschemacźany. W poslednjej nozy bu dźesće jo John w lěsach pola Schunowa wokoło, předawšchu noz pak běsche w połnej brózni pschenozował. Pónjdźeli běsche John z motorskim kolom, kiž běsche we Wotrowzu kradnył, do Drježdźan dojeł a potom do Wojerez a běsche njesnateho muža sobu wsał. Wot teho cźasa je mordaŕ wésće mjes Rakezami a Kamjenzom pschebywał, hdźež žu wobydlerjo jeho wospjet widźeli.

Wěš mi serbski abejcej?

Michał Wulkožwak a Pětr Skoroznak wo wulkim serbskim koncerće.

Pětr Skoroznak: Nó, je to tola radosć, skoro će njespóznach, mój luby Wulkožwako, skoro běžach nimo tobje a skoro će njemohł lubje powitać tu we našich lubych Kukeceach!

Michał Wulkožwak: Nó, dźeń dobry, luby Pětrje, sy hišće tola přeco tón samsny, stajnje tola wšo zabudźoš, spowróćeš abo skepsaš.

Pětr: Hm, hm, to je woprawdźe skoro tak!

Michał: Praj pak mi tola, što je we wulkim šěrokim swěće noweho. Ty tola jako nóeny straššnik přeco prawje wjele nazhoniš.

Pětr: Sto, Michale, ty njewěš, što je najnowše w Serbach? Cyła Łužica tola wo tym rěči! Cyła Łužica so dźiwa! Cyła Łužica juska!

Michał: To čini mje woprawdźe wćipneho!

Pětr: Haj, jenož mysl sebi, budźo zaso wulki **Domowinski zlět,** runje tajki, kaž w juliju w Radworju. A w Radworju też zaso budźe. A wšo, štož je tam Domowina zarjadowała — wšo tam hišće jónu wospjetuja.

Michał: (z wćipnej hubu na Pětra hladajo).

Pětr: Nó, što dha tak wólbrnje na mnje hladašt? To mi njewěriš?

Michał: Ně, ně Pětrje, mje twojeho najlěpšeho přećela tola k norje měć njesmeš!

Pětr (sprawnje): Ale, Michale, mózeš mi na słowo wěrić. Je wšo tak, kaž ći prajach, w **Radworju budźe zaso wulki Domowinski zlět,** sym dźe to ze swojimaj samsnymaj wočomaj widźał! A štož wižu, sebi njedam wurěčeć!

Michał (z hłowu wijo): To tola njeje možno, **Pětrje,** to ći wěrić njemóžu.

Pětr (rozhorjeny): Hdyž njewěriš, tak wostaj! Z tutymaj wočomaj sym sam čital, zo budźe **28. nowembra 1934 w Radworju wulki Domowinski zlět.**

Michał (sobuželniwje): Pětrje, praj mi jenož, hdźe sy to čital!

Pětr (sebjewědomnje so smějo): Haha, ničo lóže hač to, hladaj tola trochu wokoło so, wšudźe zaso te rjane wulke pisane **Radworske plakaty** wisaja. Potajkim budźe zaso w Radworju zlět!

Michał: Ow, ow, tajkale dołha broda! Pětrje, ty sy tola woprawdźe original, sy tola zaso **wšitko znak** wobrócił.

Pětr: Nó, dowol, Michale — te plakaty tola . . .

Michał: Haj, haj te plakaty — čital je njejsy — hewak dyrbjał tola wědźeć, zo přeprošuja wone na **wulki serbski koncert do Budyšina, kotryž budźe 28. nowembra w Krónje.**

Pětr: Kak móža dha Radworske plakaty do Budyšina přeprošować, he?

Michał: Pětrje, poskaj, njechamoj wjacy wo tym so wuradźować, wěř mi, kaž ći prajach, tak to je. Njemóžeš dha ty čitać!

Pětr: Ně — ale ja tola znaju te **Radworske plakaty.**

Michał (zdychujo a cyle zadwělowany): Pětrje, póndźeš ty na koncert do Krónу?

Pětr: Ně! Ja so tola njedam wot tych tam w měsće z tymi Radworskimi plakatami k norje měć!

Michał: Ale poskaj, Pětrje, budźe tam wjele rjanych holćkow a po koncerće su rěje. Ty sy tola dawno wudowe!

Pětr: Reje, to je nješto za mnje — **to tam póndźemoj!**

Michał: Haj, haj, tajki wón je tón Pětr Skoroznak — bjez maleho kuska by šoł na zlět do Radworja — město na koncert do Budyšina! Stajnje znak!

Pětr: Haj wšak, Michale, te plakaty, tajki maly zmylk wšak móže so jónu stać. — Poskaj, přećelo, hač bych sebi to do Budyšina „swoju" sobu přiwjedł!

Michał: So wě, to dyrbiš! To so samo rozumi! Rěka tola nowa parola:

„Znaješ nowy abejcej,
na koncert přińdź wésće „z njej"!

Ćm.

Sport

Radwoŕ DJK přećiwo Drježdźany DJK.

Jutřišu kermušnu njedźelu su sebi Radwoŕćenjo preprosyli Drježdźanskich hosći. Tući přijedu z dwěmaj muźstwomaj. Připołdnju w 12 hodź. zetkatej so Drježdźanscy stari mužoja a Radwoŕske II. muźstwo. Popołdnju w 3 hodź. hrajetej wobě prěnjej muźstwje. Hra budźeŕ wésće zajimawa, steji tola tuto Drježdźanske muźstwo sobu na prěnim městnju při zwjazkowych hrach. Tak maju Radwoŕćenjo kermušu sylneho přećiwnika. A što tući? Rěći so wo přeńraću a też wo dobyću. Njechamy doprědka rozsud dawać. Přidać pak so dyrbi, zo Radwoŕćenjo w poslednim času so połepšichu a zo maju 1. městno při zwjazkowych hrach. wo wokrjesu.

Běli přećiwo čornym.

Jutře njedźelu 18. novembra dopołdnja ½11 hodźin so na měšćanskim sportnišću „Młynkec lucy" bulkopanje **Budyskich konditorow přećiwo wuhlemjećerjam** wunjese. Hrać budźe so w powołańskej drasće. Hra buźe zajimawosće a přihladowarjam dosć žortnych wokomikow. Zastupne płaćizny su cyle nizke (połnje dźěłacy płaća 30 pj., njezamłużerjo, dźěłowa słužba a dźěći 10 pj.). Hra zasluža sebi bohaty wopyt, zo by so nahladny pjenjez mohł zymskej pomocy přiwobroćić.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Gasrohrverlegungsarbeiten wird der **Scharfenweg** ab Montag, den 19. Novembra 1934 auf die Dauer dieser Arbeiten für den **Fahrverkehr** gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 16. Nov. 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

Das für den Landwirt Johann August Kottwitz in Guttau Nr. 31 eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben,** nachdem die Entschuldung durchgeführt ist.

Dresden, am 3. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Rožku, wows a rožk. słomu

kupujemy,

rožkowe wotruby na poskićerjow

předawamy

Wójskowe zastaranske zarjadnistwo w Budyšinje

prjedy proviantowy hamt. — Telef. 2156/57, pódlanske městno 10

Towaŕstwowski powěstnik.

Auto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóšterskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědže wječor w 5 hodź. wot Pančičanskeho hosćenca. Jězba płaći tam a sem jenož 1,70 hr. Zajimcy njech so zamołwja pola Pančičanskeho korčmarja M. Sucheho, hdźeŕ też wšitko dalše zhoniće. Domojźeha so po namjeće wobdźělnistwa w Budyšinje postaji. Tuž nječakajće, ale zamołće so hnydom.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. změjemy lětušu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budźe dla ważneho přemjenjenja wustawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dźěławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Słyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym dehatta. Namjety na zhromadźizny maja so pisomnje hač do 24. nov. do kenolije pósłać. Zhromadźizna budźe wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóžde serbske towaŕstwo póscźele wjacorych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdźe. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Zarjadnistwo Domowiny.

Hodźij. Domowina zarjaduje jutře njedźelu pop. w 3 hodź. pola Mrózec w Hodźiju serbsku zhromadźiznu. Wjednik Domowiny, P. Nejdo, přednošuje wo zakładach serbskeho ludstwa a wo najnuznišim přichodnym dźěle. Na tutej zhromadźiznje maja so wšitke sobustawy Hodźijskeho serbskeho towaŕstwa wobdźělić. Přeprošeni su dale wšitcy Serbja tamneje wokoliny.

Hornja Hórka. Dla hłowneje pruhi za lětuši serbski koncert dyrbi so wotmyslena zjawna zhromadźizna w Hornjej Hórcy, kotraž bě za pokutnu srjedu zwołana, hač na dalše wotstorčić.

Zarjadnistwo Domowiny.

Nječwacźidło. Serbske towaŕstwo „Jutrnja" wobdźěli so njedźelu na poswjećenju Božeho domu. Sobotnjowy šeźdu so k tomu w cźornej drasće dop. ½10 hodźin pola Faltinkez. Wšitke sobustawy wočakuje pschehódbudu.

Serbski koncert nastupajo: Hłowna pruha za koncert budźe **pokutnu srjedu pop. w 3 hodź.** w žurli Serbskeho Domu. Kóždy spěwaŕ a kóžda spěwaŕka ma přińć! Solistojo pruhuja w 2 hodź. na žurli Serbskeho Domu! Hłowny dirigent.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smolerjo a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a dźěł. dr. J. Cyž w Budyšinje, D. A. X. 1934: 2285.

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 17. hač 24. novembra 1934

Sobotu 17. novembra, 20.15 hodź.
Wulki wjesoły hudźbny wječor
Małe płačizny wot 30 pj. hač 1.50 hr. — K temu:
Njepřećel hudźby.
Kom. opercuta w 1 jednanju wot R. Genée.

Njedźelu, 18 nov., pop. w 16 hodź.
Sněhowka a čerwjenowka
poslednje bajkotne předstajenje po jednotnych płačiznach
Kóžde městno k sedźenju 50, k staću 25 pj.

Njedźelu wječor 19.30 hodźin
Za zniżene płačiny wot 0.30 hač 1.50 hr.
Rejwańska hrabinka
Operetа w 3 jedn. wot R Stolza

Póndźelu **zawrjene**

Wutoru, 20. nov., wječor 20.15
Kolo B.
Přenje předstajenje!
Fra Diavolo
Opera w 3 jedn. wot Aubera

Srjedu (pokutny dźeń) wječ. 19.30
Kolo E
Přenje předstajenje!
Zriny
Wulka romanliska činohra w 5 jedn. wot Theod. Körnera

Štwórtk, 22 novembra, 20.15 hodź.
Kolo B
Fra Diavolo
Opera w 3 jedn. wot Aubera

Pjatk 23. novembra 20.15 hodź.
Kolo F
Rejwańska hrabinka
Operetа w 3 jedn. w. R. Stolza

Sobotu, 24. nov., wječor 20.15.
Zawrjena zhromadźizna NS-jednoty „Móc z radosće"
Rejwańska hrabinka
Operetа w 3 jedn w. R Stolza

Stepowane moskowe wołmjane wjelbłud. bildowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunje
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Syny muž a dźowka
so k 2. jan 1935 do burstwa pyta
w Kumšicach čo. 8

Katolski pomoznik do ratarstwa
nětko 16—18 lět stary, kotryž może z konjemi wobkhadźeć a druhe dźěła rozymi, so k 1. januarej 1935 do ratarstwa pyta. Reflektanća pod **A 34** na wudawarju Serbskich Nowin.

Spušćomnecho **pohonča**
pyta k 1. januarej 1935
Hańža zwnd. Serbinowa
w Kozarcach

Wokicpy
chcedźa na z mašinu młócenu słomu zamjenić
w Radworju čo. 20

Miele
worclowe hotowe kachle
D.R.G.M.

Nowe wašnje tepjenja
Lutowace wuwjeńcanje wuhla
Dołhodźerjace wuwjedźenje
Wuwadnje emaljowane

Dostanjeće rola firmy
Ernst Falting
w Njeswačidle

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novbr. 1934, wječor we 8 hodź. w Budyskej Krónje. Budże to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solisojo. Zastup cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Jeli Was
hłowa boli,
je-li so Wam **čoło zmoršći**
abo **dostanjeće-li faldki,**
tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2131

Kupuju
złote a sćěborne dedžeńki
staro pjenježy, nože, widlički atd.
Płaću najwyše płačiny.
Oskar **Brückner** Kamjeńcu
Traueingowy rožk, Dom dobrych časnikow

Němska wójnske łódźe w srjedźnym morju

Wulke němske zynkofilmowe předstajenje
njedźelu 18. novembra 1934
w Khrósćanskej herbskej grychće popołdnju 1/4 4 hodźin
w Sernjanach w hosćenca wječor 1/2 8 hodźin
W Sernjanach po tym reje

Zastup 0.50 hr., dźěłonjemějerjo a dźěći 0.20 hr. Tutón jenički rjany film by dyrbjał kóždy widźeć.

NSDAP, wjesna skupina Khrósćicy

Jónkróćne poskićenje

taflowy bant, čista žida, čorny 20 cm šěroki 10 m 12,50 hr.

drastowy bant, cyle čežka kajkosć hiśće po starych płačiznach; po metru

22 cm	24 cm	27 cm šěroke
2,75	3,10	3,50 hr.

Fritzsche w Drježdźanach - A 21 Schlüterska dr. 42

Herbska grycha

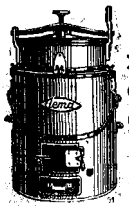
w Serbskich Pazlicach
zjawne reje

Započatk wječor w 7 hodźinach.
Wo přećelne wobkedźbowanje prosy Jan Krahl.

Drjewowa awkcija.

Štwórtk, 22. novembra dop. w 9 hodź. přesadźuje so na Njeswačidlskich honach na **120 losow stejuceho ważitn. a twarskeho driewa** za najwyše poskićenje za hotowy pjenjez. Zeńdźenje na Njeswačidlsko-Bóšićanskim puću při Njeswačidlsko-Wětrowskej zahonowej mjezy.

Nemka
němski
kajkostny parjak

D. R. G. M.

Netzschkauska mašinska towarnja
Franz Stark a synojo
w Netzschkawje w Sakskej
Wupósćelemy zkazanki wot składa w Budyšinje hyndom
Zastupjeŕ Maks Meißner
Münchenbernsdorf w Thüringskej

Kóžuchowy dom Weidlich w Halštrowje
poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kóžuchi kóžuchowe wobsadki w prawym skunksu wot 87 hriwnow
w šěsć wšelakich kajkosćach, prawy tchór we wšelakich kajkosćach, tkhór, skunks, opossum we wšěch přejomn. barbach barbjeny skunks atd., kóžuchowe zašica we wšelakich kóžuchowych družinach.

Za mužace kóžuchi w wudru, bobru, persianer, kiwzan, skunks, opossum atd. kaž wšě drużiny kóžuchowcho zašiwka.

Najlěpše zhotowenje po měrje:
Sportske kóžuchi wot składa a po měrje

Najlěpše kajkosće! Najnižše płačiny!

Kupuj Hocyna w Budyšinje, nět cyrkwi našeje Łubje Knjenje na skład w kóžuchowych wobsadkach a kóžuchach za zašiwki a předawa po samsnych nizkich płačiznach.

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wuplaći

Wu dyrbiće
tuniso kupować, dokaliž je hospodarski pjenjez hišće něšto ujednašabacy:
Najl. delik. sproty 1/4 pt. 14 pj.
Najl. rybi. solatej 1/4 pt. 18 pj.
Čista mayonaisa 1/4 pt. 20 pj.
Mjehke tuč. jerje 10 štuk 45 pj.
Sušene jerje, kóždy dźeń čerstwe, štuka jenož 10 pj.
Khorla Noack nasl.
mějićel
Herbert Scheufler
na Žitnej hasy čo. 10.

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata dróha 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasn. suknow a podšlćow

Płačizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přistuškom na čistym lenu a konjacych wosankach dźěłanych. Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinajo

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Wotewrće moči!

Hdyž nětko raz přez Khěžorsku drohu dźěće, wobkedźbuje derje wukładne wokna A. Flegela nasl. Na wustajenych wěcach (jakach, khornajach, wobsadkach, liškach atd. móžeće spóznać, kak dźensa pjelcowe twory pola wotrjadnika płačiznohódno kupić móžeće. Tuž „wotewrće woč." na Khěžorskej dróży čo. 6

Předženak 1935

Přez 2500 Předženakom rozpředachu

so w zańdźenymaj tydźenjomaj. Do wjele stronow našeje Łužicy scyła hišće dójšoł njeje. Njech sebi jón kóždy z časom kupi, prjedy hač budźe nakład rozebrany.

Płaći 50 pj.

Čitajće serbske knihi
Płačizny wo 25 procentow zniżene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada:
dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět", kotrež hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska episka pěseń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsńe.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tŕoch jednanjach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lainert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farje. — Hałžki.** Powědańcy 0.80 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyřsk. žowća —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá: **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:
Serbska kniharnja w Budyšinje

Přiloha k čisłu 269

SERBSKE NOWINY

Sobotu 17. novembra 1934

Burstwo na wustajeńcy „Lud a rasa"

w Budyšćinje wot 10. hač do 25. novembra w měšćańskim muzeju.

Burstwo je sakład luda a stata, ale hišće wjacy, wono je wěcne žórło krivě němšćeho luda. Ssylnišćo hač herak kóždy tydźeń burstwo je žrjedźišćowa politika. Nazionalsozializmus sćini sej pyšćirodneho dźesća prjedawšćeje „hospodarskeje politiki" s wulkimi prawami wuhotowaneho, pyšći wón pak w najwjetšej měrje samotwitneho nošerja němšćeho pyšićhoda. Tajki sakładny pyšewrót, kiž nastupa niz jenoj burstwu, ale na kotrymž dyrbi so kóždy wobdźělić, nohladuje niz jenoj burej, ale kóždemu ludowemu towaršej winowatosć, so so dopomni na bycze němšćeho burstwa a jo spóśnaje. Husto knježi hišće njesajasnosć wo słowomaj „krej a pódźe" a wo praschenjach, kiž s nimaj swisuja. Mnohy hišće njewě spóśnali, so so tu halle na druhim měśtnje wo hospodarske praschenja jedna, na přenim měśtnje pak wo praschenja krewje a rasy.

Tak dyrbješe wustajeńca „Lud a rasa" Němšćeho hyginiskeho muzeja na praschenja burstwa dźiwarć, a se so zjednostkowanjom sakłkeho krajneho burstwa je so „Burstwo" jako jena najwažnišnich skupinow na wustajeńcy zwitworiło.

A tola je saży zyle derje s nimi a w někotrymžkuli lěcże, hdyž je njedostatka na skótnej pizy, hdyž počzina symna być, je prawa rěpa pošlednja nadźija a ma lubej nuzy sadźěwacz.

„Ssława, ssława — haj tak je!" wołaja wschitke prawe rěpaki. „Haj, tak je! Schto dha by bjes naš było. Ale wam ludźom njemože nichtó prawje cźinić. W lěcze pschi žnjeczenju zita žwaricje na pěznu czopłotu. Nó derje, myślimy my, budźemy žej tak sarjadowacz, so njetrjebaja so ludźo na žadyn pad poczicz, hdyž budźa naš je semje cźahacz. A saży njejsmy trjechile, nětko je wam psche symna. Khóts dracz a dunder, tak dha chcze so po prawom měcz, hej? Njewěrno, zyle žami bjes prózy a dźela dyrbjeli my je semje sleścz a na wós skoczicz abo hnydom s wotrešanej nacźu hotowi do jamy! Ach, tu je schkoda tóždeho złowa, naš tak wobhladuja sa pjate koło pschi wołu. Na zito, běrny, trawu a žnowe kopjena je Sejser pjenizki dźełał a Kozorej mischtr spěwy. Wo naš nichtó nicźo njeżtyschi, njewidźi a njeczita, sabywschi so něschto wo naš spěwa. Khóts dracz, njeje dha wokoło naš ani kuska poezije? Njeje to woprawdźita kraśnosć, hdyž žonka naléto cźerśtwu hrjadku w sahrodzu pschihotuje, pschinješe zuku schwindu tajkich rjanych wulkich žnmjentnych rěpow a žadźa jenu po druhej do semje. A kóžda jenotliwa ma hižo něžne kwěcźel na hłowje, kiž je ji hižo w jamje narosił. Njeczi dha w tym žana poezija, hdyž tatle do powětra schuškamp kaž žwězy a Bóh wě kak rjenje nažołcź cźežeje-mu? Hdyž potom s tiješchlami a kolicźkami, se schmigu a bornizu pschidu a tajke wokłoženje wokoło naschoje hrjadki natwarja, so bychmy jako wojazy hromadźe stali. Abo hdyž dobrocźiwa hospoła někajke dodźerzane gardiny nad nami wupschestrěje, so bychu tucźi wjedrowi kaschcźinjerjo, tucźi wrobleż hólcźiłka s trucźkow žnmjeschka tak daloko rózno, hacź so hodźi. Tak hkupy wěso, kaž jeho žuzor wschak njeje, kiž měnjeschе, so pschi wuzyczu praweho rěpoweho žnmjenja na tym njesaleži, hacź so huste abo mjenje husto žyje. Je drje to zyle derje měnjene, ale cźim hukcźiśche stejimy, cźim mjenšche budźemy.

Njeje to woprawdźita basen, hdyž takle nomaku khadźamy? Najprjódzy jenoż někotre kopjeschka, po cźasu pak wjaz a pschezy wjetšche a schersche. Běrnjaze jeliśchczo a wschо druhe dźeń a hóle wotemrěwa, nam pak hakle kiwa meja žiwjenja a žnmy polne wutka a marotny. Cźim bóle mhła pada a žnmna hnóiniza so na naš kiba, cźim cźerśtwiśche žnmy a rjeńscho nam je.

Njeje to wobras k molowanju, hdyž takle rjenje běże a na hłowje tak lubje namódre a nacźerwjene pod nacźu so žmějemy? Hdyž potom tón abo tamny wokoło pschipołdnja abo wjeczora domoj dźe a žebi junu prawje rjanu wucźehnje, ju wobeli a potom kuit po kuiku wotkraje a po pucźu hrymsa. To žłodźi jemu kaž najlěpscha khtóschczeńka.

Njeje to traśny napohlad a tóždenu so wutroba we cźele žmeże, hdyž naš potom cźahaju s teje maczerki semje a jena pschezo rjeńscha hacź druha so tatarjej pschedstajimy? Lětża běhmy wožebje cźežke. A trochu žymneho wjedra, to tak šlě njeje. Ssu hišćeze tu a tam rjane najmyne dny, w pschipołdnischich hodźinach je rjenje cźopło, kaž bychu cźapke s tutemu dźěłu ludźi nawabicź. Byrnjež bychu žnadź někotremjeńsche byłe, pschezo wsmicze je žobu, stót wscho sežerje. A tón zyle maty praskot? Mój jejdrkło, tych dla njetrjebacźe žej žanych starościow cźinicź. Schtoż niczo hódne njeje, wostacźe stejo, to so saży podwora a hotowy je laz. Hlejcźe, kajkeje fóry kóżdźicźi dźeń domoj pschijwesełu! Nó haj, žmy wošebje lětża w hospodarstwje k witanej pomozy! Schto dha by bjes naš w pódnej naśmje so pizowało! Kaž w meji kcźenja na schtomy a schkowroncźki do pola žłuschcźeja, tak namkasch w pódnej naśmje, tu a tam we wóžnych kolijach dele padnjenu a rosśeśdźenu prawu rěpu leżo, a wschudźe na dworach a w kólnjach žedźa žony a žej powedaja se žwojimi wótrymi a žwěcźatymi žebiserami prawej rěpje nacź rěśajo. Nacźe wschak so łkót nacźerje a židrawy bóstanje, ale to wscho žłuscha k naschej

Tajkich měšćenizow je porheinska wobžadka sawostajiła.

Powucźenja wo wažnym praschenju rašy sa němšći lud namaka w tutych dnjach kóżdy ludowy towaršeš we wulkim sajimawej a powucźajej wustajeńcy „Lud a rasa" w Budyšinskim měšćańskim muzeju. Wustajeńca traje hišćeze hacź do 25. novembra a je kóżdy dźeń wot ranja hacź do wjeczora wotewrjena. Žadyn njejsmy tuttu składnosć ižomdźicź, so by so wo wažnym praschenju rašy powucźił. Wožebje burski lud namaka na wustajeńcy wjele, schtož jón nastupa a s cźełoż może wjele nawukmyć za žiwój staw a žiwój lud, so by na žiwojim měśtnje moht žohubdźełacź sa lěpsche ludowe žhromadnosće. Schtóž hišćeze njeje wustajeńcu wopytał, njekombł so dźeje, ale wobhladaj žebi ju hnydom.

Prawa rěpa!

(Wobras je wěsy.)

„Hej, hej — do dźeła!" woła bur po žwacźinje na hožn a žonu. „Cźińcźe, so skónczinje won pschihódźeśe po fóru praweje rěpy!"

Temu so derje rěcźi, tom' staremu kmótej! Njech jeno so žam stupi do tuteje žymy. By prěni był, tiž by s rukomaj žej cźopłoty nawechłował.

Ně wschak, njeje žaneje maliczkoscze, nětko wjedrowu prawu rěpu kopacź a cźahacź. Tola wschitko nicźo njepomha, won dyrbi. S druhim wjedrom njemóżeśch pjáti nětcźišchim poczasu licźicź. Nawopak, blizimy so dźeń a bóle žymje. Tuž dyrbjeśch tych krótkich pschipołdnischich hodźinkow wužicź a so na nohi stajicź, hdyž trochu tostaje takle wokoło wšeźacźich abo jednacźich.

Na jene waschnje, bywši po prawym na žwěcze schło, njetrjebało hkupeje praweje rěpy žazka być. Hdyž je žmno pod žuche, rožka, wowš, pcheńża a jecźmjeń domoj, też běrny, runkliza, morchej a tak, potom mohło kónz być na polach. A niz něschto tydźeni do hód so na rolo stupicź a žej tam w žmnie žiwjenje žwohłdźicź.

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeř Kral.

(Pokračowanje nastawka: Holešow.)

Dale so khowa w Holešowje stare pismo z lěta 1751/52, Hrabja Aleksandr Josef Sulkowski, kiž bě 1735 Holešow z přisłuškomaj a 1737 Njeswačidło kupił, postaji 1751 tak mjenowany urbarij abo zapisk robotow a herbskeje danje atd. Tehdy bě w Holešowje 5 zahrodnikow: Hans Cumpjel (Zschumpelt), Hans Brankart, Handrij Bóš (Busch), Maćij Brósk (Bruske), Hans Tawzynd (Tausend) a jedyn ćežkař: Hans Michalk (Michank). Tawzynd a Brósk běštaj přisudnikaj. Jan Bohaluh Zemr (Sommer) bě wiesny sudnik (wěsće wukupjeny korćmař abo najeńk korčmy abo bur z Holešowskeje Dubrawy?) Dale bě w Holešowje wukupjeński khěžkař Maćij Krawc (Schneider), kotryž měješe jenoż 9 dnjow robośćić a ke kóždemu dawkej 1 słěb. płaśić. Holešowski hajnik (Jan Wjeńk) bydleše w „Nowej Wjescy" (Neudörfel), kiž měješe na kóždy dawk 14 słěb. 3 pjenj., a měješe-li wjes wojakow hospodować, dyrbješe na to postajeny pjenjez (Soldatengeld) do wsy płaśić; robotow pak njetrjebaše wukonjeć, štož so wosebje naspomni.

Po zdaću Holešow, ani knježtwo ani wjes, hač dotal tajki urbarij (zapisk) robotow a herbskeje dadotal tajki urbarij (zapisk) robotow a herbskeje danje nje měł njebě, znajmjeńša so zapisk lěta 1751 na nje měł njebě, znajmjeńša so zapisk lěta 1751 na starši urbarij njepośahuje a sudniski direktor hrabje Sulkowskeho, August Magnus Printz, wšitkich wobdźělenych napomina, wšo prawje po prawdźe prajić a ničo zamjelčeć a tak tak pomhać zapisk prawje zestajeć (in Richtigkeit bringen).

Wšitcy šesćo mějachu wšědnje robośćić z wuwzaćom njedźelow a swjatych dnjow. Robota so započinaše w času wot swěcźk Marje hač do Měrćina we 8 hodźinach a přesta . hdyž so swjatok zwonješe. Připołdnju bě dwěhodźinska přestawka a wot Walpory hač do Michała wot 5—½6 hodź. swačinska přestawka, na kotruž měł kóżdy kanu patokow dostać. Zo bychu sebi khlěb napjec mohli, bě wot Walpory hač do Michała wob dwě njedźeli pol dnja, hewak pak cyły dźeń swobodny. Mějachu nětdźe w času wot Měrćina hač na swjedźeń swěcźk Marje z knježim zapřahom dźěłać, traješe robota wot 9 hač do 2 hodźin bjez přestawki. Drjewo dźěłać, młóćić, přerowy zběhać, wodu wozyć, slanje abo dorny kopać, přinošować a připodawać, z knježim zapřahom worać, radlować (měsyć), wlóćić a jězdźić běchu dalše dźěła, kotrež měješe knježstwo prawo žadać. Žónske mějachu len trěć, wóchłować, torhać, pléć a „z cyła tajke dźěła wukonjeć". Na małych swjatych dnjach, w Njeswačidle swjećenych, započinaše so robota pop. w 1 hodź. Wožne mějachu — běli trjeba — też dlěje robośćić, zo by so zwjazane žito dokhowałe a zwotkhładło. Mějachu-li poselstwo wukonjeć a tohodla přez nóc wostać, spušći so jim za kóżdu nóc dźeń roboty. Bychu pak jich wojacy přez nóc abo też njedźelu abo druhi swjaty dźeń póslali, so jim nicźo njespušći.

Drjewa měł kóżdy wob dźeń sažeń (Klafter) nadźěłać, walcźkow pak poł kopy. Při tym dyrbješe sebi khójny kóżdy sam puśćeć, jenoż na twjerde drjewo so wosebići puśćerjo póslachu. Też žita a trawu posyc smědźeše sebi knježstwo wot nich žadać. Dyrbjachu-li z knježim zapřahom worać, mějachu sebi wotežku sami sobu přinjeść, też na drjewo dźělanje a přěcźnicy wšón naporjadk (grat). Kowo dźělanje a přěcźnicy wšón naporjadk kazali, tón by wot kóżdeho waridła dostał poł cwicy patokow (Kofent) a poł cwicy lankwory („Langfell" a Lampel), hewak pak ani mzdy ani jědže, tola by so jemu za kóżdu nóc dźeń roboty spušćił. Komu so njeby chcyło na tajku robotu?

Namłóćić bychu měli wob dźeń pjećo kopu, štyrjo pak jenoż tři stwórć kopy. Bychu-li pak wo měrcu młóćili, by sydomnata kopa jich mzda była; za to pak bychu jich žónske abo čeledź na roboće zastupjeć měle. Sykanje by muž narěžać dyrbjał wob dźeń za konje wósom, za woły dwanaće a za kruwy pjatnaće woklepow abo telko walcźkow słomy rozrěžać. Kosu dyrbješe sebi sobu přinjeść. Wob dźeń měł muž dźesać kop powrjestłow abo tři kopy třesnych walcźkow nadźěłać. Bychu-li wowcy třihać měli, bychu při skhadźenju słónca započeć dyrbjeli, też njeby tehdy swačinskeje přestawki było.

Za tute dźěło njedostawachu pjenjeżneje mzdy, město jědže a pića pak na Michała a Walporu po ¾ kórca srěnjeho žita po starej Budyskej měrje a na domkhowańku z Dubrawskimi a Łuźćanskimi robośanami hromadźe ćwicu piwa.

Město robośanskeho dźěła dyrbjachu při hońtwach dźiwinu přihonjować, hońtwjerske syće njesć, psy cźěrić a wšo, čemuž by jich knježstwo trjebało, wuwjesć. Štož by zajaca popadnył, by dostał

By-li hospodař wumrjeł, by wudowa 4 njedźele wot roboty wuswobodźena była; by wumrěła hospoza, njeby trjebał hospodař 2 njedźeli na robotu khodźić. By dźěćo wumrjeło, by swoboda hač k porhrjebej trała, by so dźěćo narodźiło, hač ke křćiznam.

Na kóżdy dawk, kiž so žadaše, měješe hospodař 3 słěborne płaćić. Na Michała měješe knježstwo dostać jako dań pjatnatk jeji a staru kokoš. Hans Tawzynd dyrbješe 4 słincy dotkalca (klares Garn), Hušmanec žiwnosć (štó tehdy na tutej sedźeše, njeje prajene) 2 słincy, kóżdy druhi po słincy za knjeż-

poesijł. Je to tola tyšaz krótši lépje, hač so bychu hižo zynk cząb ł rěčanju žyno žrałe. Njechamy žo dale wulžy cźinicź a žo puchoricź, ale to žej njedamy wjacź, so my a naše hromady nacźe žinny ważny pichtbérk pichi pjazwanja złotu a so žinny w šaržnym nałécźu w šahrodu prěnja a w pódnej nałymje na polach poštednja pycha we Bożej stwórbje.

Cyrkwinske powěsće

P5. njedźela po žwj. Trojizy, 18. nałymnika 1934.

Pokutny dźeń, 21. nałymnika 1934.

Ⓢ **Budyšcina.** W Pětrowskej zyrkwi njedźelu rano ½8 hodź. farać Groże prědnje (zyrkwinska hudźba); pichip. w 12 hodź. farać Paul prědnje. — W Marijinej a Marcźinej zyrkwi śmě je rano we 8 hodź. farać Paul spowědź a Bože wotkazanje; dop. w 9 hodź. farać Paul prědnje; pop. w 3 hodź. ma farać Schneider khcźenja; wječor w 6 hodź. farać Schneider prědnje. — Sběrka za bodowne wobradźenje najkbudźišim nałscheje wošady.

Pokutny dźeń w Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. łup. Berg prěduje (zyrkwinska hudźba); dop. ½10 hodź. *śmě je farać Groże Bože wotkazanje za cźežkostnischazych w drastowni*; dop. ½12 hodź. śmě je łup. Berg wojeńcu Bożu žłužbu; pop. w 5 hodź. śmě je farać Paul spowědź a Bože wotkazanje. — W Marijinej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farać lic. theol. Ludwig prěduje. Wječor w 6 hodź. farać Groże prěduje a śmě je na to Bože wotkazanje. — Sběrka za zakbowanje wošadneho domu za dźeći.

Ⓢ **Hušti.** Dop. w 9 hodź. budźe němske prědowanje, ½11 hodź. Boża žłužba za dźeći, pop. ½4 hodź. mišionske towarźstwo. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. śmě je knjes farać Paul ł Budyšcina němsku spowědź a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Wječor ½8 hodź. śmě je knjes farać Zweynert ł Wjasońzy němsku spowědź.

Ⓢ **Lubje.** Njedźelu dop. w 9 hodź. śmě je kand. Laser *němske kemschenje a ½11 hodź. Bożu žłužbu za dźeći.*

Ⓢ **Wjelećina.** Rano we 8 hodź. budźe žerbske kemschenje, dop. w 9 hodź. němske kemschenje, kotremuž žo Bože wotkazanje pichisamknje. — Pokutny dźeń budźe dop. w 9 hodź. němske kemschenje a na to Bože wotkazanje. Posawnowy khór zobuschtkuje. Sběrka za Luźiffi skutk luboscze. Pop. w 5 hodź. němska spowědź ł Bożim wotkazanjom.

Ⓢ **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź (duch. Wowcźeŕ); dop. w 9 hodź. němske kemschenje (vikar Garbe); ½11 hodź. žerbske kemschenje (vikar Kröžin); dop. w 9 hodź. zwjedźenje kemschenje w Kulowje (vikar Hamann); pichip. w 12 h. žerbske kichcźenja (duch. Wowcźeŕ); pop. w 2 hodź. němske kichcźenja (farsti vikar Hamann). — Pokutny dźeń rano w 7 hodź. němska spowědź (farsti vikar Hamann); dop. w 9 hodź. němske kemschenje(duchowny Wowcźeŕ); ½11 hodź. žerbske kemschenje (vikar Kröžin), na to žerbska spowědź (duchowny Wowcźeŕ); dop. w 9 hodź. němske kemschenje a spowědź w Kulowje (farsti vikar Hamann); pop. w 3 hodź. němska spowědź (duchowny Wowcźeŕ).

Katolske cyrkwinske powěsće

26. njedźela po swjatkach, 18. novembra 1934.

Kermuša.

Tachantska cyrkej: rano ¾6 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. pontifikalny hamt z prědowanjom. Pop. w 2 h. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Wječor w 6 hodź. cyrkwinska hudźba, pobožnosć Cäcilineho towarźstwa „tachantski khór". Přileżnosć k spowědźi sobotu wječor wot 6—7 hodź, wot ½8—½9 h., njedźelu rano wot ½6—½7 hodź. a dop. w 9 hodź. — **Serbska cyrkej:** Přileżnosć k spowědźi sobotu w 3 h. za dźećí a w 6 a 8 hodź. za dorosćenych; njedźelu rano ½8 hodź. Boża mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulska Boża mša z prědowanjom. Pripołdnju w 1 h. serbski nyšpor. Pop. w 3 hodź. třeći rjad, wječor we 6 hodź. křćesćanska hudźba z požohnowanjom. Božo mše wob tydźeń rano w 7 hodź. Srjedu rano nimo toho we 8 hodź. requiem towarstwa rjemjeslnikow.

Radio

Njedźelu 18. novembra 1934.

Königswusterhausen. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 6.35 konzert ł Hamburgskeho pschistawa. 8.55 němska žwjatočna hodźina. 11.30 tačele. 12.15 pschipołdnischi konzert. 14.50 wječele tačele. 21.30 mischrtšti konzert.

Lipšk. Nimoš šnateho njedźelskeho programma: 6.35 konzert ł Hamburgskeho pschistawa. 8.20 hudźba na byrglach. 9 rańšcha žwjatočnoscź. 12 namětny konzert. 13 pschipołdnischi konzert. 17.15 šymfoniski konzert.

Hišcźe ważne ł njedźelskeho programma. Königsberg: 20 wulki pišany wječor. Frankfurt: 19.40 operetta „Waldmeister". Mnichow: 20.15 ludowska hudźba. Wín: 21.30 europšti konzert. Warschawa: 19 lohka hudźba. Praha: 20.35 pišany wječor.

Pónjedźelu 19. novembra žłuschimy.

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschědneho programma: 6.35 rańšchi konzert. 11.40 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačele. 15.15 ša žony. 19 rejwanska hudźba.

Lipšk. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 6.35 ša burow. 6.35 rańšchi konzert. 8.20 tačele. 13.10 pschipołdnischi konzert. 15 konzertna hodźina. 18.20 Straušej žwójba. 20.10 reje. šestarjene schlagry. 21 konzert Beethovena a Brahmša.

Hišcźe ważne ł dnjowoho programma. Barlin: 21 šabawna hudźba. Königsberg: 20.15 šhubjeny waltźik. Köln: 21 wječorny konzert. Mnichow: 20.10 šymfoniski konzert. Warschawa: 20 lohka hudźba.

Do albuma.

Dźećo, česuj nana, mać!
Jimaj Bóh će dowěri.
Nocheš-li so k nimaj znać,
Bóh ći hroznje wotplaći
Na zemi a po smjerći.

Žiwjenje a serbšćinu
Přez njeju maš wot Boha.
Swěru w cyłym žiwjenju
Dary haj, kiž Bóh ći da.
Błazn Boha njeposka. M. N.

Dwě žabje.

Běštej nětdy dwě žabje. Jedna bydleše při přimórskim měšće Osaka w přérowje, druha blizko hłownoho města Kioto. Raz wuzda so woběmaj pućować. Kiotska žaba chcyše sej Osaku wobhladać, Osakowska žaba pak měrješe so do Kiota.

W samsnej hodźinje nastajištej so na puć, ani zo by jena wo druhej njewědźała. Na poł puća měješetej hioru překročiš. Z prócu so na nju skrosnowaštej a na wjeršku so zetkaštej. Daštej so do rěči a Osakowska žaba powědaše, zo do Kiota pućuje, Kiotska žaba znapřećiwi, zo do Osaki skaće.

„Hdy bychmoj jeno wjetšej byłej, Kiotska spomni, móhłej wottal z hory wobě měšće widźeć a posudźić, hač je prócy hódno, dale pućować!"

„O, to złohka dozpějemoj, wotmołwi Osakowska. Zeprějmoj so na sebje a zrunajmoj so do wysoka, to budźemoj wulkej dosć, zo měšće wuhladamoj."

Tale rada so Kiotskej zespodoba. Hnydom so kóžda na swojej dołhej nozy postaji a druhu wobja, zo byštej njepadłoj. Kiotska žaba měrješe swój nós na Osaku, Osakowska swój na Kioto. A tak hladaštej cyłu khwilu na tej měšće, ani słowčka njeprajo.

Tola hłupej zwěrjatcy njeběštej so domasałej, zo takle stojicy město doprědka dozad hladaštej. A tak widźeše kóžda žaba swoje město.

„Aj, što widźu?" zawoła naposled Osakowska žaba. „Waše město Kioto runa so našemu pak hač na posledni domčk. To tam ja hakle njepóńdu."

„Nó, a waša Osaka je cyle kaž naše Kioto, rjekny Kiotska. To sej też ja tón puć k wam zalutuju."

Puščištej so, pokłoništej so a skakaštej zaso domoj. A *myslitej* sebi hišće dźensa, zo Kioto a Osaka sebi runatej kaž jejko jejku. A to tola wěrno njeje. Tajkej žabje!

Japanska bajka. M. N.

Husyca — čeja?

Kata a Wórša stej z husycu k sudnikej přišłoj, kóžda wobkruća, zo je husyca je je.

Sudnik: „Kata, je husyca Wóršina?"

Kata: „Nè".

Sudnik: „Wórša, je husyca Kaćina?"

Wórša: „Nè".

Sudnik: „Nó, hdyž husyca njeje ani Wóršina ani Kaćina, je moja. Jano, donjes mi husycu do kuchinje!"

A Jan ju tam donjese. Wo žonomaj pak nichtó ničo zapisał njeje.

Přisłowo.

Hdyž khudoba přiležo z durjemi,
Lubosć z woknom won wuskoči.

Lipščanski wuj je zaso něšto pósałał,

8. **Dołhi rjad wozow.** A wjeze pšenicu, B ječmjeń, C wuhło, Č drjewo, D žito, E pluwy, F żelezo, G syno, H wotawu, I swinje, J deski, K meble, L sudy, M słomu, N walčinu, O žerdźe, P hrjady, Q jabłuka, R horncy, S rěz, Š kołče, T deple, U wows, W słanje, X rěpu, Y kał, Z banje, Ž ludźi.

Kóždy pohonč wjeze wóz! A wjeze wóz pšenicy, B wóz ječmjenja, M wóz słomy, R wóz horncow.

9. **Bohata Łužica.** Naš krajik je bohaty na skały, na hory, na hórki, na wody, na haty, na rěki, na ryby, na łuki, na pola, na lěsy, pěsk, na kamuški, wuhło, hlinu, popjelnicy, na wsy a wjeski, na kubła, na skót a husy.

Druzy praja hinak: Łužica ma wjele skałow, wjele horow — wjele hus.

Hódańčko

wot 5lětneje holčki.

Hdy ma kóń zadnjej nozy předku?

Wo konju.

Hdyž běštaj Hadam a Jěva z raja wuhnataj za to, zo běštaj wot zakazaneho sadu jěduoj, pokhłosta jeju Bóh z tym, zo měještaj sebi w poće swojeho *dźela* khlěba dobywać.

Najcežše bě jimaj wobdźěłowanje zemje, dokelž njewědźeštaj k wołóženju dźela skotu wužiwać, a zo měještaj grat, kiž bě jeno hubjenje z drjewa zhotowjeny.

Jónu włóčeštaj polo, čahajcy za sobu brány. Ze mučnotu njemóžeštaj so skoro ani hibać a žałosćo prošeštaj Boha Knjeza wo pomoc.

Tu so zjewi stworićeŕ a pokaza jimaj, čehodla je jeju *dźelo* tak wobćežne. Přetož na brónach jimaj sedźeše čert.

Bóh Hadamej zradźi, zo by čerta z hozdźikom k brónam přibił, štož wón z radosću ščini. Z tym dźe jemu nětkak to zapłaći, zo bě jemu w raju zbožo rubił.

Satan prošeše Hadama, zo by jeho puščił, ale tón to nochcyše. Hakle na Boži pokiw bě jemu po woli, ale jeno z wučinjenjom, zo so čert do zwěrjeća přemeni a brány sam poćehnje. Čert to slubi a puščeny so do konja přewobroći, kiž Hadamej čahaše.

Češka bajka. M. N.

stwo darmo přasć. Šlinca dyrbješe tři a poł štwórć łohća dołha być. Za mzdu smědźeše sebi knjeztwo hišće wjacy napřasć dać. Dźowki dyrbjachu do hód pak tři šlincy pazdźeńcho pak štyri konopneho předźena (mittles) pak šěsć šlincow dotkalca přasć a po hodźoch też telko.

Hospodowanje wojakow bě wjesnjanam jenemu kaž druhemu napołožene. Za nócnu stražu dyrbješe kóždy hospodaŕ na Wałporu a na Michała po 4 słěbornych 6 pjenjezkow płaćić; by pak sebi knjeztwo žadało, zo bychu ju sami wukonjeli, by tutón dawk wotpadnył.

Na rybyłojenje dyrbjachu tak zahe přiić, kaž to knjeztwo žadaše; po rybyłojenju pak žaneje roboty wjacy njeběše, byrnjež hišće wjacy časa hač do khowanja słónca być. Za kóždy wulki hat, kotryž mějachu wułojić, dosta kóždy po karpu (einen Fischer-Karpfen! — Nadźijomnje tajki njeje něšto podobne był kaž „Schneider-Karpfen".)

Byli knjeztwo husy mělo, potom směli też wjesnjenjo husy měć a z knjeźimi husymi pasć dać, za to pak knjeztwu, kotrež měješe husafku wudźerżować, lětnje po słěbornym płaćić. Tak dyrbješe też ze swinjemi być, tola dyrbjachu za kóžde swinjo knjeztwu šlincu dotkalca darmo přasć. Za druhi skót, kotryž smědźichu też z knjeźim skotom hromadźe pasć dać, dyrbjachu so wo pomocnika za pastyrja postarać.

Wo žně dyrbjachu wšitcy 12 dnjow dołho dwójnu robotu wukonjeć, drje tak, zo z kóždeho domu wosoba wjacy na robotu dźěše.

Poddanjo abo jich žony dyrbjachu pola knjezich šěsćnjedźelničow a čełow na dworje stražować, dostachu pak tehdy jěść a pić.

Podružnicy (Hausgenossen) dyrbjachu wósom dnjow robośić, šěsć dnjow, hdyž so kazaše, dwaj dnjej, hdyž wowcy třihachu. Też dyrbješe kóždy podružnik šlincu dotkalca darmo za knjeźeŕšwo napřasć abo město teho 3 słěborne płaćić. Tole poslednje wumjenjenje płaćeše za cyłu wjes, měso předźenja šlincy konopneho předźena smědźiše knjeztwo pjeć, město pazdźeńcheho šěsć słěbornych žadać. Podružnicy dyrbjachu też, hdyž so to žadaše, na robotu khodźić a dostawachu na dźeń w léčnym času dwaj słěbornaj a w zymskim času 1 słěborny a 6 pjenjezkow. Bjez knjeztwowcho dowola njesmědźeše nichtó podružnika do domu wzać.

Dale připóznawachu Holešowjenjo, zo dyrbja w Holešowskim młynje mlěć dać; zo dyrbja wšo piwo, kotrež trjebaja, pola knjeztwa abo Holešowskeho korčmarja brać; zo dyrbja wšo, štož maja na předań, najprjedy knjeztwu poskićić; zo chcedźa w nastupanju sadowych a druhich štomow so po krajnych přikaznjach měć; zo njesmědźa bjez knježe dowolnosće žane nowe brodźišća a šćežki dźełać; zo maja swoje puće, płoty, přérowy a wódniki w rjedźe dźeržeć; zo njesmědźa swoje dźěći bjez knježe dowolnosće do cuzych słužbow dawać; zo njesmědźa wo jstwje len abo konopej sušić a zo ma sudnik ze přisudnikomaj štyri króć wob léto wohnjowe hašerstwo wo wsy přehladować; zo ma kóždy swojeho psa na rjećazu měć abo jemu z klumpačom zadźełać, dźiwinje zeskodźić a zo dyrbja při trawjenju kače a kurotwjace jeja na kedźbu brać; zo njesmědźa skradźu čeledźi abo druhim ludźom ... (zu ganzen oder halben) wusywać, hewak ma knježstwo prawo, štož narosće, zebrać; zo maja dańske žito tak dobre wotsypować, kajkež snop dawa, a zo dyrbi w nastupanju čeladneje mzdy a jědže dotalny porjad po krajnym prawje wostać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kučik

Barometer abo šklenča na wiedro

Je prawje wjele hospodarjow, kotříž so w nastupanju wjedra cyle swojemu barometrej dowěrjeja: „Šklenča pokazuje rjane wjedro, rěka, tak budże wjedro! A tola přińdże často cyle hinak, hač je šklenča protykowała. Budże tehodla wužitne, zo, hdyž ma tola skoro kóždy bur w našich časach barometer we swojim domje, słowo wo tym poreču, kak ma so tutón wobkedźbować, zo z někajkej wěstosću so móžne wjedro zhuda.

Šklenča sama njewě, kak je k tej česći přišła, zo měła živa protyka być; jeje cuze mjeno „barometer“ rěka po serbsku: „čežeměrjak, ważeŕ powětra“, štož chce prajić, zo w byću tuteje připrawy leži, zo pokazuje, hač je nas wobdawacy powětr bóle husty abo židki. *Dale ničo!* W našich krajinach pak trjechi so často, zo, je-li powětr husty (tehdom pada žiwe słėbro w šklenču), so njebjo mhli (začmi) abo zo dešćuje. Wětřiki z poldnja a krótkeho wječora (Südwest) přiwjedu nam čopliši, židny powětr, kotryž je z parami nasyćeny. Storči-li tutón z poldnja přikhadźacy čopły wětr na naše zymniše, tehdom twori so z dotal njewidźomnych parow mrokota a dešć, a dokelž pary na šklenču wjac njeskutkuja, pada tuta. Duje-li nawopak wětr z *połnocy* abo dołheho ranja (Nordost), tehdom pozběhuje so słėbro w šklenču. Dokelž potajkim z poldnja nam z parami nasyćene, ze połnocy přestudźene wětry přikhadźeja, a po tutym słėbro pak najhłubje pak najwyše steji, směmy z někajkej wěstosću na dešćowju abo rjane wjedro sudźić.

Zapišt po běhu měsacow léta wobkedźbowanja, kotreż su so na meteorologiskich stacijach nastupajo barometer činiłe, a kotreż dyrbi hospodaŕ znać; jeli *nic*, přinjese jemu šklenča wjac škody hač wužitka.

Wulki rózk: Nahle *postupjenje* słėbra we šklenču pokazuje na to, zo wětry z dołheho ranja (NO.) abo z dołheho wječora (NW.) ze sněhom přińdu, a, jeli słėbro wo někotre milimetry wyše *sréniša* (Jahresmittel) wostanje, mamy trajacu zymu wočakować. Pada-li słėbro, mamy so wětrow z krótkeho wječora (SW.) nadźijeć; je-li tuto padanje nahłe, pozběhnje so za 8—12 hodźin sylny wichor z poldnja, kotryž čoplotu hač do 12° R. = 15° C. přiwjedże. Zběhnje-li so słėbro při wětřiku z poldnja, přińdże sněh. Čim stajniše słėbro w šklenču we wulkim rózku wostanje, čim wěsćiše wostanje jasne wjedro, njech słėbro hewak bóle hłuboko steji. Pada-li drobny sněžk, je to znamjo, je to znamjo, zo jasne, zymne dny přińdu, sypa-li pak so sněh z wulkimi čwakami, zo dešće zastupja. Jasne nocy při sněhu přinjesu najwjetšu zymu a je tuta najbóle kusata hodźinu do skhadźenja słónca.

Mały rózk: Zběha-li so słėbro, pokazuje to na to, zo zyma přikhadźa, abo zo budże hišće wjetša, hač hižo mamy. Bě-li dotal čopło a je-li zběhanje nahłe, přińdże sněh; pada-li słėbro, přikhadźeja wětry z wječora a krótkeho wječora, njebjo so njewujasni.

Měrc: Pozběhuje-li so słėbro wyše *sréniša*, přińdu wětry z dołheho ranja (NO.), a to dłėši čas, je-li šklenča zwaha stupała. Wostanje-li šklenča stejo, hdyž so wětr z druheje strony wobroći, změjemy dołho rjane wjedro. Bě-li dotal zymne, přinjese nahłe padanje wichory ze sněhom. W měrcu přińdże rady na čopły dźeń sylny mróz a nawopak. Wot 15. hač do 20. zakhadźeja wichory, kotreż su z mjenom „Aequinokcijonalne wětry“ znate.

Haprleja: W tutym měsacu je šklenča njewobstajna, postupuje a spaduje zas, tola nic wysoko ani nizko: wjerći so wokoło *sréniša*. Na příchodne wjedro docyła njepokazuje, skérje na to, kajke je wčera było. Jenož to je wěste, zo budże špatne wjedro, jeli při postupjenju słėbra wětry stajnje z krótkeho wječora (SW.) duja. Wot 15. počina šklenča stajniše pokazować.

Meja: Nahłe padanje abo postupjenje słėbra je cyle wopřestało; pokazuje-li šklenča wysoko, mamy wětry z dołheho ranja (NO.) a wěste rjane wjedro. Padnje-li šklenča nize *sréniša*, přikhadźa kurjawa a dešć, wosebje, je-li padnjenje nahłe było. Pada-li słėbro pomału a wróći-li so potom na stare město, wěsći to rjane wjedro na dłėši čas. Wot nětka ma pozběhnjenje abo padnjenje słėbra, byrnjež tuto też jenož milimeter wučiniło, wjetšu ważnosć, jako w zymje, a ma so na to kedźbować.

Junij: Hibanja słėbra su porědkle, zwjetša wokoło *sréniša* wostawace; pomałke postupjenje abo padanje lubi rjane wjedro, stanje-li pak so tuto khětře, sćěhuje najbóle dešć. Wěste rjane wjedro steji před durjemi, su-li hibanja słėbra porjadne, t. r. je-li tuto wokoło 9 dopołdnja postupi, připołdnju małko padnje a na wječor prjedawšu wysokosć zaso docpěje.

Julij: Steji-li słėbro wobstajnje niže *sréniša*, přikhadźa mhłowe, zymne, dešćikojte wjedro, kotreż też tehdom traje, je-li słėbro małko postupi. Postupnje słėbra w nocy je wěsćiše znamjo rjaneho wjedra, jako hdyž so wo dnjo pozběhuje. Hdyž město rjaneho wjedra, na kotreż słėbro pokazuje, někotre dny z njewobstajnym wjedrom přińdu, maš wjele dešća wočakować. Čim nahlišo so barometer zběhnje abo spadnje, čim wěsćišo zběhnu so sylne wětry. Su-li hibanja słėbra njewobstajne, přinjesu nam čopłe dešće z liwkej temperaturu.

August: Tutón měsac runja so najbóle julijej a płači, štož je so w tutym měsacu prajiło. Dźerželi-li so słėbro na *sréniša*u ze snadnymi hibanjemi horje abo dele, změjemy stajne, rjane wjedro. Nahły pad słėbra niže *sréniša* přiwjedźe dešć. Steji-li njewjedro před durjemi, padnje słėbro nahle, a, hdyž po hrimotanju pomału so pozběhnje, změjemy rjane dny. Při wšej njewobstajnosći wětrow je august najstajniši a najjasniši měsac léta.

September: Słėbro w šklenču je bóle njemérne, jako hdy prjedy; wina teho su sylniše wětry a přestup temperatury z čopłeho do zymneho a nawopak. Steji-li słėbro jara nizko, budże čopłe wjedro z dešćikom, a zběhnje-li so khětře, *mamy* so hižo mrózow nadźijeć, wosebje, hdyž někotre dny w dobytej wysokosći so hachi.

Oktober: Nahłe postupjenja kaž padanja pokazuja w tutym měsacu na špatne wjedro a jenož *staće* słėbra wokoło *sréniša* z wětrami z dołheho ranja (NO.) lubi rjany nazymny čas. Pózdnja nazyma budże rjana, je-li na dźeń runonocy (Tag- und Nachtgleiche) słėbro prawje wysoko pokazuje při wětrach z połneho ranja.

November: Słėbro zakhadźa w šklenču, kaž kubołčik, a štož měni, zo budże přecy rjane wjedro, je-li šklenča na to pokazuje, tón so myli. Nimale wěste je jenož to, zo po padnjenju čopłe wětry z kurjawu abo dešćom přińdu, při pozběhnjenju na wětry z dołheho ranja (NO.) a na zymu. Barometer rěka w tutym měsacu „měrny“, je-li hibanja wjacy njewučinja, jako 3—4 milimetry.

December: Słėbro pada a zběha so w prěnjej połojcy měsaca hišće nahle, w druhej połojcy steji najbóle jara wysoko. W tutym měsacu płaći zakoń: Słėbro wysoko — wulka zyma, słėbro nizko — čopłe dny. Padnje-li słėbro khětře, přikhadźa sněh abo dešć.

*

Tu maš skrótka sprócne wobkedźbowanja, po 60 lětach z *toričelskeje truby* abo z barometra dobyte: słuša wědomosć k temu, we wšelakich měs. z nekhajšej wěstosću rozsudźić „hač słónčko budże sapać, hač dešćik budże kapać“. Chceš-li potajnu rěč zrozumić, z kotrejuž tuta fisikalska připrawa Božu protyku kaž w špihelu pokazuje, dyrbiš tutón nastawk derje khować, a prawidła, za kóždy měsac płacace, kedźbu měć. Hewak *mohło so* ći radźić, kaž něčejemu Michałej, hdyž do Ralbic na kermušu čampaše. Pohlada na šklenču: „Rjane wjedro“. Bjerje tehodla swjatočny kožuch. Domoj pak přiďeže, kaž wukupana myš a do jstwy stupicy bě prěnje słowo: „Tej čeplskej šklenčy nihdy wjac njewěrju!“

Hospodařski rozhlad

Sobotu 17. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,42	100 českosł. krónow	10,315
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša duja 16. novembra. Burša posłicjelske žamtny wobraz kaj w posledních dnjach. Akzije dale popuščechu, mjez tym so jasim za rentu dale wobsteješe. Likwidnosć na pjenježnych wikach a njedostatk na diskontowym materiału ma za sćežk, so likwidne frědri so do rentow połoža. Akzije pak njedźiwajcy bohrych powěsćow z hospodarstwa běchu hłabsche. Sebjakupenja pak njeběchu wulke.

Barlinske žitne wulkowiki. Tež na posledním duju tydźenja Barlinskich žitnych wikow njeje so na zwlokowym położenju ničo pschemėniło. Składne měnjenje wikow je pschi měrnym wobkhodźe dale stajne. Posłicjenjow je stronu ratarstwa je we wsćech žitach dale jara malo, mjez tym, so na druhim boku je napraschowanje wulke. Młyny maja dale wulki jasim za khlěbowe žita, pschi čimž so wožebje posdźiše dodacje žada. Tež pschi Rhunje je dale jasim wožebje za pschenicu. Posłicjenja pak runje tak, kaž we wonym a pizowanskim jećmjenju, daloko njedožahaja. Jećmjeń za pizowanje w dobrych druzinach so dale derje samjećeši.

Wjeczera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

w Shorjelu:

pschenica 19,40 hr., rožka 15,40 hr., jećmjeń, nal. 15,80 hr., nal. 15,30 hr., wowš 14,70—15,40 hr., běrny 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pj.

w Drjećdźanach:

pschenica 9,80—9,90 hr., rožka 7,80—7,90 hr., jećmjeń nal. 9,75—10,25 hr., nal. 8,80—9,85 hr., wowš 7,55—7,80 hr.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. novembra 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 825.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	33
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjene	33—36
Mjenje wukormjene młode, derje picowane stare	28—32
Mjenje picowane wšěch starobow	22—27

Byki: 413.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	32—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane stare	28—31
Špatne	22—27

Jałojcy a kruwy: 1797.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	33
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	24—31
Stare wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 1981.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	52—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Špatne (3.)	30—38

Wowcy: 3259.

Młódše a stare wukormjene (5. družina)	32—34
Stare wukormjene (6.)	30—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—29

Swinje: 11 789.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	52
Mjasne	49—52
Špatne	46—48
Rancy a kundrosy	50—51

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

17. novembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze *mjaso z kosćemi*	1 kg	1,50	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,50	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	2,00
Sušeny połč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wične płaćizny w Budyšinje.

17. novembra 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najnišša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna		50 kg	—	9,80
Rožka, 72-73 kruta płaćizna		50 kg	—	7,80
Jećmjeń, lěčny		50 kg	9,00	10,0
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty		50 kg	—	7,80
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty		50 kg	—	—
Wowa 48—49 kruta płać.		50 kg	—	7,55
Raps		50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)		50 kg	2,55	2,75
Syno		50 kg	—	5,75
Słoma z mašinu młóc., pras.		50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóc., k zasł.		50 kg	2,20	2,40
Słoma z cypami młóćena		50 kg	—	—
Butra		1 kg	3,00	3,12
Jeja		1 štk.	—	—
Pšeńč. muka	Type 502	50 kg*	—	17,00
Ržana muka	Type 997	50 kg*	—	12,25
Pšeńčne wotruby		50 kg	5,80	6,65
Ržane wotruby		50 kg	5,05	5,90
Běrny (w małowikowanju)		50 kg	3,55	3,75
Husy		1 štk.	0,70	0,80
Prosata 581 hłok		1 štk.	8,00	15,00

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 11.	15. 11.		16. 11.	15. 11.
Pšenica	204	204	buny	11,5-12,5	11,5-12,5
rožka	164	164	wicka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	212-219	211-218	módre lupiny	7,25-7,75	7,25-7,75
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wowš	—	—,—	zeradella	—	—
kukurica	—	—,—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,60	8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hróch, Viktor.	34,0-37,0	34,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 159.

Poklečo złota

Bajkocze słowhatnyh ale njesbožownyh.

Kovukuk River, pódlanska rěka wulkeje rěki Yukon w zwjerznej Kanadze, móże sławiśny powedaś. Stawiśny, kotrejž žadyn špitownarśel žej wumyślicś njemóże, tak dyrdombejske a zalośline wone žu. Kovukuk River (réka) je minuthe tragedije dožiwiła, wo kotrejž žane powésće do zivilizowaneho śwéta dóśchle njeźu — wosrudy, kiž su ju ze s polleczom słota sawinowałe. Tu, daloko wot moderneho śwéta, žiwja žo ryjerjo sa złotom.

Nelson Eduard Merrils bésche też jedyn s tych dyrdombejnikow. Pśched 25 létami cźehnjesche dele k Kovukuk Riverej a s nim wjele druhich muzjikich, kotśij béchu žej towarśichnoscź zhubili. S Nelsonom cźehnjesche Blissy, jeho mała nježna žonka, do śwéta polnych hórkoczowow a njewóstoczow. Nježesche smužitu wutrobu a chcyśche muzej pomhaś. Ale śchto dha pomha pśhecezestwo telko muzikich pśched polleczom słota? Po wóśom létach zalośtneho tradanja, pokiwch nadźijow a pśchekhwapjenjow wostaśchtaj s 36 ludźi hiśchcze dwaj — Merrils a jeho žona. Druhi cźehnichu dale, nékotśi śmjerśnychu a nékotrych béchu sabili. Jedyn druhemu bésche žebi žiwjenje cźežke cźinił, jedna njepopśhejesche druhemu ani słoze jornjatko. Wožuch, muśa a njeskutki rośśenachu naśich pytarjow sboża.

Merrils cźehnitśe se žiwojej žonu pśchi Kovukuk Riveru dale, zgle žam, dyrkotaja sa złotom. Žiwjeśchtaj žo w dźiwinje hórje hacź śtót a maka śmužita Blessy, dźowka farmarja s Argentinitśe, cźerpjesche njewuprajomnje, tola wutrba śwérnje s lubwoczu pśchi žwojim muzju.

A hlej, nékto namaka Merrils słoto. Wjele słota. Pésćojcźna śemja pśchi hornej réźy śhowasche wjele tuteho drohotneho kowa. Dźeń wote dnja płokaśche Merrils złoto s péska, twdźenje, méśacy, léta. Pścheco sažy prośchesche Blessy: „Nékto je dosć, chcemoj žo wróćiś. Mamoj hižo telko a budźe namaj dešahaś, tak dotho hacź budźemoj žiwaj“. Ale polleczo słota njepuśchcźi Merrilsa. Spjecźowasche žo, do śwéta žo wróćiś, wjazy chcyśche méć, wjele wjazy. Mjerśasche žo na njerśpeśtawaze prośchenje žwoje žony. Niedźiwasche na draczinu, na woteběranje jeho mozow a s žonu ledma rěcźesche.

Léta posdźiścho wumrě Blissy nahle. Njebě tutemu nastajnemu tradanju śwoźcźena. Sažakła chorosć ju snieźi. Tola Merrils njemóžesche žo wot słota dźěliś. Wosta žam se žwojimi pžami w dśerwjanej hěcźe. Płokaśche dale złoto. Dźesaś lét dotho, žam dźesaś krócź 365 dnjow. Merrils bésche milijonar.

Dwanaśći méchow polne słota. W 3. śaśchłych dnjach dóśdźe do Dawsona, maleho města na hranizy Aljaśchki, na pśhećim śapśchalu stary, śmorścźeny, łódśćery muž. Bésche do tśi tolśtych kožuchow śawaleny a na žanjach leźachu tólśte méchi złota. Nécźesche ledma — bésche récźenje sapomnił, 25 lét bésche Nelson Merrils w žamoze był. Trajesche dotho, pśiedy hacź śtareho śkhileneho Nelsona k récźam pśchiwabichu.

Schto dha cźe nékto śapocźeś. Do žwojeje domizny, do San Francizko, chcze žo wróćiś. Je bohaty, jara bohaty. A néśchtu lét budźe žeńu Božo lubu Knjes hiśchcze popśechcź. Byrnjež žebi to njeśapłuśił. Dokelž njeś tym, śo wón sa pckladarni pytałsche, je śwój jenicźki wérny pokład, žwoju śmužitu žonu zhubił. Dwanaśći méchow połneho złota ma dwje pśchi žebi. Móże dwje žebi khežu natwariś, auto kupiś a bjesstarośtne žiwjenje wjeść. Ale na kóždym śornjatku wiśa poklecźo. Njeje to žane wérne śboże.

Njeprajesche ani śłowcźka, hdyž jeho fotografowachu. Reporterjo (śpiśowaceljo) dyrbjachu kórcźmarjej khétro pśchipiśkow płaciś, śo bychu śtawiśny śtareho ryjerja sa złotom śhonili. Nelson Merrils cźehnjesche dale do žwojeje domizny. Jédnacze polarśkich pžow jeho pśchewodźachu.

Přilopk

Tydźenik „Blitz“ žo sakasał.

Tydźenik „Blitz“, kotryž je pśchiběhowanja wo kardinalu Faulhaberu rozśěrjał, je žo po poruczniosći němśkeho ministra za ludowe powuczenje a propagandu dla wohanjenja Mnichowskeho kardinala Faulhabera a dla kazenja konfesionalneho měra na tśi mězacy sakasał.

Rubježny napad.

Njedaloko salśteje mjesy pola Dźěczina leži wjeś Schneeberg. S boka njeje thěža śteji, kotruž dwě žonje wobydletej. Poldźe wieczor, hdyž chcyśchtej śpacź hicź, jeju rubježnikaj napadnyśchtaj. Jedyn z nju žo žonje, kotraž thěžne durje wocźini, jako tajny poliźist pśchedstaji a po nékotrych śłowach žonu k semi porasy. Druhej žonje žo po krutej pśchimanzy poradźi, s doma cźeknuś a wjesnjanow na pomoz sawołaś. Na to rubježnikaj do bliźkich lěsow cźekanyśchtaj. Žonu, kotruž bě rubježnik pdrasył, žu dyrbjeli do Dźěczinśteje thorownje dowjeść. Hacź dotal so njeźu móhli ju wuwopraśchaś, jejne śranjenje je śmjercź śtrasne.

Powodźenja w połnocnej Italskej.

Slimkam podobne deścźe žu Genua a pódlu méśkeho brjoha wulke powodźenja nacźinile. Pinzy, klamy a śkadownje niže leźazeho méśtoweho dźěla w Genua žu žo počźrjeśe, dróhi a naméśta žo powodźile. W Gornigliange je žo barbowa fabrika s wotwalenjom śemje sažrypła. Pola Roma je trubjel móśtśeje wodny wjele śkhody nacźinika. Na połnócznym brjoźu Sardinitśeje kupy śrej žo dwě rybałkej tódźi powróćiłej a žo potepiłej. Schéścź rybakow je žo tepiło.

Budyske stawniske powésće

s dnja 15. novembra 1934.

Narodźikoj žaj žo: Korli Marcźinej Jähnje, schewśkemu mischtrej, žynk. — Arnoschtej Ocźe Ludwigej, telegrafowemu gratmischtrej, žynk.

Wumrěła je: Marta Matthesej, hospoza, 5. lét.

s dnja 16. novembra 1934.

Narodźili žu žo: Arnoschtej Alfredej Hommelej, žynk. — Richardej Korli Baarej. pśchisitajerjej wosch. nośćje, dźowcźicźka. — Dr. med. Lotharej Wilhelmej Wolfgangej Bérzy, śtabowemu lékarjej, dźowcźicźka.

K wotewrjenju prénjeje němśkeje burśkeje zhromadźizny.

Pśchi 2. němśkim burśkim śjédźe w Goślaru wotmě žo prénja němska burska zhromadźizna (Bauernthing). Statny sekretar Willikens pśchi žwojej wotewrjazej réczi. Śedźo němśki burśki wjednik Darré, statny rada Meinberg a śtabowy hamtśki wjednik dr. Reichle.

Jan Wjela-Radyšerb:

Rubježny hród

We horach wysche Budyśchina
Na raśśchej stronje Wjeleczina
Je žydło Korfyni pśchi rěcźy
Pśchi Schprjewi schwarnje stwarjene.

A s prawoh' boka teje rěki
Ssu horu wobstupike śchmreki;
Ta s rěcźnoh' boka prośta dźe
A też žo Korfyni njenuje.

Dźe najwjetścha ta hora njeje,
Teź nima krómy najwóśchścheje,
Pak s wjeścha nahle boki ma,
Sso cźežko na nje śdohipa.

Wśchak wulkotnśichich horow manuy,
Hdźeź s wjerścha wéźe wohladamy;
Pak teje w Sserbach runjecźa
Sso w žanej stronje njenamka.

Tu leža wulke roswaliny
A roseśtorki, rospacźiny;
To kruchśina žu hobrśke;
Wśchém wubudźeja sdźiwanje.

Na wjerśchu śchérokim ta hora
Ma śpadle murje kružnoh' dwora;
Tych puśtych wrotow wudiwjerna
Wo wutupjenju stonaja.

So s dawna sahuba tu knjeźi,
Wścho žwédźi, schtož tu w kruchach leźi,
S tych roswalow tak śerźowych
A schcźudrow s nich žo Nmkatych.

Jow khodźa hladacź zusobnizy,
Ssem pśchiśchedśchi k nam do Luźizy,
Sso napraścheju dźiwajo,
Schto tak je tuhdy tśśchśćako.

A Korfyńicźenjo powédaju,
Schtožkuli žami wo tom śnaju
Se śtarowótznych powésćiwow
A wśchelkich śtarych khronikow.

Wo pśchesćészchach to wjele praja
A krutych cźasach tutoh' kraja.
We śastarśku, hdyž Luźiza
Je hiśchcze do Cźech žluschala.

Hród kamjeńtny je śtał tu nédhy,
Sa wokolinu horko bédy;
Pan bjesbóžny w nim bésche śiły,
Tón śemjan, rycźeŕ rubježny.

Wón był je trapjeŕ sa poddanow
A draczeŕ wobohich roboczanow;
Ssu bźełacź dyrbjeli kaž śkót,
Hacź jim je cźeczźiŕ krwawny pót.

Hdyž pśchekupzy žu wjesli twory
Na hermanki pśches cźéśte hory,
Je s bróniu cźakał na pucźu,
Jim kubła źdreł se žurobu.

Kśikuli žu žo wobróćź chzyli,
Ssu słobnje śkónzowani byli;
Wón śyjeraŕzam je śchok na krej,
Jich śabicź, śtrach jom' byko njej'.

Ssnadź prajicźe, hacź djažowśkeho
Hdy śaruhali njeźu žeho,
Hdyž śakitnizy s bróniemi
Ssu žobu s kupnej tworu śchliź.

Hlej do żeleśa śakitanj
Wón w bitwje njemé žunjerinej' ranj,
A pomognizy rubježni
Joh' wobarachu s mjeczjemi.

Tak śtuczo wikowarjam śchkodu
Jich wjeśhy śnoźnéź dak do hrodu
A nakopjak žej bohatśiwo
Wot kubła s bróniu wudrjenohź.

A hanjo žu s nim zychnowali
A wino trubjo w łóśiki hrali,
A hrali dźiwje žiwjenje
Se śchlundrjemi w bjeśadźe.

Wón młodu Wjeleśanku rjanu,
Tu „rjana Herta“ mjenowanu,
Je s pucźa na hród tuhdy žej
A nawożenju śrubak jej.

Ta s wjeceŕśkej žo myślu helcźo
Je pśchiźahała žebi mjelcźo:
„Hdyž dóńdźe cźaś, dha djabole,
Cźe śpali śmjertne wjeczenje.“

A śchtož je tak žej sažadźiła
Je w śkladnym cźažu wulkuczźiła.
My b'dźemy widźecź pośdźiśchu,
Kak wona wjeczźita je žo.

Hlej nécźtóźkuli drje chzył prajicź:
„Njej' kral dha moh tu wécźu stajicź?
Tych njekrażnikow śpojimacź
A draczej na śchibjenźu dacź?“

Tón bě wśchak sa lud śmuna duscha,
Na śłośtnych panow ruka kuścha,
A paśoratych rudjakow
Bě tehdy w kraju telko słow.

Haj hrodow rubježnych bě mnoho,
We kóždym horko pana śteho,
Niz jenoź w žamym Korfymju
Sso wjelcźe zwólby rojachu. —

Tón źidki kral se śmjercźu śhiny,
A s nim ta śtólcź žo sa lud miny;
Tón nowy mózmaŕ s krutobu
Tym djažam śtupi na śchiju.

Lud śchesćészch méśt' žej pomhacź žlubi:
To Shorjelz, Budyśchin a Lubij,
A Kamjeńz, Lubań, Zitawa
Sso śpśchižahachu do žluba.

A kral tym ścheśćimétam śkaza:
„Sso djerźo śaroczenoh' śwjasa
Te śchkódne hrody śchachaŕśte
Wśchě śpotorhajcźe do śemje.“

Sso Budyśchinjenjo śćrjódowachu
A na Korfyni ho s mozu dachu,
Ma žwjerdźiknu žo horje śpracź,
Kóń hród na kruchi śpotorhacź. —

Wot delka throbla nadbéhańza —
Wot horka hujna wobarańza —
Tym nadbéharjam walachu
Sso kamjeniśta na hłowu.

A wrota béchu wobtwjerdźene,
Pśches kruchi śkały śaraczene;
Je rospacźicź bé podarmo,
Sso do nich dobyeź njemóźno.

Tón pan a jeho pomocźnizy
Kaž lawy béhachu žo wśchitzy:
Schtóž horje śpra žo s nadbéhom
Smak cźerźa, wéźy, śe śhńńkom.

Ta Herta śmužli: „Nékt žo wjecźu,
Na ludju s palnej tśéśku ślecźu,
Pod hembjerkami śapalu,
A byk teź kónz mi w pkomjenju.“

Nékt prédku śłaźenje a śady
Na dolwoboru nikaŕ rady —
Pan chzyśche tajnje wuwjeśc žo,
Śśej śkradźny wucźeŕ pytajo.

Huj śahna do njoh' žo ta Herta,
Do wóhnja śtoreźi teho cźerta —
A na pośledku dobychu
Sso nadbéharjo do hrodu.

Tych śhitknych djažow pśchemóžachu
A k wobwéśchenju śaputachu,
Tu Hertu na pol mréjatu
Do mlyna bele njeźechu.

Se żeleśnymi paczawami
A kowanymi žochorami
Wścha twjerdźiśna bu śłamana,
Sso niczo śtejo njewośta. —

Tam ścherja nékt te rospacźiny,
Te śwédki khłośtaneje winy,
Na ścźénach hory wiśajo
Te śłamy hrodu rubježnoh'.

Bóh śwarnuj, so žo nihdy śažo
Nam njewróćźa te stare cźažy!
Schtóž śnaje cźaž tón rycźeŕśki,
Naśch miliśchi žej wutkiwaśi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdya a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 270 — Budyšin — Póndźelu 19. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Goebbels wo nadawkach němskeho nowinarstwa

Statny swjazk němskeho nowinarstwa sněde so njedźelu dopołdnja w pobožeźeni prjedawšcheho domu knjeza Amanna w Barlinje k swojemu prěnjemu němskemu nowinarskemu sjězdej. Tutón sjězd běše prěni wot wobstajenja nowego redaktorskeho statwa. Sjězdej přisłuchowarjow wjednik statneho swjazka němskeho nowinarstwa, skupinowy wjednik Wilhelm Weiß. Nimo zhromadnych wotkazow makeje wjednikowe rady běše so nětko 180 zastupjerjow jenotliwych krajnych swjazkow sešło. Jako zjawni hosćo běchu přitomni němski minister dr. Goebbels, nowinarski šef němskeho knjezerstwa statny sekretar Funk, nowinarski šef nazionalsozialistiskeje strony SS-skupinowy wjednik dr. Dietrich, namjetny nowinarski šef němskeho knjezerstwa, ministerialny rada dr. Jahnke a zastupjerjo wotrjadowych swjazkow němskeje nowinarskeje komory a němskeje kulturneje komory.

Wjednik němskeho swjazka Weiß přichi wotewrjenju wojerni, so je wjednikej a kanclerej Adolfej Hitlerej w mjenje statneho swjazka němskeho nowinarstwa postrowjazy telegramm pósłał. Potom wuzběhny, so hižo prěni króć w stawiznach němskich nowin zastupjerjo němskeho žurnalizma so zyłu sešli, a prěni króć zjednoćeny stan němskeho nowinarstwa pšched zjawnosć stupi. Słónčnje rozprawješe wón wo wschelakich praschenjach, kotrež je prěnje lěto redaktorskeho zakonja přichinješe.

Na to rěčeše němski minister dr. Goebbels nětko dwě hodźinje. K zawodej pokaza wón na lětšinu redaktorskeho zakonja. Nowinarstwo steji w positiwnym poměrje ke knjezerstwu, a knjezerstwo k nowinarstwu. Jenakorosć nowin so jako pšchewiny a wustupa so wotstronja. Němske nowinarstwo ma dźensa sašo wobliczo, wono je zajimawe, aktualne a zastupuje po žiwojim waschnju wulki zhromadnu politiku. Najcežšichi nadawk běšche, so so anonymne wliwy na nowinarstwo wróćo stłóčachu. Też je so nowinarstwu možnosć spožčiła, so strach wusłobodźenja wobzobow pšchewiny. Na městno pšchepinatele chwatby je nowa wěsowosć stupiła. Wěrni idealistojo rozumja, w prawym zasu so laborić, ale też w prawym zasu wschadne dźěło činić. Nowinarstwo pšchima so sašo wulkich ludowych praschenjow. Minister na to rozłoži, so wschelake wěsy hišcheže porjedźenja potrjebaju. Tute wěsy leža wobsebje pola městnoscow, kotrež pšchez hišcheže pospytuja, na njewobprawnjene waschnje swój wliw wukonjeć. S redaktorskim zakonjom žmy druhemu swětej daloko dopředka a wnjpřech toho je, so nowinarstwo njeje wjazy njerjechowjeć, ale so je zhromadźowjeć knjezerstwa. Jako běšche minister hišcheže praschenja žurnalistiskeho dorosta rospominał a zdźělił, so je jeho ministerstwo za tute nadawki lětnje 200 000 hr. pšchewostajilo, zkónči wón swoju rěč z wuhladom do pšchichoda.

Nacionalsozialiske dobyće w Gdansku

Wjeźera wotměchu so wokrjesne a gmejnske wólby Gdanskeju wobeju krajneju wokrjesow, Nižinskeho a Werderskeho, pšchi potrjmym měrje a bjez tóžeho pšchipada.

We wólbnych wupisćidłach w Nižinskim wokrjesu su detal sćěhowaze wupisćedli znate: Mjes 15942 wólbohajomnymi woteda so 14 614 płacziwych hłosow. Nazionalsozialistiska strona dosta 11 610, kschesćansko-nazionalni (centrum a němskonacionalni) 956, sozialdemokratojo 1575 a kommunistojo 473 hłosow. Wólbne wobdźelenje wuńdźe 93,2 se sta. Nazionalsozialistiska strona dosta 79,4 se sta wotedatych hłosow porno 62 se sta pšchi wólbach do ludoweho sejma w meji 1933. Sydła we wokrjesnym zjemje rozdźeleja so takle: nazionalsozialistojo dostanu 16, kschesćansko-nazionalni jene, sozialdemokratojo 2 a kommunistojo jene sydło.

W Nižinskim wokrjesu woteda so pšchi gmejnskich wólbach 13 174 hłosow. Tu dosta nazionalsozialistiska strona 12 128 hłosow abo 92 se sta.

Wokrjesne wólby we Werderskim wokrjesu maja sćěhowazy wupisćedł: wólbohajomnych je 25 618 zapisanych. Pšchi wólbach so 23 452 płacziwych hłosow woteda. Nazionalsozialistojo dostachu 18 102, kschesćansko-nazionalni 2186, sozialdemokratojo 2079, kommunistojo 830 a Polacy 255 hłosow. Na wólbach wobdźěli so nimale 92 se sta pornjo 60,8 se sta pšchi wólbach do ludoweho sejma w meji 1933.

Pšchi gmejnskich wólbach we Werderskim wokrjesu woteda so 21 500, z kotrychž nazionalsozialistojo 18 737 abo 86 se sta wotedatych hłosow dostachu.

Skóńčenje burskeho zjězda w Goslaru

Burski sjězd w Goslaru dospě njedźelu swoju wyschiru z rěcu němskeho burskeho wjednika Darrea. Darré dopominaše na wudaze rosćěnjowych agrarno-politiskich lisćow w septembrje 1933. S tutymi lisćowymi je so zakład za nazionalsozialistisku agrarisku politiku położił. Won a druzy samolwićeli burscy wjednicy němskeho sćěhowazego stawa pak njejsu z wuměłkami dospołnje spokojom. Tola dźiwajo na położenje katastrofa pšchi pšchewaze mogły detalne wupisćedli pospěšinkownje tola spokojeja. Wuschowanje katastrofa so w Němskej něšto praktiskich pšchewojedźe. Na praschenje, cźehodla měsachu tute prózowanja wupisćedli, wotmołwi němski burski wjednik, so je prěni wupisćedł tón, so je so tuto dźěło nazwarja na cźełowjeka, to rěka na kreb. Druhi wupisćedł pokazuje so w tym, so je so z prawymi wumóženjemi na nadawkach dźěłało. S sjezda, žu so prawe naprawy stale, so by so z prawymi cźełowjekami a po prawych sadźadach w kóždym cźasu to prawe cźinilo.

Darré rosćěrjowaze nadrobnje, kak je agrarno-politiski apparat nazionalsozialistiskeje strony organizowany nastał. W dalschich kłorach wopisćowaze won zjdowiski wliw na wunoscje naschego hospodarskeho zjiwjenja. Schadź składowy agrarneje politiki srośnini, sapschija też lěpje wschitke napravy, kotrež so stawaju. Jena z tutych ważnych napravow je wječny porjad, to je farjadowanje, so w Němskej njemóže hłód wudyrić a so njeje žana spekulazija z tworami možna. Potom appellowaschе němski burski wjednik na němske burstwo, so by so farjadowało do pšchichodneje bitwy wo wupłodźenje. Kaž je burstwo pšched lětami njedźiwajuc cźežkeho położenja pšchi starym systemje žnje za němski lud podawało, tak wono też dźensa z nowym rjadowanjom hospodarskich wobstejnosćow spschećeli. Ale też druhe hospodarstwo so po kampjuych sadźadach do burskeje fronty farjaduje. Po tutej rěcźi so němski burski sjězd w Goslaru skónči.

Kenclija wjednika nacionalsocialistiskeje strony

Wjednik a němski kancler Adolf Hitler je sćěhowazy wukas wudał:

1. K wobdźělanju wschitkich należnosćow strony, kotrež so na nje jako wjednika nazionalsozialistiskeje strony abo jeje wotrjadow sćełu, pšchiprawi so „kenclija wjednika nazionalsozialistiskeje strony" se žydłom w Barlinje.

2. Sa schesća kenclije wjednika nazionalsozialistiskeje strony pomjenuju stron. tow. statneho wjednika Filipa Boulhlera. Wón mi njepožrěbnje podsłeji a je jenej mi samotwity.

3. Schesća kenclije wjednika nazionalsozialistiskeje strony stej so podstajitej stronina adjutantura a privatna kenclija Adolfa Hitlera.

4. Wunjwjednjenje postajenja k tutomu wukasej wuda schef kenclije wjednika nazionalsozialistiskeje strony.

Němski justicny kommisar Frank w Sofiji

Njedźelu dopołdnja je president akademije sa němske prawo němski justizny kommišar dr. Frank do Sofije pšchijěł. Jeho pšchewodźachu direktor akademije sa němske prawo dr. Lasch, němšći wobchodny wjednik nazionalsozialistiskeho juristiskeho swjazka dr. Heuber, a župny wjednik nazionalsozialistiskeho juristiskeho swjazka sapołožarz němskeho jezma dr. Römer. Bołharska krajna universita w Sofiji je dr. Franka pšcheproźowała, so by tam wo „Wobnowjenju prawa w nowej Němskej" pšchednoschował.

Němski minister Rust na khripu skhorił

Župny wjednik statnej rady Gruhź wosjewja, so so zjawnožne pożiwjećenje noweje Kölnskeje univerzity, kiž běšche so na wutoru 20. novembra połstajiło, wotstorči, dokelž je němšći minister Rust pjatk na khripu skhoril. Tohodla dyrbi jeho sjěda do Kölna wupadnyć, dokelž njeje možno, so so jeho khorosć hač do wutory minje.

Juhoswowjanski zwonkowny minister do Genfa puću'e

Juhosłowjanski swonkowny minister Jewtić je so w nozy k njedźeli na puć̌owanje do Genfa podał, so by tam juhosłowjanske hórschenje dla nadpada na juhosłowjanskeho krała w Marseillu pšchepodał. Wo wopschijeju juhosłowjanskeho memoranda so nadrobnischcheho njepowě. Politikarjo žeby myšla, so memorandum hišcheže njeje dokónčany, hačrunjeż bychu hłowne myšle hórschenja znate byle.

Bołharski wóiskowy wiednik wumrěł

Generał infantrije Georgi Todrow, jedyn z najmazšich bołharskich wójskowych wjednikow w žwětowej wójnje a jedyn z bołharskich offizěrow, kiž rjad pour le mérit wobdźěła, je w nozy k njedźeli po krótkej cźežkej khorosći w 75. lěće žiwjenja wumrěł. Knjezerstwo zemrětemu statny pohrjeb wuhotnje.

Wojowanje z kommunistami w Athen'e

Pšched twarjenjom kommunistiskich nowin „Risoſpatis" zhromadźichu so kommunistojo a z wuſudazym wołanjom grichiskich nazionalistow wobrožowachu. Na to dóńdźe k cźežkemu strażenju. Policija sapschinny a 30 kommunistow saja. Pšchi pschimanju so nětko 30 kommunistow, 10 nazionalistow a 4 policisćojo franichu.

Krótke politiske powěsće

W Barlinje wotmě so njedźelu wopomnjeńcze pschelamanskeje bitwy pola Brzezinow w Galizijeli. Pschi tutej składowej hławjesche so wosebje general Litzmann, kiž běšche tehdom bitwu nalwjedowak. Też wjednik a němski kancler Adolf Hitler nětkuždschich wojowarjow tuteje bitwy je z̆wojim wopytom poćeścił.

Watikan je wojewił, kaž hamtske nowiny „Stampa" pišaju, so so na žane waschnje do wothłoſowanskeho woſowanja w Posaarskeje njetyka.

Jene Parizjske hospodarske nowiny pišaju, so žebi cźeskosłowakske a awstriske knjezerstwo sbližanje. Wone su słonske, so so cźeskosłowakski swonkowny minister dr. Beneš w bližšim cźasu do Wina poda, so by awstriske knjezerstwo wopytał.

K sakroćenju juhosłowjanskeho knjezerstwa pola Swjatsta ludow so z Parisa pišche, so franzoske nowiny tutej kroćeli Juhosłowjanskeje pschihłosuja. Wone pak so nadźijeja, so Juhosłowjanska w Genfje zane wukrajne knjezerstwa njepschima. S Jendźelskeje so k tomu powě, so Jendźelska tuto sakroćenje wobsaruje, dokelž może z toho hischcze tuton měsaz cźeska internazionalna krisa nastaŕ.

Poswjećenje wobnowjenje Njeswačidliskeje cyrkwje

Nimale pol lěta dołho njeběšche žo Njeswačidliska wošada w swojim Bożim domje k Bożim słužbam zchadźowaćz mohła. W tutym czasu žo zyła zyrkej znutskach a zwonkach dokładnje wobnowi. S czim wjetšej radosću khwatachu tehodła wošadni wčerawšchu njedźelu, 18. nasymnita 1934, na poswjećenje wobnowjeneho Bożeho domu. S zyrkwinje wěže a mnohich wjeśnych domow zmahowachu žo khorhoje a pokasowachu tak hižo zwonkownje na ważny dźeń.

Dopołdnja 3/4 10 hodź. jestupachu žo wošadne towarstwa, swjasći a organizacije s swojimi khorhojemi, mjes nimi tej žerbske towarstwo „Zutrnja" a wulka zyła wošadnych na torhoschću, so buchu zhromadnje ke Bożemu domu czahnyli. Na czole zwjedźejšeho czahu, kiž posawnowa hudźba wotewri, kročachu, kk. superintendent Berg, wošadny farar Kapler, architekt Heyne-Franka s Drježdźan, zyrkwinske pschedstejerjo a wošadne saftupjerstwo. Swony kemscherjow saźo prěni króć powitachu.

Jako běchu jich miedźane synki wocźichle, pschepoda knjes architekt Heyna-Franka kluć Bożeho domu se žoźo pschejazymi słowami knjesej sup. Bergej, kiž na to zyrkwinje durje wotamknu. Zyrkej pjelnjesche žo s kemscherjemi. Wobnowjeny znutskowny twar stulkowalche na wošadnych derje a jeho wuhotowanje wěsće ložźeho poknje spokojt a swjesełi. Wot połdohi hacź do wjećera je žo zyła dokładnje wobnowita, kaźi su žo schersche jcźinike, hornje łuźe žu žo wotstronike, khór je žo powjetschił, tehorunja pschcjele, wošeźe rjane je žo woltarnischczo s woltarjom a dupu wuhotowało. Wjećer je žo krašnje wumolował. Teź wobkrućenje je žo rjenje pschiprawiło a žo pschi poswjećenjskej Bożej słužbje wošadnym pschedwjeźło. Bóźi dom pak teź zwonkownje w žwojej nowej pyšne jara rjenje stutkuje. Tšcha je nowy kryw dostała a muŕe žu žo hacź k wěžinej tšešche s rjanej nažołcź barbu wobarbiłe.

Boża służba sapocza s dźaknym słowom superintendenta i dźaknej kerluschowej schtuczku „Budź khwalba Bohu zamemu". Na to mějesche knjes superintendent Berg poswjećenjsku rěcź. Wón mjenowasche to dźeń wjeśela a dźeń dźaka, so je žo wobnowjenje Bożeho domu s Bożej pomozu a pschipomozu krajneje zyrkwje pschewjedło, dźakowasche žo wschittim, kotśij žu žobudźkali, so tu Bóźi dom nětko w jednorej zjanoścźi stejí. Jeho najrjeńscha pycha pak njech je stajnje bohata nutrna wošada. Wón khwalesche Sserbow zyrkwinske smyślenje a so žu žebi počzinki wótzow sakhowali; tehodła pschesjesche, so to njebudu zwonkowne natóźi bychе, ale so by kóźdy do swojeho Bożeho doma se znutskowneho cźerjenja pychitkadźał. Na to poswjećzi knjes superintendent wobnowjeny Bóźi dom w mjenje trojenickeho Boha.

Po kerluschowej schtuczku „Njech Bohu dźakuje" wupraji knjes sup. Berg postrowy a pschecza krajneje zyrkwje a dopominasche, kak je žo wjazy hacź jónkróć próšiwa Njeswačidliskeje wošady wo pschipomoz k wobnowjenju zyrkwje dowolika, a dźakowasche žo sa to krajnej zyrkwi. Knjes wuschischi zyrkwinski rada dr. Thomas i Budyschina wupraji žožopschecza zyrkwinskeho wokrjeża a napominasche zyrkwi žwerny evangelišt lud, so by žebi prawje krutu evangeliku zyrkej wutworił. S dźakom wón wulśěhnu, so je žo wuporjedźenje Njeswačidliskeje zyrkwje bjes kóźdeho njeboża pschewesełi mohło, a so je žo wobnowjenje Bożeho doma njedźiwajuc wschitkich wobczežnoscjow k złožownemu końcej dowjedło.

Po wuczitanju se 84. psalma, liturgiji a wotpschipowědanjach, kiž wošadny farar wobstara, a po wošadnym kerluschu „Jedyn twjerdy hród je naš Bóh sam" mějesche knjes sup. Berg zwjedźejšeje předowanje, kiž załožowasche na bibliske słowo „Knjeje, ja lubuju twoje wobydlenja a to město, hdźež twoja cźesć bydli". Boża njenamakamy w twarjenju Bożeho doma, teź nic wonkach w pschirodje, je-li jeho njepytamy we wjeselym pósełstwje so Słóžnitu, kiž je nam we žwojim słowje dał. Zyrkej je pak tej jenoj jenicźli nadawł dostała: so by pósełstwo wo Khrystušu pschipowědała. We Bożim domje namakamy zjednocźenstwo i naschimi žozbuchłowjekami, kiž tu Bożu cźesć pytaju. Tuto zjednocźenstwo naš nožu a nam mozu dawa. Tuž kedźbujmy na htóž njedźelskich zwonow, s kotrymž zyrkej žwoje stawy k žwojim zhromadźinam woła a jim wot Boha dostate słowo pschipowěda. Boha cźesćimy pak jenoj hdyž psched jeho wobliczo pschikhadźamy jako złonizy a khudźi hrěschnizy a jeho hnadu pytamy, pschi tym pak teź pichi zanym wožebitym hrěchu wiźaju njewospitanjemy. Sswjedźenjski předak skónczi žwoje zwjedźejske předowanje s pschecźom, so by žo teź we wobnowjenym Bożim domje nowa evangelisa zyrkej twaritka.

Po žerbstim kerluschu stupi wošadny knjes farar Kapler na woltar a rěcźeschе žerbiti k žwojej wošadze a dźakowasche žo sa porjedźenje Bożeje służby a wupschenje Bożeho doma k žwjedźenjskemu dnjej. Dopominasche ju, so žu nětko žwony prěni króć sa to wožwadnych do Bożeho domu wołałe, prěni króć pischczele sakklinčsałe, so je žo Bóźi dom w lěpschej drasze pokasał. Tajka žwjatocźna hodźina žwjeczi žo we wošadze jenoj poredko, tutón dźeń je měsnik w stawiznach Njeswačidliskeje zyrkwje, tehodła žu žo Sserbja a Němzy zhromadnje sešli, so buchu so wjeselili nad žwojim Bożim domom. Khwalba cźlowjekow ma tu mjelczeć, jenoj jedyn ma žo khwalić, kaž napiśmo na wšerchu wobnowjeneho Bożeho domu dopomina. Wošadny farar pschesahdźi wošadnych w duchu wróćo do tamneho cźasa, hischcze do Luthera, jako w Njeswačidle kapału załoźichu, so njetrjebachu wjazy do Hadźija kemšchi thodźicź. Posdźischo žo Bóźi dom pschitwari. Po 30lětnej wójnje žo Bóźi dom snowa wobnowi. S tamneho cźasa žu žo wobrasy namałałe, kiž žu žo nětko sazo k pyšche zyrkwje wuźiłe. Psched 240 létami natwari žo zyrkwina wěża. Pożlednje wuporjedźenje pschewjedźe žo we lěcze 1907. K pschehladej wo zwonkownym dotwarjenju rosłoji wošadny farar ważny duchowny natwar we wošadźe. W cźasu, hdyž je žo bohabojosći teź s naischeho žerbskeho luda shubiła, je nusne, so žo k pożnošcźi naschich wótzow wróćimy. W nowym stacze smjeje lud jenoj žwoje wobstacze, hdyž žo k Bohu dźerži. Zyrkej ma wulki nadawk, so by Boha zatwarika do naischeho luda, do dźecźi, do młodźiny, do Němzow a do Sserbow.

Sswjedźejska Boża służba se porjeschi žo se spěwami khórow. Mužiki khór pod nawjedowanjom knjesa kantora Rauźendorfa saspěwa „Krónuj se žohnowanjom" a měschany khór pod wjednistwom knjesa wučzerja Lorenza „Kak lubosne žu twoje wobydlenja" a schulske dźecźi saspěwachu pod dirigentstwom knjesa kantora žerbšti spěw „Nad Boha khwal". Knjeni Lehmannowa s Hornjeje Górki saspěwa se žwojim znatym rjanym hłokom „Knjeje, kak wulke žu twoje skutki", knjeni Hennowa-Frankowa s Drježdźan spěwasche „Wótczenajsch". Posawnowy khór pschewodźeschе wošadźine kerluschе a kaž žwjedźejsku Bożu służbu hódnse porjeschecź vomhasche.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na mjón hněwnće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźěłnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošie hasy 21

Domowinska zhromadźizna w Hodźiju

Domowina běše za wčerawšu njedźelu zwołała do Hodźije zjawnu zhromadźiznu za tamniše wobydlerstwo. Hačrunjež mamy tam jara ćežku narodnu půstu, bě so tola rjana ličba dobrych Serbow zešła, kotruž nowy předsyda Hodźijskeho towarstwa Jarotruž nowy předsyda Hodźijskeho towarstwa Jarotruž nowy předsyda Hodźijskeho towarstwa Jar

hudźbny wječor zarjadowała. Bě to přez dwě hodźinje trajaca pěkna zabawa w pisanojtym wotmĕnjenja. Knjez Borchert přizjewješe jednotliwe čisła poskičenjow. Porjad wotewri knj. Esserowa ze wohniwej wuherskej reju. Z tymle temperamentom zwabi so přihladowarstwo do přihódneje posicije za dalše wumĕlske khlóšćeńki. Najlĕpše mocy mĕšćanskeho dźiwadła wotmĕnjachu so w spĕwje wjesoleho a khutnišeho wobsaha ze znatych operow a operettow. Zasłyšachmy krasne sola a duetty. K wotmĕnjenju poskići so tam a sem wumĕlska reja. Zawěsće pěkna to zabawa za wóčko a wucho. Publikum bě rozwjeseleny a žadaše samo wospjetowanja. Mały orchester pod wjednistwom k. Webera wumĕłsce z dobrym začučom podpjerowaše.

Na přenim dźĕlu wječorneho porjada wobdźĕlichu so knj. Barklin, Aenne Niegemanns, Inge Langenstraß a Gäbler, dale kk. Hinkert, Mano Holtei a Rudolf Lahode.

Po přestawcy poskići so komiska operetta w 1 jednanju „Njepřećel hudźby“ wot R. Genée. Woskočiły wuj nochcyše spĕwa a hudźby. Skorźeše na mylace kwičenje a skrěčenje. A tola njemóžeše so spĕwanja wobroćić. Zalubowana wnučka pak zamóh skónčnje też wuja za rjanosć spĕwa zahorić.

Tale wjesoła opereta, kotraž hudźbny wječor přewiso zbožownje wukónčeše, wopřija jenož tři róle. Do nich so dźĕlachu Mano Holtei jako prawa tipa hudźbneho njepřećela, Aenne Niegemann jako lubozna wnučka a Rudolf Lahode jako jeje lubowany student musikus. jš.

Ze Serbow

W **Budyšćinje**, 19. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Haj wĕrnosć jeno wuswobodźi nas
Njech ze łžu juska nĕt też farizejstwo,
Čmu słónco začĕri a jeje pras,
A wĕrnosć zmĕje słowo, tróa a knjeježstwo.

Čišinski: Z kĕrdłom worjołkim.

— **We wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 717, hygrometer 0, najnišša temperatura w nozy 2 stop. cełsiusa pod nulu. — Cyple wětry z połodnja bĕchu nad Połšej nižinu wustutkowale. Pod jeje wlinom mĕšachmy hišće wječera trochu mjacate a pomróčene wjedro. Njima pak je k dołhemu ranju wotpałuje a na wjedro pola nas zaneho wliwa wjazy njesmĕje. S wjeczora bliži so wyšina a wupřešestrěwa je hižo w južedźnjej Europje. Wona pischinješe nam wuwjedrjenje pischi pomĕrnje milym wjedrje. — Jutrje wutoru słónčko 7,23 hodź. słuda a je 4,07 hodź. khowa. Mĕsacź słuda jutrje popołdnju 3,09 hodź. a khowa je rano 6,47 hodź.

— **Wuhladny na wjedro a jutrišchu wutoru: Njenje.**

*

— **„Das schöne Sachsen“.** Poručimy należnje mĕsačnik „Das schöne Sachsen“, kiž so hižo we 4. lĕtniku wot firmy Wilhelma Limpert w Drježdźanach nakładuje. Časopis podawa wulcy zajimawe nastawki z krasnymi wobrazami. Pokazuje nam rjanosć našeje domizny, kotruž smy přeco lubowali, a z kotrejž smy zjednoćeni wot dawna na přeco přez kraj a pódu. — Z njeho pokazujemy w lětušim Předźenaku někotre wubjerne wobrazy z Drježdźan, kotrež je nam nakład z wulkej šćodriwosću darmo přewostajił, za čož smy jomu najnutrnišo dźakowni.

— **Nowej rjemjeńtniškej jednoće.** Po nowym rjeśiśowym zjeńe fu mołerśka a łakěrśka jednota, dale pjekaršku jednotu w Budyšćinje a w bližšich wjeńach rozpuščiłi a fóńdu do šhromadneje jednoty fjednoćili, kotrejž wšchitkej mischtraj staj fo hižo pomjenowałoj.

— **Lětańe wodźenja po wuśtajeńju „Lud a raśa“ w mjeńcźanftim muśeju w Budyšćinje.** Dźenja pónźelu wječor w 7 hodź. knjes dr. Matthiä; jutrje wutoru popołdnju ½12 hodź. knjes dr. Keerl a jutrje wječor w 7 hodź. knjes dr. Metzkes.

— **Póśtśa śłużba na pokutnym dnju.** Poćahowańe wołna fu wotewrjene jako njedźelu. Póśta cźišło 3 (Piched Schwiećerśkimi wrotami) wośtanje fawrjena. W Budyšćinje fo jónkrótcź śiłtowe połtyłki wunoścuja. Na wšy fo njewunoścuje, toła khwatne połtyłki fo wunoścuja.

S **Delnjeje Kiny.** Wo samoźenju dźĕłaćerja zjemjentowych twarow Jana Augusta Bobaka w Delnjej Kinje je fo 15. novembra konkurs wotewrił. Rĕčnika Wittnera w Budyšćinje fu fa konkurfowe śarjadnika pomjenowali. Konkurfowe zadanki maju fo hać do 7. bezembra 1934 w Budyšćim ſudnišťwje pśichpoſłaćej.

S **Bělšchez.** Wječerawšchu njedźelu ſwjećeśe tudomny wobdźĕł knjes Robert Fleischer swoje 80. narodniny, wobdaty je ſwojimi dźĕćimi a dźećidźećimi. Jubilar je pśched lĕtami druźtwowu zyhelnicu ſałožił. W tutej fo hišće dźenſnišchi dźeń dźĕła. Wón bĕśće też dołhe lĕta bohuſtaw gmejnſkeje rady. Njech fo jemu hišće ſtónčnyj wjećor ſiwjenja ſpožći.

S **Budeſtecu.** Poſłĕhowaśa nutrnoſć bĕśće njedźelu popołdnju hudźbne pśchedwjedźenje Hajniczańſkeho Ceſtiłanſkeho towaŕſtwa w tamnišchej ſyrkwi. Kantor O. Seifert pśchedwjedźenje nawjedowaśće a pod jeho dirigentſtwom jeho ſpĕwaćſka ſyła nahładnu dokonjanoſć wopokaja. Solospĕwy, ſuśłe a harmonium derje ſhromadnje ſtutkowachu. Kĕrluſche Jeſuſoweje wutroby a Marijanſke kĕrluſśe ſo pśchedniješechu. Wołoſebje derje ſtutkowachu 4hłoſne ſpĕwy ſ hudźbnym pśchewodom ſ mišu Jeſuſoweje wutroby wot Ribowſkeho. Knjes farař Zyž wotmě krótku nutrnoſć.

S **Rachlowa** pola Kubſchiž. Pjatk rano wokoło ¾7 hodź. wohnjowy alarm wješnjanow naſtróža. Skomjana faſma ſiwno-ćerja Bjedricha Krawza ſtejeśe we płomjenjach. Wješna wohnjowa wobora mózaje ſa-pſchimny a bórzy wſchitkim ſtrachaſ a blišći Krawzej ſtaŕi wotwabrachu. Nimo wješnjeje wohnjowoje wobory bźśe hiſchśe Spłóſćanſka dobrowólna wobora haſchcej pśchihwataka. Woheń je fo po ſoaczu ſałožił.

S **Bukez.** Wumeſchk hońtwy ſ pſchihonjerjemi na rewěrje Koporćanſkeho ryćerſtwa Martinia bź: 60 bažantow, 1 bažantka, 13 ſajazow a 15 kaniklow. Porucjo łoſiſchej hońtwje bě popad ſnadny. — Najeńk hońtwow, ryćerſtwa bź Loeben-Koporćanſki, je wulku hońtwu ſ pſchihonjerjemi na Koporćanſkim, Bukezanſkim a Kotwaſowſkim rewěrje wotmě, kotraž je 84 bažantow, 19 ſajazow, 28 kaniklow a 10 kurtowkow wumjeſła, a to na Kotwaſowſkim rewěrje 40 bažantow, 8 kaniklow a 5 kurtowkow a na Bukezanſkim rewěrje 19 bažantow, 8 ſajazow, 16 kaniklow. Loni je fo wjazy ſwěrinu pośtrělało.

S **Wujeſda** pola Bukez. W nozy k 12. novembrej ſu pſchi Walowſko-Wujeſdźanſkim puću hać dotal njeſnaćzi ujedoćinkoju ſydom ſadobywnu ſchtomikam króny wotłemiłi a 11 ſadowych ſchtomikow roſłemiłi. Schtóž jich mjeno ſnaje, njech jo bliſchej polizji wojſewi, ſo bychu ſo ſa ſwoju ſamopadnoſć mohli pokhtoſtaćz.

S **Lubija.** Dźełowe wobſtejnoſće w Lubijſkim hamtiſkim hejtmanſtwje ſu ſo kaž hamtiſki hejtman Duda w 11. ſjawnym pohjedźenju wokrjeſnjeho wubjerka wojſewi, w měſacu oktobru pornjo ſeptembrej tśoſchku połěpſchile. Podpjery ſa dźĕłonjemjerjow ſu drje wo 94 pſchibĕrake, ſa to pak je 130 podpjerow we kriſy a ſpomožeńſtwje wotpadło. 50 hriwnow podpjery je ſo ſhromadźenſtwu łužiſkich tworjazych wumĕłcow ſa wudawki pſchi wobraſnej wuſtajeńſy w Lubiju pſchiſwolilo. Ssobuſtawy wokrjeſnjeho wubjerka ſu ſebi ju pjatk popołdnju wobhladali. Teſ dyrbjeſće ſo dla ſchkodowanja rybarſtwa w Kuczinje wo ſanjeſchwarnjenju Lubaty ſ wopłoćzkami ſnowa roſpominaćz. Wo tymle praſchenju maju wěſo wězmyſłojni roſtrjaćz. Dale je ſo Muhańdźanſko-Kobliczanſkej gmejnje ſa wudawki pſchi wurunanjowym dźĕle tamniſcheje wěźi (5000 dźeſaćiſkich dnjow) 3000 hriwnow pſchiſwolilo.

S **Wojerez.** We Wojerowſkim ſudniſtwje wo ſtwje cźo. 85 maju ſo 9. januara 1935 dopołdnja w 11 hodź. leſownoſće w Schepſchezach a Delnim Wujeſdźe leźaze, na mjeno **Johany Seidelowe** rodź. Khěſnikez w Schepſchezach ſapiſana, a **16. januara dopołdnja ½10 hodźin** khěża ſa dwě ſwójſbje a k tomu ſłuſchaze leſownoſće w **Kulowje, wuaŕſemu druſtwu ſa ſamžne ſtatoki we Kulowje ſłuſchaze, 23. januara 1935 dopołdnja ½10 ho**dźin leſownoſće w **Blunju**, dźeſaćerjej **Pawołej Kraſwitzej** w Blunju ſłuſchaze, na nuczene waſchnje na pſcheſadźowanje pſchedawaćz.

S **Kamjenza.** (Zelezny kwaſ.) Zlowny běrka na wotpočzinku Hermann Ullrich je ſrjedu mohł ſe ſwojej ſonu ſadoty ſwjedźeń 65. naſtrótа wĕrowańſkeho dnja wſchjećzicź. W 89. lećze ſtejazy jubilaŕ je na wójnje 1870/71 pobył.

Křižanec Hilža

mjenuje ſo naſch nowy roman, kiž dźenja ſapoćzinany wojſewjeſcź. Je to wjeſna podawiſna, ſ kotrejež hłowne woſobu je Kſchiſanez Hilža, dźowka ſemrětcheho wjeſkneho wuczerja. Jeje źiwjenſke podeńdźenja budźa naſchich cźitarjow a woſebje cźitarki ſawěſće faſjinowaćz.

Mordaŕ John so dospołnje wuznał

Rubjeźny mordaŕ Kurt John je ſo, hdyž bĕchu jeho do Sporjelſchego ſudniſkeho faſtwa dowjeſli, pſchi pſchepſchaſchenju wuſnał, ſo je pſchenaſerja automobila Pětſcha ſe Židźina pola Sporjelza ſtónzował, dokelž je mĕnił, ſo pola njeho 30 abo 50 hriwnow namaka. Pſchi wjele hodźin trajazym pſchepſchaſchowanju je ſo John dale wuſnał, ſo je hižo 5. novembra w Neukretſchanje pola Lubanja dźiwe klamarja Metteku we wjeczornych hodźinach nadpadnyć a wurubić. John, kotryž je ſo jako wobjeź automobila wudawaſche, bě Metteku telefoniſ ſ Lichtenbergſkej horje ſkałał, wudawajo, ſo je jemu benzin wuſchoł a ſo dyrbi Metteka jemu kanu benzina pſchiwjeſć. Metteka je ſwojim jĕſdnym kołom na mjenowane mĕſtno pſchijĕdźe. Hdyž wón nimo Johna jĕdźeſche, tutón na njeho ſ jeho mjenom ſowoła. Metteka pak dale jĕdźo ſa automobilom pytaſche. John dźiwiſche potom Metteku nadpadnyć, hdy by ju ſo wróćiłi, toła podarmo na njeho cźakawſchi, ſkónčnje donjoź dźeſche. Metteku, pola kotrehož źebi myſłeſche 10 hriwnow namakaćz, by wón ſe ſobu pſchinjeſenej ſekeru poraźył a wurubił. Pſchi pſchepſchaſchenju John ſ mĕrom, na loſkoćzine praſchenja wſchak bo pſchemyſlíwſchi, wotmołwjeſche. Druhdy wón łapłakny, hdyž jeho na cźeſkoſcź jeho ujeſćiwa kedźbneho cźinjachu a jeho na tyſchnoſcź kedźbliweho cźinjachu, kotruž bě ſwojej macźeri nacźiniłi.

Pſchi dalſchim pſchepſchaſchowanju John wo ſwojej cźeſkanju powědaſche. Wón w brózńach a fajmach pſchenoſowaſche a fo jenoź na wjeſcźornych ſmĕrkach do wſoſwi ſwĕri. W Kulowje ſo jeho na dróhy woprajchachu, hacź je John. Wón wěſo niczo njewotmołwiwſchi hnydom cźekny. Hdyž bĕchu ſo w Leopoldhainje ſa nim puſchcźili, wón kulku do mĕzy doſta. Ssobotu wjeczor ſo John cźełkajo do Stareho Židźina ſameŕi. Tam w jenej fajmje pſchenozowawſchi wón rano do Hirſchfelda dźeſche, hdyž motor-ſke kołoſ kradny, ſ kotrymž do Drježdźan jĕdźeſche. Tam mordaŕ wobjeźnje w Drježdźańſko-Bělowſkej lĕkowarni ſa 2,50 hr. pſchenozowa. Mjedemu cźłowjekej, ſ kotrymž ho tam ſejna, ſo John ſamo fotografowaćz da. John naſajtra w nowinach wo ſwojim mordaŕſtwje cźitaſche. Sso ſtrójiwſchi ſo w Drježdźanach wobroženy widźeſche a tohodla k Wojerezam motjeſće, ſo by ſo w tamniſchich lĕſach khował. S Wojerez wón potom pſches Kulow do Rakezańſkich ſtron cźekaſche. Wodnjo by w fajmach ſpał, ſ kotrychž by hakle wjeczor wukĕſł, ſo by ſebi jĕdź nakupił. Poſłednju nóz njeje John ſpał, dokelž ſtajnje SA-ludźi w lĕzu w ſwojej blišchoſći wobkedźbowaſche.

Z Łužicy

S **Biſkopiz.** Na Drježdźańſko-Budyſkej dróży ſo pola Wulkeje Hatcźowy nakładny auto na woſchkrože do ſuwanija da a dwaj wulkaj kamjeńtnaj ſtołpaj potorhnyſchaj do pſchĕrowa fajeźe. Na ſwoje njeſću ľudźo do njeſłoža pſchiſchli.

* S Biſkopiz. W naſchim mĕſcźe ſu ſapoćzeli ſo liſchćo frontiſtiſch wojowarjow ſwarić. Jupny wjedniŕ nazionalſozialiſtiſkeho ſaſtarjanja wojniſtich wojerow ſtron. Hantge ſ Drježdźan jako prĕni łopaź ſaſtaji. Leſownoſće ſa ſydliſchcźo ſ połnocy mĕſta ſu 60 000 kóſnych metrow wulke. Na nju ma ſo 20 jenoſchóſnych dwójnych khěžow natwarićz, kóžde hydlenje 68 kóſnych metrow bydleńſkeje mĕſtnoſće. 13 tuthch khěžow dyrbi ſo w pſchichodnym lĕcźe natwarićz. Kóždy hydleŕ ſmĕje nimo tehoż hiſchcźe 1300 kóſnych metrow ſemje wokoło ſwojeje khěže.

S **Porchowa.** Wobſarujomne ſnjeſłożenje je ventnarja a wikowarja P. Bergera na dróży mjes Khojnicźom a Porchowom podeſchło. Do wobſarujomnoho, kotryž krótke twory a mydło ſ cźerwjenym woſykom ſobu woſy, wot ſady motorſke koło ſawadźi. Padnywſchi je ſebi hłowu a prawe ſcźehno kriwawe ſbi. Motoriſt koleſaŕ tehorunja padźe, toła ſo hnydom na koło ſaſo ſchmitnywſchi dale jĕdźeſche, ſo wo ſranjeneho njeſtarajo. Snjeſłożeny je ſyle na prawym boku dróhi ſchoł. Wóſ je ſo roſbił.

S **Hobrachcźiz** pola Lubija. Pjatk dopołdnja je ſo pſchi hoſcźenju „Króny“ cźeſke wobthadne njeſboże ſtało. Na-kładny auto chyžo drohi auto pſchejeźdźowaceho, do napſchecźo pſchijĕdźajeho motoriſteho koła rĕſnika Fritza Baumanna ſawadźi. Jene koło cźeſkeho woſa pſches Baumannowy ſiwot pſchejeźdźe. Baumann bźrzy po tym wumrě.

S **Kinsbórka.** (Honjazy poſ ſo wobweźnyć.) W ſu-bodnym Rychbachu bě wulki wotwjeſeńſki poſ, na kotrehoż hišće dawno hukachu, ſo ſwĕrinu honi, w nozy cźekanjoſchi ſwój cźerjeſny ſobu wlekł. Tón mjes dwĕmaj wulkimaj kamjenjonaj pſched Połcźinzkym moſtom tcźazy woſta. Sso wróżuja, ſo by ſo ſaſo wottorhnył, je poſ ſ muſta dele ſleźał a ſo tak ſam wobwěſnył. Schtóžkuli tamo ſu pša ſa jeho wokoloſchijazym paſom wobwěſnjeneho nadeſchli.

Se **Židźineho** pola Shorjelza. S wulkim wobdźĕlenjom wobyhlećſtwa ſu ſrjedu popołdnju cźełło ſtónzowanje nad wobjeźerja pſchenaſenſkeho automobila Pětſcha khowali. Wot ſarowańſkeho doma wulki cźah pſchewodźerjow, w kotrymž bě cźi Židźinka a Ebersdorfſka (we Cźechach) wobnjowa wobora, wjeha nazionalſozialiſtiſka ſtronina organiſazija, ſónſtwo, Nemika dźełowa ſtrona a NSR I, na pohrjebniſchcźo kroſeńſke, hdźež mĕſeńſke ſup. Dohmejt ſimazu ſarowańſku rĕcź. K rowej bo wjele wĕnzow ſtkadźe.

Sport

Na „Adolfa Hitlerowym bojowniſću“ w Stuttgarće ma ſo k lĕtu, 27. wulkeho rózka wotměć krajowa kopańca mjezy Nĕmſku a Swicu. Za tutu hru chce wjednistwo darmo rozdawać ſtyri tyſac mĕſtnow za ſule, HJ a druhe podobne zwjazki młodźiny. Kak wulke bojowniſćo je, ſpóznaješ z teho: wyſše tutych 4000 rezervowanych mĕſtnow, wostanje hišće 42 000 mĕſtnow k ſtaću, 2700 mĕſtnow na tribunje a 2300 druhich mĕſtnow k ſedźenju. Wſo dohromady potajkim 51 000 mĕſtnow! Rozpředawanje zaſtupnych liſćikow započina ſo 2. wulkeho rózka.

Mjezykrajowe boje zašłu njedźelu w kopańcy:

We Winje: Awſtriſka—Swica 3:0 (2:0).
We Genovje: Italſka B—Awſtriſkej B 8:1 (1:1).
W St. Gallen: Swica B—Tirolſkej 7:1 (3:1).
W Českoſłowakſkej: Cechie Karolinenthal—Slavia Praha 3:11. — Sparta Praha—AFK Kolin 2:1.
W Swicy: FC-Kreuzlingen—Viesma-Wien 0:1.

*

W Charlottenburgu wotmě ſo bojowanje w pluwarſkim ſporće. Zarjadowaŕ bě SV 1887 Charlottenburgſki. Dobyćerjo: Heiko Schwartz (z Magdeburga) 100 m krawlenje 1:00.8. Deiters (z Magdeburga) 400 m krawlenje 5:10,8. Marauhn (z Barlina) w ſkakanju 137.69 dypkow.

*

Kopańca mjez konditorami a wuhnjemjećerjemi.

Na Mlynkee lucy w Budyšćinje zetkaštej ſo wćera dopołdnja pśed nahladnej ſyłu pśihładowarjow muſtwja konditorow a wuhnjemjećerjow k hółkopańcy. Hra bĕše wuleź zajimawa, wosebje hižo ſwojeho ſortneho napohlada dla. Wona pśihładowarjam dość rjaneje zabawy poſkići. Konditorojo hrajachu z wjetšim zbožom. Hižo w połćasu ſteješe hrana z 4:1 k jich lépšemu. W druhim połćasu, jako bĕśtej ſo muſztwjo ze ſłódkimi konditorſkimi wudźĕłkami wokšewiłoj, dobychu bĕli hišće 3 wrota, čorni pak ſebi žanyeh wjace wuhbźśe njemóžachu. Tak ſkóńči ſo hra ze 7:1 ſa bĕłych. Wunoſk hry pśepoda ſo zymſkej pomocy.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźĕł a přiłopk Marko Smolerja za nawĕšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšćinje. — Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšćinje, D. A. X. 1934: 2285.

Cyrkwinske powěsće

Pokutny dźeń, štwórtk 21. nazymnika 1934.

S **Kotec.** Pop. w 3 hodź. němske předowanje a Boże wotkasanje. Sběrka.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. budźe šerbika a ½11 hodź. němska Boža słužba, cand. Lazer. Wječor ½8 hodź. budźe němska spowědź ſ Božim wotkasanjom, farar Rößler-Minakalki.

S **Minakala.** Rano ½8 hodź. budźe šerbska spowědź i Božim wotkasanjom, dop. ½9 hodź. šerbska a w 10 hodź. němska Boža słužba, kotrejž žo němska spowědź pschijamnje. Koletta sa nasch Boži dom.

Se **Sslepcho.** Popołdnju w 1 hodź. směje farar Rößler-Minakalki šerbsku Božu słužbu ſe spowědźu a Božim wotkasanjom. — Wumrěła: Marja Juroma rodź. Jerrtog, mandželka Makšja Jura chěžkarja we Brězowym, 28 lět 6 měš. 17 dnjow.

S **Wěspork.** Dop. w 9 hodź. předowanje, na to Boże wotkasanje, ½12 hodź. Boža słužba sa dźěrži (wosadny farar). Sběrka.

Cestny dźeń
němskich dźěłowych woporow

Sedalny hamt němšeje dźěłowje fronty, wotdźělenje sa sastaranje dźěłowych woporow, krajna wobthodna městnosć sa dolhorasčnu Saksu, wojewja, so žo dla sarjadowanja sastaranja němskich dźěłowych woporow do němskeje dźěłoweje fronty wot 10. nowembra 1934 po zyłej Němsej cěstne dny němskich dźěłowych woporow wotměwaju. Tute manifestacije su sdobom słubjenja fuery k najwyschschemu wjednikej Adolfej Hitlerej. Wotdźělenja hibanja su swoje wobdźělenje pschilubile.

SA-kapała 100. standarty pschi shromadźinje, kotraž žo 22. nowembra 1934 popołdnju w 2 hodź. we wustajenjy wotměje, postara žo sa budźene porjeschenje Statny wjednik němskeho sastaranja dźěłowych woporow kron. tow. Roth poda we wobschěrnym referacu pschehlad wo połoženju němskich dźěłowych woporow w němskej ludowej shromadnosći.

Sastupne liseńki ma dostać w šnatych wobkhodnych městnosćach w Drježdźanach a w krajnej wobkhodnej městnosći w Drježdźanach-A., Johann-Georgen-Allee cyšło 131.

Ze Saksneje a dalšich krajow

Se **Sstantnowa.** Składnostny dźěłacjer Jäckel, kotrehož su sajeli, dokelž na njeho tukachu, so je žo pschi kónzowanju listynoschcerja Worša wobdźělił, je žo wuznał, so je njeskutk shromadźe i teho runja sajatym wólnikom Randierom stucził. Jäckel je pak jenož ſ wobkedźbowarjom był. Też wón njeje ſ rubjenstwa nicžo dostał. Rendjer hišće preje, so je mordarstwo stucził.

Radio

Wutoru, 20. nowembra, błyschimy:

Königswusterhausen: Nimo šnatcho wyschšeho programma: 6,35 ranschi konzert. 11,40 ła burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacžele. 18 sport sa młodźinu. 18.50 pelitiki pschehlad nowin. 20.15 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo šnatcho wyschšeho programma: 6,05 ła burow. 6,35 ranschi konzert. 8,20 tacžele. 9 ła žony. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacžele. 18,20 ł dnjej němskeje domjazeje hudźby. 20,15 hodźina naroda.

Hišće ważne ſ dnjeweho programma: Königsberg: 21 błyschna hra „Golgatha". Köln: 21 sabawna hodźina. Frankfurt: 18,45 sabawny konzert. Warschawa: 19 lohka hudźba.

Wusudźenja

§ Sastupjeŕ Budyšeje firmy ſ wuhlom a wumělšimi hnojemi wikowazej, hnjes Rudolf Schirmer ſ Budyšina běšče ani prawo njemějo sa tutu firmu pjenjesy shromadźił a pschi tym je njebě wotwjedł. Pryedy hač firma sa tym pschińdże, běšče wón tak 3100 hriwnow sa sebje kašerował. Lawništi sud sašudźi jeho ł 9 měsazam sjatwa. Schirmer žo pschećiwo wušudźej powoła a pschi tym wosebje na to pokaža, so je pjenjesy ł tomu trjebał, so by prawje wulke wobtkody sa firmu cžinicj mohł, schtož žo je stronu firmy też njepreješe. Sud žo tutomu napschećiwjenju njepschisamknu a dokelž bě w tym pschipadže sa jeho njeskutk mjenje hač 6 měsazow khłostanje do praschenja pschischło, kotrež pak je ſ amnestiju wotbyte, žo jednanje pschećiwo njemu sastaji. a wudawki žo jemu spuschčischu.

§ W dwěmaj padomaj běšče žo ſ Noweje Wsy pola Rakez pothadźaj Richard Holschka na niz hišće 14 lět starymaj dźěšćomaj zwjeho njeńka w Budyschinje njepodźiwje pschešchoł. Jemu žo wołožaze wobštejnosće pschiwotliku, a sašudźi žo ł 9 měsazam sjatwa. Na 3 lěta žo jemu cžestne prawa wotrjeknychu.

Nainowiše z cyłeho swěta

* **W jenym domje na Schellingskej trózy w Mnichowje su 41lětneho rězbarja Fryza Brampu do hłowy tšelenoho morwoho namakali. Na nim je žo słóžnistwo stuzilo. Cžłowjeka, na kotrehož tukachu, so je mordarstwo stucził, su sajeli. Se słóžnistwom pak nasškerje swižuje hamomordarski posrjed 39lětneje stenotypistki, kotraž w hamknym domje bydli. Wona dwójzy spyta žo wobwěsnyć, tola kóždy krócz ju na tym sadźiwachu.**

* **Rauške Filipinske kuzy su žo krjedu ſ nowym taifunom cžesko potrjeschite. Knjezerstwowa radiowa stazija w Legaspiu na Luzonskej kuzje je žo dospołnje smjezła. Też znjeh su žo w potrjechenych krajinach zyle sapuschčile. Wschitke telegrafowe a telefonowe zwjazy su žo pschetorhnyle. Taifun dozpě hač 120 kilometrow spěschnosće sa hodźinu. Dokelž žo boja, so taifun też na hłowne město Manilu pschińdźe, je žo wobdźělerstwo ſ wuzom sirenow na strach kedźbne sčinilo.**

* **W Lüdenscheidu je žo cžejle njeszoże ſ automobilom stało. Mjedźy cžłowjek sajedze ſ automobilom žiwoho nana, jako dźiwske kolonu dobrowólneje dźěłoweje słužby pschesejěhnyć. Do tuteje kolony a potorhny a srani 20 dźěłowych dobrowólnikow. Autowemu wobsedźerjej žo cžutny rozschkodu. Policija saja syna, kiž běšče auto wodźił.**

Italsko-awstriski swjazk.

Awstriski swjatowny kanzler Schuschnigg je do Roma pschijěł. Knjezerstwowy pschedsydda Mussolini je jemu cžesnu hoscžinu wuhotował, pschi kotrejž žo mnohy ministrojo a wyšozy statni sastojnizy wobdźělichu. Wo rosrěčenjach, ſ kotrymiž žo dźenja pokracžuje, njeje žo hišće nicžo wojsewiko. Mussolini žo prózuje, Awstriju ſ krutym swjatkom k Italskej swjazacj.

Wulka hłedźenja sa Khorwatami a Mazedonišćimi.

Wulka hłedźenja sa Khorwatami a Mazedonišćimi, kotraž je žo dla kónzowanja juhosłowjanskeho kralaa njenadźiwy w Bukarešće pschewjedła, je žo po zyłej Rumunskej wupschestrěła. Wjetšo hromadźe su pjeza 12 000 wobkobow sajeli, ſ kotrychž su 8000 w jatbje nałbwinje wobkhowali. Mjes sajatymi je wjele wukrajanow, kotrychž legitimazijske papjery njejsu w rjedźe. Rumunske knježerstwo bě hłedźenju poručiło, hdyž běchu žodom balkanskich terroristow sajeli.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. změjemy lětušu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budźe dla wažneho přemjenjenja wustawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dźěławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Słyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym debatta. Namjety na zhromadźiznu maja so pisomnje hač do 24. nov. do keneljje pósłać. Zhromadźizna budźe wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóžde serbske towarstwo póscele wjacorych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdźe. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Zarjadnistwo Domowiny.

Hornja Hórka. Dla hłowneje pruhi za lětuši serbski koncert dyrbi so wotmyslena zjawna zhromadźizna w Hornjej Hórcy, kotraž bě za pokutnu srjedu zwołana, hač na dalše wotstorčić.

Zarjadnistwo Domowiny.

Wulki serbski koncert nastupace. Wšitcki spěwarjow a spěwarki, kotřiž so na wulkim koncerće wobdźěla, činimy hišće jónu na to skedźbnych, zo maju na kóždy pad hłownu pruhu, kotraž budźe srjedu popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje, wopytać. Štóž njepřińdźe, njesmě na koncerće sobu spěwać! Też dirigentojo jednotliwych towarstwow dyrbja sobu přińć! Wše muže po możnosći nowy towaršny spěwnik sobu přinjesć! Solistojo nimaju, kaž bě postajene, tutu srjedu w 2 hodź. pruhu, ale za to sobotu, 24. 11. pop. w 6 hodź. pola Winarec, Georgstr. 24, pruhuja. Hinak njeje možno! Hdyž dyrbi so koncert wurjadnje peradźić, ma so kóždy jednotliwe po tutym wěsć.

Hłowny dirigent.

Bukecy. „Spěwna Radosć". Spěwamy wutoru 20. nazymnika na wohajnej sali (wiz Sriedu). Pječatnu srjedu popołdnju je pruha w Budyschinje. Dirigent.

Z tutym wozjewjamoj cesčenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny, zo smój

hosćenc „Kc Kurwićdej"

w Budyšinje na Drjewowych wikach 15 wotnajałoj. Dźakujemoj so při tutej składnosći za nomaj hač dotal wopokazanu přećelnu přichilnosć a prosymoj wo dalšu přećelnu dowěru a podpjeru. Budźemoj so prócować, naju cesčenym hosćom poskićeć w nowopřiprawjenych městnosćach najpřijomniši přebytk. Prosymoj wo přećelnu podpjeru.

Z němskim postrowom **Jan Wünscha a mandź.**

K wotewrjenju točimoj jara słódne kózlopiwo Budyskeje měšćansk. piwarnje. Kuchinja a pinca poskićetej to najlepše

Katolski pomocnik do ratarstwa

nětkuše 16—18 lět stary, kotryž może z konjemi wobkhadźeć a druhe dźěła rozymi, so k 1. januarej 1935 do ratarstwa pyta. Poskićenja pod **A 34** na wudawarju Serbskich Nowin.

Sylny muž a dźowka

so k 2. jan 1935 do burstwa pyta

w Kumšicach čo. 8

Předženak 1935

Płaći 50 pj.

może šće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej kniharni w Budyšinje

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Wokiepy

chcedža na z mašinu młócenu słomu zamjenić

w Radworju čo. 20

Dźělbu trjebanych žonjacych a mužacych

jězdnych kołow,

mjez nimi někotre hišće male nowe, ma na předań

J. Schtebach na Mužak. dr. 4

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo

Despang

nětko na Moltkowej ul. 17

Rozšěrjej Serb. Nowiny!

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Mózemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaca na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstkich hamtach a też pola našich **wótnikow** skazać

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr .....

Frau .....

in .....

Postamt ..... Straße .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. Dezbr 1934. Preis 1.51 RM

Datum: ..... Unterschrift: .....

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,60 Ké. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhnjenju čělneho znjeboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je wón dla dźiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjeboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjeboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 271 — Budyšin — Wutoru 20. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Pokutneho dnja dla wuńdże bliže čisło „Serbskich Nowin" štwórtk připołdnju

Nowy natwar socialneho zawěsćenja

Němšti dźełowy minister je k 1. januarej najwažnišne dźěle sakonja wo natwarje sozialneho sawěsćenja do mozy stajił. Wot 1. januara žo potajtim khorobne sawěsćenje, rentowe sawěsćenje dźěłaćerjow a pschistajenjow, snjesbožeńske a hórnišće sawěsćenje do jeneho němskostatneho sawěsćenja sjednoczi.

Nošcherjo khorobnych a rentišćich sawěsćenjow žo k pschewjedźenju shromadnych nadawkow do jenotliwje organizujacje sjednoczja. Kóždy nošcher sozialneho sawěsćenja ma wjednika; w zyłym sozialnym sawěsćenju sawjedźe žo sakada wjednistwa. Jenož wjesne khorobne pokładnje, ratarske powołańske družstwa, wosebite wustawy němskostatneje železnizy a narunańske pokładnje w khorobnym sawěsćenju žo podsadźeho srjadaju.

Też wo finanznych praschenjach, wo sawjedźenju shromadneje cesće sa nošcherjow khorobneho sawěsćenja, wo pschedpisach sa sawěsćenišće wyschnosće a jich dohladowanju, žo hižo najwažnišne postajenja do mozy staja. Sa pschewjedźenje postajenjow we natwarje sozialneho sawěsćenja, kotrež žo do mozy staja, žo w blišćim czasu trěbne wuwjedźenišće postajenja wudadža. W tu khwili žo hischcze 3 wažne sakonjowe dypki do mozy njestaja: Sběhnjenje narunańskich pokładnjow sawěsćenja pschistajenjow, wutworjenje pódlańskich radow k podpjerje wjednistwa nošcherjow sawěsćenja a noworjadowanje płaćenja pschinoschkow w sozialnym sawěsćenju. Po nowym sakonju maju sawěsćenni a pschedewsaćeljo pschinoschki hromadźe pschinoschći po jenajkich dźělach sjnjesć, sa snjeložeńske sawěsćenje maju pschedewsaćeljo pschinoschki hromadźe sjnjesć. Po hischcze dale płaćazym dotalnym khorobnym sawěsćenjum smjeje pschedewsaćel jenož jenu tśeśinu, sawěsćeny dwě tśeśinje pschinoschkow sjnjesć.

Dźełowe skhadźowanje němskeho nowinarstwa

Na němšim nowinarskim sjěźdźe wotměchu sobotu dopołdnja a popołdnju dźełowe skhadźowanja. Pschi tym so wjelelake organisacije w praschenjach rospominachu a žo zmjeru za pschichodne dźěło wosjewichu.

Wulki wunošk jenohornčnje jědźe w Barlinje

Njedźela jenohorncžeje jědźe je w Barlinje 400 500 hriwnow wunjesła. To je nimale 70 000 hriwnow wjazy hač wunoschk jenohorncžeje jědźe w měsacu oktobrje. Tuchi dyrbi žo wopomnicz, žo do tuteho pjenjeza hischcze njeje wunoschki w hoscenjach sliczene. Heslo „Kóń krócz hnojnjeńscha kroschi wjazy", je mělo zyany wuspěch.

Němsko-francowske jednanja wo wikowańskim zrěčenju so započnu

W francowskim wikowańskim ministerstwje žu žo pódźelu jednanja wo němsko-francowskim wikowańskim zrěčenju započzale. Wikowański minister Marchandeau je z pschedstajerjemi Němskeje delegazije je pódźelu dopołdnja do Parisa pschiběła. Do jednanjow je francowski wikowański minister pschija. Na to poda žo wón k francowskemu ministrej Lavalej a žo z nim dlěši czas rosrěcowasche.

Francowska a Mała ententa podpjeratej kročel Juhosłowjanskeje

O Parisa je sćežehowaza powěsć do Němskeje dóschła:

Kaž žo sheni, je žo juhosłowjanske knježerstwo k sakrocenju pola Swjatsa ludow, kiž běsche hižo dlěši czas dokładnje pschihotowało, hakle psched 48 hodźinami rozhudźiło. Na to juhosłowjanski francowski minister Jewtić z Genfa wotjědźe. W Parisu žu žo wo tutej nalěcy nosejł hižo někotre diplomatiske rosrěcowanja wotmě. Beograđska nota powoła žo na § 11 wustawkow Swjatsa ludow, w kotrymž steji, so kóžda wójna abo kóždy wójnski strach, hač někto posrědnje abo njeposrědnje sćehusłowa Swjatsa ludow nastupa abo niz, zyłemu Swjatej ludow płaći a to dyrbi tutón pschihódne naprawy činiz, so by žo měr mjes ludami sajo wobnowił. Wo hewaschim wosebje njeje hischcze nicžo znate, tola žo pschijězu juhosłowjanskeje noty njeje nicžo znate, tola žo sheni, je so wo wobstróžby jedna, kiž so njeposrědnje pschijězdźiwo Madźarskej měrja a žo na wuzlědki pschepytowanja wo nadpadźe w Marseillu sepjeraju.

Někto žo prajscha, kak žo Swjatsk ludow k tomu sadźeri. Kraje Małeje ententy a, kaž žo powě, też balkanske ententy juhosłowjansku wotu podpjeraju. Francowski swonkowny hamt, kiž běsche dotal neutralny w tutym praschenju, je po powěsći z Parisa tohorunja swoju podpjeru pschilubił. Juhosłowjanske pismo potajtim w Swjatsu ludow pschihłosowanje namaka. Hacž pak žo wono hnydom po blišim skhadźowanju dla Posaarskeje w radze Swjatsa ludow pschepruhuje, je njewěsće. Pak žo wuradne skhadźowanje rady swola, pak žo pruhowanje na skhadźowanje w januaru wotstorczi, schtož je skerscho mózno.

Nowiny „Intransigant" pišaju, so je žo pschi swonkownischich jednanjach w francowskim swonkownym hamcze polna pschesjenjesć mjes stejischczomaj francowskich a juhosłowjanskich sastupjerjow swěsćiła, Francowska a Juhosłowjanska, kaž druhe staty Małeje ententy smeja pjecza ras wjazy składnosće, so bychu swoje wuske fyzaski wopołasale. Jenož wjeschone nowiny „La Presse" maju napjatosć w hrjedźnej Europje za njesmjerowazu. Wone rosprawjeja jako jenicke nowiny wo wupschasanju madźarskich stacjanow a łakas madźarskich nowin w Juhosłowjanskej. „Paris Soir" piša, so budże wósmołwa wo juhosłowjanskim memorandum hješ twóła žiwa a rosnorjaza, ale wobhladniwosć, kotruž je juhosłowjanske knježerstwo dotal wopokazało, a smjerowazy Genfski powětr dawatej nadźiju, so krutosć, kotruž hebi prawdosć žada, sjedna z pomjernosću, kotrejž je so mjerne wuwicze internazionalnych wobłuchow nuzne.

Kommunistiske knočenje w francowskim wójsku

Parišske nowiny „Matin" žadaju rasnje, so bychu žo kommunistiske tajne prózowanja w francowskim wójsku kruczischo dohladowałe. Pschicżina k tutomu žadanju běsche žiwnische jednanje wojerskeho žiwa w Metzu. Tam žo kommunistiski wojak łapjudźi, dokelž běsche w 146. pěschim polku kommunistiski bójk wutworił. Tutón wojak běsche swojeho pschedstajenego sćěhiwdźił. Sdobom pak žo też z Parisa powě, so kommunistisko-sozialistiska fronta žywišcho dźěła. W Cambrain kommunistojo kongrez przedawschich srontiskich wojakow kazachu. Pschi położenju wěznych dóndże k cżežkim srażenjam, pschi kotrychž žo policajscki kommišar a reserwny major cżežko franischtaj.

Zwada wo młodźinu w Awstriskej

Biskop Memelauer w St. Pöltrnje w měsćańskich salach tamnischeho města pschećiwo wutworjenju holczich skupinow a wotdźelenjow schulskich dźěći we wobornych formacijach rěcżeše. Wón rjekny, jo holzy a schulska młodźina jenoż do katolskich młodźinskich swjatkow kluschesa a niz do druhich organisacijow.

Tuta rěcz nabudże hischcze wosebiteje wažnosće, dokelž žo z wětšonju wudawa, so pucżowanje statneho sekretara za rosnucżowanje, dr. Pertnera do Roma z praschenjom organisowanja młodźiny swisuje, dokelž chże wón pschi tutej składnosći też z vatikanom jednacz. Njebudże pjecza lohko, so žo tuto praschenje k powschitkownemu spokojenju rosrisa, dokelž je žo po powěsći z Wina městokanzler Starhemberg wuprajił, so žo njemóże wocżakowacz, so by domowny schkit swoje zadanja někak spuschcził.

Wuradźowanje wo juhosłowjanskim hóršen'u so wotstorči

W Genfje žu žo pódźelu rosrěcowanja swonkownych ministrow Małeje ententy zapocżate. Po powěsćach z Genfa drje zahadne juhosłowjanske zakrocżenje k wujaśnjenju Marseillskeho nadpada za prawe spóznawaju, tola chcedża wocżakacz, dóniž francowski swonkowny minister Laval njepschitudźe, so bychu žo z nim wo formje postupowanja dorěcżeli, kotremuż by wón też někak pschihłosował. Kaž francowske nowiny piśaju, njeje zdełu, so budże žo Laval psched bliskim italsko-francowskim jednanjom prózowacz, so by Juhosłowjansku směrował a należnosć po możnosći na januar abo februar wotstorcził.

Mjes tym italske nowiny juhosłowjanske wuniwowanje njepschestawajcy kritišu. Nowiny „Tevere", piśaju, so měł by Swjatsk ludow, kiž nima žrědkow k sankzijam, po możnosći psched srachom schkitacz, so žo njeby do praschenjow sćahnył, kotrež žo po normalnym diplomatiskim puczu wurunacz njehodźa. Internazionalne położenje je tak wobsežne a ma telko losfocżinowych dypkow, so žo sa pschihódne njewobhladuje, so by žo Swjatsk ludow někto hischcze z praschenjom samolwitosće za nadpad w Marseillu saberał.

Madźarska chce wólbne prawo změnić

W póslednich dnjach je žo ministerski president Gömbös z wjedniskimi wobłobami knježerstwoweje strony rosrěcował. Wo wopschijeczu rosrěcowanjow pak žo kruce

Nowe rozrěcowanje mjez Mussolinijom a Schuschniggom

Awstriski swjazkowy kanzler Schuschnigg je žebi pódźelu je swonkownym ministrom Bergerom-Waldeneggom wuhrjebowanje stareho twarzenjow wobhladał. Na to wopytaschtaj ministraj jehnitskeho generała Ledohowskeho. Popołdnju poda je Schuschnigg k druhemu rosrěcowanju z Mussolinijom, kotrež psches hodźinu trajesche.

Wo Schuschniggowym rosrěcowanjomaj je hamtsny powě, Mussolini je dwě dołhej rosrěcowanji z kanzlerom Schuschniggom měł. Na rosrěcowanjomaj staj žo też awstriski swonkowny minister z Berger-Waldenegg a swonkowny statny sekretar Swich wobdźělilaj. W tutymaj rosrěcowanjomaj je žo politika wusteho dorosumjenja mjes Italiku a Awstriku sajo wobkrucżiła, a to, kajkaj je žo w prjedawschich setkanjach se semrěcym kanzlerom Dollfußom postajiła. Wuměnjenja je pschepruhowachu, kotrejž su nusne, so by Awstriško skrucżena w žwojim politiskim a hospodarskim natwarje a žo sepjerajo na pschećelstwo Italiskeje a Madźarskeje po możnosći ruce a w polnym wobłahu historiske funkzije sajo pschewjacz wohła, kotrejž mozy wuzmnaju, kiž w pschidinmajskim kraju pschećiwo žebi storkaju. W nastupanju Awstriskeje je žo też swěsćiło, so italsko-awstrisko-wuherske protokolle z měrza 1. l. na spokojace waschnje skutkuja, a žu bjes dwěla k polěpschenju hospodarskeho położenja Awstriskeje pschipomhałe. Też je žo wobkrucżiło, so srjedzenje tych mužow mjeje stónczene a so możesche žo też na druhe staty wuwjeschesrjeż, hdyż wuměnjenja dopjelnja, kotrejž žu je sakładom rěcżenja.

Też je žo swěsćiło, so žo wuwieje kulturnych poczahow mjes woběmaj statomaj pschedje z nowymi srjedzenjemi k postajenju kulturnych wustawow we woběmaj městomaj Romje a Winje.

mjelczi. Też prjedawschi ministerski prešident hrabja Bethlen je so na wuradowanjach wobdželił. Wo jednawjach je so jenož formalne wosjelwjenje twdako. W nimi so sdželi, so je so wo nětčišchim kuježerstwowym stuttskowno-politiskim stejišchežu, wo pschewoerjenju kuježerstwowje strony a wo powschitkownje sajimanym pschemjenjenju wólbneho prawa wěcjako. K tomu so hišcze powě, so je kuježerstwo nětko swólnive, so nowu wólbnu pschedłohu žrjedź dezembra žejnuj pschedpołoži. Na město sestarjeneho sjawneho wolenja dyrbi so tajne lisčinowe wólbne prawo sawjesčz. Kuježerstwo pak ma sa waažne, so ma so pschi nětčišchim khutnym swonkownym połoženju sa Madjarsku wschitko pschewinyć, schtož madjarski lud smutskach dželi.

Prjedawši kardinalny statny sekretar Gasparri wumrěł

W Romje je njedželu wječor kardinalny statny sekretar Gasparri na sahorjenje płuzow wumrěł. Hakle psched někotrymi dnjemi běšche won skorčił. Serjedu bě na internazionalnym kongresu katolskich juristow nimy pschednoschł wo najwušnamnischim dźele swojeho žiwjenja, wo „kanoniškim prawje sa kaczaušku zyrkej" dźerżesche. Tehdom 82letny kardinał na bronchitis skhori. Prjedy hač na jeho městno kardinalny statny sekretar Pacelli stupi, dźełasche Gasparri žiwjenje sa wujednanje vatikana z italskim krałowskim domom.

Pryncowy kwas pod wosebitym škitom

Sa bliski kwaš Kentskeho wójwody z grichiskej prynzeźu Marinu je žo jendželska policajska zentrala wo wirjadnje wjele błoštrachowych napraŵow postarała. K stam Londonskich wobhdżerjow hoscenzow pschiwdżechu detektiwoju policajskeje zentrale a jim wojstwichu, so maju kriminalnej policiji hnydom powěsć dać, jeli so jim nětkajkuli hósći w dnjach psched prynzowym kwašom podhladny sda.

Wótre wo'owanja chinelskich kn'eżerstwowych wojakow z kommunistami

Po cźeżkim wojowanju z wotdźelemi kommunistow, kiž někotre dny trajesche, wobsadźichu chinezišy kuježerstwowi wojacy kommunistiske sejseranischcźo Yuetu w krótkotrańschim dźelu Kiangsiskeje prowincy. Wojowanja běchu někotre dny trajesche. Wjele wójnow pschi kwantitatiwnych nasejach blišo. Hunowa nadběhi kommunistow wotrasnje Marschall Cźiangkaischek wobcźisli so to Nanczangu pschi jarowanskej žiwjatočnjoscźi za 4. aprilowym, kiž w tutych padnychu, a spomnjatche „wocźerjanyni, złowanni na ich pschikładnebo ducha, wobmysłowjesce.

Krótke politiske powěsće

Lisčina ĥobustawa belgiskeho kuježerstwa pod ministerskim prešidentom Theunissom njemdżeske so pondźelu wosjewicz, dokelž w poslednim wokomiku kulturnopolitiske wobcźežnosće nastachu.

Rusta tuhnywiku sašo wjetsche transporty wojakow po sibirskej żelesnizy k ranju wosy.

Nětkje 5000 njesamostatnerjow - Islandiscźiowje - krajiny pola Reuves-Maisons a Chalingny w Franzowskej su pondźelu se žiwjenjom žiwoschanił do Nancya cźahnyli, so bychu tam protestowali.

Amerikanski swonkowny minister Hull je wosjewił, so kuježerstwo Sjednoczenych statow po žiwojim nowym planu k kontrollu pschecźiwo internazionalnemu brónjerstwu rasnje postupuje. Wuprózdnanz Wilson nowy plan wutoru Genfskemu wubjerkej pschedpołoži.

Sto woznamjenja woteběranje narodow za němski lud?

Powójnski cźaš wuphłodźi hłowo: Kóžde morwonarodźene dźěcźo je jedyn njesamostatnjer wjazy. Nazionalsozialismus pak spěchuje we wojowanju wo dźěcźo runje wutworjenje žiwjabow a bohatosći na dźěcźach. Hdże leži tu imgłk samostatneho systema? Měsćze jenož mało ludowych towarschow może na tuto praschenje spokojazy wotmołwicź.

Posdaćne pschiběranje liczby luda, kiž z woteběranja liczby zemrěczow wukhada, sbudża pola najwjazy ludźi pschezo wopacźne, pschejara optimistiske nahlady. Tu je powuczenja nusnje trjeba!

Na wustajenjy „Lud a rasa" wupjelnja praschenje woteběranja narodow schěroki wobhaŋ. Kóždy ludowy towarsch może a dyrbi žo tu wo najnusnischich praschenjach žiwjenja němskeho luda wobhonicź. Wustajenja może žo hišcze hacź do 25. novembra w měschczanskim muzeju w Budyschinje wobhladacź.

Ze Serbow

W Budyschinje, 20. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tuž Bohu podał z wysłu pokornej
So sym; wón škit je mój a bróń je moja.
Do jutskow dowjedże a do pokoja
Mje Bóh, hdyž wusnu z hwězdu wječornej.

Chinski: Z křidłom worjołskim

— **Wo wjedrje.** Wjera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, najwyschicha temperatura wo dnju plus 5. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, najniža cha temperatura w nozy minus 1. Wyschina z Atlantiskeho oscana je žo hacź k nam scźahnyła. Pod jeje skutkowanjom je žo wuwjedrjło. Pschi dołhowjeczornych wětrach pak je powětr trochu wostudnył, so bésche sandżena nóz trochu symnischa. Wjeschnu symu pak nětkle hischcze nimamy wocźakacź. Sylna a wobschěrna nižina pola Islandskeje salehuje pucź symnym połnoznym wětram. Tuta nižina hiba žo pomału k ranju a bliši žo Skandinawskej. Połodniska Europa wschak ma trochu njejtajne wjedro, tola rjane wjedro ma tu pschewahu. Też w Italskej su žytne dešcźe na pschestałe. Kaž žo sda, so wjedro sa jutischi dźeń waažnje njepschemjenichemi. — Jutrje žrjedu słónczko 7,24 hodź. a žo 4,06 hodź. thowa. Měsacźk khada a jutrje khadża

— Lětarske wodźenja po wuměnjenym „Lud a raza“ w Budyskim měšćanskim muzeju: Dźenja wutoru wječor w 7 hodź. ľnjes dr. med. Metzkes; jutře pokutnu žrjedu dop. ½12 hodźin k. dr. med Mitt; jutře pokutnu žrjedu wječor w 7 hodź. knjeżna dr. med Katerez; štwórtk dop. ½12 h. k. dr. med Schellig; štwórtk wječor w 7 hodź. k. dr. med. Schwerck.

— Lóšće wobkhadne njeboże sta so dźenja wutoru dopołdnja wokoło 8,40 hodź. na khěžnišću Lubijsko—Paulisko—Fichtowe drohi. 19letna holza, kotraž tu słuži, wotendźe s lóšćom stišćaženjom mošowa a s lohkim sranjenjom na prawym boku hłowy a prawym łokću. Holza spyta wot khódnika pśed hośeńcnom „Lučazju“ Lubijsku drohu ke khódnikej na druhej stronje pśejśeś, a to krótko pśed cźahajeju maśinu z naśladnym pśipowéśćakom, kiž s mésta jédźeśe. We śamnym cźasu spyta tehorunja s mésta jédźaju wośowu automobil s pomérnej pśeduchowitosću cźeźity cźah pśejśeś. Holza bésśe pśed cźejtym cźahom hižo do žrjedź drohi pśišliśa, so wośobowemu auta pśeśe-prosće dohlada a sabéża do pśednego prawego błótoschłatka wośobowego auta, tuton ju powali, so wona pśed autowych pśednich kołach cźahate maśiny mjes wobéma jédźadłoma leżo wosta. Stanjenu dowjesećhu do wuźawneje měšćańskeje khorownje. Mina wa wjelkoźu tu hišće njeje dokładnje wujaśnika.

S **Budestez.** (Stawśiśnje powésće.) Narodźiłoj cźi žu: Njemandźeliki žynk. — Waltarjej Adolfej Schübelej, wojnarjej, w Budestezach, dźowjeczka. — Mandźelstwo pśipowédźichu: Arnoscht Alwin Anders, měśijeź śkały a wósnik, we Wjeleczinje, z Huldu Margaretu Weberez, wobsedźerku kowźiwy, w Budestezach-Sajnizach. — Franz Edmund Pawol John, rěźnik, z Heidenawy, z Marju Jadwigu Disterhestez, fabrikiśej śpicźaćerśku, w Budestezach. — Do mandźelskwa śnupichu: Maks Ota Grellexť, śedłaś w Bézicach, z Jadwigu Hilžbjetu Buschez, schwalcźu z Budestez. — Pawol Maks Frenzel, maśinowódźaŕ z Budyschina, z Elsu Jeremiašez w Budestezach.

Se **Stróže** pola Huczíny. Dnjej, na kotrymaž je paścha schula starschim po porucźnosći ministerstwa wokrejena, staj na pśichódnjy schtwórtk a pjatk pokazanaj. Starschi maju potajkim składnosć, wucźon w jenotlíwych rjadowniach wopytaś a do schulskeho dźeła pobladaś. Dnjej žo ź domowniskim wjeczorom stónčitaj, kotruž budźe naśchej lubej Luźijy wénowanu. Wón śméje žo pjatk w herbstej aryšcźe w Suborniźu a to wjecźor we 8 hodźinach. sapoczńe. Starschi schulskich dźśi su na nju wutrobnje pśeprošeni.

Se **Suborničći.** Njedźelu, šemrjetnjch so tu cźešnu wopomnjeś na padnjenych śwětowéje wójny je Suborničanśke mnenu pośtajeli. Wón dóstoiśe mésto we wjeśnym parku dóstanje, kotruž je žo pśed nékotrymi létami pśidypamjeś. W cźehodnjem dźeła žu žo hižo pśed dłujšim cźasom zapocźałe. Wćišćkuschnim tudomneho šćowa dźěłoweje słužby blížśe dny maśinowe parkowe wrota dotwaria. Wjele śwjatkow a wotpókazanitwow je pśinjowódźiło, so žo pśchi pośwjećenju cźešnego pomnika wobdźěla.

S **Laka.** (Hoścenarśki jubilej.) 21. novembra móże hoścenaŕ Handrij Hajsech na 25. ľetny hoścenarski jubilej wróćo ihladowaś. Jeho śpravnosć a pśecźelne smukłenje śej jemu cźešćenje a pśichilbnosć wšitkich tych dobrało, kotśiž žu ź nim wobkhadźeli. W posledním lětdźesatku je wón pódla swojeho hoścenarśtwa tśi hišće w śwójim domje rěźnitwo pśewjedł. Njech je jemu spodźene, so by śwóje powokanje hišće ros 25 lět pśichi dobrej śrowości wukonjał.

S **Brěžkowki.** Na Brěžkowčanśko-Bělowodźanśkim rewěrje je pśichi honitwie dźewjeć śćelcow 26 śajacow, 32 kuniźkow, 2 bažantaj a 2 śichźyj potpólcźo. S honitwinym kołom bu hrabja Arnim.

S **Krušchwitz.** Direktor tudomneje fabriki kamjenitnych šudobłowu je pola Khocźebuśa je śwójim automobilom śniesbóžił. Na bładkej dróhi žo auto sawjerha, do dróhowneje lischki śrafe a žo dwóźiju pśechcźitej. S wotmachom sawadźenja žo we wośu śedźazu ludźo ź njeho wuczinjachu. Wšichi twu žśebi jena žona vjebla śtama. Wós wobśkodźeny bu wohnjeŕ.

S **Mušakowa.** Na dnju 30. novembra dopjelni ko 150 lět, je je so wjerch Hermann Pückler narodźił. Wjerch Pückler je śtawny park załoźił, kiž ko po nim mjenuje. Měšćańska gmejna jeho dopomnjesce je cźejcźi wobchowa.

S **Khocźebuża.** S njesnatej pśichcźinu śtaŕ wjecźor na Drjedźańskej dróhi Thomas Hensen ź Móbleje se śwójim śtśinym kołom pod kola wśchiwowćichaka nakhadnebo autamobila sajźdże. Hensen žo tak cźežko śranj, so ja krótki cźas w khowanju wumrje.

S **Lutow.** Nowy gmejnski wopon. Lutowśka gmejna w Kalawśkim wokrjeźu je wot pruśkeho inuśkowneho ministerstwa dowolnosć dóstała, so śmé nowy wopon wuźiwaś. Barbinski wopónaŕ Cloß je nowy wopon śkotowił. Tutón wjele léśtnotkow starý Sawrieńśki śwój pśchedstaja, kotryž we wéji Lutowśkeje zukwje wišta.

*

S **Ebersdorfa** pola Lubijca. W nozy k śobocźe je tu bydlaŕ radźiny dźěłaćeŕ Alwin Kóhna na domoźpucźu ź jeneho pśchednośćeka w tokłtej mólce po pucźu duzu mišnyal a do hłuboka leżaceje rěcźki kaŕ njeśbožownje padnył, so je žo zarałył. Wón žonu a tśi dźowki sawostajił.

Wusudźenja

§ Wulka khlostaŕska komora krajneho žuda jednaśke pśecźiwo Robertej Arturej Salmej ź Budyschina a Herbertej Erichej Ducźmanej ź Wjasońzy dla njewotmyślenego morjenja. 20. septembra rano śahe jédźeśe 74 lět śtaŕy murjeŕ Korla Ziper ź Drjeczina na Łnojim kole w žmércu do Husti. Krótko po ½7 hodź. bésśe na méśtno dojeł, hdźeź droha Drjeczin-Husće śtaŕ.

Poswjećenje Minakałskeho wobnowjenoho Božeho doma

Dźeń radosće bé saśdźenu njedźelu sa Minakałku wośadu saświtał. Wjedro bé droje mohłe a njeklubośne, ale wutroby wośadnych béchu polne wjeśołych śwjatoczných sacźuczow. Po dołhim cźasu wjele měšćanskeho dźéła bé žo wobnowjenje lubowaneho Božeho doma dokónjako. Jeho wrota dyrbjachu žo wośadnym saźo wotewrić, a pśeni krócź po dołhim cźakanju dyrbjeśe žo w nim saźo Boże śłowo pśchipowédaś. Dawno béchu śebi wośadni pścheli, so bychu žo na zyrkwi śnutska a śwonka schłody wołstronile, kotrejž béchu ź cźasom dołhich ľet na njej naśtałe. Pola knj. farara Rößlera bóle pścheźa śwóśninve wucho namakałe. S wulkej tuboścźu je žo wón do dźéła dał, so by wśche napschecźośćoše wobcźežnoścźe wośtronił, ź radu a śkutkom je twarśte dźéła sawjedł a wobśit. Wśicha jeho próza je žo je rjanym wuśpéchom krónowała. Se śwójej nadobnej podobu Božźi dom kemścherjow ź śebi wabi.

We wośadnym źiwjenju bé saźo wobźiwjenje zyrkwje dźeń, na kotrymž žo jejne źedźenja słónczńje dopjelnichu. Pśedej źwjatoczń. śłutka žo kemścherjo pśchedhrabinśkim hrodom śhromadźichu. Na cźoło źwjedźeńskeho cźasa kapała Khrostowśkeje wobnjoweje wobory stupi, sa njej dźéchu duchowni ź zyrkwinśkimi sašuputjerimi, Minakałśke a Lomśćanśke wośeńke towaŕśtwo, Minakałśka Stahlhelmowa mésna śłupina, Khrostowśka wobnjowa wobora, wotdźélenje dźéłoweje słužby a wulka žyła wośadnych. Hdyž źwjedźeńśki cźah ź zyrkwi dońdźe, twarz Hanušch superintendentej Bergej zyrkwinu kluč pśchepoda. Tón wrota wotewri. Sa krótki cźah žo wośadni na śwucźene méśtna śeźndaju a žo po wobnowjenej zyrkwi rośkiśacowachu. Cźiśche śchukotanje dźśiśe pśches Boži dom. Stuźod žuźodej śchepny, kaŕ traźnje je žo wobnowjaje dźéło poraźiło. Wupyśchenje je žo prawych mjeśow dźeržało; wono nje pśchebohate, ale je źwójej jednorośću tjany saźśiśkej cźini. Superintendent Berg je wśchittim dźakowaśche, kotśiž běchu wobnowjenje śpěchowali, postrow krajneho zyrkwineho hamta wośjewi a śdobom zyrkwinemu knjeźeŕśtwu dźak ja śchźedrjwe śpěchowanje wupraji. Potkwali žerbśki ľud dla jeho zyrkwinitkeho źmyślenja. Śerbśke wośadny žo pśched wśchittimi druhimi ź wulkej pobožnośću wunjamjenjeja. Najrjeńśka kasnja réka, so dyrbimy žo wźy kluczje dźeržeć, teź hdyž dyrbimy pruhowaniśi cźaś pśchetrać; pśchetoź hakle w cźasu nuźy móże cźłowjek źwoje wulnacźe wobśwědźeć. Pśched Bohom njeźśu ludźo jenaźy, wón jich rosriśa do tajśich, kotśiž jako rostaćźi hrěśhnizy k njemu pśchińdu, a do tajśich, kotśiž žu hordeje nadaśeje wutroby. Jeźuš je kóždemu ruku podak, kotryž je ź wotewrjenej wutrobu k njemu stupił. Na to superintendent wobnowjenu zyrkej pośwjeći, źebi pśchejo, so bychu ludźo, kotśiž tu powucźenje, wokśchewnje a troścht pytaju, sjena byli se śwójim Bohom. — Po poruczńosći wokrjeźnego zyrkwineho hamta wyśchiśći zyrkwiny radźiczeŕ dr. Thomas pośtrowy a śbožopśchcźa pśchinjeśe a źwoje wjeśele wupraji na twaŕiśim dźéle, kotreż je žo tu dokonjało. Bjes śnje bożenjow je žo wono pśchewjedło. Njech we wośadźe śtajnje Bohu śpodobne źiwśenje knjeźi.

Faraŕ Rößler źwoje źwjedźeńśke pśedowanje na źłowo załoźi: „Kaŕ źwjate je tole méśtno“. S jeho źłowom śamźna dźakowna wjeśełosćá rěcźeśche, kotraž na wobliczach wośadnych leżeśche. Myśl domińnj nikoho njewuśtaje, a wjele, wjele ľudźi, kotśiž w cźasach wałkomeśchańskich zyrkwjach byl, pýchcźo ho jeho wróćo cźahnyło do maleje domińnśkeje zyrkwje, kotraž je wśe ľéta jeho źiwjenja śchkitała. Domińnu duśche w Bożim domje namakamy, kotryž je po prawom kruch ź naš śamych. Potom wón hłuboku myśl wumołowaśa zyrkwineho wjerśa rozłoji a w duchu do cźasa pśched 600 ľétami wróćo dowjedźe. Hdyž Minakałcźanjo pśeni Bożi dom natwaŕichu. Wo wjele pśchemėnjenjach zyrkwinje śtawśiny powédaju, pśjedy hacź móżeśche ho tole wjeśoke dośpéśe docźakaś. S cźeśćazymi śłowami wón na pśheśahe śemrjetnoho zyrkwineho patrona hrabju ź Holuśteina śpomni. W zyrkwi wopraudźitu śhromadnosćź ź Bohom a cźłowjekami nawědźimy. Skónczńje ho dźakowaśche wośeńke architektej Franzu a twaŕomaj Bayerej i Hanušchej, installateurej Müllerej, śchikŕyjeśśemu mišćtrej Rychtaŕjej, molerjam Merbtej, Krawjej a Merśjowśkemu, Eulej śirmje w Budyschinje sa wobnowjenje pśchcźelow a śchulskemu pśchedśtejićeśtwu sa pśchewośtajenje śchulśkich méśtnoćźow sa Božu śłužbu. Boża śłužba je śe śpéwami zyrkwinśkeho chóra a kérluschemi kapały wohnjowenje wobory pśchewodźeśche.

Němśkej Bożej śłužbje žo dop. w 10 hodźinach herbśka Boża śłužba pichiśamknu, w kotrejž méśjeśe wyśchiśći faraŕ Sarjeńk poświećezaju ręcź. Śwjedźeńśke pśedowanje méśjeśe tehorunja faraŕ Rößler. Teź tale Boża śłužba bé derje wopytana a źyłnu świśanosćź ź zyrkwju pokaśa. (Nadrobniścha rosprawa icźśnje.)

Spušće my so na Boha!

Je njebjo dejmantowy zal.
A Bóhlbykujez w nim sedźi kral,
Kaž zerja so 'mu krasni trón,
A wot hwězdkow ma krónu wón.

A tola tón kral jandźelow
K nam dele hlada na zeń jow,
Zo přez wšo mócnej prawicu
Nas wšitkich wodźi za ruku.

A wonka źiwi ptački wšě,
Haž nimaju też sŷw a žně.
A drasći róže, lilije
Přez Salomona krasnošće.

Bjez jeho wole šćedriwej
'ni wrobłik z třěchi padnył njej'.
A włósk też ani jenički
So z našej hłowy njepušći.

Duž spušćejmy so, na njeho,
Wšak też za nas wón stara so.
Njech čini z nami, kaž njech je —
Wšo pódźe z nim hač najlěpje.

Radyserb.

Budyske stawniske powěśće

ſ dnja 17. novembra 1934.

Narodźili su žo: Arnoschtej Richardej Reinhardtej, mechanikaŕskemu mišćtrej, w Khelnje, žynk. — Emilej Alfredej Adamej, šahrodnikej a domownikej, dźowćičicźka. — Maŕgej Waltaŕjej Geierej, podoffiźjeŕej, dźowćičicźka. — Kurtej Waltaŕjej Naumannej, šchoferej, žynk. —

Wumrěli: Jan Naumann, žynk šchofera, 4 hodź.

Do mandźelstwa stupichu: Pawoł Rudolf Brotze, thachlestajeŕ w Bukezach, ź Ernu Hilźu Wilhelmijej, žłužobnej w Budyschinje. — Emil Franz Schade, wotbhladaŕ khorych, w Frankobrodźe n. W. ź Martu Helenu Hebleź, kontoriśtku w Budyschinje. — Jurij Waltaŕ Schubert, podfeldwebel, ź Marju Maŕgaretu Dörfelez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Jurij Jan Schtrympa, rěźnišći mišćtr ź Marju Faltušez, pśchedawaŕku, wobaj w Budyschinje.

ſ dnja 19. novembra 1934.

Narodźili žu žo: Franzej Antonej Albertej Nowakej, wyschičhemu knjeźeśiśnowemu sekretaŕej, dźowćičicźka. — Alfredej Willijej Pietschmannej, podoffiźjeŕej, žynk. — Rudolfej Pawołej Wernerej Scharfenbergej, maschinikemu šamkaŕjej, žynk.

Wumrěli: Marja Marta Kašperowa rodź. Buchholzez, mandźelška murjeŕja, 56 lět. — Arnoschtej Richard Nebel, šignalowemu gratnišćhtŕ na wuźk., 47 lět. — Marja Madlena Nowakowa rodź. Koseleź, mandźelška invalidneho rentnaŕja, 78 lět. — Korla Hugo Müller, wyschišći jośtnowym śtražnišćhtŕ, 41 lět. — Korla August Freudenberg, bojtowaŕ renty, 57 lět. — Hana šwid. Wohlina rodź. Hamplez, rentnidźowaŕka, 76 lět. — Maks Ota Koban, śkótny wikowaŕ a rěźniśi mišćhtr w Malym Wjelkowje, 47 lět. — Marja Augusta Marćźinkowa, mandźelška wyschišcheho pósłkeho rjadowaŕja, 61 lět.

Do mandźelstwa stupichtaj: Richard Erich Irmischer, podoffiźjeŕ w Lubiju, ź Johannu Gertrudu Wernerez, bjes powołanja, w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Aufˌ Antrag

1. des Bauern **Richard Paul Bierich in Holschdubrau Nr. 14,**
2. des Landwirts und Geflügelfarmbesitzers **Paul Hermann Groß in Weicha,**
3. der Bäuerin **Hedwig Lina verehel. Noack** verw. gew. Schneider geb. Müller in **Quatitz Nr. 7** und
4. der Erbgemeinschaft a) der **Auguste Wilhelmine verw. Wünsche** geb. Zippel in **Klix Nr. 28,** b) des Landwirts **Max Richard Wünsche,** ebenda, c) des landw. Gehilfen **Walter Johann Wünsche in Malschwitz,** d) der landw. Gehilfin **Elsa Frieda Wünsche in Breitendorf,** und e) der landw. Gehilfin **Auguste Hildegard Wünsche in Klix Nr. 28**

ist über ihre Betriebe am 9. November 1934, nachmittags 3 Uhr das Entschuldungsverfahren nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden. Zur Entschuldungsstelle ist die Landständische Bank des ehemaligen Sächsischen Markgraftums Oberlausitz in Bautzen ernannt worden. Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die am 9. November 1934 gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Amtsgerichts (Zimmer 128) bis zum 9. Januar 1934 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge.

Bautzen, den 16. November 1934.

Das Amtsgericht.

Přilopk

Krwawna mandželska swada.

W nozy k pónjelsi je 28lětny Lorenz Kobus w Drježdźanach do śiwjeje 30lětneje żony s jeschingom tšelik. Kobus, kotryż je wot krótkeho czasa se swojej żonu w swadze żiwy, bě so njedźelu wječor pijany domoj wrócił. Dirje samknjene nadeńdźe a żebi myślesche, so jeho żona jeho nechce do bydła puschczić. Wotkowu schlešu rozbiwschi, do bydła salěse, w kotrymż pak żona njebě pschitomna. Gdyż so jeho żona bórsy po tym wróći, wón 6-milimeterski teschku wsa a s njeho do żony tšeli, kotruż kulka do śjedra trjechi. Njedźiwajcy śiwojeho zranjenja żona pyta, śiwojeho muża smjerowacz. Wón pak ju za schiju schrabny a ju dajesche. Jej so poradźi, so wuswobodźicz a do blišeje korčmy cźekmjeć. Wot tam ju do thorownje dowjesechu. Schtitaza policija je muża sajała.

Śmjertne thłostanje sa Matuschku so namjetowało.

Dźenja wutoru so wusud w prozeßu pschećiwo nadlěsnikej na Jeleńiny Matuschzy wozjakuje. Póndźelu je wyschichi statny rěcznik śiwoju wobšórźbnu rěcz mél. Wón wobšorzeneho winowasche, so je śiwoje njeschutki s wotpohladom wulkemordarstwa skuzowak. Wón njeje ani pod hypnosu ani suggestiju jednak. Jeho duch je tak normalny, so je sa śiwoje thóstnistwa poknje samolwity. Tohodla namjetowasche, so by so Matuschka ke śmjerczu pofthóstak. Matuschkowy sakitak pyta dopokasacz, so je Matuschka żyknje na ducha thory.

Cźežke zapuščenja s wichorom na Filipinskich kupach.

Hrózny wichor, kiž je na Filipinskich kupach satkadźał, wosmamjenja najcźežschu katastrofu, kotraż je hdy tute kupy potrjechiła.

Licźba mortwych wucźinja po nowischich powěsćach 266, mjes nimi je 225 śmjertnych woporow, kiž so we wjry Manbanje lepschu. Wot tuteje wjry je mało śijo wjesiele. Tyżdźeń wobydlerjow so bjes bydlenja.

Na dalokich pschestrěnjach je wichor 90 proz. kokosowych, bananowych a rajskowych żiwjow śnicźał. Schkoda wucźinja nětkle pol milijona puntow sterlingow (6 milijonow hriwnow). W Camarinskej prowinzy je 240 000 ludźi bydlenje zhubiło. W prowinzy La Laguna je wichor 7000 twarjenjow sapuścźił.

Wětry a deschcze w połodnjischej Franzowskej.

W połodnjischej Franzowskej su śnjelne wětry a deschcze satkadźałe. W Toulouskim wójnskim pschistawje pschi śnjelnych zelmach torpedowy cźołm do motorskeho cźołma kraju. Na motorskim cźołmje pschebywachu wósom a schesć muzi wobkadki. Cźołmi so hnydom podnóri. Sydom wołsbow wobkadki mógaju pak njedźiwajcy njemirneho morja wukhowacź. Wjele cźołmow je so wot tótwizow wottorhnyło a do morja wupłuwało. Wójnske łódze dyrbjachu s manevrami posłaćacź a so do Toulonskeho pschistawa wróćicź. W Marseillejskej wokolinje su wětry wulku schkodu nacźinile. W franzowskej Rivierje je so dny dołho pospochi deschćowało. We Vogesach je so prěni śněh naschol. Na rěkach w połodnjischej Franzowskej je wulka woda. S městnami su so dróhi powodźile. Swuczowanischcza namórskeho létarstwa w Frejußu a St. Rphaelu su so tehorunja powodźile.

Pjeć mortwych w pjeczeni.

W madźarskej wsy Jaszberony je so załostne njeszbože stało. W pjeczerni su schtyrjoch pomocznikow pekarskeho mischtra Pešti mortwych namakali. Wschitcy schtyrjo su so s wuhlowymi plinami morili. Jich wuntrjejše wuczobnik pytnu, kotryż so wokolo połnocy s jeneho kwasa wróći. Jedyn z pomocznikow je po śdaczu hischće s cźasom wotnicź a je chcył wokno wocźinicź, duzy pak je so s morjagym plinom pschemohł a njeje k wulkowanemu wokmu dośahnył. Wón mortwy na dnje leżesche.

Rubježnizy su 30 puczowarjow pola Jerusalema — wurubili.

Każ so s Jerusalema powě, je śobotu wjecźor schesć wobroźenych rubježnikow na dróhy nad Jerusalemom a Haifu pjeć automobilow sadżerżało a 30 wołsbom pjenjesy a drasty rubiło. Tśoch puczowarjow, kotrež pschikazy rubježnikow hnydom njedopjelnichu, su połstrelili, tola woni njeśu śmjertnje zranjeni.

Radio

Sorjedu, 21. novembra łžischimy:

Königswusterhausen: Nimo śnateho śwjedźeńskeho programa: 6,55 rańschi konzert. 8,55 němska śwjatozna hodźina. 11,30 tacźele. 12,10 pschipołdnischi konzert.

Lipsk: Nimo śnateho śwjedźeńskeho programa: 6,35 rańschi konzert. 8,30 hudźba na hyrgłach. 9 rańscha śwjatocźnosć. 10,15 komorna hudźba. 12 pschipołdnischi konzert. 15,40 sa młodźinu. 20,10 konzert.

Hischcze wažne se śwjedźeńskeho programa: Barlin: 20 Bachowy konzert. Königsberg: 20 wjecźorna hudźba. Win: 20,05 symfoniski konzert. Warschawa: 19 najrjeńsche walcźiti Jana Straußa.

Schtwórtk, 22. novembra łžischimy:

Königswusterhausen: Nimo śnateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 11,30 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacźele. 20,10 rejwański wjecźor.

Lipsk: Nimo śnateho wschědneho programa: 6,05 sa burow. 6,35 rańschi konzert. 12 tacźele. 13,15 pschipołdnischi konzert.

Hischcze wažne s dnjoweho programa: Barlin: 20,50 Rudolf Bockelmann spěwa. Königsberg: 20,40 rejwański wjecźor. Köln: 20,45 wojerska hudźba a spěw. Praha: 19,30 opera „Nürnbergizy mischtrizy spěwarjo".

Towarstwowski powěstnik.

Wulki serbski koncert nastupace. Wšitkich spěwarjow a spěwarki, kotřiž so na wulkim koncerze wobdźěla, činimy hišćo jónu na to skedźbnych, zo maju na kóždy pad hłownu pruhu, kotraż budźe srjedu popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje, wopytać. Stóž njepřińdźe, njesmě na koncerce sobu spěwać! Też dirigentojo jednotliwych towarstwow dyrbja sobu přińć! Wšě muže po możnosći nowy towaršny spěwnik sobu přinjesć! Solistojo nimaju, każ bě postajene, tutu srjedu w 2 hodź. pruhu, ale za to sobotu, 24. 11. pop. w 6 hodź. pola Winarec, Georgstr. 24, pruhuja. Hinak njeje možno! Hdyž dyrbi so koncert wurjadnje poradźić, ma so kóždy jednotliwe po tutym měć.

Hłowny dirigent.

Bukezy. „Spěwna Radosćˮ. Spěwamy wutoru 20. nasmuntka na wokadnej jali (niz kriedu). Pokutnu śriedu popołdnju je pruha w Budyšinje. Dirigent.

Serbskemu ludej

Nasche ludnostne dźěło nawjeduje dźenja Domowina jako najwuschischa naczolna organisazija zołeho serbskeho luda. S najważnischim nadawkom kaseń jeje skutkowanja je, so bychu so serbske kulturne kubła serbskemu ludej žiwe, cźiste a domowne sachowałe. Tak dyrbi na pschikład serbski ludowy spěw buzź swójstwo zołeho serbskeho luda, dyrbi so njesćź do wšěch wošadow, wjesłow a domow, do wutrobow młodych a starych, so by kóždeho wosbožił, so by był kóždemu klinczaju pokład dusche a certa. Gdyż budźe serbski lud, serbska Łužiza, sasa s tyjazerym thwalasławom po zwjatoku w Bożim domje, po wšach wusłaćz swoje narodne, thutne a wjesełe, zwoje pschirodne a hłuboke nabožne spěwy śpěwaćz, potom budźemy prajicź: nětko su Serbja sasa żiwy lud.

Kaž je to możno a so je to możno, dopokasa Wam Domowina śriedu 28. novembra wjecźor we 8 hodź. w Krónje w Budyšinje se serbskim konzertom! Org. wjednik konzerta.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smolerˇ a za nawěstki dr. J. Cyž w Budyšinje. — Wědawa a čišći dr. J. Cyž . . . D. A. X. 1934: 2286

Přepołoženje wobkhoda

Čěsćenemu wobydlerstwu dawam k wědźenju, zo sym swój **installaciski wobkhod za elektriske swětło a prud, zwonjenje a radijowu připrawu, wuporjedźenju,** kaž też **předawanje elektr. lampow, radijowych aparatow a wšěch potrěbn. wěcow**

na Hošic hasu 21

(do domu khorobnje pokiadnje)

přepołožił. Dźakuju so za hač dotal spožčenu dowěru a prošu wo dalšu přećelnu podpjeru.

Pawoł Ginzel, elektriski installatěr a mechan. mištr W Budyšinje, bydlenje na Mättigskej drózy 5. Telefon 3812

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novbr. 1934, wječor we 8 hodź. w Budyskej Krónje. Budźe to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solistojo. Zastup cyle niski. Kóždy Serb a kózda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Zastupne lisćiki za 80 pjenježkow dostanjeće nětko kóždy dźeń w Budyšinje w Serbskej kniharni w Serbskim Domje, pola cigarowego wobkhodnika Simona w Serbskim Domje, pola firmy Guder na Kotofskej hasy, pola firmy Piano-Förster na Kežorskej drózy, w Panćicach pola knjeza hosćenkarja Sucheho, w Kukowje pola knjeza Leski a pola wšěch předsydow serbskich spěwnych towarstwow

Tutón tydź

Tunje jerje . . stuka . . .
najl. śpróty . . ½ pfd. 2 . . .
najl. sušene jerje stuka 16 pj.
wulke cźitrony . . stuka 5 pj.
zeńske worjeńki, . . .
čerstwje prażene pt. 28 pj.
pčołowy měd . . . pt. 130 pj.
jedro lěsn. worješkow pt. 90 pj.
sultaniny . . . . . pt. 30 pj.
wolij za jedźe . . . pt. 80 pj.

Oskar David

kolonijalne twory na Dźiwadłowej hasy 6

Serbja, kupujće pola našich inserentow!

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Jako kermušny dar

rjane cźrije, cźople tolle filcowe cźrije

z cźrijowcho doma

Mann

w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Dźećace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Za kermušne swjedźeńe

moje płaćiny hódne wina spirituosy palency žitny

Płodowe wino litr wot 65 pj.

Friedrich Grimm

w Kamjencu, Budyska dr. 34

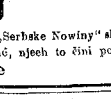
Rozšěrjej Serb. Nowiny

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

może hišće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej kniharni w Budyšinje

Nowe koło?

Haj!

Ale jenoš

Miele

Dostanjeće je pola firmy

Ernst Falting

w Njeswačidle

Nicó Was [illegible]**płaći**

hdyž SERBSKE NO[illegible] [illegible]ječelam a znatym z doporučowa[illegible] [illegible]e daće. Móžemy Was wo[illegible]

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaca na posće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola naših dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny**, Bautzen

Herr .....

Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. Dezbr 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Skanecy

Štóž chce sebi „Serbske Nowiny" skazać abo nawěstk wotedać, njech to čini pola knjeni

Schálowejc

Wutrobny dźak

Za wutrobne dźělbrače a bohatu wěncowu pychu při njewočakowanym wumrjeću mojeho mandźelskeho a wuja, kaž za pokojace słowa k fararja a k. předsydy serbskeho towarstwa „Lipy" w Rakecach při rowje, dźakujemy so nutrnje

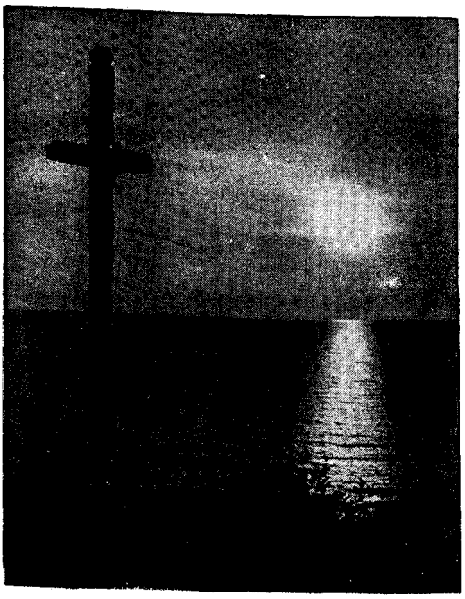
We Wysokej, 16. novembra 1934.

Zwud. Rišnjowa rodź. Sykorje, dźěći a přiwuzni

Přiloha k čisłu 271

SERBSKE NOWINY

Wuotru 20. novembra 1934

Pokutny dźeń

W Budyšchinje, 20. nałymnika 1934.

Pokutny dźeń wotměwa so wob lěto jónu. Ma to rěkać: Jónu wob lěto pokutu cźinicź, to dohaha? Hubjena hospoša, kiž njerjad w kutach a proch na khamorach, pawźiny na wjerśche njewotstroni, dokelž jónu wob lěto zyły dom a statok cźiścźi. Potom so wschitko do porjadka dawa a sajo móže njeporjad a stare liderstwo so sapoczęcź. Hdyž žebi pokutny dźeń wobhladamy jako

dźeń wulkeho cźiścźenja

a hewak so dale njestaramy wo njerodź a pjanku, wo hrěch a sahubu we swojim žiwjenju a w tym naščeho ludu, potom njeje pokutny dźeń swój samer a smyšl dospł. Dyrbimy wschędnje porjad měcź. Tola pak je derje, so wob lěto jónu jedyn dźeń wožebicźe wusdźěhnjemy, na kotrymž smy zyle thutni a na kotrymž so praschamy: Cźehodla smy do tak wulkeho duschineho hubjeństwa padnyli, cźehodla Bóh Knjes dopuschcźi, so dyrbi jenotliwa a lud psches tak cźmowe hłubiny puczowacź?

Cźehodla schkrěje schkrějeć w tyhelu žlěbornu abo słotu rudu? So by jo wucźiścźił a porjeńschił. Cźim bóle je ł druhimi rudami snjeciśćeny, cźim horjiścho dyrbi so woheń žehlicź, cźim dlěše dyrbi dźěło schkrějerja tracź. Cźehodla tajka hida naščich njepřećećelow? To njeje přihpad, so so to stawa. Ně, Bóh schkrěje a cźiścźi žlěbro a złoto.

Njeje tomu tak: Hdyž wocźehnjeć ł dobrym niczo njewucźini, potom pschima hamo sa prutom. Dołho dosć je Bóh miłosćiwje ł nami wobkhadžał. Schtóž stawiny znaje, to wě. Ssu polne spodžiwnych podeńdźenjow. Ssmy drje cźežke a jěry cźaży pschitrali, ale pschezo su sajo mużoło a rjekoło so poděhnyli, kiž su nam pucź ł hubjeństwa pokalali. Mamy tež w nabožnych a žiwotnych stawiznach dosć rjanych pschikładow, kotrež możemy ścźehowacź a su nam pucź a wutoku.

W tajkej schkrějazej pjezy so wschitko wari a part. Tak tež w cźłowjeczej duschi a wutrobje. Schtóž je Boži hłós słyschał, njech so jemu njetwarduje, dyrnjež nasche hrěchne nutskowne so tomu spiecźowało, a w nim so wariło a horiło. Njech nasche wutroby njestatwjerdnu, hdyž Bóh naš k pokucźe woła. Proshy naš k tomu we tak wótrym hrimanju, pak ł zunim proschenjom a wołanjom. Žiwjenje najwažny ścźehcźijanow njesnaje nahle pschemjenjenje. Bóh je žiwerny, njech smy jeho wotrocźny runje tak žiwerni. Schtóž je ras ścźehcźeny, nošy Boże znamjo njeničzomnje we ſwojej duschi, dyrnjež ſwjatł a ſiednoczeństwo ſe ſwojej zyrkwju rospuschcźił.

Mějmy, cźehodla je bójtł hospodar ł nami njespokojn. Njeśmy dosć do žoł schli, hdyž smy jeho hłós słyscheli. Někotrynžkuli ścźehcźan so na stary dźeń troschtuje a dny rózowje wuživa. Tuž tež polěnschenje a pokutu wotstorkuje. „Jutśe sapoczńu", praji, kaž to wschitcy ležnuchojo cźinja. Ale ńnadź budże to hižo pschepozdźe. Spóznajmy Boże wjedźenja a budźmy žiwi po jeho ſwjatej woli. To žada ńej pokutny dźeń. Hacź jeho hłós wschitkn słyschja? To je praschenje ſwědomja ſa tóždeho jenotliwa.

Kak je pokutny dźeń w Pruskej nastał

K 21. nałymnikej.

Naſch dźeńšnischi pokutny dźeń dźe wróćo na ſakoń ł lěta 1893. Sa Prusku ſo tehdom postajł, ſo ſo pokutny dźeń na ſrjedu pſched poſlednjej njedźelu po ſwj. Trojicy pſchepoloži, mjes tym ſo bě ſo hewak w meji wotměwał. Chžychu pokutny dźeń w cźaſu wotměcź, hdyž wonka njeje wjazy telko dźěła, ſchtož w naléćiu njeje możno. W městach ſo na tutym roſsudźenju njemjeſſelachu. Naležny dźeń bě ſajo měſchcźanſkemu wobydlerſtwu lubſchi. Zyrkej bě ł pſchepołożenjom do nowembra ſpokojom, dokelž njemějeſche pokutny dźeń w meji ſa pſchiſprawny, ſo by ſo pokuta cźinika a ſo by ſo tutón dźeń w cźichoſći a połožnoſći pſchebył.

Nowdy wóchmy we Pruſkej ſchtyri pokutne dny. Katolſka zyrkej je tute w ſchtyrjoch kwatemberſkich dnjach wobſtkowała. Pruſki kral Bjedrich Wulki měnjeſche, ſo lud w běhu lěta pſchewjele ſwjatych dnjow ſwjeći. Tuž poda w lěcźe 1754 ſtaty wukaz, ſo ſmědźa ſo w pruſkej evangeliſkej zyrkwi nimo njedźelow jenož hiſchcźe 12 ſwjatych dnjow ſwjeccźicź, mjes kotrymiž běchu ſchtyri pokutne dny. Dale myſlešche Bjedrich Wulki na to, też pokutu cźinjenje wobmjeſowacź a tuž pſchikaza, ſo njebyſchtaj ſo dwaj ł tutych ſchtyrjoch pokutnych dnjow wjazy ſwjeccźiłoj. Tołame ſa ſo ł ſtoccźim ſwjatym dnjom po hodźoch, jutrach a ſwjatkach, dale wotſtroni dźeń donjebjeſſpócźa, kaž też Seleny ſchtwórtk jako ſwjataj dnjej a ſtónczńje 1773 ſpadny też hiſchcźe dalſchi ſtoccźi pokutny dźeń. Wot teho cźaſa maja w Pruſkej jenož jedyn pokutny dźeń, kiž ſo potom, kaž bě ſo hižo naſpomnikło, ſe ſakonjom ł lěta 1893 do naſymnika pſchepołoži. Dźeń donjeſſpócźa potom podźěſchcźo kral Bjedrich Wilhelm III. ſchćo jako ſtatny ſwjaty dźeń ſawjedźe, a tak je hacź do dźeńšnischeho dnja woſtało. Katolſka zyrkej njeſnaje ſtatneho pokutneho dnja.

K česnemu dnjel němskich dźěłowych woporow

22. nowembra 1934.

Hižo wczera pokaſachmy na cźeſiny dźeń němſkich dźěłowych woporow. Krajna wobſtkodna měſtnoſcź ſa dohoſtaſchu Saſku ſaſtaranja němſkich dźěłowych woporow nam k tomu wopomja:

S manifeſtaziju ſo ſobom poſtwjećenje nowych charhajow dźěłowych woporow ſjednoći. S 500 měſtow a wſow wobwoda Drježdźanſko-Budyſſeho a Lipſcźanſkeho wokrjeſneho hejtmanſtwa pſchijědu delegazije dźěłowych woporow. Dźeń ſměje wožebiće wuſnam w tym, ſo też knjeſ němſki bohot Marcźin Mutſchmann k dźěłowym woporam porěcź.

Liſćiki ſu dóſtacź w ſnatych Drježdźanſkich wobſtkodnych měſtnoſcźach a w krajnej wobſtkodnej měſtnoſći w Drježdźanach-A., Johann-Georgen-Allee 131, wot pónđźele 19. novembra.

Kónc na'wjetšeho hotela swěta

Hiſchcźe njeje dołho, ſo dyrbjeſche ſławny hotel Sacher we Winje, w kotrymž do wójny wyſoki awſtriſki politiſki ſwět wobkhadźeſche, ſwoje wrota ſawrjecź. A nětko dyrbjeſche też Waldorf-Aſtoria-hotel w Newyorku wuſjewicź, ſo njemóże wjazy płacźiś.

Jenož tři krótke lěta móžeſche ſo ſławicź, ſo je ſnajwjetſchim hotelom ſwěta. Wopraudźe mó-

Baiki z dalokeho juha

Přełožuje J. Š.

8. Bajka wo liliji a róži.

Bě zamožita wudowa, kiž měješe jeničku dźowčičku Hertu. Sta pak so, zo jejna lubowana jenička strašnje skhori. Wuwołani lěkarjo, kotrychž starosćiwa mać k swojej dźowčičcy zawoła, hižo nad młodym žiwjenjom zadwělowachu.

Mać so w tutym stysku před podobu swj. Marije na kolena puści a ze wšej dowěru Božu mać wo pomoc prošeše.

„Swjata Maćeř Boža", tak skónči swoju modlitwu, „kiž wěš, što maćefna lubosć je, pomhaj mi a mojemu dźěśeu! Hdyž mojej dźowčičcy pola swojeho lubeho Syna strowosć wuprosyš, budże cyle jejne žiwjenje tebi poswjećene. Dam ju do klóštra, a tam njech jako knjezna česći twoju dobrotu hač do swojeje smjerće."

Swj. Marija maćefnu prósstwu wusłyša. Dźowčička wotkhori a bě bórzy zaso dospołnje strowa. Tola mać swoje Mariji date slubjenje bórzy zapomni a njechaše wo nim ničo wjacy wědźeć. Lědom bě dźowčička dwaceći lět stara, hižo ju mać bohatemu ženichej slubi.

Nawożenja bě rjany a nadobny człowjek. Tohodla bě też dźowčička Herta, kotraž wo maćefnym zaslubjenju woprawdźe ničo njewědźiše, hnydom zwólniwa, z nim do mandźelstwa stupić.

Kwasne přihoty so započachu a dźeń wěrowanja so přibližowaše. Na předwjećoru kwasneho dnja dźiješe so njewjesći Herći, zo Boža Mać k njej přiźe dźe a so ju z posměwknjenjom praša: „Herta, wěš pak, hdźe jutře póndźeš?"

„O, wěm", wotmołwi Herta, „jutře w dźewjećich přińdźe mój nawożenja a powjedźe mje k wěrowanju.

„Myliš so, luba Herta", dźeše Boža Mać. „Ty póndźeš jutře zo mnu. Powjedu će k nawożeni, kiž je hišće rjeńši, lěpši a bohatši hač tón, kotrehož sej myśliš wzać. Zo mnu póndźeš, haj, wšak je će mać mi hižo tehdy slubiła, hdyž sym ći lubu strowosć wuprosyła."

Herta wotući a sej dźiwny són přemyslowaše. Rano jón potom też swojej maćeri powědaše.

„Ba", rjekny mać jednorako, „sony su prózdne a njewoznamjenjeja ničo. Přihotuj so jenož khětře, kwasni hosćo budża skoro hižo tu!"

Bliže so dźewjata hodźina. Nawożenja a kwasni hosćo přijědźechu. Dźěchu do wobsěrneje khěže a sydachu so wokoło dołheho blida. Mać jim khwatnje jědże a napoje nošeše. Njewjesty Herty pak njebě nihdźe widźeć.

„Maći", prašeše so starši, „hdźe pak komdźi so njewjesta Herta?"

„Horka je w swojej jstwje", wotmołwi mać.

„Wěšće nětkole hlada, kotry wobłek by so k wěrowanju woblekła", rjeknychu kwasni hosćo a čakachu. Hdyž pak njewjesta přeco hišće dele njepřińdźe, prašeše so starši z nowa: „Maći, što tola jenož njewjesta čini, zo tu přeco hišće njeje?"

„Wěšće liči swětle złotaki, kotrychž mamy skoro połnu krinju", rjekny mać. „Jenož hišće khwilku wočakujće, bórzy budże tu!"

Tola žana Herta njepřińdźe ke kwasnym hosćom. Jako so starši hižo třeći raz za njej prašeše, zběhny so nawożenja zezady blida a běžeše do hornich jstwow, zo by hladał, hdźe so jeho lubowana njewjesta tola komdźi. Jako do jeje jstwy zastupi, skići so jemu hrózbny, zatrašacy napohlad. Jeho luba Herta leżeše na łožu — morwa.

„Herta", wusuny so jemu z erta, na to pak zwjeze so na podłožbu a — wumrě.

Na bolostny krik, kiž bě so z hrudźe njezbožowneho nawożenje wuronił, khwataše Herćina mać na najstwu a za njej přiběžachu wšitcy druzy kwasni hosćo.

Myślce sej wustróženje Herćineje maćerje a přitomnych kwasnych hosći, jako před sobu wuhladachu nawożenju a njewjestu — wobě morweju. Dom radosće bu za wokomik dom žałosće a wjesoły kwasny swjedźeń přemění so do dnja najwjetšeje zrudoby.

„Ja sym wina, ja sym wina", křičeše mać zadwělnje, „dokelž njejsym dopjelnila swoje swjatej Mariji date slubjenje. Ja sym wina na smjerći wobeju!"

Za dwaj dnjej wotnjesechu morweju na pohrjebniščo a położichu jeneho při druhim do zhromadneho rowa.

Bórzy po tym so ludźo dohladachu, zo rosće z rowa Herty krasna běła lilija, z rowa nawożenje pak rjana čerwjena róża. A wobě rosćeštej a rosćeštej. Jeju wjeńškaj so zbližištaj a zrosćeštaj do jeneho krasneho kčenja, kiž pyšeše a zwjazowaše wobaj rowaj.

ješche žebi cžłowjek pšchi tuttych 2200 jšiwach se šiami a šaßo šiami pšchistajenych, ſ bernami, małymi kuhnymi domami a luksußownymi wobkhodami, leby nješchto bóle pšcheßkapjazeho na polu wobkhada zuſych pschedstajecź. Hakle w lecže 1931 ßo hotel po hobrßim pschetwarjenju wobkhadej pšchepoda, ale po prawom bješche hnydom wot prénjeho dnja jenoż najmjenšchi dźeł nadźijow dopjelnił, a tola bechu mežiczeljo wot hobrßkeho twara jara wjele wocžakowali. Hišchcže ženje ßo njedopjelni, ßo bechu w ßamßnym cžaßu wschitke jšiwy wobydlene; hospodarßke polożenje też w Ameriźy ł tomu dotwjeße, ßo poßlednje lęta wobkhadne licžby pschego ßylnischo ßpadowachu. Tak defizit ſ kóżdym mežaßom roścżeße, a nękkole rękа, ßo je towarßtwo 4½ milijona dollarow na pschedewsacźu ßhubiło. Po tym hucź bechu do twara nimale 50 millionow dollarow ßtykali, nękto ßaneje druheje możnoßcże njewidźachu, hacź wikowanßkemu ßudej ßdźelicź, ßo dyrbi hotel placżenja ßaßtajicź.

S mjenom hotela wuiko ßwjaßane je dopomnjecże na muża, kotryż pßched nędźe 150 lętami Jendßelkiu pschepuczuio do Siednoczenych ßtatow pschindże. S Walldorfa pola Heidelberga tónle Jan Jakub Astor polkhadżesche, kotryż, jako lęta 1848 wumrje, bé na woprawdże bajkoßte wßchnje ſ wulkemu bohatßtwu pschischol. Jako ßyn khudeho rźemika bésche zyle bjes ßrędkow do noweho ßwęta pschicżahnył; ßwojim herbam ßawoßtajł ßamoźenje we wyßokoßcżi 20 milijonow dollarow, kotreż bé ßebi we hlownej węży ſ wikowanjom ſ kożuchami ßaßłużił. Mésto Astoria, tehdy najwußnamnische pschitkowne mésto pschi Cżichim morju, kotreż wobkhad do Khinßkeje poßrędkowaßche, po nim pomjenowachu. Wßele bóle pak je ßo dopomnjecże na tuteho muża ſ Němßkeje tohodła ßakhowało, dokelż je niz jenoż w Amerizy ale też w ßwojej badenßkej dominje wjele ßa ßpomožerßtwo cżinił. ju.

Družstwo přetrlebarjow (GEG) w Budyšinje

(Verbraucher-Genoſſenſchaft Bautzen.)

Mjenowane družßtwo bésche ßwojich ßaßtupjerjow ßańdźenu njedźelu dopoldnja ½10 hodź. do hoicżenza „Kloſterſchänke“ w Budyßchinje ßwołało, ßo by rozprawu wo ßaźdźenym lęcże podało a ßo by ßo bilanza ßthwalika. Dnjowy porjad wopßchijeßche 7 dypkow, kotreż ßo je wjetßcheho dźela hładaj wotmiwachu. Jenoż nowomólby wotwicże wo nęßchto hacżachu, dokelż ßo wjetßchina na ßakońke wuſtawki mjenowaneho družßtwa powolaßche.

S dypkom ½10 hodźin wotewri pßchedsyda dohladowarßkeje rady, knjes Przyhyłki, ßhromadźiłnu a pschecżita dnjowy porjad, kotryż ßo ßhwali. Prjedy hacź do wuradżowanja ßaßtupichu, dopomina pßchedsyda na ßemrętnych ßobuſtwow ßpodnesche lęta a napominasche pschitomnych, ßo bychu ßo k wopomnjecżu na nich ßa ßwojich ßyndłow pobóhnyli. Jako pißmawjedźerka poßtajł ßo knjeni Nowakowa ſ Budyßchina. Wobkhodny wjednik, knjes Scholz, poda jako prěni rěcżnik rosprawu wobkhoda w minjenym lęcże 1933/34, w kotrymż bésche 1 218 443,65 hr. zyłkoweho wobrota. Rosłoßi wßche dochody a wudawki nadrobnischo a pschiſpomni, ło družßtwo po pschętratnych cżęßkich cżaßach ßwrześchcżenja ßo ßtajnje na ßwjeßelaze waßchnje połsbuje. Jenoż pjekarnja ßo połnje njewuźije a trjeba pschibérka.

Knjes Przyhyłki podawasche rosprawu dohladowarßtwa. Wono wotmé w rosprawowym lęcże 16 zhromadźißnow. Dwé rosdźelenі, w Barcze a jena w Budyßchinje, ßo ßamknyschi, dokelż ßo njeprawidłnje ßtejachu. — Dokelż njebésche knjes Wilhelm-Drježdźanßki pschitomny, cżitasche knjes Keil-Mjeleczańßki rosprawu revizora. Jeho wuwjedzenja ßo po prjedawßchich rěcżnikach nimale wßchě wospjetowachu. Saſtupjerjo pschihłoßowachu po mjeńßchich debatach jenohłóßnje łętnjej rosprawje.

Scżěhowachu wólby do pschedźiwßtwa a dohladowarßtwa. Do pschedźiwßtwa wuſwolichtaj ßo knjes Keil-Mjeleczańßki a knjes Trobißch-Budyßki. Prěni doßta 69, druhi 45 hłoßow. 6 zedłkow bésche próßdnych. Do dohladowarßtwa namjetowachu ßo kk. Nedwig, Schönfelder a Goltz. Ša nich wotedachu ßo 37, 17 a 13 hłoßow. Wot 79 wólbuwukonjazych njedoßta potajłkim žadyn trěbnu wjetßchinu. Pschi wospjetowanju wólby mjes prěnimaj doßta knjes Nedwig 60 a knjes Schönfelder 12 hłoßow. Prěni-je potajłkim wuſwolenу. Praßcha ßo jenoż, hacź wólba placżiwoßcże doßtanje.

Scżěhowachu hißchcże pschemeńenja wuſtawkow. We pschichodźe ßłowo „Geg“ pola firmy wotpadnje. Druhi bypk naßtupaße ßadźerżenje rabata. Schtóż njeje ßwój podźeł ßapłacżił, tomu ßo połny rabat njewupłacżi. Jemu ßo 30% dobromėcża na jeho njedopłacżenу podźeł wotliczi.

Ša rosdźelenku w Tucźizy (Tautewalde) natwari žebi družßtwo dla wupowjedzenja lokalnych měßtnoßcżow ßamžnu thežu ża 3879 hr. Se ßławu na „Hitlera“ ßo ihromadźißna wokoło 2 hodź. ßtónczi.

Přilopk

Sajedojcżenje ſe ſelenymi bunami.

Schtwórtk popołdnju ße w Lubiju 62lętneho invalidu Scherkena w jeho bydlenju morweho nabeſchli, mjes tym ßo ßo pola jeho 47lętneje mandżelßkeje ſnamjenja cżęßkeho ßajedojcżenja pokaßowachu. Ju do thorownje doniesechu. Mandżelßkaj béschtaj ł wobjedu ſelene buny jędlowe. Tohodła žebi mysła, ło na ßo wina wumrjecża muża a ſkhorjenja żony w jędji ſelenych bunow pytacź.

Nowojcź.

Saſchtu njedźelu dirigowasche w Barlinje japanßki dirigent a komponiſt Koichi Kißhi konzert barlinßkeje filharmonije. Hižo loni bé w Barlinje ſ wuſpěchom konzerty nawjedował. W konzertnym programje bechu też jeho kompoſizije a japanßke pśewy.

Nadpad na wotnožku nalutowarnje.

W Salza w Hannoverßkej chyßche Robert Sulomo ße ßwojej mandżelßkej ſtoty kwaß woßwjeßicź. Wjecżor pßched jubilejßkim ßwjedżenjom pak je 78lętna mandżelßka njejabzu na jajecże wutroby wumrjeła.

Hrózne namakanje cżeła w Altonje.

Ssobotu dopoldnja w Altonje wobßedżeł jeneje ſachrody, w njej ſemju pschervjo, do cżłowjeczeho cżeła storcżi. Kriminalna polizija, kotreż ßo hnydom powésći da, porucżi cżło wuhrjebacź, kotreż bé bjżo ßylnje ſakłało. S wěßtoßcżu ßo ßpóſna, ło bé morwa 28lętna Elßa Kleißez, kotraż bé w jenym domje pschi Flottbeckßej ſchoßeji ßłużiła. 14. oktobra bé ßo wona ſ domu ßwojeho knjeżßtwa woßtalila, prajiwßchi, ło chce ßo ſ wěßtym Fridoltnom Beckerom ſeßkacź, ſ kotrymż wot jeneho lęta wobkhadżeße. Beckera fu jaßeli. Na njeho tukaja, ło je holzu ſkónzował.

Bohaty prosćeŕ.

Pßched nękotrymi dnjemi pschewjeßechu w jenym pólßkim měßcże ßtareho proßcherja do tamneje thorownje, kiż bé ßo ſ hłodom na dróży ſmjeł. Hdyż ßo po jeho wobßtejnoßcżach a położenju bliże ßtarachu, nabeńdźechu pola ujeho 120 000 pólßkich ßtotych a we 60 000 hriwnow „Proßcherja“, pschepodachu do jeneho wuſtawa ßa ßtarych ludźi a jeho ßamożenje dachu na jenu nalutowarnju. — Tola hißchcże hórßchi bé pschipad jeneho ßtareho muża, kiż hacź do lońßcheho lęta wßchędnje a njepschestawajcy na rózku jara wobkhodneje dróhi we Warßchawje na hubłach ſ jenej trumu hubješche. Hdyż wumrě, ßawoßtajł nalutowańku knjižku ſ 800 000 ßtotymi a njeßmérnu ßummu hotowych pjenjes w ßwěcżatych rußkich ßtotych rublach. Tutón ßtarz bé woprawdżity „kral proßcherjow“ w Pólßkej.

Schčitj ßmjertnych wußudow pschecżiwo rubjeżnikam na jelesnizy w Rußkej.

Ssud w Schißtopolu je ßchéßć pschißłußchnikow rubjeżneje bandy, kotraż bé nękotre trworowe cżahi wurubiła, ł ßmjerći ßaßudźił. Pschi wurubjenju wßelko bechu nękotrych ßaßtojnikow morili a ſranili. Dźeßaćz druhich wobłokorjenych ma 1 hacź 10 lét jaßtwowcho chłoßtanja wotpokucżicź.

61 ludźi ße ſ błyßkom ſarahło.

Każ Reuterez telegrafowarnja ſ Caßtlondona w Połodnißchej Afrizy powé, je ße blißko kapa Dobreje Nadźije pola Clarkßburya 61 domorodnych ſ błyßkom ſarahło. Hdyż bechu ße we wulkej hęcże ł wobjedu ßeßydali, błyßk do nich dyrì.

250 wichorowych wopornow.

Filipińke kupy ßu ße ßnowa ſ cżęßkim taifunom (wichorom) podeßchte. Hacź dotal ßu 250 morßkich nalicżili. Najcżęßo je ße kupa Luzon potrjechiła. Tam je ße wjele thężow ßapußcżiło.

Hospodarski rozhlad

Wudaty, 20. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólßk. złotych	46,93
1 engelßki punt	12,305	100 čeßkoßł. krónow	10,375
100 ßwajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,38

Barlinßka burßa ſ dnja 19. novembra. Pod ßacżißchcżom wuſłědkow Gdanßkich wólbow, kotrychż ßcżěhowki njewoßtanu w mjeńßnarodnej politizy njewobkhěžbowacź, ßapocża ße burßa w kruhym a żiwym wobkhodże. Wożeże na tentowych wikach bésche żiwe napraſchowanje, kotreż ſ njedoßtatka materiala njemóżeße ße pschezu ßpokojicź. Wjedmišwo mjeßche ßtara wójnßka poßzonka, kotraż ſ 104,20 na 105% pßchicżahny a poldźißcho hißchcże ße wo 0,125 powyßchi. Na akzijowych wikach ßamówßi ße w poßlednim cżaßu roßnjeße dobre powésće ſ hoßpodarßtwa prěni tas ßaßu wuſkukkowacź. SStoro na zyłej ßmuſu naßtachu połépschenja w pschecżéßku 1%.

Barlinßke żitne wulkowiki dnja 19. novembra. Na Barlinßkich wikach bésche hnydom ſ napocżatkej tydżenja na zyłej ßmuſu dobre napraſchowanje, tola pßchi njedoßtatku poßticżenjow bésche wobrot doßć mérny. Kedźbużo na mile wjedro pschedeli ße ſtrony rataßtwa jenoż mało materiala, ißchtoż każ ża khlébowe żita tak też ża wowß a jeczmjeń placżi. Młyny ßu dale dobri kupzy. Pßchi Hornim Rhynu je kupna interesa dale żiwa, tola njeje pßchezu doßtatk poßticżenjow. Wobthod we wowßu je jara mały, jeczmjenze ja piwarnje dadża ße jenoż w dobrych kwalitach ſamécżicź, jeczmjenze ja induſtriju maja mérny wobthod. Sa muku ßu łépßche napraſchowanja.

Wežera placżeſche w Barlinje zeninar

pßchenżu WB 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenza G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płaćizny rěžneho ßkota na Drježdźanßkich ßkótnych wikach.

19. novembra 1934 Płaćizny po centnarju a wnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 252

Połnomjaßne, wukormjene, najł. rěżneje hódnoßće młode	36—39
SStarße	30—34
Hewak połnomjaßne, młode	24—29
SStarße	—
Mjaßne	—

Byki: 313

Młódße mjaßne, najwjetßeje rěżneje hódnoßće	35—39
Hewak połnomjaßne abo wukormjene	30—34
Mjaßne	25—28
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 513

Młódße połnomjaßne, kruwy najwjetßeje rěżneje hódnoßće	32—36
Hewak połnomjaßne abo wukormjene kruwy	26—30
Mjaßne kruwy	20—25
Snadnje wuwite kruwy	13—18
Połnomjaßne wukormjene jałojcy, najwjetß. rězn. hódnoßći	32—37
Hewak mjaßne jałojcy	27—31

Wowcy: 695

Najlépße kormjene jehnjata a młódße kormjene borany	35—38
Srěnje kormjene jehnjata, ßtarße kormjene borany a derje wuwite wowcy	30—34
Mjaßne wowcy	26—28
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1146

Najlépße kormjene ćelata wot cyca	43—58
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	36—42
Snadnje wuwite	29—35
Najšpatniše	22—28

Swinje: 3865

Tučne swinje, přez 3 centnarje cežke	53
Połnomjaßne swinje wot 240 hač 300 puntow cežke	51—53
Połnomjaßne swinje wot 120 hač 150 puntow cežke	48—53
Połnomjaßne swinje wot 100 hač 120 puntow cežke	45—53
Mjaßne swinje wot 80 hač 100 puntow cežke	—
Rarcy	50—51

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 11.	16. 11.		19. 11.	16. 11.
Pšenica	204	204	buny	12,0-12,5	11,5-12,5
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	213-220	212-219	módre lupiny	7,50-7,80	7,25-7,75
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,60	8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps			ržana ßłoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	34,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowßna „		
pjeluški	—	—	ečna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodżerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wuplodżerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za ječmjeń za wuplodżerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wuplodżerja 9: —, 13: 159.

Statna banka w druhim tydźenju novembra

Też w druhim tydźenju novembra pohibowachu ße ßo łoukaſu ßtatneje banki wrócżaże pjenjesy do ßtatneje banki w normalnych kolijach. Zyłkowe kapitalowe ßapołożenje je ße wo 91,7 mil. hr. ßmjeńßchiło. S tym ße w prénjej połowy mężaża wokoło 70% zyłkoweho wużadanja ke ßórzej ſaßchłeho mężaża ßaßo banzy wrócżi. W jenotliwym ponjeńßchich ße wobßtatki na jmeńkach a ßchekach wo 97,7 na 3507,3 mil., na ßtatnych pokładnjowych ßchepokłaſankach wo 1,2 mil. na 1,2 mil. a na krótże khmanych hódnoßtkach wo 0,8 na 433,7 mil. hriwnow, mjes tym ße wobßtatki na lombardowych žadankach ße wo 7,9 mil. na 84,6 mil. hr. powyßchichu.

Wobéh bankowłow ponjeńßchi ße wo 36,, mil. na 3614,9 mil. hr. a **wobéh na rentowych bankowkach** wo 2,2 mil. na 277,5 mil. hriwnow.

Na **twjerdych pjenjesach** wrócżi ße 23 mil. hriwnow do ſaßow banki.

Zirowe ßałwjaßti ße kżétro a to wo 57,7 mil. na 869,8 mil. hr. ponjeńßchichu, a to wożebje, dokelż ße ßtatne pjenjesy wotwołachu.

Wobßtatk ßtota ße wo nęßchto mału a to 341,000 hriwnow na 78,2 mil. hriwnow powjetßchi. Powyßchenje pßchipadny ßtotym depotam pßchi wukrajnych zentralnych żebułowych bonkach. Wobßtatk na krótże khmanych debißow cżinjeße nimale njeßmjenjeny 4,3 mil. hriwnow.

Zyłkowy wobéh płacżidłow ponjeńßchi ße ſ 5.575 w ßamżnym cżaßu ſajßchkeho mężaża na 5455 mil. hriwnow. W ßamżnym cżaßu lońßcheho lęta cżinjeße wón 5343 mil. hriwnow.

Cyrkwinske powěsće

Pokutny dźeń, ßrjedu 21. nałymnika 1934.

S **Budyßchina.** W Pětrowßkej zyrkwi rano ½8 hodź. ßup. Berg prědуje (zyrkw. hudźba), dop. ½10 hodźin ßmjeje farař Große w draſtowni Boże woſtkanje a cżełoßtnißchazych. Dop. ½12 hodź. ßmjeje ßup. Berg wojeńße kemßchenje. Pop. w 5 hodź. ßmjeje farař Paul ſpowédź a Boże woſtkanje. — W Marijnej-Marcżińej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař lic. theol. Ludwig prědуje. Wjecżor w 6 hodź. farař Große prědуje a ßmjeje na to Boże woſtkanje. — Sbérka ża ſdžerżenje woßadneho domu ża dźéći.

S **Budyßchinka.** (Pßchemeńenjenje.) Pokutny dźeń budże dopołdnja w 9 hodź. ßerbßka ſpowédź, w 10 hodź. ßerbßka a w 11 hodź. němßka Boża ßłużba (knjes farař Kapleř ſ Budyßchina).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěrbwskam čěłnego znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na tak žiwnja dospołnje běźny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje gmuńenjow tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 272 — Budyšin — Štwórtk 22. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Laval a ministrojo Małeje ententy w Genfje

Tśi swonkowni ministrojo Małeje ententy, Benesch, Jewtić a Titulescu su póndźelu pśipołdnju hromadźe k nadali a na to wo politiskim położenju jednali. Kaž jo Genfa powźe, běšče najwažnišne **kročel Južnosłowjanskeje pola Swjatka ludow, kótaž jo hišće tutón tydźeń wobžakuje.**

Južnosłowjanski swonkowny minister Swjatkej ludow pśišmo pśepodał, w kótrymž namjet staji, so bychu jo prašenja, kótrejž i nadpadom na kralа w Marseillu swizuja, na dnjowy porjad rady Swjatka ludow stajiłe. Pśiši tym myślachu pak na pśichodne radźiśe južnosłowjanskeje wuwucowanje w januarje pśichodnego lěta. Južnosłowjanja žedźi po powěsći i Genfa njeje wotmyślili, so by nam namjet stajili, so by jo hižo nětčišče radźiśe južnosłowjanskeje i tutym prašenjom sabjerał dyrbjało, dokulaž teź pśihotowanje po zdaju hišće njeje skóńcone. Nimo toho mógł pśi tom wšém wótpór Italskeje wobkšuśiś, kótrejž jo wobźe i Italskeje wobžakuje.

Powźe pak jo wobžakuje, so by južnosłowjanski memorandum, kiž dotalnu nadpadnu wo morduskim na kralu wopśiśija a pjeca teź wěste pokazli wobžahuje, kótaž pśiši nětčišim južnosłowjanskim stajenju Swjatka ludow wósebnje. Memorandum wopśiśija nětko 40 stron. Mała ententa je jo po dalšnej powěsći i Genfa wo južnosłowjanskim zakrocenju mjes sobu zwe dojednała. Pśiwšak haraj jo to wobsamknuje, chže hišće je i franzowskim swonkownym ministrom Lavalom jednaś, kiž jo póndźelu wobžakowašče. Snaśe je, so jo jo franzowski swonkowny minister pśešeł, so by Italska njeby rozbudźowała, dokulaž te sa franzowsko-italske jednanja njeby pśišłosnje było.

Pśezident konferency sa wótwobranjenje, Henderson, je wósebnu wjeselu do Genfa dešeł a je jo póndźelu dopołdnja i amerikanskim wótpósłanjerom Wilsonom, rusiskim lidowym komisarom Litwinowom a druhimi delegatami wo bliskim pokšaśenju pśichodnjadneje konferency sa wótwobranjenje rozwuzował. Henderson chže pjeca pśichodne dźěła konferency na kontrollowanje bronjowego wuzbrojenja zjadnoćiś. Tuto kontrollowanje běšče jo pak pśeciwo Swjatk ludow někotre derjezrosumliwe žwarje dostanje. „Breme" pišaju, so jo w Genfje podźenjske wojowanje pśeciwo Južnosłowjanskej wjedźe. Wono pak jo nadźija, so móže tuto wojowanje jenož dźěcźaze hłowy samucśiś. Južnosłowjanja ma po Marseillskim mordaśiwje na kralu prawo na polne dosećśinjenje, kótrejž pjerca jenož i wuzbrojom Swjatka ludow abo i wójnu dostanje. Južnosłowjanja je žedźi pśeśi puć wuswobolka. Jenož hdyž tuten puć wuspěcha njesmjeje, žedźi wona dosćśinjenje na druge waśchnje žada. Swjatk ludow staji pak jo pśeciwo wósud, hač chže jźwój nadawk napjelnić abo niz. So to nochce, njemóže žedźi nichtó myślić, dołhoż chže Swjatk ludow swoje mjeno zachowaś a žedźe samebo dźerżeć. Bulkenezy a Genfski sekretariat dyrbja žedźi nětko swoje dźěłaśenje derje pśihotowaś, dokulaž jo tu jedna niz jenož wo dóst Swjatka ludow, ale teź wo bjezpjeć statow a i tym wo europski měr.

Zhromadźizna Zwjazka ludow w Genfje

Wuternišče zasedźenje połnjeje zhromadźiznu Swjatka ludow běšče jo i wopomnjanym statnikow, kótrejž su w Marseillu skónzowali, zwupjelniło. Pśichodnja zhromadźizna, kótaž jo pśichodnje tydźenje zachopi, wobběhny w swojej rěcźi wulke zasedźenje zawěrdowanju wo wójnu Swjatka ludow a i tym wo europski měr.

Južnosłowjanski swonkowny minister Jewtić a Titulescu su póndźelu pśipołdnju hromadźe k nadali a na to wo politiskim położenju jednali. Kaž jo Genfa powźe, běšče najwažnišne **kročel Južnosłowjanskeje pola Swjatka ludow, kótaž jo hišće tutón tydźeń wobžakuje.**

Južnosłowjanski swonkowny minister Swjatkej ludow pśišmo pśepodał, w kótrymž namjet staji, so bychu jo prašenja, kótrejž i nadpadom na kralа w Marseillu swizuja, na dnjowy porjad rady Swjatka ludow stajiłe. Pśiši tym myślachu pak na pśichodne radźiśe južnosłowjanskeje wuwucowanje w januarje pśichodnego lěta. Južnosłowjanja žedźi po powěsći i Genfa njeje wotmyślili, so by nam namjet stajili, so by jo hižo nětčišče radźiśe južnosłowjanskeje i tutym prašenjom sabjerał dyrbjało, dokulaž teź pśihotowanje po zdaju hišće njeje skóńcone. Nimo toho mógł pśi tom wšém wótpór Italskeje wobkšuśiś, kótrejž jo wobźe i Italskeje wobžakuje.

Powźe pak jo wobžakuje, so by južnosłowjanski memorandum, kiž dotalnu nadpadnu wo morduskim na kralu wopśiśija a pjeca teź wěste pokazli wobžahuje, kótaž pśiši nětčišim južnosłowjanskim stajenju Swjatka ludow wósebnje. Memorandum wopśiśija nětko 40 stron. Mała ententa je jo po dalšnej powěsći i Genfa wo južnosłowjanskim zakrocenju mjes sobu zwe dojednała. Pśiwšak haraj jo to wobsamknuje, chže hišće je i franzowskim swonkownym ministrom Lavalom jednaś, kiž jo póndźelu wobžakowašče. Snaśe je, so jo žedźi franzowski swonkowny minister pśešeł, so by Italska njeby rozbudźowała, dokulaž te sa franzowsko-italske jednanja njeby pśišłosnje było.

Pśezident konferency sa wótwobranjenje, Henderson, je wósebnu wjeselu do Genfa dešeł a je jo póndźelu dopołdnja i amerikanskim wótpósłanjerom Wilsonom, rusiskim lidowym komisarom Litwinowom a druhimi delegatami wo bliskim pokšaśenju pśichodnjadneje konferency sa wótwobranjenje rozwuzował. Henderson chže pjeca pśichodne dźěła konferency na kontrollowanje bronjowego wuzbrojenja zjadnoćiś. Tuto kontrollowanje běšče jo pak pśeciwo Swjatk ludow někotre derjezrosumliwe žwarje dostanje. „Breme" pišaju, so jo w Genfje podźenjske wojowanje pśeciwo Južnosłowjanskej wjedźe. Wono pak jo nadźija, so móže tuto wojowanje jenož dźěcźaze hłowy samucśiś. Južnosłowjanja ma po Marseillskim mordaśiwje na kralu prawo na polne dosećśinjenje, kótrejž pjerca jenož i wuzbrojom Swjatka ludow abo i wójnu dostanje. Južnosłowjanja je žedźi pśeśi puć wuswobolka. Jenož hdyž tuten puć wuspěcha njesmjeje, žedźi wona dosćśinjenje na druge waśchnje žada. Swjatk ludow staji pak jo pśeciwo wósud, hač chže jźwój nadawk napjelnić abo niz. So to nochce, njemóže žedźi nichtó myślić, dołhoż chže Swjatk ludow swoje mjeno zachowaś a žedźe samebo dźerżeć. Bulkenezy a Genfski sekretariat dyrbja žedźi nětko swoje dźěłaśenje derje pśihotowaś, dokulaž jo tu jedna niz jenož wo dóst Swjatka ludow, ale teź wo bjezpjeć statow a i tym wo europski měr.

Wótre stejišćo Beogradskich nowin pśeciwo Genfei

Po rospravje i Genfa saběraja jo polhamiske južnosłowjanske nowiny „Breme" i južnosłowjanskej storžbu pola Swjatka ludow pśiśeiwo Madźarskej. Nowiny wobrocźeja jo pśiśeiwo wšichnym połpytam, i kótrymiž měła by južnosłowjanska kročel šnjemóžnjeś. Sdobom teź Swjatk ludow někotre derjezrosumliwe žwarje dostanje. „Breme" pišaju, so jo w Genfje podźenjske wojowanje pśeciwo Južnosłowjanskej wjedźe. Wono pak jo nadźija, so móže tuto wojowanje jenož dźěcźaze hłowy samucśiś. Južnosłowjanja je žedźi pśeśi puć wuswobolka. Jenož hdyž tuten puć wuspěcha njesmjeje, žedźi wona dosćśinjenje na druge waśchnje žada. Swjatk ludow staji pak jo pśeciwo wósud, hač chže jźwój nadawk napjelnić abo niz. So to nochce, njemóže žedźi nichtó myślić, dołhoż chže Swjatk ludow swoje mjeno zachowaś a žedźe samebo dźerżeć. Bulkenezy a Genfski sekretariat dyrbja žedźi nětko swoje dźěłaśenje derje pśihotowaś, dokulaž jo tu jedna niz jenož wo dóst Swjatka ludow, ale teź wo bjezpjeć statow a i tym wo europski měr.

Wjednik poby w Drježdźanach

Němski wobrony minister generalny wysoki i Blomberg pśichodźiwa hižo někotre njedźele w Drježdźanach, so by ko w jenym sanatoriju lěkował. Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler wopyta jeho kśiwdu, jako i Mussolini pśichiźe. Wjednik kśiwdu wjerzer Drježdźany sašo wopušćichi.

Nowy Braunschweigski kraj ny biskop

Pjatk 23. novembra sejźe jo w Barlinje konferenca wjednikow evangelskich krajnych zyrkwjow. Na konferency rospominaju jo nimo druhich wězow praschenja, kótrejž jo i wuworžejonjom duchownego ministerstwa sabjerali. Zyrkwinski senat staropruskeje unije sejźe jo hobotu 24. novembra.

Kaž zyrkwinski haunt wobjawja, je braunschweigski krajny zyrkwinski žejm jenohłósnje namjet zyrkwinskeho kněžerstwa pśihijał, so dotalneho komunikarskeho zyrkwinskeho wjednika D. Johnsena sa krajneho biskopa wuzwoli.

Puki mjez wudyrnymi sylami a domownej woboru w Innsbrucku

W Innsbrucku wudawa jo w pśedźenim cźasu tydźenski cźašopiś wuźdyrnych ryzow rańšeje marki „Berg-Isel-Wacht". Tutón cźašopiś w swojim pósledńim cźišu domowny zchlit wótrje pśichwatnje a jenu stronisku pożadanja porokowaše, kótrejž mełe jo w jaśinje wótcznego kraja wuzwoliś. Minister Fey běšče njedźelu w Landecku pśeciwo tutomu nastajenjej energiju wustupował. Nětko je tutón nastawk teź na pukach mjes wudyrnymi sylami a domownej woboru wina. Póndźelu wjeczor zgromadźichu jo w Innsbrucku do jo frajschn. Policija dyrbješe zakrjeć.

Kriza w francowskim kněžerstwje

Hižo wutoru žedźi w franzowskej komorje powědachu, so śu w dopołdnjschej ministerskej radźe mjes někotrymi zgromadźenjami kněžerstwa njedorosumjenja nastałe. Smuts-kowny minister Regnier je w komorje nagłuk zapodał, so kótrymž jo nośenje brońjow, demonstrazije na dróhach atd. rjadnja. Tutón nagłuk staj wobźebje ministraj Pernot a Marin wótrje kritisowałoj, Marin je žamo hrošył, so žwoje zastojnstwo złoji.

Parizške nowiny žiwje wo krizy w kněžerstwje pišaju. Krisa je zawinowała, so na Parizškej bursy kursy žyłnje spadowachu.

Niezasłužerjo wobsadźichu radnu khěžu w St. Quentinje

W St. Quentinje w połnócnej Franzowskej sdźěchu jo njesaślužerjo pśeco radnej chěži a dobuchu jo njedźiwajuc hylneho pśeciwjenja policije do twarjenja, hdźež jo mješćanskeju zastupjerjo zhromadźowachu. Woni rozbichu někotre durje a wokna, wobžadźichu wschitke mjenšnosće a zapowědźichu jo, so bychu wotešli, pśedy haraj so wěste pśichtócźenja jich podpjery njewotstronichu. Mješćanscarjo zastupjerjo běchu we wěstym nastupanju jeźi njesaślužerjow.

Skónčnje je mješćanosta delegaziji njesaślužerjow słubił, so jich pśiwcza dopjelni. Na to jo jo njesaślužerjo radnizn sašo wopuśćeźili.

Ruske wojeske pśihoty w Asiskej

Wobkśiwjowanje Londonskich nowin „Morningpost" powźe, so je na jźwojej jśižoe po želesnizy mjes Irkutskom a Chabarowskom pśichi tśidźej złaźiji letadłowe kólnje i wjele letadłami widźał. Licźba kólnjow je jo sa jene lěto podwójniła. Wschitko na to pokazuje, so je ześwjetska Rusła na nadběh pśichi swojich aziatiskich mjesach jo derje pśihotowała.

Želesnica i Baikala k rěcy Amurej je nětko dwójnokólijata, so by jo wobźebje wójska potrjeba bjes kondźenja i cźahami, kótrejž nałsćejšo jěźdża, wobjez mogła. Wjelscheji rešakowar ześwjetskeho wójska na Dalokim rańu, general Blücher, je jo sandźenj tydźeń i wobhladowańskeje jśižoy wrócił. Wón je i wobstejnosćemi mjes wojakami jara spokojom.

Po druhej powěsći i Charbina jo wjele wojakow a wjele wójnskeje potrjeby i smutskowneje ześwjetskeje Rusłeje k Dalokemu rańu woły.

Krótke politiske powěśće

Pólski pśistaj w Lanžinje Lipški je jo na nětkotre njedźele k lěkowańu do sanatorija dra. Lahmanna w Bělym Jelenju pola Drježdźan pedał.

Na madźarsko-cźeskoslowakiskich mjescach su Alstemeho dundaka jaseli. Na njeho tukaju, so je 26. mejc t. l. pólskeho smutskowneho ministra Pierackeho we Warschawje sastrelił.

Awstriski kanzler dr. Schuschnigg je jo hrjedu wjeczor w létadle i Benedига do Wine wrócił. Serjedu dopołdnja je Schuschnigg i statnym podsekretarom Peraterom i Roma do Venedига dešeł. Dr. Schuschnigg poda jo w bliskim cźasu na statny wopyt do Budapešta.

Schwedska kriminalna policija je pśichi śledźenju Zidi Heina Kalbśleisicha sajała. Kalbśleisich běšče wobźebje hibicźiwy kommunistiski agent a běšče w jźwojim cźasu i Němskeje ejcnuł.

Japanska a Jendźelska

Londonske rańše nowiny su njeluboje pśichwatnjene i japanskej wótmołwu na jendźelske namjety we wójnstkim łódźiwje. Wone pak jo i wocźakowanjom trošchtuju, so by jo rozrěcźowanja dale powjedli a so jo tohodla nadźija na dorěcźenje njerjeźba śpiśicźej.

Nowiny „Times" pišaju, so jo dwělonne sda, so je Japanska dostójnjenje wobsamkła, so Washingtonske frěcźenje wupowědźi, je-li jendźelske abo amerikanske kněžerstwo japanske namjety do kónca t. l. 1934 njepśihijinna. Bjes dwěla dyrbi so Washingtonske frěcźenje na někajke waśchnje złubicź. Nowe frěcźenje njesmjeje wěsće hódnosći starego frěcźenja, wono pak teź njetrjeba bjes hódnosće kwcź.

Nowiny „Daily Telegraph" jo nadźijeja, so budźe wobźebje japanske finanzne położenje najwěsćego japanskej narodnej hordosći złukowaś. Skónčnje tute nowiny rospravjeja, so je amerikanska delegazija sa to, so bychu jo rozrěcźowanja sastajile. Amerika jo hišće njeje wuzwoliła, so budźe Japanska rozumnischa, hdyž widźi, so Jendźelska a Amerika bjes Japanskeje žwoje plany wudźiłataj. Kaž jo da, pak Macdonald a Simon tak njeumyślitaj.

Sobustawk amerikanskeje delegazije Atherton rozrěcźowańe jo w jendźelskim swonkownym ministerstwje i jendźelskim wótzamknjenjom wo wójnskim łódźiwje, kiž jemu nadrobnośće wo japanskej wotmołwje na jendźelske namjety wojźewi. Kaž jo i Londona powě, bydźetaj jo sir John Simon a japanski sastupjer Macindaira wo japanskej wotmołwje rozrěcźowałoj. Sa kónc tutoho tydźenja je jo nowe pokazanje jendźelskich a japanskich sastupjerjow pośłało.

Zawěsće

budźeš też ty, mój luby serbski přećelo, na serbskim koncerće sriedu, 28. nov., wječor we 8 hodź. w „Krónje“ w Budyšinje. Hdyž sy sebi popřał kóžde lěto rjaneje wokewneje serbskeje hodźinki, tak teho też lětsa parować njebudźeš. Budźemy sebi tam wjesele ruku zawdać w zbožownym „Witaj k nam!“

Franzowski pósłanc w Romje de Chambrun je so wutoru z awstriskim kanclerom Schuschniggom wo franzowsko-awstriskich počahach rozrěčował.

Grichiske knježerstwo je wobjamknło, so 250 wojerskich lětadłow skasa a zwěr 200 milijonow drachmow pożči. Tež chce Grichiska někotre lětanišćowe přihotowarnišća.

W zyrkwinskej swadźe w Mexiku so we połdnišich dnjach wěste směrowanje wobkedźbuje. Jenož na zyle mało městach su hischcze zyrkwje wurubili. Knježerstwo je přichilsako, so so wschitke konfiskowane zyrkwje finanzowemu ministerstwu podłaja, so by so rubjenju abo sniczenju wumělstwowych hódnoscow sadźewało.

W Japanskej su we hłownym měsće Tokiu w pschitomnosczi sasmjerjerjow ministerstwa sa namórnistwo zwjatočnje sapoczeli prěnju japansku macerźelu łódź sa lětadła twarić.

Rekordny wopyt

10 000 wopytowarjow we wustajeńcy „Lud a raja“.

Tuta zwjerosrna wustajeńca wostanje jenož hischcze hacź do 25. t. m. w městnoscach Budyšeho měschczańskeho muzeja. Tehodla njech zadyn ludowy towarišch njeskomdźi, so by zwěr a rajowu politiku tak ważnu wustajeńcu wobhladał. Dokelž so w połednich dnjach wosebity pschimał wocakatuje, so doporuczuje, so by so wustajeńca w pschipołdnišich hodźinach wopytała. Wschitcy ludowi towarischojo so hischcze ras namołwjeja: Dajcze so we wustajeńcy wo wohrożenym pschichodze Němskeje powučić!

Sastupne lisćiki po potuńschenej płaczišnje wo 30 pj. su dostacź:

w Mer-Hórowje na Žitnych wikach 4,
w nałutowarni města Budyschina na Žitnych wikach 1,
w NS-kulturnej wobsadźe, wobłbodnej městnoscji na Sserbskej hasy 7.

Lěkarske wodźenja wotměwaju so wschědnje ½12 a w 19 hodź.

Z posedźenja měšćanskeje rady

20. nowembra 1934.

Pomjenowanje dróhow: Tši nowe dróhi w žydlišcu pschi Knježim hacźe njedaloko měschczańskeho kłanišcha so po wojowarskich kěrtarjach zwołoweje wójny, Immelmannu, Boelźu a Richthofenje pomjenuja.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 21. nowembra 1934.

Naše hrono za tułon Boži dźeń

Najrjeńši znak tu na swěće
Je pluh w roli domizny. — *k.*

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0, najnišša temperatura w nozy minus 2. — Nad Němskej leži hyšna wyschina. Dokelž pak wložny powětr z morja duje a so tu se žuchim powětrom setkuje, wutworja so kurjawa a njebjo wostawa swjetscha pomročene. Wyschina so jenož pomalu z ranju hiba, so njemóžemy wocakowacź, so so wjedro někak ważnje pscheměni. Nižiny leža nad Połnoznym lodowym morjom z połnozy Finiskeje, nad połodnišej Ruskej a na Sserjedźosemskim morju pola kupy Sizilije. — Jutsje pjatk zhonči so 7,28 hodź. zhadźa so 4,04 hodź. thowa. Mjezacź zhadźa jutsje popołdnju 5,23 hodź. a zhowa so dopołdnja 10,07 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutišschi pjatk: Swjetscha hischcze trochu pokhmurjene wjedro.**

*

— **Wažne sa wschitkich pčołarjow!** Po lětdźesatki trajazym wudowanju je skónčnje krajny sakoń k wojowanju pschećiwo pčołazym thorosczam do mozy stupił. Po tutym sakonju zkuschetej hnitz, wschowa thorosczej do pčołazych thorosczow, kotrejž maju so wyschnoschći wosiewicź. Tehodla, pčołarjo, kedźbuj, zeż twoje ludy su z thorosczemi wscheze druzimy wohrożene! Krajny sakoń dhe tebje psched schkodu schtitacź, wón płacźi sa wschich pčołarjow, wschu jene, hacź su organiswani abo niz. Ale pčołaŕ, kiž njeje organiswany, dyrbi wschischi dawk (50 pj. na lud) pornjo zwojemu organisowanemu kollesy (20 pj.) płaciźcź. Na dnju 1. dezembra 1934 so po zyłej Sakscej wschitke pčołaze ludy licza; w kóždej gmejnje licza so wschitke ludy se sobupomozu městnych towarišstwow njedźiwajo na to, hacź jich wobsedźeer do towarišwa zkuscha. Schtóž zwoje ludy gmejnskej wyschnoschći njewoljeeši, so pokhłosta a njemóže pótajene wotschkodnje dotacź na pčołaze ludy, kotrejž znadź so jako khore spóznaja. Pčołarjo, kotíž hischcze swonka organisowani njesu, wobroczeje so dla rosjaŕenjenja na pschedźynzu blišscheje městneje wotrjadoweje skupiny.

— **Lěkarske wodźenja po wustajeńcy „Lud a raja“ w Budyšim měschczańskim muzeju:** Dźenża schiwórtk wjeczor w 7 hodź. knjes dr. med. Schwerck; jutsje pjatk dopołdnja ½12 hodź knjes dr. med. Francka a jutsje pjatk wjeczor w 7 hodź. knjes dr. med. Götz.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi wutornischim cżeżnjenju 1. rjadownje 206. sakskeje krajneje loterije (2. dźeń) padźe dohrjcze wo 5000 hr. na cżišle 460 48041; dohrjcze wo 3000 hr. na cżišle 19368 19491; dohrjcze wo 2000 hr. na cżišle 1702 4112 51086 123900; dohrjcze wo 1000 hr. na cżišła 2095 16036 45356 62556 68747 124810 127495.

— **Dohrjcze wo 25 000 hriwnow** padźe na lósu cżišło 8743 sakskeje krajneje loterije do tudomneje Rothenzy loterijoweje berkownje na Kěrjorskej dróšy 22. Tuto dohrjcze wuchadny so na tśeżim dniu cżeżnjenja 1. rjadownje 206. sakskeje krajneje loterije a je najwjetscha dohrjcze tuteje rjadownje.

— **Njedobje na dróšy.** Wutoru wjeczor wokoło ½6 hodź. sta so nježbože na Kaeublerskej dróšy, kotraž so Krotenschmidtskej dróšy do njeje stónca. S města jědzo hohowy automobil sapschahej, kiž so z Krotenschmidtskeje dróhi na Kaeublerku dróhu sawinu, do boka skrjy a podjadnika na sadnjej lěwej nohy horjekach cżeżko zrani. Miaźo běsche so hacź na kósci wutorhnyło. Sawołany stótny lěkaŕ dr. Wünsche da cżeżkotrjanjenoho konja z wosom do rěsarnje dowjesć, hdyž dyrbjachu jeho dorěsacź.

S **Radworja.** Sandźenu njedźelu zwjeczachmy wzhoti dźeń wopomnjecża pozwjeczenja zyrkwje. Dopoładnja zhromadźi so wosada w Božim domje k dźakanym Božim zkužbam. — Kermuschnu njedźelu dopołdnja drje so hischcze dešchczowasche a kóždy hladasche s pothmurjenym mjeswoczom na zwjotši hoścji, tola pschipołdnja so wjedro naprosyło a da so tak so najrjeńši dźeń. Wokrjža so rosjaŕnichu a tódy thwatasche na nawjes, tam knjeżesche žiwjenje. Cżumpjele a cżołmiki tak sjedachu a cżakachu njeseżerpnje, hdy so nichtó do nich hnydźe, so bychu jeho tak prawje wucżumpate. A wjeczor hakle. Na wobemaj žurlomaj rejwachu a bě tohodla pschewjele tych, kiž chachu rejwacź. Luba to nusa, nihdźe dosć městna sa harowazyn lud. Póndźelu jsme žiwjenje. Žěre symne wjedro pak dźerża lubych hoścji bóle w cżichim domcżu. Wjeczor pak łóschtne nóżki započachu sazy wjesołu rejzu. Tola ma wjeło swój kónc, tak też kermuschne wjesele. Kóždy khwata domoj sa cżopłe khachle, hdyž symne dny pschiběraju a wostuda syma hórzy žiwoje knježerstwo naskupi.

S **Noweho Sdźarja.** Psched někotrymi dnjemi ja so tu pschipadł, kiž mohł lohzy cżežke sežehnyć mjeź. Wjednik jeneho cżežkeho automobila z Wětcje Wody běžeše we jenej korczmje wschewjele alkohola wuzżiwał, so njemóžeše wjazy zwój wós wobtnjeżiźcź. Psched wjeczorom, jako so hižo cżmicżkasche, pchdźeše cżežki wós po dróhy z Budyschkich stron a jědżeše tak žnilje na lěwej stronje, so bjes mała jeneho poboncza se žwazim skurjenym pschećežu, kotrehoż po dróhy wjedżeše. Njebychtaj-li pohoncz a kóń tak spěchnje pyches dróhowy pcżerow skočiłaj, by so njestoło stało. Skurjeny pohoŕer pak jědżeše dale, ale dóhy njeběše jemu dosć runa dróha wjazy tschima dosć a sajědże do nadrožneho pschérowa. S pomozu buldoggi z Noweje Wěsy wuczahnychu cżežiły wós se straschneho położenja. Pótajtim straschnym wobthadnym žrědku njeje też najzběhliwischi cżłowjek bjes stracha.

S **Barta.** W žuhodnej Dubrawy ze 9. nowembra Madlena Granichowa rodź. Mateczkeja žiwoje 90. narodniny w duchownej zcerstwosczi wobwjeczeźiła. Granichowa, kotraž je w žiwotim dźełapłodnym žiwjenju wiele horja a wjesela nawědźiła, je sa cżaš wójnskich lět žiwojeho mandźelskeho žiubiła a je psched někotrymi sstami znje wosżepika. Njedźiwajo teho so wona sa cżažowe podawki žiwje sajimuje a dawa zwěr je z nowin cżitacź. Njech je wobstarnej jubilarzy hischcze dołhi měrny bjesstarostny wjeczor žiwjenja spožženy.

S **Barta.** Do zhromadźiznu nazionalsozialistiskeje městneje skupiny bě so póndźelu wjele stronych towarischow sešeło. Wjednik němskeje dźěłoweje fronty to-

Křižanec Hilža

Róman.

Z němskeho zwob. pschełožił Jakub Schajba.

3] (Pokročowanje.)

Anton, kiž bě so swopredka sesady wokostejazych zkowal, sajědże pschi wobjednich złowach kaž rjeżaŕnik na jeho wobzkorżowaju holzu.

„Ach, ty pschewožicho mudry schulmejstro, ty!“ wón na nju rejesche, „njeczuł so jenož tak ważna! ... Hdyž je nam wašcha mać někak z kłužbam była, dha je so to też porjadnje zapłaczita. Bohaty korczmaŕ „Seleneje ždle“ ujepschijima nicżo darjene, najmjenje wot tajchich khudakow, kaž wy sće ... Dźij radscho domoj“, wón pokračowasche a lósyše pobładnjenje wotpocżowacże na holzu — „a wobstaraj dźěcżo; to może twój wožebny knjes sa polsta tołeż hižo zadaczi ... Dźij domoj, to je lépje, hacź so tu stejisch a prědujesch każ knjes faraŕ na kłetzy!“

W tychle złowach leżeshe po zdaczu najcżeże cżeżcżerranjenje, pschetoż młoda holza so wuztrożena satorje, a s wobsedźenjenym mjeswoczom pohlada bolosczijiwje na žiwoju macź. Tuta pak posdaczinje mękna rjekny: „Ty moje dźěcżo njemóżesch na cżeżći ranicź, Antonje. Pschetoż ty zy pschenjekniczomny ... Wo hanbje, kiž chżesch Hilži pschińsunycź, wěrisch ty runje tak mało, kaž tamni wjeżnjenjo. — Hižine biesporoczne žiwjenje sieji tódbemu zażnje psched wocżomaj.“

„Hacź do jeneho léta, kiž je w měsęze pschećežnika“, pschetorhny ju hrubý hłós. Korczmaŕ, kiž bě tole prajił, dalsche žiwojim złowam krótke wschecżerjenje sežehowacź.

Hdyž bě žona hacź dotal žiwoje wobtnjeżenjenje zakowała, so je tole někto dożyła połsłuhł. Se zapazmnaj wocżomaj stupi so psched žiwojej dźiwoku, połsełemy prawizu hrožo pschecżiwo korczmarjej a zawoła s hrożazym hłosom: „Korczmarjo, wy sće hižo dołhe léta mój njepschecżeł. Wschitko, schtož je mje sleho podeschło, mějesche wy w tym žiwoju ruku. Ja waš njejžwm dła waschege njeschożowenje žony tamala a dołeż mje, jenož mje samu pschecżećżehascże. Ale hladajcże so, tež hischcze moje macżerske sarżucże ranicź! .... Ja wam hischcze jónu wospjetuju, hladajcże so, tež jenož někajši cżin podhlada na moje njewinowate dźěcżo złożicź abo wy dyrbiesce nje sesnacź!“

Tole krute wustupowanje na cżeżći ranjeneje macżeże cżinjesche tej sacżiwjenej pola wschelakich tych, kiž so prjedy hischcze na stronu korczmarja khilachu. Wjeżo to jara tajmje njepotakowachu, pschetož nahladnosczź a pjenjesny korczmarja padachu tola pschejara do wahi; ale trochetwonge hłoży běchu žtyschecź, każ: „Směrujese so, Kschižanowa, Anton bě pschenahły — nichtó we wěry to njewěri, schtož je runje prajił — my wschak wěmy, so je Hilža pětna a bjes poroka“, a koło so so dźeli, so by Kschižanowa mohła se žiwojimaj dźěcżomaj wuńcź. Muczna a zkuba wopuschcżi wont njekube městno a khabiasche pomaku do žiwoje khežki.

II.

Rejwanjsta hudźba k nowej rejzy wabjesche. Stari burja natykachu žej žiwoju dymku a młodźi pachołzo wjedżechu žiwoje holzy do koła. Sa krótke wokomiki knježesche jażo wjesołe juskanje a nichtó njemyžlješche po zdaczu wjazy na tamny njekuby pschihpad. To by tej wjele žadane było — pschetož kwaš njeje kóždy dźeń.

Jenož młodźi muzjki, kiž bě prjedy hischcze jedyn z najpilnischich rejwarjow, wotstupi z hołka a tołka a pschilehny so dołnkej blišscheje lipy. Bě to wyhołka srótna posiawa. Polne, cżorne włokny běchu z łohka do zady sczesane, tak so z powětrom a zjónzom spurujene mjeswoczo dospołnje njesakrcżhu. Jeho zyle sadżerżenje wotsłědowasche jeho wot tamnych pachołow. Tutżin wožebny młodźi muzjki rěkasche Józef. Wón bě pschirodny bratr nahwożenje a jeničzki zyn burowki Schczěpanoweje — jeje lubujschi a herba zyłeho samożenja.

Snadź pschecża tajkej dospołnosczi njeběchu wutrobły wjeżnych rjanolinkow wjeżo dosć strucżene. To bě też widżecź na jich prózowanju, rjaneho rejwarja, kiž bě za wulkotny walczik nabodno kaž tluchi, sadno do rejwanjseko kolasczahnyeż. Tola podarmo. Wón pschistupi skónczinje k skupinje starschich žonow, kiž z nimomérey wobrótnym jazykom dźěkachu.

„Kóžda z waš wě stotore zmukli wo Kschižanowej powědacź“, rjekny młody muzjki skónczinje z njeschežnym hłosom. „Schto dha pak je wona skužiła, so zu ju do jatwy wotwjedli?“

„Wo tom móże Wam kuchaŕka Wórscha najlépje rosprawjecź“, rjekny korczmaŕ, kiž bě runje pschistupił; na jeho wobliczu hischcze njepoduschonny hněw wotpocżowasche.

Wórscha pak schčakawje na korczmarja zpohladny a hněwnje wotmołwi: „Wostajcże mje na pokoj. Mi wěz skoro se schije wiža. Ja žym telko hněwa a běhanja bla tchole padušchtwa měła, so žym wjeżoła, hdyž na to ani pomyślicz njetrjebam!“

S tutymi žłowami stany a snoschowasche so wotzał.

„Schto, kradnyka je tale žónska?“ žo młody muzjki spodźiwajo woprascha.

„Nó — a kak!“ snapschecżiwi korczmaŕ. „Hladajcże“, a pschi tym pohładny je sazpěcżom na khežku wudowy Kschižanoweje, „tale žónska tamle horjeka, wjeschce cżaš žiwjenja tajku najdatosczź, so je to łkdma wuprajicź ... Myślicże žnadź, so je wona hdy na pschesahu khodźiła? To bychsce jej pschischli. Kermuschku žedźeschce pschi woknje a hladajcże dele na hoścji, kiž by jeje schkorpisna tam bo-zieka někajke rycżeckubko było a wona hnadna žnjeni .... A teje muż njebě wo nicżo lépschi. Wón mjenowasche žwoju žonu — ha, ha, dyrbju so žmjecź, hdyž jenož na to pomyślu — žwoju rožu, žwoju krónu a schtó we schto hischcze. Wón je wumrěł, bjes teho, so by wědźał, każ je „Selena ždla“ žmutska wuhotowana; hdyž tola husto dźeżasch krócź wožebnischi knježa za blidom žedża .... W žwojej zahrodzy, — niż wjetscha dużli moja dlóń, — pschepaŕaschke wón zuky lubý dźeń a žwoje pjenjezy pschecżinjeschke na rózowe žymjo. Hdyž potom njerjad rozsche a kčežesche, mějesche ton hlupak žwoju najwjetschu radosczź ... Nadobo wón wumrě a njesawostaji žwojej žonje nicżo druhe, dyžli tamle tu malu khežku a dwě dźěcżi. Wona je lóržy tej pytka, so hłód njesastanje psched seleznymi wotkerzami a bělymi sawěschkami, a tak je někto pschijschło, so je wona“ — pschi tym sežini korczmaŕ dwojomyślne pohibnjenje „dołhich porstow“.

(Pokračowanje sežehuje.)

wašich Mesćka Shromadźišnu wotewrił a wšchelake dopisby wosjewi. S tutych ma žo wobsebje najpomnicź, jo žo z nětkotrych stron zyntuje, twarśe družstwa a sjednoćenje wa z pomocu stronineje fronty założicź. Dokelž žo ludowja, kotrejž žo tu cźinja, njebudza mój dźerźeć, je wschitkim stroninym wotdźělenjam a stroninym towarśam sakalane, do tajkich družstwoom a sjednoćenjstwoom cźupicź. Dale žo na to kedźbliwe sćini, so žo njedźelenje cźemrjetych cźežnu pomnik w Suborničźu pokwjeźi. Wot do 25. novembra ze wuźtajeńza „lud a raša" we wschitkich wotewrjena. Njech śebi ju wschitcy stronini towaršchojo wobhladaju. Njenadźiju wokrjesowy wjednik Martin z Budyšchina shromadźinu wotmje. Zapraji swoje wjeśele nad tym, so žo w městnej stupicy jara derje, pschedewschém teź w júnjtwje dźěła, a so žo tuž je swěźcźi, sarjadowanja městneje skupiny wóčaju dobre wopytuja a pschihotuja. Pschipowědźi, jo hischcze wulke nadawki na naš cźakaju. Wone móža žo jenoź pschewjesć, hdyž tóždy stroniny towaršch swoju winowatosć dopjelni. Symšli pomoźny skutk, kotryž je tele dny sapoczał, wuhlo a běrny mjes ludźi bjes dźěła a pschihla wudśělicź a kukuje sa to, so žo wulki skutk na chcze wjednika pschewjedže, byrnjež ta a tam hischcze jenu schkarot byk. Wjednik městneje skupiny Böttger wam hischcze na to pokasa, so Bartška městna skupina žo schtyri léta wobsteji a so je sa tele schtyri léta jako pschistupne wjesne wobydleršstwo po nětčim dosta. To je z dopokasjmom, so žu wschitcy stronini towaršchoło sa sajimny powschitkownosće dźěkali. Hdyž bě wokrjesowy wjednik wotšalik, wjednik městneje skupiny Böttger wo župnym pożedźenju rosprawjeschce. Wschěmy, so žu nětkole wschě druhe šěrki dla symšleje mogu sakalane a so dyrbja wschitcy stronini towaršchoja symšli skutk dźěłacź. Po sastawaju potom towaršcha nitora Böhmera sa kulturneho wjednika župineje spiny pomjenowachu. Wjednik městneje skupiny Böttger dźěli, so personal Budyšchego dźiwadła wšach dźiwadłowe pschedstajenja wotměje, so by sa malo pjenjes wjeśenjanam kulturne tuble pożrědtował. Nadśija žo, so budźa wschitcy tele prózowanja podpjerowacź. Wjednik Bartšcheho nazionalsozialistiskeho ludowcho spomožeśstwa wjeśenjanoša Schuster dźěli, so je žo symšli pomoźny skutk z wudawaniom pschipokasanjow na wuhło a běrny sapoczał. Napominasche wschitkich stroninych towaršchow, so bychu pschi tym žobu pomhali. Jako blokowcho dohladowarja sa Bukojnu wjeśenjanoštu Wehsera pomjenowachu. S Horst Weśelowym śěwom a kjakim na sdaś žo shromadźišna stónczi.

S **Wjeleźina.** (Bruniza pod Wjeleźinom.) So by žo Wjeleźin z dožahajej a dobrej pitnej wodu sajtał, žu sa wodu wjerchźeli a dobry wulpěch dospěli. Tak žu pod 2½ metrom tolstej worschtu hliny wubjernu pitnu podźenku wodu namakali, kotraž z hlinowej worschtu wot sahakjeneje wody dźělena wostanje. Nowa gmejnska studźenj je žo 12 metrow hluboko wurył a dyrbi žo pschihodny měsaž dotwarjeć. 20 metrow hluboko žu sstad brunizu nadeschli.

S **Wojerej.** Sajdźenu póndźelu pschipokonju dyrbješe žo blisko měšćańskeho kupjelniščća Cźorny Halschtrow źwjedźeńšzy do nowcho rěcźnišćeća pschewjesća. Wšitkoho bě pak tónle wotpohlad z tym snjemóńnika, so běchu wodu, kotrejž běchu z dešćejemi pohlednich dnjow mózne pchiběrale, žo žamo w nozy pschedrěke. S tym je žo dopokasało, so je nužne było, rěcźnišćeća Cźorneho Halschtrowa pschepokojźicź, kotrejž samóže nětko najwěšche wody wotwjesć. — K źiwjatocźnoscźi bě žo wódła pschecrochenych hoscźow wjele wopytarjow jeschła. Na mosće pschi wulkwje Cźornizy do Cźorneho Halschtrowa měješche krajny radźicźel dr. Schmige krótku rěcź, w kotrejž prajł, jo je žo 27. oktobra 1933 prěni kopacź k pschepokojenju Cźorneho Halschtrowa z Wojerej hacź do Noweje Luki a to jeho sahacźenju do krajiny, pschecźiwo powodźenju schkitaneje, saschtapika. Dźensa je tole dźěło dokonjane, sa kotrejž je 60 000 dnjow dźěła trjeba było a pschi kotrymž je wjazu dwóli 600 dźěłacźerjow ludowych towaršchow dźěło a khěb namakało. S pschepokojenjom Halschtrowa žo Wojerezy sa wschón pschichod powodźenjom sminu. 2000 jutrow wulka krajina z Wojerej hacź do Noweje Luki je žo sa twarjenje a kanalizaciju dobyła. Ratař budźe móz, z wyšokimi hacźenjemi schkitaną, płody swojeje spróńniwosće bjes starošcow źnjecź. W blišchim nalećźu budźetej žo rěcźnišćeći Cźorneho Halschtrowa a Cźorniźy hacź ke krajnej mjeńy horje dyrbjecź wutwarićź.

S **Wojerej.** Na sobotnische wiki běchu jenoź 231 prošatow pschiwjesli. Sa nje žo 8,50—12,50 hr. płacźesche. Wubrane skoćata wjaw płacźachu. Jenoź mało prošatow njepschedatych wosta.

S **Běrje Wody.** Njedźelu żelesotocźer Maltź Schubert z Hródka na hlownej dróhy z motorskim kokom do murje Schweingez porźlinarnje sawadźi. Se śpinym sraźenjom žo motorske koło śpinje wobschkodźi. Schubert bjes wědomja ležo wosta. Jeho do thorownje dowjesedźu.

Džuro Jakšić:

Lubosć

Ja lubuju će horco,
ty duša, rajo mój,
a nimo tebje jeno
tón drohi narod swój.

Wón z mječom we rucy
hač přińdźe jónu čas,
a k nowej, wjetšej sławje
so předobudźe zas'.

A ty pak, moje słónčko,
mój pokład cyły sy,
ty porodźiš mi syna,
kiž škitał kubło by.

Po juhosłowjanskim přeł. M. K.

Přilopk

Djećzjo he loju žo sadużyło.

Pondźelu wjećzor žu w Drježdźanach w jenym wobydlenju na Wittenbergskej dróhy jenoletne dźěcźo jeneho schowza we lóžku morwe namakali. Sa krótki cźaš macźerjeneje njepschitomnosće bě žo wono pod pożlećźcźenemi sadużyło.

Mordarstwo wo nicźo.

Měśicźela cźaśnikowych a słotowotworowych klamow w Schlingermanna we Düsseldorfu stej dwaj słótnikaj w klamach nadpadnyłoj. Wonaj běschtaj wospjet do klamow pschischłoj, so buschtaj źełi na śdaćze cźaśniki pschedpołožicź dałoj. Hdyž běchu žo druhi kupy z klamow wotšalili, sawoławschi „ruzy horje" słótnikaj žo z revolwrom do Schlingermanna samerischtaj. Jedyn z njeju śpuła w świzy žotru nadpadnjeneho z revolwrom sadźerźeć, mjes tym so w klamach morjaze wulśeše sakuhnychu. Njedźiwajuzy wohrożenja nadpadnjeneho žotra bandita na hok storeći, k durjam dobéża a two pomoz wokalśe. Na to słótnikaj cźekuwschtaj. Sa nimaj dźe žo wuschcźichu, jimaj pak žo poradźi tšóchnyć.

Matuschtu k śmjerći sadużyli.

Khłostazy sud w Budapeszu je nadpadnika na żelejnizy Matuschtu dla wotwinyźleneho morda'stwa w 22 padach k śmjerći sadużył.

Zawěsće

so dopomniš, moja luba serbska krajańka, kak rjenje je było na posledním koncerće, kak rjane su byle serbske spěwy a kak wulkotnje bě potom při serbskej rejcy. To je so ći wutroba smjała a wšěm twojim znatym sobu. Tohodla přińdź z cyłym twojim přiwuznistwom teź na lětušu wulki serbski koncert srjedu 28. novembra w Budyskej „Krónje".

Budyske stawniske powěsće

z dnja 20. novembra 1934.

Narodźiłoj staj so: Njemandźelšti synk. — Bjebrichej Emilej Erichej Veitej, wuczerjej w Kumwałdze, dźowczicźka.

Wumrěł: Pětr Bitka, skałar, 71 lět.

Manželstwo pschipowědźichu: Bjebrich Arnoscht Weigert, krawc, z Martu Friedu Fuhrmannej, hospodarskej pomoznicu, wobaj w Budyschinje. — Korla Alfred Fechner, mlynk, w Delnjej Hórzu, z Ellu Irmengartu Ulbrichej, rjedźerku w Budyschinje.

Do manželstwa stupichu: August Jan Kräuschel, blidar, z Martu Klaru šwob. Schmidtowej rodź. Mojsmannej, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Jan Waltař Deleńk, běrnar z Klaru Emu Gurkej, powałcźu, wobaj w Budyschinje.

Zběrka za spomožeńske potr'eby Domowiny

Hač dotal nazběranych pjenjez:

Bělsecy	5,30 hr.
Dźěžnikecy	5,50 „
Boranecy	5,80 „
Šešow	2,— „
Stara Cyhelnica	5,— „
Kobelń	3,60 „
Łomsk p. Njesw.	2,80 „
Brězynka	2,15 „
Kšiwa Boršć	10,50 „
Lichań	1,— „
Njechorń	7,50 „
Wotpočink	4,— „
Smjerdźaca	5,35 „
Wjesel	2,— „
Smječkecy	11,20 „
Šćeńca p. Wojerec	6,20 „
Róžant	7,70 „
Wysoka p. Łaza	5,30 „
Knjez Lüders	3,— „
K. překupc Piwarc, Drj.	20,— „
tow. Cornobóh w Drježdźanach	3,— „
tow. Hromadnik w Drježdźanach	4,60 „

Wšo hrom.: 123,50 hr.

Wutrobny dźak wšitkim daričelam a dowěrnikam za wuspěšne prócowanje! Z dobom prosymy wšitkich dowěrnikow nazběrane pjenjezy najpozdźišo hač do 28. novembra 1934 wotedać.

P. Nejdo. A. Simon.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přilopk Marko Smoleť a za nawěšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2286

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeŕ Kral.

(Pokračowanje nastawka: Holešow.)

Tuto wumĕnjenje je sudniski direktor skóńcnje nje a pomału předčitał a dokładnje rozkładł. Sitcy běchu z nim „spokojom", to rěka, njemóchu ničo před zakonjom płačace napŕećiwo praiić. Připóznać pak so ma, zo běchu robocańske ćeře Holešowjenjow snadniše hač na přikład wsow Minakalskeho knježeŕstwa. Knježeŕstwo jim też přilubi, zo jich nochce wobćežować z nowosćemi a chce so mĕć w należnošcach, kotreż w urbarniju rozmoninane njeju, po krajnych zakonjach. Podpisali su urbarium mimo sudniskeho direktora Printza knježi zarjadnik Maćij Warnać, Jan Bohalub Žemr jako sudnik, Hans Tawzvnd a Maćij Brósk jako přiŕsudnikaj. 15. febr. 1752 je potom wyšši hamtski hejtman w Budyšinje Jurij Ernst z Gerßdorff tute wumĕnjenje wobkrućił. Tuto pismo pak, kotreż Holešow wobsedźi, njeje prěnjotne pismo, ale jenož wotpisk, na kotrymž přezjenosć z prěnjotnym pismom wobkrućena njeje, znajmjeńša je jenož městno pječata woznamjenjene a też mjeno wyššeho hamtskeho zda so přez wotpisarja pisane być, hdyž też jako wotpisk woznamjenjene njeje. Tola to hódnosći stareho pisma nješkodźi. Je jara zwjeselace, hdyž so stare pisma khowaja, kotreż nam powědaju, kajke je žiwjenje prjedowšikow było.

*

Porjedźeńka a dodawk: Mjeno Holešow wotwodźuje dr. Muka wot skrótćeńki wososbinskeho mjena Goleslav: Goleš. Jeho sydło je rěkało Golešow. Tehodla je nadpadne, zo wjes też dźensa njeŕeka Golscha, přetož Němcy wobkhowachu staru serbsku twórbu wjesnych mjenow abo tola podobnu. Też Němcy wšak ju přemĕnjowachu, tola wĕzo hinak, hač Serbjo. Tak nasta ze staroserbskeho mjena Gvozdka (maly suchi lĕs z twjerdym drjewom) serbski Huska, němski Gusk a nětko Gaußig; z Gluponica serbski Hłupońca, němski Glaubnitz; z Glina serbski Hlina, němski Gleina; z Gnaševici serbski Hnašecy, němski Gnaschwitz; z Golica serbski Holca, němski Golenc; z Godij (wot Godoslav, Godo) serbski Hodźij, němski Göda atd. Tola pola někotrych wsow přijachu też Němcy serbske wurjekowanje, kaž pola Holešow, na přikład: staroserbski Gvozdek, serbski Hózdk, němski Hoske; sts. Gvozdnja, serbski Hóznja, němski Hosena; sts. Górnica, serbski Hórnica, němski Hörnitz atd., a tak też Golešow, Holešow, Holša.

Hunjow a Hownjow, kaž lud z lohka wurjeknje, so tu mjenować nimataj, dokelž mataj so pisać a wurjekować Wunjow (Uhna) a Wownjow (Ohna).

Mĺlkecy

z Wulkim a Małym Přězdrenjom.

Mjeno Mĺlkecy pokaza na to, zo je wjes założena w prěnjej dobje serbskeho přičahowanja do Łužicy abo lĕpje prajene: do našeje domizny, přetož tutón horny dźĕl serbskeho kraja je mjeno Łužica hakle wjele pozdźišo dostał. Mjeno Mĺlkecy woznamjenja ludźi abo rodźinu Milka, kiž so tehdy Milk mjenowaše, štož nam němske mjeno Milkwitz (w času Husitskich wójnow hišće Milkewitz) wobswědći. Štó wě, hač tutón Milk njeje tón był, po kotrymž je so naša dźensniša Hornja Łužica nĕhdy pomjenowała Milska, Milćanski kraj; Milćenjo (němski Milcener abo Milzener) bĕ pomjenowanje wobydlerjow našeje krajiny. Dokelž su tutu našu krajinu hižom l. 1268 rozdźĕlili, so potom jenož hišće wo dźĕlowaj rěcźeše, wo Budyšskim kraju a Zhorjelskim kraju, a tak so stare mjeno z hamtskeho pisneho wobkhada a skóńcnje też z pomjatka ludźi zhubi.

Wjesny rozkład (wjesna złožba) Mĺlkec je khětro njejasna. Njeje nĕkak spóznać, hdźe a kak bychu nĕhdy prěnje wjesne statoki twarjene być mohłe. Knježi dwór wĕšće njeje na swojim dźensniším městnje stał, ale wjele bóle wosrjedź koła, kotreż přěrow w knježej zahrodźe woznamjenja. Tam je wĕšće prěnje sydlišćo było.

Štó je w prěnjej dobje němskeho nawała Milkecy wobsedźał, njewĕmy. Njeswačidlskemu knježestwu tehdy njejsu přisłušałe, ale jich wobsedźeć je był mjeńši ryćeŕ, kiž je stejał pod Budyskim bohotom. Lĕta 1421 scźelichu „ći z Meczinrode (von Metzradt) nad Milkecami" swojich burow na wobtwjerdźenje Budyšskeho hrodu přećiwo Husitam.

Ryćeŕskeje swójby z Milkec (von Milkwitz) njeje, z najmjeńša žane znate Łućiske pismo tajku njemjenuje. Na swójbu z Minckwitz (kotrejež mjeno mohłe skepsane z Milkwitz być, přetož tajke zamĕnjenja zynkow so často stawachu, na přikład Minakał, Milkel) sebi njesmĕmy myslić, dokelž ma swoje mjeno wot wjesneho mjena Minkec w Plisnańskim kraju (Pleissner Land, Osterland).

Prěni Milkećanski wobsedźeŕ, kotrehož sudniske pismo z lĕta 1394 mjenuje, je Hannus de Meczinrode. L. 1421, kaž naspomnichmy, ći z Meczinrode nad Milkecami swoju winowatosć při wobtwjerdźenju Budyšskeho hroda wukonjachu. Pozdźišo połěkowaše ryćeŕ z Meczinrode, mjenowany „stary Milkewitz" jako přećel Njeswačidlskeho knjeza a hamtskeho hejtmana Budyšskeho Husitam a dawaše jim w Milkecach přebywać. Wĕzo mĕješe při tym też pomocnikow, na přikład Solšećanskeho knjeza Renča ze Sarać (= ze Zaréča?). Wot l. 1440—1450 je w Milkecach był Mikławš z Metzradt. W lĕtach 1470—1531 staj wospjet mjenowanaj Hans a Mikławš z Metzradt, kotrajž wjes zhromadnje wobsedźeštaj a z dobom też Libuchow a Delny Hunjow. L. 1517 dostanjetaj bratraj Hans a Mikławš (młódši) z Metzradt Milkecy, Horny a Delny Hunjow, Přězdrjeń, horny kónc Bólborc, Wutołćicy, Dźěchorecy a Nerko (što dyrba to do wsy być, njeje jasne). Běštaj potajkim hižom nahladnaj knjezaj.

(Pokročowanje sćěhuje.)

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Bliska Versaillesa tworowy cłah po špadowazej cjarje i kolijow wustoči a do móstowcho stołpa zahwadži. Lokomotivnik a tepjer žo morišchaj.**

*** Na Michiganskim jězorje we Ameriki amerikanski tworowy parnik „Loomis“ pěši hustej kurjawje do kanadiskeho tworowcho parnika „C. W. Franza“ krasny, kiž žo hnydom podnóri. Schtyrjo namótnizy kanadiskeje łódže žo tepichu. Parnik „Loomis“ žo cježko wobschkodži.**

*** Japanski parnik Eire-Maru je žo je 60 muzjemi wobhadži w koreanskim móršim saliwje podnórił.**

*** W Fuschunskich wuhlowych jamach w Mandžuskej je žo z rosbuchnjenjom sto hórnikow saržypnyło.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 24. November 1934: 8—10 Uhr für die Nummern: 201—500: Rohes Rindfleisch Pfund zu 30 Pfennigen, rohes Schweinefleisch, Pfund zu 35 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

Wegen Straßenbauarbeiten wird die **Kesselstraße** ab 22. November 1934 auf die Dauer dieser Arbeiten für den **Durchgangsfahrverkehr gesperrt.** Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 20. 11. 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

Der Steinbruchsunternehmer Paul **Martschink** in Malschwitz hat um Genehmigung zur Errichtung einer Steinspaltmaschinenanlage auf dem Grundstück, Flurst. Nr. 474 in Niederqurig nachgesucht.

Gemäß §§ 16 und 17 der Reichsgewerbeordnung wird dieser Antrag mit der Aufforderung bekanntgemacht, etwaige Einwendungen gegen die Anlage binnen 14 Tagen, vom Erscheinen dieser Bekanntmachung an gerechnet, hier anzubringen, andernfalls das Recht zum Einspruch, soweit die Einwendungen nicht auf Privatrechtstiteln beruhen, verloren geht.

Bautzen, am 16. November 1934.

Der Amtshauptmann.

Das für den Bauern Hermann Alfred **Larraß**, Bautzen, eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem die Entschuldung durchgeführt ist.

Dresden, am 9. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Směški

Sprawnosć. „Sprawnosć najdlěje traje.“ Wo tym bě wučeć w schuli nadrobnišcho rěčał. „Może mi pěchtó“, tak wón stónčii, „prawje pschihódny pschikład sa to rjec, so to też trjechi?“ — „Haj, knjes wuczerjo“, samotwjesche žo mały Měrčin, „hdyž pschi mojich sličbowanskich nadawkach nan pomha, ńmi sa dźesaćz mjenschinow hotowy. Ličzu-li pak ńam, dha traje to wěschto hodźinow!“

Klobukat: „Eskuschcheše, knjes Sroka, hdyž sće mi nětto pjenjesy sa klobuk hižo dwě lěcze dołžny, potom możeće mje krotko žebi jón ſ najmjenischa sčahnuć, hdyž mje settacze.“ — Knjes Sroka: „Cžehodla pak to? Ssym žwojemu krawcej tholowy tola też hischcze dołžny. Wusuju ſnadź žebi je też, hdyž jeho setkam?“

*

Sšo wjecži.

Žona (w nadróžnej želesniży ke kondukterej): „Mój hólz je hakle pjecž lět stary.“

Hólz: „A wona je hižo psches 36 lět!“

*

Njepschijomne.

Mały Willi žedźi w elektriſkej na matčernym klinje. Snapschcheža žedźazy knjes, pschecžel dźěcži, praji luboscžiwje k malemu: „Hólcže, hy pak ty hižo wulki ... a tajkej tołstej nóžy hižo maſch!“ Na cžož Willi hordže snapschecžiwi: „Ach, to by dyrbjeli hakle tej wot mojeje matčerje widžeć!“

Juhosłowjanska ludowa pěsnička

Dźělenje.

(Ljubavni rastanak.)

Dwě stej kwětcy w zahrodźe mi rostlej:
Złoty bólčk a módra hiacinta.
Złoty bólčk je wotešoł do Delan,
Wosta sama módra hiacinta,
Złoty bólčk da prajić hiacince:
„Duša moja, módra hiacinta,
Kak so maš w tej zahrodźe tak sama?“
Wotmołwiła módra hiacinta:
„Hdy by njebjo list był papjerowy,
Hdy by hola była z lutych pjerow,
Hdy by morjo było čornidłowe
A bych pisała přez tři mi lěta,
Njebych swoje horjo zwopisała!“

Schef kenzlije wjednika nazionalsozialistiskeje stronY.

Wjednik a němski kanzler je kenzliju wjednika nazionalsozialistiskeje stronY postajił, ſa schefa tuteje kenzlije je ſtatneho wjednika Filipa Boublera pomjenował.

Pokazowaŕ za čitanje łačanskeho pisma

Sserbšti prawopiš ſ łačanskim pišmom žo lóšo cžita dużli šerbšti prawopiš ſ němskimi pišmikami. Cžeſcženi cžitarjo a cžitatki to ſe schšěhowazych pschikładow spóznaju.

We łačanskim prawopišu cžita žo:

č łaž cž, na pschikład črjop łaž cžrjop, človjek łaž cžłowjek, čoło łaž cžoło;

ć cžita žo łaž cž, na pschikład ćelo łaž cželo, ćeta łaž cžeta, ćemnosć łaž cžemnosć;

š cžita žo łaž sch, na pschikład štučka łaž schtucžka, štwórtk łaž schtwórtk, šmrěk łaž schmrěk, šćuka łaž schcžuka;

kš cžita žo łaž ksch, na pschikład kšiž łaž kschiž, kšidło łaž kschidło, kšida łaž kschida;

s cžita žo łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sanki łaž ßanki, sloma łaž ßloma:

z cžita žo łaž ſ, na pschikład zorno łaž ſorno, zuwak łaž ſuwak, zapis łaž ſapiß.

tš cžita žo łaž tsch abo tſ, na pschikład třeškańca łaž tschčeſkańza, třešeń łaž tschčeſcheń, třeška łaž tschčeſka, třihać łaž tſchihać, tšo možojo łaž tſjo mužojo, tši žony łaž tſi žony.

Towaŕstwowski powěstnik.

Auto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóštrskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Newmannee auto z Kamjenca skazał. Wotjědže wječer w 5 hodź. wot Pančičanskeho hosćenca. Jězba płaći tam a sem jenož 1,70 hr. Zajimcy njech so zamołwja pola Pančičanskeho korčmarja M. Suchelo, hdźež tež wšitko dalše zhoniće. Domojjězba so po namjeće wobdźělnistwa w Budyšinje postaji. Tuž nječakajće, ale zamołće so hnydom.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. změjemy lětušu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budże dla ważneho přemjenjenja wustawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dźěławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Słyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym debatta. Namjety na zhromadźiznu maja so pisomnje hač do 24. nov. do kenclije pósłać. Zhromadźizna budże wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóžde serbske towaŕstwo pósćele wjacorych zastupnjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdże. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Zarjadnistwo Domowiny.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa dźensa štwórtk zhromadnje wječor we 8 hodź. pola Brězanec. Přińdźe wšitcy! Hłowna pruha za koncert! Dirigent.

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

może ześe so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najniższich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžow. hasy 15
Sym Serb!

a kupuje
złote a sléborne dedjenki
staro njejasny, nóže, widlički atd.
Płaći najwyše płaćizny.
Oskar **Brüdner** Kamjenc
Traurингowe rožle. Dom dobrych časnikow

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Kruwa, wysokosnóšena, sleji na předań **w Baćonju 14**

Piana trjebane a k. p. lódma brate po jara wuhodu, płaćizna-h a wjacjenjenjam. Reparatury wšěch druhich a hłosowanja.
August Förster w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 20.

Wustajeńca
Jenož hišće 3 dny „Lud a Rasa“
w Budyšinje w měšćanskim muzeju

Nawěstki w Serbskich Nowinach maja za kóždeho přecy wuspěch!

Hosćenc w Konjecach

Njedźelu 25. nowembra a póndźelu 26. nowembra
kermušny swjedźeń
Póndźelu wječor wot 6 hodźin
rejwańska hudźba (reje darmo)
Wosebnosć: **Husaca a zaječa pječeń**
K swjedźeńskim dnjam poskićam:
najlěpše howjaze mjaso punt **0.65**
při wotewjaću 10 puntow punt **0.60**
najlěpše čelace a swinjace mjaso
Wšě družiny kołbasow w znatej kajkosći.
Wutrobnje přeprošujetaj
H. Jakubetz a mandź.
Herbska grychta w Konjecach.

597 kolesow

rozpředach hižo w tutym ječe. To je z dopokazom, zo dobre twory płaćizny hódno předawam. Najnowši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składže. Na přeče płačenje w dźělbach. Napłačenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.

J. Schieback, na Mužakowskej dr.
Přijimam trjebane kolesa jako napłačenje.

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na póšće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ ab 1. Dezbr 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Zubny lěkaŕ dr. Kegel
na Dźiwadłowej hasy 4 . dosta telefon čo. 3718
Wšě RVO-pokladnje

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenož **20 pj.**

Přiloha k čisłu 272

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 22. novembra 1934

Zastupće do powětroweho škita!

S „Nowin wobšjedźerjow ležownosćow a khěžow“ ze Sakstu (ſ cźišła 21 ſ dnja 1. novembra 1934) wosmjemy sćěhowace wuwjedźenja, kotrejž ześi žwoje zajmcije dla sakstuža, so je wischitzn ludowi towarschowobwěsćbujuja:

„Wobšjedźerjo khěžow!

Pschichodny němski sakoń sa powětrowy schkit postaja kóždy dom domjazcho wothladarja sa powětrowy schkit. Tutón dyrbi wschitkim žobuwam domoweje shromadnosćze radźić, sa jich hiesrach so starać a jim hrožaze strachi wotwobroćić. Pón so k temu we wošjedźitych kursach sa powětrowy schkit wukubka.

Domjazy wothladar sa powětrowy schkit a jeho nawěźnik móže też žónska wobroba być, njejsu-li w domje nuzjozo sralischeje staroby. Snata žonina energija we wirku ſ jeje stajnym staranjom sa lepsche wschitkich czinjenji ju sa tuto sastojnitwo dospołnje pschihódnu.

Sa nješchto, schtož so samo rozumi, so wobhladuje, so je kóždy wobšjedźeř khěže a kóždy domjazy wothladar a powětrowy schkit zobuskaw němskeho swjasła sa powětrowy schkit, abo so nětko hischcze hyndom ſe žwojim pschipowědźenjom žwoju hotowosć dopokasa, so dźe we tej organizaziji k lepschemu zykeho němskeho luda žoa dźěłać.

Tu dźe wo schkit žiwjenja a wobšjedźeństwa wschitch. Schtó drje je prjedy k temu powołany, w tutym nastupanju žwoju winowatosć cźinić, haczrunje wobšjedźeř khěže? Wón dopschelni na jenej stronje žwoju pózcźiwostnu a moralnu winowatosć k žwojim podrunikam, pokaje pak też na druhej stronje žwój naturski sajim na sathowanju žwojeho wobšjedźeństwa.“

Budyska wokrjesna a městna skupina němskeho swjasła sa powětrowy schkit proša też na tutym městnje hischcze raz: Sastupće do němskeho swjasła sa powětrowy schkit, pschetož powětrowy schkit je nazionalna winowatosć!

Wohnjowobornistwo

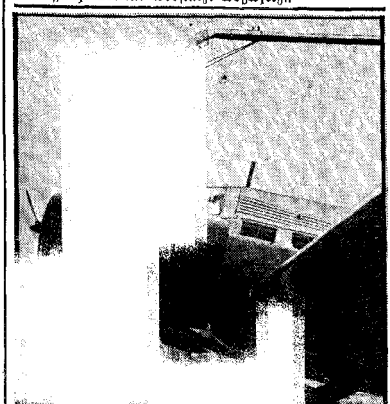
Budyšći 2. wotrjeł wohnjowych woborow.

Wotrjeł wotmě žobotu popołdnju w „Měšćanskej sahrodźe“ w Budyschinje, žwoju letuschu shromadźiznu wjednikow. - Wotrjeżny wjednik kommandant Kaspera-Hajnicźanski ju nawjedowaſche. Swjaſkowy wjednik Fischer-Biskopiki postrowi žwojich towaršchow a cźeſcźesche kommandanta Kaspera k 50. narodninam. Kommandant, wopalny mijchtr Eckhardt, w mjenje Budyskich woborow ihožopschejaze žłowa porěcza.

Wotrjeżny wjednik Kaſper poda letnu rosprawu wo dźěławosći we wotrjeżu, w kotrejž je žo pichi jenotliwych składnosćach wošjebje rosprawjało. Na to poda so hischcze rosprawa wo połkadni. Swjaſkowy wjednik Fischer rosprawjeſche wo pošjedźenju krajneho wubjerka w Drježdźanach. S rosprawy jenož najpomnimy, so žo němski sakoń wo wohnjowych woborach pschihotuje a drje w nałeczu do mozy stupi. W Drježdźanach wotmě žo w lěcze 1935 němſka wuſtajeńza wo wohnjowych woborach.

Samaritojo wohnjowje wobory maju jenož we wohnjowych woborach ſtutkowacź. Namjetu na diplomy a cźeſtne ſnamjeſchka sa prěnje połkła 1935 maju žo hacź do 1. januara 1935 wokrjesnemu wjednikej Fischerej we Biskopizach sapodacź. Swjaſkowy wjednik doporuczeſche wohnjowym woboram, so bychu kursy sa wjednikow wotměłe.

Djełkowy plan na léto 1935 wopschija sašo alarmowe, signalowe a samaritſke ſwuczowanje, kiž dyrbja wobory pschi žwojim pruhowanju pschewjeść. Pruhowanja wotměja žo w Grubjelcźjach, Hornjej Kinje, Djężnikezach, Njechornju. Wulke ſwuczowanje by było najpschihódniſche w Njechornju, dokelž ſamniſcha wobora žwoje 10lětne wobſtacje wobžwjeczi.

Lětadło, kotrež žo ſame wodźi.

Siemenſke djełarnje žu ſamowódźace wodźenje ſa lětadła prěni krócź ſpatnoſcźi pschedwjedźe. „Autopilot“ nima wjednika lětadła narunacź, ale ma jeho wažnje wołóźcź. Naſtroj wotewja jemu najwažnjiſche mechaniſke dźěła a ſakhowa lětadło automatiſky ſastajeny ſmjer a wyſokosć w leczenju. Wobraz pokazuje pilotowu rolu, kotraž je žo k prědnjej kromje nošydła pschitwjerdźika. Też automatiſka regulazija lětadłowoje ſpěchnoſcźe je žo pschiprawiła.

Ssrjedź novembra 1935 wotměje žo sašo shromadźizna wjednikow w Budyschinje. Kóžda wobora je winowata, so žwojich ſamaritow k ſwuczowanju do Budyschina pósćele w kolonineho doma w radnizy, kóždu 2. wutoru w měsazu.

Njech čerwjena rěpa rěči . . .

W Persiſkej běſche (ſnadź ſměmy rjeź: je) mnoho ludźi, kotſiž žo w padach lubosće jaſmiſcho a mohterjej wězownistcha hacź ſ lištami ſ pschipósłanjom tak mjenowanych naturalijow wupraſjcź wobźacźu. A tuž na potom tóźda ſ lutych wězow wulaſ poetiki wuſnam. Tu njech ſcźěhuje krótka liſćina, dźeſi žo w trěbnym padźe nětko po njej ſłožowacź:

Cźłowjeſche-li lubowazy młodźenj lubowanej nješchto ſdźěłicź, potom wośnamjenjeſche: kruch maſtika — „Najrjeńſcha, lubuju Tebje“; dźeſ haloweja: „Jeniczke wokſchewjenje mojeje duſche“; ſidźanka: „Ty ſy kralowna mojeje wutroby“; nješchto muki: „Rudźiſch mje“; wołoſy: „S cźim tyſchu Cźe?“; nješchto tobaka: „Cźicź ſ mojej wobſtejnoſcźu“; cźerwjena rěpa: „Ssurowniza, Twoja njeczuczliwosć mje mori“; kórarjojte paczerje: „Wſchón mój mětk je Twój“; nalika: „Wěcźnje Twój“; nješchto ſele: „Njech ſmój hromadźe, dźeſ a nóſ“.

Perſiſkim tnjenjam tehorunja mnoho ſnamjenſkich wězow ſ rukam. Pola nich wośnamjenjeſche: kruchwa: „Esmějch žo nadźijecź“; pjerjo: „Budź dobreje myſle, budźeſch wuzkuſchany“; nješchto lena: „Ssy mi ſły?“; buna: „Staroſcź we Tebje rubi mi ſpaſ“; ſtocźana nitka: „Cźehodła Cźe njerowhladam?“; kórka: „Moja porunnja pschinjeſche mje k ſadwělowanju“; wolijowka: „Radšcho chcźu Cźe morwjeho hacź njeſwěrneho widźecź“; zybla(!): „Pój, ſo móhła Cźe krucźe wobjimacź“.

jk.

Khorownja za skót

Prěnju khorownju ſa kót je jendźelſke ſkotoſchkitne towaršſtwo njedawno w Putneyu wotewrikło. Sala ſa operazije, baraki ſa naſtyſtne khorosće, wotdźělenja a koja, ſahroda a trawniſchcźo, kótrejž móže khorn kót na płóncźu leźecź — wſchitko tam je. A tež prěni pazienta je hižo pschihłok — kóčka, kotraž w hoju ſ porunnju wocźko ſhubi. Jeje młoda pschewodnica ju placźo w małym košiku pschinjeſe a dźeſcźe ſo jenoż cźeſkeje wutroby a ſ dowolnoſcźu, ſo ſmě ju wuhódnje wopytacź. Pschetož, kaj pola cźłowjekow tež, ſu pola khoreho ſkotu jenoż poſtajene wopytne hódźiny.

j.

Derje wotmołwił

Tehdy hischcze njeſnaty mołeř Ferdinand ſ Lützendorff léta 1813, jako Němſka wo žwoju žiwobudu wojowaſche, po ſmužitym wobaranju, cźeſko franjeny, do franzowſkeje jatby pschesadźe. Jako w łazarecźe leźeſche, Napoleon tamniſchich franjenych wopytaſo też k jeho koju ſtupi, a woprascha žo ſtrótka, pola kajkeje rubježniſkeje zwólby je ſtužił.

„Wy ſo mylicźe, ſire“, Ferdinand ſ Lützendorff rajniſe wotmołwi, „njeſtejach hischcze ženje w — franzowſkich ſłužbach.“

Bjedrich Schiller a naš serbski lud

K jeho 175. narodninam.

Podał O. W.

Wulka a bohata je literatura wulkeho němskeho luda. — Wosebity raz jej dawa mócna dwójna postawa basnikow wjelikanow Goethy a Schillera. — Wobaj staj wjele wjacy hač jenož basnikaj, awtoraj pěsnjow, romanow, dramow; staj z dobom najwjetšej duchownej wjednikaj, zbudźerjej a wukubłarjej swojeho luda. — Goethe je jako cyle wuznamny přirodospytnik założił organiskodynamiski nahlad wo swěće, nowu wědomostnu methodu a wuhlad do socialnych prašenjow. — Schiller pak je był z najwjetšim politiskim wučerjom swojeho luda, je přetworił jeho ludowu powahu a je jemu stajił nowy wysoki zaměr. —

Na dnju 10. novembra je Bjedrich Schiller woswjećił swoje 175. narodniny. Cyły narod je jeho při tutej składnosći z nowa česćował. Dawno je so minyła wona liberalistiska doba, w kotrejž sebi kóždy khrobły studenćik zwěrješe so wulkemu basnikej wusmjeć. — Zrozumjenje za njeho je w poslednich lětdźesatkach njepřestawajcy rostło. — Posledni jeho wulki jubilej — jeho 100. posmjertniny — swjećeše so 5. meje l. 1905; a lětsa swjećachmy jeho 175. narodniny. — Lědma 30. lět je zašło. Bjedrich Schiller je stupił z nowa mjez swój lud, zo by był z jeho duchownym wjednikom. — Smědźach jeho při wobńmaj swjedźenjomaj z rěču počesćić, w lěće 1905, hdyž běch jako młody wučeř swoje zastojnstwo nastupił, a lětsa, hdyž hižo jako stary na to myslu, jo złožić, wróćiwši so k swojemu započatkej, kaž so to w staršich lětach stawa. — Lubuju basnika, kaž to kóždy sprawny jeho česćowař a kóždy znajeř jeho rjekowskeho žiwjenja dyrbi. — Sym dosć jasnje spóznał postup a přewrót jeho zrozumjenja. Dźensa sebi ważimy najbóle jeho nahlad wo cłowjeku. — Kaž Goethe so zaběra z cyłej stwórbu, tak Schiller přeco jenož z cłowjekom. —

Schiller je spóznał, zo je ze zakładnej wosebitosću cłowjeka — jeho wola. „Wšitke druhe wěcy dyrbja, cłowjek je jenička bytość, kotraž chce.“ — „Wola sčini cłowjeka wulkeho a maleho.“ Wola — to je přeco jenož: skutkować po późći-wostnych zasadach, to je knježenje rozuma nad čełnosću. Jenož tón cłowjek wobsedźi wolu, kiž zamóže swojim požadosćam, nawalam, rozpalitosćam móc rozuma napřećiwo stajeć; kiž so zamóže sam wobknježić. Tón jenož je sam ze swojim knjezom! Tón je swobodny! A w tym wobsteji hódnosć cłowjeka. —

Ta potajkim njewotwisuje wot zwonkownych wobstejnosćow, khiba wot zamoženja, powołanja, zemjanstwa; ta wotwisuje jenož wot teho, hač so wobknježiš a tudy swoje winowatosće dopjelniš. — Tajki cłowjek ma nješto kralowskeho a zemjanskeho! Přisłušnosćow ma njeskóńcnje wjele. — Ale wón njewisa na swojim žiwjenju. „Žiwjenje wšak njeje z najwjetšim kubłom.“ Žiwjenje je ći Bóh k tomu dał, zo jo wopruješ za swjatu należnosć — za swoje wuzwolene powołanje, za přichodny splah, za wědomosć, za swój wótcny kraj — za swój lud. — Też za serbskeho cłowjeka to płaći! — To je rjekowstwo! Rjekowstwo póććiweho skutkowanja. — Tajkich rjekowskich cłowjekow nam Bjedrich Schiller we swojich basnjach před woći stajił! — Přeco słuša k tutomu rjekowstwu też krutoba. — Schillerowy rjek je z cłowjekom z discipliny! — „Posłušnosć je z prěnjej přisłušnosću.“ — Najwjetšu sławu ma tón, kiž je swoje žiwjenje worował za swój wótcny kraj; też, hdyž je podarmo wojował. — Najsławniših rjekam ze zastarstwa, tšom stam Spartanskich nad Thermopylami je Schiller stajił nowy pomnik:

Cuzbniko, jeli zo přińdźeš do Sparty,
powědaj, zo sy
Leżo nas widźał, kaž to zakoń nam přikazał bě.

Ale Schillerowa rjekowska wola njezjewi so přeco w jednym wulkim skutku, w jeničkim njewšědnym woporje. — Ně, hdyž nječtó swoje cyle dołhe žiwjenje zastaji za někajki nadawk, z nihdy njewustawacej swěru, z napinanjom wšitkich swojich mocow, z nihdy njepřestawacym zaprěwanjom a tradanjom — to je też rjekowstwo! A tuto njewotwisuje nihdy wot teho, kak stary sy, štó sy a čeji! Hdyž je naš wulki wjednik Adolf Hitler njedawno heslo tworił: „Dźěło spožči zemjanstwo“, je to prajił w Schillerowym duchu! — Schiller je spóznał zemjanstwo wšědneho dnja:

Dźěło, poddanowa khwala,
Za prócu ma žohnowanje;
Dostojnosć hdyž česći krala —
Dźělawosć nas wuzběhuje.

Tak nam Schiller wotewri woči za wulke rjekowstwo maćerjow, někotrehožkuli dźěłaćerja, zastojnika, wučenca! — Wotewri nam też woči za naš serbski lud. — W tym wobsteji jeho hódnosć, zo ma telko swěrneho rjekowstwa, zo ma najlěpše hospozy, najswěrniše maćerje, najkhmańšich ratarjow!

Schiller je swoju wótčinu lubował wot młodosće sem ze sapacej wutrobu. W swojej „pěsni wo zwonu“ wón khwali lubosć k wótčinje jako najdróžši zwjazk, kotryž nas wšěch do cyłka zwjaza. We swojim najbóle ludowym dramje „Wylem Tell“ nas hišće dźensa pomina:

So k wótčinje, tej drohej, kruće dźerž,
A zakhowaj ju z cyłej swojej dušu.

A w tutym dramje nam pokazuje — jako jeničzy błyšćaty příklad za naš dźensniši čas, narod, kiž so we swojej najwjetšej nuzy zjednoćuje do jeničkeho luda bratrow! — To też dźensa w němskim wótcnym kraju chcemy, hdyž nas naši susodźa bojkotuja! — Čim wjetše nepřećelstwo, čim krućiša swěra! —

My narod přepjeny być chcemy bratrow.
So nochcemy we žanej nuzy dźělić!

Serb Serbej bratr! Ale Serb też Němcej bratr, z kotrymž steji w jenej fronće we wojowanju wo lepši přichod! —

(Pokračowanje sćěhuje.)

Měšćanske dźiwadło

„Fra Diavolo",
komiska opera w 3 jedn. wot D. F. E. Aubera.

Zańdźenu wutoru předwjedźe naše měšćanske dźiwadło znatu operu „Fra Diavolo". Běše to prěnja opera, kiž w nětčišej saisonje wohladachmy. Operu na srěnim jewišću ze snadnymi srědkami předwjesć, njeje ani w techniskim ani we wumělskim nastupanju lohka wěc. Hdyž sebi naše Budyske dźiwadło tola na to zwaži, widźimy w tym krutu a sprawnu wolu, připosłuchaństwu něšto woprawdźe dobreho a khmaneho poskićić. A w tym měješe zarjadnistwo dźiwadła dobru ruku. „Fra Diavolo", kiž hižo na wšě sto let wobknježi wulke jewišća, wopřija w cyłej swojej rjanosći a khmanosći sola a ensemble, dopominamy na tamnu znatu romancu, kiž sebi doby swětowu sławu.

Fra Diavolo je hrózbny wjednik rubježnikow. Romski stat staji wulke myto za jeho hłowu. Njedźiwajo swojich rubježnych nadpadow zwaži sebi do. korčmički małeje wjeski. Přihotuje tam zwažliwje a lesnje nowe rubjeństwo. Postaji mužow swojeje cwólby. Přeradźa pak so přez swoju njekedźbliwosć. Jich zwjazaju a wabja jich wjednika do pasłow. Rubježnik padnje.

Pokazachmy na ćežu w předwjedźenju opery na małym jewišću. Poskići-li nam Budyske dźiwadło nimo wšěch zadźěwkow krasne parle wumělstwa, kaž to w „Fra Diavolo" widźimy, mamy so to dźakować wjednistwu hry Mano Holtei a zarjadnikej Francej Rarišej. Richard Waltar měješe hudźbne wjednistwo. Dobre přimérjene wobrazy za jewišćo zhotowi wumělski rada Waltar Ulbrich. Swoje najlěpše poskići Fritz Hinkert. Předwjedźenje opery měješe w nim swojeho najlěpšeho zastupjerja jako Fra Diavolo. Jemu so přidruži Rud. Lahode jako pućowacy Jendźelčan Lord Kookborn, kiž přeco zaso puta přez swoje wubjerne přirodne wustupowanje. Naš krajan Arnošt Raš pokaza jako hościencaŕ Matheo swoje najlěpše khmanosće. Mózemy jemu jenož přeć dalše tak zbožowne wustupowanja, kaž jeho widźachmy a słyšachmy w tamnym přećelnym hościencarju. Lorenca widźachmy w P. Zschukke jako hosća. W nim wšak měješe zarjadnistwo njezboże. Škoda! W solach a zhromadnych spěwach měješe so bědźić, zo by někak spokojił, hdyž też po prěnim jednanju poča rozstawać. Wuspěšnje zastawaše Johanna Barklin Cerlinu. Mandźelska Pansela w Hanje Gaebler so jej združi. — Dźakowne wopytowarstwo mytowaše wulku nawoženu prócu. Mózemy wopyt jenoż doporućić. Rj.

Přilopk

Konje kradnyli.

W Lubinje w Delnjej Łužizy žu sobotu wjeczor wokoło ½10 hodźin jenemu konjazemu wikowarjej přched jenej korčmu 5 konjow i wikowańskim wozom kradnyli. Do wšěch stron žu hnydom sa puduchom puśćećichu, tola bjes wuspěcha. Sobotu wjeczor njebě žo Hišće žaneho śleda namakało. Kradnjene konje žu 4 liśhi a 1 cžornak.

Mloko njesmě pśhi mydle stejeć.

W Frankfurće nad M. pytnychu, so měješe jena pśhedawarka mloko w mějunoseji pódla mydła a kórkow śiejo. Po notwśhich pojtajenjach pak maju mlokowe pśhedawarnje mloko tak khowaś, jo jeho źiśh za żanym wonjejenjom njeśhkoduje. Pśhedawarku i 20 hriwnami pokhlośtachu.

Wjelki w Pólšśej krutu śymu pśhipowědaju.

Po wurjadnje milej podsymje na naš po źdaržu krutu śyma cźała. To žo je śhromadžowanjom śtadłow wjelkow w raniśhej Pólšśej pożudźuje. Póbla teho žu cźahate ptaki wjele prjedy hač druhe léta k połodnju wucźahle.

W Bołharśtej wiśhnje druhi króć lětha dośrawiše.

Kaž žo i Burgasa pśhi Cźornym morju powě, žu tam létha wiśhnje druhi króć tśéśe a płody, kotreż žu w cźopłym błónćnym wjedrje śwjetśeheho dźěła dośrawiše. Też najśtarśhi lubjo w Burgasu tajkele śiewjenje Bożeje śtwórby njepomnja.

Jałośtny krwawny njeśkutk w Litwje.

W Utrnaśkim wokśeżu wěśty Jurys žadławy krwawny njeśkutk śkućži. Dla stareje źwójbnjeje roskory žo wón je źwojimi źwójbnymi śwadźi. Śwojeho bratra, jeho žonu a źwoju žotru, kotraž pola bratra na wopytśe pśhebywaśhe, žabiwśhi, wón hišće k źwojemu śwałej, mandźelśkemu śtónzowaneje žotry, pśhihna a też tuteho mori. Potom hromadnu mordaŕ cźełny. Hačž dotal jeho hišće njeje śamohli śajeć.

Cźežke nadpady na żelesniży w Mexiku.

Wutoru žo po źnjej Mexikańskej dźeń wulkeje mexikańskeje rewolucije wotmě. Wśhudże śarjadowachu žo manifestazije a ludowe śhromadźiny. Na tutym dnju śtaśhtaj žo cźełkaj nadpadaj na żelesniży. Na żelesniży i Veracruca do hłowneho měśta Mexikita běchu Hóśtniżu w 14. tunelu kolije wobśhkodźili, jo tworowy cźah śnjeboži. Elektriśka lokomotiwa žo śwrócži a kolije sacźeli. Też żeleśniśki telegraf je žo że śtóśtniśtej rutu śtónzował. Nadpad je žo najśtrašnje na wośoboway cźah měrił. Kaž bo powě, žu nadpadniży lokomotiwnika a tejerja tworowego cźaha wotwjedli a śaśelili. Śtóśtnikow pytaju mjes pśhiwiśowarjemi presidentśkeho kandidata, kiž je pśhi wólbach podlećał.

Druhi nadpad śa žo na dróhowu żeleśnižu i Mexika do Laredo, hdyž Hóśtniży dwaj mośtaj do powětra buchnychu.

Rubjene dźěćo morwe namakali

Sajo hrózbne mordaŕśtwo w połnóznej Amerizy.

Nowy žałośtny podawk rubjenja a mordaŕśtwa dźěśća je w Nashwillu (w Tenessyśkej) wulke rosharjenje budźiło. **Wulke wobhdźeńśtwa pśhekupża Distelhuurśta žu w jenym bólcžku cźěło małeje hólcži, naśterje śchéścźletneje Dorotheje Distelhurśtej, namakali, kotraž je žo 19. septembra bjes śleda śhubiła.**

Nan je w cźażu tejele hrózbneje namakanki w jenym Nowyorkśkim hotelu był, w kotrymž cźażiše i wotwjedźerjemi śwojeje dźowćiśći jednaś. Śtóśtniży běchu **5000 dollarow wukupneho pjenjeża** żadali a lubjachu, jo dźěćo njeśranjene wróćži, jeli jo žo policiji powěśći njeda a žo wukupny pjenjez w pośtajenym cźażu wupłaći.

Młóčko!o

„Khléb wšón! Khléb wšón!"
Młóćitaj dwaj.
Zo hač do Jakuba
Źiwi jej bróžnička,
Bóh jimaj daj!

„Tykancam! Tykancam!
Klipaju tšo.
Měnčkowe, sydrowe,
Suche te cokrowe
Radźa njech so!

„To dźe k plincam! To dźe k plincam!"
Śtyrjo to su.
Hospoza hotuj sej
Drožźe a śkorodej!
Hośćo k nam du.

„Do pśhatra praskaj! Do pśhatra pras-
Młóckow je pjeć. [kaj!"
Dźeržeło zbéhajće!
Waše to klipanje
Do wsy ma rźeć.

„Tykú tu khwatku pod łopatku!"
Wěš mi jich rjec?
Brožeń ty bohata,
Njezabudź wosucha
Khudźinkam spjec! Radyserb.

Rozwučowace drobnosće

Hlina, z kotrejž murjerjo kachlo pśi pśeco. zamazuja, wupada za krótki cas, kuri so do jstwow a w zymje maja so śkałby znowa zamazowaś. Dasi kachlo přestajeć, njech hlinjane, njech żelezne, wzmi k zamazanju śkałbow kulu nic jara tučneje hliny a zadźěłaj do njeje łistno pjaceje papjery (Löschpapier), kotruž sy z mlokom napojał. Přidaj hišće prjasele a prizu żeleznego fitriola a pśeměšej wšitko, doniž nimaš wusmuz, kotryž je k zamazanju śkałbow husty dosć; mloka tełko přiliwaj, kaž je trěbne.

Wociśćenje, kotreż konjom z khomotom abo gratom nastawa, zahoji so z tym, zo ze śwampom ranu wurjedźiš a do njeje do procha tołcenу „Gummi myrrha" nasypaš. Rana zažije za nékotre duy bjez bolosće a dalśeje śkody.

Ślinki, kotreż w poslednich létach nas khětro ze śkodu domapytaja, kónceja so wosebje z haśenym kalkom. Posypanje pola ma so stać, hdyž je ślink na polu, potajkim pozdźe z wječora abo rano z ćasom. Tola ma so tuto posypowanje pola 3—4 króć wobnowiś. Druhe nowiny radźa gyps, popjel, a wosebje sól, kotreżž zornjeśko kóždeho ślinka mori.

Ranjene sadowe śtomy dyrbja so bjez komdźenja wuhojić. Lóžśe rany zamazaj z hustym wusmuzom, kotryž je z hliny a kruwjaceho njerjada zestajeny, přidaj nješto popjela a, maš-li, ćelacych kosmow. Na ćežko rany, kotreż hač na dno du, nałožuj smjerdźaću ćežku wiwicu. Tej přidaj nješto mało hliny abo sazow. — Zahrodniccy bjeru z dobrym wuspěchom mjehki mech z lěsa, wobwjazuja derje a kruće a z nim ranu a wostaja wobwjazk dwě lěće dołho. Wotwjazanje njedyrbi so nahle stać, ale zwaha, zo so rana na wótrość powětra pomału přiwući.

Nowiny za kublanje pjeriznistwa pišu, zo kurom derje čini, hdyž so jim w zymnišim ćasu mjehka pica (běrny, ze sydkom atd.) prawje horce dawa. Njesu prjedy a też pilniśo.

Śmešk

Njewinowatoś. Ssudnik (*k wobśtorjenemu*): „Hdyž śće ho prjedy winowaty wuśnaś, njemóżeće nješto pratiś, so śće njewinowaty. Kak na to pśhiśtóżeśe?" — *Wobśtorjeny:* „Ńeźi mojeho jaźitarja je mje pśhećwěźiła, so dyrbju njewinowaty bnyś."

Njewjesta: „Ale tak jeno móżeśh tu naśhemu nanej narěźeś, so śmějeśh sa poł léta 10 000 tamożenja?" — Nawożenja: „Te tola śměju, hdyž žebi tebje wo'mu."

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 22. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,547	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	12,38	100 ćeskosł. krónow	10,375
100 śwajc. frankow	80 65	100 franc. frankow	16,38

Na Barlinśkej kurzy śaśdźenu wutoru běśhe wjazy jajima sa akzije, kotreż žo pomérnje žylnje kupowachu. Dokeľž pak kultija žobu njesaŕśkimnuy, njemóżachu žo kursy śtajnje wuwiwaś. Tendenza wikow wośta pak pśheceźelna, wśhelake pśhihódne powěśće i ho'podaŕśtwa derje na nju śkutkowachu. Posdźiśśo pak žo akzijowe wiki śeśtabiśhu, jenož ja podźěłemi ńemśkoŕatneje banki žo hišće napraśchowachu. Reutowe wiki běchu tehorunja pśheceźelne, tola wobrot wośta tu śnadnu.

Na Barlinśkich żitnych wuślkowikach žo też wutoru mało tukrajneho żita poticźeśhe. Młyny a wikowarjo pak derje kupowachu. Sa bliźiśki cźaš žo nadźijeja, so žo wjazy żita na wiki pśhiwiješe. Hdyž śmjerśki šaltuja, ratarjo śterje śwoje żito mlócźa a pśhedawaju. Pśhećeńca a rźana muka žo w śtrěnjej mnohosći kupowaśhe.

Wežera płaćeśhe w Parlinje zentnaŕ

pśheńcy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožśi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećmjenca G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Dźenżniśke Drjeśdźan'śke śtotne wiki.

Na śtónych wikach śteji dźenża na pśhedaś: 50 wołow, 69 bykow, 103 krowow, 105 ćelatow, 108 wowzow a 525 świni. Pola howjaśeho śkotu a wowzow je wobkhod bjes wuśnama. Ćelata maja jara pomałe wiki. Płaćiźiny tu nésto mało papuśćerja. Też pola świni je wobkhod jenoż śreni, też tu ho na płaćiźiny, wobežije w niźśich družinach, tłoczi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 11	19. 11.		20. 11	19. 11.
Pšeńca	204	204	buny	12,0-12,5	12,0-12,5
rožka	164	164	wcka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećmjeń now	213-220	213-220	módre łupiny	7,50-8,00	7,50-7,80
jećmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	9,7-10,2	9,7-10,2
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuśki	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	tany wosuśk	7,65	7,65
rźana muka	22 50	22 50	such. truhanc	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrni. kruški	8,60	8,60
rźane „	9,65	9,65	syno, 50 kg	3,70-3,80	
raps	—	—	rźana słoma	3,85-1,95	
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńc. „	1,70-1,90	
lane syniо	—	—	wowsna „	1,85 2,00	
pjeluški	—	—	ećna „	1,85-2,00	

Płaćizna za pśheńcy za wupłoźerja 8: 196, 9: 188.
Płaćizna za rožku za wupłoźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za jećmjeń za wupłoźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłoźerja 9: —, 13: 159.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. nowembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 309.

Połnomasne, wukormjene, najwjetśeje rěznje hódnośće
hač do 6 lět . . . . . 35—37
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 33—37
Mjenje wukormjene młode, derje pśowane starše . . 29—33
Mjenje pśowane wšěch starobow . . . . . 22—28

Byki: 322.

Połnomasne, wurośśene, najwjetśeje rěznje hódnośće 36—37
Połnomasne, młódše . . . . . 32—35
Mjenje wukormjene młódše a derje pśowane starše . 28—31
Spatne . . . . . 22—27

Jałowicy a kruwy: 1130.

Połnomasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rěznje
hódnośće 33
Połnomasne, wukormjene jałowicy najwjetśeje rěznje
hódnośće hač do 7 lět . . . . . 24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy
a jałowicy . . . . . 17—22
Derje pśowane kruwy a mjenje pśowane jałowicy . . 10—16
Mjenje a śpatnje pśowane . . . . . —

Ćelata: 2720.

Najlépše wukormjene (1. družiny) . . . . . 50—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) . . . . . 40—48
Spatne (3.) . . . . . 30—38

Wowcy: 2522.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) . . . . . 32—34
Starše wukormjene (6.) . . . . . 30—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) . . . . . 25—29

Swinje: 14 486.

Połnomasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare 52
Wukormjene . . . . . 51—52
Mjasne . . . . . 48—50
Spatne . . . . . 44—48
Rancy a kundrosy . . . . . 40—50

Radio

Pjatk, 23. nowembra pśichimy:

Königswusterhausen: Nimo śnateho wśchódneho programa: 6,35 ša rańśi konzert. 11,40 ša burow. 12 pśhipołdniśki konzert. 13 tacźele. 20,15 hodźina naroda (śmjerśna reja).

Lipsk: Nimo śnateho wśchódneho programa: 6,05 ša burow. 6,35 rańśi konzert. 8,20 tacźele. 11,45 ša burow. 12 pśhipołdniśki konzert. 14,15 nowe tacźele. 16 popołdniśki konzert. 18,45 hudźba i operettow. 20,15 hodźina naroda.

Hišće ważne i dnjowego programa: Barlin 21,15 Beethowenowy konzert. Köln: 19 śabawny konzert. Wín: 19 Franza Schubertowy konzert. Warśchawa: 20,15 orchestrowy konzert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nowěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo aćehwkam čłoweho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonenow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 273 — Budyšin — Pjatk 23. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Juhosłowjanska nota so Zwjazkej ludow přepodała

Juhosłowjanski swonkowny minister Jewtić je sćežnik wčera popołdnju w sekretariacje Swjazka ludow juhosłowjansku notu přepodał. W nocy je so žada, so dyrbu so politiske samołwitosće nadpada w Marseillu přepytować. Nota měri so wurazne přećiwo Madźarskej.

Nota sapoćina so z słowami, so słótnistwo w Marseillu, kiž je wědomnje wšitkich kulturnych ludow rostu, juhosłowjanske knježerstwo po policajskich přepytowanjach we wšelakich krajach mysli, so radźe Swjazka ludow wěsće, swoje khutne strony tuteje należnosće přepoda, dokelž wone samoja přesćisnosć a měr mjes juhosłowjanskej a žuhodnej Madźarskej kajkej.

Nota dopomina na jednanja předed radu Swjazka ludow w junuju. Tehdy hižo je juhosłowjanske knježerstwo słótnistke počinanja wěstych terroristiskich elementow Madźarskeje a jich podpěranje pola wěstych madźarskich statnosćerjow pokazowało.

Wono je tehdy wočakowało, so by so madźarske knježerstwo sa trěbne naprawy postara, so by so podpěranje terroristow w Madźarskej skónčiło. Jenož w tutym duchu by so jednanja z madźarskim knježerstwom sapoćate, kotrež su 21. julija k sprěcenju w Beogradźe domjeće.

Memorandum k wunoškam přepytowanja morda na kralu Aleksandru a franzowskim swonkownym ministru w Marseillu wobkrućeja, so su terroristiske elementy, kotrež su do Madźarskeje ćekte, tuto słótnistwo organisowale a wuwjedle. Woprawdźe namakaju so mjes mordarjowymi towaršemi terroristoo, kotrychž dla je so juhosłowjanske knježerstwo hižo pola madźarskeho knježerstwa hórcašło, a so wosławjenjom madźarskeho knježerstwa je so swěsćiło, so woni w Madźarskej azyl namakachu, a so su hač do přechodnjeczora dnja njeskutka na madźarskej semi přechowywali. Wumoćichi přepytowanja wobswětluja po wuprajenju juhosłowjanskeho knježerstwa wobsehe khutnje samołwitosći madźarskeho knježerstwa ta pomoc a podpjeru, kotraž je so terroristiskim potrjechowanjam wěstych juhosłowjanskich emigrantow spožiła.

Nota přichilowjedła, so je so hischcze wjazy maćizny přechodnoži. Wona rjekuje, so je tu njejedna wo politiske morstwo jako njeskutk jenićkeho człowjeka, so je so njejedna jenoho wo azylu za emigrantow, ale so je so wo to jedna, so je w kraju zusoho stata powolanjuzy słótnistwo wukubłuja, kotrejž dyrbja nadpady a mordarstwa za wěste politiski sanér wuwjesć. Nota nima skoro wěrje podobne, so je so słótnikam telko wołoženjow a schkita pschi jich přichilotowanju přichwaliło.

Přichi taikich cźežkich wobstejnosćach widźi so juhosłowjanske knježerstwo je starosću wo zakhowanje měra a k dowěrjenjom do autority Swjazka ludow nuwowane, so powołuje na 11. staw. druhi wotstawk, sprěcenja Swjazka ludow tutu należnosć radźe Swjazka ludow přechodpołožić, dokelž počahi mjes Juhosłowjanskej a Madźarskej na khutne waschnje wohrožuje a měr a přchesjenosć mjes narodami kajkeje hrozy.

Wótry protest Madźarskeje

Madźarski hłowny wotpósłanc Tibor z Echardt w Genfje je předed sastupjerjemi internazionalneho nowinarstwa k juhosłowjanskej nocy takle wosjewił: Shonju sym z juhosłowjanskej nocy tak wjele wěsće, so dosćežinjenjom, so je so należnosć njeknićnonneho nadpada w Marseillu předed njestronišći hnd Swjazka ludow přchinjeła. My žohi přchejemy, so by so tuto praschenje hnydom rosponinało, a z naschej strony so nicko njeschkodźi, so by so tutón přchipad a jeho přchicźiny je wschej objektiwnosću předed Swjazkom ludow dospołnje wusahnył.

Po sahałtym wupadowanju přcherźiwo Madźarskej w posledźnich njedźelach, přchekhwapja a wosbroženja naš wupodawanja juhosłowjanskeje nowy, kotrež dyrbja dobrenu mjenu Madźarskeje předed swětom sćehkodźeć. Dobodła we wschej formalnosći a zyle rafinje přcherźiwo tutym přchiskodźenjam protestuje. Juhosłowjanska nota je po wopschiwjech a tonje jenoż nowy wotdźel porjadneho powopschiwanja přcherźiwo Madźarskej.

Jeje samér je jasny, wona chce kedźbnosć wot wopraudźitych přchicźinow nadpada wotwobroćić a Madźarsku moralisy sniećić, dokelž ma so to, so je wotbrojena, sa lohti popad. Protestuju rasnje přcherźiwo tutym tendenzam, kotrež internazionalny terrorismus mjenuju.

Italska so sobu potrjechiła

Juhosłowjanska nota je w Genfje njeźmérny sa cźišćej zawostajiła. Wobsehje Franzowskoho su do zakotnych wuskosćow přchischli, dokelž njejsu wočakowali, so Juhosłowjanska po jednanjach z franzowskim swonkownym ministrom a sastupjerjemi Małeje ententy Madźarsku tak wótrje přchimuje.

W Genfje na to pokazuja, so dyrbi Juhosłowjanska nětko jasnje dopokazy za swoju wobtrkožbu přchinjesć. Juhosłowjenjo na to wotmołwja, so přchipowědźena sbirka dokumentow sensazijn, kotruž je nota słudźiła, dospołnje wopraunì.

Sachwatnjeż je so w nocy jenoż Madźarska mjenowała, w Genfje powschikownje sacźuwaju, so wona **najzjatosć mjes Juhosłowjanskej a Italskej znowa słóršchi.** Wobsehje pak smjeje swoje njewitane sćežnyki na sblížowanjske posłuchy pohźedujeho cźasa mjes Italskej na jenej stronje a Małej ententu a Franzowskej na druhej stronje. Politiske sćežnyki juhosłowjanskeje noty móža być ważnische hač nota sama.

Českosłowakska a Rumunska so juhosłowjanskej krotceli přizamknjetaj

Cźežki swonkowny minister dr. Beneš je sekretariatej Swjazka ludow notu přchepodał, w kotrejž wosjewja, so je cźežkosłowakske knježerstwo jako hołubłow Swjazka ludow w połnym wobsahu nocje juhosłowjanskeho knježerstwa přchisamknje. Ssamkam kroczeł kaž Cźežkosłowakska je Rumunska cźinila.

Sydom Juhosłowianow zajeli

Sydom juhosłowjanskich khejchych pasażerow su na jendźelskej łodźi „Langleetarn“ wuhladźili. Tuchi su po loschim sdaru w Alžérskej na łódź přchischli. Policija je pjeczoch z nich sajała, dokelž su podhladni, so su z mordarstwom na kralu Aleksandru w swisku stejeli. Tamnaj dwaj cźeknyschtaj.

Zhromadne dźełto němske a Pólske

Wrótźławski radio je schtwórtk konzert pod hesłom „němskeje ludoweje hudźby“ sarjadował. Tutón konzert je so na pólskim radiu we Warschawje, Krakowje Póznanju, Wilnje, Lodźi a Lwowje wotnjesł. Konzert wosnamjenja spočatk porjadneho konzertoweho rjadu pod napinanom „Pólska a Němska“. Intendant Wrótźławskeho radia je konzertny porjad sestajał.

Ruska so za rańše zrěčenje zajimuje

Genfske rosrěčowanja franzowskeho swonkowneho ministra Lavala je z powjetskim ludowym komnišarom Litwinowom su Parišće nowiny wulku zajimowale. Hamtsaj drje so njeje niczo wosjewiło, wo cźim staj statnikaj rěčałoj, nowiny pak wschelako hódaja. Přchi tym jena strona wobkruća, so Franzowski swonkowny minister Litwinowowemu stejišću přchibłoźuje, so je srěčenje rańschich statow nuzne a so je jemu přchinu pomoc přchilubił. Druhe nowiny pak widawaju, so Laval dozyła njemyslí, so by druhich swjatarjow Franzowskeje franzowsko-ruskemu zhromadnemu dźełu wuprował.

Po rosprawach franzowskich nowin je Litwinow spytał, Lavala do wustkowjow jehnacj, dokelž je na możnosć němsko-ruskich poćahow pokazował. Litwinow je jemu rjeczał prajił, so Jowjetska Ruska so na dalsche njeničze tutej możnosći sawrjeć, jeli franzowsko-ruske zhromadne dźełko bórzy widźomnych wuspěchow njesmjeje.

Rozrěčowanja mjez Benešom a Litwinowom

Cźežki swonkowny minister Beneš je so schtwórtk z ruskim swonkownym komnišarom Litwinowom w Genfje wo srěčenju rańschich statow a wo sblížowanju Małeje ententy z Ruskej rosrěčował. Sblížowanje Małeje ententy ma so runje tak přchewinjeć kaž franzowsko-ruske sblížowanje.

Francowska wotmołwa dla zrěčenja rańschich statow po puću do Waršawy

S Genfa je powěsć dóchło, so je so franzowska wotmołwa na pólske pismo dla srěčenja rańschich statow hižo dnju wjeczor wotpósłała. Po nuczenju Jowjetskeho knježerstwa je Franzowska swoje mysle wo wobdźelenju Pólšeje na tutym srěčenju jasnje roskłožiła. Ssowjetske knježerstwo ma tuto srěčenje za nuzne wukowanje sa swoje europske mjeje. S franzowskeje strony pak so k tomu powě, so franzowska nota njewopschija nětkajeho žadanja k rosbudźenju k kěsdźenu jenoho abo druheho systema, ale je jara přchecźelna. Franzowsko-ruske rosrěčowanja so dale powjedu, hdyž so Laval do Genfa wróći.

Nowy wukaz knježerstwowje kommisije w Posaarskej

Knježerstwowa kommišija je posaarskim nowinam wukas přchipósłała a jón wocźišćecźej dała. Po tutym wukasu je so njepowołnym abo pohrěšnym statnym sastojnikam sakazało:

1. so w sjednoczeństwach abo sa tute sjednoczeństwa, kotrejž chcedźa na ludowe wothłosowanje skutkowacź, njesmjedźa žanych stronitych funkzijow abo žaneje agitazije wukonjecź;

2. so njesmjedźa politiske zhromadźizny sarjadowacź, je wodźicź abo w nich rěcźeć;

3. so njesmjedźa w periodiskich a njeperiodiskich cźischczanych spisach należnosće ludoweho wothłosowanja rosponinacź. Sastupjerjam wyschnoschcźow abo jich sastupjerjam, kotrejž su tehorunja sastojnizy, je so sakazało, so dyrbu so na zjawnych zhromadźiznach, kotrež so dla ludoweho wothłosowanja sarjaduja, wobdźělić, jeli na zhromadźiznje wyschnosći njesastupuja.

Přchestupjenja tuteho wukasa zhłosćaju so znajmjenscho z 3 měsacami sajstwa abo 1000 frankami pjenjezneho zhłostanja. Přchi wołóžowych wobstejnosćach njewuwinduje wobzłostkowanje wyše tydźenja sajstwa a niže 500 frankow pjenjezneho zhłostanja.

Postupy w jednanju dla Posaarskeje

Jednanja w Posaarskej w Romje su schtwórtk zhłuchu dźeń trałe. Shromadnehe poćedźenja podwuhjerka a wuhjerka tjoch mužow njeběšche. Mězywustajnu rospominachu jenotliwe technisle hospodarske a finanzne prajchenja sami mjes sobu we swojich rosrěčowanjach. Ssobutu je stónčenje jednanjow wočakuje. Dotalne dohodźenja su dobry wuspěch měše a dawaju wjesćichu nadźiju, so je nawrót Posaarskeje do němskeho stata hładzy a porjadne wotwije.

Češka policija za Posaarsku

Ssydom policajskich sastojnikow z Prahi a dźewjeć cźežkich żandarmow je 19. novembra do Posaarskeje wotjeło. Tute wobsoby, kotrejž do internazionalneje posaarskeje policije sastupja, pucźuja jako přibatne wobsoby. Wone jedu na Awstrisku a Schwajzarsku do Straßburga, hdźež drone a uniformne dostanu. Sastojnizy je Cźežkosłowakska dwaj měsacaj dowola dostachu. Po swojim nawróćenju sajdu do swojeje słužby sastupja.

Zyma je

wonka a cyła Boża stwórba je womjelkła. Ptačina je nas wopuščiła, jenož wroblec swójba haruje. Słónčne pruhi su spore, čujemy so sami samotni. Haj to wšo začujemy, tak ruče hač słónčko wjacy njewohrjewa a ptačik wjacy njespěwa w přirodze. Runje tak je we ludze! Lud, kiž njehaji a nječesći spěw, je mrějacy lud, je prózdna skora. To njemóžemy wo našim serbskim ludze prajić. Zo pak by zaso klinčał kóždy kučik serbskeje domizny znowa w spěwje, to je nuzne. Kak ma so to činić a kak wulkotne to je, praji Wam wulki serbski nazymski koncert 28. 11. 34 w Krónje w Budyšinje. Wšitcy tam budźće. Ma to być koncert

2000 wopytowarjow!

Pólska čni sebi starosće wo swoich dźěłačerjow w Francowskej

Systematiske wupokazowanje pólskich dźěłačerjow w Francowskej, kajkej jo w poslednišchim czasu pschewjeduje, je w Pólsce wulke roshorjenje słubdźiło. Francowska je samo wosjewiła, so wschitkich wukrajnych dźěłačerjow wupokaže. To naczinja Pólsce wulku starosćej wo jejnych dźěłačerjow. Tu jedna bo hišcheje now nehdže pok milijonam pólskich dźěłačerjow, kotrejž wobsedže w francowskich podkopkach dźěłaja.

S pólskeje strony so na to pokazuje, so tucy dźěłačerjo w swojim czasu njejsu je samžnehu pohonu do Francowskeje wupuščowali, ale francowzy so pschedewjacejelso a wyschnosće su jich nawabili. Mjes Francowskej a Pólskej wobsteja srěčenja a tutym so tute wupokazanja pschečiwieja.

We Warschawskich politikich worschtach so postupowanje Francowskeje jako politiki czisčej na Pólsku wobhladuje. W Francowskej derje wědźa, so Pólska pschi swojim nětczischim hospodarskim położenju taiku ruku so wróczanych dźěłačerjow njemóže pschijeć bjes satschadźenja pólskeho hospodarskeho žiwjenja.

Krótke politiske powěsće

Wjednik a němski kanzler pschija schtwórtk pschiwobdnju w kongresowej sali němskeje kenzlije němskeho wjednika młodźiny Baldura ze Schiracha, slabowneho wjednika Hartmanna Lauterbacha, němsku referentku swjatka němskich holsow Trudu Mohrez, wodsělowych wjednikow němskeho wjednistwa młodźiny a wschitkich 38 krajinskich wjednikow.

Němski justizny kommissar dr. Frank, kiž na pschepro-schenje univerzity w Sofiji w bolharskim blownym měsće pschebywasche, je so schtwórtk do Filipopela podał, hdźež jeho jara wutrabne powitachu. Wjerzor dr. Frank Filipopel sasu wopuschći, so by so do Němskeje wróčił.

Pschi rosphominanju finanzneho wutwórca gmejnow němski rjěd gmejnow kommunny napominaše, so bychu pschi sektajenju hospodarskeho plana jara kedźbliwje a pschehladniwje postupowale.

Dźesacy madźarskich studentskich wjednikow je schtwórtk wjerzor do Barlina pschijěło. Woni tam pjeć dnjow wostanu. Na Anhaltskim dwórnischczu jich sasitupjerja wobsahowneho ministerstwa, němskeho studentstwa a NS-studentskeho swjatka powitachu.

Filip Berthelot, prjedawschi dolholetny generalny sekretar w francowskim swonkownym ministerstwje, je schtwórtk 68 lět stary w swojim Parišskim bydlenju wumrěł.

Knjeježerstwo mexikanskeho swjatkowneho stata Chiuhuahua je wschitkim katolskim a protestantskim duchownym dowolnosć wotka, so smědźa swoje sastupnske dźěła wukonjeć. Tohodla je w tutym stacže žane Boże słužby wotmětwacz njemója.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 23. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

O Knježe Božo, bjeř naš dźak,
Zo pola žohnował a hajił
Sy naše z ruku šćedrje tak
A krasne žně do kosy stajił.

Cišinski: Swětło z wyšiny.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjecžor we 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 5 stop. cjopkoty po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer plus 1, najnišcha temperatura we nozy 0 stop. po Celsiju. — Nižina nad połnocnym Lodowym morjom wupschestrěwa žiwjo wětr hacž do krjedźneje Europy. Tohodla je wjedro pola nas połnmurjene, a wobsteji słabe połnilenje k mracjenju. Móžeše wětry tu nam powětr sapo sczjopliše, so je sa nětczischi pósdni poczasa sajo pschecjopko. Wyschina nad krjedźnjej Europu je so trochu seslabiła, tola twori hischcze šyrine pschečiwjenje pschecziwo połnocnej nižinje. Dokelž je nižina jara wobschérna a jo jenož pomalu k ranju hiła, njemóžemy hischcze wjetschepo pschemeńenjenja wjedra wocžakowacz. — Jutsche sobotu słónczko 7,29 hodź. sthadźa a jo 4,03 hodź. khowa. Mježacz sthadźa jutsje wjecžor 6,27 hodź. a khowa jo bo-połnoca 10,50 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutsischu sobotu: Hischcze połnmurjene, tola pomérnje mile wjedro.**

Počesćenje padn'enych n'edźelu zemrětych

K wopomnjecju we swětowej wójnje padnjenych a zemrětych towarschow pódźe Budyska wolnožta Nazionalsozialistiskeho sastaranja wójnskich woporow njedźelu zemrětych, 25. nowembra rano ⅛8 hodź. shromadnje kemschi.

Na tutym kemschithodźe wobdźěla so tež towarschojo Kyffhäuserskeho swjatka.

Po Božej słužbje położa so wěnzy k pomnikam.

Sestupanje sa kemschithod: Njedźelu 25. nowembra rano ⅛8 hodź. na Mjaßowym torhoschczu (pschi radnizy).

*

— **Lékarske wodźenja po wustajeńzy „Lud a raza" w Budyšim měschczanskim muzeju:** Dźensa pjatk wjecžor we 7 hodź. knjes dr. med. Götz; jutsje sobotu dopołdnja ½12 hodź. knjes dr. med. Petrang a wjecžor we 7 hodź. knjes dr. med. Dejka.

— **Wobsah póstoschkowoho wobthada w Němskej.** Liczba měschczeloweho póstoschcka wuczinjeschce na tónzu oktobra 1934 1 047 340. To wosnamjenja 796 kontow mjenje porno tónjez pryedawschoho měsaza. Dobropisow a pocjeżenjow dožyła je so w měsazu oktobru 69 515 000 wuwjedło, a to wot 780 523 000 hriwnow. S nich je so bjes hotowych pjenjes sapłacžiło 8 874 277 tosaj hriwnow. Dobromócże měschczeloweho póstoschkoweho konta wuczinjeschce w pscherčeńu 556 046 000 hriwnow.

— **Satka krajna loterija.** Pschi schtwórtkownym cjehnjenju 1. rjadownje 206. sakliske krajneje loterije (3. dźeń) padje dobywcze wo 25 000 hr. na cžisło 41404; dobywcze wo 20 000 hr. na cžisło 133458; dobywcze wo 2000 hr. na cžisło 129407; dobywcze wo 1000 hr. na cžisła 17165 43173 68200 72358 88630.

Z **Khelna.** Našej wjesey so powšitkownje „Khelno na pěsku". Tola nimamy jenož pěsk, ale też hlinu. Ale dokelž Khelno na hórcy a na pěsku leži, pobrachuje woda. Tohodla je Budyšske hamtske hejtmanstwo poručiło, zo dyrbi so we našej wsy wodowod twarić a zo dyrbimy z Maleho Wjelkowa hdyž su před někotrymi lětami wulku wodowu wěžu natwarili, wodu brać. Tola wjetšina nachee Wjelkowsku wodu, dokelž sebi Wjelkowčenjo přewjele za nju žadaja. Wjele burskich statokow wobsedźi studnje, jenož njejsu domjacnosće nimaja dosahowacu wody. Burja Lehmann, Měrčink, Mjeń, Khěžka a Kubańkec statok wobsedźa sami dospołny wodowod. Tohodla su wjele wobsedźerjow přećiwo tutemu nanowanemu předpisej protestowali. Snadź Budyšsko hamtske hejtmanstwo ze swojim předpisom tola hišće wróćostupi.

S **Kwacžija.** Brěni ras setkachu so pjenjwej towarstwje w Khwacžicach a Dubrawje tu z wobjeńšim japołbjenjom k shromadnej spěwnej pruhi. Dubrawa wojerej, so maja tón ras Khwacženjo nimale wschitch Dubrawcejow jako hosći. Wokoło 60 spěwarjow běsche so tak k shromadnemu dźěłu sesche. Dirigent porjeńschi wjecžor je žortnej sabawu. Wobe towarstwje so ruče spóznaschej. Poslednjemu spěwej pschisanknu so wjesoła sabawa z wobšij wschech wobsahowneho. — W januaru bu wobe towarstwje k druhej powschitkownej pruhi sajo w Dubrawje sesdźetej.

S **Khwacžij.** Sserbske towarstwo měsesche njedźelu po dlešchej pschestawzy sajo jenu shromadźiznu. Wschitcy zwěrni tu běchu a mózachnu wo dnjowych pracžanych wěcžerjez. Towarstwo pschijsvoli 12 hr. za Schulschezy. Jako brěnju luboscz wobsahnuje towarstwo dale, 5 hriwnow za Donowninku sbérku darich. — Wobcžejny cjach je na tom wina, so wulka sya hobustawow cjestnu pschinoschk wjazu do towarstwa njepłacži. To dyrbi so k kwitrobje brać. W bližšichim cjasu so snowa hobustawstwo pschepruhuje. Schtóž chze wostacz k wjace winowatosće. Sswěru k njemu móžemy spóznacz, hdyž su pschinoschki w porjadku.

S **Khwacžij.** Derje wopytana shromadźizna družstwa leżownoscjerjow, kotruž bur Kuschka nawjedowasche, je so 17. nowembra wotměła. W wjez ju so podźěle sa družstwowe twarjenje puczow wosjewite. Do zadoscže, so buchu so dnjowe pjenjezy powyschiše, njeje so mokło swolicz. Družstwowa pěskowa jama dyrbi so do rjada stajicz. Wobstyta dobra póda, z kotrejž je jama pschikryta, ma so khowacz, so by so z njej jama, hdyž je so pěšk wotwožuje, wudźěła. Tak so po něczim polo w jamje salozi. Sajimaj, kotrejž dźěło hladaju, maja biżo prěnje trěbne dźěła cziniez. Rahladam, so so njetrjeba na mjezy połnych puczow bojacz, so krucze napschecziwo stupasche. Hdyž běchu so někotre praschenja mjeńschego burskeho-žiwjenja dojednałe, so shromadźizna skónczi. — K njej so shromadźizna hotowineho družstwa pschijamknu. Na wědomje so wza, so je dotalny najeńk, pschekupz Mühla w Drježdźanach, hotowu wupowědźił. Wupowědźenje so pschija. Najeńk chce pak hotowu z nowa pschewjacz, jeli so so jemu najeńki pjenjez na 250 hriwnow sniži. Shromadźizna tule posliczeńku njepschija a wobsamknu, so ma so hotowa 15. ja-muara z nowa pschenajecz.

S **Bukez.** Sbérka jerohorncjeje jědże łaužbnemu njedźelu je we wobwodze Bukeczańskeje wotnožki tele wuroschki měła: W Bukezach 37,95 hr., w Kaporzach 7,80 hr., w Błožanach 8,10 hr., w Lejnje 11,15 hr., w Kosławy 12,65 hr., w Cjornjowje 11,55 hr., w Rodezach

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho žwob. pschekožił Jakub Schajba.

4.

(Pokračowanje.)

Młody muzikl cjinjesche žnadź tutym wobstórbam znowa někajke dwělowaze mjeswocžo; pschetož korczmar wótsje a hnéwnje na njeho sarcża: „Nó nó, njepocžinajcje ho kaž tajki njewětrowy Domasch!... Je traż Waš stara žona je žiwojej poddatnej žiwjatosću tež hižo wobtuskała? Nó doczakajcje, Wy budźecze hinak rěczecz... Psched něschto měsazami bydźesche kucharka Wórscha podźe wjecžor žama na zarje. Wona bě wschě durje krucze sesamkała, dokelž so bojesche; pschetož knjes farař bě je žiwojej žiwójbu sapnezował a w domje so runje wjele pjenjes khowasche... Tu saschtscha nadobo w khóbdže někaiku haru. Wórschu, kotruż hużaza koża pschebeża, njeswaji žej wjelo z městna. Dokelž pak schudorowanje njepschesta, nahły trochu smužitosće a poždźecži do khóbdy. Tu widźi psched schéroko wotewrjenymi durjemi fararjowoje jitwy wudowu Kschižanowu stejo, kotraż bě je wustrópjenjom wobkedźbyła a na zyłym cźele tschepotasche. Wórscha so jeje spodźiwajo wopraschka, kak je tola pisches samknjene durje pschischła. Na to wotmołwi Kschižanowa dyrkotajo a jakocžiwje — Wórscha je žiwychała, kak jej pschi tym suby tlepotachu — so je khežine durje wotewrjene nadeschła. Jako bě wona do khóbdy sastupiła, je so nadobo něchtó nimo njeje žunył — po storczenju, kotrejž je pschi tym dostała, a po krutych stupach budźo je to dyrbjała muzikła wožoba byez. Dla strózenja a cžiny je tu hacž k fararjowej jitwje doběžała; wona pak notnyschče knjesej fararjej, ale kucharjej Wórschi, so by jej wot nje něschto wotwožeje rutnizy za žiwoje khore dźěcżo wuprožyła.

„To bě wšo namažana ža", sapadny pódła hdźejoża žona korczmarjej do žiwoma, „pschetož Wy dyrbiecze wědzecz, je tej korczmar runje tehdy niwo sary pschinidże, jako so tam Kschižanowa nuts łaczesche a dokelž bě jemu to napadne, wosta khwilku stejo. Wón ma strowej wocži we hlowje, łaž móżeeze so žam pschejswědczicz, ale wo někajkej mutšej wožobje, kotruż je tam dyrbjała wutkoczicz, wón njebě nicżo wohladał — to je potom tej psched sudnistwom wobtrucżił — njewérno korczmarjo?"

„Nó haj", znapschecziwi korczmar a pschi tym jeho njejswjocžo f cjémnej cjerwjenojesnju pobéża — hacž f hnéwom abo f wuskotliwosću, schtó móżeschе to wědzecz? — „Nasajtra rano", wón pokračowasche, „dóże so we wóju roulka hara. Knjes farař bě so wrócził. Wón bě pschi žiwojim pišanskim blidże rjanu wobradu nadeschoł. Samk běsche rospaczeny a žydom stow toler, kotrejž běchu so knjesej fararjej za wjeżnu nalutowarnju wrócżo placžiłe, běchu hacž do poślednjeho pjenjezka wupjerchłe.

„A to je dyrbjała Kschižanowa tkucżicz?" so Josef wopraschа.

„Haj wéjo!" wokachu wschitke žony kaž f jenym hłosom. „Schtó dha hewak?"

„Jeże zyła thėja", jena f nich wujaßnjowasche, „tu pschepytana. To wšo niczo njepomhasche. Wona njebudże tola tak hkupa a zyłe pjenjezy w domje thowacz — te drje-hdże łépje wotpocżuja, dóniż ludźo wjazy telko wo tym njercżeża; potom póndże wulka jéżka do Ameriki. To bě tola Kschižanowoje najwjetsche żedżenje . . . Derje potaj-kimt, wo jeje khéji niczo druhe njenamakachu, khiba połsta żwétkych tolerí — wothladańšći pjenjes sa dźěcżo, kaž praješche; f wotkel, to Wam njemóże niczi rozjasnicz.

Kschižanowa bu na to do města do pschepytowanjeke jatby wotmjedżena. Tam je żebi wona prawišnika wjala, kiž wěż tak rjenje wjercżeschče, so jej njemóżachu někak sa khornaż — nó haj, cżłowjek wschak też njewé, schto je wón pschi tym mél! Potajkim krótka wona bu dżenża f jałby puschczena. Ale hdy bychu też wschě ofkwża na żwécze prajili, so wona pjenjezy nima — wo wóju budże kóżdy f porstom sa njej pokasowacz, pschetož tu kóżde dźěcżo do teho wérzi!"

„Ja pak niz!" sawoła Józef. „Take żónika njeje na duschniza, to bych moje zyłe samożenje na to żadźił!"

Korczmar pschiwobroczi jemu khribjet; blizo żedżenje khychachu jeho někchto wo „jelenu sa wuschomaj" borczecz. Wón khepotajo někotre piwowe karanczki jesbera a sasiupi do korczmy. Tej we wocżomaj żónkich bě sakitowar wudowy Kschižanowoje wo wjele poschubił. Józef pak na je dojte spchladnjenja ani njedźiwasche, ale postrowi f pschecżelnym poklonjenjom wjeżnego wucżerja, kiż bě na dżeł wobstórzbow cżicho pschipokłuchał. „Pójrże trochu so nana", rjekny wucżeł k Józefej, jemu ruku posticżejo, „Ja mam żo Wam dżakowacz za dobre ménjenje, kiż wo wobohej wu-dowje macże."

Krocżejschtaj k njedalekej kawzy.

„To sażo jónu macże", rjekny wucżeł żo żydaje, „kiż njepowucżonne twjerde hłowy! — Mózeeze jandżela f njebjesch pożadacz, tychle ludźi lépschebo powucżicz. Hdyż to w jenej ruzu męschk f kradnjenymi pjenjesami a w druhej woprawdżitého paducha njedżerži, potom tej jemu błischcze njedżerża. — Njedyrbi żo cżłowjek hněwacz, hdyż widźi, so na pschikład nikomu njenapadnje, wobstórzbniu, kucharku Wórschu, wo kotrejž nichtó njewé, f wotkel pochadża, někak podźiadnu fcżinicz. Radżicho wbohe wudowu tamaja, kotraż je żo stajnje porjadnje a pschiftojnje żiwiła . . . Njesbożowna żónika je wšo smyłku fcżinita, so be tak jara żama za żebje żiwa . . . Ale to mózeeze mi wérzicz, so by wona prjedy je żiwojimi dźěcżimi błodu wumrěła, dokelž żo na zużym żwójstwje pschepschcżinnyła."

„A jeje dżowka?" wopraschа żo Józef khwatnińje, mjes tym so bě żiwojej wocżi krucze na wucżerja złożił.

„Jeże dżowka?" wospjetowasche wucżeł żoro njesposłuchajo: „Nó, ta tola woprawdże po tym njewupada, so by něschto kradnyła. —"

„Nę, nę", pschetorhnu jeho Józef, „to ja njemóżu. Anton ju winowatsche" — wón żo nadobo wotmjelcża, a cżeżwjenosć pschebéża jeho brune liża.

(Pokračowanje ześchnje.)

10,20 hr., w Nječinje 6 hriwnow. Tak je so dožiła 105,40 hr. nasbérako. Sbéračelam a daričelam ja to powtrobny dźat!

S **Bukeju.** Wutoru wotmě so w Stangez hościenzu wulki starschiski wječor Bukečanskeje ludoweje schule. Wulka sala běsche napjelnjena se schulerjemi, jich starschimi a pschećelemi schule. Schulski chór wotewri wječor z pěsku schom. Knjes schulski wjednik, wyschiski wučer Jodni witasche zhromadźenych w mjenje wučerjow a dźěći. Po někotrych spěwach pschedstajichu dźěći 2. schulskeho léta někotre wjeselše wustupy. Tež młodobu na starschiskim wječoru dobuschtkowasche. 2. rjadowanja pschedwjedźe zortnu hru wot Hanja Sachja. Knjes wučer Pjela a schulef Lukas podawachtaj rjany hudźony kruch na klawérje a hušlach. Jon je lubjachu po tež posticenja schulskeho mandolinoweho chóra pod nawjedowanjom knjeza wučerja Schudaka. 3. lětnik pschedstaji jara zortne dźěcace wustupy. Też 1. lětnik je spěwom pschitomnych rozweseli. 6. a 7. lětnik pschednjeseechu wěcne thory. Knjes schulski wjednik Lodni rozdźaki wo filmowych pschinoschtach a knjes wučeř Hołbjan namołwjesche k pětowanju dowtajeze hudźby. Schulerjo pschednjeseechu zjenizy pěsen wo Bukečach. 2. lětnik zahra hischcze wjeselsku hru a 4. lětnik posticzi k powschitkownemu spodobanju „wónzeł". Zrónczenje mandolinowoho chóra hischcze cjesichi kruch jahra a 6. lětnik zwjatočnosć z hru stónczi.

S **Mujesda** pola Bukeč. Kaž je so hižo dźělilo, žu jo w nozu k 12. novembrej na Walowsko-Mujesdźanskim gmejnišim pucju šadowym schtomikam thróny wotkamale, někotrym so cźěła roskamale a so wjele kolikow je jemje storhako. Jeneho cjeladnika we Muj.šdźe, na kotrehoj tukachu, so je šamopalschnjstwo stucźił, běchu sasjeli. W Lubijšim žudnišim jaštwje je dołho prewschi, so wusnaj, so je winowaty. Schkódnik ma cźejže thkowanje wočakacź.

S **Mujesda** pola Bukeč. Saudźenu pónđźelu žu na hoitwje s pschithonjerjemi 45 jazajow, 22 bažantow, 2 kaniklow, 1 kurwotu a 1 bakuta potscźelili. — Na hoitwje w žužodnych Walowach je wunoschł hontwy 27 sajazow, 7 bažantow, 1 kurwotu a 1 schkrěkawu wucźinił.

Z **Khróšcic.** Wčera pred tydźenjom mózeše wysostajny knjez farař J. Weńka na 30lětne měšniske skutkowanje zhladować. Po skónčenju theologiskich studijow w Prazy w Serbskim seminaru wuswjeći so dnja 15. novembra 1904 w tachantskej cyrkwi na měšnika a skutkowaše potom jako kaplan při Dwórskej cyrkwi w Drježdźanach, při cyrkwi swj. Nepomuka w Kamjenicy a w Cwikawje z wulkim zohnowanjom. W juliju 1907 powoła so za farara do Aue, hdźež je z wulkim njespróchnym dźělom tutu wosadu natwarił. 26 lět dołho je tutu rozpjerśenu wosadu w diasporje wuspěšnje zastaral. Loni w augusce 1933 do swojeje serbskeje domizny wróći, zo by tu po wysokodostojnym k. duchownym radźe J. Sewčiku k wuprózdnjenu Khróščansku faru přewzał. Za krótki čas je sebi też tu lubosć wšěch wosadnych dobył. Wón luby Knjez chcył jomu cźělnu a duchownu strowosć spožčić, zo by hišće prawje dołho mohł spomóc, je skutkować k trajacemu zbožu Khróščanskeje wosady a cyleho wulkeho luda.

Z **Njebjelčic.** Zaúdźeny pjatk woswjeći tu bur Jurij Herrman ze swojej mandźelskej rodź. Žurec we cźelnej a dušinej strowosći w kruhu swójbnych a přiwuznych swój sléborny kwas. Přejemy też na tutym wótšnje jubilarowaj wšo najlépše do dalšeho přichoda.

Z **Khróšcic.** Naš wjesnjanosta knjez Jakub Kokla, kotryž je dołhe léta naš šulski wubjerk z najwjetšej kedźbnosću a wobhladniwosću nawjedował, je tute zastojnstwo ze strowotnych přičinow złożił. Z jeho naslědnikom je knjez skótny lékař Šołta w Khróšcach a z joho zastupjerjom budźe knjez měšćanosta Kokla, kiž chce po swojich mocach dale swěrnje na šuli služić.

S **Němskich Pasiz.** Swoje pšči njeśožu mejesche jedyn tudomny tatař, kotryž wutoru s kruwjazym šapschajom jo nahlej wjeźnej dróhy dele jědźesche. S trubjenjom automobila jo špitšinowši, ko kruwje s wosom pěšta do cźekanja daschtej. Wóś, na kotrymž rataše je źwojim šwatom jědźesche, nawźju do jeneje lipy šawadźi a šasta, pjedy hacź so někajke njeśoože šta.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. Saudźenu njedźelu popołdnju žu w tudomnym hościenzu dweju pachołkow šašlapili, hdyž w hornim połkhośe ainaretty, schokoladu a druhe wězy pakosćejschtaj. W hościenzu staj hižo wospjet tajke wězy krabnułoj a to tajfu hnadu, jo je jtoro njemóžne, jo bystchtaj je žamaj šwašiwałoj. Pat ktaj je rosdawałoj pat pschedawałoj. We tudomnym hościenzu staj šmajmjeńšcha wótom krócź pakośćiłoj. Teź we Wulkich Sdźarach staj pjecza na kradźenje cźahałoj. Móžne je, so staj ja kradźene tworу kuzow namakałoj. Poliźiji je wěsće poradźi, pschechowarjow wuśledźiźcź a psched žud stajicź.

S **Kulowa.** (Roskaty paduch.) Psched dźešćimi cźasom bě so jenej tudomnej žonje broha debjeńka kradła. Psched někotrymi dnjemi je so debjeńka z Lipska s póšu do Kulowa wrócźiła. Paducha je poždźicho po šdaćiu šwedomje hrźebało a wón je roskaty debjeńku wobkradnjenej wróćo póšłał.

S **Drježdźan.** Shromadźišna tow. „Czornoboha" 20. t. m. bě tohodla wušnamna, so bě z Kamjenza pschijeł knjes dwórski radźicjel Rentsch. Dokelž je tutón knjes dobry pschećel naschoho ludstwa a wošebje šerbskeje spěwy jara rady ma, spěwasche so pilnje a teź naših němški hólcy šamoschwašche nasche nam lube arije šerbskeje Łužicy šobu. Potom bu naležnje proscheny, so by něschto wo Kamjenskich nowoscźach powěcźał, schtož knjes dwórski radźicjel radžuje cźinjesche. Tak šhonichmy, kak žu tam wulke thinganisch.jo natwariłi. Kaž dale šhonichmy, wuwije so město Kamjenz tóle a bóle. So Kamjenscźenzo nětko tady šerbske huju jěźa, dokelž žu tam tuniske hacź tu, so teź nakomni. — Potom bu nowy šobustaw do towarstwa pschiwšatu a tutón šwjatočnosći wotkonił bu je spěwom „Bratrowstwo šej šawdawajmy" wolwónzowany. Wokoło 1/11 hodź. wopuschcźeji naš knjes dw. radźicjel Rentsch, kiž bě do wothada hischcze wo dźěławosći šatšeho trónowanja a krałowstwe źwojiby rěcźał. Sapisowaŕ towarstwa pschepoda jemu sapisany pschednoschk wo pschiwisći Serbow k krałowskemu domu Wettinskich. Potom nastaji so nasch wažny hósć na domowišću, jenu so pschitowarschi nasch šwérny Pschedźenak, kiž chce teź do Kamjenza pohladacź. Napopředku cźitachu so hischcze šajtnawe nastawki z cźasopišow „Katolski Poseł" a „Pomhaj Bóh", dale teź nastawk wo wobnowjenju Njeźwacźidłskeje zyrkwje, kiž bě nasch herbski dźenik wopisał. Wulke wjesele knjeješche, hdyž so cźitaschе, so je knjes Wirt, pschichodny žyn naschese Leschanicz, žiwóźby wuwoleny sa pschedsydu towarstwa „Faromér Imisch" w Hodźiju. Se spěwom so thromadźišna stónczi.

Z **Lipska.** Knjez *referendar Jurij Rjenč z Khróšcic* je swoje statne juristiske pruhowanje w Lipsku a w Drježdźanach při justicnym ministerstwje khwalobnje wobstał. My Serbja so wšitcy na tym wjeselimy, zo je zaso jedyn z našich serbskich synow wustudował. Knjez Rjenč ma so tu wosebje pokhwalić, dokelž je po najmjeńšej ličbje semestrow, kotrež su předpisane, pruhowanje złożił. My wšitcy pak přejemy našemu młodemu referendarej wšo dobre za swój přichod. Vivant sequentes!

Přilopk

Ruku žebi šawdawschi pschipuchazemu cźahej napschećo schtoj.

Na Nürnbergsko-Regensburgskej żeleśnizy je so pónđźelu dopodnja łubocźinska štruchkotna wothrała. Blišo Endorfa mužiti a młoda holza pódlu żeleśnizy dźěchtaj. Hdyž so tworowy cźah pschibliži, wobaj na kolije štuptschtaj a ruku žebi šawdawschi, cźahej napschećo dźěschtaj. Tón so njemóžesche šaspinacź a jeju pschejdźe. Jeju cźěle bo rosmiećeschtej, so njeběschtej wjazy špójnacź. Morwaj staj 28lětny Hendrich Binner z Michirchenow a młodostna Margareta Schmidtez z Nicha.

Móšt pšches „Mały Belt".

Nakrajny šwiht njes kupomaj Fünen a Jütskej potkupu (Danišej) je prjedy pschewjdże, hacź je s powrótka wotmyślene było. Móšt pšches Mały Belt dyrbjeschе po prěnim prospekcje hakle 1. julija 1935 hotowy bycź. Nětko pak je danške wobkhadne ministerstwo wobsamkło, tutowar po możnosći śespěschicź. Hižo 1. meje 1935 ma prěni żeleśniski cźah na pruhu po nowym mosće jěcź a 15. meje dyrbi so sa powschitkownu żeleśniski wobkhad wotewrićź. Tak dołhe wšěm wobkhad s wulkim parnikom šaństanje. Sa tutón wulki a dołhi móšt žu w danškim šacźe 34 milijonow krónow postajene.

Žyła firma šo woženita.

To njeje šnadź titul noweho šilma abo romana. Njedawno je so w Norimberku (Nürnberg) šłało, so šu nimale wšichtiźy pschišłajeni jeneje firmy k wolfarjej pschišłupili. 15 pschišłuschnikow Norimberskeho Porstowoho fotografiskeho wobkhoda šłupichu šhromadnje do mandźelstwa. Kšóždy móže žej pschebłajicź, so je wo tutym podawku w Norimberku rěcźesche. W mjenje mešta pschejesche jim wyschiski měšćanoschta šwoje. Potom podachu je šhromadnje na njewjesćiniske puczowanje, za cźož bě firma Porst elegantny autobuž najała, kiž jich na 1300 km. pšches žułu južnu Němšku wjesešche. Originelne pschi jěźoje bě, so žadyn wobdźelnik njewědźeschе, hdźe so nasajtra pojeźdże. Tuž žo dźiwacź njetrjebamy, so běchu pschezo nowe pschełapjenja pschi jěźbje, kotraž drje „do módreho", a nimo teho hischcze do šwoja wjedźeschе.

Žrawz w žwobodnej kupjeli.

Hacź dotal žebi w Batawiji (na kupje Jawje) mužłachu, so je tamny brjóh pschećiwo žrawzam s pschedźežajmym koralowym wutwarom šawrjeny a tehodła so wschitzy w kupjeli Tandjok Priok.bjes šarosće kupachu. Njedawno žo rybarśki hólz do khorowne pópża, kotremuž bě jedyn žrawz (wulka rudźesna ryba) prawu nohu a lewu stopu wotkuschnyła. Hólz bě w pschišławje, kaž je pola domjacych rybakow waschnje, płowaze šaki wupołożił. Nadobo jeho žrawz popadny. Jeho towarśchojo pschijźěchu jemu s cźołmami hnydom na pomoz, ale bě hižo tak cźežzy žrawzej, so nasajtra w khorowni wumrě. Europišim hościom žo wěšo někto wjazy nochze, žo w žwobodnym morju kupacź.

Radio

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschědneho programa: 6,35 raúšchi konzert. 11,40 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacźele. 15,40 hospodaŕšti tydźeńšchi pschehlad. 18 schportišti pschehlad.

Lipšk: Nimo šnateho wschědneho programa: 6,05 ša burow. 6,35 raúšchi konzert. 8,20 tacźele. 11,45 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacźele. 18,20 dujeńška hudźba.

Hischcze ważne š dnjowego programa: Barlin: 20,10 ludowška hudźba š operow. Frankfurt: 20,15 wulki wjeśoły wječor. Wiw: 19,45 operettowy konzert. Warschawa: 21 orchestrowa hudźba.

Maš ty hižo

zastupny liśćik za wulki serbski koncert? — Nic! — Nó, tak pak sej kup hnydom tajki w Serbskej knihařni w Budyšinje, w Guderec hudźbnym domje we Budyšinje, w Försterec pianowym domje w Budyšinje na Kěžorskej dróze, pola knjeza hošćenarja Sucheho w Pančicach, pola knjeza Leski w Kukowje, pola knjeza Natuša w Khróšćicach abo pola předsydy twojeho spěwneho towarstwa. Wječor pŕi pokładni so teź hišće předawaju. Liśćik płaći jenož 80 pj.

Měšćanske dźiwadło

Zriny.

Struchłohra we 5 jednanjach wot Th. Körnera.

Porědko mějachmy w zańdźenych létach składnosć, tutu wurjadnu hru Theodora Körnera we *dźiwadle wuhladać. Wona słuša sobu k najlépšim* hram němskeje literatury, kotraž zamóže pozběhnyć a zahorić wótčinske zmyslenje w ludźe. Wšo přeblyšcaca lubosć k wótčinje, zmužitne rjekowstwo a krute nahlady wo česći a směri, kotrež w krwi knježa, spožca jej tak wysoku hódnosć.

Dźěl hraje w twjerdźiznje Seigeth, kotruž ma zmužity hrabja Zriny přećiwo wulkej namocy Sultana Solimana w Madźarskej zakitać. Tu, we wulkej wójnskej nuzy, wurosće rjekowska postawa hrabje Zrinija. Tutemu rjekej stoji derje kharakterizowany napřećo émowy despot Sultan Soliman.

Na postawu „Zrinija" přińdże Körner w lěće 1812 přez madźarskeho basnika Kisfaludya pokazany. Hnydom so poda basnik do studija žortow. Ze swojeho samsneho rjekowskeho žiwjenja, ale teź ze powěrow swojeho časa wjele do noweje hry położi. Tak nasta hra hłubokeho jimaceho patriotiskeho ducha.

Pod wjednistwom intendanta Hans Heinz Kämpfa so hra wurjadnaje w Budyšinje předstaji. Wosebite připóznaće zasłuża sebi hrě přiměrjene, wustojne jewišćowe wobrazy. Z hrajerjow njech so wosebje wuzběhnu Bruno Klockmann jako Soliman a Hans Verder jako Zriny. W dalšich muzskich rólach so předstaji wuspěšnje Steinmetz, Säuberlich, Rasch, Pierre, Holtaj. Rolu Heleny poda wubérnje w rěči a pohibje Helga Sornsen, město zo hrabinku Jěvu Franciska Hellmuth-Bräm hłuboko hnujacy předstaji.

Hra zawostaji wulki zaćišć na publiku. Zasłuži sebi najwjetšeho připóznaća a — skedźbliwosć. -n-

Towarstwowski powěstnik.

Auto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóšterskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědże wječor we 5 hodź. wot Pančićanskeho hošćenca. Jězba płaći tam a sem jenož 1,70 hr. Zajimcy njech so zamołwja pola Pančićanskeho korćmarja M. Sucheho, hdźež teź wšitko dalše zhoniće. Domojjězba so po namjeće wobdźělnistwa w Budyšinje postaji. Tuž nječakajće, ale zamołće so hnydom.

Bukecy. „Radosć". Njedźelu 25. nazymnika wječor we 8 hodź. je spěwanje na wosadnej zali. Dirigent.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. změjemy lětušu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budże dla ważneho přemjenjenja wustawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dźěławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Słyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym debatta. Namjety na zhromadźiznu maja so pisomnje hač do 24. nov. do kenclije pósłać. Zhromadźizna budże wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóžde serbske towarstwo póscźele wjacorych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdże. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Zarjadnistwo Domowiny.

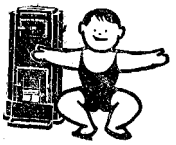
Khróšćicy. Koncert w Budyšinje 28. 11. 34. Na koncert pojeźdże pórstki auto srjedu wječor 1/4 7 hodź. wot pósta w Khróšćicach na Zejicy do Budyšina. Jězba płaći tam a sem jenož 1,50 hr. Zajimcy njech so pola překupca Natuša zamołwja; a to hač do pónđźele wječora. Natuš.

Směšk

* **Dajeze mi k rosumej pschińć!** Runje je so hósć k bidu pożdynył. Pinczník hižo pschiběża a so prascha: „S cźim móžu Wam pożłužić?" — „Ale ja Waš prosym dajeze mi tola najprjedy k rosumej pschińć!" — „Wobdajcźe! Myślach, so je někto tak daloko."

* **Po hłowje wsał.** Knjeś (do cźeladnikseje jitwy sastupiwšchi) k słužownikej: „Schto? Hrajece kharty s tymi holzami? Ssym Cźi tola porućił, hubу słobacź!" — *Służownik: „Cźinju teź! Hlejeze tutu hromadu pjenjes, kotruž žym jim wotewsał!"*

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjowa a za nawěšttki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2286

Zwučowanje też na zymskim ranju

Prjedy běše zyma, nětko hižo worjewaju

BALDUR

kachle za 10 mjeńšin — a po zwučowanju pijeće kofe.

Ma pola Was też tak rjenje a spokojnje być? Poradźimy Wam rady.

Zelezowy dwór Joh. **Miessner**

Jenička předawarnja

Maja

hodowna wustajeńca hrajkow je wotewrjena

a njeda so we wuběrku a płaćizny hódnosći přetrjechić

Kurt Martin Richter

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 7

při zemi a w prěnim poskhodźe — Samsna wuporjedźerńja klankow.

Wulki skład w narunańskich dźělach — Telefon 2741. —

Najwjetši dom hrajkow w Budyšinje

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Domjaca holca

pilna, sprawna, 17—22 lětna, so k 1. dec. abo k 1. januarej 1935 pyta. Zamołwjenja z wobrazom zapodajće na

„Dom wučomcow“
(Lehrlingsheim)
w Drježdźanach-A.
na Ammonskej hasy 15

Bydleńske a spańsk. jsiwy

kuchinje, pólstrow. twory atd. jenotliwe meble kupuje a tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Ruči serbscy!

Mam swoju wobstejowarnju. Mandželske požčonki přijimam.

Nowo-časne gardiny

rolowy, šwedski plat tunjo

Jda Würker rodź. Frieree

w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa 10

Papjeru k zawalenju butry, znaćišćom „Němska wjesna butra“.

Swěčki do wozowych latarńjow

jara dobreje kajkosće

Erich Winter.

drogerija, na Kamjeńtnej hasy 14

Rozšěrjej Serb. Nowiny

Spokojnosć

w domje

Šezlonkowe přikrywy, 6.50, 5.95, 4.50, **2.48**

Sćěnowe škitaki 2.95, 2.75, **2.25**

Brokat. blidne přikrywy, 110/165 4.95, 3.95, **2.95**

Brokatowe komodowe přikrywy 1.98, **1.48**

Wumělske gardiny 3-dźělne, 5,95, 4.75, **3.95**

Gardiny do wjesnego domu metr 48 pj., 38 pj., 30 pj., **0.25**

Wóskowane płaty a ložowe předložki we wšěch płaćiznach

A. Bokelmann

nasl. měj. Curt Müller

Zał. 1892 / Serb. hrjebje 2 / tel. 2186

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17 pola

---

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poskića

howjaze mjaso pt. 45—50 pj.
swinjace mjaso pt. 65—80 pj.
ćelace mjaso punt 65—80 pj.
zawalene a worjechowe pleco . . . punt 1.10 hr.
tučna jatrowa a hońiwjerska kołbasa . . . punt 80 pj.
knoblochowa, běła, dobra a pólska kołbasa punt 70 pj.
rubane howjaze a swiniace mjaso pt. 65 pj.
šmalc, potč. łój w mnohosći

Wołma

Wołma k štrykowanju, w mnohich barbach, 100-gram-pasmo wot 45 pj.

Wołma znamki Schmidt w 10 wšelakich barbach 100 gram-pasmo . . 82 pj.

Židźana wołma, wše barby 50-gram-pasmo . . . 55 pj.

Parl. wołma, dobra kajkosć 50-gram-pasmo . . . 60 pj.

Sportska wołma 100-gram-pasmo . . 65 pj.

Sportska wołma, metěrow 100-gram-pasmo wot 60 pj.

Jehły za štrykowanje a sańkowanje

Alfred Vogel

w Budyšin'e

při Krónprynccow. mosće

Kłobuki a čapki

za žony poskića płaćizny hódno

Gertrud Tröger

na Sukelnskej hasy 30

---

5 hodźin

Rańša hodźina
je złota hódna,
Heboldec časnik Wam praji
hdy je namakače.

Fritz Hebold, časnikar w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Wulki skład we wěrowańskich pjerščenjach!

Kruwa, wysokosućelna, steji na předaji **w Baćonju 14**

Prawy Koporčanski wolij

z nowych žnjow, cyle wosebje dobreje kajkosće **litr** hriwnow **1.40**

Najlěpša podawarnja za zasopředawarjow.

Kóždu sobotu stan pod radnicu w Budyšinje

Gustav Jung, wolenca w Koporcach

Meblowy

40 jstwow na pokazku

Hänchen

W měsće a na wsy znaty w tunjoći a kajkosći

na Lubljskej dróze 17

(dom w dworje). Telefon 3649

Mantle

najwjetši skład na městnje

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Po dołhich zymskich wječorach čitaja so w serbskim domje

Serbske Nowiny

Poruč tutón jenički naš dźenik też swojemu serbskemu susodej, wón ležma wo tom wě, zo wón najlěpje wosebitosće našeje rjanjeje domizny zastupuje.

Płaća měsačnje do domu jenož 1.50 hr.

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zastajenje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjez nicho, kožane kholowy, kožane hauby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane toše we wulk. wubjerku za wše přeća po načasnych płaćiznach poskića we wulk. wubj.

Otto Büttner w Budyšinje na Hłown. torhošću

Zubny lěkař dr. Kegel

na Dźiwadłowej hasy 4

dosta telefon čo. 3718

Wše RVO-pokładnje

Nawěštki w „Serbskich Nowinach“ maja za kóždeho přecy wuspěch!

Jónkróćne poskićenje

taflowy bant, čista žida, čorny 20 cm šeroki 10 m 12,50 hr.

drastowy bant, cyle čežka kajkosć hisće po staryć

płaćiznach; po metru 22 cm 2,75 — 24 cm 3,10 — 27 cm šeroki 3,50 hr.

Fritzsche w Drježdźanach - A 21 Schlüterska dr. 42

Ničo Was njecpłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na póšće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bille ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr .....

Frau .....

in .....

Postanstalt .....

Wohnung .....

bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny“** ab 1. Dezbr 1934. Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterschrift: .....

Po dołhej a ćežkej khorosći wumrě moja luba swěrna mandželska a naša dobra mać

Katharina Kmetschowa

rodź. Ebnethec.

Za mnohe dopokazy lubosće, česćownosće a dźěłbrańe při wumrěću našeje drohejše, nětko w Bohu wotpočowaceje, wuprajamy z tutym wšěm swój najwutrobniši dźak.

We hłubokej zrudobje

Pawoł Kmetsch a dźěći

W Brěznej čo 1 pola Kamjenca na dnju pohrjeba, 21. novembra 1934.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošić hasy 21

Přiloha k čisłu 273

SERBSKE NOWINY

Pjatk 23. nowembra 1934

Honjenje za wukubłanjom — smjerć luda

Mješe wjacemi 18stnymi b.sche w lěcje 1900 8000 abiturientow, w lěcje 1932 pak běsche tutych nětkoždy 40 000, potajkim pjeć króć wjace. Statistiske swěrjenja same na sebi wjele njepraja, dyrbimy pak wjacitke swjatych wopomnicz, tež z tutymi liczbami zwisuja. Ssamo na sebi móhli snadź rad wodźecz, so je so tekto ludowym towarschom wjazy zohnowanja wojscheho schulskeho wukubłanja dostało, njehyba-li tomu druhe, mazniske ludobiologiske mysle napischecžo stale. Dyrbimy hižo do najmjenschscheho bónka ludowego schadzenja, mjenujcy do zwójby hicz, so bychmy nałaczle tukoho rozsdźela liczbowe prawje pohódnoli, a dyrbimy hischcze druhe liczby k tomu wzacz. Swoprědka njebudże srofumtiwe, schto ma sczehowaza statistika z predawschej schromadneho, mjenujcy statistika, kotraž dopokazuje, so je w lěcje 1932 ani połoja tych dźecži njeje narodźiła, kaž we lěcje 1900, a tola wobe liczbje wulo swizujetej: pschetož z wotkel je tuto wotebéranje narodow pschischko? Wono je pschischko we wokomiku, jako němski lud sapocza liberalistiliz a materialistiliz myslicz, jako źeli ludźo lepschu sajtuzbu, „nahladne mejschczanske sastojnstwo", „lozialny poskup" wosche wajachu, hacz sdźerzenje zwojeje zwójby a zwojeje druzinu, z tym pak tež zukeho němskeho ludu. Tehdy pschindźeju preni krócz na mysl, so mahli zwojemu synej sudowacz dacz, je-li jenicki, a poddźicho sama na to pschindźechu, so „mója lepsche, stawej pschimérjene zjiwjenje" wjesch, dyż dozwla zanych dźecži nimaju. Tu leži jedyn mósk mjes statistikomaj, kotrejž predy mjenowachmy. Druhi mósk leži w tym, so ssu zwjescji: Czim posdźicho zenitwa, czim mjenje dźecži. S njesmyslom naschcho pschejatehho wukubłanja, na pschikład z tym, so wot prénjeho wokomika, wot zotru sa czeschne dźecži a wot wjednizy macžerstweje schule a wot mnohich druhich powołanjow zyle njetrjebawschi pruhowanje srafoske zada a zo z tym wukubłańki czaj a staroba zenjenja wo léta sakomdźi, je honjenje sa wukubłanjom zobu k wotebéranju narodow a z tym k wohrożenju zjiwjenja zukeho luda dowjedło.

Razionalizolialismus je myzle liberalizma a materializma wokitronik. Dźenża njeje wjazy trjeba, so nětko pruhowanje srafoske słozi, so by czeczenj ludowy towarsch był. Wot wscheho posdacza stawow zmy tak hizo wolenschli. Wobzeże pak stajamy dźenża wjeleźeczinu zwójbu kotraž pschichodnym generazijam strowy a bohaty dorost spodźi, w naschej czeczi wsche hacz zwójbu, kotrejež jenicki zyn zebi z nanowymi źrédkami jenu akademiju dostojnosej po druhej dobudże. So zo prasczenje dorosta rosczisa, je dóst zjiwjenja némsteho luda. Pak smjemy w pschichodze generaziju, kotraž je wschitkim wojowanjam srofczena, potom smjeze nasche wojowanje ważnosej sa lettzhazy, abo pak ju njesmjemy, potom wschitke wuspéchi, njech bychu byte tak wulke kaž dowle, drje sa dźenża a jutsje němski lud pschi zjiwjenju sdźerza, sa pschichod pak budża podarmo.

So swifti rażowe politiki spóznaja, je sa wschitkich ludowych towarschow ważne: pschetož jenicze wola zukeho luda samoże praschenja zjiwjenja w pschichodze pschewjescz. Němski Hygienisti musej je tehodła zwoju wustajenizu „Lud a raza" sestajaz, so by na zebnote a nalezne waschnje wschitkim ludowym towarschom tute swisli rosjaznił.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela zemrětych, 25. nasymnika 1934.

S **Budyšcina.** W Michałskej zyrkwi zuńe rano ½8 hodźin farar Tischer Boże wotkazanje, serbsce; dop. ½9 hodź. farar Kapler serbsce a w 10 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. pohrjebnje kapały na Hrodźišku, farar Tischer; pop. ½5 hodź. smjeze farar Tischer němsku spowědź.

S **Budyšcina. Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.** Dop. ½11 hodź. swjatk dźecži, wjecżor ½8 hodź. evangelistazija, zrjedu wjecżor we 8 hodź. swjatk mładźiny, schtwórtk wjecżor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Schromadźizny swonka Budyšcina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswacžidle, póndźelu wjecżor ½8 hodź. w Rachlowje, wutoru wjecżor we 8 hodź. w Semjazach, zrjedu wjecżor we 8 hodź. w Brikopzach, pjatk wjecżor ½8 h. we Wulkej Dubrawje. — Hodźina za ženy wutoru wjecżor we 8 hodź. w Jeżezach. — Kóždy je wutrobnje witany! —

S **Barta.** Rano we 8 hodź. zerbsku spowědź, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 němsku Boża słužba. Pojawnisti khór a zpéwne towarstwo zobuskutkujetaj. Krajna zběrka za bladanje rowow naschich we wójnje padnjenych wojakow we wutrakju.

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. smjeze farar Böttger němsku spowědź, farar Bójz dop. ½9 hodź. němsce a we 10 hodź. zerbsce kemschenje. Zyrkwiny khór spéwa: „Kak je zyslow mjele". Zběrka k wołożenju hospodarskeje rucy zawołowanych we wójnje padnjenych a wotbladanja wojerskich rowow we wutraju. Dop. ½12 hodź. smjeze farar Böttger kemschenje za dźerzi 1. hacz 4. schulskeho léta. Pop. w 3 hodź. smjeze farar Böttger zerbsce a ½5 hodź. němsce Boże wotkazanje. — Póndźelu wjecżor we 8 hodź. evangelska mładźinska słužba za hołzy starsche 14 lét na farje. — Wutoru wjecżor ½8 hodź. smjeze farar Bójz biblisku hodźinu w mlodźinowni. — Schtwórtk wjecżor we 8 hodź. budże biblijska hodźina pola Duczkez w Kóstach.

S **Budyschinka.** Rano ½8 hodź. budże němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje (farar Langa z Budyschina); dop. w 10 hodź. zerbsce kemschenje (farar Handrik z Porschizy). Zběrka za wothladanje wojerskich rowow we wutraju.

S **Bukez.** Rano ½8 hodź. zerbska spowědź, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 hodź. němske kemschenje. Zyrkwiny khór spéwa: Kak w czichim mérje. Posawnowy khór: Sszyla sbożnych. Zběrka za sastaranje wojerskich rowow.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. zerbsku spowědź, dop. ½9 hodź. zerbsce a w 10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwiny khór spéwa: „Sbóżni su cji wuswoleni", wot Rinka. Zběrka za wojerskich sawoztajenych a za wothladanje wojerskich rowow.

S **Hrodźiszcza.** Rano we 8 hodź. zerbsku spowědź ze swojatym Bożim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za wojerskich sawoztajenych a wothladanje wojerskich rowow.

S **Hucžiny.** Rano ½8 hodź. zerbska spowědź, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 němska Boża słužba. Khór spéwa: „K czom' cherpjenja tak wjele" (Joh. Seb. Bach). — Krajna kolekta.

S **Klenicy.** Dop. ½9 hodź. budże zerbsce a w 10 hodź. němske kemschenje, woboje z koletku. Posawnisti khór zobu stutkuje. Pop. ½5 hodź. zerbska spowědź ze wudźelenjom Bożeho wotkazanja. — Pjatk, 30 nowembra wjecżor ½8 hodź. smjeze k. Hempel biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej schuli. — Wumrěł 29. nowembra: Jan August Sommer, formař, napožł. rentudostawar we Wulkej Dubrawje, 57 l., 11 m. a 10 dnjow stary.

S **Klušicy.** Rano we 8 hodź. zerbska spowědź z Bożim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 hodź. němske kemschenje. Zběrka.

S **Kotez.** Rano w 7 hodź. budże němska spowědź z Boże wotkazanje, dop. ½9 hodź. němske predowanje (wosadny farar). Zběrka.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. budże zerbska a ½11 hodź. němska Boża słužba: cand. Lafer. — Zyrkwinska hudźba. Kolletka. — Pop. ½2 hodź. zerbska spowědź z Bożim wotkazanjom.

S **Malešecy.** Rano ¾8 hodź. zerbska spowědź, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 hodź. němske kemschenje. Zběrka. Pop. w 3 hodź. němska spowědź. — Wumrěł: Jan August Wotta, tkježer w Dobroschezach, 52 l. 14 dnjow.

S **Minakale.** Rano ½8 hodź. zerbska spowědź z Bożim wotkazanjom a dop. ½9 hodź. zerbska Boża słužba. Dop. w 10 hodź. swjatocznoskej pschi ponmiku za we wójnje padnjenych. ¼11 hodź. němska Boża słužba. Zyrkwinska hudźba: a) Zyrkwinski khór: „Hdyž dyrbju wotzjal cjahnycz" (Joh. Seb. Bach). — b) „Swérny budź hacz do zmjerzce" wot M. Thiede (Knjeni Geistowa z Adolfskeje Hety). — Kolekta za bladanje rowow w njepschecželskim kraju. — Pschipokdnju w 12 hodź. kemschithody tych macžerjow, kotrychž dźecži su so we sandżenym schtwórczischze narodźile a sebi wumrěle. — Pop. w 4 hodź. němska spowědź z Bożim wotkazanjom. — Wjecżor ½8 hodź. dopomnjenska swjatocznosej za njeboh knjesa hrabju v. Holnsteina. — Potbowani: Helmut Walter Hencz, synk Hermanna Henczja, dźěłacerja w Minakale, 28 dnjow. — Hana Guita Kiliana rodź. Israelez, mandželska Pawoła Kiliana, dźěłacerja w Adolfskej Hěcze, 47 lét, 4 nedź. a 4 dny stara. — Norwonarodzena dźowczicžka Matka Alberta Jurta, pschekupza we Wjele'cu. — Knjes Karl Theodor Ludwig, hrabja v. Holnsteina w Minakale, 80 lét a 7 dnjow stary. — Helga Margot Kowarkez, dźowczicžka Gustawa Kowarka, dźěłacerja w Adolfskej Hěcze, 2 dnjej stara. — Mariana Ruth Jonez, dźowczicžka Richarda Arnoschta Jonže, zwonjacerja w Minakale, 2 m. a 8 dnjow stara.

S **Njeswacžidła.** Rano we 8 hodź. zerbska spowědź, dop. w 9 hodź. zerbsce a ½11 hodź. němske kemschenje. Zběrka za bladanje rowow we wójnje padnjenych. Pop. ¼4 hodź. biblijska hodźina na kapłanstwje. W 5 hodź. němska spowědź. — Sstrjedu pop. w 3 hodź. jónste towarstwo pola Holanez. — Potbowanej: Lena Kunzej, rentudostawarka z Luha, 88 lét. Emma Marta Schroitkowa rodź. Winklerez, 23 lét.

S **Rožaczicy.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. zerbska Boża słužba., po njej zerbska spowědź. Zběrka za wójnischi sawoztajenych a za wójnske rowy. — Póndźelu 26. now. wjecżor we 8 hodź. wjecżor za zuku wosadnu mjezinu: wotkrjenny mjednik Trapp. — Wutk 30. now. wjecżor ½8 hodź. jónska mlodźina zsnjeze wobjawy na farje.

Bjedrich Schiller a naš serbski lud

K jeho 175. narodninam.

Podał O. W.

Schillerowa rjekowska wola je cyle narostla z jeho křesczijanskeje wéry. Nehdy bě tola chcył na duchownstwo studowacˊ! — Bjez wéry do Boha je wsitka wopornjwosć bjez zmysła. We pócciwej wolí spózna Schiller Boha. — Z wéry do Boha wudoby sebi móc k swojemu pócciwemu rjekowstwu. Pjeco je wón priwobrocženy idealnemu swétej. A z toho wukhadża zemjanstwo a cistosć jeho powahi, kotraž kóždeho nutrnje jima! Schillerowe žiwjenje běše rjekowske wojowanje bjez runjeća!

Zo by so z basnikom stał a na swój znutrikowny hlós posłuchał, je so wzdał swojeho wésteho powołanja, z kotrymž móžeše so derje a bjez starosczow žiwić, je wučeknył ze swojeje domizny a swojeho staršiskeho domu, je wopuścił wsitko, štož běše jemu na swéce drohe, a je léta dołho w najhóršej nuzy žiwy był. Hač do swojeje smjerce je so běžił ze swojim dołhom, kotryž běše sebi w tutych létach napraschkał. Ženje njeje wulke starosce wo přichod swojich dźěći cyle wotbył. — Hdyž běše skónčnje tak daloko, zo běše swój posledni dołh zapłaćił a móžeše nětko na to myslić, nješto za swoju mandželsku a swójbu nalutować, wón wumrě. — Njewustawajcy je so prócował, zo by so sam přeco bóle wukubłał a so zdźěłał. Hišče w muzskich létach je wšędnje na 14 hodźin dołho studował. — Wón z pinanodženja přiwisowaše k wšetkej hrubosći a powolnosći. W studentskich létach da so lohcy zawjesć, zo by so wopił. Ale z wobdźiwajomnej nutrnosću je na sebi dźěłał, je so wobknjeźił, je so skónčnje wšitkich powólnosćow wotrjeknył. W Mannheimje je přewinył lubosć k rjanej drje, ale lohkomyslnej žonje. Kóždy serbski student dyrbjał sebi jeho za přikład wzacˊ! Naš maly lud trjeba kóždeho, a njesmě so stacˊ, zo so nam jedyn jenički ze swojej lohkomyslnosću a rozwolnosću zhubi. Trjebamy pócciwu disciplinu, najkrućše kazńe! Bjedrich Schiller je skónčnje swój wysoki zamĕr docpił! — Wón sta so z wulkim basnikom a duchownym wjednikom swojeho luda, dokelž so też sta z přikładnym cłčowjekom, kotrehož wšitcy čescowachu, kiž so z nim zeznawachu. — Tajki zdźĕłany, pocesczeny, woprawdźe nadobny cłowjek wón běše, zo nichtó k njemu njepřińdże, kiž njeby w něčim połěpšowany wot njeho šoł. — A tutón wulki muž běše cežko khory! — Cerpješe na suchocinu. Swoje žiwjenje je jenož přinjesł na 45 lét. — Naš Cišinski wumrě też přezahe, jenož 53 lét ny! — Schillerowe poslednje léta běchu z njewustawacym wojowanjom ze smjercu! Jemu so jara cežko dychaše! — Kóždy serbski młodźenc dyrbjał sebi raz w jeho Wojnerskim domje wobhladacˊ hrubu, wuzku postołu, na kotrejž leżo je tutón woprawdźe kralowski muž, hdyž běše cyły dźeń pilnje dźěłał, podarmo za dychom a za sparjom łojił! Runje w poslednich létach swojeho žiwjenja je wón swoje najkrasniše dramy zbasnił. Kóžde je ze swojim žiwjeńskim dychom zapłaćił. Dźělajo na wulkotnej lirje „Demetrius" ze słowjanskich stawiznow je wudychał. — Přeco do přédka! Přeco wyše. Tajki krałowski puć je šoł přez nuzu, bědu a smjerć!

Basnik Bjedrich Schiller je muž wole, wučeŕ wole, wokrasnjeŕ wole! Podobneho basnika ani němska ani swětowa literatura nima! —

Kelko je też pola nas lenjosće a tuposće!

Žiwjenje je so nam wot Boha spožčiło, zo bychmy jo **wažili swérnemu dźěłu**, pócciwemu nadawkej. Tajke **žiwjenje so dokonjuje w smjerći.** —

Basnika Bjedricha Schillera je naš lud přeco čescował. Što to njeby, kiž je so z jeho pěsnjemi na šuli znał! — Prěni Serb, kiž je so tak za Schillerowe basnje zahorił, zo je chcył je też swojemu serbskemu ludej přistupne činić, běše basniscy wobdarjeny přećeł Handrija Zejlerja, Korla Benjamin Hatas, syn Klukšanskeho kantora, pozdźiši Njeswačidłski farař, dźensa hišće w ludowym pomjatku žiwy z pěsnju Wósporčanski hermank. — Bohužel je přezahe, jenož 33 lét stary, w lěcje 1839 wumrěł.

Hatas je nam posdał prěni přełožk Schilleroweje pěsnje w lěcje 1827, jako běše runje do Lipska přišoł. — Zahori so za rjany spěw Hektorowe Božemje w struchłohrje: „Rubjeżnicy" a jón woprawdźe přeserbšci. Z grekskeho rjeka Hektora bu staroserbski rjek Miliduch, z jeho njepřećela Achilla pak němski kěžor Hendrich Ptačnik. — Spěw sym prěni króc wozjewił w Časopisu Maćicy Serbskeje. — Handrijej Zejlerjej je so jara spodobał. — Přez Schillerowu pěseń kaž wězo też přez přełožk młodeho serbskeho studenty dźe horliwy heroiski duch. — Při składnosći jeho stoletnych narodninow, kiž so wulkotnje w cylym němskim swěće swjećachu, přełožowaše sedmy „starši" Prażskeje Serbowki serbski katolski student Handrij Dučman jeho „Pěseń wo zwonu". A Maćica Serbska w Budyšinje je jeho přełožk wudała. To běše ze strony našeho luda hódne posećenje wulkeho basnika. Dučman bu z fararjom w Radworju a pozdźišo w Lipsku; wumrě 7. 4. lěta 1904 jako jedyn z našich najzasłužbniših wótčincow. — Snano so też lětsa jedyn serbski student ze Schillerowym duchom pozbudźuje! — Dučmanowy přełožk wězo hišće nje z mištrskim dźěłom. Wón je to pozdźišo sam začuwał, a na swojim wumeńku je so wrócił k swojej prěnjej lubosći, Schillerowu baseń z nowa přełožujo, z wustojnosću najlépšeho znajerja swoje maćerjne rěče. Tak naš njezapomnity Handrij Dučman steji mjez česćowarjemi wulkeho basnika!

S **Perschiz.** Rano ⅛8 hodź. budźe žerbska spowědź, dop. w 9 hodź. žerbśe a w 10 hodź. němske kemšenje. Sběrka za wothladanje wojeńskich rowow. Na němskim předuje k. farař Langa z Budyšcina. Dźěćatkemšenje w Boschezach ½10 hodź. za mjeńšche a ½11 hodź. za wjetšche dźěćzi. Pop. w 2 hodź. młodźinska słužba za žónsku młodźinu. ⅛8 hodź. budźe žerbśa a ¼4 hodź. němskaj powědź z Božim wotkasanjom (němšku směje k farar Rjenc z Barta). — Knjes sjednoćenstwowy wothladar Kehrer směje biblisku hodźinu wutoru wječor w Nowych Porschizach a žrjedu w Kumschizach; wošadny farař směje šchiwórtk wječor ⅛8 hodź. biblisku hodźinu w Boschczańskej schuli.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. budźe žerbska spowědź, dop. w 9 hodź. žerbśe a ½11 hodź. němske kemšenje. — Pódźelu rano ⅛8 hodź. ranšcha nutrnosć. Pódźelu wječor we 8 hodź. tschešczańska žónska słužba pola Rößlerjez.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. budźe předowanje, a Boże wotkasanje; wječor w 7 hodź. spowědź a Boże wotkasanje. Sběrka.

S **Wóplinka.** Rano we 8 hodź. žerbska spowědź, dop. w 9 hodź. žerbśe, ½11 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. w 5 hodź. němska spowědź se šwj. wotkasanjom.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. budźe žerbśe, ¼11 hodź. němśke kemšenje we Wulkich Sdźarach; pop. w 3 hodź. Boża słužba a w 4 hodź. Boże wotkasanje we Merminghoffje.

Přilopk

Radšcho do jastwa hač dźiwaćj.

Wobšćorjeny na pischi žudniwšich jednanjach pošlednje słowo „Jeli so njewobkrućza, so je hjes winy, wón šwjetšcha wo nile chłostanje proše. 44letny Bjedrich Haša w Barsinje dyrdcheše šo po namjeze šlatneho rěčnišiwa dla jebanstwa k jastwu na wóšom měšazow šajudźiš. We šwojim pošledninu: šłowje pak wobšćorjeny praji, šo bychu jeho k jastwu **šnajmjenšcha na dwě lěcze** šajudźili. Dokelž pak šo wupokaza, šo Haša mjenje z luboscu k prawdze wjetšche chłostanje žadaše, hač wjele bóle z pschikłiwkowanju k čnichowanju, šłatny rěčnik na namjetowanym chłostanju wošće. Jebak budźe šo po tajkim za wóšom měšazow šaša za dźešom dyrbjecz roshladowacz.

50 lět wschědnje na „Kupšku horn".

31. winowsza bě runje 50 lět, šo 80létna jónška Hellmanka z Brotterode w Durinkiskej šwoju słužbu na „Kupškej hoje" (Jinselberg) w tamnišchim hoscenju nastupi. Wot teho czaša je wona dźeń wote dnja w lěcze a šymje na „Kupšku horu" (916 m wušoka) thodźiła. Cyła a šrowa nastupi hischcze dźensa tódle ranje šwój puć na horu a dźe wječor do šwojeje wješi dele.

Had jako šlepy pašažěr.

Njerwschědnu jěšu jako šlepy pašažěr je jedyn had cyniš, kiž nadobo na cyrjowowni w Blankenburgu (w Sśmólnizach) je široko motoro wuklěe. Wulke šwérjo bě tak mjenowane leopardski had z Mateje Afiseje a běšche 3½ metra dołhi. Tšelacerjo šo pšched tutym zujom hoscenc, kiž bě dołhi puć z Mateje Afiseje do žrjedźeneje Němskeje jako „šlave želeso" cyniš, kotrež nastrósachu. Woni popadnychu šwérjo a pschepedachu jo jenemu šwórcerjej.

Pschi šbožowym mandźelstwje na słoty kwaš šabłoj.

Mandźelšći Hirschmeier w Nowym měšcze (w Hornjej Schleiwšci) staj dołahu thromadnu puć žiwjeniški šbožownje a špokojnje schoł a njejtaj pschi tym mandźelskše lěta licźiłoj. Hewak njebyschtaj na słoty kwaš, kotryž możeschtaj mandźelšći hižo w februaru wošwjeczeli, zyle jabłoj mnohoj. Njeźawno wušłědźi mała wunežka, so staj, dźeń a wowka, dźeń słoteho kwaša pschepašłoj. Tutón žwjedźeń šo posłužiło wošwjeczi. Wobhoście wješelo za njeju bě, so běšche wjednik šbožošchesoje pišmo pósłał.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 23. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendželski punt	12,425	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,55	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša dnja 22. nov. 1934. W njedostatku wołzebitych nastorkow wotewrì burša bjes šajima a w pschercźiku šłabšcha. Sšamne porušchenje dividenty firmy Elektrische Licht- und Kraftanlagen A. G. wošta bjes šacźišcha. Wobkhod běšche jara mérny. Jenož w montanowych hódnotach běchu wobroty trochu žiwišche hač w pšchedkhadnych dnjach. Na rentowych wikach šo kursy tohorunja wotbrjebjowachu.

Barlinske žitne wukowiki dnja 22. nov. 1934. Wobkhod po šwjatym dniu na žitnych wikach jenož pomału wožtwi. Njedźiwajcy pschemėnjenja wjedra bě dale we wšich žitach posticzenjow jara mało, mješ tym šo běšche napraschowanje powschitkownje jara dobre. Khlěbowe žita šo w młynach dale derje šamješcza a k wobkhodam dóńdže jenoš potom, dyž šo wotruby wrócza. Teš pschi Hornim Rheinje wobšteji dale žiwy šajim k nakupam. Położenje na pjenowanišchich wikach je šo lědma pschemėniło. Pizowaniši jeczmjeń je cźežko dostacź. Jeczmjenje za industrijin a teš za pizowanje maja dobry wotbyk po dobrych placźišnach. Na mukowych wikach běše pschemėnjenja.

Wežera placźejše w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr. — wowša H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,80 hr., rožka 7,80 hr., naletni jeczmjeń 7,80 hr., naimjiši jeczmjeń 9,20—10 hr., wowš 7,55 hač 7,90 hr., bérny 3—3,20 hr., žyno 5,25—5,75 hr., žloma, z maich. mlócź. 1,60—2,20 hr., pschenična muka 17 hr., rzana muka 12,25 hr., pschenične wotruby 6,05 hač 6,60 hr., rzane wotruby 5,05—5,55 hr.. butra ½ punta 71—76 pj., jeja, schtuka 12 pj., twaroh, punt 25 pj., kał, běły 8 pj., kał, cźerwjeny 10—12 pj., karoty 10 pj., koboda, jedźna 10—12 pj., kał, žydrolity, schtuka 15 hač 40 pj., kolrabi 8—10 pj., porej 10 pj., kórti 1 hr., kał, čikaty 14 pj., zybła 10 pj., buny 20—25 pj., tomaty 5—20 pj., kolatej, kerčźt 5—15 pj., radiški, walcźt 6 hač 20 pj., jabłuka 5—20 pj., mérnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 9,80 hr., rožka 7,80 hr., jeczmjeń, naletni 7,80 hr., jeczmjeń, naimjiši 9—9,80 hr., wowš 7,55 hač 7,90 hr., pschenična muka 18—22 hr., rzana muka 12 hr., pschenične wotruby 5,80—6,60 hr., rzane wotruby 5,05—5,85 hr., žyno 6—6,25 hr.. žloma skótna 2,75—3 hr., žloma z šaštanja 2,70—2,90 hr.. prošata 8—15 hr., bobaki 30—45 hr., huju, punt 70—80 pj., kał, běły, punt 6—8 pj., kał, cźerwjeny 12 pj., kał, žydrolity 10—40 pj., koboda, jedźna 10 pj., zybła 10—12 pj., seleri (měrnik) buła 10—20 pj.. krěn, punt 70 pj., worchej, punt 8 pj., radišti, walcźt 5 pj., retkej, walcźt 8—10 pj.

Někotre placźišny z Drjezdźanskich wikow.

Kaczata 3—4 hr., kury, štare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., huju, šarźane 95 hač 1,15 hr., tacźti, šarźane 1—1,10 hr., kury, štare, šarźane 80—90 pj., kury, młode, šarźane 1—1,10 hr., karpy 85 pj., schcźuki 1,20 hr., liny 1,40 hr., jabłuka 5 hač 45 pj., běrny, zentnar 3,50—4 hr., běrny, pe puntach 4—6 pj., koboda, jedźna 5—7 pj., zybła 10—12 pj., krěn 50—60 pj , kolatej, kerčźt 5—10 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 8—10 pj., žydrolity kał 10—50 pj., petrschilka, walcźt 10 pj., rapunzili 40 pj., butra 1,40 hač 1,56 hr., jeja 10—13 pj.

Wiki w Khocźebuju.

Mjašo, howjaše, punt 60—80 pj., mjašo, cźelaze 60—80 pj., mjašo, skopjaze 0,90—1 hr., mjašo, šwinjaze 70—80 pj., jeja 15 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., schcźuki 0,70—1 hr., karpy 60—80 pj., hołbje, młode, schtuka 40—80 pj., kury, žiwe 60—90 pj., khapony, žiwe 40—60 pj., koboda, jedźna 15 pj., kał, žydrolity, schtuka 40—60 pj., kał, cźerwjeny 12—15 pj., kał běły 8—10 pj., kał, wirsingowy 10—15 pj., kolatej, kerčźt 5—10 pj., měrnik 15—20 pj., krěn 35—45 pj., radišti, walcźt 10 pj., zybła 10—15 pj., kultrepa 5—7 pj., běrny, zentnar 3,50 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka, punt 10—25 pj., worjechi 45—55 pj., worjechi, łěšne 40—50 pj.

Šwinjaze wiki w Khocźebuju.

Pschiwjesli běchu 672 prošatow a 153 běkałow. — Placźišny běchu schcźehowaze: Prošata: małe 5—9 hr., krěnje 8—12 hr., wulke 11—15 hr. — Běkali: małe 18—23 hr., krěnje 26—36 hr., wulke 36—46 hr. — Miti běchu hubjene.

Placźizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Placźizny po złotej hriwnje.

	22. 11.	20. 11.		22. 11.	20. 11.
Pšenica	204	204	buny	12,0-12,5	12,0-12,5
rožka	164	164	weka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń, naš	213-220	213-220	módre lupiny	7,75-8,25	7,50-8,00
ječmjeń, nai	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,2
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rzana muka	22 50	22 50	such. truhanc	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrni, kniski	8,60	8,60
rzane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		3,70-3,80
raps	—	—	rzana sloma		1,85-1,95
hroch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		1,70-1,80
lane symjo	—	—	wowsna „		1,85 2,00
pjeluški	—	—	ečna „		1,85-2,00

Placźizna za pšency za wuplodźerja 8: 196, 9: 198.
Placźizna za rožku za wuplodźerja 8: 156, 11: 160.
Placźizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 156, 9: 161.
Placźizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 159.

Placźizny rězneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

22. nowembra 1934 Placźizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 505

Najlepše kormjene celata wol cyca	38-47
Srěn e kormjene celata wol cyca	30-37
Snadnje wuwite	27-30
Najšpatnišе	25-26

Swinje: 532

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cźežke	51-53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow cźežke	48-53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow cźežke	45-49
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow cźežke	—
Rancy	—

Bandit pond pkewjej hětu.

W jenej wsy w Lwowskim wokrjesu w Polšej šu štónczenje rubježnika Maczugu šajeli, kotryž je zyle lěto najbliše wobydlerjow traschił. Dwanaceje mužazow je wón wědźał. Ko pschescźehanjam policije wutulecź, hač šu jeho štónczenje w khowanišu pola jeneho kura wuczuschili. Mecźiła tam w dźerje bydleše, kotraž bě z pkowej hětu pschikryta. W zyłej Galizijskej šu powěsć, so šu Maguczu šajeli, z wulkim wołoženjem šaštyschcheli.

Rěčne hodźiny zastaran a a padowanja města Budyšina

W šastarańi cźešcheńkow a małych dźěćzi wutoru a pjatk wot 15 hač 17 hodźin;

w šastarańi za tuberkulosnych pondźelu a schtwórtk wot 15 hač 17 hodź.;

w radupodawańi za bědnych kóždy prěni schtwórtk we měšazu wot 9 hač 10 hodź.;

w radupodawańi za alkoholikow kóždy 1. a 3. schtwórtk w měšazu wot 17 hač 19 hodź., pod lěkarskim nawjedowanjom kóždej 2 měšazaj 3. schtwórtk wot 17 hač 19 hodźin.

Pschichodna lěkarska rěčna hodźina je schtwórtk 20. dezembra 1934.

Wschitke horjelsach mjenowane radupodawańe šu pschi Kralowskim walu 3.

*

Pschichodne radupodawanje za šamodruhe žónske 13. dezembra 17,30 hodź. w měšćańskej thorownji.

W radupodawańi za šłabomyšlnych, duchatchornch a na padawu khorosći cźerpjazych kóždy druhi měšaz prěnju šrjedu wot 11 hač 12 hodź. w měšćańskej thorowni. Pschichodne radupodawanje budźe šrjedu 2. januara 1935.

Rěčne hodźiny młodźinskeho šudnika šu kóždy pjatk wot 9 hač 11 hodź. w hamtiskim šudnišiwje wó šćiwje 130. Radu dostanu šťarschi, pomoznjcy a kotiši maju hewak podšěł na wocźehnjenju młodźiny, kiž je šo chłostajomna šcźinka.

Rěčne hodźiny měšćańskeho lěkarja šu wšednje dny wot ½11 hač ½12 hodźin w Sesjmowni na Hrodawkej haśy 10 wo 2 schtwórtaj wó jimu 16.

W lěće 1905 wozjewi Handrij Dučman we „Łužicy" swój „z nowa přeserbšcěny" přełožk sławneje Schilleroweje pěsnje. Jara přehladnje je pěseń dźělił do XIV předźělenjow, wobswědčujo z tym, kak jara je so tež nutřkownje z njej zaběrał. Swój druhi přełožk je tež jako wosebitu knižku čišćeć dał, a ju swojemu swakej, njezapomnitemu serbskemu wótčincej fararjej Hermannej we Wotrowje wěnował. Je jón zhotowił na swojim wuměnku w Dubinje. Tam je Schillerowy zwón klinčał do jeho swjatoka, kiž wšak za njeho njeběše přeco zerjaty. Čerpješe čežko na cokorowu khorosć a wumrě skónčnje na zymny woheń, hdyž běchu jemu lěkarjo jednu nohu wotewzali. — Ale njepřestawajcy, skoro hač do poslednjeje khwile swojeho žiwjenja, je pisał a dźělał za swój serbski lud. — Krasna Schillerowa pěseń wo člowškim žiwjenju je jemu wokrasnila wječor žiwjenja. Zo je takle pěseń lubował wot studentskich lět sem přez cyle swoje žiwjenje, swědči tež we nadobnosći a idealnym zlěće jeho ducha, wo jeho basniskim zrozumjenju a jeho přezjednosći ze Schillerowym nahladom wo žiwjenju. Tež Handrij Dučman běše z rjekom dźěła! Dokelž sebi tež swěrne dźěło kóždeho wšědneho dźěłačerja česćowaše, staraše so wo njeho, khodźeše do jeho towaršstwow, haj pěsnješe za njeho. — Lipsčanski farař Handrij Dučman běše z wótcom Lipsčanskich přemysłowych dźěłačerjow, kiž sebi jeho wysoko česćowachu. —

Hewak wobsedźimy hišće přełožki dweju wjetšeju Schilleroweju balladow wot pilneho Hendricha Wańka, kiž 30. 10. léta 1897 jako seminarski wučeŕ w Rychbachu wumrě, a to balladze: „Khód k železnikej" a „Bědźenje ze zmijom". Dučmanowy přełožk běša zawěsće za jeho čas a jeho léta z hódnym skutkom. — Wańkowy přełožk pak je jara swědomliwy a so hišće dźensa běrnuty a rjenje čita. Najlěpje to spóznajemy, hdyž jón přirunamy z originalom.

Bě swěrny wotroček Fridolin,
Tón bohabojazny
A poddany bě čeledźin
Savernskej hrabiny.
Ta miłeje bě wutroby;
Najhórše pak tež wobuzy
Wón Bože dla by dopjelnjował,
A hišće pódla radosć skhował.

Hendrich Wańko wobsedźeše rěče a basniske čišće. Je tež něšto z Kollara a z Krylowa po ruskim a čěskim originalu přełožował a sam wulkotnu parafrazu k Wysokemu khěrlušej Salomonowemu pěsnił. — Balada „Bědźenje ze zmijom" je wobsěrniša a ma tež wjele wjetšich rěčnych čežkotow. — Wona wšak krasnje a jasnje zwobrazuje Schillerowu wučbu wo woli. — Młodźenc ma poslušnać! To je jeho prěnja a najhłowniša přisłušnosć. W tym so zjewi prawy rjadowy duch! — A tón wupraji kónc balady mištr rjada janownikow: Młodźenc je powědał, kak je ze swojej rjekowskej njebojaznosću zmija zabił a cyły lud wot zmija wumóhł. Je to činił přećiwo woli swojeho mištra. — Wšitcy lubujemy krasneho, njebojazneho, horliweho młodźenca. Ale što mištr na to praji:

Tuž mištr z čołom zmorščenym
Na dobo mjelčeć přikazuje.

A rjekny: „Zmija morił sy,
Přez kotr'hož kraj bu trašeny;
Lud česći će za dobrocela,
Hlej, hórši, hač bě tamny zmij,
Ći w wutrobje so narodźi
Tón had, kiž do duše so ryje
A překoru a zwadu syje,
To je duch wšeho spjećenja,
Kiž přeć'wo zakonjej so staji,
Wšón porjad złóstnje roztorha,
Jěd skaženja we sebi taji."

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr., hdyž wumrěje abo hdyž je wón tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom lutej zawěsćacej banki wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbożenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóždy a kóžde wozjewja.

Čisło (Nr.) 274 — Budyšin — Sobotu 24. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Njemčr dla juhosłowjanskeje noty

Juhosłowjanska nota je so we wšitkich Londonskich nowinach nadrobnje wojźiwjeła. Nowiny su so ſ teje wótrosęu a ſ winowanjom Madźarskeje pśechěwapile. So je so madźarski sastupjeŕ w Genfje hnydom pśeciwo tuśej noce wobroćił, so w jendźelskich nowinach tehowunja žiwnje wobkedźbuje. Nowiny „News Chronicle" wobkrućeja, so je so žada, ſ kótrejž je so Madźarskej wójna hrozyła, w posledninm wokomiku ſ noty wuwostajiła. Dźeńšnje nowiny „Daily Herald" pak napśeciwo tomu pišu, so je so nota njedźiwajsy Lavalowemu próstowanju njeje pśemeněnila. „Daily Telegraph" piša, so je juhosłowjanska nota w Genfje najwjetše spodźiwanje zbudźiła. Jeniczki je Genfski sastupjeŕ nowin „Times", kiž nadrobnišo rozprawja. Wón piša, so je ton noty w Genfje jako wjele wótrišći wobkładuje, hač je so wócakowało. To pak na wósebnu wobkedźbu juhosłowjanskeje stajnosće zaleži. W Madźarskej je postupowanje Juhosłowjanskeje wulke rozhorjenosći juhosłowjanskeje stajnosće zaleži. W Madźarskej je postupowanje Juhosłowjanskeje wulke rozhorjenje zbudźiło, tohorunja w Cźěskosłowakskej a Rumunskej. Genfske delegacije měsačnu najprjedy sacźišćo, so nota dale žaha, hač je politiski mudrje a so ton a tekst dostojnosći Juhosłowjanskeje sćěhkadźitej, kótruž je wona dotal pod jara cźežkimi wobstejnosćemi wopśekała. Winowanja w nocy su tajke, so je njepśeheje, so hy so ſ wotmołwu hač do januara cźakało a so ſ tutym cźakanjom politiski žiwot sajedźeješe.

Też franzowske nowiny nadrobnje wo pśehowadanju juhosłowjanskeje wobsłužby pišaju. Wone wosnamjenjeja notu w formje pomérnu, tola energiisku a razną. Powsćitkowuje wone juhosłowjanskej krocźeli pśichilkowanja, hdyž też njesamjeleca, so może wona w januaru k cźežkim schwatanjam dowjesć. Wośrjodźenje madźarskeje sastupjerja njemuja nětkrute nowiny maněwer, druhe jako wuraźenje njewótrosće. Jenož nowiny „Echo de Paris" piša, so Madźarska ſ wotpohladom žada, so hy so wo nadźenosći hnydom wuradowało, dokelž so na Italiju njeje rajan nima njeźeho bojeć. Na łóždy pad dyrbi je wócakowaś, so budźe napjatosć mjes Madźarskej a Malej ententu w pśichodnych měsacach wótrišća hač je hdy była. „Matin" piša, so juhosłowjanska nota njedźiwajsy wšitke pomérnosće, kótraž ma so pśihpósnaś, wopśiwuje rozhorjenje juhosłowjanskeho luda hišće ſ wulkej rozsudnosću wuprajo. Nowiny „Petit Parisien" nasponi-nja, so generalny sekretariat Swjatka ludow je jenož ſ rěcka tak jasne, w formeji nadobne a w tonje prawne pśimo dostał. Kuhosłowjanska słužba dej na Madźarsku cźežko tłócyś, tola ju njepśichima. Wośrjodźenja madźarskeho sastupjerja Eckhardta su pśeca jara njewótre. Pśichi jaranym wuradowanju we tutym padźe, kótrejž so najskerje 10. januara wotměje, budźa ministrojo Cźěskosłowakskeje, Rumunskeje, Rušskeje, Turkowskeje a Franzowskeje juhosłowjanju krocźel podpjerać. Nowiny „Oeuvre" widźa w madźarsko-juhosłowjanskim pśichadźe dopokaś za wurunjenosć Swjatka ludow. Genfska wobsebita rozprawjerka tutych nowin je mjes diplomatami wobkedźbowała, so je nad sadźerjenjom Franzowskeje trochu dźiwała. Woni su wócakowali, so franzowske knježerstwo je runje kaž knježerstwa Maleje ententy juhosłowjanskej krocźeli pśichilkuje, dokelž je franzowski ſwonkowny minister pśichi nadpadźe w Marseillu ſmjerca namakał.

Gömbösowe wozjewjeńe

Ministerski president Gömbös je jenemu bohudźelacerjej madźarskeje telegrafoweje korrespondency slejitschego madźarskeho knježerstwa k juhosłowjanskej nocy rozsłował. Wón je prajił, so so madźarske knježerstwo ſ tutej notu njepśechěwapi. Wond w njej pokšacowanje nadpadowi widźi, kótrejž juhosłowjanske nowiny pśeciwo Madźarskej cyńja. Wón so spodźiwa, so je ten noty ſamkny kaž ton juhosłowjanskich nowin pśeciwo Madźarskej. Madźarske knježerstwo je wot pśenjeho wukomika nadpadowanja w juhosłowjanskich nowinach tendencu jasnje spóznało. Madźarske knježerstwo pokazuje kedźbliwosć swótkowego zjawnego mjenjenja na politiisku tendencu juhosłowjanskeje noty. Madźarske knježerstwo ma sadźerjenje juhosłowjanskeho knježerstwa za njewopravnjene, dokelž nocze wšitke podwótki, na kótrejž so pśichi winowanju jepjera, madźarskemu knježerstwu sdźěliły. Madźarske knježerstwo pśeciwo postupowanju juhosłowjanskeho knježerstwa zwjazkowje protestuje a wotpokazuje winowanje, so je so na mordarstwje wobdźěliło. Dokelž madźarske knježerstwo europski měr ſ postupowanjom juhosłowjanskeho knježerstwa wohroženy widźi, jebi pśeciwo, so by Swjatk ludow należnosći hnydom wujasnił.

Khutne posudźowanje w Madźarskej

Juhosłowjanska nota a jeje podpjera w Prahy a Bukarešću je po myślli madźarskich hamtow nowe położenje wutworiła. Nětko je nutne, so so juhosłowjanske pocźežowanja Madźarskeje hnydom wujasnja. Zyła madźarska zjawnosć steji pod facźišćom wurjadnje dalokošahajcych winowanjow a njewobsebdnje wótrych złowow. To je so jako njesłušne zaćuwa. W Madźarskej je powšitkownje napadło, so juhosłowjanska nota Italiju je zanym złowom njenaspomni. W tym widźa w Madźarskej, so sej je so tamnej mocy Makeje ententy na sestajenju noty wobdźělijej a so so nowe franzowsko-italiske jednanja derje wobkedźbuja. Mjeńo nastawa najwažnišche praschenje, kak so wulkomocy, wosebje Jendźelska a Franzowska k juhosłowjanskemu sakrocźenju sadźerja. Wo Franzowskej so nadźijeja, so jeje knježerstwo ſ blisćich pśicźinowu tu mozy Makeje ententy smjerowacej fypta, dokelž by swada w krótkotrajnej Europje też sa Franzowsku njewitana była. Podobne sadźerjenje je so też wot jendźelskeho knježerstwa wocakuje. Italiske knježerstwo hišće zwonkownje pśichilkuje, tola w Madźarskej je powěda, so je wono wósjewiło, so zamóstatne sakrocźenje juhosłowjanskeho knježerstwa pśeciwo Madźarskej Italiju k podobnemu sakrocźenju pśeciwo Juhosłowjanskej nutnje.

Tak je położenje jara khutne. Tola so nadźijeja, so so wulkomocam poradźi, so wupuść namakaju, so by so najcźežšiche wohrożenje europskeho měra w posledniej hodźinje wotwobroćiło.

Schwórkowne wječorne nowiny w Madźarskej njewšědnje wótrje juhosłowjanske winowanja wotpokazuja. Madźarske nowiny piśaju, so juhosłowjanska nota jenicźy sa politiske knježy dźěła, so by Madźarsku jako słowo rewisijowcje myślle a wojowanja pśeciwo měrowym sprócźenjam sniźała. Nowiny wusdobuja, so Juhosłowjanska snowa europski měr najwótrišcho wohrožuje.

Wurjadne skhadźowanje rady Zwjazka ludow hižo srjedź decembra?

Wo madźarskim sadźerjenju k juhosłowjanskej nocy so w Genfje słyšu, so chce Madźarska wosłowjenje pśichipowědźenje juhosłowjanskeje sćerki podłožkow wocźakacej, prjedy hač nowe krocźele pśichitdu. Madźarska sadźadnje žada, so by so tuta należnosći nutnje rospominała, kaž je to madźarski sastupjeŕ Eckhardt hižo pśichipowědźił. To by wośnamjenjało, so by Madźarska žadała, so by so wurjadne skhadźowanje rady Swjatka ludow swołało. Sekretariat Swjatka ludow na tuto skhadźowanje nětkaž srjedź decembra možne. Eckhardt a Avenol staj so pjatk dopołdnja wo tutej należnosći rozrěcźowałoj.

Zupni wiednicy pola wiednika

Pjatk skhadźowachu so w Barlinje zupni wjednicy nazionalsocialistiskeje strony. Wyšinha skhadźowanja běsche audienca stanych wjednikow a zupnych wjednikow pola wjednika w nowšej kenzliji. W towarschnosnej myśli wjednik wobrjeźej swojich stanych a zupnych wjednikow najwažnišche politiske praschenja a jich wuznam za nadawki a dźěło strony rospominaschе.

Rauschning wróćo stupił

Senatowy president w Gdańsku dr. Rauschning, kiž hižo khorowatosće dla dlšeho cźasa na dowolu pśichebywaše, je pjatk wósjewił, so swoje sastojnstwo złoži. Rauschning je nowinam wósjewjenje pśechodak, so so pśichi rozcźežnowanju ſ Gdańskim wotwjerstwom na wobydlerjow wobrjeza, so bychu wschitcy na swójim měsnje žiwi wjedonni byli, so žu sa wulki zbyk samolwiceji. Wólba nowego senatowego presidenta je w blížich dnjach w Gdańskim hidowym žiwnje wotměje.

Konferenca štyrjoch mocow?

Londonske nowiny „Daily Mail" namjetuja sajo tak, so by so konferenca schtyrjoch mozow mjes Franzowskej, Němskej, Jendźelskej a Italskej swołała. Tuta konferenca měła europsku schmjatanju rjadowaś. Tute nowiny naspomnuja w tymle swiśku, so je němski kanzler Adolf Hitler wjele pomérnosće pokazał, a so dyrbi Jendźelska nětko rólu pośrědnika pśichewjaś.

Wo francowskej wotmołwje na Pólsku

Franzowska wotmołwa dla śrjeźenja rańšich statowu, kótraž ma so w blížich dnjach Pólskej pśechopadaś, budźe, kaž nowiny „Paris Soir" piśaju, na pólske žadanja dźiwaś. Wona Pólskej ſamo prawo pśichewostaji, so swoje rukowanje w śrjeźenju njetrjeba na pólsko-litewske a na pólsko-cźěskosłowakske njejeły wupśichestrjeś. K tomu so hišće pišche, so plan śrjeźenja hakle žiwotu połnu hódnosć dostanje, hdyž Němska swoju dźěła.

Marina, wulka móda w London'e

Hačrunjeź budźe hakle kwaź grichiskeje princezny Marinu ſ jendźelskim princom, Kentskim wójwodu, London hižo nětko žyle w znamjenju teho wjerchowskeho kwasa steji. Njewjesta je princa pśichi hustej kurjawje do Londona pśichijeła. Kurjawa pak njemóžesche tyrjaźy wośpinowu wotdźerjeć, kótraž na hasach stejachu, po kótrychž so princa wjesesche. Hotele a wulke wobchody su jara spokojom, dokelž so pśichi mnohich hosćach też khěrwo jara sa kwětkami, winom, delikatesami a lukusowej draśtu prasćeja. Wschón jendźelski žiwot so też hewak hischće na tutón kwaź pśichibotnje. Tak su Marinine klobuki a Marinine wósći hižo wulka móda. Też łakery ko pożadaju, dokelž je princa jara lubuje. Jendźelska tajna policija wulke Londonske hotele na wobzebite waschnje kontroluje. Mjeńcejšo hotelow maju też pśichikaśane, so bychu hnydom policiji wósjewili, jeli jebi myślu, so maju pobłahnych hosći na hospodze. Też hewak su so a wschitke policajske naprawy sa wjerchowski kwaź pótarali.

Zapósłancy, kotśiž njemóža cźitaś

Pśichi wólbach w Taschkencze je so śmjeśiło, so mjes sto nowowolenymi žowjetskimi zapósłancami 61 zapósłancow njemóže cźitaś. Dźeń nowych zapósłancow wobsteji ſ wulkoburow a mješćanikow a je nowemu knježerstwu njepśichećelstwo ſmysłeny. Wěrśe je, so ſamo nětkrute pśichećelowjo w žowjetskich sastupjiskach ani cźitaś ani pśisaś njemóža.

W Krašnowodsku běsche wólbne wobdźělenje tak słabe, so pśichi 600 dźěłacerjach jenož 80 wolicź dźěsche. Nětkotrych měšćanikow a bohatych burow su dla antiboljschewistiskeje dźěławosće sajeli. Wólby su so ſa njepłaćiwe wosajewile.

Japanska wupowědź zrěčenje wo wójnskim łódźstwje

Japanski pósłanc Saito we Washingtonje je amerikanskim nowinarjam prajił, so je jeho knježerstwo wobsanćiło, so Washingtonske zrěčenje wo wójnskim łódźstwje wupowědźi a Japansku ſ tym wot pomera 5 : 5 : 3 za Ameriku, Jendźelsku a Japansku wuźiwowabi. Njehodźi-li so mjes Japanskej, Jendźelskej a Sjedmocźennymi stajanmi wo pśichichodnej politiisy wójnskeho łódźstwa dojednaś, njetrjeba pak ſ teho hišćeze powschitkowna njedowěrka nastaś. Njeje tu žaneje pśicźiny, kotrejež dla dyrbjałe ludy na morju napśećowu bróniś. Samowólnosći statnišy dyrbja tajke wobstejnosće wotstronić a snjemóžnić.

Krótke politiske powěsće

Prezident knježerstwoweje kommisije sa Posaarsku, Knox, je so schtwórt na puć do Genfa podał, so by so tam na pożedźenju rady Swjatka ludow wobdźělił.

Jednanja dla Posaarskeje w Romje su so ſ rozwócźowanymi wuběrka stjoch mužow a ſ mnohimi sekkanjemi wjelgiwustojnych potrjechowale. Němšky sastupjerjo sa jednanja wo posaarskich jamach su swoje wuradowanja a jednanja sapośeli. Tute jednanja budźa dlšeho cźasa tracś.

Kaž połkamišla „Gazeta Polska" je ſpnſchčzonnehо ſórka ſhoni, powdšcź njeje wčrna, ſo ſu na cźěſko-madźarſkich mjeſach mordarja półſkeho ſmutſkowneho miniſtra Pierazkeho ſajeli.

W Stalchinje pſchi ſrjedźnjej Welſy w Ruſkej ſu dwě kommunizty ſamordowanej namakali. Tutej ſtej ſo na wólbnym wojowanju wobdźelilej a ſtej ſobudźěłałej pſchećiwo wuſwolenju ſamojitych burow. Wyſchnoſcź je wjele wołzobow ſajała.

Franzowſki ſwonkowny miniſter Laval je ſo pjatk dopoldnja ſ połſkim półſtajnym w Pariſu wo planach ſrěčenja raſiſchich ſtatow rozrěčował.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 24. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Mjez swojich wótcow rowom
A mjez dźěći kołodku
Stać a hoſpodarić chcu
Z duchom ze serbskim a słowom.

Ciſinski: Serbske wobrazki.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 6 ſtop. czopłoty po C. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer plus 1, najniźſcha temperatura w nozy 1 ſtop. czopłoty po C. — W połnozy je nźina nimo cźahnyła a jeje wulěški ſu nam njewobſtajne, pothmurjene a deſchćowate wjedro pſchinjeſłe. Nźina cźehnje do Półſkeje. Sa njej wjeczorna wſchina ſažo wjazy wliwa na wjedro w naſchich kónczinach dobudźe. Sdobom ſo wětry k dołheniu wjeczorej wobrocźa a naſch powětr ſažo wuſtudźa. Tohodla budźe ſažo trochu ſymniſcho. Na horach ſo ſněh pódźe. — Jutſje njedźelu ſtónczko 7,31 hodź. ſkhadźa a ſo 4,02 hodź. thowa. Měſacź ſkhadźa jutſje wjeczor 7,37 hodź. a khowa ſo dopołdnja 11,22 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Symniſche a trochu ſtajniſche wjedro.**

*

— **Njedźelu ſemrětych ſo kwětowe placźiſny kontrolluja.** Pokutny dźeń je ſo njeſwjeſełeje poczinanje wobkedźowało, ſo ſo pſchi pſchedawanju kwětkow a wěnzow pſchi pohrjebniſchczach huſto khětro wyhoſe placźiſny ſa dachu. Němſki kommiſar ſa dohladowanje placźiſnow na to pokaſuje, ſo ſo na jutſiſchej njedźeli ſemrětych kwětkowe placźiſny kontrolluja ſo ſo pſchećiwo kwětkowym pſchedawarjam, kotříž w tutym naſtupanju njeſu pſchiſłuſne waſchnje podrožeja nałožuju, wótrje ſakrjeża.

— **Cźakanje wjednika — kedźbu w autowych wuporjedźenjach!** 21. nowembra wjeczor wokało 3/4 7 hodź. je ſo na Oławſko-Wrótzławſkej dróhi cźežke njeſwobe ſtało. Wołobowy auto je wot ſadu do ſapichaha ſajeł a jón powrótcźił. Pſchi tym je ſo jenu wołoba morila a dwě wołobje ſtej ſo ſkanikej. Wołobowy auto je njeſpóſnalu tſochnył. Jeſt ſo w naſchim wokrjeżu wołobowy auto, pſchi tajkim njeſłoju wobſchkodźenj, do wuporjedźenja dał, proſzy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje, telefon 2802, wo **powěſcź.**

— **Na podłožku ministerſtwoweho wukaza** je Budyšeka rada dowolila, zo smědźa ſtarſi ſulſkich dźěći **přichodnu** póndźelu a wutoru ſulſke hodźiny wopytać. Zdobom ma **kóždą** ſula wosebity ſtarſiski wjeczor **zarjadować.** Tachantſka ſula wuhotuje ſwój ſtarſiski wjeczor **p j a t k, 30.** novembra, wjeczor 1/8 hodź. w ...pingowym domje. Na tutym wjeczoru woswjeći też ſwój jubilej, na kotrymž może ſo też cyla wosada wobdźělić. Zastup je darmo. Zdobom zarjaduje šula też wosobitu wustajeńcu, kotraž je hižo jutře njedźelu wot 2—1/2 5 hodźin wotewrjena.

— **Połěpſchene wunoſchowanje pólty na wjach na ſwjatnych dnjach.** Po poſtajenju němſkeho pólſtſkeho miniſtra ſo pſchichodnje ſutrownickźu, ſwjatkownickźu a hodownickźu listy a pakety ſ dobérku (Nachnahme) a bjes njeje a nowinu na wſchitke wězy wunoſchuja. Hdyž ſu pólſtſke měſtnoſcźe, ma ſo runje tak cźiniś. Kaž je ſnate, ſo pólta na wjach njedźelu a ſwjate dny, je-li wunoſchowanje zyle njewotpocźuje, jenož jónu — a to liſtowe połnyſki — wunoſchuje. S nowym rjadowanjom ſo ſadźěwa, ſo ſo wopſchiſcźeze w paketach pſchi dźěłach leżeju pſches ſwjate dny ſkaj; nimo teho pak ſo dozpěje, ſo pakety, kotrež ſu ſo dany wopſchijeja, hiſchcźe w prawym cźaju k doſtawarjej dóndu.

Dźeń zemrětych

Dźeń zemrětych.
Sněžk ſo na rowčki łeha,
Mha ſo k wyšinam zbeha,
Kerčki a ſtomy ſproſtnjene ſu —
Na rowčkach lubych — hwězdźički ktu.

Dźeń zemrětych.
Hwězdźičkow trepot a krasa
Z rowčkow k njebju ſo masa.
Miła a žiwe błyšćenje —
Roni a zwoni ſpomnjenje.

Dźeń zemrětych.
Sněžk ſo na rowčki łeha,
Paćeř ſo k wyšinam zbeha,
Dary a pycha — khudźinki ſu:
Hdyž ſylzow a sněžka — hwězdźički ktu.

Přichodna srjeda

je dźeń cyłeho ſerbſkeho luda! Na tutym dnju ſkhadźuje ſo popołdnju najwjetša ſerbſka organizacija, Domowina, zeńdu ſo zaſtupjerjo ſerbſkich towarſtwow, zeńdu ſo dowěrnicy Domowiny a wšitcy, kotříž maja zajim za nowe pócowanje, kotříž ſo ſobu zamołwići čuja za přichod ſwojeho luda. Domowina wotměwa ſwoju nazymsku zhromadźiznu. Předsydſtwo chce rozprawjeć wo dotalnej dźěławoſći, wo nowotwarje naſeje organizacije, chce puće pokazać, kiž do přichoda wjedu, chce plany za dalšu dźěławoſć předpołožić a měnjenje a radu zamołwitych Serbow słyšeć. Knjez farař Malink-Łazowſtwa nam přednoſnje wo połoženju pruſkeho Serbowſtwa, wo nadawkach, kotrež tam w pruſkej holi na nas čakaja. A potom změje kóždy jednotliwe kaž też zjednoćeńſtwa ſkładnoſć, k położenju rěčeć. S r j e d u w j e č o r ſkhadźuje ſo cyły ſerbſki lud w Budyſkej Krónje k ſerbſkemu koncertej. „W ſ i t c y p ó n d ź e m y na D o m o w i n ſ k i k o n c e r t ! A wy, ſerbſke holiča, w ſ e r b ſ k i c h n a r o d n y c h d r a ſ t a c h tam přińdźće! Zo by wobraz był čim bóle pisany, zo bychmy tołmačili našu ſwěru k ſerbſkej zemi a k naſim wótcam. Přińdźće tam wſitcy! Chcemy naſim pilnym ſpěwarjam pokazać, zo ſebi też jich dźěło waźimy. Kak budźe jich to rozwjeſelić, hdyž budźe žurla khopata połna! A kak lohko budźa ſo tam potom nóžki wjerćeć z wjeſelošću při ſerbſkej rejcy! Nó, njecha ſo Wam hiſće! Skok ſebi poběhnińe po zaſtupny liſćik k předſydźe bližſcho ſpěwneho towarſtwa! Za 80 pf. ſu tam dóſtać! Po pućach do Budyſina dyrbi ſo ſrjedu wšo mjeřwić ze Serbami! Khwataje, khwataje! W ſ i t c y p ó n d ź e m y n a ſ e r b ſ k i k o n c e r t !

— **Pſchijimanjſke pruhowanja ſa ſaſtupjenje do wyſch. ſchich ſchulow.** Pſchijimanjſke pruhowanje ſa ſaſtupjenje do ſexty dźewjećerſadowanjatych a ſchóſćerſadowanjatych ſjawnych wyſchſchich ſchulow, wyſchſchich wikowanſkich a hoſpodarſkich wyſchſchich ſchulow pſchi ſpócźatku ſchuſkeho łěta 1935/36 ſměje ſo po porućenjoſći miniſtra ſa ludowe wuwuczenje po zyłej Saſkej 15. a 16. januara 1935.

— **Roſnuwjenſći ſjěd měſtoweje ſkupiny Budyſkich ſahrodnikarjow.** So by ſo wo powſchitkownym ſymſkim roſnuwjenju wuradźowało, kotrež němſkoſtatny ſwjaſt ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow k wukubłanju ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow pſchewjeduje, ſchu ſo po pſcheproſchenju Budyſkeje měſtoweje ſkupiny ſaſtupjerjo a wjednizy roſnuwjenja ſ Hornjeje Łužicy ſobotu popołdnju w Gudźiz hotelu ſejchli. Hdyž bě wjednik měſtoweje ſkupiny H. Schmidt pſchitomnych powital, ſo wjednik krajneje ſkupiny Kral-Drježdźanſki ſ khutrymi ſłowami k ſjednoćenju wſchěch ſahrodnikarjow na ſhromadźiſnu wobroći. Roſnuwjenſki wjednik kataſtrowy radźićel Umhauer-Budyſki wo pſchewjedźenju wučnych planow rěčeſche, pſchi cźimž wołoſbje na wobrazy pokaſa, kotrež ſu ſo ſa roſnuwjenje ſhotowile. Potom ſ pomocu ſchtyrjoch ſilmowych apparatow, kotrež je Budyſka měſtowa ſkupina ſa Budyſchin, Jłanu, Łuku a Wětkowy wotſtarała, někotre filmowe ſchlehjerdy pſchedwjedźe. Němſkoſtatny roſnuwjowanſki wjednik dr. Schilling je tele filmy na pſchikładne waſchnje po pädagogiſkich ſaſadach ſeſtajał. Wone hnojenje, ſadaſtwo, ſeleninu, zjanoſcź ſahrody atd. naſtupaju. Dr. Schilling-Drježdźanſki woſwedźi, ſo budźe pſchichodnje němſki hoſpodarſki miniſter němſkoſtatny ſwjaſt ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow w naſtupanju roſnuwjenja wodźi. Němſki ſtat budźe małe ſydlenje dale wobdźi, pſchi tym dyrbja ſo ſydlerjo ſ liczby wuwuczenych ſahrodnikarjow bracź. Pſchi pſchichodnych roſnuwjeńſkich wjeczorach dyrbja ſo pſchitomni do liſcźinow ſapiſacź. Na tónzu pjecź roſnuwjeńſkich wjeczorow ſo ſobuſtawam wobdźělcźi, kelko wjeczorow ſu wopytali. Wěcźik dotalnym wjednikam roſnuwjeńſkich kurſow radźeſche, ſo bychu ſo ſa thmanymi mozami rozſkładowali, kotrež jim dźěł dźěła wotwoſmu. Wón ſadaſche, ſo dyrbja ſo poſtajeneho roſnuwjeńſkeho porjada dźerżeć a ſo njeſmědźa na nim nicźo pſchemjeńcź.

— **Budyſke haptyki** ſu wjchěbne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ſ měſacźnym wotměnjenjom. W novembrje je to Metſinſka haptyka pſchi Bjedricha-Auguſtowym namješcźe, w dezembrje Měſchćańſka haptyka na Hłownym torhoſchcźu.

— **Lěkarſke wodźenja po wuſtajenju „Lud a raſa" w Budyſkim měſchćańſkim muſeju:** Dźenja ſobotu wjeczor w 7 hodź. knjez dr. med. D e j k a; jutře njedźelu dopołdnja 1/2 12 hodź. knjez dr. med. W i t t a jutře njedźelu wjeczor w 7 hodź. knjez dr. med. A l b e r t.

— **Lěkarſka njedźelſka ſłužba w Budyſchinje:** Njeſłt wothladowazy lěkar abo domjazy lěkar doſtaca, ma njedźelu 25. nowembra dr. med. W i t t na Albertſkej dróſe 3, telefon 3335, ſłužbu.

— **Lěkarſku njedźelſku ſłužbu ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kubſchizu a Małeſchezu** ſměje njedźelu 25. nowembra dr. med. W e j e m a n n w Barcze, telefon Hucźina 114.

— **Lěkarſku njedźelſku ſłužbu ſa Wóſport—Bukezu** ſměje njedźelu 25. nowembra dr. med. Leibig we Wóſporku, telefon Wóſport 296.

— **Kino Jedermann** poſkuſi ſwojemu wopytowarſtwu wot 23—28. novembra ſ wurjadnje kraſnym a monumentalnym filmom „Kathyrna — wulka zarina", ſ hłownej rólu Marleny Dietrich. Film je přenjerjadny w ſzeneriji wuwjedźeny, ludnoſtnym typiſkim wura-

— **Pſchijimanjſke pruhowanja ſa ſaſtupjenje do wyſch. ſchich ſchulow.** Pſchijimanjſke pruhowanje ſa ſaſtupjenje do ſexty dźewjećerſadowanjatych a ſchóſćerſadowanjatych jſawnych wyſchſchich ſchulow, wyſchſchich wikowanſkich a hoſpodarſkich wyſchſchich ſchulow pſchi ſpócźatku ſchuſkeho łěta 1935/36 ſměje ſo po porućenjoſći miniſtra ſa ludowe wuwuczenje po zyłej Saſkej 15. a 16. januara 1935.

— **Roſnuwjenſći ſjěd měſtoweje ſkupiny Budyſkich ſahrodnikarjow.** So by ſo wo powſchitkownym ſymſkim roſnuwjenju wuradźowało, kotrež němſkoſtatny ſwjaſt ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow k wukubłanju ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow pſchewjeduje, ſchu ſo po pſcheproſchenju Budyſkeje měſtoweje ſkupiny ſaſtupjerjo a wjednizy roſnuwjenja ſ Hornjeje Łužicy ſobotu popołdnju w Gudźiz hotelu ſejchli. Hdyž bě wjednik měſtoweje ſkupiny H. Schmidt pſchitomnych powital, ſo wjednik krajneje ſkupiny Kral-Drježdźanſki ſ khutrymi ſłowami k ſjednoćenju wſchěch ſahrodnikarjow na ſhromadźiſnu wobroći. Roſnuwjenſći wjednik kataſtrowy radźićel Umhauer-Budyſki wo pſchewjedźenju wučnych planow rěčeſche, pſchi cźimž wołoſbje na wobrazy pokaſa, kotrež ſu ſo ſa roſnuwjenje ſhotowile. Potom ſ pomocu ſchtyrjoch ſilmowych apparatow, kotrež je Budyſka měſtowa ſkupina ſa Budyſchin, Jłanu, Łuku a Wětkowy wotſtarała, někotre filmowe ſchlehjerdy pſchedwjedźe. Němſkoſtatny roſnuwjowanſki wjednik dr. Schilling je tele filmy na pſchikładne waſchnje po pädagogiſkich ſaſadach ſeſtajał. Wone hnojenje, ſadaſtwo, ſeleninu, zjanoſcź ſahrody atd. naſtupaju. Dr. Schilling-Drježdźanſki woſwedźi, ſo budźe pſchichodnje němſki hoſpodarſki miniſter němſkoſtatny ſwjaſt ſahrodnikarjow a małych ſydlerjow w naſtupanju roſnuwjenja wodźi. Němſki ſtat budźe małe ſydlenje dale wobdźi, pſchi tym dyrbja ſo ſydlerjo ſ liczby wuwuczenych ſahrodnikarjow bracź. Pſchi pſchichodnych roſnuwjeńſkich wjeczorach dyrbja ſo pſchitomni do liſcźinow ſapiſacź. Na tónzu pjecź roſnuwjeńſkich wjeczorow ſo ſobuſtawam wobdźělcźi, kelko wjeczorow ſu wopytali. Wěcźik dotalnym wjednikam roſnuwjeńſkich kurſow radźeſche, ſo bychu ſo ſa thmanymi mozami roſkładowali, kotrež jim dźěł dźěła wotwoſmu. Wón ſadaſche, ſo dyrbja ſo poſtajeneho roſnuwjeńſkeho porjada dźerżeć a ſo njeſmědźa na nim nicźo pſchemjeńcź.

— **Budyſke haptyki** ſu wjchěbne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ſ měſacźnym wotměnjenjom. W novembrje je to Metſinſka haptyka pſchi Bjedricha-Auguſtowym namješcźe, w dezembrje Měſchćańſka haptyka na Hłownym torhoſchcźu.

— **Lěkarſke wodźenja po wuſtajenju „Lud a raſa" w Budyſkim měſchćańſkim muſeju:** Dźenja ſobotu wjeczor w 7 hodź. knjez dr. med. D e j k a; jutře njedźelu dopołdnja 1/2 12 hodź. knjez dr. med. W i t t a jutře njedźelu wjeczor w 7 hodź. knjez dr. med. A l b e r t.

— **Lěkarſka njedźelſka ſłužba w Budyſchinje:** Njeſłt wothladowazy lěkar abo domjazy lěkar doſtaca, ma njedźelu 25. nowembra dr. med. W i t t na Albertſkej dróſe 3, telefon 3335, ſłužbu.

— **Lěkarſku njedźelſku ſłužbu ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kubſchizu a Małeſchezu** ſměje njedźelu 25. nowembra dr. med. W e j e m a n n w Barcze, telefon Hucźina 114.

— **Lěkarſku njedźelſku ſłužbu ſa Wóſport—Bukezu** ſměje njedźelu 25. nowembra dr. med. Leibig we Wóſporku, telefon Wóſport 296.

— **Kino Jedermann** poſkuſi ſwojemu wopytowarſtwu wot 23—28. novembra ſ wurjadnje kraſnym a monumentalnym filmom „Kathyrna — wulka zarina", ſ hłownej rólu Marleny Dietrich. Film je přenjerjadny w ſzeneriji wuwjedźeny, ludnoſtnym typiſkim wura-

Křižanec Hilža

Roman.

© němſkeho ſwob. pſchekłožił Jakub Schyjba.

(Pokračowanje.)

„Haj, ja wěm, ſchto je njekřiczomny rjeluž wo njej rěcźał", ſnapſchećiwi wucźeř zyle roſtrjeńwany, „ale też jenoź wón, kiž njeje ſam ani priju tobaka winojiły, może ſche ju tak niſko wobſtorżowacź . . . Tale holza je cźiſta kaž ſłónzo na njebju, a ſchtóž to njewěri, njech jenoź do jeje wocźow pohlada. Kſchižanowa je wěſo njemudre cźiniła, ſo je ſej dźěcźo na wocźehnjenje do domu wſała, wo kotrehož połkhadze je mjelczenje pſchilubiła. Wona dyrbjeſche dźiwacź na ſwoju boroſćenu dźowku . . . Wboha holza! Antonowa wobſtorżowa bě ju kaž błykł trjechiła. Wona ma ſo ſzała wobzarowacź, dokelž je ſa ſwoje wobſtejnoſcźi pſchewoſebnje wocźehnjena. Jeje nan bě ſo ſ njej wjeſe ſtrěkał a ju we wſchěm roſwucźował; wón ju paſeſche kaž ſwoje rózički w ſahrodze. To bě ſmikła, dokelž dyrbjeſche bóle na pódu dźiwacź, na kotruž bě nězna holza pokaſana. Tak ma někto pod wobſtejnoſcźemi bóle cźerpicź dyńi jana druha.

„A měnicźe Wy, ſo tajkich ludźi njeje, kiž wobja ſej tajku holzu waźicź?" ſawoła Józef roſbudźeny. Njewocźakawſchi wotmołwy wón poſtany a khodźeſche njeměrnje ſem a ſem.

Mjes tym bě ſo k wjeczoru nakhiliło. Wjeſka leżeſche hižo we hłubokim ſcźinje. Jenoź na praſtarej zyrkwicźy wotbłyſchcźowachu ſo hiſchcźe poſłednje pruhi ſakhadźeneho ſłónza. S tamneho boka wobſcźinowachu ju někotre liſty, kotrež matu hórku krónowachu, hdyž bě też Kſchižanez lubośna thežta ſwoje měſtaczło doſtała. Wjeczorne duſki hrajachu we wjeſſchkach ſchtomow. Někto połkakowaſche cźerwjenoſcź wjeczornych ſerjow też hiſchcźe na ſcherych, ſ mochom porośćenych narownych pomnikach maleho wjeſneho kěrchowa, kaž buchu mučnych dróhowarjow dopominacź dyńe na tamne wulke ſ morjowych ſtawanje . . .

Hižo pſchi rozrěcźowanju ſ wucźerjom běſchtej Józefowej cźemnej wocźi ſłzabowałej na Ježkh wudowy Kſchižanoweje, kotraž ſo ſe ſwojej kwětkowej ſahrodku nježnje pſchituliſeſche ſtarej kěrchowſkej muri. Ale nihdże ſo njepokaſowaſche ani jenicźeho żiweho ſnamjenja. Bjes dźiwa, dyńi ſo tola nutſka wó ſtiwje někto ronjachu ſyſłyſ ſažowidźenja — a ſrudoby.

Stónczńje po dołhej khwili wocźinichu ſo durje a ſ Ježe wuſtupichéſtej maćej a dźowka. Pomałku kročejeſchtej k kěrchowſkej muri, ſeſady kotrejež ſo wocźomaj wobkedźowarjowi ſłubichéſtej.

„Wonej dźěſchtaj na row mojeho pſchedkhadnika", rjekny wucźeř. „Wboha jónſka, nadźijomnje nadeńdźe tam ſpokojazeho trošchta!"

Józef ſažo njeměrnje tam a ſem khodźeſche.

„Nó!" wón ſtónczńje ſawoła, „kak móža ludźo jenoź tajku throbłoſcź wobkedźeć, tejule jónſkej takle wobſtorżowacź?"

„Wěrce mi", rjekny wucźeř, „tu w Mochowuzu ludźo hódnoſcź cźłowjeka po pjenjezach a ſamóżenju poſuđźuja . . . někto móżeze ſej myſlicź, ſo je wołzud na tutej ſywobje dwójzy wobcźežowazy, pſchetoż mjenuja Kſchižanowu khudu a hordu.

Tu bu wucźeř w ſwojim rospominanju pſchetorhnjeny. S rejwaniſkeho nameńtna pſchikhadźeſche cźrjódła wjeſołych holzow. Woni ſtupichu ſo pſched Józefom a jena ſ nich ſmějiſy na njeho ſarkcźa: „Waſch bratr Jurij nam praweſche, ſo móżeze tak pſchewjeſcźo rjenje ſpěwacź . . . Saſpěwajze nam něſchto; my ſmy Scholcźſy Michałowu lutu ſobu pſchinjeſłe."

„Ale", wołachu tamne, jako Józef ſo poczinaſche, kaž by jim dyńi na mężinje ſtejo pſcheczo dopołnicź, „pójcźe radźeho dele pod lipu, tam ſzebźaze żony buchu Waß też rady ſłyſchcźe."

„Te njech ſem pſchińdu", wotmołwi Józef ſ krótka a ſapocźa lutu hłoſowacź.

Hołzy mężachu mjes tym něſchto nuſne ſ ſchukotanju a ſwobładowachu na ſtajnoſći w ſměru Kſchižanez ſtóżki.

Stónczńje jena ſ nich ſ rozſkudźenoſcźu rjekny: „To na żadyn pad njeńdźe, Kſchižanez Hilža by ſzej napoſled myſlika, ſo jeje dla ſpěwacź. Jich, Hilža je tu runje ſnapſchećza!"

Na ſhoże bě hižo cźmiczka a tak njemóżachu wjeſne rjanolinki Józefowe roſbudźene mjeſtowczo widźeć. By ſich to ſaiwěſcźe trochu ſantjerſako.

„Ta ſa tym njewupada", ſnapſchećziwi ſtónczńje Józef, „ſo by dźiwka mojemu ſpěwej pſchipoſkuchacź, wjele mjenje bębi pomyſlicź, ſo wón zej pſchi placźi."

A někto janjeſe ſ mjehkim łerikłom hłoſom rjane ſaſtaniczko.

„Dopołnjeniło ſtónczko je,
Pſches górku mężacź ſhładuje.
Lubośnoſcźe kralowna
Njech mój ſpěw cźe ſwjeſełeła."

Mjes tym ſo Józef ſpěwaſche, cźehnjeſche mężacź na njebju ſwoju dróhu a roſliwaſche na wjeſku kraju ſłěčornu ſwětlinu. Schtomy, rože a cźłowjekoju mężachu zyle hinaſchi napohlad dyńi wodnjo, nękakle tajne kuſto ſo na wſchu pſchirodu ſłeſhowaſche. Sdu to wokomikł, hlěd móże nam naſche ſmutſkowne ſaczuce być ſ hódanczom . . .

W ſelenej khłódnizy ſtejeſche Hilža zyle ſamotżkena. Wona ſama njemóżeſche ſpaſchijeć, ſo pſchezo hiſchcźe kraſnemu hłoſej pſchijeżtuchaſche a we wěſtym ſchowje ſo ſpěwaza ſhładowaſche . . . Jeho ſpěw kłinczeſche tak mjeſny a mile . . . Wutroba jej pukotaſche a ſwětłe łyſły ſo na jeje mikawczkach ſyboławſchi. Sdyhnjeńcźko a paczeſ na naſnowym rowje běſchtej ju po dźenjeńſchim roſbudźenju ſnerwowałej; a někto ſ tymi ſynkami bu wutrobna boloſcź ſuewa wubudźena . . .

III.

Lěcźo bě ſo minyło. Stónczko ſakrywaſche ſwoje błěde wobliczo ſe ſcherej młyku. Schtomy a pola buchu we próſdnowane. Symny wětſił honjeſche ſo ſ dołhimi łěčornymi niczemi babjazeho lěcźa. Wot poſłednjeje wójny ſahrodzy ſpadowachu ſwjadle łopjeſchka na ſcherz ſemju.

(Pokračowanje ſejčehuje.)

ju. Dožiwmy kapitl wukleje rukleje cžasowoje dobu. Dobra je tej Fox pschehladka tydzeńskich nowoscow. Doporuczujemy kóždemu wopyt!

— Butrowe placžisny ho postajile. Němski kommissar sa słótne, mlokowe a tukowe hospodarstwo je sledowace butrowe placžisny postajił: Hdyż mlokarnje 50 kilogrammow butry sažo pschedawarjam poda, placži znamkowa butra 130 hriwnow, němska mlokarnska butra 123 hriwnow, němska wjesna butra 118 hr., němska warjeńska butra 110 hr., Sa butru, kotraž njeje po mlokarnskim waschnju dželana, ma sažopschedawar najwjazo 1,15 hr. a pschi njepospjerdnym wotedacžu sa pschetrjebarjow 1,35 hr. po puncze sapkacžicz. — Pschetrjebać ma sa butru, po mlokarnskim waschnju dželanu, najwjazo sledowaze placžisny placžicz: za znamkowu butru 1,50 hr. po puncze, za dobru mlokarnsku butru 1,57 hr., za mlokarsku butru 1,52 hr., za wjesnu butru 1,42 hr., za warjeńsku butru 1,34 hr.

S Bukez. Powschitkowne turnarske towarstwo wotnje schromadźenje we wobžadnej sali. Wjednja stron. tow. Schmidtowa rozłoži dokładnje kubłarski list wo stejischcju z dželu po 9. a 10. dypku nazionalsozialistiskeho programma. Knjeni Krauzowna z Nodez powdawasche wo swjatym puczowanju z „mozu z radoscze" na parniku „Monte Olivia" po Połnóznym a Rańschim morju. K tomu ho swetłowobrazy pokazowachu. Knjeni Pommerowa pschednoschowasche wo Schillerowym žiwjenju a skutkowanju. Wjednik wotnožli stron. tow. Kerl pokazowasche symtkowobrazy wo Schillerowym starschiskim domje, wo Schillerm samym a wo mestnach, hdjež won pschebywasche a skutkowasche. Knjeni Mjelczakowa pschecžita Schillerowu bosseń. K cžescži tych, kotriż w novembrje swoje narodniny wosswjerja, spewna žyła ludowy spew wuspewa. Knjezna Münchhoffez powdasche wo němskej džeczacej žyle. Knjeni Fiedlerowa poda pokiwy k pjeczenju hodownych poprjamcžkow. Slónczenje ho wosdhobne wezy wobdželachu. Tójschto hotowych nohajzow je ho sažo wotedało, tute ho symskej pomozy pschepodadža. Cež ho wosjewi, so ho we wobwodze tudomneje wotnožli w nowym tydzenju sberka printow a pjerja pschewjedże.

S Bukez. Powschitkowne towarsce towarstwo wotmě wuterni wjeczor w Stangez hosczenzu po dležschej pschednoszy sažo swoju schromadźiznu. Pschedsyda, knjes wuczeř Schudak, witacže wosbeje wutrobne sastup jónskeho wothželenja do towarstwa. Po pschecžitanju protokolow wosprawjesche pschedsyda wo położenju. Wabjazy tydzeń sa žony je w Bukezach dobry wuspech mě. Cež ho wosprawjesche wo sarjadowanju němskeje turnarskeje a sportskeje młodziny do Hitlerskeje młodziny. Na to ho jónske wothželenje jatozi. Wyschiski turnarski nawodnik Gerhard Wendler ža sa 25letnu pschisłuschnosc k němskemu turnarstwu wosbeje poczescži. Won je w Bukezach pomhał, turnarske towarstwo załoziz a je nałeżnosc turnarstwa wulicy a wuporniwje spěchował. Jako swonkowne znamjo dżała dosta won žłebrowu cžesnu jehlu z towarstwowym mjenom. Turnarski pschepodachu jemu rjany kwěcel. Potom rosprawjesche wyschschi turnarski nawodnik wo skutkowanju w minjenym lěcže. Cež porjad sa pschichodne zajadowanja ho rospominasche.

S Lubjenja. Sandżenu sobotu wjeczor wokoło 10 hodżin tudomni wobydlerjo w jenej zahrodze pży njemdrie schczowkaczej zaszyschachu. K schczomkam ža pschibżamotali, podżimnu wež wohladachu. Dwaj pżaj bżchtaj z blikeha lżka schwinża pschihnakoj, z kotrymż rosskobjenaj wojowschtaj. Wobydlerjo z wulkej prózu schwinża popadnychu a jeho do hajskownje donjeżechu.

Swerny sobustaw Rakečanskeho serbskeho towarstwa „Lipy" wumrěł

Pjatk 16. nawmnika wokhowachmy na naschim Rakezanskim pohrjebnischczu šwerneho serbskeho prózowarja, basnjerja narodowoga Jana Rězneho z Wyhoźele. Swjatocžny serbski pohrjeb Jana Rězneho nam hižo łoschnaz dawasche, kajki běsche to šwerny, wobłubjeny a cžescženy žyn swojeho drohoho serbskeho naroda. Bohata liczba kobustawow Rakezanskeho serb. tow. „Lipy" pschewodżesche swojeho lubeho, drohoho, šwerneho kobustawa na swojej serbskej thorhoju a z pschewodom někotrych Rakezanskich serbskich posawnikow z jeho poslednjemu wotpocžinkej. Wobadny knjes farar Rivta troschtowasche błuboho srudżenych sawostajenych, a pschedżyda serb. tow. „Lipy" połoži jako pobżednje wopokasmo serbskeje bratrowskeje łubosce rjany wjenz z serbskim napisnom na jeho pschesajny row. Pschi tym spominasche na wulke zasłużby a pschikładnu šweru njespróżnineho šwerneho kobustawa. Zyle njenadżizu naż pschekwalni wowjeza wjeho pschesajnej šmjerzi. Won běsche najšwernischi wobkobustawar towarstwowych schromadźiznow, hakle nědżże dwě nedżeli do swojeje šmjerce běsche hischcże na prěnjej šuznej serbskej schromadźiznje w Minakale. hdżej polny šaharitosce na naschebo lubowaneho młodeho serbskeho wjednika Pawola Nedża poschuchasche. Hacžrunjej běsche naich luby njebožcžički Jan Rězny hižo muż psches 60 lět, tak běsche won tola z młodej wutrobu za swoje Serbstwo šaforjeny. Na poslednim Domowinskim slěcže w Radworju je won tej hischcże jako serbski rybak w cžolnje hrodże z wodnym muzom kobuskukowak. A zunje tak dobry a šwerny, każ běsche won Serb, běsche won tej hischcżišim. Nimale łóżku njedżelu a šwjatu dżeń thodże we won šwěru do Bożeho domu, hdyż njebě w Rakezach, tak he pak w Minakale abo Niežwaczidle, hdżej mešeische pschihusnych. Won běsche zyle živy po klowach naschebo wótcžinga Jana Kiliana: „Serbja, šatkowajcže šwěru, swojich wótzow rěcž a wěru!"

Spi někto w Bożim mérje
We tłódnej serbskej semi,
Hdżej ho tak šwérnje bżdżi ho,
Sa serbski narod rjekowschy!

Z Pančic. Puć wot stalneje dróhi hač zady knjeżich bróżnjow w dołhosci 200 metrow je hotowy. Tu bě so na dwaj tydżenjej dołho dżełała a zwjetša běchu domjacy dżełacerjo zasłużby namakali. K wuporjadż+ju a k wutwarjenju tuteho wažneho hospodarskeho a wobkhodneho puća je so jenoż kamjentny plestr trjebał, dokelž je po dotalnych nazhonjenjach najkhmaňši, najkrućiši a tak też najtuńši. K twarej pżetrjebachu so 900 kósnych metrow plostrowych kamjenjow, kotrež Hórčansko skały podawachu. Jenož tola dola móżeše so w tamniších skałach hišće wésty cas dżełać. Wobšerne stajeńske dżéła je firma Henčel w Brežni pola Kamjenca (mějićel je nětko wésty Mörbitz) wuwjedła. Zdobom bu też puć do Kanec we zadnich Pančicach plestrowany, z wentokami a wohwoženjom wobdaty a w prjedy dosć strašnym zawinjenju šerši cinjeny. Hromadne wudawki za tute dżéła staja so na 8—9000 hriwnow, ke kotrymž je stat 1000 hriwnow přinošował, statna požčonka wo 6000 hriwnow so za nizku dań (jenož 3¼ procentow) amortizuje, dalše je gmejna dodała. Prjedy słušachu tute a druhe puće kłóstrskemu knježstwu, kotrež měješe wuporjedżeć a w porjadku dżerżeć. W Sakskej měješe kłóstr tak na wšě 21 kilometrow na starości. Wot toho časa, hač su so knježe dwory politiskim gmejnam přizamkle, maja tute wo wuporjedżenje pućow so starać. Zdobom pak su też z tym wšelake prawa na nich přešle.

Z Khanec pola Pančic. Jutře njedżelu woswjeći we krnhu swójbnych a přiwuznych naš wjesnjan kubleř Jurij Poch ze swojej lubej mandżelskej swój sležborny kwas. Hakle njedawno je swojej kuble na swojeho naslědnika přepisać dał, tak zo móżetaj jubilaraj nětko žiwjeński wječor bjezstarostnje wužiwać. A Bóh luby Knjez spožé jimaj k tomu čělnu a dušownu čilosć a strowosć, zo byštaj po swěrnym spróčniwym dżéle hišće wjele radostneho nawédżiłoj. Pjechec nan a mać staj też měloj swoje starosce. Dwě młódnej kwětcy, kotrejž je jimaj Bóh luby Knjez do jeju zahrodki sadźił, w najrjeńším zrósce zahinyštej. Cyłu wójnu dyrbješe służić w poln a Hetašec mać dyrbješe doma sama hospodarić. Naše žony su tehdom też rekordske dżéło wukonjałe. Jubilar je rozumił sprawnje a čestnje swoje wot wótcow namrěte kubło wobdżéłać, haj samo je ze přikupom Müllerec kubła podwjžić. To je so w powójnskim času mało z našich hospodarjow poradżiło. Wosebje rad khodźi naš jubilar na hońtwu. Hišće lěta dołho je hromadże z někotrymi druhimi najeńk Kanečanskeho, Swinječanskeho a Zejičanskeho honitwinskeho wokrjesa. Pjechec swójba měješe też přecy wotewrjenu ruku za naše cyrkwinske a narodne prócowanja. Pola nich so też pilnje Serbske Nowiny čitaja.

S Chiny. Pschi tudomnej hrabi Schall-Riaucourej žiuschajej hońtwje, kotraj ho z pschihonjerjemi wotmě, žu 70 bažantow, 15 šajazow a 21 dżiwich kaninkow potřěli.

Přez hłuboku wodu

(Z koncerta srjedu.)

1. Dżełał je sej luby čołmik
Z wjazoweho **drjewa.**
Wudżełał je čołmik — čołmik **wudżełał,**
Na wodu jón **spuścał.**

2. „Płowaj, čołmik mój, płowaj
Přeco bliže k hrodeju!"
K hrodej čołmik płowa — k hrodej **připlowa,**
Pod hrodom wón **zasta.**

3. Wšitcy ludźo w hrodże spachu,
Njespaše tam **hołčo.**
Sedżało je sćerpnje — sćerpnje **sedżało**
We woknješku **swětłym.**

4. Dżełała je luba šnóru
W hordym hrodże bělym
Čerwjene je pletła — pletła, **sukała,**
Zelene je **wita.**

5. Spuścała je z wokna šnóru
Lubemu do **čołma:**
„Snowaj so, mój luby — luby, **snowaj so**
Po židżanej **šnórje!"**

6. Zběhał je so luby, zběhał
Po židżanej šnórje,
Nad tej wodu čémnej — jara **hłubokej**
K swojej drohej **lubej.**

7. „Budźeš moja, luba, budźeš
Přez hłuboku wodu!"
„Woda ta je sylna — woda **bjeze dna:**
Bjez kónca naj **lubosć!"**

Narodna pěsń. Za šłušny měšany khór wobdżěłał dr. J. Pilk 1924.

Přilopk

Schtom jonu sarasył.

Wašta Schmidtowa z Wulkich Nědarjez schtwórtk dopołdnja w Masseneiśtim lěžu drjewo sběrasche. Pschi tym pschińdże wona też na mětno, hdżej drjewjarjo schtomy puschczachu. Tuczi pak je jónty njedobładachu. Padazy schtom jonje tak njeschožonnje na hłowu padje, so ju hnydom sarasy. Wobjarujomnej běsche jo nop rosrasył.

Podrajowarjow bankowkow sajeli.

W Newyorku su falschowarjow bankowkow sažapili, kotriż su někotre lěta w Sjednoczenych Statach połnóznje Ameriki dżełali. Pódla teho je policija w někotrych khowankach, kotrež zwólba za swoje falschowanki wuzywasche, 7000 jara derje falschowanych 100dollarskich bankowkow a tśi cżischczerske maschiny wujsłedźiła. Zwólba je pjerja za někotre lěta falschowanki za dwaj miljonaj dollarow do wobchoda dała. Sćeh za falschowarjemi ju hakle namakali, hdyż běchu jeneho z falschowarjow sajeli, kotryż bě z pschinjenom „Kaviarjak" znaty. We wjele korcžmach je won se 100dollarschtimi bankowkami šaplacżił, kotrež ju žo pojdżischo jako falschowanki spóznali.

Najnowiše z cyłeho swěta

Cżežke šaschpnjenje w Brüsselu.

6 morwych, 21 šranjenych.

Na Brüsselskej šwětowej wustajenzy, kotraj ho za pschichodne lěto pschihotuje, ho pjatk popołdnju jena je wulkeju belgiskeju kónjow šaszpnu. Tuta kónja běsche ho hižo pomerne dołho natwarita. Schescż dżełacerjow ho mori, dwaj dżełacerjej staj ho shubiłoj. 21 wobžowow ho šrani, tola ju tich šranjenja na sboże jenoż lohke.

Želesne róschty na lewej schtronje twarjenja, 50 metrow dołhe a 40 metrow schěroke, ju ho šaszpke. Sbytk róschtow, kiż je stejo wostał, hrožy też hischcże ho šaszpnyć. Wutkowanje šnjesbożenych, na kotrymž ho najprjedy nemšzy dżełacerjo wobdżělichu, kotrež bliżu nemšku kónju twarja, ho z hustej kurjawu jara pocżežeše.

* **Na Baselsko-Freiburgskej dróhy pjatk popołdnju wozbowaj autaj z potnej špěchonoscju do ho šaszhschtaj. Dwě wožbuje ho morischtej a jena žona ho cżežko šrani. Nadrobnische wo pschicżinach njeshoja njeje šnate.**

* **W schwajarskim hłownym měsce Bernje je ho we wojerskej škładowni 900 jězdnych kolow a 30 000 dżełow uniformow špalikow. Wichitke haschdża, kiż běchu k ruki, ho na haschenju wulkowdnja wobdżělichu. Nastała schoda je jara wulka. Ludźo njeshu do schkody pschischli.**

* **Jtaschli motorisi cżołm, kiż běsche jebi pola kupy Korsiki je 6 muženi wobžadki do njemérneho morja wuješ, je ho shubił. Mischo pytanje za cżołmom běsche dotal podarmo. Hižo ju nadżiju špuschczili, je cżołm a wobžadku hischcże wuthowaju.**

* **Newyorkšej kriminalnej policiji je ho wulki pospadk poradżił. Woni šajachu jenu z najwjetschich bandow falschowarjow bankowkow, kiż pobżednje lěta we Newyorku a Newarku dżełachu. Dotal šajachu jenu žonu a 11 muži. W thowankach wuczuschlichu 7000 wobežbje wuschikuje falschowanych 100-dollarowych bankowkow a tśi cżischczerske pschiprawy. Tuta zwólba je ja někotre lěta nebżdże 2 miljonaj wopacżnych dollarow do wobthoda pschinjeła. Sšeh za šłótnikami wuhledżichu pschi šajecju njeboczinka z pschimjenom „Kaviarowcho Jaka", kiż w drohich hosczencach je 100-dollarowymi papjerami worcżišnu płacżeše, kotrež ho pobżišcho jako falschowanki wupokasachu.**

Sport

Bólkopańca w Ralbicach.

Jutřo popołdnju ½3 hodź. hraje DJK. Ralbicy I přećiwo Budissa Ia w Budyšinje a pripołdnju ½1 hodź. DJK. II přećiwo Budissa III w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Lětto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow kłóstrskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědże wječor w 5 hodź. wot Pančičanskeho hosćenca. Jězba płaći tam a sem jenoż 1,70 hr. Zajimcy njech so zamolwja pola Pančičanskeho korčmarja M. Sucheho, hdżeż też wšitko dalše zhoniče. Domojjězba so po namjeće wobdżělnistwa w Budyšinje postaji. Tuž nječakajće, ale zamolće so hnydom.

Bukecy. „Radosć". Njedżelu 25. nazymnika wječor we 8 hodź. je spěwanje na wosadnej zali. Dirigent.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. změjemy lětšu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budże dla wažneho přemjenjenja wustawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dżeławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Slyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym debatta. Namjety na zhromadźiznu maja so pisomnje hač do 24. nov. do kenclije póslać. Zhromadźizna budże wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóžde serbske towarstwo póscele wjacorych zastupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdże. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Zarjadnistwo Domowiny.

Khrósćicy. Koncert w Budyšinje 28. 11. 34. Na koncert pojědże pósteki auto srjedu wječor ¼7 hodź. wot pósta w Khrósćicach na Zejicy do Budyšina. Jězba płaći tam a sem jenoż 1,50 hr. Zajimcy njech so pola překupca Natuša zamolwja; a to hač do póndżele wječora. Natuš.

Jasenca. „Kat. Bjesada" změje wutoru wječor w 7 hodź. swójbnu zhromadźiznu z dźiwadłom a swětłowobrazami. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" wotměje jutře njedżelu, hnydom po serbskich kemšach pola našeho serbskeho bratra Handrija Lawški cyle krótke, ale jara ważne posedżenje. Přińdźće wšitcy.

Předsyda.

Drježdżany. Wšitkim tu a we wokolinje bydlacym Serbam je wutrobnje na serbske kemše, njedżelu 2. decembra, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais pscheproschuja. Spowědź wot 7 hodźin.

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

November
23
Pjatk

Moja
hodomna mustajeńca hrajkom

je wotewrjena a njeda so we wubjerku a płaćizny hódnosći přetrjechić

Kurt Martin Richter w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 7, při zemi a w prěnim poskhodźe

Telefon 2741

Samsna wuporjedźerńja klankow :: Wulki skład narunańskich dźělow :: Najwjetši dom hrajkow w Budyšinje

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje
Telefon 3263 Telefon 3263
Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 25. nov. hač 1. dec. 1934

Njedźelu (Sujertnu njedźelu), 25. novembra wječor 19,30 hodź.
Zriny
Wulka romantiska činobra w 5 jedn. wot Theod. Körnera

Póndźelu **zawrjene**

Wutoru, 27. nov., wječor 20.15 Koło A.
Zriny

Srjedu, 28. nov. wječor 20,15 hodź. Koło C
Fra Diavolo
Opera w 3 jedn. wot Aubera

Štwórtk, 29. novembra, 20.15 hodź. Koło B
Zriny

Pjatk 30. novembra 20.15 hodź. Koło D
Fra Diavolo
Opera w 3 jedn. wot Aubera

Sobotu, 1. decembra 20.15 hodź. posledni raz
Hara wo Jolanthu
burska komódija w 3 jednanjach wot Hinrichsa.
Małe płaćizny 30 pj. hač 1.50

W přihotowanju:
Khadla, kiž spekuluje
wjeselohra wot Eckhardta
Corni husarojo
Operetta wot Goetza
Gri:-gri operetta wot Lincke

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novbr. 1934, wječor we 8 hodź. w Budyskej Krónje. Budźe to rjany ludowy koncert, spěwnju naše wjesne spěwne towarstwa a naši najlěpši solistojo. Zastup cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Zastupne fiziki za 80 pjenjeźkow dostanjeće nětko kóždy dźeń w Budyšinje w Serbskej knihańi w Serbskim Domje, pola cigarowego wobkhodnika Simona w Serbskim Domje, pola firmy Guder na Kotołskej hasy, pola firmy Piano-Förster na Kěžorskej dróży, w Pančicach pola knjeza hoscenčarja Sucheho, w Kukowje pola knjeza Leski, w Khrósćicach pola knjeza překupca Natuša a knjeza wučerja Pjetaša kaž też pola wšěch předsydow serbskich spěwnych towarstwow

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

móže hišće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihańi w Budyšinje

Stepowane moskowe wolmjane wjelbłud, blidowe **přikrywy**
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Kupuju
złote a sćeborne debjeńki
złote njepotrjebne nože, wobrońki atd.
Płaću najwyše cyłdźiny.
Oskar **Brüdner** Kamjeńcu
Trenčiznowe rózy, Dom dobrych zesnikow

Kóń,
bjez zmylkow, je na předań
w Čemjeńcach čo. 2

Kruwa,
młoda, wysokosućelna, je na předań **w Libuchowje čo. 3**

Kruwa,
wysokosućelna, čehniwa, je na předań
w Niechorniu čo. 30

Kruwa,
młoda, wysokosućelna, čehniwa je na předań
w Kukowje čo. 56

Kruwa, wysokosućelna, stoji na předań **w Baćonju 14**

Pjerjo,
nedrjene, je na předań
w Radworju čo. 36

Žonjace
kožane ručne toški a mošnje, kofry a nakupne měški w najnowočasnišim wudźěłku poskića we wšěch płaćiznach
Otto Büttner w Budyšinje na Hr. torhošću

Domjaca holca
pilna, sprawna, 17—22 lětna, so k 1. dec. abo k 1. januarej 1935 pyta. Zamołwjenja z wobrazom zapodajće na
„Dom wučomcow“
(Lehrlingsheim)
w Drježdźanach-A.
na Ammonskej hasy 15

Nowe koło ?

Ale jenož
Miele
Dostanjeće je pola firmy
Ernst Falting
w Njeswačidle

Su-li Waše črije roztorhane
přińdźće spěšnje do **wulkošewcownje**
na Žitnych wikach čo. 11
znapřeča Złoteje hwězdy a Mlokowego dwora.

Alfred Gnichwitz
Čiste, reelne a tunje posłužowanje. — Na podusowanje móže so doćakać!

Štóž
swoje twory w nowinach njeposkića, nima kupcow. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěška činić!

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe **aparaty**
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mójśel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje
poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w grawy wym skunksu wot 87 hriwnow w šěsć wšelakich kajkosćach, prawy tkhór we wšelakich kajkosćach, tkhór, skunks, oposum we wšěch přejowa. barbach, barbjeny skunks atd., kožuchowe zašića we wšelakich kožuchowych družinach.

Za mužace kožuchi w wudru, bobru, persianer, bizam, skunks, oposum atd. kaž wše druźiny kožuchoweho zašiwka.

Najlěpše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje

Najlěpše kajkosće! Najnižše płaćizny!

Knjeni Hocyna w Budyšinje, při cyrkwi naseje lubeje Knjenje ma skład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zašiwki a předawa po samsnych nizkich płaćiznach.

Z tutym wozjewjam, zo so za Budyski měšćanski wokrjej jako
baba do służby wzach. Telefon 3117
Elfrieda Barisch,
w Budyšinje na Humboldskej drózy 9

Wšě čišćowe dźěła
tunjo a w dobrym wuwjedźenju
w čišćeńi Serbskich Nowin

Nawěšćki w „Serbskich Nowinach“ maja za kóždeho **přecy wuspěch!**

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Hoscenc w Šunowje
Kermušnu póndźelu wot 5 hodźin a wutoru wot 7 hodźin
rejwańska hudźba
Přećelnje přeprošuje
Jan Wowčerk a mandźelska

Hoscenc w Serniz
Kermušnu póndźelu wot popołd. 4 hodź. a wječor **reje**

Suknowy skład a krawcownja
Großmann
Bohata hasa 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasnych suknow a podšěwkow

Płaćizna za zhotowjenje wobleckow a mantlow ze wšěm přisłušnom na čistym lenu a konjacych wlosanych dźěłanych. Też ze sobu přinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wupomjatkam a zehlu!

wot **hr. 25** počinajo

Kóžde nowinarstwo je čim wjetša móc, čim wjacy čitarjow a sobudźěłaćerjow ma!

Tuž podpjeraj naš jenički dźenik

Serbske Nowiny

a poruč je też swojemu susodej!

Płaća jenož 1.50 hr. měsačnje!

Přiloha k čisłu 274

SERBSKE NOWINY

Sobotu 24. novembra 1934

K posmjertnej njedźeli

W Budyšchinje, 24. nasymnika 1934.

Juršišchi dźeń we ßwojej thutnej cźichocze ßtaji rosmyßlowazeho cźłowjeka pśed prašenje: „Schto myßliśch wo twojich lubych semrětych? Kak myßliśch wo twojej ßamßnej ßmjerzći?“ —

Cźi budża njedźelu wożebje thutni a měrni, kotśiż ßu w pożledních létach pśichiwßneho do rowa położili. Kelko lubośće a ßwěry, kelko ßboża a žohnowanja, kelko nadźijow a pśecźeßow, ale też kelko cźerpjenjow a bolośćow ßu drohi semrěcźi ßobu wałi! Kelko wopuśchćenych duśchow a žedźacych wutrobow, kelko ßtarośće a nuły ßu ßawoßtajili! Kak rucze ßu ßo wonka na pohrjebnišću rowne rynki w pożledním lěcze pśichßporite!

A hdyž jich mjena blize wobhladamy, kotśiż tam pódla ßebje leża, je to ßpodźiwna ihromadźißna, kajejeż ßo hewak w žiwjenju njenadeńdże. Wßchitke rosdźěle mjes ßtawami a powołanjemi, mjes ßtarobu a rodom ßu ßbehnjene. Tu ßpi bohaty, kiž ßej w žiwjenju wßchitko popśechcź możeśe, runje w ßamym wußtim rowje kaž thudy, kiž je ßwoje dny ſ nuju ßo bědźił. Tam ßćěhowańe muczńemu ßtarjej nadźije polny młodźeńz, mandźelßkemu, kotreßoż wobthad bohate mandźelße ßboże rośłama, ßamotna wudowa. Pśecźeł pódla pśecźeła, tola też njepśecźeło ßpja mérnje ſ ßtronje.

„Pśećź ßmjerću ßmy wßchitcy jenaßcy!“ To je jěra woprawdźitoſcź, kotruż nam pohrjebnišćo pśeduje, kotreż poßmjertna njedźela nam do wutrobow wécźi, a žane wumělßtwo a žana mudroſcź ju ße ßwěta njemóże wotßtronicź. Tola ßmjerć je też wjeßelakora, jedyn mrěje mérnje, druhi njemérnje, tón ße ßtrachom, tamny bjes bojośće pśed ßmjerću.

Temu cźłowjekej móżemy ßawidźeć, kiž w krutej wérje do wécźnośće khwata. Pśichi tajkej wěßtoſći roßće wjeßele nad žiwjenjom a cźeka wßcha ßrudoba.

Pśichi ßaßtupje na ßnate nowocźaßne pohrjebniśchćo ßejśitej ßtołpaj, na kotrymajś na prawo a na lěwo ephinßy wotpocźujetej, tajśej fantaßtißtej ßiworjeni ßtarych ľudow, kotreż poł cźłowjeka a poł ßwěrjeca, ſ njepśchemjenitym pohladnjenjom do dala ßhladujetaj a tola niczo njewidźo. SStarł Egiptowcźenjo ßtajachu tute wobraßy pśed ßwoje temple a pśed ßwoje pohrjebniśchća. A nětko widźimy je pśichi wrotach do ßchećańßkeho pohrjebniśchća a pśichwołaja nam: „Cźłowjeće, kiž tu ßaßtupiśch, ßpuśchcź nadźiju, tu je tónz ßwětła a žiwjenja, tu knježi jenoż ßmjerć a nóz!“ Kajki wobras bjes nadźije je tu wuměž tworił! Nad ßchećańßkimi pohrjebniśchćami ma ßo błyßchćicź wobras žiwjenja, kiśiż, kiž nam pśeduje: „Bohu budź dźak, kiž je nam ſ pomocu ßićhija dobycźe dał pśeś naßcheho Knjeza Jeßom Khryßta! SSmjerć ßo pśechewinu!“ Hacź też to wßchitcy tuto pożłeßtwo ßapßchimnu? Hacź mnoßy jenoż to hórke „Cźehodła?“ njeßnaja. Cźehodła telko ßrudoby, tak krótkeho ßboża, cźehodła ßo dźěliću, hdźeż ßo tak lubowachmy? —

Njeßbożowni ľudźo, kotśiż dwělujo pśeś hódańcźkami ßmjerće ßteja! Njenamakaja měra. Dwěł njemóże wutrobu ſměrowacź. Dwěł je kaž móśćka ßolma, kiž njepśeßtawajcy horje a dele thodźi a pśichi wßchem njemérnym puczowanju ßenje cźićhi pśchißtaw njedozpěje. Mnoßy ßej w ßwojej ßwětnej mudroſći a njewérje praja: „SSmjerć je tónz wßcheho žiwjenja!“ S tym bu wßcha ßchećańßka nadźija pohrjebana była. Tajkich tóńkow je dorěź pśchi dźele. Tola žiwjenja wußměje ßo ßtyßpym cźłowjekam, kotśiż chodźa moricź, ßchtoż je wécźne. —

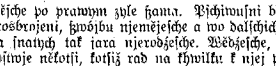
Byli ßmjercź wécźna była, połom ße žiwjenje bjes ßmyßła. Cźłowjek, kotreßoż duścha ßa dobrowolneßcu, ßa ßrółom a ßrałośću jedźi, ßpiecźuje ßo pśecźiwo myßli, ßo ßmjercź wßchemu duchownemu bycźu tónz cźini. A cźłowjek, kiž je lubeßo ßemrětcźo do rowa położił, kotryż bécźe tak bohaty na lubośći a miłośći a duchu, njemóże na wécźne ßbubjeny bycź, hdyž je poßledne ßmjerć ne dychnjenje wot ßo dał. SStuchajcźe jenoż na horze žedźenje, kiž pśeś ßwět dźe. Cźłowjeća wutroba wola: „Njewěrju do ßmjerće, pytam žiwjenje, pytam wécźnoſcź!“

Byli nechtó poßtanył a ľudźom wécźnoſcź dopokazał! Miłośny buchu jemu pśichłoßowali, kotśiż nětko dwělujo na ßtronje ßteja. Potajne wucźby, ſ kotrymiż ßo naßch cźaß ßaběra, maja telko wußpěcha, dokelż wudawaja, ßo dźeeźa žadoßcź cźłowjeźeje wutroby ßpokojicź: „SSchto dawa mi wěßtoſcź a ßaßnoſcź wo mojich lubych mórwych a wo naßchej ßmjerći?“ Nihdy nanihdy ni ma tajka cźinowa potajnoſcź mozy, nam wěßtoſcźe do wécźnoſcźe pśichinjeći. Wo pśichodnych wézach rěcźi ßwjate pißmo ßtrótka a jaßnje, hdyž do wécźnoſcźe pśichima, rěcźi we wobrazach, kotreż dyrbi cźłowjek wolicź, jeli chze wopißowacź, ßchtoż žane wócźko widźało a žane wucho ßłyßchało njeje.

Kśchećźijan trjeba jenoż pokazaćź na Jeßußa. Wéßo, ßchtóż bjeßdźak nimo njeho dźe, woßtanje njeßtrowy horliwź. To je runje tak, kaž pśichi ßpodźiwnych elektrißkich mozach a pśchi wißchem ßpodźiwnym žiwjenju, kiž naß wßchedne wobdawa. Widźićź a dopokaćź je njemóżemy. Jenoż ßchtóż je tute mozy naßhonił abo ßo jich dótknył, wé, ßo je to žiwjenje.

Tak je też pola teho, kotreho je ßo Jeßußowa móz dótknyła, kiž je w nim wécźne bohatßtwa namakał, kotrychż podarmo na ßwécźe pyta. Jeßuß je jemu ſ dopokaßom, ßo jeho žadoßcź a nadźija wo wécźnoſći je prawa. Wéßo bjes wěry dale njepśichiđźemy. Dwěł njebudźe žeńe pśchećtaćź. Cźłowjek dyrbi ßo wo tutu wěßtoſcź prózowacź, dołhoż je žiwy. Tola niz w njepłódnym łkowulamanju, ale w cźiśtym, krutym žiwjenju, w žiwjenju, kiž hižo tu na ßwécźe wécźne hódnoty twori. Kśchećźijanßtwo njeßtrótchtuje jenoż na wécźnoſći, ale pokaja cźłowjeka na khutne buśchine dźěło w cźaßnoſći, bjes kotreho njehodźi wo wécźnej wěßtoſći rěcźeć. Khutniścho hacź druhe dny rěcźi nam poßmjertna njedźela do pomjatka:

„Njeßtajiśch-li zyle ßwoje žiwjenje, Nihdy žiwjenja njedobudźeśch!“

Je'e posmjertna n'edźela

Bźišče po prawym zyle ßamа. Pśichiwußni bėchu tu a tam rosbrojeni, ßmójbu njemějeśche a wo dalśich pśchećeźelow a ßnatych tak jara njerodźeśche. Wėdźeśche, ßo ßu w ßußodßtwje nėkotśi, kotśiż rad na khwilku ſ njej pśchikhwataja, dokelż ßenje njewoteridźeho bjes trośchta abo bjes poźadaneje wuprahowanje a dobreje rady. A potom ße ßaßy ßama, ißchtoż pak ju njemůśeśche a njeßtrachowaśche, dokelż mėśeśche pśchećo połnej ruźij dźeła. Po ßwojim domjaznym dźele. Dźeśche won do Bożeje ßtwórby, do cźerßtwego powėtra, najradßcho po niewuteptanych pućach a ßćěźkach, hdźeż mógeśche ßo ßamoţeśelicź na ßchtomach a kerćkach, na ßpéwje ptaćźkow, na Bożim ßtónćźku a na mrėćelach. Doma, pśchi cźićhich wjeczornych hodźinach, pśchi hroßnym wjedźe ßabawjeśche ßo ſ knihami abo ſ ruczńym dźełom. Tak bźechu ruće tydźenje a měßacy, a wona, a też jeje wokolina tak prawje ßa tym njepśchińdźe, kaf ßo cźaßy minychu. Jenoż nėkotre raßy wob ľeto ßo tute jenaße dny pśchetorhnychu. To bė wośebje na pśchedwjeźorach wułkich ßwrkwińßkich ßwjedźenjow. A kaf nadobne ßmjerćeśche **poßmjertnu njedźelu.** Njemóżeśche ßo ſ bohatßwami horbźicź, ale ßa nėkotre kwėtki na rowu ßemrėtych pśchećeźelow a ßnatych doţahaśche, haj też ßtarśche, zyle wopuśchćene rowy pyßcheśche rucze jeje ruka. Popołdnju

Bjedrich Schiller a naš serbskl lud

K jeho 175. narodninam.

Podał O. W.

„Wjedź, ważniša hač zmužitosć
Je kśeśijanej poßlušnosć.
Hdźež Khrystus w bójskej wysokośći
Je khodźił w wulkej poniżnośći,
Tam założichu wótcozo
Tón rjad, we kotrymž ryćerjo
So samsnej woli wotrjekuja
A w ßłużenju so zbóžni čuja.
Ty swoju česć pak pytał sy,
Tuž z rjada storčeny sy hižom;
Štóž Knjezowy přah njenosy,
So pyšić njesmě z jeho křižom.“

Tuž wšitkón lud so znjeměri,
Krik cyły kłóštr napjelni,
Wo hnadu proša bratřa rjada;
Tón młodźenc, tón pak čicho hlada,
Płašć z křižom wot so położi
A mištrej ruku wokoši
A dźe. Tón čichu sylzu khowa,
Joh' hnydom zaso naspjet woła,
A rjekńe: „Syno, wokoš mje!
Wzmij zas' tón křiž, njech pyši tebje.
Wón poniżnosć a myto je,
Kiž prewiny tu samoh' sebje.

Jenoż, štóž takle nawuknje so prewinyć, je z rjekom, ma póccźiwu wolu a póccźiwu swobodu! —

Nimo teju baladow wobsedźimy jenoż hišće někotre Schillerowe epigramy, kotreż je knihikupc Bohuwěr Pjech, přećel našeho wulkeho zbudźerja Jana Arnošta Smolerja w lěće 1875 nic jara derje přełožił. — A nejzo też runje najlěpše a najrazniše epigramy wuzwolił. — Nahladniši wukon pak je přełožk Schilleroweje filozofiskeje pěsnje: „Ideale“, kiž so w Misionskim Posole lěta 1879, str. 123 namaka. Njewěm wot koho přełožk je, snano wot Slepjanskeho fararja Juliusa Wjelana, abo wot Kotečanskeho fararja Jana Rudolfa Rychtarja, kiž 85lětny 1894 w Budyšinje jako wuměnkař wumrě. Wón běše z wosebitym přećelom Jana Kiliana. —

Dla přełožka „Pěsnje wo zwonu“ mjenowachu Handrija Dučmana „serbskeho Schillera“, podobnje kaž wjele lět pozdźišo Mateja Urbana „serbskeho Homera“. — W tutym pomjenowanju — pokhadźacym wot znateho spisowaćela Andréja, — wšak tči kapka bolaceho sarkasma. Handrij Dučman tajkeho počesćowanja njetrjeba. A přeco tajke přirunowanja klacaja, dokelž njedźiwaja na swojosć basnika. Handrij Dučman wězo njeje žadyn Schiller, ale jako autor basnje „Wodźan“, mnohich pěsnjow, hry „Klepotarj“ a druhich wěcow ma wón swoje čestne městno we našej malej literaturje a je cyle — swój! —

Z ducha Schilleroweje pěsnje je nam wurostła wubjerna samostatna pěseń „Khrósćanske zwony“, kotruž je naš wulcy zasłužbny narodny prócowar a basnik duchowny rada Jakub Sewčik, něhdy Khróśćanski farař w lěće 1924 dokonjał, jako běše swojej wosadźe po swětowej wójnje za wotedaty zwony w času žalostneje inflacije nowe wobstarał. — Z pěsnju je sebi stajił trajny literarny pomnik. Začuwamy wulku radosć, kotruž basnika napjelnješe, hdyž so zaso mócne zwonowe zwuki znošuja nad jeho jemu drohej wosadu. Do nich zaklinčuje też swjatočny hlós Schillerowcho zwona, kotryž wón znaje a lubuje wot dźěćacych lět sem. — Sewčikowa pěseń je nastała, kaž kóžda dobra pěseń, z wosobinskeje podawizny, kotraž je basnikowu dušu nutrnje pohnuwała. — Khróśćanske zwony zwonja wo wulkej horcej luboścí, kotraž je w najćežšej dobje je lała. Wšitcy su najbohatšo woprowali; farař, burja, khěžkarjo a čeladni. Haj też dostate jalmožny běchu do zwonow late! Bjez dźiwa zo tak krasnje zwonja! Štyri zwony maja mjena njebjeskeje kralowny, wosadneju patronow Symana a Judy, swjateho Bośćana a swjateho Josefa! Hdyž nam Schiller we swojej pěsni žiwjenje němskeho človjeka rysuje, podawa nam Jakub Sewčik wobraz žiwjenja swojich Serbow, wot kolebki hač do rowa, jich zboža a horja, jich swjedźenja a prócowanja, a tohodla nas nic mjenje jimajo hač Němca jako basnik. Bóle hač Schiller Sewčik zwony powosobni. Wone proša, žohnuja, přewodźeja ze swojej mjedźanej rěču nas přez žiwjenje a nas pominaja k wšitkim dobrym počinkam našich wótcow. — Prěni dźěl wulkotneje basnje ma swjatočny raz cyrkwineje liturgije, druhi pak lubozny, idylski.

Směmy-li někoho ze Schillerom přirunować, je to naš Jakub Cišinski. Božedla pak jeho nochcemy mjenować „Serbskeho Schillera“. Też wón je cyle swój! — Ale wón je na Schillera podobny w swojej dušinej dynamicy, — w swojej swjatej woli, so zastajeć a woprować za wulku wěc, we swojim bźdźenju a wojowanju, we swojej smjerći, z kotrejž je krónował swoju — wolu. —

Wězo nas jara zajimuje, přeložkaj z lěta 1859 — k stoletnym narodninam basnika —, a z lěta 1905 — k stoletnym posmjertninam — ze sobu přirunać. Mjez nimaj leži cyle Schillerowe žiwjenje 45 lět! A leži mjez nimaj Dučmanowe žiwjeńske dźěło, jako horliwe literarne, rěčne, stawiznisko prócowanja. Handrij Dučman běše nimo Hórnika z najpilnišim spisowaćelom swojeje doby, běše cyle wubjerny znajeć serbskeje rěče a literatury. Měješe wobšerne zajimy, wosebje też za přirodopis, a běše z produktivnym duchom! Rady spominam na rjane hodźinki, kotreż smědźach jako student z nim hromadźe za serbskim blidom w Lipsku přebywać. Wón steješe tehdy hižo we wysokich létach. Wukonješe dźěła polne zastojnstwo we wulkej a wobšérnej Lipsčanskej wosadźe. Kajkeho běše žiweho duchal

(Skóńcenje sćěhuje.)

hać wophla někotrych staršich ludźi, wo kotrychž wědźeše, so su zhorc wacši, hłabi abo wopuščeni a tak na dom a zjawizku spytani. S nimi so rozmolwješe, pschinješe tobaka, abo mjechkeho pjeziwa, titku zokora, cźopje nohajzy atd. Cźitałše jim se zwjateho pisma, powědaše jim se zwojeho žiwjenja abo da zej s jich žiwjenskich naschonjenjow powědać. S pschestrowdźenjom dźěše domoj, so je někotrym wopuschczenym, sabytym, wróco stajenym pśches najcźežšich dźeń na semi pomhała. Schtó chyl jej, dła tajkeho woswjeczenja poswjertneje njedźele poroki cźinić?

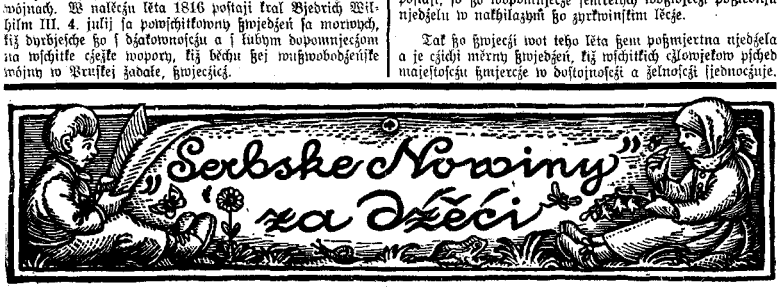
«

Ze stawiznow posmiertneje njedźele

Mnohim njebudże znate, so je poswjertna njedźela hakle **młodyj zyrkwinski zwjedźenj** a so, nastupajo starobu, s druhimi evangelskimi zwjedźenjemi měrcź njemóže. Dać wróco na zwjertne woporv w němskich wuswobodźenskich wójnach. We nalěcźu lěta 1816 postaji kral Wjedrich Wilhelm III. 4. julij za powschitkowny zwjedźenj za morjwych, kiž dyrbješe so s dźakowmoscźu a s lubym dopomnjeczom na wschitke cźežke woporv, kiž běchu zej swaswobodźenske wójny w Pruskej žadane, zwjeczicź.

Tutón dźeń bě so tehdła wuswolił, dokelž běše so 4. julija 1815 po poslednej rozrinjazej bitwje pschimér wobsamknył a Paris kapitulował. Tekst za předowarje bě kral 1. Math. 9, 10 w swójtku s Jak. 5, 11 postajił: „Hdyž je nasch cźaz pschischoł, dyzemy wyczeřiły wumrěcź naschich bratrow dła a naschu cźežej nodzenuy wohańbicź." We Barlinje wotmě so tutón krajny poswjertny zwjedźenj jara zwjatocźnje na pohrjebnischcźu invalidow na Scharnhorstej dróhy, kaž też na garnisonskim pohrjebnischcźu w Sacźeżej holi, hdyž je wjele zwobodnych wojowarjow zwój poslednt cźestny wotpocźink namakało. Wschitko sawostaji najzhutnischi facźischcź. Tak njebě so kral mylił. S hłubokim srojumjenjom a cźuccźiwej wutrobu zwjedźachu so tute zwjedźenje a pschi tym wotkrywachu so sa padnjenych pomnicź. Zyły lud zwjeczeješe zhromadu. Tutón pśeni raz wotmětý zwjedźenj so do zyrkwinskeje protyki pschija, a kralowski wukas z dnja 25. nasymnika 1816 postaji, so so wopomnjesce semrětych wozwjeczi poslednju njedźelu w nathilazym so zyrkwinstim lěcźe.

Tak so zwjeczi wot teho léta zem poswjertna njedźela a je cźichi měrny zwjedźenj, kiž wschitkich cźłowjekow psched majestotscju kmjercze w dostojnosći a zelnosći sjednocuje.

Smjerć a starc.

Bajka ze srjedźowěka.

Kral Salomon, najmudriši ze wšěch izraelskich wjerchow, měješe wjele służobnikow, wyskoich a nizkich. Raz sedźeše jedyn z nich, stary minister, w kralowej předstwje cźakajo, hać jeho majestosć k sebi puści, zo by swoju należnosć kralowskej miłosći rozpowědał. Hdyž tu přemysljo sedźeše, přisuny so do předstwy smjerć, błeda, kosćata, ze serpom. A ministra wuhladawši zasta so dźiwajo, a spodźiwnje na njeho hladaše. Potom woteńdźe skoku do kralowoje jstwy.

Za khwilku so wróći, zasta před starcom, kiž hišće překwapjeny na swojim měśe sedźeše, a hladaše hišće spodźiwnišo sědźiwcej do wocow, zo jeho hrózba wobja a ani zwuka rjec njezamó. Też smjerć ničo njezykny; potom so z durjemi wotsali.

Minister, hdyž bě so wot stróżelow zhrabał, zastupi njewołany hnydom kralej do jstwy a powě jemu, kak strašnje bě smjerć na njeho hižo dwaj króć zhładowała. Wón prošeše tohodła krala, zo by jemu najspěšnišeho konja dał, na kotrymž by hnydom najrychlišo wotjěchał a smjerći wućeknył. Mudry kral so posměwkny a da staremu swěrnemu służobnikej konja.

Starc so na skoćo sydźe, wotjěcha a jěchaše tak rychle, zo hižo wječor samsneho dnja mjezy słubjeneho kraja dóscźe. Jěchaše cyłu nóc a nazajtra dóspě wulku pusćinu. Po tej hanješe kaž dźiwi poł dnja, a hdyž připołdnju k wulkemu kamjenjej přihna, wuhlada na nim sedźacu — smjerć, kotraž po zdaću na někoho cźakaše.

A wona rjekny: „Što? Ty sy woprawdźe tu? Jako će ja wćera w hrodźe židowskeho krala zetkach, njemóžach so dodźiwać, zo će tam widźach, dokelž mějach će dźensa připołdnju tu wočakować a nětko hakle so njemóžu dodźiwać nad tym, zo tu ty też hižo woprawdźe sy! Přetoż cłowjek twojich lět zamóže scźežka za tak krótki cas takle dołhi puć přesahać."

A smjerć so ministra dótkny, wón pak zwjeze so njebohi z konja. Wichor jeho cźełko z pěskom zawě.

Kóń wróći so z próždnym sedłom do Jeruzalema. A hdyž na kralowskim dworje zahrjehota, zběža so cyłe dworjanstwo, njewědźało, što bě so stało. Kral Salomon pak w durjach stejo wutrě sej syłzu z wóčka. —

M. N.

Wopor dźěćowskeje lubosće

Hdyž běch sewjernu Ameriku po wšěch směrach přepućował a skónčnje Haiti wopytał, podach so na łódź „Port au Prince", zo bych so zaso do Francowskeje wrócił. Na swojej łódźi běchu zwjetša iriscy łódźnicy, mjez kotrymiž so wosebje wobaj Beknarjej, nan a syn, wuznamjenještaj. W cyłym jendźelskim łóźćnistwje njebě lěpšeho a wustojnišeho łódźnika, dyžli bě stary Beknař, ale też jeho syn, hačrunje jeno dwanaće lětny, móžeše so nanej z połnym prawom runać.

To bě ći hóic, kajkehož zrědka nadeńdźeš! Z jeho wobliča, wot słónca a wjedra spaleneho, błyšćeše so mužska wutrobitosć a dźěćowska dobrocźiwosć; tuž bjez dźiwa, zo bě wón też lubušk wšitkich, kotřiž běchu na łódźi. Hdyž jeho dźěłu přihladowachmy a so na jeho wustojnosći wjeselachmy, z kotrejž won najcźežše z lohkosću wuwjedźe, praji nan: „Je to tak dźiwne! Kóždy dobry Ira je wot młodosće też dobry łódźnik, a mój Volney je hižo mórsku wodu woptał, prjedy hač możeše „nano" wuprajić. Lědy běše léto dóspěł, njepuščich jeho hižo z wocow — wšudźom bjerjech jeho sobu. Bě ći to wjesele hólcatko! Hdyž jeho z cołmika do wody storćich, cźinješe to jemu žort a wón by so kóždy króć na mnje wusmjał. Nimale dwěłtny może naš pacholk hižo pluwać — kaž ryba.

Tři léta pozdźišo slubich jemu, zo smě sobu do Jandźelskeje jěć; dokelž pak bě nějakaku hłuposć zworal a za nju khłostanje zasłužił, njedopjelnich swoje słubjenje. Nětko njewědźeše mój hólcik, što by započał, a tuž njemóžach sebi hinak pomhać, hač zo jeho do komorki zawrěch. Što pak skući mój pacholk? Zleća z woknom won a k brjohej doběžawši skoći do wody; mjez tym zo ja na rěblu wisam, zo bych łódźnu plachtu zawalił, widźu, kak nječhtó za nami pluwa. „Štó by to tola był?" pomyslich sebi, a štó bě? Mój Volney! Mje wuhladawši pozběhny lěwicu wysoko a směješe so šibale. Bórzy bě na łódźi a wšitcy naši ludźo běchu kaž błazni, tak radowachu so nad hólcom a košachu jeho; hdyž pak jemu hrožach, wusmjachu so mi a wołachu: Volney steji pod našim kaž pod zakitom jeje jendźelskeje majestosće!" Što chcych cźinić, hač so skónčnje sam wjeselić nad jeho njeposłušnosću.

Lěto wob lěto so miny, Volney rosćeše, a w dźesatym lěće bě hižo wubjerny łódźnik; nětko, hdyž ma dwanaće lět, dźěła za dweju a tuž płaći so jemu też za dweju.

Hdyž nam nan tak powědaše, błyšćeštej so jeho wóčcy z radosć swěćeše jemu z wobliča; my pak posłuchachmy na njecho stajnje rad, dokelž bě wón prawje wěrnosćiwy muž, a jeho powědanje nas wuley jara zabawješe.

*

Mjez pućowarjemi běše też francowski překupc, kotrehož žona běše njedawno w Nowym Orleanje (w Americy) wumrěła. Tutón překupc pućowaše nětko do Bordeauxa, přetoż chcyše swoje dźěćo, kotrež bě jemu njeboha mandźelska zawostajiła, k swojimaj přichodnymaj staršimaj dowjesć.

Jónu rano čekny dźěćo, pjećlětna hólcka, swojej pěstońći, hišće drěmacej, a zaběża sebi na wukryw; najskerje cheyše Beknarjec nana wopytać, kiž sebi často z dźěśćom hrajkaše. Dokelž pak jeho hnydom njenadeńdźe, zwaži so hólcka předaloko na kromu; do hłubiny hladajcy padźe do morja. Pěstońća, kotraž bě za dźěśćom běžała, widźeše jo padać. Na jeje wołanje přiběža hnydom Beknař a do morja skoćiwši hrabnje za dźěśćom, kotrež sos wojeje lohkeje drasty dła naw odře zdźerža, a pluwaše, we swojej łěwicy dźěćo dźerżo, za łódźu.

Wukryw bě so nětko z ludźimi napjelnił, a wšitcy hladachu z napjatej kedźbliwosću na sylneho pluwarja; přede wšěm pak holčcyny nan, kiž jeho ani wokomika z wocow njepušći, a swojej třepotacej dźowcy pśiwoła, zo so boješe njetrjeba.

Beknař bě so přeco bóle k łódźi přibliżił; nadobo pak zawoła z tak wótrym hłosom, zo so my wšitcy zestróžichmy. Najprjedy nichtó njewědźeše, što bě so nadobo stało, zo won tak strachcźiwje njepřestawajo woła, doniž skónčnje hobrske rybisko, żrawca (Haifisch) njewuhladachmy — za nětko wokomikow dyrbješe jcho dosćěhnyć. Samo na łódźi so tajkeho zwěriska njestróżichmy; kóždy prócowaše so, pak z třelenjom, pak z wołanjom abo štož bě runje k ruce, žadławe zwěrjo napłóšeć a z tym wotehnać. Tola wšitko bě podarmo! Njebojazenje přesćěhaše zwěrisko wboheho nana, kotremuž poslednje mocy woteběrachu — traš nětko wokomikow hišće a żrawc bě swojeho wopora wěsty; nichtó na łódźi njeby sebi myslił, zo bě Bóh cyle hinak wusudźił.

*

W poslednim wokomiku přińdźe mjenujcy Volney swojemu nanej na pomoc. So z wulkim wótrym nožom wobroniwši, přileća na wukryw a hnydom do morja skoćiwši podnuri so a započa pod wodu z mórskim zwěriskom wojkować. Bórzy hižo čerwjenješe so woda z krewju hobrskeho žadławca; mjez tym hač so żrawc na swojeho napadnika wobroći, staremu Beknarjej powjaz přićisnychu, z kotrymž jeho a też hólcku na wukryw sćežechu.

Volney běše potajkim nana wumohł z tym, zo bě so zmužiće do mórskeho njeplecha dał a njebojaznje z nim wojował. Nětko pak bě też za njeho čas, so zwěriskowych napadow zminyć; tuž pytaše jemu prawje wjele ranow nabić. Woprawdźe, z tajkej wustojnosću a sylnosću, kaž Volney wojowaš rozumješe, njejsym hišće nihdy dweju přećiwnikow hromadźe wojować widźał — haj cłowjek njeby wěrić chcył, zo sebi tajki hólčec zwěri, z mórskim hobrom so mjerić. Krej liješe so rybje z mnohich ranow; tola žana njebě smjertna, a njebojazneho wojowarja wopuščawachu hižo mocy. Tohodła bě najwjetši cas, štoż móżno spěšnje na łódź wućeknyć.

Hižo bě so jemu poradźiło, so łódźneho powjaza hrabnyć, hižo so po nim horje suwaše — hišće wokomik a won je wumożeny. Tola Bóh hinak dopuści.

Krawjace zwěrisko zwiny so, **zazłobjene**, zo so jemu jeho wopor zminje, poslednje mocy napinajo za Volneyom, zapřimny njezbožowneho srjedź ćěła a wottorhnywši połojcu pózrě ju před našimaj wócomaj. Wbohi nan, kiž bě runje wumożenu hólcku nanej wrócił, wosta cyły khwilu ani słowćka mócny stejo, na njezbožowne powostanki swojeho jenićkeho dźěśća kaž woprostły hladajo; skónčnje padźe bjez wědomja. Hdyž bě zaso k sebi přišoł, praji widźomnje cyle změrom: „Hdźe ha je Volney?" Tola kaž hó so na zrudny podawk dopomnił, zawoła z tak bolostnym hłosom, zo my wšitcy jeho bolosć we wutrobje sobu zaćuchny.

Překupc zwosta stajnje při nim a poskići jemu wšu pomoc, kotruž sebi wobstejnosće žadachu. Hdyž bě so trošku změrował, rěčeše jemu wo dakownosći a mytu. Ale wbohi nan hladaše polny bolosće na njeho a praji: „Mějće dźak za Waš dobry wotmysł; njepowědajće pak mi wo mytu! Waše dźěćo sym wumohł, a to mje zwjesela. Dokelž pak nětko swojeho Volneya wjacy nimam, kiž bě najwjetša radosć a hordosć mojeho žiwjenja, mi wšitke kubła a bohatstwa ničo, scyła ničo njejsu. Mi so bliži kónc.

K. P. 1898.

Hesło.

Skakaj, lětaj, wij so, wjerć,
Za tył ma će tola smjerć!

(tył Genick) Radyserb.

Wot Lipsćanskeho wuja.

10. Khuda Łužica. Naš krajik je khudy na złoto, na drohe kamjenje, wodopady, żelezo, na kalk, wósliki.

Hinak rjeknješ: Łužica ma mało złota, mało drohich kamjeni, mało —

11. Čeho we Łužicy njeje? Łužica je bjez lodowych horow, bjez morja, bjez pusćiny, bjez palmow, bjez wolijowcow, jězorišćow, pěskowca, cyganow.

Praj tak: We Łužicy njeje žanych lodowych horow, (žancho) morja —

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu semrětych, 25. nasymnika 1934.

S **Budyšcina.** W Pětrowstej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Schneider předuje (zyrkw. hudźba), dop. ½12 hodź. śmje sup. Berg kemšchenje za dźěći a pop. we 3 hodź. tschćenja. Pop. we 5 hodź. hudźbny nješchpor zyrkwinskeho chora (se **sobuskutkowanjom** farara lic. theol. Ludwiga a domšeho organista Horsta Schneidera). — We Marijnej zyrkwi dop. we 9 hodź. farař Große předuje (zyrkw. hudźba), dop. we 11 hodź. śmje farař Große kemšchenje za dźěći; wjeczor we 6 hodź. śmje sup. Berg spowědź a Boże wotkazanje. — We Tuchoŕskej zyrkwi śmje pop. ½5 hodź. farař Paul předowanje a na to Boże wotkazanje. — We Cźešnjum haju śmje farař lic. theol. Ludwig dop. ¾11 hodź. wopomnjeńsku zwjatocźnosć. — Sběrka za wojeŕskich sawostajenych a wothładanje wojeŕskich rowow. — Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. śmje sup. Berg biblisty wjeczor we 8 hodź. śmje sup. Berg biblisty wjeczor we Tuchoŕskej zyrkwi.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. budźe němska spowědź a dop. ½10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka za wojeŕskich sawostajenych a wothładanje wojeŕskich rowow. Dop. we 11 hodź. budźe kemšchenje za pacźeŕske dźěći (7. a 8. schulske léto).. Pop. we 3 hodź. němska nutrnosć we Božim domje a na to němska spowědź. Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. biblisty hodźina na farje.

S **Huśi.** Rano we 8 hodź. śmje sup. Berg-Budyši němsku spowědź a dop. ½10 hodź. předowanje (zyrkw. hudźba).

S **Wjelećinu.** Rano we 8 hodź. budźe němska spowědź, dop. we 9 hodź. němske kemšchenje (zyrkw. chór spěwa). Sběrka za wothładanje wojeŕskich rowow a wojeŕskich sawostajenych. Dop. ¾10 hodź. kemšchenje za dźěći. Pop. we 3 hodź. pśchedńjeje posawonowy chór kěrluše k pohrjebnischcźu. Pop. we 5 hodź. němske Boże wotkazanje.

S **Wujercu.** Rano we 7 hodź. němska spowědź, duchowny Wowcjer, dop. we 9 hodź. němske kemšchenje, duchowny Wowcjer, ½11 hodź. žerbske kemšchenje, wikar Krósšin; na to žerbska spowědź, duchowny Wowcjer, dop. we 9 hodź. němske kemšchenje a spowědź w Kulowje, farśki wikar Hamann.

Zběrka za spomožeŕske potrjeby Domowiny

Hač dotal nazběranych pjenjez:	123,50 hr.
Koporcy pola Bukec	4,— hr.
Dalicy	4,50 hr.
Khelno pola Radworja	14,05 hr.
Niža Wjes pola Rakec	1,50 hr.
Komorow pola Rakec	17,35 hr.
Trupin	5,— hr.
Kača korčma	5,30 hr.
hromadźe:	175,20 hr.

Wutrobny dźak wšitkim daricźelam a zběrjarjam.

P. Nejdo. A. Simon

Hospodařski kučik

Tafla z přikaznjemi za ratarjow

1. Wusywaj jenož tajke płody, kotrež so po nazhonjenju pod wosebitymi klimatiskimi wobstejnosćemi wěsće radža a wuběraj za kóždy płód po mózności přihódny zahon.

2. Wusywaj jenož strowe, čežke, skhadźiwe žita a přikup kóžde lěto nješto noweho symjeńtneho žita.

3. Rozhladuj so, zo by na wěstych dźělošćach přeco jedyn płód njekubłał, ale sadźej po rožcy wobkopny abo łopjenaty płód, zo bychu so hnójne mocy we roli stajniśo wutrjebałe a rola njezawutliła.

4. Njewusywaj do ćerstweho hnojenja, zdźěła, zo pjanki k mocy njepřińdu, zdźěła zo wusyty płód hižo natłaty hnój namaka, z kotrehož mohł sebi přimérjene cyrobizny čahnyć.

5. Njebudź zlutniwy z woranjom, włóčenjom a wobdźělanjom role, zo by tuta k wusywej dosć mjełna była, a wuliwam powětra, dešća, słónca a rosow wustajena k tworjenju a twarjenju rostlinow přihotowana była.

6. Wusywaj a wobsadźej wšitko w prawym času, zo z překomdźenjom škodowany był njeby.

7. Dyrbiš derje wědźeć, kak hłuboko ma so wusyty płód zawłóčić, a je-li tutón zeskhadźał, jón po mózności z płěćom tak wothladać, zo mohła so kóžda rostlina dospołnje wuwinyć.

8. Njezakomdź sebi z tym, zo w prawym času nježnješ a domoj njekhowaš, zo dobrota narosćeneho płodu njepoćerpi.

9. Štož sy domoj khował, khowaj a wothladaj też spróčniwje, zo kóne njebjerje, prjedy hač chceš je wužić.

10. Njezabudź na to, zo rola z kóždym płodom, kotryž sy z njeje dobył, na hnójnych cyrobiznach wokhudźi, zo ma so wutrjebany hnój roli zaso wrócić, ma-li płódna wostać.

Činiš-li za tym, budźeš so derje namakać na zemi, ty a twoje dźěći po tebi.

Rozwučowace drobnosće

Njewobstajna zyma, kajkuž lětsa mamy, přima so rady člowječeje strowoty. Zymnicy, wosebje pola dźěći, su wšědne, husto dosć z čwělowacym kašelom zjenoćene. Dźěćo, kotrež khorowatosć přeradža, ma so hnydom do łoža podać a njesmě z njeho stanyć, khiba-li je woprawdźe wotkhrilo. Jstwa, w kotrejž leži, ma tepjena być a so na temperaturu +1 14 stop. R přinjesć. Zymnica njehodži so z mocu zahnać, ani zo so člowjek do smjertneje strašnosće přinjese. Wotpočink na čoplym měsće ze strowym powětrom je najlěpša hojaca móc. Dyrbi pak so na to hladać, zo khory z čopłeje jstwy nahle na zymny powětr njestupi. Pojédź njesmě čežka być, mjasowa juška, pťače mjaso, mjechke jeja, za to pak tak wjele, jako khoreho łóštuje. Napoj budź čista woda z kužoła, z kropom přeražena, tak wjele, hač chce so khoremu pić. — Khory leži při zymnicach rady na khribjeće, dyrbi so tohodla přepołožić, a to na prawicu, při čimž ničo nješkodźi, zo so khory nješto přetrasc, zo w płucach stejaca krej zaso do hića přińdże.

Zrěbcy dyrbja so prěnju zymu derje picować: liter wowsa a słódke syno budź jich wšědna pojédź, dosć wody k piću, ale žane sykanje.

Płésniwe sudy rjedźa so z tym, zo so do wody, kotraž je ze sodu nasyćena, nješto mało seloweje kisaliny přilinje, kotraž dwaj dnjej dołho w sudźe wostanje. Na to wumyj je derje z čistej wodu.

Při wšěm pječenju (tež khlěba) radźi so, zo so muka jónu abo lěpje dwójcy přez křidu přesaje; čěsto hiba so potom stajniśo a předźela so łóžo.

Pola nas zaepšta **kopšiwa** nałožnje so w Šwedskej jako kruwjaca pica a syje so na polach; přiňčnje so za lěto 4 hač 5 króć, a dawa dobre mloko a butru. Tež my dawamy ju sykanu młodym libjatam, kokošam atd. Prjedy hač so kruwom do poleća dawa, ma poł dnja na słónću ležeć, zo žahadła zwjadnu.

Čerpi-li skót na skomle a wši, nałož pětrišilku; zemléj poł luta zornješkow a zmješej je do butry, tu mas žałbu, z kotrejž mazaš, abo lěpje, hdyž symjenja derje wariš a skoćo wumyješ.

Bolosć, kotraž z klóčom pčołow nastanje, zběhnje so hnydom, hdyž na bolace koporowy pjenjez khwilku přićišćiš.

Kak so kałowe hłójki přez zymu khowaja? Najlěpše hłójki, kaž druhi kał, maš do hromadki skopić, z hłowu nutř, a to na měsće, na kotrež raniši wětřik njeduje. Na to přikryj kopjeń ze słomu hač do zemje. Tak traje kał dołho. Druzy přeržeru hłub, zestajeja hłójki na łubju na desku, tak zo kóžda hłójčka za so steji. Zhnile łopjena zwotběraj a začiń wokno, hdyž widźiš, zo krućišе mrózy přikhadźeja.

Zakryj derje wšu picu, kotraž wonka leži, prjedy hač tebje zyma překhwata; hromady wobaraj wosebje přećiwo raniším wětram!

Tu a tam skorži hospodař, zo so jemu mokrota do twarjenjom čiści, z tym čerpja murje, njehladajcy na to, zo je w tajkich twarjenjach jara zyma. Pomhał je sebi nječtó přećiwo tutej čwili na sćěhowace wašnje: Wokoło twarjenja wury 1—1½ łoheća šěroku hrjebju tak hłuboku, zo bě porno khežinomu zakładej. Do tuteje hrjebje namjeta po rynku 30 cm njehašaneho kalka a 10 cm přesateho popjela wot čěskeho wuhla. Kalk zesrěba cyłu wodu, kotraž so z hórki do domskeho čišćeše, a zwjaza so z popjelom do cementa, kotryž so wšej mokroće staja. Domske sknyješe hladajcy, a njeje so dotal škódna mokrota zwjacy pokazała.

Na wopalene njesmě so z ničim pancać, ani z wodu, ani ze žałbami. Rana ma so po možnosći sucha dźeržeć. Zo by so bolosć wzała a hojenje nakhwatało, nałožuje so tutón srědk: 150 gr čisteho glicerina, 150 gr gummi arabicum, 5 gr karbolowoje kisaliny. Karbol linje so do glicerina, woboje so přeměša, gummi rozwjaza so w liwjej wodźe, přida so k prěnjej měšeńcy. Nic hinak měšć, kaž je prajene!

Přemjerzajena rěpa skotej škódna njeje, jeli so jenož hnydom po rozłaću dawa! Ma so na to hladać, zo rěpa po zmjerzku přez čoplotu so njenakazy. Je-li so stało a rěpa hnić počina, budźe skotej přeco ze škodu za strowosć. Nahnite ma so, je-li mózno, derje wuržeć.

Zyma so bliži. Hospozy njech mjasne zbytki k rjadej bjeru, tež mjohke kosće, je rozsykaja a kurom do picy namješaja. Bjez mjasa njenjese kokoš jeja!

Su-li šruby zerzałe a njehodźa-li so wotwjerćeć, nalij je z łučanym wolijom, kotryž zerzawinzu rozkusa a tykń wěc, je-li ze železa, do płomjenja.

Přećiwo kašelej, wosebje hdyž pola dźěći wudyri, war strowu wowsnu słomu (ničo dale k tomu!) a dawaj napoj čopły k piću po šałkach, 3—5 za dźeń. To pomha wěsćišo, jako syrup a cokory z lěkarnje.

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 24. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,415	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,51	100 franc. frankow	16,38

Barlińska bursa dnja 23. novembra 1934. Wjeselóšchtne połoženje bursy njemóžeše žo ani na dobre powésće, kotrež běšche wustaw ja pšchepytowanje konjunktury wudał a ł kotrehož wuthadža, so je žo we Westfalskej grotowej industriji wotbytk powjetšchit a so žu tamnische fabriki ł džełom derje šastarane. Też šwjetšchenu wotbytk šurowego worzła w oktobru njemėješche na burśu wliwa. Kursy wožebje cźežkich hódnotow šamo hacź do 5 proz. popuščeńchich. Na rentowych witach běšche jara mérny wobkhod. Stara wójnška požežonka popuščeńchi wo 0,6 proz.

Barlińske žitne wulkowiti dnja 23. novembra 1934. Kedžbuju na šchpatne posčiśeńske komery je połoženje na žitnych wulkowitach dale jara mérne. Posčiśenja w pšcheńzy a rožzy žo ł wjetšchego dźela wot bobyeza wotrubow wotwižne cźinja, hewak móže žo potrjeba šamu pšchi pšchiwołenju powyšcheneje wurunańšeje płacźišny we wyšokoseći 61 hr. še ščrony młynow jenož ł dźela špokojeć. W rožzy žu nakupy po pšchedawańšim puću pšchedwidźane. Naprajchowanje Norheinitich młynow ja pšcheńzu žu wšchelakore. Na mukowych witach njeje žo wobrot powyšchił. Sa to pat žo jara ja wotrubami praschejа. We wowsu žu žo wcźeza małe dźěle še ščarych mohłatkow rospšchedale, tak žo žo šastarauje Barlińskich pšchetrjebarjow tak cźežko nještatwajše kaž w šašchtym cźašu. Posčiśenja ł prěnjeje ruki njejšchedźelačnju wuje tak kaž to płacźi ja pižowańške jeczmjenje. Jeczmjenje ja piwarńcje a industriju žo dale pytaju.

Wežera płacźesche w Barlinje zentnar

pšcheńzy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Wiki w Drježdźanach.

Pšcheńza 9,80—9,90 hr., rožka 7,80—8 hr., jeczmjeń, nałětni 9,35—10,05 hr., jeczmjeń, nałymšti 8,90—9,85 hr., wowš 7,55—7,80 hr.

Wiki w Chorjelzu.

Pšcheńza (100 kilogr.) 19,40 hr., rožka 15,40 hr., jeczmjeń, nałětni 15,80 hr., jeczmjeń, nałymšti 15,30 hr., wowš 14,70 hr., běrny, zentnar 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pj.

Płačizny rěznecho skota na Barlinskich skótnych wikach.

23. novembra 1934 Płačizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 364.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	39—40
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36—38
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—34
Mjenje picowane wšěch starobow	23—29

Byki: 398.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	33—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	29—32
Špatne	23—28

Jałojcy a kruwy: 1456.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	25—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 1649.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	50—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Špatne (3.)	36—38

Wowcy: 2775.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	33—34
Starše wukormjene (6.)	30—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—29

Swinje: 9 709.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	51—52
Mjasne	48—51
Špatne	45—48
Rancy a kundrosy	48—49

— **Djeńšnjišche wiki.** Butra 70—75 pj., jeja 12 pj., twaroh 20—25 pj., špotowy 5 pj., hydrotny łaf 12 pj., wlóšti łaf 15 pj., běły łaf 10 pj., cźerwjeny łaf 12 pj., morchej 10 pj., zybla 15 pj., brěšći 40 pj., worjechi 40 pj., bobowy 15 pj., tomaty 35 pj., hrěby 35 pj., běrny 10 puntow 50 pj., jabłuka 6—15 pj., krušowy 10—15 pj., hušy punt 75—80 pj., twrdy 65 pj., prażniški 35—40 pj.

Drohowikowańske płačizny w Budyšinje

24. novembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniše płačizny hr.	najwyše płačizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc - - 1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Ržana muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,38
Khlěb - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe - - - - 1 kg	0,08	0,10
Rajs - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - 1 kg	0,60	0,84
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	1,80	2,00
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,84	3,2
Jeja - - - - - - - - štuka	—	—
Jědźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,25

Wične płačizny w Budyšinje.

24 novembra 1934.

Wšě płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniša płačizna hr.	najwyša płačizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płačizna 50 kg	—	9,80
Rožka, 72-73 kruta płačizna 50 kg	—	7,80
Jječmjeń, lěchy - - - - - 50 kg	9,00	10,0
Jječmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	7,80
Jječmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	—	—
Wows 48—49 kruta płač. - 50 kg	—	7,55
Raps - - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,55	2,75
Syno - - - - - - - - 50 kg	6,00	6,25
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	2,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	2,20	2,40
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Butra - - - - - - - - 1 kg	—	2,84
Jeja - - - - - - - - 1 štk.	—	—
Pšeńć. muka Type 502 50 kg*	—	17,00
Ržana muka Type 997 50 kg*	—	12,25
Pšeńčne wotruby - - - - 50 kg	5,80	6,65
Ržane wotruby - - - - 50 kg	5,05	5,90
Běrny (w małowikowanju) - 50 kg	3,55	3,75
Husy - - - - - - - - 1 štk.	0,70	0,80
Prosata 786 štuk - - - - 1 štk.	8,00	15,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płačizny po złotej hriwnje.

	23. 11.	22. 11.		23. 11	22. 11.
Pšenica	204	204	buny	12,0-12,5	12,0-12,5
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jječmjeń now.	213-220	213-220	módre lupiny	7,75-8,25	7,75-8,25
jječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,60	8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pječuški	—	—	ečna „		

Płačizna za pječny za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płačizna za rožku za wupłodźerja 8: 151, 11: 160.
Płačizna za jječmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płačizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawěšći dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje D. A. X. 1934: 2286

Pohrjebne wašnja starych Słowjanow

I.

Wo starosłowjanskich pohrjebach a pohrjebniščach wěmy poměrnje wjele. Mamy tu přede wšěm dosć spušćomnych rozprawow starych spisowačelow. Nimo toho je so tu a tam hišće sćěd starosłowjanskich pohrjebnych nałožkow zakhował w dźensnišich pohrjebnych wašnjach słowjanskich ludow. A skónčnje tam tu też wjele doswědčuja wukopanki a namakanki w krajach słowjanskich abo něhdy słowjanskich.

Starosłowjanski pohrjebny wobrjad bě w poslednjej dobje póhanstwa khětro wuwity, wšelakory a komplikowany, w dawnišich časach běše drje jednoriši a bóle jenajki.

Wěsty čas wučeni sebi njeběchu přezjeni w tym, hač su stari Słowjenjo swojich zemrětych pokhowali abo spalowali. Němscy wučeni zwjetša mějachu za to, zo Słowjenjo morwych pokhowachu a nie spalowachu. Přicpiwachu při tym wobšerne popjelnicowe namakanki w dźensnišej parańšej Němskej germanskim splaham.

Dźensa wšak je wěste a dopokazane, zo stari Słowjenjo runje kaž druhe susodne ariske ludy (Germanojo, Litwjenjo, Gołojo) swojich zemrětych spalowachu. Jenož, zo tu a tam pod cuzym, hłownje romskim a narańšim wliwom, Słowjenjo druhdźe swojich zemrětych też pokhowachu. Přenjotne a přewažne wašnje pak běše spalowanje čełow.

Spalowanje čełow pola starych Słowjanow dopokazuja nam archeologiske namakanki kaž też rozprawy starych spisowačelow.

W krajach, wobydlenych wot Słowjanow, namaka so jara wjele popjelnicow. Tajke popjelniščа su runje kharakteristiske za staršu předkřesćańsku dobu we słowjanskich krajach. Wjele je tajkich popjelniščow w kraju nawječornych Słowjanow mjez Łobjom a Wisłu, mjez połnócnym Bugom a Sanom. Hdźež so tu namakaju kosćowcy w rowach, pokhadźeja bjez dwěla wot cuzych, kiž so do słowjanskich krajow zadobywachu. Pola južnych Słowjanow nimamy telko dopokazow spalowanja čełow. Južni Słowjenjo, přisedźi do Wulheŕskeje a na Balkan, zetkowachu so tu a mějachu wuzke počahi z druhimi narodami, tak zo bórzy podležachu w tym nastupanju cuzemu wliwej a wot Romjanow a narańšich ludow přewzachu bórzy pokhowanje čełow. Mamy pak dopokaz, zo też narańši Słowjenjo swojich zemrětych spalowachu a zo takle pod wliwom křesćanstwa předźechu k pokhowanju čełow.

Wažniše hač namakanki su hišće rozprawy spisowačelow. Wo połobskich Słowjanach wobkrućuje spalowanje čełow w VIII. lětstotku swj. Bonifac. Wo Polakach to piše w lěće 1018 kronikar Dytmar. Wo južnych Słowjanach [illegible] spisačel praji, zo we lěće 626 při wobležowanju Caribroda swoje čěła spalowachu. Wo spalowanju čełow pola Rusow je jara wjele starych rozprawow.

Snadź też někotre mjena wsow a městow kaž Palow, Spale, Zhorjele, Požarin a druhe zwisuje ze starosłowjanskim spalowanjom čełow.

Kak dołho tuto wašnje Słowjenjo wobkhowachu? Wotwisowaše to přede wšěm wot toho, hdy so křesćanstwo zawjedźe w jenoltiwych krajach. W Połskej traješe spalowanje čełow do XI. lětstotka, w Pomórskej a Meklenburgskej Słowjenjo hižo prjedy swoje čěła pokhowachu. Tu hižo wot VII. lětstotka sem wašnje spalowanja po něčim zańdże. Sta so to najskerje pod cuzym wliwom, dokelž wobkhodne słowjanske města nad Baltiskim morjom mějachu jara wuzke počahi z cuzymi wikowarjemi. Tak tamniši Słowjenjo běchu spalowanje čełow woteznali hižo před zawjedźenjom křesćanstwa. Też w Čechach a na Morawje jara zahe přestachu spalować čěła a to w IX. a X. lětstotku pod wliwom křesćanstwa. To same płaći wo Łužicy. W Slezyskej započachu zemrětych pokhować w VI. a VII. lětstotku. Zajimawe je, zo nawječorniši połobscy Słowjenjo nad Mohanom hišćo w XI. lětstotku swojich morwych spalowachu. Germanojo, na p. Saksojo, wšak też hišće w XIII. lětstotku tu a tam čěła spalowachu. Poła Juhosłowjanow so z městnami spalowanje čełow jara dołho zakhowa. To same płaći wo narańšich Słowjanach, hdźež křesćanstwo so jara pomałku sćerješe. W połnócnej Ruskej hišće w XII. lětstotku čěła spalowachu mjez tym zo w połoušej, pod cuzym wliwom hižo w VI. lětstotku započachu čěła pokhować. Pola wšitkich Słowjanow pak běše wěsta překhodna doba, hdźež so spalowanje čełow zakhowa pódła pokhowanja. Tuta doba bě pola někotrych narodow, n. př. Čechow, jara krótka, pola druhich, na př. Rusow, jara dołha. Wosebje ma so na to pokazać, zo pokhowanje čełow so zawjedźe nic jenož pod wliwom křesćanstwa. Wšak z městnami, na př. na Balkanje, nad Baltiskim morjom a w južnej Ruskej pod wliwom połoanskich Romjanow abo druhich póhanskich (narańšich) narodow Słowjenjo hižo před zawjedźenjom křesćanstwa počachu swojich zemrětych pokhować.

Potajkim, Słowjenjo najprjedy swoje čěła spalowachu, pozdźišo pod cuzym wliwom (póhanskim a křesćanskim) po něčim předźechu k pokhowanju čełow.

Kotra prěnjotna myslička Słowjanow pohnuwaše k spalowanju swojich zemrětych, bohužel prajić njemóžemy.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přilopk

Pśichśorjenje pólśkeho ludu.

Mjeś tym jo w najwjazyj europskich krajach wobydleŕstwo w póslednimaj lětdźesatkomaj jara pomału pśiběra, je wobydleŕstwo w Pólśkej rucže pśichilywało. W lěcu 1921 je Pólska 27 milijonow wobydlerjow mě́ła, w lěcu 1931 hižo 32 milijonow, w lěcu 1931—32 jich licba na 34 milijonow. Jóseje a dalśi njeje dźeń, so pólśki lud, je-li jo Pólsku wójny abo mrětwy njepodeńdu, wobydleŕstwo Franzowskeje abo Italskeje dosćeńdze.

Dwaj hórukaj jo sajsupnyłoj.

Cźeźke njesboże je jo pola Zwikowa we wuhlowych podkopkach stało; bdźej jo na jenym mě́śnje wjerch kupnu. Hórnikow Strobella a Mótelu, kótaraj jo sajsupnyłoj, morweju wutrjebachu. Dwaj druhaj hórnikaj jo sranišćitaj, jedyn ź njeju tak cźeźko, so dyrbjeśeše jo do kliniki dowjesć.

Mordarśtwo ź nahrabnośću.

Pokótny dźeń blišo Wittgensdorfa pola Kamjenicy muja nadeńdźechu, kótryž bě po wšěm śdaju sćonzowany. Mordarśtwowa kommisija, kótraž jo hnydom k mě́śnu mordarśtwa pśichwjeśe, morwego jako hojerja Oskara Heidevogela ź Kamjenicy spóźna. Mordarja bórzy wuklědźichu. Wón bě 34lětny hojeŕ Rö́bler, kótryž bě Heidevogela morił, so by jo jeho lěkje jo płaćazeho mě́śna śmozowaŕ. Wintoru na Heidevogela łakaje, je dwóźaj do njeho śeśił. Jena kulka je Heidevogela hnydom morića. Röhler je jo hnydom wusnaŕ, hdyž lěchu jeho jaśeli.

Katolske cyrkwinske powěsće

27. njedźela po swjatkach, 25. novembra 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. Boža mša, dopołdnja w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. K dobyću jubilejneho wotpuska, pop. w 6 hodź. pobožnosć w Serbskej cyrkwi. Přileżnosć k spowědźi: Sobotu popołdnju wot 6—7 hodź. a wječor wot ½8 hač ½9 hodź., njedźelu rano wot ½6—½7 hodź., dopołdnja w 9 hodź. — Serbska cyrkej: Sobotu pop. w 3 hodź. přileżnosć k spowědźi za dźěći a wot 6—8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom. Pop. w 1 hodź. serbski nyšpor. Wječor w 6 hodź. pobožnosć k dobyću jubilejneho wotpustka. Boża mša wšědny dźeń rano we 7 hodź. Stwórtk wječor wot 9—10 hodź. swjata hodźina. Njedźelu rano we 8 hodź. kat. Boża służba we zastararni na Židowje.

Radio

Njedźelu, 25. novembra ſtyſchimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho njedźeliſteho programa: 6,35 raňſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa ratarjow. 8,55 němſka ſwjatočna hodźina. 12,10 tačele. 13,05 pſchipołdniſchi konzert. 15,30 komorna hudźba. 20 Brahmſowy konzert. 21,30 miſchtrſki konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho njedźeliſteho programa: 6,35 raňſchi konzert. 8,20 raňſcha ſwjatočnoſć. 8,50 hudźba na byrglach. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14,05 ſa młodźinu. 15,50 ſabawny konzert. 20,30 orcheſtrowy konzert. 21,30 miſchtrſki konzert.

Hiſchcze ważne ſ njedźeliſteho programa: Barlin: 20,10 Wagnerowy konzert. Wrótſław: 20 njeſtónčna dróha. Frankfurt: 20,05 ludowy konzert. Wiw: 20,20 Winſke melodije. Warſchawa: 19,30 lohka hudźba.

Póndźelu, 26. novembra ſtyſchimy:

Königswusterhauſen: Nimo ſnateho wiſchdneho programa: 6,35 raňſchi konzert. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 tačele.

Lipſk: Nimo ſnateho wiſchdneho programa: 6,05 ſa burow. 8,20 tačele. 14,15 tačele. 16 popołdniſchi konzert. 20,10 ſabawny konzert.

Hiſchcze ważne ſe wiſchdneho programa: Barlin: 20,50 ſabawny konzert. Königsberg: 20,15 pijany rejwański wječor. Köln: 20,15 wjeſeły konzert. Stuttgart: 20,20 rejwańſka hudźba. Wiw: 19,20 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 orcheſtrowy konzert.

Jan Wjela-Radyžeŕ:

Rjanc pacholo

We lěknym hrodźe hrabja bě
Knjes hrabja bohaty;
Tón kražne djowčo mějeſche,
Pſches wſchitke rjanki kralowſke,
Kaž ſwjeźo błyſcheźale.

Hdyž jěchaſche ta paniczka
Na konju běłonju,
Wſchě wocźi na nju ſwěźachu,
Na jěchaŕku tak nadobnu
We draſce cźerwjenej.

A ſ poſtužerjam nan bě dał
Ji wjakoh' młodźenza.
Tón běſche ſchwarne pacholo,
Kaj ſ naroda był ſemjanſkoh',
Kaž knjeſył wuropny.

Wón ſtužeſche ji ſ wjeſelom
A na mik podwólny,
Rad ſtedkaſche ji běłacźa,
Na pſchelóſchtne ji jěchanja
Ju ſradny ſledujo.

Nědy' wotměrwachu honiwu
Tu honiwu jelenczu.
Cźi pſcheproſcheni knjeſkojo
Sſo wichorjachu na pſchemo
Sa hujnej dźiwinu.

Hej! hodehi! hej huſaźa!
To dźeſche po lěsu;
Te lěkow róžki trubjachu;
Sſo pſchelivaſche pſches holu
To jaſne piſkanje.

A na konju ta hrabinka
Teź ſ nimi hanjeſche;
To běſche khrobše jěchanje,
Kaž wětry jěſdźa naſymſke
Pſches khrójt a ſchtominu.

A ſa njej rjane pacholo
Ju ſ woczow njepuſchcźi,
Sſo ſ jeje błiſka njeſłubi;
So wona źeła njeſmyli,
Se ſwěru kedźbuje.

A wona pſchihna k ſkalinje
Tam k nahłej wyſokej;
Wě pſched njej traſchna błubina,
A kóń ſo wulźy naſtróźa,
Sſo ſ prědkom ſděhaſche.

Ta zyła ſtyła hońtwjerjow
Sſo roſtrěkała bě.
Tu njebě nichtó k pomozy
Hač jeje ſłužbnič pichotny,
Ju wobróćej nieſboźu.

Tón ſlecźi ſ konja ſwojeho,
Sſo jejnoh' ſmozowa,
Tak pſched błubinu na kromje
Ju ſmjerczi ſ ruki wutorje,
Sſam w ſchkodźe pſchi ſtamom.

Ju rźizy ſběhny ſe ſjedła
Ju ſadźi do mocha,
A wona ledy dychaſche
Dóźi pſchemožita ſtrózele
Wſchě běchu ſe ſtrachom.

A ſ pomoznikej rjanemu
Sſo potom pſchihnu
A ſahładana do njeho
Jom' poſkicźi ſo ſmějwkajo
Wot ſwojich pjerichcźenjow.

Sſy ſiwjenje mi ſwarnowaŕ,
Tuž tole myto wſmi!
Ja ſa to dobra budu cźi.
Sſo pſchemo knjeſkow lubſich mi!
Sſy moje wjeſelko!

Wón prjódźy k ſemi hładaſche
Niž błowcźka njedyhmy,
Ji ſpomha ſako na konja;
Mu ſejhrawaſche wutroha,
Hdyž domoj jěchajchtaj.

A jěchajo nět pomałku
Sſej łubóſcź ſjewiſchtaj.
„Ach ſtě, ſo nimaſch ſemjanſtwo
A njeſměmoj tuž ſłubicź ſo,
A ſo niz łubo měcź."

„To wěſch, mój nan je hordy pan;
Tuž ty 'mu ſchpatnik ſy.
Wón do wěcźnoſcźe njeby dał,
So pop by naju ſwěrowaŕ —
To ſtatk je njemóžny."

To pacholo ſo ẑehleſche
We tajnej łubóſcźi.
Wón ẑodźeſche kaž błudźaty,
Hač dźeń a bóle ſblědnjeny
We rjanym wobliczu.

Na hrodźe knjeża horjenza
Bě na njoh' ſarliwa;
Rad ẑyſyſche ſamna jeho měcź
Jom ſ duſche łubóſcź k druhej ſdrěcź
Na kótruž tukaſche.

Hdyž wuſłědźi a ſaſłapa
Hdźe jemu myſłe du,
Sſo jako ſmija roſłobi
A hrabi jeho pſcheraďi
Wſcha ſ jědom ſacźełka.

Joh' hrabja ſ wóhnjom ẑapaty
Da wjerchnyéź do ſajiwa.
„Njech w ſymnej dźerze cźmoweji
Bjes dórtka khlěba ſaſwutli,
Tón khrobłak ſchamaty!"

Tón ſadernjenju ẑudźeny
We nozy ſkorjeſche.
Tuž ſaſchrótowa w durjach ẑo,
A cźiſchinko je wotewrjo
Ta knjeżna ſjewi ẑo.

„Sſo jebjeŕ w ſkat, mój najſubiſchi
A cźekń do zuſoby.
Wſmi naſchich koni naikmańſchoh'
A měj ẑo woitzal daloko,
Hdźeż ẑumjercź cźi niehroły."

A wjele hiſchcze ſcheptaſchtej
Sſo horzo koſchizh.
S kónz wona ſdyžmy: „Cźěka cźaſ!
Sſej bożedła joh' njepſchepaſ!
A na mnje njeſabudź!"

„Ja nochźu ſabyeź na tebje
Cźaſ mojoh' żiwjenja,
A njewudam ẑo ẑanemu
A ẑamotna pſchej woſtanu
Hač do dnja ẑnjertneho." — —

Wón cźekńwiſchi ẑo w ẑuſobe da
Do jěſdnych wojakow.
We bitwje ẑyłny ẑubajo
Wón wumó ẑyna kralowoh'
Se cźrjódy winikow.

Jom' wulźy dźakowny tón kral
Joh' ſtaji wyſoko,
Sa dalſche ſtutki hordźinſte
Sa cźeſtne myto k tomu 'ſchcźe
Mu ſpoźcźi ſemjanſtwo.

„Sſhm jemjan, tak tom' hrabi ẑe
Nět budu ſpodobacź.
Na ſłub ſ tej łubej duſchinku
We knjeſſkim woſu pojedu;
To budźe kražnoſcź mi!"

„Do woſa poſłoczaneho
Mi pſchahaj, pohonczo!"
To pryeby ẑnadne pacholo
Kaž wulki knjes tam pſchihna ẑo
Se ſcheſcźi konimi.

To běſche ſradne witanje
A pyſchna hoſcźina.
Kaž hołbiťaj ẑo koſcheſchtej
Na ſwěrowanje ſłubjenej
Cźi ſwěrnej wutrobje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo scěhwkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent knydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi knydom, najprjedźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Sumerne znjezbožeња dyrbja so bancy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zwuzmjenjenje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 275 — Budyšin — Póndźelu 26. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zastaranje Němskeje z khlěbom je so zwěsćiło

Po sapižach wječnje powěsćenje pschi němskim sežiwjenju stajwje a statistiskeho hamta wo wobstatkach žita 31. oktobra 1934 je khlěbowe sastaranje hač do tónja hospodarskeho lěta dospołnje swěsćene. 31. oktobra sapiša so w rataršiwje něhdże 4,7 milijonow tunow rožki, w mlynach a składownjach něhdże 1 milijon tunow. S teho wulhadža, so je nimo dospołneho swěsćenja khlěbowego sastaranja hamo też hischcze wěsće, hdyž też gnadna dźelba rožki sa pizowanje stołu wyšche.

Pschenizowe składy w mlynach a składownjach sapiachu so 31. oktobra 1,6 milijonow tunow, to je runje jello kaž 30. septembra. 31. oktobra nadeńdże so hischcze něhdże 2,6 milijonow tunow pschenizy pola ratarstwa, to dźesche potajkim w Němskej dožyła 4,02 milijonow tunow pschenizy. Sastaranje mlynow z pschenju za wschědnu porjedu šmě so potajkim w połnym wobžahu jako swěsćene wobhladowarć.

Schtož pizowanišće žito nastupa, je so wupokazało, so je ratarstwo pschi znad. znjach pornjo lońschemu lětu stutnišo z pizowanišćim žitom wobkhadźało. Pizowanje rožki na schkodu cłowjeskeho sežiwjenja po wojewjenjach němskeho sežiwjazeho stawa na žane waschnje njeje dowolene. Dotalne wuwicze pak pokazuje, so burja hižo ńami wot so na tute ważne žadanja kedźbuja. Jim je to cśim lózo možno, dokelž je lětka wjele běrnow narosło. Pschi sapiswanju w oktobrje nadeńdźechu pola burow hischcze 76 % zyłeho wunoschka, to je něhdże 32 milijonow tunow, potajkim šamo hischcze trochu wjazy, hač loni w šamžnym cźasu.

Běrnowe płaćizny so znižiłe

Němski komunikar za dohladowanje płaćišnow je sa wěste dźele Sakskeje běrnowe płaćišny znjžił. Snižene knydom do mozy stupi a płaći tuchwilu hač do 15. decembra 1934. Tehodła je hospodarśe ministerstwo płaćišnu sa podawanje cźerwjenych a běłych jěčmnych běrnow po waggonach sa města Drježdźany, Lipsk, Kamjenicu, Plauen, Zwikow a sa wokrjesy Pirnjanskeho, Dippoldiswaldeskeho, Freibergskeho, Flöhskeho, Marienbergskeho, Kamjenicjanskeho, Annabergskeho, Schwarzenbergskeho, Stollbergskeho, Zwikowskeho, Auerbachskeho, Plauenskeho a Woleschnišeho hamtskeho hetmanstwa na 2,40 hr. po zentnarju postajiło. Tuto rjadowanje pschewjedźe so z pschesjenscu z krajinstwi poruczenjami sa sarjadowanje pschedawanja běrnow w Sakskej.

Tuto snižene płaćišnow dyrbi jako wopor ratarstwa zyle k lepschemu pschetrjebarjow pschińcź. Tehodła je so sa drobnewikowarstwo pschedawarśka najwschišcha płaćišna pschi pschedawanju po puntach 4 pj. sa punt, pschi pschedawanju dźełbow wot 10 puntow hač do zentnarja na 38 pj. na kóžde 10 puntow a pschi wotedaću wjetschich dźełbow na 3,15 hač 3,65 hriwnow po zentnarju postajiło. Hdyž pak so hižo po nišćišich płaćišnach pschedawa, so tute njeśmědja pschekročeć.

Ministerski president Gömbös a minister sa rólnistwo Kallay stej sobotu rano do Wina pschijěłoj. Wonaj staj so hnydom na swjatkowe kanzlerstwo podałoj a so je swjatkowym kanzlerom dr. Schuschniggom a swonkownym ministrom Berger-Waldenegom dźešchi cźaš rozrěčowałoj. Na to staj so i pschewodom městokanzlera Starhemberga a wikowańskeho ministra Stockingera do Horneje Schtyrskeje na honćwu podałoj.

Rumunska wuwołowa wšitke wikowańske zrěčenja

Hospodarśi wubjerk rumunskeho knježerstwa je wobsanknył, so wschitke wikowańske zrěčenja wupowědźi a jednanjach wo nowych zrěčenjach sapoczne. Zakład sa nowe zrěčenja ma być postajenje, so bo dowos tworow jenoż hač do 60 % prjedawschcheho wuwosa dowoli.

Francowsko-ruske jednanje

S Moskwy so powě, so budźetaj póndźelu rušti swonkowny kommisar Litwinow a franzowski swonkowny minister Laval w Genfje wo franzowsko-ruskim sbližowanju znowa jednaćej. Ruski budźetaj hischcze sastupowaćej nowy žowjetski późłanz w Pariju Potemkin a generalny sekretar Rosenberg. Franzowski późłanz w Moskwje Alphand je w ruskim swonkownym kommisariacze wschelake rozrěčowanja poměł.

Wojewjenje franzowskeho swonkowneho hamta, so njewobwěsćeli zaneho wojerišeho swjatka mjes Franzowskej a Rusku, je sjawnosć trochu smjerowało. W nowinach pak so wschelake mytliczki rozpominaju, kotrej wopraudźite śwětło na podawki w europskej politiju mjetaja. Powěsće wo wojerišim srěčenju běsche Franzowska Archimbauld rozšerjał.

Starosć wěsće njepomjeńschi, so je Archimbaud sapowěduje, něschto wróćo wsaćej, schtož je franzowskej komorje wojewił, kaž Pariški dopołdnjowy Londonskich nowin Sunday Expreß piša. Wón rozprawja, so je je franzowskim nowinam porucźiło, so bychu tak malo kaž nóžno wo tutej należitosći pisałe. Franzowski ministerski president a druhi ministrojo hu je na Archimbauda rošorili, dokelž njeje mjelczećej móhł a je něschto powědał, schtož hamtšiy njeběsche dowolene. Archimbaud rjekny dopišowarjej, so je Barthou pschi swojich jednanjach w Genfje so hižom i Litwinowom wo wojerišim swjatku dorěčał.

Jendźelska spyta změrować

Sajmujuce Londonskich nowin Times i Genfa rozprawja, so je jendźelska delegacija wjednistwo pschewsala pschi prózowanju, so by so juhosłowjanska nota do juristiskich jednanjow swjedła. Eden so prózuje i jednanjeni se zastupjerjeni Makeje ententy měrnišche posudźowanje położenja dozpěć. Kaž so sda, na wón pschi žiwojim prózowanju hižo wuspěch. Rozprawjeć doda, so dokładnische pruhowanja noty spodźiwny sacźišćeć sboudźeja. Juhosłowjanska nota so hižo jako wojewjenje solidarnosće Makeje ententy wobhladuje w kotrymž je sacźasce zhromadnosće nad synnym [illegible] politiskeho polo-

Nadběhi na němsku universitu w Prazy

W swadźe wo wudaće starych insignijow (znamjenjow) dotsonjoseje němskeje universitty w Prahy na cźełku universitu je sobotu k cźełkim njeměram dóschło. Cźełny studentojo pschińdźechu psched Prahšku němšku universitu, rozbichu wokna a durje. Policija pak njesakrocźi.

Popołdnju ½2 hodź. pschicźahny něhdże tyšaz cźełskich studentow se žiwojim rektorom, profesorom Drachowskim, psched Karlowu universitu. Cźełki prorektor profesor. dr. Domin žadasche njes druhim, so by so fakulta prawowych wědomosćow i tuteho twarjenja wotstrowiła. Na to so wokolo 2 hodź. cźełny studentojo do twarjenja dochu a pschińdźechu hač do prěnjeho posthoda, hdyž měrnišcje historiiskeho a słowjanskeho seminara němskeje universitty sapuscźichu. Němscy studentojo so sasadke wobrachu, so so cźełny studentojo njesamóžu, do druheho poschoda dobyć, hdyž so insignije a drohotne wobrazy khowaju.

W twarjenju rektorata běchu rektor němskeje universitty profesor dr. Großer, prorektor profesor Gesemann, profesor San Nicolo a wschitcy sastojnizy rektorata samkenjeni. Rektor žrěbi słónčnje sapschimnjenje policije wunusowa. Na to cźełny studentojo twarjenje wopuschcźichu, kola na dróhy se žiwojimi demonstrazijemi pokrazowachu. Jim so wjele druheho ludu z města pschida. Wokoło 3 hodź. samó policija dróhu psched rektoratom wuprózdnicź.

Wojowanje wo němsku universitu so hakle wječor skónči. Po pschikazu profesora dra. Großera studentojo jenotliwje twarjenje wopuschcźichu. Sspolne wotdźelenje policije wonkach strażowasche. Jako so ńamcy poza, pschimachu cźełscy studentojo też němsku towarschownju Urania a rozbichu tam wokna. Po powěsći policajskeje direkcije su demonstrantojo też w Ludowym domje na Hyberniji haźy wokonej schkleńzy a transparentnej tafli rozbili.

Dwělětny służbny čas w Cěskosłowakskej

Cźeskosłowakska ministerska rada je pjatk wobsanknła, so ma so cźaš wojerišeje słužby wot 18 měsazow na dwě lěcźe podlěšchicź. Dwělětny słužbny cźaš dyrbi so bjes wobcźežowanja wotbłužicź. Tuta pschedloha so wutoru žjenjes

ženja dobylo. Wšo so pschi tym na rosbohrjenje juhosłowjanskeho ludu a jeho wulkukowanje na Maku entendu dźiwa. Swjatk ludowe snježe nadawk, so njedorosumjenje a powětra swady bo juristiskeho měra wotcźi.

17 milijonow niezasłużeriow w Zjednoćenych statach

Pschi skhadźowanju měšćańskeho amerikanskich wulkoměstow w Chikagu wotmołwi wjednik swjatskoweje wyschnosnje k wotstronjenju sjawneje nuty Hopkins na kritiku pschispornienja dla wyšokich widawkow tuteje wyschnosnje, so dyrbi so na kóždy pad pschecźiwo nimy wojowacź, dołhoż tu wona je. Wón wołoźa nětźišchu liczbu podpjerow potrjebnych w Sjednoćenych statach na 17 milijonow. Tuta liczba je jara wulka, runjež tu w sandźenym lecze nehdże 4 milijony ludźi dźeło dostali.

Krótke politiske powěsće

Němski woborny minister generalny wyschi z Blomberg, kiž je někotre njedźele k wocźerstwjenju w Běrlyn Jelenju pola Drježdźan pschebywał, je so njedźelu w létadle z Drježdźan sajo do Barlina podał.

So by so sestajenje duchownoho ministerstwa po wustawje smóhnyło, je němski biskop z dwěmaj wukasomaj wschitke postajenja zdźěhnył, kotrejž so jśedźej zyrkwinskeho senata evangelskeje zyrkwje Staropruskeje unije pschecźiwjachu. Tehodła je so skhadźowanje zyrkwinskeho senata, kiž bźeše so na žołotu swołał, wotstorcźiło dyrbjało. Wjednizy krajnych zyrkwjow so tež podźišcźo seudu.

Se sekretariata Swjatka ludow so powź, so so rada Swjatka ludow k rosrěcźowanju posaazkeje należnosce do 3. dezembra t. l. njesejźe.

W Awstriskej su w cźasu wot 25. julija hacź do 31. oktobra t. l., połazłim po Wiansim puczu, 26 nazionalsocialistow k smjerći sasudźili. 13 zamjerkich wuńdźe so je so pschewjedle, 6 wobstorjenych su ke khłostarni na cźas žiwjenja wobsmadźili.

Ze Serbow

W **Budyšchinje,** 26. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tuž Bohu podał z myslu pokornej
So sym; wón škit je mój a brón je moja.
Do juskow dowjedźe a do pokoja
Mje Bóh, hdyž wusnu z hwězdu wječornej.

Cišinski: Z křidłom worjolskim.

— **Wo wjedrje.** Dźeńza rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer w nozy +2. — Sandźene dny zymy pola naš njedźiwajsy wyschiny pothmurjene wjedro a trochu mazśate wjedro měli. Wyschina wupschestrěwa so wot Jendźelskeje na Francowsku a Němsku do Pólskeje. Jeje jadro pak hischcze pschezo s wjecźora naschich krajin leži. Tohodła so wložne wětry s Połnócneho morja k nam dobywaju a nam niske pomrócźenje a lohke deschcźowanje pschinoschuja. Wcźera pak je so w połnócnych kónćinach nižina pschibliźiła a poczina hižo je zymnischim mazśenjom wjedro we Němskej wobtinjeźeć. To sa pschichodne dny wjetschego pscheměnjenja wjedra njeluti. — Jutśje wutoru słónca ko 7.34 hodź. sthadza a so w 4 hodź. khowa. Měsazk sthadźa jutśje wjecźor 9.57 hodźin a khowa so pschipoldnju 12.04 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischu wutoru: Hischcze mune a mazśate wjedro.**

*

— **Pjanosće dla** a dołeźe bźeše hrube njedocźinjenstwo skućił, dyrbjesche policija wcźera wjecźor ¾10 hodź. na Kamjenitej haży 34letnehu dźěłaczerja, kiž bźeše na puczowanju, zajeć.

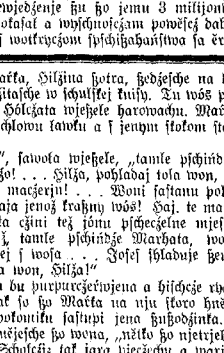
— **22letna žiwobna** wot wonka, kotraž dla wo. olobdźenja njesmě w Budyschinje pschebywacź, so dla njedoweleneho nawróta tu zastajeri a zaja.

— **Se imjerzujenej rěpa njesmědźa so hwinje pizowacź,** jamo tež niz potom, hdyž je rěpa zwarjena. Wšazy krócź je so stało, so tu kwinje po pizowanju z tajkej rěpu na zokot zhorite a sahinyte.

— **Budyško—Bartska cjara pójtikich autobusow.** Dołhoż so dróha na Nakojdźanskich leżownoscźach wuporjedźa, wjedu so wot 26. novembra jśišje 1 a 1b (do Budyschina, dwórnischcźa we 8 hodź. a 8.50 hodź. a jśišje 6 (s Budyschina, dwórnischcźa 19.15 hodź.) na Brěžeju do Barta. Wschitke druhe jśišy pójtiskich autobusow stónźa a saporžnu so za cźas sawjerjy w Nakojdach.

— **Njeschoso na dróhy.** Ssobotu dopołdnja wokoło ¾10 hodź. wjednik do města jědźazeho wošoboweho automobila na Nowosalskej dróhy do wobthodneho tśikolakeho motorskeho kola, kiž s Brücknerej garažownje wujeźe a so hižo sawinu, so by s města jśeł, sajeźe. Studźał motorskeho kola so žylnje smjerze. Ludźo pak do schkody njepschischdźechu.

— **Na rózku Žitnych wikow a Kěžorskeje dróhi** je wcźera njedźelu dopołdnja w 11 hodź. motorske kolo s pobocźnikom snjesbożiło. Koło pschijeźe wot strony **Serbskeho Domu** a pschi **sawinjenju pola Mohrez** wono njemóžeše rucze dosć wokoło, so so na **khódnik** wjerhny. Ti wožoby, kiž zobujeźachu, so tohorunja **na khódnik wjerhnychu,** tola po zdaczu bjes schkody wotsejdźechu.

Wotmyšleny pucź w Amerizy?

General Butler, prjedawschi wyschischi roskasowar amerikanskeho namórnistwa korpsa, je wot někotrych mózných Newyorkiskich bankowinikow, kaž so ł Newyorka powě, napraschenja dostał, hacź je swótnitwu na cźole wójska wójnskich wobdźelnikow do Washingtona cźahnyć, so by tam faschistiski diktaturu postajił. General Butler je plan, za kotrehoż pschejwedjenje so so jemu 3 milijony dollarow zlubile, wotpokazał a wyschnosnjam powěsć dał, kotraž so někto ł wotkrycźom spschiźahańskwa sa éraju.

S **Budestez.** (Stawnische powěsće.) Narodźitej sej ho: Kurtej Arnoschtej Lehnerej, pschedźěr... nischtwej w Budestezach, dźowcźatka. — Korli ... Gohmannej, dźěłaczerjej w Cźornych Nošlizach, ... a Mandźelej swo pschipowědźichu: Jurij Kurt K... lschekupčk ... mognit w Dobruschi, ł Marju Martu ... der, pěstarku, w Cźornych Nošlizach. — Ota Alfred ... ainther, wjschi schi bźěłarnik w Plawnje, ł Elsu Martu Lusee, šadrisker dźěłaczerku w Budestezach-Hajnizach. Do mandźelstwa supaschtaj: Erich Alfons Gottstein, wosmar w Budestezach-Hajnizach, ł Hanu Ida Mannez, pomocnizu w Budestezach-Hajnizach. — Wumrěli: Hulka Otilia Stanserowa rodź. Grublez, ratarka w Lejnje. — Julius Wilhelm Lehmann, maschinisti dźěłaczer w Lejnje.

S **Hodźija.** Ssobotu je motorowy tołeźaz s pobocźnikom ł Budyschina pschijźdźo do rózka budomneho Magerez hosćenza jawadźił a so je zwonjim wobjodom pschejźiłnył.

S **Kubschiz.** Kubschiske lutowarske, wupožcźowarske a kupowaze towarstwo je wutoru swoju létuschu generalnu shormadźišnu w Ditrichez hosćenzu w Kubschizach wotmě. Towarstwowy wjednik, hur Ernst Heitman-Kubschisti, pschitomnych a mjes nimi wožebje wokhesnjeho zastupjerja hłowneho wotdźelenja 3 němskeho ziwjeństwa, hura Mara Laraza, bankoweho direktora Scholtu se sakźeze ratarstwoweje banki a Grellmanna, zastupjerja sakskeho zentralneho družstwa w Drježdźanach, powita. Prajiwschi, so je so shromadźišna po postajenej formje w prawym cźasu powołała, wón, prjedy hacź so k dnjowemu porjadej pschejźe, na zobuitawy, w tutym cźasu semrěte, pschejźe. K cźich pocźesczanju pschitomni se zwojich zydłow stanychu. Wobthodny wjednik Kurt Glaser-Kubschisti rětnu rosprawu poda. S njeje bě widźecź, so je so družstwowy towarowy a pjenježny wobthod dale zara spomožnje wutworił. Pornjo prjedawschemu létu je so wobrot towarow wjazkróćnje powjetschił. Shromadny wobrot w pjenježnym a towarowym wobthadźe je psches 4½ mil, hriwnow wuczinił. Wobstatk lutowankow je so tohorunja njeschto powjetschił. Na podłožku létneje bilanzy a sliczenja dobytkow a zhubjenkow, kotrejž bě dohladowarska rada pruhowała a sa prawej spóznała, generalna shromadźišna festajenju sliczenja pschihłokowasche a dohladowarsku radu a wobthodne wjednistwo wuzwobodźi. Dospěty cźisty wunoschk so po 20 porzentach reservnemu a dźěłowemu fondej pschipokaja, shromadne dobro so ł 5 prozentami sadani a zhytk so na nowe liczenje pschenjeseje. Hdyž bě so rosprawa revisije podała, so do pschedźnjdstwa a dohladowarskeje rady wolesche. Wuzwjaze zobustawy Vogel-Kumschiki, Glaser-Kubschisti, Jurij Mitasch-Konjeczanski a Ernst Simon-Porschizi so jenohłósnje znowa wuzwolichu. Na konzu wołdawskeho wjednik hischcze někotre wobthodne należnosće naspomni a zobustawy proschesche, so bychu w pschichodze družstwowe pschiprawy wuzite. Po cźitanju protokolla towarstwowy wjednik naschemu wjednikej a němskemu kanzlerej nadaŕ pschiwoławschi derje woptanu shromadźišnu skónczi.

S **Bukez.** W rosprawowanej ł nasjeseje wózu w zobotnischim cźišze so prénja rosprawa smyslnje wopaki sapocza. Jeje sapocźatk ma prawje rěkaź: NS-zónstwo wotnje póndźelu wjecźor zwoju shromadźišnu we wobsadnej sali atd.

S **Bukez.** Pschi wupyschenju rowow ł njedźeli semrětych je so też na rjekow spominato, kotrěź su zwoje Jiwjenje we wójnje wobrałili. K pomnikam rjekow su so wěnzy pokózte. Njedźelska Boża słužba k wopomnjeću drohich semrětych bźeše so wobežbe dostojnje wuhotowała. Młodźinske organisazije shromadnje Bożu słužbu wopytachu. Zyrkwinski chór pod nawjedowanjom ł kantora Lodneho a posawnowy chór pod dirigenstwom

Křižanec Hilža

Roman.

Němskeho zwob. pschełožił Jakub Schajba.

6) (Pokračowanje.)

Kak zamotnje něsto wjesła Mochowizy w doke leżesche. Wulke lipy zwoje nahe hałosy łaž hrožo rospschescežerachu. Schtóž pak měni, so Mochowizenzo tute zamotnosći zarkuwachu, tón so mylí. Haj, hdy by zlowjeka „kermuscha" njebyło! A kermuscha na na wjach tajkeho dobreho synka, so je rózowa meja pornjo tonnu ł dźerźazej hrajku.

S wuhenja gmejnskeje pjezy so hižo wjeżele kurjesche. S cźašami bo durje tejele wažnje měšnosće wotewrichu a zony ł wulkimi deškami majestotnje wustupichu, na kotrychž rjane zydrowe tykańzy žeđzachu... Kajke to wjeżele sa wjesne hólczata, hdyž sažo jena tykańcna mišchtrka ł zwojim wuzmeŕovkom nimo khwatasche. Pschi śudni mjachu hołzy bowy a druhu mošasitu a kopowom nadobu. Bě tola tej poślednje popoldnju pscheđ kermuschu — schtó by tuž mohł lěnjeho posch?

W cźopłej zjnowcźizy žeđzesche Hilža. Pscheđ njej leżachu wschelake banty a rubischka. Wschitke hischcze cźakachu na rjane wuschiwanje. Jeje wuzłojnej ruzy kuśkaschtej na beły płat pišane różiežći a selene hałzki. Z blíśkeje a ś dalokeje wokoliny wobtarowachu ł tutej zyhłu mnoho wetebźerałkow. Jenož w Mochowizu płacześe po źdaczu sažada, „so proseta njeje w zwojim kraju widźany". Stare njepschecźeśliwo so tu jewjesche.

„Kak rjenje a pschitulno by mohło pola naš być", pomyślì Hilža ł tłuboźim pódźichom, „ale wschitko tu jasłyki njeznmknych a bjeskwedomitych ludźi rostorhałe." Wonka sapjerasche so rěnu wětr do selenych wokrejzow a lisasche na zwěttych woknach, ale wone njejschepuschcźichu ani kuśka tymy. To bě też widźecź na zoltym kanariku, kiž w zwojej kletzy pschi wokuje wjeżele tam a sem skakotasche.

Mała Małka, Hilžina sotra, žeđzesche na hoczzu pschi khachlach a cźitasche w schulskej knihy. Tu wós po wšy bele ridrowasche. Hólczata wjeżele harowachu. Małzyna knitha ślecźa na thachlowu łaiku a ł jenym stokom stejeśe pschi wokuje.

„Dw jej", šawoła wjeżele, „tamle pschińdu hižo kermuschni hosćo! . . . Hilža, pohladaj tola won, tam je Józef se zwojej maczerjn! . . . Woni šastanu pola Schołcźiju . . . . łajki maja jenoż hrašmy wós! Haj, te maja pjenjesły! . . A Schołta cźini też jómu pschećeźelne mjenowcźo! . . . Hladaj jenoż, tamle pschińdźe Marhata, wona pomha Schcźěpanowej ł wosa . . . Józef šładuje žem . . . tak pohladaj tola won, Hilža!"

Ale Hilža bu purpurcźerwjena a hischcze rychlischo wuschiwasche, tak so ju Małka na uju skoro hnšwasche W žanšnym wokuniku šastupi jena žuboždinka.

„Nó", žnjeješche so wona, „nětko ho njetrjebamy wojazy dźiwacź, so Schołcźij tak jara pjecźechu a warjachu . . . . Woni žwjecza kermuschu a žlub žodwom . . . . Józef je runje na wětle pschischoł . . . . Sčy to widźała, Hilža?"

Na mjeśwoczu młodeje hołzy bě so nadobo cźerwjenosć do błidnoseje pscheměnita. Wona chzysche rěcźeź; ale Małka jej wotmołwi šalutowa ł tym, so ju wopraschca: „Dw, tón drje so ł Marhatu wożeni?"

„Wěšo", šnapischcźiwi žuboždinka. „Wón bě po Jurjowym kwašu hižo hujscźiho sašo tu; wěšo kóždy krócź jenoż na dźeń; ale to došahasche . . . Marhata je hacź k wuschomaj do njeho šalubowana. Wón dyrbi hordy być, kaž tajki hordy pan — hacź dotal njebě jemu žana dobra dosć. Nó, Marhata drje njeje mudrosći wunamakała, ale wona ma cźerwjenej lizy, kaž nalikowe jabłuka a na pjenjesłach tam też njepobrachuje — tak je so wěš potom cźinita."

„Je dha hižo tak wěste", wopraschca so Kschižanowa, kiž bě runje šaštupiła.

„Nó, hdyž Schołcźina hižo popołeschcza wuporjedźa a schaty dawa schicź, drje njeje wjazy žaneho dwěła!"

Dwě žylzy padnyschtej na bźele rubischko, kotrež mějeschce Hilža runje w dźele, a schtóž by mohł do jeje błędneho njeswjeca pohladacź, by pytnył, so so tu cźežše dušchine bźdźenje wotmněwasche . . . Wbohe dźěcźo! . . . Wona jej jara porokowasche, so bě w tutnej mězaczkowej nozy Józefowemu pjenjezy pschipožtuchała. Wona so žama wobkorzowasche, so bě tak hušto jeho wožebnu muzyku postawu wobkedźowała . . . . Haj, haj, wona bě cźežko šmyłka; hewak njeby šawěcźe tak daloko pschischło, so hižo pschi mužiczy Józefowoje ženitwy ł Marhatu cźežki cźežepcźeło . . . To bě někto prawe khłostanje za jeje hordosne mysle! Ach, kak możeze jenoż tak dźěcźaza być, bez dowumyslnje! so wón hušto a wažnje k jeje wokuam šhladaje . . . . wón, tón najrjeńschi a najbohatschi pachoł zyleje wokolimy, wón dyrbjał so wo dźowku khudeje wuboźnej zajmowacź . . . Kak by wona ł radoseji šattchepotała, hdyž wón wyschoko na konju w hordosnym spěchu pschez wjeż šechasche! Kak jej to stajnje pisches wutrobu šędże, hdyž ł konja skoči a jeho wobnjewej wocźi jeje wokno pytaschtej, pschi kotrymž wona bźdźesche . . . . To běsche potajźim byl šlajnje jenoż pschipod . . . ow, ta wobhuschtka! . . . .

Wschitke tele myšle honjachu bo Hilži pisches błowu a pschihłowochu jej hórke bolosće. Jeje ruzy dźěłachtej mechaniżny dale, ale wutroba pukotasche symicznje . . . Wona rajzdźescha zwoju hłowu do klina maczerje pokojta a bo tam wuplakała . . . . Ale dyrbjesche někto kaž žurrowa być, a maczeri nowe starosće naczinicź? Ničo njepombasche, dyrbjesche zwoju bół žama pschewinycź. Prénj ras w zwojenju dyrbjesche pospytacź, hładke cźoło a bjesšlazowi poswěmk pokasacź, mjes tym so bo wutrobu w bolosćach bźdźesche.

S dobrom žej pschedewza, nikomu wo poniženju zwojich sacźuwsow ždźeliź abo pytnyć dacź, najmjenje pak tomu, kiž bě tónle jeje najwjetschi šmutkowny bół bjes zwojeje winy šaiwinował.

Macź ł njej pschisłupi. Hižo někto chzysche je zwojej cźežkej rólu šapocźinacź a pohlada maczeri ł pomněwkom do mjeśwocza — ale bě to wutrobu jimazy poswěmk, šatorhowazej hubje nochzyschtej zo podwolicź. Spěchnje pschimny za notowe kopjeńko, kiž bě macź na małe blidło położita.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Wěbera-Budyskeho Boža službu dostoinje porjeńschesche. Knjes farar Mjerwa předowaschе we wulkej žyle tych, kotříž žu psched nami do wěčnosče saschli.

S **Bukez. Pjatk wjeczor wotmě tudomna wolnožta nazionalsozialistiskeje strony žiwoju zhromadźiznu zobudźowarjow w Rabowskej hoschczenzu. Po zawod. spěwje poczahowachu žo zwětlowobrazy wo Schillerowym žiwjenju a skutkowanju. Na to wosjewischu žo wschelake wokolnosći a rospominachu žo wschelake dypki. Zhromadźizna skónczi žo se spěwom wo Polaarskej. Potom wotmě žo hischcze pohodźenje hamtarjow.**

S **Drožbjija.** Schtwórtk rano je kóń w konjenzu knjezeho dwora k. Kloße z tudomneho fórbarja pschi wjazowanju do wobliczja kopnył. Wobzarujomnemu muzej žu žo někotre zuby wuraźyle a nóž a hornje czelesnjo staj žo rosbitej. Kloß bjes wědomja na jemju padze. Wosch schi dejeł žo hatle z jeho ztonanjom na njeho leżdźiwy sczini. Snjesbożeneho žu do Budyskeje khorownje dowjesli.

S **Luska** pola Pomorz. Hdyž tudomny njesaszłużeł M. Adler pjatk dopołdnja w pěstowej jamje pěst wotrywasche, žo pschewihżaja scżerna na njeho wotwali a jeho zasypny. Hnydom zawołany lěkar dr. Obenaus możesche znoj śmjerśnjej, jo je žo Adler pod pěstom sadużył.

S **Maleschez.** Pschichodnu srjedu a schtwórtk budże nascha schula starschim schulskich dźěcźi wotewrjena. Starschi žo napominaju, so bychu schulske hodźiny wopytali a žo pschesweźeczili, schto tu jich dźěcźi nawukne. Sdobom žu tutaj dnjej w schulskim twarjenju rukowanki a ruczne dźela wustajene. Starschisći wjeczor smjeje žo hromadże z hodownym zwjedźenjom 3. adventa nje dźelu.

S **Wósporka.** Krótko po dopjelnjenju zwojeho 94. lěta zjiwjenja wumrě tu Hana swud. Jozowa rodź. Bachmannez. Wona je wjele lětdźesatkow we Wósporku bydliła, běsche w stromnych wobstejnosćach zziwa a zběi zwoju maku domjaznosć hacz do pozdateka zama wobstara. Wona běsche najstarscha wobydlerka Wósporka. — Zswoje 78. narodniny woswjeczi psched někotrymi dnjemi mandželska kołuchařskeho mischtra Franza Schirma pschi dobrej thrownosći. — Na hischcze dlěsche zjiwjenje změ 28. novembra knjeni Hulda Hählina zbladowacz, wona woswjeczi na tutym dnju zwoje 91. narodniny.

S **Bóschiz.** Wobydlerjej Czechej žu tu wóndano we nozy żelesnu piumpu se wschěmi rolami se studnje wuczahnyli a kradnyli.

S **Rakez.** W tudomnych stronach sazo rubjezni hoitwjerjo zwěrinu koja. Pola Komorowa je dohladowacz hoitwy sajaza we woku a někotre powleczene woka namakał.

S **Rakez.** W saidźenym lěczu je w Rakezach jedyn muż zonjaze tkobuki zbérał, kotrejž dyrbjachu žo pola jeneje Sborjelskeje firmy pschepraßowacz. Muż lubjesche, so tkasne tkobuki wróczi a zebi na dźělo napłaczicz da. Zony hižo dawno na ponowjene tkobuki czakachu a hdyž běchu žo naczakałe, zebi je w Sborjelzu pominachu. Tola wot tam ihonichu, so bě jich jebak wobschudźił. Klokukarinja njeje žanych tkobukow z Rakez dostała.

S **Rakez. Pizmorce** schczury žo tucze pschipworjeja a žo po zyłej Lužizy rosschérjeja. So by žo tymle schkódnikom w rybarstwje wobaralo, je wyschnosć na jich kojenje nayta wustajiła. Kóżdy žmě je hjes hoitwinskeje khartty kóżdej. Wschelazy ludźo zebi z kojenjom pizmowych schczurkow pjenjesny saßuzicz pytaju. Wósty Biesold z Biskopiz je w tudomnych hatach za dźesacz dnjow 40 pizmowych schczurkow popadnył. W poślednich tschoch měsazach je žo po taßim někdże 100 tutych schkódnikow w naschich stronach njeschkódnych sczinilo.

S **Běleje Wody.** Saidźenu wutoru dyrbjesche tu lětaz sylneje kurjawy dla pschitajacz. Wón žo zbožownje na Zahnske naměsto dele puschczi. Lětaz pokhadźeschе z Wrótßławja.

S **Wulkeje Hartawy.** Někdże wo 20 mjeńschinow zapodźeny pichiźeše schtwórtk wjeczor wokoło ½6 hodź. Drjezdźanisko-Zitawski wozobowy czah na tudomne dwórnischczo. Czah dyrbjesche pola Seeligstadtskeho bloka dźěschi czah czakacz dyrbjak. Jako thmyske nějdże 45 wozow dołhi twarowy czah z naschego dwórnischcza wujeżi, žo wón do dweju dźělow rosterbny. Tak niczeho druheho njeżiwy, hacz z ranjerowanjom wobschkodzeny wos wustorczicz, schtož dźěschi czah trajesche a hłowne kolije zaraczeische.

Nedźichowska-Sepiska żeleznica so natwariła

Po někdźe poldraśinym twarjenju czaßu žu Ssepiśko-Niedźichowsku żeleznju dotwarili. Wona je 8 kilometrow dołha. Na njej je 800 dźelacżerjow 70 000 dźelanschich dnjow dźěłało. Żeleznika czara ma zdonacje wjetschich mostow, sahtyri pschekhody, dwórnischcżo a Hrabowske-Bukerikse sastanischczo. Dla noweje żeleznicże czary, kotraż z Driedźjan psches Klucz a Ssepizy wobthad do Sleho Komorowa, Wojerez, do Hródka a wjele druhich městow, też Barlina, wotewrja, je žo Niedźichowske dwórnischczo jako nowe ważne khischinischczo wozobowcho a tworoweho wobkhoda wobschérnje pschetwarikło. Hischcze dźenża žo na kolijach dźěła, so by žo ranżerowanje mohło bjes zadźewka wotměwacz. Njedźichowske dwórnischczo je žo znowa natwarikło a žo z nowoczażnymi pschiprawami, parnym tepjenjom, elektriskim wobzwětlenjom, czakarjenmi, wobkhadnymi wokami atd. wuhotowako.

Přeprošenje za wulki serbski koncert

Na wulki koncert přihotuja
So naši serbscy spěwarjo.
A dźělo, prócu njelutuja,
Zo derje wón by radźił so.
Štó cheył to doma zawostać
A nocheył hić jón wopytać!

Tam woprawdźe je wokrjewjenje
Za wucho a też wutrobu!
Hdźež serbske spěwy klinča rjenje,
Nam wukhwalo rěč maćernu!
Štó cheył so za nju hańbować
A do błóta ju pateptać!

Nć, lubi Serbja, to njej' rjenje:
Rěč teptać swoju maćernu!
To šamale je zadźerżenje!
To za kóżdoh' je z hanibu!
A štóž to tola činić chce,
Tón „přemjenk" njech so mjenuje!

Tuž Bóh daj, zo so wohladamy
Wšě strowi, żili, wjeseli.
Po tysacach so zetkać mamy
Tam swěrni Serbja, horliwi!
Z tym znowa mamy pokazać,
Zo serbski lud chce dale trać!

Jurij Sewčik.

Přilopk

Motorski kolejaz w nuhje do mlokoweho woza srażył.

S Oblaun w Schlesskej domoj jědźo staj pola Grebelwitz pokutny dźeń wjeczor jedyn motorski kolejaz a jeho pschewodnik z Wrótßławja sniesbożikoj. W hustej mhlje do mlokoweho woza zawadźischtaj, do kotrehoż bě někotre mjeńschinu prjedy jón pschesczěhnuło, automobil srażył a jón powrócził. Motorski kolejaz žo czężko srani, jeho pschewodnik žo na městze saraży. Też pononcz mlokowego woza žo pschi srażenju czężko srani.

Dla sanjerodźenja cżěschenża pokhłostanaj.

Marburgski sawnikt sud je dweju mandźelskeju dla sanjerodźenja jeju wobzommeżacżneho cżěschenża k jastwu sasudźił. Muż jastwo na tři měsazy, zona jastwo na 5 měsazow dosta. Lěkar psched sudom wobzwědczi, so njeje hischcze żenje tak zbědnjeneho a sanjerodźeneho cżěschenża wobladał, kotryż je sa wózom měsazow mjenje wažił dyżli po narodźenju.

Dźěcźo w kachlach spalikoj.

W Schweinitzach žu dźeleneju Schirrwangez mandźelskeju sajeli, dokelż na njeju tukachu, so srej dźěcźo słonzowakoj. Předy hacz je žo wudała, bě zona w starschiskim wobydlenju w Stolzenheimje dźěcźo porodźiła, kotrež bě žo po narodźenju zhubiło. Sajataj staj žo wunałoj, so staj dźěcźo hnydom po narodźenju w kachlach spalikoj.

Tři wołoby žo we zwrócżenym nakładnym automobilu spalili.

Schtwórtk wjeczor je žo pola Auiche (w Cżechach) cżężke automobilne njeszbożo stało. Cżężki wós Libuschskeje piwarnje w sawinjenju z cżerje wujeże a žo po 8 metrow hłubokim brjoshu do pschérowa wali, hdźež žo pschećżiwny. Wós žo pschi tym spali. Na wjednistym zndle hedźaze wołoby, 40letny wjednik, jedyn 50letny hobujeśdny, wobaj z Libuschiz, a jedyn hoscżenzar z blizkeje wsy, njemóżachu žo wjazy wulkowacz a śmjerci namakachu. Jich cżěła běchu tak zwuhlene, so žo njehodźachu wjazy rozeznacz. Dwaj druhaj hobujeśdnaj, kotrajž na zadnim dźelu wosa hedźeschtaj, žo cżężko sranichtaj. Jenoho z njeju do Cżeskokipjanskeje khorownje dowjesechu. Wós je rosbi a žo do cżista spali.

Franzowskeho witowanskeho attaschcża w Italskej sajmdźili.

Ssud w Tolnezza je witowanskeho attaschcża pola franzowskeho pósłanjatstwa w Budapeszu, Brillata, k lětu khłostańze a k zarunanju schkody sajmdźił. Brillat je ze swojim automobilom w Tarvisu w Italskej jeneho rataria sajeł.

Cżężke njewjedra nad Athenom.

Schtwórtk wjeczor je žo Athen z cżężkim niewjedrom podeschoł. Wjele łódźow w pschistawje Piräusu a wjele khežow je žo wobschkodźiło. Někotre dźěła města žo powodźichu. Mnohe baraki cżeknjenżkow žu žo wotpławike. Schtyri wołoby žu žo tepike, schésej je žo zbubiło.

Namakana bomba rosbuchła.

We Valenciji w Schpanskej bě jedyn hadlump někotre z pjerschćicżu womałane bomby namakał a spyta je na dróży wurjedźicz. Nadobo bomby rosbuchnychu a zydom dźěcźi cżężko sranichu. Hadlumpej žo prawa ruka wótłorże. Schtyri wołoby, kotrejž nimo dźěchu, žo tóżo sranichu.

Amerikanski protest pschecżiwo pschesczěhanju zyrkwje w Mekikanskej.

Wjednizy katolskeje zyrkwje w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki zu wěrinych napominali, so bychu žo za słonożenje pschesczěhanja zyrkwje w Mekikanskej modlili. Zjo kardinalojo, dźewjecz arzybiskupow a 66 biskopow zu zhromadny protest pschecżiwo antikatolskemu tyranstwu mekikanskeho knjezerstwa wosjewili.

Hobrske łežne wobnje we wjerżernej Virginiskej.

We wjeczornej Virginiskej (w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki) zu někotre łežne wobnje nimo měry wulki ichkodu nacżinike. Město Beckley, kotrejž ma 10 000 wobydlerjow, je zyle z wobnjom wobdate. Tyżazy mużow pytaju wobnjej wobaracz.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Na Kólnskej drózy pola Eustkirchena spyta šoboł popoldnju z dwěmaj wosobomaj wobsadźeny automobil cżahazu maschinu z pschipowěznjenymaj wosomaj pschesczěhnyć. Pschi tym sraży automobil do Kólnskeho auta, kiž jemu napschecżo pschijedże. Srażenje běsche tak sylne, so žo wosaj dopołnje do žo srajskataj a cżahaza maschina z wosomaj žo z dyrjenjom jeneho auta zyle na dróhowu kromu stłoži. Zónka w Eustkirchenskim auce žo na městze mori, jeje šobujeśdźer bórzy na zwoje cżężke rany w khorowni wumrě. Ludźo w Kólnskim automobilu wotesdźechu se žnadnym wobschkodźenjom a strózelemi.**

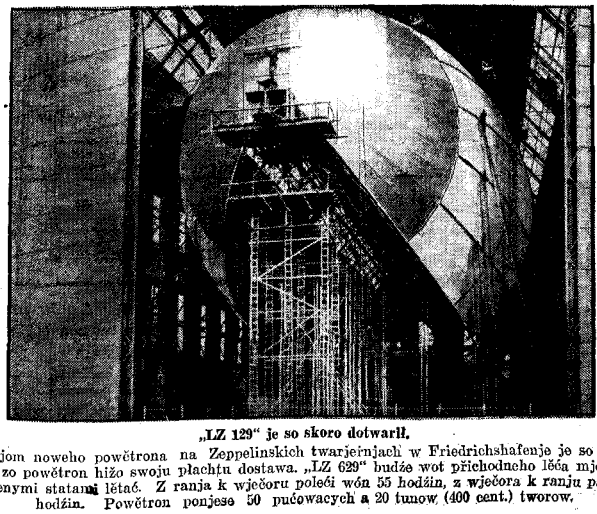
* **W połodnischim dźělu wjeczorneje Virginije w Sjednoczenych statach sakhadźeja wulke łežne wobnje. Dwě cżłowjeskej zydlischczi, mjes nimaj město Beckley, kiž ma 10 000 wobydlerjow, stej z łežnym wohnjom wobdatej. Tyżazy muži pytaju wobnje zhaschcz.**

* **Na artilleriskim cżełnischczu pola Torunja w Pólskej je žo pjatk pschi wojeńskim zwuczowanju cżężke njeszbože stało. Granata w kanonskej rowje rosbuchny. Dwaj pólskaj kanoněraj žo morischtaj a tśo žo cżężko sranichu.**

* **W Matschijimaskich wuhlowych podkopkach pola Nagasakija w Japanskej je žo hrózne njeszbože stało. Hórnizy rubachu nowy thób k dobywanju wuhla. Nadobo storczichu na mórske dno. Woda žo pozła z njeznjernej mozu do podkopkow walecz. 40 hórnikow njesmóżeschе žo wukhowacz a žo tepi.**

Směšk

* **Mate njedorosumjenje.** Arnoscht mějesche pschećelja, kiž bě hłuchi. Jenoho dnja žo jeho wopraschа, kak žo żonje wjedźe. Hłuchi wotmołwi: „To je žadława wěc. Někdy cżahamy ju tute dołhe lěta sa zdobu a njemóżu ju wotbyć!" — Mějesche wěsto zwoju hłuchosć.

„LZ 129" je so skoro dotwarił.

Z twarjenjom noweho powětrona na Zeppelinskich twarjernjach w Friedrichshafenje je so tak daloko pokročiło, zo powětron hižo swoju płachtu dostawa. „LZ 629" budże wot přichodneho lěta mjez Němskej a Zjednoćenymi statami lětać. Z ranja k wjećoru poleći wón 55 hodźin, z wjećora k ranju pak jenož 48 hodźin. Powětron ponjese 50 pućowacych a 20 tunow (400 cent.) tworow.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2286

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 22. nowembra 1934:

Narodźili ſu ſo: Walterjej Rudolfej Petraſchej; maſchinſkemu ſamkarjej, dźowčičkła. — Gustavej Alfredej Schiltejtej, metallowemu dźěłaćerjej, dźowčičkła. — Pawołej Ocźe Weinertej, maſchinſkemu pomocnikej, ſynk. — Pawołej Karli Bjedrichej Hochanſej, wobkhodnemu pomocnikej, dźowčičkła. — Brunej Erwinej Zinſteinej, ſarjadniſtowemu inſpektorej, ſynk.

Wumrěli: Arnoſcht Alwin Hanſa, pěſtſki pomocny rjadowar, 37 lět. — Morwonarodźenu njemandźelſki ſynk. Nita Renata Gottlebej, dźowka wyſchſcheho dźeſatnika, 7 njedźel. — Korla Bohuwěr Wawrik, wobydler domu ſa bědnych, 61 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Kurt Alfred Emmrich, pichedźer kunſchtneje jěły, ſ Wally Katu Wagnerej, wjaſarku, wobaj w Budyſchinje. — Richard Korla Welder, feldwebl, ſ Marianu Hildegartu Jeſchkej, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

S dnja 23. nowembra 1934.

Narodźiła je ſo: Kurtej Williamej Endlerej, automatowemu ſaſtupjerjej, dźowčičkła.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Richard Rudolf Horſchk, maſchinſki ſamkar, ſ Gertrudu Jadwigu Dittrichej, ſłužobnej, wobaj w Budyſchinje. — Bruno Erwin Ritter, muſeř, ſ Elſriedu Gertu Eignerej, wuczerku, wobaj w Budyſchinje. — Robert Waltar Röſſler, wotkhadar khorych w Freitaku, ſ Liddy Hilžbjetu Liſchkej, ſtažijowej holcu w Budyſchinje.

Sport

Srjedu 21. nazymnika hraješe wokoło 150 000 koparjow za lěpše zymskeje pomocy. Najwjacy přihladowarjow zwabi kopańca w Barlinje, bě so tam w póstkim stadionje wokoło 40 000 zajimcow zešło. Steještej sebi napřeco **němska narodna družina a Barlinske muſztwo.** Hač do połčasa sadźi jenoż jena strona jónu bul do klětki — a to Barlinscy. Hra steji 1 : 0 za Barlin. Po połčasu třěli hnydom po započatku Barlinjan druhe wrota. Publikum reji, holk. zwónčki klinkaja, truby trubja — po prawom k hańzwónčki klinkaja, truby trubja. Tola nětko započa so lopješko wjerćeć. W času nběhdźe pol hodźiny třěchu mjezynarodni štyri hranki. Jónu lěwy zwonkowny Kohierski tak sylnje, zo bul nić za bramku přerazy! Conen třěleše też derje. Hewak pak Barlin njebě cyle spokojom ze swojimi hosćemi — ale ze swojimi koparjemi bě jara spokojom. Hra skónči so z 4 : 2 (0 : 1) za mjezynarodnych.

Dalše kopańcy k lěpšenju zymskeje pomocy w **Kamjenicy:** Kamjenicanska policija přećiwo muſztwu ſakskeje župy 1 : 2 (1 : 0), wokoło 10 000 přihladowachu. W Hamburgu doby Hamburgſke muſztwo přećiwo kopańſtwu župy Sleswig-Holſteinskej ze 4 : 3 (3 : 1). Přihladowarjow bě wokoło 6000 — We **Mnichowje** njemóžeše družina města Mnichowa zastupjerjow z městow Nürnberga a Fürtha kónk domoj pósłać hač z njerozsudnym wunoškom 1 : 1 (1 : 1). Zbožało bě so 10 000 ludźi. — We **Würzburgu** před 6000 přihladowarjemi kopańcy mještow Nürnberg přećiwo domjacym — ale wunošk też jenož 2 : 2 (2 : 2). — Barlinsko-Braniborska župa pak bě nimo přenjeho muſztwa, kotrež we hłownym měšće přećiwo němskemu wubranemu zastupjerſtwu hraješe, też hišće druhe muſztwo zestajała, kotrež w Šćećinje přećiwo tamnišemu mištrej z 3 : 2 podleža. Połčas hry, kotrejž 4000 wěipnych přihladowaše, měješe wunošk 1 : 0 za Barlin.

Slawny swětowy a amerikanski mištr w tenisu, Němc Nüßlein, dobu dotal w Londonskim Wembleysportpalasče w mjezynarodnym turnéru přećiwo tšom z najlěpšich tenisistow swěta: zbi w w tšoch dźělbach Američana Bruca Barnesa, Francowzu Francisa Plaa-a a Němca Ticdena.

Wot 19. do 27. wulk. rózka 1935 wotměje so we wulčkowanišču Davos, w šwicarskich horach turnér w hokaju na lodźe wo swětowe mištrſtwo. Dotal hižo zamołwi so 11 narodow: Kanadiska, Hollandska, Belgiska, Francowska, Jendźelska, Šwica, Čěſkoſłowakſka, Pólska, Wuherſka, Letiska a Awſtriska. Zo so zamołwitej hišće Němska a Italska, je wěſte.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Landwirt **Martin Kretzſchmar** in **Brösa** hat als Verwalter des Nachlaſſes des am 5. Oktober 1934 in Bautzen verſtorbenen Landwirts **Ernſt Hermann Sander** aus **Malſchwitz** das **Aufgebotsverfahren** zum Zwecke der Ausſchließung von Nachlaßgläubigern beantragt.

Die Nachlaßgläubiger werden daher aufgefordert, ihre Forderungen gegen den Nachlaß des Verſtorbenen ſpäteſtens in dem auf den

25. Februar 1935, vorm. 10 Uhr,

vor dem unterzeichneten Gericht (Saal 186) anberaumten Aufgebotstermin bei dieſem Gericht anzumelden.

Die Anmeldung hat die Angabe des Gegenſtandes und des Grundes der Forderung zu enthalten, urkundliche Beweisſtücke ſind in Urſchrift oder in Abſchrift beizufügen.

Amtshauptmannſchaft Bautzen.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Es ſollen meiſtbietend gegen ſofortige Barzahlung verſteigert werden: am **26. Nov.** vormittags 10 Uhr, in Elſtra — Sammelort: Herrenhaus Elſtra — ein **Herrengehpelz.** — Am **27. Nov.** vormittags 10 Uhr, in Elſtra — Sammelort: Herrenhaus Elſtra —: **Möbel;** vorm. 10 Uhr in Säuritz — Sammelort: Gaſthof Säuritz —: **Planwagen, Kumte.**

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Towaſtwowski powěſtnik.

Auto na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóſtrskeje wokoliny wotmyslene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědže wječor w 5 hodź. wot Pančičanskeho hoſćenca. Jězba płaći tam a sem jenož 1,70 hr. Zajimcy njech so zamołwja pola Pančičanskeho korčmarja M. Sucheho, hdyž tež wšitko dalše zhoniće. Domojjězba so po namjeće wobdźělnſtwa w Budyšinjo postaji. Zamołwjenja so dźensa poſledni dźeń přijimaja.

Pančicy. „Lipa Serbska" (muſzcy) spěwa pjatk 30. nov. 1934 wječor we 8 hodź. pola Natušee w Kukowje. Dokelž so za swjedźeń zwučuje, je winowatoſć kóždeho muſzkeho sobuſtawa, zo přińdźe.

Jaseńca. „Kat. Bjesada" změje wutoru wječor w 7 hodź. swójbnu zhromadźiznu z dźiwadłom a swětłowobrazami. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Khróšćicy. Koncert w Budyšinje 28. 11. 34. Na koncert pojědże póstski auto srjedu wječor 347 hodź. wot pósta w Khróšćicach na Zejicy do Budyšina. Jězba płaći tam a sem jenož 1,50 hr. Zajimcy njech so pola překupca Natuša zamołwja; a to hač do póndźelo wječora. Natuš.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 26. nowembra 1934.

Barlinſka burſa ſ dnja 24. nov. 1934. Hačrunješ njemójeſche ſo po mérnych turiach poſlednich dnjow ke lońcej tydźenja woſebite wojiwjenje wocźahowacj, wuwi ſo tola po trajacych dobrych powěſćach ſ industrije dobre měnjenje. Wobkhod ſ wjeſćicha woſta na kuliſu wobmjeſowany, tola khětro ſeſtajene kurſy też publikum ſ kupowanju wabjachu. Też na rentowych wikach běſche pſchećelniſche měnjenje.

Dźenjeniſche ſtótne witi w Drježdźanach.

Na ſtótne witi ſchihnachu ſo dźenja: 938 howjadow, a to 233 wołow, 248 bykow, 324 kruwow, 68 ſalojow a 65 źrjećatow. Nimo toho hiſchće 1076 ćelatow, 558 wowcow a 3224 ſwinjow. Pola howjaſcheho ſtotu je wobkhod jara pomały, jenož pola wołow ſo ſtare płaćiſny płać hjerja. Też ćelata maja jara pomałe wikowanje. Płaćiſny ſu ſamkne taſ ſonjdźeny ſchimórki. Pola wowcow je wobkhod hrózi, płaćiſny ſu tu krute. Pola ſwinjow běſche ſwoprědka žiwy wobkhod, tola to bórzy popuſchći. W hubjeńſkich družinach ſo płaćiſny lohko tłoča.

Radio

Wutoru 27. nowembra 1934.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wichźednego programma: 6.35 raniſchi konzert. 10.45 ſa dźěćmi. 12 pſchipołdnitſchi konzert. 13 tačele. 15.15 ſa žony. 17.30 ſport ſa młodźinu. 18.40 politiſki pſchehlad nowin. 19 ſabawny konzert. 20.15 rejwanſka hudźba na tačelach.

Lipſk. Nimo ſnateho wichźednego programma: 6.05 ſa burow. 8.20 tačele. 9 ſa žony. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnitſchi konzert. 13.10 tačele. 15.05 konzertna hodźina. 20.10 młoda luboſć.

Hišćeše ważne ſ dnjeſneho programma. Barlin: 20.10 orcheſtrowy konzert. Stuttgart: 19 ſabawny konzert. Wiń: 19.10 Winſke wobrazy. Warſchawa: 21 ſołſka ludźba.

Burske rubiśa, burske banty

poskića

Schaaf

Kóń,

bjez zmylkow, je na předań **w Cemjeſcach čo. 2**

4 husy (starki), k plahowanju, lěto stare, dobre nošerki, ſu na předań **w Khasowe čo. 6**

Pjerjo,

nadrjene, je na předań w Radworiu čo. 36

Kruwa,

młoda, wysokoſrućelna, jo na předań **w Kukowje čo. 56**

Kruwa,

wysokoſrućelna, čelniwa, je na předań **w Njechornju čo. 30**

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće spěšnje do **wulkoſewcownje na Žitnych wikach čo. 11** znajeńca Złoteje hwězdy a Mlokoweho dwora.

Alfred Gnichwitz

Ciste, reelne a tuni e poſłužowanje. — Na pódušowanje *może so dočakać!*

Lubosć a swěra k domiznje

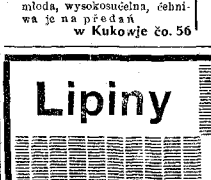
je wulke heslo našeho časa. Naš jenički dźenik

Serbske Nowiny

so hišo přez 90 lět po tutym heslu *maja. Zo bychu tuſón nadawk přecy* lépje a dospolniſo dopjelnić mohle, dyrbja wšitcy Serbja pomhać a to, zo naš dźenik čitaja a zo nam najspěšniſo wšě nowoſće z našich wjeſkow zdźěla. Potom kóždy na swoje přińdźe.

Serbske nowiny płaća jenož 1.50 hr. měsačnje

Lipiny

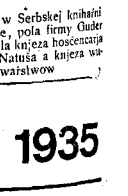
Štóž chce sebi „Serbske Nowiny" skózać abo nawěſtk wotedać, njech to čini pola

Fritſchec

Wulki serbski koncert

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novbr. 1934, wječor we 8 hodź. w Budyſkej Krónje. Budźe to ryzy ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towaſtwa a naši najlěpši ſolisojo. Zaſtup cyle nizki. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch krajanow a krajankow přeproſuje

DOMOWINA

Zaſtupne liſćiki za 80 pjenježkow dostanjeće nětko kóždy dźeń w Budyſinje w Serbſkej knihańi w Serbſkim Domje, pola cigarowego wobkhodnika Simona w Serbſkim Domje, pola firmy Guder na Kotoſkej haſy, pola firmy Piano-Förſter na Kěžorſkej dróży, w Pančicach pola knjeza hoſćenca Sucheho, w Kukowje pola knjeza Leſki, w Khróšćicach pola knjeza překupca Natuša a knjeza wučeria Pjetaša kaž też pola wšěch předsydow ſerbſkich spěwnych towaſtwow

Předženak 1935

Płaći 50 pj.

może hišće so kupić pola roznoſowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihańi w Budyšinje

Bydleńske a ſpańſk. jsiwy

kuchinje, pólſtrow. twory atd. jenotliwe mebele kupujeće tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Ręči ſerbſcy!

Mam swoju pólſtrowarnju Mandźelſke poſčenki pſchiſwana

Z tutym wozjewjam, zo ſo za Budyski měšćanski wokrjes jako

baba do ſłužby wzach. Telefon 3117

Elſriedu Barſch,

w Budyšinje na Humboldskej dróży 9

Přiloha k čisłu 275 **SERBSKE NOWINY** Póndźelu 26. novembra 1934

Kak tola wokoło nas wšitko mrěwa!

Hišće jene rozpominanje k smjertnej njedźeli.

Zyma je začahnyła. Zyma a lód dźeń a bóle zničitej, štož nĕhdy tak rjenje kčeješe, štož bĕše nam radosć a wjesele. Wšitko nĕtko jako w smjerći studnje.

Mrěwa Boża stwórba.

Dawno su wukčĕle wšĕ lubozne kwětki, kotrež čople pruhi nalĕtneho słónca wuwabichu. Łuki so zelenichu a sywy na polach, hdyž ptački wjesele spěwachu a fifolachu a nam přinošachu powĕsć wo nowym, rjeńšim času. Po nĕčim pak buchu dny horcyše, a bórzy padaše pod kosu žnjeńcarja, štož pyšeše zahrody, łuki a pola a hladajcy wuskhny. Prjedy tak młódne lisćo štomow a kefkow pozhubi swoju młódnosć, ale kruće so dźeržeše hałožkow, hdyž wichary a njewjedra howrjachu. Hdyž pak započa wotebĕrać čoplota słónčka a zastupi zyma, ze žołći so lisćo a z časom wotpadny jene łopjeno po druhim. Snadź hižo jutře wichor poslednje wotwjedźe.

Hinjenje a zańdźenje předuje nam přiroda w tutym času. To čini čućiweho człowjeka khutneho. Wón pozastanje khwilku w khwaće a šumoće wšĕdneho žiwjenja a dopomni so, zo pozhubi tež wón z časom swoju młódnosć, zo přińdźe tež w jeho žiwjenju nazyma a zyma. — Snadź šĕdźiwja so hižo wlosy a stulja so postawa.

Hdyž wšitko wokoło nas mrěwa, mysli człowjek na smjerć a na swoje wukhowanje we wĕčnosći, kaž jónu Handrij Zejler, hdyž spěwaše:

Ha widźu-li ptačata čahnyć,
Hdyž lisćowy žołći so štom,
Chce myslička sobu so kranyć,
We hwĕzdach pak pyta swój dom.

Ale nic jeno mrĕće w Božej stwórbje dopomina nas na našu smjerć. Nĕ, tež dóńt našich prjedownikow a wosebje tež dóńt nĕkotrehožkuli našich lĕt, kotrehož lubowachmy a kiž nĕtk wjacy njeje, zapisuje nam khutnje do našeje wutroby wĕrnosć wuraza wulkeho němskeho basnika Goethy: „Po wĕčnych, wulkich, mjedźanych zakonjach dyrbimy my wšitcy skónčić jónu swój žiwjeński bĕh."

Tajke mysle přińdu nam smjertnu njedźelu, kiž swjećimy, hdyž smjertny jandźel přez Božu stwórbu kročí. *Spominamy na tych, z kotrymiž pućowachmy* přez žiwjenje, kiž pak z ruki pušćichu swój pućowanski kij, nĕkotři hižo w młodych lĕtach, druzy po dlĕšm žiwjenju. Smjertnu njedźelu myslimy na wšitkich lubych a wo nich žarujemy, kiž so za nas a z nami bĕdźachu a z nami so wjeselachu a nĕtko wotpočuja w zemi w smjertnej komorcy. Hač dźĕchu wot nas w zańdźenym lĕće abo hižo před lĕtami, dźensa steja zaso žiwi před našim duchownym wóčkom. Naša lubosć jich znowa wobdawa. Wopytamy lubo rowy, pyšimy je z wĕncami a kwětkami. Wopokazamy jim z tym swoju dźakownosć a swĕru a zo su njesmjertni našej wutrobje. We wšej našej zrudobje troštuje nas wĕstosć, zo jónu z rowow stanu a zo so z nimi zaso zjednoćimy we wĕčnosći, hdźež žadyn ból, žadyn stysk a žane dźĕlenje wjacy njebudźe.

Khutne je hinjenje w Božej stwórbje, bolostne je mrĕće člowjekow. Tola tuto zańdźenje stawa so po Božej swjatej woli.

Ale nanihdy Boża wola njeje to *třeće mrĕće*, na kotrež myslić dyrbju a kotrež mje zrudźi, hdyž wokoło nas wšitko mrěwa: mrĕće našeho serbskeho naroda.

Haj bohužel tež naš narod mrěwa. Kaž do Božeje stwórby w času, hdyž swjećimy smjertnu njedźelu, je začahnyła zyma do našeho luda. Lód leži nad nim a wohrozy wšo, štož nĕhdy tak rjenje kčĕješe, hdyž čople pruhi hrějachu lud a kraj, hdyž móžeše Michał Domaška radostnje spěwać: „Naše Serbstwo z prócha stawa", a serbski lud z nim začuwaše: „Wótcny kraj, krasny raj!" Ale dźensa sebi tak wjele Serbow njewaži swój narod. Lohkomyslni wotpołoža namrětu maćernu rĕč a štož bĕše našim wótcam lubo a swjate. Cuzbarstwo dobywa so dźeń a bóle do našeho luda. Hdže je pola tak wjele Serbow wostała čopla swĕrna serbska wutroba? Čehodla pozhubja so serbska zmyslenosć? Čehodla spi serbske swĕdomje? Nĕhdy ryzy serbske wsy a wosady su so w krótkim času přeněmčiłe. Dźĕci njejsu wjacy serbske. Wotmołwja němscy, hdyž starši z nimi rĕča serbscy. A snadź so starši hišće nad tym wjesela, mysla sebi, zo su jich dźĕci lĕpše a mudrišo, hdyž njemóža wjacy drohotnu rĕč swojich wótcow, hdyž rĕča jenož němscy. O kajka to błudnosć a khudoba! Žadyn dźiw potom, zo Serbowstwo mrěwa. Preč z lodom ze serbskich wutrobow, zo njeby dale so žołćił štom našeho naroda a njewotpadało jene łopjeno po druhim zwjadłe k zemi!

W přirodźe nemóžeš přećiwo mrĕću zakročić, hdyž je začahnyła zyma. Ale mrĕću našeho luda móžemy zadźĕwać. **Serbski lud budźe tak dołho žiwy, kaž Serbja to sami chcedźa. O zo bychmy wšitcy Serbja chcyli być žiwi a čerstwi!** Němski basnik praji: „Njekničomy tón narod, kiž so ze wšej krutosću njestra wos woju narodnu česć!" **Serbscy starši, serbska česć a serbski přichod stej do waše ruki daty. Z wami a z wašimi dźĕćimi spaduje Serbowstwo, a z wami a z wašimi dźĕćimi Serbowstwo z prócha stawa.** Budźće sebi toho wědomi.

Serbja, wy móžeće a dyrbiće mĕć **serbske** dźĕći! Hewak mrěwa naš narod.

Hdyž nazymu w přirodźe wšo mrěwa, přińdźe nowe nalĕćo a wubudźi wšo zaso k nowemu žiwjenju. Hdyž pak je zyma zničiła naše ludstwo, potom je nimo z nim na přeco.

Časo přichodny, zakčĕj radostny!

Postarajmy so ze wšej mocu wo to, zo zhubitej so zyma a lód ze wšitkich serbskich wutrobow, zo by so znowa zazelenił a rjenje rozkčĕwał krasny raj naše serbskeje domowiny.

O zo njebychmy wjacy też na mrĕće swojeho drohoho naroda myslić dyrbjeli, hdyž so smjertnu njedźelu z našeje wutroby bolostnje wuroni: Kak tola wokoło nas wšitko mrěwa!

Pohrjebne wašnja starych Słowjanow

(Pokračowanje.)

II.

Wobrjad při spalowanju čĕłow wotmĕwaše so po starych rozprawach a na zakładze namakankow takle:

Čĕło morweho płačo a spěwajo přewjezechu na pohrjebnišćo a to pak k zhromadnemu spalenišću abo k samostatnemu rowej, kiž bĕ hižo připrawjeny. Bĕše tam z drjewa nakładźena hromada, na kotruž čĕło położichu a to na desku abo na čołmje, druhdy też bjez toho. Zemrĕty bĕše w drasće abo hrónidle, kajkiž bĕ prjedy khodźił. Potom přiwuzni šćěpowe zapalichu. Po tym, zo bĕ čĕło so spaliło, zbĕrachu přiwuzni hnydom abo nazajtra popjeł z wopalenymi zbytkami kosćow, brónjow a debjenkow na hromadu abo wnsypachu wšo do popjelnicy, kotruž ze zemju zasypachu, zo tam nasta kopc. Druhdźe też popjelnicu postajichu horjeka na kopc — na „mohiłu" — abo na kamjeń, na kolik, po tym hač to wašnje bywaše w tym kraju. K popjelnicy dodawachu hišće dary, druhdy samo žony, čeledź, konje a psy zabichu a hromadźe ze zemrĕtym spalichu a pokhowachu. Hdźež morweho pokhowachu bjez spalenja, čĕło z darami położachu pod podobnu mohiłu a zapalichu tam znajmjeńša woporny šćěpowe, při čimž so też wotmĕ prĕnja pohrjebna hosćina.

Powšitkownje bywaju słowjanske pohrjebnišća — popjelnišća poměrnje khude. W tym so rozeznawaju khĕtro wot germanskich pohrjebnišćow. Jenož rowy słowjanskich wjerchow bywaju bohatšo wuhotowane.

We słowjanskich rowniščach namakaju so najhusćišo hornčki, do kotrychž morwym dawachu jĕdź. Druhdy su tute hornčki zastupjene přez drjewjane, ze železom wokowane bowiki. Hewak so namakaju w rowniščach železne rjećazy ze skleńčanych parlow, spiny, włosowe jehły a wšelake přiwĕški. Namakaju so też nožicy, česaki, hładadła a šćipalčki. Žadniše su hižo brónje a nĕkotre dalše předmjety domjaceje nadoby, na př. kluče a zamki, kosćowe a železne jehły, žlički, přaslenje, młynske kamjenje a wudźičky. Wosebitošće su tu ważički z puntami, rohi k piću, hudźbne nastroje, keluchi. Zwješa bywaju też w mohiłach kosće wšelakich domjacych a dźiwich zwĕrjatow, wjele rybjacych kosćow a zakłapnicow.

Wašnje, morwemu dawać sobu do rowa wšelake dary, njeje ani zastało ze zawjedźenjom křesćanstwa. Wosebje dołho so dźeržeše nałožk morwemu dawać sobu jĕdź do rowa. W Ruskej a Juhosłowjanskej samo cyrkej tuto wašnje přewza a skhwali. Tutón nałožk je so pola nĕkotrych słowjanskich splahow hač do dźensa zakhował, na př. we Słowakskej, w Ruskej, w Pólskej a druhdźe. Žonam so do rowa dawaju płat z jehłu a nić, hładadło abo (na baltiskich pobrjohach) rybarsku syć.

III.

Při spalowanju abo pokhowanju zemrĕteho wotmĕwachu so hišće dalše nałožki.

Hdyž morweho wunjesechu z domu, njewuńdźachu při tym z durjemi, ale z wosebje wulamanej wotewrjeńcu, zo morwy njeby přez wotewrjene durje zaso so wróćił. Słĕdy tutoho nałožka namakaju so dźensa hišće we słowjanskich krajach, hdźež kašć z woknom abo přez płót wunjesu.

Přiwuzni přewodźachu morweho, při čimž jeho wótře khwalachu a płakachu abo žałosćichu. Druhdy sej tež licy a rucy z nohemi rozdrapachu abo so samo zranichu. To wšak bĕše hižo hólc předpisany nałožk dyžli woprawdźity ból nad smjerću přiwuzneho. Wašnje sebjezranjenja zańdźe z kóncom pohanstwa, tola je so do dźensa zakhował nałožk žałosćenja wosebje pola Juhosłowjanow. Tam maju při pohrjebje wosebite žałosćerki, tak mjenowane „pokojnicy" abo „norikače". Tajkich zapłaćenych žałosćerkow je jara wjele, druhdy přez 200 na jenym pohrjebju. W Bołharskej so bjez žałosćerkow žadyn pohrjeb njewotmĕwa. Zbytki tutoho wašnja namakaju so też pola druhich słowjanskich ludow.

Wjeršk a najwažniši dźĕl starosłowjanskeho pohrjeba pak bĕše dobrowólna a nućena smjerć žony zemrĕteho, po připadźe też smjerć jeho čeledźe.

Stari spisowaćeljo nam wobswĕdčeja, zo žona zemrĕteho sćěhowaše jeho dobrowólnje abo nućenje na tamón swĕt, druhdy też čeledź dyrbješe za swojim

Bjedrich Schiller a naš serbski lud

K jeho 175. narodninam.

Podał O. W.

Za serbskim blidom nasta tehdy jeho wjesoła hra „Złote hrody abo Hans Klepotař na dań njese". — Čitaše nam dopisane wustupy hry! Kak rjenje to tehdy bĕše! — Přełožkaj so pornjo sebi mataj kaž wučenc a mištr, lubjenje a dopjelnjenje. — Přełožk z l. 1905 słuša do najwustojnišich přełožkow naše literatury! Dučman je dosć rĕcnje zdźĕłany, zo wĕ, zo posłowność sama njedosaha, zo ma so dźiwać na ducha rĕč, na čuća, kotrež kóžde słowo w nas zbudźuje. To je jara čežko a žada sebi dołheho přemyslenja! Serb hinak začuwa hač Němc, předewšem we wšitkich dušinych naležnošćach, wo kotrež Schillerowa pěsań jedna. — Kak zbožownje je so Dučmanej poradźiło, w duchu serbskeje rĕče přełožować, za to jenož krótki dopokaz:

We sławnym zynkow radowanju
Zwón wita lube dźĕćatko
Na prĕnim jeho pućowanju,
Kaž hona, wo snje drĕmajo,
Tom' hišće w klinje přichodnosć
Spja njehody, a zbožo rosće.
Jo maćeŕ lubje zastaruje,
A złote ranko zakituje.
A lĕtka leco minu so.

Cyła pěsań je rozrĕčowanje z Khrósćanskimi zwonami! Z tym pak njemało wotučiwa.

Swjatu službu, drohe zwony,
wosadźe nĕtk słužće wĕki.
Zwońće lubosć na wšě strony
Zwońće hnady, trošta rĕki!

We Schillerowej pěsni rĕči jeho zwonolijeŕ. We pěsni „Khrósćanske zwony" pak jich Knjez — kiž je jim městno připokazał na Khrósćanskej wĕži, — měšnik, basnik, wótc serbskeho luda Jakub Sewčik. Wón jim kaza! — Wozbožaca, žiwa pobožnosć čehnje so přez cyłu pěsań, wuraz serbskeje ludoweje duše! — Rjenje so rysuje wulki cyrkwiny swjedźeń:

Woruch kadźi. K njebju hrima
muži kĕrluš. Hercy duja.
Zwonow hra do spěwa přima.
Duše wšě so k dźakej hnuja.

Kaž Schiller też Sewčik maćerinu smjerć wospĕwa, najwjetšu zrudobu w žiwjenju też serbskeje swójby.

Što to rĕka? Kajke zwuki
scělu zwony na wšě strony?
— — — — — —
Njesu dźĕćo, njesu k wótcam
Přewodźeja nan a dźĕći. —

Schiller njeznaje žaneho pokoja. Ale „Khrósćanske zwony" troštuja:

Za maćerku, nano, dźĕći,
waše puće wšitke dźeja.

Wohladajće ju we raju,
hdźež njej' sylzow, njeje bĕdy.

Z pobožnosću so zjednoćuje najnutrniša lubosć k serbskej narodnosći. — Też tu Schiller derje znaje, hačrunjež je wurostł z doby rozswĕtlerstwa. Runje w pěsni wo zwonu rĕči wo „zwjazkach wótcinu, kiž nas zwjazuja". Ale hewak pobrachuje pola njeho ideja ludnosće! — Ta so jeničcy zjewi w jeho dramje Wylem Tell. — Pola Schillera najmócniso skutkuje ideja pócciwe swobody. — Pola Sewčika pak „lubosć k wótcinje" wobstajnje sobu klinči jako zwuk štworakeho akkorda zwonow. A skónčnje je basnik hišće sam wosebiće namołwja:

Zwońće zwony, wĕčnje zwońće
do wšĕch serbskich wutrobow.
Rozkoru wšu z kraja hońće.
Zwońće lubosć do Serbow!

Ze swojej basniu je Jakub Sewčik našu literaturu wo narodze wobohačił. — Njech jemu za to Khrósćanske zwony zwonja dźak serbskeho luda hač do najdalšich časow a njech jemu wosebje tež zwonja rjany bjezstarostny swjatok žiwjenja!

Što z młodych Serbow by nam tež lĕtsa swjedźeń wulkeho pěsnjerja Schillera wokrasnił z dobrym přełožkom, kaž je to nĕhdy dokonjał młody Handrij Dučman? To je z dobom česć za přeložerja! Što by sebi zwažił dalše balady přełožić? Najrjeńšu: „Pjerščeń Polykrata"; dramatisku „Ibikowe žerawje", rjekowsku: „Rukowaństwo". — (Kónc.)

knjezom hić do smjerće. Tutón surowy nałožk so namaka pola wšitkich starych Słowjanow. Njeje wšak ani typiski słowjanski, dokelž so namaka tež pola druhich narodow, na př. pola Germanow, Litwjanow, Prusow a Grekow a Indiječanow. Tući posledni su tele wašnje do dzensa zakhowali.

Přiwuzni chcychu, zo njebohčički na tamnym swěće njeby był wopuščeny. Tohodla za nim pósłachu žonu a čeladnikow. Tola ma so tu přispomnić, zo tutón surowy nałožk so powšitkownje a přeco njenałožowaše, ale jenož wuwzaćnje, hdyž wumrě slawny abo wosebny muž.

Zajimawy tež je podobny nałožk, zo po smjerći młodzenca jemu woprowachu knježnu, woženichu potajkim jeho po smjerći. Słědy tutoho nałožka namakaja so dzensa hišće wo wšelakich pohrjebnych nałožkach słowjanskeho ludu, kiž jara dopominaju na kwasne nałožki.

Zemrěteho knjeza dyrbješe tež sćěhować jeho najlěpši kóń a pos. Druhdy dawachu jemu sobu do rowa wjacy konjow, tež howjada a kapony. To wšak so stawaše jenož pola bohatšich a slawnišich ludźi. Zbytk toho nałožka je hišće dzensniši juhosłowjanski nałožk, při pohrjebje wjesć za kašćom najlubšeho konja njeboćičkeho.

Nimo kosćow konjow a psow namakaju so w staroslowjanskich rowniščach hišće tež kosće boranow, swinjow a bykow, z ptačiny pak kaponow abo kur, werjołow a jatřobjow. Tež rybjace kosće njejsu žadne ani kosće dźiwich zwěrjatow: mjedwjedźa, zajaca, jelenja. Tute poslednje zbytki pak pokhadźeja dźe skerje wot pohrjebneje hosćiny nad rowom. Woprowanje kapona měješe drje symboliski wuznam, dokelž tutón ptak jako zbudźer dnja a słónca hraje hišćo dźensa wuznamnu rólu w nałožkach a přiwěrkach słowjanskich ludow.

(Pokračowanje sćehuje.)

A nětko my wjesni hólcy!

(Přijaćojty wobraz.)

Hdyž te hołzy tajki „kal“ cźinja, so nam pjerca njejsu hódź bojeć, so chcemy radźcho někajku měšćejzansku popku sa žonu měć, dha dyrbimy bo k złowu samolwić a ludźom rospowědać, kak so ł wóźku po prawom ma. Runje namopak to je. My jim husto dosć prawi njejsmy, tak ta wójka leži! Někajki wupikany knjejsk abo tajke někajke wjetsche šmórjo dyrbjało pschihć a to ju hnydom wot bérnjonjeje hromady abo ł hródže k wérowanju powjedźe do někajkeje ville abo do kražneho hrodu. Njebuchmy wschat jim to sa sło měli. Maja-li ſboże, cźemu dha tej niz, pschezo do teho! A byrnjež někajki hrabja abo prynz pschihchł. Jenož ł tym wumwaćzom, so žadyn wopraudźity njepschihóde. A hdyž ſu ſo dołho dosć nacźakale a nakakale a pschezo sašu ſo nanadźijale a stónczenje powidźa, so je zich kesa lisła, potom ſmy stónczenje dobri dosć. Potom ſjez wschitke pority sa nimi wobłisiła, so hychu jeneho ł naš dóſłali. Potom ſo wo maž torhaja. Haj, tak je a niz hinak, moje lubi ludźicźa!

Ale ně, w zyłku wschat ſmy ł nimi ſpokojom. A tehodła njedamy nicźo na nasche wjesne hołzy pschihć. Cźełło nam pscźina bycź, hdyž tajki wohładkowany thadliczka pschihóde a chze naž wukalacź. Njech jeno ſo na kedźom berje, ſo jeho njepschewochłujemy a jemu ſoju tak njewukleſkamy, ſo do žaneho kaſchcźa ſo wjazy njehodźi. Pikamy i wekſnjowej dobrej ruku, zada-li ſo to runje. Ně, ně — na nasche hołzy njedamy nicźo pschinćź!

Tola runje do měcha rykuſ ſo njedamy. To by nowa méda była, dyrbje-li ſe wo mały nastajnje po ninni měcź. Po naschej hłowje dźe a dyrbi hicź. A byrnjež we wjesnej korcźmicźy hiſchcźe tak kolo hrali a hiſchcźe jene, to jich nicźo njestara. Njech cźakaja, doniž njepschihódźemy. A łhdyž nam nadobo na mužle pschihóde, takle njedźelu wokolo wjecźora na koleſo ſo ſyhnuwſ a do ſtuſodnje wžu na veje sźeć, to tež nikoho nicźo njestara. Tam ſu tej holcźki a ſwjetſcha prawje rjane! Ssami wěrnh, ſo dyrbimy ſjez žonu wsacź, łiž ſo do hospodarſtwa a do wjcźeho hodźi. Ale runje ſ naischeje wžy tola ſyez njetrjeba. Je zyle derje, ſo tróſchku drużeje krewje do naſcheje wjeſki pschihóde, dokelž pot wžy je tak hižo w pschecźelſtwje a „wujko ſeterko“. Ach, a w młodych lětach njetrjebaſch ſo tak na žanu krucźe ſmjaſacź. Hlejcźe, kak młoda ſo tajka juſchta druhdy hižo ženi a wón hiſchcźe njeje zyle ſuchi za wuſchomaj. Schto potom do hubjeńſtwa nastanje, hdyž je bjes dźeła! Widźimy dźe, hdyž na jenu ſo krucźiško ſwjaſaſch, pjezijkobanezy, kak ſo hnydom huntori, hdyž hiſchcźe jedyn rěſk je ſwojimi towaršchemi pjeſch. Potom njeſmješch na žanu druhu wjazy pohladacź, to ma cźi cźerta. A rejowacź ſyza hałle niz. Nicźo, nicźo — tak ſaše njeſmješch ſo ſabicź dacź. Móji bożicźo, ſa cźo dha ſmy hiſchcźe młodźi pschołje! Truhdy bjeſch ſ tej a khwilku ſašu ſ druhej a zyły cźaſ nimaſch ſašu žanu. S tójdej cźinjſch rjenje, kaj Sejſer tak kražnje ſpěwa, ſ tójdej ſmjeſch bjes mókotanja rejowacź abo tej niz, kaj ſo cźi dcze a ſpodoba. Ow haj, hdyž naſchi herzy myſła, ſo ſu woni knjeza na ſurli a wschędźa rejowańſki banczik ſe tróſch imiſcho wostajicź, to ſo pschewinjemy a njerejujemy ſa zplicźi wjecźor ani ichtuczli, ſyhnujemy ſo ſ naſchimi hołzami na bok a ſaſpewajmy ſjez jedyn ſa dyhemy na pschaſy ſyli.

Haj, wjeſni hołzy ſmy! Wobłekamy ſo ſašo pišane łazy a ſmjehbéte kóſchle a khodźimy njedźelu łajzy ſa něhdy naſchi pryedomnigh. Tak pondźemy tež na ſerbſki konzert do Budyſchina a budźemy ſ naſchimi wjeźrjankami w žiđźanych a porcźnatych ſukniczkach rejowacź. Wone wſchitke pschindu. Cźi a my ſmy hordźi na naſchu narodnu drašu. Cźujemy ſo w njej ſo krótcź ſwožowniſchi hacź w moderných cźornych wobleczeńcach ſ dołhimi porcźnami. Tyhaz krótcź lěpje hodźimy ſo do tajkeje wjeſnjeje draſny hacź do wěſchcźanſkich drabow. Haj, wjeſni hołzy, młodźi burja ſmy! Hlejcźe, kak ſyhne muzy a pjaſce mamy! Žadyn měch cźernow a žana wokley njeje nam pschecźeſła. Žana koſza njeje pschewótka a žana rjada pschewulka. A byrnjež bóle ſo poczili. Wulkohubatemu wotebéraſch dyrbi ſo ras pokaſacź, ſo tajkemu ſyzkej ſroſcźeny njeje a je wuſamknjene, ſ nim ſobubpschińcź. A hdyž ſu ſ rjadu hotowy, dźeſch maſnje wrócźo k nowej, kaj ho ſitoſyńcźenje ſa naš hraja a mělſiańcje ſyły, kaj ſo ſo pſchi tym wotpočowałoſ. Žadyn tóń nam njeje pſche ſłiwj a žadyn grat doſcź cźorny a ſwěcźaty. A tkchud hyesbórnizowej wopuſchti ſzyła žadyn tkchud njeje.

A ſe ſtarym pſchihdźeſch ſkoro wſchędźe do nětkajkeje roskory. Naſch jedyn by zyle hinak, ſ zyłymi mozami do hoſpodarſtwa ſo dał. To ſ tamne by rad pſchenětnił a na druhe wašnje ſyptał, ſ ſy bóle praktiſe a pschihódnische było, kaj dźěn cźi jari ſu. Na žadyn pad tróſchku hinak, naſtajnje po ſtarej ſchkórni dale! A połdźiſchko naſch jedyn ſam ſpóſnaje, ſo je wón ſaſy ras prawje měſ. Je wſchak wěrno, ſu dźen wjele łét ſtarſchi a maja wjele wjazy naſhonjenja. Budźeſch połdźiſchko ſam tajki, hdyž ſmješeſch hółza a thadliczka chze pſchezo nuidriſchi bycź a wſchitko lěpje wědźecź, měſto ſo by wukmył a ſyebi wotkładał a ſyebi něſchto rjez dał.

Ale nó, ta khwilu ſmy ſami hiſchcźe młodźi thadliczkojo a nan je ſmorje pryedy ſchto thmaſchći dyt.

Haj, młodźi hółzy hiſchcźe ſmy! Saſhwiſdamy ſjez ſa pluhem nětkajku pěſnicźku, ſtaru reiku, a hdyž na pelu jedźemy, ſaſpěwamy ſjez ſerbſki ſchnicźku. Hdyž je ho Budyſchinje hermank, ſmy tam wěſo tež a na Tſélnicy poſpytamy tež ras ſ měſchcźańkami we wjeſołej wejzy. Hdyž je wžy kwaſ, dźenj po hromadu hałujow a twarimy cźeſtne wrota a hołzy plem wěnzy. To nich powěſnjenjemy ſerbſke hrónczko, kaj „Witajcźe k nam!“ „Bóh ſchnuj Waju pſchichodź!“ a druhe, kajkichž dźeń ma ſerbſka cźiſchcźerńja dojeſ. Hołzy wija tej girlandy a pſchicźipjeja je na durje a wrota. A potom dźe nuts ſ pſchikrytemu bfidei a to ſo danm ſkei ſłodźeź. Druhdy ſyha tež palenzy. Na ſchinczłach, na kwaſu, do njeho a po nim ſmy ſ holzami wjeſeli a pſchcźeſelnivi bóle hacź hdyž druhdźe. Khiba hiſchcźe w ſymje na pſchaſach abo w ſpěwnym towaršſtwje. Tu widźicźe tak prawje, kak ſo ſnjeſemy a kak krucźe wſchitzy hromadźe dźerźimy.

Saj, wjeſne hołzy a wjeſni hólzy ſmy! A ſmy hordźi na ſwój ſtaw!

Serbja jako zastupjerjo sakskeho burstwa w Goslaru!

Na lětnišchim druhim ſjeſdźe němſkeho burſtwa w Goslaru měješe ſo po pschećzu knjeſa ministra a wjednika němſkeho burſtwa R. Darréa pokaſacź na jemjnt wjeczoru burſka kultura. K temu mějachu pschinoſchowacź burſke ſkupiny ſ zyſeje němſkeje. S dobom měješe bycź to tež pokaſka narodnych draſtow. Se ſaſkeje běchu to młodźi Sserbja ſ Bukeczanſkeje a Hrodźiſchczanſkeje woſtaſi, kiž tam dojeđźechu.

Njedźelu 11. naſhynnika wotjeđźechmy ſ wjeſnej myſlu. W Budyſchinje pschińdźe k nam knjes Ziegenfuß, wot wokrjesneho burſtwa w Budyſchinje, kiž ſ nami ſoho jeđźeſche. W Drjeđźanach pschiſtupichmy do ſpeſchnika, kiž jeđźeſche direktnje do Goslara. Běchmy wjeſoli a ſpěwachmy naſche ſerbſke pěſnicźki. W Halle pschińdźechu Błótowczenjo do naſcheho cźaſa. Běchu ſe Zyłowa pola Khóczebuſa. Jako ſłyſchachu, ſo ſpěwachmy „Ludu liſiju“, pschińdźechu do naſcheho woſa a ſaſpěwachu ſamtuju pěſnicźku ſchtyrihłóſnje. Mjes ſobu pak bohužel němzowachu. — — — —

½5 hodź. dojeđźechmy do Goslara! Tam naš powita knjes Feichtenheiner, kiž běſche tež dwójzy pola naš w Bukezach pobył, ſo by ſebi naſche reje wobhładał. Město Goslar běſche nanajkražnjiſcho ſ pletwami a khorhojemi wupyſchene. — — — —

S wulkimi autami ſo ſtupiny dowjeſechu do „Harzburgſkich kupjelow“, hdyž wſchitke ſkupiny bydlachu. My holzy bydlachmy w „Fürſtenhof“ a naſchi hólzy w „Penſion Heyer“. W naſchim hotelu bydlachu tež hiſchcźe žónſke ſe Sachſen-Anhalt, ſ. Meklenburga a ſ Durinſkeje. Knjeſna Willeke, wot „Hanoverſkeho kraſneho burſtwa“ ſo ſa naš ſtaraſche. W hotelu dostachmy wjeczeř, po tym pschińdźechu naſchi hólzy k nam, a běchmy hiſchcźe někotre hodźiny wjeſele hromadźe.

Póndźelu dopoldnja mějachmy ſwobodne, a tuž wuleczichmy ſebi na „Burgberg“. Běſche kraſnje, ſłónco ſwěcźeſche a na nimomerje rjanej krajinje ſo radowachmy. Spěwachmy wjeſele naſche ſpěwy. Po wobjeđźe naš wjeſechu ſašo do Goslara, hdyž mějachu wſchelake ſkupiny pruhu. Na wulkim twarje, hdyž měješe ſo pschedſtajenje wotměcź, hiſchcźe twarjachu; tak běchu pruhi w Tſélerni (Schützenhaus), kiž běſche hnydom pódla. My mějachmy tam tež prěnju pruhu. Po tym ſebi wobhładachmy město. Goslar je nimo měrje kraſne ſtare město, ſyzdło ſtarych nemſkich kežorow. Wobhładachmy ſebi tež hród „Kaiſerpfalz“. Wjeczor dostachmy ſašo wjeczeř w Tſélerni. Tam ſtejeſche „Pomuzny cźah Bayern“, kiž ſa naš warjeſche. Potom jeđźechmy ſašo do naſchich hoſpodow do Harzburga. Wutoru běchu tam potom wſchitke ſkupiny hromadźe. Po ſnjedanju rano naš wjeſechu ſašo do Goslara. Tam doſta kóžda ſkupina cźiſło; my měſtſchemy cźiſło 7. Pruhu tón dźeń ſanu njemeſachmy a tuž jeđźechmy ſašo do města. Wſchudźom thodźachu ſkupiny w burſkich draſtach. K wobjeđu ſyhdaſche „ſchrótki (Schnitzel) a bérny“. Na 1000 taſtich ſchnitzlow je ſo tehdom w „pomoznym cźahu Bayern“ ſpječko. Ludźo ſdźiwowje ſłužichu nam poſtužowachu. Błiba běchu, kóždy ras ſašo cźiſte a běle pſchikryte. Tutón wjeczor pſchińdźechmy trochu pryedy do naſchich hoſpodow w Harzburgu a pſchezjiwichmy jón hromadźe ſ naſchim krajanom knjeſom Kaſchkom ſ Mikowa, kiž je hižom 7 lět w Harzburgu. Tu běſche jara rjenje, a ſašo ſalliczachu naſche ſerbſke ſpěwy. —

Sſrjedu rano ſašo do Goslara! Dopołdnja pruhowachmy a po wobjeđźe pschetkwarichmy naš powješć, ſo ſebi wuleczimy do horow. A kraſnu běſche wulket k „Loſetalſperre“ a po dolinje rěki „Oker“. Wjeczor běſche ſašo pruha na jewiſchczu. Schtwórtk běſche to ſame, dopołdnja pruhi. a popołdnju wulket. Tón ras hiſchcźe wyſche jeđźechmy, hacź na „Andreasberg“, najwyſchiſche to město Němſkeje. Tón dźeń běſche w dole tokſta mhła, ale we wyſhokoſći 500 metrow ſnjeżeſche ſłónczko najkraſnjiſcho. Widźachmy horu „Broken“ w najrjeńſchim ſłónczu pſched nami leżo. Pſchi nawrócźe jeđźechmy nimo „małeje Odertalſperre“, a běſche tej tutón wulket nimo měrje kraſny. Wjeczor ſašo pruha. Pjatk běchmy zyły dźeń w Goslaru, a pschihotowachmy ſo na ſłowmu pruhu, kiž ſo wjeczor wotmě.

Ssobota běſche najwažnischi dźeń zyłeho ſjeſda. Popołdnju hiſchcźe ras wulket, a to do próſdnjenjowa pola „Rübeland“. Běſche to jara ſajimawy wulket. Po puczu widźachmy tež rjane města Wernigerode a Blankenburg.

A nětko wjeczor. Pſchedſtajenje ſo ſapocza, na 5000 pſchihladowarjow pjelnjachu wulke měſtnoſcze. Wſchitzy ſnamjenicźi ludźo Němſkeje tam běchu, a wutkajni diplomatojo. Sa naſcheho wjednika Adolfa Hitlera běſche pſchijeł jeho ſaſtupnik Rudolf Heß! My rejwachmy tam pſched najſchěrſchej ſjamnoſcju naſche ſerbſke ludowe reje, ſywa jorafne a rjane. A rjenje ſo poradźichu! Po ſkónczenym pſchedſtajenju jeđźechmy wjeſoli ſašo do Harzburga. A dokelž hiſchcźe połnóz njeběſche, ſydnychmy ſo w naſchim hoſcźenzu Fürſtenhof wſchitzy hromadźe, a ſtujeſchachmy narodniny naſcheje lubeje Milki. A někotry naich ſerbſki ſpěw ſallinczka a wjeſela ſabawa knjeſeſche. A knjeſna Willeke ſerbſke reje mjes nami, ſo radujo nad naſchej cźerſtwej wjeſelošcźu a nad naſchim bratrowſtwje. Běchmy ſkupina, kiž najpěknischo hromadźe dźerżeſche.

Njedźelu rano ſmeđźachmy ſo wuſpacź, wotjeđźechmy kalle krótko do wobjeda do Goslara. Łeby běchmy ſtamli, doſtachmy powješć, ſo chze wjednik ſakſkeho burſtwa, knjes Körner ſ Pěſkez ſ nami koſej picź! Běſche hakle pschi ſobotnischim pſchedſtajenju widźał, ſo tam ſkupina ſe Sakſkeje tež ſobu ſtukuje. Po wobjeđźe běſche na torhowiſchu wulka manifeſtazija, na kotrej knjes minister Darré i narěcźu druhi burſti ſjeđ ſtónczi.

A po tym pijachmy w hotelu ke Krónje ſ knjeſom ministerom kofej. A rjenje to běſche, pſcheczelnje ſo ſa ſobu wopraſcha. A jako pinczinju dobry tykanz a pschikuty na ſchachu, měnjeſche: „na, moji lubi, woſtajcźe widliczli, a ſmicźe ſebi tykanz do ruki, kaj ſmy my hurjo te ſwuczeni, a najběſcźe ſo, potom mi něſchto ſaſpěwajcźe“. A ſpěwali ſmy „Hory mórve“, „Lubka liſija“, „Sanka budź wjeſela“ a „Serja ſo jchérja“. A powědali ſmy jemu, kak my Sserbja lubujemy naſchu domiſnu, a ſo prózujemy ſpjerzeć wot wótzow namréte kubła, ſiwérni ſwojemu ſerbſkemu ludej a ſiwérni naſchemu ſtatej. Tak ſo ruczje rjana hodźinka pontiny.

Wjeczor ſo pſchedſtajenje wotpjetowaſche pſched wobhladerſtwom města Goslara; a po ſkónczenju ſhromadźichmy ſo hiſchcźe ras wſche 30 ſkupinow ſ koſžbnowanſkemu ſwjedźenjej. Knjes ſ Buſeck, wjednik zyłeho pschedſtajenja, podźakowa ſo wſchitkim ſubuſkutkowazym nanajpſchecźelniſcho. A hiſchcźe cźakaſche pſchekhwapjenje na naſ. Wutrej běſche hižo nimale połnóz, pschińdźe tola hiſchcźe knjes minister Darré, ſo by pſchezjiwił hodźinku mjes ſwojimi kurami. Po někotrych ſłowach powita wſchelake ſkupiny, a też naſchej lubej knježni Hajnzkej tłóczeſche pſhecźelnje rukı. — — — —

Běſche ſašo jara pojđe, hdyž pſchińdźechmy do naſchich hoſpodow w Harzburgu. Někotre hodźinki pospachmy, a rano w 7 hodź. wotwjeſły naš auto ſašo na dwórniſchczo w Goslaru. Tam doſtachmy dobre pokładźene pomaſki ſobu na puć, ſo njebychmy tſjechali hłódni bycź. Tak lubje ſo hacź do tónza ſa naš ſtaracźu.

Někto ſmy ſašo doma a ſmy ſpokojeni, ſo ſmy ſo ſtajnje wuſnali, hdjeźkuli je było, jako Sserbja a wſchudźe ſmy ſpěwali naſche ſerbſke ſpěwy. Wyrnjeł ſ prěnje dny trochu ſpodźiwnje na naš hladali, ſłyſchawſchi zuſe ſmłi, tola po cźaſu ſpóſnachu, ſo ſmy zyle wobſebita ſkupina na tajtym burſtim ſjeſđźe, a my ſmy hordźi na to a kóždy ſ naš ſo wěſcze radu doporonni na dny w Goslaru. M. K.

Pokiwy pyskej a pjeru

Přizwuk (akcent) njebě zwopředka stajnje na spočatku słowow. To mamy (kaž Češa) wot Němcow, a cź maju to waśnje wot Keltow. Zo prajimy hišćo a śće, to dopokazuje, zo bě přizwuk nětdy na konc toho słowa: hišće. Podobnje: dźi (za jdźi), hra (město ihra), stwa (město jistuba) atd. Nětko přizwuk nawopak přeźk słowa śkita a dalše kuši a rozbroja, na př.: njeje a njej (bjez e), posłednica a posleńca, południšći a połoński, jutrownička a jutrońcka, Jasenca a Jasćan(ski), košula a kośla atd.

prudło Pfui we swojej rěčnicy z lěta 1862 na 57. str. praji, zo pola **Wojerce** hišćo prajeja: **prahło, pruźine** (starosłowjanski pregło — prěga přahu, přaham = napinam). Tu je kóncowka: **lo** (přir. sedło — druha kóncowka je dło: my-dło, motedło)

ptači a ptačny kaž: člowječi a člowječny, domjacy a domjacny, wědemy a wědomny, słónći a słónčny (słónčka luka)

Ptače hłosy su wšelake a mjenuja so wšelako, na př. Čerwjena wopuška **hika** (mh. K. P. 1919, 28), kačka **świećhta, hachta,** zyba **cinka,** hołb **kurći,** šěrak **bledźi.**

proła = **pruwa** (nic: pruha; přetoż pruha = Strahl), přirunować prüfen (w = f)

Programm porjad

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo scěrtwkam cělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je wa tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płasne připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 276 — Budyšin — Wutoru 27. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němski organisaciski wjednik dr. Ley w Drježdźanach

Pónjelu dopołdnja 3/4 hodź. wotmě so w Sakskej prěni appell dźěłakrje, kiž němscy wjednik dr. Ley wožiwinje wotmě. Za městno tuteho prěnjeho sakskeho appella běše so sakska fabrika kartonažowych maschinow w Drježdźanach postajiła. S dypkom 3/4 hodź. steješe 380 muži žylne dźěłacerstwo k appellej. S dypkom pschińdźe tež dr. Ley. Wón da dźěłacerjow w pokle wokoło žrěbje sestupać, so by j krótkej rěcu saměry němskeje dźěloweje fronty a wožeže smyłt dźěłarskich appellow rostožił. Wón rjekny, so staj liberalismus a marxismus j dźěławeho człowjeka po němsku, ale systematiscy cyłko sćinjiłoj. Dopokas ta to je kontrollowaty cyłarnik, pschećiwo kotremuž němska dźělowa fronta wojnje, dokelž chce dźěłacerja sasy k cyłownjej, k wobzbliwosći sćinicź, kotraž połnu samokwitnosć sa žiwoje nadawki nosy. Nazionalsozialismus chce dopjerć, so by kóžby to najlěpsche dokonjał. Sozialne prascheњe njeje jenicźky prascheњe žołdka, sa cyłe je to marxismus wobhladał. Wěso wobsteji mjesa, pod kotruž so standard žiwjenja stołcźi njesmě. Tuta najnišcha mjesa je staw dnja 30. januara 1933. Tuta mjesa dyrbi pak so jako powschitcź. Nimo teho prózuje pak so němska dźělowa fronta wo spokojenje kulturnych a duchownych potrjebnosćow dźělowego cźłowjeka. Tutón dyrbi so na zhłym kulturnym kubse naroda wobdźělić. Tehodła sćele jeho němska dźělowa fronta do dźiwadła, do kinowa, na pućowanje a na dowol. Němska dźělowa fronta krocźi tu zyle nowe puće a je rańše wschitko stare wotstronita. Swonkownej mozy staroje dowójnjatoje Němskeje staja nowa Němska wěrnu nóz pschesijenosće zyłeho luda napscheco. Móz tsećeho knježstwa je spokojnosć zyłeho luda. Němski sozialismus je shromadnosć wschitkich dźěłazych. Tuta wojowańska shromadnosć hama wot so njepschinjdźe, wona dyrbi so swucźowaco a k temu dyrbi dźěłarski appell słužić. Tsećе knježstwo žada wot kóždeho wjednika dźěłarnje, so samóje cźłowjekow wodźić. Dźěłacer pak dyrbi sebje w žiwoje dźěłarni, žiwjej domińuje, žiwjej wótczinje žiwoje prawe městno widźeć. Dr. Ley itkonźi še swakowaњ, so wěmy, so běšche kontrollowaty cyłarnik pschijomny. My wěmy pak też, so je dźěłarski appell njepschijomny, ale njewostajmy měra. Sozialismus dyrbi so swucźowaco, kaž pomała krocźel wojaka. Potom smějemy sa 5 abo 10 lět nowy stat shromadnosće wschitkich dźěłazych. Sa to wojujemy, a so tu budźemy wojowaco.

Němski wjednik dr. Ley poda so na to do Sakskich dźěłarskich wjednikow w Delnich Sedźiłcach, hdźež bu 3/4 hodź. druhi dźěłarski appell w Sakskej wotmě. Tam powoła jeho župny wjednik Marcejn Mutschmann, ministrojo a druhi dźělowi wjednizy w Sakskej.

W Madźarskej so położenje měrnje posudźuje

W Budapeszti su wobkedźbowali, so je politika napjatosći trochu popuschczila. Dźenża so hižo wjazy cźežkich internazionalnych schmjatańzow njeboja, kotrež měsadzi hischcze psched někotrymi dnjemi sa móżne. Madźarski sastupjeŕ pola Swjatsa ludow je žohotu madźarski namjet pschepodał a ſ tym je žo sa Madźarsku jednanje p. Swjatsa ludow wotewrilo. W Madźarskej někto wocźakuja, so na juhosłowjanske knježerstwo žiwoje wobstorźby někto we aschikich dypkach dopokasacź.

Sadźerżenje italskeho knježerstwa so po dlicźu poźledních dnjow w Madźarskej jako jasne siejišcźo k lepschemu Madźarskeje poćudźuje. Nowiny, kiž knježerstwu blizko leja, wipaju, so žo po swikach romskeho rěcźenja a po sadźerżenju pschecźelskim italskim sadźerżenju wocźakuje, so Italska pschi pschichodnych jednanjach rasuje wustupi.

Madźarska sjawnosć saběra bo też žiwje ſ dźěłskim Gömbösowym honćwinskim wopytom w Awstriskej. Na wschelake rospominanja wo pschicźinach a samerach tuteho wopyta madźarske wyschnosće dospołnje mjelcźa. Napoſledk pak je so sacźischcej sefłyknił, so je wopyt ministerskeho presidenta Gömbösa w Awstriskej wujasnjenju słužił, kak so tu mozy romskeho rěcźenja pschi nowym pschiwótšenju położenja sadźerża.

Napoſledk sjednocźa so sajim na druhu notu juhosłowjanskeho knježerstwa, kotrež je so sa wutoru pschiwodźiło. Tuta nota ma pjecza samolwitosće madźarskich měšnosćow sa nadpad w Marseillu dokumentarisce dopokasacź. Polhamtske nowiny „Pester Lloyd" pišaju, so Madźarska liščzy a dopokasy juhosłowjanskeho knježerstwa smérom wocźakuje a so hakle khutnje ſ nimi saběra, hdyž so składnosć poficiji, zyłu wobstorźbnu maczińsku kriżu pschepytaco. — Ministeriki president Gömbös a minister sa rólnistwo Kállay so wutoru sapo w Budapeszti wocźatujetaj.

Bethlen a Gömbös zetkataj so we Winje

Pjedawschi ministerski president hrabja Bethlen je ſ swojej mandźelskej do Wina pschijěł a žebi w Sacherz hotelu bydlenje wotmajał. Dokelž so też Gömbös ſ honćwu w Schtyrskej do Wina wróći, žebi myślał, so smeje rozrěcźowanja ſ Bethlenom we Winje, dokelž so won pschi ważnych należnosćach ſ Bethlenom rozrěcźuje. S hamtkeje awstriskeje strony so wojewja, so Gömbös hjes nowemu rozrěcźowanja ſ awstriskimi wyschnosćemi ſ Wina sapo do Budapesta pojěde.

Nowa madźarska nota na Zwjazk ludow

Madźarski sastupjeŕ Tibor Eckhardt je generalnemu sekretarjej Swjatsa ludow pónjelu wjecźor notu pschepodał, w kotrej madźarske knježerstwo cźěskoſłowakskeho swonkownego ministra dr. Benesća jako radźineho presidenta sa jednanja wo madźarsko-juhosłowjanskej swadźe wotpokasuje. Jako sastupjeŕ Madźarskeje w tutej należnosći, rjekny Eckhardt, widźi so won pohnuty, so swěsći, so satstejnstwo radźineho presidenta też w nětcźišcej pschestawzy požedźenjow sastupjeŕ stata wukonja, kiž so ſ dźěła na tutej należnosći wobdźěła. Won dopominaſche, so je so Cźěskoſłowakskja w žiwjej nocźe na generalneho sekretara ſ 22. novembra juhosłowjanskenu namjetej pokuje pschisamika. Tehodła žebi won myšli, so dyrbi so praschecź, hacź tajke położenje ke khutnym njedorozumjenjam pschi jednanju wo praschenju njedóstoje, kotrež su wschitke tři staty Maleje ententy Swjatsej ludow pschedpokoſe.

24 wobskorženych před ludowym sudom

Psched ludowym sudom w Barlinje sapoca so pónjelu najwobšérnischi prozeſ dla wjelepschestawy, kiž je so hdy psched tutym sudom wotmě. 24 wobskorženych dyrbi so samolwicź. Najmłódschi mjes nimi je 16lětny schuler, kiž hacź do žiwjeho sajeca delnju sekundu wopytowaſche a hižo jako kurjer illegalneho němskeho wjednistwa sozialistiskeje dźěłacerskeje strony sa Barlin dźělaſche.

Statne wěrništwo ma sa móżne, so móże so też tutón wobskorżeny njedźiwajcy žiwjeje młodosće, ale na sakładze žiwjeho schulskeho wukubłanja a politiskeho nastrońenja pokhłostacź.

Kommunistojo so zasudźili

Ludowy sud w Barlinje je pónjelu 39lětneho pjedawschego instruktora zentralneho wubjerka kommunistiskeje strony, Hansa Pfeiffera, dla pschihotowanja wjelepschestawy k najwyschschemu dowolenemu khłostanju, k 3. létam khłostarnje, sadźudźił. 29lětny Hugo Paul ſ Remscheida dosta dwě lěcze schěsć měsacow khłostarnje, 39lětny Rudolf Hennig ſ Düsseldorfa dwě lěcze jastwa a 6000mkowu pokutu, 26lětna Ellen Luegez, kiž běšche Pfeiffera jako pisarka podpjerała, jene léto a tři měsacy jastwa. Prěnjschi tśi wobskorżeni, kiž su wschitcy pjedawschi kommunistiscy zapołožnjerjo němskeho žejma, su hacź do lěcza loniscneho léta we wokrjesach Delnjeho Rheina, Sedźenjeho Rheina a Porurskeje spytali, kommunistisku organisaciju znowa natwarićź.

Dwě złóstnikow we Weimarje wotprawili

Na dworje Weimarskeho ſudniſtwowego jastwa su pónjelu rano ſłósnikow Alfreda Buschendorfa a Alfreda Schlegela wotprawili. — Hižo ſuſto khłostany 21lětny Buschendorfer ſ Gery běšche hromadze ſ druhim ſłósnikom wjele sadobyćerjow w Durinskej ſtuſił. Jako jeho pschi sadobywanju w Rudolſtadźu policija pschekwapi, wón někotre rasy do sastojnika lećownoſtneho schkita ſeli a jeho cźežko rani. Też pschi žiwojim sajeću ſłósnik do policije ſtrěleješe, na žoše pak njetrjechi. Durinskiſi wotšeſiſ ſud běšche Buschendorfa dla sprytneho mordarſtwa dwójcy k ſmjerći sadźudźił. — Słósnik Alfred Schlegel ſ Greitschena pola Jeny běšche w februarje žiwjeho dźěłacerskeho towarſcha w nozy nadpadnył, sarańł a wurubił.

Nowe njeměry w Prazy

Juhisnje Prazjskeje němskeje univerzity su so pónjelu dopołdnja w 11 hodź. wotpółjanſtwu cźeſkoſłowakskeho ministerſtwa sa rozwucźowanje pschepodale. Wotpółjanſtwo ministerſtwa wobſtejesche je schtyrjoch wosłowow, ſ prezidialneho schefa, dweju ſekcijoweju schefowe a jeneho ministerialneho rady. Rektor němskeje univerzity prof. dr. Großer juhisnje staroje Karloweje univerzity wotpółjanſtwu ministerſtwa pschepoda. Juhisnje wobsteja ſ 15 ſtołtych vjeczałow akademiſkich dostojnikow, staru ſtoły rektorowy zjeptar, schtyri zjeptarje jenotliwych fakultetow a staru pjeczat ſ lěta 1348.

Po rospravje Prazjskeje policije je pónjelu wjecźor na Wjaclawskim namješcu znowa k ſhromadźowanju studentow dóschło. Też druhi hižo so studentſkim cźłonam pschidachu. Dokelž so straži po wotpjetnym zakrocźenju njeporadźi namješto wuprózdnicź so ſ trubowych ſignalow policajowedaſche, so policija ſ gummijowymi klumpachami rozehnaſ. Na to so dźěł demonſtrantow rozeńdźe. Skutk pak dyrbjachu policiſtojo ſ gummijowymi klumpachami rosehnaſ. 15 wobkedźbowo so saja.

Nowy smjertny wusud w Awstriskej

Pschiſiažny ſud we Welsu je pónjelu 22lětneho Jana Schneidhofera ſ Alkovena k ſmjerći na schibjenjcy sadźudźił. Wuſud je so na sakładze zakonja wo rosbuchadłach wupraji. Psched dźěłcźinu cźłowjom běšche krajny ſud w Linzu Schneiderhofera k 8 létam khłostarnje sadźudźił, dokelž běšche je so na podawkach w julisu wobdźěłił.

Ssud pónjelu też ſdobnu pschecźiwnu druhim wobſkorżenym jednaſche. 16. julisa běchu w automobilu pjecź kaſchcejow ſ 68 kilogramami ammonala do Alkovena pschiwjeſli. Jedyn ſ wobſkorżenych rosbuchadło pschija a w žiwojim domje ſkhowa. Ssobuwobſkorżeni běchu wo należnosći jenoſ ſ dźěła wědźeli. Tśjo wobſkorżeni dostachu pjecź lět khłostarnje.

Pólske knježerſtwo pruhuje francowsku notu

Pólske nowiny k francowskej nocźe na Pólsku dotal jenoż malo pišaju. Swjetſcha wołmjetſaja ſo na wocźekowanje rospominanjow francowſkich nowin. Francowſke nowiny wſchitke wuſłědźuja, so je nota w pschecźelnym ſmyſłenju ſpitana. We Warſchawje žo powěda, so je francowſka nota njedźelu do Warſchawy dóſchła. Swonkowny minister Beck da je najprjedy ſnérom pschepruhowacź a žo potom w běhu tydźenja rozſudźicź, hacź je na poſłužanje rady Swjatsa ludow do Genfa poda abo nic.

Dźeń serbskeho naroda

budże jutřiša srjeda, dźeń 28. novembra.

Domowina, zwjazk wšěch Serbow, zeńdże so popołdnju k swojej wurjadnej nazymskej zhromadźiznje. Wuradźować budże so wo nanajważnišich nałasnych žadanjach a prašenjach serbskeho luda. Přitomny dyrbi być kóždy župny wjednik, kóždy předsyda serbskeho towarstwa, kóždy wot Domowiny pomjenowany dowěrnik serbskeje wosady abo wjeski w Serbach. Budże to najrozsudniša a najważniša zhromadźizna, kiž je so w poslednich lětach w Serbach wotmě̂ła. — Wječor we 8 hodź. potom zarjaduje Domowina **wulki serbski ludowy koncert**, na kotrymž spěwa lud swoje rjane spěwy. Też tu dyrbi so kóždy wobdźělić, njesmě̂ žaneje wurě̂ce być, přetož słóž ma skřičnu luboseče za swój serbski lud w sebi, wopyta swojeho luda koncert.

Rumunski a turkowski zwonkowny minister jednataj w Parizu

Rumunski zwonkowny minister Titulesku a turkowski zwonkowny minister Tewfik Rüschdo-Bei staj pón̂dźelu z Genfa do Parisa pśišłej̆oj, to łyšchtaj ju z ministerstwom prezidentom Flandinom a zwonkownym ministrom Lavalom setkaloj. Genfski rozprawjeŕ Pariśkich nowin „Matin“ pišа, so chcetaj ministraj w Parisu wobjeŕe wo srjeczenju rańšich statow, wo jubołkowańskej nocje na Swjatk ludow a wo nadźarskim žadanju na śpěchne jednanje wo tutej nocje rěčeć.

Wšitke kommunistiske zjednoćeństwa w Rumunskej so rozpušćíle

S pśichiłkowanjom rumuńskowneho ministerstwa je njedźelu kommandeŕ 2. Bukareśtskeho wójskeho korpsa, generaŕ Prodan, pśichi wobsełnjeńskim stawje wšitke zjednoćenstwa rospuśćeśt, kiž ju kommunistiśtaj barbjene abo maju wobźahi ke kommunistiśnej abo k Sowjetskej Rušcej. Tu jedna so bosnyła wo 32 sjednoćeństwow, klubow, dźěłaćeńskich swjatkow, wubjerkow atd.

W sthadźowańšćach wšitkich tutych sjednoćenstwow so domy pśechepytowachu. Policija zebra **wšelaku** maćinu, kotruž bě̂še namakała. Tute naprawy dopołnjuju, so ju ze rumuńske wupśichośeje rozsudźíle, so njeswótwiśne wot wobnowjenja puśańow k Sowjetskej Rušcej. Wšo pótupowanje pśećiwo zjawnej propagandźe wobtrhowaju a pśichwótśa. Najźerje je tomu tak, so chce rumuńska pśećiwo wšitkim kommunistiśtym organizacijam radikalnje wustupowaś, runje dokeĺ je so wobsamkło, so rumuńske knjeźerstwo sowjetskemu wupósłanstwu w Bukareśtu ju sažybliś dowoli.

Příhoty za Londonski kwas

Tutón tydźeń śetej w Londonje zuje w znamjenju kwasa kentiskeho wójwody a jeho njewjeśtu, grichiskeje prynzeny Marinu. Njeźmě̂rne fronty Londonskich twarjenjow ju hižo z pišanymi kwětkami, felenymi pletwami a chorbojenimi wupyšchene. Wobydleŕstwo so po wšěm śdaću wo kwasu a wšěm, schtož z nim swiśuje, njemóže napowědaś a nahladaś. So ju tu ze ženitwu luboseče jedna, lud wobeže sajimuje.

Pón̂dźelu wječakowańske so pichithad wjerchowskich wobsowom, mjes nimi danskeho krala a kralowneje, kaž też prynza Waldemara. Nimo teho so wječakuje ruśi wulkowjeśch Kyrill a jeho mandźelska, jejn dźowka Kira, kotraž do wóśom druhich kluśko. Juhosłowjańśi regent prynz Pawol, hižo wot śobóty w jendźelśkim hłownym měśeśe pśebywa.

Wyšschi dwórišći marschall je kwažny porjad sjawnosćej wosjewił. Tśi cźahi budźa so do Westminsterskeje abtowuje hibaś. Kral a kralowa wopušćejtaj z wjerchownymi sjwjedźeńskimi hosćejemi dopołnja Buckinghamski hród (kralowski hród). Nětkotre njerjeśśiny posłužiśko pśichiśći so nawoźenjowym cźah z hrodu St. Jamesa. Kentskeho wójwodu budźetaj jeho bratraj, Waleśki a prynz z Norfkli wójwoda pśewodźejcej. Krótko do 11 hodź. pśichiźeje njewjesta se swojim nanom a druhimi wobdźělnikami. Sćojatočne wěrowanje śmě̂je Kanterburyski arcybiskop.

Italska njewuda Pawelića a Kwaternika

S Roma so hantiśy powě̂, so je pśechepytowańske wotdźělenje powołaśeho žuda w Turinje rosćěndźiło, so bu so sajataj wjednitaj thorwatiśich emigrantow Pawelić a Kwaternik njemóžetaj Franzowskej wudaś.

Krótke politiske powěśće

Němśki minister Rust je porjadneho profesora evangelskeje theologije w Bonnje, dra. Korlu Barthu, wotpasćił a dizjiplinarne jednanje pśećiwo njemu wotewrił. Dr. Barth bě̂še so sapowědźił, so by po jakonju wo pśichźahanju sastojnikow z 20. augusta 1934 pśichźahu na wjednika a němśkeho kanzlera złožił.

Sekretariat Swjatka ludow wosjewja list wubjerka tśioch mužow za mjeńśinowe praschenja. Saklupjerjo Jendźelśkeje, Portugalskeje a Meksika su tutón list sestajeli. W liśce so źada, so by so należnosć mejńśinowu w Albanskej po możnosći ruce na dnjowy porjad rady Swjatka ludow stajiła.

W jiwsku se studentiśimi njeměrami w Prahy je wječera też we Minje k studentiskim demonstrazijam dóšchło. W univerzitce shromadźi so wjele studentow, kótśiž pśećejšowachu Cźeśkosłowakskej wustupowachu. Jako policija studentske cźrjódły rozehna, cźehnjechu studentojo pśeds někotre twarjenja, kótrejž su w cźěśkim wobdźedźenstwje.

Cźeśkosłowakśi nowinarjeśi běrow w Genfje wosjewja, so nětcźiśchi prezident rady Swjatka ludow, cźeśkosłowakski swonkowny minister dr. Beneš, pśichi jednanju wo juhosłowjańskej nocje njebudże pśechedźydowaś.

Pśichśajny łud w Leobenje w Awstriśkej je pón̂dźelu **35 žydowskeho** skalarja Jana Fierpasa dla wobdźedźenja rosbuchadła k kmjerśi sahnuł.

W jenej Sahrjebśkej thośejowni njedźelu po śdaću Žid nětkuśeho žurnalista se Stuttgarda pśichinjałe, dokeĺ mějeśe śnamjeśchko nazionalsozialistiśkeje stronty pśichitknje-

Albanska kralowska macj Ssadije je w Draczu na sahorjenje pluzow wumrěła.

ne, runjeż bě̂šche tuto znamjeśchko z cźornym florom jako znamjo žarowanja wo krala Aleksandra wobdate. Truchu pośeło w kofejowni nadpadnita pśichećichu. Policija napomkeĺ jemu 40 dnjowu jaswa.

Albanska kralowska macj Sadije je na sahorjenje pluzow w Draczu wumrěła. Jeje cźeło dowjesechu do hłowneho města Tiranu.

Sowjetski ludowy kommisar Litwinow a turkowski wonkowny minister Tewfik Rüstu-Bei staj so pola generalneho sekretara Swjatka ludow hórjcźkoł, so je sthadźowanje Swjatka ludow pśichez sažo wotstorknje.

W 7ajimje sjawneho měta a porjada je Pariśšti policijaśti prefekt wichittim kinowam porucźił, so bychu we pśichśodnje se žiwotnich tydźeńskich pśchchladow wobrazy politiskich wožałow wuwostajłe, tiž bychu mjes wupytowarjemi demonstrazije zbudźile.

W Franzowskej su pón̂dźelu druhi panzerowany kschižak družinu cźichśaka „Dünkirchena“ sapoceli twaricź. Kschižak budźe nětkuśe 26 000 tunow wulki.

Jendźelski swonkowny minister sir John Simon poda so pón̂dźelu wječor do Buckinghamskeho hrodu, so by so z juhosłowjańskim prynzom Pawlom rosrěcźował.

Japanski finanzny minister Fuji je nanijet sapobał, so žiwoje sastojnstwo złoži.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 27. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pój prosyć zo mnu, pominać a budźić,
Trěć syłzu, sylnić móc a hroznosć kluđźić.

Cźišinski: Wysk a styrk.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 751 hygrometer 0 a thermometer wobnjo, najnjeschcze +6. Dźeńsa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer we nozy, najnišchu +3. Nad połnóčnej Europu łušne nišiny k ranju cźahaju. Jich kromy dażnaju hacź do naschich kónćin. Nišiny su wuwikłowałe, so ozeanske wětry w schěrokej kmjerce do Europy duja. Wone nam miły a włóžny mórśki powětr pśichinoschuja. Tehodła je njebjo po zyłej połnóčnej a zyźejnej Němśkej **pomrócz**cjene. S khwilemi bo popołdnju, ź mjeńšanami bo też hdyž hdyž žyłniśchо podeschćenje. Dale k połodnju, hižo w połodnjschej Němśkej, maju łynnišche a też trochu błónźnjiste wjedro. Tola tej tam žo dźeńsa miłiśche wětry dobudu a wšiw wjeśchimy sekkabja. Wyschina łaha ł wjeczora Franzowskeje pśches Alpy do kšótśoraschceje Europy a hacź ńamo do Asiśkeje. S połodnja Europy, nad Sźrjedźnosemśkim morjom, leji nišina. Wona pak njesamóže wjeschinje wjele swadźiś. Tehodła wjedrawnyślojni wocźakuja, so tuta wyschina runje kaž wobschěrne nišiny nad połnóčnej Europu też w pśichśodnych dnjach swoje kněźerstwo na dalońsch njeźinach wobkrohowaju. Tak njemóžemy wocźakowaś, so žo wjedro někak wažnje pscheměni. Wobthowany pomrócźene, wšólne a sa nětcźišchi počźas pschemišе wjedro. Jutśje źrjedu błónźcźo 7,35 hodź. thadźa a žo 3,59 hodź. thowa. Měśaczk thadźa jutśje wjeczor 11,06 hodź. a thowa žo pschipołdnju 12,20 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśišchu źrjedu: Malo pschemjenjenja.**

*

— **Wyšoka staroba.** Jadnje cźełnje a duchownje strowy dźeńsa knjes privatier Korla Gustav Schmidt, na Wallškej dróży w Budyšchinje hydlazy, swoje 90. narodninу wošmjeśa. Wón je žo 27. novembra 1844 w Grei-

Křižanec Hilža

Roman.

S němśkeho žiwob. pschełožił Jakub Schajba.

7] (Pokrać̆owanje.)

„Wucźeł cźi tu pśalm pośćcźele“, rjekny macź. „Dyrbiśch wón jutśje w zyrkwi spěwaś. Dźeńsa wjeczor dyrbiśch k nimu do wjeŕbi pschińć.“

„Dźeńsa njemóžu pschi najlepschej wóli spěwaś, macźi“, wotmołwi Hilža se śtabym hłosom. „Mam hischcze tełko nuśneho dźěła bohotowiś . . . . Pśalm móžu bjes tebo derje spěwaś, wschak śym jón pola njeboh nana hižo husto spěwała — myślu, so tej bjes pruhi póndźe.“

A nětko sthilt žo nad žiwoje dźěło. S wobkmjeźenjom to nochcźyschе tak prawje hicź, kaž bě̂ tej ł wopředka pschedewschała.

IV.

Pśenje kermuschne ranje tu bě, a to tak rjane a jaśne, kaž hej to po wcźerawschim wjedrje njeby nichtó nadźał. Njebjo pokasowałe hłuboku módrinu a cźopłe słónčne pruhi leźachu na puśtych honach. Na śśěchach hedźachu hołbje a pod śalubowanym kurcźenjom źiwoje pjere wucźiśćowachu, jenož porědko śwaji śebi někdźe někaki poš ł wólnym bławkanjom njebjeśći mě̂r kaśowáś. Pśiched durjemi śtejachu pachołjo ł bě̂lymi koschlazymi rukawami a mutska pśiched małym schpitśelom śtejachu pyšchne holicźa a kładźechu tej źiwoje narańcźaze rubiśchko wustajnje do folkłow, tam a tam pohładnychu pśches małe wokniećschko, hacź žnadź̆o žo „towaŕschki“ hižo wukhodźuja.

Bórśy dachu so jaśne śynki zyrkwinskich žwonow śłuśećej. Se wšěch domow wustupichu kenśerjo a po pućach a śćećkach pśichkhadźachu je śuźodnych wjeśkow.

Hilža stupi ł kenśchazymi knihemi ł pśchewodom žiwoje žotry Marje do śahrodki. Njedźiwajcy wcźerawšich wutrobinych bolosćow wupadowałe cźerstwa kaž młodna róža. Hilźiny žrowotny staw bě pschekrutny, jo by na jeje lizomaj nichtó bjeśpatnu nóz wucźitał. Se schěreho licźa śhladowachu hischcze někotre pišane asterki. Wona je wotschećpa a stupi potom pjeles małe wróćka na kěrchow. Kak rady pak by runje tak śpěchnje sažo cźekła, hdy to njeby tak napadne było; pschetoź ł boka po nahlej hórzy pschidźe Schołcźij źiwójna, wožyjedźa Schcźepanowa a jeje žyn. Wschitzy snapschećiwichu jeje khutny pośtrow ł wulkej pschećeślinіwosći. Jenož Marhata krućeśche hordźe po boku Józefa nimo njeje.

„Dow, kak bo Hilźina wutroba satorhowaśche! . . . Se famhyślenym pohładom sašuki do zyrkwje, hdyž jej Hilža pśiśeźełowe synki mózuje napschećeźo klinczachu. A tele źiwjatośne synki samochu też jeje myślе do runowahi pschinjeść. Tohodła stupaśche śmutkownje śměrowana a posbožnjena po śkhodźe horje na pischćeślowny chór.

Pśeni khoral bě dokliнćał. Duchowny cźitaśche liturgiju a nětko sapoca Hilża ł pśalmom. Pśeni synk, jaśny a połny, satschepota ł jeje tła. Mózny wotsynk wopraindźe kraźneho soprana bě hnujazy, ale śtutkowaśe też ł bobom na spěwarku, tak so zyku jeje bolosć sapomnja so śnoschowaśche na khidkach spěwa, schtož bě śtajiśe ša nju ł najzjeśćišchim dożiwjenjom — wona spěwaśche jedinorje ale ł khłubokim sacźuwanjom.

Jako bě pośledni synk dokliнćał, wona horje spohładnу, ale bo posnróżiwschi žiwojej wocźi hnydom sažo ł jemi złoji a wobroćij žo k wotenźenju. Njedałeko njeje na nabocźnym khórje śedźeśche Józef. Wón na nju spohładowaśche a jeho mjeśnocźo pokasowaśche khłuboku hnutkosć. Kak rady by bo Hilža hischcze jónu chwyla tak tym pschespódcźiś, hacź tele jeho spohładnjenje też wopraindźe jej płacześche, ale wona dyrbjeśche dele do zonjajscych łaikow; pschetoź předowanje bo hižo sapoczinaśche.

Po skónczenju Božeje łužby wustupi ł zyrkwje a chyžśche runje na kěrchow wotenćeć. Tu pschikhwata jej młoda žónska w mějśćańskej drasće napschećiwo. Wona Hilźu wutrohuje wobjima. Bě to Hana, korcźmarjowa ze nicźała dźowka, kiž hižo ł dźěćatych dnjowu śem pola jeneje bohateje cźełeje w mějśće pschebywaśche. Cźeła bě śpěchcźina a tohodła so korcźmarjej tajke świšći jara spodobachu.

„Hilža“, rjekny Hana ł cźicha ale dorasnje, „ja nětko luhdom k wam ńobu półdn. Wěš ni, ja to dłeje wjazy njewutraju — tajke mějśaty dołhe dźělenje! . . . Myślach, so hižo še stujikanjom sahinu.“

„Ale twój nan?“

„Won wo tym wě. Bórzjeśche drje trochu, jako jemu fóźlich, so tebje wopytacź póndu; ale dokeĺ też cźeła słowa na nuje sapołoji a rjekny, so tohorunja popołdnju hnydom macź wopyta, won mjelcźeśche . . . Pój jenoż, pój! . . . Śkym pokneho wocźakowania!“

Wobe nětko ł Hilźinemu domcźej khwataśchej, a tak też Hilża njemóžeśche widźeć, so dyrbjeśche Marhata ze žiwojimaj starschimaj a se Schcźepanowej hanna wote nschе hicź. Cźinjeśche to ł pokhmurjenym mjeśnocźom a śpohładowaśche hušto wrócźo na kěrchow, hdyž Józef po śdaću jara pilnje narownе pomniki śtudowaśche.

V.

Popołdnju bě̂schtej Hana a cźeła pola Kschižanez. Hana Pěśtonjeśche makeho wothładanźa a žo ł nim najwjeśelšcho šabawnjeśche. Cźeła a Kschižanowa žedźeschtej pschi wukhu a mějeschtej žej mnoho powědaś. Kschižanowa bě po dołhim cźašu šažo prawje roswjeśelena. Bě jej wokoło wutrohy tak derje, so też ludźo hišcheze na źwěrje hu, tu do jeje njewinoscje wěrjachu.

Wonka cźehnjechu pachołjo a holicźa ł wjeśołej hudźbu a spěwanjom na rejwanischcźo . . . Bě to ša wócźko ł wopraudźitym wołschewjenjom. Pyschna narodna drasta holicźow žo ł pišanoscźu a porjadnoscźu jenož tak błyskotasche.

(Pokrać̆. scźěhuje.)

w narodźił a je 1. měrza 1870 do Budyšchina pschischał. Dothe léta je wón w krajnoštawiskej banzy jako knihiwjednik dźełał. Jako taikeho je jeho ſnadź někotry ſ naſchich cżitarjow ſesnał. Hižo wjele lét wón derje ſaſtużeny ſaſtojnſki wotpoczink wužije. Knjes Schmidt nima żanych njepschećelow, ſe ſwojim pschećelnym waſchnjom je wón w Budyſchinje, ſwojej druhej domiſnje, derje znaty a je pola ſwojich ſobuměſchćanow cżeſcżeny aważeny. Njech je jemu też w pschichodze dotalna cżiłoſcź a ſtrowoſcź ſpodżena.

— **Wuplaćenje rentow.** S póſtu ſo nam ſdźěluje: Wobeſtne renty ſa november wuplaćuja ſo na póſcze a na póſtiſchich wotnoſtach, póſtiſchich agenturach a póſtiſchich nieſtuſcżach ſchtwórtk 29. nowembra. W Budyſchinje wuplaćuje ſo na póſcze cżiſło 3 (Piſched ſchulerſtrine wrotami). — Sobotu 1. dezembra wuplaćuja ſo podpěrenje ſ njeſwobodnjeho a invalidnjeho ſawěſcżenja, a to w Budyſchinje invalidne renty w evangelſkej towarſchowni na Kornczerſkej haſy 23, wſchitke druhe renty na póſcze cżiſło 3 (Piſched ſchulerſtrine wrotami).

Kak doſtanjeſch ſebi iutře na ſerbſki koncert?

So by ſtebi kóždy moht na wulki ſerbſki koncert do Budyſchina dojeć, wobſtoji wjele pſchihódnych żeleſnićkich a autowych ſpoiſkow.

Sa Bukeczanſke ſtrony je ſa tych, kotſiż jenož na koncert pſchijedu, najpſchihódniſchi cżaſ, kiż wokoło 1/26 hodź. na ſalamiſchcźa nješ Lubijom a Budyſchinom ſaſtawa. S Hodźiſchich kónczin wotjedże pſchihódny cżaſ hižo 18,47 ſe Zicżeniza. Wopytowarjo ſ Hornjeje Hórki a wokolinty maju dobry ſwiſk ſ cżaſom, kiż 18,30 hodź. ſ Dźěžnikez wotjedże. Też wopytowarjo ſ Wóſporſkich, Bartſkich, Kluſchanſkich ſtron ſe najpſchihódniſchi autobuſ, kiż 17,20 hodź. w Kamenzu 17,40 hodź. w Marijnej Hwjeźdże wotjedże a 18,11 hodź. pola Sſerbſkeho Domu w Budyſchinje ſaſtawa. S Minakla wotjedże póſtſki autobuſ 17,30 hodź. a pſchijedże do Budyſchina na Zitne wiki 18,34 hodź. S Hucżiny wotjedże autobuſ 16,49 hodź. a pſchijedże do Budyſchina 18,17 hodź. S Budeſtez wotjedże autobuſ 18,21 hodź. a pſchijedże do Budyſchina na Zitne wiki 18,38 hodź., ſ Hodźija 19,21 hodź. do Budyſchina 19,35 hodź.

Sa ſběru ſ konzerta domoj ſu pſchihódne cżaſy: Do Bukeczanſkich ſtron 23,24 hodź. ſ Budyſchina, do Dreždżanſkich ſtron 1,20 hodź., do Radworja a Wóſporka 22,22 hodź.; ſ autobuſom do Budeſtez—Wopakeje 0,00 hodź.

*

S **Hodźija.** Wczera wjeczor wotmě tudomna ſchula ſwjatſchi wjeczor w Cżinerez hoſcżenzu. Po powitańſkich ſpěwach kuſeja kantora Bělika ſpěwaſche ſchulſki chór wſchelake ſpěwy. Temu pſchiſamknu ſo ſmuſkowanje hólzow a hólzow. Wjetſche holzy pſchedwjedźechu ludowe reje. Na to ſo některe pěſnje a rěcżny chór wo Pſoaarſkej derje pſchednjeſechu. Knjes wucżer Albert mějeſche filmowy pſchednoſchk wo puczowanju ſchulſkich dźěcżi. Wjecżor běſche ſ bopokaſom dobreho poměra mjes wucżerſtwom a ſtarſchimi.

S **Hodźija.** K wczeraſchnjej roſprawje wo ſujcżbożenju motorowego koleſaża ma ſo dodaċ, ſo je motorowy ſ Biſkopiſkeje ſtrony pſchijeł. Wón je ſo cżaſ mjes hoſcżenzom nekotrym wołoſam wnwinuwcż, kiż ſu na dróſy ſtejale. Dokelż pak je pſchibocżnik měł, ſo jemu to njeje powodźiło, tak ſo je do twarjenja Magerez kórczny ſrafk a ho cżežko ſtranił. Jeho ſu dyrbjeli do Budyſkeje khorownje dowjeſć. Sſobuſtejſtwjer w pſchibocżniku je njeſranjeny woſtał.

S **Boranez.** Na tudomnym tuježim dworje ſu ſo wo wjet wjetſche dźěłby żita kradże. Wo tym ſhoniwſchi, ſtaj hkowny ſtražmiſchtr Hut-Makowjelkowiſki a jeho Bacżoniſki kollega 20. nowembra podhladnych ludźi ſa-kaloż. Dotho prěwiſchi ſu tuċi ſo ſkónczinje paduſchtwa wuſnali. Pſched ſudom ſmeja ſo tohodaj ſamolwicź. Hiſchcże ſ cżaſom ſtaj żandarmaj dźěł kradnjeneho żita ſebrałoj. Pol hodźiny poſdźiſcho muż ſ ruczným wozom ſe Jidowa pſchiječże, ſo bu kradnjene żito wotwjeſł. Druhi dźěł ſu hiſchcże w Brěmjenju paduchom wotewſali.

S **Barta.** Poſlednija ſbérka jenoborniczeje jédże je we wołwodźe tudomneje wotnoźti nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony 121,50 hriwnow wunjeſła. Wſchitkim darićelam a pomocznikam ſo wutrobnje dźak wupraja.

S **Barta.** Wobſ Bożej ſłużbje na njedźeli ſemrětych běchu ſo hromadnje wopytanej. Na němſkim kemſchenju wobdźělichu ſo też SA-wudyrje a NS-ſwjaſk frontiſkich wojowarjow.

Se **Suborniczki.** Njedźelu ſemrětych je ſo w najcheſ wóſy pomnik ſa wójniſkich padnjenych wotkrył a poſwjeciſł. Wobydlerſtwo a dźełowa ſłużba ſtej na poſtajenju pomnika po ſwojich muzach dźěłaſej. Njebładaju njepſchijomneho wjedra ſenđże ſo króżko po pſchipołdnju pſchi ſarjadnilliwowym twarjenju „Olby“ nahladna liczba towaſiſtwow, ſjednoczenſtwow SA-wudyrow a dźełowoje ſłużby. Kapała dźełowoje ſłużby hudźeſche, jako ſo cżaſ wot ſhromadźiſchcża k cżeſtnemu hajej pſchi ſtatnej dróży bihaſche, hdyż je ſo cżeſtny pomnik ſtajił. Tu běſche ſo hižo prjedy haj ſ wocżeſtwjenju po dnjowym dźěle pſchiprawił. S pomnikom je pak żiwoju najrjeniſchu pſchu dóſtał. W cżeſtnym haju ſeſtupachu ſo wſchitke towaſiſtwa. Pſchi ſyntach Badenweilerſkeho pokhoda ſeſtupachu ſo khorhojnizy je 17 khorhojemi pſchi pomniku. Dźełowa ſłużba mějeſche cżeſtnu ſtražu, każ běſche to hižo też ſwiatocżniſcże mała. Wobſadny farař Rienecż pomnik poſwjeczi. We ſwojej rěcżi dopominaſche wón na wulki cżaſ ſwětoweje wójny, wołebity dźak ſłuſcha tym, kotſiż żiwoje ſwójeje faſtajſchu a je ſwojej krwju ſwoju ſwěru k wótcżinje wobkrucżichu. Woni ſu ſe ſwojimi woporami ſakład położili k nowej Němſkej, my pak dyrbimy naſchu ſyntu móż na jeje nowonatwar nałożić. Jako běſche jenotliwe mjena na pomniku pſcheczitał, poſwjeczi farař Rienecż pomnik, khorhoje ſo nakhilichu a zuniо hudźeſche ſo ſpěw wo dobrym towaſiſtwu. Na to porěcża pſchedhyda pomnikowego wuhotowarja, mołerſki nſchtr Jan Nowak ſe Suborniczki a dopominaſche, każ pod prjedarowſchim ſyſtemom w Suborniczy mózno njeběſche, cżeſtny pomnik padnjenym poſtajeć, nětko pak je ſo ſa krótki cżaſ poradźiło. Wón ſo Suborniczanſkim wjeſnjanam a wożebje dźełowej ſłużbje dźakowaſche, ſo je ſo pomnik tak ruċe w tak dóſtojnym ruhotowanju ſtajił. Wjeſnjanoſku pak wón pſchoſcheſche, ſo by ſmeł ſwój nadawk ſaſo gnejuje wróżcżej a pomnik gnejninemu ſchkitej pſchepodaċ. Wjeſnjanoſta Farak pomnik pſchewja a rjekny, ſo ſměje ſa ſwoju najwjeſelſchu winowatoſcź, ſo tutón pomnik doſtojnje wothlada. Saſtupjeſ NS-ſaſtaranja wójniſkich woporow porěcża hiſchcże krótke ſłowa. Na to ſo wenczy ſp omnikej kładżechu. Tżelbne wotdźělenje cżeſtny ſalut tżeleſche. Wjednik wotnoźti Pětſchka pokaja ſe ſahorjazynmi ſłowami na wulke woporу ſwětoweje wójny a ſa cżaſ 14lětneho wojowanja wo knjeżſtwo w Němſkej. Spominajo na krwawne woporу tutych mornych nochzemy wěru do Němſkeje ſłubicż. Po ſpěwje dźełowoje ſłużby falkiczeſchtaj němſka hymna a Horſta Weſſelowy ſpěw. Khorhoje ſo ſwjatoczinje wotnjeſechu a formazije ſo roſpuſchczichu. Suborniczka pak ſmě ſo khwaliċ woporniwoſce, ſ kotrejż je ſo pomnik natwarił, ſo by pſchichodnym generazijam wo naſchim wulkim cżaſu ſwědżił.

Se **Ssulſchez** pola Kulowa. W naſchej wſy je ſo dobrowólna wohnjowa wobora ſałożiła. Saſtawy tydźeń ſwědżechu ſo wjeſnjenjo je Ssulſchez, Skalowa, Kocżiny a Lubhoſcża w Bulankez hoſcżenzu w Ssulſchezach. W pſchitomnoſci hłowneho wopalneho miſchtra Hähny-Kulowſkeho ſo ſyklawny ſwjaſk ſa njenowane wſy ſe ſydkom w Ssulſchezach ſałoži. 13 muži hnydom woſjewi, ſo do wobory ſaſtupi. Nowa wohnjowa wobora dóſtanje motorſku ſtykawu.

S **Kulowa.** Njedźelu 2. dezembra ſarjaduje tudomne kehelećke ſjednoczenſtwo ſjawne kehelekukenje wo myta k lépſchemu ſymſkeje pomocy.

Kački

Sčěhowacy rjany a jara wjeſoły ſpěw ſpěwaju naši ſpěwarjo na wulkim koncerće.

Kački, to su ptački,
njewustajne žrački,
žeru pěsk a wački,
haj, te kački.

My też bychmy wački
žrali, kaž te ptački,
hdy bychmy byli kački!

Kački telko pija,
zo jim běži z črija,
a so hłupje wija,
haj te kački!

My też bychmy pili,
a so hłupje wili,
hdy bychmy kački byli!

Bachtate su kački,
něme su wšě wački,
spěwawe su ptački,
haj te ptački!

Spěwajmy kaž ptački,
mjelčmy zas kaž wački,
pijmy kusk mjenje hač — kački!

M. Nawka.

Wójniſki veteran na Barliniſkej wuſtajeńju małych ſwěrjatow.

We wuſtajeńjach pſchi Kaiſerdamuje w Barlinje běchu na wuſtajeńju małych ſwěrjatow też 17-lětneho liſtowego hołbja wuſtajili. Tuteho hołbja ſu hižo we wójnje trjebali. Wón je tehdy ważnu woſſewjerſku ſłużbu wukonjak.

Jutře budże ſerbſki koncert

w Krónje w Budyšinje.

Kóżdy dyrbi jón wopytać! Wšitcy tam ſłuſamy bjez rozdźěla, přetoż je to naš, haj **naš, ſerbſkeho ludа koncert!** Naši ſerbſcy ſpěwarjo cżakaju na nas, po tydżenjach cżežkeje prácy, tola narodneho dźěła. Woni cżeſća ſwojich wótcow, ródnu zemju, nana a maċer ze ſkutkom ſwěry a njewuhaſnitelje lubośce. My ſmy jim a naſej domownej Łužicy ſamſny horjacy dźak dołżni, dokelż ſmy Serbja po rěcżi a krwi. Kóżdy Serb, kóżda Serbowka, kóżde ſerbſke holiċo, ſerbſka knjeżna, kóżdy ſerbſki młodżenc wopyta jutře ſrjedu wjecżor we 8 hodź. ſerbſki koncert w Krónje w Budyšinje. Stóż doma ſedźi na tym dnju, ani zo by khory abo khiory był, tołe nimamy jako Serba zańċ.

S **Wojerez.** Na ſwinjaze witi bě ſo 161 proſtatow pſchiwjeſło, kotrejż ſo wſchě ruċe roſpſchedachu. Płaċiłny 7 hacż 12 hr. wucżinjachu. Na ſeleninowych wiekach płaċeſche wirſingowy kał 13—15 pj., ſydrowity kał po wulkoſcżi a hódnoſcżi 25—45 pj., punt kiżałeho kału 10 pj., punt morſeje abo kulreje 8 pj., hłowiczka ſellerija 15 pj., punt kréna 50 pj., 2 puntaj zyble 25 pj., punt dobrych jabłukow 10 pj., ſa puni butrу ſo 1,35 hr. poſtaji, tola pſchedawarjo dale 1,50 hr. żadachu, cżehoż dla ſo kupjy ſ nim wabjachu. Sa jeja ſo 11—12 pj. żadaſche.

S **Běłeje Wody.** Na ſobotniſchich wikach polizija jeja dohladowaſche. Pola wjazorych pſchedawarjow njeſtemplowane jeja ſmějchane namaka. Njeſtemplowane jeja ſo ſebrachu a ſo ſymſkej pomocy pſchipokaſachu.

S **Mužakowa.** W poſledniim cżaſu ſu ſo w tudomnych ſtronach falſchowane pjenjezy roſchěrjałe, a to niklowe 50-pjenjezowe a ſlébórne hriwnarje, dwěhriwnarje a pjeczihriwnarje.

S **Khocżebuſa.** (Kryda we wotrubach.) Każ je jena ſužiſka tatarſka pſchepytowarcża Khocżebuſkej měſchczańſkej radże woſſewiła, ſu w poſledniim cżaſu jej wikowarjo pruhi wotrubow k pſchepytanju pódałi, kotrejż 38,24 prozentow popjeła wopſchijachu. Se chemiſkim pſchepytanjom ſo pokaja, ſo bě ſo wotrubam nětko 33 proz., potaſtim tſeczina waſi, kryby pſchiměſchało. S tajkim wobſchkodżenjom niż jenoż ſupz, ale też ſkót ſchkodujetaj, kotrehoż ſtrowoſcź cżełpi, hdyż ſo ſ taſkimi falſchowanymi wotrubami pżuje.

Z Łužicy

Se **Shorjelja.** W Ruſchowje ſu poſjeduje dny wóſom wożobow dla rubjeżneho hontwarjenja ſajeli. Sa pſchełhowarjemi, kotiż ſu jim ſwěrinu wotkupowali, ſo ſlédźi.

S **Wjaſoniży.** S runanjom Wjaſoniſkeje rěki je ſo rychle poſtupowało. Dźěła nětko hižo dróhi wotrěſi pſchełahuja a doſahaju hacż k Lehmannez hornczerni. Lětſa ma ſo jenoż hiſchcże tydżeń na runanju rěki dźěłacż. We wobémaj twarſkimaj wotrěſkomaj je ſo dożyła nětże 20 moſtow a pſchełhodnych kawow natwariło, mimo teho ſaſtawy. Moſtowe wobłoſenja ſu ſo wobarbiłe, pucże ſo ſwuporjedźałe a płoty atd. natwariłe. Tak policża nowa rěka a jeje wokolina jara pſchećelnu napohlad. Też miſt Dwórniſchcżoweje dróhi je ſo dotwarił, ſo ſa wobkhad njeje nihdże wjazy żaneje ſawjery.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* **We Biernawje w Durinſkej je ſo w nozu k njedźeli Henkez mebłowa fabrika wotpalita. 120 dźěłacżerjow je ſwoje dźěło ſhubiło.**

* **W Hamburgu ſo cżeſći róſchowy wóſ, pola kotrehoż hóſche ſo koło pſches 1/2 żyru pſchepadło, na khodnik ſwróżi.** Róſchty ſtyrnychu ſo na dróhu a pohrjebachu ſchtyri wożoby. Wobzjewa wobora ſamó hakle ſa nětże 20 hacż 30 minuſchinow, ſaſtupjenych wuhrjebacż. Dwě wożobje běſchtej ſo pſchi ſaſtupjenju huhdom morilej, tamnej dwě dyrbjachu cżeſło ſranjenej do khorownje dowjeſć.

* **Na pſchełhodże Wolfenbüttelſko-Jerxheimſkeje żeleſnizy ſhrabny próſdny twarowy cżah wobłhodny automobil pjekarſkeho miſchtra Hartunga ſ Bornuma a wjeſcże jón ſobu. Hartung, jeho pſchirodna dźowka a jeho ſyn ſo cżeſło ranichu. Hartung a dźowka ſtaj w khoroſtni wumrěłoj.**

* **Londonſke nowiny „Daily Herald“ piſchu, ſo ſu ſo awſtriſke wojazy ſ Wina, Linza a Burgenlanda k juhoſłowjanſkej mjeſy wotpołałi, ſo bychu namjeſne ſtajiże podjerali. Woni wobſtoja ſ pěſchkow, kotiż ſu ſo ſ automobilemi wotwjeſli, a ſ lohkeje artillerije. Też domowna wobora je ſo k mjeſy pożałła.**

* **Każ hižo wjeſera piſachmy, je ſo do japanſkich wuhlowych podkopow w Mańſuhinje mórſka woda dobyła. Po nowiſchej powjeſći je 53 cżłowjekow pſchi njeſbożu ſmjercż namałało. Podkopki ſahaju daloko pod mórſke dno. Tuto ſo nadobo pſchedrė a mórſka woda nawali ſo do podkopkow, prjedy hacż mójachu ſo horniży wukhowacż!**

Wšě cżišcowe dźěła

tunja a w dobrym wuwjedżenju
w cżišcerni Serbſkich Nowin

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleć a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a cżišcerń dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2286

Přilopk

Mordar žebi žiwjenje wzał.

Hojeć Röhler, kotryž je 20. nowembra hojerja Heidewogela ſ łakańzu zatřělił, je žebi w pichenptowańskej jatbje w Kamjenicu žiwjenje wzał.

Kurjaze wołu njejmědźa ho wurěsować.

W Boleńkawje (Bunzlawje) bě žebi friseurik mišchtr Hoffmann, hdyž bě žebi kurjaze wołu wurězał, trej sajedojezył. Jemu dyrbjachu najprjedy nohu hač do kolena a potom zyłu nohu wotewlać. Jeho žiwjenje je w straschje.

Starz ho we łožu spalił.

W Sprottawje w Schlesińskej jena wohydlerka rano w 3 hodźinach pytny, ło ſ wohydlenja 73lětneho ſwudewjeneho murjerja Schobera kur ſtupasche. Wona do wohydlenja thwatasche a woheń hižo na palazeho starzowcho łoja ſhasicha. Cźežo wopaleneho starza do thornowje dowjesedu, hdyž je, wědomja sajo njenałymschi, wumrěł. Kak je woheń nastał, ma ho hakle wujaßnicź.

Franzowska dźełanja cźaßnikow ho spaliła.

Wułk fabrika cźaßnikow w Rouenje, w kotrejž něhdże 400 dźełacźerjow dźełasche, je ho ſ wohnjom ſnicźiła. Naſtata ſchkoda ho na 2 milijonaj frankow woblicza.

Romske pjenjesy na dnje Mosele.

Rěcźnischcźo rěki Mosele pola Koblenza ho nětkole ſ baggerami pohłubjuje. Na městnje, hdyž je pſched dwaj tyßaz łětami starý romiki móſt ſtał, je ho wjele romſkich pjenjes wuzyło. Myßła žebi, ſo žu romſcy wojazy tele pjenjesy jako wopor rěcźnemu pſchibohej do rěki mjetali. Dale je bagger dwaj żelesnaj cźrijej wuſdźěhnył, kajkež Romjenjo jako ſwjatanje mjes drjewjanymi kołijemi, do rěcźnischcźa ſabitymi, nałožowachu.

S wětrnikojtym łětadłom ſ Londona do połodnischcźa Afriki.

Jendźelſka łětacźa Brucowa je njedźelu rano ſ Londona ſ wětrnikojtym łětadłom do Kapſtadta (w połodnischcźej Afriku) wotleczała. Njedźelu wjecźor je wona w Dijonje (w połodnischcźej Franzowſkej) k ſemi pſchistajiła. To je prěni króć, ſo je ſo ſ łětadłom tajkeho typa ſpytało, do daloka leczeć.

Snjedźenje pſchi ſwucźowanju ſ rosbuchadłami w němſkim wójnſkim łódźſtwje.

Pſchi ſwucźowanju ſ rosbuchadłami prěnjeje minypytaje flotillew Baltiſkim morju ſtaj ho pſched nětkotrymi dnjemi dwaj matroſaj cźežo ſkanikoj. Matroſa Pawoł Schmidt je w Kielſkim wójnſkim łódźſtwowym lagaretu na poczerpjene rany wumrěł.

Towaſtwowski powěſtnik.

Zało na nazymski koncert z Pančic. Dokelž maja wjele Serbow klóſtrskeje wokoliny wotmyſlene, na serbski koncert do Budyšina jěć, je so wulki Neumannec auto z Kamjenca skazał. Wotjědže wjecźor w 5 hodź. wot Pančićanskeho hoſćenca. Jězba płaći tam a ſem jenož 1,70 hr. Zajimcy njech ſo zamołwja pola Pančićanskeho korčmarja M. Sucheho, hdyž tež wſitko dalše zhonicé. Domojěžba ſo po namjecu wobdźělnistwa w Budyšinje postaji. Zamołwjenja ſo dźensa poſledni dźeń přijimaja.

Domowina. -Wurjadna hłowna zhromadźizna Domowiny. Srjedu 28. nov. z dypkom w 3 hodź. zwołujemy lětſnu nazymsku zhromadźiznu w Serbskim Domje. Zhromadźizna budże dla ważneho přemjenjenja wuſtawkow wurjadna hłowna. Porjad wopřija rozprawu wjednika Domowiny wo dotalnej dźeławosći a wo našich přichodnych nadawkach. Słyšimy přednošk wo narodnych problemach pruskeje Łužicy, po tym debatu. Namjety na zhromadźiznu maja so pisomnje hač do 24. nov. do kenclije pósłać. Zhromadźizna budże wupyšena ze spěwami a basnjemi. Kóždе serbske towaſtwo póſcele wjacorych zaſtupjerjow, kóždy dowěrnik Domowiny přińdże. Dale přeprošujemy na tutón zjězd cyłu serbsku zjawnosć z blizka a daloka.

Dyrjžbjany. Wſchitzy tu a we wokolinje bydlacy Serbja ho wutrobnje na herbſke ſemjcze, njedźelu 2. dezembra, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenberg-Palais pſcheproſchuja. Spowědź wot 7 hodźin.

Khrósćicy. Kedźbu! Dokelž mam wjetši auto skazny, su hišće někotre městna za jězbu na koncert do Budyšina próżdne. Hnydom ſo zamołwić. Z dypkom ¼7 hodź. wotjědźemy. Natuš.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužſcy) spěwa pjatk 30. nov. 1934 wjecźor we 8 hodź. pola Natušec w Knkowje. Dokelž ſo za ſwjedźeń zwučuje, je winowatosć kóždeho mužſkeho ſobuſtawa, zo přińdże.

Radwoř. Na koncert pojědże z Radworja autobus 15 min. po 7 hodź. Tam a ſem 1 hr. (Spěwarjo hodźinu prjedy pojědu.) Zamołwće ſo pola Brankačkec!

Jutře srjedu

wulki serbski koncert

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Serbski ludowy spěw

Srjedu, 28. novbr. 1934, wjecźor we 8 hodź. w Budyskej Krónje. Budże to rjany ludowy koncert, spěwaju naše wjesne spěwne towaršstwa a naši najlepši ſolliſtojo. Zastupcyle niski. Kóždy Serb a kóžda Serbowka wobeju Łužicow jón wopyta. Wutrobnje wšěch krajanow a krajankow přeprošuje

DOMOWINA

Zastupne liſćiki za 80 pjenježkow dostanjeće nětko kóždy dźeń w Budyšinje w Serbskej knihańi w Serbskim Domje, pola cigarowcho wobkhodnika Simona w Serbskim Domje, pola firmy Guder na Kotoſkej hasy, pola firmy Plano-Förſter na Kěž. dróży, w Pančicach pola knjeza hoſć. Sucheho

Za pjećeńe k swjedźeńskim dnjam

poskićamy:

ſa pšeńčny ſunki, hładku a masnu	0,8, 0,9, 0,22	pł.
Rožynki, wulke	0,42	„
Sultaniny ſa 0,80, 0,7, 0,6	0,45	„
Sultaniny	1ſt punty 1,00	„
Korynty	0,01, 0,50	pł.
Mandle, ſtrěbne a łubjate	1,00, 1,20, 1,00	„
Kokosowe tłuſći	0,45	„
Ze mołtry mak	0,45	„
Citronat	1,20, 1,08	„
Orange-at	1,10	„
Ze jědźowy ſirup	0,36	„
Wumělcowy měd, wos. kajk.	0,45	„
Kokosowe tuk	0,8, 0,7, 0,66	„
Margarina	0,68, 0,63	„
Rybi ſ-ej, worjeſchowe	0,90	„
Wulke wliske worjeſchi, nowych Zajow	0,50, 0,45, 0,40	„
Lězne worjeſchi	0,50	„
Oblaty	0,06	„

Wšě korjeniny za popřancy mamy na składźe! 3% rabatu w znamkach

Sachſe

Kožuchi

klobuki, čapki a kožanu drastu

nanajkaće we wulkim wubjerku pola

Arth. Flegel nas'.

měj. Pawoł Zimmer

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 6

Přeprošenje

na synowy a ſilewy picowański přehlad

krajneho burskeho zwjazka Sakskeho ſwobodneho ſtata Spódni wotdźěl trawnik (Grünland)

ſtwórk 29. novembra 1934 popołdnju ½3 hodźin

w hoſćencu w Minakale

Přehlad wujasnja ſwětłowobrazowe přednoški. Wobdźělen je je darmo.

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na Mužakowskej dróży 4

Kóń,

bjez zmylkow, je na předań

w Cemjećach čo. 2

4 husy (starki),

k plahowanju, lěto ſtare, dobre nóſerki, ſu na předań w Khasowe čo. 6

Elektromotor,

0,17 PS, na prud za ſwěcu, za 60 hr. na předań. Hdźe? doprašuće ſo we Serb. Now.

Mały nawěſtk

w našich NOWINACH je tuni a ſo přecy wuplaći

Po serbskim koncerće budźa reje za serbske spěwarſtwo a jich přiwuznych. Wěš to hižo serbska knjeżna a serbski młodźenc? Haj to budźa ſwjedźeńſke reje z wulkej dobrej kapału!

Nohajcy • trikotaže • wolmjane twory • Küblerowa ſtrykowana drasta • wolma • rukajcy • potrjeba za najmjeńſe ſpódnje ſuknje • mužace potrjeby • hólčaca a hólčaca hotowa tkaninowa drasta w najwjetšim wubjerku a jara tunjo pola

Rudolph

Kěžorska dróha 19

Hotel Winowa kić w Budyšinie

Štwórtk 29. a pjatk 30. nowembra

wulke swinioŕezanie

Pjatk wjecźor wot 8 hodźin KONCERT

Přećelnje přeprošujetaj H. Meier a mandźelska

Po serbskim koncerće

towaršna zabawa wšěch sobuſtawow serbskich organisacijow a spěwarſtwa we

Radnej pincy

w Budyšinje

w Hwězdnej jsw.

Herbska grychta we Wudworju

Jutře srjedu 28. novembra 1934

zjawne reje

Wutrobnje přeprošujetaj Jurij Nowak a mandźelska

Po wulkim koncerće

zetkaju so Serbja

w Küttnerec winowych jstwach w Budyšinje

na Hauenſteinſkej hasy

Serbske Nowiny

su dźenik našeje domizny a našeho serbskeho ludu! Štó njeby ſo za nje zastajić chcył? Pomhajće nam, zo bychu ſo w kóždym serbskim domje čitałe!

Serbske nowiny płaća jenož 1.50 hr. měsaćnje

Anker Diamant Janko Göricke koła

Wulki wubjerk. Cirka 250 kolesow na składźe.

Naplaćenje 10.-hr. tydźeńſke dźěły z 2.- hr. poč. Stare koła přijim. jako naplaćenje

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

móže hišće ſo kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihańi w Budyšinje

Nawěſtki w „Serbskich Nowinach" maja za kóždeho přecy wuſpěch!

Přiloha k čisłu 276

SERBSKE NOWINY

Wutoru 27. novembra 1934

Česny serbski braška Jurij Mucha w Tranjach †

Po krótkej chorosći wumrě dnja 14. novembra njewočakowanje cjesny serbski braška Jurij Mucha w Tranjach. Sichcje pjeh njedołhim cjasom wopyta naš w Serbskej kniharni a skorjesche nam wo cjeżkim położenju naschcho ludstwa we Wujesdżanskej krajinje. A hacle pjeh nješto njedżelemi nam słubi, so budże nětko sako pitnje sa nasche Serbske Nowiny dżełacj. Nětko je nam njewuproschna smjerć tutoho zwěrneho serbskeho muża wotwjedła.

Jurij Mucha skutkowasche wjele lět jako cjesny braschka w holanskich wosadach, wosebje we Wulkich Sdjarach. W tutej wěry je so w lěcze 1860 narodził. Braschkowstwo je nawuknył w lěcze 1878 a wot lěta 1879 sem je kwažny nawjedował, pschezo zwjatocznje a pschistojnje. Krucże je na to dżerżał, so buchu so stare kwažne natołsti zwěru cjesczile. Sa to mamy so jemu djakowacj. Wschitzy, kotrymž je nětko jich kwaž porjenschił, hischcze dżensa radsi spominaju na jeho kwažne rěcze, a zu zhebi nětkotrežkuli jadriwe słowo pisches zyte žiwjenje satkowali.

Po namołwjenju knjeza prof. D. Wicjasa je braschka Mucha nětkotre zwoje kwažne rěcze kaž tež wozebity nastawk, kak ma so zerbski kwaž we Wojerowskej krajinje wotmjecj, w prjedawschich „Pschedjenatkach" wosjewił. Braschka Mucha běsche 74 lět stary. Wotpocznje nětko na Wujesdżanskim pohrjebnischczu. Schtoda tuzoho nadobneho muża, wobcjeże tohodla, dokelż mamy tak mało tajkich wujamnych ludzi s ludu, kiż naschu tradizionelnu kulturu cjistu a njeskepzanu wot splaha k splahej dale dawaja. Cjescj budź jeho wopomnjeczu!

Pohrjebne wašnja starych Słowjanow

(Pokračowanje a skónčenje.)

IV.

Zajimawe běše też pola Słowjanow pohrjeb we łódżach. Też połnócni Germanojo a baltiscy Finojo mějachu wašnje, swojich morwych spalować hromadźe z łódźemi abo ju pokhować hromadźe z njespalenej łódźu pod zemju.

Pola Słowjanow namaka so tuto pohrjebne wašnje zrědka a potom jenož pola narańšich Słowjanow. Tuto wašnje su Słowjenjo najskerje přewzali wot połnócnych Germanow. Za germanskeho wojownika běše łódź runje tak ważny předmjet kaž bróń, tohodla so też z njej dawaše spalić abo pohrjebać.

Pod cuzym, wěsće deksko-romskim wliwom bě pola starych Słowjanow też nastała přiwěra, zo morwy abo jeho duša dyrbi po smjerći so podać na dołhi puć přez wodu do tamneho swěta. Tohodla dawachu morwemu też sobu pjenjezy, zo mohł płacić přewóz. Tajke pjenjezy so morwemu pak do erta, pak do rukow położichu. Tuto wašnje je so dołho zakhowało, samo hišće z městnami do 19. lětstotka.

Zajimawy běše też starosłowjanski nałožk, morweho dowjesć k rownišću na sanjach a to w zymje kaž też w lěcu. W starych ruskich kronikach je tutón nałožk husto wopisany a samo zwobrazowany. W starej Ruskej prajachu wo człowjeku, kiž běše na smjerć khory, zo hižo „sedźi na sanjach". Wašnje pohrjebanja na sanjach je so dźerżało do 14. lětstotka, tola z městnami hišće mjez ludom dżensa wobsteja, na př. w Małoruskej. Tam smědża so před tajke sanje jenož woły přahać, ale nic konje. Wašnje, morwych pohrjebać na sanjach, namaka so też pola narańšich susodow Słowjanow.

V.

Při starosłowjanskim pohrjebje wotmětwaše so też wosebita pohrjebna zabawa, zjednoćena z hosćinu. Tajku zabawu, po starosłowjansku „tryzna" mjenowanu, namakamy předewšém pola Rusow. Pola wostatnych Słowjanow słyšimy mało wo podobnych zabawach.

Starosłowjanska „tryzna" běše zabawa nad rowom, na kotrejž so předstajachu někajke symboliske hry, přewodżene z picom a spěwanjom. Zabawa njemješe wšudże jenajki raz ale běše hinaša pola wšelakorych splahow. Też so za čas wójny tajka zabawa hinak wotmětwaše hač w měrje. Wojowarske słowjanske splahi mějachu „tryzny" bóle wójnskeho raza, mjez tym zo druhe měrne ratafske splahi so spokojachu při tej składnosći ze samej hosćinu a spominanjom.

„Tryzna" běše tak rjec dźiwadłowe předstajenje k česći zemrěteho, při kotrymž hłowna wěc běše předstajenje wojowanja. Hołk a hara bróujow dyrbješe dže zahnać zle duchi. Na to pokazuja wěste dżensa hišće zakhowane pohrjebne wašnja wšelakich słowjanskich ludow.

Při starosłowjanskich tryznach so wobdźělnicy swjedźeńskich hrow husto so předrasćowachu a mějachu kukleński před wobličom. Też z tym dyrbjachu so zle duchi zatrašeć a wotehnać.

Starosłowjanske tryzny buchu pozdźišo dale dźiwiše a rozwólniše. Buchu to bujne hejsowanja z dźiwimi rejemi, při kotrychž so žony za muzow, mužojo za žony abo zwěrjata předrasćowachu. Křesćanska cyrkej najrazniše přećiwowa tutym staropohanskim nałožkam wojowaše, tola so zbytki z nich zakhowachu do dżensa. Pola wšelakich słowjanskich ludow dżensa hišće so pohrjeb kóneč z rejwanskej zabawu.

VI.

Druhi dźěł starosłowanskeje pohrjebneje zabawy běše hosćina, tak mjenowana „strawa". Wotmětwaše so na samej mohile, na rownišću a hwdom blizko. Při tutej hosćinje so přede wšém wjele wopojnych napojow piješe. Tuto pića a jědźenje běše cyle worbjadneho raza a so wotmě po wěstym porjedże. Na kóncu pak so přizamkny powšitkowne pića.

Při wobrjadnym pću so keluch mjedownicy wula na row abo napoj so wupi k česći zemrěteho, na rozžohnowanje z nim. Stari Słowjenjo mějachu za to, zo na tutej hosćinje so wobdźěli nic jenož duša zemrěteho sameho, ale też wšelake duchi, kiž maju wliw na człowjeski wosud. Woprowaše so też khlěb, twarožk a měd.

Skónčenje so přizamkny powšitkowna hosćina, při kotrejž so wobdźělnicy zwjetša wšitcy wopichu. We starych kronikach čitamy, zo njeprećeljo Słowjanow napadnychu a snano porazychu, hdyž tući běchu runje při pohrjebnej hosćinje.

Zbytki tutoje pohrjebneje hosćiny su so pola Słowjanow zakhowałe do dżensa. Hišće dżensa tu a tam zemrětemu dadża jědź sobu do kaška, haj samo skleńcu abo błešu z napojom. Też dżensa hišće z městnami na row położa jědź a wino abo druhe napoje. Dżensa hišće wšudże pola słowjanskich ludow so pohrjebej přizamknje hosćina. Při tym so wšelake wašnja wukopjeja, kiž jara dopominaju na staropóhanske nałožki. Tajke wobrjadowe hosćiny so we wěstym postajenym času wospjetuja na dopominjeće zemrěteho. Tajko dopominjeńske swjatoćnosće so pola Juhosłowjanow a Rusow wotměwaju tři abo štyri razy wob lěto. Rěkaju zadušnica, radowšćina abo radunica, dźiady, grobki abo semiki. Też słowjanski swjedźeń „rusalije", poprawom zbytk starosłowjanskich rózowych swjatoćnosćow, sem słuša.

Při tajkich swjedźenjach přiwuzni so skhadźuja doma abo na pohrjebnišću, kładu na row znowa wšelake jědże a napoje a zaswěćeja swěcki zemrětemu. Jědź bywa při tym měd, piwo, mloko, jeja, jabłuka, khlěb a sól, tykanc a wusmuz, na Balkanje a w Ruskej też tak mjenowane „koliwo", zwarjena pšenica z worješkami a mjedom. Prawosławna cyrkej po dołhich wojowanjach skónčnje dowoli tuto stare wašnje. Na Balkanje je na pohrjebnišćach wosebita městnosć postajena k tutomu zamérjej. Dokelž katolska cyrkej zasakle wustupowaše přećiwo tutomu wašnju, namakamy w katolskich słowjanskich krajach jenož hišće snadne zbytki tutoho nałožka.

VII.

Skónčnje znajemy hišće jedyn pohrjebny wobrjad ze starosłowjanskej doby. Je to palenje wohnjow na rowach. Je to wěsće nałožk, kiž dopominja na nědhuše spalowanje cełow. Hdyž pod wliwom křesćanstwa Słowjenjo swojich morwych wjacy njespalowachu, zapalowachu jim znajmjeńša woheń nad rowom abo pódla njeho.

Tak możemy sej też wuswětlić, zo po wukopanych starosłowjanskich rowniščach namakamy nimo derje skhowanych, potajkim pokhowanych kosćowcow też wobšěrne popjelnišća.

Mnoho pohrjebne nałožki pola Słowjanow dżensa hišće dopominaju na staropóhansku dobu. Na přiwotewrjenje wokna, zo duša mohła wuleće, strašowanje pola cela, njewohladanje so při nawróće z kerchowa, dale też wašnje, wosebiteje žarowankskeje drasty. Wšo to woznamjenja wołóžić wotkhad duše a wobarać jej nawrót do domu.

Snjerć człowjeka zawostaji pola přiwuznych wulki zaćišć. Je to nješto wulkeho, potajneho, njewopřijomneho. Bjez dźiwa, zo runje pohrjebne wašnja a nałožki a přiwěrki su so nanajzasakliše zakhowałe do dźensnišeho dnja.

***

Litomyšl

Podał Ilsan.

Štóž w naleću kroči po šěrokej drózy, tón njenamaka za płotami skhowaneje fijałki, kiž wokřewja wócko ze swojej nadnjebjeskej módrej barbu a wudychawa luboznu wóń. Tak też pućowarj, kiž jědże ze żeleznicu z Prahi do Brna abo dale do Wina, njewuhlada lubozne, we wukhodnych Čechach ležace městačko Litomyšl, byrnjež w blizkosći nimo njeho jěl. Wina teho je, zo pak jo njepyta, dokelž jo njeznaje, pak so za nje njezajimuje, dokelž njewě sebi jo ważić. Je małe, ma jenož dobre sydomtysac wobydleri, je wotležane wot hłowneje żeleznjskeje čary, tola pak z njej zwjazane, ale je połne sławy a duchowneho žiwjenja. Štóž chce ščipać fijałki, dyrbi znać městno, hdźež kčeja, a derje, hdyž jemu to dobroćiwy człowjek přeradźi. Tak sym też jara dźakowny knjezej drej Józefej Páće, kiž mje kedźbneho sčini na duchownu rjanosć swojeho ródneho městačka. A pućowach tam čim radšo, dokelž wědźach, zo su w Litomyšli wěrni lubi přećeljo, kiž njepřeproša jenož z hołymi słowami ale z wutrobu, kiž hinak njeréča hač ménja.

Hdyž pućowach k lodowemu morju do Hammerfesta, abo do južnych Włoch do Neapla, do Londona abo druhich městow a krajow, njemějach ženje tak radostneho začuća, kaž hdyž jědźech w kolsatym wozu při wječornych smjerkach do małeho čěskeho městačka, dokelž wědźach, zo njejédu do njeznateje cuzby. Haj hišće wjacy. Knjez kaplan dr. Durek a knjez profesor Páta, kaž też jeho luba swójba přijachu mje jako hosća z dobrym přećom, to bych zwostał wšě dny, kaž dołho hišće mój dowol traje. Moji hosćićeljo postarachu so přećelnje wo wšo, štož pućowanje wołoża a wokřewja: dobre hospodowanje pola miłosćiwych sotrow, kaž zwólniwe posłužowanje. Tak wuswobodżeny wot wšěch pućowanskich starosćow mózach wšě dny swojeho tam přebywanja wěnować k zeznaću zańdźenosće a přitomnosće wobydlerjow a města. A zajim za to ma zawěsće kóždy, kiž je čital Jirasekowu filosofisku historiju, kotraž wubudźa dopomnjeńki na bjezstarostne žiwjenje wjesołych studentow wosebje w tutym městačku. Sem wodźa nas spisy Boženy Němcoweje a wosebje Terezy Nowakoweje, kiž we swojim romanu „Drašaru" wopisuje stawizny městačka Polički a žiwjenje w Litomyšlu, druhdy drje też na přejara człowjeske wašnje, štož so přeco khwalić njehodźi.

W tutych dnjach pak so za Litomyšl zajimaše cyły zdźělany swět, dokelž so tu runje wotmětwaše wustajeńca najwjetšeho češkeho składnika Bjedricha Smetany, kotrehož składby njejsu jenož znate w Čechach abo we słowjanskich krajach, kaž w Ruskej, w Pólskej, w Bołharskej, w Juhosłowjanskej a we Wukrajinje, ale w cyłej Europje spěwaju jeho opery: w Němskej, w Swajcarskej, w Francowskej, w Jendźelskej, w Italskej; haj po cyłej zemi: w Ameriky, w Africy, w Asiskej a w Awstralskej klinča wot Smetany wukuzłane zynki. Tola hudźba wočichuje, kaž to předsyda, knjez Zdeněk Nejedlý, kiž je z pomocu češćowarjow tuteho wulkeho wumělca z nadčłowjeskej prócu wustajeńcu zarjadował, we swojim předsłowje praji, ale tuta poskića nam přehlad jeho cyłeho žiwjenja. A tute zeznać mějach zbožo pod wubjernym wjednistwom předsydy wukonjaceho wubjerka, knjeza Wjaczsława Drbohlava, kiž runje započa pokazować a wukładować předmjety wustajeńcy Prażskeru primatorej drej Baxy. Smetanowe dźěła pohódnosćić mi njeje možno, dokelž njejsym wěcywustojny, nadźijomnje sčini to druhi łužiski wopytaŕ wustajeńcy, kiž je derje wahonjeny w hudźbje. Ale byrnjež njehudźbnik był, dyrbju prajić, zo mje žiwjeński běh tuteho nadobneho muża a jeho wulkotne dźěła napjelnichu z wobdźiwanjom a z česćowanosću k njemu.

Hobrski duch Smetanowy wěješe w tutych krasnje zarjadowanych wosym žurlach, hdźež so nam jeho žiwjenjoběh wot młodosće hač do smjerće widźomnje před woči staji, hdźež póznachmy dobu wuwućowanja a připrawjenja, čas hudźbneho skutkowanja po nawróće z cuzby do domizny, dobu hłuchoty a předobyća k dobyću. Na kóncu wuhladamy jeho stejo na wjeršku jeho wumělstwa a sławy. Smetana bě muž lubosće k wšitkim a z tuteho ženje njezapranjaceho kužoła čerpaše wón žiwe wody, kiž napoješe człowjeskeho łačneho ducha. Wón korjenješe we swojim ludźe, kiž so wuznamjenja ze swojej lubosću k hudźbje, a přinjese tak bohate płody. Wón ryješe hłuboko do zańdźenosće češkeho naroda a namaka parle a pokłady, kiž dari cyłemu człowjestwu, kiž so hišće dżensa wokřewja a znadobnja na jeho duchownych płodach. Mjeno swojeho ludu kaž też swoje je tak napisał do stawiznow człowjetwa, do zornowca, tak zo so ženje pozabyć njemóže.

Z tajkimi začućemi přewzaty kročach sobu do jstwički, hdźež Smetana wuhlada swětło tuteho swěta, hdźež wón sebi hrajkaše jako dźěćatko, hdźež zynčeše sebi přenje zwuki, hdźež jemu dobra mać spěwaše wječor při łóžku, zo by swojeho synka tušała do spanja. A tuta mać Borbora, dźowka hrodowskeho župneho w Poličanach pola Miletina bě wurjadna žónska. Měješe zawěsće dźěła a prócy dosć, hdyž dyrbješe jědnače dźěći zastarać; a tola wona jim zmóžni čas wjesołeho dźěćatstwa. Nam pak přebywajo w tutych městnosćach, klinčeše z kućikow wjesoły krik a radostny jusk črjódki harowacych dźěći, kiž maćeri wołóžichu wšitke čeže.

Pokiwy pyskej a pjeru

prosymy za čo abo wo čo, za čёło abo wo čёło, za duša abo wo nju. Rozdźěl pak je: prosyć za koho a wo koho. Młódźene prosy wo dźowku, bjezdźětnaj staršej prosytaj Boha wo dźěćo, stara maś prosy za hrěšneho syna, zo by jeho Bóh nakazał.

próška widźeć njeje kein Stäubchen ist zu sehen, gar nichts. Ty (ani) *próška hódny njejsy* = gar nichts wert (přirunaj łać. ni-hilum ani włoska)

prózdny čeho. Prózdni sće Krystusa (Pawoł Galatam na 5. stawje)

Puls, puls, hrono, hibak (nic: hibik)

Purismus njećerpi w serbšćinje cuzych słowow, tola bjez nich njeje žana jenička rěč na swěće, a wón so směši, hdyž druhdy njewěš, što je *swoje* a što *cuze*, na př. bjerło město ceptarja stajić rěka čerta z belzebubom wuhanjeć, dokelž *wobě* słowje stej cuzej (bjerło abo hjerła je łać. ferula). Też přiwzate słowa su bohatstwo, jeli serbske słowa njepotłóča.

pusten puchać. *Cah připucha (S. N.)*

pusty wječor (nic: póst). W pólšćinje je *pusta* rola też rola bjez knjeza, wosyrośena, *pusta* ruka njebohi człowjek, *puste* pjenjezy su po morwym „namrěte“ pjenjezy a *puste* duše snano te, za kotrež so nichtó njemodli. *Za pusty wječor słyšiś* druhdy staru twórbu *pust* wječor (bjez y), na př. du na pust wječor.

Der'e měn'ene

Jónu burowka ke kralej Bjedrichej Wjelemej II., naślědnikej Bjedricha Wulkeho, do Sanssouci pśichódźe, so by jeden wuwóbodźene jeničkeho *ẑyna* wot wojeršteje słužby wuprosyła. Pśiched pśichijimańcu wona *ẑwoje* drjewjanẑe stejo wokajiwšchi k słužbu wukonjaẑemu adjutantej rjekny: „Kedźbujće mi derje na moje drjewjanẑe! Wy dźe tola hewak niczo druhe ẑa dźěło nimaćje!“

Khětro tolsteho krala wuhladawšchi wona nad tom tuẑy łamajo *ẑawoła*: „Mój Bożo, što je wón tola tołsty!“

Kral so nad tajkim njewšchědnym pocześeńjom sam*ẑ*ińja a dopjelni ji jeje próstwu, dałše jej *ẑamo* pišmonje, so jeje *ẑyn* słužićz njetrjeba, dokelž *ẑyniše* žona to na kóždy pad pišmomje měcź.

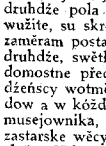
Hdyž běšche *ẑona* pišmo dostała, wona se *ẑaka* tołeš wuczahnuwšchi jón kralej se słowami pśichepoda: „Nasch wjeśny ichołka śebi sa wichitko dwaj tołerjej ẑada, ale Wy dźe sće bohaty muẑ, Wy drje to ẑa jedyn cińicze!“ nk.

Budyske stawniske powěśće

ẑ dnja 26. nowembra 1934.

Narodźili *ẑu* so: Maćej Herwigej Wildze, ẑelězotoczerjej, bźowobrěźa. — Kovli Maćej Nowatej, kopornistemu dźěłaćerjeju, bźowobrěźka. — Janej Maćej Jenšenej, kulturnemu twarkemu technikej, *ẑyn*.

Manźelstwo *ẑo* pśichipowědźiłoj ẑa: Ewald Albert May, fabrikiśi dźěłaćeŕ w Dobrušchi ẑ Hanu Hilźbjetu Lutzej, fabrikiśej dźěłaćerku, wobaj w Budyšchinje.

Hdyž so nad radiom wjeselíće pisnjće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisnjće nam teẑ.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošiu hasy 21

Hospodarski rozhlad

Wutoru 27. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,395	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	50,56	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa ẑ dnja 26. nowembra. Burša so jara měrnje wotewri. Pśeměnjenja horje a dele njepśechodźichu 1 procent. Měnjenje běšche po dalšnich dobrych powěsćach ẑ hospodarstwa dobre a sadźewa wjetšchemu wotdrjebjenju kursow. Renty nješchto malo powušchźichu, stara wójnska pożičonka so wospjet wo 0.25 proc. ẑniži.

Barlinske ẑitne wulkewiti. Kedźbujo na mětne wjedro běšche teẑ na spočatku nowego tydźenja na Barlinskich ẑitnych wulkowikach posticenje ẑ prěnjeje ruki jara ẑłabe, tak so so wobkhod niedźiwajuc wulkeho napraschowanja ẑe strony wobkhoda a młynow jara měrnje *we wiwaschu. Khětkuwe ẑita so tak dołoko kaž so* pośticzachu, ẑa młynu lohko sameźicźichu a ẑa wowsu a pizowanšchi jećmjeń je pśicheẑo ẑaso ẑiwn ẑajim, tola napraschowanja njemóga so ẑpokojiś. Jećźmjenje ẑa piwarnje w dobrych druẑinach so dale ẑe ẑajimom kupuja a pśicźijnu ẑu kerje lěpśche. W jećźmjenjach ẑa industriju je malo posticenjow. Na mukowych wikach njeje wobšebitych pśeměnjenjow.

Wječera placześche w Barlinje zentnar

pšeńcy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

26. novembra 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne druẑiny a woznamjenjenja:

Woły: 233

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěznje hódnośće młode	37—40
Starše	31—36
Hewak połnomjasne, młode	26—29
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 313

Młódše mjasne, najwjetšeje rěznje hódnośće	35—37
Hewak połnomjasne abo wukormjene	29—34
Mjasne	26—29
Snadnje wuwite	23—25

Jałojcy a kruwy: 392

Młódše połnomjasne, kruwy najwětšeje rěznje hódnośće	32—35
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	25—30
Mjasne kruwy	20—25
Snadnje wuwite kruwy	12—19
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwětš. rězn. hódności	33—38
Hewak mjasne jałojcy	30—32

Wowcy: 558

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	37—38
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	32—36
Mjasne wowcy	27—31
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1085

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	40—45
Srěn e kormjene ćelata wot cyca	33—38
Snadnje wuwite	28—33
Najspatniše	20—25

Swinje: 3224

Tučne swinje, přez 3 centnaje ćežke	53
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	50—53
Połnomjasne swin e wot 120 hač 150 puntow ćežke	48—53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow ćežke	45—51
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow ćežke	—
Rancy	48—51

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 11	23. 11.		26. 11	23. 11.
Pšeńca	204	204	buny	12,2-12,7	12,0-12,5
rožka	164	164	wcka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now	213-220	213-220	módre lupiny	7,75-8,25	7,75-8,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 50	22 50	such. fruhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,60	8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps „	—	—	ržana stoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	—	—	ćena „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Statna banka w třećim tydźenju novembra

Teẑ w třećim tydźenju novembra běšche pohib na kontach statneje banki normalny. **Zytkowe kapitalijowe zapśicźenje** je ẑo dale wo 56,6 mil. hr. ẑniżiło, ẑ cźimẑ je ẑo nimale 86 proc. ẑytkowho wužadanja te knjeẑej sańdźeneho měšaẑa sałso do kałoẑ banki wrócźiło. We jenotliwym pomjeńšchichu ẑo wobstatki na śměnkach a ẑchekach wo 58,4 na 3448,9 na lombardowych ẑadankach wo 2,8 na 81.8 a na tryẑekhmanych hódnotkach wo 0,2 na 433,5 mil. hr., mjes tym ẑo ẑo wobstatki na statnych pokładnjowych pśchepokasankach wo 4,7 na 5,9 mil. hr. powyšchichu.

Wobtěk bankowkow ẑniši ẑo wo 88,9 mil. na 3526 mil. hr. a tón na bankowkach rentoweje banki wo 3,9 mil. na 273,5 mil. hriwnow.

Wobstatki na twjerdych pjenjeẑach powyšchichu ẑo wo 20,3 mil hr. na 268,0 mil. hriwnow.

Zirowe ẑawjaski powyšchichu ẑo wo 65,2 mil. hr. na 935 mil. hrwinow. Ssu to wołeẑbe pjenjeẑy ẑjawneje ruki, kotrež ẑo kedźbujo na bliski ultimo ẑapokojichu.

Wobstatki tryẑa ẑo wjele njeśměnichu. Wobstatk ikota powyšchi ẑo wo 0,2 na 78,4 mil. hr., wobstatk na tryẑe tkmanych dewiśach ẑmješchi ẑo wo 0,1 mil. na 4,2 mil. hriwnow.

Zytkowy wobtěk płaćizkow wuczinjeśche 5.342 mil. hr. pornjo 5.331 mil. hr. w ẑamjnym cźaśu pśchedtheńaceho měšaẑa a pornjo 5226 mil. hr. w ẑamjnym cźaśu ẑašłeho lěta.

Radio

Ssrjedu 28. nowembra ẑłyšchimy.

Königswusterhausen. Nimo ẑnateho wjcźdneho programma: 6.35raniši konzert. 11.40 ẑa burow. 12 pśchipołdnišchi konzert. 13 tačźele. 18 tačźele. 21.10 Sw. hudźi.

Lipsk. Nimo ẑnateho wjcźdneho programma: 6.05 ẑa burow. 6.35 raniši konzert. 8.20 tačźele. 12 pśchipołdnišchi konzert. 13.10 tačźele. 15.55 ẑa młodźinu. 21.10 Bruchnerowy konzert.

Hišchże ważne ẑ dnjoweho programma. Barlin: 21.10 orchestrowy konzert. Hamburg: 19 ẑabawny konzert. 21.10 walzerowa hodźina. Stuttgart: 21.10 norišchi konzert. 18.30 operettowy konzert. Mnichow: 21.10 rejwanska hudźba. Win: 19.20 wojeršti konzert.

Spominajo tu žiwje na wulkeho ducha, kiž so tu kubłaše wot ľubowaceje maćerje, začuwach wěrnosć słowow: městnosć, na kotruž człowjek postupi, je poswjećena; ta tysac lět zaklinča potomnikam jeho mjeno zaso. K wobtwjerdźenju, zo su teẑ nam w duchu zaklinčale mócne zynki Smetanoweje hudźby, zapisachmy kóždy swoje mjeno do pomjatnika.

Stóž chce Litomyšl spóznać, njesmě swój přebytk tam na hodźiny abo teẑ na dźeń wobmjezować, dokelž hewak njemóže sebi dokładnje wobhładać městski musej, kiž sebi to tola zasłuži. Tutón drje hakle lěta 1928 wotewrjeny je jedyn z najprěnišich w cyłej Českoslowakskej a móže so teẑ z mnohimi w druhich krajach měrić, štož nastupa bohatosć pokładow, dobre zarjadowanje a jasny přehlad. Zaměstnjeny je w prjedawšim pieristiskim gymnasiu. Twarjenje njeje tohodla tak nahladne, kaž nětkle druhdźe pola musejow, a městnosće, byrnjež derje wužite, su skromniše; njeběchu z woprědka tutym zaměram postajene. Tola tu namakaš, štož zrědka druhdźe, swětłu žurličku, derje připrawjenu za wědomostne prednoški, kotrež so tu w zymje tydźeńscy wotměwaju. Musej wobstoji ze šěsć wotrjadow a w kóždym spóznaješ ducha a ruku rodźeneho musejownika, dokelž njejsu tam nakopjene wšelake zastarske wěcy, ale jenož to, štož tam k powučenju słuša. Hdyž tak derje zarjadowane wěcy hižo same rěča, tak je hišće bóle zajimawe, hdyž je wučeny znaješ, haj pilny załožeŕ wopytarjej sam z wjednikom, kaž to mi bě dobroćiwje knjez Józef Žďárský. Wón móže so z połnym prawom mjenować „duša“ cyłeho zawoda a tuž wón teẑ ze swojim zajimawym, zrozumliwym wukładowanjom mi wožiwi zańdźene časy města Litomyšle a jeje wobyderjow. Z tutych pak je sebi najwjetše zasłužby wo muzej dobył překupc a starožitnosćaŕ Quido Šimek, kiž měješe wot młodźe wulki zajim a zrozumjenje za zastarske wěcy. Pilnje hromadźeše a njelutowaše pjenjez, zo by sebi žadne a drohotne wěcy přiswojił. Zo by so čim horliwišo swojim zběrkam wěnował mohł, wosta nježenjeńc a pućowaše nic jenož do městow we wótcownym kraju, ale teẑ do Włoch, do Francowskeje a do Němskeje, zo by swój wobzor rozšěrjał a swoju nazhonitosć wobohaćał. Zo njebě Šimek jenož hoły zběraŕ starych wěcow, ale dobry wobkedźbowaŕ a muž wótreho rozuma, kaž so tej husto jewješe, w jeho žortnych poznamkach, dopokazuja jeho rysowańki a molowanja. Na tysac wobrazow zhotowi za čas swětoweje wójny a wopisa podawizny swojeho ródneho města za tutu dobu we wósom zwjazkach.

Njemóžemy so dźiwać, zo je za jeho zběrki, kotrež su wupołožene w pjatnaće kśińkach, jedyn cyły wotdźeł postajeny a tola hišće njeje móžno, tu wšě zaměšćić. Tak wobsahuje zběrka pjenjez 5500 kruchow, kotrež su přehladnje zapołožene do 84 rjadkow, z kotrychž je jenož 32 wustajenych, druhe pak su skhowane w pancerowej kśini. K tutej jenej zběrcy słuša šěsć wobšérnych pokazowarjow abo katalogow, w kotrychž je kóždy pjenjez zwěstośeny, wopisany a zwobrazowany. Tuta jenička zběrka nas powuči, što wutrajna pilnosć zamóže, njech zhladujemy na teho, kiž je to nahromadźił abo na teho, kiž je to zarjadował.

Z muzejom je zjednočeny měšćanski a muzejny archiv, kiž je do třoch wotnožkow rozdźěleny: do pergamentow, do lisćinow a do knihi. Tu su ważne kuẑoły za stawizny a wědomosć a tuž stej tu za tych, kiž chcedźa tu z nich čerpać, pisańskej blidźe připrawjenej. K počeśeńju swojich domorodnych spisaćelow je wosebity wotdźeł postajeny a mje jara zajimaše, zo tu nadeńdźech znatych pak ze spisow, pak wosobinscy kaž: Aloisa Jiráska, Rettigowu, Terezu Novákowu, dr. Zdenka Nejedleho, dr. Jós. Pátu a jeho bratra dr. Franca Pátu. Najdrohotniši pokład tu je gradual spisaćelskeho towaŕstwa, kiž wopřija nabožne spěwy při Božich słužbach. Při wulkich wohnjach ležeše 1546 a 1560 spali so tuta ważna kniha. Tola lěta 1561 postarachu so starši khora za nowy krasny gradual, kiž bu lěta 1563 zhotowjeny a do Litomyšle přiwjezeny. Hižo zwonkowny napohlad tuteje knihi je wobkuzlacy, jeje dubowe deski su z kožu, z wobrazami wudebjenej, pozěhnjene a z mosazom wobite. Krasniša pak je hišće znutřka, ma 520 listnow ze sněhběleho pergamenta, kotrež su pokryte z wumělskim pismom a z dypkami, wudebjena ze złotymi a jasnymi barbami so błyšćatymi wobrazami, z pisanymi rysowańkami. Tajke dopomnjeńki dopokazaja nam wulku zahorjenosć prjedownikow za česć Božu, kajkejež dźensa bohužeł wjacy njenamakaš. A po sta lětach khwali tute dźěło tych, kiž su jo zhotowili, Jurja Lachesa Nepomuckeho, kiž je knihu spisaŕ, Adama na Małej stronje, kiž je ju wjazaŕ a Mateja Ornysa z Linderka, kiž je ju molowaŕ.

Kelko hodźinow, kelko dnjow mohł tu człowjek wostać a studować, zo by zdźěłanosć wobyderjow Litomyšle poznaŕ a swoju powjetšiŕ! Tak duchownje wobohaćeny zapisach so do knihi z dźakom za poskićenu dušnu cyrobu, haj za khłóšćeńki, kajkichž zrědka nadeńdźeš.

Derje je, hdyž maš w Litomyšli přećela, kiž ći přeradźi, zo je w měsće hišće jedyn pokład, kiž je na kóždy pad wobhladanja hódny. To je měšćańska knihownja. Njejsym so kał časa, kotrehož k wopytej tuteje nałožich, ale wjeselu, zo to sčinich. Wostanje mi to přeco luba dopomnjeńka. Knihownju je załožiło akademiske towaŕstwo „Smetana“ a je najwjetša na kraju w cyłych Čechach. Teẑ tu zapisach swoje mjeno do pomjatnika.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,5i hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje Živjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěrwkam činjenoho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je wo- čas Živjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje pózdźišo. Prawa z wintrowatych abonentow wujasnja nadrobnje wuzkuenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 277 — Budyšin — Srjedu 28. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Jene lěto zjednoćeństwo „móc z radosće"

W dźěłarnjach wulkeje Barlinskeje milinarnje zhromadźichu so wjeza tyšazy dźěłarskich ludźi, so bychu jenotne wobstacje sjednoćeństwa Móz z radosće wobzwjeselili. Wokoło 7. hodź. běše dwórna městnosć dospołnje wobsadźena.

Jako prěni ręčeše k zhromadźenym němski minister dr. Goebbels wo smužle sozializma, každy je jón nazionalsozializmus wutworił. Nazionalsozialistojo chcedźa sozializmus skutka. Dźenża pschi prěnjej lětnej bilanzy tuteho skutka hmědźa wschitzy zobudźełacerjo na wulkim sozialnym pschedewzaću „móz z radosće" z hordosću na sajtšene skutki zhladowacz. Wschitko schtož kraj na xjanscźach a wumělstwje a kulturje wobšedźi, dyrbi zyłemu a wobšerje dźěłacerskemu ludej pschistupne być. S tym so narodne sacźuje na schěroke worschtu pschepołoži. Njedźiwajcy wschoho sliepiny pak pschi spočatku skutkowanja. Nazionalsozializmus je wobliczeny niz jenoż na lěta abo lětdźesatki, ale na lětstotki. Won trjeba nowych człowjekow a tutych dyrbi wocźahnyć. Minister Rudolf Heß. Won wupraji wjednikowy dźak wschitkim organisatoram, kotźiž su za krótki cźas sjednoćeństwo „móz z radosće" postajili. Won dźakuje so też žonam a mužam, kotźiž su pomhali tutón skutk pschewjesć. Djenernischi dźeń dyrbi sako sławne pokazać, so prěnja klasrjeć nazionalsozialistiskeho stata mozy němskeho dźěłacerja a wjeselu němskeho dźěłacerja placi. Wjednikowy namjetnik wuschěwny, so němski dźěłacer swój, druhdy dłuhe cźasy łóž njeje, runjeż so jeho nadźije njejsu hischće wschitke dopjelnile. So pak kwěru k nowemu stacej steji, ja to zjutrna jenna wutrołny dźak. Němcy, němscy dźěłacerjo, němscy nazionalsozialistojo, Němcy dosyla nechcedźa wójna, kaž wschitzy druzy ludźo, kotźiž je snaja a chcedźa dźěłacy k lépschemu swojeho luda. Nježelimy so wójnu a njetrjebamy ju k wobnowjenju naschoje cźesće, dokelž je wjednik ju wobnowił.

Na to poda němski organisazijowy wjednik dr. Ley lětnu bilanzu sjednoćeństwa „móz z radosće". Wjednikowa wola, kiž dyrbjesche, so by dźěłacźer dosahacy dowol dostał a so by so w nim a w swójim druhim zwobudnym cźasu wopraudźe wocźerstwił, běše pschikas wschitkim, kotźiž na tym dźěłachu. Dźěłowa fronta je zjednoćowanjesko, hdyž so wschednje sjednoćeństwo swuczuje a móz z radosće je pschedpiš, po kotrymž so swuczuje. Dźenża je so zhromadnoćej dźěłoweje fronty w ludu sakorjenił. Dr. Ley wopisowaše potom dźěł wuspěchow prěnjeho lěta. Wołoběje wón wuschěwny hanit sa puczowanje. Dozwla je so 2 168 032 dźěłacerjow na puczowanje połsłako. Sa to běše nětkuje 36 000 żelesniskich wosow trěbnych. Hospodarčiši wuznam tutych jěbow wukhadźa z tego, so je so wobrot pschi wschitkich dowolowych cźahach na nětkuje 40 milijonow hriwnow woblicził. Němska żelesnica žama dosta 7 milijonow hriwnow. Wołoběje lubowachu so puczowanja na morju. 80 000 ludowych towarischow je wschěch dźělow Němskeje puczowachu k norwegskim fjordam abo k jendźelskim pobrjohom.

W nowym lěcze dyrbi hamt za puczowanje a dowol swój programm podlohnjć a posiwjć. Jěsły po morju so sajmawje rošćerja, dokelž w nałeżu łódźe z dowolerjemi do połodnišćich kónzin, do Portugalskeje, na kupu Madeiru a na Azorskie kupy pojedu. Na tutych jěbach smědźa so też pschiwuzini wobdźělić. Też sport je w sjednoćeństwje mózy z radosće wulke wuspěchi sapisowacz směł. Wschitke sportske hamty wotměchu dotal 8500 sportskich kursow, na kotrychž so nětkuje 450 000 wopytowarjow wobdźěli. Potom ręčeše dr. Ley wo dźěłach hamta za „xjanosć a doftojnosć dźěła". Skónčnje wuschěwny mjes mnohimi drubimi wězami pěstowanje kultury a waschnjow. 30 milijonow hriwnow, kotrež němska dźěłowa fronta lětnje k temu dawa, je smětschnje mało pornjo wuzkim wuspěchom. Móz z radosće njedostawa žaneje pschipomozy wot stata.

Francowski senator de Jouvenel za dorozumjenje z Němskej

Genfske nowiny „Tribune de Génève" hu wutoru wjeczor rozrěčowanje z francowskim senatorom de Jouvenelom wojsewite. W tutym wojewjenju wustupuje de Jouvenel sa posypt spravneho dorěčenja z Hitlerom. Też w Posaarskim praschenju pschihłosuje Jouvenel njepotrjebnemu němsko-francowskemu rozrěčowanju. Won rjekny, so może jo też z Hitlerom jednacz, hdyž je žo do Hitlera jednało. Francowska ma pjecza jenoż jedyn sajim: swěsćenje žiwobyła wothłosowanja. Hewak pak žo sa posaarske praschenje njesajmuje. Jouvenel ma sa to, so móha žo Hitlerowe mérowe wosjewjenja wěricz, dokelž je wón też k lépschemu Němskeje. Hdyž potajkim Hitler tak husto wo mérje rěči, dyrbi jo won na wěste smužkowne smužkowe žiwobyła wothłosowanja. Dokelž

hoćenymi skatami dóschło, ku pak dotal podarmo byse. Mimo teho pak praschenje dołha njeje jenicźy nemske praschenje. Runje Sjednoćene staty maju ſ wjele krajow pjenjezy dostacź. Też tute kraje njemóža swoje winowatosće ſ dewisami dopjelnicź. To hišo dopokazuje, ſo je amerikanske kusejerstwo kusejerſtwam wschitkich dołhozitkich krajow jenajke namolwjenja k płaczenju pósłało.

Krótke politiske powěsće

Prjedawschi nemski pósłoł minister dr. Schätzel je na sajecze wutroby 60 lět stary wumrěł.

Pruski ministerski president Göring je „swobonanobžne wośady Nemjeſe“ w Pruskej sakasał, dołeſ je swjatk tutych wośadow w pośłednim czasu wjele zbytkow a prjedawschoje ſozialdemokratiſke a kommunistiſke ſtrony pschijimał.

Awstriska statna rada je ſo wutoru k ſwojemu pśenjemu pośedzenju ſeschła. Pośedźenje njebęsche zjawne.

Madjarski ministerski president Gömbös a minister za rólnistwo Kallay ſtej ſo wutoru popołdnju ſ Wina do Budapeſta wrócźiłoj.

Francowski rozprawjeŕ za hospodarski plan namócnistwa je wośjewił, ſo Franzowska ſwojeho bjeſtracha dla w lěcze 1935 35 000 tunow wulku wójnſtu tódź a w lěcze 1936 tódź ſamſnjeze wulkośe natwari.

Japanſzy wojazy w chineſtej provinzy Kalganje ſnowa postupuja. Chineſzy wojazy ſo po pschikazu generala Cźiangkajſchecka japanſtim wojatam ſpjecźowachu a po ſaſatkym wojowanju Japanzow nuſowachu zofacź. Na woběmaj ſtronomaj je wjele wojakow padnyło a ſo ranjiło.

W Barlinje, Kölnje a Minje protesłowachu nemſzy ſtudenterje pschećiwo podawkam na nemſkej univerſiće w Prazy.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. nowembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Božo budź mity,
Zdźerž strowy a cźity
Do skónčenja časow
Mój serbski lud.

Čěſański.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer 0 a thermometer wodnjo, najwyſche +8. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer we nozy najniſzicho +5. Nad połnocnej Europu pschecz hiſche niſzina k ranju cźeſnuje. Dźeńſa droje jeje wliw trochu popuſchcźinje, tola bórzy ſo ſaſo ſnowa kurjawa pschiſcźeſeri, ſo blinke a mutne wjedro naſtupnika wotkſchewanny. Połokniſcha wyſchina je ſo je ſwojim jadrom do ſrjedźneje Franzowſkeje ſcźahnyła. Jeje wubéžki cźahnu ſo hiſche pſches Alpy do Awſtriſkeje a balkanſkich krajow. Pschi takſim rospołożenju njemóžemy hiſcźe zanchо wjetſcheho pschemėnjenja wjedra wocźakacź. Nizina pschinoſchuje pschezo hiſcźe mile a wlóžne wětry ſ morja, tehodla je wjedro po zyłej połnocnej a ſrjedźnej Europe napadnje mile. — Jutſtje ſchtwórtk klónczko 7,37 hodź. ſtkhadża a ſo 3,59 hodź. khowa. Mjeſacźk ſtkhadża jutſtje w połnocy a khowa ſo popołdniu 12,33 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Połmurjene, mile a wlóžne wjedro.**

Niewoprawnjene powyšenje płaćiznow

Industrijowa a wikowarſka komora a też pschemyſłowa komora w Zitawje wudaſchtej ſcźehowace wośjewjenje:

Wjednik a nėmſki kanzler je ſ postajenjom nėmſkeho kommiſſara za dohladowanje płacźiſnow ſpołnacź dał, ſo je ſo kruce rosſudźił, ſo by tójſe njewoprawnjene powyſchenje płacźiſnow, wośebje hdźeż ſo ſpytaju na wobſtejnoſoje kurowinowu wurjeczeź, fujemóžnił. Když móże ſo też powſchitkownje je ſpokojenjom ſwjeſcźeſ, ſo ſu ſebi industrija, wikowarſtwo a rjemjeſło we wotkrjeku ſebi ſwojich winowatoſczow k ludowej ſchromadnoſczi dospołnje wėdome, haj ſo ſamo ſa mjenjeſamożitych ludowych towarſchow pschi wutworjenju płacźiſnow nėkotry wopor pschinjeſeſu, ko tola ida, ſo ſu tu a tam ſchkodowacy, kotſiž ſebi mysla, ju mėża ſ wojowanja nėmſkeho ludu we ſwoju njewotwisnoſcź ſwój wuſtk cźahnyć. Tuczi ſchkodowizy ſo ſ tutym hiſchcze tak warnuja! Industrijowa a wikowarſka komora a też pschemyſłowa komora w Zitawje, kotrejž ſu powolane, ſo bychu wjedikowu wolu ſwoju wukonjale, budźa rajnje ſa to wuſtupowacź, ſo ſo honjerjo płacźiſnow do wyſokoſcze njeſchkłódni ſcźinja. K tomu ſu ſo ſakoſiſke wumėnjenja hižo wutworiłe a ſakſke hospodarſke miniſterſtwo je pschikłuſchnym wuſchnoſczam hižo powcźiło, ſo bychu bjes kondźenja a ſ zyłej truloſcźu ſakroczźiłe.

Komorje tohodla wocźakujetej, ſo ſebi nichtó njeſwėri, pschecźiwo wjedikowej woli, a ſ tym też pschecźiwo ludej cźinicź. Schtóž pak ma pschicźinu, ſo by ſwoje płacźiſny a waſchnje ſwojeho wudźerjenja ſtłada pschepruhował, cźiń to hnydom, pſedy hacź budźe pschepoſłoże.

*

— **Wobtrucźenje nuſnoſcze ſa wobtkadne puczowanja do wukraja.** Po wośjewjenju Zitawſkeje industrijoweje a wikowarſkeje komory je ſo poſtajenje nėmſkoſtatneje wyſchoſcze ſa dewiſowe hospodarſtwo wo wupiſanju wobtrucźenjow nuſnoſcze pschi puczowanach do wukraja, kiž wot 1. oktobra 1934 płacźi, tak wosſchérſiło, ſo ſu nėtko, je-li ſo wo wobtkadne puczowanje do wukraja jedna, mėſto pschiſłuſchnoſcze mėſtneje policźije tež **industrijowe a wikowarſke komory** prawo dóſtałe, ſo ſmėdźa wobtrucźenja nuſnoſcze wupiſacź ſa firmy, kotrež do jich wokrjeſa ſłuſcheja. S tutym wobtrucźenjom nuſnoſcze ſmėdźa naturiſke wobſwdy, kotrež jenicźky w tukraju bydła abo ſwjetſcha pschebywaju, wyſche ſwobodniſe njeſy wo 10 hriwnow tukrajne hvjerde pjenjezy hacź do 50 hriwnow abo wukrajne pjenjezy hacź do tuteje hódnoſcze w puczowańſtim wobtkadze bjes dowolnoſcze diwiſoweje mėſtnoſcze do wukraja abo do Poſaarſkeje ſobubracź.

— **Makoreutnarjam** wuplaczuje ſo podpjera na mėſaz dezember 1934 ſobotu 1. dezembra dopołdnja wot 1/2 9 do 10 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10 deſetach we wuplaczerni.

— **2. dezembra pośedże wośebity cźah do Drjezdźan.** Po Dźenſnjiſchnim wośjewjenju nėmſkoſtatneje żelesniſy pośedże njedźelu 2. dezembra tuni ſarjadowiti wośebity cźah ſe Sporjeſa do Drjezdźan ſ połnicźenjom jėdneje płacźiny wo 60 proz. Sa jėdu wot dwórniſchcźowa a wrócźo na dwórniſcheza, kotrež we wokolinje 100 kilometrow leża, wuczinja ſniženje tehorunja 60 proz. W Drjezdźanach poſtoji ſo po pschecźu wuſtupne wośjenje po mėſtnje ado poſtuniſchemu wopyt zoologiſkeje ſahrody. Wſchitko nadrobniſche (wo jėdnym płanje, płacźiſnach atd.) wupiſuje dokładuje wośebite łiſtjenje, kotrež je darmo pschi wſchich wudawańſich jėdnych liſcźikow a w puczowańſich běrowach dóſtacź. Każ ſhoniny, je to na dołhi cźaſ pośłedniſa ſkładnoſcź, Drjezdźany tak tunjo wopytacź.

— **Konjazeho wikowarja Jeſefa Bowcźerja,** 68 lět ſtareho, kiž jako ſuſy tu w bojcźenju „Wettinſkim Dworje“ bydleſche, wcźera wokolo 16 hodź. w jeho ſtwi morjewo namakachu. Sawołany polizajſki lėkaŕ, kujes dr. med. Richter ſwėſeſi, ſo je ſo Bowcźer ſaduſhył, dołeſ njemóžeſche dycha dóſtacź. Cźėło bowjeſechu do cźelownje pschi Mucźakowſkej dróſy.

— **Polizija ſoja 47lětneho muża,** kiž je na puczowaniu, dołeſ pjenjez po proſchenju khodźeſche.

— **28lětny wokowany muż** ſo wcźera wokolo 16,20 hodź. w jenej leżownoſcźi na Rėtſtej haſy ſ njemocnu ſaja. Sanitetna kolonna dyrbjeſche jeho do mėſchćanſkeje khorownje dowjeſcź. Tam jeho wjeczor 1/28 hodź. ſaſo puſchcźichu.

— **Kradnjene jėdne kola.** 22. nowembra kradnychu w Budyſchinje mužaze jėdne kolo znamki „Torpedo“, cźiſło njeje znate. Kolo mėjeſche cźorne krośna, horjeſchibnjene wodźidło, cźorne pschimadle, żołte ſwjena ſ cźornymi ſmuſkami, pedale ſ gumijom, ſchérej wobruczi, elektriſka lampa. — 27. nowembra kradnychu w Budyſchinje mužaze kolo znamki „Dürkopp“; cźiſło njeje znate. Kolo mėjeſche cźorne krośna, horjeſchibnjene wodźidło, Torpedoſki ſamoběh, pschi cźerjenju, ſady cźorny wobruczi. — 23. nowembra kradnychu we Wurizach jonjaze jėdne kolo znamki „Seidel & Naumann; cźiſło njeje znate. Kolo mėjeſche cźorne krośna, horjeſchibnjene wodźidło ſ cźerjenymaj gumijowmaj pschimadłomaj, żołte ſwjena ſ cźornymi ſmuſkami, pedałej ſ gumijom, cźornej błótoſchćitkaſaj, Torpedoſki ſamoběh, cźerjenjej wobruczi, elektriſky lampu. — Wo wėzowne ſdźėlenja proſy kriminalne wotdźėlenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo blišſche ſandarmiſkowe ſtacźije.

S **Nacźłowa** pola Kubſchiz. Khětko njehaŭbicźiwje pjatk pschipołdnju jedyn wokolonoſcheſ ſ Budyſchina na jenym tudomnym kuble wuſtupowaſche. Wón pſchedawaſche nowe lėtne khartki, powdaju, ſo mėli je ludźo wobſtaranja dźėła dla kupowacź. Jako běſche nėktore khartki pſchedał, rjekny, ſo na nich 350 prozentow ſaſłuži, runjeż je jemu jenoż hacź do 40 prozentow dowolenych, ale taſku ſrudnu ſaſłużbu ſebi tola nichtó njemóże wot njeho żadacź, wón praſeſche. Potom wón khětro njepſchiſłuſchnje wo nėmſkej zonje rėcźeſche. Nėktore pſchitomne ſobuſtawy tudomneho zónſtwa jeho wuprajenja wótrje wotſwokaſachu, na cźoł wón kócźki ſhrabny, kotrąž na ławje leżeſche, jenej zonje nješ wocźi cźiſnu, na to ſo ruce wotſkali. Njech ſebi ſpomjatkuje, ſo ſebi pschidobne tajke njepſchiłuſchnoſcze tu wjacy dowolicź njeſmė.

S **Nacźłowa** pola Kubſchiz. Lėtuſche dny ſa ſtarſchiſke wopyty, w tudomnej ſchuli, kotrež ſu ſrjedu, ſchtwórtk a pjatk, ſkónczą ſo pjatk ſe ſtarſchiſkim wjeczorom, kiž ſo ſ dypkom 1/28 hodź. ſapocznje.

S **Porſchiz.** Njedźelu ſemėrtnych běſche 48lětny kubler **Ifi ſamoſijkaŕ Leßmann,** kotrež je jako **wojak** na **wójnje 1870/71** pobył, jako **robuſtaw Porſchiſkeho** wojeſkeho towarſtwa do Božeho doma pschi cźoł. Na jenym ſtkhodźeniſu tam mėſnywſchi wón do dupy ſrafy, pschi cźimž ſebi wobliczo a hłowu ſrani. Snjeſłożeneho ſ automobilom domoj dowjeſchu. Khdźeż ſo hnydom k njemu lėkaŕ ſawoła. Jemu ſo powſchitkowne dźėłbracze a wobſarowanje dóſtawa.

S **Porſchiz.** Dróha ſ Porſchiz do Skanez je ſo w dołhoſći 160 metrow dopołnitowała. Pschi tym dźėle je 13 dźėłonjemėrjerow dlėſchi cźaſ łaſkužbu namakało. Pleſtrowanſki miſtſtr Seeliger bė po ſkónczenju dźėła dźėłacźerjow k wjeſełenu ſwjedźenſkej do tudomneho Kandrikez hoſcźenja pscheproſył.

Křižanec Hilža

Roman.

S nėmſkeho ſwob. pschełožił Jakub Schajba.

8] (Pokracźowanje.)

Najppschiſnicha a we wocźomaj Mochowcźanow też najzjerſcha bė cźerwjenowlaſa Scholcźiz Marhata. Jeje źidźana draſta, wuſchiwane rubiſchło a banty běchu hacź dotal nėſchto njewidźaneho. Joſef dźėſche pschi jeje boku. Wona na njeho ſmėjiwy a dowėrliwje ſhladowaſche. Joſef pak bė po ſdacźu zyle ſaſmuſkleny a na jeje pschichłuſkliwoſcź jenoż mało dźiwaſche, ſo ſo wona ſtónczńje njeſpokojna wotwobracźi.

„Scholcźiz **mója** ſo **nad jich** pschichodnym ſynom ſawėſcze wjeſelicź“, rjekny ſtara cźeta, kiž bė młody por wobkedźowała. „Ja Schcźepanowu derje ſnaju — wona mje w mėſcze na wicźnych dwjach huſeſiſcho wopytuje. Je to pschiſtojna a zara ſamożna żona. Mysłu, ſo ani njewė, kelko wobſtejdźi . . . Joſef je kraſny, mudry cźłowjek, ale ma trochu ſpodźiwnoho waſchnja. Wón pryedy też huſeſiſcho ke nam pschińdźe, jako w mėſcze ratarſki ſchulu wopytowaſche — teho dyrbjeli jónu na klavėrje hracź ſłyſcheć! . . . Tón by ſej w mėſcze mógł najrjeſniſcho a najbohatſchu wupytacź, wón by ja ſawėſcze dóſtał. Ale wo jeńtwore nochańſche jenje nicźo ſłyſchecź . . Cźehodła ſebi nėtko runje Marhatu bjerje, njemóžu tak prawje ſapſchijeć.“

„Wėz je tam potajkim docźiſta?“ woprascha ſo Kſchiſanowa.

„Jeho macź ſ najmjenſicha, ſ kotrejž po kemſchach poréczach, ko jara njewotpréwaſche“, ſnapſchecźiwi cźeta.

Hilža poſłuchaſche na tule rosmołwu każ wo ſnje. Jeje wutroba ſo ſtrinaſche. S cźicha ſtany a bjeſche do ſahrodki, ſo by ſo tam wupłakała. Tu bė ſnajmjenſicha mrėźaza pſchiroda nėkajki wothłós jeje bolioſcze . . .

Młoda holza ſtehnu ſo na kėrchowiſku murju, na kotruż bė ſwoju prawizu mucźnje ſłožiła. Jeje ſybołazej wócźiły pſches kėrchow do daka ſhladowajſchtej . . . Runje tamle ſeſadu makeho zyrkwinſko wukuſcheka ſtojeſche ławka, na kotrejž bė Jóſef dźeńſa rano ſedźał. Tam bė też na nju pohladnył . . . Ale ſchto ſmėdźeſche ſo wona ſtyła do tajkich hrėſchnych myſłow ſamórcź? . . . Jóſef łubowaſche hudźbu a ſpėw; wón ſam tola też derje ſpėwaſche — bė tohodła bjes dźiwa, ſo jeje ſpėwej tajku ſkedźbnoſcź pſchiwobracźi. By-li drutha na jeje mėſtnje ſpėwała, wón by ſcźehowace runje tak na pſchejeſenowy khór ſpohladował.

Tak a podobnje ſpyta Hilža kóždu nadźiju w ſebi poduſkuwcź a chzyſche ſbóſny ſon ſwojeje wotkroby njeſmilnje ſnicźicź.

Wona bė ſwojej ſonjazej wocźi ſaudźelita. Ale kak ſo poſtróži, hdyż ſo nadobo zuſa ruka na jeje ramjo ſkoži. S wótrym ſakchikom ſo poſtróži a njemóżeſche to ani w mysłach ſapſchijeć — Jóſef ſtojeſche pſched njej, jenoż hiſcheze ſ cźeſtej, niſkej muzyu wot njeje dźeſeny.

„Njebudźeze ſia — ja Maſ nochcźyh wuſtrójeć“, rjekny won ſ proſchazym, njehyſkim hłoſom.

Jako Hilža njeſlyſcheſche — a to jenoż tohodła, dołeſ bė jej dozhła njemóżno rėcźeć — pſchiſtupi won zyle blišſko k nuzi a nachili ſo hłuboko, ſo by mohł do jeje k ſemi ſkoſeneho njewocźa pohladacź.

„Popſchejeſze mi tola jenieźkeho ſłowcźka“, proſcheſche zyle wótſtkliwje. „Khdyż tu tak zyle ſymje a khutnje ſtejicźe, kak dyrbju potom ſwaſłiwoſcźe nabracź dale rėcźeć? . . . Hladajcźe, ja to ani wjacy tcźicź njemużu, kelko raſow ſym hižo tule nimo ſchoł, jenoż w mysłi, kak bych mohł ſ Wami nėkak porėcźeć . . . Sejte tak w ſamoce ſiwa, ſo cźłowjek nima jenicźkeje ſtkadnoſcze, Waſ nėkak ſeſtacź, a tak dyrbju ſebi mysłicź, ſo nje ani njeſmajeze.“

Hilža bė ſo mjes tym trochu ſhrabała. Jeje pſchedewſacźe, ſo Jóſef jeje njeſbożownu pſchikłuſkliwoſcź k njemu njeſmėdźeſche pytnycź, pſchińdźe jej ſ nowa na mysłe — wona ſtejeſche pſched Marhaczkinym naſwożenju, tole pſcheſbwdcźenje ju ſkruceſche.

„Ja wſchak Waſ derje ſnaju; Waſch bratr ma Scholcźiz Khatu ſa żonu“, ſnapſchecźiwi wona mėrnje. „Rėcźeſe jenoż dale, khdyż jej też myſlicź njemóżu, ſchto wote mnje chzeze, chzu na Waſche praſchenja tola wutrobnje rad wotmolwjeć.“

Hilžina khutnoſcź bė Jóſefa trochu ſamylika. Wón ſo ſaczerwjeni a ładźeſche ſ ruku jeje ſwórzate wložku. Sſónczńje po njelubym mjeſcźenju wón pokracźowaſche: „Wy ſcźe dźeńſa tak rjenje ſpėwała — mi ſo ſpėw pſche wſcho lubi. Podobnje Waſchego hłoſa pak hiſcheze njeſlyſchał — to dyrbju Wam wuſnacź.“

„Khdyż je ſo Wam hudźba tak ſpodobała“, wotmolwi Hilža, „tak njeje to moja łaſkužba — pſalm je tak rjany — Wy mójeze tola też ſpėwacź?“

„Sceze nje hižo ſłyſchała?“

„Haj, pſchi khačzinym kwaſpi.“

„Wy tola njeſlyſcheze pſchipódła.“

„Wėſo niz — ale Waſch hłóſ bėſch ſłyſnje klinczeſche — ja ſym jakrje ſłyſchała, ſo mójeze derje ſpėwacź.“

„Kak dha wėſeze, ſo běch to ja?“

„Wėſzacź tola tak łaſnje ſwėczeſche —“

„Ach, — a tuż ſcźe na to poſtuchała?“ pſcheterhny ju Jóſef ſ błyſcheźatymaj wocźomaj.

Kak njelepje — wona bė ſo pſcheradźiła. Mójeſche pak wėz hiſcheze trochu ſamylicź.

„Nó haj, to je tola hižo dźiwa. Khdyż k woknej ſtupich, dy r b j a ch Waſ ſłyſchecź — Wy tola runje ſnapſchecźiwa ſiedźeſche.“

Wona tele ſłowa tak bjeſdźałnje każ mózno ſrėcźa. Młody muzyſki natkili hłowu a mjelcźeſche.

Pſchi ſebi Hilža pomyſli, ſo dyrje je tu nėſto dóſcź dołho ſtała. Wón po ſdacźu nochcźyſche nicźo wjacy prajicź, cźe tola pak też njewoteńdże. Jeje połoženje bu pſchezo njelubſnjiſche, tak ſo ſtónczńje maku krocźel wrócźo ſtupi a wuſkotlitwje rjekny: „Ja nėkto łaſo nuts póndu — ma my hoſcźi. Też ja Waſ njeje radźonne, ſo tu tak dołho ſtejeze — łutrobja maja łóſy jaſyk! . . . Khdyż Waſ tu nėchtó wohlada, by Wam pola Scholcźiz wulka ſchkoda naſtała.“

„Nó, a ſchto mje to ſtara?“

(Pokracźowanje ſcźehuje.)

Protyka dawkowych termijow

ja mježaj dezember 1934.

Finanzneny hantlej ma so šaplacjeć:

5. dezembra: Dawkowy wotcjah wot djelacjerskeje mšdy, mandželska pomoc dostawarjow mšdy, pomoc za njesamostatnjerjow wot mšdow, kotrejž hu so w cjahu wot 16. hacj do 20ce novembra 1934 wuplacjile.
10. dezembra: Burjowy wobrotny dawk.
10. dezembra: Pschiwobwedženje a naplacjenje wobrotneho dawka za mježaj nowembra 1394 (cjahaŕski cjah hacj do 17. 12. 1934).
10. dezembra: Naplacjenje dohodneho dawka.
10. dezembra: Naplacjenje towarstwoweho dawka.
15. dezembra: Naplacjenje pschemyslowoho dawka.
20. dezembra: Dawkowy wotcjah wot djelacjerskeje mšdy, mandželska pomoc dostawarjow mšdy, pomoc za njesamostatnjerjow wot mšdow, kotrejž hu so w cjahu wot 1. hacj do 15. dezembra 1934 wuplacjile.

*

S **Sulicjinu.** Jutrje schwitórtk a pjatk je za cjah schulskeje wučby schula za wopyt starschich schulskich bjeznatwerjna. Starschi so pschepruschuja, so bychu je swojim wopytom pokasali, so so za schulske roswucjenje swojich bjezi zajimuja.

S **Jitoš.** W nozy k 18. novembrej su w tudomnehu pschez hoscenza hrajadkowy automat kradnyli. Možno je, so su jón w automobilom wotwjezli. Wobkradnjeny za wroccenje automata abo za wuslědženje paducha 50 tšinowe myta lubi.

S **Njeswacjidła.** Wjednik nazionalsozialistiskeje skupiny bě tele dny wjesnjanostow a gmejnskich sastupjerjow z Njeswacjidła a wokolnych wjow do shromadžiny pscheproscu, w kotrejž wokrjesny wotrjadny poradowar za gmejnsku politiku Ssmarsly-Budyski wo nowym gmejnskim porjedže, 1. januara 1935 do mozy stupjazym, rjecjesche. S nowym gmejnskim porjadom so wjesnjanosam wjetsche cjesce napokoja. Pschede wschém dyrbja woni wurunowy hospodarski plan sestajecz. Dokelž je w Budyskej wokolnosći wjele małych gmejnow, budu so tute dyrbjecz do wjetschich gmejnow sjednocjicz. Gmejnam, kotrejž nimaju wurunowy hospodarski plan, njebudže so mózny napitkowy dawk ipuschcjicz. Bydło pytanym swójbam budže gmejnske sariadnistwo dyrbjecz za tólde waschnje pomozne byc. Wulsnyki schulskich wjedenjow smeja so gmejnam pschewostajicz.

S **Njeswacjidła.** Schtwórtk a pjatk, 29. a 30. novembra, budže schulska wucjba w tudomnej schuli starschim schulskich bjezi wotewrjena. Starschim so skladnosć poskeje, so wo tym pschewjedcjicz, schto su jich bjezi we schuli nawukle. Starschisti wjecjor smeje so shromadze z jednowym zwjedženjom njedželu 2. dezembra.

S **Wochowa** pola Njeswacjidła. Pjatk wjecjor su za cjah njepschitomnosce nalenka knjeneje mlokarnje nadschi w mlokarni pobyli. Se strony zahrody zelesnu lejzu wupaczliwschi a woknowu schlleizu rosbiwschi su so do khlewka pschi jeni dobyli. Tam su kamory a laschcje pschejescjoho mor rospaczili, z kotrehoż su brunobarbjenj zelesny laschcjik kradnyli. W tutym khowachu so nicjo njepaczacje pschedwójnske pjenjesu, wichelake sawescjacze wopisma a nalutowanske knjizki. Na dweju njesnateju muzjelju, kotrajž staj za cjah paduschtwa wo wju pschebywakoj, tukaju, so tuj paduschtwo skuczikoj, z kotrehoż wschak njesmjetaj pjenjezneho wuzitka.

Z **Khrósćic.** (Wulka nazymska honjtwa.) Zandzena póndzelu běše za našich wjesnjanow wosebje wuznamna. Wotmě so tu kaž tež wšě druhe lěta wulka nazymska honjtwa. We 8 hodź. rano so zhromadžachu. Skoro z kóždeho statoka pschikwatachu honjerjo. Tež hajnicy Lěchu so hižo rano zahe na puć nastajili. Lěchu na 20 trělcow. Honjtwiny nalenk knjez hur Grofa powita z krótkimi slowami wšěch zhromadzenych a wupraji swoje wosebite wjeselo nad tym, so bychu so wjesni hospodarjo w tak sylnej ličbje k honjtwje zešli. Rózk zatrubi! Běše to znamjo k započatkej. Z wjeselej mysla šehnjechu wšitcy ze wsy. Knjez nalenk Grofa prošeše hišće wo dobru disciplinu, zo by tak wšitko derje pschejsed mohło. Honjtwa so zapocina! Tworimy wulki kotoł. Najprjedy jedyn trělc a za nim jedyn abo dwaj honjerjaj a zaso jedyn trělc. Kóždy kroci stajnje kedžbujo do wulkeho koła. Honjerjo, kóždy z kijom wobrónjeny, šerja štyrinohaczow ze swojich lěhwow a khowankow. Krótki zakřik! Kaž zle njedobre wujédže jedyn štyrinohač mi njez nohomaj. Skoro běch na njeho stupił, dokelž so na njeho njedohladach. Pri-pras-praa. Jako so domasach, zo bych jemu za to mócnje kožu nameŕił, dokelž bě mje tak jara wustrožał, widźach kak so runje nakotre razy pšez hłowa kuli, hač tak pjerść lětaše. To bě jemu za khlostanje. Prěni signal zatrubi, to płaceše za wšěch. Dźěchmy do koła hromadže. Jako druhi raz trubješe, dyrbjachmy my honjerjo do srjedź hromadze hić, mjez tym zo honjtwjerjo stejo wostachu. Cěrjachmy mócnu haru, zo bychmy zaspancow z jich čopłych khowankow wubudźili a wuhnali. Njewědźachu sebi hdźo zabježeć, wšudźe čakaše na njeh smjerć. Běžachu do koła wokoło, doniž jich dóńt njepotrjechi. Druhdy poradźi pak so tola hišće jenomu abo druhemu z koła wuceknyć a psy cěrjachu mócnje s wkajo za nimi, tola podarmo. Zajac mózeše tola lepje běžeć. Zaso jena pječeń mjenje. Dopołdnjo so minu. K wobjedu dóńdźechmy wšitcy k Bjeńšecom. Tu bórzy dostachmy kóždy dołhi kónc kołbasy. Pomazki mějachmy sami sobu; k tomu hišće piwo. Dyrbjachmy khětro pózerać, zo njeby nas ćma překhwatała. Tež popołdnju bě khětro zajimałe, wosebje jako w lěsu bažanty a nukle z jich khowankow a ćerjako w lěsu bažanty a nukle z jich khowankow a ćerjanjow honjachmy. W 4 hodź. so honjtwa skónči. Wšo bě derje wotbježała. Potřěbało bě so wšo hromadze 38 zajacow, 8 bažantow, 6 nukłow a 6 kurwotow. Porjo łońšim něšto mjenje. Loni samo 53 zajacow trělichu. Na to preprosy hišće knjez najeńk wšěch k posyninjenju. My honjerjo dóńdźechmy zaso Bjeńšecom, mjez tym zo so honjtwjerjo Groficom podachu, dokelž tu wjacy městna njebě. Dachmy sebi nětko čopłe kołbaski z caltu derje słodźeć. Też za to bě postarane, zo njebychu naše piwowe karanćki prózdne stale. Nětko hakle nasta prawa zabawa a wjesele žiwjenje. Knjez najeńk Grofa džakowaše so wšěm wot wutrobi, zo je na jeho přeprošenje tak wjele honjerjow přihkwatało a jemu při honjtwje pomhało. Je to rjany přikła dwjesneje přezjednosće a praweho wjesneho žiwjenja. Tu je hospodar hromadze z čeladnikom při dźele kaž tež zabawje. Njeznaja rozdźela. Daŕicel přeješe sej też dale tajku dobru přezjenosć a prosy přitomnych, zo bychu tříkróćnu slawu na krajneho honjtwjerskeho mištra Göringa a na krala trělcow tutoho dnja knjeza Woleńka z Kukowa wunjesli. W mjenje wšěch honjerjow džakowaše so hišće wyši honjeŕ knjez Hoyer (zwónk) daŕicelej k. najeńkej Grofje za tak nadobne jědže a pića. Dołho potom hišće bywachu wšitcy hromadze při wjeselej mysli, dobrej zabawje a rjanym serbskim spěwje. Bóh spožč hišće najeńkej knjezej Grofje dołhe lěta, zo by tak mohł přinošować přezjednosći wjesnjanow.

Birger Rund dobu žebi bóńcjł hory Zugłpitze.

Pschi skakanju je sněhakami na horje Zugłpitze, z kotrymž so němske sněhakarstwo wotewri, norwegiski dobyćer olympiady Birger Rund ł 35 metrami najdale skocji. Sa swoje shromadne wukony dosta wón bóńcjł hory Zugłpitze.

Budyske stawniske powěsće

ł dnja 26. novembra 1934.

Narodźili su so: Korli Bjedrichej Reinholdej Kutterej, samkarjej, djowcjicka. — Willijej Alfredej Bischkupej, murjerjej, žynk. — Kurtnj Waltarjej Jurjej Leziušej, polstrowarjej a tapezěrarjej, djowcjicka. — Hermannej Herbertej Schonzu, pschekupjej, žynk. — Dr. fil. Bjedrichej Heinzej Trögerej, dipl. ratarjej, žynk.

Wumrěli su: Bjedrich Wilhelm Ruschka, pschekupc, 64 lět. — Lina Selma Ganeschowa rodź. Andrezkez, mandželska žuželnika, 51 lět.

Do mandželstwa stu pjischli: Kurt Beno Guda, blidař, ł Margaretu Paschkez, buffetowninzu, wobaj w Budyschinje.

Sport

Kopańca.

Ralbicy I. DJK — Budissa I. B. 1 : 7.

Zandźenu njedźelu preprosychu sebi Ralbičenjo wuznamnych kermušnych hosći z Budyšina k přeceľnej hrě. Tohodla rěkaše, wše mocy napinać, zo bychu kopańcu hódnje wobstali. Njeběchu też z dospołnym muštwom nastupili, dokelž pječa dwaj z druheho muštwa sobu hraještaj. ¾3 hodź. so zaliwizda a hnydom poča so spěšna hra. Při započatku zdaše so, jako byštej muštwje nimale jenak sylnej byłej. Wězo měješe Ralbičanske zadne muštwo sylne nadběhi kermušnych hosći wotrażować, ale njepobrachowaše też na strašnych wokomikach před Budyskimi wrotami. A mějachu tři króć woprawdźe dobru přileżnosć, hrě hinaši wobraz spožčić. Ale hižo w 15. mjeńšinje klinkaše pola domjacych. 1 : 0 za hosći. Haj, klinkaše woprawdźe, přetož jedyn z přihladowarjow bě sebi wulki klinkaček sobu přinjesł a kóždy raz sylnje zwonješe, hdyž so něhdże wrota trělichu. Hišće jónu předbychu so Budyšenjo z wuspěchom. Połčas: 2 : 0 za měšćanow. Krótko po tym sedźachu trěće a też stwórte wrota. Rózk za Ralbicy. Wšitcy kedžbuja. Lěwy nadběhowař trěli a srjedźny přeměni z hłowu do brankow. Znajmjeńša čestne wrota za nich, jeli wjacy wuspěcha njezmějachu, a tak też wosta hač do kónca. Hinak pak pola Budyšanow. Krótko před kóncom napraskachu Ralbičanam hišće tři dalše wrota. Tola zaležeše to na zadnim muštwje, dokelž khětro popuščichu a też strażnik njetrjebawši won běhaše. Tak wróćichu so Budyšenjo z wysokim dobyćom 7 : 1 domoj. Bjez dwěla su sebi je tež zastužili, dokelž skoro cyłu hru sami wjedźechu. Też technisky a štož zhromadne hraće nastupa, wupokazachu so jako kmańši Tu mózachu Ralbičenjo hišće wjele wuknyć. Dyrbja tola bóle na to kedžbować, zo maja stajnje swoje městna dźeržeć a nic tak wjele tam a sem běhać, potom sebi jenož jedyn tomu druhemu bul wotkopnu, kaž so to při tutej hrě bohuž stawa. Hra sama na sebi bě khětro zajimawa a też wotmě njaca. Wobě muštwje jara přistojnje kopaštej, tak zo sudnik ženje raznje zakročić njetrjebaše. Srjedź hry mjeńšinu pozastachu k wopomnjenju morwych.

Přjedy toho kopaštej Ralbičanske II. DJK a Budissa III. Też tu dobychu Budyšenjo 6 : 0. Tola Ralbičenjo mózachu runje tak dere dobyć, hdy bychu połni byli, přetož kopachu jenož ze 6 muženi. Tu widźimy zaso naš stajny brach. Je to porjad a disciplina! Skazaja sebi hosći a potom sami jenož ze šěsć muženi wustupja! Tu dyrbjało so tola kručišo na to hladać. Pak hrajemy wšitcy a pak seyła nic!

Z Łužicy

S **Kotmarja** pola Łubija. 90lětna Henrietta Schmidtowa je doma na słhodże mišnywschi padła a so pschi tym sarańła. Starschicha 66 hacj do žiwoje žnjerjece we swojej wyšokej starobje hišće wurjadnje cjiła.

S **Mopakeje.** W nozy k njedźeli je so tu hoscjenz „Wjeseleho wuhlada" do cjista wotpalił. Hoscjenzowny najeńk je wobnja hakle dohlada, hdyž ł hoscjenzowje hižo płomjenja žapachu. Dla njedostatkajeje wody dyrbjachu so wobnjowe wobory na to samjelowacj, so bychu žiwe domske wobnjej wobrasć. Schkodu, kotruž hoscjenzar pocjerpi, so je sawěscjenjom zarunja, tola samkar Dreyer, kotryž hoscjenz žobu wobydleschc, nima nicjo sawěscjene.

Słowjanske mjeńšiny Pólskeje

Wobydlerstwo Pólskeje je přewažnje słowjanskeje narodnosće. Pólska ma jenož 12 proc. njeslowjanskich mjeńšinow (hłownje Židow a Němcow). Přez 70 proc. wobydlerstwa pólskeho stata su Polacy, zbytk (18 proc.) su słowjanske mjeńšiny.

Z antropologiskeho stejišća su słowjanske mjeńšiny w Pólskej njerozeznawaju wot Polakow samych. Přisłuseja samsnym rasam, kaž tamni. Jeničcy snadź Polesacy, kiž wobydleja njepřistupne bahnišća při rěcy Prypeće, zakhowachu sej trošku hinaši typ.

Je tak mało rasowych rozdźelow mjez jenotlivymi słowjanskimi splahami w Pólskej, zo na přirodny Polak so po rasy bóle rozeznawa wot sewjerneho Polaka hač Běłorusa, kiž bywa susod sewjerneho Polaka.

Też na polu ludowědy móżemy wobkedźbować podobny zjew. Južni Polacy na př. maju podobne nałožki kaž jich małoruscy susodźa, mjez tym zo maju sewjerni Polacy zasy cyle hinaše wašnja, kiž jich zasy bliža jich słowjanskim susodam.

Na čole słowjanskich splahow Pólskeje steja wězo Polacy sami, kiž staja 70 proc. cyłeho wobydlerstwa. Polakow namakaš też tam, hdźež je kraj hewak wobydleny z mjeńšinu. Polaka maš w Pólskej nimale w kóždej wsy. Znajmjeńša 8 proc. Polakow ma w Pólskej kóždy wokrjes, samo na narańšich pomjezach, hdźež bywa małoruski žiwjoł jara sylny.

Słowjanske mjeńšiny w Pólskej tworja Małorusojo, Běłorusojo, Polesacy, Češa, Wulkorusojo a Słowacy.

Najsylniša słowjanska mjeńšina w Pólskej su Małorusojo abo Wukrajinjenjo. Woni tworja 14 proc. cyłeho pólskeho wobydlerstwa. Bydla po krótkorańšich pomjezach Pólskeje a to wosebje we Wołyńskim, Stanisławowskim a Tarnopolskim wójwodstwje. Wołyńske wójwodstwo ma 68 proc. Małorusow, Stanisławowske 70 proc. a Tarnopolske nimale 50 proc. Wjele Małorusow bydli też we Lwowskim wójwodstwje, mjenujcy 36 proc. Też w druhich narańšich wójwodstwach su Małorusojo hišće dosć sylnje zastupjeni.

Małorusojo w Pólskej so mjezy sobu khětro rozeznawaju z předrěču a też w nastupanju kulturneho skhodźenka. Na jara wysokim skhodźenku kultury steja Małorusojo we Lwowskim, Stanisławowskim a Tarnopolskim wójwodstwje, niżšu kulturu majwe Wołyńskim, Poleśkim a Lublinskim wójwodstwje. Małoruski narod so hakle wuwiwa a sej hakle twori swoju woršu inteligency a swoju narodowu ideologiju.

Też we nastupanju wěry su dželeni. Małorusojo wokoło Lwowa, Tarnopola a Stanisławowa přisłušeja grekskо-katolskej cyrkwi, Wołyńscy a Poleścy Małorusojo pak su prawosławni. Grekskо-katolskich bywa wjacy hač prawosławnych.

Małoruske nowinarstwo je khětro wuwite. W 1928 wukhadźeše w Pólskej 63 wukrajinskich časopisow. Małorusojo mějachu 2881 šulow, z nich 20 srjedźnych. Pólsko-wukrajinskich šulow je 148.

Běłorusojo stajeja 4 proc. pólskeho wobydlerstwa a bydla přewažnje w Poleśkim wójwodstwje, hdźež bydli přez 42 proc. Běłorusow. Hewašu sylnje zastupjeni w Nowogrodskim wójwodstwje (37

proc.), we Wileńskim, Białostockim, Bielskim, Grodźenskim a Wolkowyskim wójwodstwje. Też Bělo-ruska inteligenca hakle nastawa a narodne wědomje je w běloruskim ludźe z městnami hišće jara słabe. Bělorusojo bydla jenož na wsach. Města su přepólšćene abo wobydlene ze Židami.

Bělorusojo přisłušeja zdžela katolskej, zdžela prawosławnej cyrkwi. Najwjacy je prawosławnych. Běloruske nowinarstwo je hišće khětro bědne. Mějachu w l. 1928 jenož 8 časopisow, šulow jenož 32, dokelž nimaju swojich wučerjow. Wostatne šule bywaju pólske.

Zajimawy splah su Poleśacy. Někotři maja jich za Małorusow, druzy za Bělorusow, haj samo za Polakow. Jich rěč je měšeńca pólskeje, małoruskeje a běloruskeje rěče. Poleśacy su sami wjesnjenjo, kiž bydla w njepřistupnych bahniščach a lěsach, w kraju, kiž maju wšelacy wučeni za prakolebku słowjanskich ludow.

Poleśacy bydla hłownje w Drohiczyńskim wokrjesu Poleśkeho wójwodstwa, hdyž je jich 40 proc. Hewak bydla rozprošeni mjez Małorusami a Bělorusami w susodnych wokrjesach. Poleśacy sami so raznje wuznawaju jako wosebity narod, kiž so rozeznawa wot susodnych Polakow, Małorusow a Bělorusow. Mjenuja so „tudyši". Su wšitcy prawosławni, nimaju ani nowin ani swojich šulow. Jich šule su pólske.

Češa bydla w Pólskej we Wołyńskim wójwodstwje. Je jich wšo dohromady wokoło 25 000, potajkim nimale 2 proc. wobydlerstwa wójwodstwa. Wołyńscy Češa steja na jara wysokim kulturnym skhodźenku. Też maju khětro wuwite hospodarstwo. Maju jenož jenički nowinu, dokelž zwjetša čitaju nowiny z Češko-Słowakskeje. Češkich šulow bě w l. 1928 na Wołynje 40. Češa su hłownje prawosławni, zdžela też katolscy a evangelscy. Hewak Češa hišće bydla wokoło Łódźe a Kempna pola Poznanja. Też w městach tu a tam bydla Češcy rjemjeslnicy.

Wulkorusojo bydla jenož w sewjernej Pólskej wokoło Wilna a Białostoka a to w poměrnje małej ličbje. Wulkorusojo su prawosławni abo „staroměrniwi". Najebać mału ličbu mjeńšiny je ruske nowinarstwo w Pólskej dosć wuwite (8 časopisow), dokelž wjez Rusami je wjele inteligency, politiskich ćeknjencow. Dale też Židźa rady čitaju ruske nowiny. Dale maju Rusojo też w Pólskej 10 srjedźnych a 10 ludowych šulow.

Najmjeńša słowjanska mjeńšina w Pólskej su Słowacy, kiž bydla w Nowotargskim wokrjesu w pólskich Tatrach. Je tam wokoło 300 Słowakow a tuć wězo jako mjeńšina wulkeje ważnosće nimaju.

Wusudźenja

§ Njeskhodna sćini šo na dołhi cžaš mjesynarodna kapšowa paduschniza, dnja 1. haprleje 1901 w Jakostawje rodźena Franziška dźěl. Paz rodź. Hez ſ Pósnanja. S Němskeje je wupotajana a běšče napadłedk we Morawskej Ostawje bydlita. Wot tam běšče spočzatk septembra 1931 bjes wupotajanjšich papjerow pola Zitawy krajne mjesyn pschetrocžita, so by tak pisches Drježdjany do Budyschina pschischła. S jeje towaršchu bě pschecželniza ſ Bohumina. Pazowa šo 8. sept. na Budyšćich witach saja, jako runje Serbowizy hnjeni Wehnertowej ſ Hórkow móschnicžku je 26 hr. ſ toschi pokradny. W jeje kofru, kotryž běšče na dwórnischczu wostajita, namaka policija sapiš wikow a wulkowikow wot Möllera, kotrymž běchu wiki w Budyschinje, Zitawje a nětkotrych městow w herbšćich krajach podschmórnjene. W Aue na pšch. šo na wikach tónz augusta 13 kapšowych paduschtwow wojewi. W kofru šo dale 520 hr. namakachu, tute pjenjezy sawěsće ſ paduschtwow pokhadźachu. Swěsći šo, so šo Pazowa 3 léta w Parisu, dale we Gdańsku, we Warschawje, Barlinje, Marijanskich kupjelach a druhich kupjelach połnóžnych Cžech pschebywaschе a šo wošebje ſ paduschtwom žiwjeschе. Paduschtwow dla bu hižo dwójcy pokhłostana. Budyšći ſud sašudźi ju k 5 létam jastwa a k pjenjezneмu khłostanju we wyšokosći 300 hriwnow.

Najnowiše z cyłeho swěta

* W Barlinje w nozy k wutorje na khižiniſchczu Wilhelmſeje drohi a dróhi Pod Lipami privatny auto ſ połnej spěchnoſeju do twarſeje jamy sajedže. Wón ſ tajkim wotmachom do załwerajcych hrjadow korcži, so tute twarſeho dźěłacerja w jamje załtocžichu a dweju druheju dźěłacerjow cžeško skranichu. Wina na njeſbožu je jenicžki pjany wjednik automobila. Policija jeho saja.

* W hórſtej wſy Meurje pola Rutoldstadta je ſo wutoru rano pjecź statkow wottalilo. Schkrě załadowane tele ſto metrow wot wohnja ſdaleny ſtotk, ſo ſo ſ wohnjom Dyrnje wobſchkodźi. Wjele żnjow, ratarſkich maſchinow a gratu je ſo zhubiłalo.

Zběrka za Domowinu

Hač dotal je so nazběrało	175,20 hr.
Hózk pola Kamjenca	6,30 hr.
Wudwor pola Kamjenca	6,10 hr.
Delni Wujezd	13,— hr.
Rakecy	7,50 hr.
Serbske Pazlicy	8,90 hr.
Zdeŕ	2,— hr.
Wšo hromadźe:	219,— hr.

Wutrobny dźak wšěm! W našej kwitowancy wo čisle 272 Serbskich Nowin je zmylk, njerěkli to Brězynka 2,15 hr., ale prawje: **Brězecy** p. Hrodźišća 2,15.

P. Nejdo. A. Simon.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Ludyšće měrſchczanſke kupjele,

lěkowańſke a parne kupjele, elektriſke kupjele, wobłučenja, pſchiwodowe jilowe kupjele, Fangowe a błótowe jawalenja, maſaže, inhalazije, hórſke ſłónco.

Woziewjene wſchědnje wot 9 do 13 hodź. a wot 14,30 do 20 hodź. Njedźelu a ſwjedźen zwučuje.

Towaſtwowski powěſtnik.

Khórſczišćo. „Jednota" śmje ſobotu 1. decembra 1934 hodź. pola Wjenkez wurjadne ſpěwanje dla njedźelſcheje Domowinſkeje ſwjerſnadźiſny! Njech wſchitko ſpěwarjo pjchińdu. **Pſchedsyda.**

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužscy) spěwa pjatk 30. nov. 1934 wječor we 8 hodź. pola Natuſee w Kukowje. Dokelž so za swjedźeń zwučuje, je winowatoſć kóždeho mužſkeho sobuſtawa, zo pſchińdze.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler a za nawótški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2236

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Nowe a trjebane
piana
we wšěch mjeńšunach na składze
Hłosowańske reparatury
Hudźbny dom
Herm. Jeremias
na Kěžorske drózy 8
Telefon 1021

Džełba šijac. maſinow
kotrež do přeđka a do zady šije, tak dołho hač skład dosaha . . jenož po 103.— hr. pola
J. Schieback na Mužakowskej drózy 4

Wše
črije
do zymy jenož z črijowego doma
Mann
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Elektramotor,
0,17 PS, na prud za swěcu, za 60 hr. na přeđań. Hdźež doprašuje so we Serb. Now.

Klobuki a čapki
za žony poskića płaćizny hódno
Gertrud Tröger
na Sukelnskej hasy 30

Wosebity tuni čah
60 % znižena jězbna płaćizna!
ze Zhorjelca do Drježdžan
njedźelu 2. decembra 1934. Płaći tam a sem wot Budyšina jenož 2 hriwnje.
Wotjědže z Budyšina 8.41 hodźin, wróći so do Budyšina 0.12 hodźin.
Wšo bliže zhoniće a spomnjeńske łopjenka dostanjeće při wšěch wudawańskich jězdnych liſćikow a we pućowańskich běrowach.
Budyško-Zhorjelski krajny železniski wobkhadny hamt.

Poručam swój bohaty skład
we winach, likěrach, palenczach, rum a arak
we wšěch płaćiznach. Wosebje płaćiny hódno:
Polonowe wino wot suda, litr płaći jenož 80 pj.
Pawoł Glausch, kupny dom w Pančicach

Nohawcy • trikolaže • wołmjane twory • Küblerowa strykowana drasta • wołma • rukawcy • połrjeba za najmjeńše spódnje sukanje • mužace połrjeby • hołčaca a hólčaca hotowa tkaninowa drasta w najwjetšim wubjerku a jara tunjo pola
Rudolph
Kěžorska dróha 16

K Markhrabi
na Drjewowych wikach
Srjedu a štwórtk, 28. a 29. novembra 1934
swinjorězanje
Srjedu wot rano 9 hodźin wšě jědže swinjorězanja
Wutrobnje přeprošuje taj
Arnošt Žur a mandźelska

„Pomocny zwjazk němskich Awstričanow"
Budyska wotnožka
zhromadźizna
pjatk 30. novembra wječor we 8 hodź. w „Societät" na Seminarskej hasy. — Kóždy ma cyle wěsće přińć.

Młyn a piekarnja w Delnim Wujezdźe
mějićel Arnošt Barth młody
poskićuje wosuški we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo někto rady přijimuje. — Tohorunja poskićuje swoje derje nawdawace pšenične a rżane muki, runje kaž jadriwy rżany khlěb, tykancy, torty, desserty a wšelake druhe słodne pječwa. — Wšě muki, khlěb a pječwa předawamy po dołhich tunich płaćiznach.
Předawarnja w Budyšinje jenož na Hošie hasy čo. 5

Mamoj wot pjatka nowy transport najl. młod. rańšoprusk.
kruwow a jałowcow
wysokosućelnych a z čelatami, płaćizny hódno na předań abo wuměnjamoj je za rżany skót.
Maks a Theodor Rychtař, skót. wikowarnja w Njebjelčicach
Telefon Kamjenc čo. 895

Hotel Winowa kić
w Budyšinje
Štwórtk 29. a pjatk 30. novembra
wulke swinjorězanje
Pjatk wječor wot 8 hodźin KONCERT
Přećelnje přeprošujetaj H. Meier a mandźelska

Přeprošenje
na synowy a silowy picowański přehlad
krajneho burskeho zwjazka Sakskeho swobodneho stata
Spódni wotdźěl trawnik (Grünland)
štwórtk 29. novembra 1934 popołdnju 1/3 hodźin
w hoscencu w Minakale
Přehlad wujasnja swětłowobrazowe přednoški.
Wobdźělenje je darmo.

Předženak 1935
może hišće so kupić pola rozneśowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej kniharni w Budyšinje
Płaći 50 pj.

Tunio! Tunio!
Cynkowe bowy, 28 cm . 0.90
Cynkowe bowy, 33 cm . 1.—
Cynkowe wanje, podołhoje, 56 cm . . . 2.80
Běrnjace korby, sylne . . 1.75
Latarnje d. wětra, małe 2.45 1.80
Latarnje d. wětra, wulk. 2.65 1.95
Siegel
w Budyšinje na Zadnej Bohatej hasy 15

Přecy hišće so wosebje w našich delanskich wjeskach wšěć ludźo prócuja čitarjam
Serbskich Nowin
cuze nowiny, ze wšelakim hroženjom nanuzować. Tajki postup je wyšnosć kruće zakazała a so pokhłostr. Wšitcy, kiž su so na tute wašnje wobcežowali, njech to hnydom na wudawarnju Serbskich Nowin zdźěła.
W serbskim domje čitaja so w prěnim rjedźe naše Serbske Nowiny.
Serbske nowiny płaća měs. do domu jenož 1.50 hr.

Přiłoha k čisłu 277

SERBSKE NOWINY

Srjedu 28. novembra 1934

Wuznamny dźeń serbskeho ludstwa

Domowina, naša načolna organizacija, je na dźensniše popołdnjo serbski lud na wurjadne posedźenje zwołała, zo by rozprawu podała wo swojej dotalnej dźěławosći a wozjewiła nowe směry za dalše dźěło. Naš wjednik Domowiny, knjez wučer Pawoł Nejdo, je so swěrnje a spjawnje staral, zo by rozbděžany serbski lud, kotryž běše nacionalna revolucija khětro zatrasła, zaso hromadźił a k swojej khorhoji wróćił. Dyrbimy sebi dźensa před wočі stajić, kak bjezmadźijne a bjeztrošne běchu naše serbske poměry kónc lěta 1932 a w spočatku lěta 1933, hdyž samo najlěpši naši prócowarjo pochachu dwělować na dalšej žiwej existency našeho ludu. A tu je Pawoł Nejdo, hišće tak młody, ale połny energije a krutejše wole, *najpelnjeny z njepřetrjebanym* zapałom a wobhnadźeny zo strowym rozumom, kotryž też na jutrišnji dźeń myslu, do našeho serbskeho žiwjenja zaprimny. A wón poča hromadźić najprjedy tych, kotřiž jemu po lětach a zmyslenju najbliže stejachu a njetraješe dołho, měješe cyłu serbsku młodźinu wokoło sebje, tak zo so loni nazymu za wjednika naše Domowiny, w kotrejž ma młode Serbstwo přewahu, z wulkim zahorjenjom jenohłósnje wuwoła. A w běhu lěta je wón nětko z rozpadankow twarił nowe Serbstwo. Štó je sebi hdy myslił, zo budźe so serbski lud hdy zaso na tak wurjadne wašnje skhadźować, kaž je to w Radworju było? Z tutym dnjom je so **našemu ludej dowěra do sebje wróćiła.** Nichtó to přeć njemóže, tež ći nic, kiž našemu Nejdej wumjetuja, zo je přemało Serb. Wězo, kóždy pod serbskosću nješto druhe rozumi, tola to jene je tola jasne, **zo je tón najlěpši Serb, kiž za wobstaće swojeho ludu dźěła.** A to naš Nejdo čini runjewon z njewopisomwutrajnosću. Što je so do drobneho dźěła wukonjało, do toho chce dźensniše popołdnjo znajmjeńša trochu pohladać dać. Njeje móžno tu na wšitko pokazać. Štóž je wopytał Domowinske zhromadźizny, kotrež so nimale we wšěch skupinach wotměwachu, tón je trochu dopóznał, kajki duch nětko w našej Domowinje knježi. To **je duch dźěła a kruteje wole.** A hižo po stach dźensa liča sobudźěłaćerjo, kiž su napjelnjeni z tutym duchom. Nichtó njemóže tute skałokrute zjednoćenstwo swěrnych joho sobudźěłaćerjow, kotřiž su napjelnjenjeni ze samsnymi čistymi idealami, rozbić. Nacionalsocialismus ze swojimi krasnymi nahladami wo ludstwje a ze swojimi zasadami wo krwi a późe je nam Serbam pokazał nowe puće a poskićił nowe móžnosće. Dźensa so žanemu Serbej wjacy njeporokuje a też porokować njemóže, hdyž za swoje ludstwo so stara a dźěła, nawopak čini tak po **dźensnišich zasadach jenož swoju winowatosć.** A bohudźak! Wyšnosć nječini, kliba někotre podrjadowane instancy, kotrež přeco hišće njejsu z nacionalsocialistami. prócowanjam našeho wjednika Domowiny žane ceče. To njerěka, zo smy my ze wšěm spokojeni. To dawno hišće nic. Ale tu je dobra wola, so do našich wobstejnosćow zamyslić a to je hižo wulki postup. To jene je wěste, zo wědomi Serbja budźa přeco z najspuščiwišimi stačanami. A tohodla je dźěło Domowiny też z toho stejnišća wuznamne. —

Bjez dwěla budźe dźensniša wurjadna zhromadźizna z měznikom w žiwjenju našeho serbskeho ludu. Bóh Wjeršny chcył jej swoje žohnowanje spožčić.

*

Wječor zaspěwaja nam naše spěwne towarstwa a wuznamni naši spěwarjo w „Krónje". Zajim je njeslónčnje wulki a po stach su so lisćiki do předka rozpředali. To budźe zaso jónu klinčeć a brinčeć we serbskich wutrobach — Bóh dał za nowe pozběhnjenje našeho krasneho spěwa.

Matej Siwart-Drježdźanski 85 lět

(Bj. Kr.)

Štó je Matěj Siwart? To je sobustaw Drježdźanskeho „Hromadnika" a „Čornoboha", přikładny serbski narodowc. Narodźi so 28. novembra 1849 w Jamnom pola Klětneho jako syn ryzy serbskeju staršeju. Wjesnu šulu wukhodźiwši bu po tym, zo bě dwě lěće dołho na knježim dworje robocił, z krawskim kaž jeho nan. W Dubom a w Jenkecach krawcowaše prjedy hač so na „wandru" poda. 1879 zasydli so nastajnje w Drježdźanach. 20 lět dołho dźěłaše pola jeneje slawneje firmy, kiž jeho pilnosć, swědomitosć a swěrnosć k Matějowym wósomdźesaćinam pěknje mytowaše. Z lěta 1917 je z wudowcom; měješo serbsku mandźelsku z Małych Debsec. Do runje założeneho tow. „Čornobóh" zastupi hižo 1889, bu z přikładnym sobustawom też w „Hromadniku" z wšeho spočatka. Žane posedźenje njeje skomdźił, khiba zo jeho khorosć zadźerżeše: zapiski to wobkrućuja. Serbskej wěcy po swojich mocach stajnje rady a wutrobiće služeše, njech jako hrajeŕ dźiwadła, rjadowaŕ rejow, drastny zastupjeŕ, khorhojownik abo zastupjeŕ. Na wulkim drastowym swjedźenju hižo 1896 wustupi raznje a wuspěšnje, a na mnoho wobrazach widźimy jeho w serbskich skupinach zastupjeneho, husto jako braška. Při žiwych wobrazach njesmědźeše ženje pobrachować. Při wšěm žiwjenskim bědźenju a wojowanju bě přeco woporniwy a wjesołeje mysle. A dźensa jako 85lětny je čilnje a duchownje strowy a čiły. Z małej starobnej *rentu a podpjeru so tak něk*ak přeżiwi; dobri a šćedriwi přećeljo jemu žiwjeńcko rady a dźakownje wołóžeja, staraju so też za to, zo móže na swojich 85. narodninach wulki serbski koncert wopytać. Njech so nad tym rjenje raduje! Njech je hišće dołho strowy! Sława serbskemu starcej Matějej!

Swěrny wotročk

Horje lěcźo bě, jara horje. Horzota tłóčeješče na ludźi a štót. Wšitko w Bożej stwórbje wjadnjejšče. Wšitke stworjenja a kóžda rostlina cźerpjejšče pod njeměrnej horzotu Bożeho ńjowćka. Pola wićejeńcho kubleŕja běšče pśihipołdnjo. Kubleŕ běšče poručił, dla pśihipołdnišeje horzoty nješto hodźinow wotpoczńcź a radšeho tute hodźiny rano a wjeczor nathwatacź, hdyž so sajo łóžo dycha. Bě źnjeńśi dźeń. Po wobjedźe poda so łóžo na chwilu do ńjodźeho śpara, so by trochu wotpoczńł wot cźeźkeho źnjeńśeho dźěła a so by potom ś nowej moju śchoł do ńjowjeho dźěła. Borźy dśěmašče źnjły dwór, ludźo a śtót.

Po wšu krocźejšče zuły, niž we wobjednej drasći, tola kaž ńjo dźěławemu cźłowjekej ńjuśicha. Jeho wobliśo wura'owašče dźěławosći a pśiłnosći. Tułon zuły pał njeběš śam. W ruzy na rjeczaśu wjedźejšče ńjebi małeho trundlateho pśiwćka. Wěšče mały ale rjany. Śkałotašče tak nježnje wokoło ńjowjeho knjeza, tola pośłuchašče na ńjowćko a wobkedźbowašče tóžde pohładnjenje ńjowjeho knjeza.

Zuły śamêri ńjo do dwora wićejeńcho kubleŕja. Wśchitko cźicho w dworje. Pod wulkej lipu na dworje *pśihiwaja ńjowjeho ńjewrnego pśihowodnika, ńjom pał* dźěšče k durjam. S dowêru śałkapa wo durje. Dyrbješe pał kłapaś dwójaŋ, trójaŋ, haj teź śchtwórty ras, prjedy hač móžeše śaśtupiś. Njeje pał śhubił nadźiju, so jemu wocźinja. A hlej, wo jśtwi běšče śłyśchaś muźiśt hłóś: dale! Poślućhuješče ńjo pał trochu wobuźiśe. Wićejeńcy kubleŕ bě ńjebi śdrêmnył a nětko bu wubudźeny ś kłapanjom zuśeho. Durje ńjo wocźiniču a pśiches próh śtupi, cźapku śejmujo ś pśiheźeleźnym „Dźeń dobry" hłóś trochu pśihi łětach cźłowjek

„Kaž śłyśchach, pyta knjes wićejeńcy kubleŕ wotrocźa", praji zuły po ńjerbśtu, „tuž pśihiźdźech ńjo Wam pśihiśtajiś."

Kubleŕ měrješe zuśeho wot wjeśicka ńjowy hač do nohow a jeho ńjwonkownoźć ńjo jemu śe ńjepodoba. Śsyłna postawa, pśihiśtojna drasta — wśchitko rêcźi ńja dźěłopytajeźo.

„Kat dha rêtośch a ś wotkel ńjy?" woprašeha ńjo kubleŕ.

„Handrij Błažij", běšče wotmołwa a poda jemu ńjowje wuźwêdcźenja. Kubleŕ je pśihlađawšchi, rjekny na to ś pśherjeleńśichim hłośom:

„Śsy wośom lêt śłużił pola kubleŕja Wrobla a twoje wuźwêdcźenja ńju dobre. Tohodla chcu ś Tobu śpytaś, byrnjej teź radšchi ńjebi pśihiśtajił młódźicheho wotrocźa.

Wobaj wujednaśchtaj ńjebi na to mjes ńjobu mśu, ale Handrij śteješe hišće cźicho pśhcźo we durjach, jako by hišće nješto na wutrobje měł.

„Nó, śchto dha hišće cźe maśch?" woprašeha ńjo kubleŕ trochu njeměrny.

„Knjes wićejeny kubleŕjo, ja mam jeneho pśyńcźka!"

„Toho dyrbiśch wêjo wośtajiś. Pśchedaj jeho abo pał jeho wośtrońi, mi je wścho jene, tola njebudu cźerpjeć zuśeho pśa na ńjowjim dworje."

„Ach, knjes wićejeny kubleŕjo, potom drje śe mojej ślužbu teź nicźo njebudźeš", rjekny Handrij śrudnje. „S mojim pśchewodnikom ńjo njemóžu dźělić, toho mam tak jara lubo a wón mje lubuje."

Kubleŕ ńjo źmejkotašče a ś wêśtej ńjobuźelnoćźu potom dźeśche: „Na potom pśihiwjedź ńjebi twojeho pśchewodnika mojeda ńjobu. Jeli pał budźe wobcźejny, dyrbitaj wobaj ś dwora."

To Handrija śwjeśeli a rjekny: „Śso ńjakuju".

Kubleŕ potom powêdaśche ńjowjej ńjonje pśihi ńjwaźinu wo pśihitajenym wotrocźu a wobaj běchtaj wćśipnaj, śchto to do cźłowjeka budźe. Pśênjeho pójnjeńa ńja hišće pśihićahny. Mêjeśche wulki tośr a poš ńjeho pśchewodźeśche, mêrnje krocźejšče na śtronje ńjowjeho knjeza.

„Że pał to wobśidne śkocźo", prajachu nětśi, kiž runje na dworje dźěłachu, jako pśyńcźka wuhladachu. „Ja teź njejśym rjany", rjekny Handrij zyle mêrnje na to, „tohodla ńjebi jedyn druhemu pśihiđźimoj. Tola hlejcźe kajkej ńjwêrnej wócźku ma. Hdyž do njeju pohładaśch, dyrbiśch jemu dobry bycź."

To bě teź wêrno. Pśyńcź njemóžeśche rjeńśich ńjadnotnoćźow mêcź, hač mějeśche. Tak běšče ńjebi pśyńcź wichśittich dźěłacźerjow bórźy ja pśhcźeźelow dobył. Hdyž pśihi ńjwaźinje pśihi ńjowjim knjezu ńjebješe, dośta mnoho kuśkow khlêba wot druhich dźěłacźerjow. Pśihi dźêle pał śtrażowašče ńjwêru wotpołoźenemu dratu ńjowjeho knjeza. Wośebitu dowêru a pśihitkńjosć bě ńjebi pśyńcź pola wićejeńcheho kubleŕja ńjameho dobył, dokeź bě dobry łójeŕ wulkich myślí a druheje tajteje njerodźe na ľubjach, pinzach a hŕóbzach.

Tola teź Handrij dobu ńjebi cźeśćej ńjowjeho knjeza we wulkej měrje, dokeź bě pśiny cźłowjek a ńjwêru ńjowje dźêło wukonjeśe. Běšče měrneje powahi. Jeho brunacźa wotphladowaśche je wićhej ńjwêru a kedźbuośću a konjej běśchtaj pod jeho dohladom tajkaj, kajkaj ńjo wićejenemu kubleŕjej ńjodobaśchtaj. Ale tak je wón cźeśćaśe, rjebješe a hładješe. S tajkej starośćiwośću ńjeleśeśche jimaj pśchejo cźiśteje ńjomy, dawaśche jimaj nadośćj pizy do cźiśteho korźka. Stajnje mějeśche cźerśtwu

Ze serbskeho hudźbneho žiwjenja

Bjarnat Krawc.

Kóždemu Serbej drje je znate, zo je K. A. Kocor zasadny zakładnik našeho hudźbneho wumělstwa. Jeho zasłužby, kotrež ma zdobom jako wudźeŕ noweho narodneho žiwjenja, su husto a zjawnje připóznate. Jeho naslědnicy namakaju přihotowanu rolu. Hač pak změje jich prócowanje podobny wuspěch w ludu, to móže hakle přichodnosć zwěsćić. Na kóždy pad ale je zwjeselace, zo ma Kocor naslědnikow dobreje, narodneje wole. Hakle před krótkim pohódnosćichmy hudźbne stwórby Frajšlaka; rjanu ličbu wšelakich spěwow je wón Serbam wobradźił; wjacore w našich koncertach zaklinčachu. Mjenje znate su wupłody druheho hudźbnika, ponižnje bóle w pozadnosći stejaceho. Je to

Korla Gustav Wowčeŕk.

Jako dirigent němskich towarstwow a serbskeho spěwneho kruha „Nadźije" w Budyšinje je swoju cunju a při tym też raznu hudźbnu skutkownosć na dosahace wašnje zjewił. „Serbske Nowiny" w čisle 122 (29. rožownika 1934) wopisachu nadrobnje žiwjeński běh a muzikalnu dźěławosć našeho nětko hižo 70lětneho prócowarja. Jara wažne za přichod hišće je, zo mamy spušćomnu bibliografiju jeho hudźbninow, jenož rukopisnje přistupnych. Hudźbny archiv Maćicy Serbskeje budźe za wšě časy też za Wowčeŕkowe manuskripty zamołwity, zo so ničo z nich njezhubi! W sćěhowacym podawam dospołny a rjadowany přehlad stwórbow Wowčeŕka. Dźělimy je do kompozicijow za khór, měšany abo muzski, a za solowy spěw (też duetty) z klawěrnym přewodom. Samu instrumentalnu hudźbu nam Wowčeŕk njeje wobradźił.

A. Styrihłósne měšane khory.

1. Mamy serbski swjedźeń: „Budźće powitani, Serbja lubi!" A-dur. Pěseń autora.
2. Maćeŕna rěč: „Maćeŕnu rěč lubuju". (Jan Hajnca.) D-dur. Wotćišćany „Slónčne pruhu" str. 57.
3. Wobraz naléća: „W polu, w hajku spěwy klinča" (Pawoł Krjećmaŕ). C-dur.
4. Raňša rosa: „Slónčko błyšći, koši ranje". (Pawoł Krjećmaŕ.) Des-dur.
5. Připitk: „Ja tebje, holćka, widźu!" (P. Krjećmaŕ.) G-dur.
6. Mój domčk we Łužicy: „Mała khěžka stoji w dole" (P. Krjećmaŕ). Es-dur.
7. Maćeŕ: „Hdyž wšo spi" (Jan Skala). F-dur. Hl. „Slónčne pruhi" str. 50.
8. Žadanje po dominzne: „Domoj, domoj k lubym mojim" (Jan Hajnca). G-dur.
9. Heslo za serb. spěwarjow: „Swěrna serbska wutroba budź nam stajnje spožčena." (Awtor.) E-dur. Hl. „Slónčne pruhi" str. 16.

B. Spěwy za tenor z klawěrnym přewodom.

1. Njesećeŕpliwc: „Holćka luba, praj wšak" (P. Krjećmaŕ). B-dur.
2. Žadanje po dominzne. (Hl. horka A 8.)
3. Wróć mi wutrobu! („Sy wutrobu mi rubiła" (P. Krjećmaŕ). A-moll.
4. W dominzje: „Wutrobu sym zhubił" (P. Krjećmaŕ). G-dur.
5. Zymska reja: „Wujo, rujo, hrimotajo" (P. Krjećmaŕ). A-moll.
6. „Zo ja će njelubuju?" (Jan Hajnca.) A-moll.
7. „Tři holćki z rejow dźěchu." (Jan Hajnca.) F-dur.
8. „Hanka, stražuj rjewinu!" (Jan Hajnca.) G-dur.

C. Dwojospěwy z klaw. přewodom.

1. To hinak njeje! „Što to rěka, njebjo jasne." (J. Hajnca.) A-dur.
2. Maruška: „Z ličkami rjanej Maruški". B-dur.
3. Tři holćki. Přir. B 7. B-dur.
4. Dźiwny susod: „Luby wujko, kaž so zda". (Jan Hajnca.) F-dur. (Zortny jewšćowy wustup.)
5. Liščyne njezboža: „Naš Jank wjedźe libjata". (Jan Hajnca.) G-dur.
6. Jakub a Leńka: „W nocy je mjerzło". (J. Hajnca.) G-dur.
7. „Hanka, stražuj njewinu." Přir. B 8.
8. „Zo ja će njelubuju." Hl. B 6.

W 4. wudawku „Towaršneho spěwnika" namakamy też hłosy k čislam B 6—8 a C 2, 4—6.

Tak mamy hač dotal runje 25 Wowčeŕkowych kompozicijow dosć wšelakoreho wopřijeća. Njech nam dalše hišće sleduja!

čjistu wodu. Konjej ženje njepřichepinasche ſ pſcheczežkim džełom. Też konjazy grat dyrbjesche być pchezy we dobrym porjadku a koja a rjemjenje mjehke, so konjej nihdy a ženje njebwjschtaj pod tym cžepkoj. Ženje njebjesche do konjow a njedawasche jim wudmow, a tola kschtaj pschezy k džełu swóniwaj.

Też jwonka žwojeje klužby wupokasa žo Handrij jako lubowař a sakitař ſkotu pſchi tójdej pſchileżnoſczi. Wſes kasanja sawjerasche a wotwjerasche holbjenja, hdyž je to džowka ras sabyła. Pſchi wulkej horzecze wocžinjesche tu a tam wokniſchka, so by sacžahnył cžerſtwy powětr, mjes tym so we symje wſchitke ſtworjenja pſched symu schkitasche. Widżesche druhdy na dworje powročene wódne žudobjo, kiž k napojej ſkotu ſłużesche, napjelni jo sako ſ cžerſtwej wodu. Kurjeńz saſtara njekasany, nahrapa cžiſteho pěſka do njeho a hnjeda saſtara ſ cžiſtej ſtonu. Sczěny pak wobělì ſ wapnom, so by njerodź žo njesalahnyła. Wožebitu luboſcz pak mějesche k dwěmaj rjeczaſnikomaj, kotrajž jeho ſ wjeſelym blawkanjom powitachtaj. Wjacy krócz, hdyž runje nimo njeju dżěſche, poda jimaj cžiſteje wody, ſaſtara jeju hydleńczko ſ cžiſtym pósłańczkom a w symje wobkładże jo ſe ſłanjom, so njebyſchtaj cžerpiloj pod symu. A wſchitke dżěła ſtachu žo tak měrnje, jako by to tak być dyrbiało. Wě pak to najwodźiwniſche pſchi tym, kak husto Handrij runje tehdy pſchiňdże, hdyž potrjebasche jeho pomozy jene ſkoczatko abo człowjek najnuſniſcho.

Wiczežny kubleř, kiž jeho husto wobkedžbowasche, pſchiňdże ras pſchipołdnju runje na to, jako jenemu rjeczaſnikej paſt wokoło ſchije podleſchi.

„Je jemu mały, a mohł pod tym cžerpjecz," ſamolwjesche žo Handrij hnydom.

„Njewěrno Karo, takle budże lěpje?" A pož małasche tak wjeſele ſ wopuſchu.

„Mašch prawje Handrijo", rjekny wiczežny kubleř powceželnje. „Džiwam žo jenož, jo wiſche njedoſtatki hnydom pytnjeſch a wotpomhacz wěſch!"

„Ach knjes wiczežny kublerjo, ja ſtót lubuju, a tak widżu hnydom, hdyž jemu něchto pobrachuje," bě Handrijowa jednora wotmołwa.

Hdyž wiczežny kubleř ſaży wo žwojim wotrocžku rěczeſche, njemjenowaſche jeho wjazy ſpodźiwneho, ale dobrehо njeparujomneho cžłowjeka. A ſ žwojim dżěczom husto praji: „Bjerče žebi pichiktad na Handriju".

Też na ſobuſtužomnych ſkutkowaſche Handrijowe žiwjenje, niż ſ wjele ſłowami, ale ſ dobrym pichiktadom, ſ małym pokiwom abo ſ pſcheczelnym napominanjom. Wot ſpocžatka bu husto wuſmieſchowany, po cžažu pak žo to wſchitko łubi. Wicheżu ſ kobupomozy ſwóniwy a w žwojej wjeſołej myſli doby žebi bórſy luboſcz wiſchich, kiž na kuble běchu. Cžim dłeje Handrij na kuble bě, cžim bóle wobkedžbowachu a cžeſcžachu jeho. Hdyž jedyn pohonca do žwojeju konjow bjeſche abo něchtó druhi nětkaſu worakawoſcz ſkućił, rěkasche ſtajnje: „Ty, njedaj žo Handrijej widżecz", abo „Schto by tomu Handrij prajił?" Kak wjele hrubych cžinkow tak wuwoſta a dobre nakoždi běchu bórſy ſ domom. Wiczežny kubleř widżeſche to ſe ſpokojnoſczu. W cžiſtim ohnjeſche pſchijimacz, kak ſamo Handrijowy pſchikład na njeho ſameho ſkutkowaſche, kak bu wotrocžk žwojemu knjezej ſ miſchtrom, pſchetož bě wjele ſcjerpnjiſchi, luboſczíwſchi k žwojim podanam. Kak mnohi njedoſtatk, kiž prjedy nihdy pytnył njeběſche, dowidża a ſtaraſche žo něſto hnydom ſa jeho wotſtronjenje.

Tak wuthadżeſche ſ Handrijowego žiwjenja bohate žohnowanje, wo kotrymž Handrij we žwojej ponižnoſczi niczo njepyżny. Żenje njebudże tutón jednory, ale do bry cžłowjek ſabyty.

Što so w Budyšinje stawa — abo što je so wotmysliło?

Budyſke towarſtwo ſa wobkhad chżyło jo rad wědżerj!

Budyſke towarſtwo ſa wobkhad proży, ſo by žo jemu ſ cžaſom powołło wo wſchitkich ſarjadowanjach, kotrež žo w naſchim měſcze wotmětowaju a też wo takich, kotrež maju ſwonka Budyſchcina ważnoſcz (wokrjeżne, župne, hornjołużiſke, rauſchoſakike ithadżowanja atd.), ſo by jemu možno otkło, ſo by ſe žwojeje ſtrony tute ſarjadowanja ſe wſchěmi mozami ſpěchowało. **So ſ cžaſom wo tutych ſarjadowanjach ſhoni, je ſa porjadne ſpěchowanje wobkhada zuſych najbóle ważne.** Po wulkoſczi a wobkhahu ſarjadowanja pſchipowědżi Budyſke towarſtwo ſa wobkhad termije hnydom zentralnym měſtnoſczam wobkhodneho wobjenja (ſakſſemu ſwjaſkej ſa wobkhad atd.), kotrež žo na žwojim oſtłu teworunja ſa roſchěrjenje tuteje powěcże poſtaraju.

Dotal je žo jara mało možnoſcz wuzyła, ſo je žo ſe zdżělenjom Budyſkemu towarſtwu ſa wobkhad wobjenje ſa wſetſche ſarjadowanja na ſchěroki ſaſkad ſtajiło. Tohodła žo proży, ſo bychu žo pſchichodnje wſchitke

wuſtajenjy, dżiwadła, konzerty a ludowe ſarjadowanja, ithadżowanja, kongreſy, wopomnjenſke a dopomnjenſke žwjedżenje, towarſchine a ſtudowanſke puczowanja

tak ſahe kaž jenož možno Budyſkemu towarſtwu ſa wobkhad powěſe. Sa wjedniłkom tajkich ſarjadowanjow abo ja tyż, kotſiž žo jenož na nich wobdżělejo, je to maka proża, ſo žo trótka pokaſka towarſtwu ſa wobkhad pósczele. S tym wón wopyt a wobkedžbowanje tuteho ſarjadowanja podpjera, tola też ſdobom wobkhad zuſych ſpěchuje. **W tajkich pſchipadach dożaha, ło žo dopiſnuża napiſka a žo Budyſkemu towarſtwu ſa wobkhad (Verkehrsverein) pósczele.** Kóżde ſarjadowanje žo do ſiczimy ſapiſka, kotrež je ſchérokim wotſchitkam pſchiſtupna. Hijo něſto pak dyrbimy žebi na to myſlicz, ſo bychmy wſchitke wjetſche ſarjadowanja, kotrež žu žo ſa lěto 1935 wotmyſlile, Budyſkemu towarſtwu ſa wobkhad hnydom wojſewili. Sdżeli na tym, ſo tuta wabiżeńca iara ſahe tremije ſarjadowanjow ſhoni!

Wěš to hižo . . .

Dokelž Italiſka ſtanja žanych wuhlowych podkopkow nima, dyrbi ſkoro wſchitke žiwoje trěbne wuhlo ſ wukraja kowoſowacz. S teho wuſaſni žo też trochu wotwiſnoſcz wot Jendżelſkeje, k tomu pſchiňdże wěſo też hiſchcze pſchemożaze ſiejniſchczo britiſkeho kralestwa w ſrjedżonym morju a Italiſkeje njewobtwjerdżene dołhe brjohi. (Pſchirunuj ſiejniſchczo Italiſkeje we wójnje . . . !)

*

Najwjetſcha ruſka rěka Wolga, je trójzy tak dołha kaž Łobjo. Schtoż pak transportowanje twórow naſtupa, tak Łobjo wo wjele wjazy na žwojej wodże do žwěta munoſcha.

*

S ruſkeje wutworjowachu pſched wójnu tak mjenowane t a j g a - d r j e w o, jara dobre a wužitne drjewo — a dachu žebi ſe meter 5 hacz do 10 pjenjezkow ſaplacžicz. Dżeli pak wulkich ſdalenoſczow dla nuſnych wobkhodow po-brachowaſche, njemóżachu Ruſojo žwoje lětne bohatſtwo wužicz. Bolſchewizy pak něſto ſ wulkej energiju a wutrajnoſczu žiwětowe wiki ſ tutym drjewom ſ ruſkeje Tajgi (praléſ) pſchepſchatowja a niſkich płacžiſnow dla, kotrež žebi ſa to żadaju, ſbija wſchě konkurenzy. S tym chżedża wo-žebje zuſe waluty (pjenjeſy) do Sowjetſkeje doſtacz.

*

Najſymniſche měſto na žiwětowej žeiwjernej pokuli je ſibirſki W e r ch o j a n ſ k. W pſcherežiki je tam we wulkim rožku 48 ſtopnjow pod nulu ſymo. Najwjetſcha tam dotal měrjaza temperatura je 70 ſtopnjow pod nulu.

*

S kajkow ſ „1001 nozow" ſnate orienialiſke měſto B a g d a d bě w cžažu, hdyž nad nim kalifowje knjezowali, potajkim wokoło 700—1000 po Khryſtuſu, najwjetſche měſto zyłeho žwěta. Krześaza mjeſopotaniſka reſidenza ſi-cjeſche tehdom wjazy hacz jedyn miljon wobydlerjow. Djenża ma wokoło 200 000 ludźi w žiwojich murjach.

Skiwk nad Athenom.

Griſchke hlowne měſto Athen je žo ſ cžežkim ſliwkom potrjechiło. Niżiche měſtowe dżele žo powodżichu. Wjele twarjenjow žo ſ wodu podmlé a žo ſapadny. Powodżenje je wjele ſchkody wuczinilo a žebi 15 cžłowjekow k woporu żadało.

Hospodarski rozhlad

Serjedu 28. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendżelski punt	12,40	100 čěskosł. krónow	10,375
100 swajc. frankow	80,47	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burſa, dnja 27. novembra 1934. Bjeſlóſchtnoſcz, kotraž hižo dłeſchi cžaſ na burſy knježi, też hjenża njeſmjenſchena dala traješche. Najmjenſche wotpſchedawanja ſe ſtrony publika ſawinowachu pſchi njedoſtatku kupzow wotdrjebjenje kurſow. W něſtorych hódnotach je napſcheczo tom něſchto potrjebny, tak ſo běſche pohib kurſow na ſpocžatku burſy jara njejednotny. Po pěrnich kurſach wotdrjebjenje dale pſchiběraſche. Na rentowych wikach běſche dale cžicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Położenje na žitnych wikach je w ſnamjenju wulkeho naprašchowanja po rhěbowych a pizowańſich žitach, kaž też po wſchěch druhich pizowadłach. Polticzenja njepſchiběraja a wobrot je tohodła w jara wulkich mjeſach. S wjetſcha ſo bodacze rożki a pſcheńcy wotwiſne cžini wot dodacza wotrubow. Rożka ſo powſchitkownje dodawa, hdyž mlyny wurunanſku płacžinu we wyſokoſczi 6 hr. pſchihwoła. Na mukowych wikach wuwi ſo mały wobrot ſa krycże wſchědnjeje potrjeby, ſkłady hiſchcze žu doſahaze. Wobſtatki we wonkach druheje ruki ſo dale ponjeſchcheja a potrjeba ſo ſ pſchileżitoſtnymi pſchidżělenjemi ſpokoji. Na jeczmjenjowych wikach ſamješcza ſo bodre žolte drużiny ſa piwarńe.

Wežera płacžeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płacžizny po złotej hriwnje.

	27. 11.	25. 11.		27. 11.	25. 11.
Pšenca	204	204	łuny	12,2-13,0	12,2-12,7
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jecžmjeń now.	213-220	213-220	módre lupiny	7,75-8,25	7,75-8,25
jecžmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rožana muka	22 50	22 50	ſnch. trubanc	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruſki	8,60	8,60
rožane „	9,65	9,65	ſyno, 50 kg		
raps	—	—	rožana ſłoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	—	—	rožna „		

Płacžizna za pšenicy za wupłodżerja S: 196, 9: 198.
Płacžizna za rožku za wupłodżerja 8: 156, 11: 160.
Płacžizna za jecžmjeń za wupłodżerja 7: 156, 9: 161.
Płacžizna za wowſ za wupłodżerja 9: —, 13: 159.

Płacžizny rožneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

27. novembra 1934 Płacžizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 300.

Połnomjasne, wukormjene, najwětſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	37—40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	32—36
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	25—30

Byki: 309.

Połnomjasne, wuroścene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	37—38
Połnomjasne, młódše	34—36
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	30—33
Špatne	24—29

Jałojcy a kruwy: 1077.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětſeje rězneje hódnoſce	34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	26—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	18—23
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2905.

Najlepše wukormjene (1. družiny)	50—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Špatne (3.)	30—38

Wowcy: 2550.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	34
Starše wukormjene (6.)	32—33
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	25—30

Swinje: 13 212.

Połnomjasne, wos. rasow a jich kříženj., hač do 1½ lět ſtare	52
Wukormjene	57
Miasne	50—52
Špatne	47—49
Rancy a kmdrosy	40—50

Radio

Schtwórt 29. novembra ſłyſchimy.

Königswuiterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 raniſchi konzert. 11.30 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 12 tocžele. 20.45 konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 raniſchi konzert. 8.20 tocžele. 11.45 ja burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 18.30 hudźba ſ operreitow. 20.10 operowy wjeczor

Hiſchcze ważne ſ dnjeſneho programma. Barlin: 20.10 ſabawny a rejwanſki wjeczor. Königsberg: 20.10 wjeſely wjeczor. Hamburg: 20.10 rejwanſki wjeczor. Kóln: 20.10 hudźba a luboſcz. Mnichow: 20.10 ſymfoniſki konzert. Win: 19.35 ſabawny konzert. Warſchawa: 21 pólſka hudźba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. fur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hospodarske 4 pfenježki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenja zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na las žiwjenja dospołne běduy. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nachrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hódy a hódy wozjewja.

Čisło (Nr.) 278 — Budyšin — Štwórtk 29. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Juhosłowjanski memorandum wo mordarstwje na kralu

Memorandum juhosłowjanskeho knjeježerstwa wo politiskich přičinach nadpada w Marseillu je so źiwjedu pozdźišo generalnemu sekretarjej zwjazka ludow přepodał. Memorandum wopischija 78 cyłkownje čisłowanych stron. W přidawku je sapisane listowanje wot oktobra 1930 mjez Burgepstom a Beogradom wo dźěławosći thorwatskich emigrantow. Přichilowjene wobrazy pokazuja zbudźowanje organizacije Ustachi w uniformje a paźy, kotrejž su Budapešćanske veligazne wyschnosće pjeza murpłaće wschelakim juhosłowjanskim stacjanam, kotrež so jako terroristojo wofnamjenjeja.

We praschenju samolwitosće so w memorandoje pische, so so wono z tśomi wěcami wujasnja:

1. Słóstnistwo su so na madźarskej zemi mjes terroristowmi zwukrali. Tuchi su so we wobćežnych łěhwach dołho a zwědomnje za pschewjedźenje tajkich nadpadow přihotowali.

2. Spschiźahanjo su madźariki kraj njemylenj z madźarskimi pašami wupschećili.

3. Marseilleski nadpad je potajkim wuskutkowanje akcijow terroristow, kotrež su so lětadłom na madźarskej zemi nalwjedowałe a podpěrałe.

Madźarskemu knjeježerstwu so porokuje, so so wono njedźiwajo wospjetneho hórschenja njeje ze skutkowanymi naprawami přećiwo terroristam w lětach 1930 hač 1934 pósłarało.

Kałke w haprleju 1934 je madźarske knjeježerstwo přichwałło, so terroristojo na madźarskej zemi pschebywaju. Přichilhladowanju madźarskeho knjeježerstwa a podpjeranju wyschnosćow je pjeza korps wuwuczenych mordarjow a słóstnikow we woprawdźitej słóstniskej škuli nastać mohł. W tutym seminarje terroristow su so tśi organizatorojo nadpada na kralа Aleksandra swójich ludźi wukrali.

Po wuśnaću jeneho pomocnika Marseilleskeho mordarstwa, Mija Kvalya, su so w Nagy Kanišchu mjes 15 terroristami w přichitomnosći wyschka Pertrbewicza tśi wukonjerjo nadpada zwukrali. Tuchi su so wudawanju sajateho zamne městno z madźarskimi pašami wopschećili. To je tež policija w Lausanje swěsćiła a je so z wunaćom winowatych přeched franzowskimi wyschnosćemi wobkrućiło.

Wjednik organizacije, kiž w Budapeshu bydli a terrorist Mijo Bjik staj wotpósłanym, kaž jasny rjekny, pschijas k wuśědej do Franzowskeje z madźarskimi pašami, jěchu wonni ślicźikami za żeleznym a trěbne pjenjezy pschinjeskoj. Hač runjež je madźarske knjeježerstwo wospjet pschilubiło, so so terroristojo pod dohlad staja, su so pschibyli a wupschestrowanje słóstnikow bjes kóždeje wobcežnosće stacz móhłe. Samolwitosć madźarskeho knjeježerstwa so wokepje z tym poćeja, so je so žadało, so by Madźarska Kralwa Juhosłowjanskej wudała, to pk je so wotpokałało. Juhosłowjanski memorandum wuśěhuje, so sadźerjenje madźarskeho knjeježerstwa po słóstnistwje w Marseillu pokazuje, so sebi Madźarska njepřeje, so buchu so pschićiny a wobstejnosće słóstnistwa wujasnile.

Memorandum stónči so *z wosjewjenjom*: Hdyž je sebi juhosłowjanske knjeježerstwo myślilo, so dyrbi so z wurjadnje khutrymi praschenjemi na Swjasć ludow wobroćeć, je to cźiniło, dokelž je sebi myślilo, so tuto słóstnistwo bohdźi jako jenotliwe a wobsobinske wustupjenje słóstniskeho anarchistwa, kaž je so přeby w stawiznach stawał, wobhladować. Słóstnistwo w Marseillu je naturlje wuskutkowanje spischihańskeje bandy, dawno we wukraju pschećiwo Juhosłowjanskej organizowaneje. Wyschnosće jenotliweho stata su pschećiwo tajkej terroristiskej organizaciji njemóhle, a bjes internazionalneho zhromadneho dźěła njeje wojowanje pschećiwo tutej wobzebje strašchnej družiznje internazionalneje kriminality móhle.

Stónčenje so madźarskemu knjeježerstwu porokuje, so njeje pschećiwo tutym organizacijam skutkowne naprawy nałožować chyło. Jeho sadźerjenju ma so tohodla pschipisować, so terroristiske akcije, kiž su hižo dłeschi cźas pschećiwo Juhosłowjanskej měrjachu, samóch k Marseilleskemu słóstnistwu dowjesć.

Napřećiwne wozjewjenje Madźarskeje

Wjednik madźarskeje delegacije w Genfje Tibor Eckardt je źiwjedu wjeczor na juhosłowjanski memorandum napschećiwne wosjewjenje wudał, z kotrymž wudawanja w memorandoje najwótšrišcho wotpokałuje. Madźarske napschećiwne wosjewjenje so z nadrobnoscjemi njesahera. W nim pak so wuśěhuje, so juhosłowjanskemu knjeježerstwu jenož na poćežowanju Madźarskeje z politiskich samerow saješi. Madźarske knjeježerstwo so w nadrobnoscjach juhosłowjanskich wobstorźbow hatle wupraji, hdyž budźe so memorandum dokładnje pschepruhowaćz.

W napschećiwnym wosjewjenju so praji, so je mordar w Madźarskej dospołnje njeznaty a so tam nieje jenje bydlił. Bolharske knjeježerstwo je powěsćiło, so je mordar z Bołharskeje do Madźarskeje puśeźował, hižo dementowało. Njedźiwajo teho juhosłowjanske knjeježerstwo w swójim memorandoje pjeza njewěrnosće wudawa. Prawje je, so tu tśi so spschihańskeje bandy psched nadpadom w Madźarskej bydlili. Druhe wobsoby hamtnje družiny tuch pak z druhich krajow pschichli. A spschihańskima same na sebi je so swonka Madźarskeje pschihotowało. Madźarske knjeježerstwo wotpokałuje jako wěrnosći napschećiwne, so tu su na Madźarskej zemi nadpadnizy organizowali a pschihotowali.

Madźarski zastupjeř rańuje pschećiwo wschitkim podaćnym wudawanjam juhosłowjanskeho knjeježerstwa wotpokałuje, so so madźarske offizielne wosoby ako offizěrow za wěrnje terroristiske abo kuhe spschihańske poćežanje jako wobdźělene wobhladowaćz spytaju. Juhosłowjanscy emigrantojo su w Madźarskej jenoj jedniwy cyły bydłali, schtož bychu jim druhe kraje też dowolile. Snate je, so su madźarske protżowanja wo měrnu rewiziju na Korwatišu njeprocźahuja. Tuto revolucionarne hibanje, na kotrymž so wschudźe, hdźež Khorwatojo bydła, z legalnymi abo illegalnymi srědkami dźěła, ma swoje žórło njespokojnosće jenicznje w smutskownym połoženju Juhosłowjanskeje.

Madźarske wosjewjenje stónči so swěsćizjo, so Madźarska njedźiwajo swojeho cźerpjenja pod Trianonskim sprjećenjom njeje jenje k mordarstwu a spschihańskim wucźeć pytała, ale za dopjelnjenje swojich narodnych žadanjow jenož měrne a sprawne srědki nałoži. Madźarski narod a jeho knjeježerstwo sahndźuja wschitke nahlynoscje, wotpokazuja pschihłodźenja juhosłowjanskeho memoranda a stajnja so z cźistym swědomjom psched swětowym zjawnosćej, so buchu swoju cźesćz sakitale a wěrnosćej dopokazałe.

Wo pólskej zwonkownej politicy

Pólske nowiny „Kurier Poranny" saběraja so po rosprawje z Parija z nowym połoženjom, kotrež so pschi rednjanjach wo sprjećenju rańskich statow wutwori. Wone pišaju, so je franzowska nota pólske wuměnjenje jako woprawnjene pschipóznała, wuměnjenja pschećiwo temu, so buchu zuse wójska psches Pólsku cźahnyte, pschećiwo rukowanju litewskich a cźeskich mjesow, a wuměnjenje, so dyrbi so tej Němska na sprjećenju rańskich statow wobdźělić.

Schtož sadźerjenje Němskeje nastupa, kotrež dotal sprjećenje rańskich statow wotpokazowasche, wozjakuje Kurier Poranny, so so jej tuchi w tutym nastupanju pscheměni. Nowiny bjerju sa znamjo sa to, so sebi wjednik dorozumjenje z Franzowskej pschaje, kaž je to w rosrěčowanju z franzowskim sapołkanjom Goyom a minister Goebbels w sportskim palasče wuprajił. O teho Kurjer Poranny pódpudźuje, so sa pólski ćwonkowan politiku swoja pschihódne połoženje pschi nowych jednanjach wo sprjećenju rańskich statow nastawa. Nowiny napomnja, so Pólska tutu konjunkturu wuzije a so wo zarjadowanje poćahow mjes Parijom a Warschawu w polnym wobsahu postara, to rěka, w nastupanju sprjećenja rańskich statow, w hospodarskich prašenjach a w naležnosći wupokazowanja pólskich dźělaćerjow z Franzowskeje.

Před wulkoprocesom w Litwe

Sa blišsche dny wočakuje so w litewskim hłownym měsće Kownje proześ psched wójnskim ludom. Na prozeju dyrbi so 126 wobhodźerjow Memelskeje samolwić. Někto je hłowny sakitaś Stankewičius z niejapkim sapschinjenjom wulku njewěsćosć do prozeja pschinjeśł. Stankewizius je psches wěcznišku kontoru litewskemu knjeježerstwu memorandum pschepodał, z kotrymž wotpokazuje, so je wójnski ludu z jednanju pschećiwo memelskemu wobhodźerjam pschisłuschny, a namjetnje w sajmje statneje nahladnosće, so by so prozeja pschisłuschnym zwilnym ludom pschepokazał. Po memelskim statuce su la memelskich krajanow jenož měrne ludy pschisłuschne. Sakitowarjowe zakročenje je pola knjeježerstwa njemér zbudźiło. Tam źebi sanno myślja, so so wobkrućża swjese, je-li dyrbi so wo praschenju pschisłuschnosće sa sjawne jednanja pschepytowaćz.

Wulkoproces w sowjetskej Ruskej

W swjazku z wulkim pschechwapjenjom pola swjazka tekstilowoje industrije w Charkowje, z kotrymž je so stat wo 6 milijonow rublow wobschudźił, so powě, so su statneho rěčnika Kisšljazina a někotrych druhich justizowych zastojnikow wotstadźili a sajeli. Pschećiwo 53 zastojnikam je so jednanje dla sranjenja zastojnskich winowatosćow sapoćało. W bliskim wulkoprozeju budźe so nětkaž 60 wobstorźenych zamołwitej dyrbjeć. Někotrym wobstorźenym hrozy *kunjerte khlostanje.*

Poměr mjez Chinu a Japanskej

Pschi rosrěčowanju je zastupjerjom japanskich nowin „Ósaka Mainichi Schimbun" wuprajł so chinejski general Cźiangkaikschek też wo poměrje mjes Chinu a Japanskej. Marschall rosłoži, so staj chinejski a japanski lud bratrowskaj narodaj, kotrejuž porjadki dyrbja so na prawdosći a dobrm wolu załožować. So so chinejsko-japanske zhromadne dźěło kondźi, njetrjeba so bojeć. Pschetož pschibywanje wojerskeho a hospodarskeho wliwa druhich mozow w Chinje nima so wočakować, dokelž Amerika a europske staty swój wliw njerozschěrja. Chinejsko-japanski poměr by so bohdźaš pschi cźejesłowjowosći mjes ćohu a dowěrjenju jeneho k druhemu rosrišaš. Wšěm ma Japanska kluč k wobtrajenjosćam dospołnje w cukunaj. So by so panjaiska wjerba do stutka stajiła a so runje prawo a zhromadne dźěło dozpěło, k temu so pjeza w Chinje nichtó njepschećiwja.

Japanski khěžor je japanski sejm wotewrił

Japanski khěžor Hirohito je w Tokiu w hornim ześinje na zwjatočne wschadnje a w pschitomnosći diplomatiskeho korpsa nowe khadźowanje japanskeho ześma wotewrił.

Boliviskeho presidenta zaseli

Reuterez telegrafowaćerja z New Yorka zhoni, so su paraguajscy wojacy we wokolinje Chaco Bereale bolivijskeho presidenta Salamanku sajeli. Tuta powěsć je so z La Paca hamtsay rošcherjała. Salamanka je so do Chaco kraja podał, so by tam wo pschećiwraczu bolivijskeho wójska pschećiwo Paraguajskim druheho muża za wójsko wyschscheho roskazowarja postajił.

Krótke politiske powěsće

Wjednik a němski kanzler je jendźelskemu kralej a krelowej k woženjenju Kentskeho wójwody z grichiskej princezu Marinu telegrafiscy swoje wutrobne zhožopschecźo wuprajił. Tehorunja je wjednik a němski kanzler mlodemu porej telegrafiscy swoju pschał.

Wjednik a němski kanzler je albanskemu kralej telegrafiscy swoje zhožužarowanje wuprajił pschi šmjerći **ma**cjerje albanskeho krala.

Akademiski senat němskeje univerzity w Prahy je wospjetnje: Rektor a dekanojo Prajskeje němskeje univerzity su w pożedźenju akademiskeho senata 28. novembra wosjewili, so swoje sastojnstwo stoja, so buchu z tym ważny wo-

komit w kšistotki starych statwisnach němskeje universitty w Prahy dokumentowali.

Parišske nowiny „Journal de Debats“ wosjewjeja, so chze Franzowska najnowozažnišchej macjerskej łódzi za létadła tworicj.

S **Hzingkinga w Madjarskej** žo powě, so žu pjeć wosobowy, kotrejž pšched někotrymi dnjemi nadpad na mandžuskeho kězora Puija skušchu, hižo wutworu wotprawili.

Ze Serbow

W **Budyšchinje** 29. novembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Burski lud je tón nadobny lud,
Kiž je nam Serbstwo zdźeržał.

Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer 0 a thermometer wodnjo najwyšchscheje +12. Dźenja rano w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 9 a thermometer w nozy najnižšcho +6. W wospołożenju wjedra w Europje so někto pomału pšchemjenjenje pšchihotuje. Sšylna a wobšchěrna nižina je žo se swojim jadrom hacj do połnóžneje Skandinawiskeje sčahnyła. Jeje wuběžki a kromy došahaju drje hischcze hacj do naschich kónčinach Wyšchina leži někotke je swojim jadrom pšchi hornim Rheinje. Wona je tehorunja pomału k rauju hiła a žo pšchi wotsłabowanju nižiny sašo trochu do dolsheho wjeczora wupšeshestrowa a žo w Jendźelskej j nowym jadrom wyschiny sjednorša. S Ladowseho morja bliži žo někotke symny powětr. Dokelž žo nižina wotsłabnje a wyschina na mocy pšchibera, smeja symne wětry pucje do europiskich krajow wotewrjene. Tak žunemy za pšchichodne dny wočakowacj, lo budže kónc z dotalnym milym wjedrom a so j adwentom tež symna čježšiwje sašitupi. — Jutrje pjatk na žuj. Handrija skónczko 7,38 hodź. skhadza a žo 3,58 hodź. khowa. Měsačk skhadza jutrje po połnocy 12,15 hadź. a khowa žo popołdnju 12,46 hodź. Dźenja steji měsačk w pošledním čtwiku. Pšchedźenak wočakuje wětr a dešcz.

— **Wuhladny na wjedro za jutrišchi pjatk: Symnische, hewak pak pomérnje idebne wjedro.**

*

— **Serbska Boža služba w Drježdźanach.** Druhu njedźelu adventa, 9. decembra tutoho lěta, popołdnju 1,4 hodź. ludża sašo **serbske kemsche je spowědnju a s nudźelenjom Božeho wulkasanja w Drježdźanskej Kichižnej zyrkwi.** Předowanje je na žo wšat k. farář Sarjeńk z Kławaczy. Khérluschowne lopješchka kemscherjo po šwjatočnym waschnju dostanu pšched serbskimi dujemi. Čitarjo Serbskeho Nowin chcyli swojich pšišiwnikow ako šwatych w Drježdźanach k dopisnizu na tutu serbsku Božu službu kóždy bnych ščinicj. Po kemschach žo kemscherjo sedmu pěknej towarschnoscji w Zanskim dworje, pšchi czimz budže wšo kóždy Serb tež wutrobnje witany.

— **Njedźelu 23. hodownika njeznjo žo w pjekarnjach dźełacj.** Centralny swjazk němskich pjekarskich jednotow „Germania“ bě pola němskeho dźełoweho ministerstwa namjetowal, so by žo kuždu njedźelu 23. dnja decembra w pjekarnjach kaž wšednemy dźeń dźełacj. Němski dźełowy minister je tutón namjet wotpokajal, swjescjiwschi, so by žo mohło na žylniše pjecjenje 24. hodownika je sašitchim špocžatkom dźela na tutym dnju dźiwacj, so pak dyrbi žo dźiwo po możnosci sahe pšched wjeczorom skónczicj.

— **Wulke saradźenje dźeła w Budyskim wokrjesu.** W pondźelnischim poseđenju Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa hamtšk hejtman dr. Sievert wo rozwiczu njedźełoscje w Budyskim wokrjesu njes druhim praji: Liczba spomožerstwowych njesaměrjerjow je žo sa czaš wot 30. septembra 1934 hacj k 15. novembrej wo 958 na 5260 powjeschischa. Najwjšchi staw bě žo 30. hapryle 1934 dozpił, hdyž zyła liczba jenoż hischcze 3357 wuczini. Porunjo najwyschschemu stawej pšchi pschewsaczu mosy 30. januara 1933 na žo pšchezo hischcze wotebeŕanje wo 8758 sapitaczi. Pšchibeŕazenju njesaměrjerjenju budže Budyski wokrješ z nahladnymi žrodkami wobaraczi; pšchetoj wotmyslene je, za mušowe dźela je 181 753 dźełaŕskich dujemi 544 259 hriwonow wudacz. W 37 gmejnach žo 48 wohenhaschcerskich hatow wuczischi.

Se **Židowa.** Kapała na Hrodźischku žo poswjeczischa. Sšmjertnu njedźelu popołdnju je žo wobnowjena kapała na Hrodźischku wošwjec„ika. Měschczanski twarski radźicjeł Jüttner wo wobnowjenischim dźele rěczeschc, kotrejž bě žo bjes sniesłożenja wumjedło. Poswjeczazu rěcz mješesche farař Tischer, kotrejž kapału na podłožu Mat. 28, 20 jako městno poswjeczi, w kotrymž Jesuš trudnych troschtuje. Pšchi pohrjebach spěwaze dźěczi z nalubjedowanjom kantora wyschschehe wuczerja Hjolaka khérluschke sanješechu a Katharina Johnowa pšjedy poswjeczenja a po nim arie Seb. Bacha spěwaschc.

S **Mnischoza.** Jena truta (turkowska kokoša) wobšežerja tudomnieje piwarnje bě žo pšched dlešchim czašom shubiła, to měnjachu, so žo sašo njewróci. Měrkole je žo truta jako sbožowna pata dwanacje trutatkow domoj pschinjesła. W žušedownym wjeżnym pohrjebnischczu bě wona pod jenym pohrjebnym schtantom (žerowyzom) w njeswučenym nałymnym czašu a městnje na jejach žydała a z wulkim wuspěchom mlodżata wulahnyła.

S **Wulkeje Dubrawy.** Starschim žo sšadowniscj połsicza, 29. a 30. novembra dźeło žiwotich dźěcži z wopytom schulskeje wuczby sesnacj, pšchi kotrejž žo jich dźěcži wobdźelesja. So by žo wuczba njemylila, žo prošu, so bychu wopytarjo sastupili, pšjedy hacj žo wona sapočnje. Njedźelu 2. decembra smeje žo sławny starschiski wječor. Dźěcži njeswjedźa žo žodu pschinjesecj.

S **Rakojd.** Wot pondźele žem žo pucj pot kónza wšu do Brěsyzy hacj do sawinjenja do tuteje wjesti pšestrenje. Wuporjedowanje tuteho pucza je jara mušne było, dokelž bě chu žylneho wobthoda dla wulke dźěry nastałe, kotrejž wobsebje w dešczowszym wjedrje jara njelube běchu. Dołhe wuporjedowanje dróhi traje, tudźe omnibuš, czara cjo 1 a 15 pschikhad do Budyschina na dwórnischczo 8 hodź. a 8,50 a omnibuš, czara cjo. 6, wotjescj z Budyschina 19.15 z khez Brěsyzy do Darta jescjicj. Bjesh druhe czary jescja jenoż hacj do Rakojd a tam žo sawrócja.

Z **Konjec.** Hižo na tři njedźele dołho so tu mjes šulskimi dźěćimi naytkwacza khorosć wumjawa (Ziegenpeter) rozšerjesze, tak zo zaměrjenu kuršu na Delanskej kermuši ani wjacy polojca do Šule njepřiduže. Tuž šulska wyšnosć postaji, zo ma so šulska wučba hač do 10. decembra přetorhnyć. Na srjedu a štwórtk tutoho tydźenja postajeny šulski wopyt starších w šuli a staršiska zhromadźizna na dźensnišim wječoru so tuž na dalše wotstorči.

„A cyła wjes so skhadźuje!“

W Khanecach, 26. nazymnika 1934.

Tak zaspěwachu sej Khanječenjo, młodši a stari, hdyž póndźelu na doswjećenju slěbornehо kwasa česćeneju jubilarow kubleŕskeho wumjeńkarja Jurja Pjecha a Hany jeho mandźelskeje w jeju hospodliwym domje so zhromadźichu a z jubilaromaj so wjeselachu a radowachu na 25lětnym mandźelskim zwjazku, kiž je Bóh luby Knjez jimaj w połnej čělnej a duchownej strowosći a čilosći tak miłosćiwje spožčił. Jubilejny dźeń běše drje 23. nazymnika a tuž widźachmy jeju zjednoćeneju w Božim domje, zo byštaj so Knjezej nad žiwjenjom a smjerću dźakowałoj za dostate dobroty w běhu stwórčelstotka a dźeje. Wopominanje woswjeći so zaměrjenu njedźelu. Na tutym dnju přikhwatachu mnozy přiwuzni, přečeljo a znači, zo bychu ze swědkami

Pod adventiskim wěnzom.

W adventiskim czašu pyschi adventski wěnz nasche domy a dopomina naš na blizke hody, zwjedżeń luboscje.

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho zwob. pschekładł Jakub Schejba.

9] (Pokračowanje.)

Hilža se sadźiwanjom khwatnje horje zwohladny. Józefowy błóž tak dźiwnje symnje a bjesdźakanje klinczeschc.

„Wy pak zpodźiwnje rěczicje“, wona rjekny. „Ja měnju, znapschecza ludźom, pola kotrychž sebje z hoscjom, njedyrbjeli tak njesdwórliwy być — a Marhata ...“

Wona pschezo bóle je swojej rěczu posałtawasche; pschetoj Józef tak zpodźiwajo na nju zhladowasche, so ani wjazy njewědżeschc, hdže by pohladnyła.

„Marhata?“ žo wón žnežo wopraschа. „Schto dha ma wona z tym cjinicj?“

„Wy mje dozwla njerozumicje!“ zawoła młoda holza zyle roshorjena, „ako Wy chzecze žej se mnu někajki žort dowolicj, a to Wy tola woprawdźe njedyrbjesche žměć.“

Pschi tychle złowach stupichu jej žylzy do wočow. Wón pschimny sastrózeny jeje ruku.

„To Wy tola zkutnje njewěricje — tajki sawěsče njewupadam“. Józef khwatnje rjekny.

„Nó haj — dyrbju zkoro tak myslicj“, wotmolwi Hilža měrnje a sczahny zwoju ruku wrócžo, „zym tola dosez jažnje rěczała, to byschcze mje mohł zrosumicj.“

„Ale tak mi tola za wschitko na zwěcze prajesze, schto ma Marhata z mojim tudyschczom cjinicj?... Myslicje traj, so žo najprjedy Schołcžij holzy wo dowolnosci woprascham, hdže žměm bicj a hdže nic?“

„Haj, ja pak myslu, lo móže to Wascha njewěsta wot Waš žadacj.“

„Moja njewěsta?... Ale, schtó dha to je?“

„Nó, to pschedaloko dje!... Chzecze žej Wasche schczekanje žamo tak dalsko dowolicj, so dyrbju Wam tej njeno zdželicj?“

„Prajesze, prajesze tola! — ja to woprawdźe njewém; ale z Waschich rěczow zkoro zposnaju, so žu mi Mochowczenjo Marhatu jako njewěstu pschidźelili — to pak žo ludźo žiwe mysla — sesze žej to woprawdźe wo mni myslila, Hilža?“

„Haj, chzehdla to myslicj njedyrbjaka?... Mój bojičkо! ..., Sesze tola pola Schołcžij tak hulso na wopyesze pobył.“

„Sesze Wy to widźala?“ wopraschа žo Józef špěschnje a jeho wocži wotpoczowaschtej na jeje hubomaj.

„Naschа — žuždżina to prajesche.“

„Nó — a dyrbjesche to tunje Marhaty dla być?“

Wón wokomik sadźerža a z krutym pohladom Hilžu wobkedźbowaschc.

„Njemóżeczе žej trochu myslicj, schto je mje pschczo sežo žem czahnyło?“ wón pokračowaschc. „Pohladajcze jenoż jenički raz pschecželiwje na mnje za Wam to praju!“

Józef žo pschi tychle złowach pšches murju nakloni a sczahny ruku młodeje holzy wohnjowje k žebi. S Hilžinym wobhnježenjom bě žo stało. Tónle mužki, kotremuž zyła jeje wutroba žłuschesche, bě zwobodny, zwobodny!... Jeje duscha zawjkła — tón stojesche pšched njej a prosesche wo pschecželne pohladnjenje, wón, kiž bě pšched někotrymi hodźinami hischcze njedopżejomuje daloko, wón, kotrehož žuždżina hordeho wožednego pana mjenowasche!... Wona dopżelni jeho prošnu a špohladny bojasliwje do jeho mjeniowcza.

„Ach — Wy chzecze to wědżecj?“ wón zawola a jeho błóž pschi tym še smutkownym rozbudżenjom tschepotasche. „Ja žnežem rěczecj, kak mi wokolo wutrohy je?... Hladajcze, jena njeschožowna žónska bu wot bjeskrježnjeho pachola na czjesći rantjena. Stejesche tam wjele ludźi, ale nichtó za nju njesastupi... Tu pschindże nadobo rjane holicžo — mi běsche, kaž bych jandżela z wohnjowym mjeczom wohladał!... A hdyž tale holza nětko rěczesche, tak njebojasnje a mózne, a ja špohladnych do jeje wožow, tak sjedże mi to pšches wutrobu a z teho czaša mi je, kaž bych dotal je czjnu wobdaty byl... Njemějach doma žaneho mera wjazy. Jěchach do Mochowza, tak hysto hacj bě mi to możno... Wjeżny wuczeł, Waschi stary pschecżel, dyrbjesche mi potom wo Waš rosprawjecj... Pschi jeho wokuje mózach tule zahrodku pschewidżecj... S czažami Waš tu wohladach žebjo pod jabłuczinu. Zenje njewotpoczowasche jehlicžka we Waschimaj pilnymaj rukomaj; pschi tym pschežłyschowasche schulske nadawki Waschcje małeje žotry abo roshonjowasche muchi wot małeho dżeżeja, kiž pschi Waš we wohyczku spasche .. Hischcze radšcho pak Waš wobkedźbowach, hdyž tam horjeka pschi małym wokuješchku pod tšchu špojeschcze, tam hdjež naliki a rosmarija w hornjach kżeje — tu zhladowaschtej Waschej wocži tak jažnje do zwěta, Waschе mjeswocžo bě tak zdožowne, a ja žebi pschi tym kóždy krócz pschejach, so byschcze w tymle wokomiku — na mnje myslila.“

Hilža zakry zwoje horze mjeswocžo z wołemaj rukomaj — wona bě tam horjeka žtajnje zmjer pytała, hdjež Wujeł leżeschc; podtšeschne wokuješchko je zwojim wuhladom do dalokeho zwěta bě jej ztajnje cjiche městaczko było, hdjež mózesche zwojim myślam žonicž daiwacj.

Józef wokomik mjelczeschc, potom pak khwatnischo, ale z poduschenym hłoson pokračowaschc: „Moja wutroba bě hacj do tehole dnja zwobodna — zwobodna kaž zokot w powětrje... haj„ myslu, so bě horda, so žo nechczische podwolicj — a nětko, schto bych ja to dał, hdy bych tu dobył, bjes kotrejež je moje žiwjenje tak bjestroschtnje khudušchke — haj ja bych po nju psches woheń schoł, jeli by žo to wote nuje žadało!“

Hilža je wuštrójenjom najad žtupaschc, pschetoj Józef bě pschi pohlednich złowach zyle rosbudżeny. Wón pak pschimny ju ža jeje ruzy a sczeże ju błize k žebi.

Jako pak Hilža žwojej wocži ztrachowcjiwje na njeho złoži, bu jeho błóž milischi.

„Mě“, rjekny wón, „bojecj žo nje njedyrbjisch. Kak bych czi mohł tschiwdy cjinicj, hdyž mam cje tola tak rad — tak lubo, zo to njemóżu ani wupracjicj!... Nětko bě won ... nětko wěsch, schto wot tebje chzu. Ale ja tebi tež praju, so njepóndu pryedy z městna, pryedy hacj njerosžudżjisch, schto ma žo to mnu ztacj!“

(Pokračowanje sczehuje.)

žadnecho swójbneho swjedženja byli. Při tom spominachu kk. farař Just z Wotrowa, kaplan Čyž z Budyšina a kubleř Pawoł Čyž ze Smječkec na tajane zašle časy, na Boże žohnowanje, kotrež je jubilara widžomnje sćěhowało, na přećelstwa z młodych lět, hdyž su rad do Khanec khodźili, hdyž bě jenemu pódla staršiskeho doma Pjechec statok najlubši. Pokaza so też na nowe młode mandželstwo, kotrež so w domje přihotuje.

Po nich přińdźechu młodźi gratultntojo k słowu. Mariana Sołćic přednjese baseń wjesneho basnika (susoda), kiž bě žortnje Hornjo-Ammergawsku jězbu, na kotrejž so jubilaraj lětsa wobdźěłištaj, do formy a ryma zlał. A Smolic Hanka z Nuknic zwjeseli jubilaraj z hrónčkom, hdyž bě jeje mać před 25 lětami na zelenym kwasu tosame činiła. Ji sćěhowachu wšitke wjesne mótki Mańka Smolic, Hańžka Kilaneca a Mańka Žurec a wupraji cichu wšitko, štož w tajkich hodźinach wutrobu a dušu jima. Póndźela bě dźeń wjesnjanow a tak so mjerwješe z gratulantami w Pjechec statoku, kotrěž sej dachu tam derje być, hdyž kuchenja a pinca to najlepše poskićeše. Tuž bjez dźiwa, zo cyły dom klinča a brinčeše z wothłosom serbskeho spěwa a sarpo młode nóžki so do skoka dachu. Tak bě za mnohich nóc krótka a zdaše so, kaž bychu hišće na zelenym kwasu byli. Dołho budźe so na šćedrilej jubilaraj spominać. K krónikar zapisuje tute dny do wjesnych stawiznow. Wutoru dóńdźechu hišće zapozdźeni gratulantojo. Přeća wšěch wukónčichu do próstwy: Bóh Knjez zdźerž hišće prawje dołho wot wšitkich woblubjeneju mandželskeju w połnej čilosći a strowosći na puću do złoteho jubileja. Tuž też hišće na tutym měsće: Na mnoho lěta!

*

S **Pomorz.** Worzynska měšna nazionalsoz. Stahlhelmowa skupina 2. dezembra swoje 10lětne wobstaće wobswěći. Dopołdnja shromadźe so kemšni póndu a wjacy k woleńskemu pomnikej połoža. Wjećor bě towarješkojo we Worzynje na swjedženjski wjećor ju.

S **Klukicha.** Na tudomnym pohrjebnišću su njedźelinsko niethmanitwo skućili, kaž so da je žanej druhej pschicžinu, hač so buchu schłodu naczinili a wopomnjeće morwych wohanili. S tšoch rowow su rowowe kamjenje cžišnuli a ś Lutherowego duba wopomnjenišćo taflu wutorhnuli. Sda so, so maju so njeth mnje wo wšu pytać.

Se **Steho Komorowa.** Na dróhy, kotraž ś Lipowoje dróhi na dwórnišćo wjedźe, je wutoru wjećor wokoło 8 hodźin jedyn muśiti krjenjeje wulkotśe jenu wikowatu wot lady k temi porajnć a jej na to cžornu kožanu tošku, něhdże 100 hr. wopschijaju, rubił. Dokelž žona we pomoz wołaše, ju nadpadnik puschći a ś rubiznami pjenjesami cžetnu. Policija so hnydom za nim pschewschi wokolnośći za nim pschepyta, tola jeho hišće njeje namakała.

S **Bjelopli.** (Wulki woheń.) Sćrjedu wjećor 1/27 hodź. so ś wulkej wohnjowej zhubitlinu tudomne a wokolne wopytowe wobory alarmowachu. W žuhedinej wjesny Schpitkowach běšeše so ś njesnateje pschicžiny domiše ś pschinarjenymi hródźemi bura Lohły zapalilo. Twarjenje, w kotrymž dwě zwjazy bydlitej, so sa krótki cžas wotpali. Złoł mójachu wulkowacz hač na pjerinu, kotraž sašo do plomjenjow pschetwoseše. Dźeń domjajeje nadobu, wobleče ś delnich měšnjocžow zamócžu tehorunja wulkowacz. Nihtore njedźele stare cžišćne dźećo halke w poslednjej njesnjatinje žnjerći wutorhnychu. Wobsedźer běšeše pschi wutworjenju wohnja w Tuchoćicach lěku pschi wotwojowanju walcžiny a jeho zwójba žedźeše na nicžo ste njemysło pschi njezgeri.

Budyske stawniske powěsće

ſ duja 27. nowembra 1934.

Narodźił je so: Wernerej Hugej Gerhardej Georgeji, měšćanskej wobsthoda, žynk.

Wumrěłoj staj: Karolina Swob. Wiegnerowa rodź. Jeremiašec, privata, 80 lět. — Jan Schwarz, kamjenječaŕ w Mjedźojcu, 58 lět.

Mandželstwo pschipowědźischtaj: Fryz Herbert Erter, wuczeŕ w Ponchawjezach pola Kinschicy, ś Alizu Margaretu Dittmarez, domjacej dźowki we Budyschinje.

Do mandžel stwa stupischtaj: Jurij August Flaćk, rězniśi mischtr, ś Marju Klementinu Nieperiez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimawosće z bliska a daloka

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Njewunjasnjeny pschipad sta so w nozy k wutorje na żelesniskim mosće pola Ennsa w Hornjej Awstriśej, hdyż muśej schtikatego korpsa Priesch a Riener strażowaschtaj. Njejapły so ś Rieneroweje ćželby, wutłeł puschcej. Kulka Priesche trjechi a jeho cjejko skani.**

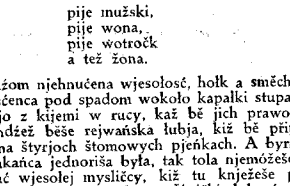
*** W Huntsvillu w Alabamaskim stacje w Ameriźi pschewinuchu schesćo jeźi dweju dohladowarjow a sputachu jeju. Na to dobychu so do jaśtwowneje brónjowneje komory a kradnychu nimo druhich brónjow tež maschinsku ćželbu. Potom pschełećechu wuzku murju a nuzowachu schofera, so by jim pomhał. Tśóch cjeńenjeznow su w Pulaskach w Tennessejskim stacje sašo sajeli.**

*** W Aguas Calinte w Mexiku so policajski offizjer a nowinski direktor na sjawnej dróhi ś pistolu wuždaschtaj. Pschi ćželenju so nowinski direktor śmjertnje skani. Se sabudźenymi kultami mexiscu so cžjo nimoduży ludźo a wóźom wozobow so skani.**

Přilopk

Strachćchra załubowaneju.

Mjes młodej holzu a młodym muśiłym, kotrajž na jenym kuble w Limernje słužeschtaj, bě so luboscžiśi wobthad zapschadź. Dokelž jimaj tuhletka poraźi cžinjesche, so rosćuhdźischtaj, ćehi žiwjenje wsaćj. Wón holzu k ćehi sta'a, ju wobjima a jej pschi tym tkł załłóżi, na cžoj wona kaj morwa na semiu padże. Luba so na to sa wołtnowny kichtj wobwěsny. Mjes tym so so holza sa nekotry cžas sašo wožiwi, wožiwjaje połpyty pola młodeho cžłowjeka bjes wułpecha wostachu.

Rubježny nadpad na jendźelskeho namjetneho konsula w Persiśi.

Kaž so ś Teherana powě, su 18. nowembra rubježniźy pola Meschede jendźelskeho namjetneho konsula nabpadnyli a wurubili. Jeho su do ruki ćželili. Dwaj Persiśaj, kotrajž jeho pschewodźeschtaj, so cžeśko skanschtaj. Wschnoścje za rubježnikami ślědźa.

Radio

Pjatk 30. nowembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programma: 6.35 rańśi konzert, 11.30 ša burow, 12 pschipołdnišći konzert, 13 tacžele, 15.15 ša žony, 20.15 hodźina naroda, 21 rejwanśka hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6.05 ša burow, 8.20 tacžele, 11.45 ša burow, 12 pišane tacžele, 13.10 pschipołdnišći konzert, 14.40 ša žony, 20.15 hodźina naroda, 21 wojeśći konzert.

Hišće wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 21 Beethowenowy konzert. Frankfurt a Stuttgart: 6.15 ſa dawny konzert, rejwanśka hudźba. Warschawa: 19 dujeńska hudźba. Praha: 20 ſpěwna hra: „Zrinh".

Towaŕstwowski powěśtnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wuhotuje swoju 1. měsačnu zhromadźiznu sobotu 1. hodownika w Reichelbrän (Christianstr. 22) jako 85. narodny swjedžeń swojeho sławneho sobustawa Mateja Siwarta. Přińdźće wšitcy! — Njedźelu 9. hodownika pop. 1/4 hodź. serbske kemše w Křižnej cyrkwi we Drježdźanach. Wšitkich Drježdźanskich Serbow nanajwutrobniśo přeprošamy. — Stwórtk 13. hodownika so „Cornobóh" při hodownym kulturnym wječoru wobdźěli w Bayr. Krone, Neumarkt.

Khrósćeju. „Zednota" śmeje ſobotu 1. dezembra 1/8 hodź. pola Wjenźej wuwjadne śpěwanje dla njedźelnišćeje Domowinskeje shromadźizny! Njech wschitcy śpěwarjo přichńdu. **Pschedźyda.**

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužscy) spěwa pjatk 30. nov. 1934 wjećor we 8 hodź. pola Natuśec w Kukowje. Dokelž so za swjedžeń zwučuje, je winowatość kóždeho muźskeho sobustawa, zo přińdźe.

Wutŕěl

Cžasnik pjecź wotbi. Lejna, cžeśćejchódna a wopschědźiwjena stara holza, schchmywschi žiwoje šackowane dźeło ś ruki połoži, žimy sawěschi trochu na stronu a wćipna na drohim hladajcže. Bohužel njeběšeše wonka wjele widźeć; někotre dźeśi, kotrež so wjachu a tjo staršiši mu-jo, kołiž bchu do nětkajšeje rosnowoju tatórjeni, to bešeše wschitko. Sijo dźiwješe so takle njespokojena sašo žwojenu njchetvorhnjenemu dźeśi wschitkowarješ, tu wona hischće jónu thćitje — kaž bšche so poslednji cžas hušći-jchu činiła — znapschecža na wokna domu a sjinarje pohłada.

Aha — wjesa, derje so bšche wo cžinła. Schwipka bšche sašo jónu cžeśći powětr. Swada, ka to hijo njedźele dołho wschędnje wok-ledźowarj, bch sdaciu sašo wudyrila. Haj, tuńći Schwipkeju! Na jeje nježewozu bě špołnacj łuntskowne dołcežźinjenje wo tym, štoš bšche runje widźała. Ledy, so je wot léta po kwasu a hijo ſtebi we włoŕach leźitaj. Nó, dobry kónc zawěsće njesmješe, jeli — —

Jeje muźliczki cuchu nahle pschetorhujene. Kaž spintana wona na wokna napschećiwo wudźerasche. Móliczka, žwětła wjeź w ruku knjeza Schwipkeja bešeše była, kotraž Lejnu tak nahle i jeje myślenje storhnu.

Nedošin

Podał Ilsan.

Štóž móže wjacy hač dźeń abo dwaj w Litomyšli přebywać, tón zawěšće wužije čas, zo by też wokolinu tuteho zajimaweho městačka spóznał. Póndźe pak pěši do wjeski nimo „Troch kocorow" přez lěsk na „Różowu łučku" abo po pólnym pućiku do Osicjeho doła, pak wopyta Tonlowcowe skały abo Benatki. Štóž lubuje hory a z nich doloki rozhlad, njech kroči na Kozlovský kopec (600 m) abo na hory pola Čes. Třebové k swjećatkej swjateho Prokopa, z wotkel móže sebi krajinu daloko a šeroko wobhladać. Tola najslawniše mjeno je sebi přez Jiraskowu filosofisku historiju dobył Nedošin, bytrjež też spisaćei prajił: „O Nedošino, Nedošino, twoja sława je so minyła. Twoje štomy steja rědše, wjele su pawilonki, eremitaže, zhubiła je so lětnja lubja, hdyž při wjesołej hudźbje wólna młodźina holdowaše rejam."

Z wjeselosću přiwzach lube přeprošenje Pátec swójby, z njej wopytać tutón nětko městej Litomyšlej přisłušacy hajk, hdyž so jónu wotměwaše na dnju přenjeje meje wjesoły swjedžeń „majales", kaž jón Jirásek wopisuje. Kročachmy wot „zrudnecho mosta" k dworej Pernštejna — założeny léta 1630 — hdyž stoji swjećatko swj. Wjacsława, po kastanijowej aleji — ale z wulkich štomow su tam hišće jenož pjeńki zwostałe — nimo wulkeho hata Koširje. W haće njepłowaja jenož kački a łysački, ale dźeći, muźscy a žónske; zjawnje a zhromadnje leža na haćenjach, štož jara dobry zaćišć na cuzeho njećini. Hdyž też płaći: druhi kraj a druhe prawa, tak tola tute žónske pokazachu, zo nimaja wjacy prawcho zapřijeća, što so přistoji a što so hodźi.

Tajke njepřistojne wašnja wšak so też pola nas před krótkim jewjachu. Bohu dźak, zo su nětko najbóle wotstronjene.

Wot hata wjedže krótki puć nimo hajńkownje „Štita" přez šumjacy, žiwy, bujny lěs ke kapałcy swjateho Antonija, kotraž je natwarjena po wašnju gróty, pod kotrejž so žórli čista woda. Cicho bě dźensa na tutym městnje, hdyž jónu na dnju „majales" bywaše najbóle žiwo. Njedaloko stoješe korčma a wokoło njeje proste ławki, na kotrychž sedźachu muźske a žónske z Litomyšle a na mjehkim trawniku ležachu syły wjesele spěwacych studentow: bibit ille, bibit illa, bibit servus cum ancilla:

pije muźski,
pije wona,
pije wotroćk
a teź žona.

A wšudźom njehnućena wjesołosć, hołk a směch. A wot hoscenca pod spadom wokoło kapałki stupachu filosofojo z kijemi w rucy, kaž bě jich prawo na hórki, hdyž běše rejwańska łubja, kiž bě připrawjena, na štyrjoch štomowych pjeńkach. A byrnjež tuta skakańca jednoriša była, tak tola njemóžeše to zadźěwać wjesołej mysliczy, kiž tu knježeše pola studentow a jich rejwańkow. Skričeli luboscze sapachu z młodostnych wutrobow, zapalowachu, rozpachu z młodostnych wutrobow, zapalowachu, rozpachu płomnjachu, a młódne hubki ronjachu lubozne słowčka kaž miły wětřik we wjeršach štomow. Abo su to zwuki duchow, kiž tu we słódkich wokomikach lubjachu wěčnu lubość, ale w hołku a tołku žiwjenja abo w hórkim bědźenju z njelubymi wobstejnosćemi na nju pozabychu abo so jeje wotrjekachu? Někotryžkuli studenta z tych wjele stow tu studowacych — jenož w jenym lětniku, w logicy bě jich 300 zapisanych — sedźeše tu při swojim lubowanym holiću a sonješe wo zbožownym přichodźe prajicy: „Jenož čakaj hišće někotre lětka, hdyž zmeju zastojnstwo, přińdu sebi po tebje", njemysleše, zo budże za lěto ležeć z roztřělenej wutrobu na Pražskich nasypach. O Nedošino, kelko sy widźał a słyšał potajnych zdychowańcow, radostnych nadźijow, wutrobnych žedźenjow, wozbožacych słowow — hórkich sylzow! Kak často je so też tu dopjelniło łaćańske přisłowo: mundus vult decipi — swět chce być zlěbany, tuž jón jebajmy. Ale mały ptačk to njewěri, sedźi na ćeńkej hałčzy a spěwa tak radostnje. Zda so, zo so jemu mała wutrobička z radosću puknje. A hdyž po trawnym pućiku stupamy k blizko ležacej wjescy, wokrasnja nawječorne Bože słónčko zeleny lěsk ze złotym błyšćom. Ale Nedošino, ty sy nazhonił, zo časy so měnieja, běža kaž sležborna woda, w rěčcy přez wiesku so wijacej. Tola je polna žiwjenja. Spěšnje kaž kłók jězdźa tu pstruhi a loja sej srjódki, kiž jim darniwa ruka drjebi. Měšćańske khłóšće huby pak nježdaja za pjećenymi rybičkami — maja jich doma w Litomyšli dosć — ale wjele bóle za bělymi śćehńkami tučnych žabow, kotrež přihotuje wustojny korćmaŕ. Wulka blachowa žaba nad domskimi durjemi wabi přeće-low tajkich pjećeńkow do rumneje zahrody, do khłódka sylnych štomow. Ale nam zbožo njepřeješe, zo bychmy naše mocy posylnili z tak wosebnej jědźu, dyrbjachmy so spokojić z khlébom a twarožkom, kiž pak nam derje zesłodźa. A w kraju dobreho piwa je njemóžna swačina bjez njeho. Po próšnym puću wróćichmy so kročo nimo sportniśća a Smetanoweho domu, kiž krasnje na hórcy leža dźěl města wobknježi, na rjenje zhotowjene Smetanowe naměsto, kiž poskića radostny napohlad. Srjedź njeho so pozběha pomnik Jana Amosa Komenskeho. Je to mjedźana kula w přeměru 2,5 m, kotrejež powjerch je do mnoho polow rozdźěleny. Na tutych polach widźimy wurjadne ważne podeidźenja z Komenskeho žiwjenja z jeho dźełow z napisami jeho spisow. Maćiznu k pomnikej darichu ruscy legionarojo. Pomnik cini wopraždże wulkotny zaćišć; bě to zawěšće zbožowna myslička architekta Meteláka, kotraž tu wumělscy wuwjedźenu zwěčnuje dopomnjeńku na Jana Amosa Komenskeho. O lubozne městačko Litomyšlo, bohate na wědomosćach a wumělstwach, ty wostaneješ mi přeco mje zwjeselaca dopomnjeńka.

Mójeschе psches wokno tónle pschipad zyle jasnje nóchkedźowacz. Tute nowoczasne gardiny, kaž je mlode żónske dźensnišnich dnjow lubowachu, njeczinjachu wczipnym woczam zanoho jadźiwka. Ale schto bnje źiwětła wěz pschedstajesche? Sa samej wczipnosczu źebi nimale swój nóś wo wokno rostołczi. Tu — nětkole mójeschе jasnje widźeczi. Rewolwer!... S kaž symnej kwoju wón brón na swoju żonu složowaschе. Lejna na zylym cźele tschepotaschе.

Tónle Schwipź! Wěsо, cźłowjek mójeschе jenu wischitko wěricz. Ale so brěu pschecziwo swojej żonje bthchaschе... Běschе to hrajkanje, ménjeschе to thutnje? — Mloda żona so źiwdźeschе. Lejna wěrjeschе, so może tuniczе jasnje słyschaczej. Potajtim běschе to tola jenoż hrajkanje. Jeic najzatoczi popuschczi a mójeschе saso lżo dychacz. Ale nč!... Schto dha tole běschе?... To niemóżeschе tola możno być!... Knjes Schwipź njebndże tola... Weng! — Zyle źlabje so tuik k nicj robi.

Na wokomik Lejnje kcej so źiłach pofajta. Potom wokaschе, wokaschе runja bludnej. Jenoż tole hischcze widżeschе, kak źebi mlode żona na wutrobnio pschinmny, so mosiaschе, so świesе. Lejna, kajkaż śwjeschе a běschе, so po sthodźe dele puschczi, pschiinźe na dróhu a, ruzy se strożeni wupschestrjenej, běżeschе schtoż mójeschе.

Dolha żuknja runaja thorhoji sa nej śmahowaschе. Do żuka swjasane włoży so straschnje czmupachu, roswjasachu so a wiżachu kaž thinska wopnisch po khribjecze dele. Ludźo na dróhu sе spodźiwanjom sa njej hladachu.

Lejna na taike nětchto nichdźibowaschе. Sánadź to tež bezhla njepytny. W jeje wocznej hrótha stejeschе. Jachło wona po dróży dele czérjeschе, sawinu so wokolo rózk a — slecza strażnischtrej do rukow.

„Knjes strażnischtro“, wona bjes łóżdeho swiska wjasołeschе, „knjes strażnischtro, ześelał!... Morderźiwo!... Żónita!... Schwipź!“

Strażnischtr běschе pomały cźłowjek. Schto mójeschе so tež w tutom hródże wažneho stacź. „Pschecze ś měrnej krwju!“ ju wón pokojeschе. „Powědajeze mi jónu zyle pomału, pschecze po rjadu!“

„Schwipź“, wona sa dychom hrabaschе. „Schwipź je swoju żonu saszłił!“

„Njeżorniczе, luba żona! Schtó je Schwipź?“

„Tola, tola, knjes strażnischtro!... Psches wokno mózach to wobkedźowacz. Schwipźez źebi hižo njedźele dołho we włoschach leżitaj. A dźensa... Ow, ś rewolwrom na aju so měrźiwschi — ju saszeli. — Widżach hischcze, kak so jwjesе, potom běżach, so bych waam wo tym powěła.“

Wjes tym bě so cźichotka wczipnych wokolo Lejna a strażnischtra zeszpapala. Tuczi ś najzatoczi wuchi nastajowachu a pótarachu so wo to, nowinku po możnosczi wuppschiwschi najthčtischo rosnjesczi.

„Nó“, strażnischtr dźeschе, „potom chcemy źebi wěz jónu trochu bliże wobhladacz. Pójeze!“

Sczěhowanaj wot cźichotki wczipnych ludźi do domu saczinichtaj. Strażnischtr nidźeschе wulku muju, so wczipnych dowoleracz. Wsched nuzom jim durje saczini.

Jene njedźiwadło tole sadźewacz njemóżeschе, njemuż: so wobydlerjo domu, ke słódżkoni sadźiwani, wokhežu wjelnjachu Strażnischtrjo to wunjiwschi so hnydom we Schwipźez wobhonjeschе. Lusk, baj, tón běchu słyschecli, ale jeći pschi tom nicho dale njemyślili. Strażnischtr śwjeze czoło morscheczeschе. Wěz źaschе so tola khutnischa bycź, hacź běschе wěrił. Nó, to so hižo pokaże.

(Skónczenje czéhnje.)

Pódrušk

Z dweju stronow smy wotmołwu dostali, što pódrušk je. Pódrušk bě̊še (y wotn wntykana) spódnja suknička, druhdy wěsto puntow ćežka. Na nju wobleckachu so wołnjanu spódnju sukanju. Wutrobny dźak za powěsć!

Pódrušk je jara stare słowo; přiwuzne ma we češkej a rólskej rěči. Češki rěka „wucha“ sukna, fala, „wucho“ płašć, drasta, „wuška“ hlor, šlewjer. Pólski je „ruszka“ (čitaj ruška) přikryćo, wodźewk (deka). A tak zrozemimy, zo je serbski **pód-**w n š k **d** r a s ć i č k a **pod** druhej drastu.

Pokelž so nětko wjacy w tej tolstej muetikowej sukni njekhodźi, njeznaje młódši lud też to słowo. Z w ć e u zabywa so s ł o w o. M. N.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 1. Dezember 1934: 8—½11 Uhr, für die Rnn.: 501—950.

Rohes Rindfleisch Pfund 30 Pfg.
rohes Schweinefleisch Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoler a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2236

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 29. nowembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,375	100 českosk. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,50	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa 28. nowembra 1934. Pschedwczerawschim ke kónzej bursy naštałe słepschenje mójeschе so dźensa dale stkrużiez po tym, so běchu so wiki wukrajnych hódnotow smjerowałe a wschе tukanja wo konfiskaziji wukrajnych hódnotow so jako nowoprawnjene wupokasałe. Też zyła zyła dobrych powjeścjow ś hospodarskich pschedwjesczow pschinoschowachu k pschecźelnemu měnjenju a też ke nasche wonkowno-politiske położenje łepje pożudźowaschе, kotrejž so też ś pschedstajonej debattu w jendźelske źelnjej komerje njemóżeschе sarźenuicz. Po prenich kursach skreczenje dale postupowaschе. Też renty měźachu pschecźelnischi wobkhod.

Barlinske žitne wukhowiti. Psched pschedkhadźazym pschehłodom do nowehe měsaza, pschi kotrymž nastanje powschednje knitych płaczijnow wo 1,50 hr., **wow** Barlinskim žitnym wobkhadże pschezy bóle posticzenja ś prenjeje ruki ponjeschcheja. Młyny maja powschitkownje wulki sajim, tola kedźonjo na mało posticzenjeu móża so žadanja jenoż dźěła spokojecź. Wowoš a jeczmjeń k pizowanju so spzyła niepotficzataj, najmuschcha potrjeba so je starych wotstatkow knje. Nječho žiwischi je wobkhod w dobrych druzinach jeczmjenja sa piwarnje, ja kotrejž so dobre płaczijny płacza. Na mukowych wikach njeje hischcze žanehо wożiwjenja.

Wežera płaczeschе w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožli R 8: 7,80 hr., R 11: 8,60 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Někotre płaczijny ś Drježdźanskich wikow.

Kaczata płaczachu 2—4 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., kury, mlode 2,50—4 hr., holbje 1—3 hr., hušy, sarźane 0,85—1,15 hr., kački, sarźane 1—1,10 hr., kurjo stare, sarźane 80—90 pje., kury, mlode, sarźane 1 hr 1,11 hr., karpy 85 pj., schczuki 1,20 hr., linty 1,40 hr., jabłuka 8—45 pj., běrwy, zentnar 3,50—3,80 hr., po puntach 4—5 pj., jédźna łoboda 7—8 pj., zyhla 10—12 pj., kněi 50—60 pj., žołtej 5—10 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 10 pj., žydrowity kał 10—15 pj., pětrschilla 10 pj., rapunzlli 40 pj., butra 1,42 hr., jeja 13—15 pj.

Słótne wiki w Drježdźanach.

Na słótnych wikach stoja dźensa na pschedań 8 wotow, 21 bykow, 30 krunow, 464 cźelatow, 65 womzow a 449 žwini. Howjazy łóż a womzy maja wobkhod bjes wusnama. Na cźelazych wikach wutwije so kréni wobkhod na nimale žamžnych płaczijnach kaž pondźelu. Też pola žwini je wobkhod kréni. Też tu su płaczijny žamžne kaž pondźelu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	28. 11.	27. 11.		28. 11.	27. 11.
Pšenica	204	204	bunv	12,2-13,0	12,2-13,0
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećmjeń now.	213-220	213-220	módre lupiny	7,75-8,25	7,75-8,25
jećmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22,50	22,50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,60	8,60
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps			ržana sloma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczizna za přeńcy za wupłodźerja S: 196, 9: 198.
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Předpowěsć!

Dwórniśc. hosćenc w Budyšinje

Wozjewjamoj z lutym, zo budźe sobotu 1. decembra

witańske jědźenje

ke kotremuž wšěch swojich česćenych hosći, přećelow a podpjerarjow najwutrobniśo přeprošuju

Z němskim postrowom

Georg Dittmar, dwórniśćowy hosćenc.

Rozumnje myslić, tkaniny darić!

Woblekowe
Paletowe
Ulstrowe
Mantlowe
kostumowe

tkaniny

Zarućena čista česana tkanina

za mužskich, a ntrowcow, kaž tež dźiwa a formu, jenož złoźeny hódne dobre kwality — dołho dźeržace!

Założene 1701 w Starowarty

Tkaninowy dom Körner

w Kamjenicy, Poławiska dr. 31

Sakskeho jěcharja za jenož **8 pj.**

a 100 druhich najlěpšich družinow

Płaćizny hódno kaž hišće ženje pola

Cigarowy Beutner w Budyšinje

Tón wotrjadny wobkhod na Lawskich hrjebjach čo. 14

Kupujće pola našich inserentow!

Z 1. septembrom 1934 smóji po smjerći naju nana, překupca Arthura Schauseila w dźědźinstwje dalewjedźenu firmu

Alphons Schauseil

założenu 1881

Specialny dom za konfekciju a serbske drasty

wosobinscy z krutym zawjazkom přewzałoj, wobkhod w samsnym duchu dale wjesć, kaž běše to hač dotal w naju mocy. Tohodla prosymoj wšěch, wosebje mnohich naju kupcow Budyskeje wokoliny, zo bychu naju ze swojej dowěru dale podpjerali!

Eleonora Schauseil Joachim Schauseil

W Budyšinje, 29. nowembra 1934

Předženak 1935

Płaći 50 pj.

może hišće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihařni w Budyšinje

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenož **20 pj.**

Mały nawěstk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

Burske rubišća, burske banty

poskića

Schaaf

Klobuki a čapki

za žony poskića płaćizny hódno pola

Gertrud Tröger

na Sukelnskej hasy 30

Dźěćace jězdne kolesa

we wšěch wulkosćach płaćizny hódno pola **J. Schieback**

na Mužakowskej drózy 40

Přiloha k čisłu 278 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk 29. novembra 1934

Domowina, wjednica serbskeho ludu

Horliwe wuznaće Serbow k swojemu ludstwu

Zo nowy čas tež nowe serbske žiwjenje zbudża, zo naše Serbstwo znowa z procha stawa a zo so w našim serbskim ludźe nowe naturne mocy hibaju, dopokaza wulkotna

wuradna hłowna zhromadźizna Domowiny

wčera srjedu 28. nazymnika 1934 popołdnju w zali Serbskeho Domu. Wjednik Domowiny, knjez Pawoł Nejdo, njeběše Serbow podarmo wołał a prosył; z wulkimi sylami přikhadźachu wšitcy, kotrymž starosć wo zdźerženje našeho Serbowstwa na wutrobje leži. Zeńdźe so telko zastupjerjow serbskeho ludu, zo městna k sedźenju wjacy njedosahachu. Tajku zhromadźiznu, tak pozběhowacu a pohonjacu, hdyž wšitcy tak zjena začuwachu, so tak mócnje za swoje wohrožene ludstwo zahorjachu, drje njejsmy hišće nazhonili. Kóždemu wobdźělnikej tutón dźeń wěsće njezapomnity wostanje; wón je wšitkim sobu na puć dał čopłu wutrobu za swoje Serbstwo a krutu wolu k jeho zakhowanju a wutwarjenju.

K zawodej wuspěwachu přitomni zhromaduje našu narodnu hymnu „Rjana Łužica“. Na to přednjese knjez Jurij Sewčik-Komorowski z mócnym zapałom swoju baseń „Bóh je z nami, wjedźe nas“. Z basnje wunurja so wjesele a dźak k Bohu, zo je nam serbskeho wjednika dał. Zapalne słowa zhromadźenych hnydom połnje za serbski skutk zahorichu.

Wjednik Domowiny, knjez Pawoł Nejdo, wotewri na to wurjadnu hłownu zhromadźiznu Domowiny, jako dźeń serbskeho ludu. Serbski Dom běše so k tomu zwonka z khorhojemi wupyšił. Nutřka w zali, nad jewišćom, pak raznej słowje „Njeskoržmy — dźěłajmy“, kiž běše naš serbski molerˇ přinjesł, přitomnym prawy puć do dźěła pokazowaštej. Pod transparentom steješe mjez zelenej rostlinowej pychu busta našeho wulkeho budźerja a njezapomniteho wótčinca Jana Arnošta Smolerja jako napominaca a pohonjaca postawa. Wjednik Domowiny tamnej słowje „Njeskoužmy — dźěłajmy“ jako heslo wuwoła za wšitke naše dźěło mjez serbskim ludom. Wón wupraji swoje wosebite wjesele nad tak bohatym wopytom. Postrowy běštaj posałoj knjez faraŕ Šwjela za Delnju Łužicu a knjez hamtski hejtman dr. Sievert w Budyšinje. Jako běše porjad zhromadźizny wozjewił, přeńdźe wjednik Domowiny k rozprawje.

Rozprawa wjednika Domowiny

Při rozprawje wo dotalnym skutkowanju Domowiny přesadźi wjednik Domowiny swojich připoslucharjow wrócо do časa před lětom a měsacom, jako so Domowina prěni króć po přewróće skhadźowaše. Tehdy narodźi so nowa wěra do přichoda serbskeho ludu. Na hodownej zhromadźiznje dosta wón z rukow knjeza faraŕa Křižana wjednistwo Domowiny. Z wosebitym dźakom wón wuzběhny, zo je zrědka hdy w jenej organizaciji mjez starym a nowym wjednikom tak derje so dźěłało kaž tu. K. Nejdo dopominaše na njesměrnje wjele hodźin a nocow, hdyž stej w najlěpšej přezjednosći wulki směr dźěła zwonkownje a znutřkownje postajiłe.

Najwažniši nadawk běše, pola němskeje zjawnosće a wyšnosćow dóńć k zhromadnemu dźěłu. W Budyšinje je so poradźiło, dowěru za naše dźěło dobyć. **Domowina płaći dźensa jako oficielne wjednistwo serbskeho ludu.** Mjez stronu w Budyšinje a Lubiju knježa přikładne poměry. Wjednik Domowiny wupraji nadźiju, zo so to tež druhdźe bórzy da, zo potom knježi wjacy swobody w dźěle.

Wosebje pak je so w zańdźenym lěće w Domowinje znutřkownje dźěłało. Ideja Domowiny dyrbi do ludu, **lud dyrbi Domowinu a jeje wjednistwo zeznać.** Njeje było wjele njedźelow, hdyž wjednik Domowiny njeby *někhdźe přednošował*. Zeznaće běše prěnje, Domowinski zlět w Radworju pak je dobyće přinjesł. Serbja su spóznali, zo tu je organizacija. Přitomnosć zastupjerjow knježerstwa na Domowinskim zlěće je ludej zaso khribjet skrućiła.

Zasada dźěła smě so mjenować serbski nacionalsocialismus; **zasady, kiž płaća za hajenje němskeho ludstwa, płaća tež za serbske ludstwo,** to je pěstowanje ryzy dobreho serbskeho žiwjenja na serbskich wsach. Powšitkownje je so spóznało, zo so w Serbach docyła njchodźi hinak dźěłać.

Při podrobnosćach swojeho dźěła narˇočny wjednik Domowiny wosebje **prašenje našich serbskich wučerjow** a rozprawješe wo wuspěchach swojich jednanjow a pócowanjow. W Budyšinje knježi dobra wola, nam woprawnjene prózstwy dopjelnić, dalokož to w mocy wyšnosée leži. W tutej należnosći pak Domowina wot noweho tydźenja po nowych pućach póńdźe, dokelž w druhich wokrjesach njejsu šulske poměry spokojace. Do wulkeho wuspěcha słuša, zo je so za serbskich studentow numerus clausus wotstronił. Zwjazk Łužisko-serbskeho studentstwa je so wjednikej podstajił. Přichodne hody so pod jeho wjednistwom kurzus serbskich akademikow w Slepom zarjaduje, po wšelakich universitatach rozbrojeni studenća dyrbja so zeznać a wukubłać k zhromadnemu dźełu za swój serbski lud.

Wjednik Domowiny naspomni hišće wobćežne jednanja dla zarjadowanja spěwneho zwjazka a turnarskich jednotow do wulkich zwjazkow, kaž tež wo přizamknjenju Domowiny do němskeho zwjazka za ludstwo a dominzu. Potom wozjewi, zo je so znutřkowna organizacija cyle přeměniła. Župne zhromadźizny kiž so tu a tam wotměwaju, su hakle započatk wulkeho dźěła. Zwonkownje chce Domowina z čestnym, sprawnym, přistojnym jednanjom naše zaměry zastupować, znutřkownje pak chce wšitke swoje mocy zjednoćić, z čimž k wuspěchej dóńdźemy. Swoju wobšěrnu rozprawu skónči knjez Nejdo z wutrobnym dźakom wšitkim, kotřiž su jemu pomhali.

Z krótkeho přehlada wo pokladni, kiž wjednik sam poda, zhonichmy, zo je so Domowinski zlět ze swojimi dokhodami njesł. Podrobniša rozprawa poda so na hłownej zhromadźiznje w naležu. Zběrka za wotpałenych w Sulšecach je něhdźe 600 hrˇiwnow wunjesła. Też zběrka za serbskich studowacych je sebi Domowina wubědźiła.

Należnosće zarjadnistwa

Do nich słuša na prěnim městnje **naćisk nowych wustawkow.** Při tutym dypku so jenohłósnje wobzamknу, zo Domowina wot nětka njeje wjacy zwjazk serbskich towarstwo a organizacijow, ale zo so mjenuje:

Domowina, zwjazk Łužiskich Serbow, zap. tow. ze sydłom w Serbskim Domje w Budyšinje.

Do Domowiny zastupić smě kóždy čestny Serb a *kóžda čestna Serbowka a kóžde serbske towarstwo* a zjednoćenstwo. Kóždy sobustaw dostanje sobustawski lisćik a znamjejsko, kiž smě zjawnje nosyć. Po dotalnym namjeće wučini lětny přinošk 50 pj., za mandźelske 30 pj., za towarstwo 3 hrˇiwny. **Domowina zaběra so ze wšitkimi ziwjeńskimi prašenjemi serbskeho ludu Hornjeje a Delnjeje Łužicy.**

Po dłóšej rozmolwje wo wustawkach so namjet skhwali. Zdobom so też jenohłósnje wobzamknу, zo Domowina nima wjacy předsydu, ale zo na jeho městо stupi wjednik Domowiny.

W přestawcy poskići so nješto cyle noweho. **Rěčny khór Radworjskich hólcow** pod nawjedowanjom młodeho Alfonsa Andrickeho přednjese Nawkowu pěseń „Hdźež so módrja, zelenja“ a pěseń Pawoła Wićaza „W Serbach rjenje je“, z tajkej wustojnosću a čerstwosću, zo připoslucharjow wulcy překwapi a zwjeseli mytowacy přiklesk sebi sprawnje zasłuži.

Wo šulskim a cyrkwinskim położenju pruskeho Serbowstwa

přednošowaše na jara jimace waśnje knjez faraŕ Malink z Łaza. We swojim přednošku předstaješe, kak wšelake mocy w Pruskej přećiwo nam dźěłaja, a kotre mocy nam pomhaja. Mjez přećiwnymi mocami mjenowaše přednošeŕ na prěnim městnje šulu; njeje tam serbskich wučerjow a serbskeho rozwučowanja w žanej šuli. Serbskemu dźěśću wostanje pokład swojeje serbskeje rěče njeznaty. Přednošeŕ žadaše, zo bychu so zasady wo krwi a pódźe też mjez nami Serbami přizwolile. Dźěći dyrbja na kóždy pad swoju maćeŕnu rěč rěčeć a pisać nawukнyć; też serbske spěwy, nabožina ma so serbskim dźěćom w serbskej rěči podawać. Šula měła k wukubłanju wučerja činić serbske kurzy, kaž to cyrkej w Pruskej čini. Za dwojorčne šule žadaše rěčnik dwojorčne šulske knihi. Dołhož so to njepřewjedźe, by mołło serbske wučeŕstwo tunje knihi za staršich k wučenju swojich dźěći wudać.

Šuli je so w nowšim času druha napřećiwna móc přidała, to je industrija, kiJ přeněměuje, wšo bjez wole. Brunicowe jamy pokupuja statoki, a serbscy burja přesydluja so do němskich wsow. Tu dyrbi so wšitko spytać, štoż w člowjeskich mocach steji, zo by so zahubje wobaralo. Zarjadnistwu wuhlowych jamow měło so poručić, zo by domownych dźěłaćerjow brała, do wuprózdnjenych statokow serbske swójby zasydliło. Serbja, kotřiž so přesydla, měli so zaso do serbskich wsow zasydlić.

Jako cyle nowočasnu přećiwnu móc mjenowaše k. faraŕ Malink civilisaciju, wosebje techniku. Při dźensnišim pozběhnjenju pućowanja dyrbjeli Serbja po swojim kraju, mjez swojimi pućować. Też pócowanje wo serbske poskićenja w radiu słušeja do wobaranskeho dźěła. Při postajenju Rychbuchskeho radioweho sćelaka měli so za to postarać, zo so **kóždy tydźeń z najmjeńša jedyn serbski radiowy přednošk poskići.**

Při wojowanju přećiwo přećiwnym mocam radźeše rěčnik, zo mamy so na wjednikow nacionalsocialistiskeje strony wobroćeć, dokelž tuta strona po wjednikowym wuprajenju germanizowanja njeznaje. Zasady nacionalsocialisma w Serbach hižo dawno mamy. Přednošeŕ rjekny, zo serbski lud njeje z politiskim strachom za němski lud, to su Serbja we wšitkich wójnach ze swojej swěru dopokazali. Spokojny lud nihdy z politiskim strachom njebudźe, dokelž docyła přičinu nima, so do politiskich intrigow tykać.

Pomocnych a přećelnych mocow přednošeŕ njemóžeše wjele mjenować. Najkrućiši stołp je cyrkej, cvangelska a katolska. Hdźež přestanu serbscy předować, tam lud bórzy přestanje serbscy rěčeć. Slezyska cyrkej ma dobru wolu a chce Serbam pomhać, zo bychu serbskich předarjow měli. W Pruskej maju serbski duchowny dorost, też Němcy serbscy wuknu. Při prašenju, kak so serbski lud k swojim serbskim Božim službam dźerži, pokaza přednošeŕ na wšelakorosć we wosadach. Poměrnje pak wopyt Božich službow pomału wotběra a němskich zlohka přibéra. Serbske kśćizna, kwasy a pohrjeby wotběraju, tohorunja na zrudźace wašnje ličba serbskich paćeŕskich dźěći.

Jako druhu pomocnu móc mjenowaše rěčnik serbske towarstwa, kiž zamóža serbskosć wopłodźeć. Knjez faraŕ Malink skónči swój wulcy zajimawy přednošk *pokazujo na* bibliske słowo „Njebojće so!“ Štóž so njeboji, dobudźe! Za našu narodnosć a ludnosć dźěłać, ą wustupować, so njesmemy bojeć. Ke Kilianowemu krasnemu napominanju „Serbja, zakhowajće swěrn swojich wótcow rěč a wěru“ ma so přidružiś bibliske słowo „Njebojće so!“

Při dźaknych słowach za wulkotny přednošk wjednik Domowiny knjezej faraŕej Malinkej přilubi, zo budźe k lětu **we Wojerecach zlět pruskeho Serbowstwa.**

Rozmołwa wuwabi wšelake zajimawe naprašowanja a powućace wotmołwy. Rěčeše so wo čežkich wobstejnosćach w Pruskej, namołwješe so k čitanju Serbskich Nowin a serbskich časopisow. Też dla paćeŕskeje wučby w Rakecach wuwi so živiša rozmołwa. — Knjez faraŕ Wjenka-Khróšćanski dźakowaše so knjezej Nejdonej za jeho wulku prócu a dźeło, kž je serbskeho ludu a jeho lěpšeho dla nałožił, khwaleše jeho wuznamny takt a wobrótnosć, z kotrejž wěc wjedźe.

Namjety za přichdne dźěło

Ideja zwjazka Domowiny dyrbi so do cyłeho serbskeho ludu, do kóždeje serbskeje wsy njesć. W tutej zymje ma so w kóždej serbskej wjescy cyle wot deleka z dźěłom započeć. Domowinscy funkcionarojo maju so wupósłać z měsačnymi skhadźowanjemi. Za dowěrnikow maju so wosebite wukubłanske łśhwa zarjadować. Starać ma so za serbske studentstwo. Prašenjo žiwjenja mjenowaše wjednik Domowiny šulske prašenje, to dyrbi so stajnje na prěnim městnje wuzběhować. Tak je **programm za zymu połny drobneho dźěła.** Knjezaj dr. Cyž a kantor Krónа napominaštaj staršich, zo bychu ze swojimi dźěćimi **najprjedy serbscy rěčeli, dokelž tu leži leži zakład; štož so tu skomdźi, šula zwjetša wjacy njemóže nakhwatać.** —

Na to so namjet **dla wučeŕskich należnosćow we Kamjenskim wokrjesu** jenohłósnje wobzamknу. Wjednik Domowiny rozjasni, zo **zamoženje wšitkich organizacijow, kiž su zašle abo zańdu, Domowinje připadnje.** Też tutón namjet so jenohłósnje přija. Wjednik Domowiny wozjewi, zo je posmjertna pokładna „Jan Arnošt Smoleŕ“ jako podpjeraca pokładnja na Domowinu přešła. Tohorunja so jenohłósnje wobzamknу, zo maju so *wjacy towarstwow, kiž* we jenej wosadźe wobsteja, **do jeneho wosadneho towarstwa zjednoćić.** Studentski starši, knjez Sewc, so w mjenje studentstwa wjednikej Domowiny a serbskemu ludej za dary za serbske studentstwo wutrobnje dźakowaše.

Skónčnje prošeše knjez Nejdo wšitkich dowěrnikow wo pilne rozšerjenje „Serbskich Nowin“ a skóńči wulcy wažnu a płódnu wurjadnu hłownu zhromadźiznu ze słowami:

Puć do přichoda je jasny, čisty, sprawny! Cheemy jón krućić, my młodźi-, my stari, my zdźěłani a wšěmi ludźo, njekedźbujo na to, što sy, što njejsy ale kedźbujo jenož na to, zo sy bohabojazny Serb, a we wšity w Serbach dobreje wole zjednoćeni z wutrajnosću po nim póńdu, kiž nas powjedźe do lěpšeho přichoda!

Ze zhromadnym wuspěwanjom štučki narodnoho spěwa „Hišće Serbstwo njezhubjene“ zhromadźizna dostojnje wuklinči.

Wulki serbski koncert

nowy wuspěch našeho kulturneho prócowanja

Runjeż kaž srjedu popołdnju wurjadna hlowna zhromadźizna Domowiny steješe wječor wulki serbski koncert w zalomaj Króny na wyšinje. Wopytowarjo popołdnišeje zhromadźizny nadeńdźechu w koncerće pokračowanjo pozběhowaceho serbskeho začuća, kiž běše so jim we wutrobach zbudźiło. Tola też ći tamni mnozy lubi wopytowarjo, kotříž cyle wulke městnosće husće pjelnjachu, zajachu so bórzy z kuzłom našeho krasneho ludoweho spěwa.

Bohaty wopyt koncerta je z njemylnym dopokazom, zo su Serbja kruće zwólniwi, sebi to swoje hajić a so k swojemu ludstwu a drohemu kubłu rěče wótcow dźeržeć. Zo w Budyšinje při našim kulturnym prócowanju zrozumjenjo a škit wyšnosćow namakamy, dopokaza přitomnosć zastupjerjow statnych wyšnosćow a wokrjesneho wjednika strony. Wjednik Domowiny we swojich postrowjacych słowach tuto wobě wobłbo khwalobnje wuzběhny.

Zo smy tak bohaći na ludowych spěwach a zo je serbski spěw so docyła k swojej dźensnišej wyšinje a nahladnosći dowjedł, to dźakujemy so na prěnim městnje našemu hudźbnemu mištrej Bjarnatej Krawcej. Wjednik Domowiny jemu na přihódne swjatočne wašnje před šěrokej zjawnosću derje zasłużenu česć wopokaza, zdobom so wuznajo, zo też dale jeho pomoc trjebamy a chcemy sebi swěru jeho dźěło za naš serbski lud česćić a ważić.

Po tajkich swjatočnych wokomikach wotewrì připosłuchać rad swoju dušu a słuchu lubym zynkam domowym, kiž nam swěrni a woporniwi spěwarjo z jich njespróčniwymi dirigentami poskićeja; sréba do so zynki domownych hór a domowneje hole, słyši hłós Boži a hłós wutroby a ráduje so sobu nad strowym a přistojnym žortom našeje ludoweje duše, kotraž z kóždeho serbskeho spěwa žiwje k nam rěči.

Wo jenotliwych poskićenjach podamy hišće nadrobniku rozprawu z powołaneho pjera. Khwalobnje pak smě so prajić, zo je kóžde spěwne towarstwo z luboscu a zajimom za dobru wěc swoje mocy napinało k wulkotnemu poradźenju cyleho wječora. Wuzběhnyć chcemy tu jenož spěwy dźěći. Tute lubo drohne spěwarki sebi wutroby wšitkich připosłucharjow ruče dobuchu a najwjetše spodobanje namakachu.

Zo je so wulki serbski koncert tak derje poradźił, hudźo wšitkim prócowarjam na serbskim spěwnym polu z nowym sylnym pohonom k njewustawacemu, pilnemu dźěłu za naš serbski spěw a naš serbski lud docyła.

Bóh je z nami wjedźe nas!

Přednjese so na wčerawšej zhromadźiznje Domowiny

Nam Serbam ćěmny, zamróčeny
Bě spočatk lěta zańdźenoh',
Naš drohi narod zdaše so
Być cyle k smjerći zasudźeny!

Nad tym pak hišće wjeselešo
So wotrodźenci njerozom!
A smějo: „Kóne je ze Serbstwom",
To swojom' ludu popřeješe!

Přez mróčele pak k njebju zběha
So swěrnych Serbow modlitwa:
„Budź, Božo, Ty škit Serbowstwa
Hdyž ćěmna nóc so na nas lěha!"

Hlaj, Bohu Knjezej spodobaše
So tajka sprawna modlitwa.
Wón swojim Serbam spóznać da:
„Trać dyrbi dale Serbstwo waše!"

To spodźiwna wšak wěc je jara,
Na kajko wašnje wulkotne.
Bóh Knjez nas Serbow zdźeržeć chce,
A kak so wón sam za nas stara!

Na čoło našoh' wótcenoh' kraja
Wón sprawnoh' muža stajił je,
Kiž runje to też hajić chce,
Štož swěrni Serbja zdawna haja!

Naš kancler, wjednik lubowany,
Je tole bórzy dopóznał.
Tak z přećelom so Serbow stał!
Jom' posłušni być za to mamy!

Pod jeho knježstwom pomjenować
Też Serbja směchu wjednika,
Kiž wjednik być wšěch Serbow ma
A nad nimi směć rozkazować!

Lud serbski wyska z wjeselosću,
Zo wšak po dołhim času ma
Też zaso swojoh' wjednika,
So k njemu dźerži z horliwosću!

Tuž z dźakownosću spominajo
Na Boha Knjeza wjeršneho,
My hač do smjerće za Serbstwo
Stać sněru chcemy njekhabłajo!

Jurij Sewčik.

Wěš to hižo . . .

W starowěku stoješe hlowny pśichistaw krajiny Cilicia Tarsos w Małej Aziji, gmeje też pśeco puczowanja japoscht. gwj. Pawoła, gyle pśichi Serjedźnjoserskim morju. Dźenża je městačko dwaceći kilometrow wot morja zdalene. Tak daloko je so kraj do morja wupjelnił. To gmeje je i městom Ravenna na italskej brjohu pśichi adriatiskim morju, też dźenża je pěšk a pjerśćmi so daloko do morja wudobyła, so město hłuboko w kraju leži.

*

W śchotiśich delinach gyždła na jenym kwadratnym kilometru 600 ludźi. Mjes tym pśichińdu na horaty dźěl tuteho kraja jenoż 4 na jedyn kwadratny meter.

W gnjedźnej Małej Aziji, w turkowskej republiki, leži kraj Anatolija. Jón tam mjenuja kraj wudowow, dokelž i dawna gmej turkowśe knjeześtwo i tuteje krajiny wulku licbu gwojich wojakow wubera.

*

Wusoke horiścheja Kawkas, mjes Cornym a Kaspiskim morjom, mjenuja Arabojo „hory ręcow". Wopraudźe tam w mtej wokolinje, kotraj je gmano tak wulka kaj dźenżnjiśka Němska, 70 wśchelakich ręcow nadeńdźesch.

*

Powśchitkowuje knježi mérjenje, so je Peking (po chinejśku po hrawom Pejpin) hlowne město Chiny. Gyle tomu tak njeje. Ale wopaki je, so je Peking też w dawnych cjasach było i metropolu chińskeho kśorjstwa. Pśedy bě residenza město Śingkhan-fu, kotreż leži w dole rěki Weiho, a ma dźenża hiśchcośe pśches milijon wobydleri.

*

W Iěcje 1900 naliczichu w zaristiskej Ruskej, a to w europskim a azyjskim dźele 175 000 000 ludźi. S tutych pak bě jenoż połowa Rušow. Zadyn dźiw potajim, so tute mózgnarstwo gu we wójnje rosdrjebi. Dźenżnjiśke staty Pólska, Litwska, Lotwa, Estonska, Finska śkuschachu pak zyle pak po wulkim dźělu i Ruskej.

*

W južnej Schpaniskej leži hlowne provinzne město Cadiz. Tute město je najstariche wschěch europiskich městow. Hižo tyšac lět pśched Khrystušowym katozichu je i Azijeje pśichikhadźały namórinicy Fejnikowje. Grekowje dachu posdźiścho pśichistawej mjenu Gaddir, to rěka murja. Romjenjo mjenowachu je najpredy Gades a posdźiścho Gaditana.

*

Tśeśina jendźelskeje semje (⅓) gu zyka njewužije. Sćo to parki, wuthodźowaniscźa, wulke płonimy ja hoźitwy, na kotrychž gu niczo njewuwijowa, njeplahuje a njeżnje, mégta, pucże atd. So je tam jenoż tak malo katarstwa, leži drje źdźela też na tym, so w lěcje 1880 gu na dowozowanje źita i zwikraja spěchnychu. Dokelž druhe, woźebje zamórźśe kraje tuśśe źito pośćiśichu, njemógźesche gu domjace źito wjacy spżerżeć. Dźélo gu wjacy njewudani. Dźenża dożahaju gnż w Jendźelskej jenoż na nékotre méhacy. Tak je Britiska wot dowosa wotwiżna. Tśi schwórcźiny (¾) wschěch Jendźelczanow bydli w městach. Jenoż kóżdy gednuy jendźelski stacjan je i ratarjom abo pak i rybakom.

*

3 proz. zyleje norwegskeje semje hodźi gu jenoż za ratarstwo trjebacź. 75 proz. leži pusnych (hory, lodowizy atd.) a gsztnych 22 proz. je i lěsom wobrosćenych.

*

W Schwedskej wobdźěla ratarstwo też jenoż 8,5 proz. semje — wscho druhe je kaž w Norwegskej pak puste pak lěs.

*

Finisti stat ma nětkole 3 500 000 wobydleri. W tym kraju pśichěra wobydleristwo najspěschnischo ze wschěch jewjerno-europskich krajow. Pśichěra mjenuja n. pśch. dwójzy tak rychle kaj w Schwedskej.

*

Danska je w naschim cjasu tón kraj, kotrehož ratarstwo najbóle je wschěch europskich statow lěpe. Na 2 500 000 wobydleri naliczichu runje telko koni a howjadow, to je na kóżdeho Dana jeden kóń abo howjadło. W Němskej by měł kóżdy wobydlec 0,4 tajkeho stwórcźeca.

*

Pólska, kotraż ma nětkole pśches 32 000 000 wobydleri, jew o schtwórcźinu gyhuscho wobydlenia hacź Francuzowska; na 1 qkm gmano wokolo 80 w Pólskej. — Pólska gmano je 388 328 kóżdych km wulka, steji tak, schtož nastupa wulkoścej kraja na schestym městnje Europy (1. Rusa, 2. Francuzowska, 3. Schpaniska, 4. Němska, 5. Schwedska a 6. Pólska). Jeje mjeju gu 4 302 km dołhe, hranizy na kraju 4 165 km a pśchi morju 137 km. Hatle 15. nałětnika 1923 kuchu narodniske pólske hranizy pśchipójnate. S Němskej ma Pólska 1300 km dołhu jenatku mjeju, s Częśkej 720 km, i Ruskej 1412 km, i Rumunskej 280 km, i Litwu 440 km a i Lotwu 90 km.

*

W Italskej gyždła na jenym kóżdym km 130 ludźi. To je schtyri raze telko kaj w Schpaniskej, a schoro telko kaj w Němskej. Wobkładaschi pak sebi pśchěr wobydleristwa w Italskej a potom pśchěr Němskeje, a pśchirunaschi-li wobaj stataj, potom gebi lochko wulicźiśch, so śmeje Italsko bórzy gyhuscho wobydleny kraj hacź Němska.

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje J. S.

9. Zalka — rejwarka.

Zo sće mi Zalku rejwarku widźeli! To bě wam holca rjana kaž róża, a čežko by nadešoł jeje runjeća. Sława wo jejnej rjanosći dźěše přez dźewjeć krajow, a někotra holca bě zrudna, dokelž so ani nazdala z rjanej Zalku měrić njemóžeše.

Jenož škoda, zo też Zalcyna wutroba njebě tak rjana kaž jeje čelo. Zalka bě jara horda. Wědźeše mjenujcy derje, zo ze swojej rjanosću wše swoje towarški přesahuje, wědźeše, zo ju wšitcy wuzběhuja a wobdźiwaja, a tohodla bu tak horda, zo ze wšědnymi ludźimi ani wobkhadźeć njechaše. Hladaše zapiwajo wokoło sebje a měješe so kaž kralowna. Wusměšowaše kóždeho, kiž chcyše z njej rozmołwu započeć. Zalcyna nadutosć poča hižo też ludźom wohidna być.

„Hdyž je rjeńša hač my druzy smy, wšak to njeje jejna zasłužba. Sto ma so hrozna njekničomnosć tak samokhwalefscy zadźeržeć?" rěčachu jejni susodźa, a so jeje přeco bóle zdalowachu.

Zalka bórzy dowidźeše, zo ludźo ničo wo nju njerodźa. Tola ji to wosebje k wutrobje njeńdźeše. „Dokelž sym wjele rjeńša a krasniša hač ći mazuchojo, tohodla su tak zawistni", mysleše sej sama při sebi a bu hišće bóle horda a wulcyčinjata.

Sta pak so, zo wuhotowachu hólcy a holcy we wjesnej korčmje wulke reje. Na tute reje přińdźe też Zalka, hačrunjeż ju nichtó přeprosył njebě. Přińdźe tohodla, zo by so ze swojej rjanosću mjez khudymi towaršskami wupinała, a zo by swoju wohidnu nadutosć mjez rejwarjemi wutřasła.

Hólcy a holcy so jara wo nju njestarachu. Rejwachu, zo bě radosć, a běchu wšitcy prawje wjeselo. Hačrunjeż rejwarjo wo nadutu Zalku z cyła njerodźachu, z přećelniwosće ju tola pak tón pak tamny wo rejku prošeše. Ale Zalka kóždemu zacpiwajo khribjet wobroći a rjekny: „Běž, běž, burski mazucho! Wuběř sej rejwarku swojeho runjeća! Štóž chce zo mnu rejwać, dyrbi być wysoki dostojnik abo kral sam!"

Rejwarjam so zecny nad telko nadutosća. Zalka pak so wo jich hněw njestaraše. Hordže khodźeše tam a sem a šwórčeše ze swojim drohotnym źidźanym woblekom.

Z dypkom w połnocy wotewrichu so hosćencowe durje a mjez rejwarjow stupi kralowscy zwoblekany wyšk. Bě tak krasny, zo woči wšěch přitomnych na nim wostachu. Wyšk po přitomnych ani njepohlada, ale přistupi khětře k rjanej Zalcy a rjekny přećelnje:

„Krasna Zalka, sława twojeje rjanosće je też ke mni přišła, hačrunjeż bydlu w dźewjatym kraju za dźewjeć horami a za dźewjeć wodami. Sym też słyšał, zo njerejuješ z nikim druhim hač jenož z kralom abo tola z někajkim wysokim dostojnikom. Hladaj na mnje, ja sym kral, a to tak mócny kral, zo nimam swojeho runjeća na swěće. Druzy kralojo su knjezojo suche zemje, ja pak sym kral wodow. Dokelž je na swěće wjele wjacy wody hač suche zemje, sym potajkim ja najmócniši a najbohatši kral pod słóncom. Sym přišoł, zo twoju žadosć spokoju a zarejwam z tobu prawje kralowsku reju."

Zalka bě wša zbožowna. Nětk bě jejna horda wutroba tola jónu dosć nasyćena. Tak rjany a bohaty človjek a pódła teło samo hišće kral, to njeje jenož tak. So rozumi, zo z wutroby rady hnydom do rejki zwoli.

Tola Zalka so w rjanym rejwarju strašnje myleše. Mysleše sebi, zo je to mócny namórski kral, kotremuž njeličomne a hobrske łódźe słušeja, woprawdźe pak bě jejny rejwař — wódny muž.

Druzy rejwarjo hnydom rejwać zastachu. Cźišćachu so do kutow a hladachu prosto na krasnu dwojicu, kiž so kaž wjertałka po jstwi wjerćeše. Rejwaštaj rozžahle a tak dołho, zo hercej rucy sprostnyštej a wón přesta hrać. Tola rejwać njechaše zastać, ale zawjerća so ze Zalku hišće njemdrišo do koła wokoło.

„Jasny kralo, přestańmoj tola", poča Zalka prosyć, „ja sym hižo smjerć mučna. Wšak dyrbimoj tak a tak zastać, dokelž namaj nichtó wjacy njebudźi."

„Ej, Zalka, ja rejwam też po dychu", rjekny kral a rejwaše ze Zalku dale. W tym wotewrichu so jstwine durje, a kral rejwaše ze Zalku do wokhěže, z wokhěže pak na płono.

„Pušć mje, jasny kralo", prošeše Zalka znowa. „Słyš, kak wětry wuja!"

„O, ja rejwam też po wětru", dźeše kral, a rejwaštaj dale do ćěmneje nocy.

„Jasny kralo, zastań tola", stonaše Zalka. „Hlej, wětry su přestale a dešć naju maca."

„Ničo njewadźi, ja rejwam też při šumjenju dešća", wotmołwi kral a rejwaše dale a dale.

„Posledni króć će prošu, o jasny a mócny kralo, zastań a pušć mje!" žałosćeše Zalka ze słabuškim hłosom. „Wšak je nětko dešć přestał, a słyšiš hižo šućenje torhaceje rěki."

„Wo ničo so njestaraj, Zalka! Ja móžu też rejwać při šumjenju žołmow", dźeše kral, a — njedźiwajo na Zalcyne próstwy — rejwaše dale tak dołho, hač přirejwaštaj k hłubokej a torhacej rěcy.

„Duša moja", zawoščeri so kralowski rejwař, „přirejwałoj smój do mojeho kralestwa, a nětko budźeš sej w mojimaj rukomaj derje wotpočnyć!"

Tuž zawjerći so kral ze Zalku posledni króć, a hižo přikrychu jeju žołmy torhaceje rěki . . .

Na druhe ranje nadźechu rybakojo na brjozy rěki rjanu hordu Zalku — morwu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje živnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo sćěhowym čělnemu znjezbožeńja z 1000 hr., — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas Žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku ponjoc pytać. Smjerine znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. *Prawa z winowalosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutaje banki, kiž Serbske Nowiny wšědy a wšěm wozjewja.*

Čisło (Nr.) 279 — Budyšin — Piatk 30. novembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wulka rozmołwa wo brónjenju w jendźeskim delnim sejmje

Jendźelšći delni žeńm běšche žrjedu žylnje wobžadźeny, *dokelž* so *wulka rozmołwa wo nanijecže* prjedawšcheho finanzneho ministra Churchilla wozjakowašche. Churchill běšche namjetował, so by so Jendźelska lěpje wobróniła, wobžeže w lětarstwje. Hižo do poždženja bu znate, so je so knježerstwo z 1ckstom Baldwinowcje a Simonowcje wěcže saběrało. To słužiło cźim wjetšcha wučitowosć a žiwiensći fajim.

Prjedy *pak* hač mózješche Churchill swój namjet wospjewić, mějachu so hišcze twurcźene małe naprašchowanja wotbyć. Eden wotmołwi na jene taźe naprašchenje, so so jendźelske knježerstwo wo pschipósłanju nětčišcheho knježerstwa we Mandźuskej tak sadźerži, kaž to resolucija Swjatka ludow postaja. Teš w nalešnosći Posłaarskeje dyrbješche Eden na małe wopraschenje wotmołwićz. Liberalny zapósłanz Mander chcyšche wědźeć, hač jendźelske knježerstwo samołwitosć k podpjeranju franzowskich wojakow pschipósnawa. Eden na to wotmołwi, so je knježerstwowa kommisija za porjad w Posłaarskej samołwita.

Jedyn zobustaw zadasche wujaśnjenje wo liczbje podsołskich, psched bombami wěstych lětadłowych kólnjow w Němskej *a Jendźelskej*. Statny podsekretar za lětarstwo wotmołwi, so njeby w sjawnym fajimje było, so by so na tuto praschenje nješchto dźěliło. Sekretar hanita sa samórske wikowanje wojsewi, so němsko-jendźelske transsejowe sćeženje k spokojenju dźěła. Po někotrych druhich wospomnjanjach *sapocza Churchill pschi najwjetšej napjatosći zwjeho doma rěčeć.* Runjeż won nima wójnu čorsu sa móžnu, pak tola Jendźelsku namołwješe, so by so hnydom sa swój bjespschestrach postarała; dokelž budże to po jeho mnjenju bórzy swonka jeje mozow lećeć. ***Churchill rjekny, so w kóždym europšim kraju a w šwěcze kedźbnosć słuši, so Němska pjeza sašo bróni. Won powědaše, so w Němskej fabriki po prawom pod wójnskimi wobstejnosćemi dźełaju.*** Němska bróni pjeza na kraju, we wěstej wěrje na morju a, schtož Jendźelsku najwóle nasłupa, w powětrju.

Churchill rospominaše nabděh ſ lětadłami a *kak* mělo so tomu wotpomhać. Dokelž lětadła samóža skoro zyłu Jendźelsku pscheleceć, nima smyšła, so by dźełarnje musnješe a bruhe dźěłarnje k jendźelskemu wjeczornemu mótrowanju brzohej pschepokoja. *Churchill* so *nadźija, so knježerstwo wědomostnu stronu schćitanja wobhladźerstwa njesajsnesche.* Jenicźe praktiske a wěste sakitanje widźi Churchill w tom, so so njepschećelej runje telko schkody naczini, kaž by won Jendźelsku moht naczinić. Won zadasche, so *dyrbiała Jendźelska někto njehladajo na wudawki* wobjamknuć, so by w pschichodnych dźesaćach lětach powětrownu wojowarišu móz měła, kotraž je tžěrho žylnisca hač Němske. Jako štótnišwo napschećo stajej won wobhladuje, *by-li* jendźelske knježerstwo dowoliło, so by Jendźelska w powětrju hłabscha była hač Němska.

Runjeż njewobsteji žaneje pschičiny, so by so myślicz mohło, so Němska Jendźelsku *nadpadnje*, žadasche Churchill, so by so potajsnišmo němskeho wobrónjenja wujahnilo. Dźenża na Němska, kaž won powědaše, swoje wojenske lětarske mozy na semi ſ reservami a wuniwecźnym personalom a materialom. To wschitko cźaka pjeza jenož na pschikas, so by so zdobrocźiło. Churchill wěschćeješe, so *nječe Němska k lětu ſ najmjenšicha tak žylne wojerske mozy* kaž Jendźelska, je-li wobaj krajej po zwójim programmje dźełataj. Won wozcźakuje. ***so budże němska wojerska móz w powětrju na kónzu lěta 1936 nimale 50 proz. žylnišcha a w lěcze 1937 dwójcy tak žylna kaj jendźelska.*** Stónčnje pschicze doda, so móža so němske zibilne lětadła pjeza jeho pschetwarjeć, jendźelske zibilne lětadła pak so za wójnske samery njehodźa. Churchill běšche 50 minutow rěčał a žnjeješche mózne pschipósnace pola knježerstwa.

Po nim rěčeješe **Baldwin** a mějeješe tuto praschenje o tak wažne, so ma so *ſ krótki* cźas knježerstwom pschedpołožić. Žyłe praschenje dótka so niz jenož Jendźelskeje, ale zyłeje Europy. Tola tej pschi tajkich cźornych barbach won nadźijn na wobmjerjowanje brónjenja hišcze njeje wuschicził. Jena pschicźina dźeńnischeje njedźiworty je po jeho měnjenju njejnacze swonka Němskeje *a* tajenje šmitska Němskeje.

Po revolucźiji w Němskej je wěsty cźas trěbny, so bychu so statni wjednizy krajow blize sejnali. Loni w januaru pschindźe w Němskej nowe knježerstwo k mozy, a hižo mježas pohladźicho sebjelni so Mała ententa. Potom pschindu zaschadźenja w Awstriskej, ſ wulkeho dźěła dla propagandy nazionalsozialistow. Baldwin wopominasche, *kak* Němska w oktobrje Swjatk ludow a konferenzu za wotbrónjenje wopuschći. To je ſamo nerwosnosć słuši*ło* w krajach, *kiž* ſ podawkami njemějachu njepospěšnje nicžo sdromadnego, tak w Skandinawiskej a Schwizy. Ssmy mohli wobkedźbowacź, *kak* je so Franzowska wo zwoje wobtwjerdźenje starała. Ssamo Italska bu njemčina a Pólska stupi do sćeženja ſ Němskej. Němska sacźišny rusći nanijet za *němsko-pólske rukowanje baltiskich statow.* ***Baldwin rjekny, so so Ruska njeby Franzowskej tak bliźiła, njeby-li Němska Swjatk ludow wopuschćiła.***

Schtož Churchillowe liczby wo brónjenju nastupa, rjekny Baldwin, so by powědanja wo němskim wójsku wjesće na to załožuja, so je Němska na tym, so zwoje wójsko 100000 muži ſ dołhej službu do 300 000 muži žylneho mjerowneho wójska ſ krótkej službu pschetworja. Wo liczbje němskich wojerskich lětadłow rjekny Baldwin, so jeho myślli, so ma jich Němska 600. Dźensa njeje zanje pschicźiny k staroscźam a njemjerej. Baldwin rjekny, so dźensnischi dźeń žadym europšti kraj zwojeho zuščoda njepoźrěnje njewobrožuje, **won teš wotpokaja Churchillowe stejischcźo, so so Němska ruce stawi Jendźelskeje bliži.** Jako Baldwin wo zwilnym lětarstwje rěčeše, so teš w Němskej tuta starosć njeje njesnata. **Němska pschi zwojim geografiskim połoženju jara wot pschećelstwa a wikowańskich poczahow wotwisuje.** Baldwin štónći zwoju rěć ſ nadźiju, so hišć mudrosće a měra w Europje tola dobudźe.

K powschitkownemu pschekhwapjenju so teš **Lloyd George** žłowa sjinasche. Won so Baldwinej ſa jeho smětowazu rěć dźakowasche. Lloyd George njedwěriše, so na Němska žylne stejischcźo, hdyž jo pschinjaja. Njewobsteji žanych dopokasow, so je Němska cźežše kanony dźěłała. Němska trjeba jara dołhi cźaſ ſ tajkemu wobrónjenju. Schtož *tajenje nastupa*, tak rjekny Lloyd George, so by njeskónčnje lěpje było, hdy by Němska sjawnje wojsewiła, schto na nje wudawa a nam to spěšiła. Sa wójnu porachuja Němscy swoježe rezerwy.

Baldwin mohł so ſe zwojim appelom runje *tak* derje na druhe krajeu obroći, hač na Němsku, Lloyd George pokračowajsche. Won zadasche, ***so by so Němskej rozesłało, schto woni chcedźa. Pschisłubjene wotbrónjenje, kaž to Versailleske sćeženje postaja, njeje so w krajach swonka Němskeje pschewidźało. 14 lět dołho je Němska na to cźakała. Kak mježemy pschekhwapjeni być, so so Němzy skónčnje k rewolucźiji sehnachu pschećiwo tomu, schtoj jako chronišće njelube pschekhwapjenje naschonichu?*** Lloyd George pokaja na Němsku jako schkit pschećiwo kommunišmej w Europje. Europske mozy dyrbjale jebi thutnje pschemyšlicź, *kak* bychu w pschichodźe ſ Němskej wobkhadźale. ***W Europje njebudże měra, dóniž so to njestanje.***

Swenkowny minister sir John Simon je zwojej rěcźu rosmołwu wo swonkownej politiki skónčił. K Baldwinowej rěcźi wói pschisamknu, so so tu njejedna wo jednore wojsewnje. Prjedy hač je so rěcź dźerżała, je so jeje wopschijeżce němskemu kanzlerej, Franzowskej, Italskej a Sjednoćenym statam ſ połnymi wujaśnjenjemi wojsewiła. Na taźe wašchnje je knježerstwo pomhało, wulki dźel wopaczneho ſrosumjenja a kurjawy wotstronicź. Wojsewjenja druhim knježerstwam wosnamjenjachu nowe wuwicźe, a mózne je, so wono nowe połoženje wutwori.

Na praschenje, *k* cźonu jendźelske knježerstwo pschihłosowanja *druhich* narodow nadeńe, Simon wotmołwi, so by Jendźelska rad wotbrónjenje na niskim stawje widźała, je-li so *k* derżenju dóńcź hodźi. Simon rjekny, so jendźelske knježerstwo znowa wojsewja, so wono porjadne wobmjerjowanje wobrónjenja zastupnje napschećo napschemobrónjenju a njeporjadnemu brónjenju.

Wothłós Londonskeho wojewjenja

Rosmołwa w jebjelskim delnim žejmje wo němskich brónjenjach je ju Pariskich nowinach žylnje wothłós namakała. Najwjazy nowin je dresc ſpokojom ſ Churchillowej wótrej rěcźu, ale žu po źdaju mału spokojom ſ Baldwinowym a Simonowym wojsewjenjom.

Wjes Londonskimi nowinami smě so wobejde na naschakt nowin Times pokasacź, w kotrymuż so žada, so dyrbi so němske rune prawo w brónjenju praktiski pschiwótnacź. Konservatiwne nowiny Morningpost pišaju, so znadź Němska žanych słych wotpohladow napschećo Jendźelskej nima. Ale politika němskeho knježerstwa słuduja pschećeze, so bychu so wschitke naprawy pschećiwo njewitanym pschekhwapjenjam stale.

Liberalne nowiny News Chronicle sažudźeja Churchillowom „njepschemyślenu" rěcź jako „njehańbiciwy" popyt, rosbrojenje słudźecź. Tute nowiny njepschećiwjeja so pschećeziwo *sthrommenu* sežłuženju jendźelskich wojowarskich mozow, wobžarują pak, so Baldwin njeje na pschemnjenjenje knježerstwoweje brónjeńskeje politiki pokasał.

Pólske nowiny wocźišćchu na pojedźenju wo jendźelskim delnim *kejnje najprjedy jenoż* zaćišćeje zwojich Londonskich dopisowarjow. „Gazetta Polska" Baldwinowu rěcź jako nowy popyt za kompromiš jendźelskeho knježerstwa wobhladuje, kotrež so prózuje, so by Němsku k nawrótej do Swjatka ludow pohnuło. Mérna, dowěrliwa a optimistiska Baldwinowa rěcź pokasuje, so jendźelske knježerstwo so njepschisamknje strachowanjam psched Němskej, kajkeż *ju* so pschi rosmołwje w franzowskej komorje pokasowałe. W swójskich ſ jendźelskimi diplomatiskimi krocźelemi w Barlinje móže so ſ Baldwinoweje rěcźe wucźitacź, so chze Jendźelska w nětčišchej krisi mjes Pariſom a Barlinom pożrědkowacź.

Zaćišć druheje juhosłowjanskeje noty w Zwjazku ludow

S Genfa so powě, so juhosłowjanske wobkstórzbne pismo a madźarske napschećiwne wosjewjenje też hischcze schtwórtk najwjazy internazionalneho sajima w Genfje słudźowschtwej. Wuprajenje steji pschećeziwow wuprajenju. S cźim wjetšchej napjatosću so rosšud wocźakuje, hač so rada Swjatka ludow hižo na žwojim blišchim schadźowanju thutnje ſ tutym ſraschnym konfliktom saběra. Bjes dwěla žebi Franzowsko njedźiwajcy žwojeho podpjeranja postupowanja Juhosłowjanskeje a Małeje ententy pschesa, so by so nalešnosći hač po nowym rěcze wotstorczała. Hdyž też njeje wěrje podobne, so so wo ſwadnym praschenju pschi tutym schadźowanju zyle dojednaju a wo nim rosdźuja, a hdyž so też wocźakuje, so so najprjedy rosprawjeł a wubjerk *k* wujaśnjenju tuteho praschenja ponjesnutej, budże drje so ſ cźežka wobeńcej hodźeć, *so* pschesćiwnikaj žwoje wojewjenja a napschećiwne wojewjenja psched radu Swjatka ludow wotebrał.

Wurjadne skhadźowan'e rady so na 5. decembra postaliło

Sekretariat Swjatka ludow je spočatk wurjadneho schadźowanja rady na žrjedu 5. dezembra postajił. Rada smjeře so ſ połsaarskim praschenjom a zyle wobšěrje też ſ nadpadom na juhosłowjanskeho krala saběracź.

Greiser nowy senatowy president w Gdanskej

Gdanski ludowy žejm je so žrjedu popołdnju sešoł, so by naſlědnika senatowheho prezidenta dra. Rauschninga, kiž běše žwoje sałožnjstwo hožił, wuwolił. S 41 hłosami nazionalsozialistiskeje strony pschi njewotedacźi dweju hłosow so dotalny senatowy městopresident a šmitskowny senator Arthur Korla Greiser wuwoli. *Krajny burjki*

mjednik Rettelski wuswoli šo ša senatora bjes nisdy. Wowobaj wuswolenaj wólbu pschijesitaj. Senatowy president Greiser nimo wjednitwa snutkownego wotdźelenja nětko teš ywonkowne należnosće Gdańskeje rjaduje.

Francowscy namórnicy so spjecuja

Na franzowskej łódži ša kładzenje minowu w Toulonskim pschistawje je mjes namórnikami spjecženża wudyrila. Dźěł wobšadki hórschesche šo na hubjenu jědź a njepschijmasche žaneje zyrowy. Kommandant spjecženżu pschepytowasche. Mužłědk pschepytowanja je, so šo 22 muži wobšadki psched wójnski šud staji.

Parišske nowiny „Paris Soir“, kotrež šu prěnje tutu powěsć pschinjesše, pschispomnjeja, so njeje možno nadrobnosćow wo tym pschipadže dóstać. Pschipad pak je w tutych dnjach najšajimawscha wěc w Toulonje a je po zyłej Franzowskej wulku ledźonosć sbudźiła.

Wulkotny kwas jendźelskeho prynca

We Westminsterskej abtowni shromadźichu šo wčeša jendźelšti kralowšti dom, 50 žobustawow kralowskich dworow, jendźelske knježerstwo, šastupjerjo parlamenta, najwyschschi zyrkwinšty dostojnizy, šastupjerjo zusych mozow a tyšozy mužow a žonow zyłeho jendźelskeho sjawneho žiwjenja, so bychu pschi wěrowanju kentskeho wójwody s prinzeżu Marinu pschitomni byli.

Wokoło Westminsterskeje abtownje a kralowskeho hrodu běsche šo nětdže milijon ludźi s zyleje Jendźelskeje shromadźiło, so by mkodnymaj mandźelskimaj a kralowskemu domej pschiwitało. Hischče wjetschi šaczijschej sawostaji, jako njeježnérne žyły luda po zyłym Londonje psched wótšerječakami se sejmowanymi klobukami stejachu a „hamjeń“ mjeleżo šeny prajachu, jako zanterburyšti arzybiskop wěrowanšti šlub njewjesty zobrjerajesche. Sšlub šapocža šo se słowami: „Ja, Marina, wosmu tebje, Jurjo Eduwardo Aleššandro Edmundo ša žiwjeho swěrowaneho muža“. Zyły lud, stari a mlodši, bohaci a khudši, šo na tutym podawku jako na žiwjobnym podawku wobdźělichu.

Hižo rano šahe běchu wschitke dróbi, po kotrychž šo kwažny cžah posdźišcho hibasche, se statyhazami luda napjelnjene. Mnohi běchu šo hižo wjeczor prjedy na šwoje městno podali. Wojazy a policija w pišanych uniformach šo ja porjad na dróhach starachu.

Jako šo wosy kralowskeju mandźelskeju, prynzow a wosebje njewjesty a nawoženje bižachu, měšchesche šo do šymkow swonow hudźba jendźelskeje narodneje hymny. Wěrowanje we Westminsterskej abtowni, posłuchi njesapomnity wobraz. Woltaš šo w šwětle kupasche. Nětdže 50 čerwjenych a běłych stólzow běsche šo ša kralowskich hosći postajiło. Mjes jašne uniformy diplomatow a wójnskich šastojnikow měšchachu šo tu a tam cžorne fraki zibilnych hosći a běte drasty knjenjow. Jako běchu šo hotżo šesydali, pschińdźechu grichiški patriarch, kanterburyšti arzybiskop a Yorkšti arzybiskop. Schtyrjo wyšoży duchowni w cžerwjenej a šlotej drasce pschewodźachu kralowskeju mandźelskeju, kral běsche w uniformje namórnikowa. Ta kralom a kralowej dźěcom nawoženja, a jeno bratraj, Walešti prynz a Yorkšti wójwoda. Jako posledneja dźěcže njewjesła w błěbrowej drasce ša ruku šwojeho nana, kiž běsche w uniformje hušarow. Njewjesty pschewodźeschе 8 druzšow.

Pschi wěrowanju Kentšti wójwoda s wešym hłosom šlub žwěry po arzybiskopje žobu prajesche. Jako běsche teš prynzeża Marina šwój šlub složiła, arzybiskop jeju pjerschčenej saměni. W 11.14 hodź. wosjewi arzybiskop wobeju jako muža a žonu. Jako mkodaj mandźelšaj zyrkej wopuschčeschtaj, šaklinca kwažny potwud wot Mendelsohna. Do hudźby měschesche šo kwiskanje žyły.

Boliviska podleži

Londonska Reuterez telegrafowarnja wosjewja, so w Bolivišim hłownym měšeže La Pazu wěšce njewedźa, hdže bolivianšti šlatny president Salamanka pschebywa. Městopresident Tejada, kiž knježerstwo tuklwišu nawjednje, je wosjewił, so je šo Salamanka na krótkowańšchu frontu podał, runjež je jeho pschitomnosć we hłownym měšeže k pschewjedženju nusnych praschenjow trěbna. Położenje w Bolivišej je zyle šaschmjatane. Powěsće, kotrež šu zenšuru wobeschče, powědża, so je šo wójško seštabliko a so šu politiske njeměry wudyrile.

Bolivišk nješy šu šo šaworěle. W La Pazu a druhich měšach je k demonstrazijam pschećiwo wójnje dóschło. Wójško njeje se Salamankowym knježerstwom spokojom. Městopresident se sadwělowanjom posppytuje, so by neutralne žuržodne šlaty pohnuł, so bychu Paraguayšti k měrowym jednanjam namołwiłe. Paraguayšim wojakam je šo poradźiło Bolivišti frontu pschekamać. So šu poměry šašahmjatane, wukhadža teš s powěsće, so je president Salamanka šam městno najwyschscheho roskašowarja Bolivišeho wójšła pschewšał.

Krótke politiske powěšće

Němšti šwonkowny minister s Neurath je jendźelskimaj kralowskimaj mandźelskimaj a mkodymaj mandźelskimaj telegrafiśy šwoje šbožopschesće wuprajił.

W pohrjebnju akademiskeho senata němskeje univerzity w Prahy wojšewi rektor dr. Großer, so dla mnohich dopokašow dowěry pola sudetšich Němcow we šwojim šastojnšstwje wostanje.

Czeškoslowakske knježerstwo je narodnej shromadźišnje nacžiło šakonja pschedpołožiło, s kotrymž šo žada, so by šo biwšetna wojerška słužba šawjedła.

Belgiske knježerstwo je schtwórk w komorje se šnadnej wjetšinu hłosow dowěrjenje dóstało. 93 šapóšłanzow hłosowasche ša knježerstwo, 83 šapóšłanzow pschećiwo knježerstwu.

W Revalu w Estonskej šapocža šo schtwórk prozeß pschećiwo 26 pschišłušnikam němsko-baltiskeho nazionalsozialistiskeho hibanja, kotříž mějachu šo šamołwić, dokelž jich winowachu, so šu štronu šałožili, kotruž knježerstwo njeje wobtrudźiło. Prjedawschi wjednik němšte baltiskeho nazionalsozialistiskeho hibanja psched šudom wotpokasa, so šu němsko-baltiscy nazionalsozialistojo štronu wotwołi.

Dowěrnizy gouverneura Chiapaskeho stata w Mexiku spytachu, wobrasy šwjatych s šyrkowoh wotstronicz a špalicz. Wobydlerstwo pak spyta k tomu šadźiwacz. Tohodla dóndże k ześenży, pschi kotrejž šo schtyri wožoby moricha a 17 wojowow šo cžežko ranji.

Japanske šwonkowne ministerstwo je powěsć dóstało, so šej italiske a franzowske knježerstwo wotpokasałej, jo Washingtonske srědženje wo wójnskim łódźinoje wupowědźiłej, kaž běsche Japanska namjetowała. Japanska pak srědženje njedźiwajcy teho 10. dezembra wupowědźi.

Hodownik

Hodownik je pohledni s tammnych diwanacže bratrow. Pola Romjanow, wot kotrejž my mjeno **dezember** mamy, bě wón 10. měsaz (dezem — dźesaz). Pod khorlom Wulkim dósta dezember mjeno „Heilag — Manoth“, t. r. šwj. měsaz, jeho šmyšł težši hischče w němskim mjenje „Christmonat“. Druhdy šo wosnamjeni teš „wjelcži měsaz“ a šo dźiwamy, dokelž ledma wěmy, so bě psched 200 letami hischče wjele wjelkow w Němšej, kotrež potom w šymje s hłodom wušy a njewobrodźene měšaczka nadpadowachu.

Hodownik je cžichi, schérv towaršch šymu s dwojim wobličzom, pak khutny a mhłowy, pak wjeschły a schibały. Spodźiwnje wschak je, so jeho prěnje tydźenje hischcže k našymje ßluschena, njjes tym so šyma je dawno do kraja sacžahnyła. Starožłakowa ludowa poešija, kiž šo hižo pschez šwjedrom sabérasche, je w šwojich wóschczenjach wěrno napschecžiwna. Cžopły a mhłowy hodownik wobładuje šo ša pschedpołožła dobrych žnjow, njes tym pak šnjehoty a šymny hodownik teš tajke žane pschinjeże.

Cžim cšmowiscko w hodownym šnéhy — cžim wjetsche žohnowanje lěše.

Symny hodownik se šnéhowm: — bohate šnê njeje s dźeczkom.

Hodownik šnéhotżi, symny — žita šosej pschinjeje wjecze.

Wěrowanje we Westminsterskej kathedrali w Londonje.

Telegrafiski wobras wo wěrowanju jendźelskeho prynza, Kentskeho wójwody, Jurja s grichiskej prynzeżu Marinu. Tutón kwaž běsche njewschedny podawk ša zyły jendźelski lud.

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho šwob. pschełožił Jakub Schajba.

10] (Pokračowanje.)

S kajkim dorsom wón rěčeschе! ... Kak horjesche šo jeho mjeschowčo! ... Hilža bě zyle šawjerczana. Tak nadobo s bolosce šapręčzow storhnjena na wupschinu njewuprajneho šboža. Sdasche šo jej zyle njemóžno, do tajkeho šboža wěricz, a tola — nještejesche wón pšched jeje wočomaj a njeczakasche wón s wopravdže duschinym strachom na jeje rosšud? Sšmědźesche wona jenoż hischcže wokomik jeho cžakasz dacz, bjes teho so by šo na jeho dowěrje pschehrěschiła? ... Wona k tomu šyzka njetrjebasche ani słowow — špohladny jenoż horje a wón cžitasche šwoje šokno w cžarach jeje wosłoženeho mjeschowcža — s jenicžkim wotmachom pschestorži wón murju a sčeże je šbožownym šawyškom holzu k šwojej wutrobje ...

„Ale twoja macz, schto wona k tomu rjekneše?“ wopraschа šo Hilža, a pschi tejle myšlicžby šo nadobo šastróži.

„Wona budže šo wjeselicz, so šlónczńje jenu dźowku dóstanje — a tajku hischcže! ... Je to najlépschа macz na šwěrze a chže jenoż moje šbožo — a bórzy dyrbi tej dopósnacz, so móžu tele šbožo jenoż pšches tebje dóstacz. — Smérom“, rjekny wón, jako chžyschе Hilža s nowa nješchto šnapschecžiwicz, „to je najrjeńscha hodźina mojeho žiwjenja, a ju mi njedyrbiłsch s twojim dwělowanjom škafyez ... Sšym cži prajił, so tebje lubuju, a to ma tak wjele rěkacz, kaž: so tebje njepuščecžu a hdy byschtej šwět a hela pschecžiwo mi byłoj.“

„Božedła, Jósefje, njerěcz tak šyntužy!“

„Nó, tak budź prawje pékna a poßłuschna ... Pohladaj trochu pschecželnje na mnje a budźeschі widźecz, so to kaž dźiw šlukuje.“

Wona posběhny šwoje lubošne mjeschowčo, tak so posledńje klónczne pruhi na njo padnychu. Jósef bě zyle šanórjeny do tehole šacžerwjeneho, haněbcžiwjeho wobliczа. Wy dże hischcže hacz do nozu pschi njej takle konik, hdy njeby Kschižanowa sa Hilžu wołała. Jósef chžyschе wostacz, dokelž měnjeschе, so nóže macz tola wschitko widźecz. Hilža pak šej wuprožny, so dyrbi to jej pschewostajicz — nasajtra rano chžyschе šo potom macžeri wušnacz.

Po tym, so bě Jósefej hischcže pschiprajiła, so budże rano šahe pschi muri, dokelž chžyschе jeho macz dopołdnja Mochowšzu šaho wopuschczicz a jenoż wón šnědźeschе s konjemi jěcz, šo dźělechtaj. Pschi rosendźenju šej hischcže dołho pschikliwašchtaj.

Mózemy šej mysłlicz, w kajkim rosbudźenju Hilža bě, jako do šlowy šastupi. Hana a cžeta chžyschtej runje wotteńcz; pschetož dyrbjeschtej hischcže djenża do města. Macz Hilži trochu porokowasche, so bě tak cžicho woteschła. Wona dasche šej to šmérom lubicz — macz měješche wschak prawje — ach, bě tola tak pschewisło šbožowna. By najradscho łóždeho s radoscju wobjimała a wschitkim šwoje šbožo šobuščelila. A tola njeby runje nětkole žanych słowow sa to namakała.

Njeby-li šo Kschižanowa s rosmołwu, kotruž bě s cžesu pomėła, tak jara sabérała, by šawěrcže teš pytnycz dyrbjała, so je šo w jeje dźowzu nécžto pschemėnikło. Hilža bě zyle rospječschena, tak so dyrbjeschе ju mała Marka dwójzy wo to prošycz, so by s njej šobu do koža schła.

Jako bě Marka šwoje wjeczorne pacžerje wušpěwała, położi nadobo šwoju ruczku wokoło Hilžineje schije a rjekny i cžicha: „Pošłuchaj, Hilža, ja mam cži hischcže nécžto šdźelicz.“

„Nó, tak jenoż rěcz, Marka.“

„Jako běch dźenża ß Mlónkez Leńku na rejwańskej łubi, šym tam teš kucharku Wórschu a Schcžépanowu widźała. Wonej bedźeschtej runje pschi durjach, hdźež wschitke dźěcži šlejachu. Tuž nadobo Wórscha rjekny: „Nó, Schcžépanowa, hdźe dha je po pravom Jósef, teho tu tola njewidźu?“ „Ach, cžeta Wórscha“, rjekny Mlónkez Leńka, „njewjesče dha to. Tón tola tam horjeka pola Kschižanez Hilže ßtejі.“

„Hdyž bě Leńka tole prajiła“, pokračowaiche Marka, „bu teš Marhata bléda kaž hela šcžena a dźešče pyrjeł, bjes teho, so by šlowcžka prajiła. Korczmař a Scholta běschtaj teš pschipódła. Korczmař šo tak šawoschcžera, so šo wopravdže wuštrózich, a Scholta cžinješche mjeschowčo — nó, njemóže cži ß zyła wopišacz, kak hrošne. Tuž šłowcžnje Wórscha rjekny: „Och, Schcžépanowa, tak dże mózeny gratulowacz?“ a korczmař mėnjeschе, so pak nékto do prawje šnědźiwneho pschecželšiwa pschidże. Ale Schcžépanowa rjekny — dočakaj, kak wona to prajeschе — haj, takle, šym šej kóždе šłowcžko šponjatkowała: „Schto šej tola myšlicze, Wórscha? Wašcha gratulazija njeje wopravdže na méšinje. Mój šym je šo ß dźowzu wudowy Kschižanowoje pschipadnje trjechił. Tak dałoko šo nješabudże, so by mi pschichodnu dźowku do domu pschinjeła, kiž nima cžełneho mjena. By-li pak šej to šwaził, by jemu to šadźiwała — šym to mojemu njeboh muži dołžna — wón je cžaš šwojeho žiwjenja krucže na cžeše a dobre mjeno dżerżał.“

„Hladaj Hilža“, pokračowaschе Marka w dźešcžowitej srėcžniwosći, „Schcžépanowa ma hewak pschecžo taše dobrocžiwe mjeschowcžo, ale hdyž wona tole rjekny, bě jara šla ... Bórzy po tym pschińdże Jósef na rejwańšku šuhu. Wón bě tak roswjeselkeny, kaž by zyły šwět pokupił. Skoro pola korczmarja zyły bow piwa; pschetož chžyschе šej je wschėmi hólzami pschipiwacz, kaž to šam prajeschе. Dale potom njejšym nicže wjazy šlyschała, dokelž bě mi po nnje pólzała. — To je, schtož chžych cži powėdacz. Dobru nóz, Hilža!“

(Pokračowanje šcžěhuje.)

W ludźe je měnjenje, so drjewo, wo pjelčidnich dnjach hodownika puschczene, najdźe dźerži, njehnije a też cźerjo je njetoczi. Jako woźebita jědź sa dezember khwali so rěpa w pschichtowje: „Kóżda felenina ma swój cźaß, tola rěpu jeß w dezembru!"

W minule wschěch pschichtowach, kotrejž su nam přednoschowanje sawostajili, je nadźija na wopcrawdźite symne wjedro se knihom a lodom wuprajena. S wěstym prawom wjedu so wložnemu milemu wjedru, kiž khwam so krótke wuwiwacj da, kotrymž potom smjerſt bjeß snihu a pschichtowa wulkeje schkody nacźeri. „Hodownik a plódne lěta" sjednorjenej pjatej a něto."

Strachocźiwje wobkedźbuja so tehodła znamjenja wjedra a rašcho spokoji so rataŕ se bylnym smjerſtom w prěnim cźasu, byrnjež po starym prawidle smjerſt potom hische dołhi cźas trajeć njeje. Tak je njetrjeba bojeć, so budże pschichtowu trjechicy: „Ze dezember cźopły, mokły, budże smrć hódże žiwy." Wjele symna cźicji psches swoju skórbu a wjóſnowej na khwach wjazy hacź krutu smjerſt. Tola so pschi cźopłym, symnym wjedrje troschtuja so w nadźiji na hrimanje, dokelž „W dezembru hrimanje, symna pschihódże njeſtónczenje."

Wobjezje na hodownik [illegible] so na wschelake wschěnjenja. „Smjerſt a žně pjeku narodom, wuczěri hłód a mjenje wen, tola pschihódźetej po khwjedźenju, dźe pohledni wšěch a darjenk." S burom wuprosmy jeej też winiczař jasne hodowne wjedro, te hłubi dobre winowe a pólne žně. Na wše hody cźakaja wschitzy. Tehodła njedamy so se seleznymi hodami a ſ běłymi futrami naschernicź. Spuschczuny so na stołetnu protyku, njetrjeba jeej nichtó žanych narodźejow wo běły wobłek patorizu cźinicź.

Balkanje je so hischcźe jene jadro tuteje wobschěrneje wyschiny wutworiło. Wyschina je symnym wětram ſ północnych stron pschistupuje do Europy smóżniła. Tehodła je powětr trochu wusſuchnył. Syma pak so jenoż we wyschinach sylnisko wusſuchnuje, wotjeje na wyschich horach. Djenja pak so sda, so so pschihlaw symnych wětrow ſ Sodowego morja bórzy sako sastajł, dokelž so ſ Atlantiskeho oceana sylna nizina we schěrokej froncze Europje blížł a milý mórſki powětr sobu njeje. — Jutsje sobotu stónczko 7,40 hodź. sthadża a so 3,58 hodź. thowa. Měsacźk sthadża jutsje na ranje 1,24 hodź. a thowa so popołdnju 12,59 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsiſchu sobotu: Symniſche, tola spodobne wjedro.**

Je jara dobre, hdyž z Waſimi lubymi so wulkohodźizo hižo nětko **T. ALBERTA** *w Budyšinje na sebi wukład, wokna Lawsk. hrjebj. 10 wobhladače. Tak mózeče sebi najlepje mnohe přeca za hody sweſcić! Zo tam we wšěch wotdźělach wulkeho składa to prawe namakaće, tola wěſce!*

Z Jaseńcy. (Swójbny wječor.) Wutoru wječor 27. nazymnika wuhotowa „Jasčanska Katolska Bjesada" swój starſiski wječor. Najebać hrozne wjedro bě wopyt spokojacy. Předsyda k. Just zahaji wječor z narodnej hymnu „Rjana Łužica". Witaše wšěch hosći a sobustawow wutrobnje, wosebje pak wysokodostojn. knjeza kapłana Handrika a něšto pozdźišo přikhwataceju kk. fararja Wjenka a kapłana Młónka. Nětko zahrachu nam sobustawy Bjesady wjesely a žortny dźiwadłowy kusk „Nanowy zwjerſnik" w jenym jednanju. Róle běchu derje rozdźělene, tak zo so hra k spokojenju přihladowarjow dosć derje poradźi a wjele smječa wuwabi. Hłowny dźeł wječora pak bě přednošk ze swětłowobrazami wo „Oberammergawje". Přednošeŕ k. Henčl z Kozarje wjedźeše připołucharjow w duchu do swětasławneho městačka Oberammergawa. Rysowaše žiwje a zajimawje swoju cźjebu, kotraž jeho po rjanej krajinje a starych městačach a městach z autobusom hač k tamnemu městnu, hdźež so sławne pasionske hry pokazuja, dowjeze. Wosebje hnujaca bě wérna podawizna z „Alt-Ottinga" wo młodźencu, kiž bě w horach cźežko zwjezbożił, tak zo lěkarjo ani nadźije njemějachu na jeho wustrowjenju. wjele operacijow je přětrał a při tej najcźežšej jeho wiwa (Starrkrampf) přemó. Njemóžeše so ani hibnyć a słowcka prajić. Běše žiwy-morwy. Widźeše a słyšeše wšo, što so wokoło njeho stawaše a powědaše, tola njezamó žanelho znamjenja žiwjenja dać. W najwjetšim zadwělowanju, hdyž bu hižo do cźełownje přewjezeny, słubi swi. Marija, zo chce přez centnar cźežki kříž wot swojeje domizny hač do hnadownoho městačka, wjele hodźinow daloko, njesć. Hišće jónu je ho lěkarjo přepytachu, a hlej, žiwjenje poča so do njeho wróćć. — Dale pokaza nam přednošowaŕ na krasnych wobrazach Khrystusowe cźerpjenje w Hornim Ammergawje. Powědaše wo žiwjenju tutych wobydlerjow a předstajerjow tutych hrow. — Přednošk a wobrazy zawostajištaj hłuboki zacźišć na připołucharjow. Přednošowaŕ wědźeše ze žiwym a měrnym waſnjom přednošowanja bórzy wutroby připołucharjow zahorić, a štó njeby był zajaty, hdyž wón tak rjenje z rjanymi wobrazami rěči. Móceny přiklesk mytowaše wšu prócu přednošowarja. Ke kóncej poręča hišće knjez farař Wjenka króstke słowćka a přeje sebi, zo by so cyrkwinske žiwjenje w Khróšćanskej wosadźe hóle do skutka stajiło. Přeje towaŕstwu dobry přichod a zo by dobry swójbny duch dale w nim knježił. Našej młodźinje dyrbi so najwjetša kedźbnosć wěnować. Předsyda kaž też k. farař dźakowaštaj so přednošowarjej za porejšenje swójbneho wječorka. Wuspěwa so hišće „Hdźe statok mój?" Po tym zapiskachu hercy hišće k wjeselej rejcy a wosebje nanojo a maćerje wjerćachu so wjesele do kola a čujachu so zaso młodźi z młodymi. Přebywachu hišće dołho při wjeselej zabawje hromadźe.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowinska skupinowa zhromadźizna w Khróšćeach budźe njedźelu 2. decembra w Herbskej grychće w Khróšćeach pop. w 4 hodź. Cyły katolski serbski lud so z tutym na nju přeprošuje. Přitomnosć dowěrnikow tuteje skupiny je nuzna.

Nejdo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wuhotuje swoju 1. měsačnu zhromadźiznu sobotu 1. hodownika w Reichelbrän (Christianstr. 22) jako 85. narodny swjedźeń swojeho sławneho sobustawa Mateja Šiwarta. Přińdźeće wšitzy! — Njedźelu 9. hodownika pop. 1/4 hodź. serbske kemše w Křižnej cyrkwi we Drježdźanach. Wšitkich Drježdźanskich Serbow nanajwutrobniso přeprošamy. — Štwórtk 13. hodownika so „Cornobóh" při hodownym kulturnym wječoru wobdźěli w Bayr. Krone, Neumarkt.

Hornja Hórka. Serbske towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 2. decembra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henselec hoscźencu. Wo hohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwo.

Khróšćizy. „Jednota" změje sobotu 1. decembra 1/2 8 hodź. pola Wjenčej wurjadne spěwanje dla njedźelnišcheje Domowinskeje zhromadźizny! Njech wschitzy spěwarje přichódu!

Pschedpyta.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěstki dr J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2236

Ze Serbow

W **Budyšinje,** 30. nazymnika 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Stóž burski ludźik zacepi,
Tón z hłodom kusa kamjenje.

Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 754, hygrometer 0 a thermometer wodnjo najwyschischo +8. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer 0 a thermometer w nozy najnjižscho +4. Wobšěrna wyšina je so k ranju wotſalita a pschichtowa nětko Rusku hłuboko do srjedźneje Ruskeje. Wyschina nad srjedźnej Europu je ho sylnje skrućiła a też wosčerila. Jeje skrje lejitej nad połodnischej Němſkej a Alpami, kaj je nad Kanalom mjes Francowſkej a Jendelſkej. Na Balkanje je ho hischcźe jene jadro tuteje wobschěrneje wyschiny wutworiło. Wyschina je symnym wětram ſ północnych stron pschistupuje do Europy smóżniła. Tehodła je powětr trochu wusſuchnył. Syma pak so jenoż we wyschinach sylnisko wusſuchnuje, wotjeje na wyschich horach. Djenja pak so sda, so so pschihlaw symnych wětrow ſ Sodowego morja bórzy sako sastajł, dokelž so ſ Atlantiskeho oceana sylna nizina we schěrokej froncze Europje blížł a milý mórſki powětr sobu njeje. — Jutsje sobotu stónczko 7,40 hodź. sthadża a so 3,58 hodź. thowa. Měsacźk sthadża jutsje na ranje 1,24 hodź. a thowa so popołdnju 12,59 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsiſchu sobotu: Symniſche, tola spodobne wjedro.**

Je jara dobre, hdyž z Waſimi lubymi so wulkohodźizo hižo nětko **T. ALBERTA** *w Budyšinje na sebi wukład, wokna Lawsk. hrjebj. 10 wobhladače. Tak mózeče sebi najlepje mnohe přeca za hody sweſcić! Zo tam we wšěch wotdźělach wulkeho składa to prawe namakaće, tola wěſce!*

Z Jaseńcy. (Swójbny wječor.) Wutoru wječor 27. nazymnika wuhotowa „Jasčanska Katolska Bjesada" swój starſiski wječor. Najebać hrozne wjedro bě wopyt spokojacy. Předsyda k. Just zahaji wječor z narodnej hymnu „Rjana Łužica". Witaše wšěch hosći a sobustawow wutrobnje, wosebje pak wysokodostojn. knjeza kapłana Handrika a něšto pozdźišo přikhwataceju kk. fararja Wjenka a kapłana Młónka. Nětko zahrachu nam sobustawy Bjesady wjesely a žortny dźiwadłowy kusk „Nanowy zwjerſnik" w jenym jednanju. Róle běchu derje rozdźělene, tak zo so hra k spokojenju přihladowarjow dosć derje poradźi a wjele smječa wuwabi. Hłowny dźeł wječora pak bě přednošk ze swětłowobrazami wo „Oberammergawje". Přednošeŕ k. Henčl z Kozarje wjedźeše připołucharjow w duchu do swětasławneho městačka Oberammergawa. Rysowaše žiwje a zajimawje swoju cźjebu, kotraž jeho po rjanej krajinje a starych městačach a městach z autobusom hač k tamnemu městnu, hdźež so sławne pasionske hry pokazuja, dowjeze. Wosebje hnujaca bě wérna podawizna z „Alt-Ottinga" wo młodźencu, kiž bě w horach cźežko zwjezbożił, tak zo lěkarjo ani nadźije njemějachu na jeho wustrowjenju. wjele operacijow je přětrał a při tej najcźežšej jeho wiwa (Starrkrampf) přemó. Njemóžeše so ani hibnyć a słowcka prajić. Běše žiwy-morwy. Widźeše a słyšeše wšo, što so wokoło njeho stawaše a powědaše, tola njezamó žanelho znamjenja žiwjenja dać. W najwjetšim zadwělowanju, hdyž bu hižo do cźełownje přewjezeny, słubi swi. Marija, zo chce přez centnar cźežki kříž wot swojeje domizny hač do hnadownoho městačka, wjele hodźinow daloko, njesć. Hišće jónu je ho lěkarjo přepytachu, a hlej, žiwjenje poča so do njeho wróćć. — Dale pokaza nam přednošowaŕ na krasnych wobrazach Khrystusowe cźerpjenje w Hornim Ammergawje. Powědaše wo žiwjenju tutych wobydlerjow a předstajerjow tutych hrow. — Přednošk a wobrazy zawostajištaj hłuboki zacźišć na připołucharjow. Přednošowaŕ wědźeše ze žiwym a měrnym waſnjom přednošowanja bórzy wutroby připołucharjow zahorić, a štó njeby był zajaty, hdyž wón tak rjenje z rjanymi wobrazami rěči. Móceny přiklesk mytowaše wšu prócu přednošowarja. Ke kóncej poręča hišće knjez farař Wjenka króstke słowćka a přeje sebi, zo by so cyrkwinske žiwjenje w Khróšćanskej wosadźe hóle do skutka stajiło. Přeje towaŕstwu dobry přichod a zo by dobry swójbny duch dale w nim knježił. Našej młodźinje dyrbi so najwjetša kedźbnosć wěnować. Předsyda kaž też k. farař dźakowaštaj so přednošowarjej za porejšenje swójbneho wječorka. Wuspěwa so hišće „Hdźe statok mój?" Po tym zapiskachu hercy hišće k wjeselej rejcy a wosebje nanojo a maćerje wjerćachu so wjesele do kola a čujachu so zaso młodźi z młodymi. Přebywachu hišće dołho při wjeselej zabawje hromadźe.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowinska skupinowa zhromadźizna w Khróšćeach budźe njedźelu 2. decembra w Herbskej grychće w Khróšćeach pop. w 4 hodź. Cyły katolski serbski lud so z tutym na nju přeprošuje. Přitomnosć dowěrnikow tuteje skupiny je nuzna.

Nejdo.

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wuhotuje swoju 1. měsačnu zhromadźiznu sobotu 1. hodownika w Reichelbrän (Christianstr. 22) jako 85. narodny swjedźeń swojeho sławneho sobustawa Mateja Šiwarta. Přińdźeće wšitzy! — Njedźelu 9. hodownika pop. 1/4 hodź. serbske kemše w Křižnej cyrkwi we Drježdźanach. Wšitkich Drježdźanskich Serbow nanajwutrobniso přeprošamy. — Štwórtk 13. hodownika so „Cornobóh" při hodownym kulturnym wječoru wobdźěli w Bayr. Krone, Neumarkt.

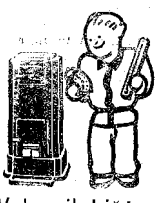
Hornja Hórka. Serbske towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 2. decembra pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henselec hoscźencu. Wo hohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwo.

Khróšćizy. „Jednota" změje sobotu 1. decembra 1/2 8 hodź. pola Wjenčej wurjadne spěwanje dla njedźelnišcheje Domowinskeje zhromadźizny! Njech wschitzy spěwarje přichódu!

Pschedpyta.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěstki dr J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2236

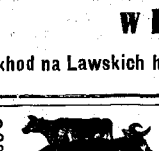
Wokomik hišće
potom je jstwa čopta. Z časnikom w rucy móżeče wobkedźbować, kak ruče
BALDUR
kachle jstwu wuwohrěwa. Při tom hrjebaja tak mało palidła, zo kupna płačizna so bórzy zaluluje.
Wonhladajće sebi lutowańske BALDUR-kachle niewjazacy pola
železowch. dwora Joh. **Miessner**
Jenička předawaŕnja

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je luni a so pócy wuplaći

Sakskeho jěcharja za jenož **8 pj.**
cyła łyża jenož 3.90 hr.
a 100 druhich najlépšich družinow
Płačizny hódno kaž hišće ženje pola
Cigarowy Beutner
w Budyšinje
Tón wotrjadny wobkhod na Lawskich hrjebjach čo. 14
Originalna wulkosć

Burske rubišća, burske banty
poskića
Schaaf

Wot dźensa mam we swojich hródźach na **Hornčeŕskej hasy 40** nowy transport **młodych wysokosuć. młododźiwych plahow. kruwow a jałowcow** kaž też někotre 4—6-lětne **dźěłańske konje** (dobre plahow. kobły) płačizny hódno na předan abo wuměnjam na rězny skót.
Gustav Gneuss w Budyšinje Telefon 2106

Přihódne nakupne žórło za hodowne dary
Wulke dźěłby **kholowow do dźěła, tkaninowych kholowow, jakow do wětrz, jopow, wobłekow** kaž **wolmjanych tworow, štrykowanych jakow** po wšěch płačiznach **płačizny hódno pola firmy**
Johann Wenk
w Budyšinje na Kotolskéj hasy 10

Papieru k zawalenju hutry, z načišćom „Němska wjesna hutra".
Swěčki do wozownych latarnjow
jara dobreje kajkosće
Erich Winter,
drogerija, na Kamjenitnej hasy 14

Sydleńske a spanšk. jstwy
kuchinje, pólstrow. twory atd.
(enotliwe moble kupjeće tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Ręči serbsoy!
Mam swoja pólstrowańsku a Mandželske požčonki přijimam

Serbja, kupujće pola našich inserentow!

Ničo njeń tże přez . . .
spoko nosé!
Tuńe poskičen e domjac. črijow
čopłe šlapy
1.85 2.65 atd.
črije z kromku
2.25 2.60 2.90
črije z jelenjat. kože, wutykane
4.90 5.40 5.75
Zähle
kontra. Schuhwarenhaus
Bautzen Aussere Lauengasse 3.

Waš wobraz dostanje hnydom wobłuk pola
Rudolfa Wilhelma
w Budyšinje na Serbskej hasy 16
Telefon čo. 2187
Marmor, porcelin, šklenču, špihele, podołhojte wobłuki, domjaca a kuchińska nadoba, woknowe šklenčy, šklenčerija, šwěčniki a Bože maty, wobrazy a postawy swjatych. **Dopomnjeńki** a dary za wšě čestne dny.

Bohu Knjezej je so spodobało, zańdźenu srjedu wječor w 7 hodźinach, ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowanu, našu lubu mać, přichodnu mać a wowku,
Madlenu zwud. **Hermanowu,**
wuměnkarku w Njebjelčicach,
we wysokej starobje 80 lět do wěčnosće wotwołać. Jeje dušu poručamy pobožnym pačerjam wěriwych. Khowanje budźe njedźelu 1/2 9 hodź. w Njebjelčicach.
W Njebjelčicach, 29. nowembra 1934.
Hłubokozrudźeni zawostajeni

Łěhańje. bydlenje, kuchinje, pisańske blida, předjstwine garderoby, blida, stołey
Mjebłowa wustajenca R. Bensch, w Khichowskim dwora na Hornčeŕskej hasy
Sydańa, łěhańske sofy, mjedźane łoža a matrazy
Samsna wutykowarnia a fabrikacija zeforn. spódnich łožow

Rumpodich do Serbow khwała

Wón chce małych a wulkich z darami bohaće počesćić. Při Waším honjenju za rumpodichom njech je Wam zapis tutych prekupcow z jich wubjernymi twarami z najlěpšim poradźerjom

Čo. 1 W Budyšinje, dnja 30. novembra 1934

K hodownemu nakupjenju poskićam

wšu potrjebu za dom a kuchinju

Wobswětlenja za petrolejum, plun a milinu

Richard Sommmer prjedy W. Hoppe

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20

(znapřeča čělozwučowańnje) Telefon 2626.

Rozarije

Hodowne dary

w dybzačnych, ručnych, nasćěńskich časnikach a bludźakach, kaž tež w debjeńkach a slěbornych twarach namakaće płaćizny hódno a dobre pola

časnikarja Fritza Hebolda

w Budyšinje, na Serbskej hasy čo. 6

Swoje hodowne potrjeby

kupujeće pola

Natuša

w Khrósćicach

RADIO

připrawy.

Wšě swělowe znamki

Wšě płaćizny

Předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju

Hudźb. dom Herm. Jeremias

w Budyšinje na Kěrjowskej dr. 8

Telefon 36 1

MEBLE

w znatym, solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola

DESPANG

nětko na Moltkowej dróze 17

Nowočasne GARDINY

rolowy, šwedski płat, tunjo

Ida Wirker rodź. Erlerec

w Budyšinje, Zwonk. Lawska h. 10

Brunčki

najrjeńši dar k hodam!

Płaća 0.50 pj.

Za žonu a njewjestu

elegantnu, zapuščiwu

šijacu mašinu

za jenož 140.— hr.

pola firmy

Rudolf Lebelt

w Budyšinje

na Zwonk. Lawskej hasy 30

Bjeru tež mandźelske požčonki jako płaćiznu

Mantle

DRASTY — TKANINY

we wulkim wubjerku

kupujeće přeco płaćizny hódno

pola **otto hartmann**

w firmje W. Häcker, w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Martin Jähne

na Sukerskej hasy 9

Telefon 2705

Specialny wobsłuhowanski wotdźěl za čerpjace nohi

Wotdźěl za wothladanje nohow.

Dźěłarnja po měrje a wuporjedźerna

Skład hotowych črijow

Žonjace mantle

najwjetši wubjerk na městnje

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Hač na wujězdźowarni abo na dróze

Hač při sporće, połowanju, wočerstwjenju

Połnopowětrowe abo ballonowe koło

Přeco za kóždeho a kóždy zaměr:

BRENNABOR

Najkrótše koła na wjetšiu dokonjanosć

Jenički zastupjeć **R. KIESCHNICK** w Budyšinje na Hosće hasy 17

Poručam Serbam swój wulki skład dobrych

hodownych cigarow

na najpřijomniše

E. Simon w Budyšinje

w Serbskim domje (pódla Serbskich Nowin)

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zastajenje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjez njeho, kožane kholowy, kožane hawby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane toše we wulk. wubjerku za wšě přeća po nałasnych płaćiznach poskića we wulk. wubj.

Otto Büttner w Budyšinje na Hłownym torhošću

Dobra serbska kniha

nabožna a swětna

najrjeńši dar k hodam

Kupiš sebi ju w **Serb. kniharni** w Budyšinje

E. Schlenkrich w Zitnym domje na Hošć hasy čo. 9

Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

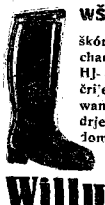
Mediowy Händchen

W měsće a na wsy znaty w tunjosći a kajkosći

na Lubijskej dróze 17

40 jstwow na pokazku! (dom w dworje). Telef. 3649

Dobre črijowe twory wšěch družin

škórnje za pućowanje, za jěchanje, za dźěłowu službu, HJ- a BdM-črije po předpisnje, črije na dźěło, črije za turnowanje, filcowe črije, drjewjancy a filcowe tofle, žonjace črije, kožane sandale

tunjo pola

Willy Sommer

Serbske hrjedje čo. 8

Zyma žada čoplu drastu!

žonjace

pulowry
šitkowane jaki
spódne suknje
šlupiny
nohajcy
rukajcy
šitkowane šlawty
šawle a rubiśca
spańske wobleki
nócne košle
nócne jaki

mužace

pulowry
šitkowane lacy
normalne košle
normalne kholowy
barchentowe košle
zoki
rukajcy
šawle
předkošlički
nócne wobleki
nócne košle

dźěćace

pulowry
šitkowane lacy
spódne suknje
šlupiny
normalne wobleki
rukajcy
nohajcy
barchentowe košle
zwěršne wobleki
nócne košle
čapki

we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach

A. Bokelmann nasl.

Załožene 1892 Rěči so serbscy mějićel Curt Müller Rěči so serbscy Serbske hrjedje 2

Přiloha k čistu 279

SERBSKE NOWINY

Pjatk 30. novembra 1934

Wulki serbski koncert

W Budyšinje, 28. novembra 1934.

Tak mnozy we wšěch kónčinach našeje rjaneje serbskeje domizny, wot nježnych Błótow přez čichu, jolansku niźinu hač horje do Łužiskich módrych howow wjeselachu so na wulki dźeń w našej stolicy, we starosławnym Budyšinje, hdźež steji na wuznamnym městnje jako zwonkowne znamjo našeje jednoty naš trasny a hordozny Serbski Dom, kotryž nam staji jako připóznatu pychu cyleho města znata woporniwosć našich starych horliwych wótčincow a cyleho serbskeho ludu, kaž tež mnohich jeho přećelow. Kaž znata pod swojimi křidłami swoje kwarcka skića a wohrěwa, tak my dźensa w jeho murjach skitamy tašu serbsku kulturu a z njeho a w nim wojujemy we naše prawa, zakorjenjene w krwi a pódźe našeje domizny w jenej mysli z němskim ludom.

Hižo wot zažnych popołdnišich hodźin widźachmy na Budyskich wulicach wjele našich krajanow, zo byšu sebi do zhromadźizny Domowiny a wječorneje duchownje hodźiny w žurli Krony mnohe swoje hospodarske należnosće wobstarali. Serbske pisane napodne drasty wšěch družin wožiwjachu wobraz města, kiž hač na wšědnych dnjach, znamjo to, zo je woseoity dźeń w Budyšinje.

Njedźele dołho přihotowaše Domowina, znowa wubudźena, rozšěrjena a skrućena pod swojim nowym młodym wjednikom tutón wulki dźeń a naše spewne towarstwa dźěłachu pilnje we swojich wjeskach a wšón živy serbski lud wjeseleše so na wulki nazymski koncert, hdźež so zetkamy wšitcy w jenej mysli, hdyž smy hewak rozbrojeni po wšěch wjeskach a zwonka daloko po kraju a tu so widźimy zaso jónu za cyle lěto.

Nadźija wšitkich z nas swěrnych Serbow bě so dopjelniła a radosće polni běchmy, hdyž hižo wjele do časa so wulka žurla Krony pjelnješe a we 8 hodź. běše wobsadźena hač do poslednjeho městna a mnozy hišće stejachu při durjach a po kromach, a widźachmy tu wjele cuzych hosći, zo bychu so zeznali z našej nadobnej a bohatej ludowej spěwnej kulturu, kotraž rěči z wutroby do wutroby Serbej, kaž tež cuzlinskej. Ludowy spěw je a wostanje tajna móc, kotraž njeznaje mjezy kraja, rěče a narodu, to je duša človjeka, živa a přeživjena a skutkuje na kóždeho nimowólnje a raznje.

Prěni króć je Domowina zarjadowała naš nazymski wulki spěwny wječor a wšitcy smy jej dźakowni, zo tutón zawod noweho časa steješe pod hesłom ludoweho spěwa.

Zhromadny chór našich spěwnych towarstwow w pisanym kole narodnych drastow našich spěwarkow zjewi so našimaj wočomaj, hdyž so zawěsće wotkry a pod wjednistwom młodeho hłownego dirigenta Jurja Winarja zašumi wohniwje a wyskaje Krawcowa „Hory módre" — razny to zawod a postrow.

Hišće klinčachu we wušomaj a w duši poslednje jadriwe słowa a mócne akordy tutoho spěwa, dha stupi wjednik Domowiny, wučeř P. Nejdo před kolo spěwarjow z wjeselym wobličom a witaše z wutrobnymi słowami, wulcy spokojeny a z radostnymaj wóčkmaj do přepjelnjeneje zale zhladujo najprjedy zastupjerjow města, wyšnoscow a strony a wšitkich druhich němskich hosći, dokelž je to z nowym dopokazom přeco lěpšich, nutrnišich a swobodnišich počahow mjez Němcami a Serbami a podoma rěčeše k serbskemu ludej, tu zastupjenemu a zhromadźenemu z cyleho serbskeho kraja; rysowaše nowy čas z nowym prócowanjom a zawdawaše w mjenje młodych wjednikow a zwjazka našemu njespróčeniwemu mištrej Bjarnatej Krawcej, hdyž běštej jeho dwě spěwarcy, jena w evangelskej a druha w katolskej narodnej drasće, na jewišćo přiwjedłoj, pod mócnym

S **Wósporka.** Dyž. w 9 hodź: budźe prědowanje, ½11 hodź. Boža słužba sa dźeśi, pop. w 4 hodź. tśěšenje (wosadny farar). Słyrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. budźe serbske kemšenje a ¼11 hodź. kemšenje sa dźeśi we Wulkich Sdźarach.

S **Wóšlinka.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Słyrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje sa dźeśi, ½4 hodź. Boža słužba w Lěśej.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 28. novembra 1934.

Narodźiłaj staj ſo: njemandźelskaj hynkaj.

Wumrěłoj staj: Max Erich Lehmann, invalidny rentnar, 58 lět. — Josef Schäfer, konjazy wikowaŕ ſ Kotez, 68 lět.

Wutrěl

(Skónčenje.)

„Tu ſmy!“ Lejna mjeno na durjach pokasa: Maks Schwipß. Strażmišchtr saſwoni.

Zyła chwila ſo miny, wſchitko wosta cśicho. Saſwoni hišcśe jónu.

So durjemi ſo nješchto hibaſche. Sawěśht ſa woknjeſchkom w durjach ſo trochu na stronu ſuny a pokasa ſo ſaſtrójane mjeſwoco, ſo by ſo na to hnydom ſaſo ſhubiło.

„Ja won je, to won je!“ Lejna ſ zyłe dybawym hłoſom ſchepny. „To won běśe, Schwipß!“

„Woczińcze!“ strażnišchtr ſawoła.

Wokoſtejeſaju ſ napjatoſcu ſłuchachu. Hacź ſo po pſchikasu strażnišchtra ſmeja? Durje wostachu ſaczinjene.

„Woczińcze!“ strażnišchtr wuſpjet hrimajo ſa durje torhaſche.

Saſo běchu ſa durjemi ſtupy ſłyſchecź. Napjatoſcź ſwój wjeſchk doſpě. Pomału, njeſkóńcnje pomału ſo kluć w ſamku hibaſche. Durje ſo błóń ſcěrko woczińnicu a w ſchkalobje pokasa ſo Schwipßowa hłowa.

„Dundyr njechaſ! Sſnadź ſcźe tak pſcheceſelny a woczińcze durje doſpolnje!“ strażnišchtr ſareji.

Knjes Schwipß hłomu wrěcźo ſcźahnuwſchi durje ſcěrko woczińi. „Sſměm ſnadź ſo wopraſchecź, ſchto ma tajkile tśěſt woſnamjenjecź?“ ſo Schwipß zyłe ſadźiwany praſcheſche.

„Praſchecź chcych ſo po prawom ja“, strażnišchtr trochu rožněwany mjenješche. „Hdźe je Waſcha žona?“ wón nadobo ſawoła.

„Moja žona!... Scźe tśělat?“

„Tśělat, tśělat?“... Nadobo poła knjeſa Schwipßa po ſdacju ſwitaſche. „Wěſo ſmy tśělat“, wón ſwóſtrimje praſiwſchi ſo pſchi tom njenapadnje poſměwajo.

„Tu ſłyſchicźe!“ Lejna dobyczeſeju ſawoła.

„Saſobu, dowjedźcźe mje do jimy!“

„Proſchu“, Schwipß rjekmywſchi wjednika cźinjeſche.

Wo ſłiwje ſaneſe Schwipßoweje widźecź njeſcźěſche. Knjes Schwipß běśe po ſdacju nětkaſ pſcheſtajeny, ſhrabaſ pak ſo hnydom ſaſo a pokasa ſamſnje pſcheceſelne mjeſwocźo kaź pſjedy. Njehańbite poſměwanje ſdaſche ſo to być na Lejnu a dale cźiniſche ſaczińcź, jako by to we błownej měrje płaczało ji. Nó, Lejna ſo jenu njehańbicźiwje wrócźo poſměwaſche, dołho hišo ſo wón wjazy takle njepoſměwa.

„Sſnadź ſcźe tak pſcheceſelny, knjes Schwipßo, a pſchetaźicźe mi ſkónčnje, hdźe je Waſcha žona!“ strażnišchtr rjekny.

„Pſjedy tu hiſchcźe běśe. Sſnadź je ſo do pódlanſkeje ſtwy podała. Dowolicźe-li, chcu jomu pohladacź.“

„Tu woſtanjecźe!... To drje mohło ſo Wam takle ſpodobacź. Cźekniće, ſchto?“

„Ale nć — —“

„Njerěcźcźe, pójcźe ſobu! Wěcho dalſche ſo namaka.“

„Makſo!“ durje ſo pódlanſkeje ſtwy ſo wócźinichu a w nich pokasa ſo młoda žónſka, kotrejeſ wobliczo běśe ſaſtrójane.

Wóle wuſtrójana běśe pak hiſchcźe Lejna. Haj, běśe kaź na hłowu dyrjena.

Strażnišchtr ſe tohorunja pſcheſtajeny. „Nó, nó“, ſo wón na Lejnu wobrocźi, „ſchto pak bamboricźe? Žona ſe doſpoła ſaſtěłena njeje.“

„Ale widźach tola, kaź ſo knjeni Schwipßowa ſmjeſe“, ſo Lejna ſakitowaſche. „A tu ſe tež hiſchcźe revolwer leži!“

Wěſo, tu wón na błidźe leješche, ſ walcźkom liſejin na poſ ſawobdženy. Strażnišchtr jón bo ruki wſaſnoſci ſebi jón wobhłada. „Traſchaca pistolija“, wón ſozpiwaſo prajiwſchi hnadźiwy na Lejnu pohladny.

Lejna wěrjeſche, ſo ju Boža ruczka ſaja.

„Dowolicźe-li, knjes strażnišchtro“, Schwipß rjekny, „potom chcu Wam potajſtwo wuſtěła wosjaſnicź.“

„Proſchu! Waž wo to.“

Schwipß rukopiſ ſ błida wſa. „Chcźecźe proſchu napiſmo cźitacź!“

„Wutrěł, ſwójbna ſtruchłohra w iſjoch jednanjach“, strażnišchtr cźitaſche.

„Moja žona a ja“, knjes Schwipß dobreje myſłe pokracźowaſche, „hižo njedźeſe dołho ſa błiſke pſchedſtajenje w naſchim towaršſtwje pruhujemoj. Dźenſa naju pożledni wuſtup wupruhowachmoj, kotryž, njemóżu ſebi thwałbu ſarjeſ, je wſchitke woczakowanja pſchetrjechił.“

Nadobo nětko ſichotaſche, druhi ſo tonu pſchiſankny a potom ſmjeſeſche ſo zyłe towaršſtwo, strażnišchtr ſobu. Jenoż Lejnje na ſmjecźe njeńdźeſche. Se ſkhilenej hłowu wona cźerjobu ſawjeſelenych wopuſcheźi.

Schtyri njedźele podźiſcho mały meblowy wóz pſched Lejninym domom ſtejeſche, ſo by jeje męſt wotwjeſł. Wona pſcheſtudli ſo na druhu dróhu. j.

Zběrka za Domowinu

Hač dotal je so nazběrało	219.— hr.
Kujez Jenka w Mikowje	1.— hr.
Kúrośćicy	50.— hr.
Połpicy-Kisliecy	10.50 hr.
Drježdźany: zhromadźizna předsydstwow serbskich towarstwow kóne oktobra	10.— hr.
Kamjenej pola Radworja	5.90 hr.
Jatřob pola Kluksa	2.55 hr.
Žornosyk	5. 20hr.
Hajnicy pola Budestec	7.50 hr.
Drożdźi pola Pomorje	3.80 hr.
Lětoń	5.— hr.
Bronjo pola Radworja	6.— hr.
N. N.	45.— hr.
Wujeźk pola Pomorc	9.50 hr.
Ralbicy	6.20 hr.
Jitk	3.40 hr.
Wunošk zběrki na Domowinskej zhromadźiznje 28. 11. 34	77.05 hr.
Wšo hromadźe:	467.50 hr.

Wutrobny dźak za wšě dary, wale kaź wulke w. kwitowańcy w č. 277 S. N. njeńka Hósk p. Kamjenca, ale prawje: ale prawje Hórki p. Kamjenca.

P. Nejdo. A. Simon.

Přilopk

Kommunistiſkaj studentaj.

Tele dny ſu dwaj studentow Hirſchbergſkeje wyſokeje ſchule ſa wutwórcźenje wucźerjow dla ſwobudźeła pſchi kommunistiſkim cźaſopiſu a dla khowanja propagandnych pißmow ſajeli.

Cźeźke wobthadne njeſboże w Barlinje.

Cźeźke wobthadne njeſboże, pſchi kotrymž je jena woſoba žiwjenje ſhubiła a dwě druhej ſo cźeźko ſranitej, je ſo wutoru w nozy w Barlinje na khižnišchcźanu Wilhelmſtreje dróhi a Podlipami ſtało. Přiwatny automobil ſ najwjeſtſchim ſpěchom do jeneje twarſkeje jamy ſajeźe, pſchi cźimž ſ taſkim wotmachom do ſawjerazych cźeźkich hrjadow ſrase, ſo te jenoho pſchi jamje ſlejazeho dźěłacźerja ſamjecźechu. Dwaj dźěłacźerjej cźeźke ſranjenje poczerpiſchtaj.

Dla wohanjenja němſkeho kanzlera

ſu pſchelupza Hofmanna w Bremenje do ſchkitajeje jatby ſajeli. Wón bě ſo na dróhowej żeleſnizy wo wjedniku na ſſchiwdożaze waſchnje wuprajił.

Radio

Ssobotu 1. dezembra ſłyſchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6.35 rańſchi konzert. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13 wjeſeł tacźele. 15.45 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 18 ſportſki tydźeńſki pſchehlad. 20.15 wo łubośći ſpěwaju wſchitke hušle.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 8.20 tacźele. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13.10 tacźele. 14.15 tacźele po pſcheczu. 18.55 tacźele ſ nowych filmow. 20.10 hudźba ſ operettow.

Hišcźe wažne ſ dnjoweho programma. Köln: 19 ludowſka hudźba. Frankfurt: 18.45 ſabawny konzert. Mnichow: 21 pißany wjeczor.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Antrag des Kohlenhändlers **Max Schuster** in **Bautzen,** Strehlaer Straße 8, über sein Vermögen das Vergleichsverfahren zur Abwendung des Konkurses eröffnen, wird abgelehnt. Zugleich wird gemäß § 24 der Vergleichsordnung heute, am 26. November 1934, vorm. 10 Uhr, das **Konkursverfahren** über das Vermögen des Antragstellers eröffnet.

Der Rechtanwalt Dr. jur. E. Herrmann II in Bautzen wird zum Konkursverwalter ernannt.

Konkursforderungen sind bis zum **21. Dezember** 1934 bei dem Gericht anzumelden.

Das für den Betriebsinhaber Karl Paul **Schwurack** in **Johnsdorf** Nr. 71 am 18. 1. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben.

Dresden, am 8. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Das für den Landwirt Trangott **Haink** in **Meschwitz** Nr. 12/13 am 14. 12. 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben.**

Dresden, am 17. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Hospodarski rozhlad

Pjatk 30. novembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,91
1 jendźelski punt	12,375	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	60,55	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa ſ dnja 29. novembra. Pomału ale wěcźe pohibuja ſo kurſy na burſy ſaſo horje. Hiſchcźe ſo dlijazy publikum doſtawa nowe naſtorki ſ hoſpodarſtwa, ſ kotrehoż pſchicźo lěpſche powěſcźe dotkadźuja, kaź też ſpokojaze wuwicźe ſtatneje żeleſnizy, kotraż dźe we nowym lěcźe nowe wulke źrědła ſa wobſtaranje dźěła nałožecź. Niż mjenje pſchinoſchuje k pſcheceſelnemu mjenjenju ſdaźe wo polépſchenju ſwonkownopolitiſkich poměrow, woſobje njekedźbujo na wótre wuſtupy w jendźelſkim parlamencze pſchecźiwo Němſkej, ſo ſaſtupujo mjenjenje, ſo je też w Jendźelſkej wola k dorozumjenju. Tak móżachu ſo kurſy ſ wulkeho dźěła na małe wumjeńcźa dźěła khětro polépſchicź. Reniy měſachu hiſchcźe měrny wobthód, tola tu też ſo mjenjenje ke kónzej polépſchi.

Barlinſke wulkowiki. Njekedźbujo na ſměrowanje na jecźmjenjowych wikach ſo na jitnych wikach położenje wjele njepolépſchi. S powjetſchenjom poſticźenjow ſo hatle w nowym měſacu, hdyż ſo płacźiſna powyſchi, a poſ ymniſchim wjedrje wocźakuje. Sa pſchenzu a rożku wobſteji dale dobre napraſchowanje. Na mukowych wikach ſu poměry roſdźelne, pſchenźična muka ſo lěpje ſamjeźcź hacź rźana. Sa wotrubami je wulke napraſchenje. We wowſu ſu wobſtatki druheje ruki nimale wutrjebane a ſaſtaranje pſchetrjebarjow w wſchelakich krajinach ſo pſchihźeluja. Wo jecźmjenjach woſbeje w krěnich druſinach je wiaźy łóſchta k pſchedawanju hacź dotal. Dobra druſina ſo dale pyta. Jecźmjeń ſ pizowanju pobrachuje.

Wežera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicźy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożſi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jecźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pſchenźa 9,80 hr., rożka 7,80 hr., jecźmjeń, nal. 9,20 hacź 10 hr., nal. 7,80 hr., wowſ 7,55—7,90 hr., běrny 3—3,20 hr., žyno 5,25—5,50 hr., ſłoma 1,80—2,40 hr., pſchenźična muka 17 hr., rźana muka 12,25 hr., pſchenźične wotruby 5,80—6,35 hr., rźane wotruby 5,05—5,55 hr., butra 68—71 pj., jeja 11—13 pj., twaroh 20 pj., běrny punt 4 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 10 pj., karoty 10 pj., jedźna łoboda 10—12 pj., žydrojty kał 20—30 pj., ſłótrabi 5—8 pj., porej 10 pj., kſłaty kał 14 hacź 15 pj., zybła 10 pj., ſołotej 5—10 pj., radiſki 8 pj., jabłuka 5—15 pj., měrnik 10—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenźa 9,80 hr., rożka 7,80 hr., jecźmjeń, nal. 7,80 hr., naſ. 9—9,80 hr., pſchenźična muka 18—22 hr., rźana muka 12 hr., pſchenźične wotruby 5,80—6,60 hr., rźane wotruby 5,05—5,85 hr., žyno 6—6,25 hr., ſłoma ſłóżna 2,75—3 hr., k ſaſłanju 2,70—2,90 hr., běły kał 6—8 pj., rjeſwjeny kał 12 pj., žydrojty kał 10—40 pj., jedźna łoboda 10—12 pj., zybła 10—12 pj., krěn 70 pj., morchej 8 pj., radiſki 5 pj., rjetkej 5—10 pj.

Wiki w Khocźebuſu.

Mjaſo, howjaſe 60—80 pj., cźelaze 60—80 tj., ſtejaze 90—1 hr., ſwinjaze 70—90 pj., jeja 15 pj., kwarkowy twaroh 26—23 pj., lany wolij 1,40 hr., linj 1—1,20 hr., ſchcźuki 70—1 hr., karpy 60—80 pj., hotbje, młode 40 hacź 80 pj., kury, żywe 60—90 pj., khapony, żywe 40 hacź 60 pj., ſłótrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., jedźna łoboda 15 pj., žydrojty kał 40—60 pj., cźerwjeny kał 13 hacź 15 pj., běły kał 8—10 pj., wirſingowy kał 10—15 pj., ſołotej 5—10 pj., měrnik 15—20 pj., krěn 35—45 pj., radiſki 10 pj., kulrepa 5—8 pj., běrny, zenitnar 3,50 hr., punt 4 pj., jabłuka 10—25 pj., worjechi 45—60 pj., łěſne worjechi 40—50 pj.

Swinjaze wiki w Khocźebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 926 proſzatow a 280 běhałow. Proſzata, małe 5—9 hr., krěnje 8—12 hr., wulke 11 hacź 15 hr., — běhałi, małe 18—23 hr., krěnje 26—36 hr., wulke 36—46 hr. Wiki běchu hubjene.

Płaćizny rěznego ſkota na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

29. novembra 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 464

Najlěpše korminje ćelata wot cyca	37—45
Srěnje korminje ćelata wot cyca	32—36
Snadnje wuwite	28—31
Najſpatniše	25—27

Swinje: 449

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke	—
Potnomjasne swinje wot 240 hacź 300 puntow cźežke	52—53
Potnomjasne swin e wot 120 hacź 150 puntow cźežke	47—52
Potnomjasne swinje wot 100 hacź 120 puntow cźežke	45—51
Mjasne swinje wot 80 hacź 100 puntow cźežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 11.	28. 11.
Pšenca	204	204
rožka	164	164
jecźmjeń now.	213-220	213-220
jecźmjeń, nal.	—	—
wowſ	—	—
kukurica	—	—
pšenź. muka	27,25	27,25
rźana muka	22 50	22 50
pš. wotruby	11,15	11,15
rźane „	9,65	9,65
raps	—	—
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0
lane symjo	—	—
njeluški	—	—

buny	29. 11. 12,5-13,0	28. 11. 12,2-13,0
wcka	11,5-12,0	11,5-12,0
módre lupiny	7,75-8,25	7,75-8,25
žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
zeradella	—	—
raps, wosuſk	—	—
lany wosuſk	7,65	7,65
ſuch. truhanc.	4,35	4,35
běrnj. kruſki	8,60-8,65	8,60
ſyno, 50 kg		
rźana ſłoma		
pšenź. „		
wowſna „		
rěcna „		

Płaćizna za pšenicy za wuplodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za jecźmjeń za wuplodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 154.